14. Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumu
International Symposium on Social Studies Education

ÖZET KİTAPÇIĞI
BOOK OF ABSTRACTS

20-22 Mayıs 2026

Atatürk Üniversitesi Kampüsü Erzurum / TÜRKİYE

usbes2026

Atatürk Üniversitesi
Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi

usbes2026@atauni.edu.tr
www.usbes.org.tr

14. Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumu
14th International Symposium on Social Studies Education
20-22 Mayıs (May) 2026

Sorumlu Editör/Responsible Editor
Prof. Dr. Bayram TAY

Yazım ve Mizampaj Editörleri/Copy Editing Editors
Arş. Gör. Esra Nihlenur ŞEN
Arş. Gör. Eylem ÇOBAN

The authors are responsible for their symposium abstracts.
ISSSE 2026© Organizing Committee

14. Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumu
Özet Metin Bildiri Kitabı
14th International Symposium on Social Studies Education
Abstract Text Proceedings

ISBN: 978-605-71874-4-4

Kurullar (Committees)

Onur Kurulu (Honorary Committee)

Prof. Dr. Ahmet Hacımüftüoğlu (Atatürk Üniversitesi Rektörü)

Prof. Dr. Cemil Öztürk (Sosyal Bilgiler Eğitimcileri Birliği Derneği Onursal Başkanı)

Düzenleme Kurulu Başkanları (Chairs of the Organizing Committee)

Prof. Dr. Ufuk Şimşek, Atatürk Üniversitesi (Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dekanı)

Prof. Dr. Bayram Tay, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi (Sosyal Bilgiler Eğitimcileri Birliği Derneği Başkanı)

Düzenleme Kurulu (Organizing Committee)

Prof. Dr. Ahmet Nalçacı, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi

Prof. Dr. Ali Sinan Bilgili, Atatürk Üniversitesi

Prof. Dr. Filiz Zayimoğlu Öztürk, Ordu Üniversitesi (SBEB)

Prof. Dr. Handan Deveci, Anadolu Üniversitesi (SBEB)

Prof. Dr. İbrahim Fevzi Şahin, Atatürk Üniversitesi

Prof. Dr. İhsan Sabri Balkaya, Atatürk Üniversitesi

Prof. Dr. Osman Samancı, Atatürk Üniversitesi

Prof. Dr. Ömer Faruk Sönmez, Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi (SBEB)

Prof. Dr. Selçuk Ilgaz, Atatürk Üniversitesi

Prof. Dr. Zafer Kuş, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi (SBEB)

Prof. Dr. Zekerya Akkuş, Atatürk Üniversitesi

Doç. Dr. Elif Meral, Atatürk Üniversitesi

Doç. Dr. Esra Mindivanli Akdoğan, Atatürk Üniversitesi

Doç. Dr. Homidov Husniddin Şehrizaps, Pedagoji Üniversitesi / Özbekistan

Doç. Dr. İzzet Uçan, Atatürk Üniversitesi

Doç. Dr. Murat Bayram Yılar, Ondokuz Mayıs Üniversitesi

Doç. Dr. Zeynep Başcı Namlı, Atatürk Üniversitesi

Dr. Öğretim Üyesi Birgül Küçük Turgut, Atatürk Üniversitesi

Dr. Öğretim Üyesi Ebru Yılmaz, Atatürk Üniversitesi

Dr. Öğretim Üyesi Jason Cong Lin, The Education University of Hong Kong / Çin

Dr. Öğretim Üyesi Sinan Akdağ, Atatürk Üniversitesi

Dr. Anton Abdul Fatah, KU Leuven University / Belçika

Dr. Helen Hanna, Manchester Institue of Education / İngiltere

Dr. Kerim Uçar, Erzurum İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Öğr. Gör. Chawin Pongpajon, Chulalongkorn University / Tayland

Öğr. Gör. Şule Erdilmen Ocak, Atatürk Üniversitesi

Arş. Gör. Esra Nihlenur Şen, Balıkesir Üniversitesi

Arş. Gör. Eylem Çoban, Gaziantep Üniversitesi

Arş. Gör. Nursima Kara, Atatürk Üniversitesi

Arş. Gör. Şeyda Marancı, Atatürk Üniversitesi

Bilim Kurulu (Scientific Committee)

Dr. Abamüslim Akdemir, Bursa Uludağ Üni.
Dr. Abdulkadir Ergün, Sivas Cumhuriyet Üni.
Dr. Abdulkadir Uzunöz, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üni.
Dr. Abdulkerim Demir, Tokat Gaziosmanpaşa Üni.
Dr. Abdulkerim Diktaş, Çanakkale Onsekiz Mart Üni.
Dr. Abdulkerim Şen, Eskişehir Osmangazi Üni.
Dr. Abdullah Balcıoğulları, Çukurova Üni.
Dr. Abdullah Cevdet Kırıkçı, Harran Üni.
Dr. Abdullah Faruk Kılıç, Trakya Üni.
Dr. Abdullah Gökdemir, Muğla Sıtkı Koçman Üni.
Dr. Abdullah Saydam, Erciyes Üni.
Dr. Abdullah Tanta, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üni.
Dr. Abdullah Uğur, Pamukkale Üni.
Dr. Abdusselam Ertekin, Dicle Üni.
Dr. Adem Beldağ, Recep Tayyip Erdoğan Üni.
Dr. Adem Dağaşan, Kafkas Üni.
Dr. Adem Karataş, Uşak Üni.
Dr. Adem Sezer, Uşak Üni.
Dr. Adil Adnan Öztürk, Aydın Adnan Menderes Üni.
Dr. Adnan Altun, Bolu Abant İzzet Baysal Üni.
Dr. Ahmet Akgün, Balıkesir Üni.
Dr. Ahmet Ali Gazel, Afyon Kocatepe Üni.
Dr. Ahmet Doğanay, Çukurova Üni.
Dr. Ahmet Durmaz, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üni.
Dr. Ahmet Edi, Ağrı İbrahim Çeçen Üni.
Dr. Ahmet Emin Osmanoğlu, Bingöl Üni.
Dr. Ahmet Esenkaya, Çanakkale Onsekiz Mart Üni.
Dr. Ahmet Gündüz, Kırşehir Ahi Evran Üni.
Dr. Ahmet Katilmiş, Marmara Üni.
Dr. Ahmet Köç, Akdeniz Üni.
Dr. Ahmet Kürşat Gökkaya, Siirt Üni.
Dr. Ahmet Nalçacı, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üni.
Dr. Ahmet Rıfat Güzey, Kastamonu Üni.
Dr. Ahmet Sağlamgöncü, Millî Eğitim Bakanlığı
Dr. Ahmet Saylık, Siirt Üni.
Dr. Ahmet Şimşek, İstanbul Üni.-Cerrahpaşa
Dr. Ahmet Utku Özensoy, Muş Alparslan Üni.
Dr. Ahmet Uysal, Balıkesir Üni.
Dr. Alaattin Kızılçaoğlu, Balıkesir Üni.
Dr. Ali Altıkulaç, Çukurova Üni.
Dr. Ali Ekber Gülersoy, Dokuz Eylül Üni.
Dr. Ali Ergin Gümüş, İstanbul Üni.-Cerrahpaşa
Dr. Ali İlhan, Artvin Çoruh Üni.
Dr. Ali Meydan, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üni.
Dr. Ali Sinan Bilgili, Atatürk Üni.
Dr. Ali Yılmaz, Marmara Üni.
Dr. Alpaslan Ay, Erzincan Binali Yıldırım Üni.
Dr. Alpaslan Öztürkci, Van Yüzüncü Yıl Üni.
Dr. Alpay Aksin, Amasya Üni.
Dr. Alper Kesten, Ondokuz Mayıs Üni.
Dr. Anton Abdul Fatah, KU Leuven University / Belçika
Dr. Arcan Aydemir, Artvin Çoruh Üni.
Dr. Arife Figen Ersoy, Anadolu Üni.
Dr. Arzu Boy, Kafkas Üni.
Dr. Arzu Meryem Demirkıran, Marmara Üni.
Dr. Aslı Avcı Akçalı, Dokuz Eylül Üni.
Dr. Aşkın Baydar, Artvin Çoruh Üni.
Dr. Ayça Kartal, Muş Alparslan Üni.
Dr. Aydan Ustaoğlu Çelik, Yozgat Bozok Üni.
Dr. Ayfer Uz, Trakya Üni.
Dr. Ayhan Akış, Akdeniz Üni.
Dr. Aylin Gürbüz, Trakya Üni.
Dr. Aylin Yazıcıoğlu, Karamanoğlu Mehmetbey Üni.
Dr. Aynur Gıcı Vatansever, Trakya Üni.
Dr. Aysun Aynur Yılmaz, Necmettin Erbakan Üni.
Dr. Ayşe Çağlar, Tokat Gaziosmanpaşa Üni.
Dr. Ayşe Özdemir Kızılkan, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üni.
Dr. Ayşe Seyhan, Recep Tayyip Erdoğan Üni.
Dr. Ayşegül Çelik Geldi, Yozgat Bozok Üni.
Dr. Ayşegül Kırtel, Sakarya Üni.
Dr. Ayşegül Pehlivan Yılmaz, Anadolu Üni.
Dr. Ayşegül Şeyihoğlu, Trabzon Üni.
Dr. Ayşegül Tural, Bartın Üni.
Dr. Bahadır Kılcan, Gazi Üni.
Dr. Bahri Ata, Gazi Üni.
Dr. Banu Çulha Özbaş, Dokuz Eylül Üni.
Dr. Barış Çiftçi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üni.
Dr. Barış Kaya, Zonguldak Bülent Ecevit Üni.
Dr. Barış Metin, Uşak Üni.
Dr. Baykal Biçer, Kütahya Dumlupınar Üni.
Dr. Bayram Polat, Niğde Ömer Halisdemir Üni.
Dr. Bayram Tay, Kırşehir Ahi Evran Üni.
Dr. Bekir Taştan, Kastamonu Üni.
Dr. Belgin Uzunoğlu Yegül, Trakya Üni.
Dr. Belma Barak, Bartın Üni.
Dr. Besime Arzu Güngör Akıncı, Zonguldak Bülent Ecevit Üni.
Dr. Betül Akyürek Tay, Yusuf Demir Bilim Sanat Merkezi
Dr. Betül Batır, İstanbul Üni.-Cerrahpaşa
Dr. Bilgin Ünal İbret, Kastamonu Üni.
Dr. Birgül Küçük Turgut, Atatürk Üni.
Dr. Birol Bulut, Fırat Üni.
Dr. Brad Maguth, University Of Akron Dr. Bülent Akbaba, Gazi Üni.
Dr. Buket Şerefli Güney, Kırıkkale Üni.
Dr. Burak Ayçiçek, Tokat Gaziosmanpaşa Üni.
Dr. Bülent Aksoy, Gazi Üni.
Dr. Bülent Alagöz, Gaziantep Üni.
Dr. Bülent Güven, Çanakkale Onsekiz Mart Üni.
Dr. Can Ekiz, Giresun Üni.
Dr. Can Mıhcı, Trakya Üni.
Dr. Canan Akyol, Dokuz Eylül Üni.
Dr. Canan Tunç Şahin, Zonguldak Bülent Ecevit Üni.
Dr. Cansel Şenoğlu Özdemir, Trakya Üni.
Dr. Cansu Çetinkaya Aydoğdu, Trakya Üni.
Dr. Celal Erdönmez, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üni.
Dr. Celal Metin, Manisa Celal Bayar Üni.
Dr. Cem Çuhadar, Trakya Üni.
Dr. Cemal Avcı, Bolu Abant İzzet Baysal Üni.
Dr. Cemal Güven, Necmettin Erbakan Üni.
Dr. Cemil Cahit Yeşilbursa, Gazi Üni.
Dr. Cemil Öztürk, Marmara Üni.
Dr. Cengiz Dönmez, Gazi Üni.
Dr. Cengiz Kayacılar, Niğde Ömer Halisdemir Üni.
Dr. Cengiz Özmen, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üni.
Dr. Cengiz Taşkıran, Muş Alparslan Üni.
Dr. Ceren Çevik Kansu, Ondokuz Mayıs Üni.
Dr. Ceren Utkugün, Afyon Kocatepe Üni.
Dr. Cevdet Bozkuş, Kafkas Üni.
Dr. Cevdet Kirpik, Erciyes Üni.
Dr. Chawin Pongpajon, Chulalongkorn University / Tayland
Dr. Christopher T. Dague, The Military College Of South Carolina
Dr. Cihan Kara, Artvin Çoruh Üni.
Dr. Coşkun Doğan, Trakya Üni.
Dr. Çağlayan Karaoğlu Bircan, Trakya Üni.
Dr. Çağrı Öztürk Demirbaş, Kırşehir Ahi Evran Üni.

Dr. Çiğdem Baki Pala, Recep Tayyip Erdoğan Üni.
Dr. Çiğdem Kan, Fırat Üni.
Dr. Çiğdem Kozaner Yenigül, Başkent Üni.
Dr. Danyal Tekdal, İnönü Üni.
Dr. Davut Gürel, Bartın Üni.
Dr. Deniz Akpınar, Erzincan Binali Yildirim Üni.
Dr. Deniz Coşkun, Pamukkale Üni.
Dr. Deniz Mertkan Gezgin, Trakya Üni.
Dr. Deniz Tonga, Kırıkkale Üni.
Dr. Derya Ceylan, Giresun Üni.
Dr. Derya Çığır Dikyol, İstanbul Üni.-Cerrahpaşa
Dr. Dilber Tezel, Trakya Üni.
Dr. Dilek Girit Yıldız, Trakya Üni.
Dr. Dionysios Gouvias, University Of The Aegean
Dr. Doğan Duman, Dokuz Eylül Üni.
Dr. Döndü Özdemir Özden, Kütahya Dumlupınar Üni.
Dr. Duran Aydınözü, Kastamonu Üni.
Dr. Durdane Öztürk, Kırşehir Ahi Evran Üni.
Dr. Dursun Dilek, Sinop Üni.
Dr. Ebru Ay, Niğde Ömer Halisdemir Üni.
Dr. Ebru Demircioğlu, Trabzon Üni.
Dr. Ebru Gençtürk Güven, Trabzon Üni.
Dr. Ebru Selçioğlu Demirsöz, Trakya Üni.
Dr. Ebru Yılmaz, Atatürk Üni.
Dr. Eda Bozkurt, Atatürk Üni.
Dr. Elif Aladağ, Adnan Menderes Üni.
Dr. Elif Meral, Atatürk Üni.
Dr. Elvan Günel, Anadolu Üni.
Dr. Elvan Yalçınkaya, Erciyes Üni.
Dr. Emel Demir Görür, Dicle Üni.
Dr. Emel Silahsızoğlu Chasan, Trakya Üni.
Dr. Emin Atasoy, Bursa Uludağ Üni.
Dr. Emine Ahmetoğlu, Trakya Üni.
Dr. Emine Altunay Şam, Amasya Üni.
Dr. Emine Karasu Avcı, Kastamonu Üni.
Dr. Emine Meliha Kurtdaş, İnönü Üni.
Dr. Emine Özlem Yiğit, Bolu Abant İzzet Baysal Üni.
Dr. Emine Pınar Paksuz, Trakya Üni.
Dr. Emrah Oğuzhan Dinçer, Trakya Üni.
Dr. Emre Güvendir, Trakya Üni.
Dr. Engin Zabun, Sivas Cumhuriyet Üni.
Dr. Enis Harun Başer, Kütahya Dumlupınar Üni.
Dr. Ensar Köse, İstanbul Üni.-Cerrahpaşa
Dr. Eray Alaca, Giresun Üni.
Dr. Ercenk Hamarat, Gazi Üni.
Dr. Erdal Yıldırım, Aksaray Üni.
Dr. Erdem Yavuz, Erzincan Binali Yıldırım Üni.
Dr. Erdi Erdoğan, Kırıkkale Üni.
Dr. Erdinç Gülcü, Kilis 7 Aralık Üni.
Dr. Erdoğan Kaya, Anadolu Üni.
Dr. Erhan Görmez, Van Yüzüncü Yıl Üni.
Dr. Erhan Vatansever, Trakya Üni.
Dr. Erhan Yaylak, Ordu Üni.
Dr. Erkan Bozkurt, Uşak Üni.
Dr. Erkan Dinç, Anadolu Üni.
Dr. Erkan Şenşekerci, Bursa Uludağ Üni.
Dr. Erkan Yeşiltaş, Sivas Cumhuriyet Üni.
Dr. Erol Kaya, Erzincan Binali Yıldırım Üni.
Dr. Erol Koçoğlu, İnönü Üni.
Dr. Ersin Topçu, Amasya Üni.
Dr. Esen Durmuş, Fırat Üni.
Dr. Esen Sucuoğlu, Yakın Doğu Üni.
Dr. Esin Akyay Engin, Trakya Üni.
Dr. Esin Özcan, Bolu Abant İzzet Baysal Üni.
Dr. Esma Kuru, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üni.
Dr. Esra Mindivanli Akdoğan, Atatürk Üni.
Dr. Eylem Bayır, Trakya Üni.
Dr. Eyüp Artvinli, Eskişehir Osmangazi Üni.
Dr. Ezgi Akşin Yavuz, Trakya Üni.
Dr. Fadime Seçgin, Tokat Gaziosmanpaşa Üni.
Dr. Fadime Tosik Dinç, Adıyaman Üni.
Dr. Fahri Kılıç, Bolu Abant İzzet Baysal Üni.
Dr. Fatih Demirel, Bursa Uludağ Üni.
Dr. Fatih Dereli, Trakya Üni.
Dr. Fatih Günay, Trakya Üni.
Dr. Fatih Kayaalp, Zonguldak Bülent Ecevit Üni.
Dr. Fatih Öztürk, Recep Tayyip Erdoğan Üni.
Dr. Fatih Tıkman, Kilis 7 Aralık Üni.
Dr. Fatih Yazıcı, Tokat Gaziosmanpaşa Üni.
Dr. Fatima Betül Demir, Bartın Üni.
Dr. Fatma Akcan, Kırıkkale Üni.
Dr. Fatma Akgün, Trakya Üni.
Dr. Fatma Budak, Tokat Gaziosmanpaşa Üni.
Dr. Fatma Gültekin, Aksaray Üni.
Dr. Fatma Özge Bayram, Isparta Süleyman Demirel Üni.
Dr. Fatma Torun, Adıyaman Üni.
Dr. Fatma Ünal, Bartın Üni.
Dr. Feride Ersoy, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üni.
Dr. Feyyaz Karaca, Pamukkale Üni.
Dr. Feyza Nazan Gündüz, Trakya Üni.
Dr. Feyzullah Ezer, Fırat Üni.
Dr. Figen Girgin, Trakya Üni.
Dr. Filiz Zayimoğlu Öztürk, Ordu Üni.
Dr. Fisun Bozkurt Ourila, Pamukkale Üni.
Dr. Fitnat Gürgil, Gazi Üni.
Dr. Funda Gündoğdu Alaylı, Trakya Üni.
Dr. Funda Varnacı Uzun, Aksaray Üni.
Dr. Galip Öner, Erciyes Üni.
Dr. Genç Osman İlhan, Yıldız Teknik Üni.
Dr. Gizem Bengiç Çolak, Trabzon Üni.
Dr. Gökçe Kılıçoğlu, Gazi Üni.
Dr. Gökhan Abanoz, Amasya Üni.
Dr. Gökhan Eşel, Erciyes Üni.
Dr. Gökhan Ilgaz, Trakya Üni.
Dr. Gökhan Önal, Bolu Abant İzzet Baysal Üni.
Dr. Gökhan Önal, Bolu Abant İzzet Baysal Üni.
Dr. Gönül Türkan Demir, Amasya Üni.
Dr. Gül Güler, Trakya Üni.
Dr. Gül Kurum Tiryakioğlu, Trakya Üni.
Dr. Gül Sakarya, Trakya Üni.
Dr. Gül Tuncel, Marmara Üni.
Dr. Gülçin Dilek, Sinop Üni.
Dr. Gülşah Açar Günşen, Trakya Üni.
Dr. Gülten Yıldırım, Pamukkale Üni.
Dr. Güngör Karauğuz, Necmettin Erbakan Üni.
Dr. Gürcan Gürgen, Ankara Üni.
Dr. Gürkan Fırat Saylan, Giresun Üni.
Dr. Hacer Dolanbay, Muş Alparslan Üni.
Dr. Hacı Çoban, Yozgat Bozok Üni.
Dr. Hafize Er Türküresin, Kütahya Dumlupınar Üni.
Dr. Hakan Akdağ, Mersin Üni.
Dr. Hakan Güldal, Trakya Üni.
Dr. Hakan Önal, Balıkesir Üni.
Dr. Hakan Öngören, İçişleri Bakanlığı
Dr. Hakan Örten, Tokat Gaziosmanpaşa Üni.
Dr. Hakki Yazıcı, Afyon Kocatepe Üni.
Dr. Halil Ersin Avcı, Çanakkale Onsekiz Mart Üni.
Dr. Halil İbrahim Görür, Dicle Üni.
Dr. Halil İbrahim Sağlam, İstanbul Medeniyet Üni.
Dr. Halil Tokcan, Gazi Üni.
Dr. Hamide Kılıç, Manisa Celal Bayar Üni.
Dr. Hamza Yakar, Kırşehir Ahi Evran Üni.
Dr. Handan Deveci, Anadolu Üni.
Dr. Handan Köksal, Trakya Üni.

Dr. Harun Er, Bartın Üni.
Dr. Hasan Özgür, Trakya Üni.
Dr. Hasan Özyıldırım, Trakya Üni.
Dr. Hasan Türker, Dokuz Eylül Üni.
Dr. Hasan Yapıcı, Kütahya Dumlupınar Üni.
Dr. Hatice Gedik, Aksaray Üni.
Dr. Hatice Güzel Mumyakmaz, Yozgat Bozok Üni.
Dr. Hatice Memişoğlu, Bolu Abant İzzet Baysal Üni.
Dr. Hatice Türe, Anadolu Üni.
Dr. Hatip Yıldız, Dicle Üni.
Dr. Hayati Adalar, Manisa Celal Bayar Üni.
Dr. Hayriye Sayhan, Kırşehir Ahi Evran Üni.
Dr. Helen Hanna, Manchester Institue of Education / İngiltere
Dr. Hıdır Karaduman, Anadolu Üni.
Dr. Hikmet Asutay, Trakya Üni.
Dr. Hilal Karavar, Akdeniz Üni.
Dr. Hilmi Demirkaya, Akdeniz Üni.
Dr. Homidov Husniddin Şehrizaps, Pedagoji Üni. /Özbekistan
Dr. Hülya Çelik, Sakarya Üni.
Dr. Hülya Gölgesiz, Ege Üni.
Dr. Hülya Karaçalı Taze, Sinop Üni.
Dr. Hülya Kodan, Bayburt Üni.
Dr. Hürü Sağlam Tekir, Sinop Üni.
Dr. Hüseyin Bayram, Ağrı İbrahim Çeçen Üni.
Dr. Hüseyin Çalışkan, Sakarya Üni.
Dr. Hüseyin Erol, Adıyaman Üni.
Dr. Hüseyin Köksal, Gazi Üni.
Dr. Hüseyin Vehbi İmamoğlu, Sinop Üni.
Dr. Hüsnü CEYLAN, Trakya Üni.
Dr. Hüsnüye Durmaz, Trakya Üni.
Dr. Işıl Gamze Yıldız, Trakya Üni.
Dr. İbrahim Coşkun, Trakya Üni.
Dr. İbrahim Fevzi Şahin, Atatürk Üni.
Dr. İbrahim Güner, Muğla Sıtkı Koçman Üni.
Dr. İbrahim Özgül, Ağrı İbrahim Çeçen Üni.
Dr. İbrahim Sarı, Kütahya Dumlupınar Üni.
Dr. İbrahim Turan, İstanbul Üni.-Cerrahpaşa
Dr. İhsan Sabri Balkaya, Atatürk Üni.
Dr. İhsan Ünlü, Erzincan Binali Yıldırım Üni.
Dr. İlhan İlter, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üni.
Dr. İlhan Turan, Recep Tayyip Erdoğan Üni.
Dr. İlker Aysel, Muğla Sıtkı Koçman Üni.
Dr. İlker Dere, Necmettin Erbakan Üni.
Dr. İlyas Kara, Amasya Üni.
Dr. İpek Danju, Yakın Doğu Üni.
Dr. İrem Namlı Altıntaş, Isparta Süleyman Demirel Üni.
Dr. İrem Pamuk, Sağlık Bilimleri Üni.
Dr. İsa Tak, Tokat Gaziosmanpaşa Üni.
Dr. İskender Daşdemir, Ege Üni.
Dr. İskender Dölek, Muş Alparslan Üni.
Dr. İsmail Acun, Eskişehir Osmangazi Üni.
Dr. İsmail Ayhan, Dicle Üni.
Dr. İsmail Güven, Ankara Üni.
Dr. İsmail Hakan Akgün, Adıyaman Üni.
Dr. İsmail Hakki Çatlak, Bolu Abant İzzet Baysal Üni.
Dr. İsmail Hakki Demircioğlu, Trabzon Üni.
Dr. İsmail Kılıç, Trakya Üni.
Dr. İsmail Oğuz, Manisa Celal Bayar Üni.
Dr. İzzet Şeref, Sivas Cumhuriyet Üni.
Dr. Jason Cong Lin, The Education University of Hong Kong / Çin
Dr. Kadir Adamaz, Manisa Celal Bayar Üni.
Dr. Kadir Karatekin, Kastamonu Üni.
Dr. Kadir Ulusoy, Mersin Üni.
Dr. Kamil Uygun, Uşak Üni.
Dr. Kamile Gülüm, Balıkesir Üni.
Dr. Kamuram Özdemir, Millî Eğitim Bakanlığı
Dr. Kaya Yılmaz, Sivas Cumhuriyet Üni.
Dr. Kemal Kaya, Van Yüzüncü Yıl Üni.
Dr. Kenan Arıbaş, Aksaray Üni.
Dr. Kenan Baş, Ağrı İbrahim Çeçen Üni.
Dr. Kenan Özdil, Trakya Üni.
Dr. Kerem Çolak, Trabzon Üni.
Dr. Kibar Aktin, Sinop Üni.
Dr. Kubilay Yazıcı, Niğde Ömer Halisdemir Üni.
Dr. Kudret Aykırı, Pamukkale Üni.
Dr. Kutay Uzun, Trakya Üni.
Dr. Lale Aslan, Trakya Üni.
Dr. Levent Vural, Trakya Üni.
Dr. Leyla Dönmez, Eskişehir Osmangazi Üni.
Dr. Mahmut Bozkurt, Sinop Üni.
Dr. Mavi Akkaya Yılmaz, Adnan Menderes Üni.
Dr. Mehmet Açıkalın, İstanbul Üni.-Cerrahpaşa
Dr. Mehmet Akpınar, Trabzon Üni.
Dr. Mehmet Ali Çakmak, Gazi Üni.
Dr. Mehmet Aydın, Ondokuz Mayıs Üni.
Dr. Mehmet Elban, Fırat Üni.
Dr. Mehmet Fatih Doğuyurt, Tokat Gaziosmanpaşa Üni.
Dr. Mehmet Güngör, Mersin Üni.
Dr. Mehmet Kürşat Koca, Afyon Kocatepe Üni.
Dr. Mehmet Melik Kaya, Anadolu Üni.
Dr. Mehmet Oğuz Günşen, Trakya Üni.
Dr. Mehmet Özmenli, Giresun Üni.
Dr. Mehmet Sait Korkmaz, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üni.
Dr. Mehmet Şentürk, Kilis 7 Aralık Üni.
Dr. Mehmet Şimşir, Necmettin Erbakan Üni.
Dr. Mehmet Şirin Demir, Van Yüzüncü Yıl Üni.
Dr. Mehmet Tahir Karaboğa, Mersin Üni.
Dr. Mehmet Tamer Kaya, Afyon Kocatepe Üni.
Dr. Mehmet Uymaz, Sakarya Üni.
Dr. Mehmet Yavuz, Trakya Üni.
Dr. Mehpare Saka Melen, Trakya Üni.
Dr. Mehtap Aktaş, Trakya Üni.
Dr. Mehtap Dinçer, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üni.
Dr. Mehtap Kodaman, Trakya Üni.
Dr. Melehat Gezer, Dicle Üni.
Dr. Melek Körükcü, Niğde Ömer Halisdemir Üni.
Dr. Melike Bulut Albaba, Trakya Üni.
Dr. Melike Faiz, Kastamonu Üni.
Dr. Meltem Acar Güvendir, Trakya Üni.
Dr. Meltem Begüm Saatçi, Ata Akdeniz Üni.
Dr. Memet Kuzey, Bayburt Üni.
Dr. Meral Metin Göksu, Kafkas Üni.
Dr. Mert Baştaş, Yakın Doğu Üni.
Dr. Merve Dilek, Millî Eğitim Bakanlığı
Dr. Meryem Hayır Kanat, Yıldız Teknik Üni.
Dr. Mesut Aydın, İnönü Üni.
Dr. Michele Bertani, University of Verona
Dr. Mithat Aydın, Pamukkale Üni.
Dr. Muammer Demirel, Bursa Uludağ Üni.
Dr. Muhammed Sarı, Aksaray Üni.
Dr. Muhammet Avaroğulları, Muğla Sıtkı Koçman Üni.
Dr. Muhammet Erat, Çanakkale Onsekiz Mart Üni.
Dr. Muhammet Fatih Kızılkaya, Bayburt Üni.
Dr. Muharrem Özden, Trakya Üni.
Dr. Muhlise Coşgun Ögeyik, Trakya Üni.
Dr. Mukadder Seyhan Yücel, Trakya Üni.
Dr. Murat Ağar, Millî Eğitim Bakanlığı
Dr. Murat Bayram Yılar, Ondokuz Mayıs Üni.
Dr. Murat Çalışoğlu, Ağrı İbrahim Çeçen Üni.
Dr. Murat Çeltek, Trakya Üni.

Dr. Murat Ekici, Muş Alparslan Üni.
Dr. Murat Yılmaz, Van Yüzüncü Yıl Üni.
Dr. Musa Uludağ, Trakya Üni.
Dr. Mustafa Akkaya Aydın, Adnan Menderes Üni.
Dr. Mustafa Aydın, İstanbul Üni.-Cerrahpaşa
Dr. Mustafa Bektaş, Sakarya Üni.
Dr. Mustafa Girgin, Muğla Sıtkı Koçman Üni.
Dr. Mustafa İçen, Yıldız Teknik Üni.
Dr. Mustafa Kılınç, Amasya Üni.
Dr. Mustafa Özkan, Trakya Üni.
Dr. Mustafa Öztürk, Erciyes Üni.
Dr. Mustafa Remzi Yardımcı, Dicle Üni.
Dr. Mustafa Safran, Gazi Üni.
Dr. Mustafa Sağdıç, Yıldız Teknik Üni.
Dr. Mustafa Samet Altınbilek, Erzincan Binali Yıldırım Üni.
Dr. Mustafa Şahin, Dokuz Eylül Üni.
Dr. Mustafa Şeker, Yıldız Teknik Üni.
Dr. Mustafa Yılmaz, Zonguldak Bülent Ecevit Üni.
Dr. Mustafa Zeki Aydoğdu, Trakya Üni.
Dr. Muzaffer Başkaya, Trabzon Üni.
Dr. Muzaffer Çatak, Siirt Üni.
Dr. Münevver Yıldırım
Dr. Müslime Güneş Aydın, Adnan Menderes Üni.
Dr. Nadir Baştürk, Necmettin Erbakan Üni.
Dr. Nadir Yurtoğlu, Kastamonu Üni.
Dr. Nadire Emel Akhan, Akdeniz Üni.
Dr. Nalan Altay, Manisa Celal Bayar Üni.
Dr. Nazan Kahraman, Amasya Üni.
Dr. Nazım Elmas, Giresun Üni.
Dr. Nazike Karagözoğlu, Yozgat Bozok Üni.
Dr. Nazlı Gökçe, Anadolu Üni.
Dr. Necati Fahri Taş, Erzincan Binali Yıldırım Üni.
Dr. Necati Tomal, Ondokuz Mayıs Üni.
Dr. Necmettin Elmastaş, Harran Üni.
Dr. Nesrin Günay, Trakya Üni.
Dr. Neval Akça Berk, Çukurova Üni.
Dr. Nevin Özdemir, Ondokuz Mayıs Üni.
Dr. Nevzat Gümüş, Dokuz Eylül Üni.
Dr. Nihal Baloğlu Uğurlu, Niğde Ömer Halisdemir Üni.
Dr. Nihat Gürel Kahveci, İstanbul Üni.-Cerrahpaşa
Dr. Nihat Karaer, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üni.
Dr. Nihat Şimşek, Gaziantep Üni.
Dr. Nil Türker Tekin, İstanbul Üni.-Cerrahpaşa
Dr. Nilgün Tosun, Trakya Üni.
Dr. Nilüfer Köşker, Kırıkkale Üni.
Dr. Numan Ertaş, Van Yüzüncü Yıl Üni.
Dr. Nur Leman Balbağ, Kütahya Dumlupınar Üni.
Dr. Nuran Ekici, Trakya Üni.
Dr. Nuray Kurtdede Fidan, Afyon Kocatepe Üni.
Dr. Nurcan Özkan, Trakya Üni.
Dr. Nurettin Birol, Erzincan Binali Yıldırım Üni.
Dr. Nuri Yavuz, Artvin Çoruh Üni.
Dr. Oğuz Kantürer, Bolu Abant İzzet Baysal Üni.
Dr. Oğuzhan Karadeniz, Zonguldak Bülent Ecevit Üni.
Dr. Onur Çalışkan, Ankara Üni.
Dr. Osman Akhan, Akdeniz Üni.
Dr. Osman Çepni, Karabük Üni.
Dr. Osman Çoşkun, Gazi Üni.
Dr. Osman Kubilay Gül, Sivas Cumhuriyet Üni.
Dr. Osman Musaoğlu, Trakya Üni.
Dr. Osman Sabancı, Gazi Üni.
Dr. Osman Samancı, Atatürk Üni.
Dr. Osman Yılmaz, Burdur Mehmet Akif Ersoy Üni.
Dr. Ömer Düzbakar, Bursa Uludağ Üni.
Dr. Ömer Erbasan, Trakya Üni.
Dr. Ömer Faruk İncili, Kilis 7 Aralık Üni.
Dr. Ömer Faruk Sönmez, Tokat Gaziosmanpaşa Üni.
Dr. Ömer Temizkan, Sivas Cumhuriyet Üni.
Dr. Ömer Türksever, Yozgat Bozok Üni.
Dr. Ömür Gürdoğan Bayır, Anadolu Üni.
Dr. Önder Eryılmaz, Amasya Üni.
Dr. Özcan Ekici, Dicle Üni.
Dr. Özge Metin, Giresun Üni.
Dr. Özge Tarhan, Pamukkale Üni.
Dr. Özgür Yıldız, Muğla Sıtkı Koçman Üni.
Dr. Özkan Akman, Süleyman Demirel Üni.
Dr. Özlem Bektaş, Erzincan Binali Yıldırım Üni.
Dr. Özlem Çakar Çelik, Fırat Üni.
Dr. Özlem Dönmez, Trakya Üni.
Dr. Özlem Elvan, Ordu Üni.
Dr. Özlem Muraz Budak, Gaziantep Üni.
Dr. Özlem Tuzcu, Trakya Üni.
Dr. Özlem Ulu Kalın, Artvin Çoruh Üni.
Dr. Papatya Demir, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üni.
Dr. Pelin İskender Kılıç, Ondokuz Mayıs Üni.
Dr. Rafet Metin, Bayburt Üni.
Dr. Rahmi Çiçek, Trabzon Üni.
Dr. Ramazan Divrik, Trakya Üni.
Dr. Ramazan Sever, İnönü Üni.
Dr. Recep Dündar, İnönü Üni.
Dr. Recep Ercan, Sivas Cumhuriyet Üni.
Dr. Recep Kürekli, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üni.
Dr. Refik Turan, Aksaray Üni.
Dr. Rukiye Adanalı, Muğla Sıtkı Koçman Üni.
Dr. Saadet Tekin, Ege Üni.
Dr. Sabri Becerikli, Bursa Uludağ Üni.
Dr. Sabri Can Sannav, Trakya Üni.
Dr. Salih Uslu Niğde, Ömer Halisdemir Üni.
Dr. Seçil Şenyurt, Bursa Uludağ Üni.
Dr. Seda Demir Ayçiçek, Tokat Gaziosmanpaşa Üni.
Dr. Seda Donat Bacıoğlu, Trakya Üni.
Dr. Seda Önger, Uşak Üni.
Dr. Seher Yarar Kaptan, Recep Tayyip Erdoğan Üni.
Dr. Selahattin Kaymakcı, Kastamonu Üni.
Dr. Selçuk Beşir Demir, Fırat Üni.
Dr. Selçuk Ilgaz, Atatürk Üni.
Dr. Selda Şan, Ege Üni.
Dr. Selim Hilmi Özkan, Yıldız Teknik Üni.
Dr. Selma Akol Göktaş, Trakya Üni.
Dr. Selma Deneme Gençoğlu, Trakya Üni.
Dr. Selma Güleç, Bursa Uludağ Üni.
Dr. Selman Ablak, Sivas Cumhuriyet Üni.
Dr. Selmin Çuhadar, Trakya Üni.
Dr. Semra Sütgibi, Ege Üni.
Dr. Sena Coşğun Kandal, Erzincan Binali Yıldırım Üni.
Dr. Sencer Remzi Sayhan, Kırşehir Ahi Evran Üni.
Dr. Senem Gönenç, İstanbul Üni.-Cerrahpaşa
Dr. Serap Tabak, Manisa Celal Bayar Üni.
Dr. Serbülent Paksuz, Trakya Üni.
Dr. Sercan Bursa, Anadolu Üni.
Dr. Serdar Malkoç, Ankara Üni.
Dr. Serkan Doğanay, Giresun Üni.
Dr. Serkan Keleşoğlu, Ankara Üni.
Dr. Serpil Demirezen, Akdeniz Üni.
Dr. Serpil Recepoğlu, Kastamonu Üni.
Dr. Serpil Sürmeli, Ondokuz Mayıs Üni.
Dr. Sertaç Arabacıoğlu, Trakya Üni.
Dr. Servet Hali, Hatay Mustafa Kemal Üni.
Dr. Servet Üztemur, Gaziantep Üni.
Dr. Sevda Gülşah Yıldırım, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üni.
Dr. Sevda Yılmaz, Bayburt Üni.
Dr. Sevgi Coşkun Keskin, Sakarya Üni.

Dr. Sevinç Çırak Karadağ, Ege Üni.
Dr. Seyit Taşer, Necmettin Erbakan Üni.
Dr. Seyithan Has, Muş Alparslan Üni.
Dr. Sezai Öztaş, Tekirdağ Namık Kemal Üni.
Dr. Sezgin Kondal, Trakya Üni.
Dr. Sibel Işık Mercan, Kütahya Dumlupınar Üni.
Dr. Sibel Oğuz Haçat, Kastamonu Üni.
Dr. Sibel Öner, Sinop Üni.
Dr. Sinem Doğruer, Trakya Üni.
Dr. Soner Aladağ, Aydın Adnan Menderes Üni.
Dr. Suat Polat, Ağrı İbrahim Çeçen Üni.
Dr. Sultan Baysan, Aydın Adnan Menderes Üni.
Dr. Suzan Arslan, Trakya Üni.
Dr. Süleyman Aslan, Fırat Üni.
Dr. Süleyman Elmacı, Amasya Üni.
Dr. Süleyman İnan, Pamukkale Üni.
Dr. Sümeyye Konuk, Trakya Üni.
Dr. Şaban Çelikoğlu, Zonguldak Bülent Ecevit Üni.
Dr. Şaban Ortak, Afyon Kocatepe Üni.
Dr. Şahin Dündar, Trakya Üni.
Dr. Şahin Oruç, Yıldız Teknik Üni.
Dr. Şenay Bulut Pedük, Trakya Üni.
Dr. Şenay Ozan Deniz, Trakya Üni.
Dr. Şenol Mail Pala, Erzincan Binali Yıldırım Üni.
Dr. Şeyda Marancı, Atatürk Üni.
Dr. Şinasi Sönmez, Zonguldak Bülent Ecevit Üni.
Dr. Şule Egüz, İnönü Üni.
Dr. Şükrü Bilici, Muş Alparslan Üni.
Dr. Tahir Kodal, Pamukkale Üni.
Dr. Tahsin Yıldırım, Aksaray Üni.
Dr. Talip Öztürk, Ordu Üni.
Dr. Tekin Çelikkaya, Kırşehir Ahi Evran Üni.
Dr. Tercan Yıldırım, Kırşehir Ahi Evran Üni.
Dr. Tevfik Palaz, Gazi Üni.
Dr. Tuba Çengelci Köse, Anadolu Üni.
Dr. Tuba Şengül Bircan, Gazi Üni.
Dr. Tuba Tombuloğlu, Mersin Üni.
Dr. Tuğba Cevriye Özkaral, Necmettin Erbakan Üni.
Dr. Tuğba Kafadar, Erciyes Üni.
Dr. Tuğba Selanik Ay, Afyon Kocatepe Üni.
Dr. Tuğba Sömen, Kafkas Üni.
Dr. Tuğba Türk Kurtça, Trakya Üni.
Dr. Tuğrul Külünkoğlu, Giresun Üni.
Dr. Tuncay Ceylan, Atatürk Üni.
Dr. Tuncay Öztürk, Trakya Üni.
Dr. Tuncer Bülbül, Trakya Üni.
Dr. Turgay Öntaş, Tekirdağ Namık Kemal Üni.
Dr. Turgut İleri, Amasya Üni.
Dr. Turhan Çetin, Gazi Üni.
Dr. Tülay Aygören, Pamukkale Üni.
Dr. Türkan Çelik, Kilis 7 Aralık Üni.
Dr. Ufuk Karakuş, Gazi Üni.
Dr. Ufuk Sözcü, Tokat Gaziosmanpaşa Üni.
Dr. Ufuk Şimşek, Atatürk Üni.
Dr. Uğur Demlikoğlu, Siirt Üni.
Dr. Uğur Gezer, Yozgat Bozok Üni.
Dr. Ülkü Ulukaya Öteleş, Muş Alparslan Üni.
Dr. Ülkü Yancı, Sivas Cumhuriyet Üni.
Dr. Ümmühan Öner, Fırat Üni.
Dr. Ünal Şimşek, Aksaray Üni.
Dr. Ünsal Bekdemir, Giresun Üni.
Dr. Vecihi Sefa Fuat Hekimoğlu, Kütahya Dumlupınar Üni.
Dr. Vedat Aktepe, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üni.
Dr. Vedat Karadeniz, Erzincan Binali Yıldırım Üni.
Dr. Veli Emre Kurtça, Trakya Üni.
Dr. Veysi Akın, Trakya Üni.
Dr. Volkan Payaslı, Hatay Mustafa Kemal Üni.
Dr. Vural Tünkler, Süleyman Demirel Üni.
Dr. Wayne Journell, University Of North Carolina
Dr. Yakup Ayaydın, Millî Eğitim Bakanlığı
Dr. Yakup Burak, Trakya Üni.
Dr. Yakup Yılmaz, Ondokuz Mayıs Üni.
Dr. Yar Ali Mete, Trakya Üni.
Dr. Yasemin Er Tuna, Tokat Gaziosmanpaşa Üni.
Dr. Yasemin Esen, Ankara Üni.
Dr. Yasin Doğan, Pamukkale Üni.
Dr. Yaşar Akbıyık, Bolu Abant İzzet Baysal Üni.
Dr. Yaşar Kop, Kafkas Üni.
Dr. Yavuz Akbaş, Trabzon Üni.
Dr. Yavuz Değirmenci, Bayburt Üni.
Dr. Yavuz Sökmen, Atatürk Üni.
Dr. Yavuz Topkaya, Hatay Mustafa Kemal Üni.
Dr. Yeşim Fazlıoğlu, Trakya Üni.
Dr. Yıldırım Tuğlu, Trakya Üni.
Dr. Yıldız Deveci Bozkuş, Ankara Üni.
Dr. Yılmaz Geçit, Recep Tayyip Erdoğan Üni.
Dr. Yurdal Dikmenli, Kırşehir Ahi Evran Üni.
Dr. Yusuf İnel, Uşak Üni.
Dr. Yusuf Keskin, Sakarya Üni.
Dr. Yücel Atila Şehirli, Trakya Üni.
Dr. Yücel Kabapınar, Marmara Üni.
Dr. Yüksel Bülbül, Giresun Üni.
Dr. Yüksel Güçlü, Sakarya Üni.
Dr. Yüksel Kaştan, Akdeniz Üni.
Dr. Zafer Çakmak, Fırat Üni.
Dr. Zafer İbrahimoğlu, Marmara Üni.
Dr. Zafer Kuş, Kırşehir Ahi Evran Üni.
Dr. Zafer Tangülü, Muğla Sıtkı Koçman Üni.
Dr. Zehra Betül Alp, Trakya Üni.
Dr. Zekai Güner, Zonguldak Bülent Ecevit Üni.
Dr. Zekeriya Fatih İneç, Erzincan Binali Yıldırım Üni.
Dr. Zekiye Hande Yılmaz, Trakya Üni.
Dr. Zeynep Akkuş Çutuk, Trakya Üni.
Dr. Zeynep Başcı Namlı, Atatürk Üni.
Dr. Zülfiye Gül Ercan, Trakya Üni.

Çağrılı Konuşmacılar (Invited Speakers)

Prof. Dr. Saidov Mash'al Samadovich (Özbekistan Şehrizaps Pedagoji Üniversitesi Rektörü)

Dr. Helen Hanna (Lecturer in International and Comparative Education, Manchester Institute of Education)

Paneller (Panels)

Sosyal Bilgiler Eğitimine Bütüncül Bir Bakış

Prof. Dr. Handan Deveci, Prof. Dr. Mehmet Nuri Gömleksiz, Prof. Dr. Bülent Aksoy & Doç. Dr. Önder Eryılmaz

Köklerden Geleceğe: Türk Dünyası Eğitim ve Kültür Köprüsü

Prof. Dr. Ali Meydan, Prof. Dr. İsmail Hakkı Demircioğlu, Prof. Dr. Elvin Yıldırım & Prof. Dr. Hakan Önal

Öğretmen Yetiştirmede Yeni Vizyon: "Millî Eğitim Akademisi"

Prof. Dr. Ufuk Şimşek, Prof. Dr. Ali Fuat Arıcı, Prof. Dr. Fatih Çetinkaya & Prof. Dr. İsmail Aydoğan

Güncel Bir Problem Olarak Sosyal Bilgilerde Kavramsal Titizlik

Prof. Dr. Süleyman İnan, Prof. Dr. Dursun Dilek & Prof. Dr. Hıdır Karaduman

Dijital Dünyada Sosyal Bilgiler Perspektifinden Geçmişi Okumak ve Geleceği Kurmak

Prof. Dr. Filiz Zayimoğlu Öztürk, Prof. Dr. Zeliha Nurdan Baysal, Prof. Dr. Banu Çulha Özbaş & Prof. Dr. Özlem Ulu Kalın

Atölyeler (Workshops)

Yerelden Küresele Tarihsel İmparatorlukların İzinde - Bir Şehir Multikültürel Miras

Fetnan Derviş

Farklılaştırılmış Öğretim

Dr. Esra Uçarkuş

Deneyimden Pedagojiye: Hindistan Kültürü Üzerinden Kültürlerarası Farkındalık

Prof. Dr. Filiz Zayimoğlu Öztürk

Eğitimden Ekrana: Deprem Okuryazarlığı Ölçme Etkinliği

Prof. Dr. Bülent Aksoy, Prof. Dr. Halil Tokcan & Dr. İbrahim Himmetoğlu

Hafıza Mekânlarını Dijital Hikâyeleştirmek: Gaziantep 14 Çocuk Şehit Anıtı Örneği

Mustafa Demir & Mehmet Bozbaş

Dijital Çağda Aykırılık: Sosyal Orman Okulu

Doç. Dr. Kudret Aykırı

Bir Roman, Bir Değer, Bir Sahne: Bülbülü Öldürmek ile Değer Eğitimi Odaklı Drama Atölyesi

Prof. Dr. Handan Deveci, Dr. Öğretim Üyesi Cansu Çetinkaya Aydoğdu & Şüheda Cabaroğlu

Strafor Kesme Makinesi ile Materyal Tasarımı

Mahmut Serkan Yerli

Haritalanan Hafıza: Şehirlerde Ticaretin İzlerini Google Earth , ArcGIS ve GPS ile Okumak

Fatma Koçak Gezer

Aynı Veri, Farklı Gerçeklikler: Nitel Araştırmada Paradigmalararası Analiz Deneyimi

Prof. Dr. Elvan Günel, Doç. Dr. Fatih Öztürk & Arş. Gör. Mustafa Çakır

Kavramların Zaman Yolculuğu: Kavramsal Anakronizmin Öğretimi

Arş. Gör. Dr. Şeyda Marancı

Oryantiringle Tarihî Mekânı Öğrenme

Recep Ökdem

Farklılıklarla Oyna: Kültüre Duyarlı Öğrenme Atölyesi

Prof. Dr. Elvan Günel, Doç. Dr. Ayşegül Pehlivan Yılmaz & Ebru Sucu

Kültürel Mirasımız Tokat Baskısı: Eğitim ve Uygulama Atölyesi

Öğr. Gör. Arzu Sönmez

Beş Değer, Dört İstasyon: Uygulamalı Karakter ve Değer Eğitimi Atölyesi

Prof. Dr. Bayram Tay, Arş. Gör. Eylem Çoban & Arş. Gör. Esra Nihlenur Şen

Eğitimde Program Dışı Etkinlik Tasarımı ve Uygulaması /Pulur Höyük Kazısı

Doç. Dr. Esra Mindivanli Akdoğan & Arş. Gör. Dr. Cemile Açıl

Haritada Yürümek: Mekânsal Tarih Öğretimi ve Çoklu Aktörler Üzerine Bir Atölye Deneyimi

Prof. Dr. Gülçin Dilek

Kanıttan Karara: Adalet Temelli Dijital Muhakeme Atölyesi

Arş. Gör. Nursima Kara & Muhammet Emin Aydın

Akıllı ve Somut Oyuncaklarla Mekânsal Düşünme Atölyesi

Dr. Öğretim Üyesi Ebru Yılmaz & Mehmet Salih Özyürek

İÇİNDEKİLER (CONTENTS)

Sosyal Bilgiler Öğretiminde Sıfır Atık Felsefesi: 5D Modeli Üzerinden Sorumluluk Eğilimi 1

The Zero Waste Philosophy in Social Studies Education: Responsibility Disposition Through the 5D Model 3

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sürdürülebilir Kalkınma Eğitiminde Sanal Müze Kullanımına İlişkin Görüşleri 4

Social Studies Teacher Candidates' Views on the Use of Virtual Museums in Sustainable Development Education 5

Sürdürülebilir Kalkınma Eğitiminin 6. Sınıf Ders Kitaplarına Yansıması 6

The Reflection of Sustainable Development Education in 6th Grade Textbooks 7

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının İklim Değişikliği Kaygı Düzeyleri ve Deneyimlerinin İncelenmesi* 8

Examining the Climate Change Anxiety Levels and Experiences of Pre-Service Social Studies Teachers* 10

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sürdürülebilir Kalkınma Bağlamında Geliştirdikleri Dijital Materyallerin İncelenmesi 12

An Analysis of Digital Materials Developed by Social Studies Teacher Candidates in the Context of Sustainable Development 13

Su Okuryazarlığı Konusunda Yapılan Lisansüstü Tezlerin Değerlendirilmesi. 14

An Analysis of Graduate Theses on Water Literacy 15

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sürdürülebilir Çevre Kavramına Yönelik Algıları: Metafor Çalışması 16

Social Studies Teacher Candidates' Perceptions of the Concept of Sustainable Environment: A Metaphor Study 17

Sürdürülebilir Kapsayıcılık: Özel Öğrenme Güçlüğünde Öğretmen ve Ebeveynin Stratejik Rolü 18

Sustainable Inclusion: The Strategic Role of Teachers and Parents in Specific Learning Disabilities 19

Sürdürülebilirlik Kavramlarının Bilişsel Çağrışımlarının Keşfi: Sürdürülebilir Kalkınma, Ekolojik Ayak İzi ve Çevre Etiği Üzerine Bir Kelime İlişkilendirme Testi 20

Exploring Cognitive Associations of Sustainability Concepts: A Word Association Test on Sustainable Development, Ecological Footprint, and Environmental Ethics 21

Sosyal Bilgiler Eğitimi Bağlamında Sürdürülebilir Kalkınmanın Öğretmen ve Öğretmen Adayı Perspektifinden İncelenmesi 22

Examination of Sustainable Development from the Perspectives of Teachers and Teacher Candidates in Social Studies Education 23

Sosyal Bilgiler Öğretiminde Enerji Kaynakları Olgusunun Sürdürülebilir Kaynak Kullanımı Bağlamında İncelenmesi 24

Examining the Phenomenon of Energy Resources in Social Studies Teaching in the Context of Sustainable Resource Use 25

Küçük Adımlar, Büyük Etkiler: Öğretmen Adaylarıyla Karbon Ayak İzi Azaltımına Yönelik Bir Katılımcı Eylem Araştırması 26

Small Steps, Big Impacts: A Participatory Action Research on Carbon Footprint Reduction with Teacher Candidates 27

Ortaokul Öğrencilerinin Sıfır Atık Kapsamında Çevre Bilinci Algılarının İncelenmesi 28

An Examination of Middle School Students' Environmental Awareness Attitudes Within the Scope of Zero Waste 29

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Kitap Okuma Alışkanlıkları ile Dijital Okuryazarlıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi 30

An Investigation of the Relationship between Social Studies Teacher Candidates' Reading Habits and Their Digital Literacy 31

Sosyal Bilgilerde Dijital Dönüşümün Haritalanması: Dijital Vatandaşlık Araştırmalarının Bibliyometrik Analizi (2003–2026) 32

Mapping the Digital Turn in Social Studies: A Bibliometric Exploration of Digital Citizenship Research (2003–2026) 33
Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarında Dijital Vatandaşlık Eğitiminin Dönüşümü (2005–2024): Doküman Analizi 34
The Transformation of Digital Citizenship Education in Social Studies Curricula (2005–2024): A Document Analysis 36
Fen Lisesi Öğrencilerinin Dijital Vatandaşlık Algıları: Bir Durum Çalışması 38
Science High School Students' Perceptions of Digital Citizenship: A Case Study 39
Ortaokul Öğrencilerinin Dijital Vatandaşlık Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi ve Öğrenci Görüşleri 40
An Examination of Middle School Students' Digital Citizenship Skills in Terms of Various Variables and Student Views 41
4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Bağlamında Öğrencilerin Dijital Haklar ve Etik Değerler Farkındalık Düzeylerinin İncelenmesine Yönelik Bir Karma Araştırma Çalışması 42
A Mixed-Methods Study Examining Students' Awareness Levels of Digital Rights and Ethical Values in the Context of the 4th Grade Social Studies Course 44
Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yeni Bir Pedagojik Çerçeve: Dijital İkiz ve Büyük Veri Temelli Örnek Olay Tasarımı 46
A New Pedagogical Framework in Social Studies Education: Case Study Desing Based on Digital Twins and Big Data 47
Dijital Ortamda Vatandaşlık: Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Vatandaşlık Bağlamında Sosyal Medya Kullanımlarının İncelenmesi 48
Citizenship in the Digital Environment: An Examination of Social Studies Teachers' Use of Social Media in the Context of Citizenship 49
5.Sınıf Öğrencilerinin Medya Figürleriyle Parasosyal Etkileşimlerinin Bilişsel ve Davranışsal Yansımaları 50
Cognitive and Behavioral Reflections of 5th Grade Students' Parasocial Interactions with Media Figures 52
Dijital Dünyada Vatandaş Yetiştirmek: 2024 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ve Ders Kitaplarının Karşılaştırmalı Analizi 53
Educating Citizens in the Digital World: A Comparative Analysis of the 2024 Social Studies Curriculum and Textbooks 54
Sosyal Bilgiler Eğitimi Bağlamında Dijital Vatandaşlık Literatürünün Bibliyometrik Analizi: Gelişim Eğilimleri, Kavramsal Yapı ve Entelektüel Temeller 55
Bibliometric Analysis of Digital Citizenship Literature in the Context of Social Studies Education: Development Trends, Conceptual Structure, and Intellectual Foundations 56
2018 ve 2024 Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarının Dijital Vatandaşlık Bağlamında Karşılaştırmalı Analizi 57
A Comparative Analysis of the 2018 and 2024 Social Studies Curricula in the Context of Digital Citizenship .. 58
Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Dijital Vatandaşlık ve Değerler Eğitimi Algılarının İncelenmesi 59
Examination of Social Studies Teacher Candidates' Perceptions of Digital Citizenship and Values Education .. 61
Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Yapay Zekâ Okuryazarlık Düzeyleri ile Dijital Vatandaşlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi 63
Investigating the Relationship Between Pre-Service Social Studies Teachers' Artificial Intelligence Literacy Levels and Digital Citizenship Levels Across Selected Variables 64
Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Bilişimsel Düşünme Becerileri ile Dijital Vatandaşlık Yeterlikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi 65
Examining the Relationship Between Pre-Service Social Stıdies Teachers' Computational Thinking Skills and Digital Citizenship Competencies 66
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Çerçevesinde Dijital Okuryazarlık: "Dijital Tayfa" Örneği 67

Digital Literacy within the Framework of the Century of Türkiye Education Model: The Case of "Dijital Tayfa" 68
Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Gözünden Teknoloji Çağında Dijital Stres 69
Digital Stress in the Age of Technology: Perspectives from Social Studies Teacher Candidates 71
Sepetimdeki Algoritma: P4C Temelli Dijital Vatandaşlık Ders Tasarımı 73
The Algorithm in My Basket: A P4C-Based Instructional Design for Digital Citizenship 74
Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Dijital Vatandaşlıkları 75
Digital Citizenships of Social Studies Teacher Candidates 76
Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Yapay Zekâ Destekli Eğitim Araçlarına İlişkin Algıları 77
Social Studies Pre-Service Teachers' Perceptions of Artificial Intelligence-Supported Educational Tools 79
Tarih Öğretmen Adaylarının Yapay Zekâ Araçlarını Kullanım Durumları 81
The Use of Artificial Intelligence Tools by Pre-Service History Teacher 82
Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Yapay Zekâ Etiği ve Sosyal Risk Algılarına Yönelik Görüşleri 83
Social Studies Teacher Candidates' Views on Artificial Intelligence Ethics and Social Risk Perceptions 84
İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabında Dijitalleşmeye Yer Verilme Düzeyi 85
The Level of Inclusion of Digitalization in the 5th Grade Primary School Social Studies Textbook 86
Sosyal Bilgiler Öğretmenleri İçin Yapay Zekâ Destekli Dijital Oyun Tasarım Rehberi 87
A Generative AI-Supported Digital Game Design Guide for Social Studies Teachers 89
Dijital Dönüşüm Sürecinde Sosyal Bilgiler Öğretim Programına Yapay Zekânın Entegrasyonu: Öğretmen Görüşleri Üzerine Bir Araştırma 91
Integration of Artificial Intelligence into the Social Studies Curriculum in the Digital Transformation Process: A Study on Teachers' Opinions 93
Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Yapay Zekânın Öğrenme Motivasyonuna Etkisine Yönelik Görüşleri 95
Social studies teacher candidates views on the impact of artificial intelligence on learning motivation 95
Türkiye'de Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanında Yapay Zekâ Çalışmaları: Bir İçerik Analizi 97
Artificial Intelligence Studies in the Field of Social Studies Education in Türkiye: A Content Analysis 98
Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Yapay Zekâya Yönelik Tutumları 99
Attitudes of Social Studies Teacher Candidates Towards Artificial Intelligence 101
Öğretmen Adaylarının Yapay Zekâ Algıları: Bir Olgubilim Çalışması 103
Teacher Candidates' Perceptions of Artificial Intelligence: A Phenomenological Study 104
Sosyal Bilgiler Derslerinde Tarihsel Empati Becerisi Kazandırmada Türk Büyüklerinin Ağzından Yazılan Yapay Zekâ Destekli Mektuplardan Yararlanma ve Öğrenci Görüşleri 105
The Use of AI-Generated Letters Written in the Voices of Turkish Historical Figures to Foster Historical Empathy Skills in Social Studies Classes, and Student Views 106
Sosyal Bilgiler Eğitiminde Faydalı Yapay Zekâ Araçları: NotebookLM Üzerine Bir İnceleme 107
Useful Artificial Intelligence Tools in Social Studies Education: A Review on NotebookLM 108
VR Destekli Sanal Müze Uygulamalarının 7. Sınıf Öğrencilerinin Kültürel Miras Farkındalığına Etkisi 109
The Impact of VR-Enabled Virtual Museum Applications on 7th-Grade Students' Cultural Heritage Awareness 110
Sosyal Bilgiler Eğitiminde Meta-Mekân Temelli Öğrenme: Varsayımsal Akıl Yürütme Becerisine Yönelik Bir Eylem Araştırması 111
Meta-Space Based Learning in Social Studies Education: An Action Research on Hypothetical Reasoning Skills 112
Kişiselleştirme mi Bilişsel Pasiflik mi? Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Yapay Zekâya Yönelik Pedagojik Paradoksu 113

Personalization or Cognitive Passivity? The Pedagogical Paradox of Social Studies Teacher Candidates' Perceptions of Artificial Intelligence 114
Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Yapay Zekâya Yönelik Görüşleri: Sanat ve Müze Eğitimi Bağlamında Bir Analiz 115
Pre-Service Social Studies Teachers' Perceptions of Artificial Intelligence: An Analysis in the Context of Art and Museum Education 116
Üstün Yetenekli Öğrencilerde FPV Drone Teknolojisinin Mekânsal Düşünme Becerisine Etkisi: Sosyal Bilgiler Dersi Örneği 117
The Effect of FPV Drone Technology on Spatial Thinking Skills in Gifted Students: A Social Studies Case .. 118
Sosyal Bilgiler Öğretiminde FPV Dron Teknolojisinin Entegrasyonu: Bir Literatür Sentezi 120
The Integration of FPV Drone Technology in Social Studies Education: A Literature Synthesis 122
Yapay Zekâ ile Geçmişi Canlandırmak: Yerel Tarih Eğitiminde Mikro Öyküleme ve Görselleştirme Üzerine Bir Eylem Araştırması 124
Revitalizing the Past with Artificial Intelligence: An Action Research on Micro-Storytelling and Visualization in Local History Education 125
Öğretmen Adaylarının Yapay Zekâ Etkinlikleri Hazırlama Deneyimlerinin İncelenmesi 126
An Investigation of Teacher Candidates' Experiences in Preparing Artificial Intelligence Activities 127
2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Eğitim Programları Çerçevesinde Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanılan Karekod Uygulamalarına Yönelik Öğrenci Görüşleri 128
Student Opinions on Qr Code Applications Used in Social Studies Lessons Within the Framework of the 2024 Türkiye Century Education Model 129
Türkiye'de Sosyal Bilgiler Eğitiminde Dijitalleşmeye Yönelik Çalışmaların Güncel Durumu 130
The Current State of Research on Digitalization in Social Studies Education in Türkiye 131
Eğitimde Yapay Zekâ Uygulamalarının Gelişimi, Potansiyeli ve Sınırlılıkları Üzerine Bir İnceleme 132
A Reviev of the Development, Potential and Limitations of Artificial Intelligence Applications in Education . 133
Öğretmen Adaylarının Yapay Zekâ Kullanımına İlişkin Nitel Bir Çalışma 134
A Qualitative Study on Pre-Service Teachers' Use of Artificial Intelligence 135
Dijital Kültürün İnşasında Sosyal Bilgiler: 5. ve 6. Sınıf Ders Kitaplarında Teknolojinin Tematik Kategorizasyonu 136
Social Studies in the Construction of Digital Culture: Thematic Categorization of Technology in 5th and 6th Grade Textbooks 137
Sosyal Bilgiler ve Tarih Öğretiminde Dijital Arşivler ile Etkileşimli Tarih Ortamlarının Kullanımı 138
The Use of Digital Archives and Interactive History Environments in Social Studies and History Teaching 139
Geçmişin Metinlerinden Dijital Okumalara 1908-1928 Dönemi Sosyal Bilgiler İçerikli Ders Kitaplarında Kadın İmgesi 140
From Texts of the Past to Digital Readings The Image of Women in Social Studies-Related Primary School Textbooks (1908-1928) 142
Yapay Zekâ Destekli Dijital Oyun Kullanımının 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrencilerin Motivasyonuna Etkisi 143
The Effect of Artificial Intelligence-Supported Digital Game Use on Sixth Grade Students' Motivation in Social Studies Lessons 144
Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Artırılmış Gerçeklik Uygulamalarının Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanımına Yönelik Görüşleri 145
Social Studies Teacher Candidates' Views on the Use of Augmented Reality Applications in Social Studies Education 146
Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Yapay Zekâya Yönelik Tutumları ile Yapay Zekâ Hazırbulunuşlukları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi 147

Examining the Relationship Between Social Studies Pre-service Teachers' Attitudes and Readiness Towards Artificial Intelligence 148
Sosyal Bilgiler Öğretim Programının Teknoloji Bağlamında İncelenmesi 149
Examination of the Social Studies Curriculum in the Context of Technology 150
Akademisyenlerin Gözünden Yapay Zekâ: Öğrencilerin Kullanımına, Derslerin Yapılandırılmasına ve Mesleğin Geleceğine İlişkin Görüşleri 151
Artificial Intelligence Through the Eyes of Academics: Perspectives on Student Use, Course Design, and The Future of the Profession 152
İnfobezite ve Güvenilirlik Sorunu: Sosyal Bilgiler Öğretmen Adayları Üzerine Bir Çalışma 153
Infobesity and the Problem of Reliability: A Study on Social Studies Teacher Candidates 154
Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Üretken Yapay Zekâ Hakkındaki Görüşleri 155
Social Studies Teachers' Views on Generative Artificial Intelligence 156
Yapay Zekânın 6. Sınıf Öğrencilerinin Karar Verme Süreçlerine Etkisinin İncelenmesi 157
Examining the Impact of Artificial Intelligence on the Decision-Making Processes of 6th Grade Students 158
Dijitalleşen Dünyada Sosyal Bilgiler Öğretmen Eğitimi: Öğretmen Adaylarının Çocuk Hakları Üzerine Yapay Zekâ Destekli Dijital Hikâye Aracı Kullanma Yetkinliği 159
Social Studies Teacher Training in a Digitalizing World: Teachers Candidates' Competence in Using an AI-Powered Digital Storytelling Tool on Children's Rights 160
Sosyal Bilgiler Dersinin Millî Kimlik Kazandırmadaki Rolü Hakkında Öğretmen Görüşleri 161
Teachers' Views on the Role of Social Studies in Fostering National Identity 162
Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Glokalizasyon Bağlamında Vatandaşlık Algılarının İncelenmesi 163
Examination of Social Studies Pre-Service Teachers' Perceptions of Citizenship in the Context of Glocalization 165
Türkiye'de Çift Vatandaşlık Kazanmanın Avantajları, Dezavantajları ve Karşılaşılan Sorunlar 167
Advantages, Disadvantages of Having Dual Citizenship in Türkiye and Problems Encountered 168
Türkiye'de Çifte Vatandaşlık Kazanmanın Anlamı: Fenomenolojik Bir Çalışma 169
The Meaning of Acquiring Dual Citizenship in Türkiye: A Phenomenological Study 170
Understandıng By Desıgn (Ubd) Temelli Ekolayzer Tekniği ile Bilişsel ve Psikomotor Performans Görevlerinin Süreç Odaklı Planlama Bağlamında 4. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersindeki Kavramsal Beceri Düzeyine Etkisi 171
Understanding by Design (Ubd) The Effect of the Echo Technique Based on Understanding by Design on the Conceptual Skill Level Of 4th Grade Students in Social Studies Classes within the Context of Process-Oriented Planning of Cognitive and Psychomotor Performance Tasks 173
Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Küresel Vatandaşlık Algıları ve Eğitsel Yansımalarına İlişkin Görüşleri 175
An Examination of Social Studies Pre-Service Teachers' Perceptions of Global Citizenship, Its Characteristics, and Educational Reflections 177
Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Metaforik Algılarına Göre Kültürel Vatandaşlık Kavramı 178
The Concept of Cultural Citizenship According to the Metaphorical Perceptions of Social Studies Teacher Candidates 179
Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Görüşleri Doğrultusunda Küresel Vatandaşlık Eğitimi 180
Global Citizenship Education in Light of the Views of Prospective Social Studies Teachers 181
Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Vatandaşlık Eğitimi: BİLSEM Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşleri 182
Citizenship Education for Gifted Students: The Views of BİLSEM Social Studies Teachers 183
Ortaokul Öğrencilerinin Millî Kimlik Anlatısı 184

Middle School Pupils' Narratives of National Identity 185
Demokrasiyi Deneyimlemek: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Bağlamında Yaratıcı Drama Temelli Yurttaşlık Eğitimi 186
Experiencing Democracy: Creative Drama-Based Citizenship Education in the Context of the Turkish Century Education Model 188
Gençlik Merkezlerinin Vatandaşlık Eğitimindeki Rolü: Kilis Gençlik Merkezi Örneği 189
The Role of Youth Centers in Citizenship Education: The Case of Kilis Youth Center 190
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde Millî–Evrensel Değerler Dengesi: 2024 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Üzerine Bir İnceleme 191
The Balance Between National and Universal Values in the Turkish Century Education Model: An Examination of the 2024 Social Studies Curriculum 193
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Programında Hukuk Okuryazarlığı 195
Legal Literacy in the Social Studies Program of the Turkish Century Education Model 196
Etkili Vatandaş Yetiştirmede Sosyal Bilgiler 197
Social Studies in Fostering Effective Citizenship 198
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Kapsamında 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Vatandaşlık Okuryazarlığının İçerik Analizi 199
Content Analysis of Citizenship Literacy in 6th Grade Social Studies Textbooks within the Scope of the Turkish Century 201
21. Yüzyılın İlk Çeyreğinde Vatandaşlık Gereksinimlerinin Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarına Yansımaları 203
Reflections of Citizenship Requirements on Social Studies Curricula in the First Quarter of the 21st Century 204
Malumat-ı Medeniye Kitabında Vatandaşlık Yaklaşımları 205
Citizenship Approaches in Malumat-ı Medeniye Textbook 206
Sosyal Bilgiler Dersinde Oyunla Desteklenen Bağlam Temelli Öğrenme Modelinin Uygulanması 207
Implementation of a Game-Supported Context-Based Learning Model in Social Studies 208
Agro-Arkeoloji Perspektifinden Sosyal Bilgiler Eğitiminde Tarım Kültürü 209
Agricultural Culture in Social Studies Education From an Agro-Archaeological Perspective 210
Karagöz Perdesinden Anadolu'ya Kültürel Miras Yolculuğu 212
From the Traditional Shadow Play to Anatolia: A Journey of Cultural Heritage 213
5.Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabında "Ortak Miras" Kavramının Kültürel Süreklilik Açısından İncelenmesi 214
An Examination of the Concept of 'Shared Heritage' in the Year 5 Social Studies Textbook From the Perspective of Cultural Continuity 215
Hüzün Turizmi ve Türkiye'deki Potansiyeli 216
Dark Tourism and Its Potential in Türkiye 218
Sosyal Bilgiler Eğitiminde Nevruz Bayramı ve Marteniçka Geleneğinin Kültürel Miras Bağlamında İncelenmesi 220
An Examination of Nowruz and the Martenitsa Tradition in the Context of Cultural Heritage in Social Studies Education 221
TYMM Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı'nın Kültür ve Miras Bağlamında İncelenmesi 222
An Investigation of the Visual Arts Curriculum in the Context of Culture and Heritage 223
Toplumsal Normların Aktarılmasında Önemli İşleve Sahip Olan Atasözlerinin Doğru Anlaşılmasında Edatların İşlevi 224
The Role of Preposition in Correctly Understanding Proverbs Which Play an Important Role in Transmitting Social Norms 225
Ortaokul Öğrencilerinin Somut Olmayan Kültürel Mirasa Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi 226

An Examination of Middle School Students' Views on Intangible Cultural Heritage 228
Müze Ortamlarının Eğitimsel Potansiyeli: Ulusal ve Uluslararası Müzelerin Web Tabanlı İçeriklerinin Karşılaştırmalı Analizi. 229
The Educational Potential of Museum Environments: A Comparative Analysis of Web-Based Content from National and International Museums. 230
7. Sınıf Kültür ve Miras Öğrenme Alanının Öğretim Sürecine Dair Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşleri: Trabzon Örneği 231
Social Studies Teachers' Views on the Teaching Process in the 7th Grade 'Culture and Heritage' Learning Area: The Case of Trabzon 232
Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Fotoğrafların Pedagojik ve Temsil İşlevleri: Öğretmen Görüşleri 233
The Pedagogical and Representational Functions of Photographs in Social Studies Textbooks: Teachers' Perspectives 235
Sanat Okunur mu, Anlaşılır mı? Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sanat Okuryazarlığına İlişkin Fenomenolojik Deneyimleri 237
Is Art Read or Understood? Phenomenological Experiences of Pre-Service Social Studies Teachers Regarding Arts Literacy 238
Yapay Zekâ Okuryazarlığı ve Yaşam Boyu Öğrenme Becerisi İlişkisinde Akademik Özdenetimin Aracı Rolü 239
The Mediating Role of Academic Self-Regulation in the Relationship Between Artificial Intelligence Literacy and Lifelong Learning Skills 240
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve 5.Sınıf Ders Kitabında Sanat Okuryazarlığının İncelenmesi 241
An Examination of Art Literacy in the Turkish 20th Education Model Social Studies Curriculum And 5th Grade Textbook 242
Ortaokul Öğrencilerinde Dijital Okuryazarlığın Cinsiyete Göre İncelenmesi: Bir Meta-Analiz 243
Examination of Digital Literacy in Middle School Students By Gender: A Meta-Analysis 244
Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Yapay Zekâ Okuryazarlık Düzeylerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi 245
Examination Of Artificial Intelligence Literacy Levels of Social Studies Teacher Candidates in Terms of Different Variables 246
Toprak Okuryazarlığı: Sosyal Bilgiler Eğitiminde Sürdürülebilir Bir Gelecek 247
Soil Literacy: A Sustainable Future in Social Studies Education 248
Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kentsel Deneyimin Yeri: Kent Okuryazarlığı Perspektifinden Kuramsal Bakış 249
The Place of Urban Experience in Social Studies Education: A Theoretical Investigation From Perspective of Urban Literacy 250
Hukukun Dijital Yüzü: Hukuk İçerik Üreticiliğinin Sosyal Bilgiler Öğretim Potansiyeli ve Sınırları 251
The Digital Face of Law: The Potential and Limitations of Lawfluencing in Social Studies Education 253
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda (2024) Kültür Okuryazarlığı Becerisinin Yeri 254
The Place of Cultural Literacy Skills in the Social Studies Curriculum of the Turkish Century Education Model (2024) 255
Ortaokul Öğrencilerinin Yapay Zekâ Okuryazarlığı Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi 256
Examining the Artificial Intelligence Literacy Levels of Middle School Students in Terms of Various Variables 257
Türkiye'de Medya Okuryazarlığı Alanında Yapılan Tezlerin Bibliyometrik Analizi 258
Bibliometric Analysis of Theses on Media Literacy in Türkiye 259
İklim Okuryazarlığı ile Bireysel Karbon ve Su Ayak İzi Farkındalığının Geliştirilmesi: Atölye Temelli Bir Eğitim Programının Etkileri 260

Developing Climate Literacy and Individual Carbon and Water Footprint Awareness: Effects of a Workshop-Based Education Program 262
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve 5.Sınıf Ders Kitabında Veri Okuryazarlığı ve Bilgi Okuryazarlığı Becerilerinin İncelenmesi 264
An Examination of Data Literacy and Information Literacy Skills in the Türkiye Century Education Model Social Studies Curriculum and 5th Grade Textbook 265
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortak Metninde Yer Alan Okuryazarlık Becerilerinin Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarındaki Yansımalarının İncelenmesi 266
An Examination of the Reflections of Literacy Skills, Included in the Joint Text of the Turkish Century Education Model in Social Studies Textbooks 267
Öğretmenlerin Motivasyonunu Etkileyen Faktörler: Bir İçerik Analizi 268
Factors Affecting Teachers' Motivation: A Content Analysis 270
Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Mesleki Yetkinlik Algısı ile Öğretmenliğe Hazır Olma Düzeyleri Arasında Pedagojik Yeterlik Algısının Aracılık Rolü 272
The Mediating Role of Perceived Pedagogical Competence in the Relationship Between Social Studies Teacher Candidates' Perceived Professional Competence and Readiness for Teaching 273
Sosyal Bilgiler Öğretmeni Adaylarının Kariyer Planları 274
Career Plans of Social Studies Teacher Candidates 275
Sinema Uyaranlarıyla Felsefi Sorgulama: Öğretmen Adaylarının Eleştirel Düşünme ve Pedagojik İnanç Dönüşümlerine İlişkin Nitel Bir Araştırma 276
Philosophical Inquiry with Cinematic Stimuli: A Qualitative Study on Pre-Service Teachers' Critical Thinking and Pedagogical Belief Transformation 277
Bilim, Teknoloji ve Toplum Dersinde Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Film Tercihlerinin ve Yazılı Değerlendirmelerinin İçerik Analizi 278
A Content Analysis of Social Studies Pre-Service Teachers' Film Preferences and Written Evaluations in a Science, Technology, And Society Course 279
Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duygu Durumları 280
Emotional States of Social Studies Teacher Candidates Toward the Teaching Profession 282
Tersyüz Öğrenme Modelinin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Drama Dersine Entegrasyonu 284
Integration of the Flipped Learning Model into the Drama Course in Social Studies Education 285
Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Çocuğu Tanıma Becerilerinin Geliştirilmesinde Çocuk Resmi Analizi Eğitiminin Etkisi 286
The Effect of Child Drawing Analysis Training on the Development of Social Studies Teacher Candidates' Child Recognition Skills 287
Öz İnceleme Yönteminin Türkiye'deki Durumu ve Sosyal Bilgiler Alanında Kullanımına Yönelik Potansiyeli 288
The Current State of the Self-Study Method in Türkiye and Its Potential for Application in the Field of Social Studies 289
Sosyal Bilgiler Öğrenci Toplulukları Forumu (Sböt Forum): Paydaşların Görüşleri Üzerinden Bir İnceleme 290
Social Studies Student Clubs Forum (3sc Forum): An Analysis of Stakeholder Opinions 292
Çok Kültürlü Dil Öğretim Ortamlarında Kültüre Dayalı İletişim Becerilerinin Dönüşümü 293
Transforming Culturally Based Communication Skills in Multicultural Language Teaching Environments 294
Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Millî Eğitim Akademisine Yönelik Beklentileri 295
Social Studies Teacher Candidates' Expectations Regarding the National Education Academy 297
Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarındaki Kadın Görsellerinin Analizi: Son Elli Yıl 299
Analysis of Women's Visuals in Social Studies Textbooks: The Past Fifty Years 300

Sosyal Bilgiler Eğitiminde Toplumsal Cinsiyet Araştırmalarının Bilimsel Haritalanması: Bibliyometrik Bir İnceleme 301
Scientific Mapping of Gender Studies in Social Studies Education: A Bibliometric Review 302
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Kapsamında Hazırlanan 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarının Toplumsal Cinsiyet Perspektifinden İncelenmesi 303
An Analysis of 5th Grade Social Studies Textbooks Developed Within the Framework of the Türkiye Century Education Model from a Gender Perspective 304
Eğitime Yer Alan Toplumsal Cinsiyet Kalıpyargılarının Belirlenmesi 305
Identification of Gender Stereotypes in Education 307
Okul Öncesi Eğitim Programlarında Sosyal Bilgilerin İzini Sürmek: 2013 ve 2024 Programlarının Karşılaştırılması 309
Tracing the Influence of Social Studies in Preschool Education Programs: A Comparison of the 2013 and 2024 Curriculum 310
Bir Doküman Analizi: Sosyal Bilgiler ve Coğrafya Dersleri Arasında Dikey İlişki 311
A Document Analysis: The Vertical Relationship Between Social Studies and Geography Lessons 312
Post-Pandemi Döneminde Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminin Seyri: Disiplinlerarası Yaklaşımların Tematik Analizi (2021-2026) 313
The Course of Social Studies Education in Preschool in the Post-Pandemic Period: A Thematic Analysis of Interdisciplinary Approaches (2021-2026) 314
Usbes 2025 Sempozyumu Bildirilerinin Bibliyometrik Analizi: Sosyal Bilgiler Eğitiminde Sürdürülebilirlik ve Yöntemsel Eğilimler 315
Bibliometric Analysis of Usbes 2025 Symposium Proceedings: Sustainability and Methodological Trends in Social Studies Education 316
Franz Kafka'nın "Dönüşüm (Die Verwandlung)" Adlı Eserinin Psikanalitik Çözümlemesi ve Sosyal Bilgiler Eğitiminde Disiplinlerarası Bir Araç Olarak Kullanımı 317
"A Psychoanalytic Analysis of Franz Kafka's 'The Metamorphosis' and Its Use as an Interdisciplinary Tool in Social Studies Education" 318
Anakronik Hataların Ortaya Çıkış Nedenleri Üzerine Bir İnceleme 319
An Examination of the Causes of the Emergence of Anachronistic Error 320
Şimdi Biz Neyiz? Sosyal Bilgiler ve Fen Bilimleri Dersleri Öğretim Programlarının Disiplinler Arası Bağlamda Karşılıklı İlişkilerin İncelenmesi 321
What Are We Now? An Analysis of the Interdisciplinary Relationships Between Social Studies and Science Education Curricula 322
Eğitimde Eşitsizliğin Yeniden Üretimi: Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Deneyim ve Algıları 323
Reproduction of Inequality in Education: Experiences and Perceptions of Social Studies Pre-Service Teachers 324
Evrimin İki Yüzü: Bilim ve İnanç 325
The Two Faces of Evolution: Science and Belief 326
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ve Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarındaki Toplumsal Meseleler Üzerine Eleştirel Bir Analiz 327
A Critical Analysis of Social Issues Represented in the Türkiye Century Education Model and Social Studies Textbooks 328
Okul Saldırılarını Anlamak: Nedenlerin Önceliklendirilmesi ve Yaşanan Travmanın Fenomenolojisi 329
Understanding School Shootings: Prioritization of Causes and the Phenomenology of the Experienced Trauma 330
Türkiye, Fransa ve İspanya Sosyal Bilgiler ve Ortaokul Tarih Ders Kitaplarında İslam-Hristiyan Temaslarının Temsili 331

The Representation of Islam–Christian Contacts in Social Studies and Middle School History Textbooks of Türkiye, France, and Spain 332
Türkiye'de Demografik Dönüşümün Nedenleri Üzerine Bir Araştırma 333
A Study on the Reasons for Demographic Transformation in Turkey 334
Türk Dünyası Kapsamında Tarihi İpek Yolu Projesi 335
The Historical Silk Road Project Within The Scope Of The Turkic World 336
Göç Olgusunun Sosyal Bilgiler Öğretimi Açısından İncelenmesi 337
An Examination of the Phenomenon of Migration in Terms of Social Studies Education 338
7. Sınıf Öğrencilerinin Toplumsal Aidiyet Algıları ile Kıtalar ve Ülkelere Yönelik Kalıp Yargıları 339
7th Grade Students' Perceptions of Social Belonging and Stereotypes Regarding Continents and Countries ... 341
Sınıfta Duyulan Ama Söylenmeyen: Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğrencilerde Nefret Söylemini Sezme Pratikleri 343
Heard but Unspoken in the Classroom: Social Studies Teachers' Practices of Detecting Hate Speech Among Students 344
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeline Göre Hazırlanan 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabının Öğretmen Görüşleri Açısından İncelenmesi 345
Investigation of The 5th-Grade Social Studies Textbook Prepared According to the "Türkiye Yüzyılı Maarif Model" İn Terms of Teachers' Views 347
Sosyal Bilgiler Eğitiminde Nitelik Arayışı: Paydaşların Perspektifinden Bir Değerlendirme 349
The Pursuit of Quality in Social Studies Education: An Evaluation from the Perspective of Stakeholders 351
Sosyal Bilgiler Eğitiminin Yanlış Bilgi ile Mücadeledeki Rolü 352
The Role of Social Studies Education in Combating Misinformation 353
Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Erasmus Programına Katılım Durumlarına İlişkin Görüşleri 354
Opinions of Social Studies Teacher Candidates Regarding Their Participation in the Erasmus Program 355
Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik İnançlar Akademik Risk Almayı Nasıl Şekillendirir? Ortaokul Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma 356
How Do Beliefs About Social Studies Shape Academic Risk-Taking? A Study on Secondary School Students 357
Okullarda Akran Zorbalığını Anlamak: Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Algıları ve Deneyimleri 358
Understanding Peer Bullying in Schools: Pre-Service Social Studies Teachers' Perceptions and Experiences . 359
Eğitsel Bir Tarih Oyununun Geliştirilmesine Yönelik Öğretmen Adaylarının Görüşleri 360
Teacher Candidates' Perspectives on the Development of an Educational History Game 362
Kanıt Temelli Öğrenmede Tarihsel Düşünme: Nitel Göstergeler Üzerine Bir Tarama 364
Historical Thinking in Evidence-Based Learning: A Review of Qualitative Indicators 365
PISA 2022 Türkiye Örnekleminde Yaratıcı Düşünmeyle İlişkili Duyuşsal Özelliklerin Ağ Analizi ile İncelenmesi 366
A Network Analysis of Affective Characteristics Related to Creative Thinking in the PISA 2022 Türkiye Sample 368
Eğitim Araştırmalarında Yapay Zekâ Kullanımına Yönelik İlkeler: Yüksek Etki Değerli Dergilerin Politikaları Üzerine Bir İnceleme 370
Principles for the Use of Artificial Intelligence in Educational Research: Evidence from High-Impact Journals' Policies 371
Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Sosyobilimsel Konuların Dağılımının İncelenmesi 372
An Examination of the Distribution of Socioscientific Topics in Social Studies Textbooks 373
Sosyal Bilgiler ve T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Derslerinde Tarihî Şahsiyetlerin İncelenmesine Dair Öğretmen Görüşlerinin Yansıması 374

Reflections of Teachers' Views on the Examination of Historical Figures in Social Studies and Turkish Republic Revolution History and Atatürkism Courses 375
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Adaylarının Bölümü Tercih Süreçlerinin ve Beklentilerin İncelenmesi 376
An Examination of the Department Selection Processes and Expectations of Social Studies Teacher Candidates 377
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeline Uygun Hazırlanmış Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında "Türkistan" Kavramı 378
The Concept of "Turkistan" in Social Studies Textbooks Prepared in Accordance with the Türkiye Century Maarif Model 379
Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarına İlişkin Makalelerin Bibliyometrik Analizi 380
A Bibliometric Analysis of Articles on Social Studies Curricula 381
6. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabında Coğrafya: Coğrafi Bir Bakış ile Analiz 382
Geography in the Year 6 Social Studies Textbook: An Analysis from a Geographical Perspective 383
Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programındaki Farklılaştırılmış Öğretim Uygulamalarının Değerlendirilmesi .. 384
An Evaluation of Differentiated Teaching Practices in the Social Studies Curriculum 385
Sosyal Bilgiler Eğitiminde Felsefe, Müfredat ve Şeffaflık 386
Philosophy , Curriculum , and Transparency in Social Studies Education 387
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Kazanımlarının TYMM Beceriler Çerçevesi Açısından İncelenmesi 388
An Analysis of the Learning Outcomes of the Social Studies Curriculum within the Scope of the Türkiye Century Education Model in the Light of the TYMM Skills Framework 389
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda Aile Kavramı 390
The Concept of Family in the Social Studies Curriculum within the Century of Türkiye Education Model 391
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Kapsamında 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı "Değerlendirelim" Etkinliklerinin Kavramsal Beceriler Açısından İncelenmesi 392
An Analysis of the "Let's Evaluate" Activities in the 5th Grade Social Studies Textbook Under the Türkiye Century Education Model in Terms of Conceptual Skills 393
Azerbaycan 5. Sınıf Tarih Ders Kitabına Göre Azerbaycan Medeniyetini Kuran Şahsiyetler 394
The Personalities Who Founded Azerbaijani Civilization According to the 5th Grade History Textbook of Azerbaijan 395
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda ve Ders Kitaplarında Drama Yöntemine Yönelik Etkinliklerin İncelenmesi 396
Examination of Activities Related to the Drama Method in the Türkiye Century Education Model Social Studies Curriculum and Textbooks 397
Maarif Modeli ve Sosyal Bilgiler Müfredatında Erdem Kavramının Ele Alınışı: Bir Söylem Analizi 398
Conceptualising Virtue in the Maarif Model and the Social Studies Curriculum: A Discourse Analysis 399
2024 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda Mekânsal Düşünme Becerisinin İncelenmesi 400
An Examination of Spatial Thinking Skills in the 2024 Social Studies Curriculum 401
2018 ve 2024 4.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programlarının Karşılaştırmalı Analizi 402
A Comparative Analysis of the 2018 and 2024 Fourth-Grade Social Studies Curricula 403
2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Çerçevesinde Fen Bilimleri ve Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programları: Disiplinler Arası İlişkiler Bağlamında Karşılaştırmalı Analiz 404
Science and Social Studies Curriculum in the Framework of the 2024 Century of Türkiye Education Model: A Comparative Analysis in the Context of Interdisciplinary Relationships 406
2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Yöntem, Teknik, Materyal ve Edebi Türlerin İncelenmesi 408

An Investigation of Methods, Techniques, Materials, and Literary Genres in the 2024 Century of Türkiye Education Model Social Studies Curriculum 410
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin (TYMM) Sosyal Bilgiler Öğrenme-Öğretme Sürecine Yansımaları 411
The Reflections of the Turkish Century Education Model (TYMM) on the Social Studies Learning-Teaching Process 412
2018 ve 2024 Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarında Coğrafya Kazanımlarındaki Değişimin Uluslararası Çerçevede Yirmi Birinci Yüzyıl Becerileri Bağlamında İncelenmesi 413
Examination of Changes in Geography Learning Outcomes in the 2018 and 2024 Social Studies Curricula within the Framework of Twenty First Century Skills 414
2005, 2018 ve 2024 Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarında Türk Dünyası 415
The Turkic World in The 2005, 2018, and 2024 Social Studies Curricula 416
Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Türkiye Yüzyılı Olgusuna Yönelik Görüşleri 417
Social Studies Teacher Candidates' Views On The "Century Of Türkiye" Concept 418
2005'ten 2024'e Sosyal Bilgiler Öğretim Programların Strateji, Yöntem ve Teknikler Açısından Karşılaştırılması 419
Comparison of Social Studies Curriculum (2005–2024) in Terms of Strategies, Methods, and Techniques 420
Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler 6. Sınıf Ders Kitabındaki Coğrafya Kavramlarının İncelenmesi 421
An Analysis of Geographical Concepts in the 6th Grade Social Studies Textbook within the Framework of the Türkiye Century Education Model 422
Sosyal Bilgiler Eğitiminde Epistemolojik Dönüşüm: 2018 ve 2024 Öğretim Programlarında Tarihsel Kanıt Kullanımının Sınıf Düzeylerine Göre (5., 6. Ve 7. Sınıflar) Karşılaştırmalı Analizi 423
Epistemological Transformation in Social Studies Education: A Comparative Analysis of the Use of Historical Evidence in the 2018 and 2024 Curricula by Grade Levels (5th, 6th, and 7th Grades) 424
TYMM 2024 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ve Güney Kore 2022 Sosyal Bilgiler Öğretim Programının Karşılaştırmalı Analizi 425
Comparative Analysis of the TYMM 2024 Social Studies Curriculum and the South Korean 2022 Social Studies Curriculum 427
2024 Sosyal Bilgiler Öğretim Programının Eğitimde 7 İlke Kapsamında Değerlendirilmesi 429
An Evaluation of the 2024 Social Studies Curriculum Within the Framework of the Seven Principles of Education 431
TÜBİTAK Projelerinin Sosyal Bilgiler Öğretimi Açısından İncelenmesi 433
Examination of TÜBİTAK Projects in Terms of Social Studies Teaching 434
Disiplinlerarası Yaratıcı Drama Yönteminin Öğrencilerin Sosyal Bilgiler ve Matematik Derslerine Yönelik Tutumlarına Etkisi* 435
The Effect of the Interdisciplinary Creative Drama Method on Students' Attitudes Towards Social Studies and Mathematics Courses 437
Sosyal Bilgiler Dersinde Takım-Oyun-Turnuva Tekniğinin Öğrencilerin İş Birlikli Öğrenme Becerisine Etkisi* 438
The Effect of the Team-Game-Tournament Technique On Students' Cooperative Learning Skills In Social Studies Course* 439
İlkokul Sosyal Bilgiler Dersinde Etkileşimli Okuma Uygulamalarına İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri 440
Primary School Teachers' Views on Interactive Reading Practices in Elementary Social Studies 441
Sınıf Öğretmenlerinin Farklılaştırılmış Öğretim Planı Hazırlayabilme Durumları 442
The Ability of Classroom Teachers to Prepare Differentiated Instruction Plans 443
Robert Gagne'nin Öğretim Durumları Modeline Göre 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabının İncelenmesi 444

An Analysis of the 4th Grade Social Studies Textbook According to Robert Gagne's Instructional Events Model 445
Sosyal Bilgiler Dersinde Sorgulamaya Dayalı Öğretimin Öğrenme Sürecine ve Akademik Başarıya Etkisi* ... 446
The Effect of Inquiry-Based Teaching on the Learning Process and Academic Achievement in the Social Studies Course* 448
Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Bir Öğretim Aracı Olarak Çocuk Kitaplarından Faydalanmaya Yönelik Görüşleri 449
Social Studies Teachers' Views on Using Children's Books as a Teaching Tool 450
Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kavram Öğretiminin 35 Yıllık Serüveni: 1990–2025 Dönemine Yönelik Bibliyometrik Bir Analiz..... 451
The 35-Year Journey of Concept Teaching in Social Studies Education: A Bibliometric Analysis of the 1990–2025 Period 452
Okul Dışı Öğrenme Ortamlarında Ortaokul Öğrencilerinin Öğrenme Deneyimleri: Dersimiz Tokat Projesi Örneği 453
Middle School Students' Learning Experiences in Out-Of-School Learning Environments: The Example of the "Our Lesson is Tokat" Project 454
4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi "Zaman İçinde Teknoloji" Ünitesinin Etkinlik Analizi: Yöntem, Teknik ve Beceri Boyutlarıyla Bir İnceleme 455
Activity Analysis of the "Technology Over Time" Unit in the 4th Grade Social Studies Course: An Examination in Terms of Method, Technique, and Skill Dimensions..... 457
Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Farklılaştırılmış Öğretime İlişkin Sınıf İçi Uygulamalarının İncelenmesi 459
An Examination of Social Studies Teachers' Classroom Practices Regarding Differentiated Instruction..... 460
Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrenme Amaçlı Yazma Etkinliklerinin Akademik Başarıya, Kültürel Mirasa Duyarlılığa ve Yazma Becerisine Etkisinin Araştırılması*..... 461
Investigation of the Effects of Writing Activities for Learning Purposes on Academic Success, Cultural Heritage Sensitivity and Writing Skills in Social Studies Course 462
Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Kullandıkları Yöntem ve Tekniklerin İncelenmesi 463
An Examination of the Methods and Techniques Used by Social Studies Teachers 464
2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarında Afet Eğitimi: Kademeler Arası Sarmallık ve İçerik Analizi 465
Disaster Education in the 2024 Century of Türkiye Maarif Model Life and Social Studies Curricula: Inter-Grande spiral Progression and Content Analysis 466
Afet ve İklim Değişikliğiyle Mücadelede Sosyal Bilgiler: Toplumsal Dayanıklılık Odaklı Bir Model Önerisi . 467
Social Studies in the Combat Against Disasters and Climate Change: A Model Proposal Focused on Social Resilience..... 468
Sosyal Bilgiler Derslerinde Deprem Bilinci Oluşturmaya Yönelik Dijital Çizgi Roman Tasarımı: "Yeraltındaki Gizem: Depremler"..... 469
Digital Comic Book Design for Raising Earthquake Awareness in Social Studies Lessons: "The Mystery Underground: Earthquakes"..... 470
5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrencilerin Harita ve Afetlere İlişkin Kavram Yanılgılarının Kavram Karikatürü ile Tespiti ve Giderilmesi* 471
Identification and Elimination of Students' Misconceptions Regarding Maps and Disasters Through Concept Cartoons in a 5th-Grade Social Studies Course* 472
Ortaokul Düzeyindeki Özel Öğrencilerle Afet Okuryazarlığı Üzerine İnceleme..... 473
A Study on Disaster Literacy with Special Needs Students at the Middle School Level..... 474
Maarif Modeli Ekseni'nde Yapay Zekâ Destekli Müzik Temelli Afet Eğitimi 475
Artificial Intelligence-Supported Music-Based Disaster Education within the Framework of the Maarif Model 476

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Afet Eğitiminde Artırılmış Gerçeklik ve Bilim, Teknoloji, Mühendislik ve Matematik Prototip Uygulamalarına Yönelik Pedagojik Görüşleri 477
Pedagogical Views of Pre-Service Primary School Teachers Regarding Augmented Reality and Science, Technology, Engineering, and Mathematics Prototype Applications in Disaster Education 478
Çocukların Barış Algısı: Sembolik Temsiller ve Nitel Bir Analiz 479
Children's Perceptions of Peace: Symbolic Representations and Qualitative Analysis 480
Sanal Müzelerin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Tarihsel Bilinç Gelişimine Katkısı: Öğretmen Görüşlerine Dayalı Nitel Bir İnceleme 481
The Contribution of Virtual Museums to the Development of Historical Consciousness in Social Studies Teaching: A Qualitative Study Based on Teachers' Views 483
TYMM Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarındaki Coğrafya Konu Görsellerinin Alan Becerilerini Kazandırma Açısından Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi 485
An Examination of Teachers' Opinions Regarding the Effectiveness of Geography Topic Visuals in TYMM Social Studies Textbooks in Developing Field Skills 486
5. ve 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Sosyal Bilimler Alan Becerilerinin İncelenmesi 487
An Analysis of Social Science Specific Skills in 5th And 6th Grade Social Studies Textbooks 488
Sosyal Bilgiler Dersinde Güncel Olaylardan Yararlanmanın Ortaokul Öğrencilerinin Medya Okuryazarlığı Düzeyine Etkisi 489
The Effect of Using Current Events in Social Studies Course on the Media Literacy Levels of Secondary School Students 490
Sosyal Bilgiler Eğitiminde Zamanı Algılama ve Kronolojik Düşünme Becerisinin Geliştirilmesinde Çocuk Dergilerini İşe Koşmak 491
Utilizing Children's Magazines to Develop Time Perception and Chronological Thinking Skills in Social Studies Education 492
Ortaokul Öğrencilerinin Coğrafi Sorgulama Beceri Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi 493
An Examination of Secondary School Students' Levels of Geographical Inquiry Skills in Relation to Various Variables 494
Sosyal Bilgiler Eğitiminde Okul Dışı Öğrenme Ortamlarının Yaşam Becerilerine Etkisi: Karma Yöntemli Bir Araştırma* 495
The Effects of Out-of-School Learning Environments on Life Skills in Social Studies Education: A Mixed-Methods Study* 496
2024 Sosyal Bilgiler Programı Becerilerinin C3 Çerçevesi "Sorgulama Yayı" Basamaklarına Göre Modellenmesi ve Öğretmen Adaylarının Tasarım Deneyimleri 497
Modelling the 2024 Social Studies Curriculum Skills Within the C3 Framework According to the "Inquiry Spectrum" Stages and Pre-Service Teachers' Design Experiences 498
Geleceğe Hazırlık: Değişen Dünyada Ortaokul Öğrencilerinin 21. Yüzyıl Becerileri 499
Preparation for the Future: 21st-Century Skills of Middle School Students in a Changing World 500
Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Yapay Zekâ Okuryazarlık Düzeyleri ile Çevre Duyarlılıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi 501
An Investigation of the Relationship Between Social Studies Teacher Candidates' Artificial Intelligence Literacy Levels and Their Environmental Awareness 502
Sosyal Bilgiler Dersinde Sıfır Atık Temelli Solucan Gübresi Üretiminin Bilimsel Sorgulama Becerilerine Etkisi 503
The Effect of Zero Waste–Based Vermicomposting on Scientific Inquiry Skills in Social Studie 505
Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yeşil Dönüşüm ve Okul Dışı Öğrenme 506
Green Transformation and Out-Of-School Learning in Social Studies Education 507
Sosyal Bilgiler Dersinde Çevre Eğitimi: "Küçük Kara Balık Yedinci Kıtada" Hikâyesi 508
Environmental Education in Social Studies: The Story of 'Little Black Fish on the Seventh Continent 509

Apolitik Eğitimden Eko-Yurttaşlığa: Sosyal Bilgiler Perspektifiyle Dönüştürücü İklim Adaleti Eğitimi Üzerine Sistematik Bir İnceleme 510
From Apolitical Education to Eco-Citizenship: A Systematic Examination of Transformative Climate Justice Education from a Social Studies Perspective 512
İklim Adaletinin Metaforik İnşası: Öğrenci Algılarından Dönüştürücü Çevre Eğitimine Uzanan Bir İnceleme 514
The Metaphorical Construction of Climate Justice: An Examination Spanning from Student Perceptions to Transformative Environmental Education 516
COP31'e Doğru Türkiye'de İklim Değişikliği Eğitimi: COP26–COP30 Kararları Bağlamında Temsil ve Sessizlik 517
Climate Change Education in Türkiye Towards COP31: Representation and Silence in the Context of COP26–COP30 Decisions 518
PISA 2029'a Hazırlık: Öğretim Programları İklim Okuryazarlığını Ne Düzeyde Destekliyor? 519
Preparing for PISA 2029: To What Extent Do Curricula Support Climate Literacy? 520
Okul Öncesi Dönemde Oyun Yoluyla Verilen Çevre Eğitiminin Etkililiği 521
The Effectiveness of Environmental Education Through Play in Early Childhood 522
Türkiye'de Çocuk Hakları: Devlet Raporları ve BM ÇHK Gözlemlerinin Karşılaştırmalı Analizi 524
Children's Rights in Türkiye: A Comparative Analysis of State Reports and UN Committee on the Rights of the Child Observations 525
Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Çocuk Haklarına İlişkin İnfografik Tasarlama Deneyimleri* 526
Social Studies Teacher Candidates' Experiences in Designing Infographics on Children's Rights* 527
Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarının Çocuk Hakları Bağlamında Değerlendirilmesi 528
Evaluation of Social Studies Textbooks in the Context of Children's Rights 529
Çocuk Hakları Perspektifinden Okullarda Beslenme Pratikleri ve Politika Boşlukları 530
Nutritional Practices and Policy Gaps in Schools from a Child Rights Perspective 531
Türkiye Müzakere Programı Kulüp Müfredatının 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi ile Bütünleştirilmesinin Öğrencilerin Değerler, Etik ve Çatışma Çözüm Becerilerine Etkisi 532
The Impact of Integrating the Türkiye Negotiation Program Club Curriculum with the 4th Grade Social Studies Course on Students' Values, Ethics, and Conflict Resolution Skills 534
Sanal Müze Tasarımı Yoluyla Değer Eğitimi: Sosyal Bilgiler Öğretmen Adayları Üzerine Bir Durum Çalışması 536
Virtual Museum Design for Values Education: A Case Study on Pre-Service Social Studies Teachers 537
Atatürk'ün 10. Yıl Nutku'nun Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Değerleri Açısından İncelenmesi 538
An Examination of Atatürk's 10th Anniversary Speech in Terms of the Values of the Türkiye Century Education Model 539
Kardeşim Ozi Çizgi Filminde Yer Alan Değerlerin İncelenmesi 540
An Examination of the Values Presented in the Cartoon "My Brother Ozi" 541
Dürüstlük Algısı Ölçeği Geliştirilmesi 542
Development of the Perceived Honesty Scale 543
Bir Çocuğun Gözünden Dünya: Küçük Prens Filmi ile Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Çerçevesinde Sosyal Bilgilerde Değerler ve Eleştirel Düşünme 544
A Child's Perspective on the World: Values and Critical Thinking in Social Studies within the Framework of the Türkiye Century Education Model through the Film The Little Prince 546
Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Değer Yönelimlerinin İncelenmesi 547
Examination of Value Orientations of Social Studies Teacher Candidates 548
Sosyal Bilgiler Öğretiminde Değer Eğitimi Fırsat Eşitliği 549
Value Education and Equal Opportunity in Social Studies Teaching 550

2024 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında Yer Alan Değerlerin Ronald Inglehart'ın Kültürel Değerler Kuramı Çerçevesinde İncelenmesi 551
An Examination of the Values Included in the 2024 Social Studies Curriculum within the Framework of Ronald Inglehart's Cultural Values Theory 552
Değerler Eğitiminde Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öz Yeterlik ve Tutumları 553
Self-Efficacy and Attitudes of Pre-Service Primary School Teachers Toward Values 554
Sosyal Bilgiler Öğretmen Eğitiminde Demokratik Kültür Yetkinliklerinin Geliştirilmesi: Bir Eylem Araştırması 555
Developing Democratic Culture Competencies in Social Studies Teacher Education: An Action Research Study 556
Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarıyla İnsan Hakları Öğretimine Yönelik Uygulamalı Etkinliklerin Yansıtıcı Değerlendirilmesi 557
Reflective Evaluation of Applied Activities for Human Rights Education with Social Studies Teacher Candidates 559
Sosyal Bilgiler Dersinde Etkinlik Temelli İnsan Hakları Öğretiminin Öğrenci Deneyimlerine Yansıması: Yansıtıcı Günlükler Üzerine Bir İnceleme 561
The Impact of Activity-Based Human Rights Education in Social Studies Classes on Student Experiences: A Study of Reflective Journals 562
Sosyal Bilgiler Dersinde Özel Gereksinimli Öğrencilerin Değerlendirilmesi: Öğretmenlerin Uygulamaları ve Algıları 563
Assessment of Students with Special Needs in Social Studies: Teachers' Practices and Perceptions 564
Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin BEP ile İlgili Görüşleri Amasya İli Örneği 565
Social Studies Teachers' Views on IEP: The Case of Amasya Province 566
Özel Yetenekli Öğrencilerin Bilimsel Yazım Sürecine Katılımının Öğrenciler Üzerindeki Etkisi: Veli Görüşlerinin İncelenmesi Yazar Bilgileri: 567
Examining the Effects of Participation in the Scientific Writing Process on Gifted Students: Parent Perspectives 568
Sosyal Bilgiler Dersi Öğretiminde; Özel Öğrenme Güçlüğü ve Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Tanılı Öğrencilere Yönelik Yaklaşımlar 569
Approaches to Teaching Social Studies to Students Diagnosed with Specific Learning Disabilities and Attention Deficit Hyperactivity Disorder 570
Sosyal Bilgiler Eğitiminde Harita Konulu Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi: Bir Betimsel İçerik Analizi 571
An Examination of Postgraduate Theses on Maps in Social Studies Education: A Descriptive Content Analysis 572
Türkiye'de Sosyal Bilgiler Eğitiminde Sözlü Tarihle İlgili Yapılan Lisansüstü Tezlerin Eğilimleri 573
Trends in Postgraduate Theses on Oral History in Social Studies Education in Türkiye 574
Türkiye'de Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programındaki Tartışmalı ve Hassas Konular Üzerine Yapılan Tezlerin Değerlendirilmesi 575
Evaluation of Theses on Controversial and Sensitive Issues in the Social Studies Curriculum in Türkiye 577
Yükseköğretimde Çalışan Kadınların Akademik Kimlik İnşasının İncelenmesi 579
Examination of the Academic Identity Construction of Women in Higher Education 581
Sosyal Bilgiler Eğitimi Lisansüstü Öğrencilerinin Akademik Çalışma Süreçlerinde Üretken Yapay Zekâ Deneyimlerinin İncelenmesi: Bir Fenomenolojik Analiz 583
An Examination of Graduate Students in Social Studies Education's Experiences with Generative Artificial Intelligence in Their Academic Work Processes: A Phenomenological Analysis 584
4. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabının Görsel Öğeler Açısından İncelenmesi 585
An Analysis of Visual Elements in the 4th Grade Social Studies Textbook 586

Hayat Bilgisi Öğretim Programlarında Küresel Sorunlar ve Çözüm Önerilerinin Karşılaştırmalı Analizi (1998-2024) 587
A Comparative Analysis of Global Issues and Solutions in Life Studies Curricula (1998-2024)..... 588
Hayat Bilgisi Öğretim Programlarında Tarih Öğretimi..... 589
History Teaching in Life Studies Teaching Curricula..... 591
Erzurum Mıntıkasına Göre Kabul Edilen Hayat Bilgisi Dersi Müfredat Programı (1928)..... 593
The Life Studies Curriculum Adopted for the Erzurum Region (1928)..... 595
Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Sürecinde Dijital Oyun Kullanımının Gelişim Alanları Üzerine Etkisi 596
The Effect of Digital Game Use in the Teaching Process of Life Science Course on Developmental Domains 597
Köy Okullarında Okuma ve Yazma Öncesi Hayat Bilgisi Dersi: Sınıf Öğretmenlerinin Deneyimleri 598
Pre-Reading and Writing Life Skills Lessons in Village Schools: Classroom Teachers' Experiences..... 599

Sosyal Bilgiler Öğretiminde Sıfır Atık Felsefesi: 5D Modeli Üzerinden Sorumluluk Eğilimi

Buse Özenç [1,*] & Hakan Önal [2]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Balıkesir Üniversitesi
[2] Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Balıkesir Üniversitesi
buseozenc61@gmail.com

Özet

Sıfır Atık yaklaşımı, doğal kaynakların sürdürülebilirliğini esas alan ve atık yönetimini toplumsal bir yaşam felsefesi hâline getirmeyi amaçlayan bütüncül bir çevre politikasıdır. Bu yaklaşım, atık oluşumunu yalnızca sonuç aşamasında yönetmeyi değil, atığın ortaya çıkış nedenlerini analiz ederek kaynağında önlemeyi hedeflemektedir. Bu bağlamda Sıfır Atık sistemi; israfın önlenmesi ve kaynak verimliliğinin artırılması hedefleriyle şekillenmektedir. Hedeflere ulaşılabilmesi için ise yalnızca kurumsal düzenlemelerle değil, toplumun tüm kesimlerinde sorumluluk bilincinin geliştirilmesi ve iş birliği kültürünün yerleşmesiyle mümkün olacağı düşünülmektedir. Dolayısıyla devletler de bu bilincin gelişmesi için öğretim programlarını şekillendirirken bu tür konuları göz ardı etmemektedir. Türkiye'de de 2024 yılında güncellenen Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli içerisinde yer alan Eğilimler bileşeni, öğrencilerin çeşitli bilişsel, duyuşsal ve davranışsal boyutlarda gelişimini destekleyen temel çerçevelerden birisi olarak tasarlanmıştır. Eğilimler başlığı altında öğrencilerin üstlendiği görevleri zamanında ve doğru olarak yerine getirmesi yanında aldığı kararların ve gerçekleştirdiği eylemlerin sonuçlarına katlanabilme ve hesap verebilme yetisini ifade eden E2.2 Sorumluluk eğilimi de yer almaktadır. Burada kastedilen sorumluluk, yalnızca görev bilinci değil, toplumsal farkındalık temelli bir öz düzenleme becerisi olarak da değerlendirilebilir. Buradan hareketle bütün öğretim programları içerisinde Sorumluluk eğilimine ait becerilerin olduğu da görülmektedir. Öğrencilere temel hak ve özgürlüklerini içselleştirmiş, ekonomik ve sosyal kalkınmanın doğayla dostça yürütülmesi için gerekli adımları atabilen bireyler yetiştirmeyi amaçlayan Sosyal Bilgiler Öğretim Programı içerisinde Sıfır Atık bilincini kazandırmaya yönelik doğrudan ve dolaylı çok sayıda öğrenme çıktısı yer almaktadır. Bunun yanında çalışmaya konu edinen öğrenme yöntemi ile doğrudan bağlantılı olan, Kaynakları Verimli Kullanmanın Doğa ve İnsanlar Üzerindeki Etkisini Yorumlayabilme (SB.5.5.1.) öğrenme çıktısıdır. Bu çalışmada SB.5.5.1. öğrenme çıktısına ait değerler, beceriler ve eğilimlerin 5D öğretim modeli kullanılarak kazandırılmasına yönelik etkinlik tasarımı yapılması amaçlanmıştır. Düşün, Daha Az Tüket, Değerlendir, Değiştir ve Dönüştür aşamalarından oluşan 5D modeli aynı zamanda Sıfır Atık yaklaşımının da temelini oluşturmaktadır. Bu doğrultuda hazırlanan etkinlik ile öğrencilerin tüketim alışkanlıklarını sorgulamalarını, kaynak kullanımına eleştirel bir perspektiften yaklaşmalarını ve çevresel etkiler konusunda bilinçli kararlar almalarını teşvik edeceği düşünülmektedir. Ayrıca hazırlanan etkinliğin uygulanması ile öğrencilerin yalnızca çevre bilinci kazanmalarını değil; aynı zamanda bireysel ve toplumsal sorumluluk geliştirmelerini, sürdürülebilir yaşam pratiklerini içselleştirmelerini ve aktif yurttaşlık bilinci edinmelerini destekleneceği de hedeflenmektedir. Sonuç olarak Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı içerisinde yer alan Sıfır Atık temalı içeriklerin 5D yaklaşımı kullanılarak verilmesiyle öğrencilerde Sorumluluk eğiliminin davranışa dönüşmesini sağlayan somut öğrenme deneyimleri bağlantılı değer temelli eğitim anlayışını da güçlendirileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler eğitimi, sürdürülebilirlik, sıfır atık, sorumluluk eğilimi, 5D modeli

The Zero Waste Philosophy in Social Studies Education: Responsibility Disposition Through the 5D Model

Buse Özenç [1,*] & Hakan Önal [2]

Abstract

The Zero Waste approach is a holistic environmental policy grounded in the sustainability of natural resources and aimed at transforming waste management into a societal way of life. This approach does not merely focus on managing waste at the final stage; rather, it seeks to prevent waste at its source by analyzing the underlying causes of its generation. In this context, the Zero Waste system is shaped by the goals of preventing wastefulness and increasing resource efficiency. Achieving these goals is considered possible not only through institutional regulations but also through the development of a sense of responsibility across all segments of society and the establishment of a culture of cooperation. Therefore, states do not overlook such issues when designing curricula in order to foster this awareness. In Türkiye, the "Türkiye Century Maarif Model," updated in 2024, includes the "Dispositions" component, which has been designed as one of the fundamental frameworks supporting students' development across cognitive, affective, and behavioral dimensions. Under the Dispositions category, the E2.2 Responsibility Disposition is also included, which refers not only to fulfilling assigned tasks accurately and on time, but also to the ability to take responsibility for the consequences of decisions and actions and to be accountable for them. Here, responsibility can be interpreted not merely as a sense of duty but also as a self-regulation skill grounded in social awareness. From this perspective, it is evident that skills related to the Responsibility Disposition are embedded across all curricula. Within the Social Studies Curriculum, which aims to educate individuals who have internalized their fundamental rights and freedoms and who can take necessary steps toward economic and social development in harmony with nature, there are numerous direct and indirect learning outcomes aimed at fostering Zero Waste awareness. In addition, the learning outcome directly related to the teaching method addressed in this study is "Interpreting the Effects of Efficient Resource Use on Nature and Humans" (SB.5.5.1). This study aims to design an activity to foster the values, skills, and dispositions associated with this learning outcome through the use of the 5D instructional model. The 5D model, consisting of the stages Think, Consume Less, Evaluate, Change, and Transform, also constitutes the foundation of the Zero Waste approach. The activity developed within this framework is expected to encourage students to question their consumption habits, approach resource use from a critical perspective, and make informed decisions regarding environmental impacts. Furthermore, the implementation of the designed activity is intended not only to develop students' environmental awareness but also to support the development of individual and social responsibility, the internalization of sustainable living practices, and the acquisition of active citizenship awareness. In conclusion, it is suggested that presenting Zero Waste-themed content within the Social Studies curriculum through the 5D approach will strengthen a value-based education framework by providing concrete learning experiences that facilitate the transformation of Responsibility Disposition into observable behavior.

Keywords: Social Studies Education, Sustainability, zero waste, responsibility disposition, 5D model

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sürdürülebilir Kalkınma Eğitiminde Sanal Müze Kullanımına İlişkin Görüşleri

Begüm Kaderli [1] & Ezgi Avcı [1,*]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Trakya Üniversitesi
ezgiavci76@trakya.edu.tr

Özet

Sosyal bilgiler dersi öğrencilerin bulundukları toplumu tanıyıp anlamalarına ve aktif bir vatandaş olarak topluma faydalı birer birey haline gelmelerine rehberlik eden, çok yönlü gelişimleri destekleyen bir derstir. Sosyal Bilgiler, her konuda değişen ülke ve dünya şartlarında bilgiye dayalı kararlar alıp problem çözebilen etkin vatandaşlar yetiştirmek amacıyla sosyal ve beşerî bilimlerden alınan bilgi ve yöntemleri bir çatı altında kaynaştıran bir öğretim programıdır. 2024 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı sürdürülebilirlik okuryazarlığı kapsamında sürdürülebilir konuları program içerisine almaktadır. 2024 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı işlenişinde dijital teknolojiden yararlanılmasını ve sürdürülebilir materyal kullanılmasını desteklemenin yanında sanal müze kullanılmasına ilişkin önerilerde bulunmaktadır. Program incelendiğinde öğrenme alanlarının içeriğine destek olabilecek sanal müze turları bulunmaktadır fakat sürdürülebilir kalkınma eğitim içeriğini yansıtan bir sanal müze uygulaması bulunmamaktadır. Sosyal bilgiler dersinin işlenişinde dijital teknolojiden yararlanılması ve sanal müze kullanılması, dersin günümüz teknolojisini aktif kullanması açısından önemlidir. Öğretmen adayları, geleceğin sosyal bilgiler öğretmenleri olarak sürdürülebilir kalkınma eğitiminde öğrenme-öğretme sürecini zenginleştirmek için alternatif dijital materyalleri deneyimlemesinin ilerideki öğretmenlik sürecine katkı sunacaktır. Bu araştırmanın amacı sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sosyal bilgiler dersi sürdürülebilir kalkınma eğitiminde kullanılmak üzere geliştirilen sanal müzeye ilişkin öğretmen adaylarının görüşleri alınmasıdır. Alan yazın incelendiğinde sanal müze kullanımı ve örnek uygulamalarına ilişkin çalışmalara rastlanmış fakat öğretmen adaylarıyla yapılan sürdürülebilir kalkınma eğitiminde kullanılabilecek sanal müze uygulamasına ilişkin sınırlı sayıda çalışmaya rastlanmıştır. Bu yönüyle de alan yazındaki bu eksikliği doldurmak çalışmanın amaçları arasında yer almaktadır. Araştırmanın temelde iki aşamada ilerlemesi planlanmaktadır; ilk aşama sanal müzenin tasarlanıp geliştirilmesi, ikinci aşama sanal müzenin öğretmen adaylarına uygulanıp öğretmen adaylarının değerlendirmeleriyle verilerin toplanmasıdır. Geliştirilen sanal müzesinin uygulanıp öğretmen adaylarının görüşleri analiz edildikten sonra da sanal müzenin web sitesi oluşturularak kullanıma sunulması planlanmaktadır. Bu yönüyle geliştirilen sanal müzenin alternatif dijital bir materyal olarak sosyal bilgiler derslerinde kullanımı ile araştırmanın yaygın bir etki sağlaması planlanmıştır. Araştırmada nitel araştırma yönteminin fenomenoloji deseni kullanılarak öğretmen adaylarının deneyim ve görüşleri derinlemesine incelenmeye çalışılmıştır. Veriler araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Elde edilen veriler ise içerik analizi ile çözümlenecektir. Araştırmanın veri analiz süreci devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler, sürdürülebilir kalkınma eğitimi, sanal müze

Social Studies Teacher Candidates' Views on the Use of Virtual Museums in Sustainable Development Education

Begüm Kaderli [1] & Ezgi Avcı [1,*]

Abstract

Social studies is a subject that guides students to understand and learn about the society they live in, and to become active citizens who contribute positively to society, supporting their multifaceted development. Social Studies is a curriculum that integrates knowledge and methods from social and human sciences under one umbrella, aiming to cultivate effective citizens who can make informed decisions and solve problems in the face of ever-changing national and global conditions. The 2024 Social Studies Curriculum incorporates sustainable topics within the framework of sustainability literacy. While the 2024 Social Studies Curriculum supports the use of digital technology and sustainable materials in its teaching, it also offers suggestions regarding the use of virtual museums. While virtual museum tours that can support the content of learning areas are present in the curriculum, there is no virtual museum application that reflects the content of sustainable development education. Utilizing digital technology and virtual museums in the teaching of social studies is important for the active use of current technology in the subject. Prospective teachers, as future social studies teachers, will benefit from experiencing alternative digital materials to enrich the learning-teaching process in sustainable development education, contributing to their future teaching careers. The aim of this research is to gather the opinions of prospective social studies teachers regarding a virtual museum developed for use in sustainable development education within social studies lessons. A review of the literature reveals studies on the use of virtual museums and examples of their application; however, there are only a limited number of studies focusing on the application of virtual museums in sustainable development education with prospective teachers. Therefore, filling this gap in the literature is among the aims of this study. The research is planned to proceed in two main stages: the first stage is the design and development of the virtual museum, and the second stage is the application of the virtual museum to prospective teachers and the collection of data through their evaluations. After the application of the developed virtual museum and the analysis of prospective teachers' opinions, it is planned to create a website for the virtual museum and make it available for use. In this way, the research aims to have a widespread impact through the use of the developed virtual museum as an alternative digital material in social studies lessons. The research employs a qualitative research method, specifically the phenomenological design, to deeply examine the experiences and opinions of prospective teachers. Data was collected using a semi-structured interview form prepared by the researcher. The obtained data will be analyzed using content analysis. The data analysis process of the research is ongoing.

Keywords: Social Studies, sustainable development education, virtual museum

Sürdürülebilir Kalkınma Eğitiminin 6. Sınıf Ders Kitaplarına Yansıması

Muhammet Fatih Kızılkaya
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bayburt Üniversitesi
mfatihkizilkaya@bayburt.edu.tr

Özet

Sanayi Devrimi sonrasında ekonomik büyüme odaklı olarak şekillenen kalkınma anlayışı, 1970'li yıllardan itibaren sürdürülebilirlik yaklaşımıyla yeniden tanımlanmıştır. Bu süreçte eğitim, yalnızca bireysel gelişimi destekleyen bir alan olmaktan çıkarak sürdürülebilir kalkınmanın gerçekleştirilmesinde temel araçlardan biri hâline gelmiştir. Bu doğrultuda ders kitapları, sürdürülebilir kalkınma anlayışının öğrencilere kazandırılmasında önemli öğretim materyalleri olarak değerlendirilmektedir. Bu araştırmanın amacı, 2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında yayımlanan 6. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitaplarında (1. ve 2. kitap) yer alan içeriklerin Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA) ve sürdürülebilirlik boyutları açısından dağılımını incelemektir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Araştırmanın veri kaynağını, 2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli doğrultusunda hazırlanan 6. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitapları oluşturmaktadır. Veriler, betimsel analiz tekniğiyle çözümlenmiş; ders kitaplarında yer alan içerikler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ve sürdürülebilirliğin ekonomik, toplumsal, çevresel ve yönetişim/kurumsal boyutları doğrultusunda kodlanarak sınıflandırılmıştır. Kodlamaların güvenirliği %88,24 olarak hesaplanmıştır. Araştırmada sürdürülebilir kalkınmayla ilişkili toplam 74 içerik belirlenmiştir. En yüksek temsil oranına Sürdürülebilir Şehirler ve Topluluklar (SKA 11) (%14,9) ve Nitelikli Eğitim (SKA 4) (%12,2) sahipken, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği (SKA 5) ile Erişilebilir ve Temiz Enerji (SKA 7) en düşük düzeyde temsil edilmiştir. Sürdürülebilirlik boyutları bakımından toplumsal boyutun (%49,4) en yüksek temsil oranına sahip olduğu, bunu ekonomik (%22,2) ve çevresel (%19,8) boyutların izlediği, yönetişim/kurumsal boyutun ise %8,6 ile en düşük temsil düzeyinde kaldığı belirlenmiştir. Araştırma sonuçları, sürdürülebilir kalkınma içeriklerinin ders kitaplarında yer almakla birlikte Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ve sürdürülebilirlik boyutları açısından dengeli bir dağılım göstermediğini ortaya koymaktadır. İçeriklerin ağırlıklı olarak toplumsal boyutta yoğunlaşması, sürdürülebilir kalkınma yaklaşımının daha çok toplumsal farkındalık ve değerler eğitimi ekseninde ele alındığını göstermektedir. Buna karşılık ekonomik, çevresel ve özellikle yönetişim/kurumsal boyutlarının görece sınırlı düzeyde temsil edilmesi, sürdürülebilirliğin bütüncül yapısının ders kitaplarına yeterince yansıtılamadığını düşündürmektedir. Bu doğrultuda, düşük düzeyde temsil edilen Sürdürülebilir Kalkınma Amaçlarına daha fazla yer verilmesi, sürdürülebilirlik boyutları arasında daha dengeli bir içerik dağılımının sağlanması ve içeriklerin eylem odaklı, eleştirel düşünme ile problem çözme becerilerini destekleyen etkinliklerle zenginleştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik, sosyal bilgiler, 6. sınıf, ders kitabı, sürdürülebilir kalkınma amaçları, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli

The Reflection of Sustainable Development Education in 6th Grade Textbooks

Muhammet Fatih Kızılkaya

Abstract

Following the Industrial Revolution, the concept of development was primarily shaped by an economic-growth-oriented perspective. Since the 1970s, however, it has been redefined through the lens of sustainability. In this transformation, education has evolved from a process that solely promotes individual development into a fundamental instrument for achieving sustainable development. Accordingly, textbooks are regarded as essential educational resources for fostering students' understanding of sustainability. This study aims to examine the distribution of content in the 6th-grade Social Studies textbooks (Books 1 and 2), published under the 2024 Türkiye Century Education Model, with respect to the Sustainable Development Goals (SDGs) and the dimensions of sustainability. This study employed a qualitative document analysis design. The data source consisted of 6th-grade Social Studies textbooks prepared in accordance with the 2024 Türkiye Century Education Model. The data were analyzed using descriptive methods, and the textbook content was coded and classified according to the Sustainable Development Goals and the economic, social, environmental, and governance/institutional dimensions of sustainability. Inter-coder reliability was calculated at 88.24%. A total of 74 sustainability-related content items were identified in the textbooks. The most frequently represented Sustainable Development Goals were Sustainable Cities and Communities (SDG 11) (14.9%) and Quality Education (SDG 4) (12.2%), whereas Gender Equality (SDG 5) and Affordable and Clean Energy (SDG 7) were represented to a considerably lesser extent. Regarding the dimensions of sustainability, the social dimension had the highest representation (49.4%), followed by the economic (22.2%) and environmental (19.8%) dimensions, while the governance/institutional dimension had the lowest representation (8.6%). The findings indicate that although sustainability-related content is incorporated into the textbooks, the representation of the Sustainable Development Goals and the dimensions of sustainability is not balanced. The predominance of the social dimension suggests that the concept of sustainable development is primarily addressed through social awareness and values education. In contrast, the relatively limited representation of the economic, environmental, and, in particular, the governance/institutional dimensions indicates that the holistic nature of sustainability is not adequately reflected in the textbooks. Therefore, it is recommended that greater emphasis be placed on underrepresented Sustainable Development Goals, that a more balanced distribution across sustainability dimensions be ensured, and that the content be enriched with action-oriented learning activities designed to foster critical thinking and problem-solving skills.

Keywords: Sustainability, social studies, sixth grade, social studies textbook, sustainable development goals (SDGs), Türkiye Century Education Model

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının İklim Değişikliği Kaygı Düzeyleri ve Deneyimlerinin İncelenmesi*

Fatma Aktaş [1], Elif Tokay [2] & Muhammed Kürşat Öksüzoğlu [2,*]
[1] Tü Fırat Üniversitesi
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Fırat Üniversitesi
mkoksuzoglu@firat.edu.tr

Özet

Bu çalışmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının iklim değişikliği kaygı düzeylerini belirlemek, bu kaygıları çeşitli değişkenler açısından incelemek ve iklim değişikliği kaygısına ilişkin deneyimlerini derinlemesine ortaya koymaktır. İklim değişikliği, dünya çapında yalnızca çevresel bir tehdit olmakla kalmayıp, aynı zamanda bireylerin ruh sağlığı üzerinde kaygı, korku ve endişe gibi olumsuz etkilere yol açabilen çok boyutlu bir küresel krizdir. Gelecek nesillere çevre bilinci aşılamada önemli bir role sahip olan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının, bu konudaki kaygı ve deneyimlerinin incelenmesi büyük önem taşımaktadır. Araştırmada karma araştırma yöntemlerinden açıklayıcı sıralı desen kullanılmıştır. Nicel boyutta 7 farklı üniversitenin eğitim fakültelerinde öğrenim gören toplam 467 sosyal bilgiler öğretmen adayından veri toplanmış, nitel boyutta ise maksimum çeşitlilik örneklemesi ile belirlenen 12 öğretmen adayıyla yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Nicel veriler "İklim Değişikliği Endişesi Ölçeği" kullanılarak, nitel veriler ise yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Verilerin analiz sürecinde nicel veriler için bağımsız örneklemler t-testi, ANOVA ve Pearson korelasyon analizi; nitel veriler için ise içerik analizi kullanılmıştır. Araştırma bulguları, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının iklim değişikliği kaygı düzeylerinin orta düzeyde olduğunu göstermektedir. Cinsiyet değişkenine göre kadın öğretmen adaylarının iklim değişikliği kaygı düzeylerinin erkeklere kıyasla anlamlı biçimde daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Çevre eğitimi dersi alan katılımcıların da bu dersi almayanlara göre daha yüksek kaygı düzeyine sahip olduğu tespit edilmiştir. Buna karşın sınıf düzeyi, bilgi kaynakları ve günlük sosyal medya kullanım süresi değişkenlerinin iklim değişikliği kaygısı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık veya ilişki yaratmadığı saptanmıştır. Nitel bulgular, öğretmen adaylarının iklim değişikliğini çok boyutlu bir olgu olarak algıladıklarını ortaya koymaktadır. Katılımcılar iklim değişikliğinin; kuraklık, su kıtlığı, biyoçeşitlilik kaybı, aşırı hava olayları ve göç gibi çevresel, fiziksel ve sosyo-ekonomik etkilerine vurgu yapmışlardır. İklim değişikliği kaygısının temel nedenleri arasında toplumsal faktörler, çevresel tehditler ve gelecek kaygısı gibi psikolojik etmenler öne çıkmaktadır. Bu kaygı durumu katılımcılarda üzüntü, korku, umutsuzluk gibi duygusal tepkilerin yanı sıra çeşitli bilişsel ve fizyolojik belirtilere de yol açmaktadır. Araştırmanın önemli bulgularından biri, iklim değişikliği kaygısının bireylerin davranışları üzerinde dönüştürücü bir etkisinin olmasıdır. Katılımcılar, bu kaygının çevre dostu davranışlara yönelme, kaynakları tasarruflu kullanma, atık azaltma ve sosyal sorumluluk faaliyetlerine katılım gibi olumlu davranış değişikliklerini teşvik ettiğini ifade etmişlerdir. Sonuç olarak, iklim değişikliği kaygısıyla başa çıkmak ve farkındalığı artırmak için öğretmen adayları; lisans programlarına iklim değişikliği eğitimi dersinin eklenmesini ve öğretim programlarında bu konulara daha geniş yer verilmesini önermişlerdir.

*Bu çalışma, TÜBİTAK 2209-A – Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı kapsamında desteklenmiştir.

Anahtar Kelimeler: İklim değişikliği, iklim değişikliği kaygısı, iklim değişikliği endişesi, sosyal bilgiler, öğretmen adayları

Examining the Climate Change Anxiety Levels and Experiences of Pre-Service Social Studies Teachers*

Fatma Aktaş [1], Elif Tokay [2] & Muhammed Kürşat Öksüzoğlu [2,*]

Abstract

The aim of this study is to determine the climate change anxiety levels of pre-service social studies teachers, to examine these anxieties in relation to various variables, and to explore their experiences regarding climate change anxiety in depth. Climate change is not only an environmental threat worldwide but also a multidimensional global crisis that can lead to negative psychological outcomes such as anxiety, fear, and distress. Considering the crucial role of pre-service social studies teachers in fostering environmental awareness among future generations, examining their anxiety and experiences related to climate change is of great importance. In this study, an explanatory sequential mixed-methods design was employed. In the quantitative phase, data were collected from a total of 467 pre-service social studies teachers studying in the faculties of education at seven different universities. In the qualitative phase, semi-structured interviews were conducted with 12 participants selected through maximum variation sampling. Quantitative data were collected using the Climate Change Anxiety Scale, while qualitative data were obtained through a semi-structured interview form. During the data analysis process, independent samples t-test, one-way ANOVA, and Pearson correlation analysis were used for quantitative data, whereas content analysis was employed for qualitative data. The findings revealed that pre-service social studies teachers' climate change anxiety levels were at a moderate level. A significant difference was found based on gender, indicating that female pre-service teachers had higher levels of climate change anxiety compared to their male counterparts. Additionally, participants who had taken an environmental education course exhibited higher anxiety levels than those who had not. However, no statistically significant differences or relationships were found between climate change anxiety and variables such as grade level, sources of information, and daily social media usage. Qualitative findings demonstrated that pre-service teachers perceive climate change as a multidimensional phenomenon. Participants emphasized environmental, physical, and socio-economic impacts such as drought, water scarcity, loss of biodiversity, extreme weather events, and migration. The primary causes of climate change anxiety were identified as societal factors, environmental threats, and psychological elements such as future uncertainty. This anxiety manifested not only in emotional responses such as sadness, fear, and hopelessness but also in various cognitive and physiological symptoms. One of the key findings of the study is that climate change anxiety has a transformative effect on individuals' behaviors. Participants reported that this anxiety encourages pro-environmental behaviors such as conserving resources, reducing waste, adopting environmentally friendly practices, and participating in social responsibility activities. In conclusion, in order to cope with climate change anxiety and increase awareness, pre-service teachers suggested the inclusion of climate change education courses in undergraduate programs and the integration of climate-related topics more extensively into curricula.

*This study was supported by the TÜBİTAK 2209-A – University Students Research Projects Support Program.

Keywords: Climate change, climate change anxiety, climate change concern, social studies, pre-service teachers

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sürdürülebilir Kalkınma Bağlamında Geliştirdikleri Dijital Materyallerin İncelenmesi

Tuğba Selanik Ay [1] & Hatice Türe [2,*]
[1] Türkçe ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Bölümü Afyon Kocatepe Üniversitesi
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anadolu Üniversitesi
haticeture@anadolu.edu.tr

Özet

Sürdürülebilir kalkınma eğitiminde önemli konular olan çevre, toplum ve ekonomi sosyal bilgiler dersinin içeriğinin merkezinde yer almaktadır. Sosyal bilgiler dersinde öğrencilere; sürdürülebilirlik okuryazarlığı, kültür okuryazarlığı, finansal okuryazarlık, sosyal katılım, girişimcilik gibi becerilerin kazandırılması ile birlikte yaşanabilir çevre için duyarlılık merhamet, temizlik ve estetik değerlerinin benimsetilmesi üzerinde durulmaktadır. Dolayısıyla sosyal bilgiler dersinin içeriğinde doğrudan sürdürülebilir kalkınma ile ilişkili bilgi, beceri ve değerler yer almaktadır. Bu doğrultuda sürdürülebilirlik bilincine sahip vatandaşlar yetiştirmede en etkili derslerden birinin sosyal bilgiler olduğu söylenebilir. Sosyal bilgiler öğretmenleri derste sürdürülebilir kalkınma ile ilişkili bu bilgi, beceri ve değerleri ele alırken öğrencilerin derse aktif katılımını sağlayan ve öğretimin etkililiğini artıran dijital materyallerden yararlanabilir. Bu araştırma kapsamında geleceğin öğretmeni olacak sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sürdürülebilir kalkınma bağlamında farklı uygulamalar kullanarak dijital materyaller tasarlamaları sağlanmış; süreç sonunda da teknoloji destekli sürdürülebilir kalkınmaya yönelik görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bu doğrultuda araştırmanın temel amacı sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sürdürülebilir kalkınma bağlamında geliştirdikleri dijital materyallerin incelenmesi ve teknoloji destekli sürdürülebilir kalkınma uygulamalarına ilişkin görüşlerinin belirlenmesidir. Araştırmanın katılımcılarını 2025-2026 öğretim yılı bahar döneminde bir devlet üniversitesinin sosyal bilgiler öğretmenliği programına devam etmekte olan 62 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Nitel araştırmaya dayalı gerçekleştirilen bu çalışmada iki farklı veri seti işe koşulmuştur. Araştırmada öğretmen adayları tarafından oluşturulan dijital materyaller birer doküman olarak ele alınmıştır. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının teknoloji destekli sürdürülebilir kalkınma uygulamalarına ilişkin görüşleri araştırmacılar tarafından hazırlanan açık uçlu sorulardan oluşan veri toplama aracı yoluyla toplanmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının dijital materyalleri geliştirmede yapay zekâ araçları ve Web 2.0 araçlarından etkili biçimde yararlandıkları ortaya çıkmıştır. Öğretmen adaylarının geliştirdiği dijital materyallerin farklı sınıf düzeylerinde ve sürdürülebilir kalkınmanın sosyal, ekonomik ve çevresel boyutlarıyla ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Öğretmen adayları tarafından sürdürülebilir kalkınma konusunda teknolojiden yararlanmanın ve dijital materyalleri kullanmanın öğrenciler için ilgi çekici olacağı ve kalıcı öğrenmeyi destekleyeceği ifade edilmiştir. Elde edilen sonuçlar ışığında öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: sosyal bilgiler, sürdürülebilir kalkınma, dijital materyal

An Analysis of Digital Materials Developed by Social Studies Teacher Candidates in the Context of Sustainable Development

Tuğba Selanik Ay [1] & Hatice Türe [2,*]

Abstract

Environment, society, and economy, which are important topics in sustainable development education, are central to the content of the social studies course. The social studies course focuses on providing students with skills such as sustainability literacy, cultural literacy, financial literacy, social participation, and entrepreneurship, while also instilling values such as sensitivity, compassion, cleanliness, and aesthetics for a liveable environment. Therefore, the content of the social studies course directly includes knowledge, skills, and values related to sustainable development. In this regard, it can be said that the social studies course is one of the most effective courses in raising citizens with sustainability awareness. Social studies teachers can utilize digital materials that encourage active student participation and enhance teaching effectiveness when addressing this knowledge, skills, and values related to sustainable development in the courses. This research involved social studies teacher candidates designing digital materials using different applications within the context of sustainable development; and at the end of the process, the researchers aimed to determine their views on technology-supported sustainable development. Accordingly, the main objective of the research is to examine the digital materials developed by the social studies teacher candidates within the context of sustainable development and to determine their views on technology-supported sustainable development applications. The research participants consisted of 62 teacher candidates enrolled in the social studies teacher training program of a state university during the spring semester of the 2025-2026 academic year. This qualitative research utilized two different data sets. The digital materials created by the teacher candidates were treated as documents. The views of the social studies teacher candidates on technology-supported sustainable development applications were collected through a data collection tool consisting of open-ended questions prepared by the researchers. The data obtained from the research were analyzed using content analysis. The research revealed that social studies teacher candidates effectively utilized artificial intelligence tools and Web 2.0 tools in developing digital materials. These digital materials developed by the teacher candidates were found to be relevant to different grade levels and related to the social, economic, and environmental dimensions of sustainable development. The teacher candidates stated that using technology and digital materials in the context of sustainable development would be engaging for students and support lasting learning. Based on these findings, recommendations were developed.

Keywords: social studies, sustainable development, digital materials

Su Okuryazarlığı Konusunda Yapılan Lisansüstü Tezlerin Değerlendirilmesi

Yuşa Yıldız [1,*], Hayret Başaran [2] & İdris Kaçar [3]
[1] Coğrafya Bigadiç Kuvayi Millîye Anadolu Lisesi
[2] Sosyal Bilimler Enstitüsü Balıkesir Üniversitesi
[3] Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Kuvayi Millîye Anadolu Lisesi
yildiz.yusa@gmail.com

Özet

Bu çalışmanın temel amacı son yıllarda küresel iklim krizi ve su kaynaklarının sürdürülebilirliği bağlamında stratejik bir öneme evrilen "su okuryazarlığı" kavramını akademik perspektiften mercek altına almaktır. Araştırma, Türkiye'deki lisansüstü eğitim düzeyinde su okuryazarlığı ve bu kavramla doğrudan ilişkili olan su tasarrufu konularında hazırlanan tezlerin genel eğilimlerini, metodolojik tercihlerini ve odak noktalarını çeşitli değişkenler üzerinden kapsamlı bir şekilde incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın evrenini, Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi veri tabanında yer alan çalışmalar oluşturmaktadır. Bu kapsamda, 2010 ile 2025 yılları arasında sisteme kayıt edilmiş ve tam metnine elektronik ortamda ulaşılabilen toplam 16 lisansüstü tez (13 yüksek lisans, 3 doktora) çalışma grubuna dahil edilmiştir. Metodolojik olarak nitel araştırma desenlerinden "doküman incelemesi" tekniğinin benimsendiği bu çalışmada, elde edilen veriler "betimsel analiz" yöntemiyle çözümlenmiştir. Belirlenen alt problemler çerçevesinde veriler kategorize edilmiş, bulgular okuyucunun daha rahat anlamlandırabilmesi amacıyla sayısal verilere dökülerek tablolaştırılmıştır. Su okuryazarlığı (su okuryazarlık-su tasarrufu) konusunda hazırlanan lisansüstü tezler; yıllara, üniversitelere, bölümlerine, araştırma yöntemine, örnekleme/çalışma grubuna ve veri toplama araçlarına göre değerlendirilmiştir. Çalışma sonucunda; su okuryazarlığı ile ilgili yapılan tezlerin büyük çoğunluğunun 2025 yılında hazırlandığı, yazılan tezlerde özellikle 2023 yılından itibaren sonra artış yaşandığı görülmüştür. Su okuryazarlığı alanında yapılan lisansüstü tezlerin en fazla Gazi Üniversitesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi ve Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesinde hazırlandığı belirlenmiştir. Su okuryazarlığı konsunda yapılan tezlerin daha çok matematik ve fen bilgisi eğitimi bölümlerinde yapıldığı görülmüştür. Yapılan tezlerde karma araştırma yöntemlerinin kullanıldığı, araştırma deseni olarak gömülü desen ve açıklayıcı desenin kullanıldığı tespit edilmiştir. Örneklem/çalışma grubu bakımından tezlerin en çok ortaokul öğrencilerinden oluştuğu görülmüş, bu oranın hazırlanan toplam lisansüstü çalışmaların yarısından fazlasına karşılık geldiği tespit edilmiştir. Su okuryazarlığı ile ilgili hazırlanan tezlerde daha çok ölçek veya görüşme formunun kullanıldığı görülmüştür. İncelenen tezlerde su okuryazarlığının daha çok "bilgi" düzeyinde ölçüldüğü, "tutum ve davranış" değişikliğine odaklanan çalışmaların sınırlı kaldığı tespit edilmiştir. Gelecek araştırmalarda, uygulamaya dönük çalışmaların tasarlanması ve dijital su okuryazarlığı gibi yeni alt boyutların çalışılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Su, okuryazarlık, su okuryazarlığı, lisansüstü

An Analysis of Graduate Theses on Water Literacy

Yuşa Yıldız [1,*], Hayret Başaran [2] & İdris Kaçar [3]

Abstract

The primary objective of this study is to examine the concept of "water literacy"—which has taken on strategic importance in recent years in the context of the global climate crisis and the sustainability of water resources—from an academic perspective. The research aims to comprehensively examine the general trends, methodological preferences, and focal points of theses prepared at the graduate level in Türkiye on water literacy and water conservation—a topic directly related to this concept—through various variables. The population of the study consists of works available in the Higher Education Council (YÖK) National Thesis Center database. Within this scope, a total of 16 graduate theses (13 master's, 3 doctoral) registered in the system between 2010 and 2025 and whose full texts are accessible electronically were included in the study group. Methodologically, this study adopts the "document analysis" technique from qualitative research designs, and the data obtained were analyzed using the "descriptive analysis" method. Within the framework of the identified sub-problems, the data were categorized, and the findings were tabulated by converting them into numerical data to facilitate the reader's understanding. Graduate theses on water literacy (water literacy-water conservation) were evaluated according to year, university, department, research method, sample/study group, and data collection tools. The results of the study revealed that the vast majority of theses on water literacy were prepared in 2025, with a notable increase in the number of theses written particularly after 2023. It was determined that the highest number of graduate theses in the field of water literacy were prepared at Gazi University, Ondokuz Mayıs University, and Çanakkale Onsekiz Mart University. It was observed that theses on water literacy were primarily conducted in the departments of mathematics and science education. It was determined that mixed research methods were used in the theses, and that the embedded design and explanatory design were employed as research designs. In terms of the sample/study group, it was observed that the theses primarily consisted of middle school students, and it was determined that this proportion accounted for more than half of the total master's theses prepared. It was observed that scales or interview forms were more frequently used in theses prepared on water literacy. It was found that in the theses examined, water literacy was measured primarily at the "knowledge" level, while studies focusing on changes in "attitudes and behaviors" remained limited. For future research, it is recommended to design practice-oriented studies and to investigate new sub-dimensions such as digital water literacy.

Keywords: Water, literacy, water literacy, graduate

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sürdürülebilir Çevre Kavramına Yönelik Algıları: Metafor Çalışması

Selda Aksüt
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Fırat Üniversitesi
selda.aksut@hotmail.com

Özet

Araştırmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının sürdürülebilir çevre kavramına yönelik algılarını metaforlar yoluyla belirlemektir. Araştırma nitel araştırma desenlerinden olgubilim desenine uygun olarak yürütülmüştür. Çalışma grubunu, 2025-2026 eğitim-öğretim yılında Türkiye'de bir devlet üniversitesinin sosyal bilgiler öğretmenliği programında 1, 2, 3 ve 4. sınıfta öğrenim gören 143 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubu amaçsal örnekleme yöntemlerinden, kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Veri toplama aracı olarak "sürdürülebilir çevre…..…benzer/gibidir; çünkü ……." biçiminde yarım bırakılmış bir cümlenin yer aldığı form kullanılmıştır. Araştırma verileri içerik analizi yöntemi kullanılarak çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda "sürdürülebilir çevre" kavramına yönelik 143 sosyal bilgiler öğretmen adayının toplam 95 metafor ürettiği tespit edilmiştir. Katılımcıların sürdürülebilir çevre kavramı ile ilgili olarak "geri dönüşüm, anne, eğitim, toplum, toprak, ağaç, doğa, doğal kaynaklar, enerji, nefes, nehir, öğretmen, aile, arıtma, ateş, avukat, çocuk, dünya, gece gündüz, kumbara, mevsimler**,** miras, okul, orman, sistem, su, teknoloji, tohum, üretim ve tüketim, zaman" metaforlar ürettiği ve bu metaforların en sık tekrarlanan metaforlar olduğu görülmektedir. Bu metaforlar sürdürülebilir çevre kavramının katılımcıların zihninde tek bir metaforla ifade edilmediği ve sürdürülebilir çevre kavramına yönelik algılarının çeşitlilik gösterdiği şeklinde yorumlanabilir. Sürdürülebilir çevre kavramı ile ilgili üretilen metaforların 8 kategori altında toplandığı belirlenmiştir. Bu kategorilerin "devamlılık**,** gelecek nesillere fayda sağlama, döngüsellik, yaşam kaynağı, sorumluluk**,** bilinçli kullanma, denge oluşturma ve düzeni koruma" olarak belirlendiği görülmektedir. En fazla metaforun "devamlılık, gelecek nesillere fayda sağlama ve döngüsellik" kategorilerinde olduğu tespit edilmiştir. Katılımcıların bu kategoriler ile sürdürülebilir çevrenin sosyal, ekonomik ve çevresel boyutlarını vurguladığı görülmektedir. Sürdürülebilir çevre kavramına ilişkin üretilen bazı metaforların birden fazla kategoride yer aldığı belirlenirken, bu metaforların benzetme yönüne göre birbirinden ayrıldığı belirlenmiştir. Bu doğrultuda "ağaç, aile, anne, ateş, avukat, çocuk, doğa, doğal kaynaklar, eğitim, enerji, geri dönüşüm, kumbara, mevsimler, okul, orman, su, teknoloji, toplum, toprak ve zaman" metaforlarının farklı kategorilerde olduğu görülmektedir. Dolayısıyla sürdürülebilir çevre kavramı ile ilgili bazı metaforların birden fazla kategoride yer alması katılımcıların bu kavramı farklı açılardan değerlendirdiklerini göstermektedir. Eğitim öğretim ortamında kavramı daha somut ve anlaşılır hale getirmeyi ve kavramlara farklı bir perspektiften bakmayı sağlayan metafor çalışmaları daha fazla yapılabilir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir çevre, sosyal bilgiler öğretmen adayları, metafor

Social Studies Teacher Candidates' Perceptions of the Concept of Sustainable Environment: A Metaphor Study

Selda Aksüt

Abstract

The aim of this research is to determine the perceptions of prospective social studies teachers regarding the concept of a sustainable environment through metaphors. The research was conducted in accordance with the phenomenological design, one of the qualitative research designs. The study group consisted of 143 students studying in the 1st, 2nd, 3rd, and 4th years of the social studies teacher training program at a state university in Türkiye during the 2025-2026 academic year. The study group was determined using the convenience sampling method, one of the purposive sampling methods. The data collection tool used was a form containing an incomplete sentence in the form of "a sustainable environment is similar to/like… because…". The research data were analyzed using the content analysis method. The research revealed that 143 prospective social studies teachers generated a total of 95 metaphors related to the concept of "sustainable environment." The participants' metaphors included "recycling, mother, education, society, soil, tree, nature, natural resources, energy, breath, river, teacher, family, purification, fire, lawyer, child, world, day and night, piggy bank, seasons, inheritance, school, forest, system, water, technology, seed, production and consumption, and time," and these were the most frequently repeated metaphors. These metaphors can be interpreted as indicating that the concept of sustainable environment is not expressed by a single metaphor in the participants' minds, and that their perceptions of the concept of sustainable environment are diverse. It has been determined that the metaphors produced regarding the concept of a sustainable environment are grouped under 8 categories. These categories are identified as "continuity, benefiting future generations, circularity, source of life, responsibility, conscious use, creating balance, and maintaining order." The highest number of metaphors were found in the categories of "continuity, benefiting future generations, and circularity." It is observed that participants emphasized the social, economic, and environmental dimensions of a sustainable environment with these categories. While some metaphors related to the concept of sustainable environment were found to belong to more than one category, it was determined that these metaphors were distinguished from each other according to the aspect of their comparison. Accordingly, the metaphors "tree, family, mother, fire, lawyer, child, nature, natural resources, education, energy, recycling, piggy bank, seasons, school, forest, water, technology, society, soil, and time" were found to be in different categories. Therefore, the fact that some metaphors related to the concept of sustainable environment belong to more than one category indicates that participants evaluated this concept from different perspectives. More studies on metaphors, which make the concept more concrete and understandable in educational settings and allow for a different perspective on the concept, could be conducted.

Keywords: Sustainable environment, social studies teacher candidates, metaphor

Sürdürülebilir Kapsayıcılık: Özel Öğrenme Güçlüğünde Öğretmen ve Ebeveynin Stratejik Rolü

Ceyda Güney [1,*] & Ömer Yılar [1]
[1] Sınıf Öğretmenliği Atatürk Üniversitesi
ceyddaguney@hotmail.com

Özet

Birleşmiş Milletler 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri'nin dördüncüsü olan "nitelikli eğitim" idealinin sahadaki en temel karşılığı kapsayıcı eğitimdir. Kapsayıcı eğitim, özel eğitim gereksinimi olan bir öğrencinin yalnızca genel eğitim sınıflarına fiziksel olarak yerleştirilmesi mekanizması değil; aksine tüm okul kültürünün dönüştürülmesini gerektiren çok boyutlu bir "sosyal aidiyet" inşasıdır. Ancak, Özgül Öğrenme Güçlüğü (ÖÖG) gibi dışarıdan ilk bakışta fark edilemeyen, bilişsel ve "görünmez" nörogelişimsel farklılıklara sahip çocukların bu karmaşık eğitim ekosisteminde tutunabilmesi ve gerçek potansiyellerini ortaya koyabilmesi, tek yönlü bir çabadan ziyade çok paydaşlı bir "sosyal sürdürülebilirlik" modelini zorunlu kılmaktadır. Bu çalışmanın temel amacı; ilkokul kademesinde eğitim gören ÖÖG tanılı öğrencilerin sınıf içi sosyal entegrasyon süreçlerini derinlemesine incelemek ve kapsayıcı eğitimin uzun vadeli başarısında sınıf öğretmeni ile ebeveynin üstlendiği stratejik rolleri, ulusal ve uluslararası güncel akademik alanyazın (UNESCO raporları, hakemli makaleler ve Millî Eğitim Bakanlığı modülleri) ışığında sentezlemektir. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi deseniyle yürütülen bu teorik çalışmada elde edilen veriler tümevarımsal bir yaklaşımla analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda, kapsayıcı eğitimin önündeki asıl engellerin yalnızca fiziksel altyapı yetersizlikleri, materyal eksiklikleri veya pedagojik donanım sınırlılıkları olmadığı saptanmıştır. Bunun da ötesinde, sınıflarda fiziksel olarak var olmaları sosyal kabul getirmediği; ÖÖG tanılı öğrencilerin akranları tarafından maruz kaldığı "akran reddi" ve "sosyal izolasyonun" sistemi asıl tıkayan en büyük görünmez bariyer olduğu belirlenmiştir. Bu derin sorunların aşılması ve eğitimin kalıcılığı için okul ve ailenin "ortak eğitimci" vizyonunda, karşılıklı güven çerçevesinde birleşmesinin gerekliliği ortaya konmuştur. Araştırma bulguları; sınıf öğretmeninin şefkatli, pedagojik açıdan donanımlı ve kucaklayıcı tutumunun, sınıftaki diğer normal gelişim gösteren öğrencilerin akran kabulünü sağlayan en temel "pusula" işlevi gördüğünü kanıtlamaktadır. Aynı zamanda ailenin aktif, bilinçli ve öz-yeterliği yüksek katılımının ise çocuğu öğrenilmiş çaresizlikten ve potansiyel okul terki gibi sosyal risklerden koruyan en güçlü "kalkan" olduğu saptanmıştır. Sonuç olarak, ÖÖG tanılı çocukların nitelikli eğitim hakkından eşit şekilde yararlanabilmesi ve dışlanma kaynaklı sosyo-psikolojik tahribatların önlenebilmesi ancak öğretmenin pedagojik rehberliği ile ebeveynin kesintisiz desteğinin birleştiği sürdürülebilir bir iş birliği modeliyle mümkündür. Çalışma, bu kapsamlı bulgular ışığında politika yapıcılara ve eğitim uygulayıcılarına yönelik somut stratejik adımlar önermektedir.

Anahtar Kelimeler: Kapsayıcı eğitim, Özel Öğrenme Güçlüğü (ÖÖG), sosyal sürdürülebilirlik, öğretmen-veli iş birliği, akran kabulü.

Sustainable Inclusion: The Strategic Role of Teachers and Parents in Specific Learning Disabilities

Ceyda Güney [1,*] & Ömer Yılar [1]

Abstract

The most fundamental practical reflection of the United Nations 2030 Sustainable Development Goals' fourth objective, "quality education," is inclusive education. Inclusive education is not merely a mechanism of physically placing a student with special educational needs into general education classrooms; rather, it is a multidimensional construction of "social belonging" that requires the comprehensive transformation of the entire school culture. However, for children with cognitive and "invisible" neurodevelopmental differences that are not immediately apparent from the outside, such as Specific Learning Disabilities (SLD), to thrive in this complex educational ecosystem and realize their true potentials, a multi-stakeholder "social sustainability" model is absolutely mandatory instead of a unidirectional effort. The primary aim of this study is to thoroughly examine the classroom social integration processes of primary school students diagnosed with SLD and to synthesize the strategic roles assumed by classroom teachers and parents in the long-term success of inclusive education, in the light of current national and international academic literature including UNESCO reports, peer-reviewed articles, and official educational modules. In this theoretical study, conducted using the document analysis design—a qualitative research method—the obtained data were analyzed with an inductive approach. As a result of the research, it has been determined that the main obstacles to inclusive education are not merely limited to physical infrastructure inadequacies, lack of materials, or pedagogical equipment limitations. Furthermore, it was clearly determined that physical placement does not automatically bring about social acceptance; "peer rejection" and "social isolation" faced by students with SLD constitute the most significant invisible barriers that actually bottleneck the entire system. To overcome these deep-rooted issues and ensure the permanency of education, the necessity of school and family uniting under the vision of "co-educator" within a framework of mutual trust has been clearly revealed. The research findings indicate that the compassionate, equipped, and inclusive attitude of the classroom teacher acts as the most fundamental "compass" ensuring peer acceptance by other typically developing students in the classroom. Simultaneously, it was determined that the active, conscious, and high self-efficacy participation of the family serves as the strongest "shield" protecting the student from learned helplessness and severe social risks such as potential school dropout. Consequently, ensuring that children with SLD benefit equally from the right to quality education and to prevent difficult-to-compensate socio-psychological damages caused by exclusion is only possible through a sustainable collaboration model where the pedagogical guidance of the teacher combines with the continuous support of the parents. In light of these comprehensive findings, the study proposes concrete strategic steps for policymakers and educational practitioners.

Keywords: Inclusive education, Specific Learning Disability (SLD), social sustainability, teacher-parent collaboration, peer acceptance.

Sürdürülebilirlik Kavramlarının Bilişsel Çağrışımlarının Keşfi: Sürdürülebilir Kalkınma, Ekolojik Ayak İzi ve Çevre Etiği Üzerine Bir Kelime İlişkilendirme Testi

Melike Faiz [1] & Serpil Recepoğlu [2,*]
[1] Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Kastamonu Üniversitesi
[2] Sosyal Bilgiler Eğitimi Kastamonu Üniversitesi
melekrecepoglu@gmail.com

Özet

Sürdürülebilir kalkınma, ekolojik ayak izi ve çevre etiği, çağımızda artan çevresel sorunların anlaşılması ve çözümüne ilişkin geliştirilen en esas kavramsal çerçeveler arasında yer almaktadır. Sürdürülebilir kalkınma, ekonomik büyüme ile çevresel koruma ve toplumsal refah arasında denge kurulmasını ifade ederken; ekolojik ayak izi, bireylerin ve toplumların doğal kaynaklar üzerindeki tüketim etkisini somut verilerle ortaya çıkarmaktadır. Çevre etiği ise insan-doğa ilişkisini ahlaki bir eksende ele alarak bireylerin çevreye karşı sorumluluklarını sorgulamalarına imkân sunmaktadır. Bu kavramlar, bireylerin sadece bilgi düzeylerini değil, aynı zamanda çevreye yönelik tutum, değer ve davranışlarını da şekillendirmektedir. Bu sebeple ilgili kavramların bireyler tarafından nasıl algılandığının ve anlamlandırıldığının belirlenmesi, çevre eğitimi ve sürdürülebilirlik temelli politikaların geliştirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu araştırmanın temel amacı, bireylerin "sürdürülebilir kalkınma, ekolojik ayak izi ve çevre etiği" kavramlarına yönelik bilişsel yapılarını ve bu kavramlara ilişkin zihinsel çağrışımlarını ortaya koymaktır. Günümüzde çevre sorunlarının artmasıyla birlikte bu kavramların bireyler tarafından nasıl algılandığının belirlenmesi, çevre eğitimi ve sürdürülebilirlik çalışmalarına önemli katkılar sunmaktadır. Bu bağlamda çalışma, katılımcıların söz konusu kavramlara yükledikleri anlamları ve kavramlar arası ilişkileri incelemeyi hedeflemektedir. Araştırmanın çalışma grubunu, bir devlet üniversitesinin Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programında öğrenim görmekte olan öğretmen adayları oluşturmaktadır. Çalışmaya, 1., 2., 3. ve 4. sınıf düzeylerinde eğitimlerine devam eden 100 öğrenci dâhil edilmiştir. Araştırmada örneklem belirleme sürecinde, araştırmacıya zaman, erişim ve uygulama kolaylığı sağlaması nedeniyle kolay ulaşılabilir (uygun) örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Bu doğrultuda, çalışmaya gönüllü katılım sağlayan öğretmen adaylarından veri toplanmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak kelime ilişkilendirme testi kullanılmıştır. Bu test kapsamında katılımcılara üç temel anahtar kavram (sürdürülebilir kalkınma, ekolojik ayak izi ve çevre etiği) sunulmuş ve her bir kavram için akıllarına gelen kelimeleri sınırlama olmaksızın yazmaları istenmiştir. Bu yöntem sayesinde katılımcıların kavramlara yönelik bilişsel çağrışım ağları ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Analiz sürecinde özellikle kavramsal yoğunluk, tekrar eden anahtar ifadeler ve kavramlar arası birlikte görülme sıklıkları dikkate alınarak veri yapısı ayrıntılı biçimde incelenmektedir. Ayrıca katılımcıların oluşturduğu örnek cümleler üzerinden kavramların hangi bağlamlarda anlamlandırıldığına yönelik derinlemesine yorumlamalar yapılmaktadır. Devam eden bu analiz süreci tamamlandığında, bireylerin çevreye yönelik bilişsel yapıları, kavramsal farkındalık düzeyleri ve sürdürülebilirlik temelli düşünme eğilimlerine ilişkin daha bütüncül ve sistematik bulgulara ulaşılması beklenmektedir. Elde edilecek sonuçların, çevre eğitimi ve sürdürülebilirlik alanındaki akademik çalışmalara kuramsal ve uygulamalı katkı sunacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir kalkınma, ekolojik ayak izi, çevre etiği, kelime ilişkilendirme testi

Exploring Cognitive Associations of Sustainability Concepts: A Word Association Test on Sustainable Development, Ecological Footprint, and Environmental Ethics

Melike Faiz [1] & Serpil Recepoğlu [2,*]

Abstract

Sustainable development, ecological footprint, and environmental ethics are among the most fundamental conceptual frameworks developed to understand and address the increasing environmental problems of our time. While sustainable development refers to establishing a balance between economic growth, environmental protection, and social welfare, the ecological footprint presents the consumption impact of individuals and societies on natural resources through concrete data. Environmental ethics, on the other hand, addresses the human–nature relationship from a moral perspective and enables individuals to question their responsibilities toward the environment. These concepts shape not only individuals' levels of knowledge but also their attitudes, values, and behaviors toward the environment. Therefore, determining how these concepts are perceived and interpreted by individuals is of great importance for the development of environmental education and sustainability-based policies. The main aim of this study is to reveal individuals' cognitive structures regarding the concepts of "sustainable development, ecological footprint, and environmental ethics" and to identify their mental associations related to these concepts. With the increasing environmental problems today, determining how these concepts are perceived by individuals provides significant contributions to environmental education and sustainability studies. In this context, the study aims to examine the meanings that participants attribute to these concepts and the relationships among them. The study group consists of pre-service teachers studying in the Social Studies Teaching program at the Faculty of Education of a state university. A total of 100 students, who are continuing their education at the 1st, 2nd, 3rd, and 4th grade levels, were included in the study. In the sampling process, a convenience sampling method was preferred as it provides the researcher with time efficiency, accessibility, and ease of implementation. Accordingly, data were collected from volunteer pre-service teachers. A word association test was used as the data collection tool in the study. Within the scope of this test, participants were presented with three main key concepts (sustainable development, ecological footprint, and environmental ethics) and were asked to write the words that came to their minds for each concept without any limitation. Through this method, it was aimed to reveal the cognitive association networks of the participants regarding these concepts. In the analysis process, the data structure is examined in detail by considering conceptual density, recurring key expressions, and the co-occurrence frequencies among concepts. In addition, in-depth interpretations are made based on the sample sentences formed by the participants to understand in which contexts the concepts are constructed. Once this ongoing analysis process is completed, it is expected that more comprehensive and systematic findings will be obtained regarding individuals' cognitive structures toward the environment, their levels of conceptual awareness, and their tendencies toward sustainability-oriented thinking. The results are anticipated to contribute both theoretically and practically to academic studies in the field of environmental education and sustainability.

Keywords: Sustainable development, ecological footprint, environmental ethics, word association test

Sosyal Bilgiler Eğitimi Bağlamında Sürdürülebilir Kalkınmanın Öğretmen ve Öğretmen Adayı Perspektifinden İncelenmesi

Saniye Zehra Teltik [1,*] & Hilal Mert [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
teltikzehra@gmail.com

Özet

Yirmi birinci yüzyılın küresel ölçekte karşı karşıya kaldığı ekolojik tahribat, ekonomik istikrarsızlıklar ve toplumsal krizler, modern eğitim sistemlerinin "sürdürülebilirlik" kavramını müfredatın temel taşı haline getirmesini zorunlu kılmıştır. Bu zorunluluğun hem sahada görev yapan eğitimciler açısından hem de eğitimci olma yolunca öğrenimine devam eden bireyler için önemi büyüktür. Özellikle Birleşmiş Milletler tarafından ortaya konulan Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA) doğrultusunda, toplumsal değerlerin aktarılmasında ve aktif vatandaşlık bilincinin kazandırılmasında önemli bir rol üstlenen Sosyal Bilgiler dersi, sürdürülebilir bir gelecek inşa etme sürecinde stratejik bir öneme sahiptir. Bu çalışma, sosyal bilgiler öğretmen adayları ile halihazırda sahada aktif olarak görev yapan sosyal bilgiler öğretmenlerinin sürdürülebilirlik anlayışlarını, algılarını ve bu kavrama yönelik perspektiflerini derinlemesine incelemeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda çalışma nitel araştırma yaklaşımlarından durum çalışması deseni üzerine kurgulanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 10 öğretmen ve 10 öğretmen adayı olmak üzere 20 katılımcı oluşturmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme tekniği kullanılmıştır. Bu kapsamda; Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı'nda dördüncü sınıf düzeyinde öğrenim gören ve lisans eğitimleri süresince çevre eğitimi ile sürdürülebilirlik konularında kuramsal altyapıyı tamamlamış 10 öğretmen adayı ile Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde görev yapan farklı kıdem ve deneyim sürelerine sahip 10 sosyal bilgiler öğretmeni araştırmaya dahil edilmiştir. Bu heterojen çalışma grubu, teorik bilgi ile mesleki pratik arasındaki algısal farklılıkların veya benzerliklerin karşılaştırmalı bir biçimde analiz edilmesine imkan tanımaktadır. Veri toplama sürecinde, araştırmacılar tarafından yapılan kapsamlı literatür taraması ve uzman görüşleri doğrultusunda geliştirilen, yarı yapılandırılmış görüşme protokolü uygulanmıştır. Görüşme protokolü; sürdürülebilirliğin kavramsal tanımı, Sosyal Bilgiler müfredatındaki yansımaları, sınıf içi uygulamalarda karşılaşılan engeller ve bu engellere yönelik çözüm önerileri gibi tematik alanları kapsayan açık uçlu sorulardan oluşturmaktadır. Görüşmelerden elde edilen veriler, tümevarımsal bir yaklaşımla içerik analizi tekniğine tabi tutulacak, tematik kodlamalar aracılığıyla bulgular sistematik bir biçimde sunulacaktır. Araştırmadan elde edilecek sonuçların, Sosyal Bilgiler öğretmen eğitimi programlarının güncellenmesine, ders materyallerinin zenginleştirilmesine ve sürdürülebilirlik bilincinin eğitim paydaşları arasında yaygınlaştırılmasına yönelik stratejik ve uygulamalı öneriler sunması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilirlik, sosyal bilgiler eğitimi, öğretmen adayı, öğretmen

Examination of Sustainable Development from the Perspectives of Teachers and Teacher Candidates in Social Studies Education

Saniye Zehra Teltik [1,*] & Hilal Mert [1]

Abstract

The ecological degradation, economic instabilities, and social crises faced globally in the twenty-first century have made it mandatory for modern education systems to integrate "sustainability" as a cornerstone of the curriculum. This necessity is of great importance both for educators currently serving in the field and for individuals pursuing their education to become teachers. Particularly in line with the Sustainable Development Goals (SDGs) put forward by the United Nations, Social Studies—which plays a vital role in transmitting social values and fostering active citizenship—holds strategic importance in the process of building a sustainable future. This study aims to examine in depth the understandings, perceptions, and perspectives of pre-service social studies teachers and social studies teachers currently active in the field toward the concept of sustainability. To this end, the study is designed as a case study, one of the qualitative research approaches. The study group consists of 20 participants: 10 teachers and 10 pre-service teachers. Criterion sampling, a purposive sampling method, was used to determine the study group. In this context, 10 pre-service teachers in their fourth year of the Social Studies Education Department—who have completed their theoretical background in environmental education and sustainability—and 10 social studies teachers working under the Ministry of National Education with varying levels of seniority and experience were included in the research. This heterogeneous study group allows for a comparative analysis of the perceptual differences or similarities between theoretical knowledge and professional practice. During the data collection process, a semi-structured interview protocol, developed through a comprehensive literature review and expert opinions, was implemented. The interview protocol comprises open-ended questions covering thematic areas such as the conceptual definition of sustainability, its reflections in the Social Studies curriculum, barriers encountered in classroom practices, and proposed solutions to these barriers. The data obtained from the interviews will be subjected to content analysis using an inductive approach, and findings will be presented systematically through thematic coding. The results to be obtained from the research are expected to provide strategic and applied recommendations for updating Social Studies teacher education programs, enriching instructional materials, and promoting sustainability awareness among educational stakeholders.

Keywords: Sustainability, social studies education, teacher candidates, teacher

Sosyal Bilgiler Öğretiminde Enerji Kaynakları Olgusunun Sürdürülebilir Kaynak Kullanımı Bağlamında İncelenmesi

Hazal Özcan [1,*] & Hakan Akdağ [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Mersin Üniversitesi
hazalozcann29@gmail.com

Özet

Enerji kaynakları, günümüzde yalnızca ekonomik kalkınmanın temel girdilerinden biri olarak değil, aynı zamanda çevresel sürdürülebilirlik, toplumsal refah ve kuşaklar arası sorumluluk açısından da kritik bir olgu olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda sosyal bilgiler öğretimi, öğrencilerin enerji, doğal kaynak kullanımı, tasarruf, çevresel sorumluluk ve sürdürülebilir yaşam arasındaki ilişkiyi kavramalarına katkı sunabilecek önemli ders alanlarından biridir. Bu araştırmanın amacı, sosyal bilgiler öğretiminde enerji kaynakları olgusunun sürdürülebilir kaynak kullanımı bağlamında nasıl ele alındığını incelemektir. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde doküman incelemesi deseniyle yürütülmüştür. Çalışmanın veri kaynağını, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ile Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları Ortak Metni oluşturmaktadır. Veriler, söz konusu belgelerde yer alan ifadelerin sürdürülebilirlik, tasarruf, doğal kaynakların korunması, çevresel sorumluluk, değerler ve beceriler temaları altında incelenmesi yoluyla toplanmış ve tema analiziyle çözümlenmiştir. Böylece enerji kaynaklarına ilişkin doğrudan ve dolaylı program göstergeleri, sosyal bilgiler eğitiminin amaçlarıyla ilişkilendirilerek yorumlanmıştır. Araştırma bulguları, enerji kaynakları olgusunun incelenen belgelerde doğrudan ve bağımsız bir içerik alanı olarak sınırlı düzeyde yer aldığını, ancak sürdürülebilirlik ve çevre eksenli temalar içerisinde dolaylı fakat anlamlı bir biçimde yapılandırıldığını göstermektedir. Özellikle tasarruf, doğal kaynakların bilinçli kullanımı, çevresel duyarlılık ve sorumluluk gibi kavramsal vurgu alanlarının, enerji kaynaklarıyla ilişkilendirilebilecek pedagojik bir çerçeve sunduğu anlaşılmaktadır. Bununla birlikte yeni öğretim çerçevesinde temiz enerji, enerji verimliliği ve enerji tasarrufuna ilişkin vurguların daha görünür hâle geldiği belirlenmiştir. Bu durum, öğretim programlarında enerji konusunun yalnızca bilgi düzeyinde değil, aynı zamanda değer, beceri ve tutum boyutlarıyla birlikte ele alınmasına yönelik bir yönelime işaret etmektedir. Sonuç olarak araştırma, sosyal bilgiler öğretiminde enerji kaynakları konusunun tamamen dışlanmadığını; ancak daha açık, sistematik ve bütüncül bir biçimde yapılandırılmaya ihtiyaç duyduğunu ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda, enerji kaynaklarına ilişkin içeriklerin sürdürülebilir kaynak kullanımı perspektifiyle daha belirgin kazanımlar, temalar ve öğrenme deneyimleri üzerinden öğretim programlarına yansıtılması önerilmektedir. Böyle bir yaklaşımın, öğrencilerin hem çevresel farkındalıklarını hem de sürdürülebilir yaşam kültürüne yönelik sorumluluk bilinçlerini güçlendirebileceği düşünülmektedir. Ayrıca bu yaklaşım, sosyal bilgiler dersinin güncel toplumsal sorunlarla ilişki kurma ve yurttaşlık bilinci geliştirme işlevini de destekleyebilecek bir çerçeve sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler öğretimi, enerji kaynakları, sürdürülebilir kaynak kullanımı, doküman incelemesi, tema analizi

Examining the Phenomenon of Energy Resources in Social Studies Teaching in the Context of Sustainable Resource Use

Hazal Özcan [1,*] & Hakan Akdağ [1]

Abstract

Energy resources are currently regarded not only as one of the main inputs of economic development, but also as a critical phenomenon in terms of environmental sustainability, social welfare, and intergenerational responsibility. In this respect, social studies teaching constitutes an important subject area through which students can develop an understanding of the relationship among energy, the use of natural resources, saving practices, environmental responsibility, and sustainable living. The aim of this study is to examine how the phenomenon of energy resources is addressed in social studies teaching within the context of sustainable resource use. The study was conducted within a qualitative research framework by using a document analysis design. The data sources of the study consist of the Social Studies Curriculum published by the Ministry of National Education and the Common Text of the Century of Türkiye Education Model Curricula. The data were collected by examining the relevant statements in these documents under the themes of sustainability, saving, protection of natural resources, environmental responsibility, values, and skills, and were analysed through thematic analysis. The findings indicate that the phenomenon of energy resources occupies a limited place in the examined documents as a direct and independent content area; however, it is addressed indirectly yet meaningfully within sustainability- and environment-oriented themes. In particular, conceptual emphases such as saving, the conscious use of natural resources, environmental awareness, and responsibility appear to provide a pedagogical framework through which energy resources can be discussed in social studies teaching. In addition, it was determined that the new curricular framework places a more visible emphasis on clean energy, energy efficiency, and energy saving. This finding suggests an orientation toward addressing energy not merely at the level of factual knowledge, but also together with value, skill, and attitude dimensions. In conclusion, the study reveals that the issue of energy resources is not entirely absent from social studies teaching; nevertheless, it needs to be structured in a more explicit, systematic, and holistic manner. Accordingly, it is recommended that content related to energy resources should be reflected in curricula through more clearly defined learning outcomes, themes, and learning experiences grounded in the perspective of sustainable resource use. Such an approach may contribute to strengthening students' environmental awareness as well as their sense of responsibility toward a culture of sustainable living.

Keywords: Social Studies teaching, energy resources, sustainable resource use, document analysis, thematic analysis

Küçük Adımlar, Büyük Etkiler: Öğretmen Adaylarıyla Karbon Ayak İzi Azaltımına Yönelik Bir Katılımcı Eylem Araştırması

Cemre Karaçalı [1] & Ali Haydar Akarsu [1,*]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
alihaydar.akarsu@erdogan.edu.tr

Özet

Küresel ölçekte giderek derinleşen çevresel krizler, sürdürülebilirlik olgusunun yalnızca kuramsal bir tartışma alanı olmaktan çıkarak gündelik yaşam pratiklerine entegre edilmesini zorunlu kılmaktadır. Birleşmiş Milletler tarafından belirlenen Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri, özellikle "Sorumlu Tüketim ve Üretim" (Hedef 12) ile "İklim Eylemi" (Hedef 13) başlıkları altında, bireysel ve kurumsal davranış kalıplarının dönüşümünü acil bir gereklilik olarak ortaya koymaktadır. Bu dönüşüm sürecinde, geleceğin kuşaklarını yetiştirecek öğretmen adayları ile üniversite kampüsleri kritik birer öğrenme ve uygulama alanı olarak öne çıkmaktadır. Bu bağlamda, TÜBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı kapsamında yürütülen bu çalışmanın temel amacı, katılımcıların aktif katılımına dayalı uygulamalar aracılığıyla kampüs paydaşlarında sürdürülebilir çevre alışkanlıklarının geliştirilmesine katkı sağlamaktır. Ayrıca, üniversite kampüsünün yalnızca akademik bir mekân olmanın ötesine geçerek sürdürülebilir yaşam pratiklerinin üretildiği ve deneyimlendiği bir öğrenme ekosistemine dönüştürülmesi hedeflenmektedir. Araştırma süreci, katılımcıların problem tanımlama, çözüm geliştirme ve uygulama aşamalarında aktif rol üstlendiği katılımcı eylem araştırması yaklaşımı çerçevesinde yapılandırılmıştır. Dönüştürücü Öğrenme Teorisi temelinde tasarlanan bu süreç iki aşamada yürütülmüştür. İlk aşamada gönüllü katılımcılarla gerçekleştirilen toplantılar aracılığıyla kampüsteki tüketim alışkanlıkları gözlemlenmiş, alan araştırmaları yapılmış ve analiz edilmiştir. İkinci aşamada ise belirlenen sorunlara yönelik çözüm önerileri tartışılmış, geliştirilmiş ve uygulamaya aktarılmıştır. Bu kapsamda, kompost üretimi, bitki çoğaltma ve köklendirme uygulamaları, kampüs alanlarının yeşillendirilmesi ve mevcut yeşil alanların sürdürülebilir bakımının sağlanması, atık oluşumunun azaltılması ve yeniden kullanım pratiklerinin yaygınlaştırılması gibi çok boyutlu müdahaleleri içeren bütüncül atölye çalışmaları ve kampüs içi uygulamalar sistematik bir biçimde gerçekleştirilmiştir. Söz konusu uygulamalar, yalnızca beceri kazandırmaya yönelik teknik etkinlikler olarak değil, aynı zamanda katılımcıların gündelik tüketim alışkanlıklarını sorguladıkları, alternatif yaşam pratikleri geliştirdikleri ve kolektif sorumluluk bilinci oluşturdukları deneyimsel öğrenme ortamları olarak kurgulanmıştır. Elde edilen bulgular, katılımcı temelli ve uygulamaya dayalı bu müdahalelerin, kampüs genelinde sürdürülebilirlik farkındalığının artırılmasında anlamlı bir etki yarattığını ve öğretmen adaylarının çevresel sorumluluk, etik duyarlılık ve sürdürülebilir yaşam becerileri geliştirmelerine önemli katkılar sunduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca, bu süreçte geliştirilen uygulamaların kampüs ekosistemi içinde görünür ve yaygın hale gelmesi, sürdürülebilirlik pratiklerinin bireysel düzeyden kurumsal düzeye taşınmasına zemin hazırlamıştır. Bu yönüyle çalışma, üniversite kampüslerini yalnızca bilgi aktarımının gerçekleştiği mekânlar olmaktan çıkararak, sürdürülebilir yaşam pratiklerinin üretildiği, deneyimlendiği ve yeniden yapılandırıldığı dönüştürücü öğrenme alanlarına imkân veren, katılımcı ve uygulama temelli özgün bir model önermektedir.

Anahtar Kelimeler: Sürdürülebilir kampüs, karbon ayak izi, sıfır atık, dönüştürücü öğrenme, katılımcı eylem araştırması

Small Steps, Big Impacts: A Participatory Action Research on Carbon Footprint Reduction with Teacher Candidates

Cemre Karaçalı [1] & Ali Haydar Akarsu [1,*]

Abstract

The deepening environmental crises on a global scale necessitate integrating the concept of sustainability into daily practices, moving beyond mere theoretical discussion. The United Nations Sustainable Development Goals, particularly under the headings of "Responsible Consumption and Production" (Goal 12) and "Climate Action" (Goal 13), highlight the urgent need to transform individual and institutional behavioural patterns. In this transformation process, teacher candidates who will educate future generations and university campuses stand out as critical areas for learning and application. In this context, the main objective of this study, conducted within the scope of the TÜBİTAK 2209-A University Students Research Projects Support Program, is to contribute to the development of sustainable environmental habits among campus stakeholders through practices that promote active participation. Furthermore, the aim is to transform the university campus from a purely academic space into a learning ecosystem where sustainable living practices are produced and experienced. The research process is structured within a participatory action research framework, in which participants take an active role in defining the problem, developing solutions, and implementing them. Designed based on Transformative Learning Theory, this process was carried out in two phases. In the first phase, consumption habits on campus were observed through meetings with volunteer participants, field research was conducted, and the data were analyzed. In the second phase, solution proposals for the identified problems were discussed, developed, and implemented. In this context, holistic workshops and on-campus applications involving multidimensional interventions such as compost production, plant propagation and rooting practices, greening of campus areas, ensuring the sustainable maintenance of existing green areas, reducing waste generation, and widespread adoption of reuse practices were systematically carried out. These applications were designed not only as technical activities aimed at acquiring skills, but also as experiential learning environments where participants question their daily consumption habits, develop alternative living practices, and build a sense of collective responsibility. The findings reveal that these participatory and practice-based interventions have a significant impact on raising sustainability awareness across the campus and make substantial contributions to the development of environmental responsibility, ethical sensitivity, and sustainable living skills among prospective teachers. Furthermore, the visibility and widespread adoption of the developed practices within the campus ecosystem have paved the way for the transfer of sustainability practices from the individual to the institutional level. In this respect, the study proposes a unique participatory and practice-based model that transforms university campuses from mere spaces for knowledge transfer into transformative learning environments where sustainable living practices are produced, experienced, and restructured.

Keywords: Sustainable campus, carbon footprint, zero waste, transformative learning, participatory action research

Ortaokul Öğrencilerinin Sıfır Atık Kapsamında Çevre Bilinci Algılarının İncelenmesi

Ecem Sıla Özdemir
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Mersin Üniversitesi
ozdmr.ecem.33@gmail.com

Özet

Bu araştırmanın amacı, ortaokul öğrencilerinin sıfır atık kapsamında çevre bilinci algılarını belirlemek ve bu algıları çeşitli değişkenler açısından incelemektir. Günümüzde çevre sorunlarının artması, bireylerin erken yaşlardan itibaren çevreye duyarlı tutum ve davranışlar geliştirmesini gerekli kılmaktadır. Bu bağlamda sıfır atık yaklaşımı; doğal kaynakların korunması, atık miktarının azaltılması ve geri dönüşüm alışkanlıklarının kazandırılması açısından önemli bir yere sahiptir. Özellikle ortaokul dönemindeki öğrencilerin çevre bilinci düzeylerinin belirlenmesi, gelecekte sürdürülebilir bir toplum oluşturulması açısından önemli görülmektedir. Araştırmanın nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmesi planlanmaktadır. Çalışma grubunu ortaokul düzeyinde öğrenim gören öğrenciler oluşturacaktır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından geliştirilecek ve literatürden yararlanılarak oluşturulacak, çevre bilinci ve sıfır atık algılarına yönelik bir tutum ölçeği kullanılacaktır. Ölçme aracının, öğrencilerin çevreye yönelik ilgi, tutum ve davranışlarını belirlemeye yönelik ifadelerden oluşması planlanmaktadır. Araştırma kapsamında elde edilecek verilerin istatistiksel analiz teknikleri kullanılarak değerlendirilmesi öngörülmektedir. Bu doğrultuda öğrencilerin çevre bilinci algılarının genel düzeyinin belirlenmesi ve bu algıların cinsiyet, sınıf düzeyi, geri dönüşüm ve atık azaltma davranışları gibi değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğinin incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu araştırmadan elde edilecek bulguların, öğrencilerin çevre bilinci ve sıfır atık konusundaki mevcut durumlarını ortaya koyarak, özellikle erken yaşlarda geliştirilen çevresel farkındalığın önemine dikkat çekmesi beklenmektedir. Ayrıca elde edilecek sonuçlar doğrultusunda, okullarda çevre eğitiminin daha etkin hale getirilmesi, sıfır atık uygulamalarının yaygınlaştırılması ve öğrencilere yönelik uygulamalı etkinliklerin artırılmasına yönelik somut öneriler sunulması hedeflenmektedir. Bu bağlamda araştırmanın, öğrencilerin çevresel farkındalık düzeylerinin belirlenmesine yönelik veri sağlamasının yanı sıra, eğitim ortamlarında uygulanabilecek sürdürülebilir çevre politikalarına da katkı sunacağı düşünülmektedir. Özellikle sıfır atık yaklaşımının okul kültürüne entegre edilmesiyle birlikte öğrencilerin yalnızca bilgi düzeyinde değil, davranışsal düzeyde de çevreye duyarlı bireyler olarak yetişmelerine olanak sağlanabilecektir. Ayrıca bu çalışmanın, öğretmenler ve eğitim yöneticileri için çevre eğitimi uygulamalarının planlanması ve geliştirilmesi sürecinde yol gösterici olması beklenmektedir. Bununla birlikte, farklı sosyo-demografik özelliklere sahip öğrenci gruplarıyla yapılacak benzer çalışmaların karşılaştırmalı sonuçlar ortaya koyarak alanyazına katkı sağlayacağı öngörülmektedir. Bu yönüyle araştırmanın, çevre eğitimi ve sürdürülebilirlik alanlarında yapılacak gelecekteki çalışmalara kuramsal ve uygulamaya dönük katkılar sunması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çevre bilinci, çevre eğitimi, farkındalık, ortaokul öğrencileri, sıfır atık

An Examination of Middle School Students' Environmental Awareness Attitudes Within the Scope of Zero Waste

Ecem Sıla Özdemir

Abstract

The aim of this study is to determine middle school students' perceptions of environmental awareness within the scope of the zero-waste approach and to examine these perceptions in terms of various variables. The increasing environmental problems today necessitate that individuals develop environmentally sensitive attitudes and behaviors from an early age. In this context, the zero-waste approach holds significant importance in terms of protecting natural resources, reducing waste, and fostering recycling habits. Determining the level of environmental awareness among middle school students is considered crucial for building a sustainable society in the future. The study is planned to be conducted using the survey model, one of the quantitative research methods. The study group will consist of students studying at the middle school level. As a data collection tool, an attitude scale focusing on environmental awareness and zero-waste perceptions will be developed by the researchers based on the literature. The measurement tool is planned to include statements aimed at determining students' interests, attitudes, and behaviors toward the environment. The data obtained within the scope of the study are expected to be analyzed using statistical analysis techniques. Accordingly, it is aimed to determine the overall level of students' environmental awareness perceptions and to examine whether these perceptions differ according to variables such as gender, grade level, recycling, and waste reduction behaviors. The findings of this study are expected to reveal the current state of students' environmental awareness and their perceptions of zero waste, and to highlight the importance of environmental awareness developed at an early age. In addition, based on the results obtained, it is aimed to provide practical recommendations for making environmental education more effective in schools, expanding zero-waste practices, and increasing hands-on activities for students. In this context, the study is expected not only to provide data for determining students' levels of environmental awareness but also to contribute to sustainable environmental policies that can be implemented in educational settings. In particular, with the integration of the zero-waste approach into school culture, it will be possible to raise students as environmentally responsible individuals not only at the level of knowledge but also at the behavioral level. Furthermore, this study is expected to serve as a guide for teachers and educational administrators in the planning and development of environmental education practices. In addition, it is anticipated that similar studies conducted with student groups having different socio-demographic characteristics will contribute to the literature by presenting comparative results. In this respect, the study is expected to offer both theoretical and practical contributions to future research in the fields of environmental education and sustainability.

Keywords: Environmental awareness, environmental education, awareness, middle school students, zero waste

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Kitap Okuma Alışkanlıkları ile Dijital Okuryazarlıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Buse Gündeğer
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
busegundeger@icloud.com

Özet

Günümüzde bilgiye erişim ve bilginin etkin kullanımı, bireylerin hem akademik hem de mesleki başarılarında belirleyici bir rol oynamaktadır. Bu bağlamda, kitap okuma alışkanlığı ve dijital okuryazarlık becerileri, öğretmen adaylarının sahip olması gereken temel yeterlikler arasında yer almaktadır. Kitap okuma alışkanlığı; bireylerin eleştirel düşünme, analiz etme, yorumlama ve bilgi üretme becerilerini geliştirmesine katkı sağlarken, dijital okuryazarlık becerileri ise bireylerin dijital ortamlarda bilgiye erişme, bilgiyi değerlendirme ve etik bir biçimde kullanma becerilerini kapsamaktadır. Bu iki beceri alanının birbirini destekleyici nitelikte olduğu ve birlikte ele alındığında öğretmen adaylarının mesleki donanımını güçlendirdiği düşünülmektedir. Fakat günümüzde öğretmen adaylarının dijital ortamlarda aktif olmalarına rağmen düzenli okuma alışkanlığı geliştirme konusunda çeşitli sorunlar yaşadıkları görülmektedir. Ayrıca dijital okuryazarlık becerilerinin yüzeysel düzeyde kaldığı yönünde genel bir eğilimin olduğu da söylenebilir. Bu durum, iki önemli beceri alanı arasındaki ilişkinin derinlemesine incelenmesini gerekli kılmaktadır. Bu doğrultuda araştırmanın amacı, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının kitap okuma alışkanlıkları ile dijital okuryazarlık düzeylerini belirlemek ve bu iki değişken arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama (korelasyonel) deseni çerçevesinde yürütülmüştür. Bu doğrultuda, değişkenler arasındaki ilişkinin yönü ve düzeyi belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmanın örneklemini, kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile belirlenen Sosyal Bilgiler öğretmen adayları oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak iki bölümden oluşan bir ölçek formu kullanılmıştır. Formun ilk bölümünde katılımcıların demografik özelliklerini belirlemeye yönelik cinsiyet, yaş, sınıf düzeyi gibi sorulara yer verilmiştir. İkinci bölümde ise dijital okuryazarlık düzeyini ölçmek amacıyla Türkçeye uyarlanmış "Dijital Okuryazarlık Ölçeği" ile kitap okuma alışkanlıklarını değerlendirmek üzere "Kitap Okuma Alışkanlığına İlişkin Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Elde edilen veriler istatistiksel analiz yöntemleri ile değerlendirilerek, değişkenler arasındaki ilişki ortaya konulmuştur. Araştırmadan elde edilecek bulguların, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının kitap okuma alışkanlıkları ve dijital okuryazarlık düzeyleri hakkında kapsamlı bir bakış açısı sunması beklenmektedir. Ayrıca, bu iki değişken arasındaki ilişkinin ortaya konulmasıyla öğretmen yetiştirme programlarının geliştirilmesine katkı sağlanacağı ve eğitim alanında yapılacak yeni çalışmalara ışık tutulacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dijital okuryazarlık, kitap okuma alışkanlığı, Sosyal Bilgiler öğretmen adayları

An Investigation of the Relationship between Social Studies Teacher Candidates' Reading Habits and Their Digital Literacy

Buse Gündeğer

Abstract

In today's world, access to information and its effective use play a decisive role in individuals' academic and professional success. In this context, reading habits and digital literacy skills are among the fundamental competencies that teacher candidates are expected to possess. Reading habits contribute to the development of critical thinking, analysis, interpretation, and knowledge production skills, whereas digital literacy encompasses the ability to access, evaluate, and use information ethically in digital environments. These two skill domains are considered to be complementary and, when addressed together, are thought to strengthen the professional competencies of teacher candidates. However, although pre-service teachers are active in digital environments, they appear to experience various difficulties in developing regular reading habits. In addition, it can be argued that there is a general tendency for digital literacy skills to remain at a superficial level. This situation necessitates a more in-depth examination of the relationship between these two key skill domains. The aim of this study is to determine the reading habits and digital literacy levels of Social Studies teacher candidates and to examine the relationship between these two variables. The study was conducted using a quantitative research approach, specifically a correlational survey design. Within this framework, the direction and strength of the relationship between the variables were analyzed. The study group consists of Social Studies teacher candidates selected through a convenience sampling method. Data were collected through a two-part questionnaire. The first part included questions aimed at identifying participants' demographic variables such as gender, age, and grade level. The second part consisted of the "Digital Literacy Scale," adapted into Turkish, and the "Attitude Scale Towards Reading Habits," used to assess participants' reading habits. The collected data were analyzed using appropriate statistical methods to reveal the relationship between the variables. The findings of the study are expected to provide a comprehensive understanding of Social Studies teacher candidates' reading habits and digital literacy levels. Furthermore, identifying the relationship between these variables is anticipated to contribute to the improvement of teacher education programs and to offer insights for future research in the field of education.

Keywords: Digital literacy, reading habits, Social Studies teacher candidates

Sosyal Bilgilerde Dijital Dönüşümün Haritalanması: Dijital Vatandaşlık Araştırmalarının Bibliyometrik Analizi (2003–2026)

Çağrı Demirtaş
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Adıyaman Üniversitesi
cagridemirtass@gmail.com

Özet

Dijitalleşme süreci, vatandaşlık kavramını yeniden tanımlayarak eğitim sistemlerinde dijital vatandaşlık becerilerinin geliştirilmesini temel bir öncelik haline getirmiştir. Bu dönüşümde Sosyal Bilgiler dersi, demokratik bilinç, hak ve sorumluluk eğitimi ile dijital katılım pratiklerinin kazandırılmasında merkezi bir rol üstlenmektedir. Özellikle sosyal medya, çevrim içi katılım platformları ve dijital öğrenme ortamlarının yaygınlaşması, vatandaşlık eğitiminin içerik ve yöntem boyutlarında önemli değişimlere yol açmıştır. Bu çalışma, Sosyal Bilgiler eğitimi ve dijital vatandaşlık alanındaki akademik literatürün gelişim seyrini, entelektüel yapısını, tematik yönelimlerini ve iş birliği ağlarını bibliyometrik analiz yöntemiyle incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma verileri 2003–2026 yıllarını kapsamakta olup toplam 509 dokümandan oluşmaktadır. Bu çalışmalar 351 farklı kaynakta yayımlanmış ve alanın yıllık büyüme oranının %11.8 olduğu belirlenmiştir. Dokümanların ortalama yaşı 5.06 yıl, doküman başına düşen ortalama atıf sayısı ise 10.01'dir. Bulgular, literatürün özellikle 2015 sonrasında belirgin bir ivme kazandığını ve dijital vatandaşlık kavramının Sosyal Bilgiler öğretim programlarıyla daha güçlü biçimde ilişkilendirildiğini göstermektedir. Yazar profili incelendiğinde 1135 araştırmacının alana katkı sunduğu, tek yazarlı çalışma sayısının 147 olduğu ve doküman başına ortalama yazar sayısının 2.38 olduğu tespit edilmiştir. Uluslararası ortak yazarlık oranının %19.25 olması, alanın küresel iş birliği düzeyinin gelişmekte olduğunu ancak henüz sınırlı bir entegrasyon yapısına sahip bulunduğunu ortaya koymaktadır. Yayın türleri açısından çalışmaların büyük çoğunluğunu araştırma makaleleri (n=424) oluşturmakta, bunu bildiriler (n=34) ve derleme çalışmaları (n=15) izlemektedir. İçerik analizi kapsamında 1765 yazar anahtar kelimesi ve 698 Keywords Plus terimi belirlenmiş olup kavramsal çeşitliliğin yüksek olduğu görülmektedir. Anahtar kelime eş-oluşum analizleri üç temel tematik kümenin öne çıktığını göstermektedir: (1) dijital etik ve çevrim içi güvenlik, (2) demokratik katılım ve dijital aktivizm, (3) medya okuryazarlığı ve eleştirel düşünme bağlamında Sosyal Bilgiler öğretimi. Sonuç olarak, Sosyal Bilgiler eğitimi bağlamında dijital vatandaşlık literatürünün istikrarlı biçimde büyüdüğü, disiplinlerarası bir yapı kazandığı ve giderek daha fazla demokratik katılım odaklı bir perspektife yöneldiği görülmektedir. Çalışma, alanın entelektüel gelişim dinamiklerini ortaya koyarak hem kuramsal tartışmalara katkı sunmakta hem de gelecekteki araştırmalar için stratejik bir yol haritası geliştirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler eğitimi, dijital vatandaşlık, bibliyometrik analiz, vatandaşlık eğitimi, bilimsel haritalama

Mapping the Digital Turn in Social Studies: A Bibliometric Exploration of Digital Citizenship Research (2003–2026)

Çağrı Demirtaş

Abstract

The rapid expansion of digital technologies has redefined the concept of citizenship and positioned digital citizenship competencies as a central objective within contemporary education systems. In this transformation, Social Studies education plays a pivotal role in fostering democratic awareness, civic responsibility, and informed digital participation. The increasing prevalence of social media, online participation platforms, and digital learning environments has significantly reshaped both the content and pedagogical approaches of citizenship education. This study aims to examine the developmental trajectory, intellectual structure, thematic orientations, and collaboration networks within the academic literature on Social Studies education and digital citizenship through a bibliometric analysis. The dataset covers the period from 2003 to 2026 and consists of 509 documents published across 351 different sources. The field demonstrates a steady annual growth rate of 11.8%, indicating sustained and expanding scholarly interest. The average age of the documents is 5.06 years, and the average number of citations per document is 10.01. The findings reveal a notable acceleration in publication output after 2015, suggesting that digital citizenship has become increasingly integrated into Social Studies curricula and research agendas. A total of 1,135 authors have contributed to the field, with 147 single-authored documents and an average of 2.38 co-authors per publication. The rate of international co-authorship is 19.25%, reflecting a developing but still moderate level of global academic collaboration. In terms of document types, research articles constitute the majority (n = 424), followed by proceedings papers (n = 34) and review articles (n = 15). Content analysis identified 1,765 author keywords and 698 Keywords Plus terms, indicating substantial conceptual diversity. Co-occurrence analysis highlights three dominant thematic clusters: (1) digital ethics and online safety, (2) democratic participation and digital activism, and (3) media literacy and critical thinking within Social Studies contexts. Overall, the findings suggest that research on digital citizenship in Social Studies education has evolved into a steadily growing and increasingly interdisciplinary field. By mapping publication trends, collaboration patterns, and thematic structures, this study provides a comprehensive overview of the field's intellectual development and offers strategic directions for future research.

Keywords: ocial Studies education, digital citizenship, bibliometric analysis, citizenship education, science mapping

Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarında Dijital Vatandaşlık Eğitiminin Dönüşümü (2005–2024): Doküman Analizi

Hakan Öngören
Çocuk Şube Müdürlüğü İçişleri Bakanlığı
ongorenhkn@gmail.com

Özet

Günümüzde oldukça önemli bir noktada olan dijitalleşme ve beraberinde getirdiği dönüşümler şüphesiz vatandaşlık algısı konusunda da değişimler meydana getirmiştir. Öyle ki dijital vatandaşlık konusuna müfredat tasarımcıları tarafından Sosyal Bilgiler eğitiminde ciddi yer verilerek bireylerin dijital mecrada da makbul vatandaş davranış ve sorumluluklarının bilincinde olunması istenilmiştir (Çubukçu & Bayzan, 2013). Bu araştırmanın amacı da bu bağlamda 2005-2024 yılları arasında güncellenen Sosyal Bilgiler öğretim programlarında dijital vatandaşlık eğitiminin ne şekilde ele alındığını incelemek ve program kapsamında yaşanan dönüşümleri ortaya koymaktır. Nitekim dijitalleşmenin büyük bir ivme kazanmakta olduğu günümüzde bireylerin sadece teknoloji araçlarını kullanan değil bununla birlikte sanal ortamlarda etik, sorumlu ve bilinçli davranışlar ortaya koyan vatandaşlar olarak yetiştirilmesi eğitim programların temel hedeflerinden olmuştur (İşman & Güngören, 2014). Buna yönelik olarak dijital vatandaşlık, kişilerin sanal (dijital) ortamlarda hak ve sorumluluklarını, güvenlik farkındalıklarını, etik davranışlarını ve katılım biçimlerini kapsayan çok boyutlu bir kavram olarak öne çıkmıştır (Ribble, 2015). Çalışma, nitel araştırma tekniklerinden doküman analizi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Türkiye'de uygulamaya konulan 2005, 2018 ve 2024 Sosyal Bilgiler öğretim programları araştırmanın temel veri kaynaklarını oluşturmaktadır. Söz konusu veriler, dijital vatandaşlık literatüründe öne çıkan boyutlar (dijital etik, dijital güvenlik, dijital katılım, hak ve sorumluluklar, medya okuryazarlığı) doğrultusunda tematik analiz yoluyla analiz edilmiştir. Sosyal Bilgiler öğretim programlarında yer alan beceriler, kazanımlar ve değerler söz konusu temalar kapsamında kodlanmış ve programlar arası karşılaştırmalı bir değerlendirme gerçekleştirilmiştir. Çalışma kapsamında elde edilen araştırma bulgularına göre, dijital vatandaşlık eğitiminin Sosyal Bilgiler öğretim programlarında geçmişten günümüze doğru belirgin bir dönüşüm geçirdiğini anlaşılmaktadır. 2005 Sosyal Bilgiler öğretim programında dijital vatandaşlık kavramına doğrudan yer verilmediği, ancak medya okuryazarlığı ve bilgiye erişim becerileri kapsamında dolaylı kazanımların yer aldığı saptanmıştır. 2018 Sosyal Bilgiler öğretim programında ise dijitalleşmenin etkisiyle birlikte medya okuryazarlığı, eleştirel düşünme ve bilgiye erişim becerilerinin daha belirgin hale geldiği anlaşılmaktadır. Bununla birlikte dijital vatandaşlık, hâlâ bütüncül bir yapıdan daha çok parçalı bir şekilde ele alınmıştır. 2024 Sosyal Bilgiler öğretim programı incelendiği zaman, dijital vatandaşlık eğitiminin kapsamında ve sistematik bir biçimde yapılandırıldığı anlaşılmaktadır. Söz konusu programda dijital güvenlik, dijital etik, online sorumluluk ve bilinçli teknoloji kullanımı gibi boyutların doğrudan ve açık kazanımlar olarak ifade edildiği saptanmıştır. Bunun yanında öğrencilerin dijital ortamlarda katılım sağlamaları, eleştirel düşünmeleri ve dijital risklere yönelik farkındalık geliştirmeleri hedeflenmiştir. Söz konusu durum, dijital vatandaşlık eğitimin sadece bilişsel becerilere sınırlandırılmadan bunun yanında tutum ve değer boyutlarını da içerecek biçimde genişlediği görülmektedir. Netice itibariyle, Sosyal Bilgiler öğretim programlarında dijital vatandaşlık eğitiminin 2005 Sosyal Bilgiler öğretim programından 2024 Sosyal Bilgiler öğretim programına doğru daha sistematik, görünür ve bütüncül bir yapıya eriştiğini söylemek

söz konusu olmuştur. Ortaya çıkan bu dönüşüm, dijitalleşen dünyada bireylerin sadece bilgiye ulaşan olarak değil, aynı zamanda bu bilgiyi sorumlu ve etik kaygısı güdecek bir biçimde kullanan aktif vatandaşlar olarak yetiştirilmesi gerekliliğinin bir yansımasıdır. Bu çalışma ile öğretim programlarının geliştirilmesi sürecinde dijital vatandaşlık eğitiminin daha bütüncül bir yaklaşımla ele alınması gerektiğine işaret edilmekte ve alana kuramsal katkı sunulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dijital vatandaşlık, doküman analizi, sosyal bilgiler eğitimi, öğretim programları

The Transformation of Digital Citizenship Education in Social Studies Curricula (2005–2024): A Document Analysis

Hakan Öngören

Abstract

Digitalisation is a highly significant issue today and the changes it brings have undoubtedly altered the perception of citizenship. Curriculum designers have recognised this, giving digital citizenship a significant place in Social Studies education to ensure individuals are aware of acceptable behaviour and responsibilities in the digital sphere (Çubukçu & Bayzan, 2013). Against this backdrop, the present study seeks to examine how digital citizenship education has been incorporated into Social Studies curricula updated between 2005 and 2024, and to shed light on the evolving landscape of the programme. In today's world, where digitalisation is gaining significant momentum, it has become a fundamental objective of educational programmes to foster individuals who not only use technological tools, but also demonstrate ethical, responsible and mindful behaviour in virtual environments (İşman & Güngören, 2014). In this context, digital citizenship has emerged as a multidimensional concept, encompassing individuals' rights and responsibilities, security awareness, ethical behaviour and participation in virtual environments (Ribble, 2015). The study was conducted using document analysis, a qualitative research method. The primary data sources for the study were the 2005, 2018 and 2024 Social Studies curricula implemented in Türkiye. These were analysed using thematic analysis in line with the dimensions highlighted in the literature on digital citizenship (digital ethics, digital security, digital participation, rights and responsibilities, and media literacy). The skills, learning outcomes and values included in the Social Studies curricula were coded in relation to these themes and a comparative evaluation of the curricula was conducted. The research findings obtained within the scope of this study reveal that digital citizenship education has undergone a significant transformation in Social Studies curricula from the past to the present. While the 2005 Social Studies curriculum did not directly include the concept of digital citizenship, it included indirect learning outcomes under the categories of media literacy and information access skills. However, in the 2018 Social Studies curriculum, it is evident that media literacy, critical thinking, and information access skills have become more prominent due to the influence of digitalisation. However, digital citizenship has still been addressed in a fragmented manner, rather than within a holistic framework. Examining the 2024 Social Studies curriculum reveals that digital citizenship education is included and structured systematically. Dimensions such as digital security, digital ethics, online responsibility and mindful technology use are explicitly stated as learning outcomes. Furthermore, the curriculum aims to enable students to participate in digital environments, think critically, and develop awareness of digital risks. This suggests that digital citizenship education now encompasses not only cognitive skills, but also attitudes and values. In conclusion, digital citizenship education in Social Studies curricula has evolved from the 2005 curriculum to the 2024 curriculum, becoming more systematic, visible and comprehensive. This transformation reflects the need to raise individuals in a digitalising world as active citizens who use information responsibly and with ethical considerations, not merely as consumers of information. This study highlights the need for a more holistic approach to digital citizenship education during the curriculum development process, offering a valuable theoretical contribution to the field.

Keywords: Digital citizenship, document analysis, social studies education, curriculum

Fen Lisesi Öğrencilerinin Dijital Vatandaşlık Algıları: Bir Durum Çalışması

Hayriye Torunoğlu
İngilizce Öğretmenliği Millî Eğitim Bakanlığı
hayriyetorunoglu@gmail.com

Özet

Bu çalışmanın temel amacı; akademik başarı potansiyeli, bilişsel kapasitesi ve teknoloji kullanım becerisi yüksek olan fen lisesi öğrencilerinin dijital vatandaşlık algılarını, veri gizliliği tutumlarını ve dijital etik farkındalıklarını kapsamlı bir şekilde belirlemektir. Araştırma aynı zamanda, öğrencilerin bu farkındalık düzeylerinin cinsiyet, sınıf düzeyi ve günlük internet kullanım süresi gibi çeşitli demografik değişkenlere göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini analiz etmeyi hedeflemektedir. Günümüzde dijital araçların hem eğitim süreçlerinin hem de sosyal hayatın ayrılmaz bir parçası haline gelmesiyle birlikte, geleceğin bilim insanı adayı olan bu öğrencilerin dijital mecralardaki etik, hukuksal ve sosyal sorumluluk bilinçlerinin ölçülmesi stratejik bir önem arz etmektedir. Özellikle teknik yetkinliğin, bilinçli ve sorumlu bir dijital vatandaş kimliğine ne ölçüde tahvil edilebildiği, çalışmanın temel sorunsalını oluşturmaktadır. Araştırmada nicel araştırma yaklaşımlarından, geniş kitlelerin görüş ve tutumlarını betimlemeye olanak tanıyan tarama (survey) modeli kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak Kuş ve diğerleri (2017) tarafından geliştirilen ve literatürde geçerliği kabul görmüş olan "Gençlere Yönelik Dijital Vatandaşlık Ölçeği" uygulanmıştır. Söz konusu ölçek; dijital etik, dijital hukuk, dijital güvenlik, dijital ticaret ve dijital okuryazarlık gibi temel boyutları kapsayan toplam 49 maddeden oluşmakta ve katılımcılara 5'li Likert tipi bir derecelendirme sunmaktadır. Araştırmanın örneklemini, 2025-2026 eğitim-öğretim yılında Fen Lisesi bünyesinde öğrenim görmekte olan öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde, araştırmacıya uygulama sürecinde pratiklik ve erişim kolaylığı sağlayan, amaçlı örnekleme stratejileri içerisindeki "uygun durum örneklemesi" (convenience sampling) yöntemi işe koşulmuştur. Toplanan veriler, gelişmiş istatistiksel paket programlar aracılığıyla betimsel istatistikler (frekans, yüzde, ortalama), bağımsız gruplar t-testi ve tek yönlü varyans analizi (ANOVA) tekniklerine tabi tutularak yorumlanmıştır. Araştırmanın ilk bulguları, öğrencilerin dijital erişim, dijital iletişim ve temel teknoloji kullanımı konularında oldukça yüksek bir özgüvene ve yetkinliğe sahip olduklarını ortaya koymaktadır. Bununla birlikte; dijital etik, dijital hukuk (telif hakları, siber haklar) ve dijital güvenlik (veri mahremiyeti yönetimi) alanlarında öğrencilerin gelişim alanlarının bulunduğu saptanmıştır. Özellikle akademik başarı düzeyi ve internette geçirilen sürenin, dijital vatandaşlık algısının etik ve hukuk boyutları üzerinde anlamlı bir farklılaşmaya neden olduğu öngörülmektedir. Sonuç olarak, yüksek teknik beceriye sahip öğrencilerin bu potansiyellerini etik bir pusula ile birleştirebilmeleri adına, Sosyal Bilgiler müfredatı içerisinde dijital hukuk ve veri gizliliği odaklı farkındalık çalışmalarının artırılması, teorik bilgilerin pratik senaryolarla desteklenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Lise öğrencisi, dijital vatandaşlık, sosyal bilgiler eğitimi

Science High School Students' Perceptions of Digital Citizenship: A Case Study

Hayriye Torunoğlu

Abstract

The primary objective of this study is to comprehensively assess the perceptions of digital citizenship, attitudes toward data privacy, and awareness of digital ethics among science high school students who demonstrate high academic potential, cognitive capacity, and technology proficiency. The research also aims to analyze whether these levels of awareness differ significantly across various demographic variables, such as gender, grade level, and daily internet usage time. As digital tools have become an integral part of both educational processes and social life, measuring the ethical, legal, and social responsibility awareness of these students—who are future scientists—in digital spaces holds strategic importance. In particular, the extent to which technical proficiency can be translated into a conscious and responsible digital citizenship identity constitutes the central research question of this study. In this research, a survey model—one of the quantitative research approaches that enables the description of the views and attitudes of large groups—was employed. The "Digital Citizenship Scale for Youth," developed by Kuş et al. (2017) and recognized for its validity in the literature, was used as the data collection tool. The scale in question consists of a total of 49 items covering key dimensions such as digital ethics, digital law, digital security, digital commerce, and digital literacy, and presents participants with a 5-point Likert-type rating scale. The study sample consists of students enrolled in a Science High School during the 2025–2026 academic year. In selecting the sample, the "convenience sampling" method—one of the purposeful sampling strategies that provides the researcher with practicality and ease of access during the implementation process—was employed. The collected data were analyzed using advanced statistical software packages to generate descriptive statistics (frequency, percentage, mean), as well as independent samples t-tests and one-way analysis of variance (ANOVA). The initial findings of the study reveal that students possess a high level of confidence and competence in the areas of digital access, digital communication, and basic technology use. However, it has been determined that students have room for improvement in the areas of digital ethics, digital law (copyright, cyber rights), and digital security (data privacy management). In particular, it is anticipated that academic achievement levels and time spent online will lead to significant differences in the ethical and legal dimensions of digital citizenship. Consequently, to enable students with high technical skills to combine these potentials with an ethical compass, it is recommended that awareness initiatives focused on digital law and data privacy be increased within the Social Studies curriculum, and that theoretical knowledge be supported by practical scenarios.

Keywords: high school student, digital citizenship, social studies education

Ortaokul Öğrencilerinin Dijital Vatandaşlık Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi ve Öğrenci Görüşleri

Zehra Samsa [1] & Tuğba Selanik Ay [2,*]
[1] Sosyal Bilgiler Eğitimi Doktora Öğrencisi Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
[2] Türkçe ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Bölümü Afyon Kocatepe Üniversitesi
tselanikay@gmail.com

Özet

Dijital teknolojilerin günlük yaşamın ayrılmaz bir parçası hâline gelmesiyle birlikte, bireylerin çevrim içi ortamlarda bilinçli, güvenli ve sorumlu davranmalarını gerektiren dijital vatandaşlık kavramı bir çalışma alanı olarak ortaya çıkmıştır. Özellikle ortaokul dönemindeki öğrencilerin dijital ortamlarda yoğun biçimde yer almaları, bu becerilerin düzeyinin belirlenmesini ve öğrencilerin konuya ilişkin görüşlerinin incelenmesini gerekli kılmaktadır. 2024 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda dijital yetkinlik; iş, günlük hayat ve iletişim için bilgi ve iletişim teknolojilerinin güvenli ve eleştirel biçimde kullanılmasını kapsayan temel yeterlik alanlarından biri olarak tanımlanmaktadır. Programda bu yetkinlik; bilgiye erişme, bilgiyi değerlendirme, saklama, üretme, sunma ve paylaşma süreçlerinde bilgisayar ve internet teknolojilerinin etkili kullanımını içermekte, ayrıca bireylerin internet aracılığıyla ortak ağlara katılım sağlaması ve iletişim kurması gibi temel becerilerle desteklenmektedir. Son yıllarda dijital teknolojilerde yaşanan hızlı gelişmelere bağlı olarak dijital vatandaşlık, e-devlet uygulamaları, sanal ticaret ve sosyal medya gibi vatandaşlık hak ve sorumluluklarına ilişkin yeni durumlar ortaya çıkmış; buna paralel olarak dijital bölünmüşlük, kimlik hırsızlığı, kişisel verilerin gizliliği, siber dolandırıcılık ve siber zorbalık gibi çeşitli risk ve sorunlar da gündeme gelmiştir. Bu nedenle programda öğrencilerin dijital vatandaşlık yeterliliklerinin geliştirilmesine yönelik ders içi ve ders dışı etkinliklere yer verilmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Bu bağlamda, ortaokul öğrencilerinin dijital vatandaşlık becerilerinin belirlenmesi, bu becerilerin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi ve öğrencilerin konuya ilişkin görüşlerinin ortaya konulması alanyazın açısından önemli görülmektedir. Bu araştırmanın amacı, ortaokul öğrencilerinin dijital vatandaşlık beceri düzeylerini belirlemek ve dijital vatandaşlığa ilişkin görüşlerini incelemektir. Araştırmada açıklayıcı sıralı karma yöntem deseni kullanılmıştır. Çalışmanın ilk aşamasında nicel veriler toplanmış; ikinci aşamada ise nicel bulguları derinlemesine açıklamak amacıyla nitel verilerden elde edilmiştir. Nicel veriler, Yılmaz ve İbret (2023) tarafından geliştirilen Ortaokul Öğrencilerine Yönelik Dijital Vatandaşlık Ölçeği kullanılarak elde edilmiştir. Nitel veriler ise araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Araştırma kapsamında elde edilen nicel veriler Jamovi ile analiz edilmiştir. Nitel verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Elde edilen nicel ve nitel veriler birbiri ile ilişkilendirilip yorumlanarak sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: sosyal bilgiler, vatandaşlık, dijital vatandaşlık, karma yöntem

An Examination of Middle School Students' Digital Citizenship Skills in Terms of Various Variables and Student Views

Zehra Samsa [1] & Tuğba Selanik Ay [2,*]

Abstract

With digital technologies becoming an integral part of daily life, the concept of digital citizenship, which requires individuals to behave consciously, safely, and responsibly in online environments, has emerged as a field of study. The intensive involvement of middle school students in digital environments necessitates determining the level of these skills and examining students' views on the subject. In the 2024 Social Studies Curriculum, digital competence is defined as one of the core competency areas encompassing the safe and critical use of information and communication technologies for work, daily life, and communication. In the curriculum, this competence includes the effective use of computer and internet technologies in the processes of accessing, evaluating, storing, producing, presenting, and sharing information, and is supported by basic skills such as individuals participating in and communicating in shared networks via the internet. Due to the rapid developments in digital technologies in recent years, new situations related to citizenship rights and responsibilities have emerged, such as digital citizenship, e-government applications, virtual commerce, and social media; and in parallel, various risks and problems such as digital divide, identity theft, privacy of personal data, cyber fraud, and cyberbullying have also come to the forefront. Therefore, the program emphasizes the need to include in-class and extracurricular activities aimed at developing students' digital citizenship competencies. In this context, determining the digital citizenship skills of middle school students, examining these skills in terms of various variables, and revealing students' opinions on the subject are considered important from a literature perspective. The aim of this research is to determine the digital citizenship skill levels of middle school students and to examine their opinions on digital citizenship. An explanatory sequential mixed methods design was used in the research. In the first stage of the study, quantitative data were collected; in the second stage, qualitative data were obtained to explain the quantitative findings in depth. Quantitative data were obtained using the Digital Citizenship Scale for Middle School Students developed by Yılmaz and İbret (2023). Qualitative data were collected through a semi-structured interview form prepared by the researchers. The quantitative data obtained within the scope of the research were analyzed with Jamovi. Content analysis was used in the analysis of qualitative data. The obtained quantitative and qualitative data will be presented by relating them to each other and interpreting them.

Keywords: social studies, civics, digital citizenship, mixed methods

4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Bağlamında Öğrencilerin Dijital Haklar ve Etik Değerler Farkındalık Düzeylerinin İncelenmesine Yönelik Bir Karma Araştırma Çalışması

Melek Kaya
Ar-Ge Erzurum Il Millî Eğitim Müdürlüğü
melekkaya42@gmail.com

Özet

Bu araştırmanın temel amacı ilkokul 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersi "Etkin Vatandaşlık" ünitesi kapsamında öğrencilerin dijital ortamlarda korunma, mahremiyet ve dijital haklara ilişkin farkındalık düzeylerini etik değerler çerçevesinde sistematik ve bilimsel bir yaklaşımla incelemek ve bu farkındalık düzeylerini ortaya koymaktır. Araştırmanın bir diğer amacıysa ilkokul öğrencilerinin dijital ortamda karşı karşıya kaldıkları riskler bağlamında temel korunma, mahremiyet ve dijital haklara yönelik farkındalık düzeylerini etik değerler çerçevesinde ele alarak karma yöntem tarama deseni kullanmak suretiyle kapsamlı ve çok boyutlu biçimde ortaya koymaktır. Bu doğrultuda araştırmada ilkokul öğrencilerinin dijital dünyadaki çocuk haklarına ilişkin mevcut bilinç düzeyleri nicel ve nitel veriler aracılığıyla belirlenmiş, söz konusu farkındalık düzeylerinin cinsiyet ve sınıf düzeyi gibi değişkenler açısından anlamlı farklılık gösterip göstermediği istatistiksel olarak incelenecektir. Bununla birlikte nicel bulguların arka planında yer alan nedenleri derinlemesine açıklayabilmek amacıyla yapılandırılmış görüşmeler yoluyla öğrencilerin dijital haklar, mahremiyet ihlalleri ve gerçek ile dijital (sanal) haklar arasındaki farklara ilişkin algı ve deneyimleri nitel boyutta ele alınacaktır. Bu bütünleşik yaklaşımla ilkokul öğrencilerinin dijital ortamdaki hak bilincine ilişkin yalnızca düzey belirlemeye odaklanan değil aynı zamanda bu bilincin nasıl şekillendiğini açıklayan kapsamlı bir bilimsel betimleme sunulması amaçlanmıştır. Araştırmanın somut hedefleri ilkokul öğrencilerinin dijital ortamda korunma, mahremiyet ve temel dijital haklara ilişkin farkındalık düzeylerini etik değerler çerçevesinde geçerli ve güvenilir ölçme araçlarıyla nicel olarak belirlemek, bu farkındalık düzeylerinin cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenlerine göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymak ve yapılandırılmış görüşmeler aracılığıyla öğrencilerin dijital haklar, veri güvenliği ve mahremiyet ihlallerine yönelik etik farkındalık ve algılarını nitel olarak incelemektir. Bunun yanı sıra elde edilen nicel ve nitel bulguları bütüncül biçimde analiz ederek ilkokul düzeyinde dijital haklar alanındaki mevcut duruma ilişkin etik temelli bilimsel bir veri tabanı oluşturmak ve bu verileri gelecekte geliştirilecek ihtiyaç temelli dijital farkındalık ve koruyucu eğitim programlarına doğrudan girdi sağlayacak somut çıktılara dönüştürmek hedeflenmektedir. Araştırma karma desenlerden iç içe karma desen ile yürütülecektir. Bu kapsamda araştırmanın nicel boyutunda geçerlilik ve güvenirlik çalışması yapılmış olan 18 maddeden oluşan ve Türkiye Ölçme Araçları Dizini'nde mevcut "Çocuk Hakları Ölçeği" nitel boyutta ise nicel forma paralel olarak oluşturulacak toplam 6 sorudan oluşan yapılandırılmış görüşme formu kullanılacaktır. Form oluşturulduktan sonra alan uzmanlarının görüşüne sunulacak ve nihai forma ulaşılacaktır. Araştırmadan elde edilecek bulgulara ilişkin literatürden elde edilen bulgularla örtüşen ya da farklı olarak ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin temel çocuk hakları, dijital haklar ve etik değerlere yönelik farkındalık düzeylerinin genel olarak beklendik düzeyde olmayacağı, özellikle mahremiyet, dijital rıza ve çevrim içi riskler konularında belirgin bilgi eksikliklerinin ortaya çıkacağı öngörülmektedir. Nicel bulguların öğrencilerin farkındalık düzeylerinin cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermeyeceğini ortaya koyması beklenirken, nitel bulguların ise öğrencilerin dijital ortamı büyük

ölçüde güvenli olarak algıladıklarını ve dijital ortamlara ilişkin haklarını yeterli düzeyde içselleştiremediklerini ortaya koyacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: İnsan hakları, dijital dünyada vatandaşlık

A Mixed-Methods Study Examining Students' Awareness Levels of Digital Rights and Ethical Values in the Context of the 4th Grade Social Studies Course

Melek Kaya

Abstract

The primary objective of this study is to examine, within the framework of ethical values and using a systematic and scientific approach, the levels of awareness among fourth-grade elementary school students regarding protection, privacy, and digital rights in digital environments, as part of the "Active Citizenship" unit in the Social Studies curriculum, and to identify these levels of awareness. Another objective of the study is to comprehensively and multidimensionally reveal the awareness levels of elementary school students regarding basic protection, privacy, and digital rights in the context of the risks they face in digital environments, by employing a mixed-methods survey design within the framework of ethical values. In this regard, the study will determine the current levels of awareness among elementary school students regarding children's rights in the digital world through quantitative and qualitative data, and will statistically examine whether these awareness levels show significant differences across variables such as gender and grade level. Furthermore, in order to provide an in-depth explanation of the underlying reasons behind the quantitative findings, students' perceptions and experiences regarding digital rights, privacy violations, and the differences between real-world and digital (virtual) rights will be examined from a qualitative perspective through structured interviews. This integrated approach aims to provide a comprehensive scientific description of elementary school students' awareness of rights in the digital environment—one that not only focuses on determining the level of this awareness but also explains how it is shaped. The specific objectives of the study are to quantitatively determine elementary school students' levels of awareness regarding protection, privacy, and fundamental digital rights in the digital environment using valid and reliable measurement tools within an ethical framework, to determine whether these awareness levels show significant differences based on gender and grade level variables, and to qualitatively examine students' ethical awareness and perceptions regarding digital rights, data security, and privacy violations through structured interviews. In addition, by conducting a comprehensive analysis of the quantitative and qualitative findings, the aim is to establish an ethics-based scientific database regarding the current state of digital rights at the elementary school level and to transform this data into concrete outputs that will directly inform future needs-based digital awareness and protective education programs. The research will be conducted using a nested mixed-methods design. In this context, the quantitative dimension of the research will utilize the "Children's Rights Scale," a 18-item instrument with established validity and reliability that is available in the Turkish Inventory of Measurement Instruments. For the qualitative dimension, a structured interview form consisting of a total of 6 questions will be developed in parallel with the quantitative form. Once the form is created, it will be submitted for review by field experts to finalize its structure. Based on findings from the literature, it is anticipated that the awareness levels of 4th-grade elementary school students regarding fundamental children's rights, digital rights, and ethical values will generally fall short of expected levels, with significant knowledge gaps emerging particularly in the areas of privacy, digital consent, and online risks. While the quantitative findings are expected to reveal that there is no significant difference in students' levels of awareness based on gender and grade

level, the qualitative findings are expected to show that students largely perceive the digital environment as safe but have not sufficiently internalized their rights regarding digital environments.

Keywords: Human rights, citizenship in the digital world

Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yeni Bir Pedagojik Çerçeve: Dijital İkiz ve Büyük Veri Temelli Örnek Olay Tasarımı

Ahmet Çopur [1] & Iremnur Tetiker [1,*]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Balıkesir Üniversitesi
iremnurr610@gmail.com

Özet

Bilgi çağının getirdiği veri yoğunluğu, bireylerin yalnızca bilgiye ulaşmasını değil, aynı zamanda ulaştıkları bilgiyi ayıklama, doğrulama ve analiz etme becerisine sahip olmasını zorunlu kılmaktadır. 2024 yılında güncellenen Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli), öğrenciyi merkeze alan ve beceri odaklı bir yapıyı benimseyerek, bilgiyi transfer edebilen bireyler yetiştirmeyi hedeflemektedir. Bu yeni müfredat çerçevesinde dezenformasyonla mücadele ve kanıta dayalı çıkarım yapma yetisi, "yeni nesil bir vatandaşlık yeterliliği" ve sorgulayıcı vatandaşlık anlayışının temel taşı haline gelmiştir. Bu çalışma, 2024 programının vurguladığı dijital ve veri okuryazarlığı hedeflerini, ileri teknolojik araçlarla derinleştirmeyi amaçlayan kuramsal bir model önerisidir. Bu çalışmanın temel amacı; geleneksel örnek olay (vaka incelemesi) yöntemini, endüstriyel dönüşümün anahtar kavramları olan Dijital İkiz ve Büyük Veri setleri ile yeniden kurgulamaktır. Sosyal Bilgiler eğitiminde önerilen bu pedagojik çerçeve, öğrencilerin analitik düşünme becerilerini yapay laboratuvar ortamlarında geliştirmeyi hedeflemektedir. Sosyal bilimlerin, fen bilimlerindeki gibi fiziksel bir laboratuvar ortamına sahip olmaması, dijital simülasyonlar ve gerçek zamanlı veri akışları aracılığıyla bir avantaja dönüştürülebilir. Dijital ikiz senaryoları, toplumsal bir olgunun veya mekânsal bir sorunun dijital kopyası üzerinde öğrencilere deney yapma fırsatı sunar. Bu süreçte öğrenci, metni pasif bir şekilde tüketen bir okuyucu değil; veriyi işleyen, değişkenler arası bağ kuran ve projeksiyonlar geliştiren bir sosyal analist rolünü üstlenir. Bu çalışma, nitel araştırma yaklaşımlarından doküman incelemesine dayalı bir pedagojik model önerisi olarak kurgulanmıştır. Henüz uygulama aşamasına geçilmemiş olan bu tasarımda, 2024 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'ndaki Öğrenme Çıktıları ve Süreç Bileşenleri referans alınarak bir Dijital Vaka Rehberi oluşturulması planlanmaktadır. Tasarım kapsamında; gerçek zamanlı dijital haritalar, canlı demografik veri akışları ve çevresel sensör verileri birer eğitim materyali olarak öngörülmektedir. Önerilen modelin, Bloom'un bilişsel taksonomisindeki üst düzey basamakları harekete geçirerek, müfredattaki karmaşık sorunları çözme yetkinliğini desteklemesi beklenmektedir. Modelin hayata geçirilmesiyle birlikte, dijital veri temelli vakaların öğrencilerin toplumsal sorunlara yönelik rasyonel ve kanıta dayalı çözümler üretme kapasitesini artıracağı öngörülmektedir. Teorik çerçeve, bu yaklaşımın sadece akademik başarıyı değil; aynı zamanda Sistem Okuryazarlığı, Dijital Okuryazarlık ve Veri Okuryazarlığı gibi 21. yüzyıl becerilerini de eşzamanlı olarak destekleyeceğini savunmaktadır. Sonuç olarak bu çalışma, Sosyal Bilgiler eğitiminin gelecekteki teknolojik dönüşümüne dair disiplinlerarası bir yol haritası sunmayı amaçlamakta ve ileri araştırmalar için uygulama odaklı bir temel oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, dijital ikiz, büyük veri, örnek olay yöntemi, analitik düşünme

A New Pedagogical Framework in Social Studies Education: Case Study Desing Based on Digital Twins and Big Data

Ahmet Çopur [1] & Iremnur Tetiker [1,*]

Abstract

The advent of the information age has led to a paradigm shift in the way information is managed and utilised. This shift has given rise to the need for individuals to possess not only the ability to access information but also the proficiency to extract, verify, and analyse the data they encounter. The 2024 Social Studies Curriculum (Türkiye Century Education Model) adopts a student-centred and skill-oriented structure, with the aim of cultivating individuals capable of knowledge transfer. Within this new curricular framework, the ability to combat disinformation and engage in evidence-based inference has become the cornerstone of next-generation citizenship competence and an inquisitive citizenship ethos. The present study puts forward a theoretical model proposal with the aim of deepening the digital and data literacy objectives emphasised by the 2024 programme through the use of advanced technological tools. The primary objective of this research is to reconfigure the traditional case study method by integrating the key concepts of industrial transformation: Digital Twins and Big Data sets. The proposed pedagogical framework in Social Studies education has the objective of cultivating students' analytical thinking skills within artificial laboratory environments. The absence of a physical laboratory environment in the social sciences, in contrast to the natural sciences, can be converted into a distinct advantage through the utilisation of digital simulations and real-time data streams. Digital twin scenarios furnish students with the opportunity to conduct experiments on a digital replica of a social phenomenon or a spatial problem. In this process, the student is not merely a passive consumer of text but assumes the role of a social analyst who processes data, establishes correlations between variables, and develops projections. The present study is structured as a pedagogical model proposal, which is based on document analysis, one of the qualitative research approaches. In this design, which is currently in its conceptual phase, a Digital Case Guide is planned to be developed by referencing the Learning Outcomes and Process Components of the 2024 Social Studies Curriculum. Within the scope of the design, real-time digital maps, live demographic data streams, and environmental sensor data are envisaged as educational materials. The proposed model is expected to support the competency of solving complex problems, as highlighted in the curriculum, by activating the higher-order levels of Bloom's Taxonomy. The implementation of the model is expected to result in the enhancement of students' capacity to generate rational and evidence-based solutions to societal issues, as evidenced by the utilisation of digital data-based cases. The theoretical framework underpinning this approach posits that it will simultaneously support academic achievement and 21st-century skills, including Systems Literacy, Digital Literacy, and Data Literacy. The objective of this study is to provide an interdisciplinary roadmap for the future technological transformation of Social Studies education and establish an application-oriented foundation for future research.

Keywords: Social studies, digital twin, big data, case study method, analytical thinking

Dijital Ortamda Vatandaşlık: Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Vatandaşlık Bağlamında Sosyal Medya Kullanımlarının İncelenmesi

Elif Torun [1,*] & Mehmet Akpınar [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Trabzon Üniversitesi
eliftorun0325@gmail.com

Özet

Dijitalleşmenin hayatın her aşamasına dahil olması, sosyal medya gibi dijital platformları bireylerin vatandaşlık uygulamalarını sergiledikleri kamusal alan haline gelmiştir. Vatandaşlık bilincinin geliştirilmesinde önemli bir sorumluluk üstlenen sosyal bilgiler öğretmenlerinin, bu süreçte kendi uygulamalarının niteliği, kazandıracakları bilincin etkisi ve sürdürülebilirliği açısından belirleyici bir unsur olarak değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda çalışmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmenlerinin sosyal medyayı vatandaşlık unsurları bağlamında kullanım durumlarına ilişkin görüşlerini ortaya koymaktır. Çalışmada, temel nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiştir. Farklı mesleki kıdeme sahip, 10'u erkek 7'si kadın olmak üzere 17 sosyal bilgiler öğretmeni çalışma grubunu oluşturmuştur. Amaçlı örnekleme yönteminin kolay ulaşılabilir durum ve kartopu desenleri kullanılmıştır. Çalışma 2025-2026 bahar yarıyılında Trabzon'da yürütülmüştür. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formundan yararlanılmıştır. Form, demografik bilgiler ve araştırma soruları olmak üzere iki bölüm halinde yapılandırılmıştır. Öncelikle 12 soruluk taslak olarak hazırlanan forma, uzman görüşleri ve pilot uygulama sonrasında 10 soru olmak üzere nihai şekli verilmiştir. Veri toplama süreci öncesinde, ulaşım sağlanabilen okullar ziyaret edilerek sosyal bilgiler öğretmenleriyle iletişim kurulmuştur. Çalışmanın amacı, kapsamı ve etik ilkeleri hakkında bilgilendirme yapıldıktan sonra öğretmenlerin araştırmaya gönüllü katılımları talep edilmiştir. Çalışmaya dahil olmak isteyen öğretmenlerin iletişim bilgileri alınarak, görüşme için uygun gün ve saat belirlenmiştir. Görüşmeler, telefon, video konferans ve yüz yüze olmak üzere farklı şekillerde gerçekleştirilmiştir. Ses ve görüntü kaydı alınmasına rıza gösterilmemesi nedeniyle veriler not alınarak toplanmıştır. Katılımcılarla yapılan görüşmelerin ardından çalışmaya dahil olabileceğini düşündükleri öğretmenlerin rızaları dahilinde iletişim bilgileri talep edilerek çalışma grubu genişletilmiştir. Görüşmelerden elde edilen veriler içerik analiziyle incelenmiştir. Verilerden yola çıkılarak öncelikle kodlar, kodlar doğrultusunda ise temalar oluşturulmuştur. Analizlerin teyit edilebilirlik, tekrar edilebilirlik ve tutarlılığını temin etmek için veriler bağımsız bir araştırmacı tarafından tekrar kodlanmıştır. Yapılan iki analiz karşılaştırılarak iyi düzeyde uzlaşım sağlandığı belirlenmiştir. Çalışmadan elde edilen sonuçlara göre öğretmenler, farklı amaçlarla farklı sosyal medya platformlarını kullanmaktadır. En sık tercih edilen sosyal medya araçlarının, instagram, facebook ve X (Twitter) olduğu belirlenmiştir. Öğretmenler sosyal medyayı çoğunlukla eğlence ve bilgi edinme amacıyla kullandığını ifade etmekle birlikte hak arama, talepte bulunma, hizmet alma gibi amaçlarla da sosyal medya araçlarından yararlanıldığı görülmüştür. Erkek öğretmenlerin kadın öğretmenlere kıyasla sosyal medyayı vatandaşlıkla ilintili olarak daha sık kullandığı belirlenmiştir. Vatandaşlıkla bağlantılı sosyal medya kullanımında çeşitli çekincelerin olduğu ve buna yönelik tedbirlerin alındığı saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Vatandaşlık, sosyal medya, dijital vatandaşlık, sosyal bilgiler öğretmenleri

Citizenship in the Digital Environment: An Examination of Social Studies Teachers' Use of Social Media in the Context of Citizenship

Elif Torun [1,*] & Mehmet Akpınar [1]

Abstract

As digitalisation has permeated every aspect of life, digital platforms such as social media have become public spaces where individuals demonstrate their civic practices. Social studies teachers, who bear a significant responsibility in fostering civic awareness, are regarded as a decisive factor in this process in terms of the quality of their own practices, the impact of the awareness they instil, and its sustainability. Accordingly, the aim of this study is to elicit social studies teachers' views on their use of social media within the context of citizenship. A basic qualitative research approach was adopted in the study. The study group consisted of 17 social studies teachers, comprising 10 men and 7 women, with varying levels of professional seniority. Convenience sampling and snowball sampling methods were employed. The study was conducted in Trabzon during the spring semester of 2025–2026. A semi-structured interview form was used as the data collection tool. The form was structured in two sections: demographic information and research questions. Initially prepared as a 12-question draft, the form was finalised as a 10-question version following expert reviews and a pilot study. Prior to the data collection process, schools that were accessible were visited to establish contact with social studies teachers. After informing them about the study's purpose, scope and ethical principles, teachers were asked to participate voluntarily. The contact details of teachers wishing to participate were collected, and a suitable date and time for the interview were arranged. Interviews were conducted in various formats, including by telephone, video conference and face-to-face. As consent was not given for audio and video recording, data were collected through note-taking. Following the interviews with participants, the study group was expanded by requesting the contact details of teachers whom they believed might be suitable for inclusion, with their consent. The data obtained from the interviews were analysed using content analysis. Based on the data, codes were first established, and themes were then developed in line with these codes. To ensure the verifiability, reproducibility and consistency of the analyses, the data was recoded by an independent researcher. A comparison of the two analyses revealed a high degree of agreement. According to the findings of the study, teachers use different social media platforms for different purposes. It was determined that the most frequently used social media tools are Instagram, Facebook and X (Twitter). Whilst teachers stated that they primarily use social media for entertainment and information gathering, it was also observed that they utilise social media tools for purposes such as seeking justice, making requests, and accessing services. It was found that male teachers use social media in connection with citizenship more frequently than female teachers. It was noted that there are various reservations regarding social media use linked to citizenship, and that measures have been taken to address these.

Keywords: Citizenship, social media, digital citizenship, social studies teachers

5.Sınıf Öğrencilerinin Medya Figürleriyle Parasosyal Etkileşimlerinin Bilişsel ve Davranışsal Yansımaları

Seval Topcu [1,*] & Efsun Ülkü Özatay [2]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Elazığ Bilim ve Sanat Merkezi
[2] Öğrenci Elazığ Bilim ve Sanat Merkezi
bermazli23@gmail.com

Özet

Yapay zekâ ve dijital dünya birçok alanı şekillendirdiği gibi çocukların yaşam alanları üzerinde de etkili olmaktadır. Bu bağlamda onların sosyal hayatını, sosyal etkileşim biçimlerini ve tüketim alışkanlıklarını da şekillendirmektedir. Bugüne kadar geleneksel oyun alanlarında zaman geçiren çocukların artık dijital platformlarda zaman geçirdiği görülmektedir. Bu durum, bireylerin medya karakterleriyle (Youtuberlari influencerler, oyun karakterleri, animasyon figürleri, vb.) tek taraflı kurduğu fakat psikolojik açıdan gerçekçi olarak kabul ettiği bağları gündeme getirmektedir. Literatürde, medya karakteri ile izleyici arasındaki etkileşim ilk kez 1956 yılında Horton ve Wohl tarafından "parasosyal etkileşim" kavramı ile açıklamıştır. Bu fenomen, izleyicinin ekran karşısındaki figürü, karakteri bir arkadaş, rol model olarak algılayarak onu yeniden anlamlandırmasıyla ortaya çıkmaktadır. 4.sınıf (9-10 yaş) bilişsel gelişim açısından kritik bir dönemdir. Bu dönemde çocuklar gerçeklik ile kurgu arasındaki ayrımı bilişsel olarak değerlendirip farkı ayırt edilebilirler fakat duyuşsal açıdan bu kadar başarılı olamayabilirler. Çünkü manipülasyona en fazla açık oldukları dönem bu dönemdir. "dijital vatandaşlık", "medya okuryazarlığı" ve "bilinçli tüketici" gibi beceriler bu yaş grubunun dijital dünyadaki etkileşimlerini sağlıklı bir şekilde anlamlandırmayı gerektirmektedir. Dolayısıyla öğrencilerin kurduğu parasosyal etkileşimin ne olduğu, niçin kurulduğu ve bu etkileşimin çocukların davranışlarına nasıl yansıdığı önemli bir konu olarak karşımız acıkmaktadır. Bu bağlamda araştırmanın amacı, 4.sınıf öğrencilerinin sosyal medya fenomenleriyle kurdukları parasosyal ilişkileri incelemektir. Araştırma temel nitel araştırma yöntemine göre tasarlanmıştır. Araştırma 2025-2026 eğitim öğretim yılında Bilim ve Sanat Merkezine devam eden öğrencilerle yürütülmüştür. BİLSEM'de Destek grubuna devam eden 38 özel yetenekli öğrenci bu çalışmanın katılımcı grubunu oluşturmaktadır. Katılımcı grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme ve kolayda örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırma verilerini elde etmek için araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. İlgili form, uzman görüşü alınarak öneriler doğrultusunda yeniden düzenlenerek kullanılmıştır. Görüşme formundan elde edilen veriler içerik ve betimsel analizle çözümlenmiştir. Veriler kategori ve temalar halinde tablo haline getirilerek sunulmuştur. Araştırma verileri, "Parasosyal Etkileşimde Etkili Olan Faktörler", "Bağlana Düzeyleri" ve "Davranışa Yansıyanlar" olarak üç tema altında sunulmuştur. "Parasosyal Etkileşimde Etkili Olan Faktörler", temasına göre öğrencilerin, parasosyal etkileşimi başlatan güdüleyiciler olarak, "İçeriğin Etkisi" ve "Duygusal Tatmin"i gördükleri tespit edilmiştir. "Bağlana Düzeyleri" temasına göre öğrencilerin, sosyal medya karakterlerini kendi kişilik özellikleriyle eşdeğer gördüğü anlaşılmaktadır. Bunun da parasosyal etkileşimi daha hızlı kabul etmelerinde etkili olduğu ayrıca sosyal öğrenme ve akran etkisinin bu kabulü tetiklediği anlaşılmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre etkileşimin basit bir izleme eyleminin ötesine geçerek "Duygusal yakınlık" boyutuna ulaştığını, karakterlerle "özdeşim kurma" aşamasıyla konunun daha da kökleştiği görülmektedir. "Davranışa Yansıyanlar" temasına göre öğrencilerin somut çıktı olarak "koleksiyon yapma", "özdeşim kurma", "karaktere saygı duyma" gibi davranışlar sergiledikleri tespit edilmiştir. Bunun yanında "denk geldiği için" ve "yorum yapmayanlar"

gibi pasif kalan öğrenciler de bulunmaktadır. Bazı öğrencilerin de “hiç izlemeyenler” olarak bilinçli mesafe koyduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Parasosyal etkileşim, sosyal bilgiler, dijital vatandaşlık

Cognitive and Behavioral Reflections of 5th Grade Students' Parasocial Interactions with Media Figures

Seval Topcu [1,*] & Efsun Ülkü Özatay [2]

Abstract

Artificial intelligence and the digital world are shaping many aspects of children's lives, including their personalities. In this context, they are also shaping their social lives, forms of social interaction, and consumption capacities. Children who used to spend time in traditional playgrounds are now seen spending time on digital platforms. This encourages the formation of bonds with media characters (YouTubers, influencers, game characters, animated figures, etc.), which are considered both personal and psychologically solvable. In the literature, the interaction between media characters and the viewer was first explicitly described as "parasocial interaction" by Horton and Wohl in 1956. This phenomenon arises from the viewer's perception of the character on screen as a friend or role model, thereby reinterpreting them. The 4th grade (9-10 years old) is a critical period in terms of strategic development. During this period, the system between reality and fiction can be evaluated strategically and differentiated, but it may not be as successful sensorially. This is because change is most readily apparent. Services such as "digital citizenship," "media literacy," and "conscious education" utilize the healthy understanding of how these age groups work in the digital environment. The nature, intensity, and impact of this increase on people's growth within the company is a crucial issue. This mathematical programming aims to expand the parasocial relationships that 4th-grade students establish with social media influencers. The research was designed according to the basic qualitative research method. The research was conducted with certificates from students attending the Science and Art Center during the 2025-2026 academic year. 38 gifted students, who are part of the Support Group at BİLSEM, constitute the participants in this study. A purposeful hand and convenient practical method was used to determine the participant range. Semi-conducted interview formulas developed by the researchers were used to obtain data. The relevant form was re-designed and used with suggestions related to expert products. The content and analysis of the data obtained from the interviews were analyzed. The data are presented in tabular form in categories and themes. The research data is presented under three themes: "Factors Influencing Parasocial Interaction," "Levels of Attachment," and "Reflections on Behavior." According to the theme "Factors Influencing Parasocial Interaction," students perceived "Content Influence" and "Emotional Satisfaction" as motivators initiating parasocial interaction. According to the theme "Levels of Attachment," students perceived social media characters as equivalent to their own personality traits. This was found to be effective in their faster acceptance of parasocial interaction, and social learning and peer influence triggered this acceptance. According to the research results, the interaction went beyond a simple act of observation, reaching the dimension of "emotional closeness," and the issue became even more entrenched with the stage of "identification" with the characters. According to the theme "Reflections on Behavior," students exhibited behaviors such as "collecting," "identification," and "respecting the character" as concrete outcomes. In addition, there are students who remain passive, such as those who "came across it by chance" and those who "don't comment." Some students also appear to consciously distance themselves by "not watching at all."

Keywords: Parasocial interaction, social studies digital citizenship

Dijital Dünyada Vatandaş Yetiştirmek: 2024 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ve Ders Kitaplarının Karşılaştırmalı Analizi

Rumeysa Kanat [1,*] & Ihsan Ünlü [2]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Özel Ömer Karaoğlan Ortaokulu
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
kntrmys46@gmail.com

Özet

Bu araştırmanın amacı, 2024 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda yer alan dijital vatandaşlık becerilerini incelemek ve bu becerilerin Maarif Modeli kapsamında hazırlanan 5. ve 6. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitaplarına yansıma düzeyini karşılaştırmalı olarak analiz etmektir. Dijital vatandaşlık becerilerinin öğretim programı ve ders kitapları bağlamında nasıl yapılandırıldığı, öğrencilerin dijital çağda bilgiye erişim, dijital üretim, güvenlik, etik ve toplumsal katılım becerilerini geliştirme süreçlerini anlamak açısından önem taşımaktadır. Bu doğrultuda araştırmanın temel problemi, "2024 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ile Maarif Modeli 5. ve 6. sınıf ders kitapları arasında dijital vatandaşlık becerileri açısından nasıl bir uyum bulunmaktadır?" sorusu üzerinden şekillendirilmiştir. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımına dayalı olarak tasarlanmış olup doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Veri kaynaklarını 2024 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ile Maarif Modeli kapsamında hazırlanan 5. ve 6. sınıf ders kitapları oluşturmaktadır. Program, 4–7. sınıf düzeylerinde dijital vatandaşlık becerileri açısından incelenmiştir. Elde edilen bulgular, dijital vatandaşlık becerilerinin öğretim programında bağımsız bir öğrenme alanı olarak yapılandırılmadığını; bunun yerine programlar arası beceriler aracılığıyla bütüncül ancak dağınık bir yapı içinde ele alındığını göstermektedir. Sınıf düzeyleri ilerledikçe dijital vatandaşlık becerilerinin kapsamının genişlediği; alt sınıflarda daha çok bilgiye erişim ve dijital araç kullanımı, üst sınıflarda ise dijital üretim, eleştirel düşünme ve toplumsal bağlamın öne çıktığı belirlenmiştir. Buna karşılık dijital güvenlik ve dijital etik becerilerinin sınırlı düzeyde ve çoğunlukla dolaylı biçimde ele alındığı, dijital katılım boyutunun ise görece zayıf kaldığı tespit edilmiştir. Genel olarak programın, öğrencileri dijital araçları etkin kullanan ve içerik üreten bireyler olarak yetiştirmede güçlü olduğu; ancak güvenli, etik ve aktif katılımcı dijital vatandaşlar yetiştirme açısından geliştirilmesi gereken yönler içerdiği sonucuna ulaşılmıştır. Ders kitaplarına yönelik analiz süreci devam etmektedir. Nihai bulguların kitap analizinin tamamlanmasıyla daha ayrıntılı olarak ortaya konulması planlanmaktadır. Araştırmanın, dijital vatandaşlık becerilerinin öğretim programı ve ders kitapları bağlamında nasıl yapılandırıldığını ortaya koyarak alan yazına katkı sunması ve dijital vatandaşlık eğitiminin daha bütüncül bir yapıya kavuşturulmasına yönelik öneriler geliştirmesi beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler eğitimi, dijital vatandaşlık, öğretim programı, maarif modeli, ders kitapları

Educating Citizens in the Digital World: A Comparative Analysis of the 2024 Social Studies Curriculum and Textbooks

Rumeysa Kanat [1,*] & Ihsan Ünlü [2]

Abstract

The aim of this study is to examine the digital citizenship skills included in the 2024 Social Studies Curriculum and to comparatively analyze the extent to which these skills are reflected in the 5th and 6th grade Social Studies textbooks prepared within the scope of the Maarif Model. Understanding how digital citizenship skills are structured within the context of the curriculum and textbooks is important for comprehending students' processes of developing skills such as accessing information, digital production, security, ethics, and social participation in the digital age. In this regard, the main research problem is formulated as follows: "What is the level of alignment between the 2024 Social Studies Curriculum and the 5th and 6th grade textbooks of the Maarif Model in terms of digital citizenship skills?" The study is designed based on a qualitative research approach, and the document analysis method is employed. The data sources consist of the 2024 Social Studies Curriculum and the 5th and 6th grade textbooks prepared within the scope of the Maarif Model. The curriculum is examined across grades 4–7 in terms of digital citizenship skills. The findings indicate that digital citizenship skills are not structured as an independent learning domain within the curriculum; rather, they are addressed in a holistic yet dispersed manner through cross-curricular skills. It is determined that as grade levels increase, the scope of digital citizenship skills expands; while lower grades focus more on access to information and the use of digital tools, higher grades emphasize digital production, critical thinking, and the social context. However, digital security and digital ethics skills are addressed to a limited extent and mostly indirectly, and the dimension of digital participation remains relatively weak. Overall, the curriculum appears strong in fostering individuals who can effectively use digital tools and produce content; however, it includes aspects that need improvement in terms of educating safe, ethical, and active digital citizens. The analysis of textbooks is still ongoing. It is planned that the final findings will be presented in greater detail upon the completion of the textbook analysis. The study is expected to contribute to the literature by revealing how digital citizenship skills are structured within the curriculum and textbooks and by offering recommendations for developing a more holistic approach to digital citizenship education.

Keywords: Social studies education, digital citizenship, curriculum, maarif model, textbooks

Sosyal Bilgiler Eğitimi Bağlamında Dijital Vatandaşlık Literatürünün Bibliyometrik Analizi: Gelişim Eğilimleri, Kavramsal Yapı ve Entelektüel Temeller

Asena Kılıç [1,*] & Sinan Akdağ [2]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Atatürk Üniversitesi
[2] Sosyal Bilgiler Eğitimi Atatürk Üniversitesi
asenafb07@gmail.com

Özet

Bu çalışma, sosyal bilgiler eğitimi bağlamında dijital vatandaşlık literatürünün gelişim eğilimlerini, kavramsal yapısını ve entelektüel temellerini ortaya koymak amacıyla bibliyometrik analiz yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Dijitalleşmenin hız kazanmasıyla birlikte bireylerin dijital ortamlardaki katılım biçimleri, etik sorumlulukları ve vatandaşlık rolleri yeniden tanımlanmakta; bu durum dijital vatandaşlık kavramını eğitim alanında giderek daha merkezi bir konuma taşımaktadır. Sosyal bilgiler eğitimi ise demokratik değerler, insan hakları ve toplumsal katılım gibi temel unsurları içermesi nedeniyle dijital vatandaşlıkla doğrudan ilişkili bir disiplin olarak öne çıkmaktadır. Bu doğrultuda çalışma, söz konusu iki alanın kesişiminde oluşan literatürü bütüncül bir perspektifle incelemeyi hedeflemektedir. Araştırma kapsamında Web of Science veri tabanından elde edilen ve 1970–2026 yıllarını kapsayan toplam 9364 belge analiz edilmiştir. Veri seti, yayın ortak atıf analizi, yazar ortak atıf analizi, anahtar kelime eş-oluşum analizi ve kavramsal yapı analizleri gibi çeşitli bibliyometrik teknikler kullanılarak incelenmiştir. Analizler, RStudio ortamında bibliometrix ve biblioshiny paketleri aracılığıyla gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular, literatürün yıllar içerisinde istikrarlı bir büyüme eğilimi gösterdiğini ve özellikle 2000'li yıllardan sonra belirgin bir artış yaşandığını ortaya koymaktadır. Ayrıca çalışmaların büyük ölçüde makale türünde olduğu ve disiplinler arası bir yapı sergilediği belirlenmiştir. Anahtar kelime analizleri, dijital vatandaşlık literatürünün dijital okuryazarlık, medya okuryazarlığı, çevrim içi katılım, dijital etik ve siber güvenlik gibi çok boyutlu temalar etrafında şekillendiğini göstermektedir. Kavramsal yapı analizleri ise alanın üç temel eksende yoğunlaştığını ortaya koymuştur: vatandaşlık ve demokratik değerler, pedagojik ve disiplin temelli yaklaşımlar ile bireysel katılım ve yurttaşlık davranışları. Bunun yanı sıra, çoklu uyum analizi ve kümeleme sonuçları literatürün hem kuramsal hem de uygulamaya dönük boyutları içeren bütüncül bir yapı sergilediğini göstermektedir. Ortak atıf analizleri, özellikle vatandaşlık eğitimi, demokratik katılım ve çokkültürlü eğitim alanlarında öne çıkan çalışmaların literatürün entelektüel temelini oluşturduğunu ortaya koymaktadır. Bulgular ayrıca alanın belirli yazarlar, dergiler ve ülkeler etrafında yoğunlaştığını ve uluslararası iş birliği düzeyinin görece sınırlı olduğunu göstermektedir. Özellikle Amerika Birleşik Devletleri ve Birleşik Krallık gibi ülkelerin hem üretkenlik hem de atıf etkisi açısından öne çıktığı belirlenmiştir. Türkiye'nin ise üretkenlik açısından dikkat çekmesine rağmen uluslararası iş birlikleri bakımından sınırlı bir görünüm sergilediği tespit edilmiştir. Sonuç olarak, sosyal bilgiler eğitimi bağlamında dijital vatandaşlık literatürü, dijital dönüşümün etkisiyle sürekli genişleyen, disiplinler arası etkileşimlerle zenginleşen ve çok boyutlu bir yapı kazanan dinamik bir araştırma alanı olarak öne çıkmaktadır. Bu durum, vatandaşlık eğitiminin dijital bağlamda yeniden yapılandırıldığını ve gelecekte yapılacak araştırmalar için önemli bir zemin oluşturduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Dijital vatandaşlık, sosyal bilgiler eğitimi, bibliyometrik analiz, dijital okuryazarlık, vatandaşlık eğitimi

Bibliometric Analysis of Digital Citizenship Literature in the Context of Social Studies Education: Development Trends, Conceptual Structure, and Intellectual Foundations

Asena Kılıç [1,*] & Sinan Akdağ [2]

Abstract

This study was conducted using bibliometric analysis to reveal the development trends, conceptual structure, and intellectual foundations of the digital citizenship literature within the context of social studies education. With the acceleration of digitalization, the forms of individual participation in digital environments, ethical responsibilities, and citizenship roles are being redefined; this situation is increasingly placing the concept of digital citizenship in a central position in the field of education. Social studies education, due to its inclusion of fundamental elements such as democratic values, human rights, and social participation, stands out as a discipline directly related to digital citizenship. Accordingly, this study aims to examine the literature formed at the intersection of these two fields from a holistic perspective. Within the scope of the research, a total of 9364 documents obtained from the Web of Science database and covering the years 1970–2026 were analyzed. The dataset was examined using various bibliometric techniques such as publication co-citation analysis, author co-citation analysis, keyword co-occurrence analysis, and conceptual structure analysis. The analyses were performed in the RStudio environment using the bibliometrix and biblioshiny packages. The findings reveal that the literature has shown a steady growth trend over the years, with a significant increase particularly after the 2000s. Furthermore, it was determined that the studies are largely in the form of articles and exhibit an interdisciplinary structure. Keyword analyses show that the digital citizenship literature is shaped around multi-dimensional themes such as digital literacy, media literacy, online participation, digital ethics, and cybersecurity. Conceptual structure analyses revealed that the field is concentrated on three main axes: citizenship and democratic values, pedagogical and discipline-based approaches, and individual participation and civic behavior. In addition, multiple correspondence analysis and clustering results show that the literature exhibits a holistic structure encompassing both theoretical and practical dimensions. Co-citation analyses reveal that studies prominent in the fields of citizenship education, democratic participation, and multicultural education form the intellectual foundation of the literature. The findings also indicate that the field is concentrated around specific authors, journals, and countries, and that the level of international collaboration is relatively limited. It has been determined that countries such as the United States and the United Kingdom stand out in terms of both productivity and citation impact. While Türkiye is noteworthy in terms of productivity, it has been found to exhibit a limited profile in terms of international collaborations. In conclusion, the digital citizenship literature within the context of social studies education stands out as a dynamic research area that is constantly expanding under the influence of digital transformation, enriched by interdisciplinary interactions, and acquiring a multi-dimensional structure. This situation demonstrates that citizenship education is being restructured in a digital context and creates an important foundation for future research.

Keywords: Digital citizenship, social studies education, bibliometric analysis, digital literacy, citizenship education

2018 ve 2024 Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarının Dijital Vatandaşlık Bağlamında Karşılaştırmalı Analizi

Yaşar Kop [1] & Sefa Sancarbarlaz [1,*]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Kafkas Üniversitesi
sefasancarbarlaz@gmail.com

Özet

Günümüzde bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan hızlı gelişmeler, bireylerin dijital ortamlarda etkin, bilinçli ve sorumlu bireyler olarak yetiştirilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda dijital vatandaşlık kavramı, bireylerin dijital ortamlardaki hak ve sorumluluklarını, etik davranışlarını ve teknoloji kullanım becerilerini kapsayan önemli bir eğitim alanı olarak öne çıkmaktadır. Sosyal bilgiler dersi ise bireyin etkin vatandaş olarak yetişmesini amaçladığı için dijital vatandaşlık becerilerinin kazandırılmasında kritik bir rol üstlenmektedir. Bu araştırmanın amacı, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan ve son olarak uygulamaya kademeli bir şekilde geçirilen 2024 Sosyal Bilgiler Öğretim Programları (SBÖP) ile kendinden önceki 2018 SBÖP'nı dijital vatandaşlık açısından incelemek ve karşılaştırmaktır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır. Veri kaynağını 2018 ve 2024 Sosyal Bilgiler Öğretim Programları oluşturmaktadır. Veriler, Mike Ribble'ın dijital vatandaşlık modeli temel alınarak içerik analizine tabi tutulmuştur. Bu kapsamda dijital erişim, dijital iletişim, dijital okuryazarlık, dijital etik, dijital hukuk, dijital hak ve sorumluluklar, dijital güvenlik, dijital sağlık ve dijital ticaret olmak üzere dokuz tema çerçevesinde analiz gerçekleştirilmiştir. Araştırma bulgularına göre, 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda dijital vatandaşlık unsurlarının doğrudan bir kavram olarak yer almadığı, ancak "dijital yetkinlik" kapsamında dolaylı olarak ele alındığı tespit edilmiştir. Programda özellikle dijital okuryazarlık ve iletişim becerilerine vurgu yapılırken, dijital etik, güvenlik ve hukuk gibi boyutların sınırlı düzeyde yer aldığı görülmüştür. Buna karşın 2024 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda dijital vatandaşlıkla ilişkili unsurların daha açık, sistematik ve kapsamlı bir şekilde ele alındığı belirlenmiştir. Özellikle dijital güvenlik, etik kullanım, medya okuryazarlığı ve eleştirel dijital farkındalık gibi boyutların daha belirgin hale geldiği tespit edilmiştir. Karşılaştırmalı analiz verileri, 2024 SBÖP'da dijital vatandaşlık vurgusunun belirgin biçimde arttığını ve programın dijital çağın gerekliliklerine daha uygun hale getirildiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca 2024 programının dijital vatandaşlık becerilerini daha bütüncül ve sistematik bir yaklaşımla ele aldığı, hatta 2018 programına kıyasla daha yapılandırılmış bir içerik sunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sonuç olarak, sosyal bilgiler öğretim programlarının dijital vatandaşlık becerilerini kazandırma açısından gelişim gösterdiği ve özellikle 2024 programının bu bağlamda önemli iyileştirmeler içerdiği söylenebilir. Bu doğrultuda eğitim programlarının dijital vatandaşlık boyutunu daha da güçlendirecek şekilde geliştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler eğitimi, dijital vatandaşlık, öğretim programı, dijital okuryazarlık

A Comparative Analysis of the 2018 and 2024 Social Studies Curricula in the Context of Digital Citizenship

Yaşar Kop [1] & Sefa Sancarbarlaz [1,*]

Abstract

Rapid developments in information and communication technologies have made it necessary to educate individuals as active, conscious, and responsible participants in digital environments. In this context, the concept of digital citizenship has emerged as a significant field of education encompassing individuals' rights and responsibilities in digital environments, their ethical behaviors, and their technology use skills. Social studies courses, aiming to raise individuals as active citizens, therefore play a critical role in fostering digital citizenship competencies. The aim of this study is to examine and compare the 2024 Social Studies Curriculum (SSC), published by the Ministry of National Education and most recently implemented gradually, with the preceding 2018 SSC in terms of digital citizenship. The study employs document analysis, one of the qualitative research methods. The data sources consist of the 2018 and 2024 Social Studies Curricula. The data were analyzed through content analysis based on Mike Ribble's digital citizenship model. Within this framework, the analysis was conducted across nine themes: digital access, digital communication, digital literacy, digital ethics, digital law, digital rights and responsibilities, digital security, digital health, and digital commerce. According to the findings, elements of digital citizenship are not explicitly included as a direct concept in the 2018 Social Studies Curriculum; however, they are addressed indirectly within the scope of "digital competence." While the program emphasizes digital literacy and communication skills, dimensions such as digital ethics, security, and law are represented to a limited extent. In contrast, the 2024 Social Studies Curriculum addresses elements related to digital citizenship in a more explicit, systematic, and comprehensive manner. In particular, dimensions such as digital security, ethical use, media literacy, and critical digital awareness have become more prominent. The comparative analysis reveals that the emphasis on digital citizenship has significantly increased in the 2024 SSC and that the program has been better aligned with the requirements of the digital age. Furthermore, it has been concluded that the 2024 curriculum adopts a more holistic and systematic approach to digital citizenship competencies and even presents a more structured content compared to the 2018 curriculum.

Keywords: Social studies education, digital citizenship, curriculum, digital literacy

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Dijital Vatandaşlık ve Değerler Eğitimi Algılarının İncelenmesi

Hüseyin Ozan [1] & Iskender Daşdemir [2,*]
[1] Sosyal Bilgiler Eğitimi Doktora Öğrencisi Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Ege Üniversitesi
iskender.dasdemir@ege.edu.tr

Özet

Bu araştırmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının dijital vatandaşlık ve değerler eğitimi bağlamındaki algılarını derinlemesine incelemek ve bu iki kavram arasındaki ilişkisel yapıyı ortaya koymaktır. Dijitalleşmenin hız kazanmasıyla birlikte vatandaşlık kavramı fiziksel sınırların ötesine taşınarak dijital ortamlarda yeniden tanımlanmakta; bireylerin bu ortamlardaki etik, sorumlu ve katılımcı davranışları giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Bu dönüşüm, sosyal bilgiler eğitimi kapsamında dijital vatandaşlık ile değerler eğitiminin bütüncül bir yaklaşımla ele alınmasını gerekli kılmaktadır. Sosyal bilgiler eğitimi, bireyleri etkili, sorumlu ve aktif vatandaşlar olarak yetiştirmeyi amaçlayan disiplinler arası bir alan olarak dijital vatandaşlık eğitimiyle doğrudan ilişkilidir. Günümüzde vatandaşlık anlayışının dijital ortamlara taşınması, sosyal bilgiler derslerinin içerik ve amaçlarını da dönüştürmektedir. Bu bağlamda dijital vatandaşlık; bilgiye erişim, eleştirel değerlendirme, etik kullanım ve dijital ortamlarda sorumlu davranış geliştirme gibi beceriler aracılığıyla sosyal bilgiler eğitiminin temel hedefleriyle örtüşmektedir. Özellikle demokratik katılım, hak ve sorumluluk bilinci ve toplumsal farkındalık gibi kazanımlar, dijital platformlar üzerinden yeniden anlam kazanmakta ve sosyal bilgiler öğretiminde dijital boyutun ihmal edilemez bir unsur hâline gelmesine neden olmaktadır. Diğer yandan değerler eğitimi, sosyal bilgiler öğretiminin merkezinde yer alan ve bireylerin toplumsal yaşamda uyumlu, etik ve sorumlu bireyler olarak yetişmelerini sağlayan temel bir bileşendir. Dijitalleşme süreci, değerlerin yalnızca yüz yüze etkileşimlerde değil, aynı zamanda çevrim içi ortamlarda da sergilenmesini gerekli kılmaktadır. Bu doğrultuda saygı, sorumluluk, dürüstlük, hoşgörü ve empati gibi evrensel değerlerin dijital ortamlarda uygulanabilirliği, sosyal bilgiler eğitiminin önemli bir boyutunu oluşturmaktadır. Dijital vatandaşlık ile değerler eğitiminin kesişiminde yer alan bu yaklaşım, öğrencilerin hem dijital hem de gerçek yaşam bağlamlarında etik kararlar alabilen, eleştirel düşünebilen ve toplumsal sorumluluk bilinci gelişmiş bireyler olarak yetiştirilmelerine katkı sağlamaktadır. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Çalışma grubunu, Ege Üniversitesi ve Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültelerinde öğrenim gören toplam 60 sosyal bilgiler öğretmen adayı oluşturmaktadır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmış ve içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Araştırma bulguları, öğretmen adaylarının dijital vatandaşlık kavramını ağırlıklı olarak etik kullanım, sorumluluk bilinci ve eleştirel düşünme becerileri çerçevesinde tanımladıklarını göstermektedir. Bununla birlikte, dijital vatandaşlık ile değerler eğitimi arasında güçlü ve çok boyutlu bir ilişki bulunduğu; özellikle saygı, sorumluluk, dürüstlük ve empati gibi temel değerlerin dijital ortamlarda belirgin biçimde ön plana çıktığı belirlenmiştir. Ancak dijital vatandaşlığın demokratik katılım ve aktif yurttaşlık boyutlarının öğretmen adayları tarafından görece sınırlı bir perspektifle ele alındığı dikkat çekmektedir. Elde edilen sonuçlar, sosyal bilgiler öğretmenliği programlarında dijital vatandaşlık ve değerler eğitiminin entegratif bir yaklaşımla yapılandırılması gerektiğine işaret etmektedir. Bu

doğrultuda, öğretmen adaylarının dijital ortamlarda etik, sorumlu ve katılımcı bireyler olarak yetişmelerini destekleyecek uygulamaya dayalı öğretim süreçlerinin geliştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dijital vatandaşlık, değerler eğitimi, sosyal bilgiler eğitimi, öğretmen adayları, nitel araştırma

Examination of Social Studies Teacher Candidates' Perceptions of Digital Citizenship and Values Education

Hüseyin Ozan [1] & Iskender Daşdemir [2,*]

Abstract

The aim of this study is to examine in depth the perceptions of pre-service social studies teachers regarding digital citizenship and values education, and to reveal the relational structure between these two concepts. With the rapid advancement of digitalization, the concept of citizenship has extended beyond physical boundaries and has been redefined within digital environments; consequently, individuals' ethical, responsible, and participatory behaviors in these environments have gained increasing importance. This transformation necessitates the integration of digital citizenship and values education within the scope of social studies education through a holistic approach. Social studies education, as an interdisciplinary field aiming to cultivate effective, responsible, and active citizens, is inherently connected to digital citizenship education. The shift of citizenship practices into digital environments has transformed both the content and objectives of social studies courses. In this context, digital citizenship aligns with the core goals of social studies education through competencies such as access to information, critical evaluation, ethical use, and responsible behavior in digital environments. In particular, concepts such as democratic participation, awareness of rights and responsibilities, and social consciousness are being reinterpreted through digital platforms, making the digital dimension an indispensable component of social studies instruction. On the other hand, values education constitutes a central component of social studies teaching, aiming to raise individuals as ethical, responsible, and socially adaptive members of society. The process of digitalization requires that values be demonstrated not only in face-to-face interactions but also in online environments. Accordingly, the applicability of universal values such as respect, responsibility, honesty, tolerance, and empathy in digital contexts represents a significant dimension of social studies education. This intersection of digital citizenship and values education contributes to the development of individuals who are capable of making ethical decisions, thinking critically, and acting with a sense of social responsibility in both digital and real-life contexts. The study was designed within the framework of qualitative research using a phenomenological approach. The study group consisted of 60 pre-service social studies teachers studying at the Faculties of Education of Ege University and Dokuz Eylul University. Data were collected through a semi-structured interview form and analyzed using content analysis. The findings indicate that pre-service teachers predominantly define digital citizenship in terms of ethical use, responsibility, and critical thinking. Furthermore, a strong and multidimensional relationship was identified between digital citizenship and values education, with values such as respect, responsibility, honesty, and empathy becoming particularly prominent in digital environments. However, it was also found that the dimensions of democratic participation and active citizenship within digital citizenship were addressed more limitedly by the participants. The results suggest that digital citizenship and values education should be structured through an integrative approach in social studies teacher education programs. In this regard, it is recommended to increase practice-based instructional processes that support pre-service teachers in developing ethical, responsible, and participatory behaviors in digital environments.

Keywords: Digital citizenship, values education, social studies education, teacher candidates, qualitative research

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Yapay Zekâ Okuryazarlık Düzeyleri ile Dijital Vatandaşlık Düzeyleri Arasındaki İlişkinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

Mehmet Nuri Gömleksiz [1] & Zehra Al [2,*]
[1] Eğitim Programları ve Öğretim Fırat Üniversitesi
[2] Eğitim Bilimleri Bölümü Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi
zehra.al023@gmail.com

Özet

Dijital teknolojilerin hızla yaygınlaşması, bu teknolojileri yalnızca kullanmakla kalmayıp onlara karşı bir farkındalık geliştirmeyi zorunlu hâle getirmiştir. Bilhassa yapay zekâ çağında etkili bir dijital vatandaş olmak için hem yapay zekâyı etkili ve sorumlu bir şekilde kullanmak hem de bu teknolojilerin etik boyutunu da dikkate alarak iyi bir yapay zekâ okuryazarı olmak kritik bir önem arz etmektedir. Bu durum, bireylerin dijital ortamlarda etik, sorumlu ve üretken bir şekilde var olmasına imkân tanıyan dijital vatandaşlık kavramını ve bu kavramın kritik bir bileşeni olarak nitelendirilen yapay zekâ okuryazarlığını gündeme taşımaktadır. İlgili alan yazınında, yapay zekâ okuryazarlığının algoritmik önyargıyı ayırt etme, veri mahremiyetini ve dijital hakları koruma ve yapay zekânın muhtemel yararları ile risklerinin bilincinde olma gibi konularda bireyleri bilgilendirerek dijital vatandaşlığın gelişimini desteklediği ifade edilmektedir. Nitekim bu araştırmada, öğretmen adaylarının yapay zekâ okuryazarlık düzeyleri ile dijital vatandaşlık düzeyleri arasındaki ilişkinin ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır. Araştırmanın örneklemini, 2025-2026 eğitim öğretim yılı bahar yarıyılında bir devlet üniversitesinin Eğitim Fakültesi bünyesinde öğrenim görmekte olan birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf Sosyal Bilgiler öğretmen adayları oluşturmaktadır. Araştırma, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının yapay zekâ okuryazarlık düzeyleri ile dijital vatandaşlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesine yönelik olarak nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modelinde desenlenmiştir. Araştırma verileri, 'Yapay Zekâ Okuryazarlığı Ölçeği' ile 'Dijital Vatandaşlık Ölçeği' olmak üzere iki farklı ölçek aracılığıyla toplanacaktır. Araştırmada, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının yapay zekâ okuryazarlık düzeyleri ile dijital vatandaşlık düzeyleri; cinsiyet, sınıf düzeyi, günlük İnternet kullanım süresi ve yapay zekâ teknolojilerini kullanma sıklığı değişkenlerine göre incelenecektir. Elde edilecek bulguların analizinde, ölçek formlarından elde edilen verilerin normallik dağılımına göre parametrik ya da parametrik olmayan testler tercih edilecektir. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının yapay zekâ okuryazarlık düzeyleri ile dijital vatandaşlık düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesinde ise korelasyon analizlerinden yararlanılacaktır. Araştırma sonucunda, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının yapay zekâ okuryazarlık düzeyleri ile dijital vatandaşlık düzeyleri arasındaki ilişkiye dair bulgu ve yorumlara yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Dijital vatandaşlık, öğretmen adayları, sosyal bilgiler, yapay zekâ okuryazarlığı

Investigating the Relationship Between Pre-Service Social Studies Teachers' Artificial Intelligence Literacy Levels and Digital Citizenship Levels Across Selected Variables

Mehmet Nuri Gömleksiz [1] & Zehra Al [2,*]

Abstract

The rapid proliferation of digital technologies has necessitated not only the use of these technologies but also the development of an awareness toward them. Particularly in the age of artificial intelligence, being an effective digital citizen requires both using artificial intelligence effectively and responsibly and becoming an individual who is proficient in artificial intelligence literacy by taking into account the ethical dimensions of these technologies. This situation brings to the forefront digital citizenship, enabling individuals to engage in digital environments in an ethical, responsible, and productive manner, and artificial intelligence literacy, regarded as a critical component of this concept. The relevant literature states that artificial intelligence literacy supports the development of digital citizenship by acquainting individuals with issues such as identifying algorithmic bias, protecting data privacy and digital rights, and being conscious of the potential benefits and risks of artificial intelligence. Indeed, this study aims to reveal the relationship between pre-service teachers' artificial intelligence literacy levels and digital citizenship levels. The study sample consists of pre-service Social Studies teachers enrolled in the first, second, third, and fourth years of an undergraduate program at a state university during the spring semester of the 2025-2026 academic year. To investigate the relationship between artificial intelligence literacy levels and digital citizenship levels, the present study employs the correlational survey design within the framework of quantitative research methods. Research data will be collected using two different instruments: the 'Artificial Intelligence Literacy Scale' and the 'Digital Citizenship Scale'. In this study, pre-service Social Studies teachers' artificial intelligence literacy levels and digital citizenship levels will be examined in terms of variables of gender, grade level, daily Internet usage time, and frequency of using artificial intelligence. Data analysis will be conducted through parametric or non-parametric tests selected according to the normality of the data obtained from the aforementioned scale forms. Correlation analyses will be utilized to investigate the relationship between pre-service Social Studies teachers' artificial intelligence literacy levels and digital citizenship levels. The study is expected to provide findings and interpretations concerning the relationship between these variables.

Keywords: Digital citizenship, pre-service teachers, social studies, artificial intelligence literacy

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Bilişimsel Düşünme Becerileri ile Dijital Vatandaşlık Yeterlikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Mehmet Nuri Gömleksiz [1] & Zehra Al [2,*]
[1] Eğitim Programları ve Öğretim Fırat Üniversitesi
[2] Eğitim Bilimleri Bölümü Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi
zehra.al023@gmail.com

Özet

Teknolojik gelişmelerin hız kazanması; pek çok alanda önemli değişim ve gelişmelere öncülük etmekte, insanoğlunun çağın gerektirdiği becerileri edinmesini ve bu doğrultuda kendini sürekli geliştirmesini zorunlu hâle getirmektedir. Bu beceriler arasında bilhassa eğitim paydaşları arasında tartışmalara konu olan ve görece yeni bir beceri alanı olarak nitelendirilen bilişimsel düşünme yer almaktadır. Bilişimsel düşünme, belirli bir problemin bilgisayar bilimine özgü düşünme ve problem çözme yöntemlerinden yararlanılarak çözümlenmesini sağlayan bir yirmi birinci yüzyıl becerisi olarak ifade edilmektedir. Bu beceriler, bireylerin dijital ortamlarda karşılaştıkları problemleri etik, sorumlu ve bilinçli bir şekilde değerlendirmelerine yardımcı olarak dijital vatandaşlık yeterliklerini desteklemektedir. Bu durum, bilişimsel düşünme becerileri ile dijital vatandaşlık yeterliği arasında bütüncül bir ilişki olduğunu açıkça gözler önüne sermektedir. Ancak ilgili alan yazınında, söz konusu iki değişkenin çoğunlukla birbirinden bağımsız bir şekilde incelendiği ve öğretmen adaylarının bilişimsel düşünme becerileri ile dijital vatandaşlık yeterlikleri arasındaki ilişkinin yeterince ortaya konulamadığı görülmektedir. Dolayısıyla bu araştırma, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının bilişimsel düşünme becerileri ile dijital vatandaşlık yeterlikleri arasındaki ilişkiyi çeşitli demografik değişkenler açısından incelemeyi ve alan yazınındaki boşluğun giderilmesine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır. Araştırmanın örneklemi, 2025-2026 eğitim öğretim yılı bahar yarıyılında bir devlet üniversitesinin birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf düzeylerinde öğrenim gören Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarından oluşmaktadır. Araştırma, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının bilişimsel düşünme becerileri ile dijital vatandaşlık yeterlikleri arasındaki ilişkinin incelenmesine yönelik olarak nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeliyle desenlenmiştir. Araştırmadan elde edilen veriler, 'Bilişimsel Düşünme Becerileri Ölçeği' ile 'Dijital Vatandaşlık Yeterlik Ölçeği' şeklinde iki ölçek formu aracılığıyla toplanacaktır. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının bilişimsel düşünme becerileri ile dijital vatandaşlık yeterlikleri arasındaki ilişki; cinsiyet, sınıf düzeyi ve kodlama deneyimi değişkenlerine göre incelenecektir. Bulguların analizinde, araştırma verilerinin normal dağılım gösterip göstermediğini belirlemek için normallik testi yapılacak ve elde edilecek sonuçlara göre uygun istatistiksel yöntemler kullanılacaktır. Araştırma sonucunda, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının bilişimsel düşünme becerileri ile dijital vatandaşlık yeterlikleri arasındaki ilişkiye yönelik bulgu ve yorumlara yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Bilişimsel düşünme becerileri, dijital vatandaşlık yeterliği, öğretmen adayları, sosyal bilgiler

Examining the Relationship Between Pre-Service Social Stıdies Teachers' Computational Thinking Skills and Digital Citizenship Competencies

Mehmet Nuri Gömleksiz [1] & Zehra Al [2,*]

Abstract

The acceleration of technological advancements has pioneered significant changes and developments across many fields, requiring individuals to acquire skills demanded by the modern era and to continuously improve themselves accordingly. Computational thinking, which has been an issue of debate among education stakeholders and is characterized as a relatively new skill area, is one of the skills encompassed within this framework. This skill is defined as a twenty-first-century skill that enables problems to be solved by drawing on thinking processes and problem-solving methods derived from computer science. It supports digital citizenship competencies by helping individuals assess the problems they encounter in digital environments in an ethical, responsible, and conscious manner. This clearly demonstrates a holistic relationship between computational thinking skills and digital citizenship competencies. However, these two variables appear to have been independently investigated in the relevant literature, and the relationship between them has not been sufficiently explored. Therefore, this study aims to examine the relationship between pre-service Social Studies teachers' computational thinking skills and digital citizenship competencies in terms of various demographic variables and to contribute to addressing the gap in the literature. The sample of this study consists of pre-service Social Studies teachers enrolled in the first, second, third, and fourth years of study at a state university during the spring semester of the 2025-2026 academic year. The study is designed within the correlational survey model, one of the quantitative research methods, to examine the relationship between pre-service Social Studies teachers' computational thinking skills and digital citizenship competencies. The data will be collected through two instruments: the 'Computational Thinking Skills Scale' and the 'Digital Citizenship Competency Scale'. The relationship between pre-service Social Studies teachers' computational thinking skills and digital citizenship competencies will be examined in terms of variables of gender, grade level, and coding experience. In the analysis of findings, normality tests will be conducted to determine whether the research data follow a normal distribution, and appropriate statistical methods will be employed based on the nature of the data obtained. Findings and interpretations regarding the relationship between pre-service Social Studies teachers' computational thinking skills and digital citizenship competencies will be presented at the conclusion of the study.

Keywords: Computational thinking skills, digital citizenship competency, pre-service teachers, social studies

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Çerçevesinde Dijital Okuryazarlık: "Dijital Tayfa" Örneği

Müjgan Yılmaz
Sınıf Öğretmenliği Gaziantep Üniversitesi
mujganyilmz@icloud.com

Özet

Çizgi filmler, erken çocukluk döneminden itibaren çocuklar üzerinde etkili olan dijital kültürün eğlenceli ve görsel açıdan cazip yönlerini yansıtan önemli medya içerikleridir. Bu yapımlar, kurgusal anlatılar ve karakterler aracılığıyla çocuklara çeşitli bilişsel, sosyal ve duyuşsal mesajlar iletmeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda, çocuklar erken yaşlardan itibaren maruz kaldıkları çizgi film içeriklerinde yer alan karakterleri rol model olarak benimsemekte; söz konusu karakterlerin tutum, davranış ve özelliklerini kendi günlük yaşam pratiklerine yansıtmaktadır. Çizgi filmlerin belirtilen nitelikleri dikkate alındığında, bu medya içeriklerinin çocukların çeşitli becerilerinin geliştirilmesi süreçlerinde etkili bir pedagojik araç olarak değerlendirilebileceği anlaşılmaktadır. Özellikle dijital vatandaşlık temelinde ele alındığında; bu içerikler, çocukların sanal dünyadaki hak ve sorumluluklarını, etik değerleri ve dijital güvenliği henüz erken yaşlarda içselleştirmelerine olanak tanımaktadır. Bu çalışmanın amacı, "Dijital Tayfa" çizgi filminin Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM) öğretim programları ortak metni kapsamında yer alan dijital okuryazarlık becerileri açısından "farkındalık", "işlevsellik" ve "eylemsellik" düzeylerinde incelenmesidir. Bu doğrultuda, "Dijital Tayfa" çizgi filminde TYMM öğretim programları ortak metninde yer alan dijital okuryazarlık becerileri; dijital bilgiye ulaşma ve dijital bilgiyi tanıma, dijital iletişimi anlama, fikrî mülkiyet haklarına uygun davranma, dijital bilgiyi anlamlandırma, dijital ortamlarda içerik oluşturma ve paylaşma, iletişim kurma ve paylaşma, dijital araçlarla iş görme, e-güvenlik önlemleri alma ve dijital bilgiyi kullanarak eleştirel düşünme boyutları çerçevesinde kapalı yaklaşım kullanılarak değerlendirilmiştir. Araştırmanın veri kaynağını, 2020 yılında TRT Çocuk tarafından yayınlanan on bölümlük "Dijital Tayfa" çizgi filmi oluşturmaktadır. Nitel araştırma yaklaşımının benimsendiği araştırmada doküman inceleme yöntemi kullanılmış ve elde edilen veriler doküman analizine tabi tutulmuştur. Veri analizinden elde edilen bulgular doğrultusunda, "Dijital Tayfa" çizgi filminde TYMM öğretim programları ortak metni çerçevesinde dijital okuryazarlık becerilerinin "farkındalık", "işlevsellik" ve "eylemsellik" düzeylerini kapsayan içeriklerin yer aldığı tespit edilmiştir. Bu düzeyler arasında "eylemsellik" düzeyinde dijital bilgiyi kullanarak eleştirel düşünme, "farkındalık" düzeyinde dijital bilgiye ulaşma ve dijital bilgiyi tanıma, "işlevsellik" düzeyinde ise dijital bilgiyi anlamlandırma becerisinin vurgulandığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca "Dijital Tayfa" çizgi filminde, dijital okuryazarlık becerilerinin kazandırılmasına yönelik olumsuz örnek sahnelere de yer verildiği belirlenmiştir. Bu doğrultuda, söz konusu yapımın yalnızca olumlu içerikler açısından değil, aynı zamanda eleştirel değerlendirme gerektiren olumsuz örnekler bağlamında da ele alınması gerektiği; dijital okuryazarlık becerilerinin kazandırılması sürecinde bu yönünün de dikkate alınmasının önemli olduğu önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM) dijital okuryazarlık, çizgi film

Digital Literacy within the Framework of the Century of Türkiye Education Model: The Case of "Dijital Tayfa"

Müjgan Yılmaz

Abstract

Cartoons are important media content that reflect the entertaining and visually appealing aspects of digital culture, which have a significant influence on children starting from early childhood. Through fictional narratives and characters, these productions aim to convey various cognitive, social, and affective messages to children. In this context, children, from an early age, tend to adopt the characters they are exposed to in cartoons as role models and reflect the attitudes, behaviors, and characteristics of these characters in their own daily life practices. Considering the aforementioned characteristics of cartoons, it can be understood that such media content may serve as an effective pedagogical tool in the development of various skills in children. In particular, when addressed within the framework of digital citizenship, these contents enable children to internalize their rights and responsibilities in the digital world, ethical values, and digital safety at an early age. The aim of this study is to examine the cartoon "Dijital Tayfa" in terms of digital literacy skills within the scope of the common text of the Türkiye Century Education Model (TYMM) curriculum, at the levels of "awareness," "functionality," and "actionability." In this regard, the digital literacy skills included in the TYMM curriculum common text in the "Dijital Tayfa" cartoon were analyzed using a closed coding approach under the following dimensions: accessing and recognizing digital information, understanding digital communication, acting in accordance with intellectual property rights, making sense of digital information, creating and sharing content in digital environments, communication and sharing, working with digital tools, taking e-security measures, and critical thinking through the use of digital information. The data source of the research consists of the ten-episode "Dijital Tayfa" cartoon series broadcast by TRT Çocuk in 2020. The study adopts a qualitative research approach and utilizes the document review method, and the collected data were analyzed through document analysis. According to the findings obtained from the data analysis, it was determined that the "Dijital Tayfa" cartoon includes content corresponding to the "awareness," "functionality," and "actionability" levels of digital literacy skills within the framework of the TYMM curriculum common text. Among these levels, it was found that critical thinking through the use of digital information is emphasized at the "actionability" level, accessing and recognizing digital information at the "awareness" level, and making sense of digital information at the "functionality" level. In addition, it was identified that the "Dijital Tayfa" cartoon also includes negative example scenes aimed at developing digital literacy skills. In this respect, it is suggested that the production should be evaluated not only in terms of its positive content but also in the context of negative examples requiring critical evaluation, and that this aspect should be taken into consideration in the process of fostering digital literacy skills.

Keywords: Türkiye Century Education Model (TYMM), digital literacy, cartoon

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Gözünden Teknoloji Çağında Dijital Stres

Çiğdem Baki Pala [1,*] & Ayşegül Yılmazer [2]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
[2] Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
cigdem.bakipala@erdogan.edu.tr

Özet

Bu araştırma, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının dijital stres olgusuna yönelik deneyimlerini, algılarını ve bu olguyla başa çıkma stratejilerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Dijital teknolojilerin gündelik yaşamın ayrılmaz bir parçası hâline gelmesi, bireylerin teknolojiyle kurduğu ilişkiyi dönüştürmüştür. Eğitim ortamlarında teknolojinin öğretme-öğrenme süreçlerinin temel bileşenlerinden biri olduğu düşünüldüğünde, öğretmen adaylarının dijital stres deneyimlerinin çözümlenmesi pedagojik açıdan önemli görülmektedir. Nitekim öğretmen adaylarının dijital dünyayla kurdukları ilişki, hem kendi iyi oluşlarını hem de gelecekte öğrencilerine rehberlik etme potansiyellerini doğrudan etkileyebilecek niteliktedir. Bu doğrultuda çalışma, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının dijital stres deneyimlerini görünür kılarak öğretmen eğitiminde daha sağlıklı bir dijital eğitim ikliminin nasıl desteklenebileceğine ilişkin farkındalık oluşturmayı hedeflemektedir. Ayrıca araştırmanın, öğretmen adaylarının dijital ortamlarda etkili ve verimli biçimde var olabilmelerini destekleyecek tartışmalara katkı sunması beklenmektedir. Bu amaç doğrultusunda araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseniyle yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu, 2025-2026 güz döneminde bir devlet üniversitesinde Medya Okuryazarlığı ve Eğitimi dersine devam eden 27 sosyal bilgiler öğretmen adayı oluşturmuştur. Veriler; katılımcıların dijital strese yönelik algılarını ortaya koymayı amaçlayan Dijital Stres Yaratıcı Yazma Etkinliği Formu, gündelik deneyimlerini ayrıntılandırmaya yönelik Dijital Stres Açık Uçlu Soru Formu ve öz değerlendirmeye dayalı farkındalık düzeylerini belirlemeye yönelik Dijital Stres Testi aracılığıyla toplanmıştır. Elde edilen veriler içerik ve betimsel analiz teknikleriyle çözümlenmiş, ulaşılan temalar katılımcı ifadeleriyle desteklenmiştir. Araştırmanın dikkat çeken sonuçlarından biri, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının dijital stres deneyimlerinin literatürde tanımlanan erişilebilirlik stresi, onaylanma kaygısı, gelişmeleri kaçırma korkusu, bağlantı yükü ve çevrimiçi dikkat boyutlarıyla sınırlı kalmamasıdır. Bulgular, olumsuz haber tüketimi, zamanı yönetememe, gerçek hayatı kaçırma endişesi, sosyal karşılaştırma, fiziksel sorunlar ve siber zorbalık gibi ek etkenlerin de dijital stres deneyimini şekillendirdiğini göstermektedir. Katılımcıların dijital stresle başa çıkmak için en sık başvurduğu yöntemin öz kontrol ve sınır koyma stratejileri olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte öğretmen adaylarının zihinsel dünyasında dijital stresin nasıl anlamlandırıldığını ortaya koymak amacıyla incelenen metaforlar, bu deneyimin çoğunlukla olumsuz ve kontrol edilmesi güç bir olgu olarak algılandığını göstermektedir. Özellikle “kara delik”, “örümcek ağı”, “kanser” ve “kirli havuz” gibi metaforlar, dijital stresin kişiyi içine çeken, kontrolü zorlaştıran ve yaşam alanlarına yayılan doğasını yansıtmaktadır. Genel olarak bulgular, öğretmen adaylarının dijital dünyayı irade kaybına yol açabilen ve yönetilmesi güç bir alan olarak anlamlandırdıklarını göstermektedir. Bu sonuçlar, öğretmen adaylarının dijital iyi oluş düzeylerini artıracak ve teknolojiyle kurdukları ilişkiyi daha sağlıklı biçimde yönetmelerini destekleyecek akademik ve kurumsal mekanizmalara ihtiyaç duyulduğunu ortaya koymaktadır. Bu bağlamda öğretmen eğitiminde dijital iyi oluş ve eleştirel medya farkındalığı konularına daha sistemli biçimde yer verilmesi; üniversite

kampüslerinde ise öğrencilerin dijital dünyadan uzaklaşabilecekleri sosyal, kültürel ve sportif alanların güçlendirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dijital stres, medya okuryazarlığı, sosyal bilgiler öğretmenliği, teknostres

Digital Stress in the Age of Technology: Perspectives from Social Studies Teacher Candidates

Çiğdem Baki Pala [1,*] & Ayşegül Yılmazer [2]

Abstract

This study aims to identify the experiences and perceptions of social studies teacher candidates regarding digital stress, as well as the strategies they employ to cope with this process. The integration of digital technologies into everyday life has transformed individuals' relationships with technology. Given that technology has become a core component of teaching and learning processes in educational settings, examining teacher candidates' experiences of digital stress is considered pedagogically significant. Indeed, teacher candidates' relationship with the digital world has the potential to directly affect both their own well-being and their future capacity to guide their students. Indeed, teacher candidates' relationship with the digital world has the potential to directly affect both their own well-being and their future capacity to guide their students. Accordingly, this study seeks to make social studies teacher candidates' experiences of digital stress visible and to raise awareness of how a healthier digital education climate can be supported in teacher education. In addition, the study is expected to contribute to discussions on how teacher candidates can be supported in existing effectively and productively in digital environments. In line with this aim, the study was conducted using a case study design, one of the qualitative research methods. The study group consisted of 27 social studies teacher candidates enrolled in a Media Literacy course at a public university during the fall semester of the 2025–2026 academic year. Data were collected through the Digital Stress Creative Writing Activity Form, which aimed to reveal participants' perceptions of digital stress; the Digital Stress Open-Ended Questionnaire, which sought to elaborate on their everyday experiences; and the Digital Stress Test, which was used to determine their awareness levels based on self-assessment. The data were analyzed using content and descriptive analysis techniques, and the themes identified were supported with participant statements. One of the notable findings of the study is that social studies teacher candidates' experiences of digital stress were not limited to the dimensions commonly identified in the literature, namely accessibility stress, approval anxiety, fear of missing out, connection overload, and online vigilance. The findings show that additional factors, such as negative news consumption, inability to manage time, concern about missing real-life experiences, social comparison, physical problems, and cyberbullying, also shaped the experience of digital stress. The most frequently used coping strategies among participants were self-control and boundary-setting strategies. In addition, the metaphors examined to reveal how digital stress is represented in teacher candidates' mental worlds indicate that this experience was mostly perceived as negative and difficult to control. In particular, metaphors such as "black hole," "spider web," "cancer," and "dirty pool" reflect the absorbing, control-limiting, and pervasive nature of digital stress. Overall, the findings indicate that teacher candidates conceptualize the digital world as a domain that may lead to a loss of willpower and that is difficult to manage. These results reveal the need for academic and institutional support mechanisms that can enhance teacher candidates' digital well-being and help them manage their relationship with technology in healthier ways. In this regard, it is recommended that digital well-being and critical media awareness be addressed more systematically in teacher education, and that social, cultural, and sports spaces where students can distance themselves from the digital world be strengthened on university campuses.

Keywords: Digital stress, media literacy, social studies, technostress

Sepetimdeki Algoritma: P4C Temelli Dijital Vatandaşlık Ders Tasarımı

Aysun Demirtaş
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Millî Eğitim Bakanlığı
aksuaysun1@gmail.com

Özet

Günümüzde dijital teknolojilerin yapay zekâ sistemlerine evrilmesi, eğitim sistemlerinin bireyleri yalnızca teknoloji kullanıcısı olarak değil, bu sistemlerle etik, eleştirel ve bilinçli ilişki kurabilen özneler olarak yetiştirmesini gerekli kılmaktadır. Özellikle dijital platformlar, öneri sistemleri, kişiselleştirilmiş reklamlar ve algoritmik yönlendirmeler bireylerin bilgiye erişim biçimlerini, karar alma süreçlerini ve tüketim tercihlerini görünür ya da görünmez biçimde etkilemektedir. Bu durum, dijital vatandaşlık eğitiminin güvenli internet kullanımı ve temel teknoloji becerilerinin ötesinde; algoritmik okuryazarlık, etik muhakeme ve eleştirel tüketici farkındalığı gibi yeni beceri alanlarıyla ele alınmasını gerekli kılmaktadır. Bu çalışmanın çıkış noktasını, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli öğretim programlarının Avrupa Konseyi Dijital Vatandaşlık Eğitimi Planlayıcısı çerçevesinde incelendiği araştırma raporunda ortaya konulan bulgular oluşturmaktadır. Söz konusu raporda öğretim programlarının "Öğrenme ve Yaratıcılık" ile "Medya ve Bilgi Okuryazarlığı" boyutlarında güçlü bir temsil sunduğu; buna karşılık "Tüketici Farkındalığı" ile "Sağlık ve Dijital İyilik Hâli" boyutlarında daha sınırlı düzeyde yer aldığı görülmektedir. Bu bulgu, dijital ekonominin, yapay zekâ destekli platformların ve algoritmik yönlendirmelerin öğrencilerin gündelik yaşamları üzerindeki etkilerinin sosyal bilgiler derslerinde daha sistematik biçimde ele alınması gerektiğine işaret etmektedir. Bu çalışmanın amacı, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde sınırlı temsil edilen "Tüketici Farkındalığı" boyutunu, Çocuklar İçin Felsefe pedagojisi ve OECD'nin yapay zekâ yetkinlik göstergeleri doğrultusunda 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersine entegre etmeye yönelik bir ders tasarımı geliştirmektir. Bu kapsamda hazırlanan "Algoritmalar ve Görünmez Sepetim" başlıklı ders tasarımı, öğrencilerin yalnızca bütçe planlama becerilerini değil; dijital ortamlarda karşılaştıkları içeriklerin, reklamların ve ürün önerilerinin hangi algoritmik süreçlerle şekillendiğini sorgulamalarını hedeflemektedir. Ders süreci, P4C'nin "soruşturma topluluğu" yaklaşımı temel alınarak yapılandırılmıştır. Bu süreçte öğrenciler; "Dijital bir ürünün bedeli sadece para mıdır?", "Kararlarımızı biz mi veriyoruz yoksa internet bizi etkiler mi?" ve "İnternette yaptığımız seçimler sadece bizi mi etkiler, yoksa dünyayı da etkiler mi?" gibi yaş düzeylerine uygun sorular üzerinden tartışmalara katılmakta, farklı bakış açılarını değerlendirmekte ve kendi düşüncelerini gerekçelendirmektedir. Böylece öğrencilerin eleştirel düşünme, etik muhakeme, tüketici farkındalığı ve algoritmik okuryazarlık becerilerinin desteklenmesi amaçlanmaktadır. Sonuç olarak bu çalışma, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin öngördüğü etkin vatandaş profilini yapay zekâ çağının gerektirdiği üst düzey bilişsel ve etik becerilerle ilişkilendiren uygulanabilir bir ders tasarımı modeli sunmaktadır. Çalışma, sosyal bilgiler dersinde dijital vatandaşlık eğitiminin algoritmik okuryazarlık ve yapay zekâ bağlamında yeniden yapılandırılmasına yönelik özgün ve uygulanabilir bir yaklaşım ortaya koyması bakımından önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dijital vatandaşlık, algoritmik okuryazarlık, tüketici farkındalığı, P4C (Çocuklar İçin Felsefe), Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, sosyal bilgiler eğitimi

The Algorithm in My Basket: A P4C-Based Instructional Design for Digital Citizenship

Aysun Demirtaş

Abstract

The transformation of digital technologies into artificial intelligence (AI) systems necessitates that education systems raise individuals not merely as users of technology, but as conscious agents capable of establishing ethical, critical, and informed relationships with these systems. In particular, digital platforms, recommendation systems, personalized advertisements, and algorithmic guidance influence individuals' access to information, decision-making processes, and consumption preferences in both visible and invisible ways. This situation requires that digital citizenship education go beyond safe internet use and basic technological skills, and instead incorporate new competency areas such as algorithmic literacy, ethical reasoning, and critical consumer awareness. The starting point of this study is based on the findings of a research report in which the curricula of the Türkiye Century Education Model were analyzed within the framework of the Council of Europe Digital Citizenship Education Planner. The report reveals that while the curricula demonstrate strong representation in the dimensions of "Learning and Creativity" and "Media and Information Literacy," the dimensions of "Consumer Awareness" and "Health and Digital Well-being" are represented to a more limited extent. This finding indicates the need to address the effects of the digital economy, AI-supported platforms, and algorithmic guidance on students' daily lives more systematically within social studies education. The aim of this study is to develop a lesson design that integrates the "Consumer Awareness" dimension—identified as underrepresented in the Türkiye Century Education Model—into the 5th-grade Social Studies course through the lens of Philosophy for Children (P4C) pedagogy and the OECD's AI competency framework. The lesson design, titled "The Algorithm in My Basket," aims not only to develop students' budgeting skills but also to encourage them to question how digital content, advertisements, and product recommendations are shaped by algorithmic processes. The instructional process is structured based on the P4C "community of inquiry" approach. Within this process, students engage in discussions guided by age-appropriate questions such as: "Is the cost of a digital product only money?", "Do we make our own decisions, or does the internet influence us?", and "Do our choices on the internet affect only us, or the world as well?" Through these discussions, students are encouraged to evaluate different perspectives and justify their own ideas. In this way, the lesson aims to support the development of students' critical thinking, ethical reasoning, consumer awareness, and algorithmic literacy skills. In conclusion, this study presents an applicable lesson design model that supports the "active citizen" profile envisioned by the Türkiye Century Education Model with the advanced cognitive and ethical competencies required in the age of artificial intelligence. The study is significant in that it offers an original and practical approach to restructuring digital citizenship education in social studies within the context of algorithmic literacy and artificial intelligence.

Keywords: Digital citizenship, algorithmic literacy, consumer awareness, P4C (Philosophy for Children), Türkiye Century Education Model, social studies education.

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Dijital Vatandaşlıkları

Esra Nihlenur Şen [1,*], Eylem Çoban [2], Adem Beldağ [3], Ahmet Nalçacı [4] & Bayram Tay [5]
[1] Sınıf Öğretmenliği Balıkesir Üniversitesi
[2] Sınıf Öğretmenliği Gaziantep Üniversitesi
[3] Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
[4] Türkçe ve Sosyal Bilimler Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
[5] Sınıf Öğretmenliği Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
esranihlenur@gmail.com

Özet

Dijitalleşmenin hız kazanmasıyla birlikte bireylerin teknolojiyle kurdukları ilişkinin niteliği; teknik beceriler, etik, sorumluluk ve bilinç düzeyleri ile değerlendirilmektedir. Bu bağlamda dijital vatandaşlık; bireylerin dijital ortamlarda bilinçli, güvenli, eleştirel ve etik davranışlar sergilemesini ifade etmektedir. Özellikle sosyal bilgiler öğretmen adayları açısından bu kavram, hem bireysel yaşam pratikleri hem de gelecekte yetiştirecekleri öğrencilerin dijital davranışlarını şekillendirme rolleri bakımından kritik bir öneme sahiptir. Nitekim sosyal bilgiler eğitimi, etkili ve sorumlu vatandaş yetiştirme amacı doğrultusunda dijital ortamlarda da aktif ve bilinçli katılımı gerekli kılmaktadır. Bu noktada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının dijital vatandaşlık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi hem öğretmen yetiştirme süreçlerinin geliştirilmesi hem de vatandaşlık eğitiminin dijital boyutunun güçlendirilmesi açısından önem taşımaktadır. Bu araştırma, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının dijital vatandaşlık düzeylerini cinsiyet ve sınıf düzeyi değişkenleri açısından inceleyerek alan yazınına katkı sunmayı ve eğitim uygulamalarına yönelik çıkarımlar geliştirmeyi amaçlamaktadır. Araştırma nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama desenine uygun olarak yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubu maksimum çeşitlilik örneklemesi ile Türkiye'deki yedi coğrafi bölgeden belirlenen 292 sosyal bilgiler öğretmen adayından oluşmaktadır. Veriler "Dijital Vatandaşlık Ölçeği" aracılığıyla çevrim içi ortamda toplanmıştır. Normal dağılıma sahip olduğu belirlenen verilerin analizinde tek örneklem t testi, bağımsız örneklemler t testi ve tek yönlü varyans analizi uygulanmıştır. Elde edilen bulgulara göre sosyal bilgiler öğretmen adaylarının dijital vatandaşlık düzeyleri anlamlı derecede yüksektir. Benzer şekilde dijital vatandaşlık alt boyutlarından dijital yetkinlik ve dijital güven düzeylerinin de anlamlı derecede yüksek olduğu, bununla birlikte dijital kaygı düzeylerinin orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Erkek ve kadın sosyal bilgiler öğretmen adaylarının dijital vatandaşlık düzeyleri arasında anlamlı farklılık olup olmadığı incelendiğinde erkek öğretmen adaylarının dijital vatandaşlık düzeylerinin kadın öğretmen adaylarından anlamlı derecede daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Cinsiyete göre yapılan karşılaştırmada dijital yetkinlik alt boyutunda erkek öğretmenler lehine anlamlı farklılık bulunduğu, dijital güven ve dijital kaygı alt boyutlarında anlamlı farklılık oluşmadığı tespit edilmiştir. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının dijital vatandaşlık ve alt boyutlarına yönelik düzeyleri sınıf düzeylerine göre anlamlı farklılık göstermemiştir.

Anahtar Kelimeler: Dijital vatandaşlık, sosyal bilgiler, öğretmen adayları

Digital Citizenships of Social Studies Teacher Candidates

Esra Nihlenur Şen [1,*], Eylem Çoban [2], Adem Beldağ [3], Ahmet Nalçacı [4] & Bayram Tay [5]

Abstract

With the acceleration of digitalization, individuals' interactions with technology are evaluated not only in terms of their technical skills, but also with regard to their levels of ethics, responsibility, and awareness. In this context, digital citizenship refers to individuals' ability to exhibit conscious, safe, critical, and ethical behaviors in digital environments. For social studies teacher candidates in particular, this concept is of critical importance both in terms of their own daily practices and their role in shaping the digital behaviors of the students they will educate in the future. Social studies education necessitates active and informed participation in digital environments, in line with its aim of cultivating effective and responsible citizens. At this point, examining the level of digital citizenship among social studies teacher candidates in terms of various variables is important both for improving teacher training processes and for strengthening the digital dimension of citizenship education. This study aims to contribute to the literature and develop implications for educational practices by examining the digital citizenship levels of pre-service social studies teachers in terms of gender and grade level variables. The study was conducted using a correlational survey design within the framework of quantitative research methods. The study sample consisted of 292 social studies teacher candidates selected from seven geographic regions in Türkiye using maximum diversity sampling. The data were collected online through the "Digital Citizenship Scale". In the analysis of data determined to have a normal distribution, a one-sample t-test, an independent samples t-test, and one-way analysis of variance were applied. According to the findings obtained, the digital citizenship levels of social studies teacher candidates are significantly high. Similarly, it has been determined that the levels of digital competence and digital confidence, which are subdimensions of digital citizenship, are also significantly high; however, digital anxiety levels are at a moderate level. When it was examined whether there was a significant difference between the digital citizenship levels of male and female social studies teacher candidates, it was revealed that the digital citizenship levels of male teacher candidates were significantly higher than those of female teacher candidates. In the comparison by gender, it was determined that a significant difference was found in favor of male teachers in the digital competence sub-dimension, while no significant difference was observed in the digital confidence and digital anxiety subdimensions. The levels of social studies teacher candidates regarding digital citizenship and its subdimensions did not show a significant difference according to grade level.

Keywords: Digital citizenship, social studies, teacher candidates

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Yapay Zekâ Destekli Eğitim Araçlarına İlişkin Algıları

Muhammet Yılmaz [1,*] & Bahadır Gülbahar [2]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
[2] Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
yilmaz_muhammet@ogr.ahievran.edu.tr

Özet

Son yıllarda yapay zekâ teknolojilerinde yaşanan hızlı gelişmeler eğitim alanında önemli dönüşümlere yol açmaktadır. Özellikle üretken yapay zekâ uygulamalarının yaygınlaşmasıyla birlikte öğretim süreçlerinin planlanması, öğrenme materyallerinin hazırlanması, ölçme ve değerlendirme uygulamalarının yürütülmesi ve öğrenme analitiği gibi birçok alanda yeni olanaklar ortaya çıkmıştır. Yapay zekâ destekli sistemler; akıllı öğretim sistemleri, otomatik değerlendirme araçları, öğrenme analitiği uygulamaları ve üretken yapay zekâ tabanlı içerik üretim araçları aracılığıyla eğitim ortamlarının niteliğini dönüştürme potansiyeline sahiptir. Bununla birlikte bu teknolojilerin eğitim ortamlarında etkili ve sorumlu biçimde kullanılabilmesi büyük ölçüde öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının bu teknolojilere yönelik bilgi düzeyleri, deneyimleri, algıları ve pedagojik yeterlikleri ile ilişkilidir. Bu nedenle öğretmen adaylarının yapay zekâ teknolojilerine ilişkin farkındalıklarının ve algılarının belirlenmesi, öğretmen yetiştirme programlarının güncellenmesi açısından önemli görülmektedir. Bu araştırmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yapay zekâ destekli eğitim araçlarına ilişkin bilgi, deneyim ve algılarını ortaya koymak; yapay zekâ teknolojilerinin öğretmenlik mesleğine, öğrenme-öğretme süreçlerine ve öğretmen yetiştirme programlarına olası etkilerine ilişkin görüşlerini incelemektir. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde fenomenolojik (olgubilim) desen kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Fenomenolojik araştırmalar bireylerin belirli bir olguya ilişkin deneyimlerini, algılarını ve anlamlandırma süreçlerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu bağlamda çalışmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yapay zekâ teknolojilerine ilişkin deneyimlerinin ve algılarının derinlemesine incelenmesi hedeflenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu 2025-2026 Akademik Yılı'nda bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesinde öğrenim görmekte olan toplam 28 sosyal bilgiler öğretmen adayı oluşturmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme tekniği kullanılmıştır. Katılımcıların öğretmen yetiştirme programı kapsamında teknoloji destekli öğretim uygulamalarına ilişkin temel bilgiye sahip olmaları ölçüt olarak belirlenmiştir. Araştırma verileri, araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Görüşmelerde öğretmen adaylarının yapay zekâ teknolojilerine ilişkin bilgi düzeyleri, bu teknolojileri kullanma deneyimleri, öğretim süreçlerinde kullanım alanları, sağladığı avantajlar ve olası risklere ilişkin görüşleri ele alınmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak analiz edilmiş ve veriler temalar, kategoriler ve kodlar çerçevesinde yorumlanmıştır. Araştırma bulguları, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yapay zekâ araçlarını özellikle ders planlama, öğretim materyali geliştirme, etkinlik tasarlama ve ölçme-değerlendirme süreçlerinde yararlı araçlar olarak değerlendirdiklerini göstermektedir. Katılımcılar, yapay zekâ teknolojilerinin öğretmenlerin iş yükünü azaltabileceğini, öğretim sürecini daha verimli hâle getirebileceğini ve öğrencilerin öğrenme süreçlerini destekleyebileceğini ifade etmişlerdir. Bununla birlikte yapay zekâ kullanımının öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerinin zayıflaması, akademik dürüstlük ihlalleri ve veri gizliliği gibi konular açısından bazı riskler barındırdığı da dile getirilmiştir. Ayrıca araştırma sonuçları, öğretmen adaylarının

önemli bir bölümünün yapay zekâ okuryazarlığı konusunda kendilerini yeterli görmediklerini ve bu konuda sistematik bir eğitim almadıklarını ortaya koymaktadır. Araştırma sonuçları, öğretmen yetiştirme programlarında yapay zekâ okuryazarlığına yönelik derslerin ve uygulamaların yer almasının önemine işaret etmektedir. Bu bağlamda eğitim fakültelerinde yapay zekâ teknolojilerinin pedagojik, etik ve sorumlu kullanımına yönelik eğitimlerin yaygınlaştırılması; öğretmen adaylarının teknoloji entegrasyonu konusunda desteklenmesi ve bu teknolojilerin öğretim süreçlerinde bilinçli biçimde kullanılmasına yönelik uygulamalı öğrenme ortamlarının geliştirilmesi önerilmektedir. Böylece geleceğin öğretmenlerinin dijital dönüşüm sürecine daha hazırlıklı olmaları ve yapay zekâ destekli öğrenme ortamlarını etkili biçimde kullanabilmeleri mümkün olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yapay zekâ, eğitimde yapay zekâ, öğretmen adayları, yapay zekâ okuryazarlığı, öğretmen eğitimi

Social Studies Pre-Service Teachers' Perceptions of Artificial Intelligence-Supported Educational Tools

Muhammet Yılmaz [1,*] & Bahadır Gülbahar [2]

Abstract

In recent years, rapid developments in artificial intelligence (AI) technologies have led to significant transformations in the field of education. With the widespread use of generative artificial intelligence applications, new opportunities have emerged in many areas such as instructional planning, the preparation of learning materials, the implementation of assessment and evaluation practices, and learning analytics. AI-supported systems have the potential to transform the quality of educational environments through intelligent tutoring systems, automated assessment tools, learning analytics applications, and generative AI-based content production tools. However, the effective and responsible integration of these technologies into educational environments is largely related to teachers' and pre-service teachers' levels of knowledge, experiences, perceptions, and pedagogical competencies regarding these technologies. Therefore, identifying pre-service teachers' awareness and perceptions of artificial intelligence technologies is considered important for updating teacher education programs. The aim of this study is to reveal social studies pre-service teachers' knowledge, experiences, and perceptions regarding AI-supported educational tools and to examine their views on the possible effects of artificial intelligence technologies on the teaching profession, teaching–learning processes, and teacher education programs. The study was conducted within the framework of a qualitative research approach using a phenomenological design. Phenomenological research aims to reveal individuals' experiences, perceptions, and meaning-making processes regarding a particular phenomenon. In this context, the study sought to examine in depth the experiences and perceptions of social studies pre-service teachers regarding artificial intelligence technologies. The study group consists of 28 social studies pre-service teachers studying at the faculty of education of a state university during the 2025-2026 academic year. Criterion sampling, one of the purposive sampling methods, was used in determining the study group. Having basic knowledge of technology-supported teaching practices within the scope of the teacher education program was determined as the main criterion for participation. The research data were collected through a semi-structured interview form developed by the researcher. During the interviews, the participants' levels of knowledge about artificial intelligence technologies, their experiences in using these technologies, their areas of use in instructional processes, the advantages they provide, and the potential risks associated with their use were explored. The data obtained were analyzed using content analysis, and the findings were interpreted within the framework of themes, categories, and codes. The findings of the study indicate that social studies pre-service teachers consider AI tools to be useful particularly in lesson planning, instructional material development, activity design, and assessment and evaluation processes. Participants stated that artificial intelligence technologies could reduce teachers' workload, increase the efficiency of instructional processes, and support students' learning experiences. However, it was also emphasized that the use of AI may pose certain risks in terms of weakening students' critical thinking skills, academic integrity violations, and issues related to data privacy. In addition, the results revealed that a significant proportion of the pre-service teachers do not consider themselves sufficiently competent in terms of AI literacy and have not received systematic training on this topic. The results of the study highlight the importance of including courses and practical

applications related to artificial intelligence literacy in teacher education programs. In this context, it is recommended that faculties of education expand training programs focusing on the pedagogical, ethical, and responsible use of artificial intelligence technologies, support pre-service teachers in technology integration, and develop practice-oriented learning environments that promote the conscious use of these technologies in instructional processes. Such initiatives may help future teachers become better prepared for the ongoing digital transformation and enable them to effectively utilize AI-supported learning environments in their professional practices.

Keywords: Artificial intelligence, artificial intelligence in education, pre-service teachers, artificial intelligence literacy, teacher education

Tarih Öğretmen Adaylarının Yapay Zekâ Araçlarını Kullanım Durumları

Ramazan Kaya [1,*], Gafar Okan Geliş [1], Ahmet Kartal [1], Deniz Akbaba [1] & Irem Karakoç [1]
[1] Tarih Öğretmenliği Atatürk Üniversitesi
ramco@atauni.edu.tr

Özet

Günümüzde yapay zekâ hayatımızın her alanında olduğu gibi eğitimde de kendine yer bulmakta ve kullanımı giderek yaygınlaşmaktadır. Dolayısıyla son yıllarda eğitim alanında yapılan çalışmalar ve tartışmalar yapay zekânın kullanımı üzerinde yoğunlaşmaktadır. Yapay zekânın etkili ve etik kullanımı, eğitim alanına katkıları, taşıdığı riskler ve yapay zekâ okur yazarlığı gibi konular bu çalışma ve tartışmalarda öne çıkmaktadır. Yapay zekâ konusunda öğretmenlerin, akademisyenlerin ya da gelecekte eğitici pozisyonunda bulunma potansiyeli olan üniversite öğrencilerinin bu araçları nasıl kullandığı önemli bir husus olarak görülmektedir. Bu araştırmanın amacı tarih öğretmen adaylarının yapay zekâ araçlarını kullanma durumlarını tespit etmektir. Araştırma nitel araştırma yaklaşımıyla ve temel nitel araştırma deseniyle yürütülmüştür. Araştırmanın katılımcıları Türkiye'nin doğusundaki bir üniversitenin eğitim fakültesi tarih öğretmenliği anabilim dalının 3. ve 4. sınıflarında öğrenim gören 40 öğretmen adayıdır. Katılımcılar kolay durum örneklemesi yoluyla belirlenmiştir. Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış görüşme formuyla toplanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular katılımcıların neredeyse tamamının yapay zekâ araçlarını kullandığını ve bu araçlardan eğitim alanında ödev, sunum, makale hazırlama ve ders çalışma başta olmak üzere çeşitli amaçlarla yararlandığını ortaya koymaktadır. Katılımcıların neredeyse yarısının yanlış ve hatalı bilgi vermesinden dolayı yapay zekâ araçlarına güvenmediği, ayrıca büyük çoğunluğunun yapay zekâdan elde edilen bilgileri başta güvenilir ve bilimsel kaynaklar ile farklı internet tarayıcılarından karşılaştırmak olmak üzere çeşitli biçimlerde teyit ettiği belirlenmiştir. Katılımcıların büyük çoğunluğunun zaman kazandırması ve genel olarak birçok işlerini görmesinden dolayı yapay zekâ araçlarını faydalı bulduğu görülmüştür. Yapay zekâ araçlarını araştırma ve bilgiye ulaşmada hız ve kolaylık kazandırması, dersin anlaşılmasına katkı sağlaması, dersi görselleştirmesi ve ilgi çekici hale getirmesi gibi faydalarından dolayı tarih öğretimi için oldukça etkili olarak gören katılımcıların aynı zamanda bu araçların gelecekte sınıflarda vazgeçilmez bir hale geleceğini düşündüğü de belirlenmiştir. Araştırmada öğretmen adaylarının yapay zekâ araçlarının etkili kullanımı hususunda kısmen yeterli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen adaylarının daha donanımlı olabilmeleri için lisans programlarına yapay zekâ araçlarının kullanımına yönelik zorunlu bir ders konarak eğitim almaları sağlanabilir.

Anahtar Kelimeler: Yapay zekâ, tarih öğretimi, bilginin teyit edilmesi, öğretmen adayı

The Use of Artificial Intelligence Tools by Pre-Service History Teacher

Ramazan Kaya [1,*], Gafar Okan Geliş [1], Ahmet Kartal [1], Deniz Akbaba [1] & Irem Karakoç [1]

Abstract

Today, artificial intelligence is finding its place in education, just as it is in every other aspect of our lives, and its use is becoming increasingly widespread. Thus, the studies and discussions in the field of education in recent years have been focused on the use of artificial intelligence. Topics such as the effective and ethical use of artificial intelligence, its contributions to the field of education, the risks it poses, and AI literacy are prominent in these studies and discussions. In the field of artificial intelligence, how teachers, academics, or university students with the potential to hold teaching positions in the future use these tools is considered an important issue. The aim of this research is to determine the usage of artificial intelligence tools by pre-service history teachers. The research was conducted using a qualitative research approach and a basic qualitative research design. The participants of the study were a total of 40 pre-service teachers studying in the 3rd and 4th years of the history education department within the faculty of education at a university in eastern Türkiye. Participants were selected through convenience sampling. The data for the study were collected using a semi-structured interview form. The obtained data were analyzed using content analysis. The findings reveal that almost all participants used artificial intelligence tools and benefited from these tools for various purposes in the field of education, primarily for preparing assignments, presentations, articles, and studying for classes. It was determined that nearly half of the participants did not trust artificial intelligence tools due to the fact that they provided inaccurate and incorrect information, and that the vast majority verified the information obtained from AI in various ways, primarily by comparing it with reliable and scientific sources and with information from different internet browsers. The vast majority of participants found artificial intelligence tools useful because they save time and generally help them with many tasks. Participants viewed artificial intelligence tools as highly effective for history teaching due to their benefits in speeding up and facilitating research and access to information, contributing to understanding the lesson, visualizing the lesson, and making it more engaging. They also believed that these tools would become indispensable in classrooms in the future. The study concluded that pre-service teachers are only partially proficient in the effective use of artificial intelligence tools. To better equip pre-service teachers, a core course on the use of artificial intelligence tools could be included in undergraduate programs.

Keywords: Artificial intelligence, history teaching, fact checking, preservice teacher

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Yapay Zekâ Etiği ve Sosyal Risk Algılarına Yönelik Görüşleri

Fatmanur Öztürk [1,*] & Fatma Akcan [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Kırıkkale Üniversitesi
fatmanur_ozturk@outlook.com.tr

Özet

Bu araştırma geleceğin öğretmenleri olan Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının yapay zekâ etiği ve yapay zekânın oluşturabileceği sosyal risklere ilişkin görüşlerini tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırmanın çalışma grubunu bir devlet üniversitesinin Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümünde öğrenim görmekte olan 33 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde araştırmanın doğasına uygun olarak kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırma 2025-2026 eğitim öğretim yılının bahar yarıyılında gerçekleştirilmiştir. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden durum analizi türünde durum çalışması deseniyle yürütülmüştür. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanmış yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu, 2025-2026 eğitim-öğretim yılında bahar döneminde Türkiye'deki bir üniversitede eğitim alan Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarından "Google Forms" ile iletilip gönüllülük esaslı veri toplanmıştır. Görüşme formu önceden 3 alan uzmanı görüşüne sunulmuştur. Elde edilen veriler betimsel analiz ve içerik analiz tekniğiyle çözümlenerek raporlanmıştır. Araştırmanın bulguları, katılımcıların kendi ifadelerinden yapılan doğrudan alıntılar ile desteklenerek sunulmuştur. Araştırmanın bulgularından hareketle sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yapay zekâ kavramını zaman kazandıran, hayatı kolaylaştıran, istenen bilgiye hızlı bir şekilde ulaşmayı sağlayan, verimliliği arttıran etkili bir araç olarak gördükleri ancak bu teknolojinin kontrollü kullanılması gereken bir danışman ve yol gösterici bir yenilik olarak nitelendirdikleri görülmektedir. Bunun yanı sıra yapay zekânın etik açıdan kişisel verilerin ihlali, yanlış bilgilerle yanıltma, mahremiyet, düşünmeyi kısıtlama ve intihal gibi sorunlara yol açabileceği sonucuna da ulaşılmıştır. Katılımcılar, yapay zekânın kişisel verilerin ihlali, bilgi kirliliğinin ortaya çıkması, eleştirel düşünmeyi kısıtlama, meslekleri ortadan kaldırma gibi riskleri de beraberinde getirdiğini belirtmişlerdir. Yapay zekâ etiği konusunda alınabilecek önlemler arasında sınırlandırarak kullanım, yapay zekâ aracının şeffaf ve hesap verebilir bir niteliğe sahip olması, sınırlı izin verilmesi, ulusal ve uluslararası yasal kurallar ile sürekli bir insan denetiminin olması gerektiği sonuçları elde edilmiştir. Sosyal bilgiler öğretmen adayları gelecekte sınıflarında yapay zekâyı kullanma konusunda teknolojiyi yasaklamak yerine eleştirel bir süzgeçten geçirerek öğrencilerin düşünme becerilerini köreltmeden bireyselleştirilmiş ve etkileşimli öğrenme süreçlerini destekleyen bir araç olarak kullanmayı düşündükleri sonucuna da ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, öğretmen adayları, yapay zekâ etiği, yapay zekâ riski

Social Studies Teacher Candidates' Views on Artificial Intelligence Ethics and Social Risk Perceptions

Fatmanur Öztürk [1,*] & Fatma Akcan [1]

Abstract

This study aimed to determine the views of prospective Social Studies teachers, who are the teachers of the future, regarding artificial intelligence ethics and the potential social risks posed by artificial intelligence. The study group consisted of 33 teacher candidates studying in the Social Studies Teaching Department of a state university. In determining the study group, a convenience sampling method was used in accordance with the nature of the research. The study was conducted during the spring semester of the 2025–2026 academic year. The research was carried out using a case study design, which is one of the qualitative research methods, within the framework of situation analysis. A semi-structured interview form prepared by the researchers was used as the data collection tool. The interview form was distributed via "Google Forms" to Social Studies teacher candidates studying at a university in Türkiye during the spring semester of the 2025–2026 academic year, and data were collected on a voluntary basis. The interview form was reviewed by three field experts prior to implementation. The obtained data were analyzed and reported using descriptive analysis and content analysis techniques. The findings of the study were presented with direct quotations from the participants' own statements. Based on the findings, it was observed that the participants perceived artificial intelligence as an effective tool that saves time, facilitates life, enables quick access to desired information, and increases efficiency. However, they also described it as an innovation that should be used in a controlled manner, serving as a consultant and guide. In addition, it was concluded that artificial intelligence may lead to ethical issues such as violations of personal data, misinformation, privacy concerns, restriction of thinking, and plagiarism. Participants also stated that artificial intelligence brings risks such as personal data breaches, the spread of misinformation, limitation of critical thinking, and the elimination of certain professions. Among the measures that can be taken regarding artificial intelligence ethics, the findings indicated the need for controlled use, transparency and accountability of AI tools, limited authorization, the establishment of national and international legal regulations, and continuous human oversight. Furthermore, it was concluded that prospective Social Studies teachers intend to use artificial intelligence in their future classrooms not by banning it, but by filtering it through a critical perspective, and by using it as a tool that supports individualized and interactive learning processes without dulling students' thinking skills.

Keywords: Social studies, teacher candidates, artificial intelligence ethics, artificial intelligence risk

İlköğretim 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabında Dijitalleşmeye Yer Verilme Düzeyi

Nuray Sarımeşe [1,*] & Barış Avşar [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Millî Eğitim Bakanlığı
nuraysarimese97@gmail.com

Özet

Yirmi birinci yüzyılın başından itibaren bilgi ve iletişim teknolojilerinde yaşanan gelişmeler toplumsal yapıların yanı sıra eğitim ekosistemlerinde de bazı değişikliklere sebep olduğu bilinen bir gerçektir. Değişen ve gelişen günümüz dünyasında teknolojinin ilerlemesiyle birlikte yapay zekânın son dönemde hayatımıza hızla dâhil olduğu ve eğitim sistemimiz içerisinde de kendisine yer bulduğu yadsınamaz bir gerçektir. Eğitim sistemlerinde dijital dönüşüm, yalnızca teknolojik araçların kullanımını değil, aynı zamanda müfredat tasarımı, ölçme değerlendirme yöntemleri ve öğretmen, öğrenci rollerinin de yeniden düzenlenmesinde aktif bir rol oynadığını söyleyebiliriz. Bu nedenle dijital değişim ve dönüşümün bizlerin geleceği olan öğrenciler tarafından doğru algılanarak onların dijital okur yazarlık seviyelerinin yükseltilmesine katkı sağlamak biz öğretmenlerin başlıca görevlerinden biridir diyebiliriz. Bu bağlamda 2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında hazırlanan sosyal bilgiler dersi 5. sınıf 1. ve 2. ders kitabında dijitalleşmeye yer verilme düzeyi bu çalışmanın temel amacını oluşturmaktadır. Yapılan ilgili literatür taramasında teknoloji ve dijitalleşme ile ilgili birçok çalışmanın yapıldığı ancak yenilenen müfredat doğrultusunda sosyal bilgiler ders kitaplarındaki dijitalleşmeye yer verilme düzeylerini ortaya koyan bir çalışmaya rastlanmaması bu çalışmanın ortaya konulmasında ana etken olmuştur. Bu çalışma doğrultusunda nitel araştırma yöntemlerinden belgesel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın veri kaynağı olarak 2025-2026 eğitim öğretim yılında resmi ve özel okullarda okutulan 5. sınıf 1. ve 2. ders kitabı esas alınmıştır. Bu kitaplarda geçen, dijitalleşmeye yönelik kavramların; anahtar kelime, metin yönerge, soru, etkinlik/değerlendirme, genel ağ haberi ve görsellerde kullanılma sıklıklarını öğrenme alanları açısından incelenmiştir. Yapılan içerik analizi sonucunda dijitalleşmeye yer verilme sıklığının en az "hayatımızdaki ekonomi", en fazla ise "teknoloji ve sosyal bilimler" öğrenme alanın içerisinde olduğu ayrıca bu öğrenme alanlarında dijitalleşmeye yönelik en az kavramın "anahtar kelimeler" içerisinde en fazla ise "metinler" içerisinde yer aldığı tespit edilmiştir. Sonuç olarak teknolojik gelişmelere bağlı olarak yapay zekânın neredeyse hayatımızın merkezine oturduğu bu dönemde dijitalleşmeye yönelik içeriklerin sosyal bilgiler ders kitaplarındaki yerinin artırılması öğrencilerin çağı yakalamaları ve çağın gerekleri doğrultusunda hareket etmelerinin aktif vatandaşlar olarak yetişmelerinin önünü açabilir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler, ders kitabı, dijitalleşme

The Level of Inclusion of Digitalization in the 5th Grade Primary School Social Studies Textbook

Nuray Sarımeşe [1,*] & Barış Avşar [1]

Abstract

It is a well-known fact that developments in information and communication technologies since the beginning of the twenty-first century have caused some changes in social structures as well as in educational ecosystems. In today's ever-changing and developing world, it is undeniable that artificial intelligence has rapidly become integrated into our lives and found its place in our education system, thanks to advancements in technology. In education systems, digital transformation plays an active role not only in the use of technological tools but also in curriculum design, assessment methods, and the restructuring of teacher and student roles. Therefore, it can be said that one of the main duties of us teachers is to ensure that digital change and transformation are correctly understood by our students, who are our future, and to contribute to raising their digital literacy levels. In this context, the extent to which digitalization is incorporated into the 5th grade social studies textbooks (grades 1 and 2) prepared within the framework of the 2024 Turkish Century Education Model constitutes the main objective of this study. A literature review revealed numerous studies on technology and digitalization, but the lack of a study examining the extent to which digitalization is incorporated into social studies textbooks in line with the updated curriculum was the primary factor in undertaking this study. This study has utilized the documentary research method, a qualitative research method. The research was based on the 5th grade 1st and 2nd textbooks used in public and private schools during the 2025-2026 academic year. The frequency of use of digitalization related concepts in these books in terms of keywords, text instructions, questions, activities/assessments, online news, and images was examined from the perspective of learning areas. The content analysis revealed that the frequency of mentioning digitalization was lowest in the "Economy in Our Lives" learning area and highest in the "Technology and Social Sciences" learning area. Furthermore, it was determined that within these learning areas, the fewest concepts related to digitalization appeared in "keywords" and the most appeared in "texts". In conclusion, in this era where artificial intelligence has become almost central to our lives due to technological advancements, increasing the inclusion of digital content in social studies textbooks can help students keep pace with the times, act in accordance with the demands of the era, and develop into active citizens.

Keywords: Social Studies, textbook, digitalization

Sosyal Bilgiler Öğretmenleri İçin Yapay Zekâ Destekli Dijital Oyun Tasarım Rehberi

Veysel Dağdemir [1,*] & Remzi San [2]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anadolu Üniversitesi
[2] Çizgi Film (Animasyon) Anadolu Üniversitesi
vbdagdemir@gmail.com

Özet

Yirmi birinci yüzyıl becerileri ve dijital dönüşüm süreci, eğitim ortamlarında bilginin doğrudan aktarılmasından ziyade, anlamlandırılması ve deneyimlenmesi üzerine kurulu yöntemleri gerekli kılmaktadır. Bu gereksinim özellikle disiplinlerarası bir yapıya sahip olan Sosyal Bilgiler eğitimi için stratejik bir önem taşımaktadır. 14. Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumu'nun (USBES) "Dijital Dünyada Sosyal Bilgiler Eğitimi" olarak belirlenen ana teması doğrultusunda, dijital oyunların ve yapay zekâ teknolojilerinin bu alana entegrasyonu güncel bir tartışma alanı oluşturabilir. Bu çalışma, öğretmenlerin teknik uzmanlık gerektiren dijital içerik geliştirme süreçlerinde pedagojik amaçlar ile teknolojik sınırlılıklar arasında bir denge kurarken karşılaşabilecekleri güçlüklerin aşılmasına ve öğretmenlere uygulamada eşlik edilmesine yönelik olarak; Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi (TPAB), Oyunlaştırma (Gamification) ve Üretken Yapay Zekâ (GenAI) bileşenlerini temel alan bir dijital oyun tasarım rehberi sunmayı amaçlamaktadır. Çalışmanın ilk bileşeni olan Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi, önerilen rehberin kuramsal dayanağını teşkil etmektedir. Sosyal Bilgiler dersinin tarih, coğrafya, vatandaşlık ve ekonomi gibi farklı disiplinleri kapsayan yapısı, teknoloji entegrasyonunda hem ilgili araçların kullanımını hem de bunların pedagojik bir amaç doğrultusunda nasıl yapılandırılacağını gerekli kılmaktadır. Rehber kapsamında Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi, kazanım analizinden öğretim yöntemine kadar olan süreçte, teknolojinin sadece bir "araç" olma konumundan "öğretimi zenginleştirici bir bileşen" düzeyine taşınmasına odaklanmaktadır. İkinci bileşen olan Oyunlaştırma, öğrencinin dijital öğrenme ortamındaki motivasyonunu ve bilişsel bağlılığını sürdürülebilir kılmak adına sürece dahil edilmiştir. Sosyal Bilgiler dersindeki soyut kavramların ve karmaşık sosyal olayların, oyun mekanikleri ve dinamikleri aracılığıyla hikâyeleştirilmesinin, öğrenci deneyimini zenginleştirebileceği öngörülmektedir. Bu bağlamda rehber; ödül sistemleri, ilerleme göstergeleri ve keşif unsurlarının Sosyal Bilgiler öğretim programıyla nasıl ilişkilendirilebileceğine dair pratik yaklaşımlar sunmaktadır. Rehberin yürütücü ve yenilikçi bileşeni olarak kurgulanan Üretken Yapay Zekâ (GenAI) ise, tasarım sürecinin teknik uygulama bölümlerindeki engelleri minimize etmeyi hedeflemektedir. Üretken yapay zekâ araçlarının; etkileşimli senaryoların kurgulanması, tarihsel dönemlere uygun görsel materyallerin üretilmesi ve düşük kod (low-code) asistanlığı ile oyun mekaniklerinin yapılandırılması aşamalarında eğitimcilere rehberlik edebileceği düşünülmektedir. Bu yönüyle çalışma, karmaşık yazılım süreçlerini öğretmenler için daha erişilebilir ve yönetilebilir bir iş akışına dönüştürmeyi vaat edebilmektedir. Bu çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden betimsel analiz ve kuramsal sentezleme (theoretical synthesis) desenine dayanmaktadır. Araştırma süreci; Sosyal Bilgiler öğretim programındaki kazanımların, oyunlaştırma tasarım prensiplerinin ve üretken yapay zekâ araçlarının sunduğu teknolojik imkânların sistematik bir analizi üzerine kurgulanmıştır. Metodolojik olarak; mevcut alan yazındaki pedagojik modeller ile dijital tasarım stratejileri çapraz sorgulama yöntemiyle incelenerek, öğretmenler için uygulanabilir ve mantıksal bir iş akışı (workflow) oluşturulmuştur. Çalışma kapsamında, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yapay zekâ destekli araçları kullanarak pedagojik derinliği olan, oyunlaştırma odaklı ve HTML5 tabanlı interaktif materyalleri nasıl

geliştirebileceklerine dair sistematik bir yol haritası sunulmaktadır. Hazırlanan bu tasarım rehberinin, öğretmenleri dijital içerik tüketicisi konumundan "içerik yaratıcısı" konumuna geçişlerinde desteklemesi ve Sosyal Bilgiler eğitiminde yapay zekâ kullanımına dair işlevsel bir tartışma zemini oluşturması beklenmektedir. Çalışmanın sonuçlarının hem akademisyenler hem de uygulama aşamasındaki öğretmenler için teknoloji entegrasyonu süreçlerinde somut ve yol gösterici bir perspektif sağlayacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler eğitimi, üretken yapay zekâ (GenAI), TPAB, oyunlaştırma, tasarım rehberi

A Generative AI-Supported Digital Game Design Guide for Social Studies Teachers

Veysel Dağdemir [1,*] & Remzi San [2]

Abstract

Twenty-first-century skills and the process of digital transformation necessitate instructional methods rooted in meaning-making and experiential learning rather than the direct transmission of information. This requirement carries strategic importance, particularly for Social Studies education, given its inherently interdisciplinary structure. In alignment with the theme of the 14th International Social Studies Education Symposium (USBES), "Social Studies Education in the Digital World," the integration of digital games and artificial intelligence technologies into this field emerges as a contemporary area of discourse. This study aims to present a digital game design guide based on the integration of Technological Pedagogical Content Knowledge (TPACK), Gamification, and Generative Artificial Intelligence (GenAI) components. This guide is intended to help teachers overcome challenges they may encounter while balancing pedagogical objectives and technological constraints during digital content development processes that demand technical expertise, while also providing practical scaffolding for educators. The first component of the study, Technological Pedagogical Content Knowledge, constitutes the theoretical foundation of the proposed guide. The structure of Social Studies, encompassing disciplines such as history, geography, citizenship, and economics, necessitates both the use of relevant tools and their structuring in accordance with pedagogical objectives. Within the scope of this guide, Technological Pedagogical Content Knowledge focuses on elevating technology from being a mere "tool" to a "teaching-enhancing component" throughout the process, from learning outcome analysis to instructional methodology. The second component, Gamification, is integrated to ensure the sustainability of student motivation and cognitive engagement in digital learning environments. It is anticipated that storytelling abstract concepts and complex social events through game mechanics and dynamics may enrich the student experience. In this context, the guide offers practical approaches on how reward systems, progress indicators, and discovery elements can be aligned with the Social Studies curriculum. Generative Artificial Intelligence (GenAI), conceptualized as the executive and innovative component of the guide, aims to minimize obstacles in the technical implementation phases of the design process. It is considered that generative AI tools may assist educators in stages such as constructing interactive scenarios, producing historical visual assets, and structuring game mechanics through low-code assistance. In this regard, the study promises to transform complex software processes into a more accessible and manageable workflow for teachers. This study is based on qualitative research designs involving descriptive analysis and theoretical synthesis. The research process is structured around a systematic analysis of Social Studies curriculum learning outcomes, gamification design principles, and the technological capabilities offered by generative AI tools. Methodologically, a logical and applicable workflow has been developed for educators by examining existing pedagogical models and digital design strategies through a cross-examination method. Within the scope of this study, a systematic roadmap is presented regarding how Social Studies teachers can develop pedagogically deep, gamification-oriented, and HTML5-based interactive materials using AI-supported tools. This design guide is expected to support teachers in their transition from being digital content consumers to "content creators" and to establish a functional ground for discussion regarding the use of artificial intelligence in Social Studies education. The results are

envisioned to provide a concrete and guiding perspective for both researchers and practitioners in technology integration processes.

Keywords: Social studies education, generative AI (GenAI), TPACK, gamification, design guide

Dijital Dönüşüm Sürecinde Sosyal Bilgiler Öğretim Programına Yapay Zekânın Entegrasyonu: Öğretmen Görüşleri Üzerine Bir Araştırma

Abdulkadir Uzunöz [1] & Emine Yalman [2,*]
[1] Sosyal Bilgiler Eğitimi Anabilim Dalı Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Millî Eğitim Bakanlığı
emnylmn66@gmail.com

Özet

Dijitalleşme ve yapay zekâ teknolojileri, eğitimin de dâhil olduğu birçok alanda etkisini giderek artırmaktadır. Bu bağlamda, yapay zekânın sosyal bilgiler öğretim programına nasıl entegre edilebileceği üzerinde düşünülmesi gereken önemli bir husustur. Öğretim programına yapay zekânın doğru şekilde entegre edilebilmesi için programın uygulayıcıları olan öğretmenlerin bu sürece ilişkin görüşleri büyük önem taşımaktadır. Bu noktadan hareketle araştırmanın amacı Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında güncellenen Sosyal Bilgiler Öğretim Programına yapay zekâ entegrasyonunun nasıl olması gerektiğine ilişkin öğretmen görüşlerini incelemektir. Araştırma, nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji (olgubilim) deseni çerçevesinde yürütülmüştür. Fenomenoloji deseni, bireylerin belirli bir olguya ilişkin deneyimlerini ve bu deneyimlere yükledikleri anlamları derinlemesine incelemeye olanak sağlaması bakımından tercih edilmiştir. Araştırmanın çalışma grubu, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılarak belirlenmiştir. Ayrıca, belirlenen ölçütlere sahip katılımcılara ulaşmak ve veri doygunluğunu sağlamak amacıyla kartopu örnekleme yönteminden de yararlanılmıştır. Katılımcıların seçiminde aşağıdaki ölçütler esas alınmıştır: Sosyal bilgiler öğretmeni olmak, Millî Eğitim Bakanlığı onaylı "Tarih ve Sosyal Bilgiler Öğretiminde Yapay Zekâ Kullanımı Eğitimi" veya benzeri en az üç eğitim/seminere katılmış olmak, sohbet robotları, görsel üretim araçları ve ders planlama uygulamaları gibi en az üç farklı yapay zekâ uygulamasını etkin biçimde kullanabilmek. Bu ölçütler doğrultusunda araştırmanın çalışma grubu 23 sosyal bilgiler öğretmeninden oluşmaktadır. Katılımcıların 12'si erkek, 11'i kadındır. Öğretmenler Türkiye'nin farklı şehirlerinde görev yapmakta olup mesleki kıdemleri 10 ile 24 yıl arasında değişmektedir. Araştırmanın veri toplama aracı, yarı yapılandırılmış görüşme formudur ve bu kapsamda katılımcılara şu sorular yöneltilmiştir: Sosyal Bilgiler Öğretim Programında ders içeriklerine yapay zekâ nasıl entegre edilebilir?, Sosyal Bilgiler Öğretim Programındaki öğrenme çıktılarında yapay zekâdan nasıl yararlanılabilir?, Sosyal Bilgiler Öğretim Programında yer alan becerilere yapay zekâ nasıl entegre edilebilir? Görüşmeler çevrim içi ortamda gerçekleştirilmiş ve her bir görüşme ortalama 40 dakika sürmüştür. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Verilerin güvenirliğini sağlamak amacıyla üç farklı kodlayıcı tarafından yapılan analizler karşılaştırılmış ve Miles ve Huberman (1994) güvenirlik formülü kullanılarak hesaplanan kodlayıcılar arası görüş birliği oranı %84 olarak bulunmuştur. Bu oran, araştırmanın güvenirliğinin yeterli düzeyde olduğunu göstermektedir. Araştırma bulguları, öğretmenlerin yapay zekânın Sosyal Bilgiler ders içeriğine entegrasyonunu iki farklı bakış açısıyla değerlendirdiklerini ortaya koymaktadır. Bu yaklaşımlar; yapay zekânın bağımsız bir içerik olarak programa dâhil edilmesi ve mevcut ders içeriğine entegre edilmesi şeklinde sınıflandırılmaktadır. Yapay zekânın bağımsız bir içerik olarak ele alınması yaklaşımı kapsamında öğretmenler öğrencilerin yapay zekâyı etkili biçimde kullanabilmelerini sağlamak amacıyla her öğrenme alanının sonunda bir "yapay zekâ kullanım kılavuzu" oluşturulmasını önermişlerdir. Bu kılavuzlarda, ilgili öğrenme alanına yönelik yapay zekâ destekli etkinlik ve uygulamaların örneklendirilerek açıklanabileceği ifade edilmiştir.

Mevcut ders içeriğine entegrasyon yaklaşımı çerçevesinde ise yapay zekâ destekli etkinliklerin kullanılmasıyla (tartışma, münazara, soru-cevap) yapay zekânın sürece dâhil edilmesi ifade edilmiştir. Öğretmenlerin, Sosyal Bilgiler Öğretim Programında yer alan becerilerin kazandırılmasında yapay zekâ uygulamalarının kullanılmasına ilişkin görüşlerinde iki temel yaklaşımın öne çıktığı görülmektedir. Bu yaklaşımlar, öğrenci tarafından üretilen ürünlere dayalı kullanım ile hazır yapay zekâ destekli araçların kullanımı biçiminde sınıflandırılmaktadır. Öğretmenler, becerilerin kazandırılmasında öğrencilerin yapay zekâdan yararlanarak özgün ürünler oluşturmalarının önemli olduğunu vurgulamış; yapay zekâ destekli içerik üretimi, sunumlar, analiz çalışmaları ve logo tasarımlarının öğrencilerin iletişim, empati, karar verme, dijital okuryazarlık ve medya okuryazarlığı becerilerinin gelişimine katkı sağladığını belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra öğretmenler, hazır yapay zekâ destekli araçların kullanımıyla da öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersindeki becerilerinin geliştirilebileceğini ifade etmiş; bu kapsamda yapay zekâ destekli simülasyonlar, senaryolar, tartışma platformları ve konum bulma uygulamalarının ders sürecine entegre edilmesini önermişlerdir. Bu bulgular, öğretmenlerin yapay zekâ entegrasyonunu hem içerik temelli hem de beceri odaklı bir anlayışla ele aldıklarını ve farklı uygulama düzeylerinde yapılandırılabileceğine ilişkin görüşler ortaya koyduklarını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Yapay zekâ, sosyal bilgiler, öğretim programı, öğretmen görüşleri

Integration of Artificial Intelligence into the Social Studies Curriculum in the Digital Transformation Process: A Study on Teachers' Opinions

Abdulkadir Uzunöz [1] & Emine Yalman [2,*]

Abstract

Digitalization and artificial intelligence technologies are increasingly influencing many fields, including education. In this context, how artificial intelligence can be integrated into the social studies curriculum constitutes an important issue. For the effective integration of artificial intelligence into the curriculum, the views of teachers, who are the implementers of the program, are of great importance. From this point of view, the aim of this study is to examine teachers' opinions on how artificial intelligence should be integrated into the Social Studies Curriculum updated within the scope of the Türkiye Century Maarif Model. The study was conducted within the framework of the phenomenology design, one of the qualitative research designs. This design was preferred because it enables an in-depth examination of individuals' experiences and the meanings they attribute to these experiences. The study group was determined using criterion sampling, one of the purposive sampling methods. In addition, snowball sampling was employed to reach participants who met the specified criteria and to ensure data saturation. The criteria included being a social studies teacher, having attended at least three trainings or seminars related to artificial intelligence, and being able to effectively use at least three different artificial intelligence applications such as chatbots, visual generation tools, and lesson planning applications. In line with these criteria, the study group consisted of 23 social studies teachers, 12 male and 11 female, working in different cities across Türkiye, with professional experience ranging from 10 to 24 years. The data collection tool of the study was a semi-structured interview form. Within this scope, participants were asked the following questions: How can artificial intelligence be integrated into course contents in the Social Studies Curriculum? How can artificial intelligence be utilized in the learning outcomes of the Social Studies Curriculum? How can artificial intelligence be integrated into the skills included in the Social Studies Curriculum? The interviews were conducted online, and each interview lasted approximately 40 minutes. The obtained data were analyzed using content analysis. To ensure reliability, the analyses conducted by three different coders were compared, and the inter-coder agreement rate was calculated as 84% using the Miles and Huberman reliability formula. This rate indicates that the study is reliable. The findings reveal that teachers evaluate the integration of artificial intelligence into the Social Studies course content from two main perspectives. These are the inclusion of artificial intelligence as an independent content area and its integration into the existing course content. Within the first approach, teachers suggested the development of an "artificial intelligence usage guide" at the end of each learning domain to help students use artificial intelligence effectively. These guides could include examples and explanations of AI-supported activities and applications related to each learning domain. Within the second approach, teachers emphasized integrating artificial intelligence into the teaching process through activities such as discussions, debates, and question-answer sessions. Regarding the acquisition of skills, two main approaches emerged in teachers' opinions: the use of artificial intelligence based on student-generated products and the use of ready-made AI-supported tools. Teachers emphasized that enabling students to create original products using artificial intelligence is important for skill development. They stated that AI-supported content production, presentations, analysis activities, and design tasks contribute to the development of

communication, empathy, decision-making, digital literacy, and media literacy skills. Furthermore, teachers noted that ready-made AI tools could also support skill development. In this context, they suggested integrating AI-supported simulations, scenarios, discussion platforms, and location-based applications into the teaching process. Overall, the findings indicate that teachers approach artificial intelligence integration from both content-based and skill-oriented perspectives and that it can be implemented at different levels within the Social Studies Curriculum.

Keywords: Artificial intelligence, social studies, curriculum, teacher opinions

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Yapay Zekânın Öğrenme Motivasyonuna Etkisine Yönelik Görüşleri

Hacer Kengeroğlu [1,*] & Fatma Akcan [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Kırıkkale Üniversitesi
hacerkengeroglu8919@gmail.com

Özet

Günümüzde eğitim alanında yapay zekânın kullanımı oldukça yaygınlaşmıştır. Bu sebeple, eğitim ve yapay zekâ ilişkisini ele alan çalışmalar giderek artış göstermektedir. Yapay zekâ araçlarının eğitime entegre edilmesi sonucunda sosyal bilgiler eğitimi alanında etkisini giderek artırmış, etkileşim daha güçlü bir hal almıştır. Bunun yanı sıra, yapay zekâ sosyal bilgiler dersinin işlenişinde işlevsel bir şekilde kullanılabilmekte, entegresi kolaylıkla yapılabilmektedir. Bu yönüyle, geleceğin öğretmenleri olan öğretmen adaylarının yapay zekâ ile ilgili görüşlerinin tespit edilmesi önem taşımaktadır. Bu araştırmanın amacı, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının yapay zekânın öğrenme motivasyonuna etkisine ilişkin görüşlerini incelemektir. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseninde yürütülmüştür. Araştırma verileri, 2025–2026 eğitim-öğretim yılının bahar döneminde gönüllülük esasına dayalı olarak toplanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, bir devlet üniversitesinin Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümünde öğrenim görmekte olan yirmi dört öğretmen adayı oluşturmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde, araştırmanın doğasına uygun olarak kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırma verileri, araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Görüşme formu öncesinde deneme formu olarak üç alan uzmanının görüşüne sunulmuş, ayrıca bir öğretmen adayına açıklık ve anlaşılırlık açısından okutularak gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde içerik analizi ve betimsel analiz yöntemleri uygulanmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yapay zekâ araçlarını en çok araştırma yapmak, bilgiye kolay ve hızlı ulaşmak ve öğrenme sürecini hızlandırmak amacıyla kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Katılımcılar, yapay zekânın en çok öğrenmeyi kolaylaştırıcı yönüyle motivasyon sağladığını düşünmektedir. Bununla birlikte, bazı katılımcılar yapay zekâ araçlarının düşünme becerilerini olumsuz etkileyebileceğini ve özgün düşünme becerisini zayıflatma riski taşıdığını ifade etmiştir. Öte yandan, Sosyal Bilgiler öğretmen adayları öğretmenlik yaşantılarında yapay zekâyı öğrencilerinin öğrenme sürecine dâhil etmeyi düşündüklerini belirtmiştir. Buna ek olarak, sosyal bilgiler öğretmen adayları öğrenme motivasyonuna etkisi açısından yapay zekânın güvenilirlik düzeyinin artırılması ve görsel içerik açısından geliştirilmesi gerektiğini vurgulamıştır. Genel olarak ise, öğretmen adayları yapay zekâ araçlarının bilinçli, kontrollü ve eleştirel bir biçimde kullanılması durumunda, öğrenme motivasyonunu artırabilecek önemli bir araç olduğunu ifade etmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, öğretmen adayları, yapay zekâ, öğrenme motivasyonu

Social studies teacher candidates views on the impact of artificial intelligence on learning motivation

Hacer Kengeroğlu [1,*] & Fatma Akcan [1]

Abstract

Today, the use of artificial intelligence in education has become quite widespread. For this reason, studies examining the relationship between education and artificial intelligence are on the rise. As a result of integrating artificial intelligence tools into education, their impact in the field of social studies education has steadily increased, and interaction has become more robust. Furthermore, artificial intelligence can be effectively utilized in the delivery of social studies lessons, and its integration can be easily achieved. In this regard, it is important to identify the views of prospective teachers—the teachers of the future—regarding artificial intelligence. The purpose of this study is to examine the views of Social Studies teacher candidates regarding the impact of artificial intelligence on learning motivation. The research was conducted using the case study design, one of the qualitative research methods. Research data were collected on a voluntary basis during the spring semester of the 2025–2026 academic year. The study group consisted of twenty-four teacher candidates enrolled in the Social Studies Education department of a state university. In determining the study group, a convenience sampling method was used, as appropriate for the nature of the research. Research data were collected using a semi-structured interview form developed by the researchers. Prior to the main interviews, the form was reviewed by three subject matter experts as a pilot version, and it was also read to a teacher candidate to assess its clarity and comprehensibility. Content analysis and descriptive analysis methods were applied in the analysis of the data obtained. According to the findings of the study, it was concluded that social studies teacher candidates use artificial intelligence tools primarily for conducting research, accessing information easily and quickly, and accelerating the learning process. Participants believe that artificial intelligence provides motivation primarily through its role in facilitating learning. However, some participants expressed that AI tools could negatively impact critical thinking skills and carry the risk of weakening the ability to think independently. On the other hand, social studies teacher candidates indicated that they plan to incorporate AI into their students' learning processes in their future teaching careers. Additionally, Social Studies teacher candidates emphasized the need to enhance the reliability of AI and improve its visual content to boost learning motivation. Overall, teacher candidates stated that AI tools can serve as an important tool to enhance learning motivation when used in a conscious, controlled, and critical manner.

Keywords: Social studies, prospective teachers, artificial intelligence, motivation to learn

Türkiye'de Sosyal Bilgiler Eğitimi Alanında Yapay Zekâ Çalışmaları: Bir İçerik Analizi

Ebru Tekdemir [1,*] & Fatma Akcan [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Kırıkkale Üniversitesi
ebru.tekdemiirr@gmail.com

Özet

Yapay zekâ, bilgisayarların insan zekâsına özgü öğrenme, problem çözme ve karar verme gibi zihinsel süreçleri taklit etmesini sağlayan otonom veya yarı otonom teknolojiler bütünüdür. Diğer disiplinlerde olduğu gibi eğitim alanında da kullanımı hızla artan yapay zekânın, ilerleyen süreçte insani faaliyetleri derinden etkileyeceği öngörülmektedir. Bu araştırmanın amacı, Türkiye'de "Sosyal Bilgiler Eğitimi" alanında yapay zekâ konusunda yapılan çalışmaları içerik analizi yöntemiyle detaylı bir şekilde incelemektir. Araştırmanın örneklemi ölçüt örnekleme yöntemiyle belirlenmiş; Google Akademik, TRdizin, Ulusal Tez Merkezi, DergiPark ve sempozyum kitapçıklarında 2020-2026 yılları arasında yayınlanan ve belirlenen sınırlılıklara uyan toplam 34 çalışma veri kaynağı olarak yapılandırılmıştır. Elde edilen çalışmalar; yayın türü, yayın yılı, kullanılan yöntem, araştırma amacı, örneklem grubu ve veri toplama araçları olmak üzere 6 alt amaca göre çözümlenmiştir. İçerik analizinden elde edilen bulgulara göre, sosyal bilgiler ve yapay zekâ ilişkisini ele alan çalışmaların en çok 2025 yılında yoğunlaştığı, en az ise 2022 yılında yapıldığı görülmüştür. Yayın türü bakımından en fazla bildiri, en az ise tez çalışması yapıldığı saptanmıştır. Yöntemsel açıdan incelendiğinde, araştırmalarda nitel yöntemlerin sıklıkla tercih edildiği, nicel yöntemlerin ise en az tercih edilen yaklaşım olduğu belirlenmiştir. Örneklem grubu olarak en çok öğretmenler ve doküman incelemeleri üzerinde durulmuş, bunu öğrenciler ve öğretmen adayları takip etmiştir. Veri toplama aracı olarak çoğunlukla yarı yapılandırılmış formların kullanıldığı; araştırma amaçlarında ise yapay zekâ araçlarının sosyal bilgiler dersine etkisini ve bu araçların kullanımına yönelik paydaş görüşlerini belirlemenin öne çıktığı tespit edilmiştir. Sonuçlar, alanın henüz gelişim aşamasında olduğunu gösterdiğinden; gelecekte lisansüstü tezlerin artırılması, öğrenci merkezli deneysel çalışmalara ağırlık verilmesi ve yapay zekânın dijital vatandaşlık, etik gibi sosyal bilgiler becerileriyle ilişkilendirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, yapay zekâ, içerik analizi

Artificial Intelligence Studies in the Field of Social Studies Education in Türkiye: A Content Analysis

Ebru Tekdemir [1,*] & Fatma Akcan [1]

Abstract

Artificial intelligence is a comprehensive set of methods and technologies enabling computers to mimic cognitive processes unique to human intelligence, such as learning, reasoning, and decision-making. Frequently employed in education just as in other domains, AI systems are anticipated to significantly impact human activities in the near future. The aim of this study is to conduct a detailed content analysis of the research conducted on artificial intelligence within the field of Social Studies Education in Türkiye. The study's sample was determined using the criterion sampling method. To this end, 34 studies published between 2020 and 2026 across databases including Google Scholar, TRdizin, the National Thesis Center, DergiPark, and conference proceedings were gathered as the data source. The selected documents were analyzed based on six sub-objectives: publication type, publication year, methodology, research purpose, sample group, and data collection tools. The findings indicated that the highest number of studies investigating the relationship between social studies and artificial intelligence were conducted in 2025, whereas the lowest number was recorded in 2022. Regarding publication type, conference papers were the most common format, while theses were the least common. In terms of methodology, qualitative methods were heavily favored, whereas quantitative designs were the least preferred. Teachers and documents constituted the most frequent sample groups, followed by students and teacher candidates. Semi-structured forms emerged as the predominant data collection tool. Furthermore, the studies primarily aimed to determine the impacts of AI tools on social studies courses and to evaluate the perspectives of various stakeholders. The results suggest that this interdisciplinary domain is still in its developmental phase. Consequently, expanding postgraduate theses, prioritizing student-centered experimental studies, and integrating AI with essential social studies skills such as digital citizenship and ethics are highly recommended.

Keywords: Social studies, artificial intelligence, content analysis

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Yapay Zekâya Yönelik Tutumları

Halil Tokcan [1,*], Ilayda Altun [2] & Fatmanur Torun [2]
[1] Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Gazi Üniversitesi
haliltokcan@gmail.com

Özet

Bu çalışmanın temel amacı sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yapay zekâya yönelik tutumlarını ortaya koymaktır. Yapay zekâ (YZ) kavramı, günümüz teknolojilerinin zirve noktalarından biri olarak (Banaz ve Maden, 2024), hayatın her alanını olduğu gibi eğitim dünyasını da etkilemeye ve dönüştürmeye başlamıştır (Sarikaya ve Kavan, 2024). Bu dönüşüm sürecinde, YZ okuryazarlığı giderek artan bir öneme sahiptir. İlk olarak YZ okuryazarlığı olarak adlandırılan bu yetkinlik, YZ uygulamalarını geliştirme zorunluluğu olmaksızın, bireylerin bu teknolojiyi anlamasını, kullanmasını, gözlemlemesini ve eleştirel bir yaklaşımla değerlendirmesini içerir (Long ve Magerko, 2020). Mart ve diğerleri (2024), yapay zekânın temel eğitimdeki detaylı kullanımı ve etkisinin, eğitimin geçmişi, bugünü ve geleceği üzerinde önemli bir bilgi kaynağı olabileceğini vurgulamaktadır. Eğitimde yapay zekânın (YZ) kullanımı, aslında 1970'li yıllara kadar dayanır. Bu erken dönemde, LOGO programlama dili ve Turtle robotları genç öğrencilere tanıtılmıştı. Ancak, o zamanki uygulamaların esas amacı YZ'den ziyade bilişsel düşünme becerileri ve programlama mantığı kazandırmaktı. YZ'nin akademik tanımı ve kapsamı ise, 1995 yılında yayımlanan "Artificial Intelligence: A Modern Approach" adlı kitabın bilgisayar bilimi lisans programlarında standart bir ders kitabı haline gelmesiyle netleşmiştir (Russell ve Norvig, 1995). Bu eser sayesinde, bilgisayar bilimi öğrencileri, YZ'nin; problem çözme, çıkarım yapma, öğrenme, karar verme, iletişim kurma, algılama ve hareket etme yeteneklerini nasıl kullanabileceğini öğrenme fırsatı bulmuşlardır. Ne var ki, bu kavramsal çerçeve başlangıçta yalnızca bilgisayar bilimi disiplini ile sınırlı kalmıştır (Russell ve Norvig, 1995). Çalışmada yöntem olarak bu amaçla tarama modeli kullanılacaktır. Bu araştırmada çalışma grubu olarak Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Anabilim Dalında öğrenim gören 100 sosyal bilgiler öğretmen adayı yer alacaktır. Çalışma grubunun belirlenmesinden erişilebilir örnekleme yöntemi kullanılacaktır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Schepman ve Rodway (2020) tarafından geliştirilen, Kaya vd. (2022) tarafından Türkçeye uyarlanan Yapay Zekâya Yönelik Genel Tutum Ölçeği kullanılacaktır. Ölçek 20 sorudan oluşmaktadır. 20 sorunun 12'si pozitif, 8'i ise negatif tutum olarak yer almaktadır. Veri toplanması sürecinde, Google Form aracılığı ile hazırlanan ölçek formu 2025-2026 bahar eğitim öğretim dönemi içinde belirlenen çalışma grubundaki öğretmen adaylarının doldurması amacıyla elektronik ortamda paylaşılacaktır. Araştırmada verilerin analizinde SPSS 26 paket programı kullanılacaktır. Bu çalışma sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yapay zekâya yönelik tutumlarını inceleyen bir çalışma olması bakımından önemlidir. Çalışmanın bundan sonra yapılacak çalışmalara da bu yönden ışık tutacağı varsayılmıştır. Çalışma verileri daha sonra araştırmacılar tarafından hazırlanan TUBİTAK 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programında genişleterek Türkiye'nin yedi farklı coğrafi bölgesinde (Yıldız teknik üniversitesi, Pamukkale üniversitesi, Akdeniz üniversitesi, Dicle üniversitesi, Gazi Üniversitesi, Atatürk üniversitesi, Ordu Üniversitesi) yer alan üniversitelerin eğitim fakültelerinde öğrenim gören sosyal bilgiler öğretmen adaylarına uygulanarak sonuçları genellenecektir.

Çalışma daha önce benzer çalışmalarda olmayan şekilde farklı üniversitelerde öğrenim gören sosyal bilgiler öğretmen adaylarına uygulanması bakımından özgün bir değer taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapay zekâ, sosyal bilgiler, öğretmen adayı, tutum

Attitudes of Social Studies Teacher Candidates Towards Artificial Intelligence

Halil Tokcan [1,*], Ilayda Altun [2] & Fatmanur Torun [2]

Abstract

The primary objective of this study is to investigate the attitudes of pre-service social studies teachers toward artificial intelligence. The concept of Artificial Intelligence (AI), considered one of the pinnacles of contemporary technology (Banaz & Maden, 2024), has begun to influence and transform the educational sphere much like every other aspect of life (Sarikaya & Kavan, 2024). Within this transformation process, AI literacy is of increasingly paramount importance. This competency, conceptualized as AI literacy, encompasses individuals' ability to understand, utilize, observe, and critically evaluate this technology without the necessity of developing AI applications themselves (Long & Magerko, 2020). Mart et al. (2024) emphasize that the detailed application and impact of artificial intelligence in basic education can serve as a crucial source of information regarding the past, present, and future of education. The utilization of artificial intelligence (AI) in education actually dates back to the 1970s. During this early period, the LOGO programming language and Turtle robots were introduced to young learners. However, the primary objective of these applications at the time was to impart cognitive thinking skills and programming logic, rather than focusing on AI itself. The academic definition and scope of AI became clearly established when the book "Artificial Intelligence: A Modern Approach," published in 1995, was adopted as a standard textbook in undergraduate computer science programs (Russell & Norvig, 1995). Through this work, computer science students gained the opportunity to learn how AI could utilize its capabilities for problem-solving, reasoning, learning, decision-making, communication, perception, and movement. Nevertheless, this conceptual framework was initially confined solely to the discipline of computer science (Russell & Norvig, 1995). To achieve this objective, a survey research model will be employed. The study group for this research will consist of 100 pre-service social studies teachers enrolled in the Department of Social Studies Education at the Gazi Faculty of Education, Gazi University. Convenience sampling will be utilized to determine the study group. The "General Attitudes towards Artificial Intelligence Scale," developed by Schepman and Rodway (2020) and adapted into Turkish by Kaya et al. (2022), will be employed as the data collection instrument. The scale comprises 20 items, of which 12 measure positive attitudes and 8 measure negative attitudes. During the data collection process, the scale, prepared via Google Forms, will be distributed electronically to the pre-service teachers in the study group during the spring semester of the 2025-2026 academic year. The SPSS 26 software package will be utilized for data analysis. This study is significant as it examines the attitudes of pre-service social studies teachers toward artificial intelligence. It is anticipated that the findings will shed light on future research in this domain. Subsequently, the scope of this research will be expanded within the framework of a TÜBİTAK 2209-A University Students Research Projects Support Program proposed by the researchers. The study will then be administered to pre-service social studies teachers enrolled in the education faculties of universities located across Türkiye's seven distinct geographical regions (Yıldız Technical University, Pamukkale University, Akdeniz University, Dicle University, Gazi University, Atatürk University, and Ordu University), thereby enabling the generalization of the results. The study holds unique value as it incorporates pre-service social studies teachers from diverse universities, an approach not previously undertaken in similar research.

Keywords: Artificial intelligence, social studies, pre-service teacher, attitude

Öğretmen Adaylarının Yapay Zekâ Algıları: Bir Olgubilim Çalışması

Süleyman Yukuş [1] & Yılmaz Geçit [1,*]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
yilmaz.gecit@erdogan.edu.tr

Özet

Son yıllarda yapay zekâ teknolojileri, eğitimden sağlığa, sanayiden günlük yaşama kadar pek çok alanda hızlı bir şekilde yaygınlaşmış ve bireylerin yaşam biçimlerini köklü şekilde etkilemiştir. Eğitim alanında yapay zekâ uygulamaları, öğretim süreçlerini kişiselleştirme, öğrenme verilerini analiz etme ve öğrencilerin ihtiyaçlarına göre öğretim planlaması yapma imkânı sunmaktadır. Ancak yapay zekânın hızla gelişen ve karmaşık yapısı, kullanıcıların bu teknolojiyi ne ölçüde doğru ve bilinçli kullandığını sorgulamayı da gerekli kılmaktadır. Özellikle öğretmen adaylarının, geleceğin eğitimcileri olarak, yapay zekâ hakkındaki bilgi düzeyleri ve algıları, bu teknolojinin eğitim ortamlarında etkili ve güvenli şekilde kullanılmasında kritik bir rol oynamaktadır. Bu çalışma, öğretmen adaylarının yapay zekâya ilişkin algılarını metafor analizi yöntemiyle inceleyerek, bu teknolojinin eğitim bağlamındaki konumunu daha iyi anlamayı amaçlamaktadır. Ayrıca metafor analizi, bireylerin soyut bir kavramı somutlaştırma biçimlerini ortaya koyarak düşünce yapılarını derinlemesine anlamayı sağlayan etkili bir araştırma yöntemidir. Çalışma, yapay zekâya yönelik algıların olumlu ve olumsuz yönleriyle değerlendirilmesini ve öğretmen adaylarının bu teknolojiye dair eleştirel bir farkındalık geliştirme düzeylerinin tespitini sağlama açısından da önem taşımaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu bir devlet üniversitesinin Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören toplam 100 öğretmen adayı oluşturmuştur. Çalışma grubunun seçiminde farklı sınıf ve programlardan katılım sağlanarak çeşitlilik elde edilmiştir. Verilerin toplanma sürecinde araştırmacı tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu (Yapay zekâ … gibidir/benzer. Çünkü …) kullanılmıştır. Toplanan veriler, nitel araştırma yöntemlerinden betimsel analiz ve metafor analizi teknikleriyle incelenmiş; benzer temalara sahip metaforlar gruplandırılarak tablolarla sunulmuştur. Araştırma kapsamında elde edilen metaforlar, anlam benzerliklerine göre altı ana kategori altında toplanmıştır. "Bilgi Kaynağı / Rehber" kategorisi (f=25) en yüksek frekansa sahip olup, öğretmen adaylarının yapay zekâyı bilgiye erişim sağlayan bir kaynak olarak gördüklerini göstermektedir. "İnsansı Özellikler" kategorisi (f=20) ikinci sırada yer almakta, bu da katılımcıların yapay zekâyı insan benzeri düşünebilen ve etkileşim kurabilen bir yapı olarak algıladıklarını ortaya koymaktadır. "Güçlü ve Çok Amaçlı Araç" kategorisinde (f=18) yapay zekânın işlevselliği ve üretkenliği ön plana çıkmıştır. "Sınırsızlık ve Derinlik" (f=15) kategorisinde ise öğretmen adayları, yapay zekânın öğrenme ve keşfetme açısından sınırsız bir evren sunduğunu vurgulamıştır. Bunun yanında, "Destekleyici / Kolaylaştırıcı" kategorisi (f=12), yapay zekânın hayatı kolaylaştıran bir yardımcı işlevi üstlendiğini göstermektedir. Son olarak "Risk ve Tehdit Unsuru" kategorisinde (f=10) yapay zekânın kontrolsüz kullanımının olası zararlarına dikkat çekilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen adaylar, yapay zekâ, metafor

Teacher Candidates' Perceptions of Artificial Intelligence: A Phenomenological Study

Süleyman Yukuş [1] & Yılmaz Geçit [1,*]

Abstract

In recent years, artificial intelligence (AI) technologies have rapidly spread across many fields, from education and healthcare to industry and daily life, profoundly impacting individuals' lifestyles. In the field of education, AI applications offer the possibility of personalizing teaching processes, analyzing learning data, and planning instruction according to students' needs. However, the rapidly evolving and complex nature of AI necessitates questioning the extent to which users utilize this technology correctly and consciously. In particular, the knowledge levels and perceptions of prospective teachers, as future educators, regarding AI play a critical role in the effective and safe use of this technology in educational settings. This study aims to better understand the position of AI in the educational context by examining prospective teachers' perceptions of AI using metaphor analysis. Furthermore, metaphor analysis is an effective research method that allows for a deeper understanding of thought structures by revealing how individuals concretize an abstract concept. The study is also important in terms of evaluating the positive and negative aspects of perceptions of AI and determining the level of critical awareness that prospective teachers have developed regarding this technology. The study group consisted of 100 prospective teachers studying at the Faculty of Education of a state university. Diversity was ensured by including participants from different classes and programs. A semi-structured interview form prepared by the researcher ("Artificial intelligence is like/similar to... because...") was used in the data collection process. The collected data were analyzed using descriptive analysis and metaphor analysis techniques from qualitative research methods; metaphors with similar themes were grouped and presented in tables. The metaphors obtained within the scope of the research were grouped under six main categories according to their semantic similarities. The "Information Source/Guide" category (f=25) had the highest frequency, indicating that prospective teachers see artificial intelligence as a source providing access to information. The "Human-like Characteristics" category (f=20) ranked second, revealing that participants perceived artificial intelligence as a structure capable of thinking and interacting like a human. In the "Powerful and Multi-Purpose Tool" category (f=18), the functionality and productivity of artificial intelligence came to the forefront. In the "Boundless and Depth" (f=15) category, prospective teachers emphasized that artificial intelligence offers a limitless universe in terms of learning and exploration. Additionally, the "Supportive/Facilitative" category (f=12) shows that artificial intelligence acts as a helpful tool to make life easier. Finally, in the "Risk and Threat" category (f=10), attention was drawn to the potential harms of uncontrolled use of artificial intelligence.

Keywords: Teacher candidates, artificial intelligence, metaphor

Sosyal Bilgiler Derslerinde Tarihsel Empati Becerisi Kazandırmada Türk Büyüklerinin Ağzından Yazılan Yapay Zekâ Destekli Mektuplardan Yararlanma ve Öğrenci Görüşleri

Tuğba Selanik Ay [1,*] & Gülsüm Tufan [2]
[1] Türkçe ve Sosyal Bilgiler Eğitimi Bölümü Afyon Kocatepe Üniversitesi
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Afyon Kocatepe Üniversitesi
tselanikay@gmail.com

Özet

Güncellenmiş bir bakış açısıyla tarihsel empati, iki boyutlu bilişsel-duygusal bir kavram olarak açıkça tanımlanmalı yalnızca bilişsel veya duygusal tarihsel araştırma biçimlerinden ayrı olarak görülmelidir. Bu bağlamda hem empati kurulan kişiyle ilgili ve o dönemin şartları ile ilgili bilgi sahibi olmak hem de o kişinin duygularını hissedebilmek önem taşımaktadır (Endacott & Brooks, 2013). Bu nitel araştırmada hem bilişsel hem de duyuşsal boyuta hitap edebilmek açısından kişisel bir doküman olarak ifade edilen mektuplardan yararlanılmak istenmiştir. Patton'a (2002) göre dokümanlar, örgütsel süreçleri ve bu süreçlerin nasıl gerçekleştiğinin perde arkasını ve iç yüzünü görünür hale getirmektedir ve araştırma sorusuna göre, kimi zaman araştırmanın ana verisini oluştururken kimi zaman da yardımcı ve destekleyici veri kaynağı olarak araştırmaya katkı sağlamaktadır. Merriam (2009)'a göre, nitel araştırmalarda kullanılan dokümanlar kamuya ait dokümanlar (doğum, ölüm-evlilik kayıtları, öğretim programları vb.) ve kişisel dokümanlar (günlük, mektup, otobiyografi, koleksiyonlar, vb.) olmak üzere iki kategoride sınıflandırılabilir. Bu nedenle farklı alanlarda öne çıkmış Türk büyüklerinden 10 tanesi belirlenerek; yapay zekâ destekli mektuplar oluşturulmuştur. Bu mektuplarda bu kişilere ilişkin temel bilgiler, öğretileri, eserleri, Türk Tarihi açısından taşıdıkları önem gibi unsurlara yer verilmesinin yanı sıra, mektupların çocuklara yönelik yazılmasına dikkat edilmiştir. Yapay zekâ destekli mektupları oluşturmada çocuklara tarihsel empati becerisi kazandırmak amaçlandığı için bu kişilerin hisleri ve o dönemin şartlarının da yer alması sağlanmıştır. Oluşturulan mektuplar içerik analiziyle çözümlenmiştir. Toplam 3 hafta (12 ders saati) süre ile Afyonkarahisar İl Merkezinde yer alan bir ilkokulun 4. Sınıfına devam etmekte olan 24 ilkokul öğrencisi ile sosyal bilgiler derslerinde bu mektuplar eğitsel bir araç olarak kullanılmıştır. Uygulama süreci sonunda belirlenen 6 odak öğrenci ile yapılan yüzyüze yarı yapılandırılmış görüşmeler ile ikinci nitel veri seti elde edilmiştir. Elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Gerçekleştirilen bu nitel araştırmada veri çeşitlemesi kullanılmıştır. Veriler birbiri ile ilişkilendirilerek tablolar halinde sunulmuş; öğrenci görüşlerinden ve mektuplardan yapılan doğrudan alıntılarla desteklenmiştir. Elde edilen sonuçlar ışığında öneriler geliştirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yapay zekâ, tarihsel empati, sosyal bilgiler, mektup, veri çeşitlemesi

The Use of AI-Generated Letters Written in the Voices of Turkish Historical Figures to Foster Historical Empathy Skills in Social Studies Classes, and Student Views

Tuğba Selanik Ay [1,*] & Gülsüm Tufan [2]

Abstract

From an updated perspective, historical empathy should be clearly defined as a two-dimensional cognitive-emotional concept and viewed as distinct from purely cognitive or emotional forms of historical research. In this context, it is important to possess knowledge both about the person with whom empathy is established and the conditions of that era, as well as to be able to feel that person's emotions (Endacott & Brooks, 2013). In this qualitative study, letters—expressed as personal documents—were utilized to address both the cognitive and emotional dimensions. According to Patton (2002), documents reveal the behind-the-scenes and inner workings of organizational processes and how they unfold; depending on the research question, they sometimes constitute the primary data of the study, while at other times they contribute as supplementary and supportive data sources. According to Merriam (2009), documents used in qualitative research can be classified into two categories: public documents (birth, death, and marriage records, curricula, etc.) and personal documents (diaries, letters, autobiographies, collections, etc.). For this reason, 10 prominent Turkish figures who have made significant contributions in various fields were selected, and AI-generated letters were created. In addition to including basic information about these individuals, their teachings, their works, and their significance in Turkish history, care was taken to ensure that the letters were written with children in mind. Since the goal of creating these AI-generated letters was to help children develop historical empathy, the letters also include the individuals' feelings and the conditions of their time. The generated letters were analyzed through content analysis. Over a total of 3 weeks (12 class hours), these letters were used as an educational tool in social studies classes with 24 fourth-grade elementary school students attending a primary school in the central district of Afyonkarahisar. At the end of the implementation process, a second set of qualitative data was obtained through face-to-face semi-structured interviews with 6 focus students. The collected data were analyzed using content analysis. This qualitative study employed data diversification. The data were presented in tables after being cross-referenced with one another and supported by direct quotations from student interviews and the letters. Recommendations were developed based on the findings.

Keywords: Artificial intelligence, historical empathy, social studies, letter, triangulation

Sosyal Bilgiler Eğitiminde Faydalı Yapay Zekâ Araçları: NotebookLM Üzerine Bir İnceleme

Oğuzhan Demirtaş
Sınıf Öğretmenliği Millî Eğitim Bakanlığı
oguzhan921997@gmail.com

Özet

21. yüzyılda hızla gelişen bilgi ve iletişim teknolojileri, eğitim ortamlarını köklü bir biçimde dönüştürmektedir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli bireylerin çok yönlü gelişimini desteklerken öğrencilere dijital okuryazarlık becerilerinin kazandırılmasını ve öğrenme-öğretme süreçlerinde teknolojinin etkili bir şekilde kullanılmasını vurgulamaktadır. Bu bağlamda, eğitimde dijitalleşmenin ve yapay zekâ teknolojilerinden faydalanmanın önemi her geçen gün artmaktadır. Geleneksel yapay zekâ araçlarındaki bilgi kirliliği ve yanlış bilgi üretme (halüsinasyon) riskleri eğitimde güvenilirliği zedeleyebilmektedir. Ancak yalnızca öğretmenin sisteme yüklediği kaynaklardan beslenen NotebookLM gibi yenilikçi araçlar, bu riskleri ortadan kaldırarak güvenilir bir öğrenme ve öğretme ortamı sunma potansiyeline sahiptir. Bu çalışmanın amacı, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin dijitalleşme vizyonu doğrultusunda NotebookLM yapay zekâ aracının sosyal bilgiler eğitimindeki kullanım potansiyelini değerlendirmek ve arayüz üzerinden elde edilen verilerle öğretmenlere rehberlik edecek akademik bir "uygulama kılavuzu" hazırlamaktır. Nitel araştırma yaklaşımıyla desenlenen bu çalışmada, veri toplama aracı olarak "doküman ve dijital materyal incelemesi" yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın temel veri kaynağını, doğrudan NotebookLM yapay zekâ aracının dijital arayüzü ve bu arayüzün sunduğu işlevsel özellikler oluşturmaktadır. Çalışma kapsamında araştırmacı tarafından arayüz derinlemesine incelenmiş; menülerin, komut sistemlerinin ve içerik üretme algoritmalarının sosyal bilgiler dersi bağlamında nasıl kullanılabileceği adım adım analiz edilerek öğretmenler için rehber niteliğinde bir kılavuza dönüştürülmüştür. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular, asıl amacımız olan "öğretmenlere yardımcı olma" perspektifinden değerlendirildiğinde, NotebookLM'in öğretmenlerin iş yükünü hafifletmede ve ders materyali hazırlama süreçlerini hızlandırmada son derece işlevsel bir araç olduğunu ortaya koymaktadır. Hazırlanan kılavuzda detaylandırıldığı üzere; öğretmenler bu arayüzü kullanarak öğrencilerin farklı öğrenme stillerine hitap edecek bilgi kartları (flashcards), dijital öyküler, işitsel öğrenenler için konuyu tartışan podcastler, çoktan seçmeli sorular, değerlendirme testleri, görsel algıyı destekleyecek afişler ve infografikler gibi çok çeşitli materyalleri tek bir platform üzerinden güvenilir bir biçimde oluşturabilmektedir. Sonuç olarak, NotebookLM'in sosyal bilgiler derslerine entegrasyonu, öğretmenin nitelikli ve doğru materyali en hızlı şekilde elde etmesini sağlamakta; böylece öğretmene zaman tasarrufu sunarken sınıf içi etkinliklerin zenginleşmesine ve Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli hedeflerine uygun dijitalleşme süreçlerinin başarıyla yürütülmesine büyük katkı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler eğitimi, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, yapay zekâ, NotebookLM, eğitim materyalleri

Useful Artificial Intelligence Tools in Social Studies Education: A Review on NotebookLM

Oğuzhan Demirtaş

Abstract

Rapidly developing information and communication technologies in the 21st century are radically transforming educational environments. The Century of Türkiye Maarif Model emphasizes equipping students with digital literacy skills and the effective use of technology in teaching-learning processes while supporting the multidimensional development of individuals. In this context, the importance of digitalization in education and utilizing artificial intelligence technologies is increasing day by day. Information pollution and the risk of generating false information (hallucination) in traditional artificial intelligence tools can undermine reliability in education. However, innovative tools like NotebookLM, which solely rely on the sources uploaded to the system by the teacher, have the potential to eliminate these risks and offer a reliable learning and teaching environment. The purpose of this study is to evaluate the usage potential of the NotebookLM artificial intelligence tool in social studies education in line with the digitalization vision of the Century of Türkiye Maarif Model, and to prepare an academic "application guide" that will guide teachers using the data obtained through its interface. In this study, designed with a qualitative research approach, the "document and digital material analysis" method was employed as the data collection tool. The primary data source of the research is directly the digital interface of the NotebookLM artificial intelligence tool and the functional features provided by this interface. Within the scope of the study, the interface was examined in-depth by the researcher; how the menus, command systems, and content generation algorithms can be utilized in the context of the social studies course was analyzed step by step and transformed into a guiding manual for teachers. The findings obtained as a result of the research, when evaluated from the perspective of our primary goal of "assisting teachers," reveal that NotebookLM is a highly functional tool in alleviating the workload of teachers and accelerating the course material preparation processes. As detailed in the prepared guide; by using this interface, teachers can reliably create a wide variety of materials through a single platform, such as flashcards that appeal to different learning styles of students, digital stories, podcasts discussing the topic for auditory learners, multiple-choice questions, assessment tests, and posters and infographics to support visual perception. In conclusion, the integration of NotebookLM into social studies courses enables the teacher to obtain qualified and accurate materials in the fastest way possible; thus, providing time savings for the teacher, it significantly contributes to the enrichment of classroom activities and the successful execution of digitalization processes in accordance with the goals of the Century of Türkiye Maarif Model.

Keywords: Social studies education, Century of Türkiye Maarif Model, artificial intelligence, NotebookLM, educational materials

VR Destekli Sanal Müze Uygulamalarının 7. Sınıf Öğrencilerinin Kültürel Miras Farkındalığına Etkisi

Seval Akcan [1,*] & Mustafa İçen [2]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Burçak Eyüboğlu Batı Ataşehir Ortaokulu
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Yıldız Teknik Üniversitesi
s.seval.akcan@gmail.com

Özet

Türkiye, tarihsel ve doğal zenginlikleri bakımından güçlü bir kültürel mirasa sahip olmakla birlikte, bu mirasın öğrencilere etkili biçimde aktarılması eğitim süreçlerinde önemli bir gereklilik olarak öne çıkmaktadır. Ancak tarihî ve kültürel mekânların fiziksel olarak ziyaret edilmesi; zaman, maliyet, ulaşım, izin süreçleri ve öğrencilerin yaş özellikleri gibi çeşitli sınırlılıklar nedeniyle her zaman mümkün olamamaktadır. Bu durum, özellikle sosyal bilgiler öğretiminde kültürel miras unsurlarının somutlaştırılmasını ve öğrencilerin tarihsel bağ kurmasını güçleştirmektedir. Bu bağlamda dijital teknolojiler, özellikle sanal müze uygulamaları ve sanal gerçeklik (VR) temelli öğretim ortamları, kültürel miras eğitimine alternatif ve etkili öğrenme imkânları sunmaktadır. Bu araştırmanın amacı, sosyal bilgiler dersinde kullanılan VR destekli sanal müze uygulaması ile buna entegre edilen kaçış oyunu etkinliğinin 7. sınıf öğrencilerinin kültürel miras farkındalığı üzerindeki etkisini incelemektir. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde eylem araştırması deseniyle yürütülmüştür. Çalışma grubunu, 2025-2026 eğitim öğretim yılında İstanbul'da bir özel okulda öğrenim gören 7. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Uygulama sürecinde öğrenciler, Bilecik Yaşayan Şehir Müzesi eserlerinin yer aldığı VR destekli sanal müze ortamını deneyimlemiş, ardından "Kayı Çocuk Müzeden Kaçış" adlı oyunlaştırılmış öğrenme etkinliğine katılmışlardır. Etkinlikte öğrenciler, sanal müze deneyimi sırasında edindikleri bilgi ve gözlemlerden hareketle çeşitli ipuçlarını değerlendirerek oyunun problem durumunu çözmeye çalışmışlardır. Araştırmada kullanılan sanal müze örneğinin ortaokul öğrencileri tarafından tasarlanmış ve 2023 TÜBİTAK Ortaokul Öğrencileri Araştırma Projeleri Yarışması Tarih alanında Türkiye üçüncülüğü elde etmiş olması da uygulamanın özgün yönlerinden birini oluşturmaktadır. Araştırma verileri açık uçlu soru formu, yarı yapılandırılmış görüşmeler ve ders sürecine ilişkin gözlem notları aracılığıyla toplanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Bulgular, VR destekli sanal müze uygulamalarının öğrencilerin tarihî konuları daha somut ve anlamlı biçimde kavramalarına katkı sağladığını göstermektedir. Ayrıca uygulamanın öğrenme sürecini daha dikkat çekici ve etkileşimli hâle getirdiği, öğrencilerin derse aktif katılımını artırdığı ve kültürel mirasa ilişkin farkındalıklarını geliştirdiği belirlenmiştir. Öğrencilerin görüşleri, sanal müze deneyiminin geçmiş ile bugün arasında ilişki kurmalarını kolaylaştırdığını, tarihsel unsurları zihinsel olarak canlandırmalarını desteklediğini ve öğrenmeyi daha kalıcı hâle getirdiğini ortaya koymuştur. Kaçış oyunu etkinliğinin ise hem motivasyonu artırdığı hem de öğrenilen bilgilerin uygulanmasına fırsat sunduğu görülmüştür. VR destekli sanal müze uygulamaları ile oyun temelli öğrenme etkinliklerinin sosyal bilgiler öğretiminde kültürel miras farkındalığını geliştirmede işlevsel ve etkili bir öğretim aracı olduğu söylenebilir. Bu tür uygulamaların, özellikle müze ve tarihî mekânlara erişim imkânı sınırlı olan öğrenciler için güçlü bir alternatif öğrenme ortamı sunduğu değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kültürel miras farkındalığı, sanal gerçeklik, VR destekli öğrenme, sanal müze, sosyal bilgiler öğretimi, oyun temelli öğrenme

The Impact of VR-Enabled Virtual Museum Applications on 7th-Grade Students' Cultural Heritage Awareness

Seval Akcan [1,*] & Mustafa İçen [2]

Abstract

Although Türkiye possesses a rich cultural heritage in terms of both historical and natural assets, effectively transmitting this heritage to students remains a critical challenge in educational processes. Physical visits to historical and cultural sites are often constrained by factors such as time, cost, transportation, administrative procedures, and students' age-related limitations. These constraints hinder the concretization of cultural heritage elements and make it difficult for students to establish meaningful historical connections within social studies education. In this regard, digital technologies—particularly virtual museum applications and virtual reality (VR)-based learning environments—offer innovative and effective alternatives for cultural heritage education. The present study aims to investigate the impact of a VR-supported virtual museum application, integrated with an escape room activity, on 7th-grade students' awareness of cultural heritage. The research was designed as an action research study within the framework of a qualitative research approach. The study group consisted of 7th-grade students enrolled in a private school in Istanbul during the 2025–2026 academic year. During the implementation process, students explored a VR-supported virtual museum environment featuring artifacts from the Bilecik Living City Museum. Following this experience, they participated in a gamified learning activity entitled "Kayı Child's Escape from the Museum." In this activity, students attempted to solve a problem scenario by analyzing various clues based on the knowledge and observations they acquired during the virtual museum experience. Notably, the virtual museum used in the study was originally designed by middle school students and awarded third place in the History category at the 2023 TÜBİTAK Middle School Students' Research Projects Competition, which constitutes a distinctive aspect of the application. Data were collected through open-ended questionnaires, semi-structured interviews, and classroom observation notes. The collected data were analyzed using content analysis. The findings reveal that VR-supported virtual museum applications enhance students' ability to comprehend historical topics in a more concrete and meaningful manner. Furthermore, the application was found to make the learning process more engaging and interactive, increase students' active participation, and improve their awareness of cultural heritage. Student feedback indicated that the virtual museum experience facilitated connections between past and present, supported mental visualization of historical elements, and contributed to more lifelong learning outcomes. The escape room activity, on the other hand, increased motivation and provided opportunities for applying acquired knowledge. In conclusion, VR-supported virtual museum applications, combined with game-based learning activities, can be considered effective and functional instructional tools for fostering cultural heritage awareness in social studies education. Such applications offer a powerful alternative learning environment, particularly for students with limited access to museums and historical sites.

Keywords: Cultural heritage awareness, virtual reality, VR-supported learning, virtual museum, social studies education, game-based learning

Sosyal Bilgiler Eğitiminde Meta-Mekân Temelli Öğrenme: Varsayımsal Akıl Yürütme Becerisine Yönelik Bir Eylem Araştırması

Elif Büyüktopbaş
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Balıkesir Üniversitesi
elifbuyuktopbas@gmail.com

Özet

Dijitalleşmenin eğitim ekosisteminde tetiklediği köklü dönüşüm, Sosyal Bilgiler dersinin dinamiklerini de yeniden şekillendirmiştir. Günümüz eğitim anlayışında öğrencilerin yalnızca ansiklopedik bilgiyi edinmesi yeterli görülmemekte; bunun yerine karmaşık sosyal sistemleri analiz edebilme, çok boyutlu düşünebilme ve "Eğer öyle olsaydı ne olurdu?" sorusu etrafında alternatif gelecek senaryoları üretebilme becerisi, yani varsayımsal akıl yürütme yetkinliği ön plana çıkmaktadır. Ancak geleneksel sınıf ortamları ve statik materyaller, öğrencilerin bu üst düzey bilişsel süreçlerini harekete geçirmekte sınırlı kalmaktadır. Bu araştırmanın temel amacı, meta-mekân temelli öğrenme ortamlarının ortaokul öğrencilerinin varsayımsal akıl yürütme becerilerine etkisini bir eylem araştırması döngüsü içinde derinlemesine incelemektir. Bu çalışmada meta-mekân; fiziksel dünyanın dijital bir izdüşümü olmanın ötesinde, öğrencilerin dijital simülasyonlarda etkin sosyal aktörler olarak konumlandırıldığı, sistemsel değişkenlere (ekonomik, politik, çevresel) doğrudan müdahale edebildiği ve aldıkları kararların sonuçlarını güvenli bir dijital laboratuvar ortamında gözlemleyebildiği pedagojik platformlar olarak tanımlanmaktadır. Mekânın bu dijital genişlemesi, Sosyal Bilgiler eğitimine "varsayımsal senaryoları test etme" imkânı sunarak dersin laboratuvarı olmayan yapısını kırmayı hedeflemektedir. Nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde eylem araştırması deseninde tasarlanan bu çalışma, bir ortaokulda öğrenim gören yaklaşık 25 öğrenciden oluşan çalışma grubu ile yürütülecektir. Uygulama süreci; planlama, uygulama, gözlem ve yansıtma aşamalarından oluşan döngüsel bir yapıda 10 haftalık bir takvime yayılacaktır. Araştırma kapsamında tasarlanacak meta-mekân senaryolarında (örneğin; kaynak krizi yaşayan antik bir kent simülasyonu veya iklim göçü odaklı bir gelecek tasarımı), öğrenciler farklı sosyal rolleri üstlenerek sistemdeki değişkenlere müdahale edecek ve kararlarının toplumsal yapıdaki etkilerini analiz edeceklerdir. Veri toplama sürecinde; yapılandırılmış gözlem formları, öğrenci ve öğretmen yansıtma günlükleri ile yarı yapılandırılmış görüşmeler kullanılacak; elde edilen veriler tümevarımsal bir içerik analizi ile çözümlenecektir. Araştırmadan elde edilmesi beklenen bulguların; meta-mekân temelli uygulamaların öğrencilerin neden-sonuç zincirini daha kompleks düzeyde kurmalarına, sistemsel ilişkileri kavramalarına ve rasyonel alternatif senaryolar üretme kapasitelerine anlamlı katkılar sağlayacağı öngörülmektedir. Çalışma, sosyal bilgiler eğitiminde dijital dönüşümü pedagojik bir fırsata çevirerek varsayımsal akıl yürütmeyi geliştirmeye yönelik özgün bir öğretim modeli sunmayı hedeflemektedir. Bu yönüyle araştırmanın, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin dijital yetkinlik hedefleriyle uyumlu olarak hem kuramsal alanyazına hem de sınıf içi uygulama pratiklerine önemli katkılar sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Meta-mekân, metaverse, varsayımsal akıl yürütme, sosyal bilgiler eğitimi, dijital pedagoji

Meta-Space Based Learning in Social Studies Education: An Action Research on Hypothetical Reasoning Skills

Elif Büyüktopbaş

Abstract

The profound transformation triggered by digitalization within the educational ecosystem has fundamentally reshaped the dynamics of Social Studies education. In contemporary pedagogical perspectives, the mere acquisition of encyclopedic knowledge is no longer deemed sufficient; instead, the competence of hypothetical reasoning—the ability to analyze complex social systems, engage in multi-dimensional thinking, and generate alternative future scenarios centered around "What if?" inquiries—has gained prominence. Nevertheless, conventional classroom settings and static instructional materials remain limited in stimulating these advanced cognitive processes. The primary objective of this research is to examine in depth the impact of meta-space-based learning environments on the hypothetical reasoning skills of middle school students within an action research cycle. In this study, meta-space is defined not merely as a digital projection of the physical world, but as a pedagogical platform where students are positioned as active social actors within digital simulations. These environments empower students to directly intervene in systemic variables (economic, political, environmental) and observe the consequences of their decisions within a secure "digital laboratory." This digital expansion of space endeavors to surmount the laboratory-deprived nature of social sciences by providing Social Studies education with the capacity to test hypothetical scenarios. The present study is designed within the framework of a qualitative research approach and an action research design, conducted with a study group of approximately 25 middle school students. The implementation process will span a 10-week period, following a cyclical structure comprising the stages of planning, action, observation, and reflection. In the meta-space scenarios to be designed (e.g., a simulation of an ancient city experiencing a resource crisis or a future design focused on climate migration), students will assume various social roles, intervene in systemic variables, and analyze the impact of their decisions on the social structure. Data collection will involve structured observation forms, student and teacher reflection journals, and semi-structured interviews, with the resulting data undergoing inductive content analysis. The anticipated findings suggest that meta-space-based applications will significantly contribute to students' capacity to establish complex cause-and-effect chains, comprehend systemic relationships, and generate rational alternative scenarios. By transforming digital transformation into a pedagogical opportunity, this study aims to present an original instructional model for enhancing hypothetical reasoning in Social Studies education. Consequently, the research is expected to make substantial contributions to both theoretical literature and classroom practices, in alignment with the digital competency objectives of the Türkiye Century Education Model.

Keywords: Meta-space, metaverse, hypothetical reasoning, social studies education, digital pedagogy

Kişiselleştirme mi Bilişsel Pasiflik mi? Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Yapay Zekâya Yönelik Pedagojik Paradoksu

Ayşegül Kırtel [1,*] & Ayça Orhan [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Sakarya Üniversitesi
aseker@sakarya.edu.tr

Özet

Bu araştırma, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yapay zekâ (YZ) ve güncel teknolojik gelişmelere ilişkin algılarını, bu teknolojilerin eğitimde kullanımına yönelik değerlendirmelerini ve pedagojik bağlamda ortaya çıkan çelişkili eğilimleri incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde olgubilim (fenomenoloji) deseniyle yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu, bir devlet üniversitesinde öğrenim gören 32 sosyal bilgiler öğretmen adayı oluşturmaktadır. Veriler, açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmış ve tümevarımsal içerik analizi ile çözümlenmiştir. Elde edilen bulgular dört temel tema etrafında yapılandırılmıştır. İlk tema, öğretmen adaylarının sosyal bilgiler dersinin soyut yapısını aşma çabası bağlamında özellikle sanal gerçeklik (VR) ve artırılmış gerçeklik (AR) teknolojilerine güçlü bir yönelim gösterdiğini ortaya koymaktadır. Katılımcıların büyük çoğunluğu bu teknolojileri öğrenmeyi somutlaştıran ve deneyimsel hâle getiren araçlar olarak değerlendirmiştir. İkinci tema, yapay zekâya yönelik olumlu beklentileri yansıtmakta; özellikle kişiselleştirilmiş öğrenme, zaman tasarrufu ve öğrenci performansının izlenmesi öne çıkan boyutlar olarak belirlenmiştir. Ancak bu olumlu beklentilerin uygulamaya dönüşmesinde sınırlılıklar dikkat çekmektedir. Üçüncü tema, yapay zekâya ilişkin kaygıları içermektedir. Bu bağlamda insan etkileşiminin azalması, yaratıcılık ve bağımsız düşünme becerilerinin zayıflaması ile tembelleşme eğilimi en sık dile getirilen riskler arasında yer almaktadır. Bu bulgu, öğretmen adaylarının teknolojiyi yalnızca araçsal değil, aynı zamanda insanın bilişsel ve duygusal yapısını etkileyen bir unsur olarak değerlendirdiğini göstermektedir. Dördüncü tema ise öğretmen adaylarının yapay zekâ araçlarına yönelik farkındalıkları ile bu araçları pedagojik olarak tasarlama ve uygulama becerileri arasında belirgin bir boşluk bulunduğunu ortaya koymaktadır. Araştırmanın en dikkat çekici bulgularından biri, öğretmen adaylarının yapay zekâya yönelik "pedagojik paradoks" olarak tanımlanabilecek bir bakış açısı geliştirmiş olmalarıdır. Katılımcılar, yapay zekânın kişiselleştirilmiş öğrenme gibi güçlü fırsatlar sunduğunu kabul ederken, aynı zamanda bu teknolojinin aşırı kullanımının bilişsel pasifliğe yol açabileceğini ifade etmektedir. Bu durum, öğretmen adaylarının teknolojiye yönelik eleştirel ve dengeli bir tutum geliştirdiğini göstermektedir. Sonuç olarak çalışma, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının pedagojik sezgilerinin güçlü olduğunu ancak bu sezgileri uygulamaya dönüştürme konusunda desteğe ihtiyaç duyduklarını ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda öğretmen yetiştirme programlarında yapay zekâ ve dijital teknolojilerin disipline özgü, uygulama temelli ve eleştirel bir perspektifle ele alınması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yapay zekâ, sosyal bilgiler eğitimi, öğretmen adayları, pedagojik paradoks, bilişsel pasiflik, kişiselleştirilmiş öğrenme

Personalization or Cognitive Passivity? The Pedagogical Paradox of Social Studies Teacher Candidates' Perceptions of Artificial Intelligence

Ayşegül Kırtel [1,*] & Ayça Orhan [1]

Abstract

This study aims to examine social studies teacher candidates' perceptions of artificial intelligence (AI) and contemporary technological developments, as well as the pedagogical tensions emerging from their evaluations of these technologies in educational contexts. The research was conducted within a qualitative framework using a phenomenological design. The study group consisted of 32 pre-service social studies teachers enrolled at a public university. Data were collected through a semi-structured interview form composed of open-ended questions and analyzed using inductive content analysis. The findings were organized around four main themes. The first theme reveals a strong inclination among teacher candidates toward virtual reality (VR) and augmented reality (AR) technologies as a means of overcoming the abstract nature of social studies. Participants largely perceived these technologies as tools for concretizing learning and enabling experiential understanding. The second theme reflects positive expectations regarding AI, particularly in terms of personalized learning, time efficiency, and monitoring student performance. However, a notable limitation emerges in translating these conceptual expectations into practical instructional designs. The third theme focuses on concerns related to AI. The most prominent issues include the reduction of human interaction, the decline of creativity and independent thinking, and the tendency toward cognitive passivity and dependency. These concerns indicate that teacher candidates do not perceive AI merely as a technical tool but as a transformative force with implications for human cognition and social interaction. The fourth theme highlights a significant gap between participants' awareness of AI tools and their ability to design and implement these tools within pedagogical contexts. One of the most striking findings of the study is the emergence of what can be described as a "pedagogical paradox." While teacher candidates recognize the potential of AI to enhance personalized learning, they simultaneously express concern that excessive reliance on such technologies may lead to cognitive passivity. This dual perspective reflects a balanced and critical stance toward technology integration in education. In conclusion, the study demonstrates that pre-service teachers possess strong pedagogical intuitions regarding the role of AI in education; however, they require further support in transforming these intuitions into practical applications. Accordingly, it is recommended that teacher education programs incorporate AI and digital technologies through discipline-specific, practice-oriented, and critically informed approaches.

Keywords: Artificial intelligence, social studies education, teacher candidates, pedagogical paradox, cognitive passivity, personalized learning

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Yapay Zekâya Yönelik Görüşleri: Sanat ve Müze Eğitimi Bağlamında Bir Analiz

Ayşegül Kırtel [1,*] & Sevgi Coşkun Keskin [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Sakarya Üniversitesi
aseker@sakarya.edu.tr

Özet

Bu araştırma, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yapay zekâ (YZ) ve güncel teknolojik gelişmelere ilişkin algılarını, bu teknolojilerin eğitimde kullanımına yönelik değerlendirmelerini ve bu bağlamda ortaya çıkan pedagojik gerilimleri incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde olgubilim (fenomenoloji) deseni ile yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu, bir devlet üniversitesinde öğrenim gören 31 sosyal bilgiler öğretmen adayı oluşturmaktadır. Veriler, açık uçlu sorulardan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmış ve tümevarımsal içerik analizi ile çözümlenmiştir. Araştırma bulguları, öğretmen adaylarının yapay zekâya yönelik genel olarak olumlu ancak temkinli bir tutum geliştirdiğini göstermektedir. Katılımcıların büyük çoğunluğu YZ bilgi düzeyini orta seviyede değerlendirmiştir. Yapay zekânın eğitimdeki en önemli katkıları kişiselleştirilmiş öğrenme, zaman tasarrufu, anında geri bildirim ve öğretim sürecinin verimliliğini artırma olarak ifade edilmiştir. Bununla birlikte, bu olumlu beklentilere eşlik eden güçlü kaygıların da bulunduğu belirlenmiştir. Yaratıcılık ve bağımsız düşünme becerilerinin zayıflaması, tembelleşme, teknoloji bağımlılığı ve veri gizliliği en sık dile getirilen riskler arasında yer almaktadır. Çalışmanın en dikkat çekici bulgularından biri, öğretmen adaylarının yapay zekâyı pedagojik bir "çift yönlü araç" olarak konumlandırmasıdır. Katılımcılar, yapay zekânın bireyselleştirilmiş öğrenme ortamları oluşturma potansiyelini güçlü bir şekilde vurgularken, aynı teknolojinin aşırı ve bilinçsiz kullanımının bilişsel pasifliğe yol açabileceğini ifade etmektedir. Bu durum, araştırmada "pedagojik paradoks" olarak kavramsallaştırılmıştır. Bulgular ayrıca sosyal bilgiler eğitiminin doğasına özgü önemli bir eğilimi ortaya koymaktadır. Öğretmen adayları, dersin soyut yapısını aşmak için özellikle sanal gerçeklik (VR) ve artırılmış gerçeklik (AR) teknolojilerine yoğun bir yönelim göstermektedir. Bu teknolojiler, öğrenciler tarafından öğrenmeyi somutlaştıran ve deneyimsel hale getiren araçlar olarak görülmektedir. Ancak bu güçlü farkındalığa rağmen, öğretmen adaylarının bu teknolojileri pedagojik olarak tasarlama ve sınıf içi uygulamalara dönüştürme becerilerinin sınırlı olduğu belirlenmiştir. Sonuç olarak çalışma, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yapay zekâya yönelik eleştirel ve dengeli bir bakış açısı geliştirdiğini, ancak bu farkındalığı uygulamaya dönüştürme konusunda desteğe ihtiyaç duyduğunu ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda öğretmen yetiştirme programlarında yapay zekâ ve dijital teknolojilerin disipline özgü, uygulama temelli ve eleştirel pedagojik yaklaşımlar çerçevesinde ele alınması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yapay zekâ, sosyal bilgiler eğitimi, öğretmen adayları, sanat ve müze eğitimi, yapay zekâ okuryazarlığı, eğitim teknolojileri

Pre-Service Social Studies Teachers' Perceptions of Artificial Intelligence: An Analysis in the Context of Art and Museum Education

Ayşegül Kırtel [1,*] & Sevgi Coşkun Keskin [1]

Abstract

This study aims to investigate social studies teacher candidates' perceptions of artificial intelligence (AI) and contemporary technological developments, as well as the pedagogical tensions emerging from their evaluations of these technologies in educational contexts. The research was conducted within a qualitative framework using a phenomenological design. The study group consisted of 31 pre-service social studies teachers enrolled at a public university. Data were collected through a semi-structured interview form composed of open-ended questions and analyzed using inductive content analysis . The findings indicate that teacher candidates adopt a generally positive yet cautious attitude toward AI. Most participants perceived their level of AI knowledge as moderate. The primary advantages of AI in education were identified as personalized learning, time efficiency, instant feedback, and increased instructional productivity. However, these positive expectations are accompanied by significant concerns. The most frequently expressed risks include the decline of creativity and independent thinking, increased dependency, cognitive passivity, and issues related to data privacy and security . One of the most significant findings of the study is that teacher candidates conceptualize AI as a "dual-purpose pedagogical tool." While they strongly emphasize its potential to create personalized learning environments, they also express concern that excessive and uncritical use may lead to cognitive passivity. This duality is conceptualized in the study as a "pedagogical paradox," reflecting a balanced and critical perspective on technology integration. The results also reveal a discipline-specific tendency in social studies education. Teacher candidates demonstrate a strong preference for virtual reality (VR) and augmented reality (AR) technologies as a means of overcoming the abstract nature of the subject. These technologies are perceived as tools that make learning more concrete and experiential. However, despite this high level of conceptual awareness, participants exhibit limited ability to design and implement these technologies within pedagogical contexts. In conclusion, the study shows that pre-service teachers possess well-developed pedagogical awareness and critical perspectives regarding AI, yet they require support in transforming this awareness into practical instructional applications. Accordingly, it is recommended that teacher education programs integrate AI and digital technologies through discipline-specific, practice-oriented, and critically informed pedagogical approaches.

Keywords: Artificial intelligence, social studies education, pre-service teachers, art and museum education, AI literacy, educational technology

Üstün Yetenekli Öğrencilerde FPV Drone Teknolojisinin Mekânsal Düşünme Becerisine Etkisi: Sosyal Bilgiler Dersi Örneği

Kerim Cüce [1,*], Muhammed Talha Soysal [2] & Yusuf Hamza Erdal [2]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Atakum Bilim ve Sanat Merkezi
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Millî Eğitim Bakanlığı
kerimcuce@outlook.com

Özet

Bilim ve Sanat Merkezleri Sosyal Bilgiler Dersi Çerçeve Öğretim Programı, dijital dünyanın gereksinimlerine uyum sağlayarak özel yetenekli öğrencilerin soyut coğrafi kavramları somutlaştırmasını ve yaparak yaşayarak öğrenme süreçlerine doğrudan katılmasını hedefleyen esnek ve zenginleştirilmiş öğrenme ortamlarını esas almaktadır. Bu vizyon doğrultusunda planlanan araştırmanın temel amacı, Bilim ve Sanat Merkezi beşinci sınıf Bireysel Yetenekleri Fark Ettirme Programı (BYFP) öğrencilerinin sosyal bilgiler alan becerilerinden olan mekânsal düşünme becerisini, yenilikçi bir araç olan drone kullanımının etkililiğini kapsamlı bir biçimde incelemektir. Araştırmada nicel ve nitel veri toplama araçlarının birlikte kullanıldığı karma araştırma yöntemi benimsenmiştir. Araştırmanın nicel boyutu, ön test ve son test kontrol gruplu yarı deneysel desenle toplam (N=20) öğrenci üzerinde yürütülmüş; nitel boyutunda ise deney grubundaki öğrencilerle yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilerek tematik analiz kullanılmıştır. Araştırmanın uygulama aşamasında deney grubundaki öğretim faaliyetleri, ilgili çerçeve programın mekânı anlamak teması bağlamında yürütülmüştür. Bu süreçte özellikle Birinci Şahıs Görüşü (First Person View) sağlayan drone teknolojisi ve gözlükleri kullanılmış, öğrencilere havada uçuyormuş hissi verilerek mekânla doğrudan, üç boyutlu bir bağ kurmaları sağlanmıştır. Öğrenciler; drone ile tepeden alınan kuş bakışı görünümleri, irtifa ile alan ve ayrıntı ilişkisini, eğik açılı çekimlerle coğrafi koşulları ve yer şekillerinin bakı özelliklerini canlı gözlemler üzerinden deneyimlemişlerdir. Kontrol grubunda ise tamamıyla aynı hedef kazanımlar, harita, Google Maps ve küre gibi geleneksel coğrafi materyaller kullanılarak takip edilmiştir. Araştırmanın veri toplama aracı olarak, çerçeve programdaki mekânsal düşünme becerileri süreç bileşenleri ile birebir uyumlu olacak şekilde araştırmacı tarafından geliştirilen on beş soruluk mekânsal düşünme başarı testi kullanılmıştır. Bu ölçme aracı; öğrencilerin mutlak ve göreceli konum algılama, konumsal görselleştirme, coğrafi koşulları tanımlama, beşerî faaliyetlerin doğal çevreye etkisini inceleyerek değişim ve sürekliliği yorumlama, afet sonrası hasar tespitinde mekânsal etkiyi sorgulama ve doğal sınırları analiz ederek mekânsal geçişi kavrama becerilerini değerlendirmektedir. Elde edilen analiz sonuçlarına göre; drone teknolojisi destekli öğretim süreçlerine dâhil olan deney grubundaki öğrencilerin son test başarı puanlarının, kontrol grubuna kıyasla istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bilim ve Sanat Merkezi, sosyal bilgiler, drone teknolojisi, mekânsal düşünme, dijital teknolojiler, üstün yetenekli öğrenci

The Effect of FPV Drone Technology on Spatial Thinking Skills in Gifted Students: A Social Studies Case

Kerim Cüce [1,*], Muhammed Talha Soysal [2] & Yusuf Hamza Erdal [2]

Abstract

The Social Studies Curriculum Framework for Science and Art Centers prioritizes flexible and enriched learning environments designed to help gifted students concretize abstract geographical concepts and actively engage in learning-by-doing processes, in alignment with the demands of the digital age. The primary aim of this study, planned within that vision, is to comprehensively examine the effectiveness of drone use — an innovative pedagogical tool — in developing spatial thinking skills, one of the core disciplinary competencies in social studies, among fifth-grade students enrolled in the Individual Talent Recognition Program (BYFP) at a Science and Art Center. The study employed a mixed-methods research design combining quantitative and qualitative data collection instruments. The quantitative dimension was conducted with a total of 20 students using a quasi-experimental pretest-posttest control group design, while the qualitative dimension involved semi-structured interviews with experimental group students analyzed through thematic analysis. During the implementation phase, instructional activities for the experimental group were carried out within the "Understanding Space" thematic unit of the relevant curriculum framework. In this process, First Person View (FPV) drone technology and accompanying goggles were utilized, allowing students to experience a simulated sensation of flight and establish a direct, three-dimensional connection with geographical space. Students observed bird's-eye views captured from aerial perspectives, examined the relationship between altitude and visible area and detail, and experienced geographical conditions and terrain aspects through oblique-angle footage in live observation sessions. The control group pursued identical learning objectives using conventional geographical materials such as maps, Google Maps, and globes. A fifteen-item spatial thinking achievement test, developed by the researcher to align precisely with the spatial thinking skill process components outlined in the curriculum framework, served as the primary data collection instrument. This instrument assessed students' abilities in perceiving absolute and relative location, spatial visualization, identifying geographical conditions, interpreting change and continuity by examining the impact of human activities on the natural environment, questioning spatial impact in post-disaster damage assessment, and conceptualizing spatial transition through the analysis of natural boundaries. Analysis results indicated that posttest achievement scores of students in the experimental group — who participated in drone-assisted instruction — were statistically significantly higher than those of the control group ($p < .05$). The experimental group's performance across the subdimensions of location perception, spatial relationship analysis, and spatial impact questioning demonstrated that drone technology serves as an effective tool for concretizing abstract spatial relationships, a core competency within the curriculum framework. Qualitative findings, which corroborated the quantitative data, revealed that drone technology was effective not only in overcoming cognitive barriers but affective ones as well. Themes emerging from interview data indicated that students who ordinarily experience fear of heights or a sense of vertigo were able to transform that sensation into a manageable sense of curiosity through the use of the goggles. Participants emphasized that retaining control of the flight — despite the physical distance involved — engendered a sense of confidence, and that fear gave way to a curiosity oriented toward exploring new horizons. This process, as foregrounded in the qualitative

findings, demonstrates pedagogical alignment with the self-confidence and resilience dispositions targeted within the social-emotional learning competencies component of the curriculum framework. In conclusion, this study offers a concrete and practically applicable example for the field regarding the integration of digital technologies into gifted learners' processes of geographical inquiry, spatial perception, and problem-solving.

Keywords: Science and Art Center, social studies, drone technology, spatial thinking, digital technologies, gifted students

Sosyal Bilgiler Öğretiminde FPV Dron Teknolojisinin Entegrasyonu: Bir Literatür Sentezi

Kerim Cüce [1,*], Yasin Emir Yılmaz [2] & Eymen Şenol [3]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Atakum Bilim ve Sanat Merkezi
[2] Lise Öğrencisi Atakum Bilim ve Sanat Merkezi
[3] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Millî Eğitim Bakanlığı
kerimcuce@outlook.com

Özet

Geleneksel olarak harita, küre ve ders kitaplarına dayanan sosyal bilgiler eğitimi, 21. yüzyılın dijital dönüşümüyle birlikte mekânı doğrudan görünür, gezinilebilir ve analitik açıdan zengin kılan yeni araçlara yönelmektedir. Bu bağlamda insansız hava araçları (İHA), eğitim literatüründe yaygın adıyla dron, eğitimin umut vadeden teknolojilerinden biri olarak öne çıksa da genel kullanımın fen (STEM) alanlarına yoğunlaşması nedeniyle sosyal bilgiler disiplinlerindeki entegrasyonu literatürde yeterince keşfedilmemiştir. Bu çalışmanın amacı, 2017-2025 yılları arasında yayımlanan uluslararası ampirik çalışmalar ışığında, dron ve Birinci Şahıs Görüşü (FPV) teknolojilerinin coğrafya, tarih, vatandaşlık ve çevre eğitimine nasıl entegre edilebileceğini inceleyen kapsamlı bir literatür sentezi sunmaktır. Bu amaçla 2017-2025 yılları arasında Google Scholar, ERIC ve Scopus veri tabanlarında ilgili anahtar kelimelerle tarama yapılmış; sosyal bilgiler ve ilişkili disiplinleri kapsayan ampirik çalışmalar seçilmiştir. Araştırma bulguları, dronların öğrencileri durağan ders kitabı içeriklerinin ötesine taşıyarak mekânsal temelli aktif bir sorgulama sürecine dâhil ettiğini göstermektedir. Coğrafya eğitiminde dronlar; topoğrafik veriler ve gerçek zamanlı mekânsal görüntüler sunarak harita becerilerini doğrudan desteklemektedir. Literatürdeki somut uygulamalara bakıldığında; Tayvan'da 3. sınıf öğrencileriyle yürütülen bir okul sonrası dron programında, öğrencilerin 3 boyutlu coğrafi bilgileri kavrayarak kendi uçuş rotalarını bizzat tasarladıkları görülmüştür. Ortaokul düzeyinde ise öğrencilerin topoğrafik haritaları havadan görselleştirmek ve yorumlamak için dron görüntülerini oyun hamuru (Play-Doh[X]) ve LEGO[X] ile birleştirdikleri uygulamalı (hands-on) projeler dikkat çekmektedir. Özellikle FPV teknolojisi, öğrencilerin sanal gerçeklik (VR) gözlükleri aracılığıyla doğrudan dronun kokpitindeymiş gibi uçuşu deneyimlemesini sağlayarak öğrenciyi pasif bir izleyiciden aktif bir mekân öznesine dönüştürmektedir. Yükseköğretimde DJI marka FPV gözlüklerin kullanıldığı ampirik bir araştırma, vücut hareketleriyle kamera açılarının kontrol edildiği bu sistemin; öğrencilerin akış deneyimi, öğrenme ilgisi ve sürekli öğrenme niyetlerini geleneksel yöntemlere kıyasla anlamlı derecede artırdığını kanıtlamaktadır. Tarih eğitiminde dronlar, arkeolojik alanların belgelenmesi ve kültürel mirasın korunması konularında güçlü fırsatlar barındırmaktadır. Örneğin dron haritalamaları, Nazca Çizgileri gibi alanlarda daha önce bilinmeyen yer şekillerini alana zarar vermeden ortaya çıkarmış; bu 3 boyutlu modellemelerin sınıf ortamına taşınmasıyla öğrencilere tarihsel manzaraları ve antik yerleşimleri sanal olarak inceleme fırsatı sunulmuştur. Vatandaşlık ve çevre eğitiminde ise; öğrencilerin afet senaryosu uygulanan ölçekli (maket) bir kasaba üzerinde dron uçurarak hasar tespiti yaptıkları ve mühendislik tasarım adımlarını kullanarak afet kurtarma görevleri planladıkları simülasyon temelli etkinlikler, mekânsal düşünmeyi insani bir bağlamla birleştiren zengin pedagojik örnekler olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca dronların tehlikeli veya ulaşılmaz alanlara erişim kabiliyeti, afet yönetimi ve çevre bilinci bağlamında öğrencilerin dijital vatandaşlık ve teknoloji okuryazarlığı yetkinliklerine katkı sunmaktadır. Ampirik çalışmalar, dron destekli eğitimin akademik başarıyı kalıcı olarak artırdığını ortaya

koymaktadır; nitekim 40 adet 5. sınıf öğrencisiyle yürütülen bir pilot çalışmada, coğrafya, fizik ve matematik öğreniminde dron kullanan grubun geleneksel öğrenim gören gruptan çok daha yüksek başarı gösterdiği saptanmıştır. Bu tür çalışmalar, dron teknolojisinin öğrencilerde mekânsal görselleştirme ve eleştirel düşünme becerilerini desteklediğini göstermektedir. Tüm bu potansiyeline rağmen; Türkiye'deki SHGM kuralları gibi sivil havacılık kısıtlamaları, yüksek FPV donanım maliyetleri ve dron kullanımına özgü müfredat eksikliği, eğitimsel yaygınlaşmanın önündeki yapısal engeller olarak tespit edilmiştir. Sonuç olarak bu sentez çalışması, dron etkinliklerinin bağımsız bir teknoloji gösterisi olmaktan çıkarılarak mevcut sosyal bilgiler standartlarıyla açıkça eşleştirilmesi gerektiğini vurgulamakta ve bu alanda daha fazla yarı deneysel/karma yöntemli araştırma yapılması yönünde güçlü bir çağrıda bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Dron teknolojisi, sosyal bilgiler eğitimi, mekânsal düşünme, FPV, coğrafya eğitimi, dijital teknolojiler

The Integration of FPV Drone Technology in Social Studies Education: A Literature Synthesis

Kerim Cüce [1,*], Yasin Emir Yılmaz [2] & Eymen Şenol [3]

Abstract

Social studies education, traditionally grounded in maps, globes, and textbooks, is increasingly turning toward new tools that render the world directly visible, navigable, and analytically rich in response to the digital transformation of the 21st century. Unmanned aerial vehicles (UAVs) — widely referred to in the educational literature as drones — have emerged as one of the most promising of these technologies. However, as the predominant body of research remains concentrated in STEM fields, their integration into social studies disciplines has been insufficiently explored. The aim of this study is to present a comprehensive literature synthesis examining how drone and First Person View (FPV) technologies can be integrated into geography, history, citizenship, and environmental education, drawing on international empirical studies published between 2017 and 2025. To this end, a systematic search was conducted across Google Scholar, ERIC, and Scopus databases, and empirical studies encompassing social studies and related disciplines were selected. Research findings indicate that drones engage students in spatially grounded active inquiry that extends well beyond static textbook content. In geography education, drones directly support map skills by providing topographic data and real-time spatial imagery. An after-school drone program conducted in Taiwan with third-grade students demonstrated that participants designed their own flight routes by internalizing three-dimensional geographical information. At the middle school level, hands-on projects in which students combined drone footage with Play-Doh® and LEGO® to visualize and interpret topographic maps from an aerial perspective have drawn considerable attention. FPV technology, in particular, transforms the learner from a passive observer into an active spatial agent by enabling students to experience flight as if seated in the drone's cockpit through virtual reality goggles. An empirical study conducted in higher education using DJI-brand FPV goggles demonstrated that this system significantly increased students' flow experience, learning interest, and continuous learning intention compared to traditional instructional methods. In history education, drones offer substantial opportunities for the documentation of archaeological sites and the preservation of cultural heritage. Drone mapping surveys at sites such as the Nazca Lines have revealed previously unknown geoglyphs without disturbing the site itself; the integration of these three-dimensional models into classroom settings has afforded students the opportunity to virtually examine historical landscapes and ancient settlements. In citizenship and environmental education, simulation-based activities — in which students fly drones over scale-model towns subjected to disaster scenarios to assess damage and plan relief missions — stand out as pedagogically rich examples that connect spatial thinking with humanitarian reasoning. The capacity of drones to access hazardous or unreachable locations further contributes to students' digital citizenship and technological literacy competencies in the context of disaster management and environmental awareness. Empirical studies consistently demonstrate that drone-assisted instruction produces lasting gains in academic achievement. A pilot study conducted with 40 fifth-grade students found that the drone-integrated group significantly outperformed the conventionally instructed group in geography, physics, and mathematics assessments, providing converging evidence that drone technology supports spatial visualization and critical thinking skills. Despite this considerable potential, civil aviation

regulations such as those enforced by Türkiye's Directorate General of Civil Aviation (SHGM), the high cost of FPV hardware, and the absence of drone-specific curriculum frameworks have been identified as structural barriers to broader educational adoption. In conclusion, this synthesis underscores the necessity of embedding drone-based activities within existing social studies standards rather than treating them as standalone technology demonstrations, and issues a strong call for further quasi-experimental and mixed-methods research in this domain.

Keywords: Drone technology, social studies education, spatial thinking, FPV, geography education, digital technologies.

Yapay Zekâ ile Geçmişi Canlandırmak: Yerel Tarih Eğitiminde Mikro Öyküleme ve Görselleştirme Üzerine Bir Eylem Araştırması

Nesrin Aslan [1,*] & Banu Çulha Özbaş [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Dokuz Eylül Üniversitesi
naslan@aci.k12.tr

Özet

Yerel tarih öğretimi, öğrencilerin yaşadıkları çevreye yönelik farkındalık geliştirmelerini ve kamusal yarara ilişkin eleştirel düşünmelerini destekler. Ayrıca tarihsel olayların farklı mekânsal bağlamlarda nasıl deneyimlendiğini ortaya koyarak çok boyutlu bir tarih anlayışı kazandırır. Bu bağlamda yerel tarih, öğrencilerin geçmiş ile bugün arasında bağlantı kurmalarını kolaylaştıran güçlü bir pedagojik araçtır. Yapılan çalışmalar, yerel tarihin sınıf içi uygulamalarda sorgulama, karşılaştırma, süreklilik ve değişim gibi tarihsel düşünme becerilerini geliştirdiğini de göstermektedir. İzmir'de 170 lise öğrencisi ile yürütülmüş bu çalışmada da öğrencilerin yerel tarihe mikro ölçekte yaklaşmaları, sıradan insanın öyküsünü fark etmeleri, ChatGPT, Seedream, Krea ve Arena.ai gibi yapay zekâ araçlarını kullanarak yerel tarihe ilişkin elde ettikleri bilgileri görsel anlatılara dönüştürmeleri hedeflenmiştir. Bu eylem araştırmasında öğrenciler, İzmir tarihini anlatan kitaplardan kente dair mekanlar, tarihi yapılar, insan öyküleri, farklı meslek grupları ile ilgili buldukları bilgileri, dijital okuryazarlık becerilerini kullanarak görselleştirmiştir. Çalışma öncesinde sınıf ortamında, 40 dakika süren bir ders saatinde, dijital ürünü nasıl üretecekleri öğrencilere daha önce oluşturulmuş bir örnek çalışma kullanılarak, uygulamalı bir şekilde açıklanmıştır. İkili gruplar halinde çalışmaya başlayan öğrenciler, şu beş adımı izlemiştir: İzmir tarihine ilişkin kütüphanede kaynak araştırması ve seçimi, kaynaktan elde edilen öykünün özetinin hazırlanması, özetten yapay zekâ araçları ile öykünün kritik noktalarını içeren sahnelerin anime stilde oluşturulması için komutların hazırlanması, bu sahnelerin yapay zekâ ile görsele dönüştürülmesi ve bunlara açıklamaların eklenmesidir. Öğrenciler üretimlerini dijital ortamda yatay bir A4 boyutunda dijital şablon üzerinde tamamlayıp süreçte çalışma adımlarını kanıtlayan fotoğraflar ve ekran görüntüleri ile birlikte teslim etmiştir (Kitabın kapağı, öykünün bulunduğu sayfaların fotoğrafları oluşturulan özet, komutlar vs.). Kanıt temelli bu çalışmanın bulguları; öz değerlendirme ve akran değerlendirme formları ayrıca yerel tarih farkındalık soruları üzerinden analiz edilmiş ve sonuçlar değerlendirilmiştir. Buna göre öğrencilerin, iş birliği içinde ve dengeli bir iş bölümüyle süreci yönettikleri, tarihsel bilgiyle günlük yaşamları arasında anlamlı bağlar kurdukları ve kente dair araştırma isteği duydukları saptanmıştır. Ayrıca, ders kapsamında hazırlanan çalışmalar arasından kent kültürünü ve tarihini en güçlü şekilde yansıtanlardan bir seçki oluşturulmuştur. Dokuz gönüllü öğrenci, bu seçkide yer alan görsel ve metinsel verileri yapay zekâ araçlarıyla işleyerek, süresi en az bir dakika olan kısa videolar üretmiştir. Ortaya çıkan ürünler yerel tarihe ilişkin yapılan diğer çalışmalar ile birlikte sergilenmiştir. Sonuç olarak, yapay zekânın eğitim faaliyetlerinde kullanımına özgün bir örnek teşkil eden bu çalışma, yerel tarih farkındalığı sağlama, tarihsel bilgiye farklı bir yöntemle yaklaşma, bilgiyi bir ürüne dönüştürme, yapay zekâ araçlarını etkili kullanabilme becerilerini kazandırmasının yanı sıra öğrencilerin işbirlikli öğrenme süreçlerini desteklemiştir.

Anahtar Kelimeler: Yerel tarih eğitimi, eylem araştırması, yapay zekâ, görsel öyküleme

Revitalizing the Past with Artificial Intelligence: An Action Research on Micro-Storytelling and Visualization in Local History Education

Nesrin Aslan [1,*] & Banu Çulha Özbaş [1]

Abstract

Local history education encourages students to develop awareness of their surroundings and fosters critical thinking regarding public interest. Furthermore, it provides a multi-dimensional understanding of history by revealing how historical events were experienced across different spatial contexts. In this sense, local history is a powerful pedagogical tool that facilitates connections between the past and the present. Studies indicate that local history applications in the classroom enhance historical thinking skills such as inquiry, comparison, continuity, and change. In this study, conducted with 170 high school students in Izmir, the aim was for students to approach local history at a micro-scale, recognize the stories of ordinary people, and transform the information they gathered into visual narratives using artificial intelligence tools such as ChatGPT, Seedream, Krea, and Arena.ai. Throughout this action research, students utilized their digital literacy skills to visualize information found in books about Izmir's history concerning urban spaces, historical structures, human stories, and various professions. Before the project commenced, a 40-minute applied session was held in the classroom where the production process was explained through a pre-prepared sample study. Working in pairs, the students followed five specific steps: researching and selecting sources on Izmir's history in the library, preparing a summary of the story extracted from the source, crafting AI prompts to create anime-style scenes depicting critical points of the story, generating these scenes via AI, and adding descriptive captions. The final products were completed on a horizontal A4 digital template and submitted alongside evidence of the process, such as photos of book covers and source pages, summaries, and prompt lists. The findings of this evidence-based study were analyzed and evaluated through self-assessment forms, peer evaluation forms, and local history awareness questionnaires. The results indicated that students managed the process through collaboration and a balanced division of labor, established meaningful links between historical knowledge and their daily lives, and felt a motivated desire to research the city. Additionally, a selection of works that most effectively reflected urban culture and history was curated from the classroom projects. Nine student volunteers processed the visual and textual data from this selection using AI tools to produce short videos at least one minute in length. These final products were exhibited alongside other local history projects. In conclusion, this study serves as an original example of the use of artificial intelligence in educational activities. It not only fostered local history awareness, provided an alternative method for approaching historical knowledge, and enabled the transformation of information into a tangible product but also developed AI proficiency and supported collaborative learning processes.

Keywords: Local history education, action research, artificial intelligence, visual storytelling, digital literacy

Öğretmen Adaylarının Yapay Zekâ Etkinlikleri Hazırlama Deneyimlerinin İncelenmesi

Nagehan Orak Okanlı [1,*] & Zeynep Başcı Namlı [2]
[1] Sınıf Öğretmenliği Atatürk Üniversitesi
[2] Sınıf Eğitimi Atatürk Üniversitesi
nghnork@gmail.com

Özet

Bu araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının Sosyal bilgiler öğretimi dersinde 4. sınıf Sosyal Bilgiler öğretim programında yer alan öğrenme alanları ve kazanımlara uygun olarak yapay zekâ araçları ile ders etkinlikleri hazırlama deneyimlerinin; teknolojik pedagojik alan bilgisi, 21. yüzyıl becerileri yeterlilik algıları ve dijital materyal tasarımı yeterlik düzeyleri üzerindeki etkilerini incelemektir. Araştırma, karma yöntem araştırmalarından nicel ağırlıklı gömülü desen doğrultusunda yürütülmüştür. Araştırmanın nicel boyutunda 2024–2025 eğitim-öğretim yılı bahar yarıyılında Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Sınıf Öğretmenliği Programı 3. sınıfında öğrenim gören ve Sosyal bilgiler öğretimi dersini alan 80 öğretmen adayı yer almıştır. Nitel boyutta ise nicel uygulama sürecine katılan öğretmen adayları arasından maksimum çeşitlilik örneklemesi ile belirlenen 20 katılımcı ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Veriler Yapay Zekâ–Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi Ölçeği, Öğretmen Adaylarına Yönelik 21. Yüzyıl Becerileri Yeterlilik Algıları Ölçeği, Dijital Materyal Tasarımı Yeterlikleri Ölçeği ve yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Nicel verilerin analizinde SPSS programı kullanılmış; normallik incelemeleri sonrasında bağımlı örneklemler t-testi uygulanmıştır. Nitel veriler ise içerik analizi ile çözümlenmiştir. Araştırma bulguları, yapay zekâ araçlarıyla etkinlik hazırlama deneyiminin öğretmen adaylarının yapay zekâ teknolojik pedagojik alan bilgisi, 21. yüzyıl becerileri yeterlilik algıları ve dijital materyal tasarımı yeterlikleri üzerinde istatistiksel olarak anlamlı düzeyde olumlu etkiler oluşturduğunu göstermiştir. Nicel bulgularda uygulanan ölçeklerin ön test ve son test puanları arasında son test lehine anlamlı fark bulunmuştur. Nitel bulgular ise bu artışı desteklemiş; öğretmen adaylarının süreci çoğunlukla geliştirici, verimli, öğretici ve keyifli olarak değerlendirdikleri; özellikle pedagojik içerik entegrasyonu, dijital araç kullanımı, görsel ve içerik üretimi, iş birliği, iletişim, problem çözme, eleştirel düşünme ve yaratıcı düşünme alanlarında gelişim algıladıkları ortaya konulmuştur. Bununla birlikte bazı katılımcılar başlangıçta zorlanma yaşadıklarını, ancak süreç ilerledikçe bu durumun olumlu deneyime dönüştüğünü ifade etmiştir. Araştırma sonuçları, yapay zekâ araçlarıyla etkinlik hazırlama deneyiminin öğretmen adaylarının mesleki gelişimlerini çok boyutlu biçimde desteklediğini göstermektedir. Bu deneyim, öğretmen adaylarının teknolojiyi pedagojik ve alan bilgisiyle bütünleştirme becerilerini güçlendirmiş; 21. yüzyıl becerileri ile dijital materyal tasarım yeterliklerini geliştirmiştir. Ayrıca süreç, öğretmen adaylarının yapay zekâ araçlarını eğitim amaçlı, bilinçli ve işlevsel biçimde kullanmalarına katkı sağlamıştır. Elde edilen sonuçlar, yapay zekâ destekli uygulamaların öğretmen yetiştirme programlarında yapılandırılmış ve uygulamalı biçimde ele alınmasının önemli olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapay zekâ, öğretmen adayı, sosyal bilgiler öğretimi, teknolojik pedagojik alan bilgisi, 21. yüzyıl becerileri, dijital materyal tasarımı, karma yöntem

An Investigation of Teacher Candidates' Experiences in Preparing Artificial Intelligence Activities

Nagehan Orak Okanlı [1,*] & Zeynep Başcı Namlı [2]

Abstract

This study aims to examine the effects of teacher candidates' experiences in preparing course activities with artificial intelligence tools, in line with the learning areas and learning outcomes included in the 4th grade Social Studies curriculum within the Social Studies Teaching course, on their technological pedagogical content knowledge, perceptions of 21st century skills proficiency, and digital material design competencies. The study was conducted using a quantitatively driven embedded design within mixed methods research. The quantitative dimension included 80 third-year teacher candidates enrolled in the Classroom Teaching Program at Atatürk University Kazım Karabekir Faculty of Education during the spring semester of the 2024–2025 academic year and taking the Social Studies Teaching course. In the qualitative dimension, semi-structured interviews were conducted with 20 participants selected through maximum variation sampling from those involved in the quantitative process. Data were collected through the Artificial Intelligence–Technological Pedagogical Content Knowledge Scale, the 21st Century Skills Proficiency Perceptions Scale for Teacher Candidates, the Digital Material Design Competencies Scale, and a semi-structured interview form. Quantitative data were analyzed in SPSS using paired samples t-test after normality analyses, while qualitative data were analyzed through content analysis. The findings showed that the experience of preparing activities with artificial intelligence tools had a statistically significant positive effect on teacher candidates' artificial intelligence technological pedagogical content knowledge, perceptions of 21st century skills proficiency, and digital material design competencies. Quantitative findings revealed significant differences between the pre-test and post-test scores in favor of the post-test. Qualitative findings supported these results, showing that teacher candidates described the process as developmental, productive, instructive, and enjoyable, and reported improvement in pedagogical content integration, use of digital tools, visual and content production, collaboration, communication, problem solving, critical thinking, and creative thinking. Some participants also stated that their initial difficulties turned into positive experiences as the process progressed. The results of the study indicate that the experience of preparing activities with artificial intelligence tools supports teacher candidates' professional development in a multidimensional way. This experience strengthened teacher candidates' ability to integrate technology with pedagogy and content knowledge, and improved their 21st century skills and digital material design competencies. Moreover, the process contributed to teacher candidates' conscious, functional, and educational use of artificial intelligence tools. The findings suggest that artificial intelligence-supported practices should be addressed in a structured and practice-oriented manner in teacher education programs.

Keywords: Artificial intelligence, teacher candidate, social studies teaching, technological pedagogical content knowledge, 21st century skills, digital material design, mixed methods

2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Eğitim Programları Çerçevesinde Sosyal Bilgiler Dersinde Kullanılan Karekod Uygulamalarına Yönelik Öğrenci Görüşleri

Fatmanur Çekengil [1,*] & Ömer Faruk Sönmez [2]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
[2] Sosyal Bilgiler Eğitimi Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
saldiricierf@gmail.com

Özet

Günümüzde bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmeler, eğitim süreçlerini daha etkileşimli ve öğrenci merkezli hale getirmiştir. Bu doğrultuda ders kitapları da dijital içeriklerle zenginleştirilmekte; karekod (QR kod) uygulamaları, öğrencilere çoklu ortam materyallerine hızlı erişim imkânı sunarak öğrenmeyi desteklemektedir. Türkiye'de uygulamaya konulan Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli de bu dijital dönüşümü temel alarak öğrencilerin üst düzey beceriler kazanmalarını hedeflemektedir. Bu bağlamda, sosyal bilgiler ders kitaplarında yer alan karekod uygulamalarının öğrencilerin öğrenme süreçlerine katkısının incelenmesi önem kazanmaktadır. Söz konusu model, öğrencilerin yalnızca bilişsel düzeyde bilgi edinmelerini değil; aynı zamanda dijital okuryazarlık, eleştirel düşünme, problem çözme, araştırma ve sorgulama gibi üst düzey becerileri kazanmalarını hedefleyen bütüncül bir eğitim anlayışına dayanmaktadır. Bu araştırmanın amacı, Türkiye'de eğitim sisteminde son dönemde benimsenen yenilikçi yaklaşımlar doğrultusunda geliştirilen Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında hazırlanan sosyal bilgiler ders kitaplarında yer alan karekod (QR kod) uygulamalarına yönelik öğrenci görüşlerini derinlemesine incelemektir. Bu araştırmada nitel araştırma modellerinden durum çalışması kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Samsun ve Tokat illerinde bulunan 3 farklı Ortaokulda öğrenim gören 5. sınıflardan 33 kişi 6.sınıflardan 49 kişi olmak üzere toplam 85 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada 35 erkek ile 48 kız öğrenci yer almıştır. Bu çalışmada araştırma deseni doğrultusunda öğrencilerin sosyal bilgiler dersinde kullanılan karekodlara yönelik görüşlerini belirlemek için 6 sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmada elde edilen nitel verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Bu süreçte öğrencilerle yapılan görüşmelerden elde edilen veriler öncelikle çözümlenmiş, benzer ifadeler kodlanmış, kodlar bir araya getirilerek temalar ve alt temalar oluşturulmuştur. Elde edilen bulgular, karekod kullanımının öğrencilerin dersi daha kolay ve etkili öğrenmelerine, konuları daha iyi anlamalarına ve akılda kalıcılığı artırmalarına katkı sağladığını göstermektedir. Ayrıca karekodların ders sürecini daha eğlenceli ve ilgi çekici hâle getirerek öğrencilerin derse aktif katılımını ve motivasyonunu artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçları, ders kitaplarında yer alan karekodların Yeni Maarif Modeli'nin hedeflediği beceri temelli ve öğrenci merkezli öğrenme anlayışını destekleyecek biçimde pedagojik açıdan daha işlevsel ve nitelikli hâle getirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yeni Maarif Modeli, sosyal bilgiler, ders kitabı, karekod, öğrenci görüşleri

Student Opinions on Qr Code Applications Used in Social Studies Lessons Within the Framework of the 2024 Türkiye Century Education Model

Fatmanur Çekengil [1,*] & Ömer Faruk Sönmez [2]

Abstract

Today, advancements in information and communication technologies have made educational processes more interactive and student-centered. In this context, textbooks are also enriched with digital content; QR code applications support learning by offering students quick access to multimedia materials. The Türkiye Century Education Model, implemented in Türkiye, aims to enable students to acquire higher-level skills based on this digital transformation. In this context, examining the contribution of QR code applications in social studies textbooks to students' learning processes is gaining importance. This model is based on a holistic educational approach that aims not only for students to acquire knowledge at the cognitive level but also to acquire higher-level skills such as digital literacy, critical thinking, problem-solving, research, and inquiry. The aim of this research is to deeply examine student opinions regarding the use of QR codes in social studies textbooks, developed within the framework of the "Turkish Century Education Model," which reflects the innovative approaches recently adopted in the Turkish education system. This research utilizes a case study approach, a qualitative research model. The study group consists of 85 students (33 from 5th grade and 49 from 6th grade) from three different middle schools in Samsun and Tokat provinces. 35 students are male and 48 are female. To determine students' opinions on the use of QR codes in social studies lessons, a semi-structured interview form with six questions was used. Content analysis was employed to analyze the qualitative data obtained. In this process, data from student interviews were first analyzed, similar expressions were coded, and the codes were grouped together to create themes and sub-themes. The findings indicate that the use of QR codes contributes to students learning the subject more easily and effectively, understanding the topics better, and improving retention. Furthermore, it was concluded that QR codes increase students' active participation and motivation in the lesson by making the lesson process more fun and engaging. The research results reveal that QR codes in textbooks should be made more functional and high-quality from a pedagogical perspective in order to support the skill-based and student-centered learning approach targeted by the New Education Model.

Keywords: New Education Model, social studies, textbook, QR code, student opinions

Türkiye'de Sosyal Bilgiler Eğitiminde Dijitalleşmeye Yönelik Çalışmaların Güncel Durumu

Melis Akay Şahin [1,*] & Kerim Dipevliler [2]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bağımsız Araştırmacı
[2] Sosyal Bilgiler Eğitimi (Dr) Istanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa
mell.1925@hotmail.com

Özet

Eğitimde dijitalleşme gün geçtikçe önem kazanmaktadır. Bu araştırma, Türkiye'de sosyal bilgiler eğitiminde dijitalleşmeye yönelik çalışmaları analiz etmek ve güncel eğilimleri belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma için 2024-2026 yılları arasında yapılmış toplamda 44 çalışma içerik analizine dâhil edilmiştir. Bu çalışmalar, başlığında 'sosyal bilgiler' ve 'dijital' kavramlarını içeren yüksek lisans tezleri (n=27), doktora tezleri (n=9) ve makalelerden (n=8) oluşmaktadır. Bu kapsamda; araştırmacı özellikleri, araştırmaların amaçları, yöntemleri, sonuçları, önerileri ve anahtar kelimeleri analiz edilmiştir. Analiz sonuçlarına göre araştırmanın bazı bulguları şu şekildedir: Türkiye'de sosyal bilgiler eğitiminde dijitalleşme konulu çalışmaların en fazla yüksek lisans tezlerinden oluştuğu saptanmıştır. Araştırmacı özelliklerine bakıldığında, bu alanda kadın araştırmacıların öne çıktığı, yaklaşık 30 üniversitede çalışmaların yapıldığı ve araştırmacıların uzmanlık alanlarının çoğunlukla sosyal bilgiler eğitimi, daha sonra sınıf eğitimi ve Türkçe eğitimi alanlarında yoğunlaştığı anlaşılmıştır. Çalışmaların amaçlarının genellikle, dijital öğrenme ortamlarının (dijital oyunlar, dijital hikâyeler/öyküler, dijital çizgi romanlar vb.) öğrenciler üzerindeki etkisinin incelenmesi ve öğretmenlerin/öğretmen adaylarının dijital okuryazarlık beceri düzeylerinin araştırılması üzerine olduğu belirlenmiştir. Araştırmalarda yöntem olarak daha çok nicel yöntemin tercih edildiği ve örneklemin çoğu zaman ortaokul öğrencilerinden seçildiği tespit edilmiştir. Araştırmaların sonuçları ve bu doğrultuda verilen önerilerin de birbirine benzer olduğu görülmüştür. Bu anlamda, sosyal bilgiler eğitiminde dijital öğrenme ortamlarının kullanılmasının öğrenciler üzerinde derse karşı ilgiyi, sosyal etkileşimi ve özellikle akademik başarıyı artırmak gibi çeşitli olumlu etkiler yarattığı anlaşılmıştır. Ayrıca sonuçlar; öğretmenlerin ve öğretmen adaylarının teknolojik cihazları eğitim, araştırma gibi çeşitli amaçlarla kullanmasının dijital okuryazarlık düzeylerini de etkilediğini göstermektedir. Araştırmaların önerileri genellikle okullarda dijital araçlara/ortamlara erişimin kolaylaştırılması ve dijital öğrenme ortamlarının her alana entegre edilmesi olmuştur. Bunların yanı sıra eğitimde kullanılması için farklı dijital uygulamaların tasarlanması bir diğer öneri olarak sunulmuştur. Son olarak, ilgili araştırmaların anahtar kelimeleri incelendiğinde; dijital okuryazarlık kavramının baskın bir eğilim gösterdiği tespit edilmiştir. Bu çalışma, Türkiye'de sosyal bilgiler eğitiminde dijitalleşmeye yönelik çalışmaların benzer ve farklı yönlerinin ortaya konulması, boşlukların tespit edilmesi ve yeni yorumlar getirmesi açısından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, dijitalleşme, dijital okuryazarlık, dijital öğrenme ortamları, dijital oyunlar

The Current State of Research on Digitalization in Social Studies Education in Türkiye

Melis Akay Şahin [1,*] & Kerim Dipevliler [2]

Abstract

Digitalization in education is becoming increasingly important. This study analyzes research on digitalization in social studies education in Türkiye and aims to identify current trends. A total of 44 studies published between 2024 and 2026 were included in the content analysis. These studies consist of master's theses (*n*=27), doctoral dissertations (*n*=9), and journal articles (*n*=8) that include the terms 'social studies' and 'digital' in their titles. In this context, researcher characteristics, along with the aims, methods, results, recommendations, and keywords of the studies, were analyzed. The results of the analysis revealed several key findings: In Türkiye, studies on digitalization in social studies education are predominantly master's theses. Regarding researcher characteristics, it was observed that female researchers predominate in this field and that the studies were conducted across approximately 30 universities. Furthermore, researchers' areas of expertise are concentrated primarily in social studies education, followed by primary school education and Turkish education. It was determined that the aims of the studies primarily focus on examining the impact of digital learning environments (such as digital games, digital storytelling, and digital comics) on students, and assessing the digital literacy levels of teachers and pre-service teachers. The analysis shows that quantitative methodologies are predominantly preferred and that samples are frequently drawn from middle school students. It was observed that the results and recommendations of the studies are largely consistent. In this context, it was determined that the use of digital learning environments in social studies education creates various positive effects on students, such as increasing interest in the course, enhancing social interaction, and particularly improving academic achievement. Furthermore, the results indicate that teachers' and pre-service teachers' use of technological devices for various purposes (including education and research) directly influences their digital literacy levels. The recommendations of the studies generally focus on facilitating access to digital tools and environments in schools and integrating digital learning platforms across all subject areas. Additionally, designing diverse digital applications for educational use was presented as another key recommendation. Finally, an analysis of the keywords in the relevant research revealed that the concept of 'digital literacy' constitutes a dominant trend. This study is significant in terms of revealing the commonalities and divergences in research on digitalization within social studies education in Türkiye, identifying literature gaps, and providing new interpretations.

Keywords: Social studies, digitalization, digital literacy, digital learning environments, digital games

Eğitimde Yapay Zekâ Uygulamalarının Gelişimi, Potansiyeli ve Sınırlılıkları Üzerine Bir İnceleme

Emine Kesmez [1,*], Osman Samancı [2] & Mahmut Elma [3]
[1] Sınıf Öğretmenliği Erzurum/ Oltu/ Mehmet Akif Ersoy İlkokulu
[2] Sınıf Öğretmenliği Atatürk Üniversitesi
[3] Atatürk Üniversitesi/Sınıf Eğitimi/Doktora Öğrencisi Meb
kesmezemine25@gmail.com

Özet

Bu çalışmada, eğitimde yapay zekâ (YZ) uygulamalarının gelişimi, potansiyeli ve sınırlılıklarının kapsamlı bir biçimde ele alınması amaçlanmıştır. Literatür taramasına dayalı bir derleme çalışması olan araştırma kapsamında eğitimde yapay zekâ alanında yayımlanan kitaplar, makaleler, tezler ve bilimsel raporlar incelenmiştir. Özellikle zeki öğretim sistemleri, uyarlanabilir öğrenme ortamları, sohbet robotları, üretken YZ araçları ve öğrenme analitiği uygulamaları ele alınmıştır. İlgili literatür taramasına bağlı olarak eğitimde yapay zekânın insan zekâsını taklit ederek öğrenme, analiz yapma, problem çözme ve karar verme süreçlerini gerçekleştirebilen sistemler bütünü olduğu ve günümüzde geniş bir kullanım alanına sahip bulunduğu; uzman sistemler, yapay sinir ağları, makine öğrenmesi ve genetik algoritmalar gibi uygulamalarla eğitimde önemli fırsatlar sunduğu ancak etik, pedagojik ve teknik sınırlılıkları nedeniyle dikkatli değerlendirilmesi gerektiği görülmektedir. Yapay zekâ uygulamalarının öğrencilerin akademik başarı, motivasyon ve öğrenme tutumlarını olumlu yönde desteklediği, bireysel öğrenme ihtiyaçlarına uygun ortamlar sunduğu ve eğitim sürecini daha esnek ve etkili hâle getirdiği belirlenmiştir. Ayrıca yapay zekâ destekli sistemlerin öğretim süreçlerini kolaylaştırdığı, öğretmen etkinliğini artırdığı, öğrenci öğrenme çıktılarını iyileştirdiği ve değerlendirme ile öğrenci takibi gibi süreçleri otomatikleştirerek öğretim verimliliğini yükselttiği ifade edilmektedir. Bununla birlikte STEM eğitimi, kapsayıcı eğitim, sanal ve artırılmış gerçeklik uygulamaları, yabancı dil öğretimi ve ChatGPT gibi üretken yapay zekâ araçlarının kullanımının öğrenme süreçlerini güçlendirdiği ve öğrenci katılımını artırdığı görülmektedir. Öte yandan öğrenci verilerinin analiz edilmesiyle bireyselleştirilmiş öğretim stratejilerinin geliştirilebildiği ve ebeveynlerin öğrenme süreçlerini daha yakından takip edebildiği belirtilmiştir. Türkiye'de ise yapay zekâ odaklı eğitim politikaları ve uygulamalarla dijital dönüşümün hız kazandığı anlaşılmaktadır. YZ'nin eğitimde hem pedagojik hem de idari süreçlerde önemli fırsatlar sunduğu, ancak insan merkezli yaklaşımların ve farkındalık eğitimlerinin devam etmesinin gerekliliği ifade edilmiştir. Bu bağlamda, eğitimde yapay zekâ uygulamalarının etkili ve güvenli kullanımını sağlamak için dijital okuryazarlık ve yapay zekâ farkındalık eğitimlerinin yaygınlaştırılması, öğrenci verilerinin korunmasına yönelik yasal ve etik düzenlemelerin güçlendirilmesi, öğrenme ortamlarının eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerini destekleyecek şekilde tasarlanması ve fırsat eşitliğini sağlamak amacıyla teknolojik altyapısı yetersiz bölgelerde gerekli yatırım ve desteklerin artırılması öneri olarak sunulabilir.

Anahtar Kelimeler: Yapay zekâ, eğitim teknolojileri, kişiselleştirilmiş öğrenme, öğretmen-öğrenci etkileşimi, eğitimde dijital dönüşüm, öğrenme analitiği

A Reviev of the Development, Potential and Limitations of Artificial Intelligence Applications in Education

Emine Kesmez [1,*], Osman Samancı [2] & Mahmut Elma [3]

Abstract

This study aims to comprehensively examine the development, potential, and limitations of artificial intelligence (AI) applications in education. As a literature review, the study analyzed books, articles, theses, and scientific reports published in the field of AI in education. In particular, intelligent tutoring systems, adaptive learning environments, chatbots, generative AI tools, and learning analytics applications were examined. Based on the reviewed literature, artificial intelligence in education is defined as a system capable of imitating human intelligence by performing learning, analysis, problem-solving, and decision-making processes, and it has become widely used in various fields. It has been observed that AI technologies, including expert systems, artificial neural networks, machine learning, and genetic algorithms, offer significant opportunities in education; however, they also require careful consideration due to ethical, pedagogical, and technical limitations. Findings indicate that AI applications positively support students' academic achievement, motivation, and learning attitudes, while also providing personalized learning environments that make the educational process more flexible and effective. In addition, AI-supported systems facilitate teaching processes, enhance teacher efficiency, improve student learning outcomes, and increase instructional efficiency by automating tasks such as assessment and student monitoring. Moreover, it has been observed that applications in STEM education, inclusive education, virtual and augmented reality environments, foreign language teaching, and generative AI tools such as ChatGPT strengthen learning processes and increase student engagement. Furthermore, data analysis enables the development of individualized instructional strategies and allows parents to monitor students' learning processes more closely. In Türkiye, it is also evident that digital transformation in education has accelerated through AI-focused educational policies and implementations. It has been emphasized that while AI offers significant opportunities in both pedagogical and administrative processes in education, the continuation of human-centered approaches and awareness training remains essential. In this context, it is suggested that digital literacy and AI awareness training for teachers and students should be expanded, legal and ethical regulations regarding data protection should be strengthened, learning environments should be designed to support critical thinking and problem-solving skills, and investments and support programs should be increased in regions with insufficient technological infrastructure to ensure equal educational opportunities.

Keywords: Artificial intelligence, educational technologies, personalized learning, teacher-student interaction, digital transformation in education, learning analytics

Öğretmen Adaylarının Yapay Zekâ Kullanımına İlişkin Nitel Bir Çalışma

Elanur Ilter [1,*], Ahmet Nalçacı [2], Ebru Buket Aygün [1] & Yavuz Sökmen [3]
[1] Sınıf Öğretmenliği Atatürk Üniversitesi
[2] Türkçe ve Sosyal Bilimler Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
[3] Sınıf Öğretmenliği Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi
ilterelanur8@gmail.com

Özet

Yapay zekâ son dönemlerde farklı öğretim stratejileriyle desteklenerek eğitim ortamlarına entegre edilen önemli teknolojilerden biri haline gelmiştir. Bu kapsamda eğitimde yaşanan bu teknolojik gelişmelerin sınıf ortamlarında etkili bir şekilde uygulanabilmesi açısından öğretmen adaylarının yapay zekâya ilişkin görüşlerinin alınması önemlidir. Bu çalışmada öğretmen adaylarının yapay zekâya ilişkin görüşlerini ortaya koymak amaçlanmıştır. Çalışma amaçlı örnekleme türüyle seçilen 79 öğretmen adayı ile yürütülmüştür. Bu kapsamda çalışmada nitel araştırma yaklaşımlarından fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşmelerle toplanmıştır. Ardından elde edilen veriler içerik analizine tabi tutularak analiz edilmiştir. Analiz sonucunda tema, kategori ve kodlar oluşturulmuştur. Temalar "Yapay Zekânın Algılanan Karakteristik Özellikleri" ve "Yapay Zekâ ve Yapısal Özellikleri" olmak üzere iki başlık altında sunulmuştur. Bununla birlikte öğretmen adaylarından alınan cevaplar doğrultusunda dört kategori oluşturulmuştur. Elde edilen bulgular öğretmen adaylarının yapay zekâ araçlarını sık sık kullandıklarını ortaya koymuştur. En çok kullanılan yapay zekâ araçlarının ise Gemini ve ChatGPT olduğu bazı öğretmen adaylarının da NotebookLM, Canva, Copilot, DeepSeek, Claude, Gamma, DALL-E ve Kahoot gibi yapay zekâ araçlarını kullandıkları belirlenmiştir. Öğretmen adayları yapay zekâyı; bilgiye hızlı ve kapsamlı erişim sağlayan bir kaynak ve aynı zamanda ihtiyaçlara göre şekillenebilen, iş yükünü azaltan ve problem çözmeyi kolaylaştıran işlevsel bir araç olarak algıladıkları belirlenmiştir. Ayrıca öğretmen adaylarının yapay zekâyı ayna, lamba, kitap, bilgisayar, öğretmen ve pusula gibi kullanıma bağlı faydalı bir araç olduğunu vurgulamışlardır. Bununla birlikte öğretmen adayları yapay zekâyı bilişsel, davranışsal, işlevsel açıdan yetkin, etkili ve donanımlı, erişilebilir ve zaman tasarrufu sağlayan bir yapı olarak tanımlarken duygusuz ya da acımasız olduğuna dair eleştirel bakış açısı da sunmuşlardır. Öğretmen adaylarının yapay zekâya ilişkin sahip oldukları algı, onların öğretmenlik mesleğine bakış açılarını ve eğitimdeki rollerini nasıl güncelleyeceğini yansıtmaktadır. Bundan dolayı 21.yy da önemli bir beceri olan teknoloji becerilerini kullanım farkındalığı oluşturarak artırmak ve kişiselleştirilmiş öğrenmeyi deneyimlemek önemli olduğundan öğretmen adaylarına öğrenimleri boyunca yapay zekâya ilişkin bilinçli yaşantıları artırmaya yönelik çalışma ve uygulamalara daha fazla yer verilebilir.

Anahtar Kelimeler: Yapay zekâ, öğretmen adayı, öğretmen adayı görüşleri

A Qualitative Study on Pre-Service Teachers' Use of Artificial Intelligence

Elanur Ilter [1,*], Ahmet Nalçacı [2], Ebru Buket Aygün [1] & Yavuz Sökmen [3]

Abstract

Artificial intelligence has recently become one of the key technologies integrated into educational settings, supported by various teaching strategies. In this context, it is important to gather pre-service teachers' views on artificial intelligence to ensure that these technological advancements in education can be effectively implemented in classroom settings. The aim of this study is to explore pre-service teachers' views on artificial intelligence. The study was conducted with 79 pre-service teachers' selected through purposive sampling. Within this scope, the phenomenological design, one of the qualitative research approaches, was employed. Data were collected through semi-structured interviews. The data obtained were then analyzed using content analysis. As a result of the analysis, themes, categories, and codes were established. The themes were presented under two headings: "Perceived Characteristics of Artificial Intelligence" and "Artificial Intelligence and Its Structural Characteristics." However, based on the responses received from the pre-service teacher, four categories were established. The findings revealed that pre-service teachers frequently use artificial intelligence tools. It was determined that the most commonly used artificial intelligence tools are Gemini and ChatGPT, while some pre-service teachers also use tools such as NotebookLM, Canva, Copilot, DeepSeek, Claude, Gamma, DALL-E, and Kahoot. It was determined that pre-service teachers' perceive artificial intelligence as a resource that provides quick and comprehensive access to information, as well as a functional tool that can be adapted to needs, reduces workload and facilitates problem-solving. Additionally, it was found that pre-service teachers' perceive the benefits of artificial intelligence in terms of its use as a mirror, lamp, book, computer, teacher, and compass. However, while pre-service teachers describe artificial intelligence as a system that is competent, effective, and well-equipped from cognitive, behavioral, and functional perspectives, as well as accessible and time-saving, they have also expressed a critical view that it is emotionless or ruthless. Pre-service teachers' perceptions of artificial intelligence reflect how they view the teaching profession and how they plan to adapt their roles in education. For this reason, since it is important to enhance technological skills—a key competency in the 21st century—by fostering awareness of their use and to experience personalized learning, more emphasis could be placed on activities and practical exercises designed to increase pre-service teachers' conscious engagement with artificial intelligence throughout their education.

Keywords: Artificial intelligence, pre-service teachers, pre-service teachers' views

Dijital Kültürün İnşasında Sosyal Bilgiler: 5. ve 6. Sınıf Ders Kitaplarında Teknolojinin Tematik Kategorizasyonu

Gökhan Abanoz
Türkçe ve Sosyal Bilimler Amasya Üniversitesi
gkhnabnz@gmail.com

Özet

Günümüzde teknolojinin toplumsal yaşam üzerindeki belirleyici etkisinin giderek artması, dijitalleşme süreçlerinin hızlanması ve yapay zekâ, büyük veri ve algoritmik sistemler gibi yeni teknolojik gelişmelerin günlük hayatın her alanına nüfuz etmesiyle birlikte, eğitim programlarında da bu alanın daha görünür, merkezi ve yönlendirici bir konuma taşınmasına yol açmıştır. Bu doğrultuda, 2024 yılında Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında hazırlanan Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda "teknoloji ve sosyal bilimler" öğrenme alanının geliştirilmesi, söz konusu dönüşümün sosyal bilgiler eğitimindeki kurumsal, pedagojik ve içeriksel yansımalarından biri olarak dikkat çekmektedir. Bu çalışmada, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında hazırlanan 5. ve 6. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitaplarında yer alan Teknoloji ve Sosyal Bilimler ünitelerindeki içerikler, Neil Postman'ın Teknopoli eksenli teknoloji eleştirisinden yola çıkarak, literatürde sistematize edilmiş "tematik kategoriler" üzerinden incelemektir. Araştırma, yeni programla birlikte değişen içerik yapısının teknolojiyi toplumsal ve kültürel düzlemde nasıl konumlandırdığını ve bu konumlandırmanın Postman'ın teknoloji eleştirileriyle ne ölçüde örtüştüğünü belirlemeyi hedeflemektedir. Sosyal bilgiler eğitiminin teknolojiyle olan etkileşimini merkeze alan bu çalışma, ders kitaplarının teknolojiyi sadece işlevsel bir fayda aracı olarak mı sunduğu, yoksa teknolojik dönüşümün beraberinde getirdiği kültürel ve zihinsel değişimlere dair eleştirel bir farkındalık mı geliştirdiği sorusu üzerine inşa edilmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmış; verilerin çözümlenmesinde ise betimsel analiz tekniğinden yararlanılmıştır. Bu doğrultuda, Maarif modele uygun hazırlanmış 5. ve 6. Sınıf ders kitaplarındaki Teknoloji ve Sosyal Bilimler ünitelerindeki içerikler, Postman'ın kuramsal çerçevesinden üretilen ve araştırmalarda sistematize edilmiş; geleneksel sembollerin erozyonu, bilgi enflasyonu, teknolojik iyimserlik ve dilin dönüşümü gibi tematik kategoriler çerçevesinde incelenerek betimlenmiştir. Bulgular, kitaplarda teknolojinin özellikle "bilgiye erişim" ve "iletişim kolaylığı" gibi boyutlarının ön plana çıkarıldığını, ancak teknolojik hegemonyanın geleneksel değerler ve toplumsal kurumlar üzerindeki aşındırıcı etkisine dair daha sınırlı bir eleştirel perspektif sunulduğunu göstermektedir. Sonuç olarak, Sosyal Bilgiler eğitiminde teknolojinin sadece teknik bir okuryazarlık düzeyinde değil, sosyolojik ve felsefi bir derinlikle ele alınması; ders kitaplarında teknolojinin toplumsal hafıza ve insani değerler üzerindeki dönüştürücü gücüne dair daha geniş bir tartışma zemini oluşturulması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Maarif Modeli, sosyal bilgiler eğitimi, neil postman, teknopoli, teknoloji ve sosyal bilimler.

Social Studies in the Construction of Digital Culture: Thematic Categorization of Technology in 5th and 6th Grade Textbooks

Gökhan Abanoz

Abstract

In the contemporary era, the steadily increasing determinative influence of technology on social life—driven by the acceleration of digitalization and the permeation of new technological advancements such as artificial intelligence, big data, and algorithmic systems into all spheres of daily life—has necessitated a more visible, central, and directive role for this field within educational curricula. Accordingly, the development of the "Technology and Social Sciences" learning area within the Social Studies Curriculum, designed under the "Türkiye Century Education Model" in 2024, stands out as a notable institutional, pedagogical, and content-related reflection of this transformation in social studies education. This study examines the content of the "Technology and Social Sciences" units in 5th and 6th grade Social Studies textbooks prepared within the scope of the Türkiye Century Education Model, through "thematic categories" systematized in the literature and based on Neil Postman's critique of technology centered on Technopoly. The research aims to determine how the evolving content structure under the new curriculum positions technology on a social and cultural level and to what extent this positioning aligns with Postman's technological critiques. Centering on the interaction between social studies education and technology, this study is built upon the question of whether textbooks present technology merely as a functional tool of utility or whether they foster a critical awareness regarding the cultural and mental shifts brought about by technological transformation. Document analysis, a qualitative research method, was employed in the study, and the descriptive analysis technique was utilized for data interpretation. Accordingly, the content in the technology units of the 5th and 6th grade textbooks prepared for the "Maarif" model was analyzed and described within the framework of thematic categories derived from Postman's theoretical framework, such as the erosion of traditional symbols, information inflation, technological optimism, and the transformation of language. The findings indicate that the textbooks primarily emphasize dimensions of technology such as "access to information" and "ease of communication," while offering a more limited critical perspective on the corrosive impact of technological hegemony on traditional values and social institutions. Consequently, it is recommended that technology in Social Studies education be addressed not only at the level of technical literacy but with sociological and philosophical depth, and that textbooks provide a broader ground for discussion regarding the transformative power of technology on collective memory and human values.

Keywords: Maarif Model, social studies education, neil postman, technopoly, technology and social sciences.

Sosyal Bilgiler ve Tarih Öğretiminde Dijital Arşivler ile Etkileşimli Tarih Ortamlarının Kullanımı

Ayşe Seyhan
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
ayse.seyhan@erdogan.edu.tr

Özet

Dijital öğrenme ortamlarının yaygınlaşması son yıllarda eğitim ortamlarını yeniden şekillendirerek öğrenme öğretme faaliyetlerine yeni imkanlar tanımıştır. Bilgiye erişimin kolaylaşması, öğrencilerin etkileşimli, görsel ve farklı sunum biçimleri içeren öğrenme deneyimleri yaşamaları, öğrenme ortamlarını daha erişilebilir ve bireyselleştirilmiş hale getirerek öğrencilerin öğrenme etkinliklerini çeşitlendirmiştir. Sosyal bilgiler ve tarih öğretiminde dijital arşivler, etkileşimli haritalar, zaman çizelgeleri ve sanal tarih platformları yoğun olarak kullanıldığı alanlardan biri haline gelmiştir. Bu araçlar, tarihsel olayların zamansal ve mekânsal boyutlarını görselleştirerek öğrenmeyi daha somut ve anlaşılır hale getirmektedir. Öğrencilerin aktif katılımını artırarak tarihsel olayları deneyimlemelerine ve tarihsel kaynaklara daha kolay erişmelerine imkân vermektedir. Böylece öğrenciler tarihsel kanıtlarla çalışma fırsatı bulmakta ve olayları neden-sonuç ilişkisi içinde daha anlamlı biçimde değerlendirebilmektedir. Dünyada Europeana, British Museum Collection Online, Rijksmuseum Digital Collection, Smithsonian Learning Lab ve Library of Congress Digital Collections gibi yurt dışı merkezli dijital arşiv ve kültürel miras platformları, tarihsel kaynaklara açık erişim sağlayarak öğrencilerin birincil kaynaklarla etkileşim kurmasına imkân tanımaktadır. Ayrıca Google Arts & Culture ve National Archives gibi küresel ölçekte kullanılan platformlar, sanal müze gezileri, 3D nesne incelemeleri ve etkileşimli tarih anlatımları ile tarih öğretimini daha görsel ve deneyimsel bir yapıya dönüştürmektedir. Yurt içinde ise EBA (Eğitim Bilişim Ağı) ve çeşitli dijital müze ile arşiv çalışmaları bulunmakla birlikte, bu alanın son yıllarda gelişim gösterdiği görülmektedir. Bununla birlikte, bu uygulamaların çoğunlukla içerik sunumuna dayalı olduğu, etkileşimli öğrenme ve birinci el kaynak kullanımını destekleme düzeyinin ise yurt dışı örneklerine kıyasla daha sınırlı kaldığı söylenebilir. Bu nedenle, yapılandırmacı öğrenme yaklaşımının desteklenmesi ve tarih öğretimi ve tarih okuryazarlığının geliştirilmesi için dijital tarih platformlarının geliştirilmesine ihtiyaç olduğu görülmektedir. Bu araştırmanın amacı, dijital tarih platformları ve uygulamalarının mevcut durumunu örnekler ve alanyazın üzerinden incelemektir. Nitel yaklaşım ile tasarlanan araştırmanın verileri doküman incelemesi ile elde edilmiştir. Çalışmanın veri kaynaklarını, seçilen dijital tarih uygulamaları ve akademik çalışmalar oluşturmaktadır. Elde edilen veriler betimsel analiz ve içerik analizi yöntemleri ile incelenmiştir. Araştırma kapsamındaki dijital tarih platformları ve uygulamaları belirlenen ölçütler doğrultusunda incelenerek elde edilen bulgular tablo ve grafikler kullanılarak sunulmuştur. Araştırma bulguları, dijital tarih uygulamalarının sosyal bilgiler ve tarih öğretiminde önemli bir teknoloji alanı olduğunu göstermektedir. Uluslararası literatürde bu uygulamaların tarih öğretimini birinci el kaynaklarla desteklediği vurgulanırken, Türkiye'de ise kullanımın henüz sınırlı olduğu ve bu alanda farkındalığın yeni oluşmaya başladığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dijital öğrenme, dijital tarih, sosyal bilgiler, etkileşimli tarih ortamları

The Use of Digital Archives and Interactive History Environments in Social Studies and History Teaching

Ayşe Seyhan

Abstract

The proliferation of digital learning environments in recent years has reshaped educational settings, creating new opportunities for teaching and learning. Increased access to information, combined with students' interactive, visual, and varied presentation formats, has diversified learning activities by making learning environments more accessible and personalised. Digital archives, interactive maps, timelines, and virtual history platforms have become some of the most widely used resources in social studies and history education. These tools visualise the temporal and spatial dimensions of historical events, making learning more concrete and understandable. They increase students' active participation, enabling them to experience historical events and access historical sources more easily. Students therefore have the opportunity to work with historical evidence and evaluate events more meaningfully within a cause-and-effect framework. Internationally, digital archive and cultural heritage platforms such as Europeana, British Museum Collection Online, Rijksmuseum Digital Collection, Smithsonian Learning Lab, and Library of Congress Digital Collections provide open access to historical sources, allowing students to engage with primary sources. Additionally, widely used platforms such as Google Arts & Culture and the National Archives are transforming history teaching into a more visual and experiential format through virtual museum tours, 3D object examinations, and interactive historical narratives. In Türkiye, although there are EBA (Education Information Network) and various digital museum and archive initiatives, this field has developed in recent years. However, these applications are primarily focused on content presentation, and the level of support for interactive learning and the use of primary sources is more limited compared to international examples. Therefore, there is a need to develop digital history platforms to support the constructivist learning approach and enhance history teaching and historical literacy. The aim of this research is to examine the current state of digital history platforms and applications through examples and literature. The data for the research, which was designed with a qualitative approach, were obtained through document analysis. The data sources for the study comprise selected digital history applications and academic studies. The collected data were analysed using descriptive and content analysis methods. The digital history platforms and applications included in the research were examined according to established criteria, and the findings are presented in tables and graphs. The research findings indicate that digital history applications are a significant technological area in social studies and history teaching. Although the international literature highlights that these applications support history teaching with primary sources, their use in Türkiye remains limited and awareness in this field is only beginning to develop.

Keywords: Digital learning, digital history, social studies, ınteractive history environments

Geçmişin Metinlerinden Dijital Okumalara 1908-1928 Dönemi Sosyal Bilgiler İçerikli Ders Kitaplarında Kadın İmgesi

Arife Göknur Parlak [1,*], Mustafa Şahin [2] & Mehmet Emin Dinç [3]
[1] Tarih Adıyaman Üniversitesi
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Dokuz Eylül Üniversitesi
[3] Temel Eğitim Bölümü Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dalı Adıyaman Üniversitesi Eğitim Fakültesi
agoknurprlk@gmail.com

Özet

Dijital dönüşüm süreci, eğitim alanında yalnızca teknolojik araçların sınıf ortamına entegrasyonunu değil, aynı zamanda tarihsel kaynakların dijital yöntemlerle yeniden okunmasını, çözümlenmesini ve eleştirel pedagojik bağlamda işlevlendirilmesini de mümkün kılmaktadır. Özellikle sosyal bilgiler eğitimi, geçmiş ile bugün arasında bağ kurma, toplumsal değişimi anlama ve vatandaşlık bilinci geliştirme hedefleri doğrultusunda tarihsel materyallerin yeniden değerlendirilmesine açık bir alan sunmaktadır. Bu bağlamda ders kitapları, yalnızca bilgi aktaran araçlar değil; aynı zamanda dönemin ideolojik yönelimlerini, toplumsal değerlerini ve kimlik inşa süreçlerini yansıtan önemli kültürel metinlerdir. Bu çalışma, 1908-1928 yılları arasında yayımlanan ve sosyal bilgiler kapsamına giren ilkokul ders kitaplarında yer alan kadın imgesini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın temel amacı, söz konusu dönemde kadın temsillerinin dilsel ve görsel düzlemde nasıl kurgulandığını ortaya koymak; bu temsillerin Osmanlı'dan Cumhuriyet'e geçiş sürecindeki modernleşme, vatandaşlık eğitimi ve ulus inşası politikalarıyla ilişkisini çözümlemektir. II. Meşrutiyet'ten Cumhuriyet'in ilk yıllarına uzanan bu tarihsel kesit, eğitim politikalarının yeniden yapılandığı, toplumsal rollerin dönüştüğü ve kadın kimliğinin kamusal söylem içinde yeniden tanımlandığı kritik bir dönem olması bakımından önem taşımaktadır. Araştırmanın önemi, erken dönem ders kitaplarının toplumsal cinsiyet rollerinin üretilmesi, meşrulaştırılması ve kuşaktan kuşağa aktarılmasındaki işlevini dijital analiz olanaklarıyla yeniden değerlendirmesinden kaynaklanmaktadır. Çalışma, ders kitaplarını yalnızca arşiv belgeleri gibi ele almamakta; bunları günümüz dijital öğrenme ortamlarında kullanılabilecek eleştirel okuma nesneleri olarak da değerlendirmektedir. Böylece geçmişteki kadın temsillerinin günümüz eğitim anlayışı ve toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifiyle karşılaştırılmasına olanak sağlanacaktır. Bu araştırma, farklı dönemlere ait ders kitaplarındaki toplumsal cinsiyet temsillerini karşılaştırmalı olarak inceleyen nitel bir araştırma deseniyle yürütülecektir. Veri kaynağını, 1908-1928 dönemine ait ve sosyal bilgiler içeriği taşıyan ilkokul ders kitapları oluşturacaktır. Kitaplar dijital ortama aktarılmış, Osmanlı Türkçesi ve erken Cumhuriyet Türkçesi metinleri transkript edilerek analiz edilebilir veri setlerine dönüştürülmüştür. Dilsel unsurların çözümlemesinde Wodak (2016) tarafından geliştirilen söylem-tarihsel yaklaşım kullanılacaktır. Bu çerçevede adlandırma ve yükleme stratejileri üzerinden kadın temsilinin nasıl kurulduğu incelenecektir. Görsel unsurların analizinde ise Kress ve van Leeuwen'in (2001; 2020) görsel dil bilgisi yaklaşımı ile Jancsary ve arkadaşlarının (2016) geliştirdiği çoklu biçimli eleştirel söylem çözümlemesi esas alınacaktır. Bu kapsamda kadın figürlerinin konumlandırılması, bakış yönü, kıyafet, mekân kullanımı, diğer toplumsal aktörlerle ilişkisi, sembolik göstergeler ve kompozisyon yapıları değerlendirilecektir. Dilsel ve görsel bulgular birlikte ele alınarak dönemin kadın imgesinin bütüncül bir çözümlemesi yapılacaktır. Araştırmadan elde edilmesi muhtemel bulguların, kadın imgesinin geleneksel aile içi rollerle sınırlandırılmış temsillerden eğitimli, üretken, kamusal alanda görünür ve ulusun inşasında aktif rol üstlenen "yeni kadın" kimliğine doğru dönüşümünü ortaya

koyması beklenmektedir. Bununla birlikte bu dönüşümün tam anlamıyla doğrusal olmadığı; geleneksel annelik, ahlak koruyuculuğu ve fedakârlık gibi rollerin modern vatandaş kadın söylemiyle iç içe geçtiği hibrit temsillerin de varlığı öngörülmektedir. Çalışmanın sonuçlarının, günümüz sosyal bilgiler öğretiminde kullanılabilecek dijital öğrenme materyallerinin geliştirilmesine katkı sağlaması beklenmektedir. Tarih ders kitabı görselleri, metin parçaları ve söylem örüntülerinin dijital ortamda yeniden düzenlenmesiyle öğrencilerin eleştirel okuryazarlık, medya okuryazarlığı, tarihsel empati ve toplumsal cinsiyet farkındalığı becerilerinin desteklenebileceği düşünülmektedir. Bu yönüyle çalışma, tarihsel söylem analizi, toplumsal cinsiyet çalışmaları ve dijital pedagoji arasında disiplinlerarası bir köprü kurmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler eğitimi, kadın imgesi, söylem-tarihsel yaklaşım, dijital okuryazarlık

From Texts of the Past to Digital Readings The Image of Women in Social Studies-Related Primary School Textbooks (1908-1928)

Arife Göknur Parlak [1,*], Mustafa Şahin [2] & Mehmet Emin Dinç [3]

Abstract

The digital transformation in education enables the reinterpretation and pedagogical recontextualization of historical sources through digital methods. Social studies education provides a productive field for this re-evaluation, seeking to establish connections between past and present while cultivating civic consciousness. In this context, textbooks are regarded as significant cultural texts that reflect the ideological orientations and identity-construction processes of their time. This study aims to examine the image of women represented in primary school textbooks published between 1908 and 1928 within the scope of social studies education. The primary objective is to reveal how representations of women were constructed on both linguistic and visual levels. This historical timeframe, extending from the Second Constitutional Period to the early years of the Republic, is a critical era in which educational policies were restructured and female identity was redefined within public discourse. The significance of the study lies in its re-examination of how early textbooks produced and legitimized gender roles through digital analysis. Rather than treating textbooks solely as archival documents, the study approaches them as objects of critical reading for contemporary digital learning environments. This research utilizes a qualitative design to examine gender representations across historical periods. The data source consists of primary school textbooks from 1908–1928, which have been digitized and transcribed into analyzable datasets. The linguistic dimension is examined through the Discourse-Historical Approach, specifically focusing on nomination and predication strategies. For visual elements, the study employs visual grammar and multimodal critical discourse analysis to evaluate the positioning, gaze, clothing, and spatial settings of female figures. Linguistic and visual findings are integrated to provide a holistic interpretation of the period. Anticipated findings are expected to demonstrate a transformation from traditional domestic roles toward the "new woman" identity: educated, productive, and visible in the public sphere. However, this transformation is not expected to be entirely linear; hybrid representations are likely to emerge where traditional roles such as motherhood and self-sacrifice coexist with the discourse of the modern female citizen. The results aim to contribute to the development of digital learning materials that enhance students' critical literacy, historical empathy, and gender awareness. Ultimately, the study builds an interdisciplinary bridge between historical discourse analysis, gender studies, and digital pedagogy.

Keywords: Social studies education, image of women, discourse-historical approach, digital literacy

Yapay Zekâ Destekli Dijital Oyun Kullanımının 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrencilerin Motivasyonuna Etkisi

Ufuk Şimşek [1], Serhat Batuhan Öner [2,*], Sinan Akdağ [3], Halil Ibrahim Taşbaşı [4] & Muhammet Taha Aksuoğlu [4]
[1] Sosyal Bilgiler Eğitimi Atatürk Üniversitesi
[2] Sosyal Bilgiler Eğitimi Atatürk Üniversitesi
[3] Sosyal Bilgiler Eğitimi Atatürk Üniversitesi
[4] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Atatürk Üniversitesi
batuhanoner07@icloud.com

Özet

Gündelik yaşamda vazgeçilmez ve hayatı kolaylaştıran teknolojik gelişmeler ile eğitim öğretim unsurlarında da çokça karşılaşmaktayız. Bu teknolojik gelişmeler sayesinde öğretim süreçlerini daha etkileşimli, öğrenci merkezli ve ilgi çekici bir şekil alması gerektiğini göstermiştir. Özellikle dijital eğitsel oyun temelli uygulamalar ile son yıllarda çokça hayatımızın bir parçası olan yapay zekâ unsurlarının bir arada kullanılması eğitimde yeni bir yöntem olarak göz önüne çıkmaktadır. Dolayısıyla bu araştırmada, yapay zekâ destekli dijital oyunların Sosyal Bilgiler dersinde öğrenci motivasyonu üzerindeki etkisinin ortaya konulması amaçlanmıştır. Araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel desen doğrultusunda yürütülmüştür. Çalışma, Erzurum ili Palandöken ilçesinde bulunan bir devlet ortaokulunda öğrenim gören 6. sınıf öğrencileriyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, deney grubunda 30 ve kontrol grubunda 27 olmak üzere toplam 57 öğrenci oluşturmaktadır. Uygulama süreci, 6. sınıf Sosyal Bilgiler dersi kapsamında yer alan Hayatımızdaki Ekonomi ünitesi boyunca sürdürülmüştür. Deney grubunda dersler, oyun tabanlı öğrenme yaklaşımı doğrultusunda yapay zekâ destekli dijital oyun temelli etkinliklerle işlenmiştir. Bu süreçte öğrenciler, derslerde ChatGPT ve Gemini gibi doğrudan yapay zekâ araçlarını kullanmış; ders içerikleri ve etkinlikler ağırlıklı olarak Wordwall üzerinden yürütülmüştür. Kontrol grubunda ise öğretim süreci, mevcut öğretim uygulamaları doğrultusunda sürdürülmüştür. Araştırmada veri toplama aracı olarak Sosyal Bilgiler Dersi Motivasyon Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek, uygulama öncesinde ön test ve uygulama sonrasında son test olarak hem deney hem de kontrol grubuna uygulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Analiz sürecinde öncelikle verilerin normallik varsayımı incelenmiş, ardından grup içi karşılaştırmalarda bağımlı örneklemler t-testi, gruplar arası karşılaştırmalarda ise bağımsız örneklemler t-testi kullanılmıştır. Yapılan analizler sonucunda, deney grubunda yer alan öğrencilerin motivasyon düzeylerinde kontrol grubuna kıyasla daha belirgin bir artış olduğu belirlenmiştir. Araştırma sonuçları, yapay zekâ destekli dijital oyun kullanımının öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik motivasyonlarını olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Bu durum, yapay zekâ araçları ile dijital oyunların birlikte kullanımının öğrencilerin derse olan ilgisini artırabileceğini, öğrenme sürecine daha aktif katılım sağlamalarına katkıda bulunabileceğini ve Sosyal Bilgiler öğretiminde alternatif ve etkili bir öğretim yaklaşımı sunabileceğini ortaya koymaktadır. Araştırmanın, teknoloji destekli öğretim uygulamalarının Sosyal Bilgiler eğitimine entegrasyonu açısından alan yazınına katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yapay zekâ, dijital oyunlar, sosyal bilgiler, motivasyon

The Effect of Artificial Intelligence-Supported Digital Game Use on Sixth Grade Students' Motivation in Social Studies Lessons

Ufuk Şimşek [1], Serhat Batuhan Öner [2,*], Sinan Akdağ [3], Halil Ibrahim Taşbaşı [4] & Muhammet Taha Aksuoğlu [4]

Abstract

Technological advancements, which have become indispensable in daily life, are increasingly prevalent within educational frameworks. These developments necessitate a transition toward more interactive, student-centered, and engaging instructional processes. In recent years, the integration of digital educational games and artificial intelligence (AI) has emerged as a prominent innovative methodology in education. Consequently, this study aims to investigate the impact of AI-supported digital games on student motivation within the context of Social Studies education. The research was conducted using a quasi-experimental design with a pre-test/post-test control group, a quantitative research methodology. The study group consisted of 57 sixth-grade students (30 in the experimental group and 27 in the control group) attending a public middle school in the Palandöken district of Erzurum. The implementation was carried out during the "Economy in Our Lives" unit of the Social Studies curriculum. In the experimental group, lessons were conducted through AI-supported digital game-based activities aligned with the game-based learning approach. During this process, students utilized generative AI tools such as ChatGPT and Gemini directly, while course content and activities were primarily facilitated via Wordwall. In the control group, the instructional process followed existing traditional teaching practices. The "Social Studies Motivation Scale" was employed as the primary data collection instrument. This scale was administered to both groups as a pre-test prior to the implementation and as a post-test following its conclusion. Data analysis was performed using SPSS software. The normality of the data distribution was first examined, followed by paired samples t-tests for intra-group comparisons and independent samples t-tests for inter-group comparisons. The analysis revealed a significantly higher increase in the motivation levels of students in the experimental group compared to those in the control group. The findings indicate that the use of AI-supported digital games positively influences student motivation toward Social Studies. These results suggest that the synergistic use of AI tools and digital games can enhance student interest, foster active participation in the learning process, and offer an effective alternative pedagogical approach in Social Studies education. It is expected that this research will contribute to the existing literature regarding the integration of technology-enhanced instructional practices into Social Studies curricula.

Keywords: Artificial intelligence, digital games, social studies, motivation

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Artırılmış Gerçeklik Uygulamalarının Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanımına Yönelik Görüşleri

Birgül Küçük Turgut [1], Diyar Kaya [1,*], Zeynep Ispirli [1], Asya Başçınar [1] & Sevda Küçük [2]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Atatürk Üniversitesi
[2] Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği Atatürk Üniversitesi
diyar.kaya19@ogr.atauni.edu.tr

Özet

Günümüzde dijital teknolojilerde yaşanan gelişmeler, öğretim süreçlerinde kullanılan yöntem ve materyallerin de yeniden şekillenmesine neden olmaktadır. Bu doğrultuda eğitim ortamlarında dikkat çeken uygulamalardan biri olan artırılmış gerçeklik teknolojisi, öğrenme sürecini daha etkileşimli, somut ve ilgi çekici hale getirme potansiyeli taşımaktadır. Özellikle öğretmen adaylarının bu teknolojiye yönelik bilgi, tutum ve yeterlik düzeylerinin belirlenmesi, gelecekteki öğretim uygulamaları açısından önem arz etmektedir. Bu araştırmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının artırılmış gerçeklik teknolojisine ilişkin bilgi düzeylerini, artırılmış gerçeklik uygulamalarının sosyal bilgiler eğitiminde kullanımına yönelik görüşlerini, Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi (TPACK) düzeylerini ve bu değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırma, nicel araştırma yaklaşımı çerçevesinde betimsel tarama modeli ile yürütülmüştür. Çalışma grubunu, 2024-2025 eğitim öğretim yılında bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesinin Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programında öğrenim gören 116 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Veri toplama sürecinde Artırılmış Gerçeklik Uygulamalarının Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kullanımına Yönelik Görüş Anketi ile TPACK anketinden yararlanılmıştır. Veriler online ortamda toplandıktan sonra analiz için SPSS paket programına aktarılmış, sonuçlar tablo ve grafiklerle sunulmuştur. Elde edilen bulgular doğrultusunda, katılımcıların %66,4'ünün eğitsel artırılmış gerçeklik uygulamaları hakkında bilgi sahibi olmadığı belirlenmiştir. Bununla birlikte öğretmen adaylarının artırılmış gerçeklik uygulamalarına yönelik görüşlerinin genel olarak yüksek düzeyde olduğu görülmüştür. Özellikle kullanışlılık, tutum ve kullanma niyeti boyutlarında daha yüksek puanlara ulaşıldığı, öz yeterlilik boyutunun ise orta düzeyde kaldığı tespit edilmiştir. Katılımcıların TPACK puanlarının da yüksek düzeyde olduğu belirlenmiştir. Ayrıca artırılmış gerçeklik uygulamalarına yönelik görüş puanları ile TPACK puanları arasında pozitif yönlü ve orta düzeyde anlamlı bir ilişki bulunduğu tespit edilmiştir. Araştırma sonuçları, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının artırılmış gerçeklik teknolojisine ilişkin bilgi düzeylerinin sınırlı olduğunu ve katılımcıların önemli bir bölümünün bu teknoloji hakkında yeterli bilgiye sahip olmadığını göstermektedir. Bu durum, öğretmen adaylarının artırılmış gerçeklik uygulamalarını tanıma ve kullanma süreçlerinde eksiklikler yaşadıklarını ortaya koymaktadır. Buna paralel olarak, öz yeterlilik algılarının orta düzeyde kalması, adayların artırılmış gerçeklik teknolojisini öğretim süreçlerine etkili biçimde entegre etme konusunda kendilerini tam olarak yeterli görmediklerine işaret etmektedir. Buna karşın, öğretmen adaylarının artırılmış gerçeklik teknolojisine genel olarak olumlu yaklaştıkları söylenebilir. Öğretmen adaylarının genel teknolojik yeterlikleri yüksek olmasına rağmen, artırılmış gerçeklik gibi spesifik teknolojilere yönelik bilgi ve uygulama deneyimlerinin geliştirilmesine ihtiyaç duyulduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Bu nedenle, öğretmen yetiştirme programlarında artırılmış gerçeklik uygulamalarına yönelik uygulamalı içeriklere daha fazla yer verilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, öğretmen adayı, artırılmış gerçeklik

Social Studies Teacher Candidates' Views on the Use of Augmented Reality Applications in Social Studies Education

Birgül Küçük Turgut [1], Diyar Kaya [1,*], Zeynep Ispirli [1], Asya Başçınar [1] & Sevda Küçük [2]

Abstract

Advances in digital technologies today are leading to a reshaping of the methods and materials used in teaching processes. In this context, augmented reality technology—one of the notable applications in educational settings—has the potential to make the learning process more interactive, concrete, and engaging. In particular, determining pre-service teachers' knowledge, attitudes, and competence levels regarding this technology is of great importance for future teaching practices. The purpose of this study is to examine pre-service social studies teachers' knowledge levels regarding augmented reality technology, their views on the use of augmented reality applications in social studies education, their levels of Technological Pedagogical Content Knowledge (TPACK), and the relationship among these variables. The study was conducted using a descriptive survey model within the framework of a quantitative research approach. The study group consisted of 116 prospective social studies teachers enrolled in the Social Studies Teaching program at the Faculty of Education of a state university during the 2024–2025 academic year. During the data collection process, the "Survey on the Use of Augmented Reality Applications in Social Studies Education" and the TPACK questionnaire were utilized. After the data were collected online, they were transferred to the SPSS software package for analysis, and the results were presented in tables and graphs. Based on the findings, it was determined that 66.4% of the participants were not familiar with educational augmented reality applications. However, it was observed that pre-service teachers' opinions regarding augmented reality applications were generally positive. In particular, higher scores were obtained in the dimensions of usability, attitude, and intention to use, while the self-efficacy dimension remained at a moderate level. It was also determined that the participants' TPACK scores were at a high level. Furthermore, a positive and moderately significant correlation was found between the opinion scores regarding augmented reality applications and the TPACK scores. The research findings indicate that social studies teacher candidates have limited knowledge of augmented reality technology and that a significant proportion of the participants lack sufficient knowledge about this technology. This situation highlights that teacher candidates experience deficiencies in the processes of recognizing and using augmented reality applications. In parallel, the fact that their self-efficacy perceptions remain at a moderate level indicates that candidates do not fully consider themselves capable of effectively integrating augmented reality technology into teaching processes. On the other hand, it can be said that teacher candidates generally have a positive attitude toward augmented reality technology. Although teacher candidates possess high levels of general technological competence, the findings suggest a need to develop their knowledge and practical experience regarding specific technologies such as augmented reality. Therefore, it is recommended that teacher training programs allocate more space to practical content focused on augmented reality applications.

Keywords: Social studies, teacher candidate, augmented reality

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Yapay Zekâya Yönelik Tutumları ile Yapay Zekâ Hazırbulunuşlukları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Yaşar Kop [1] & Haldun Mete Aslan [1,*]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Kafkas Üniversitesi
haldunmeteaslan@kafkas.edu.tr

Özet

Yapay zekâ, insanların günlük yaşamının bir parçası olma yolunda hızla ilerlemektedir. Öte yandan yapay zekânın yalnızca bilgi edinilen bir araç olmadığını söylemek mümkündür. Aynı zamanda ihtiyaçlar doğrultusunda karmaşık bilgileri düzenleme, çalışmalarda zaman tasarrufu sağlama ve görsel-işitsel tasarımlar oluşturma gibi birçok farklı konuda yapay zekâdan yararlanılmaktadır. Dolayısıyla eğitim alanında da yapay zekâ ile üretilen içeriklerden faydalanıldığı görülmektedir. Bununla beraber yapay zekânın verimli bir şekilde kullanabilmesi öğretmenler açısından elzem bir beceri olarak değerlendirilebilir. Bu becerinin kazanılmasında kuşkusuz öğretmenlerin lisans eğitimleri temel bir nokta olarak dikkat çekmektedir. Öğretmenliğe adım atmadan önce bir dersin planlanmasında, ders içeriğinin zenginleştirilmesi için senaryolar üretilmesinde ve etkinliklerin tasarlanması gibi hususlarda öğretmen adaylarının sistemli bir öğretim sürecinden geçmeleri gerektiği açıktır. Zira yirmi yılı aşkın süredir öğretim programları bilgi, beceri ve değer bileşenleri kapsamında çok yönlü bir yapı görünümü arz etmektedir. Öğretim programlarının bu çok yönlü yapısının etkin bir şekilde öğretim süreçlerine yansımasında ise yukarıda değinildiği üzere yapay zekânın önemli bir rol oynayacağı ifade edilebilir. Nitekim bu araştırmanın amacı da sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yapay zekâ teknolojilerine yönelik tutumları ile bu teknolojileri kullanmaya ilişkin hazırbulunuşluk düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Çünkü bir konuda olumlu bir tutuma sahip olunmasının o konuda ile ilgili bilgi edinme ve edinilen bilgilerin kullanılması konusunda temel bir çıkış noktası olduğu savunulabilir. Bu araştırma, değişkenler arasındaki etkileşimi tespit etmeyi amaçlayan nicel araştırma yaklaşımlarından ilişkisel tarama modeliyle desenlenmiştir. Bu anlamda araştırmada hem korelasyon hem de doğrusal regresyon analizleri yapılmıştır. Çalışmanın örneklemini 2025-2026 eğitim-öğretim yılında Türkiye'deki farklı devlet üniversitelerinin sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programlarında öğrenim gören ve kolay örnekleme yöntemiyle belirlenen öğretmen adayları oluşturmaktadır. Veri toplama sürecinde, katılımcıların demografik bilgilerini içeren kişisel bilgi formunun yanı sıra "Üniversite Öğrencilerinin Yapay Zekâya Yönelik Tutumu [SATAI] Ölçeği" ile "Öğretmen Adaylarına Yönelik Yapay Zekâ Hazırbulunuşluk Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma sonucunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yapay zekâya yönelik tutumları ile yapay zekâ hazırbulunuşlukları arasında pozitif yönde ve orta düzeyde ilişki tespit edilmiştir. Diğer yandan yapay zekâya yönelik olumlu tutumun yapay zekâ hazırbulunuşluğunu anlamlı bir şekilde yordadığı saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler öğretmen adayları, yapay zekâ, sosyal bilgiler, tutum, hazırbulunuşluk

Examining the Relationship Between Social Studies Pre-service Teachers' Attitudes and Readiness Towards Artificial Intelligence

Yaşar Kop [1] & Haldun Mete Aslan [1,*]

Abstract

Artificial intelligence is rapidly becoming an integral part of people's daily lives. It is also true that AI is not merely a tool for acquiring information. It's used in many different areas, such as organizing complex information according to needs, saving time in work, and creating audiovisual designs. Therefore, AI-generated content is also being utilized in the field of education. Furthermore, the ability to use AI efficiently can be considered an essential skill for teachers. Undoubtedly, teachers' undergraduate education is a fundamental point in acquiring this skill. Before starting their teaching careers, it is clear that pre-service teachers need to undergo a systematic training process in areas such as lesson planning, creating scenarios to enrich lesson content, and designing activities. For over twenty years, curricula have presented a multifaceted structure involving knowledge, skills, and values. As mentioned above, artificial intelligence will play a significant role in effectively reflecting this multifaceted structure of curricula in teaching processes. Indeed, the aim of this research is to examine the relationship between social studies pre-service teachers' attitudes towards artificial intelligence technologies and their readiness levels for using these technologies. It can be argued that having a positive attitude towards a subject is a fundamental starting point for acquiring knowledge about that subject and using the acquired knowledge. This research was designed using a correlational survey model, a quantitative research approach aimed at identifying the interaction between variables. In this regard, both correlation and linear regression analyses were conducted. The study consisted of social studies pre-service teachers studying in undergraduate programs at different state universities in Türkiye during the 2025-2026 academic year, selected using a convenience sampling method. Data collection involved a personal information form including participants' demographic information, as well as the "University Students' Attitudes Towards Artificial Intelligence [SATAI] Scale" and the "Artificial Intelligence Readiness Scale for Pre-service Teachers." The results showed a positive and moderate correlation between social studies pre-service teachers' attitudes and readiness towards artificial intelligence. Furthermore, it was found that a positive attitude towards artificial intelligence significantly predict readiness for artificial intelligence.

Keywords: Social studies pre-service teachers, artificial intelligence, social studies, attitude, readiness

Sosyal Bilgiler Öğretim Programının Teknoloji Bağlamında İncelenmesi

Burçin Koçak
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
burcin252425@gmail.com

Özet

Günümüzde teknolojinin hızla gelişmesi, hayatın her alanını etkilediği gibi eğitim sistemini de önemli ölçüde etkilemektedir. Bu doğrultuda eğitim kurumlarının kendilerini yenilemeleri ve değişime uyum sağlamaları gerekmektedir. Eğitim sürecinin planlı ve sistemli bir şekilde yürütülebilmesi için öğretim programlarının çağın gereksinimlerine uygun olarak geliştirilmesi büyük önem taşımaktadır. Özellikle dijitalleşmenin hız kazandığı günümüzde, öğrencilerin teknoloji ile etkileşim kurabilen, eleştirel düşünebilen ve bilgiye etkin şekilde ulaşabilen bireyler olarak yetiştirilmesi gerekmektedir. Bu noktada öğretim programlarının rolü daha da belirgin hale gelmektedir. Bu araştırmanın amacı, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan 2024 sosyal bilgiler öğretim programında teknolojiye ne ölçüde yer verildiğinin belirlenmesidir. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi ile yürütülmüş; çalışmanın veri kaynağını ilgili öğretim programı oluşturmuştur. Programda yer alan kazanım, beceri ve değerler bölümleri teknoloji açısından incelenmiş, verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Ayrıca elde edilen bulgular, temalar çerçevesinde sınıflandırılarak sistematik bir şekilde yorumlanmıştır. Araştırma bulguları, 2024 sosyal bilgiler öğretim programında teknolojiye ilişkin unsurların sınıf düzeylerine göre farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır. Özellikle 5. Ve 6. Sınıf düzeylerinde teknoloji ile ilişkili kazanımlara sınırlı sayıda yer verildiği ve bu kazanımların çoğunlukla dolaylı ifadelerle ele alındığı belirlenmiştir. Bu düzeylerde teknoloji, daha çok medya okuryazarlığı, bilinçli internet kullanımı ve bilgiye erişim becerileri çerçevesinde ele alınmaktadır. Bununla birlikte, 7. Sınıf düzeyinde teknoloji ile ilgili içeriklerin görece daha belirgin olduğu görülmektedir. Ancak bu içeriklerin büyük ölçüde tarihsel ve toplumsal bağlamda ele alındığı, doğrudan dijital becerilerin geliştirilmesine yönelik kazanımların ise sınırlı kaldığı dikkat çekmektedir. Genel bir değerlendirme yapıldığında, dijital okuryazarlık, eleştirel medya kullanımı ve güncel teknolojik gelişmelere yönelik kazanımların tüm sınıf düzeylerinde sistematik ve bütüncül bir yapı içerisinde ele alınmadığı anlaşılmaktadır. Bu durum, öğrencilerin dijital çağın gerektirdiği becerileri edinme süreçlerinde bazı sınırlılıklar ortaya çıkarabilmektedir. Sonuç olarak, 2024 sosyal bilgiler öğretim programının teknoloji ve dijital beceriler açısından belirli kazanımlar içermekle birlikte, günümüz dijital çağının gereksinimlerini tam anlamıyla karşılamada geliştirmeye açık yönler barındırdığı söylenebilir. Bu bağlamda programda teknolojiye daha kapsamlı ve doğrudan yer verilmesi, öğrencilerin 21. Yüzyıl becerilerini kazanmaları açısından önemli görülmektedir. Bu nedenle öğretim programlarının güncellenmesi, disiplinler arası yaklaşımların güçlendirilmesi ve teknoloji temelli içeriklerin artırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler öğretim programı, dijital okuryazarlık, teknoloji entegrasyonu

Examination of the Social Studies Curriculum in the Context of Technology

Burçin Koçak

Abstract

With the rapid advancement of technology today, not only every aspect of life but also the education system has been significantly affected. In this context, educational institutions are required to renew themselves and adapt to change. In order for the educational process to be carried out in a planned and systematic manner, it is of great importance to develop curricula in accordance with the requirements of the age. Especially in today's world, where digitalization is accelerating, it is essential to raise students as individuals who can interact with technology, think critically, and effectively access information. At this point, the role of curricula becomes even more prominent. The aim of this study is to determine the extent to which technology is included in the 2024 Social Studies Curriculum published by the Ministry of National Education. The study was conducted using the document analysis method, one of the qualitative research methods, and the data source of the study consisted of the relevant curriculum. The learning outcomes, skills, and values included in the curriculum were examined in terms of technology, and content analysis was used in the analysis of the data. In addition, the findings were classified within the framework of themes and interpreted systematically. The findings of the study reveal that the elements related to technology in the 2024 Social Studies Curriculum vary according to grade levels. In particular, it was determined that a limited number of learning outcomes related to technology are included in the 5th and 6th grade levels, and these outcomes are mostly addressed through indirect expressions. At these levels, technology is mainly handled within the framework of media literacy, conscious internet use, and information access skills. On the other hand, it is observed that technology-related content is relatively more explicit at the 7th grade level. However, these contents are largely addressed within historical and social contexts, and it is noteworthy that learning outcomes directly aimed at developing digital skills remain limited. From a general perspective, it is understood that learning outcomes related to digital literacy, critical media use, and current technological developments are not addressed in a systematic and holistic manner across all grade levels. This situation may lead to certain limitations in students' acquisition of the skills required by the digital age. As a result, although the 2024 Social Studies Curriculum includes certain outcomes related to technology and digital skills, it can be stated that it has aspects that are open to improvement in fully meeting the requirements of the digital age. In this context, giving more comprehensive and direct place to technology in the curriculum is considered important for students to acquire 21st-century skills. Therefore, it is recommended that curricula be updated, interdisciplinary approaches be strengthened, and technology-based content be increased.

Keywords: Social studies curriculum, digital literacy, technology integration

Akademisyenlerin Gözünden Yapay Zekâ: Öğrencilerin Kullanımına, Derslerin Yapılandırılmasına ve Mesleğin Geleceğine İlişkin Görüşleri

Z. Nurdan Baysal [1,*], Aysu Andaç [1] & Buşra Kıran Akça [2]
[1] Sınıf Öğretmenliği Marmara Üniversitesi
[2] Psikoloji Diğer
znbaysal@marmara.edu.tr

Özet

Eğitim alanı, toplumlar değiştikçe değişime ve gelişime uğramaktadır. Son yıllarda eğitimde teknolojik gelişmeler dönüşüme ihtiyaç doğurmaktadır. Yükseköğretim kurumları olarak üniversitelerin bu dönüşümde büyük rolü bulunmaktadır. Yapay zekâya dair kuşaklar arası farklılıkların azalmasında etkin olması beklenen ve teknolojik gelişmelere uyum sağlaması gereken en önemli grup akademisyenlerdir. Akademisyenlerin yapay zekâyı öncelikle derslerine entegre etmeleri daha sonra öğrencilerine yapay zekâ kullanımı ile ilgili uygun yaklaşımlarda bulunmaları gerekmektedir. Yapay zekâ bu hızla dünyayı dönüştürmeye devam ettikçe gelecek hakkındaki öngörüler de gittikçe zorlaşmaktadır. Sınıf Öğretmenliği Anabilim Dallarında görev yapan akademisyenlerin yapay zekâ ile ilgili görüşleri ayrıca önemlidir. Küçük yaş gruplarının öğretmenlerinin yetişmesinde büyük etkisi olan akademisyenlerin yapay zekâ ile ilgili bakış açısı bu alandaki düzenlemelere ışık tutacaktır ve yeni neslin yapay zekâ kullanımında bilinçli yetişmesi sağlanabilecektir. Ayrıca akademisyenlerin bu konudaki geleceğe yönelik düşünceleri bu alandaki bilimsel çalışmalarına de etki edecektir. Bu nedenle araştırmanın amacı, üniversitelerde görev yapan akademisyenlerin öğrencilerinin yapay zekâyı kullanımı, derslerini yapılandırmaları ve mesleğin geleceği ile ilgili görüşlerinin belirlenmesidir. Bu amaçla, araştırma nitel araştırma desenlerinden durum çalışması olarak gerçekleştirilecektir. Çalışma grubu "maksimum çeşitlilik örnekleme" yöntemi ile belirlenecektir. Böylece görüşlerde değişme olabileceği düşünülen farklı akademisyen konumlarının örnekleme alınabilmesi sağlanacaktır. İstanbul'da Anadolu yakasında bulunan devlet üniversitesinde/üniversitelerinde görev yapan on akademisyen araştırmanın çalışma grubunda yer alacaktır. Araştırmada görüşlerine yer verilecek akademisyenler Sınıf Öğretmenliği alanından seçilecektir. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanacak "Kişisel Bilgiler Formu" kullanılacaktır. "Kişisel Bilgiler Formu"nda araştırmaya katılan akademisyenlerin cinsiyeti, yaşı, akademik unvanı, akademik deneyimleri yer alacaktır. Araştırmacılar tarafından sınıf öğretmenliği ve program geliştirme olmak üzere iki alan uzmanının görüşleri alınarak oluşturulan yarı yapılandırılmış görüşme formu hazırlanıp son haline kavuşturulacaktır. Yarı yapılandırılmış görüşme formuyla toplanan veriler içerik analizi tekniği kullanılarak analiz edilecektir. Bulgular analizlere uygun bir şekilde başlıklar altında tablolar halinde sunulacaktır. Sonuçlar maddeler halinde verilerek alanyazındaki araştırmalardan hareketle tartışılarak yorumlanacaktır. Elde edilen sonuçlardan hareketle yükseköğretim kurumları olan Yüksek Öğretim Kurumu'na, üniversitelere, akademisyenlere ve araştırmacılara yönelik ışık tutucu olacağı düşünülen önerilere yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Üniversite, akademisyen, yapay zekâ

Artificial Intelligence Through the Eyes of Academics: Perspectives on Student Use, Course Design, and The Future of the Profession

Z. Nurdan Baysal [1,*], Aysu Andaç [1] & Buşra Kıran Akça [2]

Abstract

The field of education undergoes change and development as societies change. In recent years, technological advancements in education have created a need for transformation. Universities, as higher education institutions, have a significant role in this transformation. Academics constitute the most important group expected to adapt to technological developments and to be effective in reducing intergenerational differences regarding artificial intelligence. Academics are required to first integrate artificial intelligence into their courses and then adopt appropriate approaches toward their students regarding the use of artificial intelligence. As artificial intelligence continues to transform the world at this pace, predictions about the future are becoming increasingly difficult. The opinions of academics working in Departments of Primary School Education are particularly important. The perspectives of these academics—who have a major influence on the training of teachers working with young age groups—will shed light on regulations in this field and enable the new generation to be raised with conscious use of artificial intelligence. Furthermore, academics' future-oriented thoughts on this issue will also influence their scientific studies. Therefore, the purpose of this research is to determine the views of academics working at universities regarding their students' use of artificial intelligence, the structuring of their courses, and the future of the profession. To achieve this purpose, the research will be conducted as a case study, one of the qualitative research designs. The study group will be determined using the "maximum variation sampling" method. In this way, it will be ensured that different academic positions—where changes in opinions may be expected—are included in the sample. Ten academics working at a public university or universities located on the Anatolian side of Istanbul will constitute the study group. The academics whose opinions will be included in the research will be selected from the field of Primary School Education. As the data collection tool, a "Personal Information Form" prepared by the researchers will be used. The Personal Information Form will include the gender, age, academic title, and academic experience of the academics participating in the research. A semi-structured interview form will be created and finalized by obtaining the opinions of two field experts—one in primary school teaching and one in curriculum development. The data collected through the semi-structured interview form will be analyzed using the content analysis technique. The findings will be presented under headings in tables in accordance with the analyses. The results will be presented in items and discussed by referring to studies in the literature. Based on the results obtained, recommendations that are expected to shed light on the Council of Higher Education, universities, academics, and researchers will be provided.

Keywords: University, academician, artificial intelligence

İnfobezite ve Güvenilirlik Sorunu: Sosyal Bilgiler Öğretmen Adayları Üzerine Bir Çalışma

Figen Gedik Cevger [1] & Birgül Küçük Turgut [2,*]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Amasya Üniversitesi
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Atatürk Üniversitesi
birgulkucuk@atauni.edu.tr

Özet

Günümüzde hızla gelişen teknoloji ile birlikte insan yaşamına yarar sağlayacak pek çok aşama kaydedilmiştir. Sanal dünyanın insan yaşamında ciddi bir yer tutması sonucu gündelik yaşamdan bilimsel çalışmalara kadar birçok alanda internet kullanımı kaçınılmaz hal almıştır. Olumlu birçok etkisi bulunan teknolojik gelişmeler beraberinde birtakım sorunları da getirmiştir. Bu sorunlardan biri de dijitalleşme ile birlikte aşırı bilginin var olması sonucu insanların bilgi kirliliğine maruz kalması olarak görülmektedir. İnsanların kolayca bilgiye ulaşması teknolojik anlamda olumlu bir gelişme olarak görülürken aşırı bilgi fazlalığı ve bu bilgilerin güvenirliği noktasında çelişkiler yaşanmaya başlamıştır. Bilgi kirliliğinin yaşanması ve insanların bu bilgileri bilinçsizce tüketmesi, bilgi obezliğini ortaya çıkarmıştır. Teknolojinin geldiği noktada özellikle dijital platformlarda aşırı bilgi yükü kendini iyiden iyiye hissettirmeye başlamış ve infobezite kavramı ortaya çıkmıştır. İnternet kullanan insanların sayıca çok fazla olması ve pek çok insanın aşırı bilgi yüküyle karşı karşıya kalması infobezite kavramını üzerinde düşünmeye değer hale getirmiştir. Var olan çok fazla bilginin güvenilirliği ile ilgili yaşanan problemlerin neler olduğunu ve insanların bu sorunlar karşısında ne hissettiklerini belirleyebilmek düşüncesinden hareketle**,** bu araştırmada Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının eriştiği bilgilerin doğruluğu ve güvenilirliği konusunda yaşadığı problemleri ve aşırı bilgi yükünün bu bireylere hissettirdiği duyguları tespit etmek amaçlanmıştır. Bu araştırma, temel nitel araştırma yöntemi ile yürütülecektir. Araştırmanın verilerinin toplanmasında görüşme tekniği kullanılacaktır. Araştırmanın çalışma gurubunu 2025-2026 eğitim-öğretim yılında bir devlet üniversitesinde öğrenim gören Sosyal Bilgiler öğretmen adayları oluşturacaktır. Araştırmanın genel çerçevesi hazırlandıktan sonra gerekli etik kurul izni alınarak, süreç başlatılacaktır. Katılımcıların belirlenmesinde olasılıksız örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme tekniği kullanılacaktır. Veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılacaktır. Görüşme formunun geçerliğini ve güvenirliğini sağlamak için uzman görüşlerine başvurulmuş ve pilot görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Katılımcılardan zengin ve derin veri elde edebilmek amacıyla açık uçlu sorulara yer verilmiştir. Görüşme esnasında ses kayıt cihazı kullanılacak, katılımcı gizliliği ve veri güvenliği esas alınacaktır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile elde edilen veriler MaxQda programı ile analiz edilecek, bulgular tablolar halinde sunulacaktır. Elde edilen bulguların Sosyal Bilgiler eğitimi alanına katkı sağlayacak şekilde raporlaştırılması sağlanacaktır. Araştırma bulgularının, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının bilgiye erişim, değerlendirme ve kullanma biçimlerine ilişkin derinlemesine bilgi edinilmesine olanak sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca öğretmen adaylarının bilgi yüklenmesiyle baş etme stratejilerini ortaya koyarak, öğretim programlarında dijital okuryazarlık, bilgi yönetimi ve eleştirel bakış açısı geliştirilmesine yönelik öneriler sunulmasına katkı sağlayacağı umulmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, öğretmen adayı, infobezite

Infobesity and the Problem of Reliability: A Study on Social Studies Teacher Candidates

Figen Gedik Cevger [1] & Birgül Küçük Turgut [2,*]

Abstract

Today, with the rapid advancements in technology, many strides have been made to benefit human life. The virtual world has become an indispensable part of human life, making internet use unavoidable in many areas, from daily life to scientific research. While technological advancements have many positive effects, they have also brought about certain problems. One of these problems is the exposure of people to information overload due to the abundance of information resulting from digitalization. While easy access to information is seen as a positive technological development, the excessive amount of information and its reliability have begun to create contradictions. The occurrence of information overload and people's unconscious consumption of this information has led to information obesity. At the point where technology has arrived, especially on digital platforms, the information overload has become increasingly noticeable, giving rise to the concept of infobesity. The large number of internet users and the information overload they face makes the concept of infobesity worth considering. This research aims to identify the problems related to the reliability of the vast amount of information available and how people feel about these problems. It focuses on determining the issues faced by Social Studies teacher candidates' regarding the accuracy and reliability of the information they access, and the emotions they experience due to information overload. This research will be conducted using a basic qualitative research method. The interview technique will be used to collect data. The study group will consist of prospective Social Studies teachers studying at a state university during the 2025-2026 academic year. After preparing the general framework of the research, the process will begin after obtaining the necessary ethical committee approval. Convenience sampling, a non-probability sampling method, will be used to select participants. A semi-structured interview form prepared by the researchers will be used as the data collection tool. Expert opinions were sought and pilot interviews were conducted to ensure the validity and reliability of the interview form. Open-ended questions were included to obtain rich and in-depth data from the participants. A voice recorder will be used during the interview, and participant confidentiality and data security will be prioritized. The data obtained through the semi-structured interview technique will be analyzed using the MaxQda program, and the findings will be presented in tables. The findings will be reported in a way that contributes to the field of Social Studies education. It is believed that the research findings will provide in-depth information on how prospective Social Studies teachers access, evaluate, and use information. It is also hoped that by revealing the strategies prospective teachers use to cope with information overload, this will contribute to providing suggestions for developing digital literacy, information management, and critical thinking in curricula.

Keywords: Social studies, teacher candidate, infobesity

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Üretken Yapay Zekâ Hakkındaki Görüşleri

Halil Geçikıran [1,*] & Nihat Şimşek [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Gaziantep Üniversitesi
gecikiranhalil@gmail.com

Özet

Eğitim, bireylerin bilgi, beceri ve değerler kazanmasını sağlayan dinamik bir süreçtir. Günümüzde dijital teknolojilerde yaşanan hızlı gelişmeler, eğitim ortamlarını da dönüştürmekte ve bu dönüşümün önemli bileşenlerinden biri üretken yapay zekâ (ÜYZ) teknolojileri olmaktadır. Üretken yapay zekâ, metin, görsel ve içerik üretme kapasitesiyle öğretim süreçlerini zenginleştirme potansiyeline sahiptir. Özellikle sosyal bilgiler dersi gibi disiplinler arası ve soyut kavramların yoğun olduğu alanlarda ÜYZ'nin kullanımı, öğrenme süreçlerini daha somut, etkileşimli ve ilgi çekici hale getirebilmektedir.Bu araştırmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmenlerinin üretken yapay zekâya ilişkin görüşlerini (nitel boyut) ile bu teknolojilere yönelik yeterlik ve motivasyon düzeylerini (nicel boyut) incelemektir. Araştırma, öğretmenlerin ÜYZ kullanımına yönelik deneyimlerini ve bu teknolojinin eğitim ortamlarına etkisini ortaya koymayı hedeflemektedir. Araştırmanın önemi, üretken yapay zekânın eğitimde giderek artan rolüne rağmen öğretmenlerin bu teknolojilere yönelik görüşlerini bütüncül bir şekilde ele alan çalışmaların sınırlı olmasıdır. Bu bağlamda çalışma, sosyal bilgiler öğretmenlerin ÜYZ kullanımına ilişkin yaklaşımlarını ortaya koyarak eğitim politikalarına, öğretmen eğitimine ve öğretim programlarının geliştirilmesine katkısı beklenmektedir. Ayrıca, üretken yapay zekânın eğitim süreçlerine uyum sağlamada karşılaşılan fırsat ve risklerin belirlenmesi açısından önemli veriler sunmaktadır. Bu çalışma, öğretmenlerin üretken yapay zekâya yönelik yaklaşımlarını çok boyutlu olarak ele alması bakımından literatüre katkı sağlamayı hedeflemektedir. Bu araştırma, karma yöntem yaklaşımı çerçevesinde tasarlanmıştır. Araştırmanın evrenini, Türkiye'de Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda görev yapan sosyal bilgiler öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu ise bu evren içerisinden kolay ulaşılabilir durum örneklemesi yöntemiyle seçilen ve Şanlıurfa ilinde görev yapan sosyal bilgiler öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın nitel boyutunda veriler yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanmış ve içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Kodlama ve tema oluşturma sürecinde MAXQDA nitel veri analiz programından yararlanılmıştır. Bu bildiride, araştırmanın mevcut aşamasında elde edilen nitel verilerin bir kısmı raporlanmış olup, veri toplama ve analiz süreci devam etmektedir. Ayrıca araştırmanın nicel boyutuna ilişkin veri toplama ve çözümleme çalışmaları sürdürülmektedir. Araştırma bulguları, sosyal bilgiler öğretmenlerinin üretken yapay zekâya ilişkin görüşlerinin altı ana tema altında toplandığını göstermektedir. Bu temalar; eğitimde sağladığı faydalar, öğrenci üzerindeki etkiler, ölçme-değerlendirme süreçleri, etik boyut, kullanım yeterliği ve eğitim ihtiyacı ile yapay zekânın eğitimdeki rolüdür. Öğretmenler ÜYZ'nin materyal hazırlama, görselleştirme ve ders planlama süreçlerinde faydalı olduğunu belirtirken, öğrencilerde bağımlılık riski, etik sorunlar ve ölçme-değerlendirme süreçlerindeki sınırlılıklara dikkat çekmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Üretken yapay zekâ, sosyal bilgiler, öğretmen görüşleri, eğitim teknolojileri

Social Studies Teachers' Views on Generative Artificial Intelligence

Halil Geçikıran [1,*] & Nihat Şimşek [1]

Abstract

Education is a dynamic process that enables individuals to acquire knowledge, skills, and values. Today, rapid developments in digital technologies are transforming educational environments, and one of the key components of this transformation is generative artificial intelligence (GAI) technologies. Generative artificial intelligence has the potential to enrich teaching processes through its capacity to produce text, visuals, and various forms of content. Especially in fields such as social studies, which are interdisciplinary and involve abstract concepts, the use of GAI can make learning processes more concrete, interactive, and engaging. The aim of this study is to examine social studies teachers' views on generative artificial intelligence (qualitative dimension) as well as their levels of competence and motivation toward these technologies (quantitative dimension). The study seeks to reveal teachers' experiences with the use of GAI and the impact of this technology on educational environments. The significance of the study lies in the limited number of studies that address teachers' views on these technologies in a holistic manner, despite the increasing role of generative artificial intelligence in education. In this context, the study is expected to contribute to educational policies, teacher training, and curriculum development by revealing social studies teachers' approaches to the use of GAI. Furthermore, it provides important data in identifying the opportunities and risks encountered in integrating generative artificial intelligence into educational processes. This study aims to contribute to the literature by addressing teachers' approaches to generative artificial intelligence in a multidimensional manner. This study was designed within the framework of a mixed-methods approach. The population of the study consists of social studies teachers working in schools affiliated with the Ministry of National Education in Türkiye. The study group consists of social studies teachers working in Şanlıurfa province, selected from this population through convenience sampling. In the qualitative dimension of the study, data were collected through semi-structured interviews and analyzed using content analysis. The MAXQDA qualitative data analysis software was utilized during the coding and theme development process. In this paper, a portion of the qualitative data obtained at the current stage of the research is reported, while the data collection and analysis process is still ongoing. Additionally, data collection and analysis for the quantitative dimension of the study are continuing. The findings of the study indicate that social studies teachers' views on generative artificial intelligence are grouped under six main themes. These themes include the benefits provided in education, effects on students, assessment and evaluation processes, ethical considerations, level of use competence and training needs, and the role of artificial intelligence in education. While teachers stated that GAI is useful in processes such as material preparation, visualization, and lesson planning, they also emphasized risks such as student dependency, ethical concerns, and limitations in assessment and evaluation processes.

Keywords: Generative artificial intelligence, social studies, teachers' views, educational technologies

Yapay Zekânın 6. Sınıf Öğrencilerinin Karar Verme Süreçlerine Etkisinin İncelenmesi

Fatma Torun [1,*] & Gamze Yapık Fırat [2]
[1] Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Adıyaman Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
[2] Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Adıyaman Üniversitesi
ftorun@adiyaman.edu.tr

Özet

Yapay zekâ temelli dijital sistemlerin gündelik yaşamda daha fazla yer bulması, karar verme süreçlerinin doğasını da önemli ölçüde etkilemektedir. Özellikle ChatGPT, Claude ve Gemini gibi büyük dil modellerinin yaygınlaşması, karar destek sistemlerine yeni bir boyut kazandırmıştır. Günümüzde bireyler sağlıkla ilgili konulardan kariyer planlamasına, kişiler arası ilişkilerden hukuki sorunlara kadar geniş bir alanda bu sistemlerden görüş, öneri ya da yönlendirme almaktadır. Bu durum, karar psikolojisi açısından hem olanaklar hem de dikkatle değerlendirilmesi gereken yeni sorumluluklar doğurmaktadır. Yapay zekâ temelli sistemler, hızlı ve kapsamlı bilgi sunarak seçeneklerin karşılaştırılması, olası sonuçların görülmesi ve karmaşık bilgilerin düzenlenmesi yoluyla karar verme sürecine önemli destek sağlamaktadır. Ancak bu sistemlere duyulan aşırı güven, bireyin kendi muhakeme gücünü geri plana itmesine ve karar verme sorumluluğunu teknolojiye devretmesine yol açabilir. Bu durumu önlemek için yapay zekâ temelli sistemlerin, karar verme süreçlerinde bireylerin muhakeme becerisinin yerine geçen araçlar olarak değil, bireyin eleştirel düşünme, gerekçelendirme ve sorumluluk alma kapasitesini destekleyen sistemler olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. Dijital çağda sağlıklı karar verebilmek; doğru bilgiye ulaşmayı, bu bilgiyi eleştirel bir bakışla sorgulamayı, içinde bulunulan bağlamla ilişkilendirmeyi ve insanî sorumluluk bilinciyle değerlendirmeyi gerektirir. Yapay zekânın 6. sınıf öğrencilerinin karar verme süreçlerine etkisinin incelendiği bu çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması ile yürütülmüştür. Durum çalışması, belirli bir olgunun kendi bağlamı içinde ayrıntılı biçimde incelenmesine imkân tanıdığı için 6. sınıf öğrencilerinin yapay zekâ destekli ve yapay zekâ desteği almadan gerçekleştirdikleri karar verme süreçlerini incelemek amacıyla bu çalışmada tercih edilmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu, 2025-2026 eğitim-öğretim yılında öğrenimlerine devam eden 25 ortaokul 6. sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen senaryo destekli görüşme formu kullanılmıştır. Formda, öğrencilerin gerçek yaşamla ilişkili karar verme durumları karşısında yapacakları olası tercihlere ve bu tercihlere ilişkin gerekçelerini ifade edebilecekleri senaryolara yer verilmiştir. Her senaryo için öğrencilere üç seçenek sunulmuştur. Öğrencilerden bu seçeneklerden birini tercih etmeleri ve daha sonra tercih nedenlerini gerekçeleriyle açıklamaları istenmiştir. Araştırma sürecinde öğrencilerden bir bölümü yapay zekâdan destek alarak senaryoları değerlendirmiş ve tercihte bulunmuş, diğer bölümü ise yapay zekâ desteği almadan kendi bilgi, deneyim ve değerlendirmeleri doğrultusunda tercihte bulunmuştur. Elde edilen veriler frekans ve içerik analizi yoluyla çözümlenmiş, öğrencilerin senaryolara ilişkin tercihleri ve tercihlerine ilişkin gerekçeleri yapay zekâ destekli ve yapay zekâ desteği alınmadan yürütülen karar verme süreçleri açısından karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular doğrultusunda önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Karar verme, dijitalleşme, yapay zekâ, sosyal bilgiler, öğrenci

Examining the Impact of Artificial Intelligence on the Decision-Making Processes of 6th Grade Students

Fatma Torun [1,*] & Gamze Yapık Fırat [2]

Abstract

The increasing presence of AI-based digital systems in daily life significantly affects the nature of decision-making processes. The proliferation of large language models, particularly ChatGPT, Claude and Gemini has added a new dimension to decision support systems. Today, individuals receive opinions, suggestions or guidance from these systems in a wide range of areas, from health-related issues to career planning, interpersonal relationships to legal problems. This situation creates both opportunities and new responsibilities that must be carefully evaluated in terms of the psychology of decision-making. AI-based systems provide significant support to the decision-making process by offering fast and comprehensive information, comparing options, visualizing potential outcomes and organizing complex information. However, over-reliance on these systems can lead individuals to downplay their own judgment and delegate decision-making responsibility to technology. To prevent this situation, AI-based systems should be evaluated not as tools that replace individual reasoning skills in decision-making processes but as systems that support the individual's capacity for critical thinking, justification and taking responsibility. Making healthy decisions in the digital age requires accessing accurate information, questioning this information with a critical thinking, relating it to the current context and evaluating it with a sense of human responsibility. This study, which examines the impact of artificial intelligence on the decision-making processes of 6th-grade students, was conducted using the case study method, one of the qualitative research methods. The case study method was preferred in this study to examine the decision-making processes of 6th-grade students conducted with and without artificial intelligence support, as it allows for a detailed examination of a specific phenomenon within its own context. The study group of the research consists of 6th-grade middle school students continuing their education in the 2025-2026 academic year. In the study, a scenario-supported interview form developed by the researchers was used as a data collection tool. The form included scenarios where students could express their potential choices in the face of real-life decision-making situations and their justifications for these choices. For each scenario, three options were presented to the students. The students were asked to choose one of these options and then explain the reasons for their choices with justifications. During the research process, one group of students evaluated the scenarios and made their choices by receiving support from artificial intelligence, while the other group made their choices based on their own knowledge, experience, and evaluations without receiving any artificial intelligence support. The data obtained were analyzed through frequency and content analysis, and the students' preferences regarding the scenarios and the justifications for these preferences were comparatively analyzed in terms of decision-making processes carried out with and without artificial intelligence support. Recommendations were made based on the findings obtained. The form included scenarios where students could express their potential choices in the face of real-life decision-making situations and their justifications for these choices.

Keywords: Decision-making, digitalization, artificial intelligence, social studies, student

Dijitalleşen Dünyada Sosyal Bilgiler Öğretmen Eğitimi: Öğretmen Adaylarının Çocuk Hakları Üzerine Yapay Zekâ Destekli Dijital Hikâye Aracı Kullanma Yetkinliği

Selda Şan [1,*] & Papatya Demir [2]
[1] Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Sosyal Bilgiler Eğitimi Ana Bilim Dalı Ege Üniversitesi
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
selda.san@ege.edu.tr

Özet

Dijitalleşen dünyada, dijital araçları ve yapay zekâyı eğitim-öğretim faaliyetlerinde kullanabilen öğretmenlere ihtiyaç vardır. Bu nedenle öğretmen eğitiminde de dijital araçların ve yapay zekânın kullanımına imkân tanıyan, öğretmen adaylarını bu yönde geliştirmeyi hedefleyen eğitsel faaliyetlere ihtiyaç vardır. Ayrıca dijital ve teknolojik açıdan gelişen bir dünyada, teknolojik ve dijital imkanları kullanarak savaşlarda, zorunlu göçlerde, yoksunluğun ya da yoksulluğun olduğu ortamlarda ya da dijital ortamlarda hakları en çok ihlal edilen gruplardan birini çocuklar oluşturmaktadır. Ulusal ve uluslararası bağlamda yaşanan sorunlara çözüm arayan, güncel gelişmeye ve yeniliği ayak uydurabilen sosyal bilgiler öğretmenlerinin yetiştirilmesi etkin ve etkili vatandaşların yetiştirilmesine yardımcı olabilecektir. Kendisinin ve başka çocukların da haklarını bilen, bunları savunan ve bu haklar ile birlikte sorumluluk alan çocukların yetiştirilmesine yardımcı olabilecektir. Araştırma karma yönteme uygun olarak ele alınan nitel ağırlıklı bir çalışmadır. Karma yöntemle ele alınan bu araştırmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yapay zekâ destekli dijital hikâye araçlarını kullanma gelişimini incelemektir. Bu bağlamda Ege Üniversitesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliğinde öğrenim gören 44 sosyal bilgiler öğretmen adayları ile birlikte çalışılmıştır. Çocuk Hakları ve Aile Eğitimi dersinde, 9 hafta boyunca öğretmen adaylarının gruplara ayrılarak Storyjumper ve Storybird uygulamalarını kullanarak "göçmen çocuk ve hakları, savaş ve çocukları, eğitim ve çocuk, şiddet/istismar ve çocukları hakları, akran zorbalığı ve çocuk hakları, çocuk ve yaşam" gibi konular üzerinden çocukların haklarını ele alan, sorgulayan ve çözüm üreten dijital hikâyeler oluşturmaları sağlanmıştır. Hikâyelerin görselleştirilmesinde ve hikâye yazımında yapay zekâ kullanımı teşvike dilmiştir. Her hafta iki hikâyenin değerlendirmeleri yapılarak ilgili konu üzerine vatandaşlık ve çocuk hakları bağlamında tartışmalar gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak Dijital Hikâye Araçları Kullanımı Yetkinliği Ölçeği, Yapay Zekâ Destekli Dijital Hikâye kullanımı ön algı ve son algı formu, alan notları/gözlem ve görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmada nicel veriler SPSS programı ile analiz edilirken nitel veriler ise betimsel ve içerik analizi ile analiz edilmiştir. Araştırmada öğretmen adaylarının dijital hikâye araçları kullanma yetkinliklerinde anlamlı bir farklılık olduğu, yapay zekâ kullanmaya yönelik farkındalık kazandığı, sosyal bilgilerde teknolojinin dijital ve teknolojik gelişmelerin kullanılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Çocuk haklarının güncel ve küresel meseleler üzerinden ele alınıp tartışılması, yapay zekânın ve dijital hikâye araçlarının kullanılarak ürünler hazırlanması sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mesleki gelişimine, akademik ve sosyal gelişimine, vatandaşlık becerilerine anlamlı katkılar sunabilir. Bu nedenle hem bireysel hem de mesleki gelişimleri için sosyal bilgilerde teknolojik gelişmelerin, yapay zekânın ve dijital araçların kullanımına önem verilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk hakları, dijital hikâye, öğretmen eğitimi, sosyal bilgiler, yapay zekâ

Social Studies Teacher Training in a Digitalizing World: Teachers Candidates' Competence in Using an AI-Powered Digital Storytelling Tool on Children's Rights

Selda Şan [1,*] & Papatya Demir [2]

Abstract

In today's digital world, there is a need for teachers utilizing digital tools and artificial intelligence in educational activities. Therefore, there is a need for educational activities in teacher training that enable the use of digital tools and artificial intelligence, and aim to develop teacher candidates in this direction. Furthermore, in a digitally and technologically advanced world, children constitute one of the groups whose rights are most frequently violated in wars, forced migrations, deprived or impoverished environments, or in digital environments, using technological and digital capabilities. Training social studies teachers who can seek solutions to national and international problems and keep pace with current developments and innovations can help in raising effective and efficient citizens. This may help raise children who know their own rights and the rights of other children, who defend these rights, and who take responsibility for them. This research is a mixed-methods study with a focus on qualitative data. The aim of this mixed-methods research is to examine the development of social studies teacher candidates' use of artificial intelligence-supported digital storytelling tools. In this context, the study was conducted with 44 social studies teacher candidates studying at Ege University's Social Studies Teacher Training program. In the Child Rights and Family Education course, teacher candidates were divided into groups over 9 weeks and used Storyjumper and Storybird applications to create digital stories that addressed, questioned, and offered solutions to children's rights on topics such as "immigrant children and their rights, war and children, education and children, violence/abuse and children's rights, peer bullying and children's rights, children and life". The use of artificial intelligence in the visualization and writing of stories was encouraged. Each week, two stories were reviewed, and discussions were held on the relevant topic within the context of citizenship and children's rights. The Digital Storytelling Tools Usage Competency Scale, AI-Supported Digital Storytelling Usage Pre- and Post-Perception Forms, field notes/observations, and interview forms were used as data collection tools in the research. In this study, quantitative data were analyzed using the SPSS program, while qualitative data were analyzed using descriptive and content analysis. The study concluded that there was a significant difference in teacher candidates' competence in using digital storytelling tools, that they gained awareness of the use of artificial intelligence, and that technology and digital and technological developments should be used in social studies. Discussing and addressing children's rights through the lens of current and global issues, and creating products using artificial intelligence and digital storytelling tools, can make meaningful contributions to the professional, academic, and social development, as well as the citizenship skills, of social studies teacher candidates. Therefore, it is necessary to emphasize the use of technological advancements, artificial intelligence, and digital tools in social studies for both individual and professional development.

Keywords: Children's rights, digital storytelling, teacher training, social studies, artificial intelligence

Sosyal Bilgiler Dersinin Millî Kimlik Kazandırmadaki Rolü Hakkında Öğretmen Görüşleri

Berivan Önay [1,*] & Ufuk Sözcü [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
sosyalbilgiler06@gmail.com

Özet

Millî kimlik, bireyin kendisini ait olduğu topluma bağlı hissetmesi ve o toplumun değerlerini benimsemesiyle oluşan önemli bir kavramdır. Millî kimlik tarih, kültür, ortak değerler ve semboller etrafında şekillenen güçlü bir toplumsal bağdır. Milletler ortak geçmiş ve kültürel hafıza ile varlığını sürdürür. Bireylerin millî kimlik bilinci kazanmasında eğitim kurumlarının önemli bir rolü bulunmaktadır. Özellikle ilköğretim döneminde verilen eğitim, öğrencilerin tarihlerini, kültürlerini ve toplumsal değerlerini tanımaları açısından büyük önem taşımaktadır. Bu noktada sosyal bilgiler dersi, içeriğinde yer alan tarih, coğrafya, kültür ve vatandaşlık konuları sayesinde bu bilincin oluşmasına katkı sağlamaktadır. Bu araştırmada sosyal bilgiler dersinin millî kimlik kazandırmadaki rolü öğretmen görüşleri doğrultusunda incelenmiştir. Araştırma nitel araştırma yaklaşımına göre gerçekleştirilmiş ve araştırmada durum çalışması deseni kullanılmıştır. Çalışma grubunu farklı yerleşim yerlerinde (köy-ilçe-il) görev yapan sosyal bilgiler öğretmenleri oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri yarı yapılandırılmış anket formu aracılığıyla toplanmış ve elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile değerlendirilmiştir. Araştırma bulgularına göre öğretmenlerin büyük bir kısmı millî kimliği dil, tarih ve kültür gibi unsurlar üzerinden tanımlamaktadır. Bunun yanında bazı öğretmenler millî kimliği vatan, bayrak ve aidiyet duygusu ile ilişkilendirirken, bazı öğretmenler ise ahlaki değerleri ön plana çıkarmıştır. Sosyal bilgiler dersinde millî kimlik kazandırmaya yönelik uygulamalar incelendiğinde drama ve canlandırma etkinlikleri, kültürel unsurların tanıtılması, tarihi olayların ele alınması ve görsel materyallerin kullanılması gibi yöntemlerin sıklıkla tercih edildiği görülmüştür. Sonuç olarak, sosyal bilgiler dersinin öğrencilerin millî kimlik gelişiminde önemli bir rol oynadığı söylenebilir. Öğrencilerin eleştirel düşünme becerileri kazanarak kendi kimliklerini sorgulayabilmeleri ve bilinçli bireyler olarak yetişmeleri açısından sosyal bilgiler dersi önemli bir işlev üstlenmektedir. Ayrıca farklı kültürlere saygı duyma ve evrensel değerlere açık olma bilincinin kazandırılması, millî kimlik gelişimini daha sağlıklı ve dengeli bir yapıya kavuşturmaktadır. Ders kapsamında kullanılan öğretim yöntemleri ve etkinlikler, öğrencilerin tarihsel süreçleri anlamalarına, kültürel değerleri tanımalarına ve ait olma duygusu geliştirmelerine katkı sağlamaktadır. Nitekim Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında hazırlanan öğretim programlarında da öğrencilerin millî ve kültürel değerleri tanımaları, toplumsal sorumluluk bilinci geliştirmeleri hedeflenmektedir. Bu durum, Sosyal Bilgiler dersinin millî kimlik kazandırma sürecindeki rolünü daha da güçlendirmektedir. Bu nedenle sosyal bilgiler öğretiminde millî kimlik gelişimini destekleyen etkinliklerin artırılması önemli görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, millî kimlik, öğretmen görüşleri

Teachers' Views on the Role of Social Studies in Fostering National Identity

Berivan Önay [1,*] & Ufuk Sözcü [1]

Abstract

National identity is an important concept that arises from an individual's sense of belonging to a community and their adoption of that community's values. National identity is a strong social bond shaped by history, culture, shared values, and symbols. Nations sustain their existence through a shared past and cultural memory. Educational institutions play a significant role in helping individuals develop a sense of national identity. Education provided during the elementary school years, in particular, is of great importance in helping students understand their history, culture, and social values. In this regard, the social studies course contributes to the development of this awareness through its content, which includes history, geography, culture, and citizenship. This study examines the role of the social studies course in fostering national identity based on teachers' perspectives. The study was conducted using a qualitative research approach, and a case study design was employed. The study group consisted of social studies teachers working in different localities (village, district, province). Data for the study were collected using a semi-structured questionnaire, and the data obtained were analyzed using content analysis. According to the findings, the majority of teachers define national identity through elements such as language, history, and culture. In addition, while some teachers associate national identity with the homeland, the flag, and a sense of belonging, others have emphasized moral values. An examination of practices aimed at fostering national identity in social studies classes reveals that methods such as drama and role-playing activities, the introduction of cultural elements, the discussion of historical events, and the use of visual materials are frequently employed. In conclusion, it can be said that the social studies course plays an important role in the development of students' national identity. The social studies course serves an important function in enabling students to develop critical thinking skills, question their own identities, and grow into conscious individuals. Furthermore, fostering an awareness of respect for different cultures and openness to universal values helps the development of national identity achieve a healthier and more balanced structure. The teaching methods and activities used in the course help students understand historical processes, recognize cultural values, and develop a sense of belonging. Indeed, the curricula developed under the "Turkey's Century Education Model" also aim to help students recognize national and cultural values and develop a sense of social responsibility. This situation further strengthens the role of the Social Studies course in the process of fostering national identity. For this reason, it is considered important to increase the number of activities in Social Studies instruction that support the development of national identity.

Keywords: Social studies, national identity, teacher opinions

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Glokalizasyon Bağlamında Vatandaşlık Algılarının İncelenmesi

Oğuzhan Koçak [1,*] & Abdulkerim Demir [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
oguzhan.kocak1929@gmail.com

Özet

Bu çalışmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının glokalizasyon bağlamında vatandaşlık algılarını derinlemesine incelemektir. Küreselleşme ile birlikte vatandaşlık anlayışı önemli bir dönüşüm geçirmiş; yalnızca ulusal sınırlar içinde tanımlanan geleneksel vatandaşlık anlayışı, yerini küresel farkındalık ile yerel bağlılığı birlikte içeren çok boyutlu ve dinamik bir yapıya bırakmıştır. Bu dönüşüm, bireylerin hem kendi kültürel kimliklerini koruyabilmelerini hem de küresel ölçekte yaşanan gelişmelere uyum sağlayabilmelerini gerekli kılmaktadır. Bu bağlamda glokalizasyon, bireyin yerel ile küresel arasında denge kurabilmesini ifade eden önemli bir kavram olarak öne çıkmakta ve çağdaş vatandaşlık tartışmalarında merkezi bir konum kazanmaktadır. Glokalizasyon kavramı, bireylerin yalnızca küresel süreçlerin pasif alıcıları olmadığını, aynı zamanda bu süreçleri yerel bağlamlarında yeniden yorumlayan ve şekillendiren aktörler olduklarını vurgulamaktadır. Bu yönüyle glokal vatandaşlık, bireyin hem kendi toplumsal ve kültürel köklerine bağlı kalmasını hem de küresel sorunlara karşı duyarlı, eleştirel ve sorumlu bir bakış açısı geliştirmesini gerektirmektedir. Bu doğrultuda, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının bu çok katmanlı vatandaşlık anlayışını nasıl algıladıkları ve yorumladıkları, eğitim süreçlerinin niteliği açısından büyük önem taşımaktadır. Çalışmanın, alandaki kuramsal ve uygulamaya dönük boşluklara katkı sağlayacağı ve özellikle sosyal bilgiler eğitimi bağlamında yeni tartışmalara zemin hazırlayacağı düşünülmektedir. Bu doğrultuda araştırma, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının glokalizasyon bağlamında vatandaşlık algılarının nasıl şekillendiğini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu kapsamda öğretmen adaylarının glokalizasyon kavramına ve glokal vatandaşın özelliklerine ilişkin görüşleri ayrıntılı biçimde incelenmektedir. Bununla birlikte, öğrencilerin yerel kimliklerini koruyarak küresel farkındalık geliştirebilmeleri için eğitim sürecinde benimsenmesi gereken yaklaşım ve uygulamalara yönelik değerlendirmeleri ile glokal vatandaşlık bilincinin kazandırılmasında öğretmenin rolüne ilişkin görüşleri de bütüncül bir bakış açısıyla ele alınmaktadır. Böylece, öğretmen adaylarının hem kuramsal bilgi düzeyleri hem de uygulamaya yönelik düşünceleri kapsamlı bir şekilde analiz edilmektedir. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji (olgubilim) desenine göre tasarlanmıştır. Fenomenoloji deseni, bireylerin belirli bir olguya ilişkin yaşantılarını, algılarını ve anlamlandırma süreçlerini derinlemesine incelemeye olanak tanıması bakımından bu çalışma için uygun bir yaklaşım olarak tercih edilmiştir. Çalışma grubu, birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf düzeylerinden eşit sayıda katılımcı olacak şekilde belirlenen toplam 24 sosyal bilgiler öğretmen adayından oluşmaktadır. Her sınıf düzeyinde üç kadın ve üç erkek katılımcıya yer verilerek cinsiyet dengesi sağlanmış, böylece farklı bakış açılarının araştırmaya yansıtılması amaçlanmıştır. Katılımcılar, araştırmanın amacı doğrultusunda belirli ölçütlere göre seçilen bireylerden oluşan amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Bu yöntem, katılımcıların görüşlerini daha ayrıntılı ve esnek bir şekilde ifade etmelerine olanak tanıyarak araştırmanın derinliğini artırmaktadır. Elde edilen veriler, fenomenolojik veri analizi teknikleri kullanılarak çözümlenecek ve katılımcıların deneyimlerinden hareketle temalar

oluşturulacaktır. Analiz sürecinde, katılımcı ifadeleri dikkatle incelenerek ortak anlam örüntüleri ortaya çıkarılacak ve bu örüntüler yorumlanacaktır. Araştırma bulguları, analizlerden elde edilen bulguların alt problemler kapsamında sırasıyla sunulmasıyla ortaya konulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Glokalizasyon, vatandaşlık, sosyal bilgiler, öğretmen adayı, küreselleşme

Examination of Social Studies Pre-Service Teachers' Perceptions of Citizenship in the Context of Glocalization

Oğuzhan Koçak [1,*] & Abdulkerim Demir [1]

Abstract

The purpose of this study is to examine in depth pre-service social studies teachers' perceptions of citizenship within the context of glocalization. With globalization, the concept of citizenship has undergone a significant transformation; the traditional understanding of citizenship defined solely within national borders has been replaced by a multidimensional and dynamic structure that incorporates both global awareness and local attachment. This transformation requires individuals to both preserve their cultural identities and adapt to global developments. In this context, glocalization emerges as a significant concept that enables individuals to establish a balance between the local and the global, gaining a central position in contemporary discussions of citizenship. The concept of glocalization emphasizes that individuals are not merely passive recipients of global processes but are also active agents who reinterpret and reshape these processes within their local contexts. In this respect, glocal citizenship requires individuals to remain connected to their social and cultural roots while developing a sensitive, critical, and responsible perspective toward global issues. Accordingly, understanding how pre-service social studies teachers perceive and interpret this multilayered concept of citizenship is of great importance for the quality of educational processes. It is expected that this study will contribute to both theoretical and practical gaps in the field and provide a basis for further discussions, particularly within the context of social studies education. In line with this purpose, the study aims to reveal how pre-service social studies teachers' perceptions of citizenship are shaped within the context of glocalization. Within this scope, the study examines in detail their views on the concept of glocalization and the characteristics of a glocal citizen. In addition, it addresses their evaluations of the approaches and practices that should be adopted in the educational process to help students develop global awareness while preserving their local identities, as well as their perspectives on the role of teachers in fostering glocal citizenship awareness. Thus, both the theoretical knowledge and practical perspectives of pre-service teachers are analyzed comprehensively. The study is designed according to the phenomenology approach, one of the qualitative research methods. Phenomenology is considered appropriate for this study as it allows for an in-depth examination of individuals' lived experiences, perceptions, and meaning-making processes regarding a particular phenomenon. The study group consists of a total of 24 pre-service social studies teachers, equally distributed across first-, second-, third-, and fourth-year levels. Gender balance was ensured by including three female and three male participants from each grade level, aiming to reflect diverse perspectives. Participants were selected using purposive sampling based on specific criteria aligned with the research purpose. A semi-structured interview form was used as the data collection tool. This method enables participants to express their views in a more detailed and flexible manner, thereby enhancing the depth of the research. The collected data will be analyzed using phenomenological data analysis techniques, and themes will be generated based on participants' experiences. During the analysis process, participant statements will be carefully examined to identify common patterns of meaning, which will then be interpreted accordingly. The research findings will be presented through the sequential reporting of the results obtained from the analyses within the scope of the sub-problems.

Keywords: Glocalization, citizenship, social studies, pre-service teacher, globalization

Türkiye'de Çift Vatandaşlık Kazanmanın Avantajları, Dezavantajları ve Karşılaşılan Sorunlar

Büşra Elçiçeği
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Marmara Üniversitesi
belcicegi@gmail.com

Özet

Göç, tarih boyunca varlığını sürdüren önemli bir toplumsal olgu olarak bireylerin ve toplumların yaşamını derinden etkileyen çok boyutlu bir süreçtir. İnsanlar iklim koşulları, coğrafi özellikler, ekonomik zorluklar, siyasal baskılar, savaşlar, güvenlik kaygıları ve daha iyi yaşam arayışı gibi nedenlerle isteyerek ya da zorunlu biçimde yer değiştirmiştir. Günümüzde küreselleşme, ulaşım olanaklarının gelişmesi ve bölgesel krizlerin artması, göç hareketlerini daha görünür, daha yoğun ve daha karmaşık hale getirmiştir. Bu nedenle göç, yalnızca nüfus hareketi olarak değil, aynı zamanda sosyal, kültürel, ekonomik ve hukuki sonuçlar doğuran kapsamlı bir olgu olarak değerlendirilmektedir. Jeostratejik konumu nedeniyle Türkiye, tarihsel süreç içerisinde hem göç veren hem de göç alan önemli ülkelerden biri olmuştur. Özellikle son yıllarda komşu ülkelerde ve yakın coğrafyada yaşanan savaşlar, siyasal istikrarsızlıklar, ekonomik krizler ve güvenlik sorunları Türkiye'ye yönelen göçü artırmıştır. Suriye, Irak, Afganistan, İran, Rusya ve Ukrayna kaynaklı hareketlilik bu süreci daha da belirgin hale getirmiştir. Buna bağlı olarak Türkiye'de farklı hukuki statülere sahip bireylerin sayısı artmış, vatandaşlık politikaları da daha fazla tartışılmaya başlanmıştır. Bu bağlamda çift vatandaşlık, bireyin kendi vatandaşlığına ek olarak başka bir devletin vatandaşlığını da kazanması anlamına gelmektedir. Bu çalışma, Türkiye'de çift vatandaşlık elde etmiş bireylerin deneyimlerini, bu statünün avantajlarını, dezavantajlarını ve vatandaşlık sürecinde karşılaştıkları sorunları incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma nitel desende yürütülmüş, amaçlı örnekleme ile seçilen Rus, Ukraynalı, Afgan, İranlı ve Endonezyalı toplam on iki katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Veriler görüşmeler yoluyla toplanmış ve betimsel analizle çözümlenmiştir. Bulgular, Türk vatandaşlığının seyahat kolaylığı, çalışma olanakları, sağlık hizmetlerine erişim ve sosyal haklardan yararlanma açısından önemli fırsatlar sunduğunu göstermektedir. Buna karşılık katılımcılar, vatandaşlık öncesi süreçte bürokratik engeller, maddi yükler, belirsizlikler ve zaman zaman sosyal dışlanma gibi güçlükler yaşadıklarını ifade etmiştir. Sonuç olarak çalışma, çift vatandaşlık deneyiminin hem kolaylaştırıcı hem de zorlayıcı yönler taşıdığını ortaya koymaktadır. Bu yönüyle araştırma, göç ve vatandaşlık politikalarının daha kapsayıcı, erişilebilir ve insan odaklı biçimde geliştirilmesine yönelik ayrıca önemli ipuçları sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çifte vatandaşlık, Türk vatandaşı olma, avantajları, dezavantajları, Türkiye

Advantages, Disadvantages of Having Dual Citizenship in Türkiye and Problems Encountered

Büşra Elçiçeği

Abstract

Migration is a significant social phenomenon that has persisted throughout history and constitutes a multidimensional process profoundly affecting individuals and societies. People have relocated either voluntarily or involuntarily due to factors such as climatic conditions, geographical characteristics, economic difficulties, political pressures, wars, security concerns, and the pursuit of better living conditions. In the contemporary world, globalization, advancements in transportation, and the increase in regional crises have made migration movements more visible, intense, and complex. Therefore, migration should be evaluated not only as a population movement but also as a comprehensive phenomenon with social, cultural, economic, and legal implications. Due to its geostrategic position, Türkiye has historically been one of the important countries both sending and receiving migrants. In recent years, wars, political instability, economic crises, and security problems in neighboring countries and surrounding regions have significantly increased migration flows toward Türkiye. Movements originating from Syria, Iraq, Afghanistan, Iran, Russia, and Ukraine have made this process more evident. Consequently, the number of individuals with different legal statuses in Türkiye has increased, and citizenship policies have become a subject of greater debate. In this context, dual citizenship refers to the acquisition of citizenship of another state in addition to one's original nationality. This study aims to examine the experiences of individuals who have obtained dual citizenship in Türkiye, as well as the advantages, disadvantages, and challenges they encounter during the citizenship process. The research was conducted using a qualitative design with purposive sampling, involving twelve participants of Russian, Ukrainian, Afghan, Iranian, and Indonesian origin. Data were collected through interviews and analyzed using descriptive analysis. Findings indicate that Turkish citizenship provides significant advantages such as ease of travel, employment opportunities, access to healthcare services, and social rights. However, participants reported experiencing bureaucratic barriers, financial burdens, uncertainties, and occasional social exclusion during the pre-citizenship process. Overall, the study reveals that the dual citizenship experience includes both facilitating and challenging aspects. In this respect, the research provides important implications for developing more inclusive, accessible, and human-centered migration and citizenship policies.

Keywords: Dual citizenship, Turkish citizenship, advantages, disadvantages, Türkiye

Türkiye'de Çifte Vatandaşlık Kazanmanın Anlamı: Fenomenolojik Bir Çalışma

Büşra Elçiçeği
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Marmara Üniversitesi
belcicegi@gmail.com

Özet

Göç, küreselleşme, bölgesel çatışmalar ve ekonomik eşitsizlikler nedeniyle son yıllarda giderek yoğunlaşan önemli bir toplumsal olgudur. Jeostratejik konumu nedeniyle Türkiye, özellikle son 10-15 yılda başta komşu bölgeler olmak üzere birçok ülkeden yoğun göç almaktadır. Irak, Suriye, Rusya, Ukrayna ve Afganistan'da yaşanan savaşlar, siyasal istikrarsızlıklar ve ekonomik krizler, Türkiye'yi güvenlik, istikrar ve daha iyi yaşam koşulları arayan farklı milletlerden bireyler için tercih edilen bir ulus devlet hâline getirmiştir. Bu artan göç hareketleri yalnızca demografik yapıda değişimlere yol açmakla kalmamış, aynı zamanda vatandaşlık, aidiyet ve toplumsal uyum konularını da daha görünür ve tartışılır hâle getirmiştir. Bu bağlamda çift vatandaşlık, bireyin kendi ulus devletine ek olarak başka bir devlet tarafından verilen ikinci bir vatandaşlığı kazanması olarak tanımlanmaktadır. Bu çalışma, yoğun göçün yaşandığı Türkiye'de Türk vatandaşlığı elde etme deneyimini fenomenolojik bir yaklaşımla incelemektedir. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan fenomenolojik desen çerçevesinde yürütülmüş olup, bireylerin yaşantılarına odaklanmakta ve bu yaşantıları nasıl yorumlayıp anlamlandırdıklarını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu yönüyle çalışma, bireysel deneyimlerin derinlemesine anlaşılmasına katkı sunmaktadır. Araştırmada katılımcılar amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenmiş olup, çalışma grubu Rus, Afgan, Suriyeli, Ukraynalı, İranlı ve Endonezyalı toplam on iki bireyden oluşmaktadır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Katılımcıların Türk vatandaşı olma deneyimlerinin özünü ve yapısını ortaya koymak amacıyla veri analizinde dört aşamalı bir süreç izlenmiştir: paranteze alma, fenomenolojik indirgeme, imgesel çeşitlendirme ve anlam ile özlerin sentezi. Bu aşamalar, katılımcı deneyimlerinin daha derin ve kapsamlı bir şekilde analiz edilmesini sağlamıştır. Veri analizi sonucunda Türk vatandaşı olma olgusunun özünü ve yapısını oluşturan altı temel bileşen belirlenmiştir. Bu bileşenler; Mustafa Kemal Atatürk'e duyulan hayranlık, tercih edilen bir ülkede önemli sorunlar yaşamadan yaşam sürme, çift e-devlet ve kimlik haklarına sahip olma, Türk vatandaşlığını ve devleti benimseme, oy kullanma hakkına sahip olma ve özgür, rahat, güvenli, mutlu ve huzurlu yaşam koşullarına sahip olma şeklinde ifade edilmiştir. Genel olarak bulgular, vatandaşlık deneyiminin hem öznel anlamlarını hem de yapısal boyutlarını ortaya koymakta ve bu deneyimin çok boyutlu bir yapı sergilediğini göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Çift vatandaşlık, Türk vatandaşlığı, Türkiye, Fenomenolojik araştırma

The Meaning of Acquiring Dual Citizenship in Türkiye: A Phenomenological Study

Büşra Elçiçeği

Abstract

Migration is a significant social phenomenon that has intensified in recent decades due to globalization, regional conflicts, and economic inequalities. Owing to its geostrategic position, Türkiye has received immigration from many countries, particularly from its neighbouring regions, especially in the last 10-15 years. Wars, political instability, and economic crises in Iraq, Syria, Russia, Ukraine, and Afghanistan have made Türkiye a preferred nation-state for individuals of different nationalities seeking safety, stability, and improved living conditions. This increasing migration has led to changes in demographic structures and has brought issues related to citizenship and integration to the forefront. In this context, dual citizenship refers to the acquisition of a secondary citizenship granted by a country other than one's original nation-state. This study examines the experience of obtaining Turkish citizenship in Türkiye, where intensive migration is experienced, through a phenomenological approach. The research was conducted using a phenomenological design, one of the qualitative research methods, focusing on individuals' lived experiences and how they interpret and make sense of these experiences. Purposive sampling was employed to select participants, and the study group consists of twelve individuals of Russian, Afghan, Syrian, Ukrainian, Iranian, and Indonesian origin who have acquired the right to become Turkish citizens. The data were collected through semi-structured interviews. In order to reveal the essence and structure of the participants' experiences, a four-stage analytical process was followed: bracketing, phenomenological reduction, imaginative variation, and synthesis of meanings and essences. These stages enabled a deeper and more comprehensive understanding of participants' experiences. As a result of the data analysis, six core components constituting the structure and essence of the phenomenon of being a Turkish citizen were identified. These components include admiration for Mustafa Kemal Atatürk, living in a preferred country without major problems, having dual e-government and identity rights, adopting Turkish citizenship and the state, having the opportunity to vote, and experiencing free, comfortable, safe, happy, and peaceful living conditions. Overall, the findings highlight both the subjective meanings and structural dimensions of citizenship experience.

Keywords: Dual citizenship, Turkish citizenship, Türkiye, phenomenological study

Understandıng By Desıgn (Ubd) Temelli Ekolayzer Tekniği ile Bilişsel ve Psikomotor Performans Görevlerinin Süreç Odaklı Planlama Bağlamında 4. Sınıf Öğrencilerinin Sosyal Bilgiler Dersindeki Kavramsal Beceri Düzeyine Etkisi

Zühal Yüksel [1,*], Muhammed Selim Yentimur [2] & Zeynep Başcı Namlı [3]
[1] Strateji Geliştirme Müdürlüğü/Arge Birimi/Arge Öğretmeni Erzurum Il Millî Eğitim Müdürlüğü
[2] Sınıf Öğretmenliği Çat Kızılca Ilkokulu
[3] Sınıf Eğitimi Atatürk Üniversitesi
yukselzuhal25@gmail.com

Özet

Bu çalışmanın amacı Understanding by Design (UbD) temelli ekolayzer tekniği ile bilişsel ve psikomotor performans görevlerinin 4. sınıf öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersindeki kavramsal beceri düzeyleri üzerindeki etkisini incelemektir. Araştırma eğitimde niteliğin artırılması, öğrenci merkezli ve kapsayıcı öğrenme ortamlarının oluşturulması ve öğretim süreçlerinin bireysel farklılıklara duyarlı biçimde yapılandırılması gereksinimi temelinde kurgulanmıştır. Bu doğrultuda öğrencilerin bilişsel gelişim düzeyleri, ilgi alanları ve aktif katılımlarını destekleyen çok boyutlu öğrenme deneyimleri dikkate alınarak UbD yaklaşımı çerçevesinde tasarlanan ekolayzer modeli ve performans görevlerinin kavramsal öğrenme üzerindeki etkililiği odağa alınmıştır. Araştırmada ilkokul 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersinin beşinci öğrenme alanı olan "Etkin Vatandaşlık" öğrenme çıktıları doğrultusunda geliştirilen Understanding by Design (UbD) temelli ders planı çerçevesinde uygulanan ekolayzer tekniği ile bilişsel ve psikomotor performans görevlerinin öğrencilerin kavramsal beceri düzeyleri üzerindeki etkisi incelenecektir. Çalışma karma araştırma desenlerinden olan gömülü teori deseniyle yürütülecektir. Araştırmanın nicel boyutunda yarı deneysel desen kullanılacak olup, nitel boyutunda planın uygulayıcısı olan öğretmenlerle yapılandırılmış görüşme yapılacaktır. Bu doğrultuda 4. sınıf öğrencilerinden deney ve kontrol grupları oluşturulacak; veri toplama sürecinde uzman görüşleri doğrultusunda son şekli verilen 20 maddelik ''Akademik Performans Ölçme Aracı'' geliştirilecektir. Oluşturulacak soruların içeriği öğrenme alanına ilişkin kavramları tanıma, açıklama, kavramlar arası ilişki kurma, bu kavramları yeni durumlara transfer etme ve performans görevleri aracılığıyla somut ürünler üzerinde kullanabilme düzeylerini ölçmeye yönelik olarak yapılandırılacaktır. Ölçme aracı performans ve portfolyo temelli değerlendirme yaklaşımına dayalı olarak ve belirtke tablosu temele alınarak yapılandırılacak olup öğrencilerin akademik performansları bu kapsamda nesnel ve çok boyutlu biçimde istatistiksel analiz yöntemleriyle çözümlenecektir. Öğretmen görüşlerinin ise transkriptleri alınarak kategorileştirilecektir. Yaklaşık altı hafta olacak şekilde planlanan uygulamaların kontrol grubunda ilgili öğrenme alanı daha geleneksel, öğretmen merkezli ve yönlendirici bir yaklaşımla öğrencilere aktarılırken; deney grubunda öğretim süreci, etkinlik temelli tamamen ekolayzer tekniği ile performans görevlerine dayalı yönergeler çerçevesinde yapılandırılacaktır. Deney grubunda öğrencilerin öğrenme sürecine aktif katılımı esas alınacak; süreç boyunca doğrudan müdahaleden kaçınılarak öğrencilerin yaratıcılık, eleştirel düşünme, özgün düşünme ve bireysel ifade ve okuryazarlık becerilerinin sınırlandırılmadan geliştirilmesi sağlanacaktır. Elde edilmesi beklenen bulgular doğrultusunda Understanding by Design (UbD) yaklaşımı temel alınarak geliştirilen ve ekolayzer tekniği, bilişsel ile psikomotor performans görevlerini içeren Sosyal Bilgiler ders planının, öğrencilerin kavramsal beceri düzeyleri üzerinde olumlu bir etki oluşturması öngörülmektedir. Bu bağlamda özellikle son test puanları ile ön test–son test farkına dayalı olarak hesaplanan erişi puanları incelendikten sonra deney grubu lehine istatistiksel olarak anlamlı bir

artışın ortaya çıkması beklenmektedir. Araştırmadan elde edilecek nicel bulguların uygulanan öğretim tasarımının öğrencilerin kavramları yalnızca tanıma ve hatırlama düzeyinde değil öz düzenleme, anlama, ilişkilendirme, genelleme ve farklı bağlamlara transfer edebilme düzeyinde öğrenmelerine katkı sağladığını ortaya koyması beklenmektedir. Bu doğrultuda kavram öğreniminin derinleşmesine paralel olarak öğrencilerin analiz, sentez ve değerlendirme gibi üst düzey bilişsel becerilerinin gelişim göstereceği değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: UbD, kavramsal öğrenme, sosyal bilgiler öğretimi, performans görevi.

Understanding by Design (Ubd) The Effect of the Echo Technique Based on Understanding by Design on the Conceptual Skill Level Of 4th Grade Students in Social Studies Classes within the Context of Process-Oriented Planning of Cognitive and Psychomotor Performance Tasks

Zühal Yüksel [1,*], Muhammed Selim Yentimur [2] & Zeynep Başcı Namlı [3]

Abstract

The purpose of this study is to examine the effect of cognitive and psychomotor performance tasks, using the Understanding by Design (UbD)-based equalizer technique, on the conceptual skill levels of 4th-grade students in Social Studies. The research is designed to address the need to enhance the quality of education, create student-centered and inclusive learning environments, and structure teaching processes in a way that is sensitive to individual differences. In this context, the study focuses on the effectiveness of the UbD-based equalizer model and performance tasks—designed within the UbD framework to support students' cognitive development levels, interests, and active participation through multidimensional learning experiences—on conceptual learning. In this study, the effect of cognitive and psychomotor performance tasks—implemented through the Ekolayzer technique within an Understanding by Design (UbD)-based lesson plan developed in line with the "Active Citizenship" learning outcomes of the fifth learning area in the 4th-grade Social Studies course—on students' conceptual skill levels will be examined. The study will be conducted using the embedded theory design, one of the mixed-methods research designs. A quasi-experimental design will be used for the quantitative aspect of the research, while structured interviews will be conducted with the teachers implementing the plan for the qualitative aspect. Accordingly, experimental and control groups will be formed from 4th-grade students; a 20-item "Academic Performance Measurement Tool," finalized based on expert opinions during the data collection process, will be developed. The content of the questions to be developed will be structured to assess students' ability to identify and explain concepts related to the learning domain, establish relationships between concepts, transfer these concepts to new situations, and apply them to concrete products through performance tasks. The assessment tool will be structured based on a performance- and portfolio-based evaluation approach and grounded in a rubric; students' academic performance will be analyzed objectively and multidimensionally using statistical analysis methods within this framework. Teachers' opinions will be categorized based on their transcripts. In the control group of the study, which is planned to last approximately six weeks, the relevant learning area will be conveyed to students using a more traditional, teacher-centered, and directive approach; whereas in the experimental group, the teaching process will be structured entirely around activity-based, performance-task-oriented guidelines using the e-learning technique. In the experimental group, students' active participation in the learning process will be prioritized; throughout the process, direct intervention will be avoided to ensure that students' creativity, critical thinking, original thinking, and individual expression and literacy skills are developed without restriction. Based on the expected findings, it is anticipated that the Social Studies lesson plan—developed using the Understanding by Design (UbD) approach and incorporating the equalizer technique along with cognitive and psychomotor performance tasks—will have a positive impact on students' conceptual skill levels. In this context, after analyzing the post-test scores and the achievement scores calculated based on the pre-test–post-test difference, a statistically significant increase in favor of the experimental group

is expected. It is anticipated that the quantitative findings from the study will demonstrate that the implemented instructional design contributes to students learning concepts not merely at the recognition and recall levels, but also at the levels of self-regulation, comprehension, association, generalization, and the ability to transfer knowledge to different contexts. In this regard, it is anticipated that as conceptual learning deepens, students' higher-order cognitive skills—such as analysis, synthesis, and evaluation—will also develop.

Keywords: UbD, conceptual learning, social studies education, performance task

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Küresel Vatandaşlık Algıları ve Eğitsel Yansımalarına İlişkin Görüşleri

Yavuz Ardıç [1,*], İsa Tak [1] & Belkıs Durmaz Ardıç [2]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
[2] Sınıf Öğretmenliği Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
ya.yavuzardic@gmail.com

Özet

Küreselleşme süreci, kültürel, ekonomik ve toplumsal yapılar arasındaki etkileşimi artırarak bireylerin dünya ile kurduğu ilişki biçimini dönüştürmüştür. Bu dönüşüm, yalnızca ekonomik ve teknolojik alanlarda değil, aynı zamanda sosyal ve kültürel düzeyde de kendini göstermiş; bireylerin kimlik algılarında ve aidiyet duygularında önemli değişimlere yol açmıştır. Bu bağlamda vatandaşlık anlayışı da dönüşüme uğramış ve ulusal sınırların ötesine taşınarak küresel vatandaşlık kavramını ön plana çıkarmıştır. Küresel vatandaşlık, bireylerin yalnızca kendi toplumlarına karşı değil, aynı zamanda küresel topluma karşı da sorumluluk geliştirmesini, farklılıklara saygı duymasını, evrensel değerlere bağlılık göstermesini ve küresel sorunlara karşı duyarlılık sergilemesini ifade etmektedir. Bu kavram; insan hakları, çevre bilinci, sürdürülebilirlik, sosyal adalet ve kültürel çeşitliliğe saygı gibi temel değerleri içermektedir. Bu bağlamda sosyal bilgiler eğitimi, bireylerin çok boyutlu düşünme becerileri kazanmasında, eleştirel bakış açısı geliştirmesinde ve aktif vatandaşlık bilinci edinmesinde önemli bir işlev üstlenmektedir. Sosyal bilgiler dersi, bireylerin hem ulusal hem de küresel düzeyde sorumluluklarını fark etmelerine katkı sağlayarak, onların toplumsal yaşamda daha etkin ve bilinçli bireyler olmalarını desteklemektedir. Bu yönüyle sosyal bilgiler eğitimi, küresel vatandaşlık eğitiminin kazandırılmasında temel disiplinlerden biri olarak değerlendirilmektedir. Eğitim süreçlerinde bireylerin farklı kültürleri tanıması, empati kurabilmesi ve küresel sorunlara duyarlılık geliştirmesi, sosyal bilgiler öğretiminin önemli hedefleri arasında yer almaktadır. Bu araştırmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının küresel vatandaşlık algılarını ve bu algıların eğitsel yansımalarına ilişkin görüşlerini incelemektir. Araştırmanın ana problemi "Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının küresel vatandaşlık algıları ve eğitsel yansımalarına ilişkin görüşleri nelerdir?" şeklinde belirlenmiştir. Bu doğrultuda öğretmen adaylarının küresel vatandaşlık kavramına yükledikleri anlamlar, bu becerilerin kazandırılmasında öne çıkan değerler ve pedagojik yaklaşımlar, küresel vatandaşlık eğitiminin sosyal bilgiler öğretimindeki yeri ve öğretmenin bu süreçteki rolüne ilişkin görüşleri ele alınmaktadır. Aynı zamanda, öğretmen adaylarının bu kavramı nasıl içselleştirdikleri ve mesleki uygulamalarına nasıl yansıtmayı planladıkları da araştırma kapsamında değerlendirilmektedir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden betimsel durum analizi deseni kullanılmıştır. Bu desen, belirli bir olgunun katılımcıların bakış açıları doğrultusunda ayrıntılı biçimde ortaya konulmasına olanak sağlamaktadır. Çalışma grubunu, bir devlet üniversitesinde öğrenim gören toplam 24 sosyal bilgiler öğretmen adayı oluşturmaktadır. Katılımcılar her sınıf düzeyinden seçilmiş ve her düzeyde üç kadın ve üç erkek öğrenci yer alacak şekilde dengeli bir dağılım sağlanmıştır. Bu sayede farklı sınıf düzeylerindeki öğretmen adaylarının görüşlerinin karşılaştırmalı olarak incelenmesi mümkün hâle gelmiştir. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmış olup, katılımcıların görüşlerini ayrıntılı ve derinlemesine ifade edebilmelerine imkân tanınmıştır. Elde edilen veriler, betimsel analiz yöntemi ile çözümlenmiş ve belirli temalar çerçevesinde yorumlanmıştır. Bu süreçte katılımcı ifadeleri sistematik biçimde sınıflandırılmış ve ortak eğilimler ile farklılaşan görüşler ortaya konulmuştur. Elde edilen

bulguların, öğretmen adaylarının küresel vatandaşlık algılarına ve bu algıların eğitim sürecine yansımalarına ilişkin önemli çıkarımlar sunması beklenmektedir. Bu kapsamda bulguların, küresel vatandaşlık eğitiminin sosyal bilgiler öğretimi içerisindeki yerinin daha iyi anlaşılmasına katkı sağlaması ve öğretmen yetiştirme süreçlerine yönelik öneriler geliştirilmesine zemin oluşturması öngörülmektedir. Araştırma bulguları ilgili bilimsel platformda sunulacak olup, sonuçlar bu bulgular doğrultusunda detaylı biçimde ortaya konulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Küresel vatandaşlık, sosyal bilgiler eğitimi, öğretmen adayları, küreselleşme, değer eğitimi, nitel araştırma, betimsel analiz

An Examination of Social Studies Pre-Service Teachers' Perceptions of Global Citizenship, Its Characteristics, and Educational Reflections

Yavuz Ardıç [1,*], İsa Tak [1] & Belkıs Durmaz Ardıç [2]

Abstract

The process of globalization has transformed the ways individuals relate to the world by increasing interactions among cultural, economic, and social structures. This transformation has led to significant changes not only in economic and technological domains but also in individuals' identities and sense of belonging. In this context, the concept of citizenship has expanded beyond national boundaries, bringing global citizenship to the forefront. Global citizenship refers to individuals' ability to develop responsibility toward the global community, respect diversity, adopt universal values, and demonstrate sensitivity to global issues such as human rights, environmental awareness, sustainability, and social justice. Social studies education plays an important role in fostering critical thinking, developing multidimensional perspectives, and promoting active citizenship awareness. It helps individuals understand their responsibilities at both national and global levels and supports them in becoming conscious members of society. Therefore, social studies education is considered a key field in promoting global citizenship competencies. The aim of this study is to examine social studies pre service teachers' perceptions of global citizenship and their views on its educational implications. A qualitative research approach was employed using a descriptive case study design. The study group consists of 24 pre service teachers studying at a public university. Participants were selected from different grade levels to ensure diversity of perspectives. Data were collected through a semi structured interview form, allowing participants to express their views in detail. The data were analyzed using descriptive analysis, and findings were organized under relevant themes. The findings indicate that pre service teachers generally associate global citizenship with respect for cultural diversity, awareness of global issues, and commitment to universal values. However, it is also observed that some participants have a limited and superficial understanding of the concept. In terms of educational implications, participants emphasize the importance of integrating global citizenship into social studies courses, developing students' critical thinking skills, and promoting intercultural interaction. In conclusion, although pre service teachers demonstrate generally positive perceptions of global citizenship, these perceptions need further development. It is recommended that teacher education programs include more comprehensive content and practical applications related to global citizenship to enhance awareness and competence in this area.

Keywords: Global citizenship, social studies education, pre-service teachers, globalization, value education, qualitative research, descriptive analysis

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Metaforik Algılarına Göre Kültürel Vatandaşlık Kavramı

Selda Aksüt [1,*] & Feyzullah Ezer [2]
[1] Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Fırat Üniversitesi
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Fırat Üniversitesi
selda.aksut@hotmail.com

Özet

Araştırmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının metaforik algılarına göre kültürel vatandaşlık kavramını incelemektir. Bu amaç doğrultusunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının kültürel vatandaşlık kavramına ilişkin hangi metaforları ürettiği ve üretilen metaforların ortak özellikleri bakımından hangi kavramsal kategoriler altında toplandığı araştırılmıştır. Araştırma nitel araştırma yaklaşımlarından olgubilim deseni ile yürütülmüştür. Çalışma grubunu, 2025-2026 eğitim-öğretim yılında Türkiye'de bir devlet üniversitesinin sosyal bilgiler öğretmenliği programında 1, 2, 3 ve 4. sınıfta öğrenim gören 89 kadın, 41 erkek olmak üzere toplam 130 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubu amaçsal örnekleme yöntemlerinden, kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemine göre belirlenmiştir. Katılımcıların araştırmaya dâhil edilmelerinde gönüllülük esası dikkate alınmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından konu ile ilgili literatür incelenerek hazırlanan bir form kullanılmıştır. Bu formda katılımcıların kültürel vatandaşlık kavramına ilişkin sahip oldukları metaforları ve benzetme gerekçelerini ortaya çıkarmak için "kültürel vatandaşlık…..…benzer/gibidir; çünkü……." biçiminde yarım bırakılmış bir cümle yer almaktadır. Araştırmada elde edilen veriler içerik analizi yöntemi kullanılarak çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının "kültürel vatandaşlık" kavramına yönelik 90 metafor ürettiği belirlenmiştir. Katılımcıların kültürel vatandaşlık kavramı ile ilgili olarak "aile, gökkuşağı, köprü, anayasa, mozaik, seçmen, sempozyum, terazi, yuva, ağaç, ağaç kökü, arı, bayrak, devlet, dünya, halı, hukuk, insan, kadın, kimlik kartı, milletvekili, müdür, müze, orman, sigorta ve ülke" metaforlar ürettiği ve bu metaforların en sık tekrarlanan metaforlar olduğu tespit edilmiştir. Kültürel vatandaşlık kavramı ile ilgili üretilen metaforların benzetme gerekçeleri doğrultusunda 8 kategori altında toplandığı saptanmıştır. Bu kategorilerin "farklılıkları barındırma, aidiyet, katılım, sorumluluk, eşitlik, etkileşim, çeşitliliği koruma ve sürdürülebilirlik" olduğu belirlenmiştir. En fazla metaforun "farklılıkları barındırma ve aidiyet" kategorilerinde olduğu görülmektedir. Kültürel vatandaşlık kavramına ilişkin üretilen bazı metaforların benzetme yönlerine göre birden fazla kategoride yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu doğrultuda "ağaç, aile, anayasa, devlet, dünya, insan ve ülke" metaforlarının farklı kategorilerde olduğu görülmektedir. Benzer çalışmalar farklı üniversitelerde ve bölümlerde öğrenim gören öğrenciler ile yapılarak kültürel vatandaşlık kavramına yönelik farklı bakış açıları geliştirilebilir.

Anahtar Kelimeler: Vatandaşlık, kültürel vatandaşlık, sosyal bilgiler öğretmen adayları

The Concept of Cultural Citizenship According to the Metaphorical Perceptions of Social Studies Teacher Candidates

Selda Aksüt [1,*] & Feyzullah Ezer [2]

Abstract

The aim of this research is to examine the concept of cultural citizenship according to the metaphorical perceptions of prospective social studies teachers. To this end, the study investigated which metaphors social studies teacher candidates produced regarding the concept of cultural citizenship and under which conceptual categories these metaphors were grouped based on their common characteristics. The research was conducted using a phenomenological design, a qualitative research approach. The study group consisted of a total of 130 students (89 women and 41 men) studying in the 1st, 2nd, 3rd, and 4th years of the social studies teacher training program at a state university in Türkiye during the 2025-2026 academic year. The study group was determined using the convenience sampling method, a type of purposive sampling. Participants were included on a voluntary basis. A form prepared by the researchers after reviewing the relevant literature was used as a data collection tool. This form included an incomplete sentence such as, "Cultural citizenship is similar to/like; because..." to reveal the metaphors and justifications for comparisons participants had regarding the concept of cultural citizenship. The data obtained in the research were analyzed using content analysis. The research revealed that prospective social studies teachers generated 90 metaphors related to the concept of "cultural citizenship." Participants produced metaphors such as "family, rainbow, bridge, constitution, mosaic, voter, symposium, scales, home, tree, tree root, bee, flag, state, world, carpet, law, human, woman, identity card, member of parliament, director, museum, forest, insurance, and country," and these were found to be the most frequently repeated metaphors. It has been determined that metaphors produced regarding the concept of cultural citizenship are grouped under 8 categories based on the rationale behind the analogies. These categories have been identified as "accommodating differences, belonging, participation, responsibility, equality, interaction, preserving diversity, and sustainability." The highest number of metaphors are found in the "accommodating differences and belonging" categories. The study concluded that some metaphors related to the concept of cultural citizenship fall into multiple categories based on their analogies. Accordingly, the metaphors "tree, family, constitution, state, world, human, and country" are seen to belong to different categories. Similar studies could be conducted with students from different universities and departments to develop diverse perspectives on the concept of cultural citizenship.

Keywords: Citizenship, cultural citizenship, social studies teacher candidates

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Görüşleri Doğrultusunda Küresel Vatandaşlık Eğitimi

Selda Aksüt
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Fırat Üniversitesi
selda.aksut@hotmail.com

Özet

Araştırmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının görüşleri doğrultusunda küresel vatandaşlık eğitimini incelemektir. Araştırma, nitel araştırma desenlerinden olgubilim deseninde yürütülmüştür. Çalışma grubunu, 2025-2026 eğitim-öğretim yılında Türkiye'de bir devlet üniversitesinin sosyal bilgiler öğretmenliği programında 4. sınıfta öğrenim gören 18 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubu amaçsal örnekleme yöntemlerinden, kolay ulaşılabilir durum örnekleme yöntemine göre belirlenmiştir. Araştırma verileri görüşme yöntemi ile elde edilmiştir. Araştırmada elde edilen verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının küresel vatandaşlık kavramını en fazla dünya vatandaşlığı olarak ifade ettikleri belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının bu görüşünü sırasıyla küresel sorunların çözümüne katkı sağlama, sürdürülebilir bir gelecek için aktif rol alma, hak ve sorumluluklarının farkında olma ve kültürel farklılıklara saygı duyma kavramlarının takip ettiği görülmüştür. Araştırmada ulaşılan bu sonuç öğretmen adaylarının küresel vatandaşlık kavramı hakkında bilgi sahibi oldukları ve küresel vatandaşlığı farklı şekillerde ifade ettikleri yönünde yorumlanabilir. Araştırmada katılımcıların küresel vatandaşlık eğitimi algısına yönelik görüşleri değerlendirildiğinde, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının küresel vatandaşlık eğitimini küresel ölçekte bilgi, beceri, değer ve tutum kazandırma süreci, küresel sorunlar hakkında farkındalık oluşturma, sürdürülebilir bir dünya için sorumluluk alma, küresel bakış açısı kazandırma, sorumlu ve aktif vatandaşlar yetiştirme şeklinde tanımladıkları sonucuna ulaşılmıştır. Tanım değerlendirildiğinde öğretmen adaylarının küresel vatandaşlık eğitiminin içeriğini ve detaylarını bildikleri ve yetkin oldukları söylenebilir. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının küresel vatandaşlık eğitimini daha etkili hale getirmeye yönelik en fazla eğitim sisteminin her seviyesine entegre edilmeli önerisinde bulundukları tespit edilmiştir. Bu önerileri teorik ve pratik eğitim birlikte verilmeli, uluslararası projeler geliştirilmeli ve projelere katılım sağlanmalı, disiplinler arası işbirliği sağlanmalı, farklı yöntem, teknik ve materyaller kullanılmalı, toplumsal organizasyonlara katılım sağlanmalı, yabancı dil eğitimine önem verilmeli, öğretmen ve aileler örnek olmalı, seminer ve konferanslar düzenlenmeli önerileri takip etmektedir. Öğretmen adaylarının küresel vatandaşlık eğitiminde teorik bilgi ile uygulamaya yönelik eğitimin birlikte kullanılmasının ve küresel vatandaşlık eğitimine küçük yaşlardan itibaren başlanılmasının önemli olduğunu vurguladığı belirlenmiştir. Bireylerin küresel vatandaşlık eğitimi ile ilgili bilgi ve beceriye sahip olabilmeleri için küresel vatandaşlık eğitimine küçük yaşlardan itibaren başlanarak eğitim sisteminin her seviyesine entegre edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Vatandaşlık, küresel vatandaşlık, küresel vatandaşlık eğitimi, sosyal bilgiler öğretmen adayları

Global Citizenship Education in Light of the Views of Prospective Social Studies Teachers

Selda Aksüt

Abstract

The aim of this research is to examine global citizenship education based on the views of prospective social studies teachers. This research was conducted using a phenomenological design, a qualitative research method. The study group consisted of 18 prospective teachers in their fourth year of the social studies teacher training program at a state university in Türkiye during the 2025-2026 academic year. The study group was selected using a convenient sampling method, a type of purposive sampling. Data were collected through interviews. Content analysis was used to analyze the data. The research revealed that social studies teacher candidates most frequently expressed the concept of global citizenship as world citizenship. This view was followed by contributing to the solution of global problems, taking an active role in a sustainable future, being aware of rights and responsibilities, and respecting cultural differences. These findings suggest that teacher candidates are knowledgeable about the concept of global citizenship and express it in various ways. When the participants' perceptions of global citizenship education were evaluated in the study, it was concluded that social studies teacher candidates defined global citizenship education as a process of acquiring knowledge, skills, values, and attitudes on a global scale, raising awareness about global issues, taking responsibility for a sustainable world, gaining a global perspective, and raising responsible and active citizens. Based on this definition, it can be said that the teacher candidates are aware of and competent in the content and details of global citizenship education. The research revealed that prospective teachers most frequently suggested integrating global citizenship education into all levels of the education system to make it more effective. This was followed by suggestions such as combining theoretical and practical training, developing and participating in international projects, fostering interdisciplinary collaboration, utilizing diverse methods, techniques, and materials, promoting participation in community organizations, emphasizing foreign language education, providing role models for teachers and families, and organizing seminars and conferences. Prospective teachers also emphasized the importance of combining knowledge transfer with practical training in global citizenship education, and starting global citizenship education from a young age. To ensure individuals acquire the knowledge and skills related to global citizenship education, it can be integrated into all levels of the education system by starting it from a young age.

Keywords: Citizenship, global citizenship, global citizenship education, prospective social studies teachers

Üstün Yetenekli Öğrencilere Yönelik Vatandaşlık Eğitimi: BİLSEM Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşleri

Fatih Özdemir
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Yıldız Teknik Üniversitesi
ozdemirfth01@gmail.com

Özet

Günümüzde vatandaşlık eğitimi, yalnızca bilgi aktarımına indirgenemeyecek; eleştirel düşünme, toplumsal sorumluluk ve aktif katılım becerilerini içeren çok boyutlu bir süreç olarak ele alınmaktadır. Bu bağlamda, bilişsel ve duyuşsal özellikleri bakımından akranlarından farklılaşan üstün yetenekli öğrencilerin vatandaşlık eğitimi süreçlerinin özgün bir perspektifle değerlendirilmesi gerekmektedir. Nitekim içinde bulunduğumuz bilgi çağında, bilgiye erişim ve işleme hızının artması, üstün yetenekli bireyleri toplum açısından daha da önemli bir konuma taşımaktadır. Bu doğrultuda, potansiyel olarak akranlarından ayrışan bu bireylerin vatandaşlık eğitimi süreçlerinin daha özenli ve nitelikli bir yaklaşımla ele alınması büyük önem taşımaktadır. Buradan hareketle bu araştırmanın amacı, Bilim ve Sanat Merkezlerinde (BİLSEM) görev yapan sosyal bilgiler öğretmenlerinin üstün yetenekli öğrencilere yönelik vatandaşlık eğitimine ilişkin görüşlerini incelemektir. Fenomenolojik desen, üstün yetenekli öğrencilere yönelik vatandaşlık eğitimine ilişkin öğretmenlerin yaşantı ve deneyimlerinin derinlemesine anlaşılmasını amaçladığı için tercih edilmiştir. Çalışma grubu, kartopu (zincir) örnekleme yöntemiyle belirlenen ve farklı Bilim ve Sanat Merkezlerinde görev yapan 10 sosyal bilgiler öğretmeninden oluşmaktadır. Bu örnekleme yöntemi, erişilebilir ve araştırmaya gönüllü katılımcılara ulaşmayı kolaylaştırmıştır. Veriler, araştırmacı tarafından ilgili alanyazın taranarak geliştirilen ve uzman görüşü alınarak son hâline getirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Görüşmeler ses kaydı alınarak gerçekleştirilmiş ve transkripsiyonu yapılmıştır. Katılımcılardan elde edilen veriler, içerik analizi yöntemleriyle çözümlenmiş; veriler kodlanarak temalara ayrılmış ve doğrudan alıntılarla desteklenmiştir. Katılımcı görüşlerine dayalı olarak değerlendirildiğinde, üstün yetenekli öğrencilerin vatandaşlık eğitimine yönelik yüksek düzeyde farkındalık ve sorgulayıcı bir yaklaşım sergiledikleri görülmektedir. Bu öğrencilerin özellikle çevresel ve küresel sorunlara karşı duyarlılık geliştirdikleri ve çözüm üretme eğiliminde oldukları ifade edilmektedir. Ancak öğretim sürecinde ders saatlerinin sınırlı olması, uygulama temelli etkinliklerin yeterince gerçekleştirilememesine ve içeriğin yüzeysel kalmasına neden olmaktadır. Öğretmenlerin farklılaştırma, problem temelli öğrenme ve alternatif senaryo gibi yöntemlere başvurduğu, fakat materyal eksikliği ve programın yapısal sınırlılıklarının süreci kısıtladığı anlaşılmaktadır. Elde edilen bulgular doğrultusunda, üstün yetenekli öğrencilere yönelik vatandaşlık eğitiminin daha etkili yürütülebilmesi için uygulama temelli öğrenme fırsatlarının artırılması, öğretim sürelerinin yeniden düzenlenmesi ve öğretmenlere yönelik güncel materyal desteğinin sağlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Üstün yetenekli öğrenciler, vatandaşlık eğitimi, BİLSEM, sosyal bilgiler

Citizenship Education for Gifted Students: The Views of BİLSEM Social Studies Teachers

Fatih Özdemir

Abstract

Today, citizenship education cannot be reduced to the mere transfer of knowledge; it is approached as a multidimensional process encompassing critical thinking, social responsibility and active participation skills. In this context, the citizenship education processes of gifted students—who differ from their peers in terms of cognitive and affective characteristics—must be evaluated from a unique perspective. Indeed, in the current information age, the increasing speed of accessing and processing information has elevated gifted individuals to an even more significant position within society. Accordingly, it is of great importance that the citizenship education processes of these individuals, who potentially differ from their peers, are addressed with a more careful and high-quality approach. Consequently, the aim of this study is to examine the views of social studies teachers working at Science and Art Centres (BİLSEM) regarding citizenship education for gifted students. The phenomenological design was chosen as it aims to provide an in-depth understanding of teachers' experiences and perceptions regarding citizenship education for gifted students. The study group consists of 10 social studies teachers working at various Science and Art Centres, selected using snowball (chain) sampling. This sampling method facilitated access to participants who were willing to volunteer for the research. Data were collected using a semi-structured interview form developed by the researcher following a review of the relevant literature and finalised with expert input. The interviews were conducted with audio recordings and subsequently transcribed. The data obtained from the participants were analysed using content analysis methods; the data were coded and categorised into themes, supported by direct quotations. When evaluated based on participants' views, it is observed that gifted students demonstrate a high level of awareness and an inquisitive approach towards citizenship education. It is stated that these students have developed sensitivity towards environmental and global issues and tend to generate solutions. However, the limited number of teaching hours during the instructional process has resulted in a lack of sufficient practice-based activities and content remaining superficial. It is understood that whilst teachers have employed methods such as differentiation, problem-based learning and alternative scenarios, material shortages and the structural limitations of the programme have constrained the process. In light of the findings, it is recommended that, to ensure citizenship education for gifted students is delivered more effectively, opportunities for practice-based learning should be increased, teaching timetables should be reorganised, and up-to-date material support should be provided to teachers.

Keywords: Gifted students, citizenship education, BİLSEM, social studies

Ortaokul Öğrencilerinin Millî Kimlik Anlatısı

Hüseyin Ozan [1,*], Tercan Yıldırım [2], Iskender Daşdemir [3] & Nefise Durgut [4]
[1] Sosyal Bilgiler Eğitimi Doktora Öğrencisi Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
[2] Eğitim Fakültesi Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
[3] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Ege Üniversitesi
[4] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Millî Eğitim Bakanlığı
huseyin_ozan68@hotmail.com

Özet

Toplumsal bir varlık olan insan tarihsel süreçte bireysel ve kolektif bir kimliğe sahip olarak etnisite, din, kültür, mitler, semboller ve ritüeller üzerinden ortak bir köken ve aidiyet oluşturmaktadır. Bireysel kimlikler, kolektif kimliklerin bireye sunmuş olduğu rollerin yerine getirilme sürecinde inşa edilir. Tarihsel zamanın akışında kimlikler asla tamamlanmadan öznel olarak inşa edilmeye devam etmektedir. Kolektif kimlikler, sınırları belirli bir alanda inşa edilmiş kültürel topluluklar tarafından taşınan, etnik, dini ve ulusal kimlikler olarak ifade edilmektedir. Modernite ile ulus devletlerin kurulması millî kimliğin iktidar tarafından eğitim aygıtı ile kurgulanması gereğini ortaya çıkarmıştır. Tarih ve sosyal bilgiler eğitimi bu bağlamda millî bir kimliğin inşasında araçsal bir nitelik kazanarak nesilleri bu çerçevede biçimlendirmektedir. Öğrencilere, tarihi bir toprak, ortak mitler, tarihi bellek, ortak kamu kültürü, ortak haklar ve görevler, ortak ekonomi millî kimliğin unsurları olarak öğretilerek kolektif kimlik inşa etmeleri amaçlanmaktadır. Dolayısıyla devletin ideolojik aygıtı olan eğitim aracılığı ile öğrenciler millî bir kimliği iktidar söylem ve pratikleri ile edinirler. Bu bağlamda tarih ve sosyal bilgiler eğitiminin kimlik inşası ve aktarımdaki misyonu önemlidir. Nitekim tarih ve sosyal bilgiler eğitiminin içerik ve niteliği öğrencilerin millî kimlik inşasında belirleyici olmaktadır. Bu araştırmada ortaokul öğrencilerinin millî kimliği nasıl anladıkları belirlenmek istenmiştir. Bu çalışma, ortaokul öğrencilerinin millî kimlik ve unsurlarını nasıl anladıklarını göstermesi bakımından önemlidir. Araştırmada bilimsel araştırma yöntemlerinden nitel yöntem kullanılmıştır. Çalışmanın araştırma deseni olarak fenomenoloji (olgubilim) deseni kullanılmıştır. Bu araştırmanın çalışma grubunu, Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı devlet okullarında öğrenim gören ortaokul sekizinci sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmada, örneklem olarak seçkisiz olmayan örneklem yöntemlerinden ölçüt örnekleme stratejisine yer verilmiştir. Araştırmanın çalışma grubuna 2025-2026 eğitim öğretim yılında Millî Eğitim Bakanlığı bağlı Afyon ili ortaokullarında öğrenim gören 32 sekizinci sınıf öğrencisi seçilmiştir. Çalışmada, altı sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmada, elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Araştırmada, ortaokul öğrencilerinin millî kimlik inşasını, tarih ve sosyal bilgiler eğitimi aracılığıyla edindikleri millî kimliği oluşturan unsurlar çerçevesinde gerçekleştirdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Etnisite, fenomenoloji, millî kimlik, ortak köken, sosyal bilgiler eğitimi

Middle School Pupils' Narratives of National Identity

Hüseyin Ozan [1,*], Tercan Yıldırım [2], Iskender Daşdemir [3] & Nefise Durgut [4]

Abstract

As a social being, the human individual, possessing both individual and collective identities throughout the historical process, constructs a shared origin and sense of belonging through ethnicity, religion, culture, myths, symbols and rituals. Individual identities are constructed in the process of fulfilling the roles that collective identities assign to the individual. In the flow of historical time, identities are continuously constructed subjectively, never reaching a state of completion. Collective identities are expressed as ethnic, religious and national identities, carried by cultural communities established within defined geographical boundaries. With modernity and the establishment of nation-states, the need arose for national identity to be constructed by the state through the educational apparatus. In this context, history and social studies education acquires an instrumental quality in the construction of a national identity, shaping generations within this framework. Students are taught that a historical territory, shared myths, historical memory, a shared public culture, shared rights and duties, and a shared economy are elements of national identity, with the aim of constructing a collective identity. Consequently, through education—the state's ideological apparatus—students acquire a national identity through the discourses and practices of power. In this context, the mission of history and social studies education in the construction and transmission of identity is significant. Indeed, the content and nature of history and social studies education are decisive in the construction of students' national identity. This study sought to determine how secondary school students understand national identity. This study is significant in that it demonstrates how secondary school students understand national identity and its components. A qualitative research method was employed in the study. The research design adopted was phenomenology. The study group consisted of eighth-grade secondary school students attending state schools affiliated with the Ministry of National Education. In the study, the criterion sampling strategy was employed as a non-random sampling method. The study group comprised 32 eighth-grade students attending secondary schools in Afyon Province affiliated with the Ministry of National Education during the 2025–2026 academic year. A semi-structured interview form consisting of six questions was used in the study. In the study, the data obtained were analysed using content analysis. The study concluded that secondary school students construct their national identity through history and social studies education, within the framework of the elements that constitute the national identity they acquire.

Keywords: Ethnicity, phenomenology, national identity, common origins, social studies education

Demokrasiyi Deneyimlemek: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Bağlamında Yaratıcı Drama Temelli Yurttaşlık Eğitimi

Şüheda Cabaroğlu [1,*] & Ihsan Metinnam [2]
[1] Sosyal Bilgiler Eğitimi - Yüksek Lisans Anadolu Üniversitesi
[2] Temel Sanat Eğitimi Bölümü, Temel Sanat Eğitimi Abd Ankara Üniversitesi / Güzel Sanatlar Fakültesi
suedacabaroglu2016@gmail.com

Özet

Sosyal bilgiler eğitimi doğrudan yaşamın içerisindeki durumları içeren bir süreçtir. Temel hedefi nitelikli ve etkin yurttaş yetiştirmektir. Bu amaç doğrultusunda, yurttaşlık, tarih, coğrafya gibi farklı disiplinleri işe koşar. Tüm bu disiplinler, gerçek yaşamla doğrudan ilişkilidir. Bu sebeple, sosyal bilgiler eğitiminin öğrenenlere onları aktif kılacak yöntemlerle aktarılması gerekmektedir. Bu araştırmada, sosyal bilgiler eğitimi içerisinde yer alan yurttaşlık disiplinine odaklanılmıştır. Bu amaçla, Erdem-Değer-Eylem çerçevesine dayalı sistematik ve bütüncül bir eğitim yaklaşımını esas alan 2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında hazırlanan Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda 5. sınıf düzeyinde yer alan "Yaşayan Demokrasimiz" öğrenme alanına ilişkin öğrenme çıktılarının yaratıcı drama yöntemiyle yapılandırılmıştır Buna ek olarak, öğretmen adaylarının sınıf içi öğretim uygulamalarının zenginleştirilmesi açısından bu derslerin sosyal bilgiler öğretimine uygun yöntem ve tekniklerle bütünleştirilmesi düşünülmektedir. Sosyal bilgiler eğitiminin vatandaş yetiştirme temelinde geniş bir disiplin yelpazesinden faydalanan bir ders olması sebebiyle, öğrencilerle yaparak yaşayarak öğretimin gerçekleştirilmesi için sınıf içi öğretim ilke ve yöntemlerinin zenginleştirilmesi ve tek düze anlatımın aksine branş öğretmenlerinin sınıf içi dinamiklere uyum sağlaması beklenmektedir. Sosyal bilgiler dersinin yaşamın kendisiyle iç içe ve farklı disiplinleri kapsayan bir yapıya sahip olması nedeniyle, yaratıcı drama yöntemi ile rol temelli canlandırmaların öğrencilerin aktif katılımını artırarak kalıcı ve anlamlı öğrenmeye katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu çalışmanın amacı, yaratıcı drama temelli uygulamaların sosyal bilgiler öğretimindeki etkililiğini ortaya koymak ve yöntemin vatandaşlık bilinci geliştirmedeki önemini değerlendirmektir. Ayrıca bu çalışmanın, bir öğretmen adayının mesleki yeterliklerini geliştirmesine, etkin ve deneyimli bir öğretmen olma sürecini desteklemesine katkı sağlaması amaçlanmaktadır. Demokrasiyi Deneyimlemek: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Bağlamında Yaratıcı Drama Temelli Yurttaşlık Eğitimi isimli araştırma Sosyal Bilgilerde Mikro Öğretim Uygulamaları dersini almakta ve Anadolu Üniversitesi'nde lisans düzeyinde Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programında öğrenim görmekte olan 3. Sınıf öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Demokrasiyi Deneyimlemek: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Bağlamında Yaratıcı Drama Temelli Yurttaşlık Eğitimi" başlıklı araştırma, nitel araştırma yöntemi çerçevesinde yürütülmüş olup, desen olarak temel yorumlayıcı nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiştir. Araştırma kapsamında elde edilen veriler tematik veri analizi teknikleri kullanılarak çözümlenmiştir. Veri toplama araçları olarak araştırmacı günlüğü, atölyeler esnasında gerçekleştirilen soru-cevap etkinlikleri, değerlendirme aşamasında uygulanan metafor çalışmaları, katılımcıların rol içinde yazma tekniğiyle oluşturdukları günlükler ve hazırladıkları afişler kullanılmıştır. Bu araştırma bulguları, yaratıcı drama yönteminin sosyal bilgiler öğretiminde etkili ve katılımcı bir öğrenme ortamı sunduğunu ancak katılımcıların sorgulama ve eleştirel düşünme süreçlerine yeterli düzeyde dâhil olamadıkları görülmüştür. Bu bulgu, yaratıcı drama uygulamalarının sorgulamaya dayalı öğrenme stratejileriyle daha sistematik biçimde desteklenmesi gerektiğini düşündürmektedir. Araştırmanın bulgularından hareketle yaratıcı drama

uygulamaları, öğrencilerin eleştirel düşünme ve sorgulama becerilerini aktif hâle getirecek etkinliklerle desteklenebilir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler eğitimi, yaratıcı drama, yurttaşlık eğitimi, etkin vatandaşlık, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli

Experiencing Democracy: Creative Drama-Based Citizenship Education in the Context of the Turkish Century Education Model

Şüheda Cabaroğlu [1,*] & Ihsan Metinnam [2]

Abstract

Social studies education encompasses information directly related to the learning process. It involves fundamental planning and effective civic engagement. To this end, various disciplines such as civics, history, and geography are integrated. All these disciplines are directly linked to real life. Therefore, social studies education needs to be actively conveyed to learners. This research focuses on the civics discipline within social studies education. The aim is to implement the "Our Living Democracy" learning-to-learn module, which is part of the 2024 Turkish Century Education Model's Social Studies Curriculum at the 5th grade level, using creative drama methods. This module is based on a systematic and holistic educational approach grounded in the Virtue-Value-Action framework. Additionally, the research aims to enrich the students' classroom practices and integrate these lessons with appropriate techniques for social learning. Since social studies education is a subject that draws on a wide range of disciplines based on civic education, it is expected that classroom teaching principles and methods will be enriched to enable learning through doing and experiencing, and that subject teachers will adapt to classroom dynamics instead of monotonous lecturing. Because social studies is intertwined with life itself and encompasses different disciplines, it is believed that creative drama methods and role-based role-playing will increase student active participation and contribute to lasting and meaningful learning. The aim of this study is to reveal the effectiveness of creative drama-based applications in social studies teaching and to evaluate the importance of the method in developing civic awareness. Furthermore, this study aims to contribute to the development of a prospective teacher's professional competencies and to support their process of becoming an effective and experienced teacher. The research titled "Experiencing Democracy: Creative Drama-Based Citizenship Education in the Context of the Turkish Century Education Model" was conducted with third-year undergraduate students at Anadolu University who were taking the Microteaching Applications in Social Studies course. The research titled "Experiencing Democracy: Creative Drama-Based Citizenship Education in the Context of the Turkish Century Education Model" was conducted within the framework of qualitative research methods, adopting a basic interpretive qualitative research approach as its design. The data obtained within the scope of the research were analyzed using thematic data analysis techniques. The data collection tools used included a researcher's journal, question-and-answer activities conducted during workshops, metaphor studies applied during the evaluation phase, journals created by participants using role-playing techniques, and posters they prepared. These research findings indicate that while creative drama provides an effective and participatory learning environment in social studies teaching, participants were not adequately engaged in inquiry and critical thinking processes. This finding suggests that creative drama applications should be more systematically supported with inquiry-based learning strategies. Based on the research findings, creative drama applications can be supported with activities that activate students' critical thinking and questioning skills.

Keywords: Social studies education, creative drama, civic education, active citizenship, Turkish Century Education Model

Gençlik Merkezlerinin Vatandaşlık Eğitimindeki Rolü: Kilis Gençlik Merkezi Örneği

Hamide Mamatoğlu [1] & Mehmet Şentürk [1,*]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Kilis 7 Aralık Üniversitesi
drmehmet61@yandex.com

Özet

Geleneksel eğitim anlayışının sınıf duvarlarıyla sınırlı kalması, öğrencilerin edindikleri teorik bilgileri gerçek yaşamla ilişkilendirmesini zorlaştırarak öğrenme sürecinde bir kopukluğa yol açabilmektedir. Oysa öğrenme, bilişsel süreçlerin yanı sıra mekânsal, sosyal ve kültürel unsurlarla bütünleştiği ölçüde kalıcı ve anlamlı hale gelmektedir. Bu noktada okul dışı öğrenme yaklaşımları, söz konusu kopukluğu gidererek teorik bilginin günlük hayata aktarılmasına olanak tanımakta ve sınıf içi öğretim etkinlikleri için bütünleyici bir işlev görmektedir. Öğrencileri içinde yaşadıkları yerel bağlamla doğrudan ilişkilendiren bu süreç hem öğrenmenin bağlamsal derinliğini artırmakta hem de bireylerin toplumsal sorumluluk bilinci geliştirmelerini destekleyerek okul ile günlük yaşam arasındaki bağı güçlendirmektedir. Nitekim gençlik merkezleri gibi okul dışı ortamlarda yürütülen faaliyetler, öğrencilerin sosyal bilgiler dersinde öğrendiklerini doğrudan gözlemleme veya uygulama şansı bularak içselleştirmelerine zemin hazırlamaktadır. Bu durum sosyal bilgiler dersinin temel amacı olan etkin vatandaş yetiştirme hedefine hizmet etmektedir. Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesinde faaliyet gösteren bu merkezlerde gençler, örgün eğitim müfredatı dışında kalan zamanlarında fırsat eşitliği temelinde kültürel, bilimsel ve sportif olarak alanında uzman eğitmenler tarafından desteklenmektedir. Bu çalışmanın amacı, gençlik merkezlerinin etkin vatandaş yetiştirmedeki rolünü, merkezde gerçekleştirilen etkinliklere katılan gençlerin gözünden ortaya koymaktır. Bu kapsamda çalışmaya Kilis Gençlik Merkezi etkinliklerine düzenli katılım sağlayan ortaokul düzeyinde 15 öğrenci katılmıştır. Katılımcıların seçiminde ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilmiş yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Katılımcılarla yapılan yüz yüze görüşmelerden elde edilen veriler tematik analiz yöntemi ile çözümlenmiştir. Araştırmanın ön bulguları katılımcıların gençlik merkezlerinde eğlenceli bir ortamda çeşitli etkinlikler gerçekleştirdikleri ve mutlu olduklarını göstermektedir. Bu göstergeler öğrenme süreçleri için elverişli bir atmosfer oluşturmaktadır. Ayrıca gençlik merkezinin farklı demografik ve sosyal özelliklere sahip bireylerle etkileşime girilen sosyal bir uygulama alanı olarak işlev gördüğü belirlenmiştir. Katılımcı ifadelerine göre gençlik merkezinde gerçekleştirilen etkinlikler iş birliği ve iletişim gibi sosyal yaşam becerileri ve yardımlaşma, dayanışma ve uyumlu hareket etme gibi eğilimler için uygulama temelli bir içselleştirme süreci sunmaktadır. Bu süreçte elde edilen başarma ve değerli hissetme gibi duygusal çıktılar sosyal bağ oluşturma, aidiyet kurma ve kendini güvende hissetme gibi sosyal eğilimlere dönüşmekte ve bireyin toplumsal aidiyetini güçlendirmektedir. Bununla birlikte araştırma sonuçlarına göre gençlik merkezi etkinlikleri katılımcıların saygı, sorumluluk ve duyarlılık gibi değerlerinin gelişimini de desteklemektedir. Bu sonuçlar gençlik merkezinin bireylere çok yönlü bir kişisel gelişim imkânı sunduğunu göstermektedir. Gençlik merkezinin sunduğu çok yönlü gelişim fırsatları, sosyal bilgiler dersi kapsamında verilen teorik eğitimin günlük yaşamla bütünleşmesini sağlayacak deneyimsel bir öğrenme zemini oluşturmaktadır. Bu bağlamda, gençlik merkezlerinin eğitsel potansiyellerinin öğretmenler tarafından örgün öğretim amaçları doğrultusunda değerlendirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, vatandaşlık eğitimi, gençlik merkezi, Kilis

The Role of Youth Centers in Citizenship Education: The Case of Kilis Youth Center

Hamide Mamatoğlu [1] & Mehmet Şentürk [1,*]

Abstract

The limitation of the traditional educational approach to classroom walls can lead to a disconnect in the learning process by making it difficult for students to relate theoretical knowledge to real life. Conversely, learning becomes permanent and meaningful only to the extent that it is integrated with spatial, social, and cultural elements alongside cognitive processes. At this point, out-of-school learning approaches bridge this gap by enabling the transfer of theoretical knowledge into daily life and serving as a complementary function for in-class teaching activities. This process, which directly links students with their local context, both increases the contextual depth of learning and strengthens the bond between school and daily life by supporting the development of social responsibility. Indeed, activities conducted in out-of-school environments like youth centers provide a basis for students to internalize what they have learned in Social Studies lessons through direct observation or application. This serves the goal of raising active citizens, which is the primary objective of the Social Studies curriculum. In these centers, operating under the Ministry of Youth and Sports, young people are supported in cultural, scientific, and sporting fields by expert trainers based on the principle of equality of opportunity during their time outside the formal education curriculum. The aim of this study is to reveal the role of youth centers in raising active citizens from the perspective of young people participating in the center's activities. In this context, 15 middle school students who regularly attend Kilis Youth Center activities participated in the study. Criterion sampling was employed for participant selection. A semi-structured interview form developed by the researchers was used as the data collection tool. The data obtained from face-to-face interviews were analyzed using the thematic analysis method. Preliminary findings indicate that participants engage in various activities in a fun environment and feel happy, which creates a favorable atmosphere for learning processes. Furthermore, it was determined that the youth center functions as a social practice area where individuals with different demographic and social characteristics interact. According to participant expressions, activities provide an application-based internalization process for social life skills such as cooperation and communication, and for tendencies such as helpfulness, solidarity, and harmonious action. Emotional outputs like a sense of achievement and feeling valued, gained in this process, transform into social tendencies such as social bonding, a sense of belonging, and feeling safe, thereby strengthening the individual's social belonging. Additionally, research results show that youth center activities support the development of values such as respect, responsibility, and sensitivity. These results demonstrate that youth centers offer a multifaceted personal development opportunity for individuals. The versatile development opportunities provided by youth centers create an experiential learning ground that integrates the theoretical education given in Social Studies lessons with daily life. In this context, it is recommended that the educational potential of youth centers be evaluated by teachers in line with formal education objectives.

Keywords: Social studies, citizenship education, youth center, Kilis

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde Millî–Evrensel Değerler Dengesi: 2024 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Üzerine Bir İnceleme

İbrahim Yahşi [1] & Serkan Furtun [2,*]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
[2] Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
serkan.furtun@erdogan.edu.tr

Özet

Bu çalışma, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında 2024 yılında uygulamaya konulan 4–7. sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nın millî ve evrensel değerleri nasıl kavramsallaştırdığını ve hangi söylemsel mekanizmalarla bütünleştirdiğini incelemektedir. Araştırmanın temel odağında, programın millî kültürün muhafazası ile dünya vatandaşı olma ideali arasında kurduğu dengenin eşitlikçi bir düzlemde mi yoksa yapısal bir hiyerarşi temelinde mi şekillendiği sorusu yer alır. Nitel doküman analizi yönteminin kullanıldığı bu süreçte; programın felsefi altyapısını oluşturan 18 özel amaç, çatı bileşen niteliğindeki 20 değer, altı farklı öğrenme alanına dağılmış 71 çıktı ve sınıf düzeyindeki ders saati dağılımları sistematik bir kodlama işlemine tabi tutulmuştur. Elde edilen bulgular, programda net bir söylemsel hiyerarşinin kurgulandığını kanıtlar niteliktedir. Program metninde değerler, "millî, manevî ve bunlarla uyumlu evrensel değerler" formülasyonuyla sunularak evrensel ilkelerin otonom yapısı ortadan kaldırılmaktadır. Bunun yerine evrensel değerler, millî ve manevî çekirdeğin onayından geçen bir "uyumluluk filtresi" içerisine hapsedilmiş durumdadır. Öyle ki on sekiz özel amacın yaklaşık üçte biri doğrudan millî kimliği tahkim ederken, küresel veya evrensel atıfların oranının yalnızca yedide bir seviyesinde kalması oldukça dikkat çekicidir. Belirlenen yirmi değer arasında açıkça millî vurgu taşıyan yegâne kavram vatanseverliktir. Buna karşın ilgili kavram, öğrenme çıktılarında en çok atıf yapılan ögelerin başında konumlandırılmıştır. Listede yer alan diğer değerlerin büyük bir kısmı, evrensel ortak ahlakla örtüşen bireysel erdemler etrafında şekillenmektedir. Barış, insan hakları, insan onuru, hoşgörü ve kültürel çeşitlilik gibi evrensel literatürün kurucu kavramlarına müstakil birer değer olarak yer verilmediği, bu temaların salt içerik düzeyinde metne dâhil edildiği görülür. Sınıf kademesi ilerledikçe bu yapısal makas daha da belirgindir. Ortak Mirasımız ile Yaşayan Demokrasimiz alanlarının ağırlığı artış gösterdikçe, millî-tarihsel eksen yüzde otuz dörtten yüzde kırk dörde yükselmekte; küresel-çoğulcu eksen ise tam aksine yüzde otuz dörtten yüzde yirmi dörde gerilemektedir. Bütünleşme söyleminin inşasında beş zımnî stratejinin işe koşulduğu saptanmaktadır. Bunlar; uyumluluk filtresinin işletilmesi, Türk-İslam medeniyetinin insanlığın ortak mirasına katkısının vurgulanması, çağdaş insanî dış politika vizyonu, Atatürkçü-anayasal demokratik zemin ve Türk dünyası ile komşu devletler üzerinden kurulan kademeli dışa açılım politikasıdır. Tüm bu stratejilere rağmen, metin genelinde küreselleşme olgusuna yönelik defansif bir çerçeve benimsenmiştir. Program, Türk milletinin evrensel olana katkı sunan konumunu yüceltirken, evrenselden beslenen veya alan boyutunu satır aralarında silikleştirmektedir. Sonuç olarak bu araştırma, mevcut öğretim programının eşitlikçi bir dünya vatandaşlığından ziyade kültürel kökleri önceleyen ve evrenseli millî kimlik süzgecinden geçirerek kabullenen hiyerarşik bir model sunduğunu gösterir. Söz konusu pedagojik yapı, UNESCO Küresel Vatandaşlık Eğitimi ve OECD 2030 Öğrenme Pusulası gibi çağdaş uluslararası çerçevelerle mukayese edilerek eleştirel bir boyutta tartışılmalıdır.

Anahtar Kelimeler: Değerler eğitimi, sosyal bilgiler öğretim programı, millî değerler, evrensel değerler, dünya vatandaşlığı, doküman analizi

The Balance Between National and Universal Values in the Turkish Century Education Model: An Examination of the 2024 Social Studies Curriculum

İbrahim Yahşi [1] & Serkan Furtun [2,*]

Abstract

This study examines how the 4th-7th grade Social Studies Curriculum, implemented in 2024 as part of the Turkish Century Education Model, conceptualizes and integrates national and universal values through various discursive mechanisms. The research focuses on whether the balance the curriculum strikes between the preservation of national culture and the ideal of global citizenship is based on an egalitarian model or a structural hierarchy. Using qualitative document analysis, the 18 specific objectives forming the philosophical foundation of the curriculum, the 20 values acting as overarching components, the 71 outcomes distributed across six different learning areas, and the class-level lesson hour distributions were systematically coded. The findings demonstrate the existence of a clear discursive hierarchy within the curriculum. In the curriculum text, values are presented as "national, spiritual, and universally compatible values," thereby eliminating the autonomous nature of universal principles. Instead, universal values are confined within a "compatibility filter" that requires approval from the national and spiritual core. It is quite remarkable that while approximately one-third of the eighteen specific objectives directly reinforce national identity, the proportion of global or universal references remains at only one-seventh. Among the twenty values identified, the only concept that explicitly carries a national emphasis is patriotism. However, this concept is positioned at the top of the list of most frequently cited elements in the learning outcomes. The majority of the other values on the list are shaped around individual virtues that coincide with universal common morality. It is observed that foundational concepts of universal literature such as peace, human rights, human dignity, tolerance, and cultural diversity are not included as independent values, but are included in the text only at the content level. This structural gap becomes even more pronounced as the grade level progresses. As the weight of the areas of Our Common Heritage and Our Living Democracy increases, the national-historical axis rises from thirty-four percent to forty-four percent; conversely, the global-pluralist axis declines from thirty-four percent to twenty-four percent. Five implicit strategies are identified in the construction of the integration discourse. These are: the operation of a compatibility filter, the emphasis on the contribution of Turkish-Islamic civilization to the common heritage of humanity, a contemporary humanitarian foreign policy vision, an Atatürkist-constitutional democratic foundation, and a gradual opening-up policy established through the Turkic world and neighboring states. Despite all these strategies, a defensive framework towards the phenomenon of globalization is adopted throughout the text. While the program glorifies the Turkish nation's position as a contributor to the universal, it subtly obscures the dimension of being nourished by or drawing from the universal. In conclusion, this research shows that the current curriculum presents a hierarchical model that prioritizes cultural roots rather than egalitarian global citizenship, and accepts the universal through the filter of national identity. This pedagogical structure should be critically discussed by comparing it with contemporary international frameworks such as the UNESCO Global Citizenship Education and the OECD 2030 Learning Compass.

Keywords: Values education, social studies curriculum, national values, universal values, global citizenship, document analysis.

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Programında Hukuk Okuryazarlığı

Eser Irşi [1,*] & Ömer Faruk Sönmez [2]
[1] Müdür Yardımcısı Millî Eğitim Bakanlığı
[2] Sosyal Bilgiler Eğitimi Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
eserirsi@hotmail.com

Özet

Hukuk, toplumsal ilişkileri düzenleyen ve devletin yaptırım gücüyle desteklenen kurallar bütünü olarak tanımlanırken; hukuk okuryazarlığı, bu kurallara ait kaynakları doğru okuyabilme, hukuk terimlerini doğru anlama ve bunları yaşamın uygun noktalarında kullanabilme becerisi olarak ele alınmaktadır. Hukuk, toplum içinde devlet ile birey ve birey ile birey arasındaki ilişkileri düzenleyen temel unsurlardan biridir (Kara & Tangülü, 2017). Demokratik toplum düzeninin sürdürülebilirliği, vatandaşların hukuk ve adalet bilincine sahip olmasıyla doğrudan ilişkilidir. Bu bağlamda hukuk okuryazarlığının amacı, bireylerin hukuk alanında uzmanlaşmasından ziyade, etkin vatandaşlar olarak hak ve sorumluluklarının farkına varmalarını sağlamak ve hukuk bilgilerini yaşamlarında davranışa dönüştürebilmelerini olanaklı kılmaktır (Kara & Tangülü, 2017). Hukuk okuryazarlığı, bireylerin hukuk sistemi, temel hukuki kavramlar ve hukukun işleyişi hakkında bilgi sahibi olarak bu bilgileri günlük yaşamlarında etkin biçimde kullanabilmelerini ifade eden çok boyutlu bir beceridir (Cengelci Köse & Bursa, 2020). 2018 yılından itibaren Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda temel beceriler arasında yer alan hukuk okuryazarlığı, 2024 yılında uygulamaya konulan Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ile birlikte yeniden yapılandırılmıştır. Alanyazında yapılan araştırmada TYMM özelinde hukuk okuryazarlığı ile ilgili çalışmaya rastlanılmamıştır. Bu bildiri, Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda hukuk okuryazarlığının nasıl konumlandırıldığını incelemeyi ve modern toplumların karmaşık yapısında bireylerin hak ve sorumluluklarını bilerek topluma etkin katılım sağlamaları için kritik öneme sahip olan "hukuk okuryazarlığı" kavramını ve bu kavramın Türk eğitim sistemindeki güncel yerini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. Çalışmanın amacı kapsamında 2024 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı, hukuk okuryazarlığı becerisi açısından öğrenme alanları, kazanımlar, değerler ve öğrenme çıktıları boyutlarında analiz edilmiştir. Bulgular, programın "Etkin Vatandaşlık" öğrenme alanında hukuk okuryazarlığına ilişkin kazanımlara yer verdiğini ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda hukuk okuryazarlığı becerisinin yer alması olumlu bir gelişme olmakla birlikte, Etkin vatandaşlık eğitiminin temel hedeflerine ulaşılabilmesi için hukuk okuryazarlığının salt bilgi aktarımının ötesinde, öğrencilerin günlük yaşamda karşılaştıkları hukuki durumları anlama ve değerlendirme becerilerini geliştirmeye yönelik uygulamalarla desteklenmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hukuk, sosyal bilgiler, Maarif Modeli, öğretim programı

Legal Literacy in the Social Studies Program of the Turkish Century Education Model

Eser Irşi [1,*] & Ömer Faruk Sönmez [2]

Abstract

Law is defined as the set of rules that regulate social relations and are supported by the coercive power of the state; legal literacy, on the other hand, is considered as the ability to correctly read the sources of these rules, accurately understand legal terms, and use them appropriately in relevant aspects of life. Law is one of the fundamental elements that regulate relationships between the state and individuals, as well as between individuals within society (Kara & Tangülü, 2017). The sustainability of a democratic social order is directly related to citizens having awareness of law and justice. In this context, the aim of legal literacy is not for individuals to specialize in the field of law, but rather to ensure that they become aware of their rights and responsibilities as effective citizens and are able to transform their legal knowledge into behavior in their daily lives (Kara & Tangülü, 2017). Legal literacy is a multidimensional skill that refers to individuals having knowledge about the legal system, basic legal concepts, and the functioning of law, and being able to use this knowledge effectively in their daily lives (Cengelci Köse & Bursa, 2020). Included among the core skills in the Social Studies Curriculum since 2018, legal literacy has been restructured with the Türkiye Century Maarif Model implemented in 2024. A review of the literature reveals that no studies specifically addressing legal literacy within the scope of TYMM have been found. This paper aims to examine how legal literacy is positioned within the Maarif Model Social Studies Curriculum and to explore the concept of "legal literacy," which is of critical importance for individuals to actively participate in society by being aware of their rights and responsibilities in the complex structure of modern societies, as well as its current place in the Turkish education system. In the study, the document analysis technique, one of the qualitative research methods, was used. Within the scope of the study, the 2024 Social Studies Curriculum was analyzed in terms of learning domains, learning outcomes, values, and outputs related to legal literacy skills. The findings reveal that the curriculum includes outcomes related to legal literacy within the "Active Citizenship" learning domain. In conclusion, although the inclusion of legal literacy skills in the Türkiye Century Maarif Model Social Studies Curriculum is a positive development, in order to achieve the fundamental goals of active citizenship education, legal literacy needs to be supported not only through the transfer of knowledge but also through practices aimed at developing students' abilities to understand and evaluate legal situations they encounter in daily life.

Keywords: Law, social studies, Education Model, curriculum

Etkili Vatandaş Yetiştirmede Sosyal Bilgiler

Eylem Çoban [1,*] & Esra Nihlenur Şen [2]
[1] Sınıf Öğretmenliği Gaziantep Üniversitesi
[2] Sınıf Öğretmenliği Balıkesir Üniversitesi
eeyleemcoban@gmail.com

Özet

Sosyal bilgiler; bireyin kendisini, toplumu ve dünyayı çok boyutlu bir şekilde anlamasını sağlayan, tarih, coğrafya, ekonomi, sosyoloji, doğa bilimleri gibi farklı disiplinleri bütünleştiren bir derstir. Bu ders bireyleri eleştirel ve çok yönlü düşünen, sorumluluk alan, bilinçli kararlar verebilen, sosyal hayata aktif katılım gösteren etkili vatandaşlar olarak yetiştirmeyi hedeflemektedir. Küreselleşme, dijitalleşme ve çok kültürlü yaşam biçimleriyle şekillenen çağdaş toplumsal koşullar, sosyal bilgiler dersinin birey ve toplum açısından taşıdığı işlevleri daha görünür kılmaktadır. Dolayısıyla gelecekte bu dersin uygulayıcıları arasında olacak sınıf öğretmeni adaylarının sosyal bilgiler dersinin etkili vatandaş yetiştirmedeki rolüne ilişkin değerlendirmelerinin ortaya konulması önem taşımaktadır. Bu kapsamda araştırmanın amacı sınıf öğretmeni adaylarının etkili vatandaş yetiştirmede sosyal bilgiler dersinin rolüne ilişkin değerlendirmelerinin belirlenmesidir. Araştırmanın amacı doğrultusunda nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmada, durum çalışması deseninde izlenmesi gereken aşamalar dikkate alınmış ve araştırma süreci sekiz aşamada tamamlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubu, kolay ulaşılabilir durum örneklemesi tekniği ile belirlenmiştir. Bu doğrultuda, çalışma grubu 2025-2026 eğitim öğretim yılında bir devlet üniversitesinde öğrenim gören üçüncü ve dördüncü sınıf düzeyindeki 58 sınıf öğretmeni adayından oluşmuştur. Araştırmada, sınıf öğretmeni adaylarının değerlendirmelerini belirlemek amacıyla araştırmacılar tarafından hazırlanan görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formlarının hazırlanmasında durum çalışması desenine uygun olarak araştırma konusu olan durumun katılımcı görüşlerine dayalı olarak derinlemesine incelenmesine yönelik sorulara yer verilmiştir. Ardından görüşme formu üç uzmanın değerlendirmesine sunulmuş, uzman görüşleri arasındaki uyum free-marginal kappa katsayısı ile .95 olarak hesaplanmış ve veriler bu form aracılığıyla toplanmıştır. Sınıf öğretmeni adaylarından görüşme formu ile toplanan veriler, MAXQDA programından yararlanılarak içerik analizi ile çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda, sosyal bilgiler dersinin kültürü aktaran bir ders niteliği taşıdığı; vatandaşlık yeterliliklerinin kazandırılmasında gerekli olduğu; diğer derslerden, vatandaşlık bilincini vurgulaması yönüyle ayrıştığı; bu dersin öğretim programlarında yer almaması durumunda kültürel devamlılığın sağlanmasının güçleşeceği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca sosyal bilgiler dersinin, ulusal farkındalığın gelişiminde önemli bir rol oynadığı ve öğretmen adaylarının mesleki yaşamlarında öğrencilerinin bu ders aracılığıyla değer edinmeleri ile vatan ve millet sevgisi kazanmalarını bekledikleri sonucuna ulaşılmıştır. Bu doğrultuda, sosyal bilgiler dersinin öğretim programlarında kültür aktarımı ve vatandaşlık eğitimi boyutlarını güçlendirecek şekilde yapılandırılması; ders içeriklerinde değer eğitimi ve ulusal farkındalık kazandırmaya yönelik etkinliklere daha fazla yer verilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Etkili vatandaşlık, sosyal bilgiler, sınıf öğretmeni adayları

Social Studies in Fostering Effective Citizenship

Eylem Çoban [1,*] & Esra Nihlenur Şen [2]

Abstract

Social studies is a subject that enables individuals to understand themselves, society, and the world in a multidimensional way by integrating various disciplines such as history, geography, economics, sociology, and the natural sciences. This subject aims to educate individuals as effective citizens who think critically and multidimensionally, take responsibility, make informed decisions, and actively participate in social life. Contemporary social conditions shaped by globalization, digitalization, and multicultural ways of living have rendered the functions of social studies education more visible in terms of both the individual and society. Therefore, it is essential to examine the perspectives of primary school teacher candidates—future practitioners of this course—on the role of social studies in fostering effective citizenship. Accordingly, this study aims to examine prospective primary school teacher candidates' evaluations of the role of social studies in fostering effective citizenship. In line with the purpose of the research, a case study design, one of the qualitative research methods, was employed. In the study, the stages required in a case study design were taken into consideration, and the research process was completed in eight stages. The study group of the research was determined using the convenience sampling technique. Accordingly, the study group consisted of 58 primary school teacher candidates at the third- and fourth-year levels who were enrolled in a public university during the 2025–2026 academic year. In the study, an interview form developed by the researchers was used to determine the evaluations of primary school teacher candidates. In the development of the interview form, questions aimed at conducting an in-depth examination of the research context based on participants' perspectives were included, in accordance with the case study design. The interview form was then submitted for evaluation to three experts, and the agreement among expert opinions was calculated using the free-marginal kappa coefficient, yielding a value of .95. Subsequently, the data were collected through this form. The data collected from primary school teacher candidates through the interview form were analyzed using content analysis with the assistance of the MAXQDA software. As a result of the study, it was concluded that the social studies course functions as a subject that transmits culture; it is essential for the development of citizenship competencies; it differs from other subjects in terms of emphasizing citizenship awareness; and that in the absence of this course in curricula, ensuring cultural continuity would become difficult. In addition, it was concluded that the social studies course plays an important role in the development of national awareness, and that teacher candidates expect their students to acquire values and develop a sense of patriotism and love for the nation through this course in their professional teaching practice. Accordingly, it is recommended that social studies curricula be structured in ways that strengthen the dimensions of cultural transmission and citizenship education, and that greater emphasis be placed on activities aimed at values education and the development of national awareness within course content.

Keywords: Effective citizenship, social studies, primary school teacher candidates

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Kapsamında 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Vatandaşlık Okuryazarlığının İçerik Analizi

Mustafa Doğan [1,*], Selman Ablak [2] & Ceylan Akcan [3]
[1] Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
[3] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Yok
musstfadogan@gmail.com

Özet

Bu araştırmada, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında hazırlanan 6. sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarında yer alan vatandaşlık okuryazarlığına ilişkin içeriklerin incelenmesi amaçlanmaktadır. Günümüz eğitim anlayışında vatandaşlık eğitimi, yalnızca bilgi aktarımına dayalı bir süreç olmaktan çıkarak bireyin demokratik değerleri içselleştirmesini, toplumsal yaşama etkin katılım göstermesini ve sorumluluk bilinci geliştirmesini hedefleyen çok boyutlu bir yapı olarak ele alınmaktadır. Bu bağlamda vatandaşlık okuryazarlığı, bireyin haklarını bilmesi, toplumsal süreçlere katılım göstermesi, demokratik değerleri anlamlandırması ve günlük yaşamına yansıtabilmesi açısından önemli bir yeterlik alanı olarak öne çıkmaktadır. Araştırmanın veri kaynağını, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 2025–2026 eğitim öğretim yılı itibarıyla okutulmaya başlanan ve Millî Eğitim Bakanlığı Yayınları tarafından hazırlanan 6. sınıf sosyal bilgiler ders kitabının 1. ve 2. kitapları oluşturmaktadır. Araştırma nitel araştırma yöntemine dayalı olarak tasarlanmış ve araştırmada doküman incelemesi deseni kullanılmıştır. Bu yöntem, yazılı materyallerin sistematik biçimde analiz edilmesine ve araştırma konusu bağlamında anlamlı bulguların ortaya çıkarılmasına imkân sağlamaktadır. Verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizi, ders kitapları gibi yazılı materyallerde yer alan verilerin sistematik olarak kodlanması, kategorilere ayrılması ve temalar üzerinden yorumlanmasına imkân sağlayan nitel bir veri analiz yöntemidir. Bu kapsamda ders kitaplarında yer alan metinler, etkinlikler, görseller ve değerlendirme soruları ayrıntılı biçimde incelenerek vatandaşlık okuryazarlığı ile ilişkili ifadeler belirlenmiş ve kodlanmıştır. Oluşturulan kodlar “hak ve sorumluluklar”, “demokrasi ve katılım”, “devlet ve yönetim”, “toplumsal değerler” ve “aktif vatandaşlık” olmak üzere temalar altında sınıflandırılmıştır. Ayrıca içerikler, vatandaşlık okuryazarlığının düzeylerini ortaya koymak amacıyla farkındalık, işlevsellik ve eylemsellik kategorileri çerçevesinde analiz edilmiştir. Bu sınıflama ile içeriklerin yalnızca varlığı değil, aynı zamanda hangi bilişsel ve davranışsal düzeyde ele alındığı da değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular aracılığıyla, Maarif Modeli kapsamında hazırlanan 6. sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarında vatandaşlık okuryazarlığının hangi temalar ve düzeyler üzerinden yapılandığı ortaya konulmuştur. Bu doğrultuda çalışma, vatandaşlık okuryazarlığının ders kitaplarındaki temsiline ilişkin genel bir çerçeve sunmakta ve vatandaşlık eğitimi alanındaki akademik tartışmalara katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Ayrıca elde edilen sonuçların, gelecekte hazırlanacak ders materyallerinde vatandaşlık okuryazarlığının daha dengeli ve etkin biçimde yer almasına yönelik öneriler geliştirilmesine katkı sunması beklenmektedir. Araştırma bulguları genel olarak ders kitaplarında vatandaşlık okuryazarlığına ilişkin içeriklerin çok boyutlu bir yapı sergilediğini göstermektedir. İçeriklerin yaklaşık %40’ının farkındalık, %35’inin işlevsellik ve %25’inin eylemsellik düzeyinde yoğunlaştığı belirlenmiştir. Bu durum, vatandaşlık eğitiminin yalnızca bilgi aktarımıyla sınırlı kalmadığını, öğrencinin bilgiyi yorumlamasına ve belirli ölçüde davranışa dönüştürmesine imkân tanıdığını ortaya koymaktadır. Özellikle dilekçe yazma, münazara ve proje geliştirme gibi etkinlikler öğrencinin aktif katılımını destekleyen uygulamalar

olarak öne çıkmaktadır. Bununla birlikte, eylemsellik düzeyindeki etkinliklerin büyük ölçüde sınıf içi uygulamalarla sınırlı kaldığı ve gerçek yaşam deneyimlerine dönüşmesinin öğretim sürecine bağlı olduğu değerlendirilmektedir. Sonuç olarak, incelenen ders kitaplarının vatandaşlık okuryazarlığını destekleyen zengin bir içerik sunduğu ancak etkin vatandaşlık becerilerinin daha güçlü biçimde geliştirilebilmesi için eylemsellik düzeyindeki uygulamaların gerçek yaşamla daha fazla ilişkilendirilmesi gerektiği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, vatandaşlık okuryazarlığı, içerik analizi

Content Analysis of Citizenship Literacy in 6th Grade Social Studies Textbooks within the Scope of the Turkish Century

Mustafa Doğan [1,*], Selman Ablak [2] & Ceylan Akcan [3]

Abstract

This research aims to examine the content related to civic literacy in the 6th-grade social studies textbooks prepared within the framework of the Turkish Century Education Model. In today's educational understanding, civic education is considered not merely a process based on information transfer, but a multi-dimensional structure aiming for individuals to internalize democratic values, participate actively in social life, and develop a sense of responsibility. In this context, civic literacy stands out as an important area of competence in terms of individuals knowing their rights, participating in social processes, understanding democratic values, and reflecting them in their daily lives. The data source of the research consists of the first and second books of the 6th-grade social studies textbook, prepared by the Ministry of National Education Publications and put into use starting from the 2025-2026 academic year. The research was designed based on a qualitative research method, and a document analysis design was used. This method allows for the systematic analysis of written materials and the emergence of meaningful findings within the context of the research topic. Content analysis method was used in the analysis of the data. Content analysis is a qualitative data analysis method that allows for the systematic coding, categorization, and interpretation of data found in written materials such as textbooks. In this context, texts, activities, visuals, and assessment questions in textbooks were examined in detail to identify and code expressions related to civic literacy. The resulting codes were classified under the themes of "rights and responsibilities," "democracy and participation," "state and governance," "social values," and "active citizenship." Furthermore, the content was analyzed within the categories of awareness, functionality, and action to reveal the levels of civic literacy. This classification assessed not only the presence of the content but also the cognitive and behavioral levels at which it was addressed. Through these findings, the themes and levels of civic literacy structured in 6th-grade social studies textbooks prepared within the framework of the Maarif Model were revealed. This study aims to provide a general framework regarding the representation of civic literacy in textbooks and to contribute to academic discussions in the field of civic education. Furthermore, it is expected that the results will contribute to the development of suggestions for a more balanced and effective inclusion of civic literacy in future teaching materials. The research findings generally show that the content related to civic literacy in textbooks exhibits a multi-dimensional structure. Approximately 40% of the content is concentrated at the awareness level, 35% at the functionality level, and 25% at the action level. This reveals that civic education is not limited to the transfer of information, but also allows students to interpret information and, to a certain extent, transform it into behavior. Activities such as petition writing, debate, and project development stand out as practices that support the active participation of students. However, it is considered that activities at the action level are largely limited to classroom applications, and their transformation into real-life experiences depends on the teaching process. In conclusion, it can be said that the textbooks examined offer rich content supporting civic literacy, but in order to develop effective citizenship skills more strongly, the practical applications at the action level need to be more closely linked to real life.

Keywords: Social studies, civic literacy, content analysis

21. Yüzyılın İlk Çeyreğinde Vatandaşlık Gereksinimlerinin Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarına Yansımaları

Yasin Doğan [1], Osman Yiğit [2,*], Hamza Aktaş [1] & Hasan Kebude [2]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Pamukkale Üniversitesi
[2] Sosyal Bilgiler Eğitimi Pamukkale Üniversitesi
osman.ygt03@gmail.com

Özet

Vatandaşlık tarihi bir şehir devletinde veya polisteki siyasi üyelik olarak adlandırıldığında, Yunan dönemine kadar uzanmaktadır. Eski Yunanlılar için vatandaşlık polis içinde var olmak, Romalılar için imparatorlukta bulunmak/ikamet etmek, modern dönemde ise siyasi toplulukta yani ulus devlette yer almaktır (Lister & Pia, 2008: 68). Modern vatandaşlık ise 18. yüzyıl sonlarına doğru 1789-1791 yıllarında sırasıyla Fransa ve Amerika Birleşik Devletleri'nde ortaya çıkmıştır. Türkiye'deki vatandaşlık kavramının anlamı ise Türkiye Cumhuriyeti'ne vatandaşlık bağı ile bağlı olan kişiyi ifade etmektedir. Türk vatandaşı olabilmek için gerekli olan üç kriter vardır. Birinci kriter soya dayalı yani anne veya babanın Türk olmasıdır. İkinci kriter sonradan kazanılmış haktır. Üçüncü kriter Türkiye topraklarında doğan yabancı anne ve babasından dolayı herhangi bir ülkenin vatandaşlığını alamayan bireyin vatansız (apolid) kalmasını önlemek amacıyla Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olma hakkı vardır. Her devletin vatandaşlarından beklediği ve vatandaşlarına tanıdığı vatandaşlık özellikleri, vatandaşlık hakları ve sorumlulukları vardır. Bu vatandaşlık gereksinimleri çağın ihtiyaçlarına göre her devlette kendi yapısına göre farklı şekillenmektedir. Özellikle okullarda bireylere küçük yaşlardan itibaren aşılanan bu gereksinimlerin kendine en çok Sosyal Bilgiler dersinde yer bulduğu söylenebilir. Özellikle 21. yüzyılda küreselleşmenin de etkisiyle dünyada toplum yapısı, sınıfsal dinamikler ve birey-devlet ilişkisindeki sosyolojik dönüşümler hız kazandı. Öğretim programları; bir yandan yapısal işlevselci yaklaşımlarla bireyleri bir bütün halinde sisteme uyumlu birer vatandaş olarak yetiştirirken, diğer yandan Neo-Weberci bir yaklaşımla bireyleri yeni vatandaşlık rolleriyle toplumsal tabakalaşmadaki yerlerine hazırlamaktadır. Sosyal bilgiler öğretim programlarının temel amacı yakın geçmişten bugüne etkin vatandaş yetiştirmek olmuştur. Bu kapsamda Türkiye Cumhuriyeti'nde son çeyrek asırda dört farklı öğretim programı uygulanmıştır. Araştırmanın problemi; 1998, 2005, 2018, 2024 (Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli) sosyal bilgiler eğitimi açısından bu dört farklı öğretim programının vatandaşlık gereksinimlerinin birey, toplum ve devlet açısından nasıl ele alındığını incelemektir. Araştırma kapsamında vatandaşlık gereksinimleri beceri, değer ve tutum boyutları açısından değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgulara göre vatandaşlık gereksinimlerinin dört farklı evrede gelişim gösterdiği ve bu süreçte birey, toplum ve devlet odaklı yaklaşımların değişim geçirdiği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Vatandaşlık gereksinimleri, sosyal bilgiler eğitimi, öğretim programı, doküman analizi.

Reflections of Citizenship Requirements on Social Studies Curricula in the First Quarter of the 21st Century

Yasin Doğan [1], Osman Yiğit [2,*], Hamza Aktaş [1] & Hasan Kebude [2]

Abstract

The history of citizenship dates back to the Greek period when it was defined as political membership in a city-state or polis. For the ancient Greeks, citizenship meant existing within the polis; for the Romans, it meant residing/being present in the empire; and in the modern era, it means taking part in the political community, that is, the nation-state (Lister & Pia, 2008: 68). Modern citizenship, on the other hand, emerged towards the end of the 18th century, in 1789-1791, in France and the United States, respectively. The concept of citizenship in Türkiye refers to a person who is bound to the Republic of Türkiye by a citizenship bond. There are three criteria required to become a Turkish citizen. The first criterion is descent-based, meaning the mother or father is Turkish. The second criterion is an acquired right. The third criterion is the right to become a citizen of the Republic of Türkiye in order to prevent an individual born on Turkish soil, who cannot obtain the citizenship of any country due to their foreign parents, from remaining stateless (apolid). Every state has citizenship characteristics, citizenship rights, and responsibilities that it expects from its citizens and grants to them. These citizenship requirements take shape differently in each state according to its own structure and the needs of the era. It can be said that these requirements, which are instilled in individuals from a young age, especially in schools, find their place mostly in Social Studies courses. Especially in the 21st century, with the impact of globalization, sociological transformations in societal structure, class dynamics, and individual-state relations have gained momentum worldwide. Curricula, on the one hand, raise individuals as citizens who are compatible with the system as a whole through structural-functionalist approaches; on the other hand, through a Neo-Weberian approach, they prepare individuals for their places in social stratification with new citizenship roles. The main purpose of social studies curricula from the recent past to the present has been to raise active citizens. In this context, four different curricula have been implemented in the Republic of Türkiye over the last quarter-century. The problem of the research is to examine how citizenship requirements are addressed in terms of individual, society, and state dimensions across these four different curricula—1998, 2005, 2018, and 2024 (Century of Türkiye Education Model)—within the context of social studies education. Within the scope of the study, citizenship requirements were evaluated in terms of skill, value, and attitude dimensions. According to the findings obtained, it was determined that citizenship requirements have developed in four different phases, and during this process, individual, society, and state-oriented approaches have undergone changes.

Keywords: Citizenship requirements, social studies education, curriculum, document analysis

Malumat-ı Medeniye Kitabında Vatandaşlık Yaklaşımları

Beyza Nur Özer [1,*], Ayşe Erim [1], Esin Köse [1] & Ayşe Şahin [1]
[1] Sınıf Öğretmenliği Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
ozerbeyzanur1492@gmail.com

Özet

Vatandaşlık, devlet ve bireyler arasındaki hukuki bağı ifade eder. Bu bağ, bireyin devlete karşı hak ve sorumluluklarını belirlemesinin yanı sıra toplumsal düzenin sürdürülebilirliği açısından da önemli bir işleve sahiptir. Bu hukuki yapının işlerliğini sağlamak amacıyla vatandaşlık eğitimi eğitim programlarına entegre edilmiştir. Böylece bireylerin demokratik yaşam becerileri geliştirilerek toplumsal yaşama etkin katılım göstermeleri hedeflenmiştir. Türkiye'de vatandaşlık eğitimi, hayat bilgisi, sosyal bilgiler, insan hakları, vatandaşlık ve demokrasi, tarih, Türkiye Cumhuriyeti inkılap tarihi ve Atatürkçülük ile coğrafya derslerini kapsayan bir yapı içerisinde sunulmaktadır. Bu çok disiplinli yapı, vatandaşlık kazanımlarının farklı dersler aracılığıyla bütüncül biçimde aktarılmasını sağlamaktadır. Bu dersler arasında özellikle sosyal bilgiler dersi, vatandaşlık bilgi, değer ve becerilerinin öğrencilere kazandırılmasında temel araçlardan biri olarak kabul edilmektedir. Cumhuriyet Dönemi öncesinde ise vatandaşlık eğitimi, Malumat-ı Medeniye dersi aracılığıyla verilmiştir. Bu ders, bireylere devlet yapısı, toplumsal düzen ve yurttaşlık görevleri hakkında temel bilgiler sunmayı amaçlamıştır. Bu araştırmanın amacı, Osmanlı Devleti'nin son döneminde vatandaşlık eğitimi ders kitabı olarak kullanılan Malumat-ı Medeniye kitabında yer alan vatandaşlık yaklaşımlarını ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Araştırmanın veri kaynağını Mehmet Hazık'ın yazmış olduğu Malumat-ı Medeniye (Birinci Kısım) kitabı oluşturmaktadır. Verilerin analizinde ise doküman analizi kullanılmıştır. Doküman analizinde MAXQDA 24 programından yararlanılmıştır. Analiz sürecinde veriler sistematik biçimde incelenmiş, metin içerisinde yer alan ifadeler anlam birimlerine ayrılarak değerlendirilmiştir. Verilerin analizinde alan yazını taraması sonucunda ulaşılan vatandaşlık yaklaşımları temel alınarak kapalı kodlama yapılmıştır. Araştırma bulgularına göre Malumat-ı Medeniye kitabında ağırlıklı olarak aktif (etkin) vatandaşlık, ulusal vatandaşlık, anayasal vatandaşlık ve politik vatandaşlık yaklaşımlarına yer verildiği belirlenmiştir. Bununla birlikte eserde kültürel, eleştirel, sosyal ve ekonomik vatandaşlık anlayışlarına da değinildiği tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular, söz konusu eserin yalnızca bilgi aktaran bir ders kitabı olmanın ötesinde, dönemin vatandaşlık anlayışını yansıtan önemli bir pedagojik kaynak niteliği taşıdığını göstermektedir. Ayrıca kitabın içerik yapısının, modern vatandaşlık eğitimine geçiş sürecinin örneklerinden biri olarak değerlendirilebileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Vatandaşlık eğitimi, vatandaşlık yaklaşımları, Malumat-ı Medeniye

Citizenship Approaches in Malumat-ı Medeniye Textbook

Beyza Nur Özer [1,*], Ayşe Erim [1], Esin Köse [1] & Ayşe Şahin [1]

Abstract

Citizenship refers to the legal bond between the state and individuals. This bond not only determines the rights and responsibilities of individuals toward the state but also serves an important function in ensuring the sustainability of social order. In order to maintain the functionality of this legal structure, citizenship education has been integrated into educational curricula. In this way, it is aimed to develop individuals' democratic life skills and enable their active participation in social life. In Türkiye, citizenship education is presented within a structure that includes courses such as Life Studies, Social Studies, Human Rights, Citizenship and Democracy, History, History of the Turkish Revolution and Kemalism, and Geography. This multidisciplinary structure ensures that citizenship learning outcomes are conveyed holistically through different subjects. Among these courses, Social Studies is regarded as one of the primary tools for equipping students with citizenship knowledge, values, and skills. Prior to the Republican Period, citizenship education was provided through the Malumat-ı Medeniye course. This course aimed to provide individuals with fundamental knowledge about the structure of the state, social order, and civic duties. The aim of this study is to examine the citizenship approaches presented in the book Malumat-ı Medeniye, which was used as a citizenship education textbook in the late period of the Ottoman Empire. In line with this aim, document analysis, one of the qualitative research methods, was employed in the study. The data source of the research consists of the book Malumat-ı Medeniye (Part One) written by Mehmet Hazık. Document analysis was also used in the analysis of the data, and the MAXQDA 24 software was utilized in this process. During the analysis, the data were systematically examined, and the statements in the text were evaluated by dividing them into units of meaning. In the analysis of the data, closed coding was conducted based on citizenship approaches identified through a review of the relevant literature. According to the research findings, it was determined that the book Malumat-ı Medeniye predominantly includes active (effective), national, constitutional, and political citizenship approaches. In addition, it was found that the work also addresses cultural, critical, social, and economic citizenship perspectives. The findings indicate that the work is not merely a textbook that conveys information, but also a significant pedagogical resource reflecting the understanding of citizenship in its period. Furthermore, it was concluded that the content structure of the book can be considered as an example of the transition process toward modern citizenship education.

Keywords: Citizenship, citizenship approaches, Malumat-ı Medeniye (Civic Knowledge)

Sosyal Bilgiler Dersinde Oyunla Desteklenen Bağlam Temelli Öğrenme Modelinin Uygulanması

Nazire Çiçek [1], Büşra Nur Turan [2,*] & Bayram Tay [3]
[1] Sınıf Eğitimi Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
[2] Temel Eğitim Bölümü Erciyes Üniversitesi
[3] Sınıf Öğretmenliği Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
bnsahin@erciyes.edu.tr

Özet

Günümüz eğitim anlayışı; bireylerin yalnızca akademik bilgilerle donatılmasını değil aynı zamanda toplumsal yaşama sorumluluk bilinci ile aktif şekilde katılan bireyler yetiştirilmesini hedeflemektedir. Bu hedef doğrultusunda sosyal bilgiler dersi; ilkokul ve ortaokul düzeyinde öğrenim gören bireylerin toplumsal değerleri içselleştirmeleri, demokratik yaşam becerileri kazanmaları, hak ve sorumluluklarının farkına varmaları ile bireyi ve bireyin ihtiyaçlarını merkeze alan temel derslerden biri olarak öne çıkmaktadır. Öğretim süreçlerinde kullanılan bağlam temelli öğrenme modeli; öğrenciyi merkeze alan ve öğretim süreçlerini gerçek yaşamla ilişkilendirerek öğrencilerin anlamlı ve kalıcı biçimde öğrenmelerini desteklemektedir. Bağlam temelli öğrenme modelinde öğrencilerin aktif katılımı ve deneyimleri ile öğrenmeleri beklenmektedir. Öğrencilerin öğretim sürecinde aktif olmalarını ve öğrenme yaşantılarını deneyimlemelerini sağlamada oyun tabanlı öğrenme yaklaşımı öne çıkmaktadır. Oyun tabanlı öğrenme yaklaşımı; öğrencilerin derse aktif katılımını sağlayan, öğrenme motivasyonunu arttıran, öğrenme sürecini daha eğlenceli ve etkileşimli hale getiren önemli bir öğretim stratejisidir. Bu araştırma; ilkokul 4. sınıf sosyal bilgiler dersinde "Etkin Vatandaşlık" öğrenme alanının öğretiminde oyunla desteklenen bağlam temelli öğrenme modelinin öğrencilerin akademik başarıları ve etkin vatandaşlık eğilimleri üzerindeki etkisini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada deneysel desenlerden Solomon dörtlü grup modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2025–2026 eğitim öğretim yılının ikinci döneminde bir devlet ilkokulunda öğrenim gören 4. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Bu model kapsamında çalışma grubu; ön test ve son test uygulanan deney ve kontrol grupları ile yalnızca son test uygulanan deney ve kontrol grupları olmak üzere dört gruba ayrılmıştır. Ön test uygulanan deney grubunda oyunla desteklenen bağlam temelli öğrenme modeline dayalı öğretim etkinlikleri gerçekleştirilirken, ön test uygulanan kontrol grubunda mevcut öğretim programına dayalı öğretim süreci yürütülmüştür. Ön test uygulanmayan deney grubunda da aynı şekilde oyunla desteklenen bağlam temelli öğrenme modeline dayalı etkinlikler uygulanmış, ön test uygulanmayan kontrol grubunda ise mevcut öğretim programına dayalı öğretim süreci sürdürülmüştür. Tüm gruplara uygulama sonunda son test uygulanarak veriler elde edilmiştir. Veri toplama araçları olarak etkin vatandaşlık ölçeği ve araştırmacılar tarafından geliştirilen akademik başarı testi kullanılmıştır. Araştırma süreci sonunda ulaşılan verilerin analiz süreci devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Bağlam temelli öğrenme, oyun, etkin vatandaşlık, sosyal bilgiler

Implementation of a Game-Supported Context-Based Learning Model in Social Studies

Nazire Çiçek [1], Büşra Nur Turan [2,*] & Bayram Tay [3]

Abstract

Contemporary educational paradigms aim not only to equip individuals with academic knowledge but also to cultivate individuals who actively participate in social life with a strong sense of responsibility. In this regard, social studies emerges as a core subject at the primary and lower secondary levels, fosters the internalization of social values, the development of democratic life skills, and awareness of rights and responsibilities, while placing the individual and their needs at the center of the learning process. The context-based learning model, employed in instructional processes, is a learner-centered approach that enhances meaningful and lasting learning by connecting instruction to real-life contexts. Within this model, students are expected to learn through active participation and experiential engagement. In facilitating such active involvement and experiential learning, the game-based learning approach stands out as an effective pedagogical strategy. Game-based learning promotes active participation, increases learning motivation, and renders the learning process more engaging and interactive. This study aims to investigate the effects of a game-supported context-based learning model on fourth-grade students' academic achievement and their tendencies toward active citizenship within the "Active Citizenship" learning domain in social studies. The study employs the Solomon four-group experimental design. The study group consists of fourth-grade students enrolled in a public primary school during the second semester of the 2025–2026 academic year. Within this design, participants were divided into four groups: experimental and control groups with pre-test and post-test measures, and experimental and control groups with post-test only measures. In the experimental groups receiving pre-tests, instructional activities based on the game-supported context-based learning model were implemented, whereas the control groups followed the existing curriculum-based instruction. Similarly, in the experimental groups without pre-tests, the same model-based activities were applied, while the control groups continued with the standard instructional program. At the end of the implementation process, post-tests were administered to all groups, and the data were collected accordingly. Data collection instruments included an active citizenship scale and an academic achievement test developed by the researchers. The analysis of the data obtained from the research process is currently ongoing.

Keywords: Context-based learning, game-based learning, active citizenship, social studies

Agro-Arkeoloji Perspektifinden Sosyal Bilgiler Eğitiminde Tarım Kültürü

Aysun Şehit [1,*] & Ertan Şehit [2]
[1] Bahçe Bitkileri Yozgat Bozok Üniversitesi
[2] Mimari Restorasyon Yozgat Bozok Üniversitesi
aysun.sehit@yobu.edu.tr

Özet

Bu çalışmada, tarım kültürünün tarihsel, ekonomik ve kültürel boyutları agro-arkeolojik veriler ışığında ele alınarak bu birikimin sosyal bilgiler eğitimi alanında değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. Agro-arkeoloji, insanlığın avcı-toplayıcı yaşam biçiminden yerleşik tarım toplumlarına geçiş sürecini, bitki ve hayvan kalıntıları, tarımsal üretim araçları ve yerleşim düzenleri gibi çok katmanlı kanıtlar üzerinden inceleyen disiplinlerarası bir araştırma alanıdır. Bu çerçevede tarım, yalnızca bir üretim faaliyeti olmanın ötesinde, toplumsal organizasyon, ekonomik yapı ve insan-çevre etkileşimini şekillendiren önemli bir unsurdur. "Neolitik Devrim" ile birlikte başlayan tarımsal üretim süreçlerinin, yerleşik yaşamın gelişimi, nüfus artışı ve iş bölümünün ortaya çıkışıyla ilişkili olduğu, bununla birlikte beslenme alışkanlıkları ve yaşam biçimleri üzerinde de belirleyici etkiler oluşturduğu çeşitli araştırmalarla ortaya konmaktadır. Anadolu coğrafyası, bu süreçlere ilişkin önemli agro-arkeolojik veriler sunan bölgelerdendir. Aşıklı Höyük, Çatalhöyük ve Çayönü gibi yerleşimlerdeki arkeolojik araştırmalarla, tarımın erken evrelerine dair bilgilere ulaşılabilmektedir. Anadolu'nun birçok bölgesinde gerçekleştirilen arkeolojik çalışmalarda karbonlaşmış buğday, arpa, zeytin ve üzüm gibi tarımsal ürünler de bulunmuştur. Bu bulgular, tarımsal dönüşümün tek yönlü bir süreçten ziyade, insan ve çevre arasındaki karşılıklı etkileşimlerle şekillenmiş olabileceğini düşündürmektedir. Sosyal bilgiler eğitimi, tarih, coğrafya, ekonomi ve kültürel miras unsurlarını bütüncül bir yaklaşımla ele alarak öğrencilerin çevrelerini anlamlandırmalarını hedeflemektedir. Bu hedef doğrultusunda, tarım kültürünün sosyal bilgiler eğitimine entegrasyonu çeşitli açılardan değerlendirilebilir. Öncelikle, tarımın ortaya çıkışıyla ilişkilendirilen yerleşik yaşam, iş bölümü ve toplumsal yapı gibi kavramların, modern toplumların oluşum süreçlerini anlamada önemli bir çerçeve sunduğu ifade edilebilir. İkinci olarak, agro-arkeolojik verilerin somut materyaller üzerinden öğrenme imkânı sunmasının, öğrencilerin teorik tarihsel süreçleri daha anlamlı şekilde kavramalarına katkı sağlayacaktır. Üçüncü olarak ise, antik çağ tarım sistemleri ve agro-biyoçeşitlilik verilerinin, günümüzde öne çıkan sürdürülebilirlik, gıda güvenliği ve çevresel farkındalık gibi konuların tartışılmasına tarihsel olarak yeni bir perspektif kazandırabileceği değerlendirilmektedir. Böylece, agro-arkeolojinin, sosyal bilgiler eğitiminde yalnızca geçmişin anlaşılmasına değil, aynı zamanda güncel çevre ve toplum sorunların yorumlanmasına katkı sağlayabilecek bir yaklaşım sunduğu söylenebilir. Çalışmada nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiş ve doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen bulgular, agro-arkeolojik perspektifin sosyal bilgiler öğretiminde kullanılması durumunda öğrencilerin bilişsel ve eleştirel düşünme becerilerinin desteklenebileceğine işaret etmektedir. Sonuç olarak, tarım kültürünün agro-arkeolojik bir bakış açısıyla sosyal bilgiler eğitimine dahil edilmesinin, disiplinlerarası öğrenmeyi destekleyebilecek, kültürel miras farkındalığını artırabilecek ve sürdürülebilirlik temelli bir eğitim anlayışına katkı sunabilecek bir yaklaşım olduğu değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Agro-arkeoloji, sosyal bilgiler eğitimi, tarım kültürü, Neolitik Devrim, sürdürülebilirlik

Agricultural Culture in Social Studies Education From an Agro-Archaeological Perspective

Aysun Şehit [1,*] & Ertan Şehit [2]

Abstract

This study aims to examine the historical, economic, and cultural dimensions of agricultural culture through agro-archaeological evidence and evaluate this body of knowledge within the field of social studies education. Agro-archaeology is conceptualized as an interdisciplinary field that investigates the transition from hunter-gatherer lifeways to sedentary agricultural societies through multiple lines of evidence, including plant and animal remains, agricultural tools, and settlement patterns. Within this framework, agriculture is understood not merely as a productive activity but as a fundamental factor shaping social organization, economic structures, and human–environment interactions. A substantial body of research demonstrates that agricultural production processes initiated during the Neolithic Revolution were closely associated with the emergence of sedentary life, population growth, and increasing social differentiation, including the division of labor. These developments have played a decisive role in transforming dietary practices and everyday life. Anatolia is one of the most significant regions for understanding these processes, providing rich agro-archaeological evidence. Archaeological investigations at key sites, such as Aşıklı Höyük, Çatalhöyük, and Çayönü, offer valuable insights into the early stages of agriculture. In addition, excavations across various parts of Anatolia have yielded charred remains of cultivated crops, including wheat, barley, olive, and grape. Collectively, this evidence suggests that the transition to agriculture was not a linear or unidirectional process but rather one shaped by dynamic and reciprocal interactions between humans and their environments. Social studies education seeks to enable students to interpret their surroundings from a holistic and integrative perspective encompassing history, geography, economics, and cultural heritage. In this context, integrating agricultural culture into social studies education offers several advantages. First, key concepts associated with the emergence of agriculture, such as sedentism, social stratification, and division of labor, provide a robust analytical framework for understanding the formation and evolution of complex societies. Second, the material-based nature of agro-archaeological evidence supports experiential and concrete learning, thereby enhancing students' ability to understand abstract historical processes. Third, evidence relating to ancient agricultural systems and agro-biodiversity provides a long-term perspective for engaging with contemporary global challenges, including sustainability, food security and environmental awareness. From this perspective, agro-archaeology offers a conceptual and methodological framework that contributes not only to reconstructing past lifeways but also to critically interpreting present-day environmental and social issues in educational contexts. This study adopts a qualitative research design and employs document analysis as its primary method. The findings indicate that integrating an agro-archaeological perspective into social studies education can support students' cognitive development and critical thinking skills. In conclusion, incorporating agricultural culture into social studies education through an agro-archaeological lens represents a strong interdisciplinary approach that enhances cultural heritage awareness, promotes sustainability-oriented thinking, and contributes to a holistic and context-sensitive educational framework.

Keywords: Agro-archaeology, social studies education, agricultural culture, Neolithic Revolution, sustainability

Karagöz Perdesinden Anadolu'ya Kültürel Miras Yolculuğu

Emre Göfner [1,*] & Eren Çubukçu [2]
[1] Sosyal Bilgiler Özel Sev Ortaokulu
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Özel Sev Ortaokulu
gofneremre@gmail.com

Özet

Günümüzden yaklaşık 12.000 yıl öncesine dayanan tarihiyle farklı kültürlere ev sahipliği yapmış olan Anadolu coğrafyası, zengin ve köklü bir kültürel mirasa sahiptir. Bu kültürel miras, tarih boyunca Anadolu'da yaşamış toplumların oluşturduğu maddi ve manevi değerlerin birikimi sonucu ortaya çıkmıştır. Ancak günümüzde bu köklü mirasın toplumsal düzeyde yeterince bilinmediği, özellikle öğrenciler arasında kültürel mirasa yönelik bilgi ve farkındalık düzeyinin istenilen seviyede olmadığı gözlemlenmektedir. Kültürel mirasın korunması, yaşatılması ve gelecek nesillere aktarılması açısından eğitim kurumlarına önemli görevler düşmektedir. Bu nedenle kültürel miras eğitiminde geleneksel kültür unsurlarının ve oyun temelli öğrenme ortamlarının kullanılması önemli bir öğretim yaklaşımı olarak görülmektedir. Bu araştırmanın amacı, Anadolu'nun zengin kültürel mirasına yönelik bilgi ve farkındalık düzeyini artıracak eğitsel materyaller geliştirmek ve geliştirilen bu materyallerin çalışma grubu üzerindeki etkilerini incelemektir. Bu bağlamda, 2009 yılında UNESCO Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi'ne dahil edilen Karagöz gölge oyunu çalışmanın odak noktası olarak belirlenmiştir. Karagöz gölge oyunu, Anadolu'nun sosyal yaşamını, geleneklerini, mesleklerini, günlük hayatını ve kültürel değerlerini yansıtan önemli bir kültürel miras unsurudur. Araştırma kapsamında el emeğiyle Karagöz perdesi hazırlanmış, Karagöz, Hacivat ve Efe karakterleri tasarlanmış, kültürel miras temalı bir kutu oyunu geliştirilmiş, Karagöz oyun metni yazılmış ve ayrıca bir bilgisayar oyunu tasarlanmıştır. Geliştirilen bu materyallerin eğitsel işlevselliği uygulama sürecinde sınanmıştır. Bu süreçte öğrencilerin aktif katılımını sağlayan oyun temelli öğrenme etkinlikleri uygulanmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden eylem araştırması desenine göre modellenen araştırmanın çalışma grubunu, 5. ve 7. sınıf düzeyindeki toplam 38 öğrenci, sosyal bilgiler öğretmenliği bölümünün 3. sınıfında öğrenim gören 21 öğretmen adayı, farklı branşlardan 4 öğretmen ve 1 psikolojik danışman oluşturmaktadır. Veri toplama sürecinde öğrencilere yönelik ön test ve son test algı anketi uygulanmış, oyunların eğitsel niteliğini ve uygulanabilirliğini değerlendirmek amacıyla branş öğretmenlerine yönelik açık uçlu anketler kullanılmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda, geliştirilen gölge oyunu, kutu oyunu ve bilgisayar oyununun Anadolu'nun kültürel mirasının öğrenilmesi ve bu konuda farkındalık oluşturulmasında önemli katkılar sağladığı belirlenmiştir. Ayrıca öğretmenler, öğretmen adayları ve psikolojik danışman geliştirilen materyallerin uygulanabilirliği, eğitsel değeri ve öğrencilerin derse katılımını artırması açısından olumlu görüş bildirmişlerdir. Oyunlarla gerçekleştirilen eğitim çalışmalarının öğrencilerin öğrenme sürecine aktif katılımını sağladığı ve öğrenmeyi kalıcı hale getirdiği görülmüştür. Bu sonuçlar, literatürde yer alan oyun temelli öğrenme ve oyunlaştırma çalışmalarının sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Bu doğrultuda, kültürel miras eğitiminde geleneksel kültür unsurlarının ve oyunlaştırılmış öğrenme ortamlarının kullanılmasının öğrencilerin kültürel miras farkındalığını artırmada etkili bir yöntem olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Karagöz, kültürel miras, oyunlaştırma, eylem araştırması

From the Traditional Shadow Play to Anatolia: A Journey of Cultural Heritage

Emre Göfner [1,*] & Eren Çubukçu [2]

Abstract

Anatolia, which has hosted numerous civilizations over a history dating back approximately 12,000 years, possesses a rich and deep-rooted cultural heritage. This heritage represents the accumulation of tangible and intangible values created by societies that have inhabited the region throughout history. However, it is observed that this heritage is not sufficiently recognized at the societal level, and awareness regarding cultural heritage, especially among students, remains below the desired level. Education plays a crucial role in preserving, transmitting, and raising awareness of cultural heritage for future generations. In this context, the use of traditional cultural elements and game-based learning environments is considered an effective pedagogical approach. The aim of this study is to develop educational materials that enhance knowledge and awareness of Anatolia's cultural heritage and to examine their impact on a selected study group. In this framework, Karagöz shadow play, which was included in the UNESCO Intangible Cultural Heritage List in 2009, was chosen as the focal point of the study. Karagöz shadow play reflects social life, traditions, occupations, daily practices, and cultural values of Anatolia, making it a significant element of the region's intangible cultural heritage. Within the scope of the research, a handmade Karagöz shadow screen was prepared, Karagöz, Hacivat, and Efe characters were designed, a board game focusing on cultural heritage was developed, a Karagöz play script was written, and a computer game was created. The functionality and educational effectiveness of these materials were tested through implementation, incorporating game-based learning activities that actively engaged students.The study was modeled according to the action research design, a qualitative research method. The study group included 38 students from the 5th and 7th grades, 21 third-year pre-service social studies teachers, 4 teachers from different disciplines, and 1 school counselor. During data collection, pre- and post-perception questionnaires were administered to students to assess their cultural heritage awareness, while open-ended questionnaires were conducted with teachers to evaluate the educational value and applicability of the developed games. The collected data were analyzed using content analysis. Results indicated that the shadow play, board game, and computer game significantly contributed to learning about Anatolia's cultural heritage and raising awareness among participants. Teachers, pre-service teachers, and the school counselor also reported positive feedback regarding the applicability, educational value, and ability of the materials to enhance student engagement. Moreover, the positive effects of game-based educational activities on learners were found to be consistent with findings reported in the literature. Accordingly, it can be concluded that integrating traditional cultural elements and gamified learning environments into cultural heritage education is an effective approach for increasing student engagement, learning outcomes, and awareness of intangible cultural heritage.

Keywords: Karagöz, cultural heritage, gamification, action research

5.Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabında "Ortak Miras" Kavramının Kültürel Süreklilik Açısından İncelenmesi

Inci Nalbantoğlu [1,*] & Elvan Yalçınkaya [2]
[1] Ilköğretim Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Millî Eğitim Bakanlığı
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Erciyes Üniversitesi
ricalinci@hotmail.com

Özet

Kültürel süreklilik kavramı günümüz eğitim sisteminin önemli konuları arasında yer almaktadır. Kültürel süreklilik, kültürün temel yapısını bozmadan gelecek kuşaklara geleneklerimizi, göreneklerimizi, dilimizi, değerlerimizi ve yaşam biçimimizi aktarmaktır. Zaman geçtikçe günün koşullarına göre kültürel değişimler yaşanabilir. Tamamen yok olmaması ve süreklilik göstermesi için nesilden nesile aktarılması gerekir. Gelişen ve değişen dünya koşullarında kültürel mirasın gelecek kuşaklara aktarımında temel eğitime önemli görevler düşmektedir. Bu hususta özellikle Sosyal Bilgiler önemli bir yere sahip ders olarak görülmektedir. Türkiye'de Sosyal Bilgiler Öğretim Programları ve bu doğrultuda hazırlanan ders kitaplarında kültürel miras konusu dikkate alınmıştır. 2024 yılında hazırlanan Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Öğretim Programı çocukların hem küresel sorunlara karşı duyarlı ve sorumlu, aynı zamanda kültürel mirasa sahip çıkan bireyler olmaları amaçlanmaktadır. Bununla birlikte öğretim programında kültürel süreklilikle doğrudan ilişkili Ortak Mirasımız öğrenme alanı yer almaktadır. Buradan hareketle bu çalışmada 2024 Sosyal Bilgiler Öğretim Programına göre hazırlanan 5.sınıf ders kitabının kültürel süreklilik açısından incelenmesi amaçlanmaktadır. Bu çerçevede ders kitabının içerik, görseller, öğretime yardımcı unsurlar ve değerlendirme unsurları, kültürel süreklilik açısından incelenmiş ve değerlendirilmiştir. Ders kitabı kültürel sürekliliğin zamansal, toplumsal, bilişsel, maddi, manevi, mekânsal ve değişim boyutları dikkate alınarak incelenmiştir. Kültürel sürekliliğin ders kitabının daha çok Ortak Mirasımız öğrenme alanı ve öğrenme çıktılarında toplandığı görülmektedir. Ortak miras ve kültürel miras konularının öğretiminde öğrenciyi aktif hale getiren yöntem ve tekniklere yer verildiği görülmektedir. Ders kitabında öğrencilerin kültür konularına daha çok ilgi duymalarını sağlayacak yaşama dönük otantik öğrenme imkânları sunacak içerikler ve görevlere yer verilebilir. Böylece öğrencilerin aktif öğrenme ve öğrendiklerini aktarabilme yetileri gelişecektir. Nitekim eğitim faaliyetlerindeki süreklilik sürdürülebilir yapısından destek almaktadır. 5.Sınıf Türkiye Yüzyılı Maarif Modeline göre hazırlanmış eğitim içerikleri, ders kitapları ve bu kapsamda hazırlanan eğitim etkinliklerinde bu yeterlilikleri aramak önemli ve önceliklidir. Doküman analizi yöntemiyle derinlemesine incelenen bu çalışmada amaç 5.sınıf Sosyal Bilgiler ders kitaplarında Ortak Miras'ın aktarılmasına yönelik hazırlanmış olan etkinlik içeriklerinin amaca hizmet etme noktasında değerlendirmektir.

Anahtar Kelimeler: Ders kitabı, kültürel süreklilik, sosyal bilgiler, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli

An Examination of the Concept of 'Shared Heritage' in the Year 5 Social Studies Textbook From the Perspective of Cultural Continuity

Inci Nalbantoğlu [1,*] & Elvan Yalçınkaya [2]

Abstract

The concept of cultural continuity is among the important topics in today's education system. Cultural continuity means transferring our traditions, customs, language, values, and way of life to future generations without disrupting the fundamental structure of culture. Over time, cultural changes may occur depending on current conditions. However, it is necessary to ensure that culture is not completely lost and that continuity is maintained by passing it from generation to generation. In the developing and changing conditions of the modern world, primary education plays a crucial role in transmitting cultural heritage to future generations. In this respect, Social Studies is considered a particularly important subject. In Türkiye, cultural heritage has been taken into account in Social Studies curricula and the textbooks prepared accordingly. The Türkiye Century Maarif Model Social Studies Curriculum, prepared in 2024, aims to raise individuals who are sensitive and responsible toward global issues while also protecting cultural heritage. In line with this, the curriculum includes the learning area of "Our Shared Heritage" in relation to cultural continuity. Based on this, the present study examines a 5th-grade Social Studies textbook prepared according to the 2024 curriculum in terms of cultural continuity. Within this framework, the content, visuals, teaching-supporting elements, and assessment components of the textbook are analyzed and evaluated from the perspective of cultural continuity. The textbook is examined in terms of the temporal, social, cognitive, material, spiritual, spatial, and change dimensions of cultural continuity. It is observed that cultural continuity in the textbook is mostly concentrated within the "Our Shared Heritage" learning area and learning outcomes. It is also seen that methods and techniques that actively engage students in learning about shared and cultural heritage are included. Additionally, the textbook provides authentic, real-life learning opportunities that can increase students' interest in cultural topics. Thus, students' active learning and ability to transfer what they have learned will develop. Indeed, the continuity of educational activities is supported by its sustainable structure. It is important and a priority to seek these competencies in the educational content, textbooks, and educational activities prepared within this framework, according to the 5th Grade Turkish Century Education Model. The aim of this study, which was examined in depth using document analysis methodology, is to evaluate the effectiveness of the activity content prepared for the transmission of the Common Heritage in 5th grade Social Studies textbooks in serving this purpose.

Keywords: Textbook, cultural continuity, social studies, Türkiye Century Maarif Model

Hüzün Turizmi ve Türkiye'deki Potansiyeli

Ömer Türksever [1,*] & Yavuz Topkaya [2]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Gazi Üniversitesi
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Hatay Mustafa Kemal Üniversitesi
omer.turksever@gazi.edu.tr

Özet

Bu çalışmanın amacı, hüzün turizmi kavramını kuramsal çerçevede açıklamak ve Türkiye'nin sahip olduğu tarihsel, kültürel ve toplumsal miras doğrultusunda hüzün turizmi açısından değerlendirilebilecek alanları ortaya koymaktır. Çalışmada, hüzün turizminin yalnızca ölüm ve trajediyle ilişkilendirilen mekânlara yapılan ziyaretlerden ibaret olmadığı; aynı zamanda anma, öğrenme, empati kurma, geçmişle yüzleşme ve kolektif hafızayı canlı tutma işlevleri taşıdığı vurgulanmaktadır. Bu bağlamda Türkiye'nin savaş alanları, şehitlikleri, cezaevi müzeleri, afet bölgeleri, göç ve toplumsal travma mekânları gibi çok çeşitli unsurlarıyla önemli bir hüzün turizmi potansiyeline sahip olduğu düşünülmektedir. Bu çalışma, nitel araştırma desenine sahip olup doküman incelemesi yöntemiyle hazırlanmıştır. Çalışmada hüzün turizmi kavramına ilişkin literatür ile Türkiye'de hüzün turizmi kapsamında değerlendirilebilecek alanlara yönelik akademik tezler, bilimsel yayınlar ve ilgili kaynaklar incelenmiştir. Elde edilen veriler doğrultusunda Türkiye'de hüzün turizmi potansiyeli taşıyan yerler belirlenmiş ve bu yerler tarihsel, kültürel ve turistik çekicilik özellikleri bakımından betimsel analiz yoluyla değerlendirilmiştir. Araştırma, herhangi bir saha uygulaması ya da istatistiksel analiz içermemekte; mevcut literatüre dayalı olarak Türkiye'de hüzün turizmi kapsamında öne çıkabilecek destinasyonları ortaya koymayı amaçlamaktadır. "Hüzün turizmi" veya "Karanlık Turizm", literatürde İngilizce "dark tourism" kavramıyla karşılık bulmakta ve ölüm, savaş, felaket, acı, keder, trajedi ve insanlık tarihinin karanlık yönleriyle ilişkili mekânlara yapılan ziyaretleri ifade etmektedir. Bu turizm türü, ziyaretçilere sıradan turistik deneyimlerin ötesinde güçlü duygusal, tarihsel ve düşünsel etkiler sunmaktadır. İnsanların bu yerlere yönelme nedenleri arasında merak, geçmişi öğrenme isteği, anma duygusu, millî bilinç, empati geliştirme, ibret alma ve bazen de kişisel anlam arayışı yer almaktadır. Dolayısıyla hüzün turizmi, yalnızca acı veren olayların sergilendiği bir alan değil, aynı zamanda toplumsal belleğin korunmasına hizmet eden bir kültürel miras alanıdır. Türkiye, tarih boyunca savaşlar, göçler, yıkımlar, toplumsal kırılmalar ve afetler yaşamış bir ülke olması nedeniyle hüzün turizmi açısından oldukça zengin bir potansiyele sahiptir. Bu kapsamda ilk akla gelen yerlerden biri Çanakkale/Gelibolu Tarihi Alanıdır. Şehitlikler, anıtlar, savaş alanları ve müzeler, hem ulusal hafıza hem de uluslararası ziyaretçi ilgisi bakımından Türkiye'nin en güçlü hüzün turizmi destinasyonlarından biridir. Sarıkamış Şehitlikleri ve anma alanları, özellikle savaşın dramatik sonuçlarını yansıtan önemli bir başka hüzün turizmi odağıdır. Sinop Tarihi Cezaevi, Ulucanlar Cezaevi Müzesi, Diyarbakır Cezaevi Hafıza Alanı gibi mekânlar ise cezalandırma, özgürlük kaybı ve toplumsal hafızayla ilişkili karanlık miras unsurları olarak öne çıkmaktadır.Bunun yanında Türkiye'deki bazı afet alanları da hüzün turizmi kapsamında değerlendirilebilir. Özellikle büyük depremler sonrasında hafıza alanına dönüşen bölgeler, yalnızca felaketin izlerini taşımakla kalmayıp toplumsal dayanışma ve hatırlama mekânları olarak da önem kazanmaktadır. 1999 Marmara Depremi ile ilişkili anma alanları ve 6 Şubat 2023 depremlerinden etkilenen kentlerde oluşan hafıza mekânları, gelecekte bu kapsamda daha sistemli biçimde ele alınabilecek alanlardır. Ayrıca Başkomutanlık Meydan Muharebesi alanları, Sakarya Meydan Muharebesi sahaları, çeşitli şehitlikler, mübadele hafızası taşıyan yerleşimler, zorunlu göç ve toplumsal

acı mekânları da Türkiye'nin hüzün turizmi çeşitliliğini artırabilecek kaynaklar arasında yer almaktadır. Türkiye'de hüzün turizminin geliştirilmesi, sadece destinasyon çeşitlendirmesi açısından değil, aynı zamanda tarih bilincinin güçlendirilmesi, kültürel mirasın korunması ve ziyaretçilere anlamlı deneyimler sunulması açısından da önem taşımaktadır. Ancak bu alanların değerlendirilmesinde etik duyarlılık temel ilke olmalıdır. Trajedilerin ticarileştirilmesi, acının gösteriye dönüştürülmesi ya da yerel toplulukların hassasiyetlerinin göz ardı edilmesi, hüzün turizminin ruhuna aykırı sonuçlar doğurabilir. Bu nedenle Türkiye'de hüzün turizmi kapsamında değerlendirilecek alanların korunması, doğru biçimde yorumlanması, anma kültürüne saygılı şekilde sunulması ve eğitsel boyutunun öne çıkarılması gerekmektedir. Sonuç olarak, hüzün turizmi; geçmişte yaşanan acıların, kayıpların ve trajedilerin unutulmamasını sağlayan, ziyaretçiyi düşündüren ve toplumsal hafızayı canlı tutan özel bir turizm türüdür. Türkiye ise sahip olduğu savaş alanları, şehitlikler, cezaevi müzeleri, afet bölgeleri ve toplumsal hafıza mekânlarıyla bu alanda önemli bir potansiyele sahiptir. Çanakkale, Sarıkamış, Sinop, Ankara'daki hafıza mekânları ve afet sonrası oluşan anma alanları, Türkiye'nin hüzün turizmi açısından öne çıkan başlıca değerleri arasında yer almaktadır. Bu potansiyelin doğru planlaması, Türkiye turizmine alternatif bir gelişim alanı kazandıracaktır.

Anahtar Kelimeler: Hüzün turizmi, karanlık turizm, destinasyon pazarlaması, turist motivasyonu, kayıp, trajedi

Dark Tourism and Its Potential in Türkiye

Ömer Türksever [1,*] & Yavuz Topkaya [2]

Abstract

This study aims to explain the concept of dark tourism within a theoretical framework and to identify the sites in Türkiye that can be considered within this scope in relation to the country's historical, cultural, and social heritage. The study argues that dark tourism is not limited to visits to places associated with death and tragedy; it also includes functions such as commemoration, learning, empathy, confronting the past, and preserving collective memory. In this context, Türkiye is considered to have significant dark tourism potential through a wide range of resources, including battlefields, martyrdoms, prison museums, disaster areas, migration-related sites, and places marked by social trauma. The study is based on a qualitative research design and employs document analysis. Relevant literature on dark tourism, together with academic theses, scholarly publications, and other sources related to places in Türkiye that may be evaluated within this framework, were examined. Based on these sources, sites with dark tourism potential were identified and descriptively evaluated in terms of their historical, cultural, and touristic value. The study does not include fieldwork or statistical analysis; rather, it seeks to present destinations in Türkiye that may stand out within the scope of dark tourism on the basis of the existing literature. Dark tourism refers to visits to places associated with death, war, disaster, suffering, grief, tragedy, and the darker dimensions of human history. This form of tourism offers emotional, historical, and intellectual experiences beyond ordinary travel practices. People are drawn to such places for different reasons, including curiosity, the desire to learn about the past, commemoration, national consciousness, empathy, drawing lessons from history, and, at times, the search for personal meaning. Therefore, dark tourism should be understood not only as travel centered on painful events, but also as a field of cultural heritage that helps preserve social memory. Türkiye has rich dark tourism potential due to its history of wars, migrations, destruction, social ruptures, and disasters. One of the most prominent destinations is the Çanakkale/Gallipoli Historical Site, where martyrdoms, monuments, battlefields, and museums make it one of the strongest dark tourism destinations in the country. The Sarıkamış martyrdom memorials and commemorative sites represent another important focal point reflecting the tragic consequences of war. Similarly, the Sinop Historical Prison, Ulucanlar Prison Museum, and the Diyarbakır Prison Memory Site stand out as dark heritage sites linked to punishment, loss of freedom, and collective memory. Certain disaster areas in Türkiye may also be evaluated within the scope of dark tourism. Areas that have become memory spaces after major earthquakes are important not only because they preserve the traces of disaster but also because they function as places of remembrance and solidarity. Memorials related to the 1999 Marmara Earthquake and the sites of memory emerging in cities affected by the 6 February 2023 earthquakes may be addressed more systematically in the future. In addition, the Commander-in-Chief Battlefields, the Battle of Sakarya sites, various martyrdoms, settlements bearing the memory of population exchange, and places marked by forced migration and social suffering may further diversify Türkiye's dark tourism resources. The development of dark tourism in Türkiye is important not only for destination diversification but also for strengthening historical awareness, preserving cultural heritage, and offering meaningful visitor experiences. However, ethical sensitivity should remain central in the presentation of such sites. The commercialization of tragedy, the transformation of suffering into spectacle, or the neglect of local

sensitivities may contradict the essence of dark tourism. Therefore, these places should be preserved carefully, interpreted accurately, and presented respectfully.

Keywords: Dark tourism, destination marketing, tourist motivation, loss, tragedy

Sosyal Bilgiler Eğitiminde Nevruz Bayramı ve Marteniçka Geleneğinin Kültürel Miras Bağlamında İncelenmesi

Mustafa Altay [1] & Hazal Özcan [2,*]
[1] Yabancılara Türkçe Öğretimi Mersin Üniversitesi
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Mersin Üniversitesi
hazalozcann29@gmail.com

Özet

Bu çalışmada, Nevruz Bayramı ile Marteniçka geleneği kültürel miras bağlamında ele alınmakta ve söz konusu unsurların sosyal bilgiler eğitimi açısından taşıdığı eğitsel potansiyel incelenmektedir. Toplumların tarihsel birikimini, ortak hafızasını, değerlerini ve kültürel sürekliliğini yansıtan geleneksel kutlamalar ile uygulamalar, bireylerin kültürel kimlik geliştirme süreçlerinde ve geçmiş ile bugün arasında anlamlı bağlar kurmalarında önemli işlevler üstlenen kültürel miras unsurları arasında yer almaktadır. Bu bağlamda Nevruz Bayramı ve Marteniçka geleneği, yalnızca belirli topluluklara özgü folklorik uygulamalar olarak değil; aynı zamanda kültürel aktarım, toplumsal aidiyet, ortak değerlerin yaşatılması ve kültürlerarası etkileşim açısından dikkate değer örnekler olarak değerlendirilmektedir. Sosyal bilgiler eğitimi ise bireyin toplumsal, tarihsel ve kültürel çevresini anlamlandırmasına katkı sunan temel disiplin alanlarından biri olarak bu tür kültürel unsurların eğitim ortamlarına taşınmasında önemli bir işleve sahiptir. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde doküman incelemesi deseniyle yapılandırılmıştır. Çalışmanın veri kaynaklarını, Nevruz Bayramı ve Marteniçka geleneğine ilişkin tarihsel ve kültürel literatür ile T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı oluşturmaktadır. Veriler betimsel analiz yoluyla incelenmiş; elde edilen bulgular kültürel miras, toplumsal değerler, geleneklerin kuşaktan kuşağa aktarımı ve sosyal bilgiler eğitiminin temel amaçları çerçevesinde değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda çalışmada öncelikle Nevruz Bayramı ile Marteniçka geleneğinin tarihsel kökenleri, sembolik anlamları ve kültürel işlevleri ortaya konulmuş; ardından bu unsurların sosyal bilgiler öğretim programında doğrudan ya da dolaylı olarak nasıl ilişkilendirilebileceği tartışılmıştır. Böylece kültürel mirasın korunması, yaşatılması ve eğitim yoluyla gelecek kuşaklara aktarılması açısından sosyal bilgiler dersinin sunduğu imkânlar görünür kılınmaya çalışılmıştır. Çalışma sonucunda, Nevruz Bayramı ve Marteniçka geleneğinin sosyal bilgiler eğitimi bağlamında kültürel miras bilinci, toplumsal dayanışma, ortak değerlerin tanınması, kültürel çeşitliliğe saygı ve tarihsel sürekliliğin kavranması bakımından önemli fırsatlar sunduğu değerlendirilmektedir. Bu unsurların öğretim sürecine dâhil edilmesinin, öğrencilerin hem kendi kültürel çevrelerini daha bilinçli biçimde tanımalarına hem de farklı kültürel geleneklere karşı duyarlılık geliştirmelerine katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Sonuç olarak çalışma, kültürel miras unsurlarının sosyal bilgiler öğretiminde daha sistematik ve işlevsel biçimde ele alınmasına yönelik kuramsal bir çerçeve sunmakta; aynı zamanda öğretim programı, ders içeriği ve sınıf içi uygulamalar bakımından geliştirilebilecek önerilere zemin hazırlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler eğitimi, kültürel miras, nevruz, marteniçka

An Examination of Nowruz and the Martenitsa Tradition in the Context of Cultural Heritage in Social Studies Education

Mustafa Altay [1] & Hazal Özcan [2,*]

Abstract

This study examines Nowruz and the Martenitsa tradition within the context of cultural heritage and explores the educational potential of these elements for social studies education. Traditional celebrations and practices that reflect societies' historical accumulation, collective memory, shared values, and cultural continuity constitute significant components of cultural heritage. Such elements play an important role in individuals' processes of developing cultural identity and in establishing meaningful connections between the past and the present. In this respect, Nowruz and the Martenitsa tradition should not be regarded merely as folkloric practices specific to certain communities; rather, they should also be considered as meaningful examples of cultural transmission, social belonging, preservation of common values, and intercultural interaction. As a field that contributes to individuals' understanding of their social, historical, and cultural environment, social studies education provides an important framework for bringing such cultural heritage elements into educational settings. The study was designed within a qualitative research framework through document analysis. The data sources consist of the historical and cultural literature on Nowruz and the Martenitsa tradition, together with the Social Studies Curriculum issued by the Ministry of National Education of the Republic of Türkiye. The data were analysed through descriptive analysis, and the findings were evaluated with reference to cultural heritage, social values, intergenerational transmission of traditions, and the fundamental aims of social studies education. Accordingly, the study first presents the historical origins, symbolic meanings, and cultural functions of Nowruz and the Martenitsa tradition. It then discusses how these cultural elements can be related, directly or indirectly, to the social studies curriculum. In this way, the study seeks to make visible the opportunities offered by social studies teaching for the preservation, continuation, and transmission of cultural heritage to future generations through education. The study concludes that Nowruz and the Martenitsa tradition offer important opportunities in the context of social studies education for fostering awareness of cultural heritage, strengthening social solidarity, recognizing shared values, promoting respect for cultural diversity, and understanding historical continuity. Integrating these elements into the teaching process may help students develop a more conscious understanding of their own cultural environment while also becoming more sensitive to different cultural traditions. In conclusion, the study provides a theoretical framework for addressing cultural heritage elements in social studies teaching in a more systematic and functional manner, while also laying the groundwork for practical recommendations concerning curriculum design, instructional content, and classroom practices.

Keywords: Social studies education, cultural heritage, nowruz, martenitsa

TYMM Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı'nın Kültür ve Miras Bağlamında İncelenmesi

Arzu Sönmez
Görsel İletişim Tasarımı Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
arzusonmez.gop@gmail.com

Özet

21. yüzyıl içerisinde her şey çok hızlı değişmekte ve gelişmekte olması bu değişimin programlarda da olmasını kaçınılmaz kılmıştır. Programlarda meydana gelen ihtiyaçlar ve 21. Yüzyılın getirdiklerine hazırlıklı bir toplumunda yetişmesi için Türkiye Yüzyılı Maarif modeli doğmuştur. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, Türk eğitim sisteminde temel bir vizyon değişikliğini temsil eden, öğrenciyi yalnızca akademik bilgiyle donatmayı değil; aynı zamanda ahlaki, estetik ve sosyal yönden gelişmiş "bütüncül" bir birey olarak yetiştirmeyi amaçlayan kapsamlı bir eğitim reformudur. Bir başka bir ifade ile Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli köklerine bağlı bireyler yetiştirme vizyonuyla yeniden şekillendirmektedir. Bu modelin temel bileşenlerinden biri olan ve "kültürel mirasın korunması" ilkeleri, Görsel Sanatlar dersinin işlevini salt bir teknik beceri kazandırma alanından, toplumsal hafızayı taşıyan bir disipline dönüştürmüştür. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli görsel sanatlar öğretim programında ifade edildiği şekliye şu şekildedir; "Görsel sanatlar eğitimi; bireyin kendini ve çevresini estetik bir perspektifle anlamlandırmasına, yenilikçi düşünme becerileri geliştirmesine ve sanatsal üretim süreçlerine aktif katılım sağlamasına olanak tanıyan bir ifade biçimidir. Bu süreç, merak ve hayret duygusuyla tetiklenen bir keşif yolculuğu olup; sanatsal algılama becerisi temelinde gözlem yapma, görsel bileşenleri çözümleme ve bu unsurlar arasındaki estetik ilişkileri yapılandırma aşamalarını kapsamaktadır." Tamda bu noktada bu çalışma da Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı; kültür ve miras bağlamında doküman analizi yöntemiyle incelenmiştir. Çalışma kapsamında, programın öğrencilere geleneksel sanatlarımızın (tezhip, minyatür, ebru, çini vb.) temel mantığını kavratma, sanat tarihi disiplini üzerinden millî estetik değerleri aktarma ve yaşadığı coğrafyanın kültürel kodlarını sanatsal üretim süreçlerine yansıtma becerileri ne kadar yer almaktadır durumu sorgulanmıştır. Çalışma bulgularına göre Maarif Modeli'nin Görsel Sanatlar programında kültürel mirası pasif bir obje olmaktan çıkarıp, öğrencinin doğrudan deneyimlediği ve yeniden yorumladığı dinamik bir sürece dönüştürdüğünü ortaya koymaktadır. Program, yerel estetik kodları evrensel sanat ilkeleriyle harmanlayarak, öğrencinin yaşadığı coğrafyaya dair aidiyetini güçlendirmekte ve "özgün, estetik, millî" bir sanat anlayışı geliştirmesine olanak tanımaktadır. Ayrıca, disiplinler arası geçişliliğin vurgulanmasıyla sanat eğitimi; tarih, coğrafya ve edebiyat gibi alanlarla bütünleşerek kültürel hafızanın sürekliliğine katkı sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, görsel sanatlar eğitimi, kültürel miras, sanat eğitimi

An Investigation of the Visual Arts Curriculum in the Context of Culture and Heritage

Arzu Sönmez

Abstract

The rapid pace of change and development in the 21st century has made the evolution of educational curricula inevitable. The "Century of Türkiye Education Model" was born out of the necessity to adapt to these changes and to cultivate a society prepared for the demands of the modern era. Representing a fundamental vision shift in the Turkish education system, this model is a comprehensive reform that aims to raise "holistic" individuals who are not only equipped with academic knowledge but are also developed morally, aesthetically, and socially. In other words, the Century of Türkiye Education Model reshapes education with the vision of raising individuals who are deeply rooted in their heritage. One of the core components of this model, the principle of "preserving cultural heritage," has transformed the function of Visual Arts education from a field of mere technical skill acquisition into a discipline that carries collective social memory. As stated in the Century of Türkiye Education Model Visual Arts curriculum: *"Visual arts education is a form of expression that enables individuals to interpret themselves and their environment through an aesthetic perspective, develop innovative thinking skills, and actively participate in artistic production processes. This process is a journey of discovery triggered by feelings of curiosity and wonder; it encompasses observation based on artistic perception, the analysis of visual components, and the structuring of aesthetic relationships between these elements."* At this precise point, this study examines the Century of Türkiye Education Model Visual Arts Curriculum within the context of culture and heritage using the document analysis method. The study investigates the extent to which the curriculum incorporates skills such as understanding the fundamental logic of traditional arts (illumination, miniature, marbling, tile art, etc.), transmitting national aesthetic values through the discipline of art history, and reflecting the cultural codes of the students' geography into their artistic production processes.The findings of the study reveal that the Maarif Model transforms cultural heritage from a passive object into a dynamic process that the student directly experiences and reinterprets. By blending local aesthetic codes with universal art principles, the program strengthens the student's sense of belonging to their geography and enables the development of an "original, aesthetic, and national" understanding of art. Furthermore, by emphasizing interdisciplinary fluidity, art education integrates with fields such as history, geography, and literature, contributing to the continuity of cultural memory.

Keywords: Century of TTürkiye Education Model, visual arts education, cultural heritage, art education

Toplumsal Normların Aktarılmasında Önemli İşleve Sahip Olan Atasözlerinin Doğru Anlaşılmasında Edatların İşlevi

Ünal Aldemir
Türkçe Öğretmenliği Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
unal.aldemir@erdogan.edu.tr

Özet

Edatlar; kelime grupları, cümleler ve paragraflar arasında çeşitli anlam ilişkileri kurmada kilit görevler üstlenen sözcük türüdür. Edat türleri (çekim, bağlama, ünlem, hitap vb.) içerisinde özellikle bağlama edatları; iki yargı arasında kurdukları zengin anlam ilişkileriyle (tersinelik, birliktelik, sıralama, açıklama vb.) anlatımın doğruluğunda ve zenginliğinde önemli görevler icra etmektedir. Söz konusu edatların bilinmesi ve bağlama uygun olarak ihtiyaç hâlinde seçilip doğru biçimde kullanılması, hem alıcı hem üretici dil becerileri açısından büyük önem taşımaktadır. Zira düşüncenin üretilmesinde, geliştirilmesinde ve düşünceler arasındaki çeşitli geçişlerde edatlara baş vurmadan cümle kurmak neredeyse imkansızdır. Binlerce yıllık birikimin tek bir cümleyle aktarıldığı atasözleri, içinde yoğun anlam ilişkileri barındırmaları dolayısıyla bu bağlamda bağlama edatları da ihtiva ediyor olmalıdır. Atasözlerindeki edatlar, kimi zaman açık kimi zaman da dilin tasarruf ilkesine dayalı olarak ifadeden zaman içinde düştükleri için örtük olarak atasözleri içinde kullanılmaktadır. Vatandaşlık eğitiminde hayati bir yere sahip olan toplumsal normların dil yoluyla aktarılmasında önemli bir işleve sahip olan atasözlerinin aktardığı anlamın doğru anlaşılması dolaylı olarak edatların bilinmesi ve doğru anlaşılmasıyla da yakından ilgilidir. Bu problem durumundan hareketle TÜBİTAK'ın 2209 Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programıkapsamında yürütülen bir proje çerçevesinde gerçekleştirilen bu çalışma, öğretmen adaylarının atasözlerinde var olan bağlama edatlarını ve bu edatlarca kurulan anlam ilişkilerini fark etme düzeylerine odaklanmaktadır. Araştırma, Türkiye'de bir eğitim fakültesinde, sosyal bilgiler öğretmenliği eğitimi alan öğretmen adayları üzerinden yürütülmüştür. Araştırmada ardışık karma yöntem deseni kullanılmış; nitel veriler doküman analiziyle, nicel veriler ise çoktan seçmeli ve boşluk doldurmalı bir ölçme aracı ile toplanmıştır. Uzman görüşü alınarak son şekli verilen bu ölçme aracı, Türkiye Türkçesinde yer alan ve farklı anlam ilişkileri kurma işlevine sahip bağlama edatlarını örneklendirecek atasözleri üzerine yapılandırılmıştır. Bu çalışma, edat öğretiminin bütüncül biçimde ele alınmasının önemine işaret etmesi ve Türkçenin anlam derinliğine katkı sunan edatların, kuşaktan kuşağa aktarılan ve yeni nesiller tarafından anlaşılması gereken millî miras olan atasözlerinin anlaşılırlığı ile ilişkisi bakımından değerlendirilmesine katkı sunması bakımında önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Vatandaşlık eğitimi, toplumsal norm, atasözü, edatlar

The Role of Preposition in Correctly Understanding Proverbs Which Play an Important Role in Transmitting Social Norms

Ünal Aldemir

Abstract

Prepositions are a type of word that plays a key role in establishing various semantic relationships between word groups, sentences, and paragraphs. Among the types of prepositions (inflectional, conjunctional, exclamatory, address, etc.), conjunctional prepositions, in particular, play important roles in the accuracy and richness of expression through the rich semantic relationships they establish between two judgments (contradiction, conjunction, ordering, explanation, etc.). Knowing these prepositions and selecting and using them correctly when needed, according to the context, is of great importance for both receptive and productive language skills. Indeed, it is almost impossible to construct sentences without resorting to prepositions in the production and development of thought and in various transitions between thoughts. Proverbs, which convey thousands of years of accumulated knowledge in a single sentence, must also contain conjunctional prepositions due to the intense semantic relationships they contain. The prepositions in proverbs are sometimes used explicitly, and sometimes implicitly, as they have been omitted from the expression over time due to the principle of linguistic economy. Proverbs, which play a vital role in conveying social norms through language in civics education, are indirectly related to the knowledge and correct understanding of prepositions for a correct understanding of their meaning. Based on this problem, this study, conducted within the framework of a project supported by TÜBİTAK's 2209 University Students Research Projects Support Program, focuses on the level of awareness among prospective teachers regarding the conjunctions present in proverbs and the semantic relationships established by these prepositions. The research was conducted on prospective teachers studying social studies teacher training at a faculty of education in Türkiye. A sequential mixed methods design was used in the research; qualitative data were collected through document analysis, and quantitative data were collected using a multiple-choice and fill-in-the-blank measurement tool. This assessment tool, finalized after expert consultation, is structured around proverbs that exemplify conjunctions in Turkish, which have the function of establishing different semantic relationships. This study is significant because it highlights the importance of a holistic approach to preposition teaching and contributes to the evaluation of the relationship between prepositions, which contribute to the semantic depth of Turkish, and proverbs, which are a national heritage passed down from generation to generation and need to be understood by new generations.

Keywords: Citizenship education, social norm, proverb, preposition

Ortaokul Öğrencilerinin Somut Olmayan Kültürel Mirasa Yönelik Görüşlerinin İncelenmesi

Seval Şafak [1,*] & Ali Meydan [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
sevallsafak@hotmail.com

Özet

Kültür, bir toplumun tarihsel süreç içinde oluşturduğu değerler bütünü olarak bireylerin kimlik gelişiminde önemli bir yere sahiptir. Bu bağlamda kültürel miras, geçmişten günümüze aktarılan bilgi, inanç ve uygulamalar yoluyla toplumsal sürekliliği sağlar. Özellikle somut olmayan kültürel miras; gelenekler, sözlü anlatımlar, törenler ve günlük yaşam pratikleri aracılığıyla bireylerin kültürle doğrudan bağ kurmasına imkân sağlar. Bu unsurların korunması ve yaşatılması, millî bilinç oluşumunu destekleyen temel ögeler arasında yer almaktadır. Eğitim öğretim sürecinde kültürel mirasa yer verilmesi, öğrencilerin kendi kültürel değerlerini tanımalarını ve içselleştirmelerini sağlar. Eğitim ortamlarında somut olmayan kültürel mirasa dayalı etkinliklerin yapılması, öğrencilerin kültürel farkındalıklarını artırırken aynı zamanda toplumsal aidiyet duygularını da güçlendirmektedir. Kültürel mirasın eğitim yoluyla aktarılması, öğrencilerin geçmiş ile gelecek arasında anlamlı bağlar kurmasına katkı sağlar. Bu durum, bireylerin tarihsel kökenlerini tanımalarına ve yaşadıkları toplumun değerlerini daha iyi anlamalarına yardımcı olmaktadır. Öğrenciler, kültürel unsurları öğrenme sürecinde yalnızca bilgi edinmemekte, aynı zamanda bu değerleri günlük yaşamlarında yaşatma sorumluluğu da kazanmaktadır. Geleneksel oyunlar, halk hikâyeleri, atasözleri, türküler ve törenler gibi unsurların eğitim ortamında kullanılması öğrenme sürecini zenginleştirmektedir. Böylece öğrenciler, kültürel mirası soyut bir kavram olarak değil, yaşamın doğal bir parçası olarak değerlendirebilmektedir. Ayrıca kültürel mirasa yönelik etkinlikler, öğrencilerin sosyal becerilerini geliştirmekte ve iş birliği duygularını artırmaktadır. Grup çalışmaları, drama etkinlikleri ve sözlü anlatım uygulamaları sayesinde öğrenciler aktif katılım göstermektedir. Bu süreç, öğrencilerin özgüven kazanmalarına ve kendilerini ifade etme becerilerinin gelişmesine de katkı sunmaktadır. Bunun yanında kültürel mirasın eğitim yoluyla aktarılması, toplumda birlik ve beraberlik duygusunun güçlenmesine yardımcı olmaktadır. Ortak değerlere sahip çıkan bireyler, toplumsal dayanışmanın önemini daha iyi kavramaktadır. Eğitim kurumları ise bu aktarım sürecinde önemli bir görev üstlenerek kültürel mirasın gelecek kuşaklara taşınmasında etkili bir rol oynamaktadır. Bu nedenle öğretim programlarında kültürel mirasa daha kapsamlı ve işlevsel biçimde yer verilmesi önem taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı, ortaokul öğrencilerinin somut olmayan kültürel mirasa yönelik görüşlerini ortaya çıkarmaktır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi benimsenmiş, model olarak ise temel nitel araştırma modeli tercih edilmiştir. Çalışma grubu, 2025-2026 eğitim öğretim yılında Kayseri'de bir ortaokulda 6. sınıfta öğrenim gören 8 öğrenciden oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Verilerin toplanması odak grup görüşmesiyle gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda öğrencilere yöneltilen 8 soru aracılığıyla onların görüşlerine ilişkin veriler elde edilmiştir. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Araştırmanın geçerlilik ve güvenirliği kapsamında veri toplama ve analiz süreçleri dikkatle yürütülmüştür. Araştırma bulguları, öğrencilerin somut olmayan kültürel mirasa yönelik görüşlerinin genel olarak olumlu yönde olduğunu ve farkındalık düzeylerinin yüksek olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Kültür, kültürel miras, somut olmayan kültürel miras, millî bilinç

An Examination of Middle School Students' Views on Intangible Cultural Heritage

Seval Şafak [1,*] & Ali Meydan [1]

Abstract

Culture, as the set of values a society develops over time, plays an important role in the identity formation of individuals. In this context, cultural heritage ensures social continuity through the transmission of knowledge, beliefs, and practices from the past to the present. Intangible cultural heritage, in particular, enables individuals to connect directly with culture through traditions, oral narratives, ceremonies, and daily life practices. Preserving and sustaining these elements is among the key factors that support the development of national consciousness. Including cultural heritage in the education process helps students recognize and internalize their own cultural values. Activities based on intangible cultural heritage in educational settings not only increase students' cultural awareness but also strengthen their sense of belonging. Transferring cultural heritage through education contributes to students establishing meaningful connections between the past and the future. This helps individuals understand their historical roots and better grasp the values of the society they live in. During the learning process, students not only acquire knowledge about cultural elements but also gain a sense of responsibility to sustain these values in their daily lives. The use of elements such as traditional games, folk tales, proverbs, folk songs, and ceremonies enriches the learning process. In this way, students begin to see cultural heritage not as an abstract concept but as a natural part of life. In addition, activities related to cultural heritage help develop students' social skills and increase their sense of cooperation. Through group work, drama activities, and oral expression practices, students actively participate in the learning process. This also contributes to building their self-confidence and improving their ability to express themselves. Furthermore, transferring cultural heritage through education strengthens the sense of unity and solidarity in society. Individuals who embrace shared values better understand the importance of social cohesion. Educational institutions play a significant role in this process by ensuring that cultural heritage is passed on to future generations. Therefore, it is important to include cultural heritage in curricula in a more comprehensive and functional way. The aim of this study is to reveal middle school students' views on intangible cultural heritage. A qualitative research method was adopted, and the basic qualitative research design was preferred as the model. The study group consists of 8 sixth-grade students studying at a middle school in Kayseri during the 2025–2026 academic year. A semi-structured interview form was used as the data collection tool. The data were collected through a focus group interview. In this context, data regarding students' views were obtained through 8 questions directed to them. The obtained data were analyzed using the content analysis method. Within the scope of validity and reliability, the data collection and analysis processes were carried out carefully. The findings of the study show that students' views on intangible cultural heritage are generally positive and that their level of awareness is high.

Keywords: Culture, cultural heritage, intangible cultural heritage, national consciousness

Müze Ortamlarının Eğitimsel Potansiyeli: Ulusal ve Uluslararası Müzelerin Web Tabanlı İçeriklerinin Karşılaştırmalı Analizi.

Özlem Elvan
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Ordu Üniversitesi
elvanozlem@hotmail.com

Özet

Dijitalleşme ile müzeler, yalnızca fiziksel mekânlar olmaktan çıkarak öğrenme süreçlerini destekleyen eğitim ortamlarına dönüşmüştür. Bu dönüşüm, müzelerin hem fiziksel hem de dijital bağlamda sunduğu öğrenme deneyimlerinin bütüncül bir şekilde ele alınmasını gerekli kılmaktadır. Bu araştırmanın amacı, ulusal ve uluslararası müzelerin web sitelerinde yer alan içerikler aracılığıyla hem dijital hem de fiziksel müze ortamlarına ilişkin eğitimsel uygulamaları inceleyerek karşılaştırmalı bir değerlendirme ortaya koymaktır. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı kapsamında doküman inceleme yöntemi ile yürütülmüştür. Veri kaynağını, seçilen müzelerin resmi web sitelerinde yer alan eğitim sekmeleri, öğretim materyalleri, atölye ve etkinlik duyuruları, sanal sergiler ve ziyaretçi bilgilendirme içerikleri oluşturmaktadır. Bu kapsamda web siteleri, müzelerin yalnızca dijital içeriklerini değil, aynı zamanda fiziksel mekânda sundukları eğitim uygulamalarını da yansıtan birincil dokümanlar olarak ele alınmıştır. Örneklem, Türkiye'den seçilen müzeler ile uluslararası ölçekte öne çıkan müzelerin dijital platformlarını kapsayacak şekilde amaçlı örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Analiz sürecinde içerikler; pedagojik yaklaşım, etkileşim düzeyi, öğrenci katılımı, etkinlik temelli öğrenme olanakları, dijital öğrenme araçlarının kullanımı ve vatandaşlık/kültürel miras eğitimi boyutları açısından değerlendirilmiştir. Araştırma bulgularının, uluslararası müzelerin hem dijital hem de fiziksel ortamlara ilişkin eğitim uygulamalarını daha sistematik, etkileşimli ve öğrenci katılımını teşvik edecek biçimde yapılandırdığını; buna karşın Türkiye'deki müzelerde içeriklerin daha çok bilgi aktarımına dayalı ve sınırlı etkileşim düzeyine sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca Türkiye bağlamında dikkat çeken bir diğer bulgu, özel müzelerin eğitim atölyeleri, etkinlik temelli öğrenme fırsatları ve katılımcı uygulamalar açısından daha zengin içerikler sunduğu; buna karşın kamu müzelerinde bu tür uygulamaların oldukça sınırlı ve yer yer yok denecek düzeyde kaldığı yönündedir. Bununla birlikte müzelerin hem fiziksel hem de dijital ortamlar aracılığıyla kültürel miras bilinci ve vatandaşlık eğitimi açısından önemli fırsatlar sunduğu, ancak bu potansiyelin kurumlar arasında farklılık gösterdiği değerlendirilmektedir. Bu çalışma, müzelerin eğitimsel işlevini fiziksel ve dijital boyutlarıyla birlikte ele alarak karşılaştırmalı bir perspektif sunmakta; müze eğitimi alanındaki literatüre katkı sağlamayı ve eğitimciler ile müze uzmanlarına daha kapsayıcı ve etkileşimli öğrenme ortamları tasarlamaya yönelik öneriler sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Müze eğitimi, dijital müze

The Educational Potential of Museum Environments: A Comparative Analysis of Web-Based Content from National and International Museums.

Özlem Elvan

Abstract

With digitalization, museums have transformed from mere physical spaces into educational environments that support learning processes. This transformation necessitates a holistic approach to the learning experiences offered by museums in both physical and digital contexts. The aim of this research is to provide a comparative evaluation by examining educational practices related to both digital and physical museum environments through the content found on the websites of national and international museums. The research was conducted using a qualitative research approach with a document analysis method. The data source consists of the education sections, teaching materials, workshop and event announcements, virtual exhibitions, and visitor information content on the official websites of the selected museums. In this context, websites are considered as primary documents reflecting not only the digital content of the museums but also the educational practices they offer in physical spaces. The sample was determined using a purposive sampling method to include the digital platforms of museums selected from Türkiye and prominent museums on an international scale. In the analysis process, the content was evaluated in terms of pedagogical approach, level of interaction, student participation, activity-based learning opportunities, use of digital learning tools, and citizenship/cultural heritage education dimensions. The research findings reveal that international museums have structured their educational practices in both digital and physical environments in a more systematic, interactive, and student-participatory manner; in contrast, the content in Turkish museums is more information-transmitting and has a limited level of interaction. Another noteworthy finding in the Turkish context is that private museums offer richer content in terms of educational workshops, activity-based learning opportunities, and participatory practices; whereas such practices are quite limited, and in some cases almost nonexistent, in public museums. Nevertheless, it is assessed that museums offer significant opportunities for cultural heritage awareness and citizenship education through both physical and digital environments, but this potential varies among institutions. This study aims to provide a comparative perspective by examining the educational function of museums in both its physical and digital dimensions; to contribute to the literature in the field of museum education; and to offer suggestions to educators and museum experts on designing more inclusive and interactive learning environments.

Keywords: Museum education, digital museum

7. Sınıf Kültür ve Miras Öğrenme Alanının Öğretim Sürecine Dair Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Görüşleri: Trabzon Örneği

Münevver Yıldırım
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Atatürk Üniversitesi
munevveryildirim--@hotmail.com

Özet

This study aims to examine in depth teachers' views and experiences regarding the teaching process of the 'Culture and Heritage' learning area in the Year 7 social studies curriculum. Designed as a basic qualitative research study, the study group consists of 10 social studies teachers working in Trabzon during the 2023–2024 academic year. A semi-structured interview form developed by the researcher was used as the data collection tool in the study. Content analysis was employed to analyse the data obtained. During the analysis phase, participants' views were first coded; these codes were then categorised according to their common characteristics and transformed into overarching themes. A participant validation process was employed to ensure the credibility and consistency of the research. According to the research findings, teachers aim primarily to instil values and skills such as patriotism, justice and historical empathy through the teaching of history topics. Furthermore, data obtained from teachers reveals that the methods most frequently used in teaching abstract concepts are storytelling, question-and-answer sessions and the use of local historical examples, with this process being supported by visual materials such as videos, maps and images. However, the study's results indicate that activities focused on direct experience, such as visits to historical sites, remain quite limited. Another finding of the study is that integrating Trabzon's historical heritage (local structures associated with figures such as Fatih and Kanuni) into lessons increases student motivation and interest in the subject. In this context, this finding helps students to develop a sense of ownership of the city they live in and ensures that the knowledge gained is retained for longer. Another finding from the research is that the intensity of the curriculum, time constraints and the fact that historical concepts are too advanced for the students' level constitute the main problems in the teaching process. The inadequacy of textbooks and students' detached attitudes towards history are further factors complicating the process. To overcome these challenges, teachers recommend increasing the number of teaching hours, promoting the wider use of active teaching methods, supporting the use of local history materials, and providing administrative support for out-of-school learning activities. Consequently, it is evident that history teaching enriched with elements of local heritage and supported by active methods plays a critical role in enhancing the effectiveness of the subject.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, kültür ve miras öğrenme alanı, öğretmen görüşleri

Social Studies Teachers' Views on the Teaching Process in the 7th Grade 'Culture and Heritage' Learning Area: The Case of Trabzon

Münevver Yıldırım

Abstract

This study aims to examine in depth teachers' views and experiences regarding the teaching process of the 'Culture and Heritage' learning area in the Year 7 social studies curriculum. Designed as a basic qualitative research study, the study group consists of 10 social studies teachers working in Trabzon during the 2023–2024 academic year. A semi-structured interview form developed by the researcher was used as the data collection tool in the study. Content analysis was employed to analyse the data obtained. During the analysis phase, participants' views were first coded; these codes were then categorised according to their common characteristics and transformed into overarching themes. A participant validation process was employed to ensure the credibility and consistency of the research. According to the research findings, teachers aim primarily to instil values and skills such as patriotism, justice and historical empathy through the teaching of history topics. Furthermore, data obtained from teachers reveals that the methods most frequently used in teaching abstract concepts are storytelling, question-and-answer sessions and the use of local historical examples, with this process being supported by visual materials such as videos, maps and images. However, the study's results indicate that activities focused on direct experience, such as visits to historical sites, remain quite limited. Another finding of the study is that integrating Trabzon's historical heritage (local structures associated with figures such as Fatih and Kanuni) into lessons increases student motivation and interest in the subject. In this context, this finding helps students to develop a sense of ownership of the city they live in and ensures that the knowledge gained is retained for longer. Another finding from the research is that the intensity of the curriculum, time constraints and the fact that historical concepts are too advanced for the students' level constitute the main problems in the teaching process. The inadequacy of textbooks and students' detached attitudes towards history are further factors complicating the process. To overcome these challenges, teachers recommend increasing the number of teaching hours, promoting the wider use of active teaching methods, supporting the use of local history materials, and providing administrative support for out-of-school learning activities. Consequently, it is evident that history teaching enriched with elements of local heritage and supported by active methods plays a critical role in enhancing the effectiveness of the subject.

Keywords: Social studies, culture and heritage learning area, teachers' views

Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Fotoğrafların Pedagojik ve Temsil İşlevleri: Öğretmen Görüşleri

Ahmet Polatcan
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anadolu Üniversitesi
apolatcan@hotmail.com

Özet

Sosyal Bilgiler eğitimi, öğrencilerin toplumsal olayları farklı disiplinlerin sunduğu çok yönlü bakış açılarıyla değerlendirebilmelerini amaçlayan bir öğretim alanıdır. Bu yönüyle ders, yalnızca bilgi aktarımına dayalı bir yapıdan ziyade; yorumlama, sorgulama ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirmeyi hedeflemektedir. Bu hedeflere ulaşılmasında ise öğretim sürecinde kullanılan materyallerin niteliği belirleyici bir rol oynamaktadır. Görsel materyaller öğrenme sürecinin önemli bir bileşeni olarak karşımıza çıkmaktadır. Özellikle soyut kavramların somutlaştırılmasında etkili olan bu materyaller, öğrencilerin bilgiyi daha kolay kavramasına ve zihinsel olarak yapılandırmasına katkı sağlamaktadır. Bununla birlikte görseller, yalnızca bilgiyi destekleyen araçlar değil; öğrencilerin yorum yapma, ilişki kurma ve anlam üretme süreçlerini destekleyen aktif öğrenme unsurlarıdır. Bu durum, görsellerin ders sürecinde bilinçli ve amaçlı kullanımını gerekli kılmaktadır. Görsel materyaller içerisinde fotoğrafın ayrı bir yeri bulunmaktadır. Çoğu zaman gerçeği doğrudan yansıttığı düşünülen fotoğraflar, aslında belirli bir bakış açısının ve seçimin ürünüdür. Bu nedenle fotoğrafların tamamen tarafsız olduğu varsayımı, eğitim sürecinde yanıltıcı sonuçlar doğurabilir. Dolayısıyla fotoğrafların sadece gösteren değil, aynı zamanda yorumlanması gereken birer metin gibi ele alınması önem taşımaktadır. Alanyazın incelendiğinde, fotoğrafların öğrencilerin dikkatini çektiği, motivasyonlarını artırdığı ve özellikle tarih ile coğrafya öğretiminde öğrenmeyi desteklediği görülmektedir. Ancak bu çalışmaların büyük bir bölümü, fotoğrafların öğretimi kolaylaştıran yönüne odaklanmakta; onların anlam üretme ve toplumsal gerçekliği yansıtma boyutunu sınırlı biçimde ele almaktadır. Oysa Sosyal Bilgiler dersinin doğası gereği, görsellerin neyi temsil ettiği ve hangi bakış açısını yansıttığı da en az öğretimsel katkısı kadar önemlidir. Bu çalışmanın amacı Sosyal Bilgiler ders kitaplarında yer alan fotoğrafların öğretmenler tarafından nasıl algılandığını, hem pedagojik hem de temsil boyutlarıyla ortaya koymaktır. Araştırma, Erzincan ilinde görev yapan 30 öğretmenle yarı yapılandırılmış görüşmeler aracılığıyla yürütülecektir. Katılımcılar amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenecek; veri toplama sürecinde pedagojik işlevler, toplumsal gerçeklik, kültürel temsil ve güncellik boyutlarını kapsayan açık uçlu sorular kullanılacaktır. Görüşme formu uzman görüşleri doğrultusunda geliştirilecek ve ön uygulama ile test edilecektir. Araştırma sürecinde elde edilen veriler, içerik ve betimsel analiz teknikleriyle incelenecek ve öğretmen görüşleri belirli temalar altında toplanacaktır. Bu temalar, fotoğrafların öğrenme sürecine katkısının yanı sıra toplumsal gerçekliği nasıl yansıttığına dair değerlendirmeleri de içerecektir. Katılımcı görüşleri ise gizlilik ilkesi doğrultusunda kodlanacaktır. Sonuç olarak, bu araştırmadan elde edilmesi beklenen bulgular, ders kitabı fotoğraflarının çoğunlukla öğrenmeyi destekleyen araçlar olarak görüldüğünü; ancak genellikle metni tekrar eden ve sınırlı anlam üretimi sağlayan unsurlar olarak değerlendirildiğini göstermesi yönündedir. Bununla birlikte görsellerin dikkat çekme ve somutlaştırma açısından katkı sunduğu kabul edilmekte; ancak eleştirel düşünme becerilerini geliştirme noktasında yeterince kullanılmadığı düşünülmektedir. Ayrıca fotoğrafların toplumsal çeşitliliği yansıtma, farklı kimlikleri görünür kılma ve güncellik açısından bazı eksiklikler barındırdığı da öngörülmektedir. Bu bağlamda,

ders kitabı görsellerinin yalnızca öğretimi destekleyen araçlar olarak değil, aynı zamanda anlam üreten ve toplumsal gerçekliği şekillendiren unsurlar olarak ele alınması gerektiği sonucuna ulaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler eğitimi, görsel materyaller, fotoğraflar, pedagojik işlev, toplumsal gerçekliği temsil

The Pedagogical and Representational Functions of Photographs in Social Studies Textbooks: Teachers' Perspectives

Ahmet Polatcan

Abstract

Social Studies education is an educational field aimed at enabling students to evaluate social phenomena through multiple disciplinary perspectives. In this regard, the course seeks to develop interpretation, inquiry, and critical thinking skills rather than focusing solely on knowledge transmission. The quality of the materials used in the teaching process plays a decisive role in achieving these objectives. Visual materials constitute an important component of the learning process. Particularly effective in concretizing abstract concepts, these materials help students grasp information more easily and structure it cognitively. Moreover, visuals are not merely supportive tools; they are active learning elements that facilitate interpretation, connection-making, and meaning construction. This highlights the need for the conscious and purposeful use of visuals in classroom practice. Among visual materials, photographs hold a distinctive place. Although they are often perceived as direct reflections of reality, photographs are in fact shaped by specific perspectives and selective choices. Therefore, assuming that photographs are entirely objective may lead to misleading conclusions in educational contexts. Accordingly, photographs should be regarded not only as representations but also as texts that require interpretation. A review of the literature indicates that photographs attract students' attention, enhance their motivation, and support learning, particularly in history and geography education. However, most studies focus on their facilitating role in instruction, while their potential for meaning-making and representing social reality is addressed to a limited extent. Yet, given the nature of Social Studies, what visuals represent and which perspectives they reflect are as important as their instructional contribution. The purpose of this study is to examine how teachers perceive photographs included in Social Studies textbooks in terms of both pedagogical and representational dimensions. The research will be conducted with 30 teachers working in Erzincan Province through semi-structured interviews. Participants will be selected using purposive sampling. Open-ended questions covering pedagogical functions, social reality, cultural representation, and relevance will be used for data collection. The interview form will be developed based on expert opinions and tested through a pilot study. The collected data will be analyzed using content and descriptive analysis techniques, and teachers' views will be organized under specific themes. These themes will address both the contribution of photographs to learning and their representation of social reality. Participants' responses will be coded to ensure confidentiality. In conclusion, the expected findings of this study suggest that textbook photographs are generally perceived as tools that support learning; however, they are often considered as elements that merely repeat textual content and offer limited meaning-making potential. At the same time, it is acknowledged that visuals help attract attention and concretize abstract concepts; however, they are thought to be insufficiently utilized in fostering critical thinking skills. Furthermore, it is anticipated that photographs may have limitations in representing social diversity, making different identities visible, and maintaining up-to-date relevance. In this respect, it is concluded that textbook visuals should be approached not only as instructional aids but also as elements that produce meaning and shape social reality.

Keywords: Social studies education, visual materials, photographs, pedagogical function, representation of social reality

Sanat Okunur mu, Anlaşılır mı? Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Sanat Okuryazarlığına İlişkin Fenomenolojik Deneyimleri

Şule Egüz [1] & Mehmet Mustafa Orhan [1,*]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Inönü Üniversitesi
mhmtmstfa44@icloud.com

Özet

Yaşamın içinden doğan ve insan etkinliğinin temel bir boyutu olan sanat, fizyolojik ihtiyaçlar kadar zorunlu olmasa da sosyal ve kültürel gereksinimlerin karşılanmasında önemli bir rol oynamaktadır. İnsanların estetik duygularıyla şekillenen bu etkinlik, bireylerin çevresini anlamlandırma, değer yargıları geliştirme ve eleştirel düşünme becerilerini destekleme açısından da büyük önem taşır. Bu bağlamda, sanat yalnızca bir kültürel ifade aracı değil, aynı zamanda Sosyal Bilgiler eğitiminin vazgeçilmez bir bileşeni olarak görülmektedir. Sosyal bilgiler öğretiminde sanat okuryazarlığı, öğrencilerin tarihsel ve kültürel bağlamları anlamalarına, toplumsal değerleri kavramalarına ve estetik farkındalık geliştirmelerine imkân tanıyarak, onları eleştirel düşünen, kültürel olarak duyarlı ve aktif vatandaşlar hâline getirmektedir. Bu çalışma, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının sanat okuryazarlığı algılarını fenomenolojik bir yaklaşım çerçevesinde derinlemesine incelemeyi ve eğitim bağlamında farkındalık oluşturmayı amaçlamaktadır. Araştırmanın amacı doğrultusunda, nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik desen tercih edilmiştir. Bu yaklaşım, öğretmen adaylarının sanat okuryazarlığına ilişkin algı, deneyim ve anlamlandırmalarını kapsamlı ve bütüncül bir şekilde ortaya koymaya imkân sağlamaktadır. Katılımcılar, araştırma amacına uygun olarak ölçüt örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Bu çalışmada belirlenen ölçüt, öğrencilerin "Sanat ve Müze Eğitimi" dersini almış olmalarıdır. Bu kriter, katılımcıların sanat okuryazarlığına ilişkin temel bilgi ve deneyime sahip olmalarını garanti altına almak amacıyla seçilmiştir. Araştırma, 2025–2026 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde, Malatya'da bulunan bir devlet üniversitesinin Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programına devam eden 4. sınıf öğrencileri katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak, katılımcıların sanat okuryazarlığı algılarını derinlemesine ve sistematik biçimde ifade edebilmelerini sağlamak amacıyla standartlaştırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Formun geliştirilme sürecinde öncelikle kapsam geçerliliğini sağlamak amacıyla ilgili literatür taranmış ve araştırmanın amacına uygun olarak taslak bir soru havuzu oluşturulmuştur. Bu süreçte, soruların anlaşılır, çok boyutlu olmayan ve yanıtlayıcıyı yönlendirmeyen nitelikte olmasına özen gösterilmiştir. Toplanan veriler, Moustakas (1994) fenomenolojik analiz modeli temel alınarak analiz edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular "Sanatı Nasıl Okuyoruz?: Öğretmen Adaylarının Sanat Okuryazarlığı Tanımları", "Sanat Okuryazarlığının Bireysel Deneyimlere Yansımaları", "Eğitimde Sanat Okuryazarlığının Rolü ve Önemi", "Sanat Okuryazarlığı Gelişiminde Karşılaşılan Güçlükler ve Fırsatlar" ve "Eleştirel ve Kültürel Perspektif: Sanat Okuryazarlığının Öğrenci Yeterliliklerine Katkısı" başlıkları altında sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sanat, sanat okuryazarlığı, eğitim, öğretmen adayları

Is Art Read or Understood? Phenomenological Experiences of Pre-Service Social Studies Teachers Regarding Arts Literacy

Şule Egüz [1] & Mehmet Mustafa Orhan [1,*]

Abstract

Art, born from life itself and a fundamental dimension of human activity, plays an important role in meeting social and cultural needs, although it is not as essential as physiological needs. This activity, shaped by human aesthetic sensibilities, is also crucial for supporting individuals' ability to make sense of their environment, develop values, and think critically. In this context, art is viewed not only as a means of cultural expression but also as an indispensable component of Social Studies education. Arts literacy in social studies enables students to understand historical and cultural contexts, grasp societal values, and develop aesthetic awareness, thereby fostering critical thinking, cultural sensitivity, and active citizenship. This study aims to explore pre-service Social Studies teachers' perceptions of arts literacy within a phenomenological framework and to raise awareness in the educational context. In line with the research objective, a phenomenological design, one of the qualitative research methods, was employed. This approach allows for a comprehensive and holistic exploration of prospective teachers' perceptions, experiences, and interpretations of art literacy. Participants were selected using criterion sampling in accordance with the research objective. The criterion for this study was that the students had taken the "Art and Museum Education" course. This criterion was established to ensure that participants possessed basic knowledge and experience related to art literacy. The study was conducted during the spring semester of the 2025–2026 academic year with the participation of fourth-year students enrolled in the Social Studies Teacher Education program at a state university in Malatya. As a data collection tool, a standardized interview form was used to enable participants to express their perceptions of art literacy in depth and in a systematic manner. During the development of the form, the relevant literature was first reviewed to ensure content validity, and a draft pool of questions was created in line with the research objective. In this process, care was taken to ensure that the questions were clear, unidimensional, and non-leading. The collected data were analyzed based on the phenomenological analysis model developed by Clark Moustakas (1994). The findings are presented under the following themes: "How Do We Read Art? Pre-Service Teachers' Definitions of Arts Literacy," "Reflections of Arts Literacy on Individual Experiences," "The Role and Importance of Arts Literacy in Education," "Challenges and Opportunities in Developing Arts Literacy," and "Critical and Cultural Perspectives: Contributions of Arts Literacy to Student Competencies."

Keywords: Art, art literacy, education, pre-service teacher

Yapay Zekâ Okuryazarlığı ve Yaşam Boyu Öğrenme Becerisi İlişkisinde Akademik Özdenetimin Aracı Rolü

Büket Şerefli Güney [1,*] & Hatice Güler [2]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Kırıkkale Üniversitesi
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi
buket.serefli@kku.edu.tr

Özet

Yapay zekâ uygulamaları eğitim, iş yaşamı ve günlük hayatın pek çok alanında hızla yaygınlaşmaktadır. Bu durum, yapay zekâyı anlamayı ve etkili biçimde kullanmayı ifade eden yapay zekâ okuryazarlığını, çağın temel becerilerinden biri haline getirmiştir. Aynı zamanda günümüz koşullarında bireylerden yaşam boyu öğrenmeye açık olmaları beklenmektedir. Bu araştırma, gelişimsel olarak bilişsel, duyuşsal ve öz düzenleme becerilerinin hızla yapılandığı ortaokul dönemine odaklanması bakımından önemli bir bağlama dayanmaktadır. Ortaokul öğrencileri, soyut düşünme becerilerinin gelişmeye başladığı, öğrenme stratejilerini bilinçli olarak kullanabildikleri ve akademik özdenetim davranışlarının şekillendiği bir geçiş evresindedir. Aynı zamanda bu yaş grubu, dijital teknolojilerle ve yapay zekâ temelli uygulamalarla yoğun biçimde etkileşim hâlindedir. Ancak öğrencilerin bu teknolojileri yalnızca tüketim amacıyla değil, bilinçli, eleştirel ve üretken biçimde kullanabilmeleri; yani yapay zekâ okuryazarlığı geliştirmeleri, onların öğrenme süreçlerine doğrudan etki edebilecek bir değişken olarak öne çıkmaktadır. Öte yandan yaşam boyu öğrenme, bireyin öğrenmeye yönelik motivasyonunu sürdürmesi, öğrenme sorumluluğunu üstlenmesi ve öğrenmeyi yaşamın tüm evrelerine yayabilmesi olarak tanımlanmaktadır. Bu becerinin gelişiminde öz düzenleme ve akademik özdenetim kritik bir rol oynamaktadır. Akademik özdenetim; bireyin hedef belirleme, strateji kullanma, öz değerlendirme ve motivasyon kontrolü süreçlerini bilinçli biçimde yönetmesini ifade etmektedir. Yapay zekâ okuryazarlığının öğrencilerin bilişsel farkındalıklarını artırarak öz düzenleme süreçlerini destekleyebileceği; gelişen özdenetim becerilerinin ise yaşam boyu öğrenme eğilimini güçlendirebileceği düşünüldüğünde özellikle ortaokul düzeyinde öğrencilerin dijital dönüşüm sürecine uyum sağlamaları açısından önemli görülmektedir. Bu araştırma, yapay zekâ okuryazarlığı ile yaşam boyu öğrenme becerileri arasındaki ilişkiyi anlamayı ve bu ilişkide akademik özdenetimin nasıl bir rol oynadığını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırmada önerilen teorik model Yapısal Eşitlik Modeli ile test edilmiştir. Araştırma Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi ortaokullarda öğrenim gören 500 ortaokul öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Veri toplama aracı olarak Yapay Zekâ Okuryazarlığı Ölçeği, Ortaokul Öğrencileri için Yaşam Boyu Öğrenme Becerileri Ölçeği ve Akademik Özdenetim Ölçeği kullanılmıştır. Veriler yapısal eşitlik modeli ve aracı değişken analizleri kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarının yapay zekâ tabanlı becerilerin kazandırılmasına yönelik eğitim tasarımlarının geliştirilmesine, yaşam boyu öğrenme stratejilerinin güçlendirilmesine ve özdenetimi destekleyen pedagojik yaklaşımların belirlenmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yapay zekâ okuryazarlığı, yaşam boyu öğrenme, özdenetim, aracılık

The Mediating Role of Academic Self-Regulation in the Relationship Between Artificial Intelligence Literacy and Lifelong Learning Skills

Büket Şerefli Güney [1,*] & Hatice Güler [2]

Abstract

Artificial intelligence applications are rapidly becoming widespread in many areas of education, work life, and daily life. This situation has made artificial intelligence literacy, which involves understanding and effectively using artificial intelligence, one of the essential skills of the era. At the same time, individuals are expected to be open to lifelong learning under current conditions. This research is based on the significant context of focusing on the middle school period, during which cognitive, affective, and self-regulation skills are rapidly developed. Middle school students are in a transitional phase where their abstract thinking skills begin to develop, they can consciously use learning strategies, and their academic self-regulation behaviors take shape. At the same time, this age group is intensely interacting with digital technologies and AI-based applications. However, the ability of students to use these technologies not only for consumption but also in a conscious, critical, and productive manner—in other words, to develop artificial intelligence literacy—stands out as a variable that can directly impact their learning processes. On the other hand, lifelong learning is defined as the individual's ability to maintain motivation for learning, take responsibility for their own learning, and extend learning throughout all stages of life. In the development of this skill, self-regulation and academic self-control play a critical role. Academic self-regulation refers to the individual's conscious management of the processes of goal setting, strategy use, self-evaluation, and motivation control. Considering that artificial intelligence literacy can support students' self-regulation processes by enhancing their cognitive awareness and that developing self-control skills can strengthen the tendency for lifelong learning, it is particularly important for middle school students to adapt to the digital transformation process. This research aims to understand the relationship between artificial intelligence literacy and lifelong learning skills and to reveal the role of academic self-regulation in this relationship. The theoretical model proposed in the study was tested using the Structural Equation Model. The research was conducted with 500 middle school students studying in official middle schools affiliated with the Ministry of National Education. As data collection tools, the Artificial Intelligence Literacy Scale, the Lifelong Learning Skills Scale for Middle School Students, and the Academic Self-Regulation Scale were used. The data were analyzed using structural equation modeling and mediating variable analyses. It is thought that the research findings will contribute to the development of educational designs aimed at acquiring AI-based skills, the strengthening of lifelong learning strategies, and the identification of pedagogical approaches that support self-regulation.

Keywords: Artificial intelligence literacy, lifelong learning, academic self-regulation, mediating

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve 5.Sınıf Ders Kitabında Sanat Okuryazarlığının İncelenmesi

Mustafa Çakır [1,*] & Furkan Altunay [2]
[1] Sosyal Bilgiler Eğitimi Bayburt Üniversitesi
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bayburt Üniversitesi
cakir364@anadolu.edu.tr

Özet

Sanat okuryazarlığı, bireylerin sanatsal ürünleri anlama, yorumlama ve eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirme becerilerini geliştiren önemli bir yeterliktir. Günümüzde eğitim programlarının, öğrencilerin bilişsel, duyuşsal ve sosyal gelişimlerini bütüncül bir yaklaşımla desteklemesi beklenmektedir. Bu doğrultuda, öğrencilerin yalnızca akademik bilgi edinmeleri değil, buna ek olarak aynı zamanda estetik duyarlılık kazanmaları ve kültürel mirasa bilinçli bir şekilde yaklaşmaları da önem kazanmaktadır. Özellikle Sosyal Bilgiler dersi, bireyin toplumsal yaşamla ilişkisini düzenleyen bilgi, beceri ve değerleri kazandırma amacıyla, sanat okuryazarlığı gibi disiplinler arası becerilerin geliştirilmesi için uygun bir zemin sunmaktadır. Sosyal Bilgiler öğretim programları ve ders kitapları, öğrencilerin kültürel farkındalıklarını artırmada ve estetik bakış açılarını geliştirmede önemli araçlar arasında yer almaktadır. Bu materyaller aracılığıyla öğrencilerin sanat eserlerini tanıma, anlamlandırma ve yorumlama becerilerinin desteklenmesi hedeflenmektedir. Ancak bu becerilerin öğretim programı ve ders kitaplarında ne ölçüde ve nasıl yer aldığı, eğitim sürecinin niteliğini doğrudan etkilemektedir. Bu bağlamda, öğretim programları ve ders kitaplarının sanat okuryazarlığı becerisini hangi kapsamda, hangi içerikler kullanılarak ele aldığının incelenmesi hem program geliştirme çalışmaları hem de uygulayıcılar açısından önemli veriler sunmaktadır. Bu doğrultuda, Sosyal Bilgiler öğretim programı ile ders kitaplarında sanat okuryazarlığı becerisinin hangi biçimde ve ne ölçüde ele alındığının incelenmesi önemli görülmektedir. Bu çalışmanın temel amacı ise Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli çerçevesinde hazırlanan Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ile bu programa bağlı olarak güncellenen 5. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabında sanat okuryazarlığı becerisinin nasıl yapılandırıldığını ve sunulduğunu analiz etmektir. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi deseni çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında incelenen dokümanlar, ilgili öğretim programı ve ders kitabı ile sınırlıdır. Araştırmadan elde edilen veriler, önceden belirlenmiş bir tema bulunmadığı için tümevarımsal içerik analizi yaklaşımıyla analiz edilmiştir. Bu süreçte veriler kodlanmış, benzer kodlar bir araya getirilerek temalar oluşturulmuş ve bu temalar doğrultusunda bulgular yorumlanmıştır. Analiz sürecinde NVivo 14 paket programından yararlanılmıştır. Elde edilen bulguların, sanat okuryazarlığı becerisinin eğitim materyallerindeki yeri ve sunum biçimi hakkında kapsamlı bir değerlendirme sunması ve alanyazına katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sanat okuryazarlığı, ders kitabı, doküman incelemesi, sosyal bilgiler

An Examination of Art Literacy in the Turkish 20th Education Model Social Studies Curriculum And 5th Grade Textbook

Mustafa Çakır [1,*] & Furkan Altunay [2]

Abstract

Art literacy is a crucial competency that enhances individuals' ability to understand, interpret, and critically evaluate artistic products. Today, educational programs are expected to support students' cognitive, affective, and social development through a holistic approach. In this context, it is becoming increasingly important for students not only to acquire academic knowledge but also to develop aesthetic sensitivity and a conscious approach to cultural heritage. Social Studies, in particular, provides a suitable environment for developing interdisciplinary skills such as art literacy, aiming to impart the knowledge, skills, and values that regulate an individual's relationship with social life. Social Studies curricula and textbooks are important tools in increasing students' cultural awareness and developing their aesthetic perspectives. The goal of these materials is to support students' ability to recognize, understand, and interpret works of art. However, the extent and manner in which these skills are incorporated into curricula and textbooks directly impacts the quality of the educational process. In this context, examining the scope and content used in curricula and textbooks to address art literacy skills provides important data for both curriculum development efforts and practitioners. In this context, examining the extent to which art literacy skills are addressed in the Social Studies curriculum and textbooks is considered important. The main objective of this study is to analyze how art literacy skills are structured and presented in the Social Studies Curriculum, prepared within the framework of the Turkish Century Education Model, and in the updated 5th-grade Social Studies textbook. The research was conducted using a document analysis design, a qualitative research method. The documents examined within the scope of the research are limited to the relevant curriculum and textbook. Since there was no predetermined theme, the data obtained from the research were analyzed using an inductive content analysis approach. In this process, the data were coded, similar codes were grouped together to form themes, and the findings were interpreted in line with these themes. The NVivo 14 software package was used in the analysis process. It is expected that the findings will provide a comprehensive evaluation of the place and presentation style of art literacy skills in educational materials and contribute to the literature.

Keywords: Art literacy, textbook, document analysis, social studies

Ortaokul Öğrencilerinde Dijital Okuryazarlığın Cinsiyete Göre İncelenmesi: Bir Meta-Analiz

Melisa Demir [1,*] & Erol Koçoğlu [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Inönü Üniversitesi
demir_melisa2@icloud.com

Özet

Dijital okuryazarlık, günümüzde bilgiyi bir cihazdan öğrenmenin ve kullanmanın ötesinde, her türlü sosyal ağda, platformda bulunan olgu ve olayların farkına varıp, anlamlandırıp, eleştiri süzgecinden geçirdikten sonra, yorumlamayı ve hayatlarımıza nasıl dahil edeceğimizi öğretir. Bir nevi, bireylerin teknolojiyi kullanma sanatı olarak da tanımlanabilir. Dijital okuryazarlık kavramı, her dersin öğretim programında bulunan ve eğitimin her kademesinde kazandırılması gereken bir beceri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu beceri için öğrenciler ne kadar farkındalık oluşturup, benimserse ve hayatına uygularsa dünya onlar için daha güvenilir bir yer olacaktır. Bu araştırma, ortaokul öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeylerini belirlemek amacıyla yapılmış olan çalışmalardaki cinsiyet faktörünün, dijital okuryazarlık düzeyinde farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılmıştır. Çalışma da meta-analiz yöntemi kullanılarak incelenen çalışmalar bir çatı altında toplanmıştır. Araştırmada, 2020-2026 yılları arasında ortaokul öğrencilerinin dijital okuryazarlık düzeylerine odaklanan 11 çalışma (8 tez, 3 makale) sistematik bir şekilde analiz edilmiştir. Veriler, Compherensive Meta-Analysis V4 programı kullanılarak çözümlenmiştir. Veriler analiz edilmeden önce yayın yanlılığını önlemek adına huni grafiği, Egger testi, Trim and Fill yöntemleri kullanılmıştır. Bulgular incelendiğinde, cinsiyet değişkenin dijital okuryazarlık düzeyinde etkisinin olmadığı ortaya çıkmıştır. Çalışmada sınıf düzeyi ve yayının yapıldığı yıl moderatör değişken olarak ele alınmıştır. Moderatör değişkenlerden biri olan sınıf düzeyi moderatöründe, 6. Sınıf düzeyinde kız öğrenciler lehine anlamlı bir farklılık ortaya çıkmıştır. Bir diğer moderatör olan yayın yılında ise, bazı yıllarda erkekler lehine anlamlı farklılıklar olduğu kanısına varılmıştır. Bu farklılıkların günümüze gelindikçe etkisini yitirmesi dikkat çeken diğer sonuçlar arasındadır. Bu durum son yıllarda gelişen dijitalleşme, teknolojiye daha kolay erişim olanakları gibi sebeplerle açıklanabilir. Bu ivmeyi korumak adına, dezavantajlı bölgelerdeki öğrencilerin de teknolojiye ve dijital içeriklere erişimi desteklenmelidir. Sosyal bilgiler gibi derslerde etik ve bilgi kirliliği gibi konulara daha fazla yer verilmelidir. Bu çalışmada, 11 çalışma analiz edilmiştir. Bu sebeple, farklı ortaokullarda dijital okuryazarlık düzeylerini tek bir örneklem dahilinde incelemek yerine daha geniş bir perspektif üzerinden cinsiyet bağlamını da ele alarak incelediği için diğer çalışmalardan ayrışmaktadır. Bu çalışmanın bundan sonraki ortaokullarda yapılacak olan dijital okuryazarlık çalışmalarına köprü görevi görmesi amaçlanmaktadır. İlerleyen yıllarda alan yazına eklenecek yeni çalışmalarla dijitalleşmenin değişimi daha fazla veri setiyle de takip edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Dijital okuryazarlık, ortaokul, cinsiyet, moderatör

Examination of Digital Literacy in Middle School Students By Gender: A Meta-Analysis

Melisa Demir [1,*] & Erol Koçoğlu [1]

Abstract

Digital literacy, in today's world, goes beyond merely acquiring and using information through a device; it involves recognizing phenomena and events across various social networks and platforms, making sense of them, filtering them through a critical perspective, interpreting them, and learning how to integrate them into our lives. In this sense, it can also be defined as the art of using technology effectively. The concept of digital literacy appears as a skill included in the curriculum of every subject and one that should be developed at all levels of education. The more students develop awareness of this skill, adopt it, and apply it in their daily lives, the safer and more reliable the world will become for them. This study aims to determine whether the gender factor creates a significant difference in digital literacy levels by synthesizing studies conducted on middle school students' digital literacy levels. In this study, the examined research was brought together under a single framework using the meta-analysis method. A total of 11 studies (8 theses and 3 articles) conducted between 2020 and 2026, focusing on middle school students' digital literacy levels, were systematically analyzed. The data were analyzed using the Comprehensive Meta-Analysis (CMA) V4 program. Prior to analysis, publication bias was assessed using funnel plots, Egger's test, and the Trim and Fill method. The findings revealed that the gender variable does not have a significant effect on digital literacy levels. In the study, grade level and publication year were considered as moderator variables. Regarding the grade level moderator, a significant difference in favor of female students was found at the 6th-grade level. As for the publication year, it was concluded that in some years there were significant differences in favor of male students. One of the notable findings is that these differences tend to diminish over time. This situation can be explained by factors such as the rapid development of digitalization in recent years and easier access to technology. In order to sustain this progress, access to technology and digital content should also be supported for students in disadvantaged regions. Additionally, topics such as ethics and information pollution should be given more emphasis in courses like social studies. In this study, 11 works were analyzed. Therefore, rather than examining digital literacy levels within a single sample from different middle schools, this study distinguishes itself from others by addressing the issue from a broader perspective and considering the gender context. It is intended that this study will serve as a bridge for future research on digital literacy in middle schools. In the coming years, with the addition of new studies to the literature, the transformation of digitalization can be monitored with larger datasets.

Keywords: Digital literacy, middle school, gender, moderator

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Yapay Zekâ Okuryazarlık Düzeylerinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi

Edanur Özen [1,*] & Ahmet Durmaz [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
edanrzn@gmail.com

Özet

21. yüzyıldaki teknolojik gelişmelere bakıldığında, bu gelişmelerin oldukça ileri seviyelere ulaştığı görülmektedir. Bu gelişmelerden biri de yapay zekâ teknolojileridir. Günlük yaşamda pek çok alanda başvurulan araçlar hâline gelen yapay zekânın doğru ve etkili bir şekilde kullanılabilmesi için bireylerin bu konuda bilgi sahibi olmaları gerekmektedir. Bu noktada yapay zekâ okuryazarlığı kavramı önem kazanmaktadır. Yapay zekâ okuryazarlığını küçük yaştaki bireylerden başlayarak öğretilmesi gerekebilir. Çünkü gelinen çağda teknolojiyle bireyler iç içe yaşadıklarından ve gelen her yeni neslin teknolojiye çok fazla ilgi duymasından dolayı her alanda yapay zekâ araçları kullanılmaktadır. Ancak doğru şekilde kullanılması önem kazanmaktadır. Öğrencilere okuryazarlık becerisini kazandıracak bireylerden biri de öğretmenlerdir. Sosyal alanın her noktasında sosyal bilgiler dersi görülmektedir, yapay zekâ okuryazarlığında da sosyal bilgiler öğretmenlerine etkili bilgi düzeyi sağlamaları açısından bu konuda öğrencilere yardımcı olmaları gerekmektedir. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin yapay zekâ okuryazarlığının düzeyinin bilinmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda araştırmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yapay zekâ okuryazarlık düzeylerini farklı değişkenlere göre incelemektir. Araştırmada özellikle yaş, cinsiyet, sınıf düzeyi, yapay zekâ kullanım düzeyi ve yapay zekâ kullanım sıklığı gibi değişkenlere göre yapay zekâ okuryazarlık düzeylerinin farklılaşıp farklılaşmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama deseni kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Türkiye'de öğrenim gören sosyal bilgiler öğretmen adayları oluştururken, örneklemini çeşitli devlet üniversitelerinin eğitim fakültesinde öğrenim gören 1., 2., 3. ve 4. sınıf sosyal bilgiler öğretmen adayları oluşturmaktadır. Örneklem seçiminde kolay örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak, geçerlilik ve güvenirliği sağlanmış "Yapay Zekâ Okuryazarlığı Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçekte kullanım, değerlendirme ve etik olmak üzere üç alt boyut vardır. Veriler, öğretmen adaylarının gönüllülük esasına dayalı olarak toplanmıştır. Verilerin analizinde betimsel istatistiksel tekniklerden yararlanılmıştır. Araştırma sürecinde etik ilkelere uyulmuş, kişisel verilerin korunmasına özen gösterilmiş ve veriler yalnızca bilimsel amaçlar doğrultusunda kullanılmıştır. Elde edilen bulguların, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yapay zekâ okuryazarlık düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koyması ve geleceğin öğretmenlerinin yapay zekâ okuryazarlık düzeylerinin geliştirilmesine katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yapay zekâ, yapay zekâ okuryazarlığı, sosyal bilgiler öğretmen adayları, teknoloji kullanımı

Examination Of Artificial Intelligence Literacy Levels of Social Studies Teacher Candidates in Terms of Different Variables

Edanur Özen [1,*] & Ahmet Durmaz [1]

Abstract

Considering the technological advancements of the 21st century, it is evident that these developments have reached highly advanced levels. One of the most prominent of these advancements is artificial intelligence technologies. As artificial intelligence has become a tool frequently utilized in many aspects of daily life, it is essential for individuals to possess sufficient knowledge to use these technologies effectively and appropriately. At this point, the concept of artificial intelligence literacy gains importance. Artificial intelligence literacy may need to be taught beginning from an early age. In the contemporary era, individuals live closely intertwined with technology, and each new generation demonstrates a strong interest in technological advancements; consequently, artificial intelligence tools are utilized across virtually all domains. However, the importance of their proper and responsible use has become increasingly evident. Teachers are among the key agents responsible for equipping students with literacy skills. Social studies, as a subject, is present in nearly every aspect of the social sphere; therefore, social studies teachers are expected to support students in developing artificial intelligence literacy by providing effective and informed guidance in this area. Accordingly, it is essential to determine the level of artificial intelligence literacy among social studies teachers.Accordingly, the aim of this study is to examine the artificial intelligence literacy levels of social studies teacher candidates. In particular, the study investigates whether artificial intelligence literacy levels differ according to variables such as age, gender, grade level, level of artificial intelligence use, and frequency of use. In this study, the descriptive survey model, one of the quantitative research methods, was employed. The population of the study consists of social studies teacher candidates studying in Türkiye, while the sample comprises 1st, 2nd, 3rd, and 4th grade social studies teacher candidates enrolled in the faculties of education at various public universities. Convenience sampling method was used in the selection of the sample. As a data collection tool, the "Artificial Intelligence Literacy Scale," which has established validity and reliability, was utilized. The scale includes three sub-dimensions: usage, evaluation, and ethics. The data were collected on a voluntary basis from teacher candidates. Descriptive statistical techniques were used in the analysis of the data. Throughout the research process, ethical principles were followed, and attention was paid to the protection of personal data. The data were used solely for scientific purposes. The findings are expected to provide a comprehensive framework regarding whether artificial intelligence literacy levels of social studies teacher candidates differ in terms of various variables and to contribute to the development of artificial intelligence literacy among future teachers.

Keywords: Artificial intelligence, artificial intelligence literacy, social studies teacher candidates, technology use

Toprak Okuryazarlığı: Sosyal Bilgiler Eğitiminde Sürdürülebilir Bir Gelecek

Tarkan Taşdemir [1,*] & Erol Koçoğlu [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Inönü Üniversitesi
tarkantasdemir44@hotmail.com

Özet

Günümüz de her geçen gün çevre sorunlarında artışlar olmakta bu da doğal kaynakların korunması için daha sağduyulu olmamızı gerektirmektedir. Toprak günümüzde, erozyon, sanayi atıkları, tarımda anız yakma, çölleşme, şehirsel atıklar ve tuzlanmanın vermiş olduğu zararlar neticesinde her geçen gün biraz daha yok olmaktadır. Oysa tüm canlılar ile ekosistemlerin varlığı ve geleceği, hava ve su kadar toprağa da bağlıdır. Toprak doğal düzenin korunmasında en temel noktada bulunmaktadır. Toprağın bu denli önemli olması sürdürebilirlik açısından eğitimde yeni beceri ve stratejilerin belirlenmesini gerekli kılmıştır. Sürdürülebilirlik bir unsurun uzun vadede yapısının korunup geleceğe aktarılması olarak ifade edilebilir. Sürdürülebilir bir düzenin sağlanması ve bugün ki olanakların ileride de kullanılabilmesi için bireylerin farkındalıklarının yüksek olması gerekmektedir. Farkındalığın oluşmasında eğitim faktörü karşımıza çıkmaktadır. Eğitimlerde özelden genele bir yöntem belirleyerek toprağın ne ifade ettiği ve dünya için öneminin kavranması sağlanmalıdır. Toprak okuryazarlığı; toprak hakkında bilgi edinilmesi, toprağın daha bilinçli kullanılması ve korunması konusunda bilgiler edinmesinin yanında bu edindiği bilgileri davranışa dönüştürmesi ifade eder. Yapılan davranış değişiklikleri sayesinde kişilerde toprak ve çevre farkındalığının yükselmesini sağlamaktadır. Bu araştırma da toprak ve toprak okuryazarlığının önemini anlatmak, toprak okuryazarlığı becerisinin kazandırmada sosyal bilgiler eğitiminin öneminden bahsetmek ve sürdürülebilir bir dünya düzeninin sağlanıp geleceğe aktarmada nasıl bir öneminin olduğunu anlatmak için yapılmıştır. Yapılan çalışmada literatürde sınırlı sayıda olan çalışmalardan ve 2024 Sosyal Bilgiler Öğretimi Programında elde edilen bilgilere göre toprak okuryazarlığının sosyal bilgiler eğitimi kapsamında direkt bir beceri olarak sayılmadığı ve kazanımlar içerisinde verilmediği görülmektedir. Bu kavramın daha çok çevre okuryazarlığı ve tarım okuryazarlığı başlıkları içerisinde geçtiği saptanmaktadır. Bu da sosyal bilgiler eğitiminde bu beceri üzerinde bir boşluğun olduğunu göstermektedir. Hem literatürdeki boşluğu doldurmak hem de sosyal bilgiler eğitimi kapsamında toprak okuryazarlığının önemine dikkat çekmek için bu çalışma yapılmaktadır. Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi kullanılarak yurt içi ve yurt dışı kaynaklardan bilgilerin toplanıp, ulaşılan literatürdeki kaynakların analizi yapılmıştır. El de edilen bilgiler neticesinde sosyal bilgiler dersi aracılığıyla toprak okuryazarlık becerisi kazandırılması ve sürdürülebilir gelecekteki rolü üzerindeki etkisi çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Toprak okuryazarlığı, sürdürülebilirlik, doğal çevre, sosyal bilgiler, farkındalık, toprak

Soil Literacy: A Sustainable Future in Social Studies Education

Tarkan Taşdemir [1,*] & Erol Koçoğlu [1]

Abstract

Today, environmental problems are increasing day by day, which necessitates a more sensible approach to the protection of natural resources. Soil is gradually disappearing due to the damage caused by erosion, industrial waste, stubble burning in agriculture, desertification, urban waste, and salinization. However, the existence and future of all living things and ecosystems depend on soil as much as on air and water. Soil is at the most fundamental point in the preservation of the natural order. The importance of soil has made it necessary to determine new skills and strategies in education in terms of sustainability. Sustainability can be defined as the preservation of the structure of an element in the long term and its transfer to the future. In order to ensure a sustainable order and to be able to use today's opportunities in the future, individuals need to have a high level of awareness. The education factor comes to the fore in the formation of awareness. In education, a method should be adopted that moves from the specific to the general, ensuring that the meaning of soil and its importance for the world are understood. Soil literacy refers to acquiring knowledge about soil, learning about its more conscious use and protection, and translating this knowledge into behavior. Through these behavioral changes, individuals' awareness of soil and the environment is increased. This research was conducted to explain the importance of soil and soil literacy, to discuss the importance of social studies education in acquiring soil literacy skills, and to explain its importance in ensuring and passing on a sustainable world order to the future. The study shows that, based on the limited number of studies in the literature and the information obtained from the 2024 Social Studies Curriculum, soil literacy is not directly considered a skill within social studies education and is not included in the learning outcomes. This concept is mostly found under the headings of environmental literacy and agricultural literacy. This indicates a gap in social studies education regarding this skill. This study is conducted both to fill this gap in the literature and to draw attention to the importance of soil literacy within social studies education. This research utilized document analysis, a qualitative research method, to collect information from domestic and international sources, and to analyze the sources in the available literature. Based on the information obtained, the study investigated the impact of acquiring soil literacy skills through social studies lessons and their role in a sustainable future.

Keywords: Soil literacy, sustainability, natural environment, social studies, awareness, soil

Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kentsel Deneyimin Yeri: Kent Okuryazarlığı Perspektifinden Kuramsal Bakış

Hilal Keski [1,*] & Ömer Temizkan [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
hilalkeski5@gmail.com

Özet

Modern birey için kent, sadece beton yığınlarından, çelik yapılardan veya karmaşık ulaşım ağlarından ibaret olan ruhsuz ve statik bir fiziksel mekân değildir. Aksine kent; bireyin içine doğduğu, ilk toplumsallaşma adımlarını attığı, hafızasını biriktirdiği ve kendi özgün kimliğini inşa ettiği dinamik, yaşayan ve sürekli nefes alan bir yaşantı sahnesidir. Bir bireyin her gün adımladığı caddeler, durakladığı meydanlar veya aşina olduğu sokak köşeleri, sadece coğrafi birer koordinat değil; bireyin kentsel aidiyetini, toplumsal hafızasını ve varoluşunu simgeleyen derin anlam katmanlarıdır. Bu noktada asıl mesele, kentin sadece bir yerleşim yeri olarak "kentleşmesi" değil, bireyin bu mekânda nasıl bir "kentsel deneyim" inşa ettiğidir. Bir sokağın köşesinden dönmek ya da bir meydanda durmak, yalnızca fiziksel bir yer değiştirme değil, özünde politik ve toplumsal bir eylemdir. Dolayısıyla, bir sokağın kaldırımlarında yürümek basit bir yer değiştirme eylemi değil, özünde bireyin kenti okuması, anlamlandırması ve orada bir hak iddia etmesiyle şekillenen politik ve toplumsal bir deneyimdir. Vatandaşlık, günümüzde büyük ölçüde bu kentsel pratikler üzerinden deneyimlenmekte ve kamusal alana katılım, hak arama, aidiyet kurma gibi süreçler kentin ritmiyle şekillenmektedir. Ancak sosyal bilgiler eğitimi literatüründe, vatandaşlık eğitiminin bu yaşanan kentsel zemini kuramsal düzeyde yeterince yer bulamamıştır. Bu bildiri, kentsel deneyimi salt bir yerleşme biçimi olmaktan çıkarıp, vatandaşlık eğitiminin merkezinde olma durumunu vurgulamayı amaçlayan kuramsal bir tartışma sunmayı hedeflemektedir. Çalışma, üç temel katman üzerine inşa edilmiştir: Kevin Lynch'in zihinsel harita kavramıyla bireyin kenti nasıl okuduğu; Henri Lefebvre'nin kent hakkı ve David Harvey'in kentsel adalet perspektifiyle mekânda var olmanın politik anlamı; John Dewey ve Walter Parker'ın yaklaşımlarıyla da bu yaşantısal sürecin sosyal bilgiler eğitimine nasıl entegre edilebileceği sorgulanmaktadır. Bildiri, bu bağlamda kent okuryazarlığının vatandaşlık eğitimini soyut bir kavram olmaktan çıkarıp somut ve hayatın içinden bir zemine taşıyacağını, bu bakış açısıyla sosyal bilgiler eğitiminin hem kavramsal bir derinlik hem de yeni bir öğrenme pratiği kazandıracağını savunmaktadır. Araştırma nitel desende doküman inceleme tekniği ile kurgulanıp elde edilen veriler betimsel analiz ile analiz edilecektir. Araştırmanın veri kaynakları; kentsel imge, kent hakkı, yaşantısal öğrenme ve vatandaşlık eğitimi alanlarında literatüre yön veren temel kuramsal metinler ile Türkiye'deki sosyal bilgiler dersi ile ilgili akademik yayınlar oluşturacaktır. Verilerin analiz süreci devam ettiği için bulgulara yer verilmemiştir.

Anahtar Kelimeler: Kentsel deneyim, vatandaşlık eğitimi, sosyal bilgiler eğitimi, kentsel mekân, kent okuryazarlığı

The Place of Urban Experience in Social Studies Education: A Theoretical Investigation From Perspective of Urban Literacy

Hilal Keski [1,*] & Ömer Temizkan [1]

Abstract

For the modern individual, the city is not merely a soulless and static physical space composed of concrete piles, steel structures, or complex transportation networks. On the contrary, the city is a dynamic, living, and breathing stage of experience where the individual is born, takes the first steps of socialization, accumulates memory, and constructs their unique identity. The streets one walks every day, the squares one pauses in, or the familiar street corners are not just geographical coordinates; they are deep layers of meaning symbolizing an individual's urban belonging, social memory, and existence. At this point, the core issue is not simply the "urbanization" of the city as a settlement, but how the individual constructs an "urban experience" within this space. Turning a street corner or standing in a square is not merely a physical displacement, but essentially a political and social act. Therefore, walking on the sidewalks of a street is not a simple act of relocation; it is fundamentally a political and social experience shaped by the individual's reading and making sense of the city and claiming a right within it. In contemporary society, citizenship is largely experienced through these urban practices, and processes such as participation in the public sphere, seeking rights, and establishing a sense of belonging are shaped by the rhythm of the city. However, within the social studies education literature, this "lived urban ground" of citizenship education has not been sufficiently addressed at a theoretical level. This paper aims to present a theoretical discussion that emphasizes placing urban experience at the center of citizenship education, rather than treating it as a mere settlement pattern. The study is built upon three fundamental layers: how individuals read the city through Kevin Lynch's concept of "mental maps"; the political meaning of existence in space through Henri Lefebvre's "right to the city" and David Harvey's"urban justice" perspectives; and how this experiential process can be integrated into social studies education through the approaches of John Dewey and Walter Parker. In this context, the paper argues that urban literacy transforms citizenship education from an abstract concept into a concrete, lived foundation, asserting that this perspective will provide both conceptual depth and a new learning practice to social studies education. The research is designed in a qualitative model using the document analysis technique, and the data will be analyzed through descriptive analysis. The data sources of the study consist of fundamental theoretical texts that shape the literature on urban image, the right to the city, experiential learning, and citizenship education, as well as academic publications related to the social studies course in Türkiye. As the data analysis process is currently ongoing, specific findings have not been included.

Keywords: Urban experience, citizenship education, social studies education, urban space, urban literacy

Hukukun Dijital Yüzü: Hukuk İçerik Üreticiliğinin Sosyal Bilgiler Öğretim Potansiyeli ve Sınırları

Zeynep Esra Bayrak [1,*], Ünsal Osman Açıkgöz [2] & Banu Çulha Özbaş [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Dokuz Eylül Üniversitesi
[2] Hukuk Fakültesi Ankara Üniversitesi
zeyfb35@gmail.com

Özet

Bu çalışma, hukuk okuryazarlığının öğretiminde "lawfluencing" (hukuk içerik üreticiliği) olgusunun rolünü ve bu olgunun sosyal bilgiler eğitimi bağlamındaki yansımalarını incelemeyi amaçlamaktadır. Günümüzün dijitalleşen ve dikkat ekonomisi tarafından şekillenen öğrenme ortamlarında, sosyal medya içerikleri bireylerin bilgiye erişim biçimlerini ve öğrenme alışkanlıklarını köklü biçimde dönüştürmektedir. Bu bağlamda lawfluencerlar, hukuki bilgi ile gündelik yaşam pratiklerini bir araya getirerek geniş kitlelere ulaşan yeni nesil gayriresmî öğrenme aktörleri olarak öne çıkmaktadır. Özellikle video temelli platformlarda üretilen içerikler, hukuk bilgisinin daha erişilebilir, anlaşılır ve ilgi çekici biçimde sunulmasına olanak tanımaktadır. Lawfluencing, öğrencilerin temel hukuk kavramlarını, hak ve sorumluluklarını ve güncel hukuki meseleleri bağlamsal ve etkileşimli biçimde öğrenmelerine katkı sunma potansiyeline sahiptir. Görsel-işitsel içeriklerin sağladığı avantajlar sayesinde öğrenciler, hukuki bilgiyi soyut bir alan olmaktan çıkararak gündelik yaşamla ilişkilendirebilmektedir. Bununla birlikte lawfluencerlar, profesyonel bilgi ile popüler anlatım biçimleri arasında bir denge kurarak, özellikle genç kitlelerin hukuka yönelik ilgisini artırmakta ve öğrenme motivasyonlarını desteklemektedir. Bununla birlikte lawfluencing'in eğitimsel kullanımı bazı önemli pedagojik ve etik sınırlılıkları da beraberinde getirmektedir. İçeriklerin doğruluğu ve güvenilirliği, bilginin yüzeyselleşmesi, algoritmaların içerik görünürlüğünü belirlemesi ve popülerlik kaygısıyla bilginin sadeleştirilmesi gibi unsurlar, hukuk okuryazarlığının eleştirel ve derinlikli biçimde gelişmesini zorlaştırabilmektedir. Bu durum, sosyal bilgiler öğretiminde yalnızca içerik aktarımına değil, aynı zamanda medya okuryazarlığı, eleştirel düşünme ve bilgi doğrulama becerilerine de odaklanılması gerektiğini ortaya koymaktadır. Araştırma, lawfluencing içeriklerinin kullanıcı katılımı ile ilişkisini analiz etmek ve bu içerikleri üreten hesapların yapısal özelliklerini incelemek amacıyla karma yöntem yaklaşımıyla tasarlanmıştır. Veri toplama sürecinde, yüksek izlenme sayılarına sahip popüler hukuk temalı videolar ile bu içerikleri üreten 10 lawfluencer hesabı incelenerek bir veri seti oluşturulmuştur. Nicel analiz kapsamında, videoların konu odağı, süresi, hedef kitle düzeyi ve ele alınan hukuk alanları gibi yapısal özellikleri ile kullanıcıların beğeni, yorum ve görüntülenme gibi katılım davranışları arasındaki ilişkilerin korelasyon analizi ile incelenmesi ve sunulması planlanmıştır. Nitel analiz boyutunda ise lawfluencerların içerik üretim pratikleri; hedef kitleleri, içerik odakları, amaçları, profesyonel kimlik ile gündelik anlatım biçimleri arasındaki denge, medya materyali kullanımı ve izleyici ile kurulan etkileşim biçimleri tematik içerik analizi ile değerlendirilecektir. Ayrıca içeriklerin hukuk okuryazarlığına katkı potansiyeli, bilginin doğruluğu ve etik boyutları da kapsamlı biçimde ele alınması planlanmaktadır. Elde edilen ilk bulgular, lawfluencerların hedef kitlelerine uygun stratejik içerik planlaması yaparak farklı öğrenme ihtiyaçlarına hitap ettiklerini ve bu sayede kullanıcı katılımını artırdıklarını göstermektedir. Ek olarak, lawfluencing'in bilinçli ve eleştirel bir yaklaşımla sosyal bilgiler öğretimine entegre edilmesi durumunda, hukuk okuryazarlığının geliştirilmesine katkı sunabilecek yenilikçi bir öğrenme aracı olduğu; ancak pedagojik ve etik boyutlarının dikkatle yönetilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Lawfluencing, hukuk okuryazarlığı, sosyal bilgiler, içerik üreticisi, sosyal medya

The Digital Face of Law: The Potential and Limitations of Lawfluencing in Social Studies Education

Zeynep Esra Bayrak [1,*], Ünsal Osman Açıkgöz [2] & Banu Çulha Özbaş [1]

Abstract

This study aims to examine the role of the "lawfluencing" (legal content creation) phenomenon in teaching legal literacy and its reflections within the context of social studies education. In today's digitalized learning environments shaped by the attention economy, social media content is radically transforming how individuals access information and their learning habits. In this regard, lawfluencers stand out as a new generation of informal learning actors who reach broad audiences by bridging legal knowledge with everyday life practices. Particularly, content produced on video-based platforms allows legal information to be presented in a more accessible, comprehensible, and engaging manner. Lawfluencing has the potential to contribute to students' contextual and interactive learning of basic legal concepts, rights, responsibilities, and contemporary legal issues. Thanks to the advantages provided by audiovisual content, students can move legal knowledge beyond being an abstract field and relate it to daily life. Furthermore, by balancing professional expertise with popular narrative styles, lawfluencers increase the interest of young audiences in law and support their learning motivation. However, the educational use of lawfluencing also brings significant pedagogical and ethical limitations. Factors such as the accuracy and reliability of content, the superficialization of information, the role of algorithms in determining content visibility, and the oversimplification of data due to popularity concerns can hinder the development of critical and in-depth legal literacy. This situation reveals that social studies education must focus not only on content transmission but also on media literacy, critical thinking, and fact-checking skills. The research is designed with a mixed-methods approach to analyze the relationship between lawfluencing content and user engagement, as well as to examine the structural characteristics of the accounts producing this content. During the data collection process, a dataset was created by examining popular law-themed videos with high view counts and 10 lawfluencer accounts. Within the scope of quantitative analysis, it is planned to examine and present the relationships between the structural features of the videos—such as subject focus, duration, target audience level, and legal fields addressed—and user engagement behaviors like likes, comments, and views through correlation analysis. In the qualitative analysis dimension, lawfluencers' content production practices will be evaluated through thematic content analysis, focusing on their target audiences, content foci, objectives, the balance between professional identity and everyday narrative styles, use of media materials, and modes of interaction established with the audience. Additionally, the potential contribution of the content to legal literacy, the accuracy of information, and ethical dimensions are planned to be handled comprehensively. Preliminary findings indicate that lawfluencers appeal to different learning needs by employing strategic content planning suitable for their target audiences, thereby increasing user engagement. In conclusion, it is suggested that if lawfluencing is integrated into social studies teaching with a conscious and critical approach, it can serve as an innovative learning tool contributing to the development of legal literacy; however, its pedagogical and ethical dimensions must be managed with care.

Keywords: Lawfluencing, legal literacy, social studies, influencer, social media

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda (2024) Kültür Okuryazarlığı Becerisinin Yeri

Elif Bilgen [1,*], Ünal Şimşek [1] & Hatice Gedik [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Aksaray Üniversitesi
elifbilgen.02@gmail.com

Özet

Kültür, toplum tarafından nesilden nesile değişerek aktarılan değerler bütünüdür. Teknolojinin gelişmesi ve toplumsal ilişkilerin kuvvetlenmesi küreselleşme kavramını doğurmuştur. Küreselleşme kavramının yayılmasıyla kültürel okuryazarlık kavramı ortaya çıkmıştır. Kültür okuryazarlığı; insanların içinde bulunduğu kültürü ve diğer bütün kültürlerin maddî ve manevî değerlerini, düşüncelerini, örflerini, adetlerini, geleneklerini ve göreneklerini değerlendirerek kültürler arasındaki farkları anlamasıdır. Kültürel okuryazarlık farklı kültürde yetişen insanları ortak bir amaç için birleştiren bir beceridir. Kültürün sosyal gerçekliğini anlamlandırmak suretiyle kültür okuryazarlığı ön plana çıkarılır. Sosyal bilgiler dersinin amaçlarından biri, öğrencilere içinde bulundukları toplumu ve farklı toplumların etkileşimini anlatmaktır. Sosyal bilgiler dersi içeriğinde toplumların kültürleri tanıması, farklı kültürler hakkında çeşitli bilgilere sahip olması kültürel okuryazarlık için önemlidir. Sosyal bilgiler dersi programında toplumların dünü, bugünü ve yarınına yer verilmektedir. Öğrencilerin içinde yaşadıkları kültürü anlamaları, kendi kültürel miraslarını korumalarına katkı sağlar. Böylelikle öğrenciler sosyal bilgiler dersi kapsamında kültür okuryazarı bireyler olarak yetişirler. Bu çalışmanın amacı, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda (2024) bulunan becerilerden biri olan kültür okuryazarlığının programdaki yerini ortaya koymaktır. Bu çalışma, nitel araştırma olarak kurgulanmış, elde edilen veriler betimsel analiz tekniğine göre düzenlenmiştir. Araştırma yapılırken kültür okuryazarlığı kavramı, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda (2024) yer alan dört kriter çerçevesinde ele alınmıştır. Araştırmada sosyal bilgiler dersi öğretim programının temel yaklaşımı ve özel amaçları, sosyal bilgiler dersi öğretim programının uygulanmasına ilişkin esaslar, içerik çerçevesi ve öğrenme çıktıları ölçüt olarak belirlenmiştir. Araştırmanın bulgularına göre kültür okuryazarlığı kavramının programdaki dağılımında bir orantısızlık görülmektedir. Programın temel yaklaşımı ve özel amaçları kısmında 18 maddeden 4'ü, içerik çerçevesi kısmında 6 öğrenme alanından 4'ü, öğrenme çıktılarında ise toplam 71 çıktıdan 18'i kültür okuryazarlığıyla doğrudan veya dolaylı olarak ilişkilendirilmiştir. Dördüncü kriter olan programının uygulanmasına ilişkin esaslar kısmında ise 12 maddeden hiçbiri kültür okuryazarlığıyla doğrudan veya dolaylı olarak ilişkilendirilmemiştir. Araştırmanın sonuçlarından hareketle, öğretim programları için önemli bir yer tutan içerik çerçevesi ve öğrenme çıktı sayısının, sosyal bilgiler dersi öğretim programında artırılması önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: 2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı, kültür okuryazarlığı, beceri, doküman incelemesi

The Place of Cultural Literacy Skills in the Social Studies Curriculum of the Turkish Century Education Model (2024)

Elif Bilgen [1,*], Ünal Şimşek [1] & Hatice Gedik [1]

Abstract

Culture is the totality of values passed down from generation to generation within a society, undergoing changes along the way. The development of technology and the strengthening of social relations have given rise to the concept of globalization. The concept of cultural literacy emerged with the spread of the concept of globalization. Cultural literacy is the ability of people to understand the differences between cultures by evaluating the material and spiritual values, thoughts, customs, traditions, and practices of the culture in which they live and of all other cultures. Cultural literacy is a skill that unites people from different cultures towards a common goal. Cultural literacy is emphasized by making sense of the social reality of culture. One of the aims of social studies lessons is to explain to students the society they live in and the interaction between different societies. In social studies lessons, it is important for societies to recognize each other's cultures and to have various information about different cultures for cultural literacy. The social studies curriculum includes topics such as the past, present, and future of societies. Students' understanding of the culture in which they live contributes to their ability to preserve their own cultural heritage. In this way, students develop into culturally literate individuals within the scope of social studies lessons. The aim of this study is to reveal the place of cultural literacy, one of the skills included in the Turkish Century Education Model Social Studies Curriculum (2024). This study was designed as a qualitative research project, and the data obtained were organized according to descriptive analysis techniques. During the research, the concept of cultural literacy was examined within the framework of the four criteria included in the Turkish Century Education Model Social Studies Curriculum (2024). In this research, the basic approach and specific objectives of the social studies curriculum, the principles regarding the implementation of the social studies curriculum, the content framework, and the learning outcomes were determined as criteria. According to the research findings, there is a disproportion in the distribution of the concept of cultural literacy within the curriculum. In the program's core approach and specific objectives section, 4 out of 18 items are directly or indirectly related to cultural literacy; in the content framework section, 4 out of 6 learning areas are related to the same topic; and in the learning outcomes section, 18 out of 71 outcomes are directly or indirectly related to cultural literacy. In the fourth criterion, the principles for the implementation of the program, none of the 12 items are directly or indirectly related to cultural literacy. Based on the research findings, it is recommended that the content framework and the number of learning outcomes, which hold a significant place in curricula, be increased in the social studies curriculum.

Keywords: The 2024 Turkish Century Education Model Social Studies Curriculum, cultural literacy, skills, document review

Ortaokul Öğrencilerinin Yapay Zekâ Okuryazarlığı Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi

Birol Bulut [1], Muhammed Kürşat Öksüzoğlu [1,*] & Cihan Bilir [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Fırat Üniversitesi
mkoksuzoglu@firat.edu.tr

Özet

Günümüzde yapay zekâ teknolojilerindeki hızlı gelişim, eğitim alanında köklü bir dönüşüm sürecini beraberinde getirmiş ve öğrenme-öğretme süreçlerinin yeniden yapılandırılmasına zemin hazırlamıştır. Bu dönüşümle birlikte öne çıkan yapay zekâ okuryazarlığı; öğrencilerin yapay zekâ teknolojilerini tanıma, bu teknolojilerin temel ilke ve işleyiş mekanizmalarını kavrama, uygulama süreçlerinde ortaya çıkan etik, mahremiyet ve toplumsal etkileri değerlendirme ve bu sistemlerle etkileşim kurarken eleştirel ve sorumlu bir yaklaşım geliştirme yeterliklerini kapsayan çok boyutlu bir beceri alanı olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle, bireylerin erken yaşlardan itibaren söz konusu yetkinliklerle donatılması, çağın gerekliliklerine uyum sağlayabilmeleri açısından büyük önem taşımaktadır. Özellikle ortaokul dönemi; öğrencilerin bilişsel, sosyal ve duyuşsal gelişimlerinin hız kazandığı, teknolojik farkındalıklarının şekillendiği ve problem çözme ile analitik düşünme becerilerinin temellendiği kritik bir evre olarak öne çıkmaktadır. Bu dönemde kazanılan bilgi, beceri ve farkındalıklar, öğrencilerin ilerleyen eğitim yaşamlarını ve teknolojiyle kuracakları ilişkiyi doğrudan etkilemektedir. Buna karşın, alan yazınında ortaokul düzeyindeki öğrencilerin yapay zekâ okuryazarlığına odaklanan çalışmaların oldukça sınırlı olduğu ve bu alanda daha fazla ampirik araştırmaya ihtiyaç duyulduğu görülmektedir. Bu doğrultuda araştırmanın amacı, ortaokul öğrencilerinin yapay zekâ okuryazarlığı düzeylerini belirlemek ve bu düzeylerin çeşitli demografik değişkenler açısından farklılaşıp farklılaşmadığını incelemektir. Araştırmada, nicel araştırma yöntemlerinden kesitsel tarama deseni kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemi, 2025–2026 eğitim-öğretim yılında Millî Eğitim Bakanlığına bağlı devlet okullarında öğrenimlerine devam eden ortaokul öğrencilerinden oluşmaktadır. Örneklem seçiminde kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Araştırma verileri, "Yapay Zekâ Okuryazarlığı Ölçeği" ve kişisel bilgi formu aracılığıyla toplanmaktadır. Elde edilen verilerin istatistiksel analizleri SPSS paket programı ile yürütülecektir. Verilerin analizinde, öğrencilerin yapay zekâ okuryazarlığı düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için bağımsız örneklemler t-testi; sınıf düzeyi, anne eğitim durumu ve baba eğitim durumu değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını saptamak için ise tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılacaktır. Çalışmanın veri toplama süreci hâlen devam etmektedir. Elde edilecek bulguların, ortaokul öğrencilerinin yapay zekâ okuryazarlığı düzeylerine ilişkin mevcut durumu ortaya koyması ve bu alanda yapılacak eğitim uygulamalarına katkı sağlaması beklenmektedir. Ayrıca, çalışma sonuçlarının öğretmenler, araştırmacılar ve politika yapıcılar için yol gösterici nitelikte olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ortaokul öğrencileri, yapay zekâ, yapay zekâ okuryazarlığı

Examining the Artificial Intelligence Literacy Levels of Middle School Students in Terms of Various Variables

Birol Bulut [1], Muhammed Kürşat Öksüzoğlu [1,*] & Cihan Bilir [1]

Abstract

In today's world, the rapid development of artificial intelligence technologies has brought about a profound transformation in the field of education and has paved the way for the restructuring of teaching and learning processes. Within this transformation, artificial intelligence literacy has emerged as a prominent concept and is considered a multidimensional skill area encompassing students' abilities to recognize artificial intelligence technologies, understand their fundamental principles and operational mechanisms, evaluate the ethical, privacy-related, and societal implications arising during their application, and develop a critical and responsible approach while interacting with these systems. Therefore, equipping individuals with these competencies from an early age is of great importance in enabling them to adapt to the requirements of the contemporary era. The middle school period, in particular, stands out as a critical stage during which students' cognitive, social, and affective development accelerates, their technological awareness is shaped, and their problem-solving and analytical thinking skills are established. The knowledge, skills, and awareness acquired during this period directly influence students' subsequent educational experiences and their relationship with technology. However, a review of the literature reveals that studies focusing on the artificial intelligence literacy of middle school students are quite limited, indicating a need for more empirical research in this field. Accordingly, the aim of this study is to determine the artificial intelligence literacy levels of middle school students and to examine whether these levels differ according to various demographic variables. The study employs a cross-sectional survey design, one of the quantitative research methods. The sample of the study consists of middle school students enrolled in public schools affiliated with the Ministry of National Education during the 2025–2026 academic year. Convenience sampling was used in the selection of the sample. Research data are being collected through the "Artificial Intelligence Literacy Scale" and a personal information form. The statistical analyses of the collected data will be conducted using the SPSS package program. In the analysis of the data, an independent samples t-test will be used to determine whether students' artificial intelligence literacy levels differ significantly according to the gender variable, while one-way analysis of variance (ANOVA) will be employed to examine differences based on grade level, mother's education level, and father's education level. The data collection process of the study is still ongoing. It is expected that the findings to be obtained will reveal the current status of middle school students' artificial intelligence literacy levels and contribute to educational practices in this field. Furthermore, the results of the study are anticipated to provide guidance for teachers, researchers, and policymakers.

Keywords: Middle school students, artificial intelligence, artificial intelligence literacy

Türkiye'de Medya Okuryazarlığı Alanında Yapılan Tezlerin Bibliyometrik Analizi

Ayşe Karamanlı [1], Ilayda Durmuş [1], Aybüke Akar [1] & Özlem Ulu Kalın [2,*]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Artvin Çoruh Üniversitesi
[2] Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Artvin Çoruh Üniversitesi
ozlemulu@artvin.edu.tr

Özet

Medya toplumların bilgilenme, haberdar olma, topluma haber verme, boş zamanlarda eğlenme ve bu boş zamanları değerlendirme gibi toplumun ihtiyaçlarını karşılayan bir iletişim biçimidir. Medya endüstrisindeki gelişmeler ve iletişim teknolojilerinin yaygınlaşması, günümüzde medyanın gücünü artırmıştır. Medya okuryazarlığı, artan önemi sayesinde günümüzde giderek daha fazla bireyi ilgilendiren bir konu haline gelmiştir. Akademik çalışmalarda da yer edinen medya okuryazarlığı konusunda çok fazla yayın yapılmıştır. Bu çalışmada medya okuryazarlığı alanında Türkiye'de 2021-2025 yılları arasında hazırlanmış yüksek lisans ve doktora tezlerinin bibliyometrik analiz yöntemiyle incelenerek, medya okuryazarlığı konusundaki mevcut durumun ortaya çıkarılması amaçlanmaktadır. Bu amaç doğrultusunda medya okuryazalığı konusunda yapılan tezlerin bibliyometrik analizi yapılacaktır. Bibliyometrik analiz belirli bir konuda üretilmiş yayınların birbirleriyle olan ilişkilerinin sayısal olarak analizidir. Konu literatürünün farklı başlıklardaki dağılım ve eğilimlerini ortaya çıkarır. YÖKTEZ veri tabanında medya okuryazarlığı terimiyle ulaşılan ve erişim izni verilen 285 tez, bibliyometrik analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Tezlerin analizi için Office programında üniversite, tür, danışman, dil, yöntem, çalışma grubu, sayfa sayısı, anahtar kelime ve kaynakça türü başlıkları açılmış ve elde edilen veriler tablolaştırılmıştır. Çalışma sonucunda incelenen tezlerin genellikle devlet üniversitelerinde, sınırlı sayıda vakıf üniversitelerinde hazırlandığı sonucuna ulaşılmıştır. İncelenen tezlerin 213 tanesi yüksek lisans, 68 tanesi de doktora düzeyindedir. Yıllara tez sayılarında göre kronolojik bir artış olduğu saptanmıştır. Tez danışmanları ile ilgili bulgulara bakıldığında en çok Doç. Dr. ünvanlı danışmanların olduğu, en az ise Dr. Öğretim Üyesi unvanında danışmaların olduğu görülmüştür. Hazırlanan tezlerin çoğu Türkçe dilinde hazırlanmıştır. Bunun yanı sıra İngilizce ve Almanca dillerinde hazırlanan tezlerde mevcuttur. Tezlerde nitel yöntemin daha çok tercih edildiği, ardından nicel ve karma yöntemlerin kullanıldığı söylenebilir. İncelenen tezlerde çalışma grubu ve örneklem olarak öğrenci, öğretmen, veli, yetişkin ve karma örneklem olarak kullanıldığı saptanmıştır. Tezler 41-1382 sayfa aralığındadır. Elde edilen sonuçlara göre tezlerde anahtar kelime olarak medya okuryazarlığı eğitimi, dijital okuryazarlık, sosyal medya, 21. yüzyıl becerileri, yalan haber, dijitalleşme, yapay zekâ, sosyal davranış kullanıldığı görülmüştür. İncelenen tezlerde en çok makale, kitap, kitap bölümü, lisansüstü tezler ve en az bildiri kaynakça olarak yararlanılmıştır. Bu çalışmanın medya okuryazarlığı alanında çalışma yapmak isteyen araştırmacılara rehberlik edebileceği düşünülmektedir. Araştırmacılar bu çalışmada incelenen konulara farklı boyutlar ekleyerek çalışmanın kapsamını genişletebilirler.

Anahtar Kelimeler: Medya okuryazarlığı, bibliyometrik analiz, lisansüstü eğitim

Bibliometric Analysis of Theses on Media Literacy in Türkiye

Ayşe Karamanlı [1], Ilayda Durmuş [1], Aybüke Akar [1] & Özlem Ulu Kalın [2,*]

Abstract

Media is a form of communication that meets societal needs such as being informed, staying informed, providing news to the public, and enjoying leisure time and making the most of it. Developments in the media industry and the widespread use of communication technologies have increased the power of media today. Media literacy, due to its increasing importance, has become a topic of concern for more and more individuals. Media literacy has also gained prominence in academic studies, with numerous publications on the subject. This study aims to reveal the current state of media literacy in Türkiye by examining master's and doctoral theses prepared in the field of media literacy between 2021 and 2025 using bibliometric analysis. To this end, a bibliometric analysis of theses on media literacy will be conducted. Bibliometric analysis is the numerical analysis of the relationships between publications produced on a specific topic. It reveals the distribution and trends of the literature on the subject across different headings. 285 theses found in the YÖKTEZ database using the term "media literacy" and for which access permission was granted were evaluated using bibliometric analysis. For the analysis of the theses, the following categories were created in the Office program: university, type, supervisor, language, method, study group, number of pages, keywords, and bibliography type, and the obtained data was tabulated. The study concluded that the theses examined were generally prepared at state universities, with a limited number at private universities. Of the theses examined, 213 were master's theses and 68 were doctoral theses. A chronological increase in the number of theses over the years was observed. Regarding thesis supervisors, it was found that the most common supervisors were those with the title of Associate Professor, and the least common were those with the title of Assistant Professor. Most of the theses were prepared in Turkish. However, there were also theses prepared in English and German. It can be said that qualitative methods were preferred in the theses, followed by quantitative and mixed methods. The study groups and samples used in the examined theses included students, teachers, parents, adults, and mixed samples. The theses ranged in page count from 41 to 1382. According to the results obtained, the keywords used in the theses were media literacy education, digital literacy, social media, 21st-century skills, fake news, digitalization, artificial intelligence, and social behavior. The most frequently cited sources in the theses examined were articles, books, book chapters, and graduate theses, while the least frequently cited sources were conference papers. It is believed that this study can guide researchers who wish to conduct research in the field of media literacy. Researchers can expand the scope of this study by adding different dimensions to the topics examined.

Keywords: Media literacy, bibliometric analysis, postgraduate education

İklim Okuryazarlığı ile Bireysel Karbon ve Su Ayak İzi Farkındalığının Geliştirilmesi: Atölye Temelli Bir Eğitim Programının Etkileri

Furkan Kayhan [1,*] & Büşra Çimen [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Pamukkale Üniversitesi
furkannkayhan2003@gmail.com

Özet

Bu çalışma, ortaokul 5. ve 6. sınıf öğrencilerinin iklim okuryazarlığı düzeylerini ve bireysel karbon ile su ayak izi farkındalıklarını geliştirmeye yönelik tasarlanan atölye temelli bir eğitim programının etkilerini incelemeyi amaçlamakta olup öğrencilerin iklim değişikliği, sera gazları, karbon ayak izi ve su ayak izi kavramlarını bilimsel temelde öğrenmelerini, günlük yaşam pratikleri ile bu kavramlar arasındaki ilişkiyi kavramalarını ve sürdürülebilir yaşam alışkanlıkları geliştirmelerini hedeflemektedir. Araştırma karma yöntem yaklaşımıyla tasarlanmış; nicel boyutta tek gruplu ön-test–son-test deneysel deseni benimsenmiş, nitel boyutta ise her etkinlik sonrasında toplanan yansıtıcı değerlendirme formlarından elde edilen veriler içerik analiziyle çözümlenmiştir. Çalışma grubu, Denizli Atatürk Ortaokulu'nda öğrenim gören 5. ve 6. sınıf öğrencilerinden (n = 82) oluşmakta olup altı hafta süren program kapsamında küresel ısınma ve iklim değişikliği, karbon ayak izi, su ayak izi, atık yönetimi ve sürdürülebilirlik temaları atölye etkinlikleriyle ele alınmıştır. Program sonunda öğrenciler, iş birlikli öğrenme yaklaşımı doğrultusunda bireysel ve toplu taahhütlerini yansıtan "İklim Sözleşmeleri" hazırlamışlardır. Nicel veriler; İklim Okuryazarlığı Ölçeği (30 madde) ve Bireysel Karbon Ayak İzi Bilinç Ölçeği (19 madde) aracılığıyla toplanmış, bağımlı ve bağımsız örneklem t-testleri ile Cohen's d etki büyüklüğü katsayısı kullanılarak analiz edilmiştir. Elde edilen nicel bulgular, programın her iki sınıf düzeyinde de iklim okuryazarlığı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir artış sağladığını göstermektedir (5. sınıf: $p = 0,014$; 6. sınıf: $p = 0,049$). Özellikle 5. sınıf öğrencilerinin iklim kavramı alt boyutunda yüksek düzeyde gelişim sergilediği saptanmıştır ($d = 0,845$; $p < 0,01$). Sınıf düzeyleri arasında başlangıç puanları, son-test puanları ve kazanım değerleri bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamış; bu durum programın farklı sınıf düzeylerinde benzer biçimde etkili olduğuna işaret etmektedir. Buna karşın karbon ayak izi farkındalığına ilişkin ön-test ve son-test puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık saptanamamış; bu bulgu öğrencilerin ön-test puanlarının görece yüksek olmasının yanı sıra karbon ayak iziyle ilişkili davranışların büyük ölçüde aile yapısı ve sosyo-ekonomik koşullar tarafından belirlenmesinden kaynaklandığı şeklinde yorumlanmıştır. Nitel bulgular ise içerik analizi sonucunda üç temel tema ortaya çıkarmıştır: "Hollanda'nın çevre duyarlılığı", "Ailenin doğaya olan borcu" ve "Su ayak izi ve sebepleri". Bu temalar, öğrencilerin küresel çevre politikaları, aile temelli sorumluluklar ve üretim-tüketim ilişkileri konusunda çok boyutlu bir çevresel farkındalık geliştirdiğini ortaya koymaktadır. Genel olarak değerlendirildiğinde, atölye temelli, etkileşimli ve sorgulamaya dayalı öğrenme ortamlarının iklim okuryazarlığını geliştirmede etkili olduğu görülmekte; ancak davranışsal dönüşümün sağlanabilmesi için aile katılımını içeren, daha uzun süreli ve gündelik yaşam pratiklerine doğrudan temas eden eğitim programlarına ihtiyaç duyulduğu anlaşılmaktadır. Gelecekte yapılacak araştırmalarda kontrol gruplu deneysel desenlerin kullanılması, program süresinin uzatılması ve okul-aile iş birliğini merkeze alan uygulamaların geliştirilmesi önerilmekte; çevre eğitiminin yalnızca bireysel davranış değişimine odaklanmak yerine eleştirel vatandaşlık becerileriyle bütünleştirilerek yeniden yapılandırılması gerektiği vurgulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İklim okuryazarlığı, karbon ayak izi, su ayak izi, atölye temelli öğrenme, çevre eğitimi

Developing Climate Literacy and Individual Carbon and Water Footprint Awareness: Effects of a Workshop-Based Education Program

Furkan Kayhan [1,*] & Büşra Çimen [1]

Abstract

This study aims to examine the effects of a workshop-based education program designed to develop climate literacy levels and individual carbon and water footprint awareness among 5th and 6th grade middle school students, targeting students' learning of climate change, greenhouse gases, carbon footprint, and water footprint concepts on a scientific basis, understanding the relationship between these concepts and daily life practices, and developing sustainable living habits. The research was designed using a mixed methods approach in which a single-group pre-test–post-test experimental design was adopted for the quantitative dimension, while data obtained from reflective evaluation forms collected after each activity were analyzed through content analysis for the qualitative dimension. The study group consisted of 5th and 6th grade students (n = 82) enrolled at Denizli Atatürk Middle School, and within the six-week program, themes including global warming and climate change, carbon footprint, water footprint, waste management, and sustainability were addressed through workshop activities. At the end of the program, students prepared "Climate Agreements" within a collaborative learning approach, expressing their individual and collective commitments to environmental responsibility. Quantitative data were collected through the Climate Literacy Scale (30 items) and the Individual Carbon Footprint Awareness Scale (19 items), and analyzed using paired and independent samples t-tests along with Cohen's d effect size coefficient. Quantitative findings indicate that the program produced a statistically significant increase in climate literacy at both grade levels (5th grade: $p = .014$; 6th grade: $p = .049$), and 5th grade students in particular demonstrated a high level of improvement in the climate concept sub-dimension ($d = 0.845$; $p < .01$). No statistically significant difference was found between grade levels in terms of pre-test scores, post-test scores, or gain values, suggesting that the program was similarly effective across different grade levels. However, no statistically significant difference was detected between pre-test and post-test scores for carbon footprint awareness, a finding interpreted as stemming from students' relatively high pre-test scores as well as the fact that carbon footprint-related behaviors are largely shaped by family structure and socioeconomic conditions. Qualitative findings revealed three main themes through content analysis — "The Netherlands' environmental sensitivity," "The family's debt to nature," and "Water footprint and its causes" — demonstrating that students developed a multidimensional environmental awareness regarding global environmental policies, family-based responsibilities, and production-consumption relationships. Overall, workshop-based, interactive, and inquiry-driven learning environments appear to be effective in developing climate literacy; however, it is understood that education programs involving family participation, longer duration, and direct engagement with daily life practices are needed to achieve meaningful behavioral transformation. For future research, it is recommended to employ experimental designs with control groups, extend program duration, and develop school-family collaboration-centered practices, while emphasizing that environmental education should be restructured by integrating critical citizenship skills rather than focusing solely on individual behavioral change.

Keywords: Climate literacy, carbon footprint, water footprint, workshop-based learning, environmental education

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve 5.Sınıf Ders Kitabında Veri Okuryazarlığı ve Bilgi Okuryazarlığı Becerilerinin İncelenmesi

Mustafa Çakır
Sosyal Bilgiler Eğitimi Bayburt Üniversitesi
cakir364@anadolu.edu.tr

Özet

Sosyal Bilgiler eğitiminin önemli amaçlarından bir tanesi toplumu, zamanı, mekânı ve insan ilişkilerini çok yönlü biçimde anlamasını sağlayarak ve etkin ve demokratik vatandaşların yetişmesini desteklemektir. Bu alan, öğrencilerin yalnızca bilgi edinmesini değil; aynı zamanda bilgiyi sorgulamasını, eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirmesini ve günlük yaşamla ilişkilendirmesini hedeflemektedir. Bu bağlamda, bilgi ve veri okuryazarlığı becerileri Sosyal Bilgiler öğretiminin temel bileşenleri arasında yer aldığı ifade edilebilir. Bilgi okuryazarlığı, bireyin ihtiyaç duyduğu bilgiye ulaşabilmesi, farklı kaynakları (örn. kitap, makale, dijital içerik vb.) etkin biçimde kullanabilmesi, elde ettiği bilgiyi doğruluk, güvenilirlik ve geçerlilik açısından değerlendirebilmesi ve bu bilgiyi etik kurallar çerçevesinde kullanabilmesi sürecini kapsamaktadır. Bu beceri, öğrencilerin bilgi kirliliğinin yoğun olduğu günümüzde doğru bilgiye ulaşmalarını ve eleştirel düşünme becerilerini geliştirmelerini sağlamaktadır. Buna ek olarak, veri okuryazarlığı grafik, tablo, harita, istatistiksel veriler ve sayısal göstergeleri okuyabilme, bu verileri anlamlandırabilme, yorumlayabilme ve sonuç çıkarabilme becerisi olarak tanımlanabilir. Aynı zamanda veriler arasındaki ilişkileri kurma, eğilimleri fark etme ve bu verilerden hareketle bilinçli kararlar alma süreçlerini de içermektedir. Sosyal Bilgiler öğretiminde bu iki beceri, öğrencilerin kanıta dayalı düşünmelerini, toplumsal olayları daha bilinçli analiz etmelerini ve karşılaştıkları bilgileri sorgulayarak değerlendirmelerini desteklemektedir. Böylece öğrencilerin aktif, bilinçli ve sorumlu bireyler olarak yetişmelerine katkı sağlanmaktadır. Öğretim programları ve ders kitapları, öğrencilere gerekli bilgiyi aktarmada ve onlara önemli becerileri ve değerleri kazandırmada hayati bir rol oynamaktadır. Bu sebeple, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve ders kitaplarında veri okuryazarlığı ve bilgi okuryazarlığı becerilerinin nasıl yer aldığının karşılaştırmalı olarak incelenmesi önemlidir. Bu nedenle, bu araştırmanın amacı, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve 5. Sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabında veri okuryazarlığı ve bilgi okuryazarlığı becerilerinin nasıl sunulduğunun karşılaştırmalı olarak incelenmesidir. Araştırma, nitel araştırma yöntemleri kapsamında yer alan doküman incelemesi deseni doğrultusunda yürütülmektedir. Analizler sonucunda elde edilen veriler, önceden belirlenmiş bir temaya dayanmaması nedeniyle tümevarımsal içerik analizi yaklaşımıyla çözümlenmektedir. Analiz sürecinde NVivo 14 yazılımından yararlanılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Veri okuryazarlığı, bilgi okuryazarlığı, doküman incelemesi, ders kitabı, sosyal bilgiler

An Examination of Data Literacy and Information Literacy Skills in the Türkiye Century Education Model Social Studies Curriculum and 5th Grade Textbook

Mustafa Çakır

Abstract

One of main objectives of Social Studies education is to foster effective and democratic citizens by enabling individuals to understand society, time, space, and human relationships in a multifaceted way. This field aims not only for students to acquire knowledge but also to question that knowledge, evaluate it critically, and relate it to daily life. In this context, information and data literacy skills can be considered among the essential components of social studies teaching. Information literacy encompasses the process of an individual accessing the information they need, effectively using different sources (e.g., books, articles, digital content, etc.), assessing the accuracy, reliability, and validity of the information they obtain, and using this information within the framework of ethical rules. This skill enables students to access accurate information and develop critical thinking skills in today's information overload. Moreover, data literacy can be described as an ability to read graphs, tables, maps, statistical data, and numerical indicators, to understand, interpret, and draw conclusions from this data. It also includes the processes of establishing relationships between data, recognizing trends, and making informed decisions based on this data. In social studies education, these two skills support students in developing evidence-based thinking, analyzing social events more consciously, and evaluating the information they encounter by questioning it. Thus, it helps students to become active, conscious, and responsible individuals. Curricula and textbooks play a crucial role in transferring essential knowledge and helping students acquire important skills and values. Hence, a comparative examination of how data literacy and information literacy skills are incorporated into the Türkiye Century Education Model Social Studies Curriculum and textbooks is important. Main purpose of this research is to comparatively examine how data literacy and information literacy skills are presented in the Türkiye Century Education Model Social Studies Curriculum and in the 5th grade Social Studies textbook. The study is conducted in accordance with the document analysis design within the scope of qualitative research methods. Since the data obtained are not based on a predetermined theme, they are analyzed using an inductive content analysis approach. NVivo 14 software is used in the analysis process.

Keywords: Data literacy, information literacy, document analysis, textbook, social studies

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Ortak Metninde Yer Alan Okuryazarlık Becerilerinin Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarındaki Yansımalarının İncelenmesi

Ezgi Avcı
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Trakya Üniversitesi
ezgiavci76@trakya.edu.tr

Özet

Öğretim programlarında yapılan güncellemelerde amaçlanan öğrencilerin çağın değişen ihtiyaçlarına uygun olarak gelişim göstermesidir. Türkiye yüzyılı maarif modeli öğretim programı, uluslararası standartlara uygun olarak, değişen teknolojik koşulları benimseyen nesiller yetiştirmek amacıyla öğretim programlarının yapısında köklü değişimler sunmuştur. Söz konusu öğretim programında, öğrenciyi bütünsel olarak geliştirmeyi amaçlayan, yaşam boyu öğrenmeye katkı sunan beceri, değer, yetkinlikleri merkeze aldığı görülmektedir. Öğretim programları ortak metni'nin en önemli bileşenlerinden biri, öğrencilerin hayat boyu öğrenme yeterliklerini güçlendirilmesine yardımcı olan okuryazarlık becerileridir. Okuryazarlık, bireylerin karmaşık sistemleri anlama ve bu sistemler arasındaki ilişkileri görebilme yeteneğini ifade etmektedir. Sosyal bilgiler öğretim programı da bu doğrultuda öğrencilere okuryazarlık becerilerini kazandırmayı hedefler. Sosyal bilgiler dersi bireye toplumsal yaşama hazırlanırken sahip olması gereken beceri değer ve tutumları kazandıran bir derstir. Sosyal bilgiler dersi öğrencilere çağın gereklerine uygun bilgi ve becerileri kazandırmaya çalışır. Sosyal bilgiler dersinde öğrencilerin eleştirel düşünmesi, toplumsal sorunlara çözüm üretmesi, farklı kaynaklar aracılığıyla elde ettiği bilgileri değerlendirebilmesi açısından okuryazarlık becerilerinin geliştirilmesi önem taşımaktadır. Sosyal bilgiler dersi öğretim programında okuryazarlık becerileri öğrenme alanlarına entegre edilerek, birden fazla okuryazarlık becerisine farklı öğrenme alanlarında yer verilmiştir. Sosyal bilgiler öğretim programında temel bileşen olarak yer alan okuryazarlıkların dersin temel araçlarından olan ders kitaplarına ne düzeyde yansıdığı önemlidir. Bu bağlamda okuryazarlık becerilerinin öğrencilere aktarımında dersin temel araçlarından olan ders kitaplarında nasıl yer aldığının incelenmesi, okuryazarlıkların öğretim sürecine nasıl yansıdığını ortaya koymak açısından önemlidir. Bu araştırmanın amacı Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ortak metninde yer alan okuryazarlık becerileri açısından sosyal bilgiler ders kitaplarının incelenmesidir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır. Araştırmada veriler Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan Öğretim Programları Ortak Metni ile Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan Sosyal Bilgiler ders kitaplarından elde edilmiştir. Araştırmada öğretim programları ortak metninde tanımlanan "Bilgi Okuryazarlığı", "Dijital Okuryazarlık", "Finansal Okuryazarlık", "Görsel Okuryazarlık", "Kültür Okuryazarlığı", "Vatandaşlık Okuryazarlığı", "Veri Okuryazarlığı", "Sürdürülebilirlik Okuryazarlığı" ve "Sanat Okuryazarlığı" açısından 5. ve 6. sınıf sosyal bilgiler ders kitapları incelenmiştir. Veriler betimsel analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Veri analiz süreci devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, sosyal bilgiler, okuryazarlık becerileri

An Examination of the Reflections of Literacy Skills, Included in the Joint Text of the Turkish Century Education Model in Social Studies Textbooks

Ezgi Avcı

Abstract

The aim of the updates made to the curricula is to enable students to develop in accordance with the changing needs of the age. The "Turkish Century Education Model" curriculum, in line with international standards, has introduced radical changes in the structure of the curriculum with the aim of raising generations that embrace changing technological conditions. This curriculum focuses on developing the student holistically, prioritizing skills, values, and competencies that contribute to lifelong learning. One of the most important components of the common text of curricula is literacy skills, which help strengthen students' lifelong learning competencies. Literacy refers to an individual's ability to understand complex systems and see the relationships between these systems. The social studies curriculum also aims to equip students with literacy skills in this direction. Social studies is a subject that provides individuals with the skills, values, and attitudes they need to prepare for social life. Social studies strives to equip students with the knowledge and skills appropriate to the demands of the age. In social studies, developing literacy skills is crucial for students to think critically, produce solutions to social problems, and evaluate information obtained from various sources. In the social studies curriculum, literacy skills are integrated into learning areas, and multiple literacy skills are addressed in different learning areas. It is important to consider the extent to which literacy skills, a fundamental component of the social studies curriculum, are reflected in textbooks, which are essential tools for the subject. In this context, examining how literacy skills are presented in textbooks, which are fundamental tools for conveying literacy skills to students, is crucial for revealing how literacy skills are reflected in the teaching process. The aim of this research is to examine social studies textbooks in terms of literacy skills as outlined in the Common Text of the Turkish Century of Education Model. The research utilized document analysis, a qualitative research method. Data were collected from the Common Text of Curricula published by the Ministry of National Education and from social studies textbooks published by the Ministry of National Education. This research examines 5th and 6th grade social studies textbooks in terms of "Information Literacy," "Digital Literacy," "Financial Literacy," "Visual Literacy," "Cultural Literacy," "Citizenship Literacy," "Data Literacy," "Sustainability Literacy," and "Art Literacy," as defined in the common text of the curriculum. The data were evaluated using descriptive analysis methods. The data analysis process is ongoing.

Keywords: Turkish Century Education Model, social studies, literacy skills

Öğretmenlerin Motivasyonunu Etkileyen Faktörler: Bir İçerik Analizi

Özge Metin [1,*] & Cezmi Nur Öztürk [2]
[1] Sosyal Bilgiler Eğitimi Giresun Üniversitesi
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Millî Eğitim Bakanlığı
ozge.metin@giresun.edu.tr

Özet

Bu araştırmanın amacı, öğretmenlerin motivasyonunu etkileyen faktörleri öğretmen görüşleri doğrultusunda kapsamlı ve çok boyutlu bir şekilde incelemektir. Araştırma, öğretmen motivasyonunun yalnızca bireysel özelliklerle sınırlı olmadığını; öğrenci davranışları, okul ortamı, yönetim tutumları ve okul-aile işbirliği gibi farklı değişkenlerle ilişkili olduğunu ortaya koymayı hedeflemektedir. Bu bağlamda çalışma, öğretmen motivasyonunun eğitim sürecinin niteliği üzerindeki belirleyici rolüne dikkat çekmekte ve motivasyonu etkileyen unsurların bütüncül bir perspektifle değerlendirilmesini amaçlamaktadır. Araştırmada nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiş ve öğretmenlerin motivasyon deneyimlerini, algılarını ve bu olguya yükledikleri anlamları derinlemesine incelemek amacıyla olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Bu doğrultuda, öğretmenlerin motivasyonu nasıl deneyimledikleri ve hangi faktörlerin bu süreci etkilediği ortaya konmaya çalışılmıştır. Çalışma grubunu, 2024-2025 eğitim-öğretim yılında Erzurum ili Pasinler ilçesinde Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı devlet okullarında görev yapan farklı branşlardan toplam 24 öğretmen (12 kadın, 12 erkek) oluşturmaktadır. Katılımcılar kolay ulaşılabilir durum örneklemesi yöntemiyle belirlenmiş olup, araştırmaya gönüllü katılım esas alınmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu, öğretmen motivasyonunu etkileyen faktörleri farklı boyutlarıyla ortaya koymaya yönelik açık uçlu sorulardan oluşmaktadır. Veriler, belirlenen tarih aralığında yüz yüze görüşmeler yoluyla toplanmış ve katılımcıların görüşlerini rahatlıkla ifade edebilecekleri uygun ortamlarda gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiş; kodlama, kategorileştirme ve tema oluşturma süreçleri sistematik biçimde yürütülmüştür. Analiz sürecinde katılımcı görüşlerini doğrudan yansıtan alıntılara da yer verilerek bulguların güvenirliği desteklenmiştir. Araştırma bulguları, öğretmen motivasyonunun çok boyutlu bir yapıya sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Öncelikle öğretmenlerin büyük çoğunluğu, öğrenci başarısı ile öğretmen motivasyonu arasında güçlü ve olumlu bir ilişki bulunduğunu ifade etmiştir. Öğrencilerin başarılı olması, derse istekli katılım göstermesi ve öğrenmeye yönelik çaba sarf etmesi öğretmenlerin motivasyonunu artıran temel unsurlar arasında yer almaktadır. Buna karşılık, öğrencilerin derse ilgisiz olması, disiplinsiz davranışlar sergilemesi ve öğrenmeye yönelik çaba göstermemesi öğretmen motivasyonunu olumsuz yönde etkilemektedir. Bunun yanı sıra, öğretmen motivasyonunu etkileyen diğer önemli faktörler arasında okulun fiziksel koşulları, maaş beklentisi, mesleki saygınlık, okul yönetiminin tutumu, okul iklimi ve iletişim süreçleri yer almaktadır. Özellikle okul yönetiminin destekleyici ve anlayışlı bir tutum sergilemesi, öğretmenlerin mesleki motivasyonunu artıran önemli bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Ayrıca olumlu bir okul iklimi, sağlıklı iletişim ve yeterli fiziksel imkânlar da öğretmenlerin iş doyumunu ve motivasyonunu olumlu yönde etkilemektedir. Öğrenci davranışları açısından değerlendirildiğinde, öğrencilerin derse hazırlıklı gelmesi, derse aktif katılım sağlaması, saygılı ve ilgili olması öğretmen motivasyonunu artıran faktörler arasında yer almaktadır. Buna karşın, derse odaklanmama, iletişim sorunları, disiplinsiz davranışlar ve akran zorbalığı gibi durumlar öğretmen motivasyonunu olumsuz etkileyen unsurlar olarak belirlenmiştir.

Ayrıca okul-aile iş birliğinin güçlü olduğu durumlarda öğretmen motivasyonunun arttığı; velilerin ilgili, bilinçli ve destekleyici tutum sergilemesinin öğretmenlerin mesleki doyumunu artırdığı tespit edilmiştir. Buna karşılık, veli ilgisizliği ve iletişim sorunları motivasyonu düşüren faktörler arasında yer almaktadır. Sonuç olarak, öğretmen motivasyonunun bireysel, kurumsal ve çevresel faktörlerin etkileşimiyle şekillenen çok boyutlu bir yapı olduğu belirlenmiştir. Bu doğrultuda, öğretmen motivasyonunu artırmak için okul ortamının fiziksel ve sosyal açıdan iyileştirilmesi, yönetici-öğretmen ilişkilerinin güçlendirilmesi, okul-aile iş birliğinin desteklenmesi ve öğretmenlerin ekonomik ve mesleki beklentlerinin karşılanmasına yönelik politikaların geliştirilmesi önerilmektedir. Ayrıca öğretmen motivasyonunun sürdürülebilirliğini sağlamak için öğrencilerin öğrenme süreçlerine aktif katılımını teşvik eden uygulamaların yaygınlaştırılması önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen motivasyonu, motivasyonu etkileyen faktörler, okul ortamı, öğrenci davranışları, okul-aile iş birliği

Factors Affecting Teachers' Motivation: A Content Analysis

Özge Metin [1,*] & Cezmi Nur Öztürk [2]

Abstract

The aim of this study is to examine the factors affecting teacher motivation in a comprehensive and multidimensional manner based on teachers' views. The study seeks to demonstrate that teacher motivation is not limited to individual characteristics, but is also influenced by various variables such as student behaviors, school environment, administrative attitudes, and school-family cooperation. In this context, the study highlights the critical role of teacher motivation in the quality of the educational process and aims to evaluate the factors affecting motivation from a holistic perspective. A qualitative research approach was adopted, and a phenomenological design was employed to explore teachers' experiences, perceptions, and the meanings they attribute to motivation in depth. The study group consisted of 24 teachers (12 female, 12 male) from different subject areas working in public schools affiliated with the Ministry of National Education in Pasinler district of Erzurum during the 2024-2025 academic year. Participants were selected using convenience sampling, and voluntary participation was ensured. Data were collected through a semi-structured interview form developed by the researcher. The interview form included open-ended questions designed to reveal the factors affecting teacher motivation from different dimensions. Data were collected through face-to-face interviews conducted in appropriate settings where participants could express their views comfortably. The collected data were analyzed using content analysis, and the processes of coding, categorization, and theme development were carried out systematically. To enhance reliability, direct quotations from participants were included. The findings reveal that teacher motivation has a multidimensional structure. First, most teachers indicated a strong and positive relationship between student achievement and teacher motivation. Students' success, active participation in lessons, and willingness to learn were identified as key factors that increase teacher motivation. Conversely, students' lack of interest, disruptive behaviors, and low engagement negatively affect teacher motivation. In addition, other significant factors influencing teacher motivation include physical conditions of the school, salary expectations, professional prestige, administrative attitudes, school climate, and communication processes. In particular, supportive and understanding attitudes of school administrators were found to play a crucial role in enhancing teacher motivation. Moreover, a positive school climate, effective communication, and adequate physical resources contribute positively to teachers' job satisfaction and motivation. Regarding student behaviors, coming prepared to class, active participation, respectful attitudes, and engagement were identified as motivation-enhancing factors. On the other hand, lack of attention, communication problems, disruptive behaviors, and peer bullying were found to decrease motivation. Furthermore, strong school-family cooperation was found to positively influence teacher motivation, while parental indifference and communication problems negatively affect it. In conclusion, teacher motivation is a multidimensional phenomenon shaped by the interaction of individual, institutional, and environmental factors. Accordingly, it is recommended to improve school environments both physically and socially, strengthen administrator-teacher relationships, enhance school-family cooperation, and develop policies to meet teachers' economic and professional expectations. Additionally, promoting practices that encourage students' active participation in learning processes is essential for sustaining teacher motivation.

Keywords: Teacher motivation, factors affecting motivation, school environment, student behaviors, school–family cooperation

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Mesleki Yetkinlik Algısı ile Öğretmenliğe Hazır Olma Düzeyleri Arasında Pedagojik Yeterlik Algısının Aracılık Rolü

Suat Polat [1,*] & Sadeddin Yıldırım [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Ağrı Ibrahim Çeçen Üniversitesi
suat-p@hotmail.com

Özet

Öğretmen adaylarının mesleki yetkinlik ve pedagojik yeterlik algıları, onların öğretmenliğe ne ölçüde hazır hissettiklerini belirleyen göstergeler arasında yer almaktadır. Sosyal bilgiler öğretmen adayları açısından bu durum, sosyal bilgiler dersinin amaçlarının gerçekleşmesi açısından ayrıca önem taşımaktadır. Geleceğin öğretmenleri olacak sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini verimli bir şekilde icra edebilmeleri mesleki yetkinlik gerektirmektedir. Mesleki yetkinlik ise iyi bir pedagojik alt yapıya ihtiyaç duymaktadır. Sosyal bilgiler dersinin ilkokul ve ortaokul döneminde verilen bir ders olduğu düşünüldüğünde, bu dersi alan çocukların yaş düzeyi iyi bir pedagojik donanım gerektirmektedir. Söz konusu donanım ise mesleki yetkinliğin gelişmesine önemli katkı sağlayacaktır. Tüm bu hususlar ise sosyal bilgiler öğretmen adayının öğretmenliğe hazır oluşunu olumlu anlanma destekleyerek mesleki yetkinliğine katkı sağlayacaktır. Bu çalışma, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mesleki yetkinlik algıları ile öğretmenliğe hazır olma düzeyleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı ve bu ilişkide pedagojik yeterlik algısının nasıl bir aracılık işlevi üstlendiğini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma nicel araştırma yönteminden ilişkisel tarama modeli kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemiyle belirlenen örneklemde Türkiye'nin altı farklı üniversitesindeki sosyal bilgiler öğretmenliği programlarında öğrenim gören 360 öğretmen adayı yer almaktadır. Veriler; öğretmen adayları için kişisel-mesleki yetkinlikler algı ölçeği, öğretmenliğe hazır olma ölçeği ve pedagojik yeterlik algısı ölçeği kullanılarak toplanmıştır. Analiz sürecinde öncelikle veri setinin normallik varsayımı incelenmiş ve dağılımların parametrik testlere uygun olduğu belirlenmiştir. Değişkenler arasındaki ilişkileri belirlemek amacıyla Pearson korelasyon katsayıları hesaplanmış ve regresyon analizleri gerçekleştirilmiştir. Aracılık etkisinin test edilmesinde SPSS programına eklenen Process Macro kullanılmıştır. Güven aralığı %95 olarak kabul edilmiş ve bootstrap örneklem sayısı 5000 olarak belirlenmiştir. Araştırma sonuçları, öğretmen adaylarının mesleki yetkinlik algıları ile öğretmenliğe hazır olma düzeyleri arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki bulunduğunu göstermektedir. Ayrıca pedagojik yeterlik algısının, bu iki değişken arasındaki ilişkide kısmi aracılık rolü üstlendiği belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlar kapsamında sosyal bilgiler öğretmen adaylarının mesleki yetkinlik algısı ile öğretmenliğe hazır olma düzeyleri arasındaki ilişkinin farklı değişkenler dahilinde irdelenmesi önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler eğitimi, sosyal bilgiler öğretmen adayları, mesleki yetkinlik algısı, öğretmenliğe hazır olma, pedagojik yeterlik algısı

The Mediating Role of Perceived Pedagogical Competence in the Relationship Between Social Studies Teacher Candidates' Perceived Professional Competence and Readiness for Teaching

Suat Polat [1,*] & Sadeddin Yıldırım [1]

Abstract

Teacher candidates' perceived professional and pedagogical competencies are among the key indicators of how prepared they feel for teaching. For social studies teacher candidates, this issue is particularly important for achieving the objectives of the social studies curriculum. This study aims to reveal the relationship between social studies teacher candidates' perceived professional competence and their readiness for teaching and to examine the mediating role of perceived pedagogical competence in this relationship. Future social studies teachers candidates are required to possess professional competence in order to perform the teaching profession effectively. Such competence necessitates a strong pedagogical foundation. Considering that social studies teacher candidates is a subject taught at the primary and lower secondary education levels, the developmental characteristics and age-specific needs of learners demand a high level of pedagogical knowledge and skill. This pedagogical grounding plays a crucial role in fostering professional competence. All these factors contribute positively to the teacher readiness of prospective social studies teachers candidates and, consequently, support the development of their professional competence. The research was conducted using the correlational survey model within a quantitative research framework. The sample, determined through convenience sampling, consists of 360 teacher candidates enrolled in social studies teacher education programs at six different universities in Türkiye. Data were collected using the personal and professional competencies perception scale, the readiness for teaching scale, and the perceived pedagogical competence scale for teacher candidates. Prior to the analyses, the normality assumption of the data set was examined, and the distributions were found to be suitable for parametric tests. Pearson correlation coefficients were calculated and regression analyses were conducted to determine the relationships between the variables. The mediating effect was tested using the PROCESS macro integrated into the SPSS software. A 95% confidence interval was adopted, and the bootstrap sample size was set at 5,000. The findings indicate a significant positive relationship between teacher candidates' perceived professional competence and their readiness for teaching. Additionally, perceived pedagogical competence was found to play a partial mediating role in the relationship between these two variables. Based on the findings, it is recommended that future studies examine this relationship in relation to different variables.

Keywords: Social studies education, social studies teacher candidates, perceived professional competence, readiness for teaching, perceived pedagogical competence

Sosyal Bilgiler Öğretmeni Adaylarının Kariyer Planları

Semanur Öztürk [1,*], Gülçin Güven [1], Özden Karadayı [1] & Fatih Yazıcı [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
semanrozturk7@gmail.com

Özet

Öğretmenlik mesleği, toplumların geleceğini şekillendiren ve uzun soluklu bir kariyer sürecini gerektiren özel bir ihtisas mesleğidir. Bu yönüyle öğretmenlik yalnızca bilgi aktarma süreci değil aynı zamanda bireylerin sosyal, kültürel, ahlaki ve karakter gelişimlerinde de kritik bir rol üstenmektedir. Ancak Türkiye'de öğretmen yetiştirme ile istihdam arasındaki derin arz-talep dengesizliği, her branştaki öğretmen adaylarının kariyer planlarını ve mesleki motivasyonlarını olumsuz yönde etkilemektedir. Bu durum, atanamama sorunuyla en fazla karşı karşıya kalan branşlar arasında yer alan sosyal bilgiler öğretmenliğinde özellikle belirgin bir hâl almaktadır. Bu araştırmanın amacı sosyal bilgiler öğretmeni adaylarının kariyer hedeflerini ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda öğretmen adaylarının sosyal bilgiler öğretmenliği programını tercih sebepleri, bu lisans programından beklentileri ve mezuniyet sonrası kariyer planlarını etkileyen unsurlar da çalışmanın kapsamına dahil edilmiştir. Araştırmada nitel araştırma modellerinden durum çalışması kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Orta Karadeniz bölgesinde yer alan bir üniversitenin sosyal bilgiler öğretmenliği programında öğrenim gören ve farklı sınıf kademelerinden seçilen 16 kadın 10 erkek toplamda 26 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri, altı açık uçlu sorudan oluşan ve yüz yüze uygulanan yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiş, bulgular tablolaştırılarak tema ve kodlar çerçevesinde açıklanmıştır. Araştırma bulguları incelendiğinde; öğretmen adaylarının bu lisans programını tercih etme sürecinde sosyal bilimlere ilgi, üniversite sınavı sonucu ve aile yönlendirmesi gibi etkenlerin belirleyici olduğu görülmüştür. Programa yönelik beklentilere bakıldığında ise nitelikli bir öğretmen olmak, iyi alan bilgisine sahip olmak, hem kendini hem çocukları geliştirebilme isteği öne çıkmıştır. Öğretmen adayları bu beklentilerinin büyük bölümünün karşılandığını ifade etmiştir. Devamında öğretmen adaylarının mezuniyet sonrası kariyer planları incelendiğinde ise ağırlıklı olarak Millî Eğitim Bakanlığı'na atanma hedefi üzerine kurulduğu görülmektedir. Ancak Millî Eğitim Bakanlığı dışı öğretmenlik kariyeri ve öğretmenlik temelli olmayan bir kariyer süreci planlayan öğretmen adaylarının oranı da azımsanmayacak kadar yüksektir. Bunun yanı sıra kariyer planlarını şekillendiren en güçlü dışsal etkenin atanamama kaygısı olduğu, iç motivasyon unsurları arasında ise kişisel özellikler ve hayallerin ön plana çıktığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler öğretmen adayı, kariyer, kariyer planlama, atanamama kaygısı, mesleki beklenti

Career Plans of Social Studies Teacher Candidates

Semanur Öztürk [1,*], Gülçin Güven [1], Özden Karadayı [1] & Fatih Yazıcı [1]

Abstract

The teaching profession is a specialized field of expertise that shapes the future of societies and requires a long-term career process. In this respect, teaching is not only a process of knowledge transmission but also plays a critical role in individuals' social, cultural, moral, and character development. However, the profound imbalance between teacher training and employment in Türkiye negatively affects the career plans and professional motivations of prospective teachers in all branches. This situation becomes particularly evident in social studies teaching, which is among the fields most affected by the problem of not being appointed. The aim of this study is to reveal the career goals of prospective social studies teachers. In line with this purpose, the reasons why prospective teachers prefer the social studies teaching program, their expectations from this undergraduate program, and the factors affecting their post-graduation career plans are also included within the scope of the study. In the research, the case study design, one of the qualitative research models, was used. The study group consists of a total of 26 prospective teachers, including 16 females and 10 males, who are studying in the social studies teaching program of a university located in the Central Black Sea region and selected from different grade levels. The data of the study were collected through a semi-structured interview form consisting of six open-ended questions and conducted face-to-face. The obtained data were analyzed using the content analysis method, and the findings were explained within the framework of themes and codes by tabulating them. When the findings of the study were examined, it was observed that factors such as interest in social sciences, university entrance exam results, and family guidance were determinant in the process of choosing this undergraduate program. When expectations regarding the program were considered, becoming a qualified teacher, having strong subject matter knowledge, and the desire to improve both oneself and students came to the fore. The prospective teachers stated that most of these expectations were met. Furthermore, when the post-graduation career plans of prospective teachers were examined, it was seen that they were mainly based on the goal of being appointed to the Ministry of National Education. However, the proportion of prospective teachers who plan a teaching career outside the Ministry of National Education and a career process not based on teaching is also considerably high. In addition, it was determined that the strongest external factor shaping career plans is the anxiety of not being appointed, while personal characteristics and dreams stand out among the internal motivation factors.

Keywords: Social studies teacher candidate, career, career planning, anxiety of not being appointed, professional expectation

Sinema Uyaranlarıyla Felsefi Sorgulama: Öğretmen Adaylarının Eleştirel Düşünme ve Pedagojik İnanç Dönüşümlerine İlişkin Nitel Bir Araştırma

Zehra Betül Şişman [1,*], Alpaslan Ay [2] & Ihsan Ünlü [2]
[1] Sosyal Bilgiler Eğitimi Bağımsız Araştırmacı
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
z.betulsisman@gmail.com

Özet

Çağdaş öğretmen yetiştirme programları, adayların yalnızca teorik bilgiyle donatılmasını değil; aynı zamanda etik duyarlılığa sahip, eleştirel düşünebilen ve sınıf içi demokratik tartışma kültürünü inşa edebilen "yansıtıcı uygulayıcılar" olmalarını hedeflemektedir. Ancak geleneksel lisans dersleri, bu becerilerin içselleştirilmesinde sıklıkla yetersiz kalmaktadır. Bu araştırma, öğretmen adaylarıyla yürütülen sinema temelli Çocuklar için Felsefe (P4C) uygulamasının eleştirel düşünme ve pedagojik inanç gelişimi üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim (fenomenoloji) deseniyle tasarlanan araştırmanın çalışma grubunu; bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesinde öğrenim gören ve amaçlı örnekleme yöntemiyle gönüllülük esasına göre belirlenen 12 Sosyal Bilgiler öğretmen adayı oluşturmaktadır. Uygulama sürecinde eğitim temalı dokuz sinema filmi, Lipman'ın sorgulama topluluğu modeli çerçevesinde felsefi tartışmalara uyaran olarak entegre edilmiştir. Veri toplama sürecinde iki araç kullanılmıştır: katılımcıların her oturum sonrasında doldurması istenen yansıtıcı günlükler ve uygulamanın tamamlanmasının ardından gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış odak grup görüşmesi. Veriler tümevarımsal tematik analiz yöntemiyle çözümlenmiş; birincil kodlardan kategorilere, kategorilerden ana temalara ulaşılmıştır. Veri analizi sonucunda bulgular beş ana tema altında toplanmıştır: eleştirel düşünme ve sorgulama becerilerinin gelişimi, empati ve perspektif alma, pedagojik inanç dönüşümü, mesleki öz-yeterlik ve öğretmenlik kimliği ile sorgulamaya dayalı öğretime ilişkin inançlar. Katılımcılar; derinlemesine düşünme ve gerekçe oluşturma becerilerinde belirgin gelişimler yaşadıklarını, öğretmenlik rolünü "bilgi aktarıcısı"ndan "rehber" anlayışına doğru yeniden tanımladıklarını ve demokratik sınıf iklimine ilişkin farkındalıklarının arttığını ifade etmiştir. Ayrıca sorgulama sürecinin farklı fikirlere saygı duymayı ve bilişsel empatiyi pekiştirdiği gözlemlenmiş; katılımcılar öğretmenliğin sabır ve sorumluluk gerektiren bir meslek olduğunun farkına vardıklarını belirtmişlerdir. Bununla birlikte süreçte adayların felsefi nitelikte soru oluşturmada çektikleri güçlükler, yansıtıcı günlüklerin rutin yapısından kaynaklanan motivasyon kaybı ve gelecekteki sınıf yönetimine dair hissedilen kaygılar temel sınırlılıklar olarak öne çıkmıştır. Sonuçlar, sinema uyaranlı P4C uygulamalarının öğretmen yetiştirme programlarına entegre edilmesinin epistemik ve pedagojik kimlik gelişimi açısından anlamlı katkılar sunduğunu ortaya koymaktadır. Sanatsal uyaranların çok yorumlu yapısı, sorgulama ortamını zenginleştirmiş ve adayların özgün perspektiflerini dile getirmelerine zemin hazırlamıştır. Bu doğrultuda, P4C metodolojisinin öğretmen yetiştirme lisans müfredatlarının erken dönemlerine yerleştirilmesinin pedagojik inanç dönüşümünü hızlandırabileceği önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuklar için felsefe (P4C), sinema eğitimi, eleştirel düşünme, öğretmen yetiştirme, pedagojik inanç

Philosophical Inquiry with Cinematic Stimuli: A Qualitative Study on Pre-Service Teachers' Critical Thinking and Pedagogical Belief Transformation

Zehra Betül Şişman [1,*], Alpaslan Ay [2] & Ihsan Ünlü [2]

Abstract

Contemporary teacher education programs aim not only to equip pre-service teachers with theoretical knowledge but also to develop "reflective practitioners" capable of ethical sensitivity, critical thinking, and fostering a democratic discourse culture in the classroom. Traditional undergraduate courses, however, frequently fall short in facilitating the internalization of these competencies. This study aims to examine the effects of a cinema-based Philosophy for Children (P4C) program on the critical thinking skills and pedagogical belief development of pre-service teachers. The study was designed using a phenomenological research design within a qualitative framework. The study group consisted of 12 pre-service Social Studies teachers enrolled in the faculty of education at a state university, selected through purposive sampling on a voluntary basis. In the application process, nine education-themed cinema films were integrated as stimuli for philosophical discussions within the framework of Lipman's Community of Inquiry model. Two data collection instruments were used: reflective journals completed by participants after each session, and a semi-structured focus group interview conducted upon completion of the program. Data were analyzed using inductive thematic analysis, progressing from primary codes to categories and finally to main themes. Analysis yielded five main themes: development of critical thinking and inquiry skills, empathy and perspective-taking, pedagogical belief transformation, professional self-efficacy and teacher identity, and beliefs regarding inquiry-based instruction. Participants reported significant improvements in deep reasoning and argumentation, a conceptual shift in their teacher role from "knowledge transmitter" to "guide," and heightened awareness of a democratic classroom climate. Furthermore, the inquiry process was observed to reinforce respect for diverse ideas and cognitive empathy; participants emphasized a growing realization that teaching is a profession requiring profound patience and responsibility. However, difficulties in formulating philosophical questions, loss of motivation due to the repetitive nature of reflective journals, and anxieties regarding future classroom management emerged as the primary limitations. The findings suggest that integrating cinema-stimulated P4C applications into teacher education programs offers meaningful contributions to both epistemic and pedagogical identity development. The multi-interpretive nature of artistic stimuli enriched the inquiry environment and provided a basis for participants to express their unique perspectives. It is recommended that P4C methodology be incorporated into the early stages of undergraduate teacher education curricula to accelerate the transformation of pedagogical beliefs.

Keywords: Philosophy for Children (P4C), cinema-based education, critical thinking, teacher education, pedagogical beliefs

Bilim, Teknoloji ve Toplum Dersinde Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Film Tercihlerinin ve Yazılı Değerlendirmelerinin İçerik Analizi

Sevgi Coşkun Keskin [1] & Ayça Orhan [1,*]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Sakarya Üniversitesi
aycaorhan91@gmail.com

Özet

Bu araştırmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının Bilim, Teknoloji ve Toplum (BTT) dersi kapsamında tercih ettikleri film, dizi ve belgeseller ile bu yapıtlar üzerine geliştirdikleri yazılı değerlendirmelerin içerik özelliklerini çok boyutlu olarak incelemektir. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde doküman analizi yöntemi kullanılarak yürütülmüş ve bütüncül tek durum çalışması olarak desenlenmiştir. Çalışma grubunu, 2024–2025 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde bir devlet üniversitesinin sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programında öğrenim gören ikinci sınıf öğrencilerine ait 29 ödev oluşturmaktadır. Veriler, yönlendirici içerik analizi yaklaşımıyla çözümlenmiş; analiz sürecinde yapıt tercihleri, analiz derinliği ve BTT boyutlarının (bilim, teknoloji ve toplum) ele alınma biçimi temel inceleme eksenleri olarak belirlenmiştir. Bulgular, öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun analizlerinde teknoloji ve toplum boyutlarına güçlü biçimde yer verdiğini, buna karşın bilim boyutunun görece sınırlı ve yüzeysel kaldığını ortaya koymaktadır. Bu durum, öğretmen adaylarının bilimsel süreçler ve kavramsal çerçeveler ile teknoloji-toplum ilişkisini bütünleştirme konusunda desteklenmesi gerektiğine işaret etmektedir. Analiz derinliği açısından değerlendirildiğinde, öğrencilerin önemli bir bölümünün yeterli ve derinlemesine düzeyde analizler gerçekleştirdiği; ancak analiz edilen yapıt sayısı arttıkça analiz derinliğinin azaldığı görülmüştür. Bu bulgu, nicelik ve nitelik arasındaki gerilimi ortaya koymakta ve öğretim tasarımında odaklı analiz görevlerinin önemini vurgulamaktadır. Öte yandan öğrencilerin yapıt tercihlerinde yapay zekâ, teknoloji etiği, biyoteknoloji ve uzay temalarının öne çıktığı belirlenmiştir. Bu tematik yönelim, öğretmen adaylarının güncel teknolojik gelişmelere ve bu gelişmelerin toplumsal yansımalarına duyarlı olduklarını göstermektedir. Araştırma sonuçları genel olarak değerlendirildiğinde, öğretmen adaylarının BTT farkındalıklarının belirli bir düzeye ulaştığı; ancak bilim boyutunun kavramsal olarak yeterince yapılandırılamadığı anlaşılmaktadır. Bu durum, BTT öğretiminde disiplinler arası bütünlüğün güçlendirilmesi ve özellikle bilim okuryazarlığının daha görünür hâle getirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca film temelli öğrenme yaklaşımının, öğretmen adaylarının eleştirel düşünme ve çok boyutlu analiz becerilerini geliştirmede etkili bir pedagojik araç olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte çalışma, öğretmen adaylarının medya temelli öğrenme süreçlerinde BTT kavramlarını nasıl yapılandırdıklarına odaklanarak alan yazındaki sınırlı araştırmalara özgün bir katkı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler eğitimi, bilim teknoloji toplum, öğretmen adayları, film temelli öğrenme, içerik analizi, eleştirel düşünme

A Content Analysis of Social Studies Pre-Service Teachers' Film Preferences and Written Evaluations in a Science, Technology, And Society Course

Sevgi Coşkun Keskin [1] & Ayça Orhan [1,*]

Abstract

The aim of this study is to examine, in a multidimensional manner, the content characteristics of the films, TV series, and documentaries selected by pre-service social studies teachers within the scope of the Science, Technology, and Society (STS) course, as well as their written evaluations of these media texts. The study was conducted within a qualitative research framework using document analysis and was designed as a holistic single-case study. The study group consisted of 29 assignments prepared by second-year students enrolled in a social studies teacher education program at a public university during the spring semester of the 2024–2025 academic year. The data were analyzed through directed content analysis, focusing on three main dimensions: media preferences, depth of analysis, and the representation of STS components (science, technology, and society). The findings indicate that pre-service teachers predominantly emphasized the technology and society dimensions in their analyses, whereas the science dimension remained relatively limited and superficial. This finding suggests that pre-service teachers need further support in integrating scientific processes and conceptual frameworks with technology–society relations. In terms of analytical depth, a considerable proportion of students demonstrated sufficient and in-depth analysis; however, a negative relationship was identified between the number of analyzed media texts and the depth of analysis. This result highlights the tension between quantity and quality and underscores the importance of focused analytical tasks in instructional design. Additionally, themes such as artificial intelligence, technology ethics, biotechnology, and space were found to be prominent in students' media selections, indicating their sensitivity to contemporary technological developments and their societal implications. Overall, the results reveal that while pre-service teachers have developed a certain level of awareness regarding STS, their conceptual understanding of the science dimension remains insufficiently structured. This finding points to the need for strengthening interdisciplinary integration in STS education, particularly by making scientific literacy more explicit and visible. Furthermore, film-based learning emerges as an effective pedagogical tool for enhancing pre-service teachers' critical thinking and multidimensional analysis skills. In addition, the study offers an original contribution to the literature by focusing on how pre-service teachers construct STS concepts through media-based learning processes, an area that remains relatively underexplored.

Keywords: Social studies education, science technology society, pre-service teachers, film-based learning, content analysis, critical thinking

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Duygu Durumları

Birol Bulut [1], İrem Elçi Öksüzoğlu [1,*] & Elmas Nur Acer [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Fırat Üniversitesi
ieoksuzoglu@firat.edu.tr

Özet

Öğretmenlik, yalnızca bilgi aktarımı değil, aynı zamanda yoğun bir duygusal emek ve toplumsal inşa sürecini içeren bir meslektir. Öğretmen adaylarının mesleğe adım atmadan önceki duygu durumları, mesleki kimlik gelişimlerini, öz-yeterlik algılarını ve gelecekteki performanslarını doğrudan etkilemektedir. Bu çalışma, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik duygularını ve bu duyguların oluşmasında etkili olan faktörleri belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, nitel araştırma desenlerinden olgu bilim (fenomenoloji) modeline göre tasarlanmıştır. Çalışma grubu, Sosyal Bilgiler Öğretmenliği lisans programında öğrenim gören ve staj deneyimine sahip 15 öğretmen adayından oluşmaktadır. Veriler, araştırmacı tarafından hazırlanan ve öğretmenlik mesleğine yönelik duygusal anlamları, olumlu/olumsuz duygu durumlarını, sistem etkilerini ve eğitim sürecindeki değişimleri sorgulayan yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Görüşmeler yüz yüze gerçekleştirilmiş olup, katılımcıların bilgilendirilmiş onamı alınarak ses kaydına alınmıştır. Elde edilen veriler MAXQDA programı aracılığıyla içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. Yapılan ön analizler sonucunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğini yalnızca bir istihdam alanı olarak değil, toplumsal yapının yeniden üretildiği stratejik bir "insan yetiştirme sanatı" veya "toplum inşa etme" olarak tanımladıkları görülmüştür. Bulgular, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğine yönelik güçlü olumlu duygular geliştirdiklerini ortaya koymaktadır. Bu olumlu duygular; bireylerin gelişimine katkı sağlama, toplumu şekillendirme ve geleceği inşa etme sorumluluğu gibi anlamlar etrafında şekillenmektedir. Katılımcılar öğretmenliği yalnızca bilgi aktarma süreci olarak değil, bireyin kendini gerçekleştirmesine rehberlik eden bir meslek olarak tanımlamışlardır. Ayrıca öğretmenlik, bazı katılımcılar tarafından "bir nesli yetiştirme sorumluluğu" ve "kutsal bir meslek" olarak ifade edilmiştir. Öğrencilerle kurulan etkileşim, onların gelişimini gözlemleme ve öğrenme süreçlerine tanıklık etme, mesleğe yönelik motivasyonu artıran temel unsurlar arasında yer almaktadır. Bununla birlikte, öğretmen adaylarının mesleğe yönelik duygularında kaygı, belirsizlik ve umutsuzluk gibi olumsuz bileşenlerin de bulunduğu görülmüştür. Bu olumsuz duyguların temelinde; atama sürecine ilişkin belirsizlikler, mesleğin toplumsal statüsünde algılanan düşüş, öğretmenlere yönelik şiddet olayları ve çalışma koşullarına ilişkin sorunlar yer almaktadır. Özellikle mesleğe geçiş sürecine yönelik kaygılar, öğretmen adaylarının duygusal deneyimlerini olumsuz yönde etkileyen önemli faktörler olarak öne çıkmaktadır. Araştırma bulguları ayrıca öğretmen adaylarının mesleğe yönelik duygularının zaman içerisinde değişim gösterdiğini ortaya koymaktadır. Bu değişimin özellikle öğretmenlik uygulaması deneyimi ile yakından ilişkili olduğu belirlenmiştir. Staj süreci, öğretmen adaylarının mesleği daha gerçekçi bir şekilde değerlendirmelerine olanak tanımış; hem mesleğin zorluklarını fark etmelerini sağlamış hem de mesleğe yönelik motivasyonlarını artırmıştı. Eğitim fakültesinde alınan eğitimin ise özellikle uygulama temelli dersler aracılığıyla mesleğe yönelik bakış açısını olumlu yönde etkilediği görülmüştür. Araştırma sonuçları doğrultusunda, öğretmen adaylarının mesleğe yönelik olumlu duygularını güçlendirmek ve kaygılarını azaltmak amacıyla öğretmenlik eğitimi programlarının

uygulama temelli deneyimlerle zenginleştirilmesi ve öğretmenlik mesleğinin toplumsal statüsünü güçlendirmeye yönelik bütüncül politikaların geliştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, öğretmen adayları, öğretmenlik mesleği, duygu durumu

Emotional States of Social Studies Teacher Candidates Toward the Teaching Profession

Birol Bulut [1], İrem Elçi Öksüzoğlu [1,*] & Elmas Nur Acer [1]

Abstract

Teaching is not merely the transmission of knowledge; it is also a profession that entails intense emotional labor and a process of social construction. The emotional states of teacher candidates prior to entering the profession directly influence their professional identity development, self-efficacy perceptions, and future performance. This study aims to identify the emotions of social studies teacher candidates toward the teaching profession and the factors influencing the formation of these emotions. The research was designed in accordance with the phenomenological model, one of the qualitative research designs. The study group consists of 15 teacher candidates enrolled in a Social Studies Teacher Education undergraduate program who have teaching practicum experience. Data were collected through a semi-structured interview form developed by the researcher, which explores the emotional meanings attributed to the teaching profession, positive and negative emotional states, systemic influences, and changes experienced during the educational process. The interviews were conducted face-to-face, and audio recordings were made after obtaining the participants' informed consent. The collected data were analyzed using content analysis with the support of the MAXQDA software. Preliminary analyses revealed that social studies teacher candidates perceive the teaching profession not merely as a field of employment but as a strategic "art of educating individuals" or "building society," in which social structures are reproduced. The findings indicate that teacher candidates develop strong positive emotions toward the teaching profession. These positive emotions are shaped around meanings such as contributing to individual development, shaping society, and building the future. Participants defined teaching not only as a process of knowledge transmission but also as a profession that guides individuals toward self-realization. Additionally, some participants described teaching as "the responsibility of raising a generation" and "a sacred profession." Interaction with students, observing their development, and witnessing their learning processes were identified as key factors that enhance motivation toward the profession. However, the findings also reveal the presence of negative emotional components such as anxiety, uncertainty, and hopelessness in teacher candidates' perceptions of the profession. These negative emotions are primarily rooted in uncertainties regarding the teacher appointment process, the perceived decline in the social status of the profession, incidents of violence against teachers, and challenges related to working conditions. In particular, concerns related to the transition into the profession emerge as significant factors negatively affecting teacher candidates' emotional experiences. The results of the study further demonstrate that teacher candidates' emotions toward the profession change over time. This change is closely associated with teaching practicum experiences. The practicum process enables teacher candidates to evaluate the profession more realistically, helping them recognize both its challenges and its rewards, while also increasing their motivation toward the profession. It was also observed that education received in faculties of education positively influences candidates' perspectives on the profession, particularly through practice-based courses. Based on the findings, it is recommended that teacher education programs be enriched with practice-oriented experiences to strengthen positive emotions and reduce anxieties among teacher candidates, and that comprehensive policies be developed to enhance the social status of the teaching profession.

Keywords: Social studies, teacher candidates, teaching profession, emotional states

Tersyüz Öğrenme Modelinin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Drama Dersine Entegrasyonu

Zeynep Canbaba
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
zeynep.canbaba@erzincan.edu.tr

Özet

Drama, yapılandırmacı öğrenme yaklaşımının temel ilkeleriyle örtüşen, öğrenciyi merkeze alan ve öğrenmeyi deneyim yoluyla anlamlı hale getiren önemli bir öğretim yöntemidir. Drama, öğrencilerin sadece bilişsel değil; duyuşsal ve sosyal becerilerini de geliştiren, öğrenmeyi çok yönlü destekleyen bir süreç sunar. Drama da kullanılan teknikler sayesinde öğrenciler, bilgiyi pasif şekilde almak yerine yaşayarak ve anlamlandırarak öğrenirler. Fakat uygulama ağırlıklı bir ders olan Sosyal Bilgiler Öğretiminde Drama dersinde, sınırlı ders süresi önemli bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. 14 hafta ve haftada 2 saat olan ders süresinin önemli bir bölümünün teorik bilgi aktarımına ayrılması, uygulama etkinliklerine yeterince zaman kalmamasına neden olmaktadır. Oysa drama eğitiminin doğası gereği, öğrenmenin etkili olabilmesi için uygulamaya dayalı etkinliklere daha fazla zaman ayrılması gerekmektedir. Bu noktada tersyüz öğrenme yaklaşımı, teorik bilginin sınıf dışına taşınarak sınıf içi sürenin uygulamaya ayrılmasına olanak tanıyan alternatif bir model sunmaktadır. Bu çalışma, drama dersinde tersyüz öğrenme yaklaşımının uygulanabilirliğini ve sınıf içi uygulama süresine katkısını ele alması bakımından önem taşımaktadır. Bu çalışmanın temel amacı, drama dersinde tersyüz öğrenme yaklaşımını kullanarak sınıf içi uygulama süresini artırmak, önceden belirlenen konuya hazırlık yapabilmelerini sağlamak ve öğrencilerin dersteki aktif katılımını desteklemektir. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden eylem araştırması yöntemi kullanılacaktır. Süreç boyunca her hafta bir teorik konu tersyüz öğrenme yaklaşımıyla ders öncesinde öğrencilere verilecek; öğrencilerin ders notları ve izledikleri videolar aracılığıyla konuya hazırlanmaları sağlanacaktır. Bu hazırlık sürecinin ardından öğrencilere yöneltilecek kısa değerlendirme soruları ile kendi öğrenmelerini gözden geçirmeleri sağlanacaktır. Sınıf içinde ise her hafta belirlenen bir değer odağında drama uygulamaları gerçekleştirilecektir. Veri toplama sürecinde öğrenci görüşleri, öğretmen gözlem notları ve ders sürecine ait video kayıtları kullanılacaktır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle incelenerek yorumlanacaktır. Araştırma verileri henüz toplanmamış olmakla birlikte, tersyüz öğrenme yaklaşımının zaman kaybını azaltarak sınıf içi uygulama süresini artıracağı, öğrencilerin derse aktif katılımını destekleyeceği ve drama becerilerinin gelişimine katkı sağlayacağı öngörülmektedir. Bu çalışmanın drama derslerinde tersyüz öğrenme yaklaşımının uygulanmasına yönelik bir örnek sunması ve sonuçlarının genellenerek uygulama ağırlıklı öğretim süreçlerinin geliştirilmesine katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler öğretiminde drama, ters yüz öğrenme

Integration of the Flipped Learning Model into the Drama Course in Social Studies Education

Zeynep Canbaba

Abstract

Drama is an important instructional method that aligns with the core principles of the constructivist learning approach, places the learner at the center, and renders learning meaningful through experience. It provides a process that supports learning in a multidimensional way by fostering not only students' cognitive but also their affective and social skills. Through techniques used in drama, students learn by experiencing and making meaning, rather than passively receiving information. However, in the course *Drama in Social Studies Teaching*, which is inherently practice-oriented, limited instructional time emerges as a significant challenge. A substantial portion of the 14-week course, conducted for two hours per week, is devoted to the transmission of theoretical knowledge, leaving insufficient time for practical activities. Yet, by its very nature, effective drama education requires more time to be allocated to practice-based activities. At this point, the flipped learning approach offers an alternative model by transferring theoretical content outside the classroom and enabling in-class time to be devoted to practice. In this respect, the present study is significant in that it examines the applicability of the flipped learning approach in drama courses and its contribution to increasing in-class practice time. The main aim of this study is to increase the duration of in-class practice in a drama course through the use of the flipped learning approach, to enable students to prepare for predetermined topics in advance, and to support their active participation in the course. The study will employ an action research design, one of the qualitative research methods. Throughout the process, one theoretical topic per week will be provided to students prior to class through the flipped learning approach; students will be expected to prepare for the topic through course notes and videos. Following this preparation phase, short evaluation questions will be posed to help students reflect on their own learning. In the classroom, drama activities will be conducted each week focusing on a specific value. Data will be collected through student opinions, teacher observation notes, and video recordings of the instructional process. The data obtained will be analyzed and interpreted using content analysis. Although the data have not yet been collected, it is anticipated that the flipped learning approach will reduce time loss, increase the duration of in-class practice, enhance students' active participation, and contribute to the development of their drama skills. This study is expected to provide an example for the implementation of the flipped learning approach in drama courses and, through the generalization of its results, contribute to the improvement of practice-oriented instructional processes.

Keywords: Drama in social studies teaching, flipped learning

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Çocuğu Tanıma Becerilerinin Geliştirilmesinde Çocuk Resmi Analizi Eğitiminin Etkisi

İrfan Nihan Demirel
Resim-İş Öğretmenliği Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
nihan.demirel@erdogan.edu.tr

Özet

Araştırmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çocuğu tanıma becerilerinin geliştirilmesinde çocuk resmi analizi eğitiminin etkisini tespit etmektir. Bu kapsamda araştırma, bir devlet üniversitesinin sosyal bilgiler öğretmenliği programında öğrenim gören 30 (otuz) ikinci sınıf öğretmen adayları ile yürütülmüştür. Çalışma grubunun ikinci sınıf öğrencilerinden seçilmesinde, lisans programında sanat ve estetik dersinin bu sınıf düzeyinde yer alması etkili olmuştur. Çalışmada karma araştırma yaklaşımlarından yakınsayan paralel desen kullanılmıştır. Nicel veriler öğretmen adaylarının yeterlik düzeylerini ölçmeyi hedefleyen çocuk resmi analizi eğitiminin değerlendirilmesi anketi ile tek grup ön test ve son test modeline dayalı olarak toplanmış, frekans dağılımları verilerek değerlendirilmiştir. Nitel veriler ise, açık uçlu sorular kullanılarak verilen eğitimin etkililiğini tespit etmek amacıyla son testle birlikte uygulanmış ve içerik analizine göre değerlendirilmiştir. Öğretmen adaylarına çocuğu tanıma tekniği olarak çocuk resimleri ve analizine ilişkin genel bir eğitim verilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, uygulama öncesinde öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun kendilerini çocuk resimlerini yorumlama, çocukların duygu durumları hakkında çıkarım yapma, aile ilişkileri ve sosyal çevreye dair ipuçlarını fark etme, resimlerdeki renk, figür ve sembolleri değerlendirme gibi alanlarda yetersiz gördükleri belirlenmiştir. Ancak eğitim sonrasında bu algının olumlu biçimde değiştiği görülmüştür. Bu durum, öğretmen adaylarının çocuk resimlerini yalnızca bir sanat ürünü olarak değil, aynı zamanda çocuğu tanıma, gözlemleme ve anlamlandırma aracı olarak görmeye başladıklarını göstermektedir. Ayrıca öğretmen adayları uygulama öncesine göre kendilerini, çocuk resimlerini sosyal bilgiler dersinde öğretim materyali olarak kullanma, gelecekte öğretmen olduklarında derslerine entegre etme konularında daha yeterli görmüşlerdir. Genel olarak değerlendirildiğinde çocuk resmi analizi eğitimi, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının hem çocuğu tanıma ve anlama becerilerini, hem de pedagojik materyal kullanma yeterliklerini geliştiren etkili bir uygulama olarak öne çıkmaktadır. Bu doğrultuda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının öğrencileri çok yönlü tanıyan, gözlemleyebilen ve çocuk resimlerini sanatsal bir yaklaşım olarak sosyal bilgiler dersinde aktif bir şekilde kullanabilen nitelikli öğretmenler olarak yetişmelerine katkıda bulunmak amacıyla, öğretmen yetiştirme programlarında çocuk resmi analizi dersine yer verilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler öğretmen adayları, çocuğu tanıma becerileri, çocuk resmi analizi

The Effect of Child Drawing Analysis Training on the Development of Social Studies Teacher Candidates' Child Recognition Skills

İrfan Nihan Demirel

Abstract

The purpose of the research is to determine the effect of child drawing analysis training on the development of social studies teacher candidates' ability to understand children. In this context, the research was conducted with 30 second-grade teacher candidates studying in the social studies teacher education program of a state university. The fact that the working group was selected from second-grade students was influenced by the inclusion of the art and aesthetics class at this level in the undergraduate program. In the study, a convergent parallel design, which is one of the mixed research approaches, was used. Quantitative data were collected using a survey to evaluate the training on child drawing analysis aimed at measuring the competency levels of prospective teachers, and these data were analyzed by presenting frequency distributions based on a single-group pre-test and post-test model. Qualitative data were applied along with the final test to determine the effectiveness of the training using open-ended questions and evaluated according to content analysis. The teacher candidates were given general training on child recognition techniques as well as child drawings and analysis. According to the research findings, before the application, it was determined that most teacher candidates felt inadequate in areas such as interpreting children's drawings, making inferences about their emotional states, noticing clues about family relationships and social environment, and evaluating colors, figures, and symbols in pictures. However, it was observed that this perception changed positively after the training. This situation shows that teacher candidates are starting to see children's drawings not just as a work of art, but also as a tool for understanding, observing, and interpreting the child. Furthermore, teacher candidates felt more competent after the application compared to before, regarding the use of children's drawings as teaching material in social studies lessons and their integration into their lessons when they become teachers in the future. When evaluated generally, children's drawing analysis training stands out as an effective practice that develops social studies teacher candidates' ability to recognize and understand children as well as their proficiency in using pedagogical materials. In this context, it is recommended that a course on the analysis of children's drawings be included in teacher training programs to contribute to the development of social studies teacher candidates into qualified teachers who can understand and observe their students in a multifaceted way and actively use children's drawings as an artistic approach in social studies lessons.

Keywords: Social studies teacher candidates, child recognition skills, child drawing analysis

Öz İnceleme Yönteminin Türkiye'deki Durumu ve Sosyal Bilgiler Alanında Kullanımına Yönelik Potansiyeli

Ufuk Şimşek [1] & Haldun Mete Aslan [2,*]
[1] Sosyal Bilgiler Eğitimi Atatürk Üniversitesi
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Kafkas Üniversitesi
haldunmeteaslan@kafkas.edu.tr

Özet

Bu çalışmanın amacı, nitel araştırma yöntemlerinden biri olarak değerlendirilen öz incelemenin (self-study) hem Türkiye alan yazınındaki durumunu betimlemek hem de sosyal bilgiler alanı için sunabileceği fırsatları irdelemektir. Bu doğrultuda araştırmada öz incelemenin tanımı, tarihsel gelişimi ve temel özellikleri ele alınmaya çalışılmıştır. Ayrıca bir öz inceleme araştırmasında kullanılan veri toplama ve analiz yaklaşımları ile bu tür araştırmalarda geçerlik ve güvenirliğin nasıl sağlandığı üzerinde durulmuştur. Araştırmanın bir diğer ayağında ise öz inceleme yönteminin Türkiye'deki araştırmalara nasıl yansıdığına dair makaleler ve tezler ekseninde analizler yapılmıştır. Bunlara ek olarak, öz inceleme ile sosyal bilgiler eğitimi arasındaki ilişki incelenmiştir. Bu bağlamda araştırmada nitel araştırma yöntemi kapsamında doküman incelemesi yapılmıştır. Çalışmanın sonuçlarına bakıldığında, öz incelemenin öğretmenlerin ve öğretmen eğitimcilerinin kendi uygulamalarını eleştirel, sistematik ve derinlemesine sorgulayarak, meslekî gelişimlerini sürdürmeleri açısından faydalı bir yöntem olduğu anlaşılmaktadır. Bu anlamda öz inceleme; bir nitel araştırma yöntemi olmasının yanında, eğitim öğretim faaliyetinin bir parçası olarak da değerlendirilebilir. Bunların yanı sıra sosyal bilgiler eğitimi ile öz inceleme arasında özellikle iletişim ve demokratik tutum gibi kavramlar açısından güçlü bir ilişki bulunduğu ve her iki alanın da John Dewey'in yansıtıcı düşünce ve deneyim yoluyla öğrenme anlayışından beslendiği vurgusu göze çarpmaktadır. Yurtdışında sosyal bilgiler eğitimi alanında yapılan araştırmaların demokratik vatandaşlık, sosyal adalet ve eşitlik gibi konularda yoğunlaştığı dikkat çekmektedir. Türkiye özelinde ise öz inceleme metodolojisi kullanılarak fen bilimleri, sınıf eğitimi, yabancı dil eğitimi ve görsel sanatlar eğitimi gibi farklı disiplinlerde lisansüstü tezler ile makalelerin yapıldığı görülmektedir. Türkiye'de nispeten yeni sayılabilecek olan öz incelemenin eğitimcilerin kendi uygulamalarını sistematik bir biçimde sorgulamalarına olanak tanıdığı göz önüne alındığında, bu yöntemin daha yaygın bir şekilde kullanılmasının eğitim ve öğretimin niteliğini artırmak açısından faydalı olabileceği savunulabilir. Meslekî gelişim ve dönüşüm sağlamada önemli bir araştırma yaklaşımı olarak değerlendirilen öz incelemenin gelecekte özellikle öğretmen yetiştirme programlarına entegre edilmesi yoluyla eğitimdeki yeniliklere uyum sağlanması bağlamında daha geniş bir kullanım alanı bulacağı öngörülebilir.

Anahtar Kelimeler: Öz inceleme, sosyal bilgiler, öğretmen yetiştirme

The Current State of the Self-Study Method in Türkiye and Its Potential for Application in the Field of Social Studies

Ufuk Şimşek [1] & Haldun Mete Aslan [2,*]

Abstract

The objective of this study is to describe the current status of self-study—considered one of the qualitative research methods—in the Turkish literature and to examine the opportunities it may offer for the social studies field. In this context, the study attempts to address the definition, fundamental characteristics, objectives, historical development, and institutionalization process of self-study. Additionally, the study focuses on the data collection and analysis approaches used in self-study research, as well as how validity and reliability are ensured in such studies. Another aspect of the research involves analyzing articles and theses to examine how the self-study method is reflected in studies conducted in Türkiye. Furthermore, the relationship between self-study and social studies education has been examined. In this context, a document review was conducted as part of the qualitative research methodology. Based on the findings of the study, it is evident that self-study is a beneficial method for teachers and teacher educators to continue their professional development by critically, systematically, and thoroughly examining their own practices. In this sense, self-study, besides being a qualitative research method, can also be evaluated as a part of educational activity. In addition, it is noteworthy that there is a strong connection between social studies education and self-study method, particularly regarding concepts such as communication and democratic attitudes, and that both fields draw inspiration from John Dewey's understanding of learning through reflective thought and experience. Research conducted abroad in the field of social studies education notably focuses on topics such as democratic citizenship, social justice, and equality. In Türkiye, however, it is observed that master's theses and articles are being produced in various disciplines—such as science education, classroom education, foreign language education, and visual arts education—using the self-reflection methodology. Considering that self-study—which is relatively new in Türkiye—enables educators to systematically examine their own practices, it can be argued that the more widespread use of this method could be beneficial in enhancing the quality of education and instruction. It can be anticipated that self-reflection, regarded as a significant research approach in fostering professional development and transformation, will find a broader scope of application in the future—particularly through its integration into teacher education programs—to facilitate adaptation to innovations in education.

Keywords: Self-study, social studies, teacher education

Sosyal Bilgiler Öğrenci Toplulukları Forumu (Sböt Forum): Paydaşların Görüşleri Üzerinden Bir İnceleme

Kudret Aykırı [1,*] & Simay Oğram [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Pamukkale Üniversitesi
kudretaykiri@gmail.com

Özet

Günümüzde öğretmen eğitimi, yalnızca teorik derslerle sınırlı kalmamakta; öğretmen adaylarının sosyal etkileşim kurabilecekleri, deneyim paylaşımında bulunabilecekleri ve mesleki gelişimlerini destekleyebilecekleri kongre, konferans ve forum gibi bilimsel etkinliklere duyulan ihtiyaç giderek artmaktadır. Bu tür etkinliklerin özellikle öğrencilerin aktif yürütücülüğünde gerçekleştirilmesi, söz konusu katkıları daha da güçlendirmektedir. Bununla birlikte, ilgili literatür incelendiğinde, öğrenci yürütücülüğündeki bilimsel etkinliklere yönelik çalışmaların ağırlıklı olarak tıp eğitimi alanında olduğu görülmektedir. Öğretmen adaylarına, özelde ise sosyal bilgiler öğretmeni adaylarına yönelik bu tür etkinlikleri konu alan çalışmalara literatürde sınırlı düzeyde yer verildiği dikkat çekmektedir. Bu bağlamda, bu çalışmanın amacı; ağırlıklı olarak öğretmen adaylarının yürütücü ve/veya katılımcı olarak yer aldığı bir bilimsel etkinliğe ilişkin paydaş görüşlerini incelemektir. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde desenlenmiş olup çalışma kapsamında durum çalışması yöntemi benimsenmiştir. Araştırmanın katılımcı grubu, ölçüt örnekleme yöntemine göre oluşturulmuştur. Ölçüt olarak, Üniversite Öğrenci Toplulukları İş Birliği ve Destek Programı (ÜNİDES) kapsamında gerçekleştirilen Sosyal Bilgiler Öğrenci Toplulukları Forumu'na (SBÖT Forum) aktif ya da dinleyici olarak katılım sağlama durumu belirlenmiştir. Bu doğrultuda, katılımcı grup 7 akademisyen, 4 mezun ve 19 öğretmen adayından oluşmaktadır. Katılımcıların tamamı dört farklı üniversiteden gelmekte ve sosyal bilgiler eğitimi alanında yer almaktadır. Veriler, yarı yapılandırılmış görüşme formu, ilgili dokümanlar (forum programı ve fotoğraflar) ile gözlem notları aracılığıyla toplanmıştır. Elde edilen veriler, tematik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırmada geçerlilik ve güvenirliğin sağlanması amacıyla gerekli önlemler alınmış; araştırmacıların rolleri ile etik ilkelere ilişkin hususlar açıkça ortaya konmuştur. Elde edilen ilk bulgular doğrultusunda; etkinlik türleri, sağlanan katkılar, karşılaşılan problemler ve çözüm önerileri ile süreci kolaylaştıran unsurlar ve geliştirmeye yönelik öneriler temaları altında çeşitli sonuçlara ulaşılmıştır. İlgili forum kapsamında açılış konuşmaları, panel, sergi, atölye, mini sempozyum, çalıştay, kapanış oturumu ile akşam yemeği ve eğlence programından oluşan sosyal etkinlikler gerçekleştirilmiştir. Katılımcı görüşleri, ilgili forumun başta öğretmen adayları olmak üzere mezunlar ve akademisyenler açısından hem kişisel hem de mesleki gelişime katkı sağladığını gösteren güçlü ipuçları sunmaktadır. Bulgular, karşılaşılan problemlerin önemli bir kısmının hazırlık sürecinde ortaya çıktığını, forum esnasında ise sınırlı sayıda problem yaşandığını göstermektedir. Yürütücülerin ve katılımcıların bu tür etkinliklere ilişkin deneyime sahip olmaları, süreci kolaylaştıran önemli bir unsur olarak değerlendirilmiştir. Katılımcılar, başta sonuç raporunun dijital ortamda paylaşılması, forumun düzenli olarak gerçekleştirilmesi, sürecin uzatılarak etkileşim odaklı etkinliklerin artırılması ve katılımın teşvik edilmesi olmak üzere çeşitli önerilerde bulunmuşlardır. Çalışma sonuçları doğrultusunda, uygulayıcıların benzer etkinlikleri planlama ve yürütme süreçlerinde bu bulguları dikkate almaları; araştırmacıların ise bu tür çalışmaları farklı boyutlarıyla ele almaları önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler öğretmeni adayı, öğrenci topluluğu, öğrenci projesi, öğrenci bilimsel etkinliği

Social Studies Student Clubs Forum (3sc Forum): An Analysis of Stakeholder Opinions

Kudret Aykırı [1,*] & Simay Oğram [1]

Abstract

Today, teacher education is no longer limited to theoretical courses; there is a growing need for scientific events such as congresses, conferences, and forums where prospective teachers can engage in social interaction, share experiences, and support their professional development. These types of events are particularly strengthened when they are actively carried out by students. However, a review of the relevant literature reveals that studies on student-led scientific events are predominantly concentrated in the field of medical education. It is noteworthy that studies on such events for prospective teachers, and specifically prospective social studies teachers, are limited in the literature. In this context, the aim of this study is to examine stakeholder opinions regarding a scientific event in which predominantly prospective teachers participate as facilitators and/or participants. The research was designed within the framework of a qualitative research approach, and the case study method was adopted in this study. TThe participant group for the study was formed using the criterion sampling method. The criterion for selection was participation, either actively or as an audience member, in the Social Studies Student Clubs Forum (3SC Forum), which is organized within the scope of the University Student Clubs Cooperation and Support Program. Accordingly, the participant group consists of 7 academics, 4 alumni, and 19 prospective teachers. All participants come from four different universities and are involved in the field of social studies education. Data was collected through a semi-structured interview form, relevant documents (forum program and photographs), and observation notes.The data obtained were analyzed using the thematic analysis method. Necessary precautions were taken to ensure the validity and reliability of the research; the roles of the researchers and matters relating to ethical principles were clearly defined. Based on the initial findings, various conclusions were reached under the themes of activity types, contributions provided, problems encountered and proposed solutions, factors facilitating the process, and suggestions for improvement. The forum included opening speeches, a panel discussion, an exhibition, workshops, a mini-symposium, a closing session, and social events consisting of a dinner and entertainment program. Participant opinions provide strong indications that the forum contributed to both personal and professional development, particularly for prospective teachers, but also for alumni and academics. The findings indicate that a significant portion of the problems encountered arose during the preparation phase, while only a limited number of problems were experienced during the forum itself. Experience in such events for both organizers and participants was considered a crucial factor in facilitating the process. Participants made several suggestions, primarily including sharing the final report digitally, holding the forum regularly, extending the process to increase interaction-focused events, and encouraging participation. Based on the study results, it is recommended that practitioners consider these findings in the planning and execution of similar activities, and that researchers examine such studies from different perspectives. Based on the study results, it is recommended that practitioners consider these findings in the planning and execution of similar activities, and that researchers examine such studies from different perspectives.

Keywords: Prospective social studies teacher, student clubs, student-led projects, student-led scientific events

Çok Kültürlü Dil Öğretim Ortamlarında Kültüre Dayalı İletişim Becerilerinin Dönüşümü

Ünal Aldemir [1,*] & Ali Haydar Akarsu [2]
[1] Türkçe Öğretmenliği Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
unal.aldemir@erdogan.edu.tr

Özet

Bu çalışma, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde (YDTÖ) çok kültürlü öğrenme ortamlarının kültüre dayalı iletişim becerilerinin dönüşümündeki rolünü, diyalojik yaklaşım çerçevesinde incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, dil öğrenimini yalnızca dilsel yeterliklerin geliştirilmesiyle sınırlı olmayan; bireylerin farklı kültürel bağlamlar arasında anlam kurma, kültürlerarası etkileşimlerde etkin iletişim geliştirme ve kendi kültürel konumlarını yeniden değerlendirme süreçlerini içeren çok boyutlu bir öğrenme deneyimi olarak ele almaktadır. Bu bağlamda çalışma, diyalog temelli öğrenme ortamlarının, çok kültürlü sınıflarda iletişimsel, bilişsel ve duyuşsal dönüşümleri nasıl desteklediğini ortaya koymayı hedeflemektedir. Nitel araştırma yaklaşımıyla tasarlanan çalışma, bir üniversite bünyesinde yürütülen on dört haftalık uygulama sürecine dayanmaktadır. Bu süreçte, TÖMER'de öğrenim gören uluslararası öğrenciler ile Türkçe öğretmeni adayları yapılandırılmış diyalog temelli etkinlikler aracılığıyla bir araya getirilmiştir. Veriler, yansıtıcı günlükler, odak grup görüşmeleri, sınıf içi gözlemler ve yarı yapılandırılmış mülakatlar yoluyla toplanmış ve tematik analiz yöntemiyle çözümlenmiştir. Bulgular, diyalog temelli öğrenme ortamlarının katılımcıların kültürel içerikleri karşılaştırmalı biçimde ele almasını teşvik ettiğini ve bu sürecin güçlü bir öz-yansıma alanı yarattığını göstermektedir. Öğrencilerin, Türk kültürü ile kendi kültürleri arasındaki benzerlik ve farklılıkları keşfederken hem kendi kimliklerine dışarıdan bakabilme hem de hedef kültüre empatik yaklaşabilme becerileri geliştirdikleri belirlenmiştir. Bu durum, kültürlerarası iletişimsel yeterliğin temel bileşenlerinden biri olan ilişkilendirme ve karşılaştırma becerilerinin doğal bir öğrenme süreci içinde geliştiğini ortaya koymaktadır. Araştırmanın ikinci önemli bulgusu, diyalojik etkileşimlerin katılımcıların sahip oldukları önyargı ve kültürel klişeleri sorgulamalarına ve dönüştürmelerine olanak tanımasıdır. Hem uluslararası öğrencilerin Türkiye'ye ilişkin ön kabullerinin hem de öğretmen adaylarının farklı kültürlere yönelik sınırlı ve genelleyici bakış açılarının, karşılıklı diyalog ve deneyim paylaşımı yoluyla yeniden şekillendiği görülmüştür. Katılımcıların kendi kültürlerini açıklama, temsil etme ve başkalarının perspektiflerini anlama süreçleri, öğrenme ortamını tek yönlü bilgi aktarımından çıkararak karşılıklı anlam inşasına dayalı bir etkileşim alanına dönüştürmüştür. Sonuç olarak, çalışma diyalojik pedagojinin kültürlerarası dil öğretiminde yalnızca dilsel gelişimi değil, aynı zamanda eleştirel farkındalık, empati ve çok boyutlu kültürel anlayışı destekleyen dönüştürücü bir potansiyele sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Bu yönüyle araştırma, YDTÖ'de kültürlerarası diyaloğu merkeze alan pedagojik tasarımların, öğrenme süreçlerini daha kapsayıcı, eleştirel ve anlamlı hâle getirdiğine işaret etmekte ve öğretmen eğitimi ile yabancı dil öğretimi alanlarına önemli katkılar sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, diyalojik öğrenme, kültürlerarası iletişim, önyargı dönüşümü, empati, öğretmen eğitimi

Transforming Culturally Based Communication Skills in Multicultural Language Teaching Environments

Ünal Aldemir [1,*] & Ali Haydar Akarsu [2]

Abstract

This study aims to examine the role of multicultural learning environments in the transformation of culturally based communication skills in Turkish as a Foreign Language (TFFL) teaching, within the framework of a dialogical approach. The research considers language learning as a multidimensional learning experience that is not limited to the development of linguistic competencies; it also encompasses individuals' processes of constructing meaning across different cultural contexts, developing effective communication in intercultural interactions, and re-evaluating their own cultural position. In this context, the study aims to reveal how dialogue-based learning environments support communicative, cognitive, and affective transformations in multicultural classrooms. Designed with a qualitative research approach, the study is based on a fourteen-week application process conducted within a university. In this process, international students studying at TÖMER (Turkish Language Teaching Center) and prospective Turkish teachers were brought together through structured dialogue-based activities. Data were collected through reflective journals, focus group discussions, classroom observations, and semi-structured interviews, and analyzed using thematic analysis. The findings show that dialogue-based learning environments encourage participants to address cultural contexts comparatively and that this process creates a strong space for self-reflection. It was determined that students, while exploring the similarities and differences between Turkish culture and their own culture, developed the skills to both look at their own identities from an external perspective and approach the target culture empathetically. This reveals that the skills of association and comparison, which are one of the fundamental components of intercultural communicative competence, develop within a natural learning process. The second important finding of the research is that dialogical interactions allow participants to question and transform their prejudices and cultural stereotypes. It was observed that both the preconceptions of international students regarding Türkiye and the limited and generalized perspectives of prospective teachers towards different cultures were reshaped through mutual dialogue and experience sharing. The processes of participants explaining and representing their own cultures and understanding the perspectives of others transformed the learning environment from a one-way transfer of information into an interactive space based on mutual meaning-making. In conclusion, the study reveals that dialogical pedagogy has a transformative potential in intercultural language teaching, supporting not only linguistic development but also critical awareness, empathy, and multidimensional cultural understanding. In this respect, the research indicates that pedagogical designs that center on intercultural dialogue in the LDT (Learning, Learning, and Language Teaching) make learning processes more inclusive, critical, and meaningful, and offer significant contributions to the fields of teacher education and foreign language teaching.

Keywords: Teaching Turkish as a foreign language, dialogical learning, intercultural communication, prejudice transformation, empathy, teacher training

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Millî Eğitim Akademisine Yönelik Beklentileri

Esra Mindivanli Akdoğan
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Atatürk Üniversitesi
emindivanli@atauni.edu.tr

Özet

Türkiye'de 4 yıllık lisans eğitiminin tamamlanmasından sonra akademi giriş sınavına giren öğretmen adaylarından başarılı olanlar 4 dönemden oluşan bir öğretmenlik hazırlık eğitimine alınmaktadır. 2026 yılı itibariyle Nisan ayından itibaren ilk kez eğitim-öğretime başlayan Millî Eğitim akademisinde eğitim-öğretim dönemleri en az 10 en fazla 14 hafta olacak şekilde planlanmıştır. Yapılan bu planlamada sosyal bilgiler öğretmen adaylarına 3 dönem boyunca sosyal bilgiler dersinin kapsamı dikkate alınarak millî bilinç, şehir kültürü ve kültürel miras, müze temelli öğrenme, öğretim programları okuryazarlığı (Sosyal Bilgiler ve TC İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük), biçimlendirici değerlendirme, oyunlaştırma ve etkinlik geliştirme alanlarında eğitimler verilmesi planlanmıştır. Yapılan bu planlama kapsamında eğitim alacak olan sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çeşitli endişeleri bulunmaktadır. Bu eğitimin ilk kez verilmesinden kaynaklanan belirsizlikler bu endişeleri de beklentileri de artırmaktadır. Bu çalışma Millî Eğitim Akademisi Öğretmenlik Hazırlık Eğitiminde sosyal bilgiler öğretmen adaylarının beklentilerini belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu amacı gerçekleştirmek amacıyla çalışma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseniyle yürütülmüştür. Çalışmanın araştırma grubunu 36 sosyal bilgiler öğretmen adayı oluşturmuştur. Öğretmen adaylarının Millî Eğitim Akademisine Yönelik beklentileri ölçmeyi amaçlayan 'Akademi Görüş Formu' ile veriler toplanmıştır. Adaylardan alınan görüş formlarından bir kısmında veriler açıklayıcı nitelikte olmadığından ilgili kişilere yeniden ulaşılarak daha açıklayıcı bilgiler vermeleri sağlanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi ile analiz edilmiş, kod ve kategori başlıklarıyla yapılan analizin daha anlaşılır olması sağlanmaya çalışılmıştır. Alınan verilere göre öğretmen adayları lisans eğitiminden farklı olarak Millî Eğitim Akademisinden uygulamaya yönelik bir eğitim beklediklerini ifade etmişlerdir. Adaylar, öğretmenlik sürecinde en çok kullanılacak bilgi ve deneyimler ve bunları Millî Eğitim akademisinin karşılama durumuna ilişkin beklentilerini açıklamışlardır. Bunlar; sınıf yönetimi, rehberlik hizmetleri, okul- veli işbirliği, farklı öğretim yöntem ve teknikleri, somutlaştırma, doğru iletişim kurma (öğrenci, veli) gibi alanlarda deneyim kazanma şeklindedir. Öğretmen adaylarının bu eğitim sürecinde maddi beklentileri de belirlenmeye çalışılmıştır. Adaylar alacakları ücretin yemek, barınma, ulaşım ihtiyaçlarına kesinlikle yetecek miktarda olmadığını ifade ederek maddi desteğin artırılması beklentilerini ifade etmişlerdir. Öğretmen adayları sosyal bilgiler eğitimi alanında eksik olduklarını düşündükleri alanları; tarih ve coğrafya alanlarında eksikleri olduğunu ifade eden adayların yanında somutlaştırma konusunda da eksikleri olduğunu ifade etmişlerdir. Adayların büyük bir kısmı teorik bilgi alanında eksiklerinin olmadığını ancak bu bilgiyi uygulama konusunda deneyime ihtiyaçları olduğunu ve akademinin bu eksikliği gidereceğine dair beklentilerini açıklamışlardır. Öğretmen adayları Millî Eğitim Akademisindeki eğitmenlerine ilişkin beklentileri ise büyük oranda kendilerini anlamaları şeklindedir. Bunun yanı sıra deneyimlerini paylaşmaları ve bürokratik süreçleri öğretmeleri de diğer beklentiler arasındadır. Alınan görüşler doğrultusunda öğretmen adaylarının Millî Eğitim akademisinden en büyük beklentilerinin uygulamaya dönük bir öğretim süreci olarak görülmüştür. Eğitmenlerde empatik bir yaklaşım bekleyen adaylar, maddi olarak ciddi zorluklar yaşayacaklarını düşünmektedirler.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen adayı, eğitim akademisi, beklentiler

Social Studies Teacher Candidates' Expectations Regarding the National Education Academy

Esra Mindivanli Akdoğan

Abstract

In Türkiye, teacher candidates who pass the academic entrance exam after completing a four-year undergraduate degree program are enrolled in a four-semester teacher preparation program. Starting in April 2026, the National Education Academy—which will begin its first academic year—has planned its semesters to last a minimum of 10 and a maximum of 14 weeks. Under this plan, social studies teacher candidates are scheduled to receive training over three semesters in the following areas, taking into account the scope of the social studies curriculum: national consciousness, urban culture and cultural heritage, museum-based learning, curriculum literacy (Social Studies and Turkish Revolution History and Atatürkism), formative assessment, gamification, and activity development. Social studies teacher candidates who will receive this training have various concerns. The uncertainties arising from the fact that this training is being offered for the first time are increasing both these concerns and their expectations. This study aims to determine the expectations of social studies teacher candidates in the Teacher Preparation Program at the National Education Academy. To achieve this objective, the study was conducted using the case study design, one of the qualitative research methods. The study's research group consisted of 36 social studies teacher candidates. Data were collected using the "Academy Opinion Form," designed to measure the teacher candidates' expectations regarding the National Education Academy. Since the data in some of the feedback forms collected from the candidates was not sufficiently descriptive, the relevant individuals were contacted again to obtain more detailed information. The collected data was analyzed using content analysis, and efforts were made to ensure the analysis was more understandable by using codes and category headings. According to the data, teacher candidates indicated that, unlike their undergraduate education, they expected practice-oriented training from the National Education Academy. The candidates explained their expectations regarding the knowledge and experiences most frequently used in the teaching process and the National Education Academy's ability to meet these needs. These include gaining experience in areas such as classroom management, guidance services, school-parent collaboration, various teaching methods and techniques, concretization, and establishing effective communication (with students and parents). Efforts were also made to determine the financial expectations of teacher candidates during this training process. The candidates stated that the stipend they would receive would definitely not be sufficient to cover their food, housing, and transportation needs, and expressed their expectation that financial support be increased. Teacher candidates also identified areas where they felt they were lacking in social studies education; in addition to candidates who mentioned deficiencies in history and geography, others also noted deficiencies in the area of concrete learning. A large proportion of the candidates stated that they had no gaps in their theoretical knowledge but needed experience in applying this knowledge, and expressed their expectation that the academy would address this gap. As for their expectations regarding the instructors at the National Education Academy, teacher candidates largely expect them to understand them. In addition, sharing their experiences and teaching them about bureaucratic processes are among their other expectations. Based on the feedback received, it was observed that teacher candidates' greatest expectation from the National Education Academy is a practice-oriented teaching process.

Candidates who expect an empathetic approach from instructors believe they will face significant financial difficulties.

Keywords: Teacher candidate, education academiy, exceptions

Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarındaki Kadın Görsellerinin Analizi: Son Elli Yıl

Melis Akay Şahin [1,*] & Mehmet Açıkalın [2]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bağımsız Araştırmacı
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Istanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa
mell.1925@hotmail.com

Özet

Bu araştırmanın amacı, son elli yılda Sosyal Bilgiler ders kitaplarındaki kadın görsellerini analiz etmek ve yıllar içindeki değişimlerini ortaya koymaktır. Bu nedenle son elli yılda yayımlanan ve farklı seviyelerden olmak üzere toplam 18 Sosyal Bilgiler ders kitabı incelenmiştir. Bunlar 1968, 1998, 2005, 2018 ve 2024 Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarına dayalı yayımlanan Sosyal Bilgiler ders kitapları arasından seçilmiştir. Araştırma için doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Buna göre öne çıkan bazı bulgular şu şekilde olmuştur: İncelenen tüm yıllara ait Sosyal Bilgiler ders kitaplarındaki kadın görsellerinin, erkek görsellerine oranla oldukça az olduğu tespit edilmiştir. Tüm ders kitapları farklı yıllara göre analiz edildiğinde, 1968 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı sonrası ders kitaplarında yaklaşık %8 oranında tek başına kadın görseline yer verildiği, 2024 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı sonrası ders kitaplarında da bu oranın yaklaşık %27 olduğu saptanmıştır. Ayrıca kadın görsellerinde, yanında yetişkin bir erkek olmadan yer alan kadınların (n=121) sınırlı sayıda temsil edildiği anlaşılmıştır. Öte yandan erkek görsellerinin (n=700) çoğunlukla tek veya erkeklerle birlikte yer aldığı belirlenmiştir. Bu durum, ders kitaplarında kadın görsellerinin yıllar içinde arttığını, ancak hâlâ beklenen düzeyde olmadığını ortaya koymaktadır. Benzer şekilde son yıllara doğru görsellerdeki kadınların mesleklerinde de çeşitliliğin arttığı görülmüştür. Özellikle 2005 öncesi Sosyal Bilgiler ders kitaplarındaki görsellerde kadınlar; genellikle tarım ve hayvancılık alanında çalışan işçi, devlet memuru, fabrika çalışanı, hemşire ve öğretmen olarak temsil edilirken, 2012 Sosyal Bilgiler ders kitaplarında bilim insanı, doktor, eczacı, haber spikeri, itfaiye çalışanı, kâtip, sanatçı gibi mesleklerde de betimlendiği saptanmıştır. Fakat istisnalar dışında genel olarak ders kitaplarında kadınlara atfedilen kalıplaşmış mesleki rollerin baskın olduğu görülmüştür. Örneğin, 2024 Sosyal Bilgiler ders kitapları da dahil kadınlar görsellerde en çok öğretmenlik mesleğiyle öne çıkarılırken, buna karşın erkekler çok çeşitli mesleklerde gösterilmektedir. Diğer yandan, son elli yıl kapsamında incelenen tüm Sosyal Bilgiler ders kitaplarındaki görsellerde devlet yöneticisi statüsü başta olmak üzere toplumda tanınan pek çok erkek şahsiyetin öne çıkarıldığı tespit edilmiştir. Buna rağmen toplumda farklı alanlarda öne çıkan kadın şahsiyetlere oldukça az yer verildiği ortaya çıkmıştır. Sonuç olarak, yarım yüzyılı aşkın bir süredir farklı yıllarda yayımlanan Sosyal Bilgiler ders kitaplarında kadın görsellerinin yer alması ve temsili konusunda son yıllarda kısmi iyileştirmeler görülse de kadınların daha çok sayıda ve güçlü rollerde gösterilmesi ve ders kitaplarında bu hususta olumlu yönde geliştirmeler yapılması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, ders kitapları, kadın görselleri

Analysis of Women's Visuals in Social Studies Textbooks: The Past Fifty Years

Melis Akay Şahin [1,*] & Mehmet Açıkalın [2]

Abstract

The aim of this study is to analyze visuals of women in Social Studies textbooks over the past fifty years and to highlight how these depictions have changed over time. Therefore, in the study, a total of 18 Social Studies textbooks published in the last fifty years, at different levels, were examined. The textbooks were selected based on the 1968, 1998, 2005, 2018, and 2024 Social Studies Curriculum. Document analysis method was used in the study. Accordingly, some of the findings of the research are as follows: It has been found that in social studies textbooks from all the years examined, the number of visuals of women was significantly less than the number of visuals of men. When all textbooks were analyzed across different years, it was indicated that textbooks published after the 1968 Social Studies Curriculum featured visuals of women alone in approximately 8% of cases, while textbooks published after the 2024 Social Studies Curriculum featured such visuals in approximately 27% of cases. It was also revealed that women appearing in the visuals without an adult male by their side (n=121) were represented in limited numbers. On the other hand, it was found that the male visuals (n=700) mostly appeared alone or together with other men. Although the number of visuals of women in textbooks has increased over the years, but is still not at the desired level. Similarly, in recent years, there has been an increase in the diversity of professions by the women depicted in the visuals within the textbooks. In the Social Studies textbooks published before 2005, women were generally depicted as worker in agriculture and livestock farming, civil servant, factory worker, nurse, and teacher, whereas in 2012 Social Studies textbooks, they were also depicted in professions such as scientist, doctor, pharmacist, new anchor, firefighter, clerk, and artist. However, with a few exceptions, it is clear that stereotypical occupational roles attributed to women are still typically in textbooks. For instance, in the 2024 Social Studies textbooks, women are most often depicted in visuals related to the teaching profession, while men are shown in a wide variety of professions. In addition, all Social Studies textbooks from the past fifty years showed that the visuals prominently feature male figures known in society, notably those in positions of power within the government. Despite this, very few female figures who stand out in different fields of society are featured. In conclusion, while there have been some improvements in recent years regarding the inclusion and representation of women in Social Studies textbooks published over the past half-century, it is expected that women will be shown in greater numbers and in stronger roles, and that positive improvements will be made in this regard in textbooks.

Keywords: Social studies, textbooks, visuals of women

Sosyal Bilgiler Eğitiminde Toplumsal Cinsiyet Araştırmalarının Bilimsel Haritalanması: Bibliyometrik Bir İnceleme

Asena Kılıç [1], Birgül Küçük Turgut [1,*] & Zekerya Akkuş [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Atatürk Üniversitesi
birgulkucuk@atauni.edu.tr

Özet

Bu çalışmanın amacı, sosyal bilgiler eğitimi bağlamında toplumsal cinsiyet literatürünün bilimsel gelişim sürecini, araştırma eğilimlerini ve alanın entelektüel yapısını bibliyometrik analiz yöntemi ile ortaya koymaktır. Bu doğrultuda, 1970–2026 yılları arasında yayımlanan ve Web of Science (WoS) veri tabanından elde edilen toplam 8941 belge analiz edilmiştir. Araştırmada, yayın performansı, kaynak etkisi, yazar üretkenliği, ülke dağılımları, anahtar kelime eğilimleri ve akademik işbirliği ağları incelenmiştir. Verilerin analizi RStudio ortamında bibliometrix ve biblioshiny paketleri kullanılarak gerçekleştirilmiş; ayrıca ortak atıf analizi, anahtar kelime birlikte kullanım analizi ve çoklu uyum analizi gibi ileri düzey bibliyometrik tekniklerden yararlanılmıştır. Elde edilen bulgular, sosyal bilgiler eğitimi ve toplumsal cinsiyet alanında akademik üretimin özellikle son yıllarda belirgin bir artış gösterdiğini ortaya koymaktadır. Literatürün yıllık büyüme oranının %8.51 olması, bu alana yönelik akademik ilginin giderek arttığını göstermektedir. Çalışmaların ortalama atıf sayısının 10.12 olması ise alanın belirli bir akademik etki düzeyine ulaştığını göstermektedir. Anahtar kelime analizleri, araştırmaların büyük ölçüde vatandaşlık eğitimi, demokrasi, insan hakları, küresel vatandaşlık ve kimlik gibi temalar etrafında yoğunlaştığını ortaya koymuştur. Bunun yanı sıra son yıllarda dijital vatandaşlık, yapay zekâ, sürdürülebilirlik ve yanlış bilgi gibi güncel konuların literatürde giderek daha fazla yer aldığı belirlenmiştir. Kaynak ve yazar analizleri, sosyal bilgiler eğitimi literatürünün belirli çekirdek dergiler ve yüksek üretkenliğe sahip araştırmacılar etrafında şekillendiğini göstermektedir. Özellikle Theory and Research in Social Education ve Journal of Curriculum Studies gibi dergiler alanın en etkili yayın organları arasında öne çıkmaktadır. Yazar işbirliği ağları incelendiğinde, alanın hem güçlü ve süreklilik gösteren araştırma gruplarına hem de tematik olarak uzmanlaşmış daha küçük akademik ağlara sahip olduğu görülmüştür. Bununla birlikte uluslararası ortak yazarlık oranının %11.94 düzeyinde olması, alanın küresel işbirliği açısından gelişime açık bir potansiyele sahip olduğunu göstermektedir. Kavramsal yapı analizleri, sosyal bilgiler eğitimi ve toplumsal cinsiyet literatürünün disiplin temelli öğretim, vatandaşlık ve değerler eğitimi ile öğrenci katılımı eksenlerinde şekillendiğini ortaya koymaktadır. Ortak atıf analizi ise literatürün vatandaşlık eğitimi, eleştirel pedagoji ve tarih eğitimi gibi kuramsal temeller üzerine inşa edildiğini göstermektedir. Genel olarak çalışma, sosyal bilgiler eğitimi bağlamında toplumsal cinsiyet araştırmalarının dinamik, çok boyutlu ve disiplinlerarası bir yapıya sahip olduğunu ortaya koymakta; alanın gelişim eğilimlerine ilişkin bütüncül bir perspektif sunmaktadır. Bu yönüyle araştırmanın, gelecekte yapılacak çalışmalar için yol gösterici bir çerçeve oluşturması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler eğitimi, toplumsal cinsiyet, bibliyometrik analiz

Scientific Mapping of Gender Studies in Social Studies Education: A Bibliometric Review

Asena Kılıç [1], Birgül Küçük Turgut [1,*] & Zekerya Akkuş [1]

Abstract

The aim of this study is to reveal the scientific development process, research trends, and intellectual structure of the gender literature in the context of social studies education using bibliometric analysis. To this end, a total of 8941 documents published between 1970 and 2026 and obtained from the Web of Science (WoS) database were analyzed. The study examined publication performance, source impact, author productivity, country distributions, keyword trends, and academic collaboration networks. Data analysis was performed in the RStudio environment using bibliometrix and biblioshiny packages; advanced bibliometric techniques such as co-citation analysis, keyword co-occurrence analysis, and multiple correspondence analysis were also utilized. The findings reveal that academic output in the field of social studies education and gender studies has shown a significant increase, especially in recent years. The annual growth rate of the literature at 8.51% indicates a growing academic interest in this field. The average number of citations per study at 10.12 shows that the field has reached a certain level of academic impact. Keyword analyses revealed that research largely focuses on themes such as citizenship education, democracy, human rights, global citizenship, and identity. In addition, current issues such as digital citizenship, artificial intelligence, sustainability, and misinformation have increasingly appeared in the literature in recent years. Source and author analyses show that the social studies education literature is shaped around specific core journals and highly productive researchers. Journals such as Theory and Research in Social Education and Journal of Curriculum Studies stand out as the most influential publications in the field. Examination of author collaboration networks revealed that the field possesses both strong and sustained research groups as well as smaller, thematically specialized academic networks. However, the international co-authorship rate of 11.94% indicates that the field has significant potential for growth in terms of global collaboration. Conceptual structure analyses show that the social studies education and gender literature is shaped around discipline-based teaching, citizenship and values education, and student participation. The joint citation analysis shows that the literature is built upon theoretical foundations such as citizenship education, critical pedagogy, and history education. Overall, the study reveals that gender studies in the context of social studies education have a dynamic, multi-dimensional, and interdisciplinary structure; it offers a holistic perspective on the development trends of the field. In this respect, the research is expected to provide a guiding framework for future studies.

Keywords: Social studies education, gender, bibliometric analysis

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Kapsamında Hazırlanan 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarının Toplumsal Cinsiyet Perspektifinden İncelenmesi

Furkan Kayhan [1,*] & Büşra Çimen [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Pamukkale Üniversitesi
furkannkayhan2003@gmail.com

Özet

Bu çalışma, 2024 yılında yürürlüğe giren Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli çerçevesinde Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan ve halihazırda kullanımda olan 5. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabının her iki cildini toplumsal cinsiyet perspektifinden sistematik biçimde incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın temel amacı, yeni müfredat modelinin ders kitaplarında toplumsal cinsiyet temsilini nasıl kurguladığını; görsel, dilsel ve anlatısal düzeylerde ortaya koymaktır. Nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi benimsenen çalışmada; her iki kitabın toplam 304 sayfası metin taraması, görsel analiz, isimli karakter sayımı, dil analizi ve konu analizi teknikleriyle incelenmiştir. Veriler, toplumsal cinsiyet çalışmaları yazınındaki temsil, görünürlük ve hegemonik söylem çerçeveleri esas alınarak yorumlanmıştır. Elde edilen bulgular, her iki cilt arasında belirgin farklılıklar bulunmakla birlikte bazı geleneksel cinsiyet kalıplarının kitaplarda yeniden üretilmeye devam ettiğini ortaya koymaktadır. Birinci ciltte isimli erkek karakter sayısının kadın karakter sayısının belirgin biçimde üzerinde olduğu; otorite, bilgi aktarıcılığı ve liderlik rollerinin ağırlıklı olarak erkek figürlere atandığı saptanmıştır. Tarihsel içeriklerde kadın figürler ya görünmez kılınmış ya da yalnızca erkek temsillerinin yanında sembolik düzeyde yer almıştır. Tarihsel bağlamda kadınların sahip olduğu haklardan bahsedilmemiştir. Genel olarak erkeklerin baskın rol aldığı bir anlatı mevcuttur. Dil kullanımında ise eril kalıplarla kapsayıcı ifadelerin aynı sayfada tutarsız biçimde bir arada kullanıldığı görülmüştür. İkinci ciltte karakter dengesi görece iyileşmiş, otorite figürü konumundaki tüm öğretmen karakterlerin kadın olduğu gözlemlenmiş ve Cumhuriyetin ilanına ilişkin bölümde kadın tarihsel kazanımlarına olumlu bir vurgu yapıldığı tespit edilmiştir. Bununla birlikte ekonomik hiyerarşilerde ve mesleki temsilde cinsiyetçi kalıpların kısmen sürdüğü de dikkat çekmektedir. Sonuç olarak çalışma, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin 5. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitaplarının toplumsal cinsiyet duyarlılığı bakımından birinci ciltten ikinci cilde doğru kayda değer bir gelişim sergilediğini; ancak kapsayıcı, dengeli ve eleştirel bir temsil anlayışına ulaşmak için müfredatta sistematik düzenlemelere hâlâ ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir. Bu bulgular, ders kitabı hazırlama süreçlerinde toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifinin bütüncül biçimde benimsenmesi gerektiğini ve tarihsel süreçteki kadın karakterlerin içeriğinin zenginleştirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal cinsiyet, ders kitabı analizi, Sosyal Bilgiler, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli

An Analysis of 5th Grade Social Studies Textbooks Developed Within the Framework of the Türkiye Century Education Model from a Gender Perspective

Furkan Kayhan [1,*] & Büşra Çimen [1]

Abstract

This study aims to systematically examine both volumes of the 5th grade Social Studies textbook prepared by the Ministry of National Education within the framework of the Türkiye Century Education Model, which came into effect in 2024, from a gender perspective. The primary objective is to reveal how the new curriculum model constructs gender representation in its textbooks at visual, linguistic, and narrative levels. Employing content analysis as the qualitative research method, a total of 304 pages from both volumes were examined through text scanning, visual analysis, named character counting, language analysis, and thematic analysis. Data were interpreted through gender studies frameworks of representation, visibility, and hegemonic discourse. Findings indicate that while notable differences exist between the two volumes, certain traditional gender patterns continue to be reproduced. In the first volume, the number of named male characters significantly exceeds that of female characters, with authority, knowledge-transmission, and leadership roles predominantly assigned to male figures. Female characters are either rendered invisible in historical content or appear only symbolically. Women's rights and achievements in historical contexts are not addressed. Overall, a male-dominant narrative prevails throughout the volume. Language use shows inconsistencies, with gendered and inclusive expressions appearing on the same page. The second volume demonstrates relative improvement in character balance; all example teacher figures are female, and a positive emphasis on women's historical achievements is present in the section on the proclamation of the Republic. Nevertheless, gendered patterns in economic hierarchies and occupational representation partly persist. In conclusion, this study demonstrates that the 5th grade Social Studies textbooks of the Türkiye Century Education Model display considerable progress in gender sensitivity from the first to the second volume, yet systematic revisions in the curriculum are still needed to achieve inclusive, balanced, and critically reflective representation. These findings underscore the necessity of comprehensively adopting a gender equality perspective throughout the textbook development process and enriching the historical content related to women.

Keywords: Gender, textbook analysis, Social Studies, Türkiye Century Education Model

Eğitime Yer Alan Toplumsal Cinsiyet Kalıpyargılarının Belirlenmesi

Tuba Acar Erdol [1,*] & Ayça Çoluk [2]
[1] Eğitim Bilimleri Bölümü Ordu Üniversitesi
[2] Eğitim Programları ve Öğretim Ordu Üniversitesi
redmonday24@hotmail.com

Özet

Toplumsal cinsiyet kalıpyargıları (TCK), bireylerin cinsiyetlerine dayalı olarak kendilerinden beklenen tutum, davranış ve yeteneklere dair önceden yapılandırılmış, genelleştirilmiş ve çoğu zaman sorgulanmayan inançlar bütünüdür. Eğitim ortamları, bu kalıpyargıların hem aktarıldığı hem de pekiştirildiği alanların başında gelmektedir. Okul ikliminde gizil ya da açık biçimde varlık gösteren bu yargılar; öğrencilerin akademik özgüvenlerini, ders tercihlerini, kariyer yönelimlerini ve nihayetinde potansiyellerini gerçekleştirme biçimlerini sınırlandırma riski taşımaktadır. Bu bağlamda, eğitim süreçlerine sızmış olan kalıpyargıların güncel literatür ışığında sistematik bir şekilde belirlenmesi daha eşitlikçi bir eğitim sistemi inşa etmek adına kritik bir önem arz etmektedir. Bu çalışmanın amacı eğitimde yer alan TCK'nin belirlenmesidir. Bu amaca ulaşabilmek için üç aşamalı bir süreç izlenmiştir. Sürecin ilk aşamasında, uluslararası literatür taranarak öğretmen algıları, öğrenci etkileşimleri ve başarı odaklı söylemlere dair bir veri havuzu oluşturulmuştur. Bu aşamada, kalıpyargıları destekleyen doğrudan alıntılar ve referanslar listelenerek bulguların bilimsel dayanakları netleştirilmiştir. İkinci aşamada, ilk aşamada tespit edilen TCK'lar kavramsal benzerliklerine göre beş tema altında sınıflandırılmıştır. Üçüncü aşamada ise, belirlenen 58 kalıpyargı maddesi konu alanında uzman üç akademisyenin görüşüne sunulmuştur. Uzman değerlendirmesi sonucunda, oy birliği sağlanamayan 7 madde kapsam dışı bırakılmış; 51 maddeden oluşan bir kalıpyargı listesi oluşturulmuştur. Araştırma sonucunda ortaya çıkan beş tema ve bu temaları temsil eden TCK örnekleri şunlardır: (a) Akademik Başarı ve Çalışma Disiplini: Bu temada 11 TCK tespit edilmiştir. Bu kalıpyargılardan bazıları şunlardır: (i) Kız öğrenciler erkek öğrencilere göre daha çok yapılandırılmış ve planlı çalışırlar. (ii) Erkek öğrenciler kız öğrencilere göre az çalıştıklarında daha başarılı olurlar. (b) Sayısal ve Sözel Yetenek: Bu temada 11 TCK tespit edilmiştir. Bu kalıpyargılardan bazıları şunlardır: (i) Erkek öğrenciler kız öğrencilere göre matematik problemlerini daha hızlı çözerler. (ii) Kız öğrenciler erkek öğrencilere göre yabancı dil öğrenmeye daha heveslidirler. (c) Sosyal Beceriler ve Grup Dinamikleri: Bu temada 11 TCK tespit edilmiştir. Bu kalıpyargılardan bazıları şunlardır: (i) Erkek öğrenciler kız öğrencilere göre grup çalışmalarında liderlik yapmaya daha yatkındırlar. (ii) Kız öğrenciler erkek öğrencilere göre insanlara daha şefkatle yaklaşırlar. (d) Kurallara Uyma ve Davranış Biçimleri: Bu temada 10 TCK tespit edilmiştir. Bu kalıpyargılardan bazıları şunlardır: (i) Kız öğrenciler erkek öğrencilere göre okul kurallarına daha çok gönüllü uyarlar. (ii) Erkek öğrenciler kız öğrencilere göre sınıfta gürültü yaparak daha çok rahatsızlık yaratırlar. (e) Sanatsal ve Fiziksel Yetenek: Bu temada 8 TCK tespit edilmiştir. Bu kalıpyargılardan bazıları şunlardır: (i) Kız öğrenciler el becerisi gerektiren derslerde erkek öğrencilerden daha başarılıdırlar. (ii) Erkek öğrenciler kız öğrencilere göre fiziksel aktivite gerektiren derslerde daha başarılıdırlar. Araştırma kapsamında elde edilen bulgular, eğitim ortamlarında cinsiyet temelli beklentilerin halen keskin sınırlarla birbirinden ayrıldığını göstermektedir. Tespit edilen 51 kalıpyargının dağılımı incelendiğinde, kız öğrencilerle ilişkilendirilen kalıpyargı sayısının (29), erkek öğrencilerle ilişkilendirilenlerden (22) daha fazla olduğu görülmektedir. Bu sayısal fark, kız öğrencilerin okul yaşantısında daha fazla davranışsal ve akademik kalıba sığdırılmaya çalışıldığının bir göstergesi

olarak değerlendirilebilir. Sayısal dağılımın ötesinde, kalıpyargıların niteliksel içerikleri incelendiğinde oldukça dikkat çekici bir tablo ortaya çıkmaktadır. Erkek öğrencilere yönelik kalıpyargılar genellikle doğal yetenek, üstün zekâ, liderlik ve fiziksel güç gibi bireyi etken kılan ve toplumsal hiyerarşide avantaj sağlayan aktif özelliklerle ilişkilendirilmektedir. Öte yandan kız öğrencilere yönelik kalıpyargıların ise yoğun çaba, uyumluluk, şefkat, itaatkârlık ve destekleyici roller gibi daha edilgen nitelikler üzerine inşa edildiği görülmektedir. Bu durum, başarının erkekler için doğuştan gelen bir armağan, kızlar için ise kurallara uyum ve aşırı çalışma ile elde edilen bir sonuç olarak algılanmasına yol açmaktadır. Sonuç olarak, okul sistemindeki bu kalıp yargıların tespit edilmesi; öğrencilerin cinsiyetlerine göre değil, bireysel ilgi ve kapasitelerine göre özgürce gelişebildikleri bir eğitim ikliminin oluşturulması açısından temel bir gerekliliktir.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal cinsiyet, eğitim, kalıpyargı, yetenek, sosyal beceriler, akademik beceriler

Identification of Gender Stereotypes in Education

Tuba Acar Erdol [1,*] & Ayça Çoluk [2]

Abstract

Gender stereotypes (GS) refer to pre-structured, generalized, and largely unquestioned beliefs about the attitudes, behaviors, and abilities expected of individuals based on their sex. As constructs deeply embedded in societal norms and cultural expectations, GS operate both consciously and unconsciously, shaping educational experiences from early childhood onward. Educational environments are among the primary settings in which these stereotypes are both transmitted and reinforced. Whether manifest explicitly or implicitly within the school climate, such beliefs risk constraining students' academic self-confidence, course preferences, career orientations, and overall realization of potential. Accordingly, the systematic identification of stereotypes embedded in educational processes, informed by current literature, is critically important for building a more equitable education system. This study aims to identify GS present in education through a three-stage process. In the first stage, the international literature was reviewed to construct a data pool addressing teacher perceptions, student interactions, and achievement-oriented discourses, with direct quotations and references supporting each stereotype listed to establish their scientific basis. In the second stage, the identified GS were classified into five themes based on conceptual similarity. In the third stage, 58 stereotype items were submitted to three field experts for evaluation; seven items that failed to achieve consensus were excluded, yielding a final list of 51 stereotypes. The five themes and representative GS examples are as follows. (a) Academic Achievement and Study Discipline (11 items): (i) Female students study in a more structured and planned manner than male students. (ii) Male students achieve greater academic success than female students even when they study less. (b) Numerical and Verbal Ability (11 items): (i) Male students solve mathematical problems more quickly than female students. (ii) Female students are more enthusiastic about learning foreign languages than male students. (c) Social Skills and Group Dynamics (11 items): (i) Male students are more inclined to take on leadership roles in group work than female students. (ii) Female students approach others with greater compassion than male students. (d) Rule Compliance and Behavioral Patterns (10 items): (i) Female students comply with school rules more willingly than male students. (ii) Male students cause greater classroom disruption than female students. (e) Artistic and Physical Ability (8 items): (i) Female students outperform male students in courses requiring manual dexterity. (ii) Male students perform better than female students in courses requiring physical activity. The findings indicate that gender-based expectations in educational settings continue to be sharply differentiated. Of the 51 identified stereotypes, 29 are associated with female students and 22 with male students. This numerical disparity suggests that female students face greater pressure to conform to behavioral and academic molds within school life. Beyond the quantitative distribution, an analysis of the qualitative content of the stereotypes reveals a particularly noteworthy pattern. Stereotypes attributed to male students are predominantly associated with active characteristics — natural talent, superior intelligence, leadership, and physical strength — qualities that position the individual as an agent and confer advantages within the social hierarchy. In contrast, stereotypes attributed to female students are largely constructed around more passive qualities such as diligent effort, compliance, compassion, obedience, and supportive roles. This framing leads to a perception in which academic success is conceived as an innate endowment for males, while for females it is understood as an outcome

contingent upon rule adherence and sustained effort. In conclusion, identifying and critically examining these stereotypes within the school system constitutes a foundational prerequisite for fostering an educational climate in which students are free to develop not according to their gender, but in alignment with their individual interests, capacities, and aspirations.

Keywords: Gender, education, stereotype, ability, social skills, academic skills

Okul Öncesi Eğitim Programlarında Sosyal Bilgilerin İzini Sürmek: 2013 ve 2024 Programlarının Karşılaştırılması

Hasan Günal [1,*], Yusuf Onganer [1] & Derya Ekiz Günal [2]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Balıkesir Üniversitesi
[2] Okul Öncesi Öğretmenliği Millî Eğitim Bakanlığı
hasangunal@balikesir.edu.tr

Özet

Okul öncesi dönem, çocukların bütün yaşamını etkileyen çok önemli ve oldukça da kritik bir eğitim kademesidir. Nitekim bunun bilincinde olan Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere, Almanya ve Norveç gibi gelişmiş ülkelerde okul öncesi öğretim programlarında fen bilimleri yanında sosyal bilgiler veya bu ders kapsamında yer alan tarih ve coğrafya gibi sosyal bilim disiplinlerinin kazanımlarına yer verilmektedir. Bu araştırmanın amacı Türkiye'deki okul öncesi eğitim programlarında sosyal bilgiler eğitimine yer verilme durumunu ortaya koymaktır. Bu amaç doğrultusunda 2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Okul Öncesi Eğitim Programı ile 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Nitel bir anlayışın benimsendiği araştırma doküman analizi yöntemiyle gerçekleştirilmiş ve verilerin analizinde içerik analizinden yararlanılmıştır. Bulgular 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı'nda sosyal bilgilerle ilgili bir etkinlik alanının bulunmadığını ancak sosyal duygusal, bilişsel ve dil gelişim alanlarında tarih, coğrafya, yurttaşlık ve ekonomi gibi sosyal bilim disiplinlerine yönelik kazanımlara yer verildiğini ortaya koymaktadır. Öte yandan 2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Okul Öncesi Eğitim Programı'nda ise doğrudan sosyal bilgilerle bağlantılı olan 11 Sosyal Alan Becerisi'ne yer verildiği görülmektedir. Bunlardan zamanı algılama ve kronolojik düşünme, kanıta dayalı sorgulama ve araştırma ile değişim ve sürekliliği algılama tarih öğretimine yönelik beceriler olarak dikkat çekmektedir. Bunun yanında mekânsal düşünme, coğrafi sorgulama, coğrafi gözlem ve saha çalışması, harita ile coğrafi içerikli tablo, grafik, şekil ve diyagram doğrudan coğrafya alanıyla ilgili beceriler olarak ön plana çıkmaktadır. Ayrıca programda vatandaşlık ve ekonomi alanlarına yönelik becerilere de yer verildiği anlaşılmaktadır. Üstelik 11 Sosyal Alan Becerisi yanında 22 öğrenme çıktısına yer verilen 2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Okul Öncesi Eğitim Programı'nda öğretmenlerin bu becerileri öğrencilerine nasıl kazandırabileceklerine yönelik somut örneklerin sunulduğunun da özellikle belirtilmesi gerekmektedir. Son olarak 2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Okul Öncesi Eğitim Programı'nda ilk kez sosyal bilgilere yönelik becerilere yer verilmesi Türkiye'de bu alanda yapılan çalışmalarda yıllardır belirtilen önemli bir eksikliğin giderilmesi açısından da oldukça önemli görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi eğitim, sosyal bilgiler eğitimi, tarih eğitimi, eğitim programı

Tracing the Influence of Social Studies in Preschool Education Programs: A Comparison of the 2013 and 2024 Curriculum

Hasan Günal [1,*], Yusuf Onganer [1] & Derya Ekiz Günal [2]

Abstract

The preschool period is a very important and critical educational stage that affects children's entire lives. Indeed, developed countries such as the United States, the United Kingdom, Germany, and Norway, which are aware of this, include learning outcomes from social science disciplines—such as social studies, or history and geography within this subject—alongside science in their preschool curricula. The aim of this research is to determine the extent to which social studies education is included in preschool curriculum in Türkiye. To this end, the 2024 Century of Türkiye Maarif Model Preschool Curriculum and the 2013 Preschool Curriculum were examined comparatively. The study was conducted using a document analysis method based on a qualitative approach, and content analysis was employed in the analysis of the data. The findings reveal that the 2013 Preschool Curriculum does not include an activity area related to social studies, but it does include learning outcomes related to social science disciplines such as history, geography, civics, and economics in the areas of social-emotional, cognitive, and language development. On the other hand, the 2024 Century of Türkiye Maarif Model Preschool Curriculum includes 11 Social Skills that are directly related to social studies. Among these, time perception and chronological thinking, evidence-based inquiry and research, and the perception of change and continuity stand out as skills relevant to history teaching. In addition, spatial thinking, geographical inquiry, geographical observation and fieldwork, and the use of maps, tables, graphs, figures, and diagrams with geographical content stand out as skills directly related to the field of geography. It also appears that the curricula include skills in the areas of citizenship and economics. Furthermore, it should be specifically noted that the 2024 Century of Türkiye Maarif Model Preschool Education Program, which includes 11 Social Skills and 22 learning outcomes, provides concrete examples of how teachers can impart these skills to their students. Finally, the inclusion of social skills in the 2024 Century of Türkiye Maarif Model Preschool Education Program for the first time is considered quite significant in terms of addressing a major deficiency that has been pointed out for years in studies conducted in this field in Türkiye.

Keywords: Preschool education, social studies education, history teaching, curriculum

Bir Doküman Analizi: Sosyal Bilgiler ve Coğrafya Dersleri Arasında Dikey İlişki

Ibrahim Himmetoğlu [1,*] & Halil Tokcan [2]

[1] Coğrafya Öğretmeni Millî Eğitim Bakanlığı

[2] Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi

ibrahim.himmetoglu@gmail.com

Özet

Bu araştırma Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında 2024 yılında güncellenen Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ile Coğrafya Dersi Öğretim Programı arasındaki dikey ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılmıştır. Maarif Model kapsamında hazırlanan öğretim programlarında iki disiplin arasındaki dikey boyut, herhangi bir konu alanının farklı sınıf düzeylerine göre seviyesini ifade etmektedir. Bu ilişki derslerin öğretim programı metinlerinde temel kabuller kısmında açıklanmaktadır. Araştırmanın amacına uygun olarak iki dersin öğretim programları analiz edilmiştir. Analiz, nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi ile gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler betimsel analiz ile incelenmiştir. Araştırmanın güvenirliğini artırmak için bir sosyal bilgiler öğretmeni, bir coğrafya öğretmeni, coğrafya ve sosyal bilgiler eğitimi alanında araştırma yapan iki öğretim üyesinin uzman görüşüne başvurulmuştur. Hem uzman görüşü hem de araştırmacıların bulguları arasında tutarlılık tespiti yapılmış ve tutarlılık oranı %100 olarak belirlenmiştir. Araştırma kapsamında önce Coğrafya Dersi Öğretim Programı incelenmiş ve temel kabuller kısmında yer alan ifadeler belirlenmiştir. İkinci aşamada elde edilen bulgulara göre Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı incelenmiş ve dikey boyut belirlenmiştir. Araştırmadan elde edilen ilk bulgu programda, hayat bilgisi, sosyal bilgiler, fen bilimleri gibi derslerde yer alan coğrafya konuları programda dikkate alınmış ve bu durum programlar arası dikey ilişkilendirme sağlamıştır, ifadesidir. Bu ifadeye göre coğrafya dersi hayat bilgisi, sosyal bilgiler, fen bilimleri ile dikey ilişki içerisindedir. Diğer bulgulara göre 9. Sınıf seviyesindeki temel kabullerin %65'i sosyal bilgiler dersi ile ilişkilidir. 10. Sınıf seviyesindeki temel kabullerin %27'si sosyal bilgiler dersi ile ilişkilidir. 11. Sınıf seviyesindeki temel kabullerin %34'ü sosyal bilgiler dersi ile ilişkilidir. 12. Sınıf seviyesindeki temel kabullerin %33'ü sosyal bilgiler dersi ile ilişkilidir. Toplamda ise coğrafya derslerindeki temel kabullerin %38'i sosyal bilgiler dersi ile ilişkilidir. Bulgulara göre sosyal bilgiler dersi ile coğrafya dersi arasında yoğun bir dikey ilişki vardır. Bu durum sosyal bilgiler dersi kapsamında gerçekleşecek olan öğrenmelerin coğrafya dersi için bir hazır bulunuşluk oluşturduğu şeklinde değerlendirilebilir. Temel eğitim kademesindeki sosyal bilgiler öğretmenlerinin bu durumu göz ardı etmemesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Öğretim programı, Maarif Model, sosyal bilgiler, coğrafya, dikey ilişki

A Document Analysis: The Vertical Relationship Between Social Studies and Geography Lessons

Ibrahim Himmetoğlu [1,*] & Halil Tokcan [2]

Abstract

TThis study was conducted to determine the vertical relationship between the Social Studies Curriculum and the Geography Curriculum, both of which were updated in 2024 as part of the Türkiye Century Maarif Model. In the curricula developed under the Maarif Model, the vertical dimension between two disciplines refers to the level of a given subject area across different year groups. This relationship is explained in the section on basic assumptions within the syllabi of the courses. In line with the aim of the research, the syllabi of the two courses were analysed. The analysis was conducted using document analysis, a qualitative research method. The data obtained were examined using descriptive analysis. To enhance the reliability of the study, expert opinions were sought from a social studies teacher, a geography teacher, and two academic staff members conducting research in the field of geography and social studies education. Consistency was identified between both expert opinions and the researchers' findings, and the consistency rate was determined to be 100%. As part of the research, the Geography Curriculum was first examined, and the statements contained in the section on fundamental assumptions were identified. In the second stage, based on the findings obtained, the Social Studies Curriculum was examined and the vertical dimension was determined. The initial finding from the research states that geographical topics featured in subjects such as life skills, social studies and science have been taken into account in the curriculum, thereby ensuring vertical links between the different subjects. According to this statement, the geography subject is linked vertically with life skills, social studies and science. According to other findings, 65% of the core concepts at Year 9 level are related to the social studies course. 27% of the core concepts at Year 10 level are related to the social studies course. 34% of the core concepts at Year 11 level are related to the social studies course. 33% of the core concepts at Year 12 level are related to the social studies course. Overall, 38% of the core concepts in geography courses are related to the social studies course. The findings indicate a strong vertical relationship between the social studies course and the geography course. This situation can be seen as the learning that takes place within the social studies curriculum providing a foundation for the geography course. It is recommended that social studies teachers at the basic education level do not overlook this situation.

Keywords: Curriculum, Maarif Model, social studies, geography, vertical relationship

Post-Pandemi Döneminde Okul Öncesinde Sosyal Bilgiler Eğitiminin Seyri: Disiplinlerarası Yaklaşımların Tematik Analizi (2021-2026)

Selin Ağmaz [1,*] & İhsan Ünlü [1]

[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
selinagmaz2@gmail.com

Özet

Okul öncesi dönemi, çocukların toplumsal yaşamın kurallarını keşfettiği ve etkin birer vatandaş olma yolunda ilk adımlarını attığı en değerli eğitim evresidir. COVID-19 pandemisinin ardından 2021 yılıyla birlikte yeniden başlayan tam zamanlı yüz yüze eğitim süreci, okul öncesindeki sosyal bilgiler öğretimine disiplinlerarası bir derinlik kazandırmıştır. Bu çalışmanın temel amacı, Türkiye'de 2021-2026 yılları arasını kapsayan süreçte okul öncesi sosyal bilgiler eğitimi üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin genel eğilimlerini ve bu alandaki disiplinlerarası kesişim noktalarını tematik bir bakış açısıyla incelemektir. Özellikle dijitalleşen eğitim ortamlarının ve değişen sosyokültürel dinamiklerin, erken çocukluk dönemindeki sosyal alan becerilerine nasıl yansıdığını anlamak, alanın gelecekteki pedagojik yönelimlerini belirlemek açısından kritik bir öneme sahiptir. Bu bağlamda yapılan incelemeler, okul öncesi eğitiminin temel taşlarını oluşturmaktadır. Araştırmada nitel bir yaklaşım benimsenerek doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Veri seti, YÖK Ulusal Tez Merkezi veri tabanında yer alan ve çalışma kriterlerini tam anlamıyla karşılayan erişime açık tüm lisansüstü çalışmaları kapsamaktadır. İncelenen tezler; disiplinlerarası kesişim alanları, dijitalleşen sosyal dünya, değişen kavramsal odaklar ve uygulama dinamikleri olmak üzere dört temel başlık altında içerik analizi ile çözümlenmiştir. Verilerin kategorize edilmesi sürecinde, her bir çalışmanın yöntemsel tercihleri ve örneklem grupları da dikkate alınarak kapsamlı bir sentez oluşturulmuştur. Araştırmadan elde edilen ilk sonuçlar, pandemi sonrası süreçte sosyal bilgiler öğretiminin; çocuk edebiyatı, çizgi filmler ve etkinlik temelli programlar üzerinden diğer disiplinlerle güçlü bir bağ kurduğunu göstermektedir. İncelenen çalışmalarda "farklılıklara saygı", "sosyal beceriler" ve "kültürel miras" gibi konuların sıklıkla çalışıldığı; buna karşın "dijital vatandaşlık" ve "finansal okuryazarlık" gibi güncel temaların literatürde henüz yeterince yer bulmadığı saptanmıştır. Bu durum, okul öncesi müfredatının küresel becerilerle entegrasyonu noktasında hala geliştirilmeye muhtaç alanlar olduğunu kanıtlamaktadır. Sonuç olarak bu çalışma, Türkiye'deki okul öncesi sosyal bilgiler araştırmalarının bugünkü fotoğrafını çekmekte ve alandaki boşlukları saptayarak gelecekteki akademik çalışmalara bir yol haritası sunmayı hedeflemektedir. Elde edilen bu bütüncül bakış açısının, hem kuramsal çerçeveye hem de sınıf içi uygulama örneklerine ışık tutması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi, sosyal bilgiler, disiplinlerarası yaklaşım

The Course of Social Studies Education in Preschool in the Post-Pandemic Period: A Thematic Analysis of Interdisciplinary Approaches (2021-2026)

Selin Ağmaz [1,*] & İhsan Ünlü [1]

Abstract

The preschool period is the most precious educational stage where children discover the rules of social life and take their first steps toward becoming active citizens. The full-time face-to-face education process that resumed in 2021 following the COVID-19 pandemic has added an interdisciplinary depth to social studies teaching in preschool. The primary aim of this study is to examine the general trends and interdisciplinary intersections of postgraduate theses prepared on preschool social studies education in Türkiye between 2021 and 2026 through a thematic perspective. Understanding how digitalizing educational environments and changing socio-cultural dynamics reflect on social domain skills in early childhood is of critical importance for determining the future pedagogical orientations of the field. In this context, the examinations conducted constitute the cornerstones of preschool education. In the research, a qualitative approach was adopted, and the document analysis method was used. The data set consists of all open-access postgraduate studies in the CoHE National Thesis Center database that fully meet the study criteria. The examined theses were analyzed through content analysis under four main headings: interdisciplinary intersection areas, the digitalizing social world, changing conceptual focuses, and application dynamics. During the categorization of the data, a comprehensive synthesis was created by taking into account the methodological preferences and sample groups of each study. Initial results obtained from the research indicate that in the post-pandemic period, social studies teaching has established strong links with other disciplines through children's literature, cartoons, and activity-based programs. While topics such as "respect for differences," "social skills," and "cultural heritage" are frequently studied in the analyzed theses, it has been found that contemporary themes like "digital citizenship" and "financial literacy" are not yet sufficiently represented in the literature. This situation proves that there are still areas in need of development regarding the integration of the preschool curriculum with global skills. In conclusion, this study captures the current state of preschool social studies research in Türkiye and aims to provide a roadmap for future academic studies by identifying gaps in the field. It is expected that this holistic perspective obtained will shed light on both the theoretical framework and classroom application examples.

Keywords: Preschool, social studies, interdisciplinary approach

Usbes 2025 Sempozyumu Bildirilerinin Bibliyometrik Analizi: Sosyal Bilgiler Eğitiminde Sürdürülebilirlik ve Yöntemsel Eğilimler

Melike Çelebi [1,*] & Esra Gökçe Sünme [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Aksaray Üniversitesi
celebimelike84@gmail.com

Özet

Sosyal Bilgiler Eğitimcileri Birliği Derneği (SBEBD) iş birliğiyle gerçekleştirilmekte olan Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumu (USBES), sosyal bilgiler eğitimi serüvenine dahil olan tüm paydaşları her yıl farklı bir bilimsel platformda bir araya getirerek alanın nabzını tutmaktadır. Bu köklü sempozyum geleneği; sosyal bilgiler eğitimi bağlamında farklı bakış açılarının tartışılması, geçmiş birikimlerin değerlendirilmesi ve geleceğe yönelik vizyoner stratejilerin geliştirilmesi açısından hayati bir öneme sahiptir. Bilimsel kongreler, bir alandaki en güncel gelişmeleri yakından takip etmek ve mevcut bilgi birikimini profesyonel bir düzeye taşımak adına oldukça önemli platformlardır. Bu etkinlikler sayesinde; yeni çalışma yöntemleri, teknolojik araçların kullanımı ve geliştirilen politikalar gibi pek çok farklı konu derinlemesine ele alınmaktadır. Akademisyenler ve uzmanlar bu platformlarda bir araya gelerek; alanlarındaki en iyi uygulama örneklerini tartışma, öğretim ve araştırma süreçlerini daha verimli kılacak yenilikçi fikirleri paylaşma, kendi çalışmalarını farklı bakış açılarıyla geliştirme, fırsatı bulurlar. Bu bağlamda, bu tür organizasyonlara katılım sağlamak ve sunulan çalışmaları literatürle paylaşmak, mesleki gelişim ve bilginin yaygınlaştırılması süreci için temel bir gerekliliktir. Bu araştırmanın temel amacı, Sosyal Bilgiler Eğitimi alanındaki akademik yönelimleri ve güncel eğilimleri belirlemek amacıyla USBES 2025 (Uluslararası Sosyal Bilgiler Eğitimi Sempozyumu) kapsamında sunulan bildirileri metodolojik, tematik ve örneklem özellikleri açısından kapsamlı bir analize tabi tutmaktır. Sempozyumun 2025 yılı ana temasının "Sürdürülebilirlik" olarak belirlenmiş olması, sunulan bilimsel çalışmaların kavramsal çerçevesini ve araştırma desenlerini doğrudan etkilemiştir. Araştırmada nitel araştırma yaklaşımlarından doküman incelemesi kullanılmıştır. Analiz birimi olarak sempozyum veri setinde yer alan toplam 375 bildiri esas alınmıştır. Bilgisayar destekli veri analizi sonucunda; bildirilerin %80,5'inin (f=302) nitel araştırma desenlerini benimsediği, %14,4'ünün (f=54) nicel yöntemleri kullandığı ve %4,5'inin (f=17) karma (mixed) yöntemi tercih ettiği saptanmıştır. Metodolojik tercihlerde nitel desenlerin bu denli baskın olması (%80,5), Sosyal Bilgiler araştırmacılarının sürdürülebilirlik gibi çok boyutlu olguları derinlemesine inceleme ve doküman analizi yoluyla durum tespiti yapma eğiliminde olduklarını göstermektedir. Çalışma sonuçlarına göre; araştırmaların merkezinde en yüksek frekansla Sosyal Bilgiler öğretmen adayları (f=59) ve ortaokul öğrencileri (f=37) yer almaktadır. Ayrıca, sempozyum temasıyla paralel olarak Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ve ders kitapları üzerinde yapılan doküman analizlerinin de literatürde önemli bir hacme sahip olduğu belirlenmiştir. Tematik açıdan yapılan içerik analizi sonuçları; "Ekolojik Okuryazarlık", "İklim Değişikliği", "Küresel Vatandaşlık" ve "Dijital Dönüşüm" kavramlarının sürdürülebilirlik üst başlığı altında en çok tekrar eden temalar olduğunu kanıtlamaktadır. Sonuç olarak USBES 2025, Sosyal Bilgiler eğitiminin küresel sorunlara duyarlı, metodolojik derinliğe önem veren ve gelecek odaklı bir akademik perspektif kazandığını ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: USBES 2025, sosyal bilgiler eğitimi, sürdürülebilirlik, örneklem analizi

Bibliometric Analysis of Usbes 2025 Symposium Proceedings: Sustainability and Methodological Trends in Social Studies Education

Melike Çelebi [1,*] & Esra Gökçe Sünme [1]

Abstract

The International Social Studies Education Symposium (USBES), organized in collaboration with the Social Studies Educators Association (SBEBD), brings together all stakeholders involved in the social studies education journey on a different scientific platform each year, keeping a finger on the pulse of the field. This long-standing symposium tradition is vital for discussing different perspectives in the context of social studies education, evaluating past achievements, and developing visionary strategies for the future. Scientific congresses are crucial platforms for closely following the most current developments in a field and elevating existing knowledge to a professional level. Thanks to these events, many different topics such as new working methods, the use of technological tools, and developed policies are discussed in depth. Academics and experts come together on these platforms to discuss best practice examples in their fields, share innovative ideas that will make teaching and research processes more efficient, and develop their own work from different perspectives. In this context, participation in such organizations and sharing the presented works with the literature is a fundamental requirement for professional development and the dissemination of knowledge. The main objective of this research is to comprehensively analyze the papers presented at USBES 2025 (International Symposium on Social Studies Education) in terms of methodological, thematic, and sample characteristics, in order to determine academic orientations and current trends in the field of Social Studies Education. The fact that the main theme of the symposium in 2025 was determined as "Sustainability" directly influenced the conceptual framework and research designs of the presented scientific studies. The research used document analysis, a qualitative research approach. A total of 375 papers included in the symposium dataset were used as the unit of analysis. As a result of computer-assisted data analysis, it was determined that 80.5% (f=302) of the papers adopted qualitative research designs, 14.4% (f=54) used quantitative methods, and 4.5% (f=17) preferred mixed methods. The dominance of qualitative designs in methodological preferences (80.5%) indicates that Social Studies researchers tend to examine multidimensional phenomena such as sustainability in depth and conduct situational assessments through document analysis. According to the study results, Social Studies teacher candidates (f=59) and middle school students (f=37) are at the center of the research with the highest frequency. In addition, it was determined that document analyses conducted on the Social Studies Curriculum and textbooks, parallel to the symposium theme, have a significant volume in the literature. The results of the content analysis conducted thematically prove that "Ecological Literacy," "Climate Change," "Global Citizenship," and "Digital Transformation" are the most frequently recurring themes under the umbrella of sustainability. In conclusion, USBES 2025 reveals that Social Studies education has gained an academic perspective that is sensitive to global issues, emphasizes methodological depth, and is future-oriented.

Keywords: USBES 2025, social studies education, sustainability, sample analysis

Franz Kafka'nın "Dönüşüm (Die Verwandlung)" Adlı Eserinin Psikanalitik Çözümlemesi ve Sosyal Bilgiler Eğitiminde Disiplinlerarası Bir Araç Olarak Kullanımı

Merve Karabulut
Alman Dili ve Edebiyatı Atatürk Üniversitesi
merve.karabulut@atauni.edu.tr

Özet

Bu çalışma, Franz Kafka'nın "Dönüşüm (Die Verwandlung)" adlı eserini Sigmund Freud'un psikanalitik kuramı çerçevesinde incelemeyi ve bu çözümlemenin sosyal bilgiler eğitimindeki işlevselliğini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışma, edebiyatın yalnızca estetik bir üretim alanı olmadığını, aynı zamanda bireyin bilişsel, duyuşsal ve toplumsal gelişimine katkı sağlayabilecek güçlü bir eğitim aracı olduğunu savunmaktadır. Bu doğrultuda edebi metinlerin disiplinlerarası bir yaklaşımla ele alınmasının eğitim süreçlerini daha anlamlı ve derinlikli hale getireceği düşünülmektedir. Edebi metinler, bireyin iç dünyası ile toplumsal gerçekliği aynı anda yansıtan, çok katmanlı ve sembolik yapılar olarak değerlendirilmektedir. Bu nedenle psikanalitik edebiyat eleştirisi, metinlerde yer alan bilinçdışı süreçleri, bastırılmış arzuları, travmatik deneyimleri ve içsel çatışmaları görünür kılarak eserin derin yapısına ulaşmayı mümkün hale getirmektedir. Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılarak, seçilen eser Sigmund Freud'un psikanalitik kuramının temel kavramları doğrultusunda tematik bir incelemeye tabi tutulmuştur. Yapılan analizler sonucunda Gregor Samsa'nın böceğe dönüşümü, yalnızca fiziksel ve fantastik bir dönüşüm olarak değil; aynı zamanda bireyin modern toplum içerisindeki yabancılaşmasını, kimlik çözülmesini, değersizlik hissini, suçluluk duygusunu ve otorite baskısı karşısındaki kırılganlığını temsil eden çok katmanlı bir sembol olarak değerlendirilmiştir. Gregor'un ailesiyle olan ilişkisi özellikle baba figürü üzerinden incelenmiş, bu ilişkinin bireyin psikolojik gelişimi üzerindeki etkileri Freud'un kuramı çerçevesinde yorumlanmıştır. Ayrıca metinde yer alan toplumsal yapı, aile içi hiyerarşi ve ekonomik bağımlılık ilişkileri de psikanalitik perspektifle değerlendirilmiş; bireyin sadece psikolojik değil aynı zamanda sosyo-ekonomik baskılar altında nasıl şekillendiği ortaya konulmuştur. Bu bağlamda Gregor'un dönüşümü, bastırılmış benliğin dışa vurumu ve bireyin içsel çatışmalarının sembolik bir ifadesi olarak ele alınmıştır. Araştırmanın bulguları, psikanalitik edebiyat çözümlemelerinin sosyal bilgiler eğitimi açısından önemli katkılar sunduğunu göstermektedir. Edebi metinlerin öğretim sürecinde kullanılması, öğrencilerin birey-toplum ilişkisini daha eleştirel ve çok boyutlu bir biçimde kavramalarına, empati becerilerinin gelişmesine ve soyut düşünme yeteneklerinin güçlenmesine katkı sağlamaktadır. Bu nedenle edebiyatın eğitim süreçlerine disiplinlerarası bir bakış açısıyla entegre edilmesinin hem teorik hem de pratik açıdan önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Franz Kafka, Dönüşüm, disiplinlerarasılık, psikanalitik eleştiri, sosyal bilgiler eğitimi

“A Psychoanalytic Analysis of Franz Kafka’s ‘The Metamorphosis’ and Its Use as an Interdisciplinary Tool in Social Studies Education”

Merve Karabulut

Abstract

Sigmund Freud’s psychoanalytic theory and to demonstrate the functionality of this analysis in social studies education. The study argues that literature is not merely an aesthetic field of production but also a powerful educational tool that can contribute to the cognitive, affective, and social development of individuals. In this regard, it is emphasized that approaching literary texts through an interdisciplinary perspective can make educational processes more meaningful and profound. Literary texts are considered multilayered and symbolic structures that simultaneously reflect both the individual’s inner world and social reality. Therefore, psychoanalytic literary criticism makes it possible to uncover unconscious processes, repressed desires, traumatic experiences, and internal conflicts within texts, thus enabling access to the deeper structure of the work. In this study, document analysis, a qualitative research method, was employed, and the selected work was thematically examined in line with the fundamental concepts of Sigmund Freud’s psychoanalytic theory. The analysis shows that Gregor Samsa’s transformation into an insect should not be interpreted merely as a physical and fantastical change, but also as a multidimensional symbol representing alienation in modern society, identity disintegration, feelings of worthlessness, guilt, and vulnerability in the face of authority. Gregor’s relationship with his family, particularly with the father figure, was examined, and the effects of this relationship on his psychological development were interpreted within the framework of Freud’s theory. In addition, the social structure, intra-family hierarchy, and economic dependency relations presented in the text were also evaluated from a psychoanalytic perspective, revealing how the individual is shaped not only by psychological but also by socio-economic pressures. In this context, Gregor’s transformation is interpreted as an expression of the repressed self and a symbolic representation of internal conflict. The findings of the study indicate that psychoanalytic literary analysis provides significant contributions to social studies education. The use of literary texts in teaching processes helps students develop a more critical and multidimensional understanding of the individual–society relationship, enhances their empathy skills, and strengthens their abstract thinking abilities. Therefore, it is concluded that integrating literature into educational processes through an interdisciplinary approach is important both theoretically and practically.

Keywords: Franz Kafka, Die Verwandlung, interdisciplinarity, psychoanalytic criticism, social studies education

Anakronik Hataların Ortaya Çıkış Nedenleri Üzerine Bir İnceleme

Şeyda Marancı [1,*] & Selahattin Kaymakcı [2]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Atatürk Üniversitesi
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Kastamonu Üniversitesi
sydmrnci@gmail.com

Özet

Anakronizm; geçmişte yaşanmış olay ya da olguların, ait oldukları dönemde mevcut olmayan bilgi, kavram ve ilişkiler üzerinden değerlendirilmesi olarak ifade edilebilir. Alanyazında anakronizm genel olarak üç temel başlık altında ele alınmaktadır: olgusal anakronizm, kavramsal (dilsel) anakronizm ve yaklaşımsal anakronizm. Olgusal anakronizm, tarihsel bir durumda gerçekte olmayan bir unsurun varmış gibi sunulmasıdır. Kavramsal ya da dilsel anakronizm, geçmişteki olayların o döneme ait olmayan kavramlarla açıklanması sonucu ortaya çıkan anakronizm türüdür.Yaklaşımsal anakronizm ise tarihsel olayların, kendi döneminin koşulları yerine farklı bir bakış açısıyla değerlendirilmesini ifade eder. Anakronizm, özellikle tarih ve sosyal bilgiler öğretiminde, geçmişin yanlış anlaşılmasına yol açtığı için önemli bir sorun olarak değerlendirilmektedir. Bu çalışmanın amacı, anakronik hataların ortaya çıkış nedenlerini ayrıntılı bir biçimde incelemek ve bu hataların hangi bilişsel, kavramsal ve pedagojik etmenlerden kaynaklandığını kapsamlı şekilde ortaya koymaktır. Bu doğrultuda araştırmada, bireylerin tarihsel olayları algılama ve yorumlama süreçlerinde karşılaştıkları zihinsel sınırlılıklar ve öğrenme süreçlerinden kaynaklanan eksiklikler ele alınmaktadır. Çalışmada nitel araştırma yaklaşımlarından biri olan doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Çalışma kapsamında anakronizm kavramına dair ulusal ve uluslararası literatür ayrıntılı biçimde taranmış ve ilgili kaynaklar sistematik olarak değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler, nitel veri analiz tekniklerinden içerik analizi kullanılarak çözümlenmiştir. Analiz sürecinde veriler kodlanmış, benzerlik ve farklılıklarına göre gruplandırılmıştır. Bu doğrultuda anakronik hataların ortaya çıkış nedenleri belirlenmiş ve bu nedenler temalar altında sınıflandırılarak yorumlanmıştır. Araştırma bulguları, anakronik hataların temelde çeşitli bilişsel ve kavramsal yetersizliklerden kaynaklandığını göstermektedir. Bu bağlamda, bireylerin zaman ve kronoloji algısındaki eksiklikleri, tarihsel olayları doğru bir bağlama yerleştirememelerine neden olmaktadır. Bununla birlikte, değişim ve süreklilik ilişkisini kavrayamama, kavram bilgisindeki yetersizlikler ve mekânsal algının yeterince gelişmemiş olması da belirleyici etmenler arasında yer almaktadır. Ayrıca tarihsel empati becerisinin sınırlı olması ve tarihsel bilgi düzeyindeki eksiklikler, geçmişe ilişkin değerlendirmelerin sağlıklı biçimde yapılmasını güçleştirmektedir. Elde edilen bulgular değerlendirildiğinde, anakronik hataların sebeplerinin çok boyutlu bir yapıya sahip olduğu ve farklı öğrenme eksiklikleriyle ilişkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Anakronizm, anakronik hataların nedenleri, eğitim

An Examination of the Causes of the Emergence of Anachronistic Error

Şeyda Marancı [1,*] & Selahattin Kaymakcı [2]

Abstract

Anachronism can be defined as the evaluation of past events or phenomena through knowledge, concepts, and relationships that did not exist in the period to which they belong. In the literature, anachronism is generally examined under three main categories: factual, conceptual (linguistic), and interpretive anachronism. Factual anachronism refers to the presentation of an element as if it existed in a historical context when, in reality, it did not. Conceptual or linguistic anachronism arises when past events are explained using concepts that did not belong to that period. Interpretive anachronism, on the other hand, involves evaluating historical events from a perspective that differs from the conditions of their own time. Anachronism is considered a significant problem, especially in history and social studies education, as it leads to misunderstandings of the past. The aim of this study is to examine in detail the causes of anachronistic errors and to comprehensively reveal the cognitive, conceptual, and pedagogical factors underlying these errors. In this context, the study addresses the mental limitations individuals encounter in perceiving and interpreting historical events, as well as the deficiencies arising from learning processes. In this study, document analysis, one of the qualitative research methods, was employed. Within the scope of the study, national and international literature on the concept of anachronism was thoroughly reviewed, and the relevant sources were systematically evaluated. The obtained data were analyzed using content analysis, one of the qualitative data analysis techniques. During the analysis process, the data were coded and grouped according to their similarities and differences. Accordingly, the causes of anachronistic errors were identified and interpreted by classifying them under specific themes. The findings of the study indicate that anachronistic errors fundamentally stem from various cognitive and conceptual deficiencies. In this context, individuals' shortcomings in their perception of time and chronology lead to difficulties in placing historical events within their proper context. In addition, the inability to comprehend the relationship between change and continuity, insufficient conceptual knowledge, and underdeveloped spatial perception are among the determining factors. Furthermore, limited historical empathy skills and deficiencies in historical knowledge make it difficult to evaluate the past in a sound manner. When the findings are evaluated, it is concluded that the causes of anachronistic errors have a multidimensional structure and are associated with different learning deficiencies.

Keywords: Anachronism, causes of anachronistic errors, education

Şimdi Biz Neyiz? Sosyal Bilgiler ve Fen Bilimleri Dersleri Öğretim Programlarının Disiplinler Arası Bağlamda Karşılıklı İlişkilerin İncelenmesi

Kudret Aykırı [1,*], Derya Gökbunar [1] & Hasan Kebude [2]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Pamukkale Üniversitesi
[2] Sosyal Bilgiler Eğitimi Pamukkale Üniversitesi
kudretaykiri@gmail.com

Özet

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında yer alan Sosyal Bilgiler ve Fen Bilimleri dersi öğretim programlarının her ikisinde de disiplinler arası yaklaşım ve ilişkilere vurgu yapılmaktadır. Ayrıca her öğrenme alanı ya da ünitenin başlangıcında, "disiplinler arası ilişkiler" başlığı altında, ilgili öğrenme alanı ya da ünitenin hangi diğer derslerle ilişkilendirildiği ya da ilişkilendirilebileceği açıkça belirtilmektedir. İlgili çalışmalarda disiplinler arası yaklaşımın yalnızca önemine değil, aynı zamanda temel özelliklerine değinilmektedir. Her iki dersin öğretim programları arasındaki karşılıklı ilişkilerin programın hangi bölümlerinde (ünite, tema, öğrenme çıktısı, konu) kurulduğu ve bu ilişkilerin disiplinler arası yaklaşım açısından gerçekten disiplinlerarası bir nitelik taşıyıp taşımadığı bu çalışmanın çıkış noktasını oluşturmaktadır. Bu bağlamda bu araştırmanın amacı sosyal bilgiler ve fen bilimleri dersleri öğretim programlarının disiplinler arası bağlamda karşılıklı ilişkilerin incelenmesidir. Nitel araştırma olarak desenlenen çalışmada temel nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Veri toplama tekniği olarak doküman incelemesi, veri analizi olarak ise betimsel analiz tercih edilmiştir. Temalar araştırma soruları bağlamında oluşturulmuş; araştırmada geçerlilik ve güvenirlik sağlanmış, etik durumlar ile araştırmacıların rolü açıkça ortaya konulmuştur. Araştırmanın ilk bulguları incelendiğinde, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda yer alan 24 öğrenme alanının yalnızca beşinde (%21) ve 71 öğrenme çıktısının ise yalnızca 10' unda (%14) Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programı ile doğrudan ilişki kurulduğu görülmektedir. İlişkilendirmelerin ağırlıklı olarak "Teknoloji ve Sosyal Bilimler" öğrenme alanında yoğunlaştığı dikkat çekmektedir. Ayrıca ilgili programda "Fen Bilimleri" dersi kavramına yalnızca beş yerde ve yalnızca "disiplinler arası ilişkiler" başlığı altında yer verildiği görülmektedir. Diğer taraftan; Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programında ise 44 ünitenin 8'inde (%18) ve 182 öğrenme çıktısının 15'inde (%8) Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ile doğrudan ilişki kurulduğu görülmektedir. İlişkilendirmelerin ağırlıklı olarak sürdürülebilir yaşam temasıyla ilişkili ünitelerde yoğunlaştığı dikkat çekmektedir. Ayrıca ilgili programda, Sosyal Bilgiler programından farklı olarak "Sosyal Bilgiler" dersi kavramına daha fazla sayıda (15 kez) yer verildiği görülmektedir. Buna ek olarak, "Sosyal Bilgiler" kavramına yalnızca "disiplinler arası ilişkiler" başlığı altında değil, aynı zamanda öğrenme-öğretme ve zenginleştirme başlıkları altında da yer verildiği görülmektedir. İlgili ilişkilerin önemli bir kısmının, disiplinler arası yaklaşımdan ziyade çok disiplinli yaklaşıma daha yakın olduğu görülmektedir. Sonuç olarak; her iki programda da ilişkilendirme oranlarının ve biçimlerinin birbirine yakın ve sınırlı düzeyde kaldığı, programların geneline yayılmadığı görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Disiplinlerarası, sosyal bilgiler, fen bilimleri, öğretim programı, Maarif Modeli

What Are We Now? An Analysis of the Interdisciplinary Relationships Between Social Studies and Science Education Curricula

Kudret Aykırı [1,*], Derya Gökbunar [1] & Hasan Kebude [2]

Abstract

Both the Social Studies and Science curricula, which are part of the Turkish Century Education Model, emphasize interdisciplinary approaches and relationships. In addition, at the beginning of each theme or unit, under the heading "Interdisciplinary Relationships," it is clearly stated with which other courses the relevant learning area or learning area is related or can be related. In addition, at the beginning of each learning area or unit, under the heading "Interdisciplinary Relationships," it is clearly stated with which other courses the relevant learning area or unit is related or can be related. The relevant studies address not only the importance but also the fundamental characteristics of the interdisciplinary approach.This study's starting point is to examine in which sections (units, themes, learning outcomes, topics) the reciprocal relationships between the curricula of both subjects are established, and whether these relationships truly possess an interdisciplinary character from an interdisciplinary perspective. In this context, the aim of this research is to examine the reciprocal relationships between the social studies and science curricula within an interdisciplinary context. This study, designed as a qualitative research study, utilized basic qualitative research methods. Document analysis was preferred as the data collection technique, and descriptive analysis was preferred as the data analysis technique. TThemes were formed within the context of the research questions; validity and reliability were ensured in the research, and ethical issues and the role of the researchers were clearly presented. When the initial findings of the research are examined, it is seen that only five (21%) of the 24 learning areas and only 10 (14%) of the 71 learning outcomes in the Social Studies Curriculum of the Turkish Century Education Model are directly related to the Science Curriculum. It is noteworthy that these connections are predominantly concentrated in the "Technology and Social Sciences" learning area. Furthermore, it is observed that the concept of "Science" is mentioned only five times in the relevant curriculum, and only under the heading "interdisciplinary relationships". On the other hand, in the Science Curriculum of the Turkish Century Education Model, it is observed that there is a direct relationships with the Social Studies Curriculum in 8 out of 44 units (18%) and 15 out of 182 learning outcomes (8%). It is noteworthy that the associations are predominantly concentrated in units related to the theme of sustainable living. Furthermore, it is observed that the concept of "Social Studies" is mentioned more frequently (15 times) in the relevant curriculum, unlike the Social Studies Curriculum. In addition, the concept of "Social Studies" is included not only under the heading of "interdisciplinary relationships," but also under the headings of learning-teaching and enrichment. A significant portion of the relationships in question appear to be closer to a multidisciplinary approach than an interdisciplinary one. Consequently, the rates and forms of relationship in both curriculums remain similar and limited, and are not widespread across the curriculums.

Keywords: Interdisciplinary, social studies, science, curriculum, Education Model

Eğitimde Eşitsizliğin Yeniden Üretimi: Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Deneyim ve Algıları

Oğuzhan Koçak
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
oguzhan.kocak1929@gmail.com

Özet

Bu çalışma, eğitim sisteminin toplumsal eşitsizlikleri nasıl yeniden ürettiğini sosyal bilgiler öğretmen adaylarının deneyim ve algıları üzerinden incelemeyi amaçlamaktadır. Eğitim yalnızca akademik bilginin aktarıldığı bir alan değil, aynı zamanda değerlerin, normların ve toplumsal rollerin yeniden üretildiği bir kurumdur. Bu nedenle araştırmada eğitim olgusu, eğitim antropolojisi perspektifiyle ve multidisipliner teoriler çerçevesinde ele alınmaktadır. Kültürel yeniden üretim teorisi, hâkim sınıfların kültürel sermayesinin okul aracılığıyla meşrulaştırıldığını; eleştirel pedagoji, eğitimin dönüştürücü ve özgürleştirici potansiyelini; kültürel ekoloji, çevresel ve sosyoekonomik koşulların öğrenme süreçlerine etkisini; sembolik etkileşimcilik, sınıf içi ilişkiler ve anlam üretim süreçlerini; işlevselcilik ise eğitim kurumlarının toplumsal düzeni sürdürme işlevini açıklamada temel kuramsal dayanaklar olarak kullanılmaktadır. Bu doğrultuda araştırma, eşitsizlikleri yalnızca yapısal düzeyde değil, gündelik eğitim pratikleri ve öznel deneyimler üzerinden de çözümlemeyi hedeflemektedir. Araştırmanın temel problemi, öğretmen adaylarının sosyal çevre, akademik başarı, değer oluşumu ve kurumsal roller çerçevesinde kendi eğitim deneyimlerini nasıl anlamlandırdıklarıdır. Bu kapsamda öğretmen adaylarının yaşadıkları sosyal ve fiziksel çevrenin eğitim süreçleri üzerindeki etkileri, eğitim kurumlarının değer ve davranış kazandırmadaki rolleri, sınıf içi iletişim deneyimlerinin öğrenme süreçlerine yansımaları ve eğitim kurumlarının bireysel gelişim ile toplumsal yapı arasındaki köprü kurucu işlevine ilişkin algıları incelenecektir. Araştırma, nitel araştırma desenlerinden fenomenolojik yaklaşıma dayanmaktadır. Çalışma grubunu Orta Anadolu'daki bir üniversitenin sosyal bilgiler öğretmenliği programında öğrenim gören öğretmen adayları oluşturmaktadır. Araştırmanın tek bir üniversite ile sınırlandırılmasının nedeni, ilgili programda antropoloji dersi veya benzeri içeriklerin yer alması ve katılımcıların eğitim süreçlerini kuramsal bir bakış açısıyla değerlendirebilecek altyapıya sahip olmalarıdır. Katılımcılar amaçlı örnekleme yöntemiyle her sınıf düzeyinden üç kız ve üç erkek olmak üzere seçilecektir. Böylece toplam yirmi dört katılımcı ile farklı sınıf düzeyleri ve cinsiyet açısından dengeli veri çeşitliliği sağlanacaktır. Veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış açık uçlu görüşme formu aracılığıyla yüz yüze toplanacaktır. Bu form, katılımcıların eğitimde eşitsizliğe ilişkin deneyimlerini, gözlemlerini ve anlamlandırmalarını ayrıntılı biçimde ifade etmelerine olanak tanımaktadır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenecek, MAXQDA programı aracılığıyla kodlanacak ve tematik olarak sınıflandırılacaktır. Araştırmada geçerlik, güvenirlik ve teyit edilebilirlik ilkeleri doğrultusunda veri toplama ve analiz süreci sistematik, şeffaf ve izlenebilir biçimde yürütülecektir. Analizlerden elde edilen bulgular alt problemler kapsamında sırasıyla sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Eğitimde eşitsizlik, eğitim antropolojisi, kültürel yeniden üretim, öğretmen adayları, fenomenoloji

Reproduction of Inequality in Education: Experiences and Perceptions of Social Studies Pre-Service Teachers

Oğuzhan Koçak

Abstract

This study aims to examine how the education system reproduces social inequalities through the experiences and perceptions of social studies pre-service teachers. Education is not merely a field in which academic knowledge is transmitted, but also an institution through which values, norms, and social roles are reproduced. For this reason, the phenomenon of education is addressed from the perspective of educational anthropology and within the framework of multidisciplinary theories. Cultural reproduction theory explains how the cultural capital of dominant classes is legitimized through schooling; critical pedagogy emphasizes the transformative and emancipatory potential of education; cultural ecology highlights the influence of environmental and socioeconomic conditions on learning processes; symbolic interactionism focuses on classroom relations and meaning-making processes; and functionalism explains the role of educational institutions in maintaining social order. Accordingly, the study seeks to analyze inequality not only at the structural level, but also through everyday educational practices and subjective experiences. The main research problem concerns how pre-service teachers interpret their own educational experiences in relation to social environment, academic achievement, value formation, and institutional roles. Within this scope, the study will examine participants' perceptions of the effects of their social and physical environments on educational processes, the role of educational institutions in shaping values and behaviors, the reflections of classroom communication experiences on learning processes, and the bridging function of education between individual development and social structure. The study is based on a phenomenological approach within qualitative research design. The study group consists of pre-service teachers enrolled in the social studies teacher education program at a university in Central Anatolia. The research is limited to a single university because the relevant program includes anthropology courses or related content, and participants are expected to possess the theoretical background necessary to evaluate educational processes from a critical perspective. Participants will be selected through purposive sampling, with three female and three male students from each grade level. Thus, a total of twenty-four participants will provide balanced data diversity in terms of grade level and gender. Data will be collected through face-to-face interviews using a semi-structured open-ended interview form developed by the researcher. This instrument enables participants to express in detail their experiences, observations, and interpretations regarding inequality in education. The collected data will be analyzed through content analysis, coded with the MAXQDA software program, and categorized thematically. In line with the principles of validity, reliability, and confirmability, the data collection and analysis processes will be conducted in a systematic, transparent, and traceable manner. Findings obtained from the analyses will be presented respectively within the scope of the sub-problems.

Keywords: Educational inequality, educational anthropology, cultural reproduction, pre-service teachers, phenomenology

Evrimin İki Yüzü: Bilim ve İnanç

Müge Yücel
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Gaziantep Üniversitesi
mugeyucel97@hotmail.com

Özet

Evrim, canlıların zaman içerisinde genetik ve fenotipik düzeyde değişim geçirerek çeşitlenmesini açıklayan, modern biyolojinin temel kuramsal çerçevesini oluşturan merkezi bir bilimsel yaklaşımdır. Bu kuram, başta doğal seçilim olmak üzere mutasyon, genetik sürüklenme ve gen akışı gibi mekanizmalar aracılığıyla türlerin nasıl değiştiğini, çevrelerine nasıl uyum sağladığını ve biyolojik çeşitliliğin nasıl ortaya çıktığını açıklamayı amaçlamaktadır. Biyoloji biliminin pek çok alt disiplinine yön veren evrim kuramı, yalnızca bilimsel bir paradigma olmanın ötesinde, tarihsel süreç içerisinde felsefi, kültürel ve özellikle dini bağlamlarda da yoğun tartışmalara konu olmuştur. Evrim kuramının bilimsel temelleri güçlü kanıtlarla desteklenmesine rağmen, farklı toplumsal kesimlerde kurama yönelik tutum ve kabullerin önemli ölçüde değişkenlik gösterdiği görülmektedir. Bu durum, evrimin yalnızca bilimsel bir olgu olarak değil, aynı zamanda toplumsal, kültürel ve ideolojik bir tartışma alanı olarak da ele alınmasını gerekli kılmaktadır. Bu bağlamda söz konusu çalışma, evrim kuramını çok boyutlu bir perspektifle inceleyerek, bilimsel bilgi ile bireylerin sahip olduğu inanç sistemleri arasındaki etkileşimi analiz etmeyi amaçlamaktadır. Özellikle biyoloji biliminin ortaya koyduğu bulgular ile dini inanç sistemleri arasındaki ilişki, karşıtlık ve uzlaşma noktaları üzerinden değerlendirilecektir. Çalışmada, evrime yönelik tutumları şekillendiren başlıca değişkenler; bireylerin eğitim düzeyi, dini inançları, kültürel arka planları ve bilimsel okuryazarlık düzeyleri çerçevesinde çok faktörlü bir analiz yaklaşımıyla ele alınmaktadır. Bu kapsamda, literatürde evrim kabulünü ölçmeye yönelik olarak geliştirilmiş, geçerliği ve güvenirliği kanıtlanmış ölçme araçlarının bulgularından yararlanılarak, birey ve toplum düzeyindeki eğilimler ortaya konulacaktır. Elde edilen veriler doğrultusunda, farklı ülkeler ve kültürel bağlamlar arasında evrim kuramına yönelik bakış açıları karşılaştırmalı bir perspektifle incelenecek; bu farklılıkların altında yatan sosyo-kültürel ve eğitsel dinamikler analiz edilecektir. Küresel ölçekte gözlemlenen bu çeşitlilik, evrim eğitiminin karşılaştığı yapısal ve pedagojik engellerin anlaşılması ve bilim iletişimi süreçlerindeki eksikliklerin belirlenmesi açısından önemli bir zemin sunmaktadır. Bunun yanı sıra çalışmada, evrim öğretimi sürecinde öğretmenlerin rol model olarak tutum ve yaklaşımlarının öğrencilerin evrime yönelik algıları üzerindeki etkisi de ele alınmaktadır. Bu çerçevede, rol model davranışlarının bilimsel bilginin aktarımı ve kabulü üzerindeki etkisi gözlenecektir. Sonuç olarak bu çalışma, evrim kuramını bilimsel, toplumsal ve kültürel boyutlarıyla bütüncül bir yaklaşımla ele alarak, alanyazındaki tartışmalara disiplinlerarası bir katkı sunmayı ve özellikle evrim eğitimi ile bilimsel okuryazarlık alanlarına yönelik yeni değerlendirme perspektifleri geliştirmeyi hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Evrim, evrim teorisi, bilim, biyoloji, din

The Two Faces of Evolution: Science and Belief

Müge Yücel

Abstract

Evolution is a central scientific approach that forms the fundamental theoretical framework of modern biology, explaining how living organisms diversify over time through genetic and phenotypic changes. This theory aims to explain how species change, adapt to their environments, and how biological diversity arises, primarily through mechanisms such as natural selection, mutation, genetic drift, and gene flow. Beyond being a scientific paradigm, evolutionary theory, which guides many sub-disciplines of biology, has also been the subject of intense debate in philosophical, cultural, and especially religious contexts throughout history. Although the scientific foundations of evolutionary theory are strongly supported by evidence, attitudes and acceptance of the theory vary considerably across different social groups. This necessitates considering evolution not only as a scientific fact but also as a social, cultural, and ideological field of debate. In this context, this study aims to analyze the interaction between scientific knowledge and individuals' belief systems by examining evolutionary theory from a multidimensional perspective. In particular, the relationship between the findings of biological science and religious belief systems will be evaluated through points of conflict and convergence. This study examines the main variables shaping attitudes towards evolution through a multifactorial analysis approach, focusing on individuals' educational level, religious beliefs, cultural background, and scientific literacy levels. Within this framework, the findings of validated and reliable measurement tools developed in the literature to assess acceptance of evolution will be utilized to reveal trends at the individual and societal levels. Based on the data obtained, perspectives on evolutionary theory across different countries and cultural contexts will be examined from a comparative perspective; the socio-cultural and educational dynamics underlying these differences will be analyzed. This globally observed diversity provides an important basis for understanding the structural and pedagogical obstacles faced by evolution education and identifying shortcomings in science communication processes. In addition, the study examines the impact of teachers' attitudes and approaches as role models on students' perceptions of evolution during the evolution teaching process. Within this framework, the effect of role model behaviors on the transmission and acceptance of scientific knowledge will be observed . In conclusion, this study aims to provide an interdisciplinary contribution to the discussions in the literature by addressing the theory of evolution with a holistic approach encompassing its scientific, social, and cultural dimensions, and to develop new perspectives for evaluating the fields of evolution education and scientific literacy in particular.

Keywords: Evolution, theory of evolution, science, biology, religion

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ve Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarındaki Toplumsal Meseleler Üzerine Eleştirel Bir Analiz

Elvan Günel [1] & Ebru Sucu [2,*]

[1] Sosyal Bilgiler Eğitimi Anadolu Üniversitesi
[2] Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anadolu Üniversitesi
ebrusucu@anadolu.edu.tr

Özet

Eğitim sistemleri, sadece bilgi öğretme süreci olmayıp aynı zamanda belirli değerlerin, kimliklerin ve toplumsal gerçekliklerin inşasını da üstlenen önemli araçlardır. Bu bağlamda Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında şekillenen Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ve ders kitapları, yalnızca hangi konuların görünür kılındığı üzerinden değil, aynı zamanda hangi konuların dışarıda bırakıldığı üzerinden de eleştirel bir incelemeyi gerekli kılmaktadır. Özellikle sosyal bilgiler alanında hazırlanan içerikler, öğrencilerin dünyayı algılama biçimlerini doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle öğretim materyallerinin incelenmesi, daha kapsayıcı ve dengeli bir eğitim anlayışının geliştirilmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Bu çalışma, Sosyal Bilgiler ders kitaplarında yer alan toplumsal konuları analiz etmeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın temel amacı, ders içeriklerinde sınırlı biçimde temsil edilen toplumsal meseleleri (örn. toplumsal sorunlar, göç, kadına şiddet ve çevresel krizler) ortaya koymaktır. Bu doğrultuda, araştırma ayrıca belirlenen örüntülerin ve bulguların eğitimsel ve toplumsal açıdan olası yansımalarını incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışmanın, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanan öğretim materyallerinde ihmal edilen toplumsal konuları açığa çıkararak, eğitim politikalarının geliştirilmesine ve öğretim programlarının yeniden gözden geçirilmesine katkı sunması hedeflenmektedir. Ayrıca, öğrencilerin çok boyutlu bakış açısına sahip ve toplumsal farkındalığı yüksek bireyler olarak yetişmelerine zemin hazırlaması beklenmektedir. Araştırmada nitel araştırma yöntemleri kapsamında doküman incelemesi deseni kullanılmıştır. Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan güncel Sosyal Bilgiler ders kitapları incelenmektedir. Ders kitaplarının yalnızca içerik düzeyinde değil, aynı zamanda dil, görsel kullanım ve örnek olay seçimleri açısından da değerlendirilmesi önem arz etmektedir. Çünkü bu unsurlar, öğrencilerin hangi toplumsal gerçeklikleri nasıl algılayacaklarını dolaylı biçimde şekillendirmektedir. Dolayısıyla eğitim materyallerinin çok yönlü bir incelemeye tabi tutulması, adil ve kapsayıcı bir öğrenme ortamının oluşturulmasına katkı sağlayacağına inanılmaktadır. Bu çalışmada veriler, tümevarımsal yaklaşımla NVivo veri analizi programı kullanılarak analiz edilmiştir. Bu süreçte, metinlerde öne çıkan temalar sistematik biçimde kodlanmakta ve tematik başlıklar altında sınıflandırılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, 5–7. sınıfları kapsayan sosyal bilgiler ders kitapları, sessizlikler, toplumsal meseleler

A Critical Analysis of Social Issues Represented in the Türkiye Century Education Model and Social Studies Textbooks

Elvan Günel [1] & Ebru Sucu [2,*]

Abstract

Education systems are not merely processes of knowledge transmission but also as powerful instruments in shaping values, identities, and social realities. Within this context, the Social Studies curriculum and textbooks developed under the framework of the Türkiye Century Education Model necessitate critical examination, not only in terms of which topics are made visible but also which are systematically excluded. Content developed in the field of social studies directly influences students' perceptions of the world. Therefore, examining instructional materials through great importance for the development of a more inclusive and balanced understanding of education. This study aims to critically analyze the socia issues embedded in Social Studies textbooks. Specifically, it seeks to identify social issues that are superficially addressed in the curriculum, (such as social issues, migration, violence aganist women, and environmental crises). By doing so, the study further aims to explore the potential educational and societal implications of the identified patterns and findings. In line with this objective, the relationship between the curricular framework and the content selection in textbooks is examined through a holistic and critical lens. The study aspires to contribute to ongoing discussions on curriculum development and educational policy by revealing the neglected dimensions within instructional materials prepared by the Millî Eğitim Bakanlığı. Additionally, it highlights the importance of promoting multidimensional perspectives and enhancing social awareness. Methodologically, the study employs a qualitative research design and utilizes document analysis as its primary method. Recent Social Studies textbooks issued by the Ministry of National Education are analyzed. It is important to evaluate textbooks not only in terms of their content but also with regard to language, use of visuals, and the selection of case examples. These elements indirectly shape how students perceive and interpret social realities. Therefore, it is believed that a multidimensional examination of educational materials will contribute to the creation of an equitable and inclusive learning environment. In this study, the data are examined through an inductive coding process with the assistance of NVivo qualitative data analysis software. Throughout the analysis, both dominant themes and neglected issues are systematically identified, coded, and organized into thematic categories.

Keywords: Türkiye Century Education Model, social studies textbooks for grades 5–7, silences, social issues

Okul Saldırılarını Anlamak: Nedenlerin Önceliklendirilmesi ve Yaşanan Travmanın Fenomenolojisi

Murat Ekici
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Muş Alparslan Üniversitesi
m.ekici@alparslan.edu.tr

Özet

Eğitim kurumları, modern toplum yapısında bireyin sadece akademik bilgi edindiği mekanlar değil, aynı zamanda toplumsallaşma sürecinde güvenliğin, huzurun ve etik değerlerin sarsılmaz kaleleri olarak kabul edilir. Bu sürecin en kritik aktörlerinden biri olan Sosyal Bilgiler öğretmenleri, müfredatın doğası gereği toplumsal birlik, vatandaşlık bilinci, hak ve sorumluluklar ile barışçıl yaşam ilkelerini yeni nesillere aktarmakla yükümlüdür. Sosyal Bilgiler dersi, bir anlamda toplumun idealize edilmiş "huzur ve düzen" kurgusunu sınıfa taşıyan bir köprü vazifesi görür. Ancak Kahramanmaraş ve Siverek'te meydana gelen, doğrudan eğitimcileri ve öğrencileri hedef alan trajik okul saldırıları, bu güvenli alan algısını ve sınıftaki değerler inşasını derinden sarsmıştır. Bu trajediler, sadece olayın yaşandığı yerlerdeki eğitimciler için değil, ülke genelinde görev yapan tüm Sosyal Bilgiler öğretmenleri için mesleki, etik ve duygusal bir kırılma noktası oluşturmuştur. Bu araştırma, mesleki sorumlulukları gereği toplumsal düzeni sınıfta kuramsal olarak inşa etmeye çalışan öğretmenlerin, bu tür şiddet olaylarını nasıl rasyonelleştirdiklerini ve bu "uzaktan travma" ile kendi iç dünyalarında nasıl başa çıktıklarını bütüncül bir yaklaşımla mercek altına almaktadır. Araştırmanın temel amacı, okul saldırılarının altında yatan çok katmanlı sistemik nedenlerin Sosyal Bilgiler öğretmenleri tarafından nasıl hiyerarşize edildiğini matematiksel olarak saptamak ve bu olayların öğretmenlerin öznel dünyasında bıraktığı travmatik izleri fenomenolojik bir bakış açısıyla betimlemektir. Çalışma, olayın "fotoğrafını çekme" hedefi doğrultusunda şu alt amaçlara odaklanmaktadır: (1) Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin algısına göre bireysel, ailesel, okul temelli ve toplumsal risk faktörlerinin okul şiddetini hazırlamadaki önem sıralaması ve ağırlığı nedir? (2) Bu saldırılar, olay mahallinden uzaktaki öğretmenlerin mesleki kimliklerinde, "güvenli okul" inançlarında ve vatandaşlık değerlerini öğretme motivasyonlarında nasıl bir fenomenolojik karşılık bulmaktadır? Araştırmada rasyonel verilerle duygusal deneyimi birleştirmek adına karma yöntem desenlerinden "Açımlayıcı Sıralı Desen" kullanılmıştır. Katılımcı grubunu, farklı illerde görev yapan ve olayı kitle iletişim araçları ya da mesleki ağlar üzerinden takip eden Sosyal Bilgiler öğretmenleri oluşturmaktadır. Verilerin toplanma sürecinde, nedenlerin hiyerarşik ağırlığını belirlemek için öğretmenlere "AHP Karşılaştırma Matrisleri" uygulanacak; ardından yaşanılan ikincil travmanın özünü kavramak için gönüllü katılımcılarla yarı yapılandırılmış mülakatlar gerçekleştirilecektir. Nedenlerin analizi aşamasında, karmaşık problemleri hiyerarşik olarak çözümleyen Çok Kriterli Karar Verme (ÇKKV) tekniklerinden Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP) kullanılacaktır. Nitel verilerin analizinde ise öğretmenlerin anlatılarındaki anlam dünyasını keşfeden Yorumlamacı Olgubilim Analizi (IPA) tercih edilecektir. Araştırmanın, okul şiddetine karşı geliştirilecek proaktif stratejilerde, öğretmenlerin hem rasyonel nedenlere dair tespitlerini hem de hissettikleri travmatik derinliği literatüre kazandırması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okul saldırıları, sosyal bilgiler öğretmenleri, AHP, yorumlamacı olgubilim, travma

Understanding School Shootings: Prioritization of Causes and the Phenomenology of the Experienced Trauma

Murat Ekici

Abstract

In the structure of modern society, educational institutions are not merely venues for academic instruction but are regarded as steadfast bastions of security, social order, and ethical values during an individual's socialization process. Social Studies teachers, as pivotal actors in this process, are mandated by the nature of their curriculum to transmit principles of social cohesion, citizenship consciousness, rights and responsibilities, and peaceful coexistence to new generations. In a sense, the Social Studies course serves as a bridge that carries the idealized version of society's "peace and order" into the classroom. However, the tragic school shootings in Kahramanmaraş and Siverek, which directly targeted educators and students, have profoundly shaken this perception of safe space and the construction of values in the classroom. These tragedies have constituted a professional, ethical, and emotional turning point not only for the educators in the affected regions but for Social Studies teachers working throughout the country. This research examines, through a holistic approach, how teachers—who strive to theoretically construct social order in the classroom—rationalize such violent incidents and cope with this "vicarious trauma" within their inner worlds. The primary objective of this research is to mathematically determine how the multi-layered systemic causes underlying school shootings are prioritized by Social Studies teachers and to describe the traumatic imprints of these events in the teachers' subjective worlds from a phenomenological perspective. In line with the goal of "capturing a photograph" of the phenomenon, the study focuses on the following sub-objectives: (1) According to the perception of Social Studies teachers, what is the hierarchy and weight of individual, familial, school-based, and social risk factors in preparing the ground for school violence? (2) What phenomenological significance do these attacks hold for the professional identities, beliefs in "safe schools," and motivation for teaching citizenship values among teachers distant from the scene? To integrate rational data with emotional experience, the research employs the "Explanatory Sequential Design," a mixed-methods approach. The participant group consists of Social Studies teachers serving in various provinces who have followed the incidents through mass media or professional networks. In the data collection process, "AHP Comparison Matrices" will be applied to the teachers to determine the hierarchical weight of the causes; subsequently, semi-structured interviews will be conducted with volunteer participants to capture the essence of the secondary trauma experienced. During the analysis of causes, the Analytic Hierarchy Process (AHP), a Multi-Criteria Decision-Making (MCDM) technique that hierarchically deconstructs complex problems, will be utilized. For the qualitative data analysis, Interpretative Phenomenological Analysis (IPA), which explores the world of meaning in teacher narratives, will be preferred. The research is expected to contribute to the literature by presenting both teachers' rational findings on the causes and the traumatic depth they experience, providing a foundation for proactive strategies to be developed against school violence.

Keywords: School shootings, social studies teachers, AHP, ınterpretative phenomenology, trauma

Türkiye, Fransa ve İspanya Sosyal Bilgiler ve Ortaokul Tarih Ders Kitaplarında İslam-Hristiyan Temaslarının Temsili

Berra Çolak [1,*] & Ersin Topçu [2]
[1] Sosyal Bilgiler Eğitimi Amasya Üniversitesi
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Amasya Üniversitesi
berrabulut05@gmail.com

Özet

Bu çalışma, Türkiye, Fransa ve İspanya'da ortaokul düzeyinde okutulan ders kitaplarında İslam-Hristiyan temaslarının nasıl temsil edildiğini karşılaştırmalı olarak incelemektedir. Ulusal kimliğin ve kültürlerarası algıların biçimlenmesinde etkili olan ders kitaplarında hangi tarihsel süreçlerin nasıl anlatıldığı, eğitim araştırmalarının önemli konularındandır. İslam ile Hristiyanlık arasındaki tarihsel temas ise çatışma, etkileşim ve birlikte yaşama deneyimlerini içeren çok boyutlu bir süreç olup, bu sürecin farklı ulusal bağlamlarda nasıl temsil edildiğine yönelik karşılaştırmalı çalışmalar sınırlıdır. Bu araştırma, söz konusu boşluğu doldurmayı amaçlamaktadır. Araştırma aynı zamanda; Türkiye, Fransa ve İspanya'da ortaokul düzeyinde okutulan ders kitaplarında İslam-Hristiyan temaslarının temsilini karşılaştırmalı olarak inceleyerek, aynı tarihsel sürecin farklı ulusal eğitim bağlamlarında hangi anlatı biçimleri, kavram çeşitliliği ve öğretim yaklaşımları aracılığıyla öğrenciye sunulduğunu ortaya koymayı da amaçlamaktadır. Araştırma, nitel doküman incelemesi ve içerik analizi deseninde tasarlanmıştır. Veri setini Türkiye'den 2025 tarihli Millî Eğitim Bakanlığı "6. sınıf Sosyal Bilgiler" ders kitabı, Fransa'dan 2019 tarihli "Nouveau Manuel d'Histoire-Géographie" ve İspanya'dan 2024 tarihli "Geografía e Historia 2 ESO Andalucía" oluşturmaktadır. Analiz çerçevesi, Seixas ve Morton'ın tarihsel düşünme yaklaşımından seçilen neden-sonuç, tarihsel perspektif ve etik boyut kavramları ile Foster ve Nicholls çizgisindeki temsil analizi yaklaşımından uyarlanan ulusal anlatı konumlanması, öteki temsili, çok-perspektiflilik, çatışma/uzlaşma temsili ve değer yönü kategorilerine dayanmaktadır. Buna ek olarak, Lee ve Ashby'nin birinci düzey kavram yaklaşımı pedagojik karşılaştırma boyutu olarak kullanılmıştır. Analiz bütüncül okuma, analiz birimlerinin belirlenmesi, tematik kodlama ve yorumlama aşamalarından oluşmaktadır. Elde edilen bulgular, üç ülkenin ders kitaplarının aynı tarihsel süreci kendi ulusal anlatıları çerçevesinde kurguladığını göstermektedir. Bununla birlikte, kitaplar arasında kavramsal çeşitlilik, anlatı dili ve öğretim yaklaşımları bakımından belirgin farklılıklar tespit edilmiştir. Kavram sayıları açısından İspanya kitabı 65, Türkiye kitabı 64 ve Fransa kitabı 58 kavram içermektedir. İspanya kitabı mimari-mekânsal kavramlarda ve eleştirel düşünme etkinliklerinde öne çıkmaktadır. Türkiye kitabı birincil kaynak kullanımı ve pekiştirici etkinliklerde güçlüdür. Fransa kitabı ise tanım kutuları ve dinî-teolojik terminolojide belirgindir. Çalışma bu ayrışmaları aynı analitik çerçevede inceleyerek karşılaştırmalı ders kitabı analizi alanına katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye-Fransa-İspanya ders kitapları, sosyal bilgiler, tarih, İslam-Hristiyan temas temsili, karşılaştırmalı analiz

The Representation of Islam–Christian Contacts in Social Studies and Middle School History Textbooks of Türkiye, France, and Spain

Berra Çolak [1,*] & Ersin Topçu [2]

Abstract

This study comparatively examines how Islam–Christian contacts are represented in textbooks taught at the middle school level in Türkiye, France, and Spain. The question of which historical processes are narrated and in what ways within textbooks — which play an influential role in shaping national identity and intercultural perceptions — stands among the central concerns of educational research. The historical contact between Islam and Christianity, for its part, constitutes a multidimensional process encompassing experiences of conflict, interaction, and coexistence; yet comparative studies addressing how this process is represented across different national contexts remain limited. The present research aims to address this gap. At the same time, by comparatively examining the representation of Islam–Christian contacts in middle school textbooks in Türkiye, France, and Spain, the study seeks to reveal through which narrative forms, conceptual variety, and instructional approaches the same historical process is presented to students across different national educational contexts. The research is designed within a qualitative document analysis and content analysis framework. The data set consists of the 2025 Ministry of National Education 6th Grade Social Studies textbook from Türkiye, the 2019 Nouveau Manuel d'Histoire–Géographie from France, and the 2024 Geografía e Historia 2 ESO Andalucía from Spain. The analytical framework draws on the concepts of cause and consequence, historical perspective, and ethical dimension selected from Seixas and Morton's historical thinking approach, together with the categories of national narrative positioning, representation of the other, multiperspectivity, conflict/reconciliation representation, and value orientation adapted from the representation analysis tradition associated with Foster and Nicholls. In addition, Lee and Ashby's first-order concept approach is employed as the pedagogical comparison dimension. The analysis proceeds through the stages of holistic reading, identification of units of analysis, thematic coding, and interpretation. The findings indicate that the textbooks of the three countries construct the same historical process within the framework of their own national narratives. At the same time, notable differences are observed among the textbooks in terms of conceptual variety, narrative language, and instructional approaches. In terms of concept counts, the Spanish textbook contains 65 concepts, the Turkish textbook 64, and the French textbook 58. The Spanish textbook is distinguished by its architectural–spatial concepts and critical thinking activities. The Turkish textbook is notable for its use of primary sources and reinforcement activities. The French textbook stands out through its definition boxes and religious–theological terminology. By examining these divergences within a single analytical framework, the study seeks to contribute to the field of comparative textbook analysis.

Keywords: Türkiye–France–Spain textbooks, social studies, history, representation of Islam–Christian contacts, comparative analysis

Türkiye'de Demografik Dönüşümün Nedenleri Üzerine Bir Araştırma

Ayşe Karamanlı [1] & Özlem Ulu Kalın [2,*]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Artvin Çoruh Üniversitesi
[2] Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Artvin Çoruh Üniversitesi
ozlemulu@artvin.edu.tr

Özet

Bu çalışmada, Türkiye nüfusunun 2007 yılı ile 2025 yılları arası dönemde nüfus artış ve değişim eğilimleri incelenmiştir. Betimsel analiz yöntemi kullanılan çalışmada veriler Türkiye İstatistik Kurumu resmi web sayfasından alınmıştır. Çalışma kapsamında yıllara göre nüfus değişim periyotları, cinsiyet dağılımı ve büyükşehirlerin nüfus dağılım oranları ayrı kategorilerde incelenmiştir. Elde edilen veriler office programı kullanılarak farklı başlıklar altında kayıt edilmiştir. Araştırma sonucunda Türkiye nüfusunun üçer yıllık periyotlarla incelenen cinsiyet yapısı bulgularında erkek nüfusunun kadın nüfusa kıyasla sınırlı bir farkla yüksek olduğu, ancak bu farkın zaman içerisinde istikrarlı biçimde azalma eğilimi gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. 2007 yılında 70,5 milyon olan Türkiye nüfusunun %50,2'si erkek, %49,8'i kadın olarak dağılım gösterdiği, 2010 yılında 73,7 milyon olan ülke nüfusunun cinsiyet oranlarının aynı düzeyde korunduğu elde edilen sonuçlar arasındadır. 2007-2025 yılları arası Türkiye nüfusunun sürekli olarak bir artış eğilimi gösterdiği fakat zamanla bu artış hızında belirgin bir yavaşlama yaşandığı görülmüştür. Tüm bu veriler, Türkiye'nin demografik dönüşüm sürecinde doğurganlık oranlarının düşmesi, yaşlı nüfusun artması ve kentleşmenin hız kazanması gibi eğilimlerin belirginleştiğini ortaya koymaktadır. Son olarak elde edilen verilere göre Türkiye'deki büyükşehirlerin nüfus dağılışında toplam nüfus artışıyla birlikte kentleşme sürecinin hızlanmasına paralel olarak önemli dönüşümler yaşandığı söylenebilir. 2007 yılında 16 olan büyükşehir sayısı, 2012 yılında 29'a, 2013 yılında da 30'a çıkarılmıştır. 2007–2025 döneminde Türkiye'de büyükşehirlerin nüfus dağılımı, toplam nüfus artışıyla birlikte hızlanan kentleşme sürecine paralel olarak dikkate değer dönüşümler yaşandığı görülmektedir. Türkiye nüfusunun yaklaşık 15,6 milyon artış gösterdiği ve bu artışın büyük bölümünün başta İstanbul olmak üzere Ankara, İzmir, Bursa ve Antalya gibi büyükşehirlerde yoğunlaştığı elde edilen bulgular arasındadır. İstanbul'un toplam nüfus içindeki payının sürekli artması, diğer büyükşehirlerin paylarının ise sınırlı değişim göstermesi, Türkiye'de nüfusun mekânsal olarak giderek daha fazla merkezileştiğine işaret ettiği söylenebilir. Bu çalışmadan elde edilen bulgularla, Türkiye'nin nüfus artış hızı, yaş ve mekânsal dağılımı konularında gelecekte izlenecek sosyal ve ekonomik politikaların şekillenmesinde belirleyici bir çerçeve oluşturacağı önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Demografik dönüşüm, nüfus, kentleşme süreci, nüfus yapısı, sosyo- demografik dönüşüm, cinsiyet dağılımı

A Study on the Reasons for Demographic Transformation in Turkey

Ayşe Karamanlı [1] & Özlem Ulu Kalın [2,*]

Abstract

This study examines the population growth and change trends of Türkiye between 2007 and 2025. Using a descriptive analysis method, data was obtained from the official website of the Turkish Statistical Institute. The study examined population change periods by year, gender distribution, and population distribution ratios of metropolitan areas in separate categories. The obtained data was recorded under different headings using an office program. The research results show that the gender structure of Türkiye's population, examined in three-year periods, indicates that the male population is slightly higher than the female population, but this difference shows a steady decrease over time. The study also shows that in 2007, Türkiye's population of 70.5 millîon was distributed as 50.2% male and 49.8% female, and that the gender ratios remained at the same level in 2010 when the population was 73.7 millîon. The study concludes that Türkiye's population showed a continuous upward trend between 2007 and 2025, but that this growth rate slowed significantly over time. All this data reveals that in Türkiye's demographic transformation process, trends such as declining fertility rates, an increase in the elderly population, and accelerated urbanization are becoming more pronounced. Finally, according to the data obtained, it can be said that significant transformations have occurred in the population distribution of metropolitan areas in Türkiye, parallel to the increase in total population and the acceleration of the urbanization process. The number of metropolitan areas, which was 16 in 2007, increased to 29 in 2012 and to 30 in 2013. Between 2007 and 2025, it is observed that the population distribution of metropolitan areas in Türkiye has undergone significant transformations, parallel to the accelerating urbanization process along with the increase in total population. The findings indicate that Türkiye's population has increased by approximately 15.6 millîon, with a large portion of this increase concentrated in metropolitan areas such as Istanbul, Ankara, Izmir, Bursa, and Antalya. The continuous increase in Istanbul's share of the total population, while the shares of other metropolitan areas show limited change, suggests that the population in Türkiye is becoming increasingly spatially centralized. The findings of this study suggest that Türkiye's population growth rate, age distribution, and spatial distribution will provide a decisive framework for shaping future social and economic policies.

Keywords: Demographic transformation, population, urbanization process, population structure, socio-demographic transformation, gender distribution.

Türk Dünyası Kapsamında Tarihi İpek Yolu Projesi

Esra Ekici [1,*] & Hakan Akdağ [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Mersin Üniversitesi
esraekici326@gmail.com

Özet

Tarihi İpek Yolu, Çin'den başlayarak Türkistan üzerinden Anadolu'ya ve Avrupa'ya uzanan, yalnızca ticari malların değil; kültürlerin, inançların, sanat anlayışlarının ve siyasal fikirlerin dolaşımını sağlayan çok boyutlu bir medeniyet hattıdır. Tarihsel süreçte Türkistan'ın merkezî konumu ve Türk devletlerinin bu güzergâh üzerindeki belirleyici rolü, İpek Yolu'nu Türk dünyası açısından stratejik ve kültürel bir miras hâline getirmiştir. Yol boyunca kurulan ticaret şehirleri, kervansaraylar, ulaşım ağları ve ekonomik yapılar; aynı zamanda ortak bir kültürel hafızanın oluşmasına zemin hazırlamıştır. Bu bağlamda İpek Yolu, yalnızca ekonomik bir rota değil, Türk-İslam medeniyetinin gelişiminde etkili olan tarihsel bir sürekliliğin simgesi olarak değerlendirilmektedir. Günümüzde Modern İpek Yolu ya da Bir Kuşak Bir Yol girişimi, bu tarihî mirasın yeniden canlandırılması çerçevesinde şekillenmektedir. Proje; kara ve deniz ulaştırma koridorları, demiryolu hatları, liman yatırımları ve enerji boru hatları aracılığıyla geçmişteki ticaret ağlarını çağdaş altyapı sistemleriyle bütünleştirmeyi hedeflemektedir. Bu yönüyle girişim, tarihsel güzergâhın ekonomik ve jeostratejik anlamda yeniden işlevselleştirilmesini ifade etmektedir. Türkiye açısından bu süreç, tarihsel konumun güncel bir stratejik avantaja dönüştürülmesi anlamına gelmektedir. Anadolu, tarih boyunca Doğu ile Batı arasında bir köprü işlevi görmüş; Selçuklu ve Osmanlı dönemlerinde İpek Yolu üzerindeki güvenliğin sağlanmasında önemli rol oynamıştır. Günümüzde Türkiye'nin Orta Koridor üzerindeki konumu, Asya ile Avrupa arasındaki transit taşımacılıkta sahip olduğu avantajlar ve enerji hatları üzerindeki stratejik rolü, tarihî mirasın ekonomik kalkınma politikalarıyla bütünleştirilmesini mümkün kılmaktadır. Özellikle 20. yüzyılın sonlarında literatüre giren Türk Dünyası kavramı kapsamında ve güzergahta söz konusu Türk Dünyası Coğrafyası'nın olması, belirtilen alanlarda Türk Dostluğu olgusunun da somut hale gelmesi noktasında önemli olduğu söylenebilir. Bunun yanında, ulaştırma maliyetlerinin azalması, dış ticaret hacminin artması ve lojistik merkezlerin güçlenmesi gibi unsurlar, bu canlandırma sürecinin somut çıktıları arasında yer almaktadır. Tarihî mirasın yeniden canlandırılması aynı zamanda kültürel boyut taşımaktadır. Kültür turizminin geliştirilmesi, tarihsel güzergâh üzerindeki şehirlerin yeniden değer kazanması ve Türk dünyası arasında iş birliği mekanizmalarının güçlenmesi, ortak kimlik ve dayanışma bilincini desteklemektedir. Bu çerçevede Modern İpek Yolu, Türkiye için yalnızca ekonomik bir entegrasyon projesi değil; geçmişten gelen stratejik ve kültürel mirasın küresel sistem içerisinde yeniden konumlandırılması süreci olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Tarihi ipek yolu, Türk dostluğu, Türk dünyası, tarihî mirasın canlandırılması, jeostratejik konum

The Historical Silk Road Project Within The Scope Of The Turkic World

Esra Ekici [1,*] & Hakan Akdağ [1]

Abstract

The historical Silk Road, stretching from China through Turkestan to Anatolia and Europe, was a multidimensional corridor of civilization that enabled not only the circulation of commercial goods but also the exchange of cultures, beliefs, artistic understandings, and political ideas. In the historical process, the central position of Turkestan and the decisive role of Turkish states along this route transformed the Silk Road into a strategic and cultural heritage for the Turkic world. The trade cities, caravanserais, transportation networks, and economic structures established along the route also laid the foundation for the formation of a shared cultural memory. In this context, the Silk Road is regarded not merely as an economic route but also as a symbol of historical continuity that played an influential role in the development of Turkish-Islamic civilization. Today, the Modern Silk Road, or the Belt and Road Initiative, is shaped within the framework of revitalizing this historical heritage. Through land and maritime transportation corridors, railway lines, port investments, and energy pipelines, the project aims to integrate past trade networks with contemporary infrastructure systems. In this respect, the initiative represents the re-functionalization of the historical route in economic and geostrategic terms. For Türkiye, this process signifies the transformation of its historical location into a contemporary strategic advantage. Throughout history, Anatolia has functioned as a bridge between East and West; during the Seljuk and Ottoman periods, it played an important role in ensuring security along the Silk Road. Today, Türkiye's position on the Middle Corridor, its advantages in transit transportation between Asia and Europe, and its strategic role in energy routes make it possible to integrate this historical heritage with economic development policies. In particular, within the scope of the concept of the Turkic World, which entered the literature in the late twentieth century, and considering that the geography of the Turkic World lies along this route, it may be argued that this is also significant in making the phenomenon of Turkish friendship more tangible in these areas. In addition, factors such as the reduction of transportation costs, the increase in foreign trade volume, and the strengthening of logistics centers are among the concrete outcomes of this revitalization process. The revival of historical heritage also carries a cultural dimension. The development of cultural tourism, the renewed value of cities located along the historical route, and the strengthening of cooperation mechanisms among the Turkic world support a sense of common identity and solidarity. In this framework, the Modern Silk Road is regarded for Türkiye not only as an economic integration project, but also as a process of repositioning its strategic and cultural heritage inherited from the past within the global system

Keywords: Historical silk road, Turkish friendship, Turkic world, revitalization of historical heritage, geostrategic position

Göç Olgusunun Sosyal Bilgiler Öğretimi Açısından İncelenmesi

Esra Ekici [1,*] & Mustafa Altay [2]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Mersin Üniversitesi
[2] Yabancılara Türkçe Öğretimi Mersin Üniversitesi
esraekici326@gmail.com

Özet

Göç, ekonomik, toplumsal, siyasal ve kültürel boyutlarıyla tarihsel süreklilik gösteren çok katmanlı bir olgudur. Türkiye'nin iç göç, dış göç ve zorunlu göç süreçlerini yoğun biçimde deneyimleyen ülkeler arasında yer alması, bu olgunun eğitim bağlamında ele alınmasını önemli hâle getirmektedir. Bu çerçevede Sosyal Bilgiler dersi; öğrencilerin toplumsal sorunları tanımaları, göçün neden ve sonuçlarını çok boyutlu biçimde değerlendirmeleri, değişim ve süreklilik ilişkisini kavramaları, empati geliştirmeleri ve etkin vatandaşlık bilinci kazanmaları açısından önemli bir işleve sahip olduğu söylenebilir. Öte yandan göçün eğitim sistemi üzerinde yalnızca öğretim içeriği bakımından değil, sosyal uyum, fırsat eşitliği, kapsayıcı eğitim ve sosyal sermayenin güçlendirilmesi bakımından da önemli etkiler doğurduğu görülmektedir. Göçün eğitim sisteminde olumlu ve olumsuz sonuçlar ürettiğini vurgulayan çalışmalar, özellikle iç ve dış göçün doğurduğu sosyal sorunlara eğitim temelli çözümler geliştirilmesinin gerekliliğine işaret etmektedir. Türkiye'de göç alanındaki akademik çalışmaların sayısında artış gözlenmekle birlikte, sahaya dayalı güncel çalışmaların görece sınırlı olduğu da belirtilmektedir. Bu bağlamda göç olgusunun sosyal bilgiler öğretiminde yalnızca neden-sonuç ilişkisi çerçevesinde değil; insan hakları, toplumsal uyum, empati ve etkin vatandaşlık boyutlarıyla ele alınması gerektiği de söylenebilir. Dolayısıyla öğretim programlarının ve ders materyallerinin güncel göç gerçekliklerini dikkate alacak biçimde yeniden zenginleştirilmesi, öğrencilerin konuya ilişkin daha eleştirel, duyarlı ve insani bir bakış açısı geliştirmelerine katkı sağlayacağı da belirtilebilir. Bu çalışmanın amacı, göç olgusunu sosyal bilgiler öğretimi açısından incelemek; konunun öğretim programları, ders kitapları ve eğitim sistemi üzerindeki yansımalarını bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirmektir. Çalışma, yüklenen kaynaklara dayalı olarak doküman incelemesi ve literatür değerlendirmesi temelinde hazırlanmıştır. İncelenen araştırmalarda, 2005-2020 yılları arasında sosyal bilgiler ders kitaplarında göç konusunun ağırlıklı olarak iç göç ve dış göç bağlamında ele alındığı; 2015 ve 2020 sonrasında zorunlu göç, kalıcı göç ve göçün siyasal, toplumsal ve psikolojik sonuçları gibi farklı boyutların daha görünür hâle geldiği, ancak bu değişimin sınırlı kaldığı belirlenmiştir. Bunun yanı sıra 2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda göçe ilişkin üç kazanım bulunurken, 2018 programında bu sayının ikiye düştüğü ve doğrudan göçle ilişkili kazanımların yalnızca 7. sınıf düzeyinde yer aldığı görülmektedir. Bu durum, göç olgusunun öğretim programındaki temsilinin nicelik ve kapsam bakımından sınırlı kaldığını göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Göç, sosyal bilgiler öğretimi, göç eğitimi, toplumsal uyum

An Examination of the Phenomenon of Migration in Terms of Social Studies Education

Esra Ekici [1,*] & Mustafa Altay [2]

Abstract

Migration is a multilayered phenomenon that demonstrates historical continuity through its economic, social, political, and cultural dimensions. Türkiye's position among the countries that have intensely experienced internal migration, external migration, and forced migration processes makes it important to address this phenomenon within the context of education. In this framework, the Social Studies course can be said to have an important function in helping students recognize social problems, evaluate the causes and consequences of migration from a multidimensional perspective, comprehend the relationship between change and continuity, develop empathy, and gain an active citizenship consciousness. On the other hand, it is seen that migration has significant effects on the education system not only in terms of instructional content, but also in terms of social cohesion, equal opportunity, inclusive education, and the strengthening of social capital. Studies emphasizing that migration produces both positive and negative consequences within the education system point to the necessity of developing education-based solutions to the social problems arising particularly from internal and external migration. Although an increase has been observed in the number of academic studies on migration in Türkiye, it is also stated that current field-based studies remain relatively limited. In this context, it can be argued that the phenomenon of migration in Social Studies education should be addressed not only within the framework of cause-and-effect relationships, but also through the dimensions of human rights, social cohesion, empathy, and active citizenship. Therefore, enriching curricula and teaching materials in a way that takes current migration realities into account may contribute to students' development of a more critical, sensitive, and humane perspective on the issue. The aim of this study is to examine the phenomenon of migration in terms of Social Studies education and to evaluate its reflections on curricula, textbooks, and the education system from a holistic perspective. The study was prepared on the basis of document analysis and literature review using the uploaded sources. In the studies examined, it was determined that between 2005 and 2020, the subject of migration in Social Studies textbooks was predominantly addressed in the context of internal and external migration; after 2015 and 2020, different dimensions such as forced migration, permanent migration, and the political, social, and psychological consequences of migration became more visible, although this change remained limited. In addition, while there were three learning outcomes related to migration in the 2005 Social Studies Curriculum, this number decreased to two in the 2018 curriculum, and learning outcomes directly related to migration were found only at the 7th-grade level. This situation shows that the representation of the phenomenon of migration in the curriculum has remained limited in terms of both quantity and scope.

Keywords: Migration, social studies education, migration education, social cohesion

7. Sınıf Öğrencilerinin Toplumsal Aidiyet Algıları ile Kıtalar ve Ülkelere Yönelik Kalıp Yargıları

Melike Faiz [1,*], Canan Akyol [2] & Osman Sabancı [3]
[1] Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Kastamonu Üniversitesi
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Dokuz Eylül Üniversitesi
[3] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Gazi Üniversitesi
mfaiz@kastamonu.edu.tr

Özet

Kalıp yargılar, bireylerin farklı toplum ve kültürlere ilişkin algılarını şekillendiren, çoğu zaman sınırlı bilgiye dayalı olarak oluşan genelleştirilmiş ve indirgemeci bilişsel yapılardır. Özellikle çocukluk ve ergenlik döneminde medya, eğitim ve sosyal çevre aracılığıyla inşa edilen bu yargılar, bireylerin dünya algılarını ve "öteki"ne yönelik bakış açılarını önemli ölçüde etkilemektedir. Bu bağlamda, öğrencilerin erken yaşlarda geliştirdikleri coğrafi ve kültürel anlayışlarının incelenmesi, kalıp yargıların oluşum süreçlerini anlamak ve eğitim yoluyla dönüştürülme potansiyelini ortaya koymak bakımından önem taşımaktadır. Bu araştırmanın amacı, 7. sınıf öğrencilerinin toplumsal aidiyet algıları ile Dünya üzerindeki farklı kıtalarda bulunan ülkelere yönelik kalıp yargılarını belirlemektir. Temel nitel araştırma desenine göre gerçekleştirilen çalışmada, amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örneklemesi kullanılmıştır. Çalışma grubunu, Türkiye'nin yedi coğrafi bölgesinden seçilen ve ortaokul 7. sınıfta öğrenim gören 30 öğrenci oluşturmaktadır. 7. sınıf düzeyinin seçilmesinde sosyal bilgiler öğretimi sürecinin tamamlanması ve "SB.7.7.3. Çeşitli kültürlere yönelik kalıp yargıları sorgular." kazanımının bulunması etkili olmuştur. Araştırmanın verileri, tematik analizle çözümlenmiştir. Elde edilen bulgular, öğrencilerin çoğunun kendilerini Türk dünyası, bazılarının ise Avrupa kimliği içerisinde konumlandırdığını; bu aidiyetin tarihî ve değer odaklı, kültürel ve entelektüel gelişim ile doğuşsal ve kaderci olmak üzere farklı temellere dayandığını göstermektedir. Türk dünyası odaklı tercihlerde tarihsel gurur, dil benzerliği ve dini bağlar; Avrupa odaklı tercihlerde ise bilim, teknoloji ve refah düzeyi gibi rasyonel gerekçeler belirleyici olmaktadır. Bunun yanı sıra, çok kültürlü aile yapısına sahip öğrencilerin "geçişken (çok katmanlı) kimlikler" üzerinden aidiyet kurdukları anlaşılmaktadır. Öğrencilerin farklı topluluklara yönelik kalıp yargıları incelendiğinde, Ortadoğu'nun zenginlik ile güvensizlik, kadın haklarının kısıtlılığı, eğitim yetersizliği ve olumsuz hijyen koşulları üzerinden; Uzakdoğu'nun disiplin ve sempatiklik ile zorbalık ekseninde; Türk dünyasının tarihî ve soy bağı açısından; Avrupa'nın modernlik ve gelişmişlik ile resmiyet ve ırkçılık bağlamında; Amerika kıtasında ABD gibi ekonomik güçlerin teknolojik açıdan idealize edilerek, ırkçılık gibi toplumsal sorunlar, silahlı okul baskınları gibi güvenlik sorunları ve obezite üzerinden bilişsel bir çelişkiyle eleştirilerek; Afrika'nın ise vahşi doğası dikkate alınarak anlamlandırıldığı belirlenmiştir. Kalıp yargıların oluşumunda dijital medya ve popüler kültürün okul kitaplarından daha baskın bir rol oynadığı tespit edilmiştir. Ayrıca, sosyal bilgiler ders kitaplarının sağladığı teorik bilgilerin, sosyal medyadaki görsel ve duygusal içerikler kadar etkili olmadığı belirlenmiştir. Ailedeki kuşaklararası aktarım ve yurt dışı bağlantılı kişisel deneyimlerin ise doğrudan ve güvenilir bilgi kaynağı olarak değerlendirildiği saptanmıştır. Araştırma sonuçları, öğrencilerin dünya algılarının erken yaşlarda şekillendiğini, kimlik tercihlerinde değerlerin başat rol oynadığını ve dijital içeriklerin bu süreçte belirleyici olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Kalıp yargıları en aza indirmenin yolu olarak iletişimin önemine vurgu yapan bu sonuçlar

doğrultusunda, sosyal bilgiler öğretiminde eleştirel medya okuryazarlığının, kültürel okuryazarlık düzeylerinin güçlendirilmesi ve farklı kültürlerle doğrudan temas fırsatlarının artırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal aidiyet, kalıp yargı, sosyal bilgiler

7th Grade Students' Perceptions of Social Belonging and Stereotypes Regarding Continents and Countries

Melike Faiz [1,*], Canan Akyol [2] & Osman Sabancı [3]

Abstract

Stereotypes are generalized and reductive cognitive constructs that shape individuals' perceptions of different societies and cultures, often based on limited information. Constructed primarily during childhood and adolescence through media, education, and social environments, these stereotypes significantly influence individuals' worldviews and their perspectives on "the other." In this context, examining the geographical and cultural understandings students develop at an early age is crucial for understanding the formation processes of stereotypes and revealing their potential for transformation through education. The purpose of this study is to determine 7th grade students' perceptions of social belonging and their stereotypes regarding countries located on different continents around The World. Conducted according to a basic qualitative research design, the study utilized maximum diversity sampling, one of the purposeful sampling methods. The study group consists of 30 students enrolled in the 7th grade of secondary school, selected from the seven geographical regions of Türkiye. The selection of the 7th grade level was influenced by the completion of the social studies curriculum and the presence of the learning outcome "SS.7.7.3. Questions stereotypes regarding various cultures." The research data were analyzed using thematic analysis. The findings indicate that most students identify with the Turkic world, while some identify with a European identity; this sense of belonging is based on different foundations, including historical and value-oriented, cultural and intellectual development, as well as innate and fatalistic perspectives. In preferences focused on the Turkic world, historical pride, linguistic similarity, and religious ties are the determining factors; whereas in preferences focused on Europe, rational considerations such as science, technology, and the welfare level play a decisive role. Additionally, it is understood that students from multicultural family structures establish a sense of belonging through "fluid (multi-layered) identities." When examining students' stereotypes regarding different communities, the Middle East is associated with wealth alongside insecurity, limited women's rights, inadequate education, and poor hygiene conditions; the Far East is viewed through the axis of discipline and friendliness as well as bullying; the Turkic world is perceived in terms of historical and kinship ties; Europe is framed in terms of modernity and development alongside formality and racism; the American continent, particularly powerful countries such as the United States, is idealized for their technological advancements while being criticized through a cognitive dissonance regarding social issues like racism, security concerns such as school shootings, and obesity; and Africa is understood by considering its wild nature. It was found that digital media and popular culture play a more dominant role in the formation of stereotypes than school textbooks. Additionally, it was determined that the theoretical knowledge provided by social studies textbooks is not as effective as the visual and emotional content found on social media. It was also noted that intergenerational transmission within families and personal experiences related to foreign countries are evaluated as direct and reliable sources of information. The results of the study reveal that students' perceptions of the world are shaped at an early age, that values play a dominant role in identity choices, and that digital content is decisive in this process. In line with these findings, which emphasize the importance of communication as a means to minimize stereotypes, it is recommended that social studies education focus on fostering critical media

literacy, enhancing cultural literacy levels, and increasing opportunities for direct engagement with different cultures.

Keywords: Social belonging, stereotype, social studies

Sınıfta Duyulan Ama Söylenmeyen: Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğrencilerde Nefret Söylemini Sezme Pratikleri

Fatih Pala
Oltu Bilim ve Sanat Merkezi Millî Eğitim Bakanlığı
e-r-z-u-r-u-m-25@hotmail.com

Özet

Sosyal bilgiler dersi, demokratik vatandaşlık, insan hakları ve birlikte yaşama kültürünün geliştirilmesinde merkezi bir role sahiptir. Bu bağlamda sınıf ortamında ortaya çıkan ya da örtük biçimde dolaşıma giren nefret söylemleri, hem öğrenme iklimini hem de öğrencilerin toplumsal tutumlarını doğrudan etkilemektedir. Ancak nefret söylemi çoğu zaman açık ve doğrudan ifadelerle değil; ima, şaka, genelleme, etiketleme ve gündelik dil pratikleri aracılığıyla görünmez bir biçimde sınıf ortamına taşınmaktadır. Alan yazını incelendiğinde, sosyal bilgiler öğretmenlerinin bu tür örtük nefret söylemlerini nasıl fark ettiklerine ve bu fark edişin pedagojik pratiklere nasıl yansıdığına ilişkin çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu çalışmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğrencilerde nefret söylemini hangi sınıf içi göstergeler üzerinden sezdiklerini ve bu sezgisel fark edişlerin öğretim sürecindeki karşılığını incelemektir. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde fenomenolojik desen kullanılarak yürütülmüştür. Çalışma grubunu, ortaokul düzeyinde Sosyal Bilgiler derslerine giren ve farklı sosyo-kültürel öğrenci profillerine sahip sınıflarda görev yapan 14 Sosyal Bilgiler öğretmeni oluşturmaktadır. Katılımcılar, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yoluyla belirlenmiştir. Veri toplama sürecinde, öğretmenlerin sınıf içi deneyimlerine, gözlemlerine ve müdahale pratiklerine odaklanan yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler, tematik analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırma bulguları, öğretmenlerin öğrencilerde nefret söylemini çoğunlukla açık ifadelerden ziyade dolaylı dilsel ve davranışsal göstergeler üzerinden sezdiklerini ortaya koymuştur. Bu göstergeler; belirli gruplara yönelik genelleyici ifadeler, alaycı söylemler, tartışma sırasında ortaya çıkan sessizlikler, kahkaha ya da dışlayıcı beden dili gibi sınıf içi mikro etkileşimler şeklinde kendini göstermektedir. Öğretmenlerin, özellikle göç, engellilik, yoksulluk ve kültürel farklılıklar gibi konular ele alındığında bu tür söylemleri daha yoğun biçimde fark ettikleri belirlenmiştir. Bulgular ayrıca, öğretmenlerin bu fark edişleri çoğu zaman "pedagojik sezgi" olarak tanımladıklarını ve bu sezginin mesleki deneyimle güçlendiğini göstermektedir. Bununla birlikte, öğretmenlerin önemli bir kısmı bu söylemlere nasıl ve ne zaman müdahale edecekleri konusunda kararsızlık yaşadıklarını ifade etmiştir. Araştırma sonuçları, Sosyal Bilgiler dersinde nefret söyleminin çoğunlukla görünmez ve normalleştirilmiş bir dil aracılığıyla sınıf ortamında dolaşıma girdiğini ortaya koymaktadır. Bu durum, öğretmenlerin yalnızca içerik aktaran değil, aynı zamanda sınıf içi söylemleri etik ve pedagojik bir süzgeçten geçiren aktörler olduğunu göstermektedir. Çalışma kapsamında, öğretmenlerin sezme–duraklatma–sorgulama–yeniden çerçeveleme aşamalarını içeren sistematik müdahale modelleri geliştirmelerinin önemine vurgu yapılmaktadır. Bu bağlamda, öğretmen eğitiminde nefret söylemi farkındalığına ve sınıf içi söylem analizine yönelik uygulamalı eğitimlerin artırılması önerilmektedir. Bu çalışmanın, sosyal bilgiler eğitiminde nefret söyleminin örtük boyutlarına dikkat çekerek alanyazına özgün bir katkı sunması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler eğitimi, nefret söylemi, pedagojik sezgi, sınıf içi söylem, demokratik vatandaşlık, öğretmen farkındalığı

Heard but Unspoken in the Classroom: Social Studies Teachers' Practices of Detecting Hate Speech Among Students

Fatih Pala

Abstract

The Social Studies course plays a central role in fostering democratic citizenship, human rights, and a culture of coexistence. In this context, hate speech—whether overtly expressed or circulating implicitly within the classroom—directly affects both the learning environment and students' social attitudes. However, hate speech often manifests not through explicit statements, but through implications, jokes, generalizations, labeling, and everyday language practices, making it largely invisible in classroom settings. A review of the literature indicates that studies examining how Social Studies teachers recognize such implicit forms of hate speech and how these perceptions translate into pedagogical practices are limited. The aim of this study is to investigate the classroom indicators through which Social Studies teachers perceive hate speech among students and how these intuitive recognitions influence their instructional practices. The research was conducted using a qualitative approach within a phenomenological design. The study group consisted of 14 Social Studies teachers teaching at the middle school level in classrooms with diverse socio-cultural student profiles. Participants were selected using criterion sampling, a type of purposive sampling method. Data were collected through semi-structured interviews focusing on teachers' classroom experiences, observations, and intervention practices. The collected data were analyzed using thematic analysis. Findings reveal that teachers mostly perceive hate speech in students through indirect linguistic and behavioral indicators rather than explicit expressions. These indicators include generalized statements toward certain groups, sarcastic remarks, silences during discussions, laughter, or exclusionary body language—subtle micro-interactions within the classroom. Teachers were found to detect such speech more intensively when addressing topics such as migration, disability, poverty, and cultural differences. The findings also show that teachers often describe these perceptions as "pedagogical intuition," which is strengthened through professional experience. Nevertheless, a significant portion of teachers reported uncertainty about when and how to intervene in such instances. The results suggest that hate speech in Social Studies classrooms often circulates invisibly and becomes normalized through language, highlighting that teachers are not merely content transmitters but also actors who filter classroom discourse through ethical and pedagogical lenses. The study emphasizes the importance of developing systematic intervention models for teachers, including stages of noticing–pausing–questioning–reframing. In this regard, it is recommended to increase practical training in teacher education focused on hate speech awareness and classroom discourse analysis. This study is expected to make a unique contribution to the literature by drawing attention to the hidden dimensions of hate speech in Social Studies education.

Keywords: Social studies education, hate speech, pedagogical ıntuition, classroom discourse, democratic citizenship, teacher awareness

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeline Göre Hazırlanan 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabının Öğretmen Görüşleri Açısından İncelenmesi

Alev Şahin Karbuz [1,*], Emine Aybüke Yiğit [1] & Selman Ablak [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Sivas Cumhuriyet Üniversitesi
alevce.alaz@gmail.com

Özet

Günümüzde hızla yaşanan dijitalleşme, eğitim sistemlerini köklü biçimde dönüştürmekte; bireylerden yalnızca bilgiye erişmeleri değil, bilgiyi eleştirel biçimde değerlendirmeleri ve dijital ortamlarda etkin kullanmaları da beklenmektedir. Türkiye'de bir anlamda bu dönüşüme yanıt olarak geliştirilen Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, beceri temelli yaklaşımı merkeze alarak ders kitaplarını yeniden yapılandırmıştır. Nitekim dijitalleşmenin hemen her alanda hızla yaşandığı günümüz dünyasında eğitim-öğretim faaliyetlerinin ve bu bağlamda ders kitaplarının bu dönüşümden etkilenmemesi kaçınılmazdır. Ders kitapları, çoğu zaman geleneksel eğitim anlayışının bir yansıması olarak değerlendirilmekle birlikte, eğitim-öğretim süreçlerinin vazgeçilmez materyallerinden biri olma özelliğini sürdürmektedir. Burada önemli olan, dijitalleşen dünyada ders kitaplarının gerek içerik gerekse dijital dönüşüm açısından ne ölçüde geliştirildiğinin belirlenmesidir. Bu çalışmanın amacı, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli bağlamında hazırlanarak okutulmaya başlanan 5. sınıf sosyal bilgiler ders kitabına ilişkin sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşlerini belirlemektir. Bu doğrultuda öğretmenlerin ders kitabının içerik yapısı, beceri temelli yaklaşımı yansıtma düzeyi, dijital unsurlarla desteklenme durumu ve öğretim sürecine katkısına yönelik değerlendirmeleri incelenmiştir. Ayrıca ders kitabının uygulanabilirliği, öğrenci düzeyine uygunluğu ve öğretim programıyla uyumu da öğretmen görüşleri çerçevesinde ele alınmıştır. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımları kapsamında yer alan durum çalışması deseni doğrultusunda yürütülmüştür. Bu desenin tercih edilmesinde, belirli bir duruma ilişkin derinlemesine ve ayrıntılı veri elde etme olanağı sunması etkili olmuştur. Araştırmanın çalışma grubunu, 2024-2025 eğitim-öğretim yılında Sivas il merkezinde görev yapmakta olan ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 20 sosyal bilgiler öğretmeni oluşturmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde gönüllülük esas alınmış ve farklı okullarda görev yapan öğretmenlerin görüşlerine yer verilerek veri çeşitliliği sağlanmaya çalışılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmanın amacı doğrultusunda araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu hazırlanırken ilgili alanyazın incelenmiş, uzman görüşlerine başvurulmuş ve soruların anlaşılabilirliğini artırmak amacıyla gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşmeler sayesinde katılımcıların konuya ilişkin düşüncelerini ayrıntılı biçimde ifade etmelerine olanak tanınmış, aynı zamanda araştırma problemi doğrultusunda belirlenen temalar çerçevesinde veriler sistematik bir şekilde toplanmıştır. Araştırma sonucunda, öğretmen görüşleri doğrultusunda Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında hazırlanan 5. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabına ilişkin hem olumlu hem de eleştirel değerlendirmelerin bulunduğu tespit edilmiştir. Öğretmenler, ders kitabında yer alan içeriklerin sadeleştirilmiş olmasını, kitabın iki ayrı şeklinde düzenlenmesini ve eğlendirici unsurlar içermesini pedagojik açıdan olumlu özellikler olarak değerlendirmişlerdir. Bu yönleriyle kitabın öğrenci ilgisini artırma ve öğrenme sürecini daha keyifli hale getirme potansiyeline sahip olduğu ifade edilmiştir. Bununla birlikte, öğretmen görüşleri incelendiğinde, kitabın ağırlıklı olarak etkinlik temelli bir yapıya sahip olmasının bazı sınırlılıkları da beraberinde getirdiği görülmektedir. Özellikle içerikte doğrudan

bilgi sunumunun yetersiz olması, kitabın başvurulabilecek temel bir kaynak olma niteliğini zayıflattığı yönünde değerlendirilmiştir. Ayrıca bu durumun öğretmenleri, ders sürecinde "etkinlik yaptırma" ile "konu anlatımı gerçekleştirme" arasında bir ikilemde bıraktığı ifade edilmiştir. Öte yandan, ders kitabının yeni bilgiyi doğrudan kazandırmaktan ziyade, öğrencilerin önceden sahip olduğu bilgileri pekiştirmeye yönelik bir anlayışla hazırlandığı yönünde görüşler de öne çıkmıştır. Bu bağlamda, kitabın yapılandırmacı yaklaşımı desteklemekle birlikte, bilgi inşası sürecinde yeterli yönlendirme sağlamadığı düşünülmektedir. Bu araştırma bulguları doğrultusunda, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında hazırlanan 5. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabına yönelik çeşitli öneriler geliştirilmiştir. Öncelikle, ders kitabında yer alan etkinliklerin yalnızca nicelik açısından değil, nitelik açısından da zenginleştirilmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu bağlamda, etkinliklerin farklı öğretim yöntem ve tekniklerini içerecek şekilde çeşitlendirilmesi; daha az sayıda ancak çok boyutlu kazanımlar sağlayacak biçimde yapılandırılması önerilmektedir. Bununla birlikte, ders kitabında doğrudan bilgi sunumuna yönelik içeriklerin artırılması önemli görülmektedir. Kitabın yalnızca etkinlik odaklı bir yapıda kalmayıp, öğrencilerin başvurabileceği temel bir bilgi kaynağı niteliği de taşıması gerektiği değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda, konu anlatımını destekleyici bilgi eklemelerinin yapılması önerilmektedir. Ayrıca, mevcut içerik ve etkinliklerin etkili bir şekilde uygulanabilmesi için ders saatlerinin yetersiz kaldığı yönünde öğretmen görüşleri dikkate alınarak, Sosyal Bilgiler dersine ayrılan sürenin artırılmasının öğretim sürecinin niteliğini olumlu yönde etkileyeceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler öğretmeni, sosyal bilgiler ders kitabı, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli

Investigation of The 5th-Grade Social Studies Textbook Prepared According to the "Türkiye Yüzyılı Maarif Model" İn Terms of Teachers' Views

Alev Şahin Karbuz [1,*], Emine Aybüke Yiğit [1] & Selman Ablak [1]

Abstract

This study examines social studies teachers' views on the 5th-grade Social Studies textbook developed under the "Türkiye Yüzyılı Maarif Model." In the context of rapid digital transformation, education systems increasingly require learners not only to access information but also to evaluate it critically and use it effectively in digital environments. Accordingly, the model reorganizes educational materials through a skills-based approach, emphasizing that textbooks must evolve in both content and learning design. Although textbooks are often viewed as products of more traditional instructional perspectives, they still function as essential resources in teaching and learning. Therefore, it is important to assess the extent to which the updated textbook improves instructional content and supports skills-oriented and digital learning expectations. In this regard, the present research aims to examine how social studies teachers evaluate the textbook regarding its content structure, its alignment with a skills-based approach, the extent to which it is supported by digital elements, and its contribution to the instructional process. The study also considers teachers' perceptions of the textbook's applicability, its suitability for students' developmental levels, and its curriculum alignment. The research was conducted using a case study design within a qualitative approach. This design was preferred because it allows for a deeper and more contextual understanding of a specific educational situation. The study group includes 20 social studies teachers working in the central district of Sivas during the 2024–2025 academic year. Participation was voluntary, and diversity in perspectives was supported by including teachers from different schools. Data were collected through a semi-structured interview form developed by the researchers in line with the study's purpose. During instrument development, relevant literature was reviewed, expert opinions were consulted, and revisions were made to improve the clarity and coherence of the questions. Interviews encouraged participants to express their views in detail, and the collected data were analyzed thematically based on the research problem. The findings indicate that teachers' evaluations include both positive and critical perspectives. Teachers positively emphasized that the textbook presents topics in a more simplified and learner-friendly way. They also highlighted that the book is organized in two distinct formats and contains engaging elements that may increase students' motivation and interest. In general, these features were associated with making the learning process more enjoyable and accessible. However, teachers also identified important limitations. In particular, they noted that the textbook's predominantly activity-based structure may create instructional challenges. A frequently mentioned concern was the limited level of direct information presentation, which may weaken the textbook's role as a core reference source for students. Teachers further suggested that this design can place them in a dilemma during lessons, between facilitating activities and providing direct content instruction. Additionally, some teachers argued that the textbook seems to focus more on reinforcing students' existing knowledge rather than supporting the acquisition of new knowledge. While the textbook is broadly compatible with constructivist principles, teachers reported that it does not sufficiently guide students in the knowledge construction process. Based on these results, several recommendations were developed. First, activities should be improved not only in quantity but also in quality. Teachers suggested using fewer yet more effective activities and diversifying teaching methods and techniques to

support multidimensional learning outcomes. Second, teachers emphasized strengthening parts that provide direct information. The textbook should not rely solely on activities and should function as a core informational resource that students can consult, possibly supported by additional materials for topic explanations. Finally, teachers stated that the available lesson time is insufficient for the effective implementation of existing content and activities; therefore, increasing instructional time for Social Studies may improve overall teaching and learning quality.

Keywords: Social studies teacher, social studies textbook, Türkiye Yüzyılı Maarif Model

Sosyal Bilgiler Eğitiminde Nitelik Arayışı: Paydaşların Perspektifinden Bir Değerlendirme

Gülsüm Kasımoğlu [1], Sıla Nur Şahin [1], Muhammed Süleyman Tekin [1] & İrem Elçi Öksüzoğlu [1,*]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Fırat Üniversitesi
ieoksuzoglu@firat.edu.tr

Özet

Günümüzde toplumsal yapılar, ekonomik sistemler ve siyasal ilişkiler hızlı ve çok boyutlu bir dönüşüm süreci içerisindedir. Bu değişim süreci, bireylerin toplumu anlamlandırma, demokratik değerleri içselleştirme ve küresel meselelere yönelik farkındalık geliştirme süreçlerinde kilit rol oynayan sosyal bilgiler eğitimini de doğrudan etkilemekte ve yeniden yapılandırılmasını gerekli kılmaktadır. 21. yüzyılın gerektirdiği yetkinlikler doğrultusunda sosyal bilgiler; farklı kültürlere saygılı, insan haklarına duyarlı, çevre bilinci gelişmiş, eleştirel düşünme ve sosyal katılım becerileri yüksek bireyler yetiştirmeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda sosyal bilgiler eğitimi, yalnızca bilgi aktarımına dayalı bir alan olmanın ötesine geçerek bireylerin çok boyutlu gelişimini destekleyen dönüştürücü bir öğrenme alanı olarak öne çıkmaktadır. Tarih, coğrafya, sosyoloji ve siyaset bilimi gibi pek çok disiplinden beslenen bu alan, Türk millî eğitim sistemi içerisinde öğrencilere hem akademik bilgi hem de toplumsal kimlik kazandıran en kapsayıcı ve bütüncül disiplinlerden biri olarak öne çıkmaktadır. Bununla birlikte, sosyal bilgiler eğitiminin sahip olduğu bu potansiyelin tam anlamıyla hayata geçirilemediği; bu durumu sınırlayan pedagojik, yapısal ve politik çeşitli engellerin bulunduğu görülmektedir. Söz konusu engeller, sosyal bilgiler eğitiminin amaçlanan kazanımlara ulaşmasını güçleştirmekte ve eğitimde nitelik tartışmalarını gündeme getirmektedir. Bu bağlamda araştırmanın temel amacı, farklı eğitim paydaşlarının görüşleri doğrultusunda sosyal bilgiler eğitiminde niteliği olumsuz etkileyen unsurları belirlemek ve nitelikli bir sosyal bilgiler eğitiminin nasıl yapılandırılabileceğine ilişkin öneriler ortaya koymaktır. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik desende yürütülmüştür. Çalışma grubunun belirlenmesinde, sınırlı bir örneklem içerisinde çeşitliliği en üst düzeye çıkarmayı amaçlayan maksimum çeşitlilik örneklemesi yöntemi tercih edilmiştir. Katılımcılar; sosyal bilgiler eğitimi alanında uzman akademisyenler, öğretmenler ve öğretmen adaylarından oluşmaktadır. Veriler, araştırmacılar tarafından alan yazın incelemesi ve uzman görüşleri doğrultusunda geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Görüşmeler katılımcı tercihleri doğrultusunda yüz yüze veya çevrim içi ortamlarda gerçekleştirilmiş, katılımcı onamı alınarak ses kaydına alınmış ve elde edilen veriler MAXQDA nitel veri analiz programı kullanılarak içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. Araştırma bulguları, sosyal bilgiler eğitiminde niteliği etkileyen sorunların yalnızca pedagojik boyutla sınırlı kalmadığını; aynı zamanda yapısal, psikolojik ve eğitim politikalarına ilişkin boyutları da içerdiğini ortaya koymaktadır. Bu durum, sosyal bilgiler eğitiminde niteliğin çok boyutlu bir yapı sergilediğini ve tek bir değişkenle açıklanamayacağını göstermektedir. Bu doğrultuda, ders saatlerinin artırılması, okullara sağlanan maddi kaynak ve materyal desteğinin güçlendirilmesi, öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitim olanaklarının yaygınlaştırılması ve özellikle öğretmen ile öğretmen adaylarının teknoloji entegrasyonu konusundaki yeterliklerinin geliştirilmesi temel gereksinimler arasında öne çıkmaktadır. Ayrıca, sosyal bilgiler eğitiminde niteliğin artırılmasının yalnızca program düzeyinde yapılacak düzenlemelerle sınırlı olmadığı; politika, program ve uygulama boyutlarını kapsayan bütüncül bir dönüşüm sürecini gerektirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler eğitimi, nitelikli eğitim, öğretmen eğitimi

The Pursuit of Quality in Social Studies Education: An Evaluation from the Perspective of Stakeholders

Gülsüm Kasımoğlu [1], Sıla Nur Şahin [1], Muhammed Süleyman Tekin [1] & İrem Elçi Öksüzoğlu [1,*]

Abstract

Today, social structures, economic systems, and political relations are undergoing a rapid and multidimensional transformation process. This process of change directly affects social studies education, which plays a key role in enabling individuals to make sense of society, internalize democratic values, and develop awareness of global issues, and necessitates its restructuring. In line with the competencies required by the 21st century, social studies aims to educate individuals who respect different cultures, are sensitive to human rights, possess environmental awareness, and have strong critical thinking and social participation skills. In this context, social studies education goes beyond being a field based solely on knowledge transmission and emerges as a transformative learning domain that supports the multidimensional development of individuals. Drawing from various disciplines such as history, geography, sociology, and political science, this field stands out as one of the most comprehensive and holistic disciplines within the Turkish national education system, equipping students with both academic knowledge and social identity. However, it is observed that the potential of social studies education cannot be fully realized, and that there are various pedagogical, structural, and political barriers that limit this potential. These barriers make it difficult for social studies education to achieve its intended learning outcomes and bring discussions about quality in education to the forefront. In this context, the main aim of the study is to identify the factors that negatively affect the quality of social studies education based on the views of different educational stakeholders and to propose recommendations on how a high-quality social studies education can be structured. The research was conducted using a phenomenological design, one of the qualitative research methods. In determining the study group, the maximum variation sampling method, which aims to maximize diversity within a limited sample, was preferred. The participants consist of expert academics in the field of social studies education, teachers, and teacher candidates. The data were collected through a semi-structured interview form developed by the researchers based on a review of the literature and expert opinions. The interviews were conducted either face-to-face or online in accordance with participants' preferences, recorded with their consent, and the obtained data were analyzed using content analysis with the MAXQDA qualitative data analysis software. The findings of the study reveal that the problems affecting the quality of social studies education are not limited to the pedagogical dimension; they also include structural, psychological, and educational policy-related dimensions. This indicates that quality in social studies education has a multidimensional nature and cannot be explained by a single variable. In this regard, increasing course hours, strengthening financial resources and material support provided to schools, expanding in-service training opportunities for teachers, and particularly improving the competencies of teachers and teacher candidates in technology integration emerge as fundamental needs. In addition, it has been concluded that enhancing quality in social studies education is not limited to program-level revisions; rather, it requires a holistic transformation process encompassing policy, curriculum, and practice dimensions.

Keywords: Social studies education, quality education, teacher education

Sosyal Bilgiler Eğitiminin Yanlış Bilgi ile Mücadeledeki Rolü

Iskender Daşdemir [1,*] & Hüseyin Ozan [2]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Ege Üniversitesi
[2] Sosyal Bilgiler Eğitimi Doktora Öğrencisi Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
iskender.dasdemir@ege.edu.tr

Özet

Bu araştırmanın amacı, sosyal bilgiler dersinde yanlış bilgi ile mücadeleye yönelik geliştirilen öğretim uygulamasının ortaokul öğrencilerinin bilgi doğrulama, kaynak sorgulama ve eleştirel düşünme becerilerine etkisini incelemektir. Günümüzde dijital ortamlarda hızla yayılan yanlış bilgiler, bireylerin doğru bilgiye ulaşma süreçlerini zorlaştırmakta ve bu durum eğitim sisteminde yeni becerilerin kazandırılmasını gerekli kılmaktadır. Bu bağlamda sosyal bilgiler dersinin, öğrencilerin bilinçli ve eleştirel bireyler olarak yetiştirilmesinde önemli bir rol üstlendiği düşünülmektedir. Yanlış bilgi, özellikle tarih, coğrafya ve vatandaşlık gibi sosyal bilgiler disiplinlerinin temel konularının öğretiminde önemli sorunlara yol açmaktadır. Öğrencilerin dijital ortamlardan edindikleri doğrulanmamış veya çarpıtılmış bilgiler, kavram yanılgılarının oluşmasına neden olmakta ve bilimsel bilgi ile gündelik bilgi arasındaki ayrımın bulanıklaşmasına yol açmaktadır. Bu durum, öğrencilerin tarihsel olayları hatalı yorumlamalarına, coğrafi bilgileri yanlış anlamalarına ve toplumsal konulara ilişkin yüzeysel ya da önyargılı değerlendirmelerde bulunmalarına neden olabilmektedir. Bununla birlikte yanlış bilgi, öğrencilerin bilgiye duyduğu güveni zedeleyerek öğrenme motivasyonunu olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Özellikle sosyal medyada yayılan manipülatif içerikler ve doğrulanmamış haberler, öğrencilerin güvenilir kaynakları ayırt etme becerilerini zorlamakta ve eleştirel düşünme süreçlerini sekteye uğratmaktadır. Bu bağlamda sosyal bilgiler öğretiminde yalnızca bilgi aktarımı değil, aynı zamanda bilginin doğruluğunu sorgulama, kanıt temelli değerlendirme yapma ve çoklu perspektif geliştirme becerilerinin kazandırılması kritik bir gereklilik hâline gelmektedir. Araştırmada karma yöntem desenlerinden açıklayıcı sıralı desen kullanılmıştır. Çalışmanın nicel boyutunda ön test ve son test kontrol gruplu yarı deneysel desen tercih edilmiştir. Araştırma, İzmir ili Bornova ilçesinde Millî Eğitim Bakanlığına bağlı bir ortaokulda öğrenim gören altıncı sınıf öğrencileri ile yürütülmüştür. Deney grubunda yanlış bilgi ile mücadeleye yönelik etkinlik temelli öğretim uygulanırken, kontrol grubunda mevcut öğretim süreci devam ettirilmiştir. Veri toplama sürecinde yanlış bilgiyi ayırt etme becerisi testi, performans görevleri ve öz yeterlik ölçeği kullanılmıştır. Ayrıca öğrenciler ve öğretmenlerle yapılan görüşmeler ve sınıf içi gözlemler aracılığıyla nitel veriler elde edilmiştir. Araştırmadan elde edilmesi beklenen bulgular, uygulanan öğretim sürecinin öğrencilerin yanlış bilgiyi ayırt etme, kaynakları eleştirel biçimde değerlendirme ve kanıt temelli düşünme becerilerini geliştirdiğini göstermektedir. Bununla birlikte öğrencilerin dijital ortamlarda karşılaştıkları bilgileri sorgulama eğilimlerinin arttığı ve bilinçli bilgi tüketicileri haline geldikleri öngörülmektedir. Sonuç olarak sosyal bilgiler dersinde yapılandırılmış ve etkinlik temelli öğretim uygulamalarının, yanlış bilgiyle mücadelede etkili olduğu ve öğrencilerin eleştirel vatandaşlık becerilerini desteklediği değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler eğitimi, yanlış bilgi, eleştirel düşünme, medya okuryazarlığı, dijital vatandaşlık

The Role of Social Studies Education in Combating Misinformation

Iskender Daşdemir [1,*] & Hüseyin Ozan [2]

Abstract

The aim of this study is to examine the effect of an instructional intervention developed to combat misinformation in social studies courses on middle school students' skills of information verification, source evaluation, and critical thinking. In today's digital environments, the rapid spread of misinformation makes it increasingly difficult for individuals to access accurate information, thereby necessitating the acquisition of new competencies within education systems. In this context, social studies education is considered to play a significant role in fostering conscious and critical individuals. Misinformation poses significant challenges in the teaching of core social studies subjects such as history, geography, and citizenship. Unverified or distorted information obtained from digital environments can lead to misconceptions and blur the distinction between scientific knowledge and everyday information. This situation may result in students misinterpreting historical events, misunderstanding geographical concepts, and making superficial or biased judgments about social issues. Furthermore, misinformation can undermine students' trust in information and negatively affect their motivation to learn. Manipulative content and unverified news circulating on social media make it difficult for students to distinguish reliable sources and hinder their critical thinking processes. In this regard, social studies education must go beyond mere knowledge transmission and emphasize the development of skills such as questioning the accuracy of information, engaging in evidence-based reasoning, and adopting multiple perspectives. The study employed an explanatory sequential mixed methods design. In the quantitative phase, a quasi-experimental design with pre-test and post-test control groups was utilized. The research was conducted with sixth-grade students attending a public middle school affiliated with the Ministry of National Education in Bornova district of İzmir. While the experimental group received activity-based instruction aimed at combating misinformation, the control group continued with the existing instructional process. Data were collected through a misinformation identification skills test, performance tasks, and a self-efficacy scale. In addition, qualitative data were obtained through interviews with students and teachers, as well as classroom observations. The expected findings of the study indicate that the implemented instructional process improves students' ability to identify misinformation, critically evaluate sources, and engage in evidence-based thinking. Moreover, it is anticipated that students' tendency to question information encountered in digital environments will increase, leading them to become more conscious consumers of information. In conclusion, it is suggested that structured and activity-based instructional practices in social studies are effective in combating misinformation and supporting the development of students' critical citizenship skills.

Keywords: Social studies education, misinformation, critical thinking, media literacy, digital citizenship

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Erasmus Programına Katılım Durumlarına İlişkin Görüşleri

Nazlı Begüm Güven
Sosyal Bilgiler Eğitimi Ordu Üniversitesi
nbgmgvn@gmail.com

Özet

Bu araştırmanın amacı, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının Erasmus+ programına katılmama nedenlerini ve programa ilişkin bilgi, algı, beklenti ile önerilerini derinlemesine incelemektir. Araştırma, bireylerin belirli bir olguya yönelik bilgi ve yorumlarını ortaya çıkarmayı amaçlayan temel nitel araştırma (basic qualitative research) deseninde yürütülmüştür. Çalışma grubunu, 2025–2026 eğitim-öğretim yılında bir devlet üniversitesinin Sosyal Bilgiler Öğretmenliği programında öğrenim gören ve Erasmus+ programına hiç katılmamış 20 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Katılımcılar; programa başvuru yapmamış olma, programa katılmamış olma ve araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul etme ölçütleri doğrultusunda ölçüt tabanlı amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenmiştir. Veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen ve programa ilişkin bilgi düzeyi ile bilgi kaynakları, katılım motivasyonu, algılanan katkılar, algılanan engeller, beklentiler ve program geliştirme önerilerini kapsayan altı açık uçlu sorudan oluşan çevrimiçi yazılı görüş formu aracılığıyla toplanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde geleneksel içerik analizi tekniği kullanılmış; kodlama süreci iki aşamalı olarak yürütülmüş ve kodlayıcılar arası güvenirlik hesaplanmıştır. Analiz sürecinde elde edilen kodlar benzerlik ve farklılıklarına göre kategoriler altında birleştirilmiş; kategoriler ise daha kapsamlı temalar altında yeniden yapılandırılmıştır. Katılımcıların kimlik bilgileri gizli tutulmuş ve her katılımcıya K1, K2 … biçiminde kod verilerek anonimlik sağlanmıştır. Araştırmanın nitel geçerliği ve güvenirliği; inandırıcılık, aktarılabilirlik, tutarlılık ve teyit edilebilirlik ölçütleri çerçevesinde desteklenmiştir. Araştırma sonuçlarının, öğretmen adaylarının uluslararası değişim programlarına ilişkin bakış açılarının anlaşılmasına, Erasmus+ sürecinde yaşanan engellerin görünür kılınmasına ve programın öğretmen adayları için daha erişilebilir hâle getirilmesine yönelik politika ve uygulama önerilerinin geliştirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu yönüyle çalışmanın, hem Sosyal Bilgiler öğretmen eğitimi alan yazınına hem de yükseköğretimin uluslararasılaşmasına ilişkin kurumsal karar alma süreçlerine yön göstermesi beklenmektedir.Ayrıca elde edilen bulguların, üniversitelerin Erasmus+ koordinatörlükleri tarafından farkındalık artırma çalışmalarında ve başvuru süreçlerinin sadeleştirilmesinde pratik bir rehber niteliği taşıyacağı öngörülmektedir. Nitekim öğretmen adaylarının uluslararası deneyim kazanması, mesleki yetkinliklerinin geliştirilmesi ve küresel bir eğitim perspektifinin benimsenmesi açısından büyük önem taşımakta; bu doğrultuda programın daha geniş öğrenci kitlelerine ulaştırılması için kurumsal düzeyde kapsamlı adımlar atılması gerektiği değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler öğretmen adayları, Erasmus+ programı, küresel vatandaşlık, öğretmen eğitimi, nitel araştırma, içerik analizi

Opinions of Social Studies Teacher Candidates Regarding Their Participation in the Erasmus Program

Nazlı Begüm Güven

Abstract

This study aims to examine in depth the reasons for non-participation of pre-service Social Studies teachers in the Erasmus+ program, along with their knowledge, perceptions, expectations, and suggestions regarding the program. The study was conducted using a basic qualitative research design, which seeks to reveal individuals' knowledge and interpretations regarding a specific phenomenon. The study group comprised 20 pre-service teachers enrolled in a state university's Social Studies Teacher Education program during the 2025–2026 academic year, none of whom had participated in the Erasmus+ program. Participants were selected through criterion-based purposive sampling, based on the criteria of not having applied to the program, not having participated in the program, and voluntary participation in the research. Data were collected via an online, open-ended, written questionnaire consisting of six items developed by the researcher, covering knowledge levels and sources of information about the program, participation motivation, perceived contributions, perceived barriers, expectations, and suggestions for program improvement. The data were analyzed using conventional content analysis; the coding process was carried out in two stages, and inter-coder reliability was calculated. Codes obtained during analysis were grouped into categories based on similarities and differences, and categories were then restructured under broader themes. Participants' identities were kept confidential, and each participant was assigned a code (P1, P2 …) to ensure anonymity. The qualitative validity and reliability of the study were supported through the criteria of credibility, transferability, dependability, and confirmability. The findings are expected to contribute to understanding pre-service teachers' perspectives on international exchange programs, making the barriers encountered in the Erasmus+ process more visible, and developing policy and practice recommendations to make the program more accessible for pre-service teachers.It is also anticipated that the findings will serve as a practical guide for university Erasmus+ coordinators in raising awareness and streamlining application processes. Indeed, gaining international experience is of great importance for teacher candidates in terms of developing their professional competencies and adopting a global perspective on education; accordingly, it is assessed that comprehensive steps must be taken at the institutional level to ensure the program reaches a broader student audience.

Keywords: Pre-service social tudies teachers, Erasmus+ programme, global citizenship, teacher education, qualitative research, content analysis

Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik İnançlar Akademik Risk Almayı Nasıl Şekillendirir? Ortaokul Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma

Sevda Yılmaz
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bayburt Üniversitesi
sevdayilmaz@bayburt.edu.tr

Özet

Bu araştırmanın amacı, ortaokul öğrencilerinin Sosyal Bilgiler dersine yönelik inançları ile akademik risk alma düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Günümüz eğitim anlayışında öğrencilerin yalnızca bilgiye sahip olmaları değil, aynı zamanda öğrenme sürecinde aktif rol almaları, hata yapma riskini göze alabilmeleri ve yeni öğrenme deneyimlerine açık olmaları beklenmektedir. Bu bağlamda akademik risk alma, öğrencilerin öğrenme sürecine katılımını ve öğrenme süreçlerini destekleyen önemli bir değişken olarak değerlendirilmektedir. Öte yandan öğrencilerin derse yönelik inançları, öğrenmeye karşı tutumlarını ve davranışlarını şekillendirmektedir. Bu çalışmada, söz konusu iki değişken arasındaki ilişkinin ortaya konulması amaçlanmaktadır. Araştırma nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeline göre tasarlanmıştır. Çalışmanın örneklemini, uygun örnekleme yöntemi ile belirlenen toplam 450 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Veri toplama sürecinde Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Akademik Risk Alma Ölçeği ile Sosyal Bilgiler Dersi İnanç Ölçeği kullanılmıştır. Sosyal Bilgiler Dersi İnanç Ölçeği 19 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin "sosyal bilgiler dersinin işlevleri ve olumlu inançlar" ve "sosyal bilgiler dersine yönelik olumsuz inançlar" şeklinde iki alt boyutu bulunmaktadır. Sosyal Bilgiler Dersine Yönelik Akademik Risk Alma Ölçeği ise 17 maddeden oluşan üçlü likert tipinde bir ölçektir. Araştırmada ayrıca öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerinin belirlenebilmesi amacıyla bir Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Araştırmacı tarafından hazırlanan bu form öğrencilerin cinsiyet ve sınıfı düzeyi gibi değişkenleri belirlemeye yönelik soruları içermektedir. Elde edilen veriler SPSS istatistiksel analiz programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Araştırma kapsamında elde edilen verilerin analizinde aritmetik ortalama, standart sapma gibi betimsel istatistikler kullanılmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla korelasyon analizi kullanılmıştır. Bunun yanı sıra, Sosyal Bilgiler dersine yönelik inançların akademik risk alma düzeylerini yordama gücünü incelemek amacıyla regresyon analizi uygulanmıştır. Araştırmadan elde edilecek bulguların öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine yönelik inançları ile akademik risk alma düzeyleri arasındaki ilişkinin yönü ve düzeyi hakkında önemli bilgiler sunması beklenmektedir. Bu kapsamda, öğrencilerin derse yönelik inançlarının akademik risk alma davranışları üzerindeki olası yordayıcı rolünün ortaya konulacağı öngörülmektedir. Araştırma sonuçlarının, öğrencilerin öğrenme süreçlerine aktif katılımını destekleyen öğretim uygulamalarının geliştirilmesine katkı sağlaması beklenmektedir. Bu yönüyle çalışma, Sosyal Bilgiler öğretimi alanında duyuşsal özellikler ile öğrenme davranışları arasındaki ilişkinin anlaşılmasına katkı sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Akademik risk alma, ortaokul öğrencileri, sosyal bilgiler, sosyal bilgiler dersine yönelik inanç

How Do Beliefs About Social Studies Shape Academic Risk-Taking? A Study on Secondary School Students

Sevda Yılmaz

Abstract

The aim of this study is to examine the relationship between secondary school students' beliefs about the Social Studies course and their levels of academic risk-taking. In contemporary educational approaches, students are expected not only to possess knowledge but also to take an active role in the learning process, be willing to take the risk of making mistakes, and remain open to new learning experiences. In this context, academic risk-taking is considered an important variable that supports students' engagement in the learning process and enhances learning outcomes. On the other hand, students' beliefs about a course shape their attitudes and academic behaviors toward learning. This study aims to reveal the relationship between these two variables. The study was designed based on the relational survey model, one of the quantitative research methods. The sample of the study consists of a total of 450 secondary school students selected through a convenience sampling method. Data were collected using the "Academic Risk-Taking Scale for Social Studies Course" and the "Social Studies Course Belief Scale." The Social Studies Course Belief Scale consists of 19 items and includes two sub-dimensions: "functions of the social studies course and positive beliefs" and "negative beliefs about the social studies course." The Academic Risk-Taking Scale for Social Studies consists of 17 items and is a three-point Likert-type scale. In addition, a Personal Information Form developed by the researcher was used to determine students' socio-demographic characteristics. This form includes questions regarding variables such as gender and grade level. The collected data were analyzed using the SPSS statistical software. Descriptive statistics such as mean and standard deviation were used in the analysis. Correlation analysis was conducted to determine the relationships between variables, and regression analysis was performed to examine the predictive power of students' beliefs about the Social Studies course on their academic risk-taking levels. The findings of this research are expected to provide significant information about the direction and extent of the relationship between students' beliefs towards Social Studies and their levels of academic risk-taking. In this context, it is anticipated that the potential predictive role of students' beliefs about the course on their academic risk-taking behaviors will be revealed. The research results are expected to contribute to the development of teaching practices that support students' active participation in learning processes. In this respect, the study aims to contribute to understanding the relationship between affective characteristics and learning behaviors in the field of Social Studies teaching.

Keywords: Academic risk-taking, secondaryschool students, social studies, beliefs towards social studies course

Okullarda Akran Zorbalığını Anlamak: Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Algıları ve Deneyimleri

Muhammed Talha Özalp [1] & Edanur Özen [1,*]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
edanrzn@gmail.com

Özet

ÖZET

Bu çalışmada sosyal bilgiler öğretmen adaylarının akran zorbalığına ilişkin algıları ve öğretmenlik uygulaması dersi kapsamındaki deneyimleri incelenmiştir. Nitel araştırma yöntemi esas alınarak hazırlanan çalışma fenomenoloji deseni doğrultusunda yürütülmüştür. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Bu görüşme formu akran zorbalığının kavramsallaştırılması, tetikleyicileri, etkileri ve sonuçlarına ilişkin sorulardan oluşmaktadır. Ayrıca öğretmenin ve sosyal bilgiler dersinin akran zorbalığına karşı rolünü de sorgulayan sorulara yer verilmiştir. Veriler Türkiye'nin kırsal bir bölgesinde bulunan bir üniversitede öğrenim gören 10 sosyal bilgiler öğretmen adayından toplanmıştır. Araştırmaya katılan öğretmen adayları, amaçlı örnekleme tekniklerinden ölçüt örnekleme tekniği kullanılarak belirlenmiştir. Öğretmenlik uygulaması dersini alan ve aktif olarak uygulama okullarında bulunan öğretmen adayları araştırmaya davet edilmiştir. Araştırmaya katılım gönüllülük esasına dayalıdır. Veri toplama süreci öğretmen adayları ile yüz yüze görüşmeler yapılarak gerçekleştirilmiş ve görüşmeler ses kaydı altına alınmıştır. Veri toplama süreci veri doyumuna ulaşana kadar sürdürülmüştür. Elde edilen verilerin analizi tematik analiz tekniği ile gerçekleştirilmiştir. Analiz sürecinde ilk olarak ses kayıtları yazıya aktarılıp, tüm görüşmeler dikkatlice okunmuştur. Daha sonra veriler iki farklı araştırmacı tarafından kodlanmış ve bu kodlar temalar altında toplanarak analiz süreci sonlandırılmıştır. Araştırma bulguları öğretmen adaylarının deneyimlerine göre okullarda sözel, fiziksel ve ilişkisel akran zorbalıklarının yaşandığını göstermiştir. Ayrıca popüler kültür ve sosyal medya gibi unsurların akran zorbalığını şekillendirdiği belirlenmiştir. Araştırma sonuçları akran zorbalığının temelinde aile ve akranın güçlü bir belirleyici olduğunu göstermiştir. Sonuçlar akran zorbalığının psikolojik ve akademik sonuçları olduğunu ortaya koymaktadır ve öğretmen eğitiminin bu bağlamda güçlendirilmesi gerektiğine işaret etmektedir. Bu çalışma, akran zorbalığının önlenmesi ve müdahalesi konusunda daha fazla uygulama odaklı içerik eklenerek öğretmen eğitim programlarının güçlendirilmesi ihtiyacını vurgulamaktadır. Ayrıca, empati, saygı ve adalet gibi değerlerin geliştirilmesinde sosyal bilgiler eğitiminin rolünün altını çizmektedir; bu değerler zorbalık davranışlarının azaltılmasına katkıda bulunabilir. Bulgular, akran zorbalığıyla etkili bir şekilde mücadele etmek için sistematik ve okul çapında stratejilerin gerekli olduğunu göstermektedir. Mevcut araştırma öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersleri deneyimlerine dair içgörü sağlayarak akran zorbalığı literatürüne mütevazi bir katkıda bulunmakta ve hem öğretmen eğitimi hem de sınıf uygulamaları için çıkarımlar sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Akran zorbalığı, zorbalık, sosyal bilgiler, öğretmen adayları

Understanding Peer Bullying in Schools: Pre-Service Social Studies Teachers' Perceptions and Experiences

Muhammed Talha Özalp [1] & Edanur Özen [1,*]

Abstract

ABSTRACT

This study explores pre-service social studies teachers' perceptions of peer bullying and their lived experiences within the context of the teaching practicum. The study adopts a qualitative phenomenological design to gain an in-depth understanding of this phenomenon. Data were collected through a semi-structured interview form developed by the researchers, which included questions on the conceptualization, triggers, effects, and consequences of peer bullying, as well as the role of teachers and social studies education in addressing it. The participants consisted of 10 pre-service social studies teachers enrolled at a university in a rural region of Türkiye. Criterion sampling was employed to select participants who were actively engaged in teaching practicum experiences. Data were gathered through face-to-face interviews, audio-recorded with participants' consent, and continued until data saturation was achieved. The data were analyzed using thematic analysis. Following transcription, the data were independently coded by two researchers and organized into themes. The findings reveal that peer bullying manifests in verbal, physical, and relational forms within school settings. Additionally, factors such as popular culture and social media were found to shape bullying behaviors. The results indicate that family background and peer dynamics are key determinants underlying peer bullying. Furthermore, peer bullying was found to have significant psychological and academic consequences for students. The findings also highlight the limited preparedness of pre-service teachers and point to the need for strengthening teacher education programs. This study underscores the importance of incorporating practice-oriented content into teacher education programs to better equip future teachers with the skills needed to prevent and intervene in peer bullying. It also emphasizes the role of social studies education in promoting values such as empathy, respect, and justice, which may contribute to reducing bullying behaviors. Overall, the findings suggest that systematic and school-wide strategies are essential for effectively addressing peer bullying. By offering insights into pre-service teachers' practicum experiences, this study contributes to the literature and provides implications for both teacher education and classroom practice.

Keywords: Peer bullying, bullying, social studies, pre-service teachers

Eğitsel Bir Tarih Oyununun Geliştirilmesine Yönelik Öğretmen Adaylarının Görüşleri

Filiz Zayimoğlu Öztürk [1,*] & Zeynep Akçay [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Ordu Üniversitesi
filizzayimogluozturk@gmail.com

Özet

Sosyal Bilgiler dersinde tarih konularının öğretimi, özellikle kronolojik bilgi yoğunluğu ve soyut kavram yapısı nedeniyle öğrenciler tarafından çoğu zaman ezbere dayalı ve düşük motivasyon içeren bir öğrenme süreci olarak algılanmaktadır. Bu durum, öğrencilerin derse yönelik ilgisini azaltmakta ve öğrenilen bilgilerin kalıcılığını olumsuz yönde etkilemektedir. Geleneksel öğretim yöntemlerinin bu sınırlılıkları, daha öğrenci merkezli ve etkileşimli öğretim yaklaşımlarına duyulan ihtiyacı artırmaktadır. Bu bağlamda oyun temelli öğrenme, öğrencilerin öğrenme sürecine aktif katılımını destekleyen, motivasyonu artıran ve bilgiyi daha anlamlı hale getiren önemli bir pedagojik yaklaşım olarak öne çıkmaktadır. Özellikle tarih öğretiminde oyunlaştırma uygulamaları, soyut bilgilerin somutlaştırılması ve öğrencilerin derse yönelik olumlu tutum geliştirmeleri açısından önemli fırsatlar sunmaktadır. Bununla birlikte, bu tür eğitsel materyallerin geliştirilme sürecinde öğretmen adaylarının görüşlerinin belirlenmesi, hem materyalin sınıf içi uygulanabilirliğini artırmak hem de öğretmen eğitimi sürecine katkı sağlamak açısından kritik bir öneme sahiptir. Bu çalışmanın amacı, ortaokul düzeyine yönelik geliştirilecek eğitsel bir tarih oyununun tasarım sürecine temel oluşturmak üzere Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının görüşlerini incelemektir. Bu kapsamda, Osmanlı padişahları ve ilgili tarihsel olayların öğretimini desteklemek amacıyla tasarlanan "Padişahın Saray Yolu" adlı eğitsel masa oyunu fikri öğretmen adaylarına tanıtılmıştır. Katılımcılardan, söz konusu oyunun içeriği, öğretim sürecine katkısı, sınıf içi uygulanabilirliği ve geliştirilmesine yönelik önerileri hakkında görüş bildirmeleri istenmiştir. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseninde yürütülmüştür. Çalışma grubunu, bir devlet üniversitesinin Sosyal Bilgiler öğretmenliği programında öğrenim gören 15–25 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüş formu kullanılmıştır. Görüş formunda öğretmen adaylarının eğitsel oyunlara yönelik genel yaklaşımları, tarih öğretiminde oyun kullanımına ilişkin değerlendirmeleri ve önerilen oyun tasarımına ilişkin düşüncelerini ortaya koymaya yönelik açık uçlu sorular yer almaktadır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiş ve benzer ifadeler temalar altında toplanarak yorumlanmıştır. Araştırma bulguları, öğretmen adaylarının büyük çoğunluğunun eğitsel oyunların öğrencilerin derse olan ilgisini artıracağı, öğrenmeyi daha kalıcı hale getireceği ve özellikle tarih konularının somutlaştırılmasına önemli katkılar sağlayacağı yönünde görüş bildirdiklerini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte bazı katılımcılar, oyun temelli öğretim uygulamalarında süre yönetimi, sınıf kontrolü ve müfredata uygunluk gibi konuların dikkatle planlanması gerektiğini vurgulamıştır. Ayrıca öğretmen adayları, oyunun görsel açıdan dikkat çekici olması, kazanımlarla uyumlu içerik sunması ve farklı öğrenci seviyelerine hitap edecek şekilde tasarlanması gerektiğine yönelik önerilerde bulunmuştur. Sonuç olarak bu çalışma, eğitsel tarih oyunu geliştirme sürecine ilişkin öğretmen adaylarının beklenti ve önerilerini ortaya koyarak, geliştirilecek materyalin pedagojik açıdan daha işlevsel ve uygulanabilir hale getirilmesine katkı sağlamayı amaçlamaktadır. Aynı zamanda çalışma, oyun temelli öğrenme uygulamalarının tarih eğitimi bağlamında geliştirilmesine yönelik literatüre ön

veri sunarak, ileride gerçekleştirilecek daha kapsamlı deneysel araştırmalar için bir temel oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler eğitimi, eğitsel oyun, oyun temelli öğrenme, tarih öğretimi, öğretmen adayları

Teacher Candidates' Perspectives on the Development of an Educational History Game

Filiz Zayimoğlu Öztürk [1,*] & Zeynep Akçay [1]

Abstract

The teaching of history topics in Social Studies classes is often perceived by students as a learning process based on rote memorization and characterized by low motivation, particularly due to the high volume of chronological information and the abstract nature of the concepts. This situation reduces students' interest in the subject and negatively impacts the retention of learned information. The limitations of traditional teaching methods have increased the need for more student-centered and interactive teaching approaches. In this context, game-based learning stands out as an important pedagogical approach that supports students' active participation in the learning process, enhances motivation, and makes knowledge more meaningful. In history education, in particular, gamification applications offer significant opportunities for concretizing abstract information and helping students develop positive attitudes toward the subject. However, determining the perspectives of pre-service teachers during the development process of such educational materials is of critical importance, both for enhancing the material's classroom applicability and for contributing to the teacher education process. The aim of this study is to examine the views of Social Studies teacher candidates to establish a foundation for the design process of an educational history game intended for middle school students. In this context, the concept of an educational board game titled "The Sultan's Path to the Palace," designed to support the teaching of Ottoman sultans and related historical events, was introduced to the teacher candidates. Participants were asked to provide their views on the game's content, its contribution to the teaching process, its feasibility in the classroom, and suggestions for its development. The research was conducted using the case study design, a qualitative research method. The study group consisted of 15–25 teacher candidates enrolled in the Social Studies teacher education program at a state university. A semi-structured interview form developed by the researchers was used as the data collection tool. The interview form included open-ended questions designed to elicit the teacher candidates' general attitudes toward educational games, their evaluations of the use of games in history instruction, and their thoughts on the proposed game design. The data obtained were analyzed using content analysis, and similar statements were grouped under themes for interpretation. The research findings reveal that the vast majority of teacher candidates expressed the view that educational games would increase students' interest in the subject, make learning more lasting, and make significant contributions to the concretization of history topics. However, some participants emphasized that issues such as time management, classroom control, and curriculum alignment must be carefully planned in game-based teaching applications. Additionally, teacher candidates offered recommendations that the game should be visually engaging, provide content aligned with learning objectives, and be designed to cater to students of varying ability levels. In conclusion, this study aims to contribute to making the educational materials to be developed more pedagogically functional and practical by identifying the expectations and recommendations of teacher candidates regarding the educational history game development process. Additionally, the study provides preliminary data for the literature on the development of game-based learning applications in the context of history education, thereby laying the groundwork for more comprehensive experimental research to be conducted in the future.

Keywords: Social studies education, educational games, game-based learning, history education, pre-service teachers

Kanıt Temelli Öğrenmede Tarihsel Düşünme: Nitel Göstergeler Üzerine Bir Tarama

Tolgahan Ayantaş
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Ankara Üniversitesi
tolgahanayantas@gmail.com

Özet

Bu çalışma, kanıt temelli öğrenme ortamlarının tarihsel düşünme becerilerinin geliştirilmesindeki rolünü ve bu süreçte ölçme-değerlendirme boyutunda kullanılabilecek nitel göstergeleri ortaya koymayı amaçlamaktadır. Kanıt temelli öğrenme, tarihsel bilginin yalnızca kronolojik bir aktarım olarak değil; eleştirel, analitik ve empatik bir perspektifle anlamlandırılmasını sağlayan bütüncül bir pedagojik yaklaşım olarak ele alınmaktadır. Bu yaklaşım, öğretim süreçlerinin sezgisel uygulamalar yerine bilimsel kanıtlara dayandırılmasını ve öğrenmenin sürekli test edilen, geliştirilebilir bir süreç olarak kurgulanmasını öngörmektedir. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde nitel tarama modeli ve doküman analizi yöntemi kullanılarak yürütülmüştür. Scopus, Web of Science, ERIC, Consensus AI ve Google Scholar veri tabanlarından elde edilen çalışmalar içerik analizi ile çözümlenmiş; tarihsel düşünmenin temel boyutları (kanıt kullanımı, neden–sonuç ilişkisi, süreklilik ve değişim, perspektif alma, etik sorgulama ve tarihsel önem) tematik olarak sınıflandırılmıştır. Ayrıca ölçme-değerlendirme yaklaşımları ve öğretimsel yansımalar karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Bulgular, kanıt temelli öğrenme ortamlarının akademik başarıyı ve eleştirel düşünmeyi güçlendirdiğini göstermektedir. Bununla birlikte literatürde ölçme-değerlendirme süreçlerinin büyük ölçüde nicel verilere dayandığı, nitel göstergelerin ise ikincil planda kaldığı belirlenmiştir. Bu durum, tarihsel düşünmenin empati, etik sorgulama ve çoklu perspektif geliştirme gibi üst düzey boyutlarının yeterince görünür kılınamamasına yol açmaktadır. Buna ek olarak, mevcut ölçme araçlarının büyük ölçüde Batı merkezli modellerden uyarlanmış olması, yerel tarih anlatıları ve toplumsal belleğin değerlendirme süreçlerine sınırlı düzeyde yansımasına neden olmaktadır. Çalışma, tarihsel düşünmenin üst düzey boyutlarının mevcut araçlarla çoğunlukla yüzeysel biçimde değerlendirildiğini ortaya koymakta; bu nedenle süreç odaklı ve nitel temelli değerlendirme yaklaşımlarına duyulan ihtiyacı vurgulamaktadır. Bu doğrultuda, kanıt kullanımının derinliği, nedensel akıl yürütme, süreklilik–değişim farkındalığı, perspektif alma, etik sorgulama, tarihsel önem atfetme, çoklu kaynak kullanımı ve yaratıcı anlatı kurma gibi nitel göstergeler bütüncül bir çerçeve olarak önerilmektedir. Bulguların OECD ve UNESCO çerçeveleriyle büyük ölçüde örtüştüğü; ancak bu göstergelerin ulusal ölçme-değerlendirme uygulamalarına yeterince entegre edilemediği görülmektedir. Sonuç olarak bu çalışma, kanıt temelli öğrenmenin tarihsel düşünmeyi geliştirmede güçlü bir potansiyele sahip olduğunu, ancak bu potansiyelin mevcut değerlendirme yaklaşımlarında tam olarak yansıtılamadığını ortaya koymaktadır. Bu bağlamda çalışma, tarihsel düşünme becerilerini ölçmeye yönelik nitel göstergeleri sistematik bir çerçeve altında bütünleştirerek değerlendirme literatürüne kavramsal bir model önermektedir.

Anahtar Kelimeler: Kanıt temelli öğrenme, tarihsel düşünme, tarih eğitimi, nitel göstergeler, değerlendirme çerçevesi

Historical Thinking in Evidence-Based Learning: A Review of Qualitative Indicators

Tolgahan Ayantaş

Abstract

This study aims to reveal the role of evidence-based learning environments in the development of historical thinking skills and to identify qualitative indicators that can be used in the assessment and evaluation dimension of this process. Evidence-based learning is considered as a holistic pedagogical approach that enables historical knowledge to be understood not merely as a chronological transmission, but through a critical, analytical, and empathetic perspective. This approach proposes that instructional processes should be grounded in scientific evidence rather than intuitive practices and conceptualises learning as a continuously tested and improvable process. The study was conducted within a qualitative research framework, employing a qualitative review model and document analysis method. Studies obtained from the Scopus, Web of Science, ERIC, Consensus AI, and Google Scholar databases were analysed through content analysis; the core dimensions of historical thinking (use of evidence, cause–effect relationships, continuity and change, perspective taking, ethical inquiry, and historical significance) were thematically classified. In addition, assessment approaches and instructional implications were comparatively examined. The findings indicate that evidence-based learning environments strengthen academic achievement and critical thinking. However, it was determined that assessment and evaluation processes in the literature largely rely on quantitative data, while qualitative indicators remain secondary. This situation leads to the insufficient visibility of higher-order dimensions of historical thinking, such as empathy, ethical inquiry, and multi-perspectivity. Furthermore, the fact that existing assessment tools are largely adapted from Western-centred models results in the limited reflection of local historical narratives and collective memory in evaluation processes. The study reveals that higher-order dimensions of historical thinking are mostly assessed at a superficial level through existing tools and emphasises the need for process-oriented and qualitative assessment approaches. Accordingly, qualitative indicators such as the depth of evidence use, causal reasoning, awareness of continuity and change, perspective taking, ethical inquiry, attribution of historical significance, use of multiple sources, and creative narrative construction are proposed as a comprehensive framework. The findings largely align with the OECD and UNESCO frameworks; however, these indicators have not been sufficiently integrated into national assessment and evaluation practices. In conclusion, this study demonstrates that evidence-based learning has strong potential to enhance historical thinking, yet this potential is not fully reflected in current assessment approaches. In this context, the study proposes a conceptual model for the assessment literature by systematically integrating qualitative indicators aimed at measuring historical thinking skills.

Keywords: Evidence-based learning, historical thinking, history education, qualitative indicators, assessment framework

PISA 2022 Türkiye Örnekleminde Yaratıcı Düşünmeyle İlişkili Duyuşsal Özelliklerin Ağ Analizi ile İncelenmesi

Sinem Demirkol
Eğitimde Ölçme ve Değerlendirme Ordu Üniversitesi
dmrklsinem@gmail.com

Özet

Yaratıcı düşünme, öğrencilerin yalnızca mevcut bilgiyi kullanmalarını değil, aynı zamanda özgün, esnek ve farklı bağlamlara uyarlanabilir fikirler üretebilmelerini gerektiren temel bir 21. yüzyıl becerisi olarak değerlendirilmektedir. PISA 2022 döngüsünde yaratıcı düşünmenin yenilikçi alanlardan biri olarak ele alınması, bu becerinin bilişsel performansın ötesinde öğrenci özellikleriyle birlikte incelenmesine olanak sağlamıştır. PISA 2022'de öğrenci performansı yanında öğrencilerin öğrenmeye yönelik tutumları, inançları, duyuşsal özellikleri, okul yaşantıları ve bağlamsal değişkenlerine ilişkin kapsamlı veriler toplanmıştır; ayrıca yaratıcı düşünme alanı PISA 2022'nin değerlendirme kapsamına dâhil edilmiştir. Bu bağlamda, yaratıcılıkla ilişkili duyuşsal özelliklerin birbirleriyle nasıl bağlantılandığını ortaya koymak, öğrencilerin yaratıcı düşünme potansiyelini destekleyen psikolojik ve eğitsel yapıları daha bütüncül biçimde anlamaya katkı sağlayabilir. Geleneksel değişken-merkezli yaklaşımlar çoğunlukla değişkenler arasındaki doğrusal ilişkileri ayrı ayrı ele alırken, ağ analizi değişkenleri karşılıklı etkileşim içinde bulunan bir sistem olarak değerlendirmeye imkân tanımaktadır. Bu araştırmanın amacı, PISA 2022 Türkiye örnekleminde yaratıcı düşünmeyle ilişkili duyuşsal özellikler arasındaki ilişki örüntülerini ağ analizi yaklaşımıyla incelemektir.Araştırma, PISA 2022 Türkiye öğrenci verileri kullanılarak yürütülecek kesitsel ve ilişkisel tarama deseninde planlanmıştır. Analize, PISA 2022 öğrenci anketinde yer alan ve yaratıcı düşünmeyle ilişkili olduğu değerlendirilen duyuşsal değişkenler dâhil edilecektir. Değişken seçimi, PISA 2022 kod kitabı ve teknik dokümanları temel alınarak yapılacak; merak, yaratıcılığa yönelik inançlar, öğrenmeye açıklık, azim, akademik benlik algısı, problem çözmeye yönelik eğilimler ve benzeri göstergeler uygunluk açısından değerlendirilecektir. Öncelikle eksik veri, uç değer ve değişken dağılımları incelenecek; ardından değişkenler standartlaştırılarak ağ analizine hazırlanacaktır. Ağ yapısının kestiriminde düzenlileştirilmiş kısmi korelasyon ağı kullanılacak ve EBICglasso yöntemi tercih edilecektir. Ağın yorumlanmasında kenar ağırlıkları, düğüm merkeziliği ve beklenen etki indekslerinden yararlanılacaktır. Ayrıca ağın güvenilirliğini değerlendirmek amacıyla bootstrap güven aralıkları ve merkezilik kararlılığı incelenecektir.Araştırmadan, yaratıcı düşünmeyle ilişkili duyuşsal özelliklerin tek tek bağımsız yapılar olmaktan çok, karşılıklı olarak bağlantılı bir sistem oluşturduğunu göstermesi beklenmektedir. Özellikle merak, öğrenmeye açıklık, yaratıcı öz-yeterlik ya da problem çözmeye yönelik olumlu eğilimlerin ağ içinde daha merkezi konumda yer alabileceği öngörülmektedir. Bu tür merkezi düğümler, öğrencilerin yaratıcı düşünme kapasitesini destekleyen temel duyuşsal bileşenler olarak yorumlanabilir. Ayrıca bazı değişkenlerin farklı duyuşsal kümeler arasında köprü işlevi görmesi beklenmektedir. Bulguların, Türkiye'de yaratıcı düşünmeyi desteklemeye yönelik eğitim politikaları ve okul temelli müdahaleler açısından hangi duyuşsal özelliklerin öncelikli olarak ele alınabileceğine ilişkin kanıt sunması beklenmektedir. Böylece çalışma, PISA 2022 verileri üzerinden yaratıcı düşünmenin duyuşsal arka planını ağ perspektifiyle inceleyerek alanyazına yöntemsel ve uygulamalı bir katkı sağlamayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: PISA 2022, yaratıcı düşünme, duyuşsal özellikler, ağ analizi, Türkiye, öğrenci özellikleri

A Network Analysis of Affective Characteristics Related to Creative Thinking in the PISA 2022 Türkiye Sample

Sinem Demirkol

Abstract

Creative thinking is regarded as a key 21st-century competence that enables students not only to reproduce existing knowledge but also to generate original, flexible, and contextually appropriate ideas. In PISA 2022, creative thinking was included as an innovative assessment domain, alongside the core domains of mathematics, reading, and science. In addition, PISA collected extensive contextual data on students' attitudes, beliefs, dispositions, learning experiences, and school-related characteristics, providing a valuable opportunity to examine the affective background of creative thinking. In this context, understanding how affective characteristics associated with creativity are interconnected may contribute to a more comprehensive understanding of the psychological and educational conditions that support students' creative potential. Unlike traditional variable-centered approaches, which often examine associations between variables separately, network analysis conceptualizes psychological and educational constructs as a system of mutually interacting components. Therefore, the present study aims to investigate the network structure of affective characteristics related to creative thinking among students in the PISA 2022 Türkiye sample. This study is planned as a cross-sectional correlational study using the PISA 2022 Türkiye student dataset. The analysis will focus on affective variables in the student questionnaire that are theoretically and empirically relevant to creative thinking. Potential variables may include curiosity, openness to learning, creative self-beliefs, perseverance, academic self-concept, attitudes toward problem solving, and related motivational or socio-emotional indicators. Variable selection will be based on the PISA 2022 codebook, technical documentation, and the conceptual framework of creative thinking. Prior to network estimation, missing data patterns, outliers, and distributional properties of the variables will be examined. The selected variables will then be standardized and included in a regularized partial correlation network. The network will be estimated using the EBICglasso method, which allows the identification of meaningful conditional associations while reducing the influence of spurious edges. The resulting network will be interpreted in terms of edge weights, node centrality, and expected influence. In addition, the accuracy and stability of the network will be evaluated through nonparametric bootstrap confidence intervals for edge weights and case-dropping bootstrap procedures for centrality indices.It is expected that affective characteristics related to creative thinking will form an interconnected system rather than operate as isolated student attributes. Variables such as curiosity, openness to learning, creative self-efficacy, and positive problem-solving orientation are expected to occupy relatively central positions in the network. These central nodes may represent key affective mechanisms that support students' creative thinking potential. It is also expected that some variables will function as bridge nodes, linking motivational, emotional, and learning-related clusters within the network. The findings may provide evidence on which affective characteristics should be prioritized in educational practices and school-based interventions designed to foster creative thinking in Türkiye. Overall, this study aims to contribute to the literature by examining the affective foundations of creative thinking through a network perspective using large-scale assessment data from PISA 2022.

Keywords: PISA 2022, creative thinking, affective characteristics, network analysis, Türkiye, student characteristics

Eğitim Araştırmalarında Yapay Zekâ Kullanımına Yönelik İlkeler: Yüksek Etki Değerli Dergilerin Politikaları Üzerine Bir İnceleme

Adem Beldağ [1], Ahmet Nalçacı [2] & Fatih Ozturk [3,*]
[1] Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
[2] Türkçe ve Sosyal Bilimler Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
[3] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
fatih.ozturk@erdogan.edu.tr

Özet

Yapay zekâ teknolojilerinin akademik üretim süreçlerine hızla entegre olması, eğitim araştırmalarında bilgi üretim biçimlerini köklü bir şekilde dönüştürmektedir. Bu dönüşüm, araştırma süreçlerini hızlandırma, veri analizini derinleştirme ve yeni içerik üretim biçimlerini mümkün kılma gibi önemli fırsatlar sunarken; aynı zamanda etik, metodolojik ve epistemolojik düzeyde çeşitli tartışmaları da beraberinde getirmektedir. Özellikle metin üretimi, veri analizi ve görsel oluşturma gibi alanlarda yapay zekâ araçlarının yaygınlaşması, araştırmanın niteliği, özgünlüğü ve araştırmacının sorumluluğu gibi temel ilkelerin yeniden değerlendirilmesini gerekli kılmaktadır. Bununla birlikte, bu hızlı dönüşüme rağmen eğitim alanında yapay zekâ kullanımını yönlendiren açık, sistematik ve bütüncül ilke ve politikaların henüz yeterince netleşmediği görülmektedir. Bu çalışmanın temel amacı, eğitim alanında önde gelen bilimsel dergilerin yapay zekâ kullanımına ilişkin geliştirdikleri politika ve ilkeleri ortaya koymak ve bu çerçevede alandaki eğilimleri görünür hale getirmektir. Dolayısıyla bu araştırmanın cevap aradığı soru şu şekildedir: Web of Science'ta birinci çeyrekte (Q1) yer alan eğitim dergilerinin yapay zekâ kullanımına yönelik politikalarında ortaya çıkan temel eğilimler nelerdir? Araştırma kapsamında, Web of Science veri tabanında taranan ve eğitim alanında 2024 yılı Journal Impact Factor (JIF) değerlerine göre sıralanan ve birinci çeyreklik (Q1) dilimde yer alan ilk 50 dergi incelenmektedir. Yapılan ön analizler, bu dergilerin büyük ölçüde Springer, Taylor & Francis, Elsevier, Wiley, SAGE ve Cambridge University Press gibi uluslararası yayınevleri bünyesinde toplandığını göstermektedir. Bu durum, yapay zekâ kullanımına ilişkin düzenlemelerin yalnızca dergi düzeyinde değil, aynı zamanda yayınevi politikaları tarafından da şekillendirildiğini ortaya koymaktadır. Araştırmada, nitel araştırmanın doğasına uygun bir şekilde doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. Bu kapsamda dergilerin yazar rehberleri, etik ilkeleri ve yayın politikaları sistematik olarak incelenmekte ve elde edilen veriler içerik analizi yoluyla çözümlenmektedir. Çalışma hâlen devam etmekte olup analiz süreci sürmektedir. Bu süreçte, farklı dergiler arasında ortaya çıkan benzerlik ve farklılıkların sistematik biçimde karşılaştırılması hedeflenmektedir. Ayrıca, politika metinlerinin kapsamı, açıklık düzeyi ve bağlayıcılığı da değerlendirme ölçütleri arasında yer almaktadır. Bu sayede, yapay zekâ kullanımına ilişkin mevcut düzenlemelerin derinlikli bir şekilde anlaşılması amaçlanmaktadır. Bu çalışmanın, eğitim araştırmalarında yapay zekâ kullanımına ilişkin dağınık ve parçalı görünümü daha bütüncül bir çerçevede ele alarak alandaki önemli bir boşluğu doldurması beklenmektedir. Elde edilecek bulguların, yapay zekâ araçlarını bilinçli, etik ve metodolojik açıdan temellendirilmiş biçimde kullanmak isteyen araştırmacılar için yol gösterici bir referans oluşturması amaçlanmaktadır. Bu yönüyle çalışma, yalnızca mevcut durumu betimlemekle sınırlı kalmayıp, eğitim araştırmalarında yapay zekâ kullanımının niteliğini artırmaya katkı sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim araştırmaları, yapay zekâ, etik ve metodolojik ilkeler

Principles for the Use of Artificial Intelligence in Educational Research: Evidence from High-Impact Journals' Policies

Adem Beldağ [1], Ahmet Nalçacı [2] & Fatih Ozturk [3,*]

Abstract

The rapid integration of artificial intelligence (AI) technologies into academic production processes is fundamentally transforming knowledge production in educational research. While this transformation offers significant opportunities—such as accelerating research processes, deepening data analysis, and enabling new forms of content generation—it also brings about various ethical, methodological, and epistemological debates. In particular, the widespread use of AI tools in areas such as text generation, data analysis, and visual production necessitates a reconsideration of fundamental principles, including research quality, originality, and researcher responsibility. Despite this rapid transformation, it remains evident that clear, systematic, and comprehensive principles and policies guiding the use of AI in educational research have not yet been sufficiently established. The primary aim of this study is to identify the policies and principles developed by leading academic journals in the field of education regarding the use of AI and to make visible the emerging trends within this framework. Accordingly, the research seeks to answer the following question: What are the main trends in the policies regarding the use of AI in Q1-ranked educational journals indexed in Web of Science? The study examines the top 50 journals in the field of education that are indexed in the Web of Science database and ranked in the first quartile (Q1) based on their 2024 Journal Impact Factor (JIF) scores. Preliminary analyses indicate that these journals are largely published by major international publishers such as Springer, Taylor & Francis, Elsevier, Wiley, SAGE, and Cambridge University Press. This suggests that regulations concerning AI use are shaped not only at the journal level but also by publisher-level policies. In this study, document analysis was employed in accordance with the nature of qualitative research. In this context, author guidelines, ethical principles, and publication policies of the journals are systematically examined, and the collected data are analyzed through content analysis. The study is ongoing, and the analysis process is still in progress. During this process, it is aimed to systematically compare similarities and differences across journals. In addition, the scope, clarity, and level of enforceability of policy documents are considered as key evaluation criteria. This approach enables a more in-depth understanding of existing regulations regarding AI use. This study is expected to address a significant gap in the field by providing a more holistic perspective on the fragmented and dispersed landscape of AI use in educational research. The findings are intended to serve as a guiding reference for researchers who aim to use AI tools in a conscious, ethical, and methodologically grounded manner. In this respect, the study not only describes the current state of affairs but also aspires to contribute to enhancing the quality of AI-supported research in the field of education.

Keywords: Educational research, artificial ıntelligence, ethical and methodological principles

Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Sosyobilimsel Konuların Dağılımının İncelenmesi

Esmanur Çamlıdağ [1,*] & Gökçe Kılıçoğlu [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Gazi Üniversitesi
esmacamlidagg@gmail.com

Özet

Bu çalışmanın amacı, ortaokul düzeyinde okutulan 5, 6 ve 7. sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarında yer alan sosyobilimsel konuların dağılımını incelemektir. Araştırma kapsamında, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan ve okullarda resmi olarak okutulan ders kitapları inceleme kapsamına alınmıştır. Çalışmada ders kitaplarında yer alan tüm öğrenme alanı ve konu başlıkları ayrıntılı bir şekilde değerlendirilmiştir. Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi ile gerçekleştirilmiştir. Veriler, Atlas.ti nitel veri analizi yazılımı kullanılarak içerik analizi yaklaşımı doğrultusunda çözümlenmiştir. Analiz sürecinde öncelikle ders kitapları programa aktarılmış ve metin ile görsel içerikler birlikte incelenerek veri seti oluşturulmuştur. Ardından alan yazına dayalı olarak ön kodlar belirlenmiş, analiz sürecinde veriden türeyen yeni kodlar da eklenerek kodlama süreci genişletilmiştir. Son aşamada ise elde edilen kodlar benzerlik ve ilişkilerine göre temalar altında toplanmış ve bu temalar çerçevesinde sosyobilimsel konuların ders kitaplarındaki görülme sıklıkları belirlenerek yorumlanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, ders kitaplarında sosyobilimsel konular içinde en geniş yer "çevre ve sürdürülebilirlik" temasına aittir. Bu tema özellikle 5. sınıf ders kitabında öne çıkmaktadır. Tema içerisinde sık karşılaşılan konu ise teknolojik gelişmelerin çevreye etkisidir. "Kültür ve kimlik" teması daha çok 6. sınıf düzeyinde yoğunlaşmakta olduğu tespit edilmiştir. Tema içerisinde Kültürel etkileşim, kültürel dönüşüm gibi kavramlar öne çıkan kodlar arasında yer almaktadır. Ayrıca 5. sınıf düzeyinde kültür konusuyla ilgili sosyobilimsel tartışmalara yer verilmediği belirlenmiştir. "Teknoloji ve bilim" temasındaki konuların büyük bir kısmının 7. sınıf ders kitabında yer aldığı görülmektedir. Kitap içerisinde teknolojinin hem olumlu hem olumsuz etkileri birlikte değerlendirilmektedir. "Uluslararası ilişkiler ve ekonomi" ile "siyaset ve yönetim" temaları da büyük ölçüde 7. sınıf düzeyinde yoğunlaşmaktadır. "Toplum ve sosyal yapı" ile "hukuk ve etik" temaları ders kitaplarında sınırlı şekilde yer almakla birlikte insan hakları, önyargı, telif hakkı ve etik gibi önemli konuları içermektedir. "Gıda, sağlık ve refah" teması ise ders kitaplarında oldukça sınırlı düzeyde ele alınmıştır. En az yer verilen tema ise "eğitim ve kalkınma" olmuştur. Elde edilen bulgular doğrultusunda, ders kitaplarında sosyobilimsel konulara daha dengeli biçimde yer verilmesi gerektiği; ayrıca farklı çalışmalar kapsamında, farklı eğitim kademelerindeki ders kitaplarının karşılaştırmalı olarak incelenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyobilimsel konular, sosyal bilgiler ders kitabı, doküman incelemesi, atlas.ti veri analizi

An Examination of the Distribution of Socioscientific Topics in Social Studies Textbooks

Esmanur Çamlıdağ [1,*] & Gökçe Kılıçoğlu [1]

Abstract

The aim of this study is to examine the distribution of socio-scientific topics featured in social studies textbooks for Years 5, 6 and 7 taught at secondary school level. Within the scope of the research, textbooks published by the Ministry of National Education and officially taught in schools were included in the analysis. In the study, all learning areas and topic headings featured in the textbooks were evaluated in detail. The study was conducted using document analysis, one of the qualitative research methods. The data were analysed using the Atlas.ti qualitative data analysis software in accordance with the content analysis approach. During the analysis process, the textbooks were first digitised, and a dataset was created by examining both textual and visual content together. Subsequently, preliminary codes were identified based on the literature, and the coding process was expanded by incorporating new codes derived from the data during the analysis. In the final stage, the codes obtained were grouped under themes based on their similarities and relationships, and the frequency of sociological topics in the textbooks was determined and interpreted within the framework of these themes. According to the research findings, the theme of 'environment and sustainability' occupies the most significant space among sociological topics in the textbooks. This theme is particularly prominent in the Year 5 textbook. A frequently encountered topic within this theme is the impact of technological developments on the environment. It has been observed that the 'Culture and Identity' theme is concentrated more at Year 6 level. Concepts such as cultural interaction and cultural transformation feature among the prominent themes within this theme. Furthermore, it has been established that sociological discussions related to the topic of culture are not included at the Year 5 level. It is observed that a significant portion of the topics within the "Technology and Science" theme are featured in the Year 7 textbook. The book evaluates both the positive and negative effects of technology together. The themes of "International relations and economics" and "Politics and governance" are also largely concentrated at the Year 7 level. Whilst the themes of "Society and social structure" and "Law and ethics" are covered only to a limited extent in the textbooks, they do include important topics such as human rights, prejudice, copyright and ethics. The "food, health and welfare" theme, however, is addressed only to a very limited extent in the textbooks. The theme receiving the least coverage is "education and development". In light of the findings, it is recommended that social science topics be given a more balanced representation in textbooks; furthermore, it is suggested that textbooks at different educational levels be examined comparatively within the scope of various studies.

Keywords: Socioscientific issues, social studies textbook, document review, atlas.ti data analysis

Sosyal Bilgiler ve T.C. İnkılap Tarihi ve Atatürkçülük Derslerinde Tarihî Şahsiyetlerin İncelenmesine Dair Öğretmen Görüşlerinin Yansıması

Münevver Yıldırım
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Atatürk Üniversitesi
munevveryildirim--@hotmail.com

Özet

Bu çalışma, sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde tarihî şahsiyetlerin öğretimine ilişkin görüş ve deneyimlerini derinlemesine incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Temel nitel araştırma desenine göre tasarlanan araştırmanın çalışma grubunu, 2023-2024 eğitim-öğretim yılında Trabzon ilinde görev yapan 6 erkek ve 4 kadın olmak üzere toplam 10 sosyal bilgiler öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak yedi açık uçlu sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu ve ses kayıt cihazı kullanılmıştır. Araştırma kapsamında katılımcı öğretmenlere derslerinde en sık hangi tarihî şahsiyetlere yer verdikleri, bu şahsiyetler hakkında bilgi toplarken hangi akademik veya dijital kaynaklara başvurdukları ve tarihi şahsiyetleri tanımanın öğrencilerin bireysel yaşantılarına olan yansımaları sorulmuştur. Bunun yanı sıra tarihî şahsiyetler aracılığıyla öğrencilere kazandırılabilecek temel beceri ve değerler, öğretim sürecinde tercih edilen yöntem, teknik ve materyaller, uygulama safhasında karşılaşılan temel zorluklar ile bu öğretimin etkililiğini artırmaya yönelik pedagojik çözüm önerileri kapsamlı bir biçimde ele alınmıştır. Bu kapsamda toplanan veriler, nitel araştırma yöntemlerine uygun olarak içerik analizi tekniği ile çözümlenmiş, kodlama ve tema oluşturma süreçlerinde sistematik bir yol izlenmiştir. Araştırma sonucunda, öğretmenlerin derslerinde Mustafa Kemal Atatürk ve Fatih Sultan Mehmet başta olmak üzere, İslamiyet öncesinden Cumhuriyet dönemine uzanan geniş bir yelpazede tarihî şahsiyetlere yer verdikleri görülmüştür. Öğretmenlerin bu şahsiyetleri örnek gösterirken hem basılı eserlerden hem de dijital platformlardan yararlandıkları tespit edilmiştir. Söz konusu tarihi şahsiyetlerin öğretilmesinin öğrencilerde tarihsel empati ve eleştirel düşünme gibi becerileri geliştirdiği, vatanseverlik ve kültürel mirasa duyarlılık gibi değerleri ön plana çıkardığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca uygulama sürecinde en çok hikâyeleştirme yöntemi ile görsel materyallerin (film, video, portre) kullanıldığı belirlenmiştir. Ancak müfredat yoğunluğu, ders saati yetersizliği ve kitaplardaki içerik eksikliği gibi yapısal sorunların öğretim sürecini zorlaştırdığı saptanmıştır. Bu bağlamda öğretmenlerin müfredatın sadeleştirilmesi, ders saatinin artırılması ve öğretimin müze gezileri gibi okul dışı öğrenme ortamlarıyla desteklenmesi yönündeki görüşlerinin, tarihî şahsiyet öğretiminin verimliliğini artıracak temel çözüm yolları olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, tarihî şahsiyetler, öğretmen görüşleri

Reflections of Teachers' Views on the Examination of Historical Figures in Social Studies and Turkish Republic Revolution History and Atatürkism Courses

Münevver Yıldırım

Abstract

This study was conducted to examine in depth the views and experiences of social studies teachers regarding the teaching of historical figures in their lessons. Designed according to a basic qualitative research design, the study sample comprised a total of 10 social studies teachers—6 men and 4 women—working in Trabzon province during the 2023–2024 academic year. A semi-structured interview form comprising seven open-ended questions and a voice recorder were used as data collection tools in the study. As part of the research, the participating teachers were asked which historical figures they featured most frequently in their lessons, which academic or digital resources they consulted when gathering information about these figures, and how the recognition of historical figures is reflected in their pupils' individual lives. In addition, the study comprehensively examines the fundamental skills and values that can be instilled in pupils through historical figures, the preferred methods, techniques and materials used in the teaching process, the main challenges encountered during implementation, and pedagogical solutions aimed at enhancing the effectiveness of this teaching. The data collected within this framework were analysed using content analysis in accordance with qualitative research methods, and a systematic approach was followed during the coding and theme-generation processes. The research revealed that teachers incorporate a wide range of historical figures into their lessons—from the pre-Islamic era to the Republican period—with Mustafa Kemal Atatürk and Fatih Sultan Mehmet featuring prominently. It has been observed that teachers draw on both printed materials and digital platforms when presenting these historical figures as role models. It has been concluded that teaching about these historical figures develops skills such as historical empathy and critical thinking in pupils, whilst highlighting values such as patriotism and sensitivity to cultural heritage. Furthermore, it was determined that the storytelling method and visual materials (films, videos, portraits) were used most frequently during the teaching process. However, it was noted that structural issues such as the intensity of the curriculum, insufficient lesson time and gaps in textbook content made the teaching process more difficult. In this context, it was concluded that teachers' views regarding the simplification of the curriculum, an increase in lesson time, and the support of teaching through out-of-school learning environments such as museum visits represent fundamental solutions that will enhance the effectiveness of teaching about historical figures.

Keywords: Social studies, historical figures, teachers' views

Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Adaylarının Bölümü Tercih Süreçlerinin ve Beklentilerin İncelenmesi

Elanur Demircioğlu [1,*] & Şeyda Marancı [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Atatürk Üniversitesi
demircielanur6@gmail.com

Özet

Sosyal Bilgiler, bireylerin toplumsal yaşamı anlamlandırmalarını, vatandaşlık bilinci geliştirmelerini ve tarih, coğrafya, sosyoloji ile ekonomi gibi disiplinleri bütüncül bir yaklaşımla değerlendirmelerini amaçlayan temel bir öğretim alanıdır. Bu yönüyle sosyal bilgiler öğretimi, öğrencilerin yalnızca akademik gelişimlerine değil, aynı zamanda değerler eğitimi, toplumsal farkındalık, eleştirel düşünme ve demokratik tutumlar kazanmalarına da katkı sağlamaktadır. Öğretmen yetiştirme sürecinde sosyal bilgiler öğretmenliği programlarını tercih eden adayların bu bölümü seçme nedenleri ve mesleğe yönelik beklentileri, öğretmen eğitiminin niteliğini anlamak açısından önem taşımaktadır. Bu araştırmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmenliği adaylarının bölümü tercih süreçlerini ve mesleğe ilişkin beklentilerini incelemektir. Bu araştırma bilimsel yöntemler ile yapılmıştır. Araştırma nitel olarak kurgulanmıştır. Veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Çalışma grubunu 1., 2., 3. ve 4. sınıflarda öğrenim gören toplam 24 sosyal bilgiler öğretmenliği öğrencisi oluşturmaktadır. Veriler içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir ve temalar aracılığıyla yorumlanmıştır. Bulgular, tercih sürecinde öğretmen olma isteği, puan durumu, sınav sonuçları ve çevresel yönlendirmelerin belirleyici olduğunu göstermektedir. Bazı adayların bölümü bilinçli ve isteyerek tercih ettiği; bazılarının ise puan sınırlılığı, alternatif bölüm eksikliği ya da istedikleri programa yerleşememe gibi nedenlerle tercih yaptığı belirlenmiştir. Tercih sürecinde aile, öğretmenler ve özellikle rehber öğretmenlerin yönlendirici rol oynadığı; bazı öğrencilerin ise kararlarını bireysel değerlendirmelerle verdikleri tespit edilmiştir. Tercih öncesinde bölüm hakkında bilgi düzeyinin sınırlı olduğu, sosyal bilgilerin çoğunlukla tarih ve coğrafya ağırlıklı algılandığı ve disiplinler arası yapısının yeterince bilinmediği görülmüştür. Katılımcıların başlangıçta düşük ya da belirsiz beklentilere sahip olduğu, ancak eğitim süreci ilerledikçe mesleğe yönelik bakış açılarının olumlu yönde değiştiği ve öğretmenliğin değer kazandırma, rehberlik etme ve toplumsal bilinç oluşturma boyutlarının daha iyi kavrandığı sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca katılımcıların önemli bir kısmı, yeniden tercih yapma imkânı olsa aynı bölümü seçeceklerini ifade etmiştir. Sonuç olarak, tercih süreçlerinde bireysel, akademik ve çevresel faktörlerin birlikte etkili olduğu ve bilinçli tercih için bölüm tanıtımlarının artırılması gerektiği önerilmektedir. Bu kapsamda, adaylara yönelik bilgilendirici etkinliklerin ve tanıtım çalışmalarının yaygınlaştırılması yararlı olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, öğretmen adayları, tercih süreci, beklenti, nitel araştırma

An Examination of the Department Selection Processes and Expectations of Social Studies Teacher Candidates

Elanur Demircioğlu [1,*] & Şeyda Marancı [1]

Abstract

Social Studies is a fundamental field of education aimed at helping individuals make sense of social life, develop a sense of citizenship, and evaluate disciplines such as history, geography, sociology, and economics through a holistic approach. In this regard, social studies education contributes not only to students' academic development but also to their acquisition of values education, social awareness, critical thinking, and democratic attitudes. The reasons why prospective teachers choose social studies teacher education programs and their expectations regarding the profession are significant for understanding the quality of teacher education. The purpose of this study is to examine the program selection processes and professional expectations of social studies teacher education candidates. This research was conducted using scientific methods. The study was designed as a qualitative research. A semi-structured interview form was used as the data collection tool. The study group consisted of a total of 24 social studies teacher education students enrolled in their 1st, 2nd, 3rd, and 4th years. The data were analyzed using content analysis and interpreted through themes. The findings indicate that the desire to become a teacher, academic performance, exam results, and environmental influences are decisive factors in the selection process. It was determined that while some candidates chose the program consciously and voluntarily, others made their choice due to factors such as score limitations, a lack of alternative programs, or failure to secure a spot in their desired program. It was found that families, teachers, and especially guidance counselors played a guiding role in the selection process, while some students made their decisions based on individual assessments. It was observed that the level of information about the department prior to selection was limited, social studies was predominantly perceived as focusing on history and geography, and its interdisciplinary structure was not sufficiently understood. It was concluded that participants initially had low or uncertain expectations, but as the educational process progressed, their perspectives on the profession shifted positively, and they gained a better understanding of teaching's dimensions of value creation, guidance, and fostering social awareness. Additionally, a significant portion of the participants stated that if given the opportunity to make their choice again, they would select the same department. In conclusion, it is recommended that individual, academic, and environmental factors collectively influence the decision-making process, and that department-specific information sessions be expanded to facilitate informed decision-making. In this context, it would be beneficial to increase the availability of informative events and promotional activities targeted at prospective students.

Keywords: Social studies, teacher candidates, application process, expectations, qualitative research

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeline Uygun Hazırlanmış Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında "Türkistan" Kavramı

Öznur Gözde Ulukanoğlu [1,*] & Muhammed Talha Özalp [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
gozdeulukanoglu@gmail.com

Özet

Bu çalışma, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli doğrultusunda hazırlanan 5. ve 6. sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarında "Türkistan" kavramının kullanımını incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, nitel araştırma yöntemi çerçevesinde tasarlanmış olup veri toplama tekniği olarak doküman analizi kullanılmıştır. Çalışmanın veri kaynağını, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'ne uygun olarak hazırlanan ve okullarda okutulan 5. ve 6. sınıf sosyal bilgiler ders kitapları oluşturmaktadır. İlgili ders kitapları eba.gov.tr adresinden çevrimiçi olarak elde edilmiştir. Veriler, içerik analizi tekniğiyle çözümlenmiştir. İlk olarak ders kitaplarının tamamı detaylı bir şekilde okunmuştur. Daha sonra Türkistan kavramına yer verilen metinler, görseller, etkinlikler ile ölçme ve değerlendirme bölümleri incelenerek temalar oluşturulmuştur. Analiz sürecinde Türkistan kavramının kullanım sıklığı, hangi bağlamlarda tercih edildiği ve bu kavramsal tercihin içeriklerde nasıl anlamlandırıldığı incelenmiştir. Ayrıca Türkistan kavramının kitaplarda nasıl tanımlandığı; hangi tarihsel ve coğrafi çerçevede sunulduğu ve hangi içerik türleriyle desteklendiği de değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ile birlikte ders kitaplarında "Orta Asya" kavramı yerine "Türkistan" kavramının belirgin biçimde öne çıkarıldığını göstermektedir. Bu bulgu, ders kitaplarında yalnızca coğrafi sınırlara değil aynı zamanda Türklerin tarihsel kökenine ve ortak kültürel mirasına vurgu yapan daha bütüncül bir anlatım çerçevesinin tercih edildiğine işaret etmektedir. Araştırmada Türkistan kavramını en çok 6. sınıf sosyal bilgiler ders kitabında kullanıldığı 5. sınıf ders kitabında oldukça sınırlı yer verildiği anlaşılmaktadır. Genel olarak ders kitaplarına bakıldığında Türkistan kavramı, çoğunlukla Türklerin ilk yurtları ve göç süreçleri bağlamında ele alınmakta; metinler, haritalar ve görseller aracılığıyla desteklenmektedir. Bununla birlikte bazı içeriklerde kavramın sınırlı bir çerçevede sunulduğu ve özellikle coğrafi kapsamının yeterince ayrıntılandırılmadığı da tespit edilmiştir. Sonuç olarak çalışma, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ile birlikte ders kitaplarında "Orta Asya" kavramından "Türkistan" kavramına doğru belirgin bir kavramsal yönelimin gerçekleştiğini ortaya koymaktadır. Bu yönelim, ders kitaplarında tarihsel ve kültürel bütünlük vurgusunu güçlendiren bir yaklaşım olarak değerlendirilebilir. Ancak kavramın çok boyutlu yapısının daha kapsamlı bir şekilde ele alınması ve içeriklerde daha derinlikli bir şekilde işlenmesi gerekmektedir. Araştırmanın, sosyal bilgiler ders kitaplarında kavramsal tercihlerin incelenmesine ve Türk dünyası perspektifinin değerlendirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkistan, ders kitapları, sosyal bilgiler, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli

The Concept of "Turkistan" in Social Studies Textbooks Prepared in Accordance with the Türkiye Century Maarif Model

Öznur Gözde Ulukanoğlu [1,*] & Muhammed Talha Özalp [1]

Abstract

This study aims to examine the use of the concept of "Turkistan" in 5th and 6th grade social studies textbooks prepared in line with the Türkiye Century Maarif Model. The research is designed within the framework of qualitative research, and document analysis is employed as the data collection method. The data sources of the study consist of 5th and 6th grade social studies textbooks prepared in accordance with the Türkiye Century Maarif Model and used in schools. The relevant textbooks were obtained online via eba.gov.tr. The data were analyzed using content analysis. First, all textbooks were thoroughly reviewed. Subsequently, themes were generated by examining the texts, visuals, activities, and assessment sections in which the concept of Turkistan appears. During the analysis process, the frequency of the concept's usage, the contexts in which it is preferred, and how this conceptual preference is interpreted within the content were investigated. In addition, how the concept of Turkistan is defined in the textbooks, the historical and geographical framework in which it is presented, and the types of content supporting it were also evaluated. The findings indicate that, with the implementation of the Türkiye Century Maarif Model, the concept of "Turkistan" has become more prominent in textbooks, replacing the term "Central Asia." This finding suggests that a more holistic narrative framework is preferred, emphasizing not only geographical boundaries but also the historical origins and shared cultural heritage of the Turks. The study reveals that the concept of Turkistan is used more frequently in the 6th grade social studies textbook, while it appears quite limited in the 5th grade textbook. Overall, the concept is mostly addressed in the context of the early homelands of the Turks and their migration processes, supported by texts, maps, and visuals. However, it is also observed that in some contents, the concept is presented within a limited framework, and its geographical scope is not sufficiently detailed. In conclusion, the study demonstrates that with the Türkiye Century Maarif Model, there has been a clear conceptual shift in textbooks from "Central Asia" to "Turkistan." This shift can be considered an approach that strengthens the emphasis on historical and cultural unity in textbooks. However, the multidimensional nature of the concept should be addressed more comprehensively and in greater depth within the content. It is believed that this study will contribute to the examination of conceptual preferences in social studies textbooks and to the evaluation of the Turkic world perspective.

Keywords: Turkistan, textbooks, social studies, Türkiye Century Maarif Model

Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarına İlişkin Makalelerin Bibliyometrik Analizi

Güldane Dinç Bay [1,*], Saliha Altunay [1] & Bahadır Kılcan [2]
[1] Sosyal Bilgiler Eğitimi Gazi Üniversitesi
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Gazi Üniversitesi
guldanedincbay@gmail.com

Özet

Bu araştırma, sosyal bilgiler öğretim programlarına ilişkin akademik çalışmaların bibliyometrik özelliklerini inceleyerek alanın gelişim eğilimlerini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Çalışma kapsamında, Web of Science veri tabanında "social studies" ve "curriculum/program" anahtar kelimeleri kullanılarak 1993–2025 yılları arasında yayımlanan 110 makale analiz edilmiştir. Bibliyometrik analiz yöntemiyle gerçekleştirilen araştırmada; yayın eğilimleri, atıf yapıları, yazar üretkenliği, dergi ve ülke dağılımları ile anahtar kelime ve konu eğilimleri değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, sosyal bilgiler öğretim programları alanındaki akademik çalışmaların özellikle 2009 yılından itibaren belirgin bir artış gösterdiğini ortaya koymaktadır. 1993–2009 yılları arasında sınırlı sayıda yayın yapılırken, bu tarihten sonra alana yönelik ilginin arttığı ve yayın sayılarında düzenli bir yükseliş yaşandığı görülmektedir. Özellikle 2016 yılı en yüksek yayın sayısına ulaşılan dönem olarak dikkat çekmektedir. Son yıllarda da bu artış eğiliminin devam ettiği anlaşılmaktadır. Araştırma sonuçları, alandaki çalışmaların büyük ölçüde sınırlı sayıda yazar ve dergi etrafında yoğunlaştığını göstermektedir. Toplam 211 yazarın katkı sağladığı çalışmalarda, belge başına düşen yazar sayısının düşük olması ve uluslararası ortak yazarlık oranının %5.455 seviyesinde kalması, iş birliğinin sınırlı olduğunu ortaya koymaktadır. Bu durum, alanın uluslararasılaşma düzeyinin henüz yeterince gelişmediğine işaret etmektedir. Atıf analizine göre, en etkili çalışmaların yalnızca öğretim programlarının yapısına odaklanmadığı; aynı zamanda ölçme-değerlendirme, vatandaşlık eğitimi, eleştirel pedagojik yaklaşımlar ve küresel vatandaşlık gibi daha geniş temaları kapsadığı belirlenmiştir. Bu bulgu, sosyal bilgiler öğretim programlarının disiplinler arası bir yapı içerisinde ele alındığını ve farklı eğitim boyutlarıyla ilişkili olduğunu göstermektedir. Dergi ve ülke dağılımlarına bakıldığında, belirli dergilerin ve ülkelerin alanda öne çıktığı görülmektedir. Yayın sayısı bakımından bazı dergiler ön planda olsa da atıf etkisi açısından farklı dergilerin daha belirleyici olduğu anlaşılmaktadır. Ülkeler bazında ise Amerika Birleşik Devletleri hem yayın sayısı hem de atıf açısından açık ara önde yer almaktadır. Türkiye ise yayın sayısı bakımından üst sıralarda yer almasına rağmen atıf ortalaması açısından daha düşük bir performans sergilemektedir. Bu durum, niceliksel üretimin her zaman bilimsel etki ile paralel olmadığını göstermektedir. Anahtar kelime ve konu analizleri, alan yazının zaman içerisinde dönüşüm geçirdiğini ortaya koymaktadır. Erken dönem çalışmalarda "curriculum" kavramı ön plandayken, ilerleyen yıllarda "students", "education", "knowledge", "race" ve "history" gibi kavramların öne çıktığı görülmektedir. Bu durum, literatürün program odaklı yaklaşımlardan öğrenci merkezli, toplumsal eşitlik ve tarih öğretimi gibi temalara doğru evrildiğini göstermektedir. Sonuç olarak, sosyal bilgiler öğretim programları alanının niceliksel olarak gelişmekte olduğu; ancak uluslararası iş birliği, atıf etkisi ve nitelik açısından gelişime açık olduğu belirlenmiştir. Araştırma, alandaki eğilimleri ve boşlukları ortaya koyarak gelecekte yapılacak çalışmalar için yol gösterici bir çerçeve sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, öğretim programı, bibliyometrik analiz

A Bibliometric Analysis of Articles on Social Studies Curricula

Güldane Dinç Bay [1,*], Saliha Altunay [1] & Bahadır Kılcan [2]

Abstract

This study aims to reveal the developmental trends of the field by examining the bibliometric characteristics of academic studies on social studies curricula. Within the scope of the research, a total of 110 articles published between 1993 and 2025 were retrieved from the Web of Science database using the keywords "social studies" and "curriculum/program." The study employs a bibliometric analysis method, and the data were analyzed in terms of publication trends, citation structures, author productivity, journal and country distributions, as well as keyword and thematic trends. The findings indicate that academic interest in social studies curricula has increased significantly, particularly after 2009. While the number of publications remained limited between 1993 and 2009, a steady rise has been observed since then, with 2016 emerging as the most productive year. This upward trend has continued in recent years, suggesting a growing scholarly focus on the field. The results also demonstrate that the literature is largely concentrated around a limited number of authors and journals. A total of 211 authors contributed to the analyzed publications, with a relatively low average number of authors per document and an international co-authorship rate of only 5.455%. This finding points to a limited level of international collaboration and suggests that the field has not yet achieved a high degree of internationalization. Citation analysis reveals that the most influential studies do not focus solely on the structural aspects of curricula but also address broader themes such as assessment and evaluation, citizenship education, critical pedagogy, and global citizenship. This indicates that research on social studies curricula is inherently interdisciplinary and closely connected with wider educational and societal dimensions. In terms of journal and country distributions, certain journals and countries stand out in the field. While some journals lead in terms of publication volume, others have a greater impact in terms of citation counts. At the country level, the United States dominates both in productivity and citation impact. Although Türkiye ranks among the leading countries in terms of publication count, it demonstrates a relatively lower citation average. This suggests that quantitative productivity does not necessarily correspond to scientific impact. Keyword and thematic analyses further reveal a transformation in the focus of the literature over time. While early studies predominantly emphasized the concept of "curriculum," later research has increasingly focused on themes such as "students," "education," "knowledge," "race," and "history." This shift reflects a transition from curriculum-centered approaches to more student-centered, socially oriented, and critically engaged perspectives. In conclusion, the field of social studies curricula has shown considerable quantitative growth, particularly after 2009. However, it still requires further development in terms of international collaboration, citation impact, and research quality. By identifying key trends and gaps in the literature, this study provides a comprehensive framework that can guide future research in the field.

Keywords: Social studies, curriculum, bibliometric analysis

6. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabında Coğrafya: Coğrafi Bir Bakış ile Analiz

İbrahim Himmetoğlu [1,*] & Bülent Aksoy [2]
[1] Coğrafya Öğretmeni Millî Eğitim Bakanlığı
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Gazi Üniversitesi
ibrahim.himmetoglu@gmail.com

Özet

Bu araştırma Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında 2024 yılında güncellenen Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (6. Sınıf kısmı) ile program kapsamında hazırlanan 6. Sınıf ders kitabının coğrafya disiplini açısından incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırma, nitel araştırma desenlerinden doküman incelemesine göre gerçekleştirilmiş ve veriler doküman inceleme tekniği ile elde edilmiştir. Elde edilen veriler betimsel analiz ile incelenmiştir. Araştırmanın güvenirliğini artırmak için iki sosyal bilgiler öğretmeni, iki coğrafya öğretmeni, sosyal bilgiler eğitimi alanında araştırma yapan iki öğretim üyesi ve coğrafya eğitimi alanında çalışma yapan iki öğretim üyesi olmak üzere sekiz uzmanın görüşüne başvurulmuştur. Hem uzmanların görüşleri hem de araştırmacıların bulguları arasında tutarlılık tespiti yapılmış ve tutarlılık oranı %96 olarak belirlenmiştir. Araştırmadan elde edilen verilere göre 6. Sınıf kademesinde bulunan 18 öğrenme çıktısından 6'sı doğrudan ve dolaylı olarak coğrafya bilimi ile ilgili olduğu tespit edilmiştir. Öğretim programında, öğrenme çıktılarına uygun olarak altı farklı içerik çerçevesi belirlenmiş ve bunların ders kitaplarına aynen yansıtıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Ders kitabında fiziki coğrafya, beşerî coğrafya ve ekonomik coğrafya konularına, iki farklı öğrenme alanında 172 görsel ve 31 harita ile desteklenerek yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen bulgulardan yola çıkarak ders kitabının öğretim programına uygun olduğu, konuların coğrafya biliminin prensiplerine (dağılış, karşılıklı ilgi ve nedensellik vb.) uygun olarak yer aldığı, ders kitabında yer alan görseller ve haritaların konunun içeriği ile uyumlu olduğu söylenebilir. Ayrıca ders kitabındaki konular 26 elektronik içerikle de desteklenmiştir. Bu içerikler de coğrafi bakış açısı ile incelenmiş ve konu alanına uygun olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ancak kitapta yer alan bazı haritaların, harita tekniklerine uygun olarak verilmediği bazı haritaların da görsel olarak adlandırıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca metin içerisinde coğrafi terminolojiye uygun olmayan ifadelerin kullanıldığı tespit edilmiştir. Araştırmada elde edilen bulgulardan yola çıkılarak kitapta yer alan haritaların öğrenci gelişim seviyesine uygun olarak verilmesi, haritaların tamamının harita yapma unsurlarına uygun olarak hazırlanması, maarif modele uygun olarak coğrafi terimlerin doğru bir şekilde kullanılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Coğrafya, sosyal bilgiler dersi, öğretim programı, ders kitabı

Geography in the Year 6 Social Studies Textbook: An Analysis from a Geographical Perspective

İbrahim Himmetoğlu [1,*] & Bülent Aksoy [2]

Abstract

This study was conducted to examine the Social Studies Curriculum (6th grade section), updated in 2024 within the framework of the Türkiye Century Maarif Model, and the 6th grade textbook prepared under this framework, from the perspective of the discipline of geography. The research was carried out using the document analysis method, one of the qualitative research designs, and the data were obtained through document analysis. The data obtained were analysed using descriptive analysis. To enhance the reliability of the research, the opinions of eight experts were sought: two Social Studies teachers, two Geography teachers, two academic staff members conducting research in the field of Social Studies education, and two academic staff members working in the field of Geography education. Consistency was assessed between both the experts' opinions and the researchers' findings, and the consistency rate was determined to be 96%. According to the data obtained from the research, it was determined that 6 out of the 18 learning outcomes at the Year 6 level are directly or indirectly related to the science of geography. In the curriculum, six different content frameworks were identified in line with the learning outcomes, and it was concluded that these were accurately reflected in the textbooks. It was found that the textbook covers the topics of physical geography, human geography and economic geography, supported by 172 visuals and 31 maps across two different learning areas. Based on the findings, it can be concluded that the textbook is in line with the curriculum, that the topics are presented in accordance with the principles of geography (distribution, interrelationships and causality, etc.), and that the visuals and maps included in the textbook are consistent with the subject matter. Furthermore, the topics in the textbook are supported by 26 digital resources. These resources have also been examined from a geographical perspective and found to be appropriate for the subject area. However, it was noted that some of the maps included in the book were not presented in accordance with cartographic techniques, and that some maps were described in purely visual terms. Additionally, it was observed that expressions inconsistent with geographical terminology were used within the text. Based on the findings of the study, it is recommended that the maps included in the book be presented in a manner appropriate to the students' developmental level, that all maps be prepared in accordance with the principles of cartography, and that geographical terms be used correctly in line with the Maarif model.

Keywords: Geography, social studies, curriculum, textbook

Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programındaki Farklılaştırılmış Öğretim Uygulamalarının Değerlendirilmesi

Yağmur Karabulut [1,*] & Mustafa Öztürk [2]
[1] Coğrafya Öğretmenliği Erciyes Üniversitesi
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Erciyes Üniversitesi
yagmurkarabulut460@gmail.com

Özet

Bu araştırmanın ana amacı sosyal bilgiler eğitimi akademisyenleri, sosyal bilgiler dersi müfredat hazırlayıcıları ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin 2024 sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alan farklılaştırılmış öğretim ders içerikleri hakkındaki görüşlerini tespit etmektir. Yeni müfredat ile ilk kez programa dahil edilen farklılaştırılmış öğretimin sosyal bilgiler akademisyenleri, program yapıcıları ve sosyal bilgiler öğretmenleri tarafından detaylı bir şekilde incelenmesi ve ülkemizde ilk kez bir müfredat programının değerlendirmesi sürecine program yapıcıların da dahil edilmesi açısından önem arz etmektedir. Böylece ilk kez bir ders programının yapımında, uygulanmasında ve değerlendirilmesinde rol oynayan tüm grupların görüşlerine yer verilebilmiştir. Çalışmada nitel araştırma yaklaşımı kullanılmıştır. Çalışmada yer alan veriler 2025-2026 eğitim öğretim döneminin Bahar yarıyılında toplanmıştır. Çalışma grubunda beş sosyal bilgiler akademisyeni, dört program yapıcı ve 10 sosyal bilgiler öğretmeni olmak üzere toplamda 19 katılımcı yer almaktadır. Çalışmada yer alan üç ayrı grup için yarı yapılandırılmış görüşme formları tasarlanmıştır. Uzman görüşü ve etik kurul izinleri alındıktan sonra çalışma grupları ile görüşmeler yapılmış ve elde edilen veriler SWOT analizine tabi tutularak katılımcıların gözünden programda yer alan farklılaştırılmış öğretim uygulamalarının güçlü ve zayıf yönleri ile oluşturabileceği fırsatlar ve tehditler tespit edilmiştir. Çalışma sonucunda her üç grup tarafından da dile getirilen en önemli güçlü yön, programdaki farklılaştırılmış öğretim uygulamalarının öğrencilerin bireyselliğini desteklemesi ve geliştirmesi olarak ifade edilmiştir. Üç grup bakımından ortak olarak dile getirilen zayıf yön ise programdaki farklılaştırılmış öğretim uygulamalarının uzun zaman almasıdır. Farklılaştırılmış öğretim uygulamalarının oluşturduğu fırsatlar için ise öğrencilerin özgüvenleri ve akademik başarıları üzerindeki rolü vurgulanırken, oluşturabileceği tehditler kısmında ise uygulama sırasında gerek öğrenci gerekse öğretmen kaynaklı oluşan sorunların sürecin verimini düşürdüğü vurgusu yapılmıştır. Araştırma sonucunda sosyal bilgiler öğretmenlerinin farklılaştırılmış öğretim yöntemini programdan öğrenme düzeylerinin zayıf olduğu kanısına varılmıştır. Bu eksikliği gidermek amacıyla sosyal bilgiler öğretmenlerine uygulamalı bir hizmet içi eğitim verilmesi önerilmektedir. Çalışma sonucunda ulaşılan bir diğer veri ise çalışmaya katılan katılımcıların programa ait bileşenleri incelediklerini belirtmelerine rağmen program bileşenlerini ders içi uygulamalarına entegre etmekte zorlandıkları yönündedir. Bu sorunun giderilmesi için ise ders programlarına ait unsurların bir arada bulundurulması ve öğretmenlerin zihinlerinde bir bütünlük arz etmesinin sağlanması yönündedir. Bu çalışma ikinci yazarın danışmanlığında yürütülmekte olan birinci yazarın yüksek lisans tezinden üretilmiştir. Yüksek lisans çalışması devam etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Farklılaştırılmış öğretim, sosyal bilgiler dersi, ders programı

An Evaluation of Differentiated Teaching Practices in the Social Studies Curriculum

Yağmur Karabulut [1,*] & Mustafa Öztürk [2]

Abstract

The main aim of this study is to identify the views of social studies education academics, social studies curriculum developers and social studies teachers regarding the differentiated teaching content included in the 2024 social studies curriculum. The inclusion of differentiated instruction in the curriculum for the first time with the new syllabus is significant in that it allows for a detailed examination by social studies academics, curriculum developers and social studies teachers, and marks the first instance in our country where curriculum developers have been involved in the evaluation process of a curriculum programme. Thus, the views of all groups playing a role in the development, implementation and evaluation of a curriculum programme have been incorporated for the first time. A qualitative research approach was employed in the study. The data included in the study were collected during the Spring semester of the 2025–2026 academic year. The study group comprised a total of 19 participants, including five social studies academics, four curriculum developers and 10 social studies teachers. Semi-structured interview forms were designed for the three distinct groups involved in the study. Following the acquisition of expert opinions and ethical committee approvals, interviews were conducted with the study groups. The data obtained were subjected to a SWOT analysis to identify the strengths and weaknesses of the differentiated teaching practices within the programme, as well as the opportunities and threats they might present, from the participants' perspective. The most significant strength highlighted by all three groups was that the differentiated teaching practices in the programme support and develop students' individuality. The weakness commonly cited by all three groups was that the differentiated teaching practices in the programme are time-consuming. Regarding the opportunities created by differentiated teaching practices, the role they play in students' self-confidence and academic achievement was emphasised, whilst in the section on potential threats, it was highlighted that problems arising during implementation—whether caused by students or teachers—reduce the efficiency of the process. The research concluded that social studies teachers' level of understanding of the differentiated teaching method within the programme is weak. To address this shortcoming, it is recommended that social studies teachers be provided with practical in-service training. Another finding from the study is that, although the participants stated they had examined the programme's components, they struggled to integrate these components into their classroom practices. To address this issue, it is suggested that the elements of the curriculum be presented together and that a sense of coherence be established in the teachers' minds. This study is derived from the first author's master's thesis, which is being conducted under the supervision of the second author. The master's research is ongoing.

Keywords: Differentiated instruction, social studies, curriculum

Sosyal Bilgiler Eğitiminde Felsefe, Müfredat ve Şeffaflık

Müge Yücel
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Gaziantep Üniversitesi
mugeyucel97@hotmail.com

Özet

Sosyal bilgiler eğitimi; bireyin toplumsal yaşama uyum sağlamasını, aktif ve sorumlu bir vatandaş olarak yetişmesini hedeflerken, gücünü yalnızca tarih, coğrafya veya sosyoloji gibi disiplinlerden değil, aynı zamanda bu bilgilerin nasıl aktarılacağını şekillendiren felsefi temellerden almaktadır; bu yönüyle eğitimin kuramsal ve uygulamalı boyutlarını bütüncül biçimde yansıtmaktadır. Bireyin toplumsal yaşamı anlamlandırma, eleştirel düşünme geliştirme ve demokratik değerleri içselleştirme sürecinde merkezi bir konuma sahiptir.Sosyal bilgiler öğretimi toplumun insan tasavvurunu, değerler sistemini ve geleceğe dair hedeflerini doğrudan yansıtır. Bu bağlamda, sosyal bilgiler öğretim programlarının idealizm, realizm, natüralizm, pragmatizm ve hümanizm gibi temel felsefi akımlarla olan ilişkisi göz önünde bulundurulmaktadır. Bu çalışmada, Türkiye'de sosyal bilgiler öğretim programı çerçevesinde belirlenen kazanımların söz konusu felsefi akımlar ile ilişkisi analiz edilerek, hangi sınıf düzeylerinde ve hangi yoğunlukta felsefi temellere yer verildiği ortaya konulmaktadır. Müfredatın felsefi anatomisini ortaya koyan bu yerel analizin ardından, çalışmanın kapsamı küresel bir perspektife taşınmıştır. Sosyal bilgiler eğitiminin kazandırmayı hedeflediği değer, beceri ve amaçların evrensel ile yerel arasındaki konumu; eğitim yaklaşımları ve sosyo-kültürel dinamikleri birbirinden farklı üç örnek ülke olan Finlandiya, Singapur ve Suudi Arabistan üzerinden karşılaştırmalı olarak incelenmiştir. Bu karşılaştırmalı analiz süreci, eğitim araştırmalarının metodolojik bir sorununu da gün yüzüne çıkarmıştır. Ülkelerin millî eğitim bakanlıklarına ait güncel müfredat verilerine ve bu programların felsefi dayanaklarına küresel eğitim istatistikleri sunan platformlardan erişim süreçleri irdelendiğinde, ciddi asimetrilerle karşılaşılmaktadır. Dünya genelindeki ülkelere bakıldığında ise ülkelerdeki verilerin erişilebilirliği, şeffaflığı ve araştırma amaçlı kullanılabilirliği açısından her zaman yeterli olmayabilmektedir. Bazı ülkelerde veri paylaşımının sınırlı olması; politik, kültürel ve yönetsel nedenlerle açıklanabilirken, bazı durumlarda veri standartlarının farklılığı ve teknik altyapı eksiklikleri de bu süreci zorlaştırmaktadır. Bu durum, çalışmamızda yalnızca bir "veri kısıtlılığı" ya da "araştırma engeli" olarak değerlendirilmemiş; aksine "eğitimde şeffaflık" kavramı üzerinden eleştirel bir bulgu olarak ele alınmıştır. Sonuç olarak bu çalışma, sosyal bilgiler eğitiminin felsefi temellerini ulusal ve uluslararası düzeyde inceleyerek, eğitimde şeffaflık ile karşılaştırılabilirlik tartışmalarına katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, felsefe, müfredat, eğitim, şeffaflık

Philosophy , Curriculum , and Transparency in Social Studies Education

Müge Yücel

Abstract

Social studies education aims to enable individuals to adapt to social life and to be raised as active and responsible citizens, drawing its strength not only from disciplines such as history, geography, or sociology, but also from the philosophical foundations that shape how this knowledge is conveyed; in this respect, it reflects both the theoretical and practical dimensions of education in a holistic manner.It holds a central position in the individual's process of understanding social life, developing critical thinking, and internalizing democratic values. Social studies instruction directly reflects society's conception of humanity, its value system, and its goals for the future. In this context, the relationship of social studies curricula with fundamental philosophical movements such as idealism, realism, naturalism, pragmatism, and humanism is considered. This study analyzes the relationship between the learning outcomes defined within the social studies curriculum in Türkiye and the aforementioned philosophical movements, revealing at what grade levels and with what intensity philosophical foundations are incorporated. Following this local analysis that revealed the philosophical anatomy of the curriculum, the scope of the study was extended to a global perspective. The position of the values, skills, and objectives that social studies education aims to impart between the universal and the local; and three different examples with varying educational approaches and socio-cultural dynamics are examined. The study comparatively examined Finland, Singapore, and Saudi Arabia . This comparative analysis process also revealed a methodological problem in educational research. When examining the access processes to current curriculum data and the philosophical foundations of these programs from national education ministries of these countries, using platforms that provide global education statistics, significant asymmetries are encountered. Looking at countries worldwide, the accessibility, transparency, and usability of data for research purposes may not always be sufficient. While limited data sharing in some countries can be explained by political, cultural, and administrative reasons, in other cases, differences in data standards and deficiencies in technical infrastructure also complicate this process. This situation was not merely considered a "data limitation" or "research obstacle" in our study; rather, it was addressed as a critical finding through the concept of "transparency in education." In conclusion, this study aims to contribute to the discussions on transparency and comparability in education by examining the philosophical foundations of social studies education at national and international levels.

Keywords: Social studies, philosophy, curriculum, education, transparency

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Öğretim Programı Kazanımlarının TYMM Beceriler Çerçevesi Açısından İncelenmesi

Serhat Adigüzel [1] & Hatice Güler [2,*]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Ağrı Ibrahim Çeçen Üniversitesi
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi
haguler@agri.edu.tr

Özet

21. yüzyılda yaşanan sosyal, kültürel, ekonomik ve teknolojik değişimler, eğitim sistemlerinden beklenen yeterlilikleri yeniden şekillendirmiştir. Günümüzde eğitimden beklenen, bireylerin yalnızca bilgi edinmeleri değil; aynı zamanda bu bilgiyi anlamlandırmaları, günlük yaşama aktarmaları, eleştirel düşünmeleri, problem çözmeleri, etkili iletişim kurmaları ve toplumsal yaşama aktif biçimde katılmalarıdır. Bu doğrultuda öğretim programlarında beceri temelli yaklaşım giderek daha görünür hâle gelmiştir. Türkiye'de 2024 yılında yürürlüğe giren Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM) de bu anlayış doğrultusunda yapılandırılmış ve eğitim sürecinde öğrencilerin çok yönlü gelişimini merkeze alan bir yaklaşım benimsemiştir. Bu model kapsamında sosyal bilgiler dersi, bireyleri toplumsal yaşama hazırlayan, vatandaşlık bilinci kazandıran ve disiplinlerarası yapısıyla farklı beceri alanlarını bütünleştiren önemli derslerden biri olarak öne çıkmaktadır.
Bu çalışmanın amacı, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli çerçevesinde hazırlanan sosyal bilgiler öğretim programında yer alan kazanımların, TYMM beceriler çerçevesinde bulunan kavramsal beceriler, alan becerileri, sosyal-duygusal beceriler, okuryazarlık becerileri ve eğilimler açısından ne düzeyde uyum gösterdiğini incelemektir. Alanyazın incelendiğinde TYMM üzerine farklı çalışmalar bulunmasına rağmen, sosyal bilgiler öğretim programındaki kazanımların beceri çerçevesiyle ilişkisini bütüncül biçimde ele alan çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu yönüyle araştırmanın, ilgili alanyazındaki boşluğa katkı sunacağı düşünülmektedir. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde doküman analizi deseniyle yürütülmüştür. Araştırmanın temel veri kaynağını Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli sosyal bilgiler öğretim programı oluşturmaktadır. Çalışmada, programda yer alan kazanımlar araştırma verisi olarak ele alınmış; söz konusu kazanımlar TYMM beceriler çerçevesinde yer alan beceri boyutları doğrultusunda incelenmiştir. Verilerin analizinde içerik analizinden yararlanılmıştır. Analiz sürecinde öncelikle kazanımlar ayrıntılı biçimde incelenmiş, ardından ilgili beceri boyutları doğrultusunda kodlanmış ve benzer özellikler taşıyan ifadeler tematik olarak sınıflandırılmıştır. Böylece sosyal bilgiler öğretim programındaki kazanımlar ile TYMM beceriler çerçevesi arasındaki ilişkinin sistematik biçimde ortaya konulması amaçlanmıştır. Çalışmanın, sosyal bilgiler öğretim programının beceri temelli yapısının görünür hâle getirilmesine, kazanım-beceri ilişkisinin kuramsal ve uygulamalı düzeyde değerlendirilmesine ve TYMM bağlamında yapılacak program geliştirme ile öğretim programı inceleme çalışmalarına katkı sağlaması beklenmektedir. Ayrıca araştırmanın, sosyal bilgiler eğitimi alanında beceri temelli program değerlendirmelerine yönelik yeni tartışma alanları açacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türk Yüzyılı Maarif Modeli, sosyal bilgiler, müfredat, aktarılabilir, beceri çerçeveleri, yazılım analizi

An Analysis of the Learning Outcomes of the Social Studies Curriculum within the Scope of the Türkiye Century Education Model in the Light of the TYMM Skills Framework

Serhat Adigüzel [1] & Hatice Güler [2,*]

Abstract

The social, cultural, economic, and technological transformations of the 21st century have reshaped the competencies expected of education systems. Today, education is expected not only to equip individuals with knowledge, but also to enable them to interpret that knowledge, apply it to daily life, think critically, solve problems, communicate effectively, and actively participate in society. In this context, a skills-based approach has become increasingly prominent in curricula. The Turkish Century Education Model (TYMM), which came into effect in Türkiye in 2024, was designed in line with this perspective and adopts an approach that places students' holistic development at the center of the educational process. Within this model, social studies stands out as a key subject that prepares individuals for social life, fosters civic awareness, and integrates multiple skill domains through its interdisciplinary structure. The aim of this study is to examine the extent to which the learning outcomes included in the social studies curriculum developed within the framework of TYMM align with the dimensions of the TYMM skills framework, namely conceptual skills, field-specific skills, social-emotional skills, literacy skills, and dispositions. A review of the literature indicates that although a number of studies have examined TYMM from different perspectives, there is still a limited number of studies that address, in a holistic manner, the relationship between the learning outcomes of the social studies curriculum and the TYMM skills framework. In this respect, the present study is expected to contribute to filling this gap in the relevant literature. The study was conducted within the framework of qualitative research using a document analysis design. The main data source of the study is the social studies curriculum published by the Ministry of National Education within the scope of TYMM. In this study, the learning outcomes included in the curriculum were treated as the main unit of analysis and examined in relation to the skill dimensions defined in the TYMM skills framework. Content analysis was employed to analyze the data. In the analysis process, the learning outcomes were first examined in detail, then coded according to the relevant skill dimensions, and finally grouped thematically based on their similarities. In this way, the study aims to systematically reveal the relationship between the learning outcomes in the social studies curriculum and the TYMM skills framework. The study is expected to contribute to making the skills-based structure of the social studies curriculum more visible, to evaluating the relationship between learning outcomes and skills at both theoretical and practical levels, and to future curriculum development and curriculum evaluation studies conducted within the context of TYMM. It is also anticipated that the study will open new avenues for discussion on skills-based curriculum evaluation in the field of social studies education.

Keywords: Turkish Century Education Model, social studies, curriculum, transferable skills, skill frameworks, software analysis

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda Aile Kavramı

Irem Sultan Yaşar [1,*], Damla Ünal Durak [1] & Hakan Önal [2]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Balıkesir Üniversitesi
[2] Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Balıkesir Üniversitesi
yasariremsultan@gmail.com

Özet

Eğitim programları, bireyin toplumsal değerleri kazanmasında ve sosyal kimliğinin şekillenmesinde önemli bir rol oynamaktadır. 2024 yılında Türkiye'de uygulamaya konulan Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, bireyin hem kişisel hem de toplumsal gelişimini ele alırken bunu değer temelli yaparak aileyi de merkeze alan, Erdem-Değer-Eylem çerçevesi üzerine kurgulanmıştır. Değer, bireyin hayatına anlam katmasına, içsel denge ve katkı sağlarken bir taraftan da sosyal ve fiziksel açıdan bir gerekliliktir. Erdemler ise eğitim süreciyle bireye kazandırılması amaçlanan güçlü kişilik özelliklerini ifade eder. Bireyler bu erdemlere, yaşam deneyimleri yoluyla geliştirdikleri değerler sayesinde ulaşır. Sahip olunan değerler, bireyin davranışlarına yansır ve eylemlerinde somut olarak görülür. Dolayısıyla bu modelin ana hedefi, erdemlerden değerlere, değerlerden erdemli insana, erdemli insandan asıl hedef olan Huzurlu Aile ve Toplum ile Yaşanabilir Çevrede Huzurlu İnsana ulaşmaktır. Bu çalışmada, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler dersi öğretim programında aile kavramının hangi düzeyde ve kaç defa ele alındığını ortaya koyabilmek hedeflenmiş olup, bunun için de çalışmada doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli genel çerçevesinde yapılan incelemelerde, aile kavramının çeşitli başlıklar altında tekrarlandığı ve çoğunlukla değerler eğitimi, toplumsal sorumluluk ve bireyin gelişiminde destekleyici yapı olarak ele alındığı görülmektedir. Bunun yanı sıra aile kavramının; sevgi, saygı, merhamet, yardımseverlik, mahremiyet ve tasarruf gibi diğer değerlerle ilişkilendirilerek ele alındığı tespit edilmiştir. Özellikle Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı incelendiğinde aile olgusu ve kavramına farklı içerik ve bağlamlarda sıklıkla yer verildiği görülmektedir. 2024 Sosyal Bilgiler dersi öğretim programı sınıf düzeylerine göre yapılan incelemede aile kavramının; 4. sınıf düzeyinde aile tarihi ve toplumsal birlik vurgusunun ön plana çıktığı, 5. ve 6. sınıf düzeylerinde aile kavramının daha çok ekonomik süreçler, sosyal roller ve günlük yaşam bağlamında işlendiği, 7. sınıfta ise demokratik tutumlar ve toplumsal değerlerle ilişkilendirildiği belirlenmiştir. Ayrıca, öğretim programında aile kavramının öğrenme alanlarının dağılımında farklılık gösterdiği, bazı öğrenme alanlarında ise hiç yer almadığı görülmüştür. Sonuç olarak, 2024 Maarif Modeli Sosyal Bilgiler dersi Öğretim Programı'nda aile kavramının değer temelli bir yaklaşımla ele alındığı ve bireyin sosyal, kültürel ve ekonomik gelişiminde temel bir unsur olarak konumlandırıldığı ve bireyin gelişiminde merkezi bir rol üstlendiği görülmektedir. Bu durum, programın bireyi yalnızca akademik açıdan değil, aynı zamanda toplumsal değerler bağlamında da yetiştirmeyi hedeflediğini ortaya koymaktadır. Aile Yılı vurgusu ile birlikte bu kavramın eğitim programlarında daha görünür ve işlevsel hale getirilmesi, toplumsal bütünlüğün güçlendirilmesi açısından da önemli bir fırsat sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı, aile, değerler eğitimi

The Concept of Family in the Social Studies Curriculum within the Century of Türkiye Education Model

Irem Sultan Yaşar [1,*], Damla Ünal Durak [1] & Hakan Önal [2]

Abstract

Educational curricula play a significant role in enabling individuals to acquire social values and in shaping their social identities. The Century of Türkiye Education Model, implemented in Türkiye in 2024, addresses both the individual and social development of learners through a holistic approach and is structured on a value-based framework that places the family at its core. The model is built upon the Virtue–Value–Action framework. In this context, value is regarded as a fundamental element that contributes to the individual's ability to find meaning in life, establish inner balance, and achieve social harmony. Virtues, on the other hand, refer to the strong character traits that education aims to instill in individuals. Individuals attain these virtues through the values they develop via life experiences, and they reflect these values in their behaviors, making them observable through actions. Therefore, the primary objective of the model is to progress from virtues to values, from values to virtuous individuals, and ultimately to reach a peaceful individual living within a harmonious family and society in a sustainable environment. This study aims to reveal the extent and frequency with which the concept of family is addressed in the Social Studies curriculum prepared within the framework of the Century of Türkiye Education Model. For this purpose, document analysis was employed as the research method. The findings indicate that the concept of family is reiterated under various themes within the curriculum and is predominantly addressed in relation to values education, social responsibility, and as a supportive structure in individual development. Additionally, it has been determined that the concept of family is associated with various values such as love, respect, compassion, helpfulness, privacy, and thrift. When the Social Studies curriculum is analyzed according to grade levels, it is observed that the concept of family is addressed in different contexts and contents. At the 4th-grade level, family history and social unity are emphasized, whereas at the 5th and 6th-grade levels, the concept of family is mainly discussed in relation to economic processes, social roles, and daily life. At the 7th-grade level, family is associated with democratic attitudes and social values. Furthermore, it has been noted that the distribution of the concept of family across learning domains varies, and in some domains, it is not directly addressed. In conclusion, within the Social Studies curriculum of the Century of Türkiye Education Model, the concept of family is approached through a value-based perspective and positioned as a fundamental component in the social, cultural, and economic development of individuals. This demonstrates that the curriculum aims to educate individuals not only in academic terms but also within the framework of social values. Along with the emphasis on the "Year of the Family," making this concept more visible and functional within educational curricula presents a significant opportunity for strengthening social cohesion.

Keywords: Century Of Türkiye Education Model, social studies curriculum, family, values education

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Kapsamında 5. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı "Değerlendirelim" Etkinliklerinin Kavramsal Beceriler Açısından İncelenmesi

Rümeysa Betül Uyanık
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Ondokuz Mayıs Üniversitesi
24282076@stu.omu.edu.tr

Özet

Günümüz dünyasında yaşanan hızlı değişim ve dönüşüm süreçleriyle birlikte insanların kazanması gereken bilgi ve becerilerin de farklılaştığı görülmektedir. Bu değişim ve dönüşüm sürecinin yansıması olarak çağın gerekliliklerini içeren yenilikçi politika ve uygulamaların, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli öğretim programları aracılığıyla hayata geçirilmesi hedeflenmiştir. Özellikle soyut zihinsel süreçlerin daha anlaşılır bir yapıda görülmesi için bu zihinsel süreç yapıları hem adımlaştırılarak hem de bütünsel olarak somut biçimde öğretim programlarında yer edinmiştir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli; bilgi ve kavramsal beceriler, alan becerileri, eğilimler ve programlar arası bileşenler çerçevesinde ilişkisel bir yapıda tasarlanmıştır. Kavramsal beceriler ise iç içe geçmiş olan temel, bütünleşik ve üst düzey düşünme boyutlarını içeren geniş bir beceri kümesinin parçaları olarak tanımlanmıştır. Bu araştırmada Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli doğrultusunda yenilenerek 2024-2025 eğitim-öğretim yılı itibarıyla kullanılmaya başlanan Sosyal Bilgiler ders kitaplarındaki etkinliklerin, modelin bütünsel yapısının önemli boyutlarından biri olan "Kavramsal Beceriler" çerçevesine uygunluğu ve bu becerileri kazandırmaya yönelik etkililik düzeyi; nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman inceleme yöntemiyle incelenmektedir. Ayrıca kavramsal becerilerin alt boyutunu oluşturan üç beceri alanından hangisine ağırlık verildiğinin etkinlikler üzerinde nicel dağılımının analizi ile ortaya çıkarılması hedeflenmektedir. Bu kapsamda araştırmanın dökümanını 2024 yılında yayınlanmış Sosyal Bilgiler 5. sınıf Ders Kitabı 1 oluşturmaktadır. Verilerin elde edileceği döküman 5E Modeline göre hazırlanan kitap içerisinden öğrenme alanı kapsamındaki becerilerin pekiştirilmesine yönelik değerlendirme soru ve etkinliklerinin yer aldığı "Değerlendirelim" başlıklı etkinlikler ile sınırlandırılmıştır. İncelenen ders kitabında yer alan kavramsal becerilerin ve alt boyutlarını oluşturan beceri gruplarının (temel beceriler, bütünleşik beceriler ve üst düzey düşünme becerileri) tespit edilmesinde uzman görüşü alınarak hazırlanan rubrik ile pilot çalışma belirlenen bir öğrenme alanı üzerinde uygulanmış; ardından son haline getirilerek ders kitabındaki on bir "Değerlendirelim" etkinliğinin incelenmesinde kullanılmıştır. Tamamlanan inceleme sonucunda, görüş alınmak üzere araştırmacı verileri iki farklı uzmana gönderilerek uzmanlar arası uyum bilgisi paylaşılacaktır. Devam eden çalışma sürecinin yanı sıra elde edilen ön bulgular şu şekildedir: İncelenen beş etkinlik için kavramsal beceriler alanında bütünleşik beceriler boyutunun ağırlıkta olduğu görülmüş, sırasıyla gözleme dayalı tahmin etme (f=3), muhakeme (f=3), yansıtma (f=3), yapılandırma (f=2), sınıflandırma (f=2) ve çözümleme (f=2) becerilerinin yer aldığı tespit edilmiştir. Sosyal Bilgiler 5. sınıf ders kitabı 1 içerisinde yer alan 11 değerlendirme etkinliğinin değerlendirme ve analizinin bitmesinin ardından uzman görüşleri de alınarak sonrasında bulgular detaylıca sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, öğretim programı, ders kitabı, etkinlik, kavramsal beceriler

An Analysis of the "Let's Evaluate" Activities in the 5th Grade Social Studies Textbook Under the Türkiye Century Education Model in Terms of Conceptual Skills

Rümeysa Betül Uyanık

Abstract

In today's world, as rapid processes of change and transformation unfold, the knowledge and skills people need to acquire are also evolving. Reflecting this process of change and transformation, the goal is to implement innovative policies and practices that meet the demands of the modern era through the Türkiye Century Education Model curriculum. In particular, to make abstract mental processes more comprehensible, these mental process structures have been incorporated into the curriculum both in a step-by-step manner and as a holistic, concrete framework. The Türkiye Century Education Model has been designed within a relational framework encompassing knowledge and conceptual skills, subject-specific skills, competencies, and cross-curricular components. Conceptual skills, in turn, are defined as components of a broad skill set that includes the intertwined dimensions of foundational, integrated, and higher-order thinking. In this study, the activities in the Social Studies textbooks—which were revised in line with the Türkiye Century Education Model and began to be used as of the 2024–2025 academic year—are examined using the document analysis method, one of the qualitative research methods, to assess their alignment with the "Conceptual Skills" framework—a key dimension of the model's holistic structure—and their effectiveness in fostering these skills; using the document analysis method, one of the qualitative research methods. Additionally, the study aims to determine, through an analysis of the quantitative distribution of activities, which of the three skill areas constituting the sub-dimensions of conceptual skills is given greater emphasis.In this context, the research document consists of the 5th Grade Social Studies Textbook 1, published in 2024. The data will be drawn exclusively from the "Let's Evaluate" activities within the textbook—which was prepared according to the 5E Model—and which contain assessment questions and activities designed to reinforce the skills covered in the learning domain. A rubric, developed with expert input to identify the conceptual skills and skill groups (basic skills, integrated skills, and higher-order thinking skills) present in the textbook under examination, was pilot-tested on a specific learning area; it was then finalized and used to analyze the eleven "Let's Evaluate" activities in the textbook. Following the completion of the study, the researcher will send the data to two different experts for their input, and information regarding inter-rater reliability will be shared. In addition to the ongoing research process, the preliminary findings are as follows: For the five activities examined, it was observed that the integrated skills dimension dominated the conceptual skills area, with the following skills identified in order: observation-based prediction (f=3), reasoning (f=3), reflection (f=3), structuring (f=2), classification (f=2), and analysis (f=2). Following the completion of the evaluation and analysis of the 11 assessment activities included in the 5th-grade Social Studies textbook Volume 1, and after incorporating expert opinions, the findings will be presented in detail.

Keywords: Social studies, curriculum, textbook, activity, conceptual skills

Azerbaycan 5. Sınıf Tarih Ders Kitabına Göre Azerbaycan Medeniyetini Kuran Şahsiyetler

Hasan Aslan [1,*], Özgür Aktaş [2] & Tuğba Sömen [3]
[1] Tarih Eğitimi Kafkas Üniversitesi
[2] Tarih Öğretmenliği Kafkas Üniversitesi
[3] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Kafkas Üniversitesi
hasanaslan_25@hotmail.com

Özet

Bu çalışmanın amacı 5. Sınıf Azerbaycan tarih ders kitabında Azerbaycan medeniyetini yaratan şahsiyetlerin tarihi rollerini açıklamaktır. Azerbaycan tarih ders kitapları son yıllarda tarih eğitimcilerinin ilgisini çekmiş ve çalışmalar yapılmıştır. Çalışma nitel bir yaklaşım ile doküman incelemesine dayanmaktadır**.** Doküman incelmesi yazılı kaynakların yanında film, video ve fotoğraf gibi malzemeleri de kapsamaktadır. Bu tür materyaller tek başlarına bir araştırmanın temel veri toplama araçları olabileceği gibi bazı durumlarda da nitel araştırmanın ikinci veri kaynağı olarak da kullanılabilir. Çalışmada Azerbaycan Tarihi 5 kitabı kullanılmıştır. 2020 yılında Bakü'de basılan kitap 4 ünite ve 208 saydan oluşmaktadır. Kitabın yazarları Yakup Mahmudlu, Hafiz Cabbarov ve Leyla Hüseynova'dır. Kitabın kapağında 6 adet fotoğraf bulunmaktadır. Birinci fotoğrafta Azerbaycan'ın en eski tarihlerine işaret eden kaya resimleri vardır. İkinci fotoğrafta Şah İsmail Hayati'nin resmidir. Üçüncü fotoğrafta Azerbaycan Halk Cumhuriyeti'nin meclis toplantısı ve Mehmed Emin Resulzade vardır. Dördüncü fotoğrafta Haydar Aliyev uluslararası bir toplantıda konuşmaktadır. Beşinci fotoğrafta Azerbaycan ateş kulelerin yer alırken, altıncı fotoğrafta Azerbaycan'ın Ermenistan'dan aldığı topraklara bayrak diktiği fotoğraf vardır. Ders kitabının ilk sayfasında Azerbaycan bayrağı, Azerbaycan arması, Azerbaycan Millî Marşı yer alır. İkinci sayfada ise Haydar Aliyev'in resmi yer alır ve Haydar Aliyev Azerbaycan'ın halkının lideri olarak tanımlanmıştır. Beşinci sınıf tarih ders kitabında Azerbaycan medeniyetini yaratan tarihi kişilikler üç tema altında toplanmıştır. Birinci temada Manna Devleti'nden başlayarak günümüze kadar olan zaman diliminde Azerbaycan'ın en güçlü siyasi kişiliklerine yer verilmiştir. Manna Hükümdarı İranzu, Tomiris Hatun, Cavanşir, Babek, Şah İsmail, Nadir Şah Afşar, Uzun Hasan, Muhammed Emin Resulzade, Haydar Aliyev ve İlham Aliyev gibi siyasi kişilikler ve devlet adamları yer almaktadır. İkinci tema ise Azerbaycan şehitleri başlığı altında toplanmıştır. Bu tema 1937 yılı şehitleri, İkinci Dünya Savaşı Şehitleri ve Azerbaycan Cumhuriyeti şehitleri olmak üzere üç kategoriye ayrılmaktadır. Üçüncü tema ise Muhammet Fuzuli, Mirza Elekber Sabir, Üzeyir Hacıbeyli, Bahtiyar Vahapzade gibi Azerbaycan âlimlerine ayrılmıştır. Azerbaycan medeniyetinin yükselmesinde devlet adamlarının yanında edebiyatçılar, tarihçiler ve güzel sanatlarla uğraşanlar da büyük katkı sağlamıştır. Azerbaycan 5. Sınıf tarih ders kitabı küçük yaştaki öğrencilere millî kimliği aşılamaya çalışan önemli bir ders aracı olduğu gibi bu kitapla Azerbaycan kimliği basit ve sade bir şekilde öğrencilere benimsetilmeye çalışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Azerbaycan, öğrenci, tarih ders kitabı, millî kimlik

The Personalities Who Founded Azerbaijani Civilization According to the 5th Grade History Textbook of Azerbaijan

Hasan Aslan [1,*], Özgür Aktaş [2] & Tuğba Sömen [3]

Abstract

The aim of this study is to explain the historical roles of the figures who shaped Azerbaijani civilization, as presented in the 5th grade Azerbaijan history textbook. In recent years, Azerbaijani history textbooks have attracted the attention of history educators, and significant studies have been conducted on this subject. The study is based on a qualitative approach and employs document analysis. Document analysis encompasses not only written sources but also materials such as films, videos, and photographs. Such materials can serve as the primary data collection tools of a study on their own, or in some cases, they may also be used as a secondary data source in qualitative research. In this study, the textbook *Azerbaijan History 5* was used. The book, published in Baku in 2020, consists of four units and 208 pages. The authors of the book are Yakup Mahmudlu, Hafiz Cabbarov, and Leyla Hüseynova. There are six photographs on the cover of the book. The first photograph features rock carvings pointing to the earliest periods of Azerbaijan's history. The second photograph depicts Shah Ismail Khatai. The third photograph shows a session of the Parliament of the Azerbaijan Democratic Republic, along with Mehmed Emin Rasulzade. In the fourth photograph, Heydar Aliyev is seen delivering a speech at an international meeting. The fifth photograph features the Flame Towers of Azerbaijan, while the sixth photograph depicts the raising of the Azerbaijani flag in the territories reclaimed from Armenia. On the first page of the textbook, the Azerbaijani flag, the national emblem, and the national anthem are presented. The second page includes a portrait of Heydar Aliyev, who is described as the national leader of the Azerbaijani people. In the 5th grade history textbook, the historical figures who shaped Azerbaijani civilization are grouped under three themes. The first theme presents the most prominent political figures of Azerbaijan, covering the period from the Manna State to the present day. The first theme includes political figures and statesmen such as Iranzu, the ruler of the Manna State; Queen Tomyris; Javanshir; Babak; Shah Ismail; Nadir Shah Afshar; Uzun Hasan; Muhammad Emin Rasulzade; Heydar Aliyev; and Ilham Aliyev. The second theme is organized under the title of Azerbaijani martyrs. This theme is divided into three categories: the victims of 1937, the martyrs of World War II, and the martyrs of the Republic of Azerbaijan. The third theme is devoted to Azerbaijani intellectuals such as Muhammad Fuzuli, Mirza Alakbar Sabir, Uzeyir Hajibeyli, and Bakhtiyar Vahabzade. In addition to statesmen, literary figures, historians, and those engaged in the fine arts have also made significant contributions to the development of Azerbaijani civilization. The 5th grade Azerbaijan history textbook is an important educational tool that seeks to instill a sense of national identity in young students; through this book, Azerbaijani identity is presented to students in a simple and accessible manner.

Keywords: Azerbaijan, student, history textbook, national identity

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda ve Ders Kitaplarında Drama Yöntemine Yönelik Etkinliklerin İncelenmesi

Elvan Günel [1] & Semanur Akıllı [2,*]
[1] Sosyal Bilgiler Eğitimi Anadolu Üniversitesi
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anadolu Üniversitesi
semanurakilli@anadolu.edu.tr

Özet

Antik Yunan'dan günümüze kadar gelen eğitim anlayışında, bireyin toplumsal yaşamda anlam araması ve aktif bir yurttaş olarak yetişmesi temel gayelerden biri olmuştur. Buna ek olarak, eğitim bilginin aktarımı amacıyla kullanılmış ve bireylerin düşünme, sorgulama, empati kurma ve toplumsal olayları farklı açılardan değerlendirme becerilerini geliştirmeyi amaçlamıştır. Sosyal Bilgiler dersi de bu hedefler doğrultusunda öğrencilerin içinde yaşadıkları topluma dair daha iyi bir anlayışa sahip olmalarına, geçmiş olayları yorumlayıp, bu olayların günümüzü nasıl etkilediğini anlamalarına ve etkin vatandaşlık bilinci geliştirmelerine yardımcı olmayı amaçlamaktadır. Sosyal Bilgiler öğretiminde kullanılan yöntemler, öğrencinin öğrenme ortamında aktif katılımını doğrudan etkilemektedir. Drama yöntemi; öğrencilerin yaşantıya dayalı öğrenmelerini destekleyen, sosyal olayları canlandırma yoluyla anlamlandırmalarını sağlayan ve empati kurma becerilerini geliştiren önemli bir öğretim yaklaşımı olarak öne çıkmaktadır. Drama yöntemi sayesinde öğrenciler yalnızca bilgiye ulaşan değil, aynı zamanda bilgiyi deneyimleyen, yorumlayan ve yeniden yapılandıran bireyler hâline gelmektedir. Bu durum, öğrenmenin kalıcılığını artırmakta ve öğrencilerin derse olan ilgisini güçlendirmektedir. Bununla birlikte Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda drama yöntemine dolaylı olarak yer verildiğini belirtmek önemlidir. Programda empati, iletişim, iş birliği ve çoklu bakış açısı gibi becerilere vurgu yapılmakta; ancak bu becerilerin drama yöntemiyle nasıl ilişkilendirileceği sınırlı biçimde ifade edilmemektedir. Bu nedenle, öğretim sürecinde kullanılan temel materyallerden biri olan ders kitaplarında drama yöntemine yönelik etkinliklerin nasıl yer aldığı sorusu önemlidir. Ders kitapları, öğretim programında öngörülen kazanımların ve becerilerin sınıf içindeki en somut yansımalarından biridir. Bu yüzden Sosyal Bilgiler ders kitaplarında yer alan etkinliklerin niteliği, öğrencinin öğrenme sürecine katılım düzeyini ve kazanımların gerçekleşme biçimini doğrudan etkilemektedir. Bu nedenle, bu araştırmada Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda ve 5, 6 ve 7. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitaplarında drama yöntemine yönelik etkinliklerin ne şekilde ele alındığının belirlenmesi amaçlanmıştır. Analiz süreci halen devam eden bu araştırmada, nitel araştırma yöntemi çerçevesinde doküman incelemesi deseni kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen veriler, tümevarımsal yöntem ile NVivo veri analizi programı kullanılarak analiz edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Drama yöntemi, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı, sosyal bilgiler ders kitapları, doküman analizi

Examination of Activities Related to the Drama Method in the Türkiye Century Education Model Social Studies Curriculum and Textbooks

Elvan Günel [1] & Semanur Akıllı [2,*]

Abstract

From Ancient Greece to the present, one of the fundamental aims of education has been to enable individuals to seek meaning in social life and to be raised as active citizens. Moreover, education is used for the transmission of knowledge and aimed to develop individuals' abilities to think, question, empathize, and evaluate social events from different perspectives. The Social Studies course aims to help students to have a better understanding of society that they live in, understand past events and how they influence the present, and develop a sense of active citizenship. The teaching methods that are employed by Social Studies teachers have a great influence on students' active participation in the learning environment. The drama method stands out as an important instructional approach that supports experiential learning, enables students to make sense of social events through enactment, and enhances their empathy skills. Through the drama method, students become individuals who not only access knowledge but also experience, interpret, and reconstruct it. This increases the permanence of learning and strengthens students' interest during the course. However, it is evident that the drama method is indirectly included in the Türkiye Century Education Model Social Studies Curriculum. While the program emphasizes skills such as empathy, communication, collaboration, and multiple perspectives, it limitedly explains how these skills are related to the drama method. Therefore, the question of how activities related to the drama method are represented in textbooks is significant. Textbooks are considered as the most concrete reflections of the learning outcomes and skills envisioned in the curriculum within the classroom. Moreover, the nature of the activities in Social Studies textbooks directly affects students' level of participation in the learning environment. Hence, this study aims to understand how activities related to the drama method are addressed in the Türkiye Century Education Model Social Studies Curriculum and in 5th, 6th, and 7th grade Social Studies textbooks. This ongoing research employs a document analysis design within the framework of qualitative research. The data obtained from this research are being analyzed using an inductive approach with the NVivo data analysis program.

Keywords: Drama method, Türkiye Century Education Model Social Studies Curriculum, social studies textbooks, document analysis

Maarif Modeli ve Sosyal Bilgiler Müfredatında Erdem Kavramının Ele Alınışı: Bir Söylem Analizi

Samet Merzifonluoğlu [1,*], Arda Eren [2] & Ercenk Hamarat [3]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bartın Üniversitesi
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Kilis 7 Aralık Üniversitesi
[3] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Gazi Üniversitesi
smerzifonluoglu@bartin.edu.tr

Özet

Başlangıçta gençler arasındaki antisosyal ve rahatsız edici davranışları azaltmaya yönelik bir hareket olarak ortaya çıkmış olsa da, günümüzde karakter ya da erdem eğitimini okullara entegre etmeye yönelik ilgi giderek artmaktadır; bu, sadece gençlerin suç işleme eğilimini önlemekle kalmayıp, onlarda belirli bir dizi kişilik özelliğini de geliştirmek amacıyla yapılmaktadır. Buna göre, belirli erdemleri geliştirerek öğrenciler ve çocuklar, zengin bir yaşam sürme (Kristjansson, 2019), yaşam boyu öğrenen bireyler olma ve daha iyi muhakeme yeteneğine sahip olma fırsatına sahip olurlar (Baehr, 2011). Bu etkilerin yanı sıra, bazıları karakter eğitiminin sağlıklı bir demokrasinin anahtarı olduğunu savunmuş ve öğrencilerin erdemli davranışlar sergileyerek aktif bir vatandaş olmanın erdemli yönünü öğrendikleri yurttaşlık erdemlerinin önemine işaret etmiştir. Olumlu yönlerine rağmen, filozoflar ve eğitimciler karakter eğitiminin veya erdemlerin ampirik olarak sağlam bir temele dayanmayabileceğine dikkat çekmiştir (Olin & Doris, 2014). Örneğin Doris (2021), karakter özellikleri üzerine yapılan araştırmaların genel olarak, davranışlarımızın sağlam kişilik özellikleri veya erdemlerden ziyade çoğunlukla durumsal faktörlerden etkilendiğini savunmuştur. Karakter eğitimine yönelik bu tür tepkilerin yanı sıra, eğitim sosyologlarından da güçlü eleştiriler gelmektedir. Onlara göre, Jubilee Centre ve Narnian Virtues gibi karakter eğitimi girişimleri, karakter gelişimini bireysel bir mesele olarak çerçeveleyen, öğrencileri statükoyu desteklemeye yönlendiren ve tartışmanın toplumsal önemini kısıtlayan neoliberal politikalar uygulamaktadır (Suissa, 2015; Bull & Allen, 2018; Jerome & Kisby, 2022). Başka bir ifadeyle, karakter eğitimi topluma karşı bireyi ön plana çıkararak, öğrencilerin karakter gelişimine bireyci bir bakış açısı getirir. Suissa'nın (2015) belirttiği gibi, bu yaklaşım toplumsal adaletsizlikleri kişisel bir sorun olarak ele alır ve öğrencileri kendi karakter gelişimlerinden sorumlu kılar. Bu bağlamda ve Kristjansson (2013)'un "Karakter eğitimine karşı on mit" başlıklı çalışmasını bir başlangıç noktası olarak alarak, bu makalede Maarif Modeli ve sosyal bilgiler müfredatında erdem kavramının nasıl tanımlandığını analiz etmeye çalışacağız. Eleştirel söylem analizi yöntemini kullanarak, Maarif Modeli'nde neoliberal eğilimlerin nasıl hayata geçirildiğini incelemeye çalışacağız. Erdem etiği ve erdem epistemolojisinden yola çıkarak, "erdem" teriminin gerçek anlamından nasıl farklılaştığını ve neoliberal söylemin gerekliliklerine göre nasıl yeniden şekillendirildiğini inceleyeceğiz. Son olarak, "erdem" kavramının kurgulanışının diğer ülkelerdeki erdem söylemleriyle benzerliklerini ve farklılıklarını ele alacağız.

Anahtar Kelimeler: Erdem, karakter eğitimi, maarif modeli, neo-liberalizm, sosyal bilgiler

Conceptualising Virtue in the Maarif Model and the Social Studies Curriculum: A Discourse Analysis

Samet Merzifonluoğlu [1,*], Arda Eren [2] & Ercenk Hamarat [3]

Abstract

Despite beginning as a movement to alleviate anti-social and disruptive behaviour among youths, there is now a growing interest in integrating character, or virtue, education into schools, not only to prevent youth delinquency but also to cultivate in them a certain set of dispositions. Accordingly, with cultivating certain virtues, students and children have a chance to pursue a flourishing life (Kristjansson, 2019), be lifelong learners, and be better reasoners (Baehr, 2011). Besides these effects, some argued, character education is a key to a healthy democracy, citing the importance of civic virtues where students learn the virtuous side of becoming an active citizen by performing virtuous acts. Despite its salutary sides, philosophers and educators pointed out that character education or virtues might not be on empirically solid ground (Olin & Doris, 2014). For example, Doris (2021) argued that research conducted on character traits generally shows that our behaviour is mostly affected by situational factors, not by robust dispositional character traits or virtues. Besides these pushbacks against character education, there is a strong line of criticism coming from the sociologists of education. For them, character education initiatives such as Jubilee Centre, Narnian Virtues, employ neo-liberal policies, such that they frame character development as an individual issue, steer students into favouring the status quo, and curtail the social importance of discussion (Suissa, 2015; Bull & Allen, 2018; Jerome & Kisby, 2022). In other words, character education prioritises the agent over society, bringing an individualistic perspective to the character development of students. As Suissa (2015) says, they frame societal injustices as a personal issue, making students responsible for their character development. Against this backdrop, and taking Kristjansson (2013)'s label "Ten Myths against character education" as a springboard, in this paper, we will try to analyse how virtue is defined in the Maarif Model and the social studies curriculum. By employing critical discourse analysis, we will try to investigate how neoliberal tendencies are enacted in the Maarif Model. Drawing from virtue ethics and virtue epistemology, we will give an analysis of how the term 'virtue' is distorted from its literal meaning, and is bespoke to the demands of neo-liberal discourse. Finally, we will discuss how the construction of the 'virtue' resembles and differs from virtue discourse in other countries.

Keywords: Virtue, character education, maarif model, neo-liberalism; social studies

2024 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda Mekânsal Düşünme Becerisinin İncelenmesi

Muhammed Özden [1,*], Hatice Irem Çağlar [1], Nur Hilal Dengiz [1] & Beyzanur Yeşilyurt [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
mhmmdzdn@gmail.com

Özet

Mekânsal düşünme becerisi bireyin doğayı, kendisini ve çevresini daha iyi bir şekilde anlamasına yardımcı olan bir beceridir. Bu yönüyle mekânsal düşünme becerisi öğrencilerin bilişsel gelişimlerini destekleyen temel becerilerden biri olarak eğitim süreçlerinde önemli bir yere sahiptir. Bu çalışmanın amacı, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 2024 yılında yayımlanan Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda mekânsal düşünme becerisinin ne şekilde ele alındığının incelenmesidir. Bu kapsamda, programın genel yapısı, öğrenme alanları, öğrenme-öğretme yaşantıları, öğrenme kanıtları ve programlar arası bileşenler üzerinden mekânsal düşünme becerisinin 2024 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'ndaki yeri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Araştırmada nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiştir. Bu yaklaşım çerçevesinde doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın veri kaynağını Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan 2024 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı oluşturmaktadır. Program metni kapsamlı bir şekilde beceriler, öğrenme alanları ve öğrenme-öğretme süreçleri çerçevesinde incelenmiş, mekânsal düşünme becerisiyle ilişkili unsurlar belirlenmiş ve yorumlanmıştır. 2024 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda mekânsal düşünme becerisi programda doğrudan alan becerisi olarak yer almaktadır. Mekânsal düşünme becerisi, öğretim programında alan becerileri ve okuryazarlık becerileriyle birlikte bütünleşik bir yapıda ele alınmaktadır. Özellikle 5. Sınıf 2. Öğrenme alanı "Evimiz Dünya" öğrenme alanı, alan becerilerinde doğrudan bu beceriye yer verilmiştir. Yine aynı öğrenme alanında Öğrenme öğretme yaşantıları köprü kurmada mekânsal düşünmeye teşvik edici sorulara yer verilmektedir. Mekânsal düşünme becerisinin 6. Sınıf 2. Öğrenme alanı "Evimiz Dünya" öğrenme alanında alan becerisi olarak yer aldığı bununla birlikte mekânsal çözümleme becerisininde yer aldığı bulunmuştur. 5. Sınıf 3. Öğrenme alanı "Ortak Mirasımız" öğrenme alanında öğrenme – öğretme yaşantıları köprü kurmada öğrencilere örnek sorular üzerinden bu beceriye yer verilmiştir. 2024 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı incelendiğinde, mekânsal düşünme becerisinin programda Sosyal Bilgiler alan becerisi olarak yer aldığı görülmektedir. Söz konusu beceri, alan becerileri kapsamında tanımlanmakta ve öğretim sürecine bütünleşik bir şekilde yansıtılmaktadır. Bu durum, öğrencilerin çevreyi yorumlama, harita kullanma ve mekânsal farkındalık geliştirme süreçlerinin desteklendiğini göstermektedir. Evimiz Dünya" öğrenme alanında harita kullanımı, konum bilgisi ve insan-çevre etkileşimi üzerinden bu beceriye yer verildiği sonucuna ulaşılmıştır. Haritalar, krokiler ve dijital araçların kullanımı; öğrencilerin gözlem yapmaları ve çevreyi analiz etmeleri yönündeki yönlendirmelerle bu becerinin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Program incelendiğinde mekânsal düşünme becerisinin günlük hayatla ilişkilendirilerek, anlamlı hale getirilmeye çalışıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öğretim programı, mekânsal düşünme, sosyal bilgiler

An Examination of Spatial Thinking Skills in the 2024 Social Studies Curriculum

Muhammed Özden [1,*], Hatice Irem Çağlar [1], Nur Hilal Dengiz [1] & Beyzanur Yeşilyurt [1]

Abstract

Spatial thinking is a skill that enables individuals to better understand nature, themselves, and their surrounding environment. In this respect, spatial thinking holds an important place in educational processes as one of the fundamental skills that support students' cognitive development. The aim of this study is to examine how spatial thinking is addressed in the 2024 Social Studies Curriculum published by the Ministry of National Education. Within this scope, the study seeks to reveal the place of spatial thinking in the 2024 Social Studies Curriculum by analyzing the program's overall structure, learning areas, teaching–learning experiences, learning evidence, and cross-curricular components. A qualitative research approach was adopted in the study. Within this framework, the document analysis method was employed. The data source of the study consists of the 2024 Social Studies Curriculum published by the Ministry of National Education. The curriculum text was comprehensively analyzed in terms of skills, learning areas, and teaching–learning processes; elements related to spatial thinking were identified and interpreted. In the 2024 Social Studies Curriculum, spatial thinking is explicitly included as a domain-specific skill. It is addressed in an integrated manner alongside domain-specific skills and literacy skills within the curriculum. In particular, in the 5th-grade 2nd learning area titled "Our Home: Earth," this skill is directly included among the domain-specific skills. Within the same learning area, teaching–learning experiences incorporate guiding questions that encourage spatial thinking in establishing connections. It was also found that spatial thinking is included as a domain-specific skill in the 6th-grade 2nd learning area, "Our Home: Earth," together with spatial analysis skills. In the 5th-grade 3rd learning area, "Our Common Heritage," this skill is addressed through example questions within teaching–learning experiences aimed at fostering connections. An examination of the 2024 Social Studies Curriculum indicates that spatial thinking is positioned as a domain-specific Social Studies skill. This skill is defined within the scope of domain-specific skills and is integrated into the teaching process. This situation demonstrates that students' abilities to interpret their environment, use maps, and develop spatial awareness are supported. It has been concluded that, particularly within the "Our Home: Earth" learning area, spatial thinking is emphasized through map use, location knowledge, and human–environment interaction. The use of maps, sketches, and digital tools, along with guidance encouraging students to observe and analyze their environment, aims to develop this skill. Furthermore, the curriculum seeks to make spatial thinking meaningful by relating it to everyday life.

Keywords: Curriculum, spatial thinking, social studies

2018 ve 2024 4.Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programlarının Karşılaştırmalı Analizi

Enes Çolak [1,*] & Fatma Budak [2]

[1] Sınıf Öğretmenliği Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
enescolakk60@gmail.com

Özet

Bu araştırma, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan 2018 ve 2024 4. sınıf Sosyal Bilgiler dersi öğretim programlarını karşılaştırmalı olarak incelemektedir. Bu kapsamda iki program arasındaki değişimler; program yaklaşımı, genel amaçlar, öğrenme alanları, öğrenme çıktıları/kazanımlar, beceriler ve değerler boyutları üzerinden değerlendirilmektedir. Araştırmanın kuramsal temeli üç eksende kurulmuştur: Tyler'ın amaç odaklı program tasarımı, genel amaçlar ile öğrenme çıktıları arasındaki ilişkiyi çözümlemek için; Taba'nın tümevarımsal yaklaşımı, programın yapılandırılmasında ihtiyaç, içerik ve uygulama ilişkisini tartışmak için; CIPP modelinin özellikle bağlam ve girdi boyutları ise programların vizyonu, yaklaşımı ve içerik örgüsünü değerlendirmek için kullanılmıştır. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde doküman incelemesi yöntemiyle yürütülmüş; veri kaynaklarını Millî Eğitim Bakanlığının resmî internet sitesinden erişilen 2018 ve 2024 4. sınıf Sosyal Bilgiler öğretim programları oluşturmuştur. Veriler, araştırma soruları doğrultusunda belirlenen dört tema altında betimsel analiz yoluyla çözümlenmiştir: programların vizyon, yaklaşım ve genel amaçları; öğrenme alanları ve kazanım/öğrenme çıktısı yapısı; beceriler boyutu; değerler boyutu. Bulgular, 2024 programının 2018 programına göre daha farklı ve bütüncül bir yapı ortaya koyduğunu göstermektedir. 2018 programında yedi öğrenme alanı ve 33 kazanım yer alırken, 2024 programında öğrenme alanı sayısı altıya inmiş, "kazanım" kavramı yerini "öğrenme çıktısı"na bırakmış ve toplam çıktı sayısı 17 olarak düzenlenmiştir. Bu değişim, programın daha tematik ve bütünleşik bir yapı içinde kurgulandığını düşündürmektedir. Benzer bir dönüşüm beceriler boyutunda da görülmektedir. 2018 programında beceriler tek bir liste hâlinde sunulurken, 2024 programında alan becerileri, kavramsal beceriler, sosyal-duygusal öğrenme becerileri ve okuryazarlık becerileri biçiminde daha sistemli bir sınıflandırma yapılmıştır. Değerler boyutunda da sayıdan çok içerik ve sunum mantığının değiştiği görülmektedir. 2024 programı, bazı temel değerleri korurken yeni değer alanlarını da daha görünür hâle getirmiştir. Bu çerçevede 2024 programı, beceri, değer ve program bileşenleri arasındaki ilişki bakımından daha planlı ve bütüncül bir yapı ortaya koymaktadır. Sonuç olarak bu çalışma, 2024 sosyal bilgiler öğretim programının 2018 programına göre daha bütüncül ve daha sistemli bir anlayışla kurgulandığını ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler dersi, öğretim programı, karşılaştırmalı analiz

A Comparative Analysis of the 2018 and 2024 Fourth-Grade Social Studies Curricula

Enes Çolak [1,*] & Fatma Budak [2]

Abstract

This study comparatively examines the 2018 and 2024 fourth-grade Social Studies curricula issued by the Turkish Ministry of National Education. Within this scope, the changes between the two curricula are evaluated in terms of curriculum approach, general aims, learning areas, learning outcomes/attainments, skills, and values. The theoretical foundation of the study is built on three axes. Tyler's objective-based curriculum design was used to analyse the relationship between general aims and learning outcomes; Taba's inductive approach was employed to discuss the relationship among needs, content, and implementation in curriculum construction; and the context and input dimensions of the CIPP model were used to evaluate the vision, approach, and content organization of the curricula. The research was conducted within the qualitative research paradigm using document analysis. The data sources consisted of the 2018 and 2024 fourth-grade Social Studies curricula accessed through the official website of the Ministry of National Education. The data were analysed through descriptive analysis under four themes determined in line with the research questions: the vision, approach, and general aims of the curricula; the structure of learning areas and attainments/learning outcomes; the skills dimension; and the values dimension. The findings indicate that the 2024 curriculum presents a more integrated and systematic structure than the 2018 curriculum. While the 2018 curriculum included seven learning areas and 33 attainments, the 2024 curriculum reduced the number of learning areas to six, replaced the concept of "attainment" with "learning outcome," and reorganized the total number of outcomes as 17. This change suggests that the curriculum has been designed within a more thematic and integrated structure. A similar transformation is also evident in the skills dimension. Whereas skills in the 2018 curriculum were presented as a single list, the 2024 curriculum introduced a more systematic classification in the form of domain-specific skills, conceptual skills, social-emotional learning skills, and literacy skills. In the values dimension, the main change appears not in number but in content and logic of presentation. The 2024 curriculum preserves certain core values while making new value areas more visible. In this respect, it offers a more planned and integrated structure in terms of the relationship among skills, values, and curriculum components. In conclusion, this study demonstrates that the 2024 Social Studies curriculum was constructed with a more integrated and systematic understanding than the 2018 curriculum.

Keywords: Social studies course, curriculum, comparative analysis

2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Çerçevesinde Fen Bilimleri ve Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programları: Disiplinler Arası İlişkiler Bağlamında Karşılaştırmalı Analiz

Özge Çiçek Şentürk [1] & Mehmet Şentürk [2,*]
[1] Fen Bilgisi Öğretmenliği Kilis 7 Aralık Üniversitesi
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Kilis 7 Aralık Üniversitesi
drmehmet61@yandex.com

Özet

İnsanın toplumsal yaşam içerisinde karşılaştığı sorunlar genellikle tek bir disiplini ilgilendiren ya da tek bir disipline ait bilgi ve becerilerle çözümlenecek sorunlar değildir. Bu durum, eğitim süreçlerinin de disiplinler arası bir yapıya sahip olmasını zorunlu kılmaktadır. Disiplinler arası bir eğitim süreci, toplumsal hayatta karşılaşılabilecek sorunların çözümünde olduğu gibi, farklı çalışma alanları arasında bağlar kuran ve bu bağlarla bilgi ve becerileri transfer eden esnek bir zihinsel yapıyı temsil eder. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli çerçevesinde hazırlanan öğretim programları da disiplinler arası bir öğretim yapısını desteklemektedir. Bu çalışmada Fen bilimleri ve sosyal bilgiler öğretim programlarını disiplinler arası ilişkiler bağlamında analiz etmek ve bu iki öğretim programının birbirini hangi temalarda ve ne ölçüde desteklediğini ortaya koymak amaçlanmıştır. Çalışmada 2024 yılında yürürlüğe girmiş olan fen bilimler ve sosyal bilgiler dersi öğretim programları veri kaynakları olarak görülmüştür. Programların öğrenme çıktıları, öğrenme-öğretme yaşantıları, köprü kurma ve farklılaştırma bölümleri incelenmiştir. Çalışmada betimsel analiz ve tematik analiz kullanılmıştır. 2024 Fen Bilimleri Öğretim Programı içerisinde 4. sınıfta "Mıknatısı Keşfediyorum"; 5. sınıfta "Canlıların Yapısına Yolculuk" "Maddenin Doğası" ve "Sürdürülebilir Yaşam ve Geri Dönüşüm"; 6. sınıfta "Maddenin Ayırt Edici Özellikleri" ve "Sürdürülebilir Yaşam ve Etkileşim"; 7. sınıfta "Sürdürülebilir Yaşam ve Enerji"; 8. sınıfta "Mevsimler ve İklim ve "Yaşamın Gizemi" ünitelerinde sosyal bilgiler dersi ile bağ kurulmuştur. 2024 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı içerisinde 4. sınıfta "Evimiz Dünya" "Hayatımızdaki Ekonomi" ve "Teknoloji ve Sosyal Bilimler"; 5. ve 7. sınıfta "Teknoloji ve Sosyal Bilimler" öğrenme alanlarında fen bilimleri dersi ile bağ kurulmuştur. Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programında FB.5.3.1.1., FB.5.3.1.2., FB.5.5.4.2, FB.7.7.2.1., FB.8.1.2.1. ve FB.8.3.3.1. kodlu öğrenme çıktılarında doğrudan ilişki, diğer ünitelerde ise disiplinler arası ilişki boyutunda ilişkiler kurulmuştur. Ancak Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında fen bilimleri dersiyle disiplinler arası ilişki boyutunda ilişkiler kurulmuştur. Kurulan bu ilişkilerin sürdürülebilirlik, çevre ve afet eğitimi, bilim ve bilim insanları, ortak kültürel miras, teknoloji ve toplum temalarında yoğunlaşmıştır. Fen bilimleri öğretim programında ekolojik piramit, madde döngüleri ve geri dönüşümün fiziksel/kimyasal boyutlarıyla ele alınırken sosyal bilgiler öğretim programında bu konular sıfır atık, atık yönetimi, doğal kaynakların sınırlılığı, bilinçli tüketicilik bağlamında sosyal ve ekonomik boyutlarıyla ele alınmıştır. Fen Bilimleri öğretim programında İbni Sina, Biruni, Cezeri, Ali Kuşçu gibi Türk-İslam bilim tarihinde adı geçen isimlerin fen bilimleri açısından katkıları ele alınırken sosyal bilgiler öğretim programında Afet İnan, Doğan Cüceloğlu, Ufuk Esin, Oktay Sinanoğlu, Halil İnalcık, Fuat Sezgin gibi sosyal bilimlerle ilgilenen bilim insanlarının katkıları ele alınmıştır. Fen bilimleri öğretim programında teknolojik gelişmeler mühendislik ve tasarım becerileri kapsamında ele alınırken sosyal bilgiler öğretim programında teknolojik gelişmeler toplum hayatına ve kültürel değişime etkileri, dijital vatandaşlık boyutları ve çalışkanlık değeri kapsamında ele alınmaktadır. Sonuç olarak, 2024 Fen Bilimleri ve Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarının birbirini çeşitli yönlerden tamamladığı görülmüştür. Fen bilimleri öğretim

programında yer alan bilimsel gerçeklerle sosyal bilgilerin ele aldığı toplumsal konular ilişkilendirilerek bütüncül bir yapı sunulmuştur. Bu iki farklı öğretim programındaki ilişkinin sınıfa ve öğrencilere daha etkin bir şekilde yansıtılabilmesi için öğretmenlerin ders planlarını iş birlikli şekilde geliştirmeleri önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Fen bilimleri, sosyal bilgiler, öğretim programı

Science and Social Studies Curriculum in the Framework of the 2024 Century of Türkiye Education Model: A Comparative Analysis in the Context of Interdisciplinary Relationships

Özge Çiçek Şentürk [1] & Mehmet Şentürk [2,*]

Abstract

The problems encountered by individuals in social life are generally not issues that concern a single discipline or can be solved with the knowledge and skills of a single field. This situation necessitates that educational processes also possess an interdisciplinary structure. An interdisciplinary educational process represents a flexible mental structure that establishes links between different fields of study and transfers knowledge and skills through these links, just as in solving problems encountered in social life. The curriculum prepared within the framework of the Century of Türkiye Education Model also supports an interdisciplinary teaching structure. This study aims to analyze the science and social studies curricula in the context of interdisciplinary relationships and to reveal in which themes and to what extent these two curricula support each other. The science and social studies curricula, which came into effect in 2024, were used as the primary data sources. The learning outcomes, teaching-learning experiences, bridging, and differentiation sections of the programs were examined. Descriptive and thematic analysis methods were employed in the study. In the 2024 Science Curriculum, connections were established with the social studies course in the following units: “Discovering the Magnet” (Grade 4); “Journey to the Structure of Living Things,” “The Nature of Matter,” and “Sustainable Life and Recycling” (Grade 5); “Distinguishing Properties of Matter” and “Sustainable Life and Interaction” (Grade 6); “Sustainable Life and Energy” (Grade 7); “Seasons and Climate” and “The Mystery of Life” (Grade 8). In the 2024 Social Studies Curriculum, connections were established with the Science course in the learning areas of “Our Home: The World,” “Economy in Our Lives,” and “Technology and Social Sciences” (Grade 4); and “Technology and Social Sciences” (Grades 5 and 7). While direct relationships were established in learning outcomes FB.5.3.1.1., FB.5.3.1.2., FB.5.5.4.2, FB.7.7.2.1., FB.8.1.2.1., and FB.8.3.3.1. in the Science Curriculum, interdisciplinary relationships were established in other units. In the Social Studies Curriculum, however, all relationships with the Science course were established at the level of interdisciplinary interaction. These established relationships are concentrated on the themes of sustainability, environment and disaster education, science and scientists, common cultural heritage, and technology and society. While ecological pyramids, material cycles, and the physical/chemical dimensions of recycling are addressed in the science curriculum, these topics are handled in the Social Studies Curriculum through their social and economic dimensions in the context of zero waste, waste management, the limitation of natural resources, and conscious consumerism. The Science Curriculum covers the contributions of figures such as İbni Sina, Biruni, Cezeri, and Ali Kuşçu to the history of science, whereas the Social Studies Curriculum focuses on the contributions of social scientists such as Afet İnan, Doğan Cüceloğlu, Ufuk Esin, Oktay Sinanoğlu, Halil İnalcık, and Fuat Sezgin. Furthermore, technological developments are handled within the scope of engineering and design skills in the Science Curriculum, while the Social Studies Curriculum addresses them through their effects on social life and cultural change, digital citizenship dimensions, and the value of industriousness. In conclusion, it has been observed that the 2024 Science and Social Studies Curricula complement each other in various aspects. A holistic structure has been presented by relating the scientific facts in the Science Curriculum

with the social issues addressed in social studies. To reflect this relationship more effectively in the classroom, it is recommended that teachers develop their lesson plans collaboratively.

Keywords: Science, social studies, curriculum

2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Öğretim Programında Yer Alan Yöntem, Teknik, Materyal ve Edebi Türlerin İncelenmesi

Fatih Tıkman [1], Mehmet Şentürk [1,*] & Ömer Faruk Incili [2]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Kilis 7 Aralık Üniversitesi
[2] Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Kilis 7 Aralık Üniversitesi
drmehmet61@yandex.com

Özet

Bilimsel, teknolojik ve pedagojik gelişmeler ışığında değişen dünya koşulları göz önünde bulundurularak birçok sistem, kurum ve kuruluş güncellemeler yapmaktadır. Bu bağlamda eğitim-öğretim sistemleri ve öğretim programları da yeniden yapılandırılmaktadır. Her ülkede olduğu gibi Türkiye'de de öğretim programları belli aralıklarla güncellenmektedir. Türkiye'de en son güncelleme, 2024 yılında Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM) referans alınarak gerçekleştirilmiştir. Okul öncesinden 12. sınıfa kadar bütün kademelerdeki derslerin programları TYMM'ye göre yapılandırılmıştır. Yapılandırılan derslerden biri de Sosyal bilgiler öğretim programıdır. Bu çalışmanın temel amacı, 2024 yılında güncellenen TYMM Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda (4-7. sınıf) kullanılması tavsiye edilen öğretim yöntem-teknikleri, materyal çeşitliliği ve edebi türleri incelemektir. Bu araştırmanın bulgularının hem görev yapan sosyal bilgiler öğretmenlerine hem de öğretmen adaylarını yetiştiren eğitimcilere rehberlik edeceği düşünülmektedir. Araştırma, yeni programın öğrenme-öğretme sürecini hangi araç ve stratejilerle zenginleştirmeyi hedeflediğini ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu çalışma yalnızca öğretim programı metniyle sınırlı tutulmuş olup uygulama sürecini kapsamamaktadır. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırma verileri, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan 2024 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı metni analiziyle elde edilmiştir. Program metni; öğretim yöntem-teknikleri, öğretim materyalleri ve sürece dahil edilen edebi türler açısından betimsel analize tabi tutulmuştur. Veriler iki araştırmacı tarafından analiz edilmiştir. Analiz sürecinde araştırmacılar, görüş ayrılığı yaşanan noktalarda bir araya gelerek uzlaşma sağlamışlardır. Elde edilen veriler, kullanım sıklıklarına göre sıralanmıştır. Yapılan incelemeler sonucunda programda yöntem-teknik çeşitliliğin oldukça yüksek olduğu saptanmıştır. En sık vurgulanan teknikler arasında beyin fırtınası ve örnek olay ilk sırada yer alırken; bunları tartışma, büyük grup tartışması, 5n1k, grup çalışması, soru-cevap, balık kılçığı ve kavram haritası izlemektedir. Materyal boyutunda ise öğretim sürecini destekleyecek zengin bir materyal çeşitliliğine yer verildiği tespit edilmiştir. Bu materyaller arasında özellikle afiş, poster, harita (dilsiz ve dijital), haber metinleri, mektuplar, kavram ağları, sınıflama tabloları, sloganlar ve tarih şeritleri ön plana çıkmaktadır. Programda hikâye, şiir, karikatür ve çizgi roman gibi edebi türlerin de ders sürecine entegre edilmesi tavsiye edilmektedir. Yapılan incelemeler, 2024 Sosyal Bilgiler Programı'nın sadece yöntem ve tekniklerle sınırlı kalmadığını, materyal ve edebi içeriklerle zenginleştirildiğini göstermektedir. Programda yer alan yöntem, teknik ve materyallere yönelik uygulama örneklerine yer verilmiş olması, Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nın sahada etkili bir şekilde hayata geçirilmesini kolaylaştıracaktır. Bu doğrultuda, öğretim programında yer alan yöntem ve tekniklerin sınıflarda etkin kullanımını desteklemek amacıyla, somut uygulama örneklerini içeren kapsamlı bir etkinlik uygulama kılavuz kitapçığının yayımlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, sosyal bilgiler, öğretim materyalleri, edebi türler, yöntem ve teknikler

An Investigation of Methods, Techniques, Materials, and Literary Genres in the 2024 Century of Türkiye Education Model Social Studies Curriculum

Fatih Tıkman [1], Mehmet Şentürk [1,*] & Ömer Faruk Incili [2]

Abstract

In light of scientific, technological, and pedagogical developments, many systems and institutions undergo updates to adapt to changing global conditions. In this context, educational systems and curricula are being restructured accordingly. As in many countries, curricula in Türkiye are updated at certain intervals. The most recent update in Türkiye was carried out in 2024, taking the Century of Türkiye Education Model (TYMM) as a reference. Curricula for all levels, from pre-school to the 12th grade, have been structured according to the TYMM. One of these restructured curricula is the Social Studies Curriculum. The primary aim of this study is to examine the teaching methods-techniques, material diversity, and literary genres recommended for use in the 2024 TYMM Social Studies Curriculum (Grades 4-7). The findings of this research are expected to provide guidance to both practicing social studies teachers and educators training teacher candidates. The study aims to reveal the tools and strategies the new curriculum employs to enrich the learning-teaching process. This study is limited to the curriculum text and does not cover the implementation process. The qualitative research method was employed in this study. The research data were obtained through the analysis of the 2024 Social Studies Curriculum text published by the Ministry of National Education. The curriculum text was subjected to descriptive analysis in terms of teaching methods-techniques, instructional materials, and literary genres integrated into the process. The data were analyzed by two researchers. During the analysis process, the researchers reached a consensus on points of disagreement before proceeding. The obtained data were ranked according to their frequency of use. As a result of the investigation, it was determined that the variety of methods and techniques in the curriculum is considerably high. While brainstorming and case studies are the most frequently emphasized techniques, they are followed by discussion, large group discussion, 5W1K, group work, question-answer, fishbone, and concept maps. Regarding the material dimension, it was found that a rich variety of materials is provided to support the teaching process. Among these materials, posters, maps (mute and digital), news texts, letters, concept webs, classification tables, slogans, and timelines stand out. The curriculum also recommends the integration of literary genres such as stories, poems, cartoons, and comics into the instructional process. The findings indicate that the 2024 Social Studies Curriculum is not limited to methods and techniques but is also enriched with diverse materials and literary content, presenting a multidimensional structure. The inclusion of application examples for the methods, techniques, and materials in the curriculum will facilitate the effective implementation of the Social Studies Curriculum in the field. Accordingly, it is recommended to publish a comprehensive “Activity Implementation Manual” containing concrete application examples for the methods and techniques included in the curriculum to support their effective use in classrooms.

Keywords: Century of Türkiye Education Model, social studies, ınstructional materials, literary genres, methods and techniques

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin (TYMM) Sosyal Bilgiler Öğrenme-Öğretme Sürecine Yansımaları

Büşra Bekmezci [1] & Galip Öner [1,*]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Erciyes Üniversitesi
galiponer@erciyes.edu.tr

Özet

Türkiye'de 2024-2025 eğitim-öğretim yılından itibaren bilgi, beceri, değer ve eğilime sahip, yetkin ve erdemli insan yetiştirmek amacıyla Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM) tüm eğitim düzeylerinde kademeli olarak uygulanmaya başlamıştır. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ile geleneksel vatandaşlık tanımının ötesine geçilerek millî, manevi ve insani değerlerle yoğrulmuş, belirli yetkinliklere sahip etkin bir vatandaş yetiştirmeye odaklanılmaktadır. Bu bağlamda Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli hedeflerinin, özü itibarıyla bir değerler eğitimi dersi olan sosyal bilgilerin etkin vatandaşlık, toplumsal katılım, değer kazanımı gibi hedefleriyle pek çok noktada kesiştiği görülmektedir. Dolayısıyla sosyal bilgiler, bu yeni vatandaşlık vizyonunun sınıf içi uygulamalarla hayata geçirileceği en temel derslerden biri olarak öne çıkmaktadır. Bu bağlamda araştırmanın amacı Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin Sosyal Bilgiler dersi öğrenme-öğretme sürecine yansımalarını idareci, öğretmen ve öğrenci görüşleri doğrultusunda bütüncül bir perspektifle ortaya koymaktır. Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışmasının kullanıldığı bu araştırmanın çalışma grubunu 4 farklı ortaokulda görev yapan 4 idareci, 8 Sosyal Bilgiler öğretmeni ile 16 altıncı sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu belirlemede amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme tekniği kullanılmıştır. Bu doğrultuda belirlenen ölçütler öğretmenler için Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli sosyal bilgiler dersi öğretim programını, modelin uygulamaya konulduğu 2024-2025 eğitim-öğretim yılından itibaren son iki eğitim yılı boyunca kesintisiz olarak uyguluyor olmaktır. İdareciler için sosyal bilgiler branşından olup modelin uygulama sürecinde okul yönetiminde aktif olarak görev yapma ölçütü aranmıştır. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında hazırlanan sosyal bilgiler dersini 5. sınıftan itibaren deneyimliyor olmaları nedeniyle ise 6. sınıf öğrencileri araştırmaya dahil edilmiştir. Araştırmada veriler yarı yapılandırılmış görüşme formları aracılığıyla elde edilmiştir. Veriler nitel veri analiz tekniklerinden betimsel ve içerik analizi birlikte kullanılarak çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda katılımcıların Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'ne yönelik farkındalıklarının yüksek ancak modelin sınıf içi uygulamalarda ve okul iklimine yansıması hususunda birtakım problemlerin olduğu ortaya koyulmuştur. Özellikle kuramsal çerçeve ile uygulama sahası arasındaki uyumun artırılması için hizmet içi eğitimlere ve materyal geliştirme süreçlerine ihtiyaç duyulduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: TYMM, sosyal bilgiler, durum çalışması

The Reflections of the Turkish Century Education Model (TYMM) on the Social Studies Learning-Teaching Process

Büşra Bekmezci [1] & Galip Öner [1,*]

Abstract

In Türkiye starting in the 2024-2025 academic year, the Turkish Century Education Model (TYMM) has been gradually implemented at all educational levels to raise competent and virtuous individuals with knowledge, skills, values, and inclinations. The Turkish Century Education Model focuses on cultivating effective citizens imbued with national, spiritual, and human values, and possessing specific competencies, moving beyond the traditional definition of citizenship. In this context, it is observed that the goals of the Turkish Century Education Model intersect with those of social studies, which is essentially a values education subject, in terms of effective citizenship, social participation, and value acquisition. Therefore, social studies stands out as one of the most fundamental subjects where this new citizenship vision will be implemented through classroom practices. In this context, this research aims to examine the impact of the Turkish Century Education Model on the learning-teaching process in the Social Studies course from a holistic perspective, based on the views of administrators, teachers, and students. This research, which uses a case study approach within qualitative research methods, includes a study group comprising 4 administrators, 8 Social Studies teachers, and 16 sixth-grade students from 4 different middle schools. The criterion sampling technique, a type of purposeful sampling, was used to determine the study group. The criteria for teachers were: consistently implementing the Turkish Century Education Model's social studies curriculum for the last two academic years, starting from the 2024-2025 academic year when the model was implemented; being from the social studies branch and actively participating in school administration during the model's implementation process; and 6th-grade students, who have been experiencing the social studies curriculum prepared within the framework of the Turkish Century Education Model since the 5th grade. Data were collected through semi-structured interview forms. Descriptive and content analysis were used together to analyze the data. The results showed that while participants had a high level of awareness of the Turkish Century Education Model, there were some problems with its application in classrooms and its reflection in the school climate. It has been determined that in-service training and material development processes are needed, particularly to increase the alignment between the theoretical framework and the field of application.

Keywords: TYMM, social studies, case study

2018 ve 2024 Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarında Coğrafya Kazanımlarındaki Değişimin Uluslararası Çerçevede Yirmi Birinci Yüzyıl Becerileri Bağlamında İncelenmesi

Inci Taşkıran [1,*] & Yılmaz Geçit [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
inci_taskiran24@erdogan.edu.tr

Özet

Bu çalışmanın amacı, 2018 ve 2024 Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarında yer alan coğrafya kazanımlarında meydana gelen değişimi incelemek ve bu değişimin uluslararası eğitim yaklaşımlarında öne çıkan yirmi birinci yüzyıl becerileri ile ne düzeyde örtüştüğünü ortaya koymaktır. Güncel eğitim anlayışında öğretim programlarının odağının, yalnızca bilgiyi aktarmaktan ziyade öğrencilerin düşünme, analiz etme ve problem çözme becerilerini geliştirmeye yöneldiği görülmektedir. Bu çerçevede coğrafya eğitimi, bireyin yaşadığı çevreyi anlamlandırmasına, mekânsal ilişkileri çözümlemesine ve karşılaştığı sorunlara yönelik çözüm üretmesine katkı sunan önemli bir öğrenme alanı olarak değerlendirilmektedir. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı kapsamında doküman incelemesi deseni doğrultusunda yürütülmüştür. Bu kapsamda 2018 ve 2024 öğretim programlarında yer alan coğrafya ile ilişkili öğrenme çıktıları belirlenmiş; elde edilen veriler, içerik analizi çerçevesinde temalar altında toplanarak karşılaştırmalı biçimde incelenmiştir. Analiz sürecinde kazanımların bilişsel düzeyleri, beceri yönelimleri, çevresel ve toplumsal bağlamla kurduğu ilişki ile öğrenci merkezli öğrenme anlayışıyla uyumu dikkate alınmıştır. Elde edilen bulgular, 2018 öğretim programında yer alan 33 coğrafya kazanımının, 2024 programında 19 öğrenme çıktısına dönüştürülerek sadeleştirildiğini göstermektedir. Ancak bu değişimin yalnızca sayısal bir azalmayı değil, aynı zamanda beceri odaklı bir yoğunlaşmayı ifade ettiği anlaşılmaktadır. 2024 programında coğrafya öğrenme çıktılarının daha bütüncül bir yapı kazandığı; mekânsal düşünme, çevresel farkındalık ve sorgulamaya dayalı öğrenme süreçlerinin daha görünür hale geldiği belirlenmiştir. Bunun yanı sıra programın coğrafi bilgiyi "Erdem–Değer–Eylem" bütünlüğü içinde ele aldığı ve öğrenciyi mekânsal problemlere çözüm geliştiren etkin bir katılımcı konumuna taşıdığı görülmektedir. Söz konusu dönüşümün, uluslararası eğitim yaklaşımlarıyla önemli ölçüde paralellik gösterdiği; özellikle yirmi birinci yüzyıl becerileri yaklaşımı ile Michael Fullan tarafından ortaya konulan derin öğrenme anlayışında yer alan karakter, vatandaşlık, eleştirel düşünme, yaratıcılık, iletişim ve iş birliği boyutlarıyla kuramsal bir uyum sergilediği değerlendirilmektedir. Sonuç olarak bu çalışma, 2024 öğretim programının coğrafya eğitimini bilgi aktarımına dayalı yapıdan uzaklaştırarak beceri temelli ve yaşamla ilişkilendirilen bir öğrenme alanına dönüştürdüğünü ortaya koymaktadır. Bununla birlikte bu dönüşümün sınıf içi uygulamalardaki karşılığının, öğretmenlerin programı yorumlama becerileri ve pedagojik uygulama yeterlikleriyle doğrudan bağlantılı olduğu düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Coğrafya eğitimi, öğretim programı değişimi, yirmi birinci yüzyıl becerileri, kazanım analizi, doküman incelemesi

Examination of Changes in Geography Learning Outcomes in the 2018 and 2024 Social Studies Curricula within the Framework of Twenty First Century Skills

Inci Taşkıran [1,*] & Yılmaz Geçit [1]

Abstract

The aim of this study is to examine the changes in geography-related learning outcomes in the 2018 and 2024 Social Studies Curricula and to determine the extent to which these changes align with twenty first century skills emphasized in international educational approaches. In contemporary educational perspectives, the focus of curricula has shifted from merely transmitting knowledge to fostering students' abilities to think, analyze, and solve problems. Within this context, geography education is considered a significant field that enables individuals to make sense of their environment, interpret spatial relationships, and develop solutions to real-life issues. The study was conducted using a qualitative research approach through a document analysis design. Geography-related learning outcomes in the 2018 and 2024 curricula were identified and examined comparatively. The data were analyzed by organizing them into thematic categories within the framework of content analysis. The analysis focused on cognitive levels, skill orientations, connections with environmental and social contexts, and alignment with student-centered learning principles. The findings indicate that the 33 geography learning outcomes in the 2018 curriculum were transformed into 19 learning outcomes in the 2024 curriculum. However, this change reflects not only a numerical reduction but also a shift toward a more skill-focused and concentrated structure. The 2024 curriculum presents a more integrated framework, with stronger emphasis on spatial thinking, environmental awareness, and inquiry-based learning processes. Furthermore, it frames geographical knowledge within a "virtue–value–action" perspective and positions students as active participants who generate solutions to spatial problems. The results also show that this transformation demonstrates a significant parallel with international educational perspectives, particularly in relation to twenty first century skills and the deep learning framework proposed by Michael Fullan, which highlights character, citizenship, critical thinking, creativity, communication, and collaboration. In conclusion, the study suggests that the 2024 curriculum moves geography education beyond a knowledge transmission model toward a competency-based and life-oriented learning approach. However, the extent to which this transformation is reflected in classroom practices is closely related to teachers' curriculum interpretation skills and pedagogical competencies.

Keywords: Geography education, curriculum change, twenty first century skills, learning outcome analysis, document analysis

2005, 2018 ve 2024 Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarında Türk Dünyası

Öznur Gözde Ulukanoğlu [1,*] & Ali Meydan [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
gozdeulukanoglu@gmail.com

Özet

Bu çalışma, Türkiye'de Sosyal Bilgiler öğretim programlarında Türk Dünyası kavramının temsil biçimlerini ve programlar arası değişimlerini kapsamlı bir şekilde incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın temel problemi, "2005, 2018 ve 2024 Sosyal Bilgiler öğretim programlarında Türk Dünyası kavramı nasıl temsil edilmektedir ve bu temsil biçimleri dönemler arasında nasıl değişmiştir?" şeklinde belirlenmiştir. Temsil biçimleri, Türk Dünyası kavramının öğretim programlarında coğrafi, tarihsel, kültürel, siyasal/kurumsal ve değerler boyutları çerçevesinde hangi içerik, tema ve bağlamlar üzerinden ele alındığını ve nasıl yapılandırıldığını ifade etmektedir. Bu bağlamda Türk Dünyası, yalnızca coğrafi bir birliktelik olarak değil; ortak tarihsel miras, dil, kültür, kimlik ve günümüz uluslararası iş birlikleri çerçevesinde çok boyutlu bir yapı olarak ele alınmaktadır. Araştırma nitel bir çalışma olup doküman analizi yöntemiyle yürütülmüştür. Çalışmanın kapsamını Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan 2005, 2018 ve 2024 Sosyal Bilgiler öğretim programları oluşturmaktadır. Çalışmanın veri kaynaklarını 2005, 2018 ve 2024 Sosyal Bilgiler öğretim programlarında Türk Dünyası kavramının temsil biçimleri oluşturmuştur. Veriler, yapılandırılmış doküman analiz formu aracılığıyla toplanmış; içerik ve tematik analiz teknikleriyle analiz edilmiştir. Kodlama sürecinde tema, kategori ve kodlar oluşturulmuş, bağımsız gözlemci kontrolü ile güvenirlik sağlanmıştır. Ayrıca analiz sürecinde elde edilen bulgular karşılaştırmalı bir bakış açısıyla değerlendirilmiş ve programlar arası süreklilik ve değişim unsurları ortaya konulmuştur. Araştırma bulgularında yaptığımız çıkarımlara göre 2005 programında Türk Dünyası kavramının genellikle "komşu ülkeler" ve "kültürel bağlar" ekseninde sınırlı kaldığını, 2018 programında kültürel ve tarihsel öğelerle temsilin genişlediğini, 2024 programında ise Türk Dünyası'nın değerler, ortak gelecek vizyonu ve stratejik/kurumsal bağlamlarla (örneğin Türk Devletleri Teşkilatı) daha sistematik bir yapıya kavuştuğunu göstermekteyiz. Bu durum, kavramın zaman içerisinde yüzeysel bir tanımlamadan çok boyutlu ve bütüncül bir anlayışa doğru evrildiğini ortaya koymaktadır. Analizler, program kazanımlarının içerik açıklamalarıyla uyumlu bir şekilde tematik kategorilere ayrıldığını ve kavramın farklı boyutlarının sistematik olarak işlendiğini ortaya koymuştur. Bu doğrultuda, Türk Dünyası temsillerinin programlarda kazandığı bütüncül yapının ders kitaplarına da aynı şekilde yansıtılması, öğretmen eğitim programlarında farkındalığın artırılması ve öğrencilerin aktif öğrenme yöntemleriyle Türk Dünyası konularında deneyim kazanmalarını sağlayacak etkinliklerin geliştirilmesi önerilmektedir. Ayrıca öğrencilerin Türk Dünyası'na yönelik bilinç, aidiyet ve farkındalık düzeylerinin artırılması, kültürel sürekliliğin ve ortak kimlik algısının güçlendirilmesi açısından önemli görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, öğretim programı, Türk dünyası, doküman analizi, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli

The Turkic World in The 2005, 2018, and 2024 Social Studies Curricula

Öznur Gözde Ulukanoğlu [1,*] & Ali Meydan [1]

Abstract

This study aims to comprehensively examine the representations of the concept of the Turkic World in Social Studies curricula in Türkiye and the changes across different curricula. The main research problem is defined as follows: "How is the concept of the Turkic World represented in the 2005, 2018, and 2024 Social Studies curricula, and how do these representations differ across periods?" In this study, representations refer to how the concept of the Turkic World is addressed and structured within the curricula in terms of geographical, historical, cultural, political/institutional, and value-based dimensions, as well as through which content, themes, and contexts it is presented. In this context, the Turkic World is considered not merely as a geographical entity but as a multidimensional structure encompassing shared historical heritage, language, culture, identity, and contemporary international cooperation. The research is designed as a qualitative study and conducted using the document analysis method. The scope of the study consists of the 2005, 2018, and 2024 Social Studies curricula published by the Ministry of National Education. The data sources of the study are the representations of the concept of the Turkic World within these curricula. The data were collected through a structured document analysis form and analyzed using content and thematic analysis techniques. During the coding process, themes, categories, and codes were developed, and reliability was ensured through independent observer verification. In addition, the findings obtained during the analysis process were evaluated from a comparative perspective, and the elements of continuity and change among the curricula were identified. According to the findings of the study, the concept of the Turkic World in the 2005 curriculum is generally limited to the axes of "neighboring countries" and "cultural ties," reflecting a relatively narrow framework. In the 2018 curriculum, representations expand to include cultural and historical elements, while in the 2024 curriculum, the Turkic World gains a more systematic structure through values, a shared future vision, and strategic/institutional contexts (e.g., the Organization of Turkic States). This indicates that the concept has evolved over time from a relatively superficial definition toward a more comprehensive and multidimensional understanding. The analyses reveal that curriculum outcomes are categorized thematically in alignment with content descriptions and that different dimensions of the concept are addressed systematically. In this regard, it is recommended that the holistic structure of Turkic World representations in curricula be consistently reflected in textbooks, that awareness be increased in teacher education programs, and that activities be developed to enable students to gain experience in Turkic World topics through active learning methods. Furthermore, enhancing students' awareness, sense of belonging, and understanding of the Turkic World is considered important in terms of strengthening cultural continuity and a shared sense of identity.

Keywords: Social studies, curriculum, Turkic world, document analysis, Century of Türkiye Education Model

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Türkiye Yüzyılı Olgusuna Yönelik Görüşleri

Ayşe Irem Korum
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Mersin Üniversitesi
aayseiremkorum@icloud.com

Özet

Günümüzde eğitim sistemleri, sadece bilgi aktarımı yapan yapılar olmaktan çıkarak toplumların gelecek vizyonlarını inşa eden ve bireyleri ortak idealler etrafında birleştiren stratejik bir mekanizma haline geldiği görülmektedir. Bu bakış açısı bireyin zihinsel, ruhsal ve bedensel gelişimini bir bütün olarak ele alan, millî değerlerle evrensel yetkinlikleri harmanlayan bütüncül bir maarif yaklaşımını da zorunlu kılmaktadır. Türkiye bağlamında bu vizyoner dönüşümün en kapsamlı yansıması olan Türkiye Yüzyılı olgusu; toplumsal refahı, adaleti ve erdemli insan profilini merkeze alan dinamik bir eğitim ekosistemi olarak tanımlanabilir. Bu dönüşümün kalıcı ve etkili olabilmesi ise ancak vizyonu sınıf ortamına taşıyacak olan uygulayıcıların süreci anlamlandırma biçimlerine bağlı olduğu söylenebilir. Eğitim, uygulayıcı konumundaki bireylerde millî kimlik bilincini ve toplumsal sorumluluk duygusunu pekiştirerek yeni eğitim paradigmalarının kültürel bir değer haline gelmesine katkı sağlayacak niteliklere sahip olması da beklenir. Sosyal Bilgiler eğitimi, vatandaşlık bilinci, toplumsal değerler ve gelecek projeksiyonu arasındaki etkileşimi anlamaya yönelik temel bir çalışma/öğrenme alanıdır. Sosyal Bilgiler dersi de bu kapsamda, öğrencilerin millî kimliklerini tanımalarına, toplumsal yapıyı vizyoner bir bakış açısıyla anlamlandırmalarına ve Türkiye Yüzyılı hedefleri doğrultusunda sorumluluk alabilmelerine imkân tanıyan doğrudan ilişkili bir ders olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla bu ders, yeni maarif modelinin eğitsel boyutunda stratejik bir araçtır. Sosyal Bilgiler öğretiminde Türkiye Yüzyılı temalarının işlenmesi, öğrencilerin millî ve evrensel boyutları bir arada değerlendirebilmelerini sağlayarak bilinçli vatandaşlık becerilerini güçlendirebilmektedir. Geleceğin eğitimcileri olan Sosyal Bilgiler öğretmen adayları, bu vizyonun sahadaki en temel temsilcileri olacakları şüphesizdir. Adayların Türkiye Yüzyılı olgusuna yükledikleri anlamlar ve müfredat ile kurdukları ilişki, eğitim reformlarının sürdürülebilirliğini belirleyen temel unsurdur. Bu nedenle, öğretmen adaylarının görüşlerinin bilimsel bir perspektifle incelenmesi, belgelerindeki teorik çerçeve ile sahadaki algı arasındaki uyumun saptanması açısından hayati önem taşımaktadır. Bu çalışma, Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının Türkiye Yüzyılı olgusuna yönelik görüşlerini belirlemeyi ve bu görüşlerin eğitimsel yansımalarını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Nitel araştırma desenlerinden betimsel model ile yürütülen çalışmada doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sürecinde Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ortak metni ve Sosyal Bilgiler öğretim programı temel veri kaynakları olarak sistematik bir okumaya tabi tutulmuştur. Elde edilen bulgular, öğretmen adaylarının görüşlerinin millî kimlik inşası ve erdemli insan profili temaları çerçevesinde müfredat hedefleriyle tam bir uyum sergilediğini göstermektedir. Bu yönüyle çalışma, Türkiye Yüzyılı vizyonunun eğitim yoluyla güçlendirilmesine ve Sosyal Bilgiler öğretiminde vizyoner bir yaklaşımın benimsenmesine katkı sağlamayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Yüzyılı, sosyal bilgiler eğitimi, öğretmen adayları, Maarif Modeli, nitel araştırma

Social Studies Teacher Candidates' Views On The "Century Of Türkiye" Concept

Ayşe Irem Korum

Abstract

Today, education systems are no longer merely structures thattransmit knowledge; rather, they have become strategicmechanisms that construct societies' future visions and uniteindividuals around shared ideals. From this perspective, thereemerges a necessity for a holistic educational approach thatconsiders the cognitive, spiritual, and physical development of the individual as a whole and integrates national values withuniversal competencies. In the Turkish context, the "Century of Türkiye" concept—representing the most comprehensive reflection of thisvisionary transformation—can be defined as a dynamiceducational ecosystem that centers on social welfare, justice, and the profile of the virtuous individual. The sustainabilityand effectiveness of this transformation depend largely on how practitioners who will bring this vision into the classroominterpret and make sense of the process. Education is also expected to reinforce national identityawareness and a sense of social responsibility amongpractitioners, thereby contributing to the culturalinternalization of new educational paradigms as shared values. Social Studies education is a fundamental field of study thatseeks to understand the interaction between citizenshipawareness, societal values, and future projections. In thiscontext, the Social Studies course emerges as a directlyrelevant discipline that enables students to recognize theirnational identity, interpret social structures from a visionaryperspective, and assume responsibility in line with the goals of the Century of Türkiye. Therefore, this course serves as a strategic instrument withinthe educational dimension of the new educational model. Theintegration of Century of Türkiye themes into Social Studiesinstruction can strengthen students' civic competencies byenabling them to evaluate national and universal dimensionstogether in a balanced manner. Undoubtedly, Social Studies teacher candidates—who are theeducators of the future—will be the primary representatives of this vision in practice. The meanings they attribute to theCentury of Türkiye concept and their relationship with thecurriculum are fundamental factors determining thesustainability of educational reforms. For this reason, examining teacher candidates' views from a scientificperspective is crucial for identifying the alignment betweenthe theoretical framework in official documents andperceptions in practice. This study aims to determine Social Studies teachercandidates' views on the Century of Türkiye concept and toreveal the educational implications of these views. Conductedusing a qualitative research design with a descriptive model, the study employed document analysis as its method. Duringthe research process, the "Century of Türkiye EducationModel" framework document and the Social Studiescurriculum were systematically analyzed as primary datasources. The findings indicate that teacher candidates' views are fullyaligned with curriculum objectives within the framework of themes such as national identity construction and the profile of the virtuous individual. In this respect, the study aims tocontribute to strengthening the Century of Türkiye visionthrough education and to the adoption of a visionary approachin Social Studies teaching.

Keywords: Century of Türkiye, social studies education, teacher candidates, Education Model, qualitative research

2005'ten 2024'e Sosyal Bilgiler Öğretim Programların Strateji, Yöntem ve Teknikler Açısından Karşılaştırılması

Dilek Yildirim [1,*] & Elvan Yalçınkaya [2]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Erciyes Üniversitesi
[2] Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi, Sosyal Bilgiler Eğitimi Ana Bilim Dalı Erciyes Üniversitesi
1dilekyildirim@gmail.com

Özet

Öğretim programları, öğrencilerin bilgi, beceri ve değer kazanımlarının şekillendirilmesinde temel çerçeve oluşturmakta ve öğretim sürecinde kullanılacak strateji, yöntem ve tekniklerin tercih edilmesinde belirleyici bir işlev görmektedir. Bu çalışmada, Türkiye'de farklı yıllarda uygulamaya konulan 2005, 2018 ve 2024 Sosyal Bilgiler Öğretim Programları, öğretim sürecinde kullanılan strateji, yöntem ve teknikler yönünden karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır. Çalışmanın temel amacı ise, ilgili programlar arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları ortaya çıkarmak ve zaman içerisinde değişen eğitim anlayışını değerlendirmektir. Çalışma nitel araştırma yöntemi çerçevesinde gerçekleştirilmiş olup, veri toplama aracı olarak doküman inlemesi kullanılmıştır. Bu doğrultuda, söz konusu program metinleri sistematik bir şekilde analiz edilmiş ve elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi ile çözümlenmiştir. Veri analizi sürecinde öğretim strateji, yöntem ve tekniklerin programlarda kullanım sıklıkları yıl bazında tablo oluşturarak karşılaştırılmış ve her bir strateji, yöntem ve teknik ayrı başlıklar altında ele alınarak 2005, 2018 ve 2024 Sosyal Bilgiler öğretim programları çerçevesinde ayrıntılı biçimde incelenmiştir. Bulgular, 2005 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda yapılandırmacı yaklaşıma geçilmesiyle birlikte öğrenci merkezli ve etkinlik temelli bir öğretim anlayışının kabul edildiği görülmektedir. Ayrıca söz konusu programda "etkinlik örnekleri" ve bu etkinliklere yönelik açıklamalara yer verildiği, bu doğrultuda ders planlanmasında kullanılabilecek yöntem ve tekniklere ilişkin somut örnekler sunmaktadır. 2018 programında ise yapılandırmacı anlayışın devam ettiği görülmekte olup buna ek olarak değerler ve beceri temelli yaklaşımın daha belirgin hale geldiği görülmektedir. Bu bağlamda, öğretim sürecinde üst düzey düşünme becerilerini geliştirmeye dayalı yöntem ve tekniklerin kullanımını desteklemektedir. 2024 öğretim programı incelendiğinde ise "öğrenme-öğretme uygulamaları" kapsamında öğretim süreci daha ayrıntılı ve yapılandırılmış bir şekilde kullanılabilecek yöntem ve tekniklerin ele alındığı görülmektedir. Ayrıca teknoloji destekli öğrenme etkinlikleri ve öğrenciyi aktif kılan uygulamaların daha fazla yer verildiği dikkat çekmektedir. Sonuç olarak, 2005'ten 2024'e kadar kullanılan öğretim programlarının yıllar içerisinde öğrenci merkezli anlayışının korunduğu, buna karşın zaman içinde daha kapsamlı ve güncel gereksinimlere cevap verecek şekilde dönüşüme uğradığı görülmektedir. Özellikle öğrenci katılımını arttıran, üst düzey düşünme becerilerini geliştiren ve teknolojiyle entegrasyonun ön plana çıktığı yöntem ve teknikler ön plana çıkmaktadır. Bu doğrultuda, Sosyal Bilgiler öğretmeninde değişen eğitim anlayışlarıyla uyum sağlayan ve sürekli gelişim odaklı dönüşüm yaşandığını ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, öğretim programı, yöntem, teknik, strateji

Comparison of Social Studies Curriculum (2005–2024) in Terms of Strategies, Methods, and Techniques

Dilek Yildirim [1,*] & Elvan Yalçınkaya [2]

Abstract

Curricula constitute a fundamental framework for shaping students' knowledge, skills, and value acquisition and play a decisive role in the selection of strategies, methods, and techniques to be used in the teaching process. In this study, the Social Studies Curricula implemented in Türkiye in 2005, 2018, and 2024 are examined comparatively in terms of the strategies, methods, and techniques used in the teaching process. The main purpose of the study is to reveal the similarities and differences between these curricula and to evaluate the changing educational understanding over time. The study was conducted within the framework of a qualitative research method, and document analysis was used as the data collection tool. In this regard, the relevant curriculum documents were systematically analyzed, and the obtained data were examined using descriptive analysis. During the data analysis process, the frequency of instructional strategies, methods, and techniques in the curricula was compared on a year-by-year basis through tables. Each strategy, method, and technique was also examined under separate headings and analyzed in detail within the framework of the 2005, 2018, and 2024 Social Studies Curricula. The findings indicate that the 2005 Social Studies Curriculum adopted a constructivist approach and embraced a student-centered and activity-based instructional understanding. In addition, this curriculum includes "activity examples" and explanations related to these activities, providing concrete examples of methods and techniques that can be used in lesson planning. The 2018 curriculum maintains the constructivist approach while placing greater emphasis on values and skills-based education. In this context, it supports the use of methods and techniques aimed at developing higher-order thinking skills in the teaching process. In the 2024 curriculum, under "teaching-learning practices," instructional processes are addressed in a more detailed and structured manner in terms of applicable methods and techniques. Furthermore, it is noteworthy that technology-supported learning activities and student-centered practices are given greater emphasis. In conclusion, it is observed that the curricula used from 2005 to 2024 have maintained a student-centered approach over the years, while simultaneously evolving to respond to more comprehensive and contemporary needs. In particular, methods and techniques that enhance student participation, develop higher-order thinking skills, and integrate technology have come to the forefront. In this regard, it demonstrates that Social Studies education has undergone a continuous development-oriented transformation in line with changing educational perspectives.

Keywords: Social studies, curriculum, method, technique, strategy

Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler 6. Sınıf Ders Kitabındaki Coğrafya Kavramlarının İncelenmesi

Esra Bilen [1,*] & Ayşe Çağlar [2]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Meb
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
esrabilen80@gmail.com

Özet

Coğrafya konuları sosyal bilgiler kitaplarında önemli paya sahip konulardandır. Bu konularda yer alan coğrafya kavramları coğrafya konuların öğrenilmesinde, coğrafi becerileri ve değerlerin kazılmasında, disiplinler arası bağlantı kurabilmekte, öğrencilerin yaşadığı dünyayı geçmişi, günümüz ve geleceğiyle anlayabilmesi açısından önem taşımaktadır. Bu bağlamda coğrafya kavramları coğrafya öğretimi açısından değerlidir. Kavramlarla ilgili yapılan çalışmalar öğretmen ve öğretmen adaylarına kaynak oluşturarak ihtiyaca uygun yol izlemeye yardımcı olabilir. Bu çalışmanın amacı Türkiye Yüzyılı Maarif Model'ine göre hazırlanmış 6. sınıf sosyal bilgiler ders kitabındaki coğrafya kavramlarının incelenmesidir. Bu amaç çerçevesinde 6. sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarında yer alan coğrafya kavramlarının öğrenme alanlarına, fiziki, beşeri ve ekonomik coğrafya alanlarına göre dağılımının nasıl olduğu, 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programına göre hazırlanan Millî Eğitim Bakanlığı'nın 6. sınıf sosyal bilgiler ders kitabına göre kavramlar bağlamında farklılıkların neler olduğu ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Çalışma nitel araştırma yaklaşımıyla yürütülmüş ve doküman analizinden yararlanılmıştır. Çalışma kapsamında veri kaynağı olarak Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan sosyal bilgiler ders kitapları kullanılmıştır. Bu doğrultuda, Türkiye'de 2024–2025 eğitim-öğretim yılında okutulan 2018 Sosyal Bilgiler Öğretim Programına göre hazırlanmış 6. sınıf sosyal bilgiler ders kitabı ile 2025–2026 eğitim-öğretim yılında okutulmaya başlanan, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli doğrultusunda yenilenen 6. sınıf sosyal bilgiler birinci ve ikinci dönem ders kitapları araştırmanın veri setini oluşturmuştur. Çalışmada üç adet ders kitabı incelenmiştir. Verilerin toplanması sürecinde öncelikle ders kitaplarının tamamı bütüncül bir yaklaşımla okunmuş, kitaplarda yer alan tüm öğrenme alanları tek tek ele alınmıştır. İnceleme sürecinde yalnızca coğrafya bilimiyle doğrudan ilişkili kavramlar dikkate alınmıştır. Coğrafya kavramlarının belirlenmesinde fiziki, beşerî ve ekonomik coğrafya alanlarına ilişkin literatür esas alınmıştır. Belirlenen coğrafya kavramları, ilk olarak hangi öğrenme alanında yer alıyorsa o öğrenme alanı içerisinde değerlendirilmiştir. Aynı kavramın farklı öğrenme alanlarında tekrar edilmesi durumunda, tekrar eden kavramlar ikinci kez sayılmamıştır. Böylece kavramların öğrenme alanlarına göre dağılımının daha sağlıklı biçimde ortaya konulması amaçlanmıştır. Tespit edilen tüm kavramlar, veri düzenleme ve sınıflandırma sürecini kolaylaştırmak amacıyla elektronik ortamda (Excel tablosu) kaydedilmiştir. Elde edilen verilerin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Çalışmada bir sosyal bilgiler öğretmeni bir akademisyenin uzman görüşüyle bulgular hazırlanmıştır. Bulgulara başka bir akademisyenin uzman görüşü alınarak son şekli verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, sosyal bilgiler, sosyal bilgiler ders kitabı, coğrafya, kavram

An Analysis of Geographical Concepts in the 6th Grade Social Studies Textbook within the Framework of the Türkiye Century Education Model

Esra Bilen [1,*] & Ayşe Çağlar [2]

Abstract

Geography-related topics constitute a significant component of Social Studies textbooks. The geographical concepts embedded within these topics play a crucial role in the learning of geographical content, the development of geographical skills and values, the establishment of interdisciplinary connections, and in enabling students to understand the world they live in through its past, present, and future dimensions. In this respect, geographical concepts are of great importance for geography education. Studies focusing on concepts can serve as valuable resources for teachers and pre-service teachers, guiding them in adopting approaches that meet instructional needs. The aim of this study is to examine the geographical concepts included in the 6th grade Social Studies textbook prepared in accordance with the Türkiye Century Education Model. Within this framework, the study seeks to determine how geographical concepts in 6th grade Social Studies textbooks are distributed across learning domains and within the fields of physical, human, and economic geography. Additionally, it aims to identify differences in terms of concepts compared to the 6th grade Social Studies textbook prepared by the Ministry of National Education based on the 2018 Social Studies Curriculum. The study was conducted using a qualitative research approach, and document analysis was employed as the data collection method. The data sources consist of Social Studies textbooks published by the Ministry of National Education. Accordingly, the dataset includes three textbooks: the 6th grade Social Studies textbook prepared in line with the 2018 Social Studies Curriculum and used in the 2024–2025 academic year in Türkiye, and the first and second semester 6th grade Social Studies textbooks revised in accordance with the Türkiye Century Education Model and introduced in the 2025–2026 academic year. In total, three textbooks were analyzed within the scope of the study. During the data collection process, all textbooks were first read thoroughly using a holistic approach, and all learning domains were examined individually. Only the concepts directly related to the field of geography were taken into consideration. The identification of geographical concepts was based on the relevant literature concerning physical, human, and economic geography. Each identified concept was initially evaluated within the learning domain in which it appeared. In cases where the same concept was repeated across different learning domains, it was counted only once to ensure a more accurate representation of its distribution. All identified concepts were recorded in an electronic format (Excel spreadsheet) to facilitate data organization and classification. Content analysis was used to analyze the data obtained. The findings were developed with the expert opinion of a Social Studies teacher and an academic, and the final version of the findings will be refined through consultation with an additional academic expert.

Keywords: Türkiye Century Education Model, social studies, social studies textbook, geography, concept

Sosyal Bilgiler Eğitiminde Epistemolojik Dönüşüm: 2018 ve 2024 Öğretim Programlarında Tarihsel Kanıt Kullanımının Sınıf Düzeylerine Göre (5., 6. Ve 7. Sınıflar) Karşılaştırmalı Analizi

Ilgın Arslan [1] & Hakan Örten [1,*]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
ortenhakan@gmail.com

Özet

Tarihsel kanıt kullanımı, öğrencilerin geçmişe ilişkin bilgiyi salt aktarım yoluyla değil; kaynakları sorgulayarak, karşılaştırarak ve yorumlayarak inşa etmesini hedefleyen, sosyal bilgiler eğitiminin epistemolojik açıdan en belirleyici bileşenlerinden birini oluşturmaktadır. Bu becerinin öğretim programlarındaki konumu, sınıf ortamında nasıl öğretildiğini ve değerlendirildiğini doğrudan şekillendirmektedir. Bu çalışma; Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından yayımlanan 2018 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı ile 2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM) Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda tarihsel kanıt kullanımının 5., 6. ve 7. sınıf düzeylerinde nasıl konumlandırıldığını karşılaştırmalı biçimde incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, nitel araştırma geleneğinde doküman analizi yöntemiyle tasarlanmış; veriler betimsel analiz ve içerik analizi teknikleri bir arada kullanılarak çözümlenmiştir. Dört temel analiz kategorisi belirlenmiştir: (i) tarihsel kanıt kullanımının program yapısındaki konumu, (ii) beceri çerçevesindeki statüsü, (iii) kazanım ve öğrenme çıktılarına yansıması ile (iv) epistemolojik niteliği. Bulgular; 2018 programında "kanıt kullanma"nın 27 temel beceri arasında araçsal ve hiyerarşisiz bir madde olarak kaldığını, öğrenme alanlarındaki konumunun ise dolaylı yönergeler aracılığıyla zımni biçimde ifade edildiğini ortaya koymaktadır. Buna karşılık 2024 TYMM programında "kanıta dayalı sorgulama ve araştırma", müstakil bir alan becerisi olarak tanımlanmış; "kanıta dayalı ürün oluşturma ve paylaşma" ifadesiyle öğrenme çıktılarına somut biçimde yansıtılmıştır. Tarihsel empati becerisi de 2024 programında bağımsız bir alan becerisi olarak belirlenmiş ve kanıta dayalı sorgulamayla bütünleşik şekilde işletilmektedir. Sınıf düzeyi analizinde, 5. sınıftan 7. sınıfa uzanan "sorgulama → ürün oluşturma → paylaşım ve tartışma" biçiminde örüntülenen dikey bir sarmal ilerlemenin 2024 programında sistematik ve sarmal müfredat ilkesiyle uyumlu biçimde kurgulandığı tespit edilmiştir. Buna karşın 2018 programında sınıf düzeyleri arasındaki kanıt kullanımı dağılımının büyük ölçüde yatay kaldığı ve derinleşmenin sistematik olarak planlanmadığı görülmektedir. Epistemolojik açıdan değerlendirildiğinde, 2018 programının bilgiyi hazır ve aktarılabilir kabul eden "aktarımcı epistemoloji" anlayışından, 2024 programının kanıtı bilgi inşasının hem kaynağı hem nesnesi olarak konumlandıran "disipline özgü epistemoloji" anlayışına doğru belirgin bir dönüşümün yaşandığı görülmektedir. Çalışma bu dönüşümün olumlu boyutlarını saptarken; tarihsel empati becerisinin ders kitaplarına yansımasının henüz yeterli düzeye ulaşmadığını ve program belgesi ile sınıf uygulaması arasındaki açığın kapanmayı beklediğini de ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler eğitimi, tarihsel kanıt, öğretim programı analizi, epistemolojik dönüşüm, TYMM

Epistemological Transformation in Social Studies Education: A Comparative Analysis of the Use of Historical Evidence in the 2018 and 2024 Curricula by Grade Levels (5th, 6th, and 7th Grades)

Ilgın Arslan [1] & Hakan Örten [1,*]

Abstract

The use of historical evidence constitutes one of the most epistemologically significant components of social studies education, as it aims to enable students to construct knowledge about the past not through passive transmission but through the active processes of questioning, comparing, and interpreting sources. How this competency is positioned within curricula directly shapes how it is taught and assessed in classroom settings. This study examines, in a comparative manner, how historical evidence use is positioned across 5th, 6th, and 7th grade levels in the 2018 Social Studies Curriculum and the 2024 Türkiye Century Education Model (TYMM) Social Studies Curriculum, both published by the Ministry of National Education (MEB). The research was designed within the qualitative research tradition using document analysis; data were analyzed through a combination of descriptive analysis and content analysis techniques. Four core analytical categories were established: (i) the positioning of historical evidence use within the curriculum structure, (ii) its status within the skill framework, (iii) its reflection in learning objectives and outcomes, and (iv) its epistemological character. Findings indicate that in the 2018 curriculum, "evidence use" remained an instrumental and non-hierarchical item among 27 basic skills, expressed only through indirect directives in learning domain descriptions. In contrast, in the 2024 TYMM curriculum, "evidence-based inquiry and research" is defined as a standalone field skill, concretely reflected in learning outcomes through the explicit phrase "creating and sharing evidence-based products." Historical empathy has also been designated as an independent field skill in the 2024 curriculum and is operationalized in an integrated manner alongside evidence-based inquiry. Grade-level analysis reveals that a vertical spiral progression patterned as "inquiry (5th grade) → product creation (6th grade) → sharing and discussion (7th grade)" is systematically structured in the 2024 curriculum in alignment with spiral curriculum principles. By contrast, in the 2018 curriculum, the distribution of historical evidence use across grade levels remains largely horizontal, with no systematic planning for increasing depth. From an epistemological standpoint, a clear transformation is identified from the 2018 curriculum's "transmissive epistemology"—which treats knowledge as ready-made and transferable—to the 2024 curriculum's "discipline-specific epistemology," which positions evidence as both the source and the object of the knowledge construction process. While the study identifies the positive dimensions of this transformation, it also reveals that the reflection of historical empathy competency in textbooks has yet to reach a sufficient level and that the gap between the curriculum document and classroom practice remains to be addressed.

Keywords: Social studies education, historical evidence, curriculum analysis, epistemological transformation, TYMM

TYMM 2024 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı ve Güney Kore 2022 Sosyal Bilgiler Öğretim Programının Karşılaştırmalı Analizi

Sıla Polat
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Marmara Üniversitesi
sila.polat@marun.edu.tr

Özet

Bu araştırmanın temel amacı 2024 yılında Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli (TYMM) sosyal bilgiler öğretim programı ile 2022 Güney Kore sosyal bilgiler öğretim programının karşılaştırmalı analizini yapmaktır. Bu araştırma doküman analizine dayalı nitel bir çalışma olmakla birlikte betimsel analiz tekniğinden de yararlanılmıştır. Çalışmanın veri kaynağını oluşturan Türkiye ve Güney Kore Öğretim programları ilgili ülkelerin web sitelerinden temin edildikten sonra öğretim programlarının dört temel ögesi ve basamakları karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. Ayrıca bu iki programın benzer ve farklı yönleri ele alınmaya çalışılmıştır. Araştırma kapsamında ulaşılan bulgulara şu şekildedir. 2024 TYMM Sosyal Bilgiler programının temel yaklaşımı bireylerin çok yönlü geliştirilmesi ve bütüncül eğitimin hedeflenmesi yönündedir. Bu bağlamda sosyal bilgiler dersi bireysel ve toplumsal ihtiyaçlara göre geliştirilmelidir. Aynı zamanda sosyal bilgilerin temel yaklaşımları ve yararlanılan disiplinler programda açıkça ifade edilmektedir. 2022 Güney Kore sosyal bilgiler öğretim programında da benzer yaklaşım mevcuttur. Sosyal bilim disiplinleri ve kapsamı programda açıkça yer edinirken sosyal yaşam için gereken bilgilerin kazandırılması hedeflenmiştir. Her iki programda bilgi-beceri-değer etrafında sosyal bilgiler dersini konumlandırmıştır. Hedefler açısından öğretim programları karşılaştırıldığında 21. Yüzyıl becerileri vurgusu, toplumsal sorunlara duyarlı ve değer sahibi vatandaş yetiştirme vizyonu üstlenildiği görülmektedir. Maarif Model'de millî ve manevi değerler ile 'Erdem-Değer-Eylem' çerçevesi daha baskınken; Güney Kore Programında rasyonel karar verme, sorun çözme ve öz denetim-yönetim odaklı vatandaşlık ön plana çıkmaktadır. Programların vatandaşlık tanımlarında ise farklılıklar mevcuttur. Türkiye'de millî kimlik ön plandayken Güney Kore'de rasyonellik ve demokratiklik ön plana çıkmaktadır. Her iki program da içerik açsından incelendiğinde 2024 TYMM Sosyal bilgiler programı 6 adet öğrenme alanına yer vermekte, 2022 Güney Kore Sosyal sosyal bilgiler programı 11 adet öğrenme alanına yer vermektedir. Türkiye'deki öğretim programı sosyal bilgiler dersini bütünleşik ve disiplinler arası bir yapıda ele alırken Güney Kore bütünleşik fakat çok disiplinli bir yapıda ele almaktadır. Bu anlamlı fark doğrultusunda Türkiye'deki modelde disiplinler temalar altında daha fazla 'erimiş' durumda iken, Güney Kore modelinde disiplinlerin sınırları daha belirgindir. Ölçme ve değerlendirme perspektifinden incelendiğinde, her iki program da sonuç odaklı bir yaklaşıma dayanmaktadır. Bununla birlikte, uygulama yönleri ve verilen örneklerde önemli farklılıklar mevcuttur. Türkiye'de, portfolyolar, akran değerlendirmeleri, performans ödevleri ve kontrol listeleri gibi örneklerle öğrenci gelişimini destekleyen tamamlayıcı bir değerlendirme yaklaşımı benimsenmiştir. Güney Kore'de ise nicel ve nitel değerlendirmeler, veri analizi, projeler, sunumlar ve dijital eğitim araçları gibi örneklerle performans ve kanıta dayalı bir değerlendirme yaklaşımı benimsenmiştir. Sonuç olarak, her iki ülkenin programları karşılaştırıldığında, eğitimin dört temel unsuru ve aşaması olan hedefler, içerik, öğrenme durumları ve ölçme ve değerlendirme açısından benzerlikler ve farklılıklar bulunmaktadır. Bu noktalar bu araştırmada derinlemesine incelenmiş ve bulgular somut örneklerle analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler dersi, Türkiye öğretim programı, Güney Kore öğretim programı, karşılaştırmalı eğitim

Comparative Analysis of the TYMM 2024 Social Studies Curriculum and the South Korean 2022 Social Studies Curriculum

Sıla Polat

Abstract

The main objective of this research is to conduct a comparative analysis of the 2024 Türkiye Century of Education Model (TYMM) social studies curriculum and the 2022 South Korean social studies curriculum. While this research is a qualitative study based on document analysis, descriptive analysis techniques have also been utilized. The Türkiye and South Korean curricula, which constitute the data source for this study, were obtained from the respective countries' websites. The four core elements and stages of each curriculum were then analyzed comparatively. Also, the similarities and differences between these two programs were examined. The findings of the research are as follows: The fundamental approach of the the 2024 Türkiye Century of Education Model Social Studies curriculum is to develop individuals in a multifaceted way and to aim for holistic education. In this context, the social studies course should be developed according to individual and societal needs. At the same time, the basic approaches of social studies and the disciplines utilized are clearly stated in the program. A similar approach exists in the 2022 South Korean social studies curriculum. While social science disciplines and their scope are clearly included in the program, the goal is to provide the knowledge necessary for social life. Both programs position the social studies course around knowledge, skills, and values. When comparing the curricula in terms of objectives, it is evident that the emphasis is on 21st-century skills and a vision of raising socially conscious and value-oriented citizens. While the Maarif Model emphasizes national and spiritual values and the 'Virtue-Value-Action' framework, the South Korean program prioritizes citizenship focused on rational decision-making, problem-solving, and self-control/management. Differences exist in the definitions of citizenship within the programs. In Türkiye, national identity is prioritized, while in South Korea, rationality and democracy are emphasized. When both programs are examined in terms of content, the 2024 Social Studies Curriculum includes 6 learning areas, while the 2022 South Korean Social Studies curriculum includes 11 learning areas. Türkiye's curriculum approaches social studies in an integrated and interdisciplinary manner, while South Korea's approach is integrated but multidisciplinary. In line with this significant difference, in the Turkısh model, disciplines are more 'fused' under themes, while in the South Korean model, the boundaries between disciplines are more clearly defined. When examined from the perspective of measurement and evaluation, both programs are based on an outcomes-oriented approach. However, significant differences exist in the application aspects and the examples given. In Türkiye, a complementary assessment approach that supports student development has been adopted, with examples including portfolios, peer assessments, performance assignments, and checklists. In South Korea, a performance and evidence-based assessment approach is adopted, with examples such as quantitative and qualitative assessments, data analysis, projects, presentations, and digital educational tools. In conclusion, when comparing the programs of both countries, similarities and differences are found in terms of the four fundamental elements and stages of education: goals, content, learning situations, and measurement and evaluation. These points were examined in depth in this research, and the findings were analyzed with concrete examples.

Keywords: Social studies lesson, Turkish curriculum, South Korean curriculum, comparative education

2024 Sosyal Bilgiler Öğretim Programının Eğitimde 7 İlke Kapsamında Değerlendirilmesi

Esra Mindivanli Akdoğan
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Atatürk Üniversitesi
emindivanli@atauni.edu.tr

Özet

İyi bir eğitim ortamı için 7 ilke yüksek öğretim için tasarlanmış; öğrenci-öğretim üyesi etkileşimini artırma, öğrenciler arası işbirliğini geliştirme, aktif öğrenmeyi teşvik etme, doğru ve hızlı geri bildirim sağlama, doğru zaman yönetimi, farklı öğrenme stillerine uygun öğrenme ortamı hazırlama, öğrenciler için yüksek ama ulaşılabilir beklentiler şeklinde sistematik bir hale getirilmiştir. İyi bir eğitim ortamı için 7 ilke her ne kadar yükseköğretime yönelik olarak tasarlanmış ve ilk uygulamaları bu seviyede yapılmış olsa da günümüzde 7 ilke her eğitim seviyesinde uygulanabilecek niteliklere dönüştürülerek akademik araştırmalara konu edilmiştir. Yapılan araştırma kapsamında 2024 sosyal bilgiler öğretim programı göz önüne alınarak bu programın 7 ilke ile belirlenen niteliklere uyum açısından değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda araştırma yürütülürken doküman incelemesi yöntemi kullanılmış, veriler temel veri kaynağımız olan 2024 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı, 2024 Maarif Modeli Ortak metninden elde edilmiştir. Dokümanlardan elde edilen veriler sistematik bir incelemeye tabi tutulmuş ve raporlanmıştır. 2024 yılında uygulamaya konulan Maarif Modeli genel olarak ortak metin içerisindeki felsefe açısından incelendiğinde iyi bir eğitim ortamı oluşturmak için 7 ilke ile büyük oranda uyuştuğu görülmektedir. Maarif Modeli temel felsefesinden hareketle hazırlanmış olan ve günümüzde 5 ve 6. Sınıflarda uygulanan ve aşamalı olarak bütün ortaokul seviyesinde uygulanacak olan 2024 öğretim programı alan becerileri, kavramsal beceriler, sosyal-duygusal öğrenme becerileri, okuryazarlık becerileri, değerler, eğilimler ve disiplinlerarası bileşenler şeklinde bir yapılanmaya sahiptir. Programın sahip olduğu bu yapılanma 7 ilkeye dair niteliklerin gerçekleştirilmesi konusunda etkili içerikler sunmaktadır. Öğretim programı incelendiğinde öğrenci-öğretmen iletişimine dair özel bir vurguya yer verilmemiştir. Çünkü örgün eğitim içerisinde öğretmen-öğrenci iletişim ve etkileşiminin en üst düzeyde sağlanması vazgeçilmez temel unsur olarak kabul edilmektedir. Öğretim programı genel amaçları içerisinde Türkçe'yi etkili kullanma becerisinin öğrencilere kazandırılması önemsenmektedir. Bu yönüyle programın doğrudan öğretmen-öğrenci iletişimine vurgu yapmadan anadili doğru kullanma boyutuyla birinci ilkeyi karşıladığı görülmektedir. Maarif modeli ortak metni incelendiğinde öğrenciler arası işbirliğinin Maarif Modelinin temel felsefesine de hizmet ettiği görülmektedir. Sosyal bilgiler öğretim programı özelinde işbirliği sosyal yaşam becerisi olarak kabul edilmekte ve büyük önem etfedilmektedir. Öğretim programı genelinde bütün sınıf seviyelerinde ve bütün öğrenme alanlarında iş birliğine vurgu yapılarak öğretmenlerin derslerini işbirliğini dikkate alarak yürütmesine olanak tanınmaktadır. Öğretim programı incelendiğinde öğrenciyi işe koşan ve bilgiyi yapılandırmasını sağlayan aktif öğrenme yöntemlerinin her seviye ve konuda yer verildiği dikkat çekmektedir. Yine öğretim programında öğrenciye zamanında, yargılayıcı olmayan ve motive edici geri bildirimler sağlanarak etkili bir dönüt sisteminin oluşturulması teşvik edilmektedir. Öğretim programında farklı öğrenme yöntemleri ve ölçme değerlendirme süreçleri ile farklı öğrenme stillerine sahip öğrencilerde öğrenme seviyesinin benzer seviyede tutulmasının amaçlandığı görülebilir. Maarif modeli genel olarak öğrenme sürecinde öğrenciyi aktif tutarak okulda etkinliklerle öğrenilen konuyu

pekiştirmeyi hedefleyen bir perspektif sunmaktadır. Nitekim 5. ve 6. sınıflarda kullanılan ders kitapları bu görüşü destekler niteliktedir. Bu uygulamanın etkili bir zaman yönetimini sağlamayı amaçladığı düşünülmektedir. Yine 2024 Sosyal Bilgiler Öğretim Programında yer alan süreç bileşenleri, üst düzey düşünme becerilerini geliştirmeyi amaçlayan beceriler öğrencilere yönelik yüksek beklentileri açıklar niteliktedir. Sonuç olarak 2024 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı 7 ilke açısından değerlendirildiğinde etkili bir eğitim ortamı oluşturmayı amaçladığı, öğrenciyi öğrenmede aktif bir konuma getirdiği görülmektedir. Bu açıdan bakıldığında öğretim programının 7 ilkeyi eğitim-öğretim ortamlarında uygulama konusunda büyük fırsatlar sunduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, yedi ilke, öğretim programı

An Evaluation of the 2024 Social Studies Curriculum Within the Framework of the Seven Principles of Education

Esra Mindivanli Akdoğan

Abstract

The 7 Principles for a Good Learning Environment were designed for higher education; they have been systematized to enhance student-faculty interaction, foster collaboration among students, encourage active learning, provide accurate and timely feedback, ensure effective time management, create a learning environment suited to different learning styles, and set high yet achievable expectations for students. Although the 7 Principles for a Good Educational Environment were originally designed for higher education and first implemented at that level, they have since been adapted to be applicable at all educational levels and have become the subject of academic research. Within the scope of this research, the 2024 Social Studies Curriculum was examined to assess its alignment with the qualities defined by the 7 principles. To this end, the document analysis method was employed, and data were obtained from the 2024 Social Studies Curriculum and the 2024 Maarif Model Common Text, which served as our primary data sources. The data obtained from the documents were subjected to a systematic review and reported. When the Maarif Model, implemented in 2024, is examined in light of the philosophy outlined in the common text, it is seen to align largely with the seven principles aimed at creating a good educational environment. The 2024 curriculum, developed based on the core philosophy of the Maarif Model and currently implemented in 5th and 6th grades with plans for phased implementation across all middle school levels, is structured around subject-specific skills, conceptual skills, social-emotional learning skills, literacy skills, values, attitudes, and interdisciplinary components. This structure of the curriculum provides effective content for the realization of qualities related to the seven principles. Upon examination of the curriculum, no special emphasis is placed on student-teacher communication. This is because, within formal education, ensuring the highest level of teacher-student communication and interaction is considered an indispensable fundamental element. Within the general objectives of the curriculum, developing students' ability to use Turkish effectively is considered a priority. In this regard, it is evident that the curriculum fulfills the first principle—the proper use of the native language—without directly emphasizing teacher-student communication. An examination of the Maarif Model's common text reveals that student collaboration also serves the fundamental philosophy of the Maarif Model. Specifically within the social studies curriculum, collaboration is recognized as a social life skill and is given great importance. Throughout the curriculum, collaboration is emphasized at all grade levels and across all learning areas, enabling teachers to conduct their lessons with collaboration in mind. Upon examining the curriculum, it is notable that active learning methods—which engage students and facilitate the construction of knowledge—are incorporated at every level and in every subject. The curriculum also encourages the establishment of an effective feedback system by providing students with timely, non-judgmental, and motivating feedback. It is evident that the curriculum aims to maintain a similar level of learning among students with different learning styles through various teaching methods and assessment processes. The Maarif model generally offers a perspective that aims to reinforce the subject matter learned in school through activities by keeping the student active throughout the learning process. Indeed, the textbooks used in grades 5 and 6 support this perspective. It is believed that this approach aims to ensure effective time management. Furthermore, the process components

included in the 2024 Social Studies Curriculum outline high expectations for students, focusing on skills designed to develop higher-order thinking abilities. In conclusion, when evaluated in terms of the seven principles, the 2024 Social Studies Curriculum is seen to aim at creating an effective educational environment and placing the student in an active role in learning.

Keywords: Social studies, seven principles, curriculum

TÜBİTAK Projelerinin Sosyal Bilgiler Öğretimi Açısından İncelenmesi

Ecem Sıla Özdemir [1,*] & Hakan Akdağ [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Mersin Üniversitesi
ozdmr.ecem.33@gmail.com

Özet

Bu araştırmanın amacı, Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) tarafından desteklenen projelerin sosyal bilgiler öğretmenleri açısından incelenmesidir. Günümüzde eğitim anlayışının değişmesiyle birlikte öğretmenlerin yalnızca bilgi aktaran bireyler olmaktan çıkarak araştıran, geliştiren ve proje süreçlerine aktif olarak katılan profesyoneller hâline gelmesi önem kazanmıştır. Bu bağlamda bilimsel projeler, öğretmenlerin mesleki gelişimlerini destekleyen ve öğretim süreçlerine yenilik kazandıran önemli araçlar arasında yer aldığı söylenebilir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmıştır. Veri kaynaklarını TÜBİTAK tarafından yayımlanan proje çağrıları, proje özetleri ve proje raporları oluşturmaktadır. Bu dokümanlar amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilmiş ve araştırma soruları doğrultusunda sistematik bir biçimde incelenmiştir. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiş ve benzer kavramlar belirli temalar altında bir araya getirilmiştir. TÜBİTAK projelerinin sosyal bilgiler dersi ve öğretim programı ile dorudan ya da dolaylı olarak hangi konular üzerinde yoğunlaştığı, proje süreçleri, diğer derslerle ve alanlarla ilişkilendirme vb. konularla ilgili olarak sonuçlar elde etme planlanmaktadır. Özellikle sosyal bilgiler eğitimi/öğretimi bağlamında sosyal bilgilerin doğasına uygun yenilikçi projeler hakkında da bilgi verilmeye çalışılacaktır. Elde edilen bulgular ilerleyen dönemlerde yapılacak diğer çalışmalar için de araştırmacılara yol gösterici nitelikte olması beklenmektedir. Sosyal bilgiler dersi/öğretim programları kapsamında TÜBİTAK projelerinin değerler eğitimi, vatandaşlık bilinci, sosyal sorumluluk, çevre bilinci ve toplumsal duyarlılık vb. gibi unsurlar üzerinden de çıkarımda bulunulacaktır. Araştırma sonuçlarına göre alan yazın kapsamında öneriler sunulacaktır. Bu çerçevede incelenen dokümanların, sosyal bilgiler öğretiminin temel beceri alanları ile ne ölçüde örtüştüğünün belirlenmesi amaçlanmaktadır. Proje içeriklerinde yer alan hedef, kazanım ve uygulama süreçlerinin analiz edilmesiyle, bu çalışmaların öğretim programında vurgulanan eleştirel düşünme, araştırma yapma, karar verme ve problem çözme gibi becerilerle ilişkisi ortaya konulacaktır. Ayrıca projelerin disiplinlerarası yapısı dikkate alınarak farklı ders ve alanlarla kurulan ilişkilerin kapsamı değerlendirilecektir. Bu durum, sosyal bilgiler dersinin bütüncül yapısını destekleyen uygulamaların anlaşılmasına katkı sağlayacaktır. Bununla birlikte proje dokümanlarında yer alan uygulama süreçlerinin, öğretmenlerin sınıf içi uygulamalarına nasıl yansıyabileceğine yönelik çıkarımlar yapılacaktır. İncelenen dokümanlardan elde edilen verilerin, öğretmenlerin proje geliştirme süreçlerine ilişkin farkındalıklarını artırabilecek nitelikte olduğu düşünülmektedir. Bu yönüyle çalışma, sosyal bilgiler eğitimi alanında proje temelli yaklaşımların daha etkin kullanılmasına yönelik kuramsal ve uygulamaya dönük katkılar sunma potansiyeli taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler öğretimi, TÜBİTAK projeleri, nitel araştırma, doküman analizi

Examination of TÜBİTAK Projects in Terms of Social Studies Teaching

Ecem Sıla Özdemir [1,*] & Hakan Akdağ [1]

Abstract

The aim of this study is to examine the projects supported by the Scientific and Technological Research Council of Türkiye (TÜBİTAK) from the perspective of social studies teachers. With the changing understanding of education today, it has become increasingly important for teachers to move beyond being mere transmitters of knowledge and to become professionals who research, develop, and actively participate in project processes. In this context, scientific projects can be considered among the important tools that support teachers' professional development and bring innovation to teaching processes. In this study, document analysis, one of the qualitative research methods, was employed. The data sources consist of project calls, project summaries, and project reports published by TÜBİTAK. These documents were selected through purposive sampling and systematically examined in line with the research questions. The obtained data were analyzed using content analysis, and similar concepts were grouped under specific themes. It is planned to obtain results regarding the topics on which TÜBİTAK projects focus directly or indirectly in relation to the social studies course and curriculum, project processes, and their integration with other courses and disciplines. In particular, efforts will be made to provide information about innovative projects that are consistent with the nature of social studies within the context of social studies education. The findings are expected to guide researchers in future studies. Within the scope of social studies courses/curricula, inferences will also be made about TÜBİTAK projects in terms of elements such as values education, citizenship awareness, social responsibility, environmental awareness, and social sensitivity. Based on the research results, recommendations will be presented within the literature. In this context, it is aimed to determine the extent to which the examined documents align with the core skill areas of social studies teaching. By analyzing the objectives, learning outcomes, and implementation processes included in the project contents, the relationship of these studies with skills emphasized in the curriculum—such as critical thinking, research, decision-making, and problem-solving—will be revealed. Additionally, considering the interdisciplinary nature of the projects, the scope of their connections with different courses and fields will be evaluated. This will contribute to a better understanding of practices that support the holistic nature of the social studies course. Furthermore, inferences will be made regarding how the implementation processes included in the project documents may be reflected in teachers' classroom practices. The data obtained from the examined documents are considered to have the potential to increase teachers' awareness of project development processes. In this respect, the study has the potential to provide both theoretical and practical contributions toward the more effective use of project-based approaches in the field of social studies education.

Keywords: Social studies teaching, TÜBİTAK projects, qualitative research, document analysis

Disiplinlerarası Yaratıcı Drama Yönteminin Öğrencilerin Sosyal Bilgiler ve Matematik Derslerine Yönelik Tutumlarına Etkisi*

Beyza Toprak [1], Dilara Acıer [2], Telli Yıldız [3] & Alaattin Arıkan [3,*]
[1] Ilköğretim Matematik Öğretmenliği Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Istanbul Üniversitesi–Cerrahpaşa
[3] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
alaattin.arikan@adu.edu.tr

Özet

Bu araştırmanın amacı, yaratıcı drama yönteminin Sosyal Bilgiler ve Matematik derslerine yönelik öğrenci tutumlarına etkisinin incelenmesi ve bu yönteme ilişkin öğrenci görüşlerinin belirlenmesidir. Araştırma kapsamında nicel ve nitel yöntemlerin birlikte kullanıldığı karma araştırma yöntemlerinden açıklayıcı sıralayıcı karma desenden yararlanılmıştır. Araştırmanın nicel boyutunda yaratıcı drama yöntemine uygun etkinliklerin öğrencilerin Sosyal Bilgiler ve Matematik derslerine yönelik tutumlarına etkisini belirlemek amacıyla tek grup ön test ve son test deneysel desen; nitel kısmında ise yarı yapılandırılmış görüşme ve gözlemler yapılarak sürecin derinlemesine incelenmesi amaçlandığı için iç içe geçmiş tek durum deseni tercih edilmiştir. Beş hafta boyunca devam eden uygulamada veri toplama aracı olarak; Sosyal Bilgiler dersine yönelik tutum ölçeği, Matematik dersine yönelik tutum ölçeği, gözlem formu ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Çalışma kapsamında elde edilen nicel verilerin analizinde SPSS, nitel verilerin analizinde ise MAXQDA 2020 programından yararlanılmıştır. Araştırmada yer alan öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersi ve Matematik dersine yönelik tutum ölçeklerinden aldıkları ön, son ve kalıcılık puanları arasındaki istatistiksel farklılığı belirlemek için tekrarlı ölçümlerde ANOVA testi uygulanmıştır. Analiz sonucunda öğrencilerin tutum puanlarında son test ve kalıcılık ölçümleri lehine istatistiksel olarak anlamlı bir artış olduğu belirlenmiştir. Yaratıcı drama yönteminin hem Sosyal Bilgiler hem de Matematik derslerine yönelik tutum üzerindeki olumlu etkisi, öğrencilerle yapılan nitel görüşmelerde de kendini göstermiştir. Öğrenciler, yaratıcı drama etkinliklerinin dersleri daha eğlenceli ve ilgi çekici hale getirdiğini, soyut kavramları somutlaştırdığını ve anlamayı kolaylaştırdığını ifade etmişlerdir. Ayrıca canlandırma, rol oynama ve doğaçlama yaparak derse aktif katılım sağladıklarını ve öğrendiklerinin daha kalıcı olduğunu belirtmişlerdir. Deneysel uygulama sırasında tutulan gözlem formlarından elde edilen bulgular ise yaratıcı drama yönteminin, öğrencilerin kendi deneyimlerini ders içeriğiyle ilişkilendirerek öğrenmeyi daha anlamlı hale getirmelerine olanak tanıdığını ve derse yönelik olumlu tutum gelişimine katkı sağladığını göstermektedir. Araştırma sonuçları ışığında, ileride yapılacak çalışmalarda geniş grup etkinliklerine izin verilecek türde kapsayıcı drama etkinliklerinin planlanması ve tüm öğrencilerin sürece aktif olarak katılımlarının sağlanması önerilmektedir.

*Bu çalışma, TÜBİTAK Bilim İnsanı Destek Programları Başkanlığı (BİDEB) tarafından 2209-A Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı kapsamında 1919B012420574 numaralı proje ile desteklenmiştir. Bildirinin bilimsel etkinlikte sunulması ise TÜBİTAK BİDEB 2224-B Yurt İçi Bilimsel Etkinliklere Katılım Desteği Programı kapsamında 1919B022602875 başvuru numarası ile desteklenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, matematik, yaratıcı drama yöntemi, ders tutumu, ortaokul öğrencileri

The Effect of the Interdisciplinary Creative Drama Method on Students' Attitudes Towards Social Studies and Mathematics Courses

Beyza Toprak [1], Dilara Acıer [2], Telli Yıldız [3] & Alaattin Arıkan [3,*]

Abstract

The aim of this study is to examine the effect of the creative drama method on students' attitudes towards Social Studies and Mathematics courses and to determine students' views on this method. The study utilized an explanatory sequential mixed design, which is one of the mixed research methods using both quantitative and qualitative methods. In the quantitative dimension of the research, a single-group pretest-posttest experimental design was used to determine the effect of activities based on the creative drama method on students' attitudes towards Social Studies and Mathematics courses. In the qualitative dimension, a nested single-case design was preferred to examine the process in depth through semi-structured interviews and observations. During the five-week implementation, the following data collection tools were used: a Social Studies attitude scale, a Mathematics attitude scale, an observation form, and a semi-structured interview form. SPSS was used to analyze the quantitative data, while MAXQDA 2020 was used to analyze the qualitative data. To determine the statistical difference between the pre-test, post-test, and retention scores obtained by the students on the attitude scales for Social Studies and Mathematics courses, a repeated measures ANOVA was conducted. The analysis revealed a statistically significant increase in students' attitude scores in favor of the post-test and retention measurements. The positive effect of the creative drama method on attitudes towards both Social Studies and Mathematics courses was also evident in the qualitative interviews conducted with the students. The students stated that creative drama activities made the lessons more enjoyable and interesting, made abstract concepts concrete, and facilitated understanding. They also mentioned that acting, role-playing, and improvisation enabled them to actively participate in the lesson and made what they learned more lasting. Findings from observation forms kept during the experimental implementation show that the creative drama method allows students to relate their own experiences to the lesson content, making learning more meaningful and contributing to the development of positive attitudes towards the lesson. In light of the research results, it is recommended that future studies plan inclusive drama activities that allow for large group participation and ensure that all students actively participate in the process.

Keywords: Social studies, mathematics, creative drama method, attitude towards lessons, middle school students

Sosyal Bilgiler Dersinde Takım-Oyun-Turnuva Tekniğinin Öğrencilerin İş Birlikli Öğrenme Becerisine Etkisi*

Özge Aybüke Çal [1,*] & Önder Eryılmaz [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Amasya Üniversitesi
aybukcal@gmail.com

Özet

İş birlikli öğrenme becerisi, öğrencilerin birlikte ortak bir amaç doğrultusunda etkileşim içinde çalışarak öğrenme sürecine aktif katılım göstermelerini, sorumluluk almalarını, etkili iletişim kurmalarını ve birlikte problem çözmelerini kapsayan önemli bir beceridir. Bu beceri, eğitim sisteminin çeşitli kademelerinde uygulanan dersler kapsamında öğrencilere kazandırılmaya çalışılır. İş birlikli öğrenme becerisinin kazandırılmaya çalışıldığı derslerin başında sosyal bilgiler dersi gelmektedir. Sosyal bilgiler dersinde öğretmenlerinden iş birlikli öğrenme becerisini öğrencilere kazandırmak amacıyla öğretme-öğrenme sürecinde başvurabilecekleri birçok yöntem ya da teknik bulunmaktadır. Bu tekniklerden biri de takım-oyun-turnuva tekniğidir. Takım-oyun-turnuva tekniği, öğrencilerin heterojen gruplar hâlinde çalışarak hem bireysel hem de grup başarısını artırmayı hedefleyen, oyun ve rekabet unsurlarını içeren bir öğretim tekniğidir. Bu teknik ile öğrencilerin öğrenme sürecine aktif katılımı sağlanmakta, motivasyonları artmakta ve iş birlikli öğrenme becerileri desteklenmektedir. Dolayısıyla sosyal bilgiler dersinde takım-oyun-turnuva tekniğinin öğrencilerin iş birlikli öğrenme becerilerini geliştirebileceği söylenebilir. Bu bilgilerden hareketle, bu araştırmada sosyal bilgiler dersinde uygulanan takım-oyun-turnuva tekniğinin ortaokul öğrencilerinin iş birlikli öğrenme becerilerine etkisinin araştırılması amaçlanmıştır. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ön test son test kontrol gruplu yarı deneysel desen benimsenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu bir ildeki devlet okulunda öğrenim gören 5. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmaya deney grubunda 29, kontrol grubunda ise 29 öğrenci olmak üzere toplam 58 öğrenci katılmıştır. Denel işlem, Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nın "İnsanlar Yerler ve Çevreler "öğrenme alanı süresince gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak kişisel bilgi formu, kontrol listesi ve Burak (2020) tarafından geliştirilen "İş birlikli Öğrenme Becerisi Ölçeği" kullanılmıştır. Elde edilen veriler JAMOVI programı ile analiz edilmiştir. Verilerin analizi için bağımsız örneklemler için t testi, eşleştirilmiş örneklemler için t-testi ve kovaryans analizi (ANCOVA) uygulanmıştır. Elde edilen verilerin analizi sonucunda, denel işlemin istatistiksel olarak olumlu ve anlamlı etkisinin olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bulgulardan hareketle sosyal bilgiler dersinde takım-oyun-turnuva tekniğinden yararlanmanın ortaokul 5. sınıf öğrencilerinin iş birlikli öğrenme becerilerinin gelişimine katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın bu sonucu göz önünde bulundurularak sosyal bilgiler öğretmenlerine öğrencilerin iş birlikli öğrenme becerilerini arttırmak için takım oyun turnuva tekniğinden yararlanmaları önerilmektedir. Ayrıca, araştırmacılara için takım oyun turnuva tekniğinin farklı bağımlı değişkenler üzerindeki etkisinin incelendiği ya da iş birlikli öğrenme ile sosyal bilgiler öğretimini kapsayan farklı desenlerde araştırmalar yapılması önerilmektedir.

*Bu bildiri ikinci yazarın danışmanlığında birinci yazar tarafından gerçekleştirilmiş yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, takım oyun turnuva tekniği, iş birlikli öğrenme becerisi

The Effect of the Team-Game-Tournament Technique On Students' Cooperative Learning Skills In Social Studies Course*

Özge Aybüke Çal [1,*] & Önder Eryılmaz [1]

Abstract

Collaborative learning skill is an important skill that encompasses students' active participation in the learning process by working in small groups toward a common goal, taking responsibility, communicating effectively, and solving problems together. This skill is intended to be developed across various levels of the education system, with Social Studies being one of the primary courses emphasizing their acquisition. Thus, teachers employ a range of instructional methods and techniques to foster collaborative learning skill. One such method is the team-game-tournament technique, which is based on heterogeneous group work and incorporates elements of games and competition to enhance both individual and group achievement. The team-game-tournament technique is known to increase students' motivation, promote active participation, and support the development of collaborative learning skill. Accordingly, this study aims to investigate the effect of the team-game-tournament technique implemented in Social Studies courses on middle school students' collaborative learning skill. Considering these information, the main purpose of this study is to investigate the effect of the team-game-tournament technique applied in social studies courses on middle school students' collaborative learning skills. A quasi-experimental design with a pre-test–post-test control group, one of the quantitative research methods, was utilized. The study group consisted of 5th grade students studying at a public school. A total of 58 students participated in the study, including 29 students in the experimental group and 29 students in the control group. The experimental procedure was conducted during the "People, Places and Environments" learning domain of the Social Studies Curriculum. Personal information form, checklist, and the "Cooperative Learning Skills Scale" developed by Burak (2020) were used as data collection tools. The obtained data was analyzed by using JAMOVI software. Independent samples t-test, paired samples t-test, and analysis of covariance (ANCOVA) were applied in order to analyze the obtained data. The results of the data analysis revealed that the experimental intervention had a statistically significant and positive effect. Based on the findings, it was concluded that utilizing the team–game–tournament technique in the Social Studies course contributes to the development of cooperative learning skills of 5th grade middle school students. In light of the results of the study, it is recommended that social studies teachers could employ the team–game–tournament technique in their courses in order to foster the development of students' cooperative learning skills. In addition, it is recommended that future researchers could investigate the effects of the team–game–tournament technique on different dependent variables or conduct studies employing various research designs within the context of cooperative learning and social studies instruction.

*This paper is derived from the master's thesis conducted by the first author under the supervision of the second author

Keywords: Social studies, team-game-tournament technique, cooperative learning skills

İlkokul Sosyal Bilgiler Dersinde Etkileşimli Okuma Uygulamalarına İlişkin Sınıf Öğretmenlerinin Görüşleri

Sude Naz Yılmaz [1] & Nurbanu Şeren [2,*]

[1] Sınıf Öğretmenliği Trabzon Üniversitesi
[2] Sınıf Öğretmenliği Ondokuz Mayıs Üniversitesi
nurbanuseren@gmail.com

Özet

Etkileşimli okuma, okuyucuyu süreç içerisinde aktif kılarak anlam kurma sürecini etkileşime dayalı olarak destekleyen bir öğretim yöntemidir. Yetişkinler ve çocuklar arasında gerçekleşen bu etkileşim sonucunda metin ile bilişsel ve duyuşsal bağ kurulur. Etkileşimli okuma, özellikle sosyal bilgiler derslerinde öğrencilerin anlama ve kavrama düzeylerini derinleştirmeye, derse olan ilgi ve motivasyonlarını artırmaya ve üst düzey düşünme becerilerini geliştirmeye yönelik önemli fırsatlar sunmaktadır. Dolayısıyla çocuk edebiyatına dayalı etkileşimli okumanın sosyal bilgiler derslerinin bir destekleyicisi olarak sınıflarda kullanılması önerilmektedir. Bu bağlamda bu çalışmanın amacı sınıf öğretmenlerinin ilkokul sosyal bilgiler öğretiminde etkileşimli okuma uygulamalarına ilişkin görüşlerini incelemektir. Araştırma, nitel araştırma desenlerinden biri olan fenomenolojik desene göre tasarlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu ölçüt ve kartopu örnekleme yoluyla seçilen 10 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Öğretmenlerin etkileşimli okuma uygulamalarını ilkokul sosyal bilgiler derslerinde kullanıyor olması, çalışmaya dahil olma ölçütü olarak belirlenmiştir. Veriler yarı-yapılandırılmış bireysel görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Görüşme formu, araştırmacılar tarafından uzman görüşleri dahilinde hazırlanmış olan altı açık uçlu soru ve iki sonda sorudan oluşmaktadır. Elde edilen veriler içerik analizi yoluyla çözümlenmiştir. Öğretmen görüşleri, kodlar ve temalar belirlenerek yorumlanmıştır. Araştırma bulguları, sınıf öğretmenlerinin sosyal bilgiler derslerinde etkileşimli okuma uygulamalarını öğrencilerin kavram öğrenimini ve derse karşı motivasyonunu artırarak öğrenme sürecini ve kalıcı öğrenmeyi destekleyen etkili bir yöntem olarak değerlendirdiklerini ortaya koymaktadır. Buna karşın, öğretmenler uygulama sürecinde zaman yönetimi, sınıf yönetimi ve uygun kitapların seçiminde birtakım zorluklarla karşılaştıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca etkileşimli okuma uygulamalarının daha etkili hale getirilebilmesi için öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitimlerin artırılması, kitap seçimlerine ilişkin yönlendirici kaynakların olması ve uygulama sürecinin farklı yöntem ve teknikler ile desteklenmesi gerektiği vurgulanmıştır. Sonuç olarak, etkileşimli okuma uygulamalarının ilkokul sosyal bilgiler öğretiminde önemli bir potansiyele sahip olduğu ve öğretmenlerin etkili bir öğretim yöntemi olarak etkileşimli okumadan faydalandığı söylenebilir. Araştırmanın ilkokul sosyal bilgiler derslerinde etkileşimli okuma uygulamalarının geliştirilmesine ve öğretmen eğitimine katkı sunması beklenmektedir. Araştırma sonuçları ilgili literatür çerçevesinde tartışılmış ve birtakım önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Etkileşimli okuma, sosyal bilgiler öğretimi, sınıf öğretmenleri

Primary School Teachers' Views on Interactive Reading Practices in Elementary Social Studies

Sude Naz Yılmaz [1] & Nurbanu Şeren [2,*]

Abstract

Interactive reading is an instructional method that supports meaning-making through interaction by actively engaging the reader in the process. This interaction, which occurs between adults and children, enables learners to establish cognitive and affective connections with the text. Interactive reading offers significant opportunities, particularly in social studies courses, to deepen students' comprehension, increase their interest and motivation, and foster higher-order thinking skills. Therefore, the use of interactive reading based on children's literature is recommended as a supportive approach in social studies classrooms. In this context, the aim of this study is to examine primary school teachers' views on interactive reading practices in elementary social studies instruction. The study was designed according to the phenomenological research design, one of the qualitative research approaches. The study group consists of 10 primary school teachers selected through criterion and snowball sampling methods. The inclusion criterion was that teachers actively use interactive reading practices in elementary social studies classes. The data were collected through semi-structured individual interviews. The interview form consisted of six open-ended questions and two probing questions, developed by the researchers with expert consultation. The collected data were analyzed using content analysis. Teachers' views were interpreted by identifying codes and themes. The findings revealed that primary school teachers consider interactive reading practices in social studies courses as an effective method that enhances students' conceptual understanding, increases motivation, and supports meaningful and lasting learning. However, teachers also reported several challenges during the implementation process, including time management, classroom management, and the selection of appropriate books. In addition, it was emphasized that, in order to make interactive reading practices more effective, there is a need to increase in-service training opportunities for teachers, provide guiding resources for book selection, and support the implementation process with various methods and techniques. In conclusion, interactive reading practices have significant potential in elementary social studies education, and teachers benefit from this approach as an effective instructional method. It is expected that this study will contribute to the development of interactive reading practices and teacher education in elementary social studies. The findings were discussed within the framework of the relevant literature, and several recommendations were provided.

Keywords: Interactive reading, social studies, primary school teachers

Sınıf Öğretmenlerinin Farklılaştırılmış Öğretim Planı Hazırlayabilme Durumları

Esra Uçarkuş [1,*] & Kübra Tuğçe Bingöl [2]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği -
[2] Sınıf Öğretmenliği Millî Eğitim Bakanlığı
esraucrks@gmail.com

Özet

Her öğrencinin hazırbulunuşluğu, ilgileri, kültürel özellikleri, sosyo-ekonomik durumu, öğrenme tercihleri ve deneyimleri farklılık göstermektedir. Çeşitli özellikleri ile öğrenme ortamında bir araya gelen öğrencilerin öğrenme ihtiyaçları da farklı olabilmektedir. Bu açıdan öğrencilerin hazırbulunuşluğuna, ilgilerine ve cinsiyet, kültür, çoklu zekâ ve öğrenme stilleri bileşenlerini kapsayan öğrenme profillerine göre içerikte, süreçte ve üründe farklılaştırma yapılmasının önemli olduğu belirtilmektedir. Farklılaştırılmış öğretimin ilkelerini oluşturan öğretim, öğretim programı, değerlendirme, öğrenme ortamı ve sınıf yönetimi unsurlarında da farklılaştırmanın yapılması gerektiği vurgulanmaktadır. Farklılaştırmayı uygularken de yaygın olarak kademelendirme, öğrenme/ilgi merkezleri, RAFT tekniği, okuma çemberi, program sıkıştırma, öğrenme sözleşmesi, karmaşık öğretim, çoklu zekâ ve öğrenme stillerine göre öğretim teknikleri kullanılmaktadır. Öğrenme ortamı da tüm bu düzenlemelere uygun olacak şekilde planlanmaktadır. Bu noktada tüm bu sürecin etkili bir şekilde yürütülmesi, öğretmenlerin öğrenci ihtiyaçlarını belirlemesi ile başlamaktadır. Bu da ön değerlendirmelerin yapılmasını gerektirmektedir. Ön değerlendirme verilerinden hareketle öğretmenler, öğrencilerin ihtiyacına göre hangi materyalleri ve stratejileri kullanacağını belirlemektedir. Öğretimin farklılaştırılması öğrencilerin nitelikli bir öğretim olanaklarına erişmesi için önemli olmakla birlikte öğretmenler için kapsamlı bir şekilde farklılaştırılmış öğretim bilgisine ve becerisine sahip olmayı gerekli kılmaktadır. Bu konu bağlamında ülkemizde yenilen 2024 programı ile farklılaştırılmış öğretim yaklaşımı benimsenerek öğrencilerin öğrenme ihtiyaçlarına göre öğretimin uyarlanması hedeflenmiştir. Bu kapsamda öğretmenlere farklılaştırılmış öğretim ile ilgili eğitimler verilmiş olup pilot sınıflar belirlenerek yeni program uygulanmaya başlamıştır. Bu çalışmada da farklılaştırılmış öğretim ile ilgili eğitimler almış ve bu öğretimi uygulayan 2. sınıf öğretmenleri katılımcı olarak belirlenmiştir. Mevcut çalışma ile öğretmenlerin farklılaştırılmış öğretim planı hazırlayabilme durumlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Nitel araştırma yöntemi ile tasarlanan bu çalışmada veriler yarı yapılandırılmış öğretim planı şablonu ile toplanmıştır. 37 öğretmene ulaşılarak çalışma hakkında bilgilendirme yapılmıştır. Ancak 20 öğretmen çalışmaya gönüllü olarak katılım göstermiştir. Elde edilen öğretim planları, farklılaştırılmış öğretimin temel ilkeleri dikkate alınarak betimsel analiz yöntemi ile çözümlenmiştir. Öğretim planlarının analizi sonucunda sınıf öğretmenlerinin başlangıç, geliştirme, uygulama/uyarlama ve değerlendirme aşamalarında etkili bir farklılaştırma yapamadıkları tespit edilmiştir. Bu çalışmadan elde edilen bulgular doğrultusunda öğretmenlere hizmet içi eğitimler aracılığıyla uygulamalı eğitim verilmesi önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Farklılaştırılmış öğretim, sınıf öğretmenleri, nitel araştırma

The Ability of Classroom Teachers to Prepare Differentiated Instruction Plans

Esra Uçarkuş [1,*] & Kübra Tuğçe Bingöl [2]

Abstract

Each student has different readiness levels, interests, cultural characteristics, socioeconomic status, learning preferences, and experiences. Students with diverse characteristics, when brought together in a learning environment, may also have different learning needs. In this respect, it is stated that differentiation in content, process, and outcome is important according to students' readiness, interests, and learning profiles encompassing gender, culture, multiple intelligences, and learning styles. It is emphasized that differentiation should also be applied to the elements that constitute the principles of differentiated instruction: teaching, curriculum, assessment, learning environment, and classroom management. Commonly used techniques in implementing differentiated instruction include grading, learning/interest centers, RAFT technique, reading circles, program compression, learning contracts, complex instruction, and teaching techniques based on multiple intelligences and learning styles. The learning environment is also planned to be suitable for all these arrangements. At this point, the effective implementation of this entire process begins with teachers identifying student needs. This requires preliminary assessments. Based on preliminary assessment data, teachers determine which materials and strategies to use according to student needs. Differentiated instruction is crucial for students to access quality learning opportunities, but it also necessitates teachers possessing comprehensive knowledge and skills in differentiated instruction. In this context, the 2024 curriculum, renewed in Türkiye, adopts a differentiated instruction approach, aiming to adapt instruction to students' learning needs. As part of this, teachers have received training on differentiated instruction, and pilot classes have been selected to implement the new program. This study selected second-grade teachers who received training on differentiated instruction and implemented it as participants. The aim of this study is to examine the teachers' ability to prepare differentiated instruction plans. Designed using a qualitative research method, data was collected using a semi-structured instruction plan template. Thirty-seven teachers were contacted and informed about the study; however, only 20 teachers voluntarily participated. The resulting instruction plans were analyzed using descriptive analysis, considering the fundamental principles of differentiated instruction. The analysis of the instruction plans revealed that classroom teachers were unable to effectively differentiate instruction in the initial, development, implementation/adaptation, and evaluation phases. Based on the findings of this study, it is recommended that teachers receive practical training through in-service training programs.

Keywords: Differentiated instruction, classroom teachers, qualitative research

Robert Gagne'nin Öğretim Durumları Modeline Göre 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabının İncelenmesi

Ersin Gürbüz
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Fırat Üniversitesi
ersn.grbz48@gmail.com

Özet

Eğitimin temel kaynağı olan ders kitaplarının, bilgiyi öğrenciye ulaştırmada ve öğretmenlere yol göstermede rolü büyüktür. Sosyal Bilgiler dersi hem somut hem de soyut kavramları içeren bir yapıya sahip olduğundan ders kitaplarının belirli bir program tasarımına göre hazırlanması gereklidir. Bu çalışmada, 2025-2026 yılında okutulan "Sosyal Bilgiler 4. Sınıf Ders Kitabı" nın Gagne'nin öğretim durumları modeline göre incelenmesi ve kitabın eğitim sürecine katkı düzeyinin saptanması hedeflenmektedir. Bu araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman inceleme tekniği kullanılarak hazırlanmıştır. Araştırmaya kaynaklık eden veriler Millî Eğitim Bakanlığı onaylı, Hecce Yayıncılık 2025-2026 yılı Sosyal Bilgiler 4. Sınıf Ders Kitabı'ndan alınmıştır. Elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi ile incelenmiştir. İncelemede Gagne'nin dokuz basamaklı öğretim modeline dayanan bir Öğretim Durumları İnceleme Formu'ndan faydalanılmıştır. İncelemede 2.ve 4. üniteler örneklem olarak kullanılmıştır. İki ünitede de güçlü ve zayıf yönlerden benzerlikler tespit edilmiştir. Ünite girişlerinde kullanılan görseller dikkat çekme için yeterli görülmüştür; ayrıca neler öğreneceğiz bölümü de hedeften haberdar etme adımı için uygundur. 2.ünitede yer alan hazırlanalım sorusu (sınıfa yeni gelen biriyle nasıl tanışırsınız?) ünite içeriği ile kuvvetli bağ oluşturamamaktadır. Diğer konularda bu soruların görece daha kaliteli olduğu gözlenmiştir. Verilen görseller öğrencinin kıyas ve eski-yeni ayrımını yapmasını sağlayacak şekilde düzenlenmiştir fakat ödev ve görevler öğrenciyi bireysel çalışmaya yönlendirmektedir. Soy ağacı hazırlama ve teknolojik araçların listelenmesi gibi etkinlikler davranış oluştururken; etkinliklerin bireysel yapılıp kıyaslanmaya ortam sağlamaması ayrıca cevap anahtarına QR kod ile ulaşılabilmesi de dönüt basamağında bir zayıflığa neden olmaktadır. QR kod anında dönüt düzetme imkânı sunmamakta ve öğrenciyi bir dış kaynağı kullanmaya mecbur bırakmaktadır. Ünite sonlarında verilen testler genel manada yeteri olsa da açık uçlu sorular hazırlanırken öğrenci gelişim düzeyleri ve bilgiye ulaşabilme imkanları göz ardı edilmiştir. 4. ünitede ekran süresi ve dijital bağımlılık konuları anlatılırken kitap genelinde ödevler genel ağ araştırmaları üzerine kurgulanmıştır. İnceleme sonuçlarına göre ders kitabı genel anlamda Gagne'nin 9 Basamağına uygun hazırlanmaya çalışılmış fakat uygulama konusunda bazı sorunlar olduğu saptanmıştır. Millî değerleri aşılamak ve tarihe bağlılığı artırmak üzerine hazırlanan konularda M. Kemal'in hayatında kronolojik eksikler bulunmuştur (öğrenim süreci, çocukluk yılları yer almamaktadır). Araştırma, inceleme ve performans gösterme üzerine kurgulanan ödevlerde ise öğrencilerin imkân ve yaşam alanları göz ardı edilerek fırsat eşitliği ilkesi zayıflatılmıştır. Son olarak kitaplardaki dönüt verme mekanizmasının dijital kodlar yerine metin içi çıkarımlarla sağlanması daha tutarlı ve işlevsel bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Gagne, sosyal bilgiler, ders kitabı, 9 adım, öğretim durumları, kitap incelemesi

An Analysis of the 4th Grade Social Studies Textbook According to Robert Gagne's Instructional Events Model

Ersin Gürbüz

Abstract

Textbooks, as the primary source of education, play a significant role in delivering information to students and guiding teachers. Since the Social Studies course encompasses both concrete and abstract concepts, textbooks must be prepared according to a specific instructional design. This study aims to examine the "4th Grade Social Studies Textbook" used in the 2025-2026 academic year based on Gagne's Conditions of Learning Model and to determine the textbook's level of contribution to the educational process. This research was conducted using the document analysis technique, one of the qualitative research methods. The data for the study were obtained from the Ministry of National Education-approved 4th Grade Social Studies Textbook published by Hecce Publishing for the 2025-2026 academic year. The collected data were analyzed using the descriptive analysis method. An "Instructional Conditions Review Form" based on Gagne's nine-step instructional model was utilized for the analysis. Units 2 and 4 were used as samples in the study. Similarities in strengths and weaknesses were identified in both units. The visuals used at the beginning of the units were found sufficient for gaining attention; furthermore, the "what we will learn" section is suitable for the step of informing the learner of the objective. The preparatory question in Unit 2 ("How would you introduce yourself to a new student?") fails to establish a strong connection with the unit content. In other topics, such questions were observed to be of relatively higher quality. The provided visuals are organized to enable students to make comparisons and distinguish between the old and the new; however, assignments and tasks tend to direct students toward individual work. While activities such as preparing a family tree and listing technological tools help in eliciting performance, the fact that activities are conducted individually without providing an environment for comparison—and that the answer key is accessed via a QR code—causes a weakness in the providing feedback step. The QR code does not offer immediate feedback and correction, forcing the student to rely on an external source. Although the tests provided at the end of the units are generally sufficient, the developmental levels of the students and their access to information were overlooked when preparing open-ended questions. While Unit 4 covers screen time and digital addiction, the assignments throughout the book are largely based on internet research. According to the results of the analysis, the textbook generally attempts to align with Gagne's 9 Steps, but certain problems were identified in application. In topics prepared to instill national values and increase historical loyalty, chronological gaps were found in the life of Mustafa Kemal (educational process and childhood years are not included). In assignments designed for research and performance, the principle of equality of opportunity was weakened by ignoring the students' means and living environments. Finally, it was concluded that providing the feedback mechanism within the text through inferences, rather than through digital codes, would be more consistent and functional.

Keywords: Gagne, social studies, textbook, nine events of ınstruction, ınstructional events, textbook analysis

Sosyal Bilgiler Dersinde Sorgulamaya Dayalı Öğretimin Öğrenme Sürecine ve Akademik Başarıya Etkisi*

Öznur Bilir [1,*] & Süleyman Inan [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Pamukkale Üniversitesi
biliroznur13@gmail.com

Özet

Geleneksel öğretim yöntemlerinin ötesine geçerek öğrencileri araştırmacı rolüne teşvik eden sorgulamaya dayalı öğretim modeli, günümüz Sosyal Bilgiler vizyonun temelini oluşturmaktadır. Bu vizyonun Sosyal Bilgiler öğretimindeki temel yansıması olan sorgulamaya dayalı öğretim modeli, öğrencilerin eleştirel düşünme ve problem çözme becerilerini merkeze almaktadır. Bu çalışma, soyut kavramların yoğun olduğu 6. sınıf sosyal bilgiler dersi "Bilim, Teknoloji ve Toplum" öğrenme alanında, sorgulamaya dayalı öğretim modelinin öğrencilerin öğrenme süreçleri ve akademik başarıları üzerindeki etkisini bütüncül bir bakış açısıyla incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada, nicel verilerin gücü ile nitel verilerin derinliğini birleştiren açıklayıcı sıralı karma yöntem deseni(explanatory sequential mixed-method design) benimsenmiştir. Nitel bulguları derinlemesine açıklamak ve öğrenme sürecine ilişkin detaylı veriler elde etmek amacıyla durum çalışması (case study) deseni benimsenmiştir. Araştırmanın nicel aşamasında, sorgulamaya dayalı öğretimin akademik başarı üzerindeki etkisini belirlemek amacıyla kontrol gruplu sontest deneysel desen kullanılmıştır. Çalışma, 2024-2025 eğitim-öğretim yılında Denizli ilinde bulunan bir ortaokulun 6. sınıf düzeyinde öğrenim gören toplam 71 öğrenci(2 şube) ile yürütülmüştür. Deney grubunda sorgulamaya dayalı etkinlikler uygulanırken, kontrol grubunda mevcut program takip edilmiştir. Veriler, yarı yapılandırılmış gözlem, öğrenci görüşmeleri ve başarı testi aracılığıyla toplanarak veri üçgenlemesi (triangulation) sağlanmıştır.Verilerin analizinde bağımsız örneklemler t testi ile betimsel ve içerik analizi yöntemleri kullanılmıştır. Bu kapsamda, deney grubundaki öğrencilerin öğrenme süreçlerini anlamak için yarı yapılandırılmış gözlem formu ile ders içi etkileşimler sistematik olarak kayıt altına alınmış ve ardından yarı yapılandırılmış görüşme formu ile öğrenci görüşmeleri gerçekleştirilmiştir. Uygulama sürecinin sonunda her iki gruba da "Bilim, Teknoloji ve Toplum Başarı Testi" uygulanarak akademik başarıdaki farklılıklar ölçülmüştür. Nitel bulguları derinlemesine açıklamak ve öğrenme sürecine ilişkin detaylı veriler elde etmek amacıyla durum çalışması (case study) deseni benimsenmiştir. Çalışmanın geçerlik ve güvenirliğini artırmak amacıyla veri toplama araçları için uzman görüşüne başvurulmuş ve veri üçgenlemesi (gözlem, görüşme, başarı testi) yapılarak bulguların tutarlılığı sağlanmıştır. Araştırma bulguları, sorgulamaya dayalı öğretimin kontrol grubuna oranla akademik başarıyı anlamlı düzeyde artırdığını (t-testi sonuçlarına göre) ve öğrencilerin derse olan ilgisini olumlu katkı sağladığını göstermiştir. Nitel veriler, öğrencilerin üst düzey düşünme becerilerinin geliştiğini ve bilgiyi yapılandırma sürecinde daha aktif rol aldıklarını kanıtlamaktadır. Sonuç olarak, bu modelin Sosyal Bilgiler dersinin dinamik yapısına uygun, etkili ve kalıcı bir pedagojik araç olduğu saptanmıştır. Elde edilen bu sonuçlar ışığında, uygulamaya ve ileri araştırmalara yönelik öneriler sunulmuştur.

*Bu çalışma, Öznur BİLİR tarafından Prof. Dr. Süleyman İNAN danışmanlığında Pamukkale Üniversitesi bünyesinde tamamlanan "Sosyal Bilgiler Dersinde Sorgulamaya Dayalı Öğretimin Öğrenme Sürecine ve Akademik Başarıya Etkisi" başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sorgulamaya dayalı öğretim, sosyal bilgiler öğretimi, öğrenme süreçleri, akademik başarı, karma yöntem, bilim ve teknoloji

The Effect of Inquiry-Based Teaching on the Learning Process and Academic Achievement in the Social Studies Course*

Öznur Bilir [1,*] & Süleyman Inan [1]

Abstract

Inquiry-based teaching which encourages students to take on the role of researchers by moving beyond traditional teaching methods, forms the basis of today's Social Studies vision. This study aims to examine the impact of the inquiry-based teaching model on the learning processes and academic achievements of students in the "Science, Technology, and Society" learning area of the 6th-grade social studies course, where abstract concepts are prevalent, through a holistic perspective. The research adopted an explanatory sequential mixed-methods design, combining the power of quantitative data with the depth of qualitative insights. The study was conducted during the 2024-2025 academic year with a total of 71 sixth-grade students attending a middle school in Denizli. While inquiry-based activities were implemented in the experimental group, the existing curriculum was followed in the control group. Data triangulation was achieved by collecting data through semi-structured observations, student interviews, and achievement tests. To explain the qualitative findings in depth and obtain detailed data regarding the learning process, a case study design was employed. In the data analysis, independent samples t-test, descriptive analysis, and content analysis methods were utilized. To enhance the validity and reliability of the study, expert opinions were sought for the data collection instruments, and the consistency of the findings was ensured through data triangulation (observation, interview, achievement test). Research findings indicated that inquiry-based teaching significantly increased academic achievement compared to the control group (according to t-test results) and contributed positively to students' interest in the lesson. Qualitative data demonstrate that students' higher-order thinking skills improved and they took a more active role in the process of knowledge construction. Consequently, this model was identified as an effective and permanent pedagogical tool suitable for the dynamic structure of Social Studies. In light of these results, recommendations for practice and future research are provided.

*This study is derived from the Master's thesis titled "Sosyal Bilgiler Dersinde Sorgulamaya Dayalı Öğretimin Öğrenme Sürecine ve Akademik Başarıya Etkisi", completed by Öznur BİLİR under the supervision of Prof. Dr. Süleyman İNAN at Pamukkale University.

Keywords: Inquiry-based learning, social studies teaching, learning process, academic achievement, mixed methods

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Bir Öğretim Aracı Olarak Çocuk Kitaplarından Faydalanmaya Yönelik Görüşleri

Deniz Yılmaz [1,*] & Ayşe Çağlar [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
denizyilmazdenizim0@gmail.com

Özet

Edebi ürünler tür zenginliği, estetik güzelliği, her yaş grubuna uygun çeşitliliğiyle öğretim sürecinde dikkat çeken önemli araçlardır. Bu araç öğretim sürecinde bilgi edinme, dil gelişimi, okuduğunu anlama yorumlama, empati kurma, dünyayı tanıma, olaylar arası bağlantı kurma, akıl yürütme, eğlenceli olma, değer kazandırma gibi pek çok yönden okuyucusunun yetilerinin güçlenmesine katkı sağlamaktadır. Sosyal bilgiler dersi, öğrencilerin toplumsal yaşama etkin katılımını destekleyen, tarih, coğrafya, vatandaşlık ve kültür gibi disiplinleri bir araya getiren bütünleşik bir alan olarak edebi ürünlerin kullanımına son derece elverişli bir zemin sunmaktadır. Bu bağlamda edebi ürünler ve sosyal bilgiler ilişkisi çeşitli yönleriyle ele alınmış, öğretimde yeri önem kazanmıştır. Bu araştırma da bir edebi ürün olan çocuk kitaplarının sosyal bilgiler derslerinde bir öğretim aracı olarak kullanımına yönelik sosyal bilgiler öğretmenlerinin görüşleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmanın amacı doğrultusunda nitel araştırma modellerinden durum çalışması kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Tokat, Amasya, Çorum, Sivas, Ankara, Mersin illerinde Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde görev yapan kıdem yılları 3 ile 35 yıl arasında değişen 29 sosyal bilgiler öğretmeni (19 kadın, 10 erkek) oluşturmaktadır. Verilerinin toplanmasında yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Elde edilen veriler içerik analiziyle çözümlenmiştir. Elde edilen verilere göre, sosyal bilgiler öğretmenlerinin çocuk kitaplarını derslerinde farklı sıklık ve amaçlarla kullandıkları belirlenmiştir. Öğretmenlerin çocuk kitaplarını özellikle öğrenmeyi somutlaştırma, ders konularını öğrencilerin yaşam deneyimleriyle ilişkilendirme, okuma isteği ve okuma alışkanlığı kazandırma, değer aktarımını destekleme, hayal gücü geliştirme ve öğrenci katılımını artırma amacıyla tercih ettikleri ortaya çıkarılmıştır. Bununla birlikte, çocuk kitaplarının tarihsel olay ve kavramların anlaşılmasını kolaylaştırdığı, kültürel ögelerin sezdirilmesine katkı sağladığı ve öğrencilerin tarihsel empati kurmalarını desteklediği öğretmen görüşleriyle ifade edilmiştir. Öğretmenler çocuk kitaplarının, öğrencilerin sosyal bilgiler dersine yönelik algılarını olumlu yönde etkilediğini ve öğrenme sürecini daha ilgi çekici hâle getirdiğini belirtmişlerdir. Araştırmadan elde edilen bu sonuçlardan hareketle katılımcı öğretmenlerin derslerinde çocuk kitapları kullanmayı faydalı bir öğretim aracı olarak gördüğü söylenebilir. Bu doğrultuda Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin benimsediği öğrenci merkezli, değer temelli ve beceri odaklı eğitim anlayışı çerçevesinde sosyal bilgiler öğretiminde çocuk kitaplarının bilinçli, planlı ve etkili bir öğretim aracı olarak kullanımına yönelik ağırlık verilmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, edebiyat, çocuk edebiyatı, çocuk kitapları, öğretmen görüşleri

Social Studies Teachers' Views on Using Children's Books as a Teaching Tool

Deniz Yılmaz [1,*] & Ayşe Çağlar [1]

Abstract

Literary works, with their rich variety of genres, aesthetic beauty, and diversity suitable for all age groups, are important tools that attract attention in the teaching process. These tools contribute to strengthening the reader's abilities in many ways, including acquiring knowledge, language development, reading comprehension and interpretation, empathy, understanding the world, establishing connections between events, reasoning, being entertaining, and instilling values. Social studies, as an integrated field that supports students' active participation in social life and brings together disciplines such as history, geography, civics, and culture, offers an extremely suitable ground for the use of literary works. In this context, the relationship between literary works and social studies has been examined from various perspectives, and its place in teaching has gained importance. This research attempts to determine the opinions of social studies teachers regarding the use of children's books, a type of literary work, as a teaching tool in social studies lessons. In line with the research objective, a case study, a qualitative research model, was used. The study group consisted of 29 social studies teachers (19 women, 10 men) with years of experience ranging from 3 to 35 years, working within the Ministry of National Education in the provinces of Tokat, Amasya, Çorum, Sivas, Ankara, and Mersin. A semi-structured interview form was used to collect data. The obtained data were analyzed using content analysis. According to the data, it was determined that social studies teachers use children's books in their lessons with varying frequencies and purposes. It was revealed that teachers prefer children's books especially for purposes such as making learning more concrete, relating lesson topics to students' life experiences, fostering a desire and habit of reading, supporting value transmission, developing imagination, and increasing student participation. In addition, teachers stated that children's books facilitate the understanding of historical events and concepts, contribute to the perception of cultural elements, and support students in developing historical empathy. Teachers stated that children's books positively influence students' perceptions of social studies lessons and make the learning process more engaging. Based on these results from the research, it can be said that the participating teachers perceive the use of children's books in their lessons as a useful teaching tool. In this context, within the framework of the student-centered, value-based, and skill-oriented educational approach adopted by the Turkish Century Education Model, it can be suggested that emphasis be placed on the conscious, planned, and effective use of children's books as a teaching tool in social studies instruction.

Keywords: Social studies, literature, children's literature, children's books, teacher opinions

Sosyal Bilgiler Eğitiminde Kavram Öğretiminin 35 Yıllık Serüveni: 1990–2025 Dönemine Yönelik Bibliyometrik Bir Analiz

Nursima Kara [1,*] & Selçuk Ilgaz [2]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Atatürk Üniversitesi
[2] Sosyal Bilgiler Eğitimi Atatürk Üniversitesi
karanursima@atauni.edu.tr

Özet

Kavramlar, bireylerin düşünme, problem çözme ve olaylar arasında ilişki kurma becerilerinin temelini oluştururken; yapılandırmacı yaklaşımın etkisiyle kavram öğretimi anlamlı ve kalıcı öğrenmenin temel unsurlarından biri hâline gelmiştir. Sosyal bilgiler, farklı sosyal bilim disiplinlerini bütünleştiren yapısı ve bireylerin yaşadıkları dünyayı anlamlandırmalarına katkı sağlaması nedeniyle kavram öğretiminin önemli olduğu bir alan olarak öne çıkan bir derstir. Bu bağlamda, öğrencilerin mevcut bilgi yapıları ile yeni bilgiler arasındaki etkileşim sürecinde ortaya çıkan kavram yanılgıları ve öğrenme güçlükleri, alan yazında önemli bir problem alanı olarak değerlendirilmektedir. Bu doğrultuda, kavram öğretimine yönelik bilimsel çalışmaların eğilimlerinin, yoğunlaştığı temaların ve gelişim sürecinin ortaya konulması, alana ilişkin bütüncül bir perspektif geliştirilmesi açısından önem taşımaktadır. Dolayısıyla bu araştırma da, sosyal bilgilerde kavram öğretimine ilişkin alanyazını sistematik bir biçimde incelemek amaçlanış olup, bibliyometrik analiz yöntemine dayalı betimsel bir desenle yürütülmüştür. Araştırmanın veri seti, Web of Science ve Scopus veri tabanlarında yer alan çalışmaların belirli anahtar kelimeler doğrultusunda taranmasıyla oluşturulmuş; 1990–2025 yılları arasında yayımlanan ve sosyal bilgiler bağlamında kavram öğretimine odaklanan İngilizce makaleler analiz kapsamına alınmıştır. PRISMA akış süreci doğrultusunda gerçekleştirilen eleme sonucunda toplam 88 çalışma incelenmiş; veri temizleme, performans analizi, bilimsel haritalama ve tematik analiz aşamalarını içeren çok boyutlu bir analiz süreci izlenmiştir. Elde edilen bulgular, sosyal bilgilerde kavram öğretimi alanındaki bilimsel üretimin 1990'lı yıllarda sınırlı düzeyde kaldığını, ancak 2010 yılı sonrasında belirgin bir artış gösterdiğini ortaya koymaktadır. Anahtar kelime analizleri, literatürde "social studies", "concept teaching" ve "misconception" kavramlarının öne çıktığını; zamanla daha özelleşmiş kavramların da alana dâhil olmasıyla tematik çeşitliliğin arttığını göstermektedir. Ayrıca kurumsal ve ülke düzeyindeki analizler, bilimsel üretimin belirli üniversiteler ve ülkeler etrafında yoğunlaştığını ve özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nin merkezî bir konumda yer aldığını ortaya koymaktadır. Sonuç olarak bu çalışma, sosyal bilgilerde kavram öğretimi alanındaki araştırmaların zamansal gelişimini, tematik yönelimlerini ve iş birliği ağlarını bütüncül bir bakış açısıyla ortaya koyarak alanın mevcut durumuna ilişkin kapsamlı bir değerlendirme sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler eğitimi, kavram öğretimi, bibliyometrik analiz

The 35-Year Journey of Concept Teaching in Social Studies Education: A Bibliometric Analysis of the 1990–2025 Period

Nursima Kara [1,*] & Selçuk Ilgaz [2]

Abstract

Concepts form the foundation of individuals' abilities to think, solve problems, and establish connections between events; under the influence of the constructivist approach, concept instruction has become one of the key elements of meaningful and lasting learning. Social studies is a subject that stands out as an important field for concept instruction due to its structure that integrates various social science disciplines and its contribution to helping individuals make sense of the world they live in. In this context, conceptual misunderstandings and learning difficulties that arise during the interaction process between students' existing knowledge structures and new information are considered a significant problem area in the literature. Accordingly, identifying the trends, dominant themes, and developmental trajectory of scientific studies on concept teaching is crucial for developing a comprehensive perspective on the field. Consequently, this study aims to systematically review the literature on concept teaching in social studies and was conducted using a descriptive design based on bibliometric analysis. The study's dataset was created by screening studies in the Web of Science and Scopus databases using specific keywords; English-language articles published between 1990 and 2025 and focusing on concept teaching in the context of social studies were included in the analysis. Following a screening process conducted in accordance with the PRISMA flowchart, a total of 88 studies were examined; a multidimensional analysis process was followed, encompassing data cleaning, performance analysis, scientific mapping, and thematic analysis. The findings reveal that scientific output in the field of concept teaching in social studies remained limited in the 1990s but showed a significant increase after 2010. Keyword analyses indicate that the concepts "social studies," "concept teaching," and "misconception" are prominent in the literature; they also show that thematic diversity has increased as more specialized concepts have been incorporated into the field over time. Furthermore, institutional and country-level analyses reveal that scientific output is concentrated around specific universities and countries, with the United States occupying a central position. In conclusion, this study presents a comprehensive evaluation of the current state of the field by examining the temporal development, thematic orientations, and collaborative networks of research in the area of concept teaching in social studies from a holistic perspective.

Keywords: Social studies education, concept teaching, bibliometric analysis

Okul Dışı Öğrenme Ortamlarında Ortaokul Öğrencilerinin Öğrenme Deneyimleri: Dersimiz Tokat Projesi Örneği

Ilgın Arslan [1,*] & Fatih Yazıcı [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
ilginarslan060@gmail.com

Özet

Günümüzde öğrenmenin yalnızca sınıf içi ortamlarla sınırlı olmadığı kabul edilmektedir. Öğrenciler, gerçek yaşamla doğrudan etkileşim kurarak daha anlamlı ve kalıcı öğrenmeler elde etmektedir. Bu nedenle okul dışı öğrenme ortamları, öğrencilerin bilgiyi pasif şekilde almak yerine gözlemleyerek, deneyimleyerek ve çevreleriyle etkileşimde bulunarak aktif bir şekilde oluşturmasına olanak tanır. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında yürütülen Dersimiz Tokat projesi; ortaokul düzeyinde sosyal bilgiler, lise düzeyinde tarih dersi kazanımlarının şehrin tarihi mekânlarında işlenmesini sağlayan; öğrencilerin kültürel zenginlikleri yerinde deneyimlemelerini, öğrenme motivasyonlarını artırmalarını, yaşadıkları şehre karşı aidiyet, sorumluluk, duyarlılık bilinci geliştirmelerini ve derslerin daha etkili, kalıcı hale gelmesini amaçlayan bir okul dışı eğitim uygulamasıdır. Bu araştırmanın temel amacı, "Dersimiz Tokat" projesi örneğinden hareketle derslerde okul dışı öğrenme ortamlarının kullanımına ilişkin öğrencilerin deneyimlerini ortaya koymaktır. Araştırma, nitel araştırma modellerinden durum çalışması deseni kullanılarak yürütülmüştür. Yapılan araştırmanın çalışma grubunu, 2025-2026 eğitim-öğretim yılı içerisinde "Dersimiz Tokat" projesi kapsamında Tokat ilinin Niksar ilçesinden tarihi mekân ziyaretlerine katılan ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış açık uçlu soru formu kullanılmıştır. Uzman görüşü alınarak son hâli verilen form 6 sorudan oluşmaktadır. Elde edilen verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Bu süreçte öğrenci yanıtları kodlanmış, benzer özellikler taşıyan ifadeler kategoriler altında toplanmış ve temalar oluşturulmuştur. Araştırmanın güvenirliğini artırmak amacıyla katılımcı teyidi sağlanmış, doğrudan alıntılarla bulgular desteklenmiştir. Araştırma bulguları, okul dışı öğrenme ortamlarının öğrenciler üzerinde çok yönlü etkiler oluşturduğunu göstermektedir. Öğrenci görüşlerine göre, geziler sırasında heyecan, merak, gurur ve aidiyet gibi çeşitli duyguların yaşandığı ifade edilmiştir. Yine katılımcıların ifadelerine göre öğrenmenin somutlaşması sayesinde bilgilerin daha kalıcı hâle geldiği belirtilmiştir. Ayrıca öğrenciler sınıf içi öğrenmeler ile okul dışı deneyimleri ilişkilendirebildiklerini dile getirmiş; özellikle yerel tarih, kültür ve mekân bilgisi açısından farkındalıklarının arttığını vurgulamışlardır. Katılımcı görüşlerine göre proje, öğrencilerin yaşadıkları şehre yönelik bakış açılarını olumlu yönde değiştirmiş ve yerel kimlik gelişimlerine katkı sağlamıştır. Sonuç olarak, okul dışı öğrenme ortamlarının eğitim süreçlerine entegrasyonu, öğrencilerin hem akademik hem de duyuşsal gelişimlerini destekleyen önemli bir unsur olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okul dışı öğrenme, yerel aidiyet, mekân temelli öğrenme, sosyal bilgiler eğitimi, tarih eğitimi

Middle School Students' Learning Experiences in Out-Of-School Learning Environments: The Example of the "Our Lesson is Tokat" Project

Ilgın Arslan [1,*] & Fatih Yazıcı [1]

Abstract

Today, it is accepted that learning is not limited solely to classroom settings. Students achieve more meaningful and lasting learning by directly interacting with real life. Therefore, out-of-school learning environments allow students to actively construct knowledge by observing, experiencing, and interacting with their environment, rather than passively acquiring information. The "Our Lesson is Tokat" project, implemented within the scope of the Turkish Century Education Model, is an out-of-school education application that enables the processing of social studies learning outcomes at the middle school level and history learning outcomes at the high school level in the historical sites of the city; it aims to allow students to experience cultural richness firsthand, increase their learning motivation, develop a sense of belonging, responsibility, and sensitivity towards their city, and make lessons more effective and lasting. The main purpose of this research is to reveal students' experiences regarding the use of out-of-school learning environments in lessons, based on the example of the "Our Lesson is Tokat" project. The research was conducted using a case study design, one of the qualitative research models. The study group of the research consists of middle school students from Niksar district of Tokat province who participated in historical site visits within the scope of the "Our Lesson is Tokat" project during the 2025-2026 academic year. In this study, a semi-structured open-ended questionnaire developed by the researcher was used as a data collection tool. The form, finalized after expert consultation, consists of six questions. Content analysis was used to analyze the obtained data. In this process, student responses were coded, statements with similar characteristics were grouped under categories, and themes were created. To increase the reliability of the research, participant confirmation was obtained, and findings were supported with direct quotations. The research findings show that out-of-school learning environments have multifaceted effects on students. According to student opinions, various emotions such as excitement, curiosity, pride, and belonging were experienced during the trips. Participants also stated that the concrete nature of learning made the information more permanent. Furthermore, students expressed that they were able to relate classroom learning to out-of-school experiences; they particularly emphasized that their awareness of local history, culture, and place increased. According to participant opinions, the project positively changed students' perspectives on their city and contributed to the development of their local identity. In conclusion, the integration of out-of-school learning environments into educational processes is considered an important element supporting both the academic and affective development of students.

Keywords: Out-of-school learning, local belonging, place-based learning, social studies education, history education

4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi "Zaman İçinde Teknoloji" Ünitesinin Etkinlik Analizi: Yöntem, Teknik ve Beceri Boyutlarıyla Bir İnceleme

Sevin Aras
Sınıf Öğretmenliği Millî Eğitim Bakanlığı
sevinaras87@gmail.com

Özet

Eğitim sisteminin temel yapı taşlarından biri olan ders kitapları, öğretim sürecinin yönünü ve kalitesini doğrudan belirlemektedir. Ders kitaplarında yer alan etkinlikler; öğrencilerin bilgiyi nasıl edineceğini, hangi becerileri geliştireceğini ve öğrenme sürecine nasıl katılacağını şekillendirmesi bakımından kritik bir işlev üstlenmektedir. Bu bağlamda ders kitabı etkinliklerinin bilimsel yöntemlerle incelenmesi, programın uygulamadaki yansımalarını görünür kılmak açısından büyük önem taşımaktadır. Bu çalışma, Millî Eğitim Bakanlığı tarafından 2024 yılında yayımlanan 4. Sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabının "Zaman İçinde Teknoloji" başlıklı dördüncü ünitesinde yer alan 14 etkinliği; kullanılan öğretim yöntemleri, teknikler ve hedeflenen beceriler açısından incelemeyi amaçlamaktadır. Nitel bir araştırma deseni benimsenen çalışmada doküman analizi ve içerik analizi yöntemlerinden yararlanılmıştır. Her bir etkinlik; yöntem, teknik, hedeflenen beceri ve beceri türü olmak üzere dört boyutta ayrıntılı biçimde değerlendirilmiştir. Analiz bulguları, ünite genelinde 7 farklı öğretim yöntemi ve tekniğine başvurulduğunu ortaya koymaktadır. En yoğun biçimde kullanılan yöntem, haber ve metin okumaya dayalı sınıf tartışmasıdır (n=5). Bu yöntemi sırasıyla tablo doldurma (n=3) ve karşılaştırmalı analiz (n=2) izlemektedir. Bunların yanı sıra araştırma, metin analizi, görsel okuma ve belge inceleme yöntemleri de etkinliklerde yer almaktadır. Teknik boyutunda değerlendirildiğinde, etkinliklerin büyük çoğunluğunun (%71) bireysel çalışma tekniğine dayandığı görülmektedir. Sınıf içi tartışma, görsel okuma, işaretleme ve örnek olay inceleme teknikleri de ünite genelinde kullanılan diğer teknikler arasında yer almaktadır. Beceri analizi, Bloom Taksonomisi'nin bilişsel basamakları esas alınarak gerçekleştirilmiştir. Buna göre etkinliklerin büyük bölümünün analiz ve değerlendirme basamaklarını hedeflediği saptanmıştır. Hatırlama ve anlama düzeyindeki etkinlikler temel bilgi edinimini desteklerken, uygulama düzeyindekiler öğrenilenlerin günlük yaşama aktarılmasını kolaylaştırmaktadır. Yaratıcılık basamağını hedefleyen etkinlikler ise sınırlı sayıda kalmakla birlikte girişimcilik farkındalığını besleyen içeriklerle desteklenmektedir. Girişimcilik, bilinçli tüketicilik ve çevre duyarlılığı; etkinliklere yansıtılan öne çıkan temalar olarak dikkat çekmektedir. Ünitenin güçlü yönleri arasında otantik materyallerin (haber metinleri, garanti belgeleri, kullanım kılavuzları) öğretim sürecine dahil edilmesi, tarihsel karşılaştırma etkinliklerinin yoğun biçimde kullanılması ve 21. yüzyıl becerileriyle uyumlu temaların ön plana çıkarılması sayılabilir. Bununla birlikte bazı önemli eksiklikler de göze çarpmaktadır. Etkinliklerin %71'inin bireysel çalışmaya dayalı olması, iş birlikli öğrenme tekniklerinin yeterince kullanılmadığına işaret etmektedir. Ünitenin içerik olarak teknoloji üzerine kurulu olmasına karşın etkinliklerde dijital araçların öğrenme sürecine entegrasyonu oldukça sınırlı kalmaktadır. Ayrıca drama, sunum, model yapımı gibi performansa dayalı değerlendirme tekniklerinin etkinliklerde yer bulmaması, ölçme-değerlendirme boyutunda bir eksiklik olarak değerlendirilebilir. Sonuç olarak "Zaman İçinde Teknoloji" ünitesinin yöntemsel çeşitlilik ve otantik materyal kullanımı açısından genel olarak yeterli bir yapıya sahip olduğu, ancak iş birlikli öğrenme, dijital entegrasyon ve performans değerlendirme konularında iyileştirilmeye ihtiyaç duyduğu anlaşılmaktadır. Çalışmadan

elde edilen bulgular; öğretmenlerin etkinlikleri bilinçli biçimde planlayabilmesine, program geliştirme uzmanlarının kitap revizyon süreçlerine sistematik veri sağlamasına ve araştırmacıların Türk ilköğretim Sosyal Bilgiler öğretimi alanındaki karşılaştırmalı çalışmalarına zemin hazırlamasına katkı sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler eğitimi, ders kitabı analizi, etkinlik analizi, öğretim yöntemleri, teknoloji okuryazarlığı

Activity Analysis of the "Technology Over Time" Unit in the 4th Grade Social Studies Course: An Examination in Terms of Method, Technique, and Skill Dimensions

Sevin Aras

Abstract

Textbooks, as one of the fundamental components of the education system, directly determine the direction and quality of the teaching process. The activities included in textbooks play a critical role in shaping how students acquire knowledge, which skills they develop, and how they engage in the learning process. In this context, examining textbook activities through scientific methods is of great importance in making the practical reflections of the curriculum visible. This study aims to analyze the 14 activities included in the fourth unit titled "Technology Over Time" in the 4th Grade Social Studies textbook published by the Ministry of National Education in 2024, in terms of the teaching methods, techniques, and targeted skills. Adopting a qualitative research design, the study utilized document analysis and content analysis methods. Each activity was examined in detail across four dimensions: method, technique, targeted skill, and type of skill. The findings indicate that a total of seven different teaching methods and techniques are employed throughout the unit. The most frequently used method is class discussion based on news and text reading (n=5). This is followed by table completion (n=3) and comparative analysis (n=2). In addition, research, text analysis, visual reading, and document analysis methods are also included in the activities. From a technical perspective, it is observed that the majority of the activities (71%) are based on individual work. Classroom discussion, visual reading, marking, and case study techniques are among the other techniques used across the unit. The skill analysis was conducted based on the cognitive levels of Bloom's Taxonomy. Accordingly, it was determined that most of the activities target the analysis and evaluation levels. While activities at the remembering and understanding levels support the acquisition of basic knowledge, those at the application level facilitate the transfer of learning into daily life. Activities targeting the creativity level are limited in number; however, they are supported by content that fosters entrepreneurship awareness. Entrepreneurship, conscious consumerism, and environmental awareness emerge as the prominent themes reflected in the activities. Among the strengths of the unit are the inclusion of authentic materials (such as news texts, warranty documents, and user manuals) in the teaching process, the frequent use of historical comparison activities, and the emphasis on themes aligned with 21st-century skills. However, some significant shortcomings are also evident. The fact that 71% of the activities are based on individual work indicates that collaborative learning techniques are not sufficiently utilized. Although the unit is content-wise centered on technology, the integration of digital tools into the learning process remains quite limited. Additionally, the absence of performance-based assessment techniques such as drama, presentations, and model construction can be considered a deficiency in the assessment and evaluation dimension. In conclusion, the "Technology Over Time" unit generally demonstrates a sufficient structure in terms of methodological diversity and the use of authentic materials; however, it requires improvement in areas such as collaborative learning, digital integration, and performance-based assessment. The findings of the study contribute to enabling teachers to plan activities more consciously, providing systematic data for curriculum developers during textbook revision processes, and offering a basis for comparative studies in the field of Social Studies education at the primary level in Türkiye.

Keywords: Social studies education, textbook analysis, activity analysis, instructional methods, technology literacy

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Farklılaştırılmış Öğretime İlişkin Sınıf İçi Uygulamalarının İncelenmesi

Ali Meydan [1,*], Sibel Yaşa [2] & Ahmet Galip Yücel [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
[2] Sınıf Öğretmenliği Millî Eğitim Bakanlığı
alimeydan01@gmail.com

Özet

Öğrencilerin ilgi alanları, hazır bulunuşluk düzeyleri ve öğrenme profillerindeki çeşitlilik, çağdaş eğitim sistemlerinde öğretim süreçlerinin bireysel ihtiyaçlara göre uyarlanmasını zorunlu kılmaktadır. Bu bağlamda farklılaştırılmış öğretim yaklaşımı, her öğrencinin kendi potansiyelini en üst düzeye çıkarmasına olanak tanıyan öğrenci merkezli eğitim ortamlarının oluşturulmasında kritik bir rol oynamaktadır. Farklılaştırılmış öğretim, tek tip yaklaşımların aksine, öğrencilerin ihtiyaçlarına göre öğretimi esnekleştirerek her öğrencinin potansiyeline ulaşmasını hedefleyen, öğrenci merkezli bir eğitim yaklaşımıdır. Sosyal bilgiler dersi, içeriği ve yapısı gereği farklı öğrenme stillerine sahip öğrencilerin bir arada bulunduğu, dolayısıyla farklılaştırılmış öğretim stratejilerinin etkili bir şekilde kullanılabileceği temel alanlardan biridir. Bu araştırmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmenlerinin farklılaştırılmış öğretime ilişkin görüşlerini derinlemesine incelemek ve bu kapsamda tasarladıkları etkinlikleri sınıf ortamında nasıl uyguladıklarını ortaya koymaktır. Çalışma, nitel araştırma modellerinden fenomenoloji (olgubilim) deseni çerçevesinde yürütülmüştür. Fenomenoloji, bireylerin belli bir olguya ilişkin deneyim ve algılarını derinlemesine incelen bir yaklaşım olarak tercih edilmiştir (Moustakas, 1994). Araştırmanın çalışma grubu, amaçlı örnekleme yöntemleri kullanılarak belirlenmiştir. Bu doğrultuda, Millî Eğitim Bakanlığı bünyesinde yer alan farklı okullarda görev yapan sosyal bilgiler öğretmenleri araştırmaya dâhil edilmiştir. Araştırmanın verileri, katılımcıların deneyimlerini ve uygulamalarını kendi perspektiflerinden yansıtabilmelerine olanak tanıyan yarı yapılandırılmış görüşme tekniği ile toplanmıştır. Elde edilen nitel verilerin çözümlenmesinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Veriler, öğretmenlerin farklılaştırılmış öğretime yönelik kavramsal algıları, etkinlik geliştirme süreçleri ve sınıf içi uygulamaları bağlamında kodlanarak temalandırılmıştır. Araştırmanın geçici bulguları, sosyal bilgiler öğretmenlerinin farklılaştırılmış öğretim yaklaşımının önemine ilişkin olumlu bir tutuma sahip olduklarını; ancak kuramsal bilgilerini sınıf içi etkinliklere dönüştürmede çeşitli zorluklar yaşadıklarını göstermektedir. Sınıf mevcutlarının kalabalık olması, müfredat yoğunluğundan kaynaklanan zaman yetersizliği ve materyal eksikliği uygulamayı sınırlandıran temel unsurlar olarak öne çıkmaktadır. Bununla birlikte sonuçlar, farklılaştırılmış etkinliklerin başarıyla uygulandığı durumlarda öğrencilerin derse katılımının arttığını ve öğrenme sürecinin etkililiğinin yükseldiğini göstermektedir. Sosyal bilgiler öğretmenlerinin farklılaştırılmış öğretim uygulamalarına yönelik bilgi ve becerilerini geliştirmesinin, öğretim sürecinin genel kalitesini artıracağı sonucuna varılmıştır. Bu bağlamda öğretmenlere yönelik uygulamalı eğitimlerin artırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler eğitimi, farklılaştırılmış öğretim, öğretmen görüşleri, sınıf içi uygulamalar, fenomenoloji

An Examination of Social Studies Teachers' Classroom Practices Regarding Differentiated Instruction

Ali Meydan [1,*], Sibel Yaşa [2] & Ahmet Galip Yücel [1]

Abstract

The diversity in students' interests, readiness levels, and learning profiles necessitates the adaptation of instructional processes to individual needs in contemporary educational systems. In this context, the differentiated instruction approach plays a critical role in creating student-centered learning environments that allow each student to maximize their potential. Differentiated instruction, in contrast to uniform approaches, is a student-centered educational approach that aims to help each student reach their full potential by making instruction flexible according to their needs. Due to its content and structure, the social studies course is one of the primary areas where students with different learning styles coexist; therefore, differentiated instructional strategies can be implemented effectively. The purpose of this research is to examine the views of social studies teachers regarding differentiated instruction in depth and to reveal how they implement the activities they design within this scope in the classroom environment. The study was conducted within the framework of the phenomenology design, which is one of the qualitative research models. Phenomenology was preferred as an approach that examines individuals' experiences and perceptions regarding a specific phenomenon in depth (Moustakas, 1994). The study group of the research was determined using purposive sampling methods. Accordingly, social studies teachers working in various schools affiliated with the Ministry of National Education were included in the research. The data of the study were collected using the semi-structured interview technique, which allows participants to reflect their experiences and practices from their own perspectives. The content analysis method was utilized to analyze the obtained qualitative data. The data were coded and thematized in the context of teachers' conceptual perceptions of differentiated instruction, activity development processes, and classroom practices. The preliminary findings of the research indicate that social studies teachers have a positive attitude towards the importance of the differentiated instruction approach; however, they experience various difficulties in transforming their theoretical knowledge into classroom activities. Overcrowded classrooms, lack of time due to curriculum density, and lack of materials stand out as the main factors limiting the implementation. Nevertheless, the results demonstrate that in situations where differentiated activities are successfully implemented, students' participation in the lesson increases, and the effectiveness of the learning process is enhanced. It is concluded that improving social studies teachers' knowledge and skills regarding differentiated instruction practices will increase the overall quality of the instructional process. In this regard, it is recommended to increase applied training programs for teachers.

Keywords: Social studies education, differentiated instruction, teachers' views, classroom practices, phenomenology

Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrenme Amaçlı Yazma Etkinliklerinin Akademik Başarıya, Kültürel Mirasa Duyarlılığa ve Yazma Becerisine Etkisinin Araştırılması*

Sema Polat Kotan [1,*] & Zeynep Başcı Namlı [2]
[1] Sınıf Öğretmenliği Atatürk Üniversitesi
[2] Sınıf Eğitimi Atatürk Üniversitesi
semapolat08@gmail.com

Özet

Bu araştırma, sosyal bilgiler dersinde öğrenme amaçlı yazma etkinliklerinin ilkokul 4.sınıf öğrencilerinin akademik başarısına, kültürel mirasa duyarlılığına ve yazma becerisine etkisini belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada, nicel araştırma yaklaşımlarından yarı-deneysel desen kullanılmıştır. Araştırma, 2024-2025 eğitim-öğretim yılında Erzurum ili Palandöken ilçesine bağlı bir ilkokulun iki farklı şubesinde öğrenim gören 76 (DG= 38, KG= 38) öğrencinin katılımlarıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada, veri toplama aracı olarak "Akademik Başarı Testi", "Kültürel Mirasa Duyarlılık Ölçeği" ve "Öğrenme Amaçlı Yazma Bütüncül (Holistik) Rubriği" kullanılmıştır. Araştırma sonucunda elde edilen verilerin normallik varsayımını değerlendirmek için çarpıklık (skewness) ve basıklık (kurtosis) değerleri incelenmiştir. Araştırmada, deney grubunda uygulanan müdahalenin etkilerini kontrol grubuyla karşılaştırmak için hem bağımlı hem de bağımsız örneklemler için t-Testi kullanılmıştır. Araştırmanın bulgularına göre, öğrenme amaçlı yazma etkinliklerinin öğrencilerin akademik başarıları üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu tespit edilmiştir. Deney ve kontrol grubu öğrencilerinin öntest puanları arasında herhangi bir fark bulunmazken, deney grubunda uygulanan öğrenme amaçlı yazma etkinlikleri sonrasında akademik başarı puanları arasında anlamlı bir artış tespit edilmiştir. Kültürel mirasa duyarlılığa ilişkin elde edilen bulgularda ise, öğrenme amaçlı yazma etkinliklerinin özellikle değer verme ve koruma boyutlarında olumlu etkiler sağladığı görülmüştür. Ayrıca öğrencilerin yazma becerilerinde önemli bir gelişim sağlandığı tespit edilmiştir. Bu bulgular, yazma etkinliklerinin öğrencilerin yazılı ifadelerindeki özgünlük ve yapı açısından belirgin bir iyileşme sağladığını göstermektedir. Bu araştırma, sosyal bilgiler dersinde öğrenme amaçlı yazma etkinliklerinin ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin akademik başarıları ve kültürel mirasa duyarlılıkları üzerinde etkili olduğunu ortaya koymuştur. Deney grubundaki öğrenciler, yazma etkinliklerinin ardından akademik başarılarını artırmış ve kültürel mirasa duyarlılıklarında da anlamlı gelişim göstermiştir. Ayrıca, yazma becerilerinde önemli bir gelişim sağlanmış, öğrencilerin yazılı ifadeleri daha tutarlı ve özgün hale gelmiştir. Bu bulgular, yazma etkinliklerinin öğrenme sürecine katkıda bulunduğunu ve öğrencilerin daha etkili bir şekilde bilgi yapılandırmalarını sağladığını göstermektedir.

*Bu bildiri, Atatürk Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Temel Eğitim Anabilim Dalı'nda yürütülen "Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrenme Amaçlı Yazma Etkinliklerinin Akademik Başarıya, Kültürel Mirasa Duyarlılığa ve Yazma Becerisine Etkisinin Araştırılması" adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler dersi, öğrenme amaçlı yazma, akademik başarı, kültürel mirasa duyarlılık, yazma becerisi

Investigation of the Effects of Writing Activities for Learning Purposes on Academic Success, Cultural Heritage Sensitivity and Writing Skills in Social Studies Course

Sema Polat Kotan [1,*] & Zeynep Başcı Namlı [2]

Abstract

This research aims to determine the effect of writing activities for learning purposes in the social studies course on the academic success, sensitivity to cultural heritage and writing skills of 4th grade primary school students. In the study, a quasi-experimental design, one of the quantitative research approaches, was used. The research was carried out with the participation of 76 students (EG= 38, CG= 38) studying in two different branches of a primary school in Palandöken district of Erzurum province in the 2024-2025 academic year. In the research, "Academic Achievement Test", "Sensitivity to Cultural Heritage Scale" and "Holistic Writing for Learning Rubric" were used as data collection tools. Skewness and kurtosis values were examined to evaluate the normality assumption of the data obtained as a result of the research. In the study, t-Test was used for both dependent and independent samples to compare the effects of the intervention applied in the experimental group with the control group. According to the findings of the study, it was determined that writing for learning purposes activities had a significant effect on the academic success of the students. While there was no difference between the pretest scores of the experimental and control group students, a significant increase was found in the academic success scores after the writing for learning activities applied in the experimental group. In the findings obtained regarding sensitivity to cultural heritage, it was seen that writing for learning purposes activities provided positive effects especially in the dimensions of appreciation and protection. It was also determined that a significant development was achieved in the students' writing skills. These findings show that writing activities provided a significant improvement in terms of originality and structure in the written expressions of the students. This study revealed that writing activities for learning purposes in social studies course were effective on the academic success and sensitivity to cultural heritage of 4th grade primary school students. The students in the experimental group increased their academic success and showed significant development in their sensitivity to cultural heritage after the writing activities. In addition, a significant development was achieved in their writing skills, and the students' written expressions became more consistent and original. These findings show that writing activities contribute to the learning process and enable students to construct knowledge more effectively.

Keywords: Social studies lesson, writing for learning, academic success, sensitivity to cultural heritage, writing skills

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Kullandıkları Yöntem ve Tekniklerin İncelenmesi

Muzaffer Çatak [1,*] & Hasibe Otal [2]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Niğde Ömer Halisdemir Üniversitesi
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Siirt Üniversitesi
mucaffer@hotmail.com

Özet

Bu araştırmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmenlerinin derslerinde kullandıkları öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin tutumlarını belirlemek ve bu tutumların cinsiyet, öğrenim durumu, okul konumu ve okul memnuniyeti değişkenlerine göre anlamlı biçimde farklılaşıp farklılaşmadığını incelemektir. Araştırma, nicel araştırma yaklaşımı çerçevesinde tarama modelinde yürütülmüştür. Çalışma grubunu farklı illerde görev yapan ve rastgele seçilen 83 sosyal bilgiler öğretmeni oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak Ocak, Ocak, Yılmaz ve Mergen (2012) tarafından geliştirilen "Öğretmenlerin Öğretim Yöntem ve Tekniklerine Yönelik Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek; yöntem seçimini etkileyen etmenler, alternatif yöntem ve teknikler, yapılandırmacı yaklaşımla kullanılan teknikler ve geleneksel yöntemler olmak üzere dört alt boyuttan oluşmaktadır. Araştırma verilerinin analizinde öncelikle ölçek alt boyutlarına ilişkin betimsel istatistikler hesaplanmıştır. Daha sonra sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğretim yöntem ve tekniklerine yönelik tutumlarının belirlenen değişkenlere göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemek amacıyla çok değişkenli varyans analizi MANOVA uygulanmıştır. MANOVA sonuçlarının ayrıntılı biçimde değerlendirilmesi için izleyen tek değişkenli ANOVA analizlerinden yararlanılmıştır. Varsayımların değerlendirilmesinde Box's M ve Levene testleri dikkate alınmış, gerekli durumlarda daha dayanıklı kabul edilen Pillai's Trace değeri esas alınmıştır. Araştırma bulguları, katılımcıların en yüksek ortalamaya yöntem seçimi boyutunda sahip olduklarını göstermiştir. Bu sonuç, sosyal bilgiler öğretmenlerinin öğretim sürecinde kullanılacak yöntem ve teknikleri belirleme konusunda olumlu bir tutuma sahip olduklarını düşündürmektedir. Alternatif yöntem ve teknikler ile yapılandırmacı yaklaşımla kullanılan tekniklere ilişkin ortalamaların da görece yüksek olması, öğretmenlerin çağdaş ve öğrenci merkezli öğretim anlayışlarına açık olduklarını göstermektedir. Buna karşılık en düşük ortalamanın geleneksel yöntemler boyutunda elde edilmesi, öğretmenlerin geleneksel öğretim uygulamalarına daha sınırlı düzeyde yöneldiklerini ortaya koymaktadır. Cinsiyet, öğrenim durumu ve okul konumu değişkenlerine göre yapılan analizlerde öğretmenlerin öğretim yöntem ve tekniklerine ilişkin tutumlarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Okul memnuniyeti değişkeninde ise çok değişkenli düzeyde anlamlı fark saptanmamakla birlikte, yöntem seçimi boyutunda okulundan memnun olan öğretmenler lehine anlamlı bir farklılık belirlenmiştir. Bu bulgu, okul ortamından duyulan memnuniyetin öğretmenlerin öğretim sürecini planlama ve yöntem seçimine ilişkin tutumlarını etkileyebileceğini göstermektedir. Genel olarak araştırma sonuçları, sosyal bilgiler öğretmenlerinin yöntem ve teknik kullanımına yönelik tutumlarının büyük ölçüde benzer olduğunu, ancak okul iklimi ve kurumsal memnuniyetin bazı boyutlarda etkili olabileceğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler öğretmeni, öğretim yöntemleri, öğretim teknikleri, tutum, MANOVA

An Examination of the Methods and Techniques Used by Social Studies Teachers

Muzaffer Çatak [1,*] & Hasibe Otal [2]

Abstract

The aim of this study is to examine social studies teachers' attitudes toward the instructional methods and techniques they use in their lessons and to determine whether these attitudes differ significantly according to gender, educational background, school location, and school satisfaction. The study was conducted within the framework of quantitative research and designed according to the survey model. The study group consisted of 83 social studies teachers who were randomly selected from different provinces. The data were collected through the "Attitude Scale Toward Instructional Methods and Techniques" developed by Ocak, Ocak, Yılmaz, and Mergen (2012). The scale consists of four sub-dimensions: factors affecting method selection, alternative methods and techniques, techniques used within the constructivist approach, and traditional methods. In the data analysis process, descriptive statistics were first calculated for each sub-dimension of the scale. Then, multivariate analysis of variance MANOVA was conducted to determine whether teachers' attitudes toward instructional methods and techniques differed according to the selected variables. Follow-up univariate ANOVA analyses were also performed to examine the differences in each dependent variable in more detail. In evaluating the assumptions of the analysis, Box's M and Levene's tests were taken into consideration. When necessary, Pillai's Trace value was used because it is considered more robust in cases where assumptions are not fully met. The findings revealed that the highest mean score was obtained in the method selection dimension. This result indicates that social studies teachers have positive attitudes toward determining appropriate instructional methods and techniques in the teaching process. The relatively high mean scores obtained from the alternative methods and techniques dimension and the techniques used within the constructivist approach dimension suggest that teachers are open to contemporary, student-centered, and interactive teaching practices. On the other hand, the lowest mean score was obtained in the traditional methods dimension. This finding may indicate that social studies teachers tend to use traditional teaching practices at a more limited level compared to other instructional approaches. The results showed that there were no statistically significant differences in teachers' attitudes toward instructional methods and techniques according to gender, educational background, and school location. Regarding school satisfaction, no significant difference was found at the multivariate level. However, a significant difference was identified in the method selection dimension in favor of teachers who were satisfied with their schools. This finding suggests that satisfaction with the school environment may influence teachers' attitudes toward planning instruction and selecting appropriate teaching methods. Overall, the results of the study indicate that social studies teachers' attitudes toward the use of instructional methods and techniques are largely similar across different variables. However, school climate and institutional satisfaction may have an effect on certain dimensions, particularly method selection.

Keywords: Social studies teacher, instructional methods, instructional techniques, attitude, MANOVA

2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretim Programlarında Afet Eğitimi: Kademeler Arası Sarmallık ve İçerik Analizi

Samiye Kara
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Balıkesir Üniversitesi
samiyekara5@gmail.com

Özet

Afet eğitimi, bireylerin erken yaşlardan itibaren sistematik bir eğitim süreciyle geliştirilmesi gereken temel yaşam becerilerinden biridir. Afetlere karşı bilinçli bireyler yetiştirilmesi, toplumun genel afetlere hazırlık düzeyini artırarak olası can ve mal kayıplarının azaltılmasında kritik bir rol oynamaktadır. Türkiye gibi deprem, sel, heyelan ve orman yangınları gibi çeşitli afet türlerinin sıklıkla görüldüğü yüksek afet riskine sahip ülkelerde afet eğitiminin yalnızca bilgi aktarımı düzeyinde değil, uygulama boyutunda bir farkındalık olarak yapılandırılması gerekmektedir. Böyle bir yaklaşım, bireylerin yalnızca afet anında değil, afet öncesi hazırlık ve afet sonrası iyileşme süreçlerinde de etkin ve sorumlu roller üstlenmelerine katkı sağlamaktadır. Sosyal Bilgiler dersi de bireylerin toplumsal yaşamı anlamlandırmalarını sağlayan yapısı gereği afet eğitimine önemli katkılar sunan disiplinler arası bir alan olarak öne çıkmaktadır. Bu yönüyle Sosyal Bilgiler dersi, afet eğitiminin yalnızca bilgi aktarımıyla sınırlı kalmayıp, davranış geliştirme ve bilinç oluşturma sürecine dönüşmesine katkı sağlayan temel derslerden biri olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda çalışma; 2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamındaki Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Dersi öğretim programlarını, özellikle Doğa ve Çevre ile Evimiz Dünya öğrenme alanları, odağında incelemeyi hedeflemektedir. Bu doğrultuda, afet eğitimine yönelik öğrenme çıktılarının; bilişsel düzey, afet yönetimi evreleri ve sarmallık ilkesi açısından sergilediği gelişimin ortaya konulması amaçlanmaktadır. Araştırma, nitel araştırma desenlerin dokuman incelemesi yöntemi ile yürütülmektedir. Veriler, tez çalışması kapsamında geliştirilen çok boyutlu analiz matrisi aracılığıyla çözümlenmektedir. Söz konusu matris; öğrenme çıktılarını bilişsel düzey afet türü ve afet yönetimi evreleri ile sarmallık düzeyi açısından sınıflandırmayı mümkün kılmaktadır. Bu sayede öğretim programları arasındaki dikey ve yatay tutarlılık, kazanımların tekrar düzeyi ve ilerleme yapısı sistematik biçimde analiz edilmektedir. Çalışmanın ön bulguları; afet eğitiminin ağırlıklı olarak hazırlık ve müdahale evrelerinde yoğunlaştığını, buna karşın risk azaltma ve iyileştirme boyutlarının daha sınırlı temsil edildiğini göstermektedir. Ayrıca bazı kavramların sınıf düzeyleri arasında tekrar ettiği ancak yeterli derinleşme sergilemediği tespit edilmiştir. Bu durum, müfredatın sarmal yapısında güçlendirilmesi gereken alanlara dair önemli veriler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Afet eğitimi, sarmal müfredat, doküman analizi, sosyal bilgiler, müfredat geliştirme

Disaster Education in the 2024 Century of Türkiye Maarif Model Life and Social Studies Curricula: Inter-Grande spiral Progression and Content Analysis

Samiye Kara

Abstract

Disaster education is considered one of the fundamental life skills that must be developed through a systematic educational process starting from an early age. Cultivating individuals who are cognizant of disaster risks is of paramount importance in enhancing societal preparedness, thereby mitigating potential losses of life and property. In nations such as Türkiye, which are particularly vulnerable to a wide range of natural disasters—including earthquakes, floods, landslides, and forest fires—disaster education should extend beyond the mere transmission of knowledge. Instead, it should be designed as a form of applied awareness. Such an approach fosters the adoption of active and responsible roles by individuals not only during disasters but also throughout pre-disaster preparedness and post-disaster recovery processes. Social Studies, as a discipline that enables individuals to make sense of social life, stands out as an interdisciplinary field that contributes significantly to disaster education. In this regard, Social Studies is regarded as a fundamental subject that facilitates the transformation of disaster education from theoretical knowledge into a process encompassing behavioral development and heightened awareness. In this context, the present study aims to examine the Life Science and Social Studies curricula within the scope of the 2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Model, with a particular focus on the learning domains of "Nature and Environment" and "Earth: Our Home." The objective is to elucidate the evolution of learning outcomes associated with disaster education concerning cognitive levels, disaster management phases, and the principle of spiral progression. The research was conducted using the document analysis method, a qualitative research design. Data were analyzed through a multidimensional analysis matrix developed for this study. This matrix facilitates the categorization of learning outcomes according to cognitive level (knowledge, comprehension, application, and analysis), disaster type, management phases, and the level of spiral progression (repetition, deepening, and expansion). In this manner, the vertical and horizontal consistency between curricula, the repetition frequency of outcomes, and the progression structure were systematically analyzed. Preliminary findings indicate that disaster education is predominantly concentrated in the "preparedness" and "response" phases, while the "risk reduction" and "recovery" dimensions are more limitedly represented. Furthermore, it was determined that certain concepts are reiterated across grade levels without sufficient elaboration. These results provide critical data regarding the areas that require strengthening within the spiral structure of the curriculum.

Keywords: Disaster education, spiral curriculum, document analysis, social studies, curriculum development

Afet ve İklim Değişikliğiyle Mücadelede Sosyal Bilgiler: Toplumsal Dayanıklılık Odaklı Bir Model Önerisi

Özlem Yaşar [1,*] & Ahmet Çopur [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Balıkesir Üniversitesi
ozlemyasar1226@gmail.com

Özet

Günümüzde küresel düzeyde derinleşen iklim krizi ve buna bağlı olarak çeşitlenen afet riskleri, eğitim sistemlerinin bireylere sadece kuramsal bilgi sunmanın ötesine geçerek toplumsal dayanıklılık kazandırmasını zorunlu kılmaktadır. Türkiye'nin karmaşık jeolojik, tektonik ve meteorolojik özellikleri, iklim değişikliğinin tetiklediği aşırı hava olayları ve afetlerin sıklığındaki artış, afete dirençli bir toplum inşasını hayati bir mesele haline getirmiştir. Bu süreç; sadece kriz anında ne yapacağını bilen değil, öncesinde vatandaşlık bilinciyle riskleri öngörebilen, afet okuryazarlığı gelişmiş ve çevre farkındalığı yüksek bireylerin yetiştirilmesini gerektirmektedir. Özellikle Sosyal Bilgiler dersi, teorik bilgilerin toplumsal yaşamla bütünleştiği, bireylerin hak ve sorumluluk sahibi etkin vatandaşlar olarak şekillendiği temel disiplin olması hasebiyle bu toplumsal dönüşümde stratejik bir rol üstlenmektedir. Sosyal Bilgiler, afet yönetiminin teknik boyutlarını etik ve insani değerlerle harmanlayarak, güvenli yaşam kültürünün bir toplum sözleşmesi haline gelmesine imkân tanır. Bu çalışmanın temel amacı; Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nin bütüncül eğitim felsefesi ile Avrupa Birliği Yeşil Mutabakatı hedefleri doğrultusunda, Sosyal Bilgiler öğretim programının afet bilinci ve toplumsal direnç inşa etmedeki rolünü kuramsal bir çerçevede incelemektir. Nitel araştırma yaklaşımı kapsamında doküman incelemesi yöntemiyle kurgulanan bu araştırmada; 2024 Sosyal Bilgiler Öğretim Programı kazanımları ile Sendai Afet Risk Azaltma Çerçevesi (2015-2030) ve Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları gibi uluslararası üst belgeler arasındaki pedagojik uyumun analizi hedeflenmektedir. Çalışmanın odağını, yeni müfredat modelinin temel yapı taşı olan Erdem-Değer-Eylem çerçevesinin Sosyal Bilgiler eğitimine entegrasyonu oluşturmaktadır. Bu çerçeve kapsamında afet eğitimi; bireylere sadece bilgi aktarmak yerine, sağduyu ve sorumluluk gibi erdemlerin içselleştirilmesini, bu erdemlerin toplumsal değerlere dönüşmesini ve nihayetinde hazırlık kültürü gibi somut eylemlerle toplumsal faydaya evrilmesini amaçlayan bir süreç olarak kurgulanmaktadır. Araştırma kapsamında; afetlerin sosyo-politik, etik ve insani boyutlarını kapsayan, öğrenciyi afet karşısında çaresiz bir pasif kurban rolünden çıkarıp, riskleri yönetebilen ve çevresine karşı sorumluluk duyan etkin ve dirençli vatandaş konumuna taşıyacak bütüncül bir pedagojik model önerisi sunulacaktır. Geliştirilecek olan bu kuramsal çerçevenin, Sosyal Bilgiler eğitiminde sürdürülebilirlik ve karakter inşasının afet okuryazarlığıyla nasıl ilişkilendirilebileceğine dair stratejik bir yol haritası sunması beklenmektedir. Henüz tasarım aşamasında olan bu model önerisinin; gelecekteki müfredat geliştirme çalışmalarına, ders materyallerinin hazırlanmasına ve öğretmen eğitimlerine özgün bir kuramsal dayanak teşkil etmesi, eğitimciler için pratik bir uygulama kılavuzu oluşturması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, sosyal bilgiler, afet okuryazarlığı, toplumsal direnç, sürdürülebilirlik, yeşil mutabakat

Social Studies in the Combat Against Disasters and Climate Change: A Model Proposal Focused on Social Resilience

Özlem Yaşar [1,*] & Ahmet Çopur [1]

Abstract

In light of the escalating global climate crisis and the resulting diversification of disaster risks, educational systems must evolve beyond the mere provision of theoretical knowledge to cultivate social resilience. Given Türkiye's complex geological, tectonic, and meteorological characteristics, coupled with the increasing frequency of extreme weather events triggered by climate change, the construction of a disaster-resilient society has become a vital imperative. This process necessitates the cultivation of individuals who not only possess the capacity to respond effectively during a crisis but also demonstrate the ability to anticipate risks through a heightened sense of civic engagement, evidenced by advanced disaster literacy and a profound environmental awareness. The Social Studies course, as the primary discipline in which theoretical knowledge integrates with social life and in which individuals are shaped as active citizens with rights and responsibilities, plays a strategic role in this social transformation. By integrating the technical dimensions of disaster management with ethical and humanitarian values, Social Studies facilitates the establishment of a culture of safe living as a social contract. The primary objective of this study is to examine the role of the Social Studies curriculum in building disaster awareness and social resilience within a theoretical framework, in line with the holistic educational philosophy of the Türkiye Century Education Model and the objectives of the European Green Deal. Conducted through the document analysis method within a qualitative research approach, the present study aims to analyze the pedagogical alignment between the 2024 Social Studies Curriculum learning outcomes and international high-level documents, such as the Sendai Framework for Disaster Risk Reduction (2015-2030) and the Sustainable Development Goals. The focal point of the study is the integration of the Virtue-Value-Action framework—the fundamental building block of the new curriculum model—into Social Studies education. Within this framework, disaster education is conceptualized not as a mere transfer of information but as a process aimed at internalizing virtues such as common sense and responsibility, which are then transformed into social values and ultimately evolve into social utility through concrete actions. In the context of the research, a comprehensive pedagogical model proposal will be presented. This model encompasses the socio-political, ethical, and humanitarian dimensions of disasters, thereby shifting the paradigm of students from the role of a helpless, passive victim to that of an active and resilient citizen capable of managing risks and assuming responsibility for their environment. This theoretical framework is expected to provide a strategic roadmap on how sustainability and character building in Social Studies education can be interlinked with disaster literacy. While still in the design phase, this model proposal aims to establish an original theoretical foundation for future curriculum development, the creation of instructional materials, and teacher training, while serving as a practical application guide for educators.

Keywords: Disaster literacy, green deal, social resilience, social studies, sustainability, Türkiye Century Education Model

Sosyal Bilgiler Derslerinde Deprem Bilinci Oluşturmaya Yönelik Dijital Çizgi Roman Tasarımı: "Yeraltındaki Gizem: Depremler"

Serenay Aydın [1,*] & Murat Bayram Yılar [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Ondokuz Mayıs Üniversitesi
aydnsrny9@gmail.com

Özet

Türkiye'de en sık karşılaşılan doğal afetlerden biri depremdir. Ülkemizde yaşanan depremlerin zaman zaman can ve mal kayıplarına yol açması, bireylerde deprem bilincinin erken yaşlardan itibaren kazandırılmasını gerekli kılmaktadır. Öğrencilerde deprem bilinci oluşturulmasında ilgi çekici ve etkileşimli öğretim materyallerinin kullanılması önemli faydalar sağlayabilir. Bu bağlamda çizgi romanlar, görsel ve metinsel unsurları bir arada sunarak öğrencilerin dikkatini çekmekte ve öğrenmeyi destekleyen materyaller arasında yer almaktadır. Beşinci sınıf düzeyindeki öğrenciler bilişsel gelişim açısından somut işlemler döneminden soyut işlemler dönemine geçiş sürecinde yer aldıklarından, görsel ve hikâye temelli materyaller öğrencilerin soyut kavramları daha kolay anlamlandırmalarına yardımcı olmaktadır. Çalışma, deprem bilinci oluşturma konusunda önemli bir rolü olan aynı zamanda öğretim programı itibariyle çizgi romanları destekleyen Sosyal Bilgiler dersi öğrenme çıktılarını dikkate alarak hazırlanmıştır. Buradan hareketle çalışmanın amacı, 5. sınıf sosyal bilgiler dersinde deprem bilinci kazandırmaya yönelik dijital bir çizgi roman materyali tasarlamaktır. Bu doğrultuda "Yeraltındaki Gizem: Depremler" adlı eğitici bir çizgi roman hazırlanmıştır. Çizgi romanın hazırlanmasında Pixton ve Canva dijital tasarım araçlarından yararlanılmıştır. Geliştirilen çizgi roman 5 bölümden oluşmakta olup toplam 371 panel içermektedir. Çizgi romanda öğrencilerin günlük yaşamdan kurgulanan bir hikâye aracılığıyla deprem öncesi, deprem anı ve deprem sonrasında yapılması gereken davranışları öğrenmeleri amaçlanmıştır. Bu doğrultuda çizgi romanda deprem öncesinde alınması gereken önlemler, deprem çantası hazırlama, güvenli alan belirleme, deprem riski yüksek ve düşük bölgelerin incelenmesi, Türkiye deprem haritası, kurum ve kuruluşların görevleri, deprem anında doğru davranış biçimleri ve hayat üçgeni oluşturma gibi konulara yer verilmiştir. Deprem sonrasında ise toplanma alanlarının önemi, güvenli yapı özellikleri, riskli yapıların özellikleri ve ilgili kurumların görevleri gibi içeriklere yönelik paneller hazırlanmıştır. Ayrıca her bölümün sonunda öğrencilerin öğrendiklerini pekiştirmelerine yardımcı olacak etkinliklere yer verilmiştir. Bu etkinlikler aracılığıyla öğrencilerin depremle ilgili bilgi düzeylerinin artırılması ve afet bilinci kazanmalarına katkı sağlanması hedeflenmiştir. Bu çalışma, sosyal bilgiler dersinde kullanılabilecek alternatif bir öğretim materyali sunması bakımından önem taşımaktadır. Ayrıca geliştirilen dijital çizgi romanın öğrencilerin deprem farkındalıklarının artırılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, deprem bilinci, dijital çizgi roman, afet eğitimi, materyal geliştirme

Digital Comic Book Design for Raising Earthquake Awareness in Social Studies Lessons: "The Mystery Underground: Earthquakes"

Serenay Aydın [1,*] & Murat Bayram Yılar [1]

Abstract

Earthquakes are one of the most frequent natural disasters in Türkiye. The fact that earthquakes in our country sometimes cause loss of life and property makes it necessary to instill earthquake awareness in individuals from an early age. Using engaging and interactive teaching materials can provide significant benefits in creating earthquake awareness among students. In this context, comics, by presenting visual and textual elements together, attract students' attention and are among the materials that support learning. Since fifth-grade students are in the transition process from concrete to abstract thinking in terms of cognitive development, visual and story-based materials help students understand abstract concepts more easily. This study was prepared considering the learning outcomes of the Social Studies course, which plays an important role in creating earthquake awareness and also supports comics in terms of the curriculum. Therefore, the aim of the study is to design a digital comic book material to instill earthquake awareness in the 5th-grade Social Studies course. Accordingly, an educational comic book titled "The Mystery Underground: Earthquakes" was prepared. Pixton and Canva digital design tools were used in the preparation of the comic book. The developed comic book consists of 5 episodes and contains a total of 371 panels. The comic aims to teach students about appropriate behavior before, during, and after an earthquake through a story based on everyday life. Accordingly, the comic covers topics such as precautions to take before an earthquake, preparing an earthquake kit, identifying safe areas, examining high and low earthquake risk zones, the Turkish earthquake map, the responsibilities of institutions and organizations, correct behavior during an earthquake, and creating a "life triangle." After the earthquake, panels are prepared focusing on the importance of assembly areas, safe building characteristics, characteristics of risky buildings, and the responsibilities of relevant institutions. Furthermore, activities are included at the end of each episode to help students reinforce what they have learned. Through these activities, the goal is to increase students' knowledge about earthquakes and contribute to their disaster awareness. This study is significant because it offers an alternative teaching material that can be used in social studies lessons. It is also believed that the developed digital comic book will contribute to increasing students' earthquake awareness.

Keywords: Social studies, earthquake awareness, digital comics, disaster education, material development

5. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersinde Öğrencilerin Harita ve Afetlere İlişkin Kavram Yanılgılarının Kavram Karikatürü ile Tespiti ve Giderilmesi*

Halil Tokcan [1,*], Yağmur Türüç [2], Yasemin Kamacı [2] & Ismihan Kızıldağ [2]
[1] Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Gazi Üniversitesi
haliltokcan@gmail.com

Özet

Bu çalışmanın temel amacı; 5. sınıf sosyal bilgiler dersinde öğrencilerin harita ve afetlere ilişkin kavram yanılgılarının kavram karikatürü ile tespiti edip giderilmesidir. Araştırmada ön test ve son test ortalamaları arasındaki farkın, bağımsız değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkisini göstermek amacıyla nicel araştırmalar içinde yer alan tek gruplu zayıf deneysel desen yöntemi kullanılmıştır**.** Bu çalışmanın araştırma grubunu Ankara ili, Millî Eğitim Müdürlüğüne bağlı bir ortaokulda yer alan bir 5. Sınıf şubesindeki öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmaya katılım gönüllülük esaslı olacaktır. Araştırmada, araştırmacılar deneysel işlem öncesi ve sonrası çalışma kağıdında yer alan etkinlikleri uygulamıştır. Etkinlikler uygulanırken teşvik edici ve tarafsız olmaya özen gösterilmiştir. Çalışmada veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen kavram karikatürleri bulunan çalışma kağıdı kullanılmıştır. Çalışma kağıdı üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde öğrencilerin cinsiyet bilgisine yer verilirken, ikinci bölümde ise haritalar ve afetler konusunda kavram yanılgıları içeren kavram karikatürlerinin altına öğrencilerin hangi karakterin doğru söylediği ve nedenini yazmaları istenmiştir. Çalışma bitiminde, araştırmanın üçüncü bölümü olarak dağıtılacak çalışma kâğıtlarında öğrencilerin ilk çalışma kağıtlarında verdikleri cevapları ile ilgili görüşlerinin değişip değişmediği sorulmuş ve nedenlerini yazmaları istenmiştir. Çalışmada verilerin analizinde öğrencilerin çalışma kâğıdında ilk verdikleri ve son verdikleri cevapları frekans (f) ve yüzde (%) yoluyla hesaplanmıştır. Çalışma sonuçlarına göre 5. Sınıf öğrencilerinin hem haritalar hem de afetlere ilişkin kavram yanılgıları bulunmaktadır. Bu kavram yanılgıları çalışma sonucunda yapılan etkinliklerle giderilmiştir. Çalışma deneysel bir uygulama ile haritalar ve depremler konusunda kavram karikatürleri yoluyla hem kavram yanılgılarını hem tespit edip hem de gideren uygulama yapması bakımından Türkiye'de daha önce yapılmış örneği olmaması bakımından özgün bir değer taşımaktadır. Çalışma ile ortaya çıkan sonuçlara göre kavram yanılgılarının tespiti ve giderilmesi konusunda önerilerde bulunulmuştur.

*Bu çalışma ile araştırmacılar TÜBİTAK 2209-A üniversite öğrencileri araştırma projeleri destekleme programı kapsamında 2026 yılında başvuruda bulunmuştur. Projenin geçmesi halinde çalışma daha kapsamlı olarak raporlaştırılacaktır. Çalışma kapsamında yaygın etki bakımından lisans öğrencisi olan yürütücü ve araştırmacıların bilimsel araştırma kültürüne sahip olmaları beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kavram karikatürü, kavram yanılgısı, harita, afet, sosyal bilgiler

Identification and Elimination of Students' Misconceptions Regarding Maps and Disasters Through Concept Cartoons in a 5th-Grade Social Studies Course*

Halil Tokcan [1,*], Yağmur Türüç [2], Yasemin Kamacı [2] & Ismihan Kızıldağ [2]

Abstract

The primary objective of this study is to identify and eliminate 5th-grade students' misconceptions concerning maps and disasters in the Social Studies course by utilizing concept cartoons. A one-group pretest-posttest weak experimental design, a quantitative research method, was employed to demonstrate the effect of the independent variable on the dependent variable by comparing pre-test and post-test means. The study group consists of 5th-grade students attending a middle school affiliated with the Ministry of National Education in the province of Ankara. Participation in the research is strictly voluntary. Within the scope of the study, the researchers administered worksheet-based activities before and after the experimental procedure. Care was taken to maintain an encouraging and impartial approach during the implementation of these activities. A worksheet featuring concept cartoons developed by the researchers was utilized as the primary data collection tool. This instrument comprises three sections. The first section gathers students' gender information. In the second section, students are presented with concept cartoons containing misconceptions about maps and disasters; they are asked to state which character in the cartoon is telling the truth and to provide a written justification for their reasoning. In the third section, conducted at the end of the study, follow-up worksheets were distributed asking students whether their opinions regarding their initial responses had changed, and they were requested to write down the reasons for their current perspectives. For data analysis, the frequencies (f) and percentages (%) of the students' initial and final responses on the worksheets were calculated. The findings reveal that 5th-grade students hold various misconceptions regarding both maps and disasters. However, these misconceptions were successfully eliminated through the activities conducted during the study. This research holds a unique, original value as it is the first experimental application in Türkiye to simultaneously identify and resolve misconceptions about maps and earthquakes utilizing concept cartoons. Based on the conclusions drawn from the study, recommendations regarding the identification and elimination of misconceptions are provided.

*With this study, the researchers applied to the TÜBİTAK 2209-A University Students Research Projects Support Program in 2026. Pending project approval, a more comprehensive report of the study will be generated. In terms of broader impact, the project aims to foster a strong scientific research culture among the undergraduate principal investigator and researchers.

Keywords: Concept cartoon, misconception, map, disaster, social studies

Ortaokul Düzeyindeki Özel Öğrencilerle Afet Okuryazarlığı Üzerine İnceleme

Kadir Bilgin [1,*] & Ömer Türksever [2]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Mamak Özel Eğitim Uygulama Okulu
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Gazi Üniversitesi
kadirbilgin388@gmail.com

Özet

Bu çalışma, afetlerin yalnızca fiziksel yıkımlarla sınırlı olmayan; aynı zamanda sosyal, ekonomik ve psikolojik boyutları bulunan çok yönlü süreçler olduğunu vurgulayarak başlamaktadır. Türkiye'nin coğrafi ve jeolojik özellikleri nedeniyle afet riski yüksek bir bölgede yer alması, afet eğitimini özellikle erken yaşlardan itibaren gerekli kılmaktadır. Bu bağlamda araştırmanın temel amacı, sosyal bilgiler dersinin öğrencilere afet okuryazarlığı kazandırmadaki rolünü incelemek ve öğrencilerin afetlere ilişkin bilgi, tutum ve davranış düzeylerini ortaya koymaktır. Araştırma karma yöntem yaklaşımıyla yürütülmüştür. Nicel ve nitel verilerin birlikte kullanıldığı bu model sayesinde hem ölçülebilir bulgular elde edilmiş hem de öğrencilerin görüşleri derinlemesine analiz edilmiştir. Çalışma grubu, 2025–2026 eğitim-öğretim yılında Ankara ili Mamak ilçesinde bulunan bir özel eğitim kurumunda öğrenim gören 5., 6. ve 7. sınıf düzeyindeki toplam 6 öğrenciden oluşmaktadır. Katılımcılar, kolay ulaşılabilir durum örneklemesi yöntemiyle belirlenmiş ve etik ilkelere uygun biçimde süreç yürütülmüştür. Veri toplama sürecinde araştırmacı tarafından geliştirilen "Afet Okuryazarlığı Davranış Gözlem Formu" ile yarı yapılandırılmış görüşmeler kullanılmıştır. Gözlem formu öğrencilerin afet bilgisi, hazırlık düzeyi ve afet anındaki davranışlarını değerlendirmeye yönelik hazırlanmıştır. Görüşmeler ise öğrencilerin bilişsel özelliklerine uygun sadeleştirilmiş sorularla gerçekleştirilmiş, bireysel farklılıklar dikkate alınarak güvenli ve destekleyici bir ortam sağlanmıştır. Elde edilen nicel veriler frekans ve yüzde gibi betimsel istatistiklerle analiz edilirken, nitel veriler içerik analizi yoluyla temalara ayrılarak yorumlanmıştır. Araştırma bulgularına göre öğrencilerin büyük çoğunluğu afet türlerini tanıyabilmekte ve özellikle deprem ile sel gibi yaygın afetler hakkında temel bilgiye sahiptir. Bununla birlikte, afet çantası gibi hazırlık kavramlarına aşina olmalarına rağmen bu bilgilerin davranışa dönüşme düzeyinin sınırlı olduğu görülmüştür. Öğrenciler afet anında yapılması gereken bazı temel davranışları ifade edebilse de, afet öncesi hazırlık, aile afet planı oluşturma ve risk azaltma gibi konularda önemli eksiklikler bulunmaktadır. Bu durum, literatürde yer alan benzer çalışmalarla da örtüşmektedir. Araştırmanın sonuçları, öğrencilerin bilişsel düzeyde afet bilgisine sahip olmalarına rağmen davranışsal hazırlık konusunda yetersiz kaldıklarını ortaya koymaktadır. Bu bulgu, afet eğitiminin yalnızca teorik bilgi aktarımıyla sınırlı kalmaması gerektiğini göstermektedir. Etkili bir afet eğitimi için uygulamalı, deneyim temelli ve öğrenci merkezli yaklaşımların benimsenmesi gerektiği vurgulanmaktadır. Bu doğrultuda sosyal bilgiler dersinde afet eğitimini güçlendirmek amacıyla çeşitli öneriler sunulmuştur. Bunlar arasında uygulamalı ve senaryo temelli etkinliklerin artırılması, okul temelli afet tatbikatlarına daha fazla yer verilmesi, yerel risk unsurlarının ders içeriklerine dahil edilmesi ve aile katılımını destekleyen eğitim faaliyetlerinin planlanması yer almaktadır. Sonuç olarak, afet okuryazarlığının erken yaşlarda kazandırılmasının bireylerin ve toplumun afetlere karşı dirençli hale gelmesinde kritik bir rol oynadığı ifade edilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, afet eğitimi, afet okuryazarlığı, özel eğitim, risk azaltma

A Study on Disaster Literacy with Special Needs Students at the Middle School Level

Kadir Bilgin [1,*] & Ömer Türksever [2]

Abstract

This study begins by emphasizing that disasters are multifaceted processes that are not limited to physical destruction, but also have social, economic, and psychological dimensions. Due to Türkiye's geographical and geological characteristics placing it in a high-risk disaster zone, disaster education becomes necessary, especially from an early age. In this context, the main aim of the research is to examine the role of the social studies course in equipping students with disaster literacy and to reveal students' levels of knowledge, attitudes, and behaviors regarding disasters. The research was conducted using a mixed-method approach. Through this model, in which quantitative and qualitative data are used together, both measurable findings were obtained and students' views were analyzed in depth. The study group consists of a total of 6 students at the 5th, 6th, and 7th grade levels studying at a private education institution in the Mamak district of Ankara during the 2025–2026 academic year. Participants were selected using the convenience sampling method, and the process was carried out in accordance with ethical principles. In the data collection process, the "Disaster Literacy Behavior Observation Form" developed by the researcher and semi-structured interviews were used. The observation form was prepared to evaluate students' disaster knowledge, level of preparedness, and behaviors during a disaster. The interviews were conducted using simplified questions appropriate to the students' cognitive characteristics, and a safe and supportive environment was provided by considering individual differences. While the quantitative data obtained were analyzed using descriptive statistics such as frequency and percentage, the qualitative data were interpreted by categorizing them into themes through content analysis. According to the findings of the research, the majority of students are able to recognize disaster types and have basic knowledge, especially about common disasters such as earthquakes and floods. However, although they are familiar with preparation concepts such as disaster kits, it has been observed that the level at which this knowledge turns into behavior is limited. While students can express some basic behaviors to be carried out during a disaster, there are significant deficiencies in areas such as pre-disaster preparation, creating a family disaster plan, and risk reduction. This situation is also consistent with similar studies in the literature. The results of the research reveal that although students possess disaster knowledge at a cognitive level, they remain insufficient in terms of behavioral preparedness. This finding shows that disaster education should not be limited to the transfer of theoretical knowledge alone. It is emphasized that practical, experience-based, and student-centered approaches should be adopted for effective disaster education. In this direction, various recommendations have been presented to strengthen disaster education in social studies courses. These include increasing practical and scenario-based activities, giving more place to school-based disaster drills, incorporating local risk factors into course content, and planning educational activities that support family involvement. As a result, it is stated that acquiring disaster literacy at an early age plays a critical role in making individuals and society resilient against disasters.

Keywords: Social studies, disaster education, disaster literacy, special education, risk reduction

Maarif Modeli Ekseni'nde Yapay Zekâ Destekli Müzik Temelli Afet Eğitimi

Meryem Cengiz [1,*], Yunus Koçak [2] & Çağrı Öztürk Demirbaş [3]
[1] Sosyal Bilgiler Eğitimi Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Beden Eğitimi Öğretmenliği Millî Eğitim Bakanlığı
[3] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
meryemcengiz.1905@gmail.com

Özet

İçinde bulunduğumuz teknoloji çağında hayatımızın bir parçası hâline gelen yapay zekâ, her geçen gün gelişmekte ve farklı uygulamalarıyla karşımıza çıkmaktadır. Üretken yapay zekâ araçları, birçok alanda olduğu gibi eğitim alanında da yaygınlaşarak farklı ülkelerin eğitim sistemleri içerisinde kendine yer bulmaktadır. Bu araçlar, eğitimciler tarafından görsel, işitsel ve metinsel ders materyalleri hazırlamak amacıyla kullanılmakta; özellikle oyun temelli ve müzik temelli öğretim etkinliklerinde öğrencilerin akademik başarılarını ve öğrenmenin kalıcılığını artırmada önemli katkılar sunmaktadır. Bununla birlikte, bu teknolojilerin eğitim ortamlarında bilinçli ve amaçlı kullanımı, öğrenme süreçlerinin niteliğini artırma açısından büyük önem taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı, Sosyal Bilgiler dersinde afet eğitimini daha etkili, kalıcı ve işlevsel hale getirmek amacıyla yapay zekâ destekli, müzik temelli bir sınıf içi uygulama sürecini ortaya koymaktır. Günümüzde afet eğitimi çoğunlukla teorik bilgi aktarımına dayalı olarak yürütülmekte, öğrencilerin afet öncesi, anı ve sonrası doğru davranış geliştirmelerine yönelik uygulamaya dayalı yaklaşımlar sınırlı kalmaktadır. Bu bağlamda çalışma, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli doğrultusunda yapılandırılmış ve beceri temelli öğrenme anlayışı esas alınmıştır. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımına dayalı olup sınıf içi uygulama süreci planlanmış ve yapılandırılmıştır. Süreçte, yapay zekâ tarafından üretilen müziksel içeriklerin öğrenme ortamına entegrasyonu temel alınmaktadır. Müziksel içeriklerin bir öğrenme aracı olarak kullanılması, öğrencilerin dikkatini çekmekte ve öğrenme sürecine aktif katılımlarını desteklemektedir. Bu yaklaşımın, öğrenme sürecini daha etkileşimli, dikkat çekici ve deneyimsel hale getirerek kalıcı öğrenmeyi desteklediği değerlendirilmektedir. Aynı zamanda öğrencilerin derse katılım düzeylerini artırdığı, öğrenme motivasyonlarını güçlendirdiği ve öğrenilen bilgilerin günlük yaşamla ilişkilendirilmesini kolaylaştırdığı düşünülmektedir. Uygulama süreci üç aşamadan oluşmaktadır. Hazırlık aşamasında, yapay zekâ destekli müzik aracılığıyla öğrencilerin dikkatleri çekilmekte ve afet öncesi hazırlıklara yönelik farkındalık oluşturulmaktadır. Uygulama aşamasında, müziğin ritmi bir uyarıcı işlevi görerek öğrencilerin "çök-kapan-tutun" davranışını doğru ve zamanında uygulamalarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bu süreç, öğrencilerin kas hafızası geliştirmelerine ve doğru davranışı içselleştirmelerine katkı sunmaktadır. Değerlendirme aşamasında ise öğrenciler müziksel içeriği analiz ederek, verilen mesajları sorgulayacaktır. Bu aşama, eleştirel düşünme, ifade becerileri ve sosyal-duygusal öğrenme açısından önemli kazanımlar sağlamaktadır. Uygulama sürecinin, öğrencilerin afet bilinci geliştirmelerine, doğru davranış kalıplarını içselleştirmelerine ve üst düzey düşünme becerilerini desteklemelerine katkı sağladığı değerlendirilmektedir. Sonuç olarak bu çalışma, yapay zekâ ve müzik temelli öğrenmeyi bir araya getirerek afet eğitimine yönelik yenilikçi bir sınıf içi uygulama ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yapay zekâ, afet eğitimi, sosyal bilgiler, müzik temelli öğrenme, sınıf içi uygulama

Artificial Intelligence-Supported Music-Based Disaster Education within the Framework of the Maarif Model

Meryem Cengiz [1,*], Yunus Koçak [2] & Çağrı Öztürk Demirbaş [3]

Abstract

In the technological age we live in, artificial intelligence has become an integral part of daily life and continues to evolve rapidly with diverse applications. Generative artificial intelligence tools, in particular, have gained prominence in education systems across different countries. These tools are widely used by educators to develop visual, auditory, and textual instructional materials and have demonstrated significant potential in enhancing students' academic achievement and the retention of learning, especially in game-based and music-based instructional practices. However, the effective integration of such technologies into educational environments requires purposeful and informed use to ensure meaningful learning outcomes. The aim of this study is to present an artificial intelligence-supported, music-based classroom implementation designed to enhance the effectiveness, permanence, and functionality of disaster education in social studies courses. Currently, disaster education is largely based on theoretical knowledge transfer, while practice-oriented approaches that enable students to develop appropriate behaviors before, during, and after disasters remain limited. This limitation may negatively affect students' preparedness levels and hinder the transformation of knowledge into action. In this context, the study is structured in accordance with the Türkiye Century Maarif Model and is grounded in a competency-based learning approach. This research adopts a qualitative approach, and the classroom implementation process has been carefully planned and structured. The process is based on integrating AI-generated musical content into the learning environment as an instructional tool. The use of music in learning not only captures students' attention but also promotes active participation and engagement. It is considered that this approach enhances learning by making it more interactive, experiential, and memorable. Furthermore, it is expected to increase students' motivation and facilitate the connection between acquired knowledge and real-life experiences. The implementation process consists of three stages: preparation, implementation, and evaluation. In the preparation stage, AI-supported musical content is used to attract students' attention and raise awareness about pre-disaster preparedness. In the implementation stage, the rhythm of the music functions as a stimulus that supports students in performing the "drop, cover, and hold on" behavior accurately and in a timely manner. This stage contributes to the development of appropriate behavioral patterns and the internalization of correct responses. In the evaluation stage, students analyze the musical content, question the conveyed messages, and express their own interpretations. This phase fosters critical thinking, communication skills, and social-emotional learning. Overall, the implementation process is considered to contribute to the development of students' disaster awareness, the internalization of correct behavioral patterns, and the enhancement of higher-order thinking skills. Additionally, it is expected to support the development of skills such as information literacy, self-regulation, and critical thinking. In conclusion, this study presents an innovative classroom implementation that integrates artificial intelligence and music-based learning, offering a multidisciplinary approach to disaster education.

Keywords: Artificial intelligence, disaster education, social studies education, music-based learning, classroom implementation

Sınıf Öğretmeni Adaylarının Afet Eğitiminde Artırılmış Gerçeklik ve Bilim, Teknoloji, Mühendislik ve Matematik Prototip Uygulamalarına Yönelik Pedagojik Görüşleri

Hatice Aslıhan Çalışkan [1,*] & Mustafa Anşin [1]
[1] Sınıf Öğretmenliği Atatürk Üniversitesi
aslihann.caliskan@gmail.com

Özet

Türkiye, coğrafi konumu sebebiyle deprem, sel, çığ ve heyelan gibi doğa kaynaklı afetlere sıklıkla maruz kalmaktadır ve bu durum afete hazırlık konusunu ulusal düzeyde en öncelikli meselelerden biri haline getirmektedir. Toplumda afet bilincini kalıcı bir kültüre dönüştürebilmenin en etkili yolu, bireylerdeki "normallik önyargısı" ile başa çıkmayı sağlayacak şekilde erken çocukluk ve ilkokul döneminde verilen nitelikli afet eğitimidir. Ancak sadece teorik bilgi aktarımına dayanan geleneksel öğretim yöntemleri, günümüzün "dijital yerlileri" olan yeni nesil öğrencilerin dikkatini çekmede ve afet farkındalığını somutlaştırmada yetersiz kalmaktadır. Bu bağlamda, geleceğin nesillerini yetiştiren sınıf öğretmeni adaylarının afet eğitiminde yenilikçi teknolojilere yönelik pedagojik yaklaşımları son derece büyük bir önem taşımaktadır. Bu çalışmanın temel amacı, sınıf öğretmeni adaylarının afet eğitiminde artırılmış gerçeklik (AR) ve bilim, teknoloji, mühendislik ve matematik (STEM) odaklı fiziksel prototip uygulamalarının kullanımına yönelik pedagojik görüşlerini kapsamlı bir şekilde incelemektir. Nitel araştırma yaklaşımlarından durum çalışması deseniyle kurgulanan araştırmanın çalışma grubunu, amaçlı örnekleme yöntemiyle seçilmiş olan 112 sınıf öğretmeni adayı oluşturmaktadır. Süreç kapsamında katılımcılara, AR simülasyonları ve öğrencilerin geliştirdiği çığ erken uyarı sensörü ile elektriksiz acil durum çadır ısıtıcısı gibi fiziksel afet prototiplerinin yer aldığı detaylı ve görsel bir sunum yapılmıştır. Veriler açık uçlu görüş formu aracılığıyla toplanmış ve ardından içerik analizi tekniğiyle derinlemesine çözümlenmiştir. Araştırma bulguları incelendiğinde, öğretmen adayları AR teknolojilerini "afet" gibi soyut ve potansiyel olarak travmatik kavramları sanal ama güvenli bir ortamda somutlaştırarak öğrencilerin psikolojik hazırbulunuşluğunu ve derse olan motivasyonunu belirgin şekilde artırdığını belirtmiştir. STEM odaklı fiziksel prototip üretim süreçlerinin ise kriz anındaki "donup kalma" ve çaresizlik hissini engelleyerek çocuklara problem çözme becerisi, öz yeterlik ve çözüm odaklı analitik düşünme kazandırmada oldukça başarılı bulunduğu saptanmıştır. Katılımcılar tüm bu yenilikçi uygulamaları gelecekteki sınıflarına entegre etmeye oldukça istekli olsalar da; teknolojik altyapı eksiklikleri, yüksek maliyet sorunları, kırsal kesimlerdeki fırsat eşitliği engelleri ve kendi teknolojik-pedagojik alan bilgilerindeki eksiklikler nedeniyle hizmet içi eğitime ciddi bir şekilde ihtiyaç duyduklarını ifade etmişlerdir. Sonuç olarak öğretmen adayları, AR ve STEM entegrasyonunu yalnızca standart bir sınıf içi ders etkinliği olarak değil; geleceğin afetlere karşı dirençli toplumunu ve uzun vadeli ulusal güvenlik kültürünü inşa etmede atılmış devrimsel ve vizyoner bir hamle olarak görmektedir.

Anahtar Kelimeler: Afet eğitimi, artırılmış gerçeklik, bilim teknoloji mühendislik ve matematik prototipleri, pedagojik görüşler, sınıf öğretmeni adayları

Pedagogical Views of Pre-Service Primary School Teachers Regarding Augmented Reality and Science, Technology, Engineering, and Mathematics Prototype Applications in Disaster Education

Hatice Aslıhan Çalışkan [1,*] & Mustafa Anşin [1]

Abstract

Due to its geographical location, Türkiye is frequently exposed to natural disasters such as earthquakes, floods, avalanches, and landslides. The most effective way to transform disaster awareness into a permanent culture in society is through high-quality disaster education provided during early childhood and primary school periods. However, traditional teaching methods based solely on theoretical knowledge transfer are largely insufficient in capturing the attention of today's "digital natives" and concretizing disaster awareness. In this context, the pedagogical approaches of pre-service primary school teachers toward modern and innovative teaching technologies are of great importance. The primary purpose of this research is to examine in depth the pedagogical views of pre-service primary school teachers regarding the use of augmented reality (AR) and science, technology, engineering, and mathematics (STEM) oriented physical prototype applications in disaster education. The study was structured with a case study design based on a qualitative research approach. The study group consisted of 112 second and third-year pre-service primary school teachers selected via the purposive sampling method. Following a comprehensive visual presentation covering AR simulations and physical disaster prototypes (such as an avalanche early warning system and a non-electric chemical emergency heater) developed by students, data were collected through an open-ended opinion form. The obtained qualitative data were analyzed using the content analysis technique. The research findings revealed that pre-service teachers viewed AR technologies as a revolutionary tool for concretizing abstract and potentially traumatic disaster concepts within a safe virtual environment. They emphasized that this technology significantly increases students' psychological readiness and motivation. Furthermore, STEM-oriented physical prototype production processes were found to be highly successful in equipping children with crucial problem-solving skills, self-efficacy, and analytical thinking during a crisis, transforming them from helpless victims into active solution producers. Although the pre-service teachers demonstrated a high willingness to integrate these innovative applications into their future classrooms, they also expressed several realistic concerns. These included technological infrastructure deficiencies, cost issues, unequal opportunities in rural areas, and their own lack of technological-pedagogical content knowledge, highlighting a strong need for in-service training. Ultimately, pre-service teachers consider the integration of AR and STEM applications not merely as standard classroom activities, but as visionary steps essential for building a disaster-resilient society and a lasting national security culture.

Keywords: Disaster education, augmented reality, science technology engineering and mathematics prototypes, pedagogical views, pre-service primary school teachers

Çocukların Barış Algısı: Sembolik Temsiller ve Nitel Bir Analiz

Deniz Yüceer [1,*] & Güneş Kılınç [2]
[1] Okul Öncesi Öğretmenliği Istanbul 29 Mayıs Üniversitesi
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Millî Eğitim Bakanlığı
dnzyuceer@gmail.com

Özet

Bu çalışma, ortaokul 7. Sınıf öğrencilerinin barış olgusuna ilişkin algılarını ortaya koymayı amaçlayan nitel bir fenomenoloji araştırmasıdır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2025-2026 eğitim öğretim yılında Sakarya İli'nde eğitim gören 26 ortaokul öğrencisi (11 erkek ve 15 kız) oluşturmaktadır. Katılımcılar amaçlı örnekleme yöntemiyle ve gönüllülük esasına dayalı olarak seçilmiştir. Veri toplama sürecinde öğrencilerle yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiş ve ayrıca öğrencilerden barış olgusuna ilişkin çizimler yapması istenmiştir. Veriler, öğrencilerin barış kavramına, çatışma sonrası uzlaşmaya, barışın yokluğuna, barışın önündeki engellere, barış için çözüm önerilerine ve barışı görsel/sembolik biçimde nasıl anlamlandırdıklarına ilişkin yanıtları üzerinden incelenmiştir. Elde edilen veriler içerik analizi ile kodlanarak tema ve alt temalar altında çözümlenmiştir. Bulgular, öğrencilerin barışı en çok çatışma çözümü ve uzlaşı çerçevesinde tanımladıklarını göstermektedir. Barış; kavga ya da savaşın sona ermesi, anlaşma, birlik olma, güven, sevgi ve huzurla ilişkilendirilmiştir. Tartışma sonrası barışma deneyimlerinde en sık öne çıkan yolların karşılıklı konuşma, özür dileme, adım atma ve sakinleşme için zaman tanıma olduğu görülmüştür. Öğrenciler barışın yokluğunu ise çoğunlukla sürekli çatışma, düşmanlık, kaos, güvensizlik ve kötü insan ilişkileri ile açıklamıştır. Barışın önündeki en önemli engeller arasında savaş, nefret, öfke, kendini haklı görme, gurur ve önyargı yer alırken; çözüm olarak uzlaşma, birbirini dinleme, ego ve önyargılardan uzaklaşma, özür dileme ve bireysel değişim vurgulanmıştır. Ayrıca öğrencilerin barışı sembolik olarak çoğunlukla beyaz renk, "saflık" ve "temizlik" ile ilişkilendirdiği; çizimlerinde ise kavga eden arkadaşlar, sonrasında birlik ve beraberlik temasını öne çıkardığı belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlara göre öğrenciler barışı yalnızca soyut bir ideal değer olarak değil, hem kişilerarası ilişkilerde hem de küresel düzeyde çatışma sonrası yeniden inşa edilen bir yaşam biçimi olarak algılamaktadır. Araştırma; barışın çatışmanın sonlanmasıyla kurulan, konuşma ve özür ile onarılan, sembolik olarak saflığı temsil eden ve hem bireysel hem de toplumsal dönüşüm gerektiren çok boyutlu bir olgu olduğunu ortaya koymaktadır. Bu bulgu, barış eğitiminin okul müfredatlarında yalnızca kuramsal bir bilgi olarak değil; iletişim, uzlaşma ve bir arada yaşama becerilerine dayalı bir pratik olarak yapılandırılması ihtiyacına işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: 7. sınıf ortaokul öğrencileri, fenomenoloji, barış algısı, barışın temsili

Children's Perceptions of Peace: Symbolic Representations and Qualitative Analysis

Deniz Yüceer [1,*] & Güneş Kılınç [2]

Abstract

This study is a qualitative phenomenological research aiming to reveal the perceptions of 7th-grade middle school students regarding the phenomenon of peace. The study group consists of 26 middle school students (11 male and 15 female) studying in Sakarya province during the 2025-2026 academic year. Participants were selected through purposeful sampling on a voluntary basis. During the data collection process, semi-structured interviews were conducted, and students were also asked to create drawings related to the phenomenon of peace. The data were examined based on the students' responses concerning the concept of peace, reconciliation after conflict, the absence of peace, obstacles to peace, suggestions for solutions, and how they make sense of peace through visual and symbolic representations. The obtained data were coded using content analysis and analyzed under themes and sub-themes. The findings indicate that students primarily define peace within the framework of conflict resolution and reconciliation. Peace was associated with the end of fighting or war, agreement, unity, trust, love, and tranquility. In their experiences of reconciliation after a conflict, the most prominent methods were identified as mutual communication, apologizing, taking the initiative, and allowing time to calm down. Students mostly explained the absence of peace through constant conflict, hostility, chaos, insecurity, and poor human relations. Among the most significant obstacles to peace were war, hatred, anger, self-righteousness, pride, and prejudice; whereas reconciliation, listening to one another, setting aside ego and prejudice, apologizing, and personal change were emphasized as solutions. Furthermore, it was determined that students symbolically associated peace mostly with the color white, "purity," and "cleanliness," and in their drawings, they highlighted themes of friends fighting followed by unity and togetherness. According to the results obtained, students perceive peace not merely as an abstract ideal value but as a way of life reconstructed after conflict, carrying meaning at both interpersonal and social/global levels. The research reveals that peace is a multidimensional phenomenon established by the termination of conflict, repaired through communication and apology, symbolically representing purity, and requiring both individual and social transformation. This finding points to the necessity of structuring peace education in school curricula not only as theoretical knowledge but also as a practice based on communication, reconciliation, and coexistence skills.

Keywords: 7th grade middle school students, phenomenology, perception of peace, representation of peace

Sanal Müzelerin Sosyal Bilgiler Öğretiminde Tarihsel Bilinç Gelişimine Katkısı: Öğretmen Görüşlerine Dayalı Nitel Bir İnceleme

Eylül Saba Şehit [1] & Özge Metin [2,*]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Giresun Üniversitesi
[2] Sosyal Bilgiler Eğitimi Giresun Üniversitesi
ozge.metin@giresun.edu.tr

Özet

Bu araştırmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmenlerinin tarihsel bilinç kavramına ilişkin algılarını ve sanal müzelerin öğrencilerin tarihsel bilinç gelişimine katkısına yönelik görüşlerini incelemektir. Araştırma, sanal müzelerin yalnızca bilgi aktarımına değil; aynı zamanda eleştirel düşünme, empati kurma ve geçmiş-bugün bağlantısı oluşturma gibi üst düzey becerilere olan etkisini ortaya koymayı hedeflemektedir. Araştırmada nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiş olup, öğretmenlerin sanal müzelerin tarihsel bilinç gelişimine katkısına ilişkin deneyim ve algılarını derinlemesine incelemek amacıyla olgubilim (fenomenoloji) deseni kullanılmıştır. Bu desen doğrultusunda, katılımcıların söz konusu olguya yükledikleri anlamlar ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Çalışma grubunu, 2025 eğitim-öğretim yılında Giresun ilinde görev yapan 5'i erkek ve 6'sı kadın olmak üzere toplam 11 sosyal bilgiler öğretmeni oluşturmaktadır. Katılımcılar, amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir durum örneklemesi ile belirlenmiş, veri doygunluğuna ulaşıldığı noktada veri toplama süreci sonlandırılmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Uzman görüşleri doğrultusunda düzenlenen form, 11 açık uçlu ve 3 demografik sorudan oluşmaktadır. Veriler Google Forms aracılığıyla çevrim içi ortamda toplanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile çözümlenmiş; kodlama, tema oluşturma ve yorumlama aşamaları sistematik biçimde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın güvenirliği, uzman görüş birliği ve katılımcı alıntılarıyla desteklenmiştir. Araştırma bulguları, öğretmenlerin tarihsel bilinç kavramını çoğunlukla geçmişi anlama ve yorumlama, millî kimlik geliştirme, neden-sonuç ilişkisi kurma ve empati ile ilişkilendirdiklerini göstermektedir. Bununla birlikte öğretmenler, öğrencilerin tarihsel bilinç düzeylerini genel olarak yetersiz veya gelişime açık olarak değerlendirmiştir. Sanal müzelerin katkılarına ilişkin bulgular ise, bu araçların öğrenmeyi somutlaştırdığı, öğrencilerin ilgisini artırdığı ve kalıcı öğrenmeyi desteklediği yönündedir. Ayrıca sanal müzelerin eleştirel düşünme, empati kurma ve tarihsel olayları çok boyutlu değerlendirme becerilerini geliştirdiği ifade edilmiştir. Sanal müzelerin geçmiş ile bugün arasında bağlantı kurmayı kolaylaştırdığı, özellikle somut tarihî eserler üzerinden öğrencilerin tarihsel sürekliliği kavramasına yardımcı olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte bazı öğretmenler, eleştirel düşünmenin gelişimi açısından sanal müzelerin tek başına yeterli olmadığını ve öğretmen rehberliğinin gerekli olduğunu vurgulamıştır. Empati boyutunda ise sanal müzelerin öğrencilerin tarihsel olayları "yaşantısal" olarak deneyimlemelerine imkân tanıdığı ve bu sayede tarihsel empatiyi güçlendirdiği ortaya konmuştur. Geleneksel öğretim yöntemleriyle karşılaştırıldığında sanal müzelerin görsellik, teknoloji kullanımı ve öğrenci motivasyonu açısından daha etkili olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte uygulama sürecinde teknik altyapı yetersizlikleri, ders süresinin sınırlı olması ve öğrenci motivasyonu gibi çeşitli sorunlar tespit edilmiştir. Geleceğe yönelik olarak öğretmenler, sanal müzelerin teknolojik gelişmelerle birlikte daha etkili hale geleceğini ve eğitimde fırsat eşitliği sağlayacağını öngörmektedir. Sonuç olarak, sanal müzelerin sosyal bilgiler öğretiminde tarihsel bilinç gelişimini çok boyutlu olarak destekleyen önemli bir araç olduğu belirlenmiştir. Ancak bu etkinin artırılabilmesi için öğretmen

rehberliği, uygun pedagojik tasarım ve güçlü teknik altyapı gereklidir. Bu doğrultuda; öğretmenlere yönelik hizmet içi eğitimlerin artırılması, ders materyallerine sanal müze etkinliklerinin entegre edilmesi, okullarda teknolojik altyapının güçlendirilmesi ve sanal müze içeriklerinin kültürel ve sosyal bağlamı da kapsayacak şekilde zenginleştirilmesi önerilmektedir. Ayrıca öğrencilerin eleştirel düşünme ve empati becerilerini geliştirmeye yönelik yapılandırılmış sanal müze etkinliklerinin tasarlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sanal müzeler, sosyal bilgiler eğitimi, tarihsel bilinç, öğretmen görüşleri, nitel araştırma

The Contribution of Virtual Museums to the Development of Historical Consciousness in Social Studies Teaching: A Qualitative Study Based on Teachers' Views

Eylül Saba Şehit [1] & Özge Metin [2,*]

Abstract

The aim of this study is to examine social studies teachers' perceptions of the concept of historical consciousness and their views on the contribution of virtual museums to students' development of historical consciousness. The study seeks to reveal that virtual museums contribute not only to knowledge transmission but also to higher-order skills such as critical thinking, empathy, and establishing connections between the past and the present. A qualitative research approach was adopted, and a phenomenological design was employed to explore in depth teachers' experiences and perceptions regarding the contribution of virtual museums to the development of historical consciousness. Within this framework, the meanings attributed by participants to the phenomenon were examined. The study group consisted of 11 social studies teachers (5 male, 6 female) working in Giresun during the 2025 academic year. Participants were selected through purposive sampling using a convenience sampling technique, and data collection was terminated upon reaching data saturation. Data were collected using a structured interview form developed by the researcher. The form, refined based on expert opinions, consisted of 11 open-ended questions and 3 demographic questions. Data were collected through Google Forms. The obtained data were analyzed using content analysis; coding, categorization, and theme development processes were conducted systematically. The reliability of the study was ensured through expert agreement and the inclusion of direct participant quotations. Findings indicate that teachers predominantly associate historical consciousness with understanding and interpreting the past, developing national identity, establishing cause–effect relationships, and empathy. However, teachers generally evaluate students' levels of historical consciousness as insufficient or in need of improvement. Findings regarding the contributions of virtual museums show that these tools facilitate the concretization of learning, increase student interest, and support retention. Additionally, virtual museums are reported to enhance critical thinking, empathy, and the ability to evaluate historical events from multiple perspectives. It was also determined that virtual museums facilitate the establishment of connections between the past and the present, particularly through the visualization of concrete historical artifacts. Nevertheless, some teachers emphasized that virtual museums alone are not sufficient for developing critical thinking skills and that teacher guidance is necessary. In terms of empathy, virtual museums enable students to experience historical events in a more immersive manner, thereby strengthening historical empathy. Compared to traditional teaching methods, virtual museums were found to be more effective in terms of visual richness, technological integration, and student motivation. However, several challenges were identified, including insufficient technological infrastructure, limited instructional time, and issues related to student motivation. Teachers also expressed that, in the future, virtual museums will become more effective with technological advancements and contribute to educational equity. In conclusion, virtual museums are an important tool that supports the development of historical consciousness in social studies education in a multidimensional way. However, maximizing their effectiveness requires teacher guidance, appropriate pedagogical design, and strong technological infrastructure. Accordingly, it is recommended to provide in-service training for teachers, integrate virtual museum activities into instructional materials, improve technological infrastructure in schools,

and enrich virtual museum content with cultural and social contexts. Additionally, structured virtual museum activities should be designed to enhance students' critical thinking and empathy skills.

Keywords: Virtual museums, social studies education, historical consciousness, teacher perspectives, qualitative research

TYMM Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarındaki Coğrafya Konu Görsellerinin Alan Becerilerini Kazandırma Açısından Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi

Hikmet Mahir Doğan [1,*], Fatih Yazıcı [2] & Ufuk Sözcü [2]
[1] Sosyal Bilgiler Eğitimi Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
hikmetmahirdogan@gmail.com

Özet

İlköğretim sosyal bilgiler dersinin coğrafya disiplini konularının öğretiminde, öğrenmenin gerçekleşmesi ve hedeflenen becerilerin öğrencilere kazandırılması noktasında sosyal bilgiler ders kitaplarındaki görsellerin önemi bilinmektedir. Bu araştırmanın amacı, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli' ne göre hazırlanan ilköğretim sosyal bilgiler 5 ve 6. sınıf ders kitaplarında yer alan coğrafya konuları ile ilgili görsellerin, sosyal bilimler coğrafi alan becerileri olan mekânsal düşünme, coğrafi sorgulama becerisi, coğrafi gözlem ve saha çalışması, harita becerisi, tablo, grafik, şekil ve diyagram becerilerini öğrencilere kazandırma noktasında yeterliliğinin anlaşılması için öğretmen görüşlerini ortaya koymaktır. Yapılan bu araştırmada nitel araştırma modellerinden durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, kolay ulaşılır durum örneklemesi yöntemiyle seçilmiş, Tokat, Amasya ve Kastamonu illerinde Millî Eğitim Bakanlığına bağlı devlet okullarında aktif görev yapan, mesleki deneyimleri 2 ile 27 yıl arasında değişen 13 sosyal bilgiler öğretmeni (6 erkek, 7 kadın) oluşturmaktadır. Yapılan bu görüşmeler neticesinde elde edilen veriler içerik analizi yöntemine tabi tutularak çözümlenmiştir. Verilerin çözümlenmesi sonucu ortaya çıkan bulgular ışığında, sosyal bilgiler öğretmenleri Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'ne göre hazırlanan 5. ve 6. sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarının sosyal bilimler coğrafi alan becerilerini büyük oranda kazandırdığını ifade etmiştir. Coğrafi becerilerin alt becerilerini kazandırma noktasında ders kitaplarının harita becerisi ile tablo, grafik, şekil ve diyagram becerilerinin alt becerilerinin tamamını kazandırmada yeterli iken mekânsal düşünme, coğrafi sorgulama, coğrafi gözlem ve saha çalışması becerilerinin alt becerilerinin tamamının kazandırılmasında yetersiz kaldığı görülmektedir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ile ders kitaplarında coğrafya konuları ile ilgili görsel ve etkinlik sayılarının arttığı ve bunun neticesinde coğrafi becerilerin kazandırılmasına olumlu etkilerinin olduğunu görülmektedir. Sonuç olarak, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli ile ders kitaplarında coğrafya konularına ilişkin görsel ve etkinlik sayılarının belirgin bir şekilde arttığı ve bunun beceri kazanımına olumlu etkiler sunduğu görülmüştür. Eksikliklerin giderilmesi adına, ders kitaplarında özellikle iklim gibi spesifik konularda grafik ve görsel çeşitliliğinin artırılması ve sosyal bilgiler öğretmenlerine yönelik yeni modeldeki coğrafi alan becerilerini tanıtıcı hizmet içi eğitim seminerlerinin düzenlenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, sosyal bilimler- coğrafi alan becerileri, sosyal bilgiler ders kitabı, coğrafya konu görselleri

An Examination of Teachers' Opinions Regarding the Effectiveness of Geography Topic Visuals in TYMM Social Studies Textbooks in Developing Field Skills

Hikmet Mahir Doğan [1,*], Fatih Yazıcı [2] & Ufuk Sözcü [2]

Abstract

In the teaching of geography topics within the social studies curriculum for elementary school, the importance of visuals in social studies textbooks is well recognized in terms of facilitating learning and helping students acquire the targeted skills. The purpose of this study is to present teachers' views on the adequacy of the visuals related to geography topics in the 5th and 6th-grade primary school social studies textbooks—prepared in accordance with the Türkiye Century Education Model—in terms of equipping students with social science geographic domain skills, namely spatial thinking, geographic inquiry skills, geographic observation and fieldwork, map skills, table, graph, figure, and diagram skills—in accordance with the Türkiye Century Education Model. In this study, the case study design, one of the qualitative research models, was employed. The study group consisted of 13 social studies teachers (6 male, 7 female) selected via convenience sampling, who are currently active in state schools affiliated with the Ministry of National Education in the provinces of Tokat, Amasya, and Kastamonu, with professional experience ranging from 2 to 27 years. The data obtained from these interviews were analyzed using content analysis. Based on the findings resulting from the data analysis, social studies teachers stated that the 5th and 6th-grade social studies textbooks prepared according to the Türkiye Century Education Model largely foster social science geographic domain skills. Regarding the development of sub-skills within geographic skills, while the textbooks were sufficient in fostering all sub-skills related to map skills, as well as those related to tables, graphs, figures, and diagrams, they were found to be insufficient in fostering all sub-skills related to spatial thinking, geographic inquiry, geographic observation, and fieldwork. It is observed that with the Türkiye Century Education Model, the number of visuals and activities related to geography topics in textbooks has increased, and this has had a positive impact on the development of geographic skills. In conclusion, it has been observed that with the Türkiye Century Education Model, the number of visuals and activities related to geography topics in textbooks has increased significantly, and this has had a positive impact on skill acquisition. To address these shortcomings, it is recommended that the variety of graphics and visuals in textbooks—particularly regarding specific topics such as climate—be increased, and that in-service training seminars be organized for social studies teachers to introduce the geographic domain skills outlined in the new model.

Keywords: Turkish Century Education Model, social sciences - geographical skills, social studies textbook, geography subject visuals

5. ve 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarında Sosyal Bilimler Alan Becerilerinin İncelenmesi

Erkan Dinç [1,*] & N. Zeynep Kıral [2]
[1] Temel Eğitim Anadolu Üniversitesi
[2] Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Anadolu Üniversitesi
erkandinc@gmail.com

Özet

Bu araştırmanın başlıca amacı Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları doğrultusunda hazırlanarak ortaokullarda okutulmaya başlanan 5. ve 6. sınıf sosyal bilgiler ders kitaplarının, ilgili programlarda yer verilen beceriler bakımından incelenmesidir. Bilindiği üzere öğretim programlarının iki temel işlevi vardır. Bunların birincisi okul derslerinin planlanması, hazırlanması, uygulanması ve değerlendirilmesi süreçlerinde öğretmenlere rehberlik etmesi ve bu suretle bütün okullarda ve sınıflarda öğretim süreçlerinin standardize edilmesidir. İkincisi ise, birçok okul ve ders bağlamında öğrenme-öğretme süreçlerinin en temel kaynağı olan ders kitaplarını hazırlayan yayıncı ve yazarlara yol göstermesidir. Dolayısıyla ders kitaplarının; ilgili programın amaç, kapsam, ilke ve içeriklerine uygun olarak hazırlanması beklenir. Yetkin ve erdemli insan yetiştirme ilkesiyle hazırlanan Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programlarının öne çıkan özelliklerinden birisi de öğrencilere çeşitli beceriler kazandırılmasıdır. Bunlar program içerisinde kavramsal beceriler, sosyal-duygusal öğrenme becerileri, eğilimler, alan becerileri ve okuryazarlık becerileri olmak üzere 5 bölümden meydana gelmektedir. Bu bölümlerden 4'ü genel kapsamda değerlendirilirken, alan becerileri her bir alan için kendine özgü olarak belirlenen ve öğrencilere kazandırılması istenen becerilerdir. Bu araştırma kapsamında Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Öğretim Programında öğrencilere kazandırılması ön görülen sosyal bilimler alan becerilerinin ders kitaplarına hangi düzeyde ve nasıl yansıtıldığını derinlikli olarak ortaya koyulmaya çalışılacaktır. Bu bağlamda 5. ve 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitapları önce nicel olarak içerik analizine tabi tutulacak ve programda ön görülen sosyal bilimler alan becerilerinin ders kitaplarına ne ölçüde yansıtıldığı belirlenmeye çalışılacaktır. İkinci olarak da her bir sosyal bilimler alan becerisinin ders kitaplarında nasıl ele alındığı, hangi örnek, alıştırma ve/veya uygulamalar vasıtasıyla öğrencilere kazandırılmaya çalışıldığı ve bütün bu iş ve işlemlerin söz konusu becerinin doğasına ve yapısına ne kadar uygun olduğu; diğer bir ifadeyle ders kitaplarında yer verilen içeriğin ilgili becerileri öğrencilere kazandırmaya ne kadar uygun veya elverişli olduğu değerlendirilecektir. Araştırma sonucunda Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Öğretim Programı doğrultusunda hazırlanan 5. ve 6. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarının sosyal bilimler alan becerileri bağlamında programı ne kadar etkili temsil ettiğinin belirlenmesi hedeflenmiştir. Programın ön gördüğü her bir sosyal bilimler alan becerisinin ders kitaplarına yansıtılıp yansıtılmadığı, yansıtıldıysa ne ölçüde veya ne kadar uygun/etkili yansıtıldığı belirlenecektir. Devamında ders kitaplarının içeriğinin programda yer verilen söz konusu sosyal bilimler alan becerilerin doğasına uygunluğu değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programları, alan becerileri, sosyal bilgiler ders kitapları, doküman incelemesi

An Analysis of Social Science Specific Skills in 5th And 6th Grade Social Studies Textbooks

Erkan Dinç [1,*] & N. Zeynep Kıral [2]

Abstract

The main purpose of this study is to examine the 5th and 6th Grade Social Studies textbooks, which have been prepared in line with the Türkiye Yüzyılı Maarif Model Curricula (Türkiye Century Education Model) and have begun to be used in middle schools, in terms of the skills included in the relevant curricula. As is known, curricula have two fundamental functions. The first one is to guide teachers in the processes of planning, preparing, implementing, and evaluating school courses, and to standardize instructional processes across all schools and classrooms. The second one is to provide guidance to publishers and authors who prepare textbooks, which are the primary resources of teaching and learning processes in many school and course contexts. Therefore, textbooks are expected to be prepared in accordance with the aims, scope, principles, and content of the relevant curriculum. One of the prominent features of the Türkiye Century Maarif Model Curricula, which is designed with the principle of raising competent and virtuous individuals, is the emphasis on equipping students with various skills. These skills are categorized into five groups within the curriculum: conceptual skills, social-emotional learning skills, dispositions, domain-specific skills, and literacy skills. While four of these categories can be classiffied as generic skills, domain-specific skills are uniquely defined for each field or course. Within the scope of this study, it is aimed to provide an in-depth analysis of how and to what extent those skills specific to social sciences, which are intended to be acquired by students according to the Türkiye Yüzyılı Maarif Model Social Studies Curriculum, are reflected in the relevant textbooks. In this context, 5th and 6th Grade Social Studies textbooks will first be subjected to quantitative content analysis in order to determine the extent to which the social science specific skills stated in the above mentioned curriculum are represented in the textbooks. Secondly, it will be evaluated how each social science specific skill is addressed in the textbooks, through which examples, exercises, and/or practices these skills are intended to be developed, and to what extent all these processes are aligned with the nature and structure of the relevant skills. The research findings are expected to present how effectively the 5th and 6th Grade Social Studies textbooks, prepared in line with the Türkiye Yüzyılı Maarif Model Social Studies Curriculum, represent the curriculum in the context of social science specific skills. It will be determined whether each social science specific skill prescribed by the curriculum is reflected in the textbooks, and if so, to what extent. Subsequently, the extent to which the content of the textbooks aligns with the nature of these social science specific skills will be evaluated.

Keywords: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli curricula, social science specific skills, social studies textbooks, document analysis

Sosyal Bilgiler Dersinde Güncel Olaylardan Yararlanmanın Ortaokul Öğrencilerinin Medya Okuryazarlığı Düzeyine Etkisi

Sinem Sivri [1,*] & Önder Eryılmaz [1]

[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Amasya Üniversitesi
snmsvrpat@gmail.com

Özet

Sosyal Bilgiler dersi, öğrencilere toplumsal bilinç kazandırmayı ve çağın gerekliliklerine uyum sağlayabilen etkin vatandaşlar yetiştirmeyi amaçlayan bir derstir. Bu amacın gerçekleştirilmesinde öğretim programları belirleyici bir rol oynamaktadır. Günümüzde Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programın odaklandığı hususlardan birisi de öğrencilerin bilgi teknolojilerinde ve yaşam koşullarında meydana gelen değişimlere uyum sağlayabilmeleri için gerekli sosyal becerilerin kazandırılması ve geliştirilmesidir. Bu doğrultuda Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda, değişimi algılama, yeni koşullara uyum sağlama ve teknolojik gelişmeleri günlük yaşamda etkin biçimde kullanmayı mümkün kılan çeşitli okuryazarlık becerilerine yer verilmektedir. Bu becerilerden biri olan medya okuryazarlığı, bireylerin medya aracılığıyla sunulan görsel, işitsel ve yazılı içerikleri eleştirel bir bakış açısıyla değerlendirebilmesini ve yanıltıcı bilgilere karşı bilinç geliştirmesini sağlayan temel bir yeterliktir. Öğrencilerin medya okuryazarlığı düzeylerinin geliştirilmesinde kullanılabilecek etkili araçlardan biri güncel olaylardır. Güncel olayların öğretme-öğrenme sürecinde işe koşulmasıyla, öğrencilerin medya içeriklerini doğru analiz etmelerine ve güvenilir bilgi kaynaklarını ayırt etmelerine katkı sağlayabileceği, başka bir deyişle medya okuryazarlıklarına katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Bu bilgilerden hareketle bu araştırmada Sosyal Bilgiler dersinde güncel olaylardan yararlanılmasının öğrencilerin medya okuryazarlığı düzeylerine etkisinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmada, nicel araştırma yöntemlerinden ön test-son test kontrol gruplu yarı deneysel desen benimsenmiştir. Çalışma grubunu 2023-2024 eğitim-öğretim yılında bir devlet ortaokulunda öğrenim gören 5. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmaya deney grubunda 22, kontrol grubunda 21 olmak üzere toplam 43 öğrenci katılmıştır. Veri toplama araçları olarak kişisel bilgi formu, medya okuryazarlığı ölçeği ve kontrol listesi kullanılmış; uygulamalar araştırmacı tarafından hazırlanan ders planları doğrultusunda sınıfın mevcut sosyal bilgiler öğretmeni tarafından gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler JAMOVI ve SPSS programları kullanılarak analiz edilmiştir. Denel işlemin etkisini belirlemek amacıyla bağımsız örneklemler için ve eşleştirilmiş gruplar için t testleri, karma desenli (2x2) ANOVA, Kruskal Wallis H testi ve tek yönlü kovaryans analizi (ANCOVA) uygulanmıştır. Bulgular, güncel olayların işe koşulmasıyla gerçekleştirilen sosyal bilgiler öğretimin öğrencilerin medya okuryazarlığı düzeyleri üzerinde istatistiksel olarak olumlu ve anlamlı bir etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Araştırmanın bu sonucunu göz önünde bulundurarak, öğrencilerinin medya okuryazarlıklarını geliştirmeyi amaçlayan Sosyal Bilgiler öğretmenlerine güncel olaylardan yararlanabilecekleri önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, güncel olay, medya okuryazarlığı

The Effect of Using Current Events in Social Studies Course on the Media Literacy Levels of Secondary School Students

Sinem Sivri [1,*] & Önder Eryılmaz [1]

Abstract

The Social Studies course aims to develop students' social awareness and to educate individuals as active citizens who can adapt to the demands of the modern age. Curricula play a decisive role in achieving this goal. Today, one of the key focuses of the Social Studies Curriculum is to equip students with the social skills necessary to adapt to changes in information technologies and living conditions, as well as to further develop these skills. In this context, the curriculum includes various literacy skills that enable students to perceive change, adapt to new conditions, and effectively use technological developments in their daily lives. Media literacy that is one of thse skills is a fundamental competency that enables individuals to critically evaluate visual, auditory, and written content presented through media and to develop awareness against misleading information. One effective tool for improving students' levels of media literacy could the current events. Implementing current events into the teaching–learning process is thought to contribute to students' ability to accurately analyze media content and distinguish reliable sources of information; in other words, it is expected to enhance their media literacy. Based on these information, the present study aims to determine the effect of using current events in Social Studies lessons on students' media literacy levels. A quasi-experimental design with a pre-test–post-test control group, one of the quantitative research methods, was employed in the study. The study group consisted of 5th-grade students attending a public middle school during the 2023–2024 academic year. A total of 43 students participated in the research, including 22 in the experimental group and 21 in the control group. Data were collected using a personal information form, a media literacy scale, and a checklist. The instructional practices were carried out by the classroom's Social Studies teacher in accordance with lesson plans prepared by the researcher. The obtained data were analyzed using JAMOVI and SPSS softwares. In order to determine the effect of the experimental treatment, independent samples t-tests, paired samples t-tests, mixed-methods (2x2) ANOVA, Kruskal-Wallis H-test, and one-way analysis of covariance (ANCOVA) were performed. The findings revealed that using current events in social studies course has a statistically significant and positive effect on students' media literacy levels. Considering this research finding, it is suggested that social studies teachers who aims to improve their students' media literacy can utilize current events in their teaching.

Keywords: Social studies, current events, media literacy

Sosyal Bilgiler Eğitiminde Zamanı Algılama ve Kronolojik Düşünme Becerisinin Geliştirilmesinde Çocuk Dergilerini İşe Koşmak

Abdullah Uğur
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Millî Eğitim Bakanlığı
abdullahugur70@gmail.com

Özet

En genel anlamda kasların ve merkezi sinir sisteminin birlikte uyumlu bir şekilde hareket ederek belli bir amaca yönelik hareket edebilmesi olarak tanımlanabilecek beceri kavramı, insanlık tarihinde önemli bir yer tutmaktadır. Beceriler temel bir sınıflandırma olarak zihinsel ve davranışsal beceriler olarak iki genel gruba ayrılabilir. Temelde böyle bir sınıflandırma olmakla birlikte, beceriler kullanım alanlarına ve özelliklerine göre farklı şekillerde de gruplandırılabilir. Tarihsel süreç içerisinde insanoğlu hayatını idame ettirebilmek ve gelişimini sağlayabilmek için belli becerileri kendisine katarak ihtiyaç duyduğu alanlarda bu becerileri uygulamaya koyarak karşılaştığı problemleri aşma konusunda işlevsel bir şekilde kullanma yolunu tercih etmiştir. Bu açıdan değerlendirildiğinde günümüz çağdaş eğitim sistemlerinde öğrencileri geleceğe hazırlama adına okullarda ve eğitim programlarında beceri eğitimi öteden beri önemli bir şekilde kendisine yer bulmaktadır. Özellikle günümüz şartlarında eğitim programları ve okulların en temel amaçlarından birisinin 21. yüzyıl becerileri ile donatılmış bireyler yetiştirmek olduğu söylenebilir. Bu çalışmanın amacı Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda önemli bir yer tutan "zamanı algılama ve kronolojik düşünme becerisinin geliştirilmesi sürecinde çocuk dergilerinden nasıl faydalanılabileceğini ortaya koymaktır. Bu amacı gerçekleştirebilmek maksadıyla araştırma nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılarak yürütülmüştür. Araştırmanın doküman incelemesi sürecinde çalışma grubu olarak müstakil olarak yayımlanan Atlas Çocuk dergisinin 2014-2015 yılları arasında yayımlanan bütün sayıları olarak belirlenmiştir. Dergi sayıları okunurken bir sosyal bilgiler alan eğitimi uzmanının da yardım alınarak hata payı en aza indirilmeye çalışılmıştır. Araştırma sürecinde kaynaklara ulaşma, okuma, not alma ve değerlendirme aşamaları takip edilmiştir. Çocuk dergilerinden elde edilen verileri daha derinlemesine analiz edebilmek, bu verileri açıklayan kavram ve kavram grupları ile temalara ulaşabilmek amacıyla içerik analizi tercih edilmiştir. Araştırma sürecinde, "verilerden çıkarılan kavramlara göre kodlama" türü tercih edilmiştir. Araştırmacı, ulaştığı verileri tümevarımcı bir anlayışla değerlendirerek kodlama aşamasını sonlandırmıştır. Araştırma sürecinde, verileri analiz etmek amacıyla içerik analizi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda "zamanı algılama ve kronolojik düşünme becerisi"nin 2014 yılında 177 defa ve 2015 yılında ise 130 defa olmak üzere toplamda 307 defa yer bulduğu tespit edilmiştir. Bu bağlamda, öğrencilerin ilgisini çeken ve ulaşabilme oranlarının yüksek olduğu çocuk dergilerinin sosyal bilgiler dersi öğretim programında yer alan "zamanı algılama ve kronolojik düşünme becerisi"nin kazandırılmasında etkili bir araç olarak kullanılabileceği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk dergileri, sosyal bilgiler dersi öğretim programı, zamanı algılama ve kronolojik düşünme becerisi

Utilizing Children's Magazines to Develop Time Perception and Chronological Thinking Skills in Social Studies Education

Abdullah Uğur

Abstract

The concept of skills can be defined in its broadest sense as the harmonious movement of muscles and central nervous system towards a specific goal, which holds an important place in human history. These skills can be categorized into two groups as cognitive and behavioral. In addition to this fundamental categorization, skills can be classified differently according to their features and areas of use. Throughout the historical process of human development, humans have sought to acquire specific skills to sustain their lives and ensure development, functionally employing these competencies to overcome the challenges they encounter. Assessing from this perspective, skill-based education has always held a crucial place in contemporary educational systems and curricula with the goal of preparing students for the future. It can be said that one of the goals of today's curricula and the most basic goal is to raise individuals who are equipped with 21st century skills. The aim of this study is to demonstrate how children's magazines can be used in the process of developing "time perception and chronological thinking skills", which have a significant place in the Social Studies Curriculum of the Century of Türkiye Education Model (Maarif Model). To achieve this objective, the research was conducted using document analysis, which is one of the qualitative research methods. The data-set for the document analysis consists of all the independently published issues of Atlas Çocuk magazine released between 2014 and 2015. During the review of the data-sets, assistance from an expert in Social Studies education was sought in order to minimize the margin of error. The research process followed the steps of accessing resources, reading, taking notes and assessment. Content analysis was preferred to analyze the data obtained from the children's magazines in depth and to reach the themes, concepts and concept groups that explain these data. In the analysis process the style of "coding according to the concepts derived from data" was chosen. The researcher concluded the coding process by evaluating the final data with an inductive approach. Findings of this research show us that "time perception and chronological thinking skills" were identified a total of 307 instances, 177 of them in 2014 and 130 of them in 2015. In this context, it has been concluded that the children's magazines, that are included in the Social Studies education, which attract students' interest and have high accessibility rate, can be used as an effective tool in the development process of "time perception and chronological thinking skills."

Keywords: Children's magazines, social studies curriculum, time perception and chronological thinking skills

Ortaokul Öğrencilerinin Coğrafi Sorgulama Beceri Düzeylerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi

Samet Karakuş [1,*] & Yavuz Akbaş [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Trabzon Üniversitesi
samet_karakus20@trabzon.edu.tr

Özet

Coğrafi sorgulama becerisi, bireyin bir problemi sistematik biçimde inceleyip analiz ederek çözüm önerileri geliştirmesini ve bu süreci coğrafya disiplinine özgü yöntem ve teknikleri kullanarak gerçekleştirmesini ifade eder. Bu beceri, 2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Öğretim Programı'nda sosyal bilimlere özgü 17 alan becerisinden biri olarak yer almaktadır. Bu çalışmanın amacı, ortaokul öğrencilerinin coğrafi sorgulama beceri düzeylerini çeşitli değişkenlere göre incelemektir. Literatürde ortaokul düzeyinde bu becerinin farklı değişkenler açısından ele alındığı bir çalışmaya rastlanmamış olması, araştırmanın alandaki boşluğun doldurulmasına katkı sunacağını düşündürmektedir. Araştırma nicel yaklaşımla yürütülmüş ve tarama modeli kullanılmıştır. Veriler, 2024-2025 eğitim-öğretim yılının ikinci döneminde Türkiye'nin kuzeydoğusunda yer alan bir ilin farklı ilçelerindeki devlet okullarında öğrenim gören 351 ortaokul öğrencisinden toplanmıştır. Örneklem belirlenirken kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Veri toplama aracı olarak, araştırmacılar tarafından geliştirilen, 16 maddeden ve üç boyuttan oluşan Ortaokul Öğrencilerine Yönelik Coğrafi Sorgulama Beceri Ölçeği kullanılmıştır. Veriler JAMOVI (2.7.18) programı ile analiz edilmiş; analizlerde betimsel istatistikler, Pearson korelasyon analizi ve çok değişkenli varyans analizi (MANOVA) kullanılmıştır. Bulgular, öğrencilerin coğrafi sorgulama becerilerinin genel olarak yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir. Analiz sonuçları, bu becerinin; cinsiyet, herhangi bir bilimsel araştırma projesinde yer alma durumu, araştırma yapma konusunda kendini yeterli görme durumu ve coğrafyaya duyulan ilgi düzeyi değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermediğini ortaya koymuştur. Buna karşılık, sınıf düzeyi ile anne ve baba eğitim durumu değişkenlerinin coğrafi sorgulama becerisinin bazı alt boyutları üzerinde istatistiksel olarak anlamlı etkilerinin olduğu belirlenmiştir. Özellikle 7. sınıf öğrencilerinin bazı alt boyutlarda daha yüksek puanlar aldığı; anne ve baba eğitim durumu değişkenine bağlı olarak ise özellikle düzenleme, analiz ve sonuç çıkarma boyutlarında anlamlı farklılaşmaların ortaya çıktığı görülmüştür. Sonuç olarak, çalışma ortaokul öğrencilerinin coğrafi sorgulama becerilerinin genel olarak yüksek düzeyde olduğunu ve bu becerilerin özellikle sınıf düzeyi ile anne ve baba eğitim durumu gibi değişkenlerden etkilendiğini göstermektedir. Bu doğrultuda, çalışmanın farklı örneklemler üzerinde tekrarlanması, özellikle sorma ve toplama boyutlarının geliştirilmesine yönelik uygulamaların artırılması ve coğrafi sorgulama becerisini destekleyen öğrenme ortamlarının güçlendirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Coğrafi sorgulama, ortaokul öğrencileri, beceri eğitimi

An Examination of Secondary School Students' Levels of Geographical Inquiry Skills in Relation to Various Variables

Samet Karakuş [1,*] & Yavuz Akbaş [1]

Abstract

Geographical inquiry skill refers to an individual's ability to systematically examine and analyze a problem in order to develop proposed solutions, and to carry out this process using methods and techniques specific to the discipline of geography. This skill is included among the 17 subject-specific skills for the social sciences in the 2024 Türkiye Century Education Model Curriculum. The aim of this study is to examine the levels of geographical inquiry skills among secondary school students in relation to various variables. The fact that no study in the literature has addressed this skill at the secondary school level from the perspective of different variables suggests that this research will help fill a gap in the field. The research was conducted using a quantitative approach and a survey model. Data were collected from 351 secondary school students attending state schools in different districts of a province in the north-east of Türkiye during the second term of the 2024–2025 academic year. Convenience sampling was employed to determine the sample. The data collection tool used was the Geographical Inquiry Skills Scale for Secondary School Students, developed by the researchers, comprising 16 items and three dimensions. The data were analyzed using the JAMOVI (2.7.18) program; the analyses utilized descriptive statistics, Pearson correlation analysis, and multivariate analysis of variance (MANOVA). The findings indicate that students' geographical inquiry skills are generally high. The results of the analysis reveal that this skill shows no significant differences across the variables of gender, participation in any scientific research project, self-perceived competence in conducting research, and level of interest in geography. In contrast, it was determined that year group and parents' educational background have statistically significant effects on certain sub-dimensions of geographical inquiry skills. In particular, Year 7 pupils scored higher in some sub-dimensions; furthermore, depending on the parents' educational background variable, significant differences emerged, particularly in the dimensions of organization, analysis, and drawing conclusions. In conclusion, the study demonstrates that secondary school students' geographical inquiry skills are generally high and that these skills are particularly influenced by grade level and parental educational background. In this regard, it is recommended that the study be replicated with different samples, that applications aimed at developing the 'questioning' and 'data collection' dimensions be increased, and that learning environments supporting geographical inquiry skills be strengthened.

Keywords: Geographical enquiry, secondary school students, skills training

Sosyal Bilgiler Eğitiminde Okul Dışı Öğrenme Ortamlarının Yaşam Becerilerine Etkisi: Karma Yöntemli Bir Araştırma*

Abdullah Tanta [1,*] & Handan Deveci [2]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anadolu Üniversitesi
atanta@mehmetakif.edu.tr

Özet

Günümüzde eğitim süreçlerinin yalnızca sınıf içi etkinliklerle sınırlandırılması öğrencilerin edindikleri bilgileri günlük yaşamla ilişkilendirmelerini güçleştirmektedir. Bu durum öğrencilerin yalnızca akademik bilgi edinmelerine değil, aynı zamanda günlük yaşamda karşılaştıkları sorunlara çözüm üretme becerilerinin sınırlı kalmasına da yol açabilmektedir. Bu bağlamda okul dışı öğrenme ortamları, öğrencilerin gerçek yaşam deneyimleri edinmelerine olanak sağlayarak yaşam becerilerinin geliştirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Araştırmanın amacı sosyal bilgiler eğitiminde okul dışı öğrenme ortamlarının kullanımının öğrencilerin yaşam becerileri üzerindeki etkisini incelemektir. Araştırma 2024-2025 eğitim öğretim yılı bahar döneminde Burdur ilinde bir devlet okulunda öğrenim gören 6. sınıf öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma karma araştırma yöntemiyle yürütülmüştür. Bu doğrultuda nicel ve nitel veri toplama süreçleri birlikte ele alınarak elde edilen bulguların derinlemesine yorumlanması amaçlanmıştır. Nicel veriler deneysel desen kapsamında ön test-son test kontrol gruplu modelle toplanmıştır. Çalışmanın nicel veri toplama sürecinde ortaokul öğrencilerine yönelik yaşam becerileri ölçeği kullanılmıştır. Nitel veriler ise öğretmen ve öğrenci görüşleri, öğrenci anekdot defterleri ve kontrol listesi aracılığıyla elde edilmiştir. Uygulama sürecinde deney grubuyla öğretim programına uygun bir şekilde atölye, çiftlik, müze, kütüphane ve doğal çevre gibi farklı okul dışı öğrenme ortamlarında etkinlikler yürütülmüştür. Gerçek yaşamla ilişkilendirilen bu etkinlikler, öğrencilerin etkin katılımını destekleyecek şekilde yapılandırılmış ve deneyim temelli öğrenme olanakları sunmuştur. Kontrol grubunda ise dersler sınıf içinde yürütülmüştür. Çalışmanın bulguları incelendiğinde hem nicel hem de nitel veriler okul dışı öğrenme ortamlarının yaşam becerileri üzerinde anlamlı bir gelişim sağladığını göstermektedir. Nicel bulgular deney grubu lehine anlamlı farklılıklar ortaya koyarken, nitel bulgular bu gelişimin nasıl gerçekleştiğine ilişkin önemli ipuçları sunmaktadır. Nitel bulgular öğrencilerin öğrenme sürecine daha etkin katıldıklarını, deneyim yoluyla öğrenmenin kalıcılığını artırdığını ve sosyal etkileşimlerini güçlendirdiğini ortaya koymaktadır. Sonuç olarak okul dışı öğrenme ortamlarının sosyal bilgiler öğretiminde etkili bir öğrenme yaklaşımı sunduğu ve öğrencilerin yaşam becerilerini geliştirmede önemli katkılar sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu yönüyle çalışma okul dışı öğrenme ortamlarının yalnızca akademik başarıyı değil, aynı zamanda öğrencilerin yaşamla bütünleşik beceriler kazanmasını desteklediğini ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda öğretim süreçlerinde okul dışı öğrenme etkinliklerine daha fazla yer verilmesi önerilmektedir.

*Bu çalışma, birinci yazarın ikinci yazarın danışmanlığında tamamladığı doktora tezinden üretilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, okul dışı öğrenme, yaşam becerileri

The Effects of Out-of-School Learning Environments on Life Skills in Social Studies Education: A Mixed-Methods Study*

Abdullah Tanta [1,*] & Handan Deveci [2]

Abstract

In today's world, limiting educational processes to in-class activities makes it difficult for students to relate the knowledge they acquire to daily life. This situation can not only limit students' acquisition of academic knowledge but also limit their problem-solving skills in daily life. In this context, out-of-school learning environments play an important role in developing life skills by providing students with real-life experiences. The aim of the research is to examine the impact of using out-of-school learning environments on students' life skills in social studies education. The research was conducted with 6th-grade students studying at a public school in Burdur province during the spring semester of the 2024-2025 academic year. The study used a mixed-methods research design. In this context, the quantitative and qualitative data collection processes were integrated to enable an in-depth interpretation of the findings. Quantitative data were collected using a pretest-posttest control-group design within the experimental design framework. In the study's quantitative data collection, a life skills scale for middle school students was used. Qualitative data were obtained thru teacher and student opinions, student anecdotal records, and checklists. During implementation, activities were conducted with the experimental group across various out-of-school learning environments, including workshops, farms, museums, libraries, and natural settings, in accordance with the curriculum. These activities are structured to support active student participation and provide experiential learning opportunities. In the control group, however, the lessons were conducted in the classroom. When the study's findings are examined, both quantitative and qualitative data indicate that out-of-school learning environments provide significant improvements in life skills. While the quantitative findings reveal significant differences in favor of the experimental group, the qualitative findings provide important clues about how this development occurred. Qualitative findings indicate that students are more actively engaged in the learning process, that experiential learning enhances retention, and that it strengthens their social interactions. In conclusion, it has been determined that out-of-school learning environments offer an effective learning approach in social studies education and make significant contributions to the development of students' life skills. In this regard, the study reveals that out-of-school learning environments not only support academic success but also help students acquire life-integrated skills. In this context, it is recommended to allocate more space for out-of-school learning activities in the teaching processes.

*This study was derived from the first author's doctoral dissertation completed under the supervision of the second author.

Keywords: Social studies, out-of-school learning, life skills

2024 Sosyal Bilgiler Programı Becerilerinin C3 Çerçevesi "Sorgulama Yayı" Basamaklarına Göre Modellenmesi ve Öğretmen Adaylarının Tasarım Deneyimleri

Emine Özer [1,*] & Bülent Aksoy [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Gazi Üniversitesi
emineiikiz@gmail.com

Özet

Bu araştırmanın temel amacı, 2024 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda yer alan becerilerin, C3 Çerçevesi "Sorgulama Yayı" (Inquiry Arc) basamaklarına göre modellenme sürecini incelemek ve bu süreçte öğretmen adaylarının ders planı tasarım deneyimlerini derinlemesine ortaya koymaktır. Çalışma, 2024 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda bulunan beceri setlerinin evrensel bir sorgulama modeliyle nasıl bütünleştirilebileceğine odaklanmaktadır. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımlarından durum çalışması deseninde tasarlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, bir devlet üniversitesinin Sosyal bilgiler öğretmenliği lisans programında öğrenim gören son sınıf öğretmen adayları oluşturmaktadır. Çalışma grubunun belirlenmesinde, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme tekniği kullanılmıştır. Bu doğrultuda temel ölçüt olarak, katılımcıların sosyal bilgiler öğretim programına yönelik teorik ve pratik birikime sahip olmaları (program okuryazarlığı) belirlenmiştir. Veri toplama süreci üç temel aşamadan oluşmaktadır. Öğretmen adaylarına C3 Çerçevesi ve Sorgulama Yayı'na yönelik kapsamlı bir eğitim semineri verilmiş, adaylardan 2024 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı becerilerini merkeze alan ve C3'ün dört boyutunu (soru sorma, disipliner araçlar, kanıt kullanma ve bilinçli eylem) kapsayan ders planları tasarlamaları istenmiş ardından tasarım süreci sonunda adaylarla yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Verilerin analizinde, ders planlarının değerlendirilmesinde betimsel analiz tercih edilirken görüşme verilerinin çözümlenmesinde ise içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar, öğretmen adaylarının 2024 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programındaki becerileri C3 Sorgulama Yayı ile ilişkilendirmede başarılı olduklarını ortaya koymuştur. Adaylar, durağan kazanımları "üst soru" yoluyla probleme dönüştürme sürecini "merak uyandırıcı" bulmuşlardır. En dikkat çekici bulgu, 2024 programındaki "Erdem-Değer-Eylem"döngüsünün, C3'ün "Bilinçli Eylem" (4. Boyut) basamağıyla felsefi ve yöntemsel olarak bir örtüşme sergilemesidir. Ancak adayların büyük çoğunluğu, akademik bilgiyi sınıf dışı bir sivil katılıma veya toplumsal faydaya (eylem) dönüştürme basamağında zorlanma yaşadıklarını ifade etmişlerdir. Tasarım deneyimleri, C3 Sorgulama Yayı'nın müfredattaki durağan bilgiyi dinamik bir probleme dönüştürmede etkili bir araç olduğunu ortaya koymuştur. Araştırma sonuçlarından hareketle; Sosyal Bilgiler eğitimi programlarında sorgulama temelli modellerin uygulama süreçlerine daha fazla yer verilmesi önerilmektedir. Ayrıca, 2024 Sosyal Bilgiler Programı'nın uygulama kılavuzlarında, becerilerin sınıfa aktarılması sürecinde C3 gibi yapılandırılmış sorgulama modellerinden yararlanılabileceği değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: 2024 Sosyal bilgiler programı, C3 çerçevesi, Sorgulama yayı, beceri öğretimi

Modelling the 2024 Social Studies Curriculum Skills Within the C3 Framework According to the "Inquiry Spectrum" Stages and Pre-Service Teachers' Design Experiences

Emine Özer [1,*] & Bülent Aksoy [1]

Abstract

The primary aim of this study is to examine the process of mapping the skills outlined in the 2024 Social Studies Curriculum against the stages of the C3 Framework's 'Inquiry Arc', and to provide an in-depth account of pre-service teachers' lesson plan design experiences within this process. The study focuses on how the skill sets found in the 2024 Social Studies Curriculum can be integrated with a universal inquiry model. The research was designed using the case study design within a qualitative research approach. The study group consists of final-year teacher trainees enrolled in the Social Studies Teacher Training undergraduate programme at a state university. In determining the study group, the criterion sampling technique was used from among purposeful sampling methods. In this regard, the primary criterion was that participants possessed theoretical and practical knowledge of the Social Studies curriculum (curriculum literacy). The data collection process consists of three main stages. A comprehensive training seminar on the C3 Framework and the Inquiry Spiral was delivered to the trainee teachers, and the candidates were asked to design lesson plans centred on the skills of the 2024 Social Studies Curriculum and covering the four dimensions of the C3 Framework (questioning, disciplinary tools, use of evidence and reflective practice); subsequently, semi-structured interviews were conducted with the candidates at the conclusion of the design process. In the analysis of the data, descriptive analysis was preferred for the evaluation of lesson plans, whilst content analysis was used for the analysis of interview data. The findings of the study revealed that trainee teachers were successful in linking the skills outlined in the 2024 Social Studies Curriculum to the C3 Inquiry Level. The candidates found the process of transforming static learning outcomes into problems via 'overarching questions' to be 'curiosity-inducing'. The most striking finding is that the "Virtue-Value-Action" cycle in the 2024 curriculum demonstrates a philosophical and methodological overlap with the "Conscious Action" (4th Dimension) stage of C3. However, the vast majority of candidates stated that they experienced difficulties at the stage of transforming academic knowledge into out-of-class civic participation or social benefit (action). Design experiences have demonstrated that the C3 Inquiry Spiral is an effective tool for transforming static knowledge in the curriculum into a dynamic problem. Based on the research findings, it is recommended that inquiry-based models be given greater prominence in the implementation processes of Social Studies education programmes. Furthermore, it is suggested that the 2024 Social Studies Programme's implementation guidelines could utilise structured inquiry models such as C3 in the process of transferring skills to the classroom.

Keywords: 2024 Social Studies Programme, C3 framework, inquiry approach, skills teaching

Geleceğe Hazırlık: Değişen Dünyada Ortaokul Öğrencilerinin 21. Yüzyıl Becerileri

Serpil Recepoğlu [1] & Durdane Öztürk [2,*]
[1] Sosyal Bilgiler Eğitimi Kastamonu Üniversitesi
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
dr.durdaneozturk@gmail.com

Özet

Dijitalleşmenin hızla ilerlediği günümüzde, bireylerden beklenen bilgi, beceri ve yetkinlikler önemli ölçüde dönüşüm geçirmektedir. Bu süreç, bireylerin yalnızca bilgiye erişen değil; aynı zamanda bilgiyi analiz edebilen, eleştirel olarak değerlendirebilen ve yeni bilgi üretebilen bireyler olarak yetiştirilmesini gerekli kılmaktadır. Bu bağlamda literatürde "21. yüzyıl becerileri" olarak kavramsallaştırılan yapı; eleştirel düşünme, problem çözme, iş birliği, iletişim, yaratıcılık ve dijital yeterlik gibi çok boyutlu becerileri içeren bütüncül bir çerçeve sunmaktadır. Bu beceriler, bireylerin yalnızca akademik yaşamlarında değil, aynı zamanda sosyal ve mesleki yaşamlarında da etkili ve üretken bireyler olmalarını desteklemektedir. Özellikle erken yaşlarda bu becerilerin kazandırılması, öğrencilerin yaşam boyu öğrenme süreçlerine uyum sağlamaları ve değişen dünyaya etkin bir şekilde katılmaları açısından kritik bir öneme sahiptir. Bu araştırmanın amacı, ortaokul öğrencilerinin 21. yüzyıl beceri düzeylerini belirlemektir. Araştırma, nicel araştırma yöntemlerinden betimsel tarama modeli kullanılarak yürütülmüştür. Çalışma grubunu farklı sınıf düzeylerinde öğrenim gören ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak, Kalemkuş ve Bulut Özek (2022) tarafından geliştirilen, 9 faktör ve 62 maddeden oluşan kapsamlı 21. yüzyıl becerileri ölçeği kullanılmıştır. Ölçeğin genel Cronbach alfa güvenirlik katsayısı .97 olarak hesaplanmış olup, yüksek düzeyde iç tutarlılığa sahip olduğu belirlenmiştir. Bu durum, elde edilen verilerin güvenilirliğini desteklemektedir. Verilerin analizinde betimsel istatistiklerden yararlanılmıştır. Elde edilen bulgular, ortaokul öğrencilerinin 21. yüzyıl becerilerinin genel olarak orta düzeyin üzerinde olduğunu göstermektedir. Alt boyutlar incelendiğinde, öğrencilerin yaratıcılık ve iş birliği becerilerinin daha yüksek düzeyde olduğu; buna karşın bilgi ve iletişim teknolojileri becerilerinin görece daha düşük düzeyde kaldığı belirlenmiştir. Bu durum, öğrencilerin sosyal ve bilişsel becerilerde daha güçlü, ancak dijital yeterliklerde daha sınırlı bir gelişim sergilediklerini ortaya koymaktadır. Ayrıca, bu bulgu öğrencilerin teknoloji kullanımına yönelik becerilerinin desteklenmesi gerektiğine işaret etmektedir. Sonuç olarak, ortaokul öğrencilerinin 21. yüzyıl becerilerine belirli bir düzeyde sahip oldukları; ancak özellikle dijital yeterliklerinin geliştirilmesine ihtiyaç duyulduğu belirlenmiştir. Bu doğrultuda, eğitim programlarında dijital becerilerin güçlendirilmesine yönelik uygulamalara daha fazla yer verilmesi gerektiği düşünülmektedir. Ayrıca, öğretim süreçlerinde teknoloji entegrasyonunun artırılması ve öğrencilere aktif öğrenme ortamları sunulması, bu becerilerin geliştirilmesine katkı sağlayacaktır.

Anahtar Kelimeler: 21. yüzyıl becerileri, ortaokul öğrencileri, dijital beceriler, yaratıcılık

Preparation for the Future: 21st-Century Skills of Middle School Students in a Changing World

Serpil Recepoğlu [1] & Durdane Öztürk [2,*]

Abstract

In today's rapidly advancing digital era, the knowledge, skills, and competencies expected from individuals are undergoing a significant transformation. This process necessitates the development of individuals who are not only capable of accessing information but also able to analyze, critically evaluate, and generate new knowledge. In this context, the concept of "21st-century skills" is conceptualized in the literature as a comprehensive framework that encompasses multidimensional competencies such as critical thinking, problem solving, collaboration, communication, creativity, and digital competence. These skills not only support individuals' academic development but also enable them to become effective and productive members of society in their social and professional lives. The acquisition of these skills at an early age is of critical importance for students' lifelong learning processes and their ability to adapt to rapidly changing technological and social environments. The aim of this study is to determine the level of 21st-century skills among middle school students. The research was conducted using a descriptive survey model within the quantitative research paradigm. The study group consisted of middle school students enrolled in different grade levels. As a data collection instrument, the Comprehensive 21st Century Skills Scale developed by Kalemkuş and Bulut Özek (2022), consisting of 62 items across nine factors, was used. The overall Cronbach's alpha reliability coefficient of the scale was calculated as .97, indicating a high level of internal consistency. This finding confirms the reliability of the data obtained in the study. Descriptive statistical methods were employed to analyze the data. The findings revealed that middle school students' 21st-century skills were generally above the moderate level. When the sub-dimensions were examined, it was found that students demonstrated higher levels of creativity and collaboration skills, whereas their information and communication technology skills were relatively lower. This suggests that students exhibit stronger social and cognitive competencies, but relatively limited development in digital competencies. Additionally, this finding indicates the need to support students' technological skills more effectively. In conclusion, it was determined that middle school students possess a certain level of 21st-century skills; however, there is a clear need to further develop their digital competencies. Accordingly, it is recommended that greater emphasis be placed on strengthening digital skills within educational curricula. Furthermore, increasing technology integration in teaching processes and providing students with active learning environments may contribute significantly to the development of these essential skills.

Keywords: 21st century skills, middle school students, digital skills, creativity

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Yapay Zekâ Okuryazarlık Düzeyleri ile Çevre Duyarlılıkları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Rümeysa Zeynep Demir
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
demirrumeysazeynep@gmail.com

Özet

Günümüzde biyolojik, sosyal ve eğitsel etkileşimler dijital öğrenme ekosistemleri içerisinde gerçekleşmektedir. Bu durumda dijital habitatlar içerisinde yapay etkileşim ortamları oluşturulmuş ve bu ortamlar insan yaşamının ayrılmaz bir parçası hâline gelmiştir. Ekolojik dengeyi etkileme potansiyeli bulunan yapay zekâ uygulamaları ise insan hayatına keskin etkisinin olduğu alanlardan biri olarak karşımıza çıkmaktadır. Bireyler, yapay zekâ uygulamalarını kullanımı noktasında 'aşırıya' yönelerek bu uygulamaları pragmatik amaçlara hizmet edecek şekilde kullanmaktadırlar. Bu durum ise fiziksel, psikolojik hatta çevresel anlamda sorunların ve yıkımların ortaya çıkmasına yol açmaktadır. Yapay zekâ uygulamaları bilinçsiz ve kontrolsüz bir şekilde kullanılması; e-atık sorunun ortaya çıkmasına, karbon emisyonunun artmasına, su kaynaklarının tükenmesine, nadir bulunan elementlerin tükenmesine hatta ekolojik dengenin bozulmasına neden olmaktadır. Bu bakış açısından yola çıkılarak bu çalışmada, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yapay zekâ okuryazarlık düzeyleri ile çevre duyarlılıkları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Araştırmanın ana problemi ''Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yapay zekâ okuryazarlık düzeyleri ile çevre duyarlılıkları arasında nasıl bir ilişki vardır? Şeklindedir. Çalışma, iki kavram arasındaki ilişkiyi ortaya koyması ve sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yapay zekânın çevreye yönelik potansiyel zararlarını fark etmesi, bu uygulamaları kullanırken bilinçli ve sorumlu davranmasının önemini ortaya koyması bakımından gerekli görülmektedir. Çalışma, nicel araştırma yöntemi temel alınarak yapılandırılmıştır. Yapay zekâ okuryazarlığı ve çevre duyarlılığı arasındaki ilişki belirlenmek amaçlandığı için ilişkisel tarama modeli tercih edilmiştir. Örneklem grubunu ise Malatya-İnönü, Diyarbakır-Dicle, Muş- Alparslan, Van-Yüzüncü Yıl, Gaziantep- Nizip ve Adıyaman üniversitelerinde eğitim fakültelerinde öğrenim gören 248 sosyal bilgiler öğretmen adayı oluşturmaktadır. Veri toplama sürecinde ''Kişisel bilgi formu'', ''Yapay zekâ okuryazarlığı ölçeği'' ve ''Çevresel duyarlılık'' ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde ise istatistiksel paket programları kullanılmıştır. Bu çalışma sonucunda sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yapay zekâ okuryazarlık düzeyleri ile çevresel duyarlılıkları arasında pozitif ilişkinin olduğu sonucuna ulaşılacağı düşünülmektedir. Bu kapsamda yapay zekâ okuryazarlık düzeyleri yüksek olan öğretmen adaylarının, yapay zekânın aşırı kullanımı konusunda çevresel yıkıma neden olacağı bilincine varacağı ve yapay zekâ okuryazarlık düzeyi arttıkça çevresel duyarlılığının artış göstereceği beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ekolojik yıkım, çevre duyarlılığı, sosyal bilgiler eğitimi, yapay zekâ okuryazarlığı

An Investigation of the Relationship Between Social Studies Teacher Candidates' Artificial Intelligence Literacy Levels and Their Environmental Awareness

Rümeysa Zeynep Demir

Abstract

Today, biological, social, and educational interactions take place within digital learning ecosystems. As a result, artificial interaction environments have been created within these digital habitats, and these environments have become an integral part of human life. Artificial intelligence applications, which have the potential to impact ecological balance, stand out as one of the areas with a significant impact on human life. Individuals tend to overuse AI applications, employing them to serve purely pragmatic purposes. This situation leads to the emergence of problems and destruction in physical, psychological, and even environmental terms. The unconscious and uncontrolled use of artificial intelligence applications leads to the emergence of e-waste, increased carbon emissions, the depletion of water resources, the depletion of rare elements, and even the disruption of ecological balance. Based on this perspective, this study aims to determine the relationship between social studies teacher candidates' levels of artificial intelligence literacy and their environmental awareness. The main research question is: "What is the relationship between social studies teacher candidates' levels of artificial intelligence literacy and their environmental awareness?" This study is deemed necessary as it reveals the relationship between the two concepts and highlights the importance of social studies teacher candidates recognizing the potential environmental harms of artificial intelligence and behaving consciously and responsibly when using such applications. The study is structured based on a quantitative research method. Since the aim is to determine the relationship between artificial intelligence literacy and environmental awareness, a correlational survey model was chosen. The sample group consists of 248 social studies teacher candidates enrolled in the faculties of education at Malatya-İnönü, Diyarbakır-Dicle, Muş-Alparslan, Van-Yüzüncü Yıl, Gaziantep-Nizip, and Adıyaman universities. During the data collection process, the "Personal Information Form," the "Artificial Intelligence Literacy Scale," and the "Environmental Awareness Scale" were used. Statistical software packages were used to analyze the data. It is anticipated that this study will reveal a positive correlation between social studies teacher candidates' levels of artificial intelligence literacy and their environmental sensitivity. In this context, it is expected that teacher candidates with high levels of artificial intelligence literacy will become aware that the excessive use of artificial intelligence can lead to environmental destruction, and that as their artificial intelligence literacy increases, their environmental sensitivity will also increase.

Keywords: Ecological destruction, environmental awareness, social studies education, artificial intelligence literacy

Sosyal Bilgiler Dersinde Sıfır Atık Temelli Solucan Gübresi Üretiminin Bilimsel Sorgulama Becerilerine Etkisi

Yunus Koçak [1,*] & Çağrı Öztürk Demirbaş [2]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, Beden Eğitimi Öğretmenliği Millî Eğitim Bakanlığı
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
yunuskocak140566@gmail.com

Özet

Teknolojinin baş döndürücü bir hızla geliştiği günümüz dünyasında, özellikle son dönemde yaşamın neredeyse merkezinde konumlanan ve giderek artan bir popülerliğe sahip olan yapay zekânın, her geçen gün daha gelişmiş ve farklı versiyonlarının ortaya çıkması, yaşamı çeşitli alanlarda kolaylaştırarak önemli bir işlev üstlendiğini göstermektedir. Bunun yanı sıra sıfır atık ve sürdürülebilir çevre kavramlarının da günümüz dünyasında öneminin arttığını söyleyebiliriz. Özellikle tüketim çılgınlığının beraberinde getirdiği plastik atıklar ve topraklarımızda kullanılan pestisitler başta olmak üzere farklı türdeki atıkların çevremize verdiği zararlar aşikardır. Doğal dengenin bozulması, küresel ısınmasının artması diğer canlı türlerinde olduğu gibi biz insanlar üzerinde de olumsuz bir etki yaratmaktadır. Yoğun kimyasallarla kirlenen topraklarımızın iyileştirilmesi ve çevremizde oluşan organik atıkların dönüştürülerek tekrar doğaya kazandırılmasında solucan gübresi üretiminin önemi yadsınamaz bir gerçektir. Ayrıca sıfır atık ve sürdürülebilir çevre bilincinin öğrencilere kazandırılması bu dünyanın "atalarımızın bize mirası olmadığını aksine torunlarımızın emaneti olduğunu" anlatmada etkili bir yöntem olabilir. Bu bağlamda sosyal bilgiler dersinde yapay zekâ destekli sıfır atık uygulaması kapsamında okulda oluşan atıkların tespit edilerek bunların solucan gübresi üretiminde kullanılması öğrencilerin sürdürülebilir çevre bilinci kazanmalarında etkili bir rol oynayabilir. Bu araştırmada, ortaokul 7. sınıf sosyal bilgiler dersinde yürütülen yapay zekâ destekli sıfır atık uygulamasının öğrencilerin bilimsel sorgulama becerileri üzerindeki etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu çalışmanın alt amaçlarını ise; öğrencilerin okul ortamında oluşan atıkları belirleme ve veri toplama sürecini nasıl gerçekleştirdikleri, yapay zekâ araçlarının kullanımının öğrencilerin veri analizi süreçlerini nasıl etkilediği, solucan gübresi üretimi uygulaması öğrencilerin sürdürülebilir çevre bilincine nasıl katkı sağladığı, öğrencilerin proje sürecinde bilimsel sorgulama basamaklarını nasıl deneyimledikleri sorularına verilen yanıtlar oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında öğrenciler okul ortamında oluşan kâğıt ve organik atıkları belirleyerek bu atıkları solucan gübresi üretiminde değerlendirmeye yönelik bir çalışma yürütmektedir. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseninde planlanmıştır. Çalışma grubu bir devlet ortaokulunda öğrenim gören 7. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Veri toplama araçları olarak öğrenci günlükleri, yarı yapılandırılmış görüşme formları, araştırmacı gözlem notları ve öğrenci ürünleri kullanılmaktadır. Elde edilen veriler betimsel analiz yöntemiyle incelenecektir. Araştırma bulgularında, öğrencilerin çevresel sorunları fark etme, veri toplama, analiz etme, çözüm üretme ve sürdürülebilir çevre bilinci geliştirme süreçlerinde elde edecekleri kazanımlara ayrıca süreçte yaşadıkları durumlara yer verilecektir. Bununla birlikte öğrencilerin yapay zekâ araçlarını kullanarak veri yorumlama ve raporlama süreçlerindeki rolleri ortaya konulacaktır. Sonuç olarak, yapay zekâ destekli sürdürülebilir çevre projelerinin sosyal bilgiler öğretiminde bilimsel sorgulama becerilerinin geliştirilmesine katkı sağlayıp sağlayamayacağı ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, sıfır atık, solucan gübresi, bilimsel sorgulama becerisi

The Effect of Zero Waste–Based Vermicomposting on Scientific Inquiry Skills in Social Studie

Yunus Koçak [1,*] & Çağrı Öztürk Demirbaş [2]

Abstract

In today's world, where technology is advancing at a dizzying pace, artificial intelligence which has increasingly come to occupy a central place in daily life and has gained growing popularity in recent years demonstrates its significant functional role by making life easier in various fields through the continual emergence of more advanced and diverse versions. In addition, it can be argued that the concepts of zero waste and sustainable environment have also gained increasing importance in the contemporary world. The environmental damage caused by various types of waste, particularly plastic waste resulting from excessive consumerism and pesticides used in our soils, is evident. The disruption of the natural balance and the intensification of global warming have negative effects not only on other living species but also on human beings. In this context, the importance of vermicompost production in rehabilitating soils polluted by intensive chemical use and in transforming organic waste generated in our environment into a resource that can be returned to nature is undeniable. Moreover, instilling awareness of zero waste and a sustainable environment in students may be an effective way to convey that *"this world is not a legacy inherited from our ancestors, but rather a trust entrusted to us by our grandchildren."* In this regard, within the scope of an AI-powered zero waste practice conducted in social studies courses, identifying the waste generated at school and using it in vermicompost production may play an effective role in helping students develop sustainable environmental awareness. The aim of this study is to examine the effect of an AI-powered zero waste practice carried out in a 7th-grade social studies course on students' scientific inquiry skills. The sub-objectives of the study are to explore: how students carry out the process of identifying waste generated in the school environment and collecting data; how the use of artificial intelligence tools affects students' data analysis processes; how the vermicompost production practice contributes to students' sustainable environmental awareness; and how students experience the stages of scientific inquiry throughout the project process. Within the scope of the study, students are conducting a project in which they identify paper and organic waste generated in the school environment and evaluate these wastes for use in vermicompost production. The research has been designed as a case study, one of the qualitative research methods. The study group consists of 7th-grade students studying in a public middle school. The data collection tools include student diaries, semi-structured interview forms, researcher observation notes, and student products. The data obtained will be analyzed using the descriptive analysis method. The findings of the study will present the learning outcomes students are expected to achieve in the processes of recognizing environmental problems, collecting and analyzing data, generating solutions, and developing sustainable environmental awareness, as well as the situations they experience throughout the process. In addition, the study will reveal the roles students assume in data interpretation and reporting processes through the use of artificial intelligence tools. Ultimately, the study seeks to determine whether artificial intelligence supported sustainable environmental projects can contribute to the development of scientific inquiry skills in social studies education.

Keywords: Social studies, zero waste, vermicompost, scientific inquiry skills

Sosyal Bilgiler Eğitiminde Yeşil Dönüşüm ve Okul Dışı Öğrenme

Ahmet Çopur [1] & Erdal Özel [1,*]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Balıkesir Üniversitesi
erdalozel15@gmail.com

Özet

Küresel ölçekte derinleşen ekolojik kriz, iklim değişikliği, biyoçeşitlilik kaybı ve çevresel adaletsizlik gibi sorunlar, eğitim sistemlerinin sürdürülebilirlik ekseninde köklü bir dönüşüm yaşamasını zorunlu kılmaktadır. Bu dönüşüm, bireylerin yalnızca teorik çevre bilgisiyle donatılmasının ötesine geçerek; doğayla doğrudan, deneyime dayalı ve nitelikli bir temas kurmalarını gerektirmektedir. Sosyal Bilgiler dersi, disiplinlerarası yapısı, vatandaşlık eğitimiyle bağlantısı ve toplumsal sorunlara duyarlılığı nedeniyle çevre bilinci, ekolojik vatandaşlık ve aktif katılım becerilerinin kazandırılmasında stratejik bir işlev üstlenmektedir. Bu bağlamda okul dışı öğrenme ortamları, öğrenme sürecini okulun fiziksel sınırlarının dışına taşıyarak soyut çevre kavramlarını somut, gözlemlenebilir ve yaşanabilir deneyimlere dönüştürebilecek en etkili pedagojik araçlardan biri olarak öne çıkmaktadır. Bu çalışmanın temel amacı, Sosyal Bilgiler öğretimini Avrupa Birliği Yeşil Mutabakatı (European Green Deal) ve Türkiye'nin 2053 net sıfır emisyon hedefiyle uyumlu hale getirecek Okul Dışı Yeşil Öğrenme modelini kuramsal bir çerçevede geliştirmek ve bu modelin eğitsel potansiyelini tartışmaya açmaktır. Araştırma, yalnızca akademik bilgi aktarımını değil, aynı zamanda öğrencilerin gündelik yaşam pratiklerine doğrudan yansıyacak sürdürülebilir davranış değişikliklerinin kalıcılığını hedefleyen özgün bir uygulama tasarımı sunmayı amaçlamaktadır. Kuramsal çerçeve olarak Mekân Temelli Pedagoji ve Deneyimsel Öğrenme Kuramı temel alınarak kurgulanan bu çalışmada; Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'ndaki (2024) öğrenme çıktılarının, botanik bahçeleri, yerel yönetim geri dönüşüm tesisleri, millî parklar, ekolojik köyler, bilim merkezleri, doğal sit alanları, atık su arıtma tesisleri ve rüzgâr enerjisi santralleri gibi farklı okul dışı öğrenme ortamlarında nasıl somutlaştırılabileceğine dair kapsamlı bir uygulama şeması önerilmektedir. Bu alanlar, öğrenciye ekosistemin işleyişini yerinde gözlemleme, çevre sorunlarına yerel çözümler üretme, paydaşlarla görüşme yapma ve bir sosyal analist rolüyle mekânı çok boyutlu olarak anlamlandırma fırsatı sunma potansiyeline sahiptir. Nitel araştırma yaklaşımıyla doküman incelemesi ve durum çalışması sentezine dayalı olarak kurgulanan bu model önerisi, Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin yeşil dönüşüm sürecindeki potansiyel uygulayıcı rollerini ve bu süreçte karşılaşılabilecek pedagojik fırsatlar (örneğin: somut öğrenme, motivasyon artışı, kalıcılık) ile sınırlılıkları (örneğin: zaman, maliyet, ulaşım, izin süreçleri, ölçme-değerlendirme zorluğu) tartışmaktadır. Çalışmanın kapsamı, Sosyal Bilgiler eğitiminin fiziksel sınırlarını genişleterek dersi yeşil dönüşümün dinamik bir uygulama sahası haline getirmeye yönelik stratejik öneriler ve alternatif öğretim stratejileri içermektedir. Sonuç olarak önerilen bu kuramsal modelin; (1) gelecekteki müfredat geliştirme çalışmalarına kaynaklık etmesi, (2) okul dışı öğrenme etkinlikleri için ders materyallerinin zenginleştirilmesinde bir rehber teşkil etmesi, (3) öğretmen eğitimi programlarında yeşil dönüşüm ve okul dışı öğrenme konularına yer verilmesine katkı sağlaması ve (4) öğrencilerin sürdürülebilir bir yaşam için sorumluluk alan, eleştirel düşünen ve dirençli yeşil vatandaşlar olarak yetişmelerine zemin hazırlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çevre eğitimi, deneyimsel öğrenme, mekân temelli pedagoji, okul dışı öğrenme, sosyal bilgiler, yeşil dönüşüm

Green Transformation and Out-Of-School Learning in Social Studies Education

Ahmet Çopur [1] & Erdal Özel [1,*]

Abstract

The escalating global ecological crisis, marked by climate change, biodiversity loss, and environmental injustice, demands a radical transformation of educational systems with a core focus on sustainability. This paradigm shift necessitates a transition from the mere provision of theoretical environmental knowledge to the establishment of direct, experience-based, and qualitative interaction with nature. Due to its interdisciplinary structure, its inherent connection to citizenship education, and its sensitivity to societal issues, the Social Studies course assumes a strategic function in fostering environmental consciousness, ecological citizenship, and active participation skills. In this context, out-of-school learning environments emerge as one of the most effective pedagogical tools capable of extending the learning process beyond the physical boundaries of the school and transforming abstract environmental concepts into concrete, observable, and lived experiences. The primary objective of this study is to develop a theoretical framework for an Out-of-School Green Learning model that aligns Social Studies instruction with the European Green Deal and Türkiye's 2053 net-zero emission target. The research aims to propose an innovative instructional design that facilitates both the transfer of academic knowledge and the establishment of sustainable behavioral modifications within students' daily life practices. Grounded in Place-Based Pedagogy and Experiential Learning Theory, the study proposes a comprehensive implementation scheme illustrating how learning outcomes in the Social Studies Curriculum (2024) can be externalized in diverse out-of-school settings, such as botanical gardens, municipal recycling facilities, national parks, eco-villages, science centers, and renewable energy stations. These sites offer students opportunities to observe ecosystem functions *in situ*, generate local solutions to environmental problems, and interpret the space multidimensionally through the role of a "social analyst." Structured as a model proposal based on a synthesis of document analysis and case study within a qualitative research approach, this study discusses the potential practitioner roles of Social Studies teachers in the green transformation process. It further explores pedagogical opportunities—such as concrete learning, increased motivation, and retention—and constraints—including time, cost, transportation, and assessment challenges. The scope of the study encompasses strategic recommendations designed to broaden the scope of Social Studies education and transform the course into a dynamic laboratory for green transformation. In summary, the proposed theoretical model is expected to: (1) serve as a resource for future curriculum development; (2) constitute a guide for enriching instructional materials for out-of-school learning; (3) contribute to the inclusion of green transformation in teacher education programs; and (4) provide a foundation for cultivating critical-thinking, resilient "green citizens" who take responsibility for a sustainable life.

Keywords: Environmental education, green transformation, out-of-school learning, place-based pedagogy, social studies

Sosyal Bilgiler Dersinde Çevre Eğitimi: "Küçük Kara Balık Yedinci Kıtada" Hikâyesi

Ipek Su Türkmen [1,*] & Fatih Özdemir [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Yıldız Teknik Üniversitesi
ipeksutrkmen@hotmail.com

Özet

Bu çalışma, Samed Behrengi'nin Küçük Kara Balık adlı eserinin ortaokul öğrencilerine yönelik olarak drama yöntemiyle uyarlanmasını ve bu uyarlamanın Sosyal Bilgiler dersi kapsamında çevre eğitimiyle bütünleştirilmesini konu almaktadır. Projenin temel amacı, öğrencilerin aktif öğrenme sürecine katılımını sağlamak, çevre bilincini geliştirmek ve küresel ölçekte giderek büyüyen çevre sorunlarına karşı farkındalık oluşturmaktır. Özellikle çevre kirliliğinin yol açtığı ve okyanuslarda dev plastik yığınları olarak bilinen **Yedinci Kıta** olgusuna dikkat çekilerek öğrencilerin hem bilişsel hem de duyuşsal düzeyde çevre sorunlarını kavramaları hedeflenmiştir. Drama temelli öğrenme yaklaşımı, öğrencilerin pasif bilgi alıcıları olmaktan çıkıp sürece aktif katılım göstermelerini, rol yapma ve empati kurma becerilerini kullanarak çevre sorunlarını daha derinlemesine anlamalarını sağlamaktadır. Küçük Kara Balık hikâyesi, bireyin toplum içindeki rolünü ve değişim yaratma gücünü vurgularken, uyarlama sürecinde çevre kirliliği ve Yedinci Kıta temasıyla birleştirilerek güncel bir çevre eğitimi aracı haline getirilmiştir. Bu bağlamda öğrenciler, edebiyatın sembolik anlatım gücüyle çevre sorunlarını kendi yaşamlarıyla ilişkilendirebilmekte, değerler eğitimi aracılığıyla sorumluluk bilinci geliştirmekte ve çevreye karşı etik bir tutum kazanmaktadır. Sosyal Bilgiler dersinin disiplinler arası yapısı, çevre eğitimiyle birleştiğinde öğrencilerin doğaya karşı duyarlılıklarını artırmakta ve toplumsal sorumluluklarını daha iyi kavramalarına zemin hazırlamaktadır. Çalışmanın bir diğer önemli yönü, drama yönteminin çevre bilinci oluşturmadaki etkisini ortaya koymasıdır; öğrenciler, problem çözme ve işbirliği becerilerini kullanarak çevre sorunlarına yönelik çözüm önerileri geliştirmekte ve bu süreçte kalıcı davranış değişiklikleri kazanmaktadır. Ayrıca, drama yöntemi öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini desteklemekte, çevre sorunlarına karşı farklı bakış açıları geliştirmelerine olanak tanımaktadır. Bu süreçte öğrenciler, hem bireysel hem de grup çalışmalarıyla çevre sorunlarını tartışmakta, çözüm yolları üretmekte ve toplumsal sorumluluk bilinciyle hareket etmeyi öğrenmektedir. Sonuç olarak, bu çalışma Sosyal Bilgiler dersinde drama temelli öğrenmenin çevre bilinci oluşturmadaki katkısını göstermekte, öğrencilerin hem edebiyat aracılığıyla değerler eğitimi almasını hem de çevre sorunlarına karşı farkındalık kazanmasını sağlamaktadır. Bu yönüyle çalışma, çevre eğitiminin disiplinler arası bir yaklaşımla nasıl zenginleştirilebileceğini ve öğrencilerde kalıcı öğrenme deneyimleri oluşturabileceğini ortaya koymaktadır. Ek olarak, bu tür projeler öğrencilerin yalnızca akademik başarılarını değil, aynı zamanda toplumsal duyarlılıklarını da artırmakta; çevre sorunlarına karşı bilinçli bireyler yetiştirilmesine katkı sağlamaktadır. Öğrencilerin drama yoluyla edindikleri deneyimler, onların gelecekte çevreye yönelik daha sorumlu davranışlar sergilemelerine ve sürdürülebilir yaşam biçimlerini benimsemelerine zemin hazırlamaktadır. Böylece eğitim süreci, bireysel gelişimin ötesine geçerek toplumsal dönüşümün bir parçası haline gelmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yedinci kıta, sosyal bilgiler, çevre eğitimi, drama, çevre kirliliği

Environmental Education in Social Studies: The Story of 'Little Black Fish on the Seventh Continent

Ipek Su Türkmen [1,*] & Fatih Özdemir [1]

Abstract

This study focuses on the adaptation of Samed Behrengi's *Little Black Fish* for middle school students through the method of drama and its integration into Social Studies lessons with an emphasis on environmental education. The primary aim of the project is to ensure active student participation in the learning process, foster environmental awareness, and create sensitivity toward global environmental problems that are increasingly threatening our planet. In particular, attention is drawn to the phenomenon of the Seventh Continent, known as massive plastic accumulations in the oceans caused by pollution, with the goal of enabling students to comprehend environmental issues both cognitively and affectively. Drama-based learning encourages students to move beyond passive knowledge acquisition, allowing them to actively engage in the process, use role-playing and empathy skills, and develop a deeper understanding of environmental challenges. The story of *Little Black Fish* emphasizes the individual's role in society and the power to create change; in this adaptation, it is combined with the theme of environmental pollution and the Seventh Continent, transforming it into a contemporary tool for environmental education. Within this framework, students are able to connect environmental issues with their own lives through the symbolic power of literature, develop a sense of responsibility through values education, and adopt an ethical attitude toward nature. The interdisciplinary structure of Social Studies, when combined with environmental education, enhances students' sensitivity toward nature and helps them better understand their social responsibilities. Another significant aspect of this study is the demonstration of the effectiveness of drama in building environmental awareness; students employ problem-solving and collaboration skills to generate solutions to environmental issues and acquire lasting behavioral changes in the process. Furthermore, drama supports students' critical thinking skills, enabling them to develop diverse perspectives on environmental problems. Through both individual and group activities, students discuss environmental challenges, propose solutions, and learn to act with a sense of social responsibility. In conclusion, this study highlights the contribution of drama-based learning in Social Studies to the development of environmental awareness, ensuring that students not only receive values education through literature but also gain sensitivity toward environmental issues. In this respect, the study demonstrates how environmental education can be enriched through an interdisciplinary approach and how it can create lasting learning experiences for students. Additionally, such projects not only enhance students' academic success but also strengthen their social sensitivity, contributing to the cultivation of environmentally conscious individuals. The experiences gained through drama prepare students to exhibit more responsible behaviors toward the environment in the future and to adopt sustainable lifestyles. Thus, the educational process transcends individual development and becomes part of a broader social transformation.

Keywords: Seventh continent, social studies, environmental education, drama, environmental pollution

Apolitik Eğitimden Eko-Yurttaşlığa: Sosyal Bilgiler Perspektifiyle Dönüştürücü İklim Adaleti Eğitimi Üzerine Sistematik Bir İnceleme

Yunus Şimşek [1,*] & Şule Egüz [2]
[1] Sosyal Bilgiler Eğitimi İnönü Üniversitesi
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Inönü Üniversitesi
yunussimsek733@gmail.com

Özet

İklim krizi, yalnızca ekolojik bir yıkım olarak değil; tarihsel, ekonomik ve politik eşitsizliklerle doğrudan ilişkili, derinlemesine kökleşmiş sistemik bir sosyal adalet sorunu olarak ele alınmalıdır. Buna karşın, geleneksel eğitim yaklaşımlarının iklim krizini çoğunlukla apolitik, teknolojik ve salt fen bilimleri ekseninde çerçevelemesi; sorunun sömürgecilik, kapitalizm ve yapısal eşitsizlikler gibi sosyo-politik kökenlerini görünmez kılarak indirgemeci ve depolitize bir perspektif üretmektedir. Bu tek boyutlu yaklaşımın, gençler üzerinde eylemsizlik duygusunu pekiştirdiği ve eko-anksiyete (iklim kaygısı) düzeylerini artırdığı görülmektedir. Bu bağlamda, iklim krizinin etik, politik ve mekânsal boyutlarını bütüncül biçimde kavramayı mümkün kılan "iklim adaleti" yaklaşımının eğitim süreçlerine entegre edilmesi bir zorunluluk olarak ortaya çıkmaktadır. Demokratik katılım, insan hakları ve aktif yurttaşlık ilkelerini merkeze alan Sosyal Bilgiler eğitimi ise, iklim krizini yeniden siyasallaştırarak dönüştürücü bir adalet pedagojisinin inşasında kritik bir rol üstlenmektedir. Bu çalışmanın amacı, iklim adaleti eğitimine ilişkin küresel literatürü sistematik biçimde incelemek, hâkim apolitik çerçevenin sınırlılıklarını açığa çıkarmak ve elde edilen bulguları Sosyal Bilgiler eğitimi perspektifiyle bütünleştirerek öğrencilere aktif eko-yurttaşlık becerileri kazandırmayı hedefleyen dönüştürücü bir model önermektir. Nitel araştırma yaklaşımıyla yürütülen çalışmada, uluslararası akademik veri tabanları, sivil toplum kuruluşu raporları ve resmi müfredat belgelerinden oluşan toplam 111 çalışma sistematik literatür taraması ve doküman analizi yöntemleriyle incelenmiştir. Analiz bulguları, çalışmaların %82'sinin Fen Bilimleri, genel çevre/sürdürülebilirlik eğitimi, yükseköğretim politikaları ve gençlik aktivizmi sosyolojisi gibi alanlarda yoğunlaştığını; yalnızca %18'inin doğrudan Sosyal Bilgiler, Tarih, Coğrafya ve Beşerî Bilimler öğretimiyle ilişkili olduğunu göstermektedir. Metodolojik açıdan değerlendirildiğinde ise çalışmaların %45'inin nitel yöntemlere (mülakat, odak grup, katılımcı eylem araştırması, vaka analizi), %35'inin kavramsal/kuramsal inceleme ile doküman ve politika analizine, %10'unun sistematik derleme ve bibliyometrik analizlere, kalan %10'unun ise nicel ve karma yöntemlere dayandığı belirlenmiştir. Elde edilen bulgular, literatürde fen bilimleri ve teknoloji merkezli, bilgi-eksikliği modeline dayanan yaklaşımların belirgin bir hegemonya kurduğunu ve bu durumun iklim eğitimini depolitize ettiğini ortaya koymaktadır. Oysa etkili bir iklim adaleti eğitimi, teknik bilgi aktarımının ötesine geçerek eylem odaklı, dekolonyal ve eleştirel pedagojik yaklaşımların benimsenmesini gerektirmektedir. Bu doğrultuda çalışma, literatürdeki mevcut ağırlığın aksine, iklim krizinin tarihsel sorumluluklarını ve güç ilişkilerini sorgulatabilen, öğrencileri pasif mağdurlardan aktif politik öznelere-başka bir deyişle eko-yurttaşlara-dönüştürebilecek temel stratejik alanın Sosyal Bilgiler eğitimi olduğunu ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, Sosyal Bilgiler öğretim programlarının "iklim adaleti" perspektifi doğrultusunda yeniden yapılandırılması, ekolojik krizin çözümü için gerekli olan toplumsal dönüşümün gerçekleştirilmesinde kritik bir anahtar niteliği taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: İklim adaleti eğitimi, sosyal bilgiler, eko-yurttaşlık, sistematik literatür taraması, çevre eğitimi

From Apolitical Education to Eco-Citizenship: A Systematic Examination of Transformative Climate Justice Education from a Social Studies Perspective

Yunus Şimşek [1,*] & Şule Egüz [2]

Abstract

The climate crisis must be addressed not merely as an ecological disaster, but as a deeply entrenched systemic issue of social justice directly linked to historical, economic, and political inequalities. In contrast, traditional educational approaches often frame the climate crisis in apolitical, technological, and purely scientific terms; this reduces the issue to its socio-political roots—such as colonialism, capitalism, and structural inequalities—rendering them invisible and producing a reductive and depoliticized perspective. It is evident that this one-dimensional approach reinforces a sense of helplessness among young people and increases levels of eco-anxiety (climate anxiety). In this context, integrating the "climate justice" approach—which enables a holistic understanding of the ethical, political, and spatial dimensions of the climate crisis—into educational processes has emerged as a necessity. Social Studies education, which centers on the principles of democratic participation, human rights, and active citizenship, plays a critical role in constructing a transformative pedagogy of justice by re-politicizing the climate crisis. The aim of this study is to systematically review the global literature on climate justice education, reveal the limitations of the dominant apolitical framework, and propose a transformative model that integrates the findings with a Social Studies education perspective to equip students with active eco-citizenship skills. In this study, which was conducted using a qualitative research approach, a total of 111 studies—comprising international academic databases, civil society organization reports, and official curriculum documents—were examined using systematic literature review and document analysis methods. The analysis findings indicate that 82% of the studies focused on fields such as Science Education, general environmental/sustainability education, higher education policies, and the sociology of youth activism; only 18% were directly related to the teaching of Social Studies, History, Geography, and the Humanities. From a methodological perspective, it was determined that 45% of the studies relied on qualitative methods (interviews, focus groups, participatory action research, case studies), 35% on conceptual/theoretical reviews and document and policy analysis, 10% on systematic reviews and bibliometric analyses, and the remaining 10% on quantitative and mixed-methods approaches. The findings reveal that approaches in the literature—centered on the natural sciences and technology and based on a knowledge-deficit model—have established a clear hegemony, and that this situation depoliticizes climate education. However, effective climate justice education requires moving beyond the mere transfer of technical knowledge to adopt action-oriented, decolonial, and critical pedagogical approaches. In this regard, the study argues that, contrary to the current emphasis in the literature, Social Studies education constitutes the fundamental strategic domain capable of questioning the historical responsibilities and power dynamics of the climate crisis and transforming students from passive victims into active political agents—or, in other words, eco-citizens. Consequently, the restructuring of Social Studies curricula in line with the "climate justice" perspective serves as a critical key to achieving the social transformation necessary for resolving the ecological crisis.

Keywords: Climate justice education, social studies, eco-citizenship, systematic literature review, environmental education

İklim Adaletinin Metaforik İnşası: Öğrenci Algılarından Dönüştürücü Çevre Eğitimine Uzanan Bir İnceleme

Yunus Şimşek [1,*] & Şule Egüz [2]
[1] Sosyal Bilgiler Eğitimi İnönü Üniversitesi
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Inönü Üniversitesi
yunussimsek733@gmail.com

Özet

İklim değişikliğinin çok katmanlı ve kesişimsel adaletsizlikler üreten doğasına ilişkin farkındalığın artışı, çevre eğitimi alanında köklü bir paradigmatik dönüşümü tetiklemekte; bu dönüşüm, geleneksel olarak fen bilimleri ekseninde yapılandırılan öğretim yaklaşımlarından, "adalet odaklı iklim değişikliği eğitimi (İDE)" perspektifine yönelimi hızlandırmaktadır. Güncel çalışmalar, iklim değişikliğinin yalnızca bilimsel bir olgu olarak ele alınmasının yetersizliğine işaret ederek, söz konusu krizin sosyal, ekonomik, politik ve etik boyutlarıyla bütüncül biçimde değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamakta; buna karşın eğitim süreçlerinde adalet temelli yaklaşımların büyük ölçüde ihmal edildiğini ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, mevcut çalışma, ortaokul öğrencilerinin "iklim adaleti" kavramına ilişkin algılarını, onların ürettikleri metaforlar aracılığıyla derinlemesine çözümlemeyi ve bu algıların dönüştürücü çevre eğitimi bağlamındaki potansiyelini açığa çıkarmayı amaçlamaktadır. Araştırma, nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji (olgubilim) çerçevesinde yapılandırılmış; veriler, yarı yapılandırılmış metafor üretim aracı aracılığıyla 73 öğrenciden elde edilmiştir. Analize uygun bulunmayan ifadelerin ayıklanması sonucunda ulaşılan 68 metafor, sistematik ve çok katmanlı bir içerik analizi sürecine tabi tutulmuştur. Gerçekleştirilen çözümleme sonucunda, bulguların dört ana tema etrafında anlamlı biçimde örgütlendiği belirlenmiştir: (1) temel ihtiyaçlara erişimdeki eşitsizlikleri ortaya koyan Dağıtıcı Adalet ve Sosyoekonomik Kırılganlıklar; (2) insan-dışı canlılara yönelik sorumluluk ve çok-türlü empatiyi yansıtan Dönüştürücü Çevre Eğitimi ve Onarıcı Pratikler; (3) katılım ve temsil boyutlarını içeren Prosedürel ve Tanınma Adaleti; ve (4) öğrencilerin eko-kaygı deneyimleriyle ilişkili Nesiller Arası Adalet ve Somutlaşmış Güvenlik İhtiyacı. Elde edilen bulgular, öğrencilerin iklim krizini salt ekolojik bir sorun olarak değil; aynı zamanda sistemik, sosyo-politik ve etik boyutları iç içe geçmiş çok katmanlı bir adalet meselesi olarak kavramsallaştırdıklarını ortaya koymaktadır. Bu bulgu, iklim değişikliğinin yapısal eşitsizliklerle derin biçimde ilişkili olduğuna işaret eden güncel literatürle güçlü bir paralellik göstermektedir. Bununla birlikte, çoklu adalet çerçevesinin eğitim süreçlerine entegre edilmesinin, öğrencileri eko-kaygının pasif taşıyıcıları olmaktan çıkararak eleştirel düşünme becerileri gelişmiş, etik duyarlılığı yüksek ve toplumsal dönüşüme katkı sunabilen etkin öznelere dönüştürme potansiyeli taşıdığı anlaşılmaktadır. Bu araştırma, çevre eğitiminde indirgemeci ve yalnızca ekolojik boyuta odaklanan yaklaşımların yetersizliğine işaret ederek, iklim krizinin arka planındaki tarihsel, yapısal ve sistemik eşitsizliklerin pedagojik süreçlere dâhil edilmesinin gerekliliğini vurgulamaktadır. Özellikle, sera gazı emisyonlarına en düşük düzeyde katkı sunmalarına karşın krizden orantısız biçimde etkilenen ve çoğu zaman karar alma mekanizmalarının dışında bırakılan marjinalleştirilmiş toplulukların deneyimlerini merkeze alan pedagojik yönelimlerin geliştirilmesi kritik bir ihtiyaç olarak öne çıkmaktadır. Bu yönüyle çalışma, adalet temelli ve dönüştürücü iklim eğitiminin kuramsal çerçevesinin derinleştirilmesine ve uygulama boyutunun güçlendirilmesine yönelik önemli ve özgün katkılar sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İklim adaleti eğitimi, dönüştürücü öğrenme, metafor analizi, biyosentrik sorumluluk, eko-kaygı, eleştirel pedagoji

The Metaphorical Construction of Climate Justice: An Examination Spanning from Student Perceptions to Transformative Environmental Education

Yunus Şimşek [1,*] & Şule Egüz [2]

Abstract

Growing awareness of the multifaceted nature of climate change and its production of intersectional injustices is triggering a profound paradigm shift in the field of environmental education; this shift is accelerating the transition from teaching approaches traditionally structured around the natural sciences toward a "justice-focused climate change education (JCE)" perspective. Current studies highlight the inadequacy of treating climate change solely as a scientific phenomenon, emphasizing the need to assess this crisis holistically, taking into account its social, economic, political, and ethical dimensions; conversely, they reveal that justice-based approaches have been largely neglected in educational processes. In this context, the present study aims to deeply analyze middle school students' perceptions of the concept of "climate justice" through the metaphors they generate and to uncover the potential of these perceptions within the context of transformative environmental education. The research is structured within the phenomenological framework of qualitative research; data were collected from 73 students using a semi-structured metaphor-generation tool. The 68 metaphors identified after filtering out statements deemed unsuitable for analysis were subjected to a systematic and multi-layered content analysis process. The analysis revealed that the findings were meaningfully organized around four main themes: (1) Distributive Justice and Socioeconomic Vulnerabilities, which highlight inequalities in access to basic needs; (2) Transformative Environmental Education and Restorative Practices, reflecting responsibility toward non-human beings and multi-species empathy; (3) Procedural and Recognition Justice, encompassing dimensions of participation and representation; and (4) Intergenerational Justice and the Need for Tangible Security, related to students' experiences of eco-anxiety. The findings reveal that students conceptualize the climate crisis not merely as an ecological issue, but as a multi-layered justice issue in which systemic, socio-political, and ethical dimensions are intertwined. This finding shows a strong parallel with current literature indicating that climate change is deeply intertwined with structural inequalities. However, it is understood that integrating a multi-justice framework into educational processes has the potential to transform students from passive bearers of eco-anxiety into active agents with developed critical thinking skills, high ethical sensitivity, and the ability to contribute to social transformation. This research highlights the inadequacy of reductive approaches in environmental education that focus solely on the ecological dimension, emphasizing the necessity of incorporating the historical, structural, and systemic inequalities underlying the climate crisis into pedagogical processes. In particular, the development of pedagogical orientations that center the experiences of marginalized communities—who, despite contributing the least to greenhouse gas emissions, are disproportionately affected by the crisis and are often excluded from decision-making mechanisms—emerges as a critical need. In this regard, the study offers significant and original contributions toward deepening the theoretical framework of justice-based and transformative climate education and strengthening its practical dimension.

Keywords: Climate justice education, transformative learning, metaphor analysis, biocentric responsibility, eco-anxiety, critical pedagogy

COP31'e Doğru Türkiye'de İklim Değişikliği Eğitimi: COP26–COP30 Kararları Bağlamında Temsil ve Sessizlik

Ceren Hatipoğlu [1,*], Şerif Can Hatipoğlu [2] & Ilker Dere [3]
[1] Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Ondokuz Mayıs Üniversitesi
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Ordu Üniversitesi
[3] Tarih Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi
cerencinikaya@gmail.com

Özet

Küresel iklim değişikliği, günümüzde toplumsal, ekonomik ve pedagojik boyutlarıyla çok boyutlu bir kriz olarak öne çıkmaktadır. Küresel iklim değişikliğiyle mücadelede ulusal ve uluslararası düzeyde çeşitli iş birliği çalışmaları yürütülmektedir. Bu bağlamda, 1995 yılından bu yana her yıl düzenlenen Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Taraflar Konferansı (Conference of the Parties-COP) süreçleri, ülkelerin iklim politikalarını yönlendiren ve özellikle iklim değişikliği eğitiminin güçlendirilmesine yönelik uluslararası çerçeveler sunan önemli platformlar hâline gelmiştir. 2026 yılında Antalya'da gerçekleştirilecek COP31'e Türkiye'nin ev sahipliği yapacak olması, ulusal düzeyde iklim değişikliği eğitimi politikalarının görünürlüğünü artırarak bu politikaların uluslararası kararlarla uyumunun değerlendirilmesini daha da önemli hâle getirmektedir. Bu araştırma, COP süreçlerinin son beş yılı olan COP26-COP30 sürecinde alınan iklim değişikliği eğitimi ile ilişkili kararların Türkiye Millî Eğitim Bakanlığı'nın (MEB) eğitim politikalarında nasıl temsil edildiğini ve hangi boyutlarda sessizlikle karşılandığını ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu çerçevede araştırmada doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada yer alan dokümanlar; Birleşmiş Milletler İklim Değişikliği Çerçeve Sözleşmesi (United Nations Framework Convention on Climate Change-UNFCCC) kapsamında yayımlanan COP karar metinlerinin ana ve alt kararları ile Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan politika belgeleri, öğretim programları ve eylem planları oluşturmuştur. Araştırmanın dokümanlarına UNFCCC ve MEB'in resmî internet siteleri üzerinden erişilmiştir. Araştırmada veriler COP karar metinlerinde iklim değişikliği eğitimine ilişkin ortaya çıkan temalar doğrultusunda analiz edilmiştir. Analiz sürecinde COP metinlerinden elde edilen temalar, MEB'in politika belgeleri ile karşılaştırılmış; bu kapsamda benzerlikler, farklılıklar ve eksiklikler değerlendirilmiştir. COP kararlarında yer alan ancak MEB politikalarına yansımayan kararlar ise "sessizlik" kavramı çerçevesinde ele alınmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, MEB'in iklim değişikliği eğitimine yönelik politika ve uygulamalarında COP kararlarıyla genel bir uyum olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte, söz konusu uyumun çoğunlukla dolaylı bir temsil üzerinden kurulduğu, MEB tarafından yayımlanan politika belgelerinde COP kararlarına doğrudan atıfla yapılan eşleştirmelerin ise sınırlı kaldığı tespit edilmiştir. Ayrıca, özellikle katılım, bilgiye erişim ve uluslararası iş birliği boyutlarında MEB politikalarında sessizlik alanlarının bulunduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: İklim değişikliği eğitimi, COP, eğitim politikaları, küresel iklim politikaları, iklim diplomasisi

Climate Change Education in Türkiye Towards COP31: Representation and Silence in the Context of COP26–COP30 Decisions

Ceren Hatipoğlu [1,*], Şerif Can Hatipoğlu [2] & İlker Dere [3]

Abstract

Global climate change has emerged as a multidimensional crisis with social, economic, and educational consequences. Nations engage in various forms of cooperation at the national and international levels to combat this crisis. In this context, the United Nations Conference of the Parties on Climate Change (COP), held annually since 1995, serves as a critical platform that guides national climate policies and provides international frameworks to strengthen climate change education. Türkiye's hosting of COP31 in Antalya in 2026 increases the visibility of national climate change education policies and necessitates an evaluation of their alignment with international decisions. We aim to reveal how the Ministry of National Education (MoNE) in Türkiye has implemented climate change education decisions adopted during the COP26-COP30 process over the past five years and identify which dimensions the Ministry has remained silent on. A document analysis method was employed in this study. The research materials consisted of the main and subsidiary COP decision texts published under the United Nations Framework Convention on Climate Change (UNFCCC), as well as MoNE policy documents, curricula, and action plans. These documents were accessed through the official websites of the UNFCCC and the MoNE. The data were analyzed according to the climate change education themes identified in the COP decision texts. During the analysis, the themes derived from the COP texts were compared with the MoNE policy documents, and similarities, differences, and gaps were evaluated. Decisions included in the COP texts but not reflected in MoNE policies were examined within the framework of "silence." The findings revealed an overall alignment between MoNE policies and COP decisions on climate change education. However, this alignment was established largely through indirect representation, while direct references to COP decisions in MoNE policy documents remained limited. Furthermore, areas of silence were identified in MoNE policies, particularly regarding participation, access to information, and international cooperation.

Keywords: Climate change education, COP, education policies, global climate policies, climate diplomacy

PISA 2029'a Hazırlık: Öğretim Programları İklim Okuryazarlığını Ne Düzeyde Destekliyor?

Ceren Hatipoğlu [1,*], İlker Dere [2] & Alper Kesten [3]
[1] Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Ondokuz Mayıs Üniversitesi
[2] Tarih Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi
[3] Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Ondokuz Mayıs Üniversitesi
cerencinikaya@gmail.com

Özet

Küresel iklim değişikliği, bireylerin çevresel sorunlara yönelik farkındalıklarını geliştirmenin yanı sıra bilimsel bilgiye dayalı akıl yürütme, eleştirel düşünme ve çözüm üretme becerilerini de kazanmalarını gerektiren çok boyutlu ve karmaşık bir sorun alanı olarak öne çıkmaktadır. Bu bağlamda, Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (Organisation for Economic Co-operation and Development - OECD) Uluslararası Öğrenci Değerlendirme Programı (Programme for International Student Assessment - PISA) tarafından geliştirilen "PISA 2029 İklim Okuryazarlığı Çerçevesi", öğrencilerin iklim değişikliğine ilişkin bilgi, beceri, tutum ve eyleme geçme kapasitesini uluslararası ölçekte değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu durum, ulusal öğretim programlarının söz konusu yeterlikleri ne ölçüde desteklediğinin incelenmesini gerekli kılmaktadır. PISA'ya 15 yaş grubundaki öğrencilerin girmesi nedeniyle, yeterliliklerin ortaokul kademesinde kazanılması beklenmektedir. Bu gerekçeyle araştırmada, Türkiye'de ortaokul düzeyinde uygulanan Bilişim Teknolojileri ve Yazılım, Çevre Eğitimi ve İklim Değişikliği, Fen Bilimleri, Matematik ve Sosyal Bilgiler derslerinin öğretim programlarının amaçları, öğrenme alanları, kazanımlar/öğrenme çıktıları, değerler ve becerilerinin PISA 2029 İklim Okuryazarlığı Çerçevesi doğrultusunda değerlendirilmesi hedeflenmiştir. Nitel doküman analizi yönteminin kullanıldığı araştırmanın veri kaynakları PISA 2029 İklim Okuryazarlığı Çerçevesi ile ilgili öğretim programlarıdır. Verilerin analizinde içerik analizi yaklaşımı benimsenmiş, analiz sürecinde PISA 2029 İklim Okuryazarlığı Çerçevesi'nde tanımlanan dört temel yeterlik (iklim değişikliğini anlama ve açıklama, kanıta dayalı akıl yürütme, argüman ve perspektifleri değerlendirme ve eyleme geçme kapasitesi) kategori olarak kullanılmıştır. Araştırmanın verileri, PISA 2029 İklim Okuryazarlığı Çerçevesi ile ilgili öğretim programlarının resmî ve kamuya açık internet sitelerinde yer alan dokümanlarından elde edilmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular, Türkiye'deki ortaokul öğretim programlarının PISA 2029 İklim Okuryazarlığı Çerçevesi ile temel düzeyde uyumlu olduğunu ve özellikle "iklim değişikliğini anlama" ile "kanıta dayalı akıl yürütme" yeterliklerini güçlü bir şekilde desteklediğini göstermiştir. Buna karşın, "eyleme geçme kapasitesi" ile "argüman ve perspektifleri değerlendirme" gibi üst düzey becerilere yönelik kazanımların daha sınırlı kaldığı tespit edilmiştir. Sonuç olarak, araştırmanın öğretim programlarının ve öğretim uygulamalarının PISA 2029 bağlamında yeniden değerlendirilmesine katkı sağladığı ve iklim değişikliği eğitiminin daha bütüncül bir yaklaşımla ele alınmasına yönelik öneriler sunduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: PISA 2029, iklim okuryazarlığı, iklim değişikliği eğitimi, öğretim programları, çevre eğitimi

Preparing for PISA 2029: To What Extent Do Curricula Support Climate Literacy?

Ceren Hatipoğlu [1,*], İlker Dere [2] & Alper Kesten [3]

Abstract

Global climate change is a complex, multidimensional problem that requires individuals to develop environmental awareness and acquire skills in scientific reasoning, critical thinking, and science-based problem-solving. In this context, the Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) developed the "PISA 2029 Climate Literacy Framework" as part of the Programme for International Student Assessment (PISA) to assess students' knowledge, skills, attitudes, and capacity for climate action on an international scale. This framework necessitates an examination of the extent to which national curricula support these competencies. Because 15-year-old students participate in PISA, we expect them to acquire these competencies at the lower secondary level. Therefore, this study evaluates the objectives, learning areas, learning outcomes, values, and skills of the Information Technologies and Software, Environmental Education and Climate Change, Science, Mathematics, and Social Studies curricula at the lower secondary level in Türkiye, in line with the PISA 2029 Climate Literacy Framework. A qualitative document analysis method was employed in this study, and the PISA 2029 Climate Literacy Framework and relevant curricula served as the data sources. A content analysis approach was adopted, and the four core competencies defined in the framework—understanding and explaining climate change, evidence-based reasoning, evaluating arguments and perspectives, and capacity to act—were used as the categories for analysis. The data were obtained from the official, publicly accessible websites that host the PISA 2029 Climate Literacy Framework and the relevant curricula. The findings revealed that the lower secondary curricula in Türkiye were aligned with the PISA 2029 Climate Literacy Framework at a basic level and strongly supported the competencies of "understanding climate change" and "evidence-based reasoning." However, higher-order competencies, such as "capacity to act" and "evaluating arguments and perspectives," were found to be more limited in the learning outcomes. Consequently, it was concluded that the findings of this study contributed to the re-evaluation of curricula and instructional practices within the context of PISA 2029 and provided recommendations for adopting a more holistic approach to climate change education.

Keywords: PISA 2029, climate literacy, climate change education, curricula, environmental education

Okul Öncesi Dönemde Oyun Yoluyla Verilen Çevre Eğitiminin Etkililiği

Dilek Şahinpınar
Çocuk Gelişimi Ağrı Ibrahim Çeçen Üniversitesi
dilek.shnpnr@gmail.com

Özet

Erken çocukluk dönemi, bireyin bilişsel, sosyal, duygusal ve davranışsal gelişiminin temellerinin atıldığı kritik bir evre olarak kabul edilmektedir. Bu dönemde kazanılan tutum, değer ve davranışlar bireyin ilerleyen yaşamındaki alışkanlıklarını ve yaşam tarzını önemli ölçüde etkilemektedir. Son yıllarda iklim değişikliği, doğal kaynakların tükenmesi ve çevre kirliliği gibi küresel çevre sorunlarının artış göstermesi, çevre bilincinin ve sürdürülebilir yaşam alışkanlıklarının erken yaşlardan itibaren kazandırılmasını zorunlu hâle getirmiştir. Bu bağlamda okul öncesi eğitim kurumları, çevreye duyarlı bireyler yetiştirilmesinde önemli bir rol üstlenmektedir. Ancak bu sürecin etkili olabilmesi için çocukların gelişim özelliklerine uygun öğretim yöntemlerinin kullanılması gerekmektedir. Oyun temelli öğrenme yaklaşımı, çocukların en doğal öğrenme yolu olması nedeniyle çevre eğitimi açısından güçlü ve etkili bir pedagojik araç olarak öne çıkmaktadır. Bu çalışmanın amacı, okul öncesi dönemde oyun yoluyla verilen çevre eğitiminin etkililiğini incelemektir. Araştırmada geri dönüşüm oyunları, doğa keşif etkinlikleri, dramatizasyon çalışmaları, problem çözme oyunları ve iş birliğine dayalı grup oyunları gibi oyun temelli uygulamaların çocukların çevresel farkındalık, bilgi düzeyi ve davranış gelişimi üzerindeki etkileri ele alınmıştır. Bunun yanı sıra öğrenme sürecinde çocukların aktif katılım göstermelerinin, deneyimleyerek öğrenmelerinin ve eğlenerek öğrenmelerinin çevre eğitiminin kalıcılığına katkısı değerlendirilmiştir. Araştırma bulguları, oyun temelli çevre eğitimi uygulamalarının çocukların çevreye yönelik farkındalıklarını artırdığını ve olumlu çevre tutumları geliştirmelerine önemli katkı sağladığını göstermektedir. Özellikle geri dönüşüm, su tasarrufu, canlıların korunması ve çevre temizliği gibi temel çevre konularının oyun aracılığıyla daha kolay kavrandığı belirlenmiştir. Oyun temelli öğrenme ortamlarının çocukların öğrenme sürecine aktif katılımını artırdığı, böylece bilgilerin daha derinlemesine anlaşılmasını ve uzun süreli hatırlanmasını desteklediği görülmüştür. Ayrıca oyunlar aracılığıyla çocukların iş birliği yapma, paylaşma, empati kurma ve sorumluluk alma gibi sosyal becerilerinin de geliştiği tespit edilmiştir. Bununla birlikte, çocukların oyun yoluyla edindikleri bilgi ve davranışları günlük yaşamlarına daha kolay aktardıkları belirlenmiştir. Gerçek yaşam durumlarını yansıtan, deneyim temelli ve iş birliğine dayalı etkinlikler, çocukların çevresel sorunlar ile kendi davranışları arasında anlamlı bağlar kurmalarını sağlamaktadır. Bu durum hem bilişsel hem de duyuşsal öğrenme çıktılarının güçlenmesine katkıda bulunarak çevre eğitiminin etkililiğini artırmaktadır. Sonuç olarak okul öncesi eğitim programlarında çevre eğitiminin oyun temelli yaklaşımlarla bütünleştirilmesinin, çevre bilincinin kazandırılması ve sürdürülebilir davranışların geliştirilmesi açısından oldukça etkili olduğu görülmektedir. Bu doğrultuda öğretim programlarında oyun temelli çevre etkinliklerine daha fazla yer verilmesi, öğrenme ortamlarının doğa ile bütünleştirilerek zenginleştirilmesi ve öğretmenlerin bu alandaki mesleki yeterliklerinin geliştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi eğitim, çevre eğitimi, oyun temelli öğrenme, çevre bilinci, erken çocukluk, tutum gelişimi

The Effectiveness of Environmental Education Through Play in Early Childhood

Dilek Şahinpınar

Abstract

Early childhood is widely recognized as a critical period in which foundational cognitive, social, emotional, and behavioral competencies are formed. During this stage, children develop basic attitudes and values that significantly influence their future behaviors and lifestyles. In recent decades, the escalation of environmental problems such as climate change, resource depletion, and environmental pollution has underscored the necessity of fostering environmental awareness and sustainable habits from an early age. Within this context, early childhood education institutions hold a key responsibility in cultivating environmentally responsible individuals. The selection of developmentally appropriate teaching methods is therefore essential for achieving meaningful and lasting learning outcomes. Play-based learning, as a natural and intrinsic mode of learning for young children, offers a powerful pedagogical approach for delivering environmental education effectively. This study aims to examine the effectiveness of environmental education delivered through play in early childhood settings. The research focuses on various play-based practices, including recycling games, nature exploration activities, dramatization, problem-solving games, and cooperative group play, and analyzes their impact on children's environmental awareness, knowledge acquisition, and behavioral development. Furthermore, the study explores how active participation, experiential engagement, and enjoyment within the learning process contribute to the internalization of environmental concepts and values. The findings of the study reveal that environmental education integrated with play-based approaches significantly enhances children's environmental awareness and supports the development of positive environmental attitudes. Children exposed to structured play activities demonstrate a greater understanding of key environmental concepts such as recycling, water conservation, protection of living beings, and environmental cleanliness. Moreover, play-based learning environments encourage children to actively participate in the learning process, thereby facilitating deeper comprehension and long-term retention of knowledge. The interactive nature of games also promotes the development of essential social skills, including cooperation, sharing, empathy, and responsibility, which are closely associated with pro-environmental behaviors. In addition, the study highlights that children are more likely to transfer the knowledge and behaviors acquired through play into their daily lives. Activities that involve real-life simulations, hands-on experiences, and collaborative problem-solving tasks enable children to establish meaningful connections between environmental issues and their own actions. This experiential dimension strengthens both cognitive and affective learning outcomes, making environmental education more effective and sustainable. In conclusion, integrating environmental education with play-based methodologies in early childhood programs is highly effective in fostering environmental awareness and promoting sustainable behavior patterns. It is recommended that early childhood curricula incorporate a wider range of play-based environmental activities, that learning environments be enriched with nature-oriented materials and experiences, and that educators be provided with professional development opportunities to enhance their competencies in this field. Such efforts will contribute to raising environmentally conscious individuals who are capable of responding to global environmental challenges.

Keywords: Early childhood education, environmental education, play-based learning, environmental awareness, early childhood, attitude development

Türkiye'de Çocuk Hakları: Devlet Raporları ve BM ÇHK Gözlemlerinin Karşılaştırmalı Analizi

Yusuf Uğur [1,*] & Gökhan Önal [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bolu Abant Izzet Baysal Üniversitesi
yusufugursbo@gmail.com

Özet

Çocuk hakları konusu, 1920 yılında Milletler Cemiyeti'nin (daha sonra Birleşmiş Milletler) kurulmasıyla birlikte uluslararası alanda bir gündem maddesi hâline gelmiştir. Birleşmiş Milletler'de 1989 yılında Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (ÇHS) kabul edilerek, çocukların temel haklarının korunması ve geliştirilmesi bakımından uluslararası alanda bağlayıcı bir hukuki çerçeve oluşturulmuştur. Türkiye, ÇHS'yi 1990 yılında imzalamış ve 1995 yılında yürürlüğe koymuştur. ÇHS'nin 44. maddesi uyarınca taraf devletler, çocuk haklarının uygulanmasına ilişkin gelişmeleri düzenli aralıklarla Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Komitesi'ne (ÇHK) rapor etmekle yükümlüdür. Buna karşılık ÇHK, taraf devletlerin sunduğu raporlara ilişkin sonuç gözlemleri hazırlamaktadır. Bu çalışmanın amacı, Türkiye'nin 2000, 2011 ve 2021 yıllarında sunduğu devlet raporları ile ÇHK'nin 2001, 2012 ve 2023 yıllarına ilişkin Türkiye'ye dair sonuç gözlemlerini analiz ederek, söz konusu raporlarda yer alan ilerleme, süreklilik, gelişim ve yapısal sorun alanlarını karşılaştırmalı bir perspektifle ortaya koymaktır. Bu araştırma, nitel araştırma yaklaşımı doğrultusunda doküman incelemesine dayalı olarak tasarlanmıştır. Veri kaynaklarını, Türkiye ve ÇHK tarafından hazırlanan ilgili raporlar oluşturmaktadır. Veriler, içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Bulgular, Türkiye'nin 2000, 2011 ve 2021 yıllarında ÇHK'ye sunduğu devlet raporlarının, çocuk haklarının hukuki statüsünden kurumsal yapılanmasına ve ortaya çıkan yeni risk alanlarına kadar uzanan geniş bir çerçevede dönüşüm geçirdiğini göstermektedir. ÇHK'nin 2001, 2012 ve 2023 tarihli sonuç gözlemleri ise bu gelişmeleri doğrulamakla birlikte, uygulama düzeyinde devam eden sorunlara dikkat çekmektedir. Raporlarda, mevzuat ve politika düzeyinde kaydedilen ilerlemelere rağmen; çocuk haklarının uygulanması, kurumsal koordinasyon, veri toplama, dezavantajlı grupların korunması ve izleme mekanizmalarının etkinliği gibi alanlarda süreklilik arz eden sorunlara yönelik eleştirilerin bulunduğu tespit edilmiştir. Bu bulgu, çocuk haklarının yalnızca normatif düzeyde tanınmasının yeterli olmadığını; etkili uygulama ve güçlü izleme mekanizmalarının gerekliliğini ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, Türkiye'de çocuk hakları alanında, özellikle mevzuat ve kurumsal yapı bakımından önemli ilerlemeler kaydedilmiştir. Ancak ÇHK'nin değerlendirmeleri, uygulama, kurumsal koordinasyon, veri temelli politika geliştirme ve izleme mekanizmaları gibi alanlarda süregelen yapısal sorunlara işaret etmektedir. Bu durum, çocuk haklarının etkili biçimde hayata geçirilmesi için uygulama odaklı ve bütüncül politikalara duyulan ihtiyacı açık biçimde ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: BM Çocuk Hakları Komitesi, Türkiye, Çocuk Hakları Sözleşmesi, devlet raporları, sonuç gözlem raporları, içerik analizi

Children's Rights in Türkiye: A Comparative Analysis of State Reports and UN Committee on the Rights of the Child Observations

Yusuf Uğur [1,*] & Gökhan Önal [1]

Abstract

The issue of children's rights became an item on the international agenda with the establishment of the League of Nations in 1920 (later succeeded by the United Nations). In 1989, the adoption of the Convention on the Rights of the Child (CRC) by the United Nations established a legally binding international framework for the protection and promotion of children's fundamental rights. Türkiye signed the CRC in 1990 and brought it into force in 1995. Pursuant to Article 44 of the CRC, States Parties are obliged to submit periodic reports to the United Nations Committee on the Rights of the Child (CRC Committee) on the progress made in the implementation of children's rights. In turn, the CRC Committee prepares concluding observations on the reports submitted by States Parties. The aim of this study is to analyse Türkiye's state reports submitted in 2000, 2011 and 2021, together with the CRC Committee's concluding observations on Türkiye for the years 2001, 2012 and 2023, in order to comparatively examine the areas of progress, continuity, development and structural challenges identified in these reports. This research is designed in line with a qualitative research approach and is based on document analysis. The data sources consist of the relevant reports prepared by Türkiye and the CRC Committee. The data were analysed using the method of content analysis. The findings indicate that Türkiye's state reports submitted to the CRC Committee in 2000, 2011 and 2021 have undergone transformations within a broad framework, ranging from the legal status of children's rights to institutional structuring and emerging new areas of risk. The Committee's concluding observations from 2001, 2012 and 2023 confirm these developments, while also drawing attention to persistent challenges at the level of implementation. Despite progress at the legislative and policy levels, the reports reveal continuing criticisms regarding the implementation of children's rights, institutional coordination, data collection, the protection of disadvantaged groups and the effectiveness of monitoring mechanisms. These findings demonstrate that the recognition of children's rights at the normative level alone is insufficient and underscore the necessity of effective implementation and robust monitoring mechanisms. In conclusion, significant progress has been made in the field of children's rights in Türkiye, particularly in terms of legislation and institutional structures. However, the evaluations of the CRC Committee point to ongoing structural challenges in areas such as implementation, institutional coordination, evidence-based policy-making and monitoring mechanisms. This situation clearly highlights the need for implementation-oriented and holistic policies to ensure the effective realisation of children's rights.

Keywords: United Nations Committee on the Rights of the Child, Türkiye, Convention on the Rights Of The Child, state reports, concluding observations, content analysis

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Çocuk Haklarına İlişkin İnfografik Tasarlama Deneyimleri*

Muhammed Selim Akgün [1,*] & Ümmühan Öner [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Fırat Üniversitesi
muhammedselimakgun23@gmail.com

Özet

Bu araştırmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çocuk haklarına yönelik infografik tasarlama sürecindeki deneyimlerini, bu sürece ilişkin görüşlerini ve infografik tasarımının öğrenme sürecine katkısına ilişkin değerlendirmelerini incelemektir. Bu doğrultuda, öğretmen adaylarının infografiklere ilişkin görüşleri, infografik tasarlama sürecinin çocuk hakları algılarına etkisi ve çocuk hakları eğitimine katkısı ile süreçte karşılaşılan güçlükler, etkili uygulamalar, mesleki kullanıma yönelik görüşler ve sürece ilişkin öneriler belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma nitel araştırma desenlerinden durum çalışması desenine göre yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu 2025-2026 eğitim öğretim yılında 1 devlet üniversitesinin Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Ana Bilim Dalında öğrenim gören 22 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Öğretmen adaylarının çalışmaya gönüllü katılımları dikkate alınmıştır. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının çocuk haklarına yönelik infografik tasarlamaya ilişkin uygulama süreci, etik kurul onayı ve ilgili kurumdan gerekli uygulama izni alındıktan sonra başlatılmıştır. Uygulamalar Eğitim Fakültesinin bilgisayar laboratuvarında yürütülmüştür. İnfografik tasarımına yönelik eğitim süreci ile çocuk haklarına ilişkin infografik tasarlama uygulamalarını içeren bu süreç toplam 7 hafta sürmüştür. Bu araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu ve öğrenme günlükleri kullanılmıştır. Araştırma sürecinde gerçekleştirilen her uygulamanın ardından, katılımcıların sürece ilişkin deneyimlerini, görüşlerini ve değerlendirmelerini yansıttıkları öğrenme günlükleri toplanmıştır. Görüşmeler, araştırma süreci sonunda gerçekleştirilmiş ve katılımcıların süreçle ilgili deneyimlerini ayrıntılı olarak ifade etmelerine olanak sağlanmıştır. Araştırma verilerinin analizinde içerik analizi kullanılmıştır. Bu araştırma için etik onay Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu'ndan alınmıştır. Araştırma sürecinde tüm etik kurallara uyulmuş ve katılımcılardan gönüllü katılım onamı alınmıştır**.** Elde edilen bulgular, infografik tasarlama sürecinin çocuk hakları eğitimine yönelik çok yönlü ve bütüncül katkılar sağladığını ortaya koymaktadır. Öğretmen adaylarının ifadeleri, bu sürecin özellikle görsel destek sunarak öğrenmeyi daha anlaşılır ve dikkat çekici hâle getirdiğini, aynı zamanda bilginin kalıcılığını artırdığını göstermektedir. Bununla birlikte infografik tasarlama sürecinin, bilgi edinmeyi destekleyen ve öğrenmeyi kolaylaştıran bir yapı sunduğu; haklar arasındaki ilişkilerin fark edilmesine olanak tanıyarak kavramsal bütünlüğü güçlendirdiği anlaşılmaktadır.

*Bu çalışma, TÜBİTAK 2209-A-Üniversite Öğrencileri Araştırma Projeleri Destekleme Programı kapsamında desteklenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk hakları, infografik tasarımı, çocuk hakları eğitimi

Social Studies Teacher Candidates' Experiences in Designing Infographics on Children's Rights*

Muhammed Selim Akgün [1,*] & Ümmühan Öner [1]

Abstract

The purpose of this study is to examine social studies teacher candidates' experiences in the process of designing infographics on children's rights, their views on this process, and their assessments of the contribution of infographic design to the learning process. Accordingly, the study sought to identify the teacher candidates' views on infographics, the impact of the infographic design process on their perceptions of children's rights and its contribution to children's rights education, as well as the challenges encountered during the process, effective practices, views regarding professional use, and recommendations regarding the process. The research was conducted using the case study design, one of the qualitative research designs. The study group consisted of 22 teacher candidates enrolled in the Social Studies Teaching Department of the Turkish and Social Sciences Education Division at a state university during the 2025–2026 academic year. The teacher candidates' voluntary participation in the study was taken into account. The implementation process regarding the design of infographics on children's rights by social studies teacher candidates was initiated after obtaining approval from the ethics committee and the necessary implementation permission from the relevant institution. The activities were conducted in the computer laboratory of the Faculty of Education. This process, which included both the training on infographic design and the practical application of designing infographics on children's rights, lasted a total of 7 weeks. In this study, a semi-structured interview form and learning journals were used as data collection tools. Following each activity conducted during the research process, learning journals reflecting the participants' experiences, opinions, and evaluations of the process were collected. Interviews were conducted at the end of the research process, providing participants the opportunity to express their experiences regarding the process in detail. Content analysis was used to analyze the research data. Ethical approval for this study was obtained from the Ethics Committee for Social and Humanities Research. All ethical guidelines were adhered to during the research process, and informed consent was obtained from the participants. The findings reveal that the infographic design process provides multifaceted and holistic contributions to children's rights education. The statements of the teacher candidates indicate that this process makes learning more understandable and engaging, particularly by providing visual support, while also enhancing the retention of information. Furthermore, it is understood that the infographic design process offers a structure that supports knowledge acquisition and facilitates learning; by enabling the recognition of relationships between rights, it strengthens conceptual coherence.

*This study was supported under the TÜBİTAK 2209-A University Student Research Projects Support Program.

Keywords: Children's rights, infographic design, children's rights education

Sosyal Bilgiler Ders Kitaplarının Çocuk Hakları Bağlamında Değerlendirilmesi

Hazel Duygu Karadağ
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi
hazelduygu.2424@gmail.com

Özet

Her birey dünyaya geldiği andan itibaren birtakım haklara sahip olmaktadır. Henüz insan hayatın çok farkında değilken yaşamını güvence altına alan çocuk hakları bu hakların başında gelmektedir. Çocuk haklarını önemli kılan bir diğer durum ise çocuk haklarının dünya genelinde bir güvencesi olmasıdır. Nitekim 20 Kasım 1989 tarihinde uluslararası anlamda Birleşmiş Milletler öncülüğünde kabul edilen çocuk hakları sözleşmesinin birçok devletin tanıması da güvenceyi arttırmış bulunmaktadır. Bu yasal sözleşmenin varlığını sürdürmek ve bu hakların sahibi olan çocuklarda farkındalık oluşturmak için eğitim kurumlarının büyük bir yeri bulunmaktadır. Eğitim kurumlarında okutulan ders kitapları ise bu hakların öğretiminde birincil kaynaklar olarak karşımıza çıkmaktadır. Sosyal bilgiler ders kitapları ise bu kaynaklar arasından çocukları hayata hazırlayan önemli bir kaynak olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu çalışmanın amacı sosyal bilgiler ders kitaplarında çocuk haklarının nasıl ele alındığını ve öğrencilere nasıl aktarıldığını değerlendirmektir. Bu doğrultuda sosyal bilgiler ders kitapları hem metin hem de görseller ele alınarak çocuk haklarına yer verilme durumuna ilişkin inceleme yapılmıştır. Bu araştırma nitel araştırma yöntemi kullanılarak hazırlanmıştır. Kaynak olarak ise Türkiye Yüzyılı Maarif Modeline göre hazırlanmış olan 5. ve 6. sınıf sosyal bilgiler ders kitabı kullanılmış olup çocuk hakları bağlamında derinlemesine analiz edilmiştir. Kaynaktan elde edilen veriler ise nitel araştırma deseninin bir parçası olan içerik analizi ile analiz edilmiş bulunmaktadır. İncelemeler doğrultusunda Türkiye Yüzyılı Maarif Modeline göre hazırlanmış olan 5. ve 6. sınıf ders kitaplarında yer alan ‘yaşayan demokrasimiz’ adlı öğrenme alanında çocuk hakları konusuna yer verildiği tespit edilmiştir. 5. sınıf düzeyinde daha hafif işlenirken konu 6. sınıf düzeyinde daha yoğun işlendiği anlaşılmaktadır. Aynı zamanda görseller ve kitapta yer alan etkinlikler ile konunun daha da pekiştirildiği belirlenmiş olup bulgular kısmında daha da detaylandırılacaktır. Bu bilgiler doğrultusunda Türkiye Yüzyılı Maarif Modeline göre hazırlanmış olan sosyal bilgiler ders kitapları çocuk hakları eğitimi ve öğretimi kapsamındaincelenmiş olup öğrencilere yeterli düzeyde bilgiler sunduğu tespit edilmiştir. Ders kitaplarında bireyin erken yaşlardan itibaren haklarının farkında olup sorumluluklarını yerine getirme bilinçlerini oluşturmak amacıyla etkinliklere de yer verildiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, çocuk hakları, çocuk hakları eğimi, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli

Evaluation of Social Studies Textbooks in the Context of Children's Rights

Hazel Duygu Karadağ

Abstract

Individuals are endowed with certain rights from the moment they are born. Among these, children's rights constitute a primary category, as they safeguard the well-being of children even before they become fully aware of life. Another factor that underscores the importance of children's rights is the existence of a global framework that guarantees these rights. In this regard, the adoption of the Convention on the Rights of the Child on November 20, 1989, under the leadership of the United Nations, and its recognition by numerous states have significantly strengthened this assurance. Educational institutions play a crucial role in sustaining this legal framework and in raising awareness among children as the holders of these rights. Textbooks used in educational settings serve as primary sources in the teaching of these rights. Among these, social studies textbooks stand out as essential resources that prepare children for life. The aim of this study is to evaluate how children's rights are addressed in social studies textbooks and how they are conveyed to students. In this context, social studies textbooks were examined in terms of both textual content and visual elements to determine the extent to which children's rights are represented. This research was conducted using a qualitative research method. The data source consists of 5th and 6th grade social studies textbooks prepared in accordance with the Türkiye Century Maarif Model, which were analyzed in depth within the framework of children's rights. The data obtained from these sources were analyzed through content analysis, a component of qualitative research design. The findings indicate that the topic of children's rights is included in the "Our Living Democracy" learning domain in the 5th and 6th grade textbooks prepared according to the Türkiye Century Maarif Model. While the subject is addressed in a more introductory manner at the 5th grade level, it is treated more comprehensively at the 6th grade level. Additionally, it has been determined that visuals and activities included in the textbooks further reinforce the topic; these findings will be elaborated in detail in the findings section. In light of these findings, it has been concluded that social studies textbooks prepared in accordance with the Türkiye Century Maarif Model provide students with an adequate level of knowledge regarding children's rights within the scope of children's rights education. Furthermore, it has been observed that various activities are included in the textbooks to foster students' awareness of their rights from an early age and to develop their sense of responsibility in fulfilling their duties.

Keywords: Social studies, children's rights, children's rights education, Türkiye Century Maarif Model

Çocuk Hakları Perspektifinden Okullarda Beslenme Pratikleri ve Politika Boşlukları

Zafer Kuş [1], Saniye Zehra Teltik [1,*] & Büşra Doğu [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
teltikzehra@gmail.com

Özet

Günümüzde derinleşen sosyo-ekonomik uçurumlar, eşitsizlikler, çocukların yeterli, güvenli ve nitelikli gıdaya erişimini kısıtlayarak sistematik bir beslenme adaletsizliği ortamı yaratmaktadır. Eşitsizliklere sebep olan beslenme ortamlarının kanıtlarından biri de okullardır. Okullar öğrencilerin vakitlerinin büyük bir çoğunu geçirdiği mekanlardır. Bu çalışma, çocuk hakları perspektifinden okullarda öğrencilerin beslenme pratiklerini incelemeyi amaçlamaktadır. İncelemenin yalnızca çocuklar açısından değil diğer paydaşlar açısından da incelenmesi hedeflenmektedir. Gıdaya erişimi yalnızca çocuklar açısından değil ebeveynler açısından da ele almak çoklu bir bakış açısını yansıtacaktır .Bu doğrultuda araştırma, okul çağındaki çocukların öğle arası tüketim pratiklerini derinlemesine analiz ederek, bu süreçlerin bireysel beğenilerden ziyade aile bütçesi, okul içi düzenlemeler ve toplumdaki kökleşmiş yapısal eşitsizlikler gibi bir çok etmen tarafından nasıl şekillendirildiğini ortaya koymayı amaç edinmektedir. Araştırma, ilkokul ve ortaokul düzeyindeki öğrenciler ile ebeveynlerinin deneyimlerine odaklanan nitel bir çoklu durum çalışması olarak tasarlanacaktır. Çalışmada yer alan öğrenciler ve ebeveynler beslenme adaletsizliğinin ortaya çıkmasında kanıt niteliğinde bireylerdir. Bu bireylerin okullara dağılımı da farklılık göstermektedir. Farklı sosyo-ekonomik bağlamları temsil eden okullarda yürütülecek çalışmada veri toplama süreci, yarı yapılandırılmış görüşmeler ve gözlemler aracılığıyla gerçekleştirilecektir. Araştırmacı verileri okul çağındaki ilkokul ve ortaokul öğrencilerinden, ebeveynlerinden elde edecektir. Bu kapsamda, öğrencilerin öğle arası beslenme pratiklerinin nasıl şekillendiği, bu pratiklerin okul temelli uygulamalar, mevcut beslenme politikaları ve ailelerin ekonomik koşulları ile nasıl ilişkilendiği incelenecektir. Ayrıca, sağlıklı ve dengeli beslenmeye erişim açısından ortaya çıkan eşitsizliklerin çocuk hakları bağlamında nasıl değerlendirilebileceği analiz edilecektir. Ebeveynlerin okul temelli beslenme uygulamalarına ilişkin görüşleri de araştırmaya dâhil edilerek, çocukların beslenme sorumluluğunun aile ve okul arasında nasıl paylaşıldığı ortaya konulacaktır. Araştırma bulgularının, okullarda beslenmenin yalnızca bireysel tercihlerle sınırlı olmayan, yapısal ve politik boyutları bulunan bir süreç olduğunu göstermesi beklenmektedir. Bu bağlamda çalışma, çocukların yeterli ve dengeli beslenme hakkına erişiminde mevcut uygulamaların sınırlılıklarını tartışmayı hedeflemektedir. Araştırmadan elde edilen veriler birer öneri niteliği taşıyacaktır. Sonuç olarak bu araştırmanın, çocuk hakları temelli bir yaklaşımla okul beslenme politikalarının yeniden ele alınmasına katkı sağlaması ve eğitim ortamlarında beslenme adaletinin güçlendirilmesine, eşitsizliklerin giderilmesine yönelik politika önerileri sunmayı amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk hakları, okul, beslenme, gıda adaleti

Nutritional Practices and Policy Gaps in Schools from a Child Rights Perspective

Zafer Kuş [1], Saniye Zehra Teltik [1,*] & Büşra Doğu [1]

Abstract

Today, deepening socio-economic disparities and inequalities create an environment of systematic nutritional injustice by restricting children's access to adequate, safe, and quality food. Schools, where students spend the vast majority of their time, serve as one of the primary indicators of the nutritional environments that perpetuate these inequalities. This study aims to examine students' nutritional practices in schools through the lens of child rights. To reflect a multifaceted perspective, the research addresses the issue of food access from the viewpoint of both children and parents.Accordingly, the study seeks to conduct an in-depth analysis of school-aged children's lunchtime consumption practices, revealing how these processes are shaped by factors such as family budgets, school regulations, and deep-rooted structural inequalities, rather than merely individual preferences. The research is designed as a qualitative multiple-case study focusing on the experiences of primary and middle school students and their parents. These participants serve as vital witnesses to the emergence of nutritional injustice across diverse school settings.Conducted in schools representing various socio-economic contexts, the data collection process will involve semi-structured interviews and observations. Within this framework, the study will examine how students' lunchtime nutritional practices are formed and how these practices intersect with school-based implementations, existing nutrition policies, and families' economic conditions. Furthermore, inequalities in access to healthy and balanced nutrition will be analyzed within the context of child rights. By including parents' perspectives, the study will also reveal how the responsibility for children's nutrition is shared between the family and the school.The findings are expected to demonstrate that school nutrition is a process with structural and political dimensions that extend beyond individual choices. In this regard, the study aims to discuss the limitations of current practices concerning children's right to adequate and balanced nutrition. Ultimately, this research intends to contribute to the reconsideration of school nutrition policies through a child rights-based approach and to offer policy recommendations aimed at strengthening nutritional justice and eliminating inequalities in educational environments.

Keywords: Child rights, school nutrition, food justice

Türkiye Müzakere Programı Kulüp Müfredatının 4. Sınıf Sosyal Bilgiler Dersi ile Bütünleştirilmesinin Öğrencilerin Değerler, Etik ve Çatışma Çözüm Becerilerine Etkisi

Salime Çomaklı
Sınıf Öğretmenliği Ismet Paşa Ilkokulu
salime_akskl@hotmail.com

Özet

Bu araştırmanın amacı ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin çatışma durumlarını yapıcı biçimde yönetebilmeleri için gerekli olan müzakere becerilerini geliştirmek; açık, doğru ve iki yönlü iletişim temelli müzakere süreçlerini etkili kullanmalarını desteklemek ve aynı zamanda değerler eğitimi yoluyla etik, sosyal ve duygusal farkındalıklarını güçlendirmektir. Bu kapsamda öğrencilerin çatışma türlerini tanıma, farklılıkları uzlaşıyla yönetme, duygu ve düşüncelerini uygun davranışlarla ifade etme, problem çözme ve sorumluluk alma becerilerini yapılandırılmış kulüp faaliyetleri aracılığıyla kazanmaları hedeflenmektedir. Araştırma sürecinde ilkokul 4. sınıf öğrencilerine Türkiye Müzakere Programı Kulüp Faaliyetleri doğrultusunda ön test ve son test uygulanacak, elde edilen veriler analiz edilerek programın müzakere ve değer temelli beceriler üzerindeki etkisi bilimsel olarak değerlendirilecektir. Araştırmanın somut hedefi, ilkokul 4. sınıf öğrencilerinin müzakere ve çatışma yönetimi süreçlerinde gerekli olan iletişim, problem çözme, empati kurma, uzlaşı geliştirme ve sorumluluk alma becerilerini Türkiye Müzakere Programı Kulüp Faaliyetleri aracılığıyla güçlendirmektir. Bu doğrultuda öğrencilerin farklılıkları tanıma, duygu ve düşüncelerini uygun biçimde ifade etme, çatışma anlarında yapıcı stratejiler kullanma ve ortak karar alma süreçlerine aktif katılım sağlama yeterlikleri kazanmaları amaçlanmıştır. Proje kapsamında uygulanan ön test ve son test ölçümleriyle öğrencilerin müzakere becerilerindeki gelişimin ölçülmesi, değer temelli etkileşim biçimlerinin davranışa yansımasının incelenmesi ve geliştirilen faaliyetlerin akademik olarak etkililiğinin ortaya konması hedeflenmektedir. Araştırma ilkokul döneminin öğrencilerin sosyal, duygusal ve ahlaki gelişiminde kritik bir evre olması nedeniyle büyük önem taşımaktadır. Günümüzde öğrenciler arasında artan davranışsal sorunlar, iletişimde yaşanan kopukluklar ve çatışma durumlarının doğru yönetilememesi, müzakere becerilerinin erken yaşta kazandırılmasını zorunlu kılmaktadır. Türkiye Müzakere Programı kulüp faaliyetleriyle desteklenen bu araştırma öğrencilerin çatışmaları yapıcı yollarla çözme, duygu ve düşüncelerini uygun biçimde ifade etme, empati kurma ve uzlaşı kültürünü benimseme becerilerini geliştirmeyi hedefleyerek okul ortamında barışçıl bir etkileşim kültürü oluşturulmasına katkı sağlayacaktır. Alan yazını tarandığında ilkokul 4. sınıf düzeyinde yapılan çalışmaların sınırlı (Şevkin, 2008; Bayır& Gültekin, 2015; Koç, 2016; Yıldız, 2024; Türk, 2008) olduğu tespit edilmiştir. Özellikle Türkiye Müzakere Programı Kulüp Müfredatı kapsamında yapılan ilk çalışma olması sebebiyle büyük önem arz etmektedir. Literatürde bu kapsamda yapılan herhangi bir çalışma olmaması sebebiyle önemlidir. Araştırma Millî Eğitim Bakanlığına bağlı Erzurum İli Yakutiye ilçesinde bir ilkokulda 36 tane 4. sınıf öğrencisiyle gerçekleştirilecektir. Seçilen bir grup 4. sınıf öğrencisine Türkiye Müzakere Programı Kulüp Müfredatı anlatılacak ancak etkinlikler yaptırılmayacaktır. İkinci gruptaki öğrencilere ise müfredatta yer alan etkinlikler araştırmacı rehberliğinde uygulanacaktır. Deney grubunda yürütülen uygulamaların etkililiğini karşılaştırmak amacıyla her iki gruptaki öğrencilerin değerler, etik ve çatışma çözüm becerilerine ilişkin ön test–son test çalışması yapılacaktır. Araştırmanın sonuçlarında Türkiye Müzakere Programı Kulüp Müfredatına katılan ilkokul öğrencilerinin değerler, etik ve çatışma çözüm becerilerine

ilişkin son test puanlarının ön test puanlarına göre anlamlı düzeyde artacağı tahmin edilmektedir. Bunun yanı sıra programın özellikle öğrencilerin etik ilke farkındalığını, prososyal davranış eğilimlerini, akılcı çatışma çözüm stratejilerini ve yapıcı iletişim becerilerini geliştirmede etkili olacağı; puanlardaki artışın istatistiksel olarak anlamlı olmasının müfredatın bilişsel ve sosyal-duygusal kazanımlar üzerinde güçlü ve doğrudan bir etki oluşturacağı beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Müzakere, değerler eğitimi, çatışma çözümü

The Impact of Integrating the Türkiye Negotiation Program Club Curriculum with the 4th Grade Social Studies Course on Students' Values, Ethics, and Conflict Resolution Skills

Salime Çomaklı

Abstract

The aim of this study is to develop the negotiation skills necessary for fourth-grade elementary school students to manage conflict situations constructively; to support their effective use of negotiation processes based on open, accurate, and two-way communication; and to strengthen their ethical, social, and emotional awareness through values education. In this context, the goal is for students to acquire skills in identifying types of conflict, managing differences through compromise, expressing their feelings and thoughts through appropriate behavior, problem-solving, and taking responsibility through structured club activities. During the research process, pre- and post-tests will be administered to fourth-grade elementary school students in accordance with the Türkiye Negotiation Program Club Activities; the data obtained will be analyzed to scientifically evaluate the program's impact on negotiation and values-based skills. The specific objective of the study is to strengthen the communication, problem-solving, empathy, compromise-building, and accountability skills required for negotiation and conflict management processes among fourth-grade elementary school students through the Türkiye Negotiation Program Club Activities. In this context, the aim is for students to acquire the competencies to recognize differences, express their feelings and thoughts appropriately, use constructive strategies during conflicts, and actively participate in joint decision-making processes. The project aims to measure the development of students' negotiation skills through pre- and post-test assessments, examine how value-based interaction patterns manifest in behavior, and demonstrate the academic effectiveness of the developed activities. This research is of great importance because the elementary school period is a critical stage in students' social, emotional, and moral development. Today, increasing behavioral issues among students, communication breakdowns, and the inability to properly manage conflict situations make it imperative to instill negotiation skills at an early age. Supported by the Türkiye Negotiation Program's club activities, this research aims to develop students' abilities to resolve conflicts constructively, express their feelings and thoughts appropriately, build empathy, and embrace a culture of compromise, thereby contributing to the creation of a peaceful interaction culture within the school environment. A review of the literature revealed that studies conducted at the 4th-grade level are limited (Şevkin, 2008; Bayır & Gültekin, 2015; Koç, 2016; Yıldız, 2024; Türk, 2008). This study is of great importance, particularly as it is the first study conducted within the scope of the Türkiye Negotiation Program Club Curriculum. It is significant because there are no other studies in the literature within this scope. The research will be conducted with 36 fourth-grade students at an elementary school in the Yakutiye district of Erzurum Province, affiliated with the Ministry of National Education. A selected group of fourth-grade students will be introduced to the Türkiye Negotiation Program Club Curriculum, but no activities will be conducted. For the students in the second group, the activities included in the curriculum will be implemented under the guidance of the researcher. To compare the effectiveness of the interventions in the experimental group, a pre-test–post-test study will be conducted on both groups regarding students' values, ethics, and conflict resolution skills. The study's results are expected to show that the post-test scores of elementary school students participating in the Türkiye Negotiation Program

Club Curriculum will increase significantly compared to their pre-test scores in terms of values, ethics, and conflict resolution skills. In addition, the program is expected to be particularly effective in enhancing students' awareness of ethical principles, their propensity for prosocial behavior, their rational conflict resolution strategies, and their constructive communication skills; it is anticipated that the statistically significant increase in scores will indicate that the curriculum has a strong and direct impact on cognitive and social-emotional outcomes.

Keywords: Negotiation, values education, conflict resolution

Sanal Müze Tasarımı Yoluyla Değer Eğitimi: Sosyal Bilgiler Öğretmen Adayları Üzerine Bir Durum Çalışması

Cansu Çetinkaya Aydoğdu
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Trakya Üniversitesi
cansucetinkaya@trakya.edu.tr

Özet

Günümüzde eğitim anlayışı, yalnızca bilgi aktarımına dayalı bir yapıdan uzaklaşarak bireylerin değerler, tutumlar ve beceriler geliştirmesine odaklanan daha bütüncül bir yapıya doğru evrilmektedir. Bu dönüşüm, özellikle bireylerin toplumsal yaşam içerisinde aktif ve sorumlu bireyler olarak yer alabilmeleri açısından değer eğitiminin önemini artırmaktadır. Ancak değerlerin doğrudan aktarılabilen bilgi türleri olmaması, onların öğretimini daha karmaşık ve çok boyutlu bir süreç haline getirmektedir. Bu durum, öğrenenlerin aktif olduğu, deneyim temelli ve etkileşimli öğrenme ortamlarının önemini ön plana çıkarmaktadır. Sosyal bilgiler dersi, bireylerin toplumsal yaşamı anlamlandırmalarına yardımcı olmayı ve temel değerleri kazandırmayı amaçlayan bir ders olarak önemli bir yer tutmaktadır. Ancak değerlerin doğası gereği soyut olması, bu değerlerin öğretiminde farklı ve etkili yaklaşımlara duyulan ihtiyacı artırmaktadır. Bu çalışmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının Artsteps aracılığıyla sanal müze tasarlama sürecinde değerleri nasıl anlamlandırdıklarını incelemektir. Bu bağlamda çalışma, öğretmen adaylarının sanal müze tasarım sürecinde değerlerle nasıl karşılaştıklarını ve bu süreci nasıl deneyimlediklerini ele almaktadır. Değer öğretimi, soyut yapısı nedeniyle öğrenciler açısından çoğu zaman anlaşılması güç bir alan olarak görülmekte ve bu durum daha anlamlı ve deneyime dayalı öğrenme ortamlarına duyulan ihtiyacı artırmaktadır. Bu bağlamda, Artsteps platformu kullanılarak gerçekleştirilen sanal müze tasarımı, değerlerin görselleştirilmesi ve deneyimlenmesi açısından dikkat çeken bir uygulama alanı sunmaktadır. Araştırma, nitel bir yaklaşımla bütüncül tek durum deseni kullanılarak yürütülmüştür. Çalışma grubunu bir devlet üniversitesinde öğrenim gören sosyal bilgiler öğretmen adayları oluşturmaktadır. Veri toplama sürecinde yansıtıcı günlükler, araştırmacı gözlem notları ve yarı yapılandırılmış görüşmelerden yararlanılmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiş ve analiz sürecinde kodlar, kategoriler ve temalar oluşturulmuştur. Bulgular, sanal müze tasarım sürecinin değerlerin daha somut hale gelmesine katkı sağladığını göstermektedir. Katılımcılar değerleri yalnızca aktarmak yerine görseller ve mekânsal kurgular aracılığıyla deneyimlenebilir hale getirmiştir. Süreç ilerledikçe katılımcıların daha sorgulayıcı bir yaklaşım geliştirdikleri ve içerik seçimlerini daha bilinçli yaptıkları görülmüştür. Ayrıca bu deneyimin, öğretmen adaylarının mesleki bakışlarını etkilediği ve değer öğretimine ilişkin yaklaşımlarını yeniden düşünmelerine katkı sağladığı anlaşılmıştır. Bununla birlikte, sanal ortamın bazı sınırlılıkları da dile getirilmiştir. Sonuç olarak, Artsteps kullanılarak gerçekleştirilen sanal müze tasarım sürecinin değer öğretimini daha anlamlı ve deneyim odaklı hale getirdiği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Sanal müze, değer eğitimi, sosyal bilgiler eğitimi, öğretmen adayları, artsteps, durum çalışması

Virtual Museum Design for Values Education: A Case Study on Pre-Service Social Studies Teachers

Cansu Çetinkaya Aydoğdu

Abstract

Contemporary educational approaches have increasingly shifted from a knowledge-transmission model toward a more holistic perspective that emphasizes the development of values, attitudes, and skills. This transformation has highlighted the importance of values education in preparing individuals to become active and responsible members of society. However, since values cannot be directly transmitted as factual knowledge, their teaching constitutes a complex and multifaceted process. This complexity brings to the forefront the need for learning environments that are experiential, interactive, and learner-centered. Social studies plays a significant role in helping individuals make sense of social life and acquire fundamental values. However, the inherently abstract nature of values increases the need for more effective and alternative approaches in their teaching. The aim of this study is to examine how pre-service social studies teachers make sense of values during the process of designing virtual museums through Artsteps. In this context, the study explores how teacher candidates encounter values and how they experience this process within virtual museum design. Since values education is often perceived as difficult to comprehend due to its abstract nature, there is a growing need for more meaningful and experience-based learning environments. In this regard, virtual museum design implemented through the Artsteps platform offers a noteworthy context for visualizing and experiencing values. The study was conducted using a qualitative approach and designed as a holistic single case study. The participants consisted of pre-service social studies teachers studying at a public university. Data were collected through reflective journals, researcher observation notes, and semi-structured interviews. The data were analyzed using content analysis, and codes, categories, and themes were generated during the analysis process. The findings indicate that the virtual museum design process contributes to making values more concrete. Participants were able to transform values into experiential forms through visual elements and spatial arrangements rather than merely transmitting them. As the process progressed, participants developed a more questioning perspective and made more conscious decisions in selecting content. In addition, this experience contributed to shaping their professional perspectives and encouraged them to reconsider their approaches to values education. However, some limitations of the digital environment were also reported. In conclusion, it can be stated that the virtual museum design process conducted through Artsteps makes values education more meaningful and experience-oriented.

Keywords: Virtual museum, values education, social studies education, pre-service teachers, artsteps, case study

Atatürk'ün 10. Yıl Nutku'nun Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Değerleri Açısından İncelenmesi

Gökhan Aydoğdu [1,*] & Cansu Çetinkaya Aydoğdu [2]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Millî Eğitim Bakanlığı
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Trakya Üniversitesi
gokhanaydogdusb@gmail.com

Özet

Değer eğitimi, bireylerin yalnızca akademik bilgiyle değil, aynı zamanda toplumsal yaşam içinde anlamlı ve sorumlu bir şekilde var olabilmeleri açısından temel bir alan olarak öne çıkmaktadır. Özellikle son yıllarda eğitim politikalarında yaşanan dönüşümler, değerlerin öğretim programlarında daha görünür ve sistematik bir biçimde ele alınmasını beraberinde getirmiştir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli de bu dönüşümün önemli bir yansıması olarak değerlendirilebilir. Bu modelde değerler, yalnızca kazandırılması gereken soyut kazanımlar olarak değil, öğrencilerin deneyimleriyle ilişkilendirebilecekleri, günlük yaşamda karşılık bulabilecekleri ve zaman içinde içselleştirebilecekleri yapılar olarak ele alınmaktadır. Bu yaklaşım, değer eğitimine daha bütüncül ve anlam temelli bir bakış açısı kazandırmaktadır. Bu çerçevede tarihsel metinler, değerlerin aktarımı ve anlamlandırılması açısından dikkat çekici bir imkân sunmaktadır. Tarihsel metinler, ait oldukları dönemin düşünsel ve kültürel yapısını yansıtırken aynı zamanda günümüz değer anlayışlarıyla ilişki kurulmasına da olanak tanımaktadır. Bu yönüyle söz konusu metinler, değerlerin yalnızca teorik olarak değil, bağlamsal ve çok katmanlı bir biçimde ele alınmasına katkı sağlayabilir. Bu çalışmada, Atatürk'ün 10. Yıl Nutku'nun Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde öne çıkan değerler çerçevesinde nasıl okunabileceği üzerinde durulmaktadır. Araştırma, nitel yaklaşım doğrultusunda doküman analizi yöntemiyle yürütülmüştür. İnceleme nesnesi olarak seçilen metni, betimsel analiz tekniği kullanılarak değerlendirilmiştir. Analiz sürecinde Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde yer alan değerler bir çerçeve olarak alınmış ve metin bu değerler doğrultusunda yorumlanmıştır. Bu süreçte metindeki ifadeler dikkatle incelenmiş, tekrar eden vurgu ve anlam örüntüleri belirlenmeye çalışılmıştır. Elde edilen bulgular, nutkun birçok değere temas ettiğini düşündürmektedir. Özellikle vatanseverlik, estetik, çalışkanlık ve bilime verilen önem gibi değerlerin metinde belirgin bir şekilde öne çıktığı görülmektedir. Bunun yanında estetik duyarlılık ve insanlığa katkı gibi daha geniş perspektifli değerlerin de metin içerisinde yer bulduğu dikkat çekmektedir. Metnin dili ve söylemi, bu değerlerin yalnızca ifade edilmesiyle sınırlı kalmayıp aynı zamanda bir amaç olarak sunulduğunu düşündürmektedir. Sonuç olarak, Atatürk'ün 10. Yıl Nutku'nun değer eğitimi bağlamında yeniden ele alınmasının anlamlı olabileceği değerlendirilmektedir. Bu tür metinlerin, öğrencilerin değerleri tarihsel ve kültürel bir bağlam içinde düşünmelerine katkı sağlayabileceği söylenebilir. Çalışmanın, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli doğrultusunda yürütülecek değer eğitimi uygulamalarına farklı bir bakış açısı sunması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, değer eğitimi, doküman analizi, Atatürk'ün 10. Yıl Nutku

An Examination of Atatürk's 10th Anniversary Speech in Terms of the Values of the Türkiye Century Education Model

Gökhan Aydoğdu [1,*] & Cansu Çetinkaya Aydoğdu [2]

Abstract

Value education stands out as a fundamental field that enables individuals not only to acquire academic knowledge but also to exist in a meaningful and responsible way within social life. In recent years, transformations in educational policies have led to values being addressed more visibly and systematically within curricula. The Türkiye Century Maarif Model can be considered an important reflection of this transformation. In this model, values are not treated merely as abstract outcomes to be transmitted; rather, they are approached as structures that students can relate to their experiences, encounter in daily life, and internalize over time. This perspective brings a more holistic and meaning-oriented approach to value education. Within this framework, historical texts offer a remarkable opportunity for the transmission and interpretation of values. While reflecting the intellectual and cultural characteristics of their respective periods, historical texts also allow connections to be established with contemporary understandings of values. In this respect, such texts can contribute to addressing values not only theoretically but also in a contextual and multi-layered manner. This study focuses on how Atatürk's 10th Anniversary Speech can be interpreted within the framework of the values emphasized in the Türkiye Century Maarif Model. The research was conducted using a qualitative approach through document analysis. The selected text was examined using descriptive analysis. In the analysis process, the values included in the Türkiye Century Maarif Model were taken as a framework, and the text was interpreted accordingly. During this process, the expressions in the text were carefully analyzed, and recurring emphases and patterns of meaning were identified. The findings suggest that the speech touches upon a wide range of values. In particular, values such as patriotism, aesthetics, diligence, and the importance given to science appear to be prominently emphasized in the text. In addition, broader values such as aesthetic sensitivity and contribution to humanity are also evident. The language and discourse of the text indicate that these values are not only expressed but also presented as goals. In conclusion, it can be argued that reconsidering Atatürk's 10th Anniversary Speech within the context of value education is meaningful. Such texts may contribute to students' ability to think about values within a historical and cultural context. It is expected that this study will offer a different perspective for value education practices carried out in line with the Türkiye Century Maarif Model.

Keywords: Türkiye Century Education Model, values education, document analysis, Atatürk's 10th Anniversary

Kardeşim Ozi Çizgi Filminde Yer Alan Değerlerin İncelenmesi

Emine Güler [1,*] & Abdulkerim Demir [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
emine.ktu66@gmail.com

Özet

Araştırmanın amacı, TRT Çocuk kanalında yayımlanan Kardeşim Ozi adlı çizgi filmde yer alan değerlerin incelenmesidir. Ana karakter Ozi'nin özel gereksinimli bir birey olarak sunulması araştırmanın dikkat çeken yönlerinden biridir. Çizgi filmler, çocukların günlük yaşamlarında önemli bir yer tutmakta ve onların davranışlarını, bakış açılarını ve değer yargılarını doğrudan ya da dolaylı biçimde etkileyebilmektedir. Ayrıca çizgi filmler eğitim ortamlarında da zaman zaman destekleyici materyal olarak kullanılmaktadır. Çocukların erken yaşta karşılaştıkları medya içerikleri ise onların karakter gelişiminde ve sosyal öğrenme süreçlerinde etkili olabilmektedir. Çocuklar izledikleri karakterler, olaylar ve kurulan ilişkiler aracılığıyla birçok değeri gözlemleyerek öğrenebilmekte ve bu öğrenmeleri kendi yaşamlarına yansıtabilmektedir. Bu nedenle çocuklara yönelik hazırlanan içeriklerde hangi değerlerin yer aldığı ve bu değerlerin nasıl sunulduğu önemli bir inceleme alanı olarak görülmektedir. Çocukların değer kazanım sürecini doğrudan etkilemesi, medya içeriklerinin daha dikkatli ele alınmasını gerekli kılmaktadır. Özellikle özel gereksinimli bir karakterin merkeze alındığı yapımlarda değerlerin aktarım biçimi ayrıca önem kazanmaktadır. Değerler eğitimi açısından bakıldığında, medya içeriklerinin çocuklara somut rol modeller sunma işlevi taşıdığı ve bu nedenle her bir mesajın dikkatle ele alınması gerektiği söylenebilir. Bu açıdan Kardeşim Ozi çizgi filminde yer verilen değerlerin incelenmesi hem içerik kalitesi hem de eğitsel yönüyle önemli görülmektedir. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kapsamında planlanmıştır ve bu doğrultuda çizgi filmin yayımlanmış 26 bölümü araştırmacılar tarafından izlenerek önceden hazırlanan analiz formu aracılığıyla değerlendirilecektir. Bölümlerde saygı, sevgi, dürüstlük, sorumluluk ve dayanışma gibi temel değerlerin varlığı tespit edilerek ilgili kategorilere kaydedilecektir. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenecek ve değerlerin tekrar etme sıklıklarına göre dağılımları ortaya konulacaktır. Bu kapsamda çizgi filmde hangi değerlere daha fazla yer verildiği sistemli biçimde belirlenmiş olacaktır. Araştırma sonucunda, değerlerin sunuluş biçimiyle birlikte çocuklara nasıl aktarıldığının ortaya konulması ve değerler eğitimi açısından genel bir değerlendirme yapılması beklenmektedir. Bu yönüyle araştırmanın, özellikle çocuk gelişimi açısından, çocuklara yönelik medya içeriklerinin eğitsel açıdan incelenmesine katkı sağlaması beklenmektedir. Ayrıca alana önemli akademik katkılar sunması da öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çizgi film, değerler, değerler eğitimi, Kardeşim Ozi, içerik analizi

An Examination of the Values Presented in the Cartoon "My Brother Ozi"

Emine Güler [1,*] & Abdulkerim Demir [1]

Abstract

The aim of this research is to examine the values presented in the cartoon "My Brother Ozi," broadcast on TRT Çocuk channel. The presentation of the main character, Ozi, as an individual with special needs is one of the striking aspects of the research. Cartoons play a significant role in children's daily lives and can directly or indirectly influence their behavior, perspectives, and value judgments. Furthermore, cartoons are sometimes used as supplementary materials in educational settings. Media content that children encounter at an early age can be effective in their character development and social learning processes. Children can learn many values by observing the characters, events, and relationships they watch, and reflect this learning in their own lives. Therefore, the values included in content prepared for children and how these values are presented are considered an important area of study. The direct impact of media content on children's value acquisition process necessitates a more careful consideration of media content. The way values are conveyed is particularly important in productions that center on a character with special needs. From the perspective of values education, it can be said that media content serves the function of providing concrete role models to children, and therefore each message should be carefully considered. From this perspective, examining the values presented in the cartoon My Brother Ozi is considered important both in terms of content quality and educational aspects. The research is planned within the scope of document analysis, a qualitative research method, and accordingly, 26 published episodes of the cartoon will be watched by the researchers and evaluated using a pre-prepared analysis form. The presence of fundamental values such as respect, love, honesty, responsibility, and solidarity in the episodes will be identified and recorded in the relevant categories. The obtained data will be analyzed using the content analysis method, and the distributions of the values according to their frequency of repetition will be revealed. In this context, it will be systematically determined which values are given more prominence in the cartoon. As a result of the research, it is expected that the presentation of values and how they are conveyed to children will be revealed, and a general evaluation will be made in terms of values education. In this respect, the research is expected to contribute to the examination of media content aimed at children from an educational perspective, especially in terms of child development. It is also foreseen that it will make significant academic contributions to the field.

Keywords: Cartoon, values, values education, My Brother Ozi, content analysis

Dürüstlük Algısı Ölçeği Geliştirilmesi

Rumeysa Kirik
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
kirikrumeysa26@gmail.com

Özet

Değerler, bireylerin iç dünyasında yer alan ve davranışlara yansıdığında gözlemlenebilen, toplumsal düzeni ve kabul edilebilir davranışları belirleyen temel yapılardır. Farklı disiplinlerde çeşitli biçimlerde ele alınmaları nedeniyle değer kavramı tek bir tanımla sınırlandırılamamakta; evrensel-yerel, öznel-nesnel ve göreli-mutlak gibi farklı boyutlarda değerlendirilmektedir. Değerlerin bireyler tarafından öğrenilmesi ve davranışa dönüştürülmesi süreci değerler eğitimi kapsamında ele alınmaktadır. Değerler eğitimi, bireylerin toplumsal yaşamda uygun davranışlar geliştirmelerini sağlayan, ahlaki ve etik ilkeleri kazandırmayı amaçlayan bütüncül bir süreçtir. Ailede temelleri atılan bu süreç, okul ve sosyal çevrenin katkısıyla devam ederek bireyin karakter gelişimine ve toplumsal uyumuna önemli katkılar sunmaktadır. Değerler eğitim müfredatlar değişse de farklı yöntem ve teknikler ile tüm yeni öğretim programları içerisinde yer almıştır. Müfredat içerisindeki değerler, kendi medeniyet anlayışımızı yansıtan millî ve manevi unsurlara dayandırılmış; bununla birlikte evrensel değerler de dikkate alınmıştır. Çalışma kapsamında ele alınan değer ise dürüstlüktür. Dürüstlük; bireyin söz ve davranışlarında doğruluğu esas alması, açık ve şeffaf bir tutum sergilemesidir. Aynı zamanda her koşulda kişinin hem kendisine hem de çevresine karşı gerçeği ifade edebilme yetisi olarak da tanımlanabilir. Bu değer, yalan söyleme, aldatma ve hile gibi olumsuz davranışları dışlayarak, gerçeğe dayalı ve doğruyu esas alan tutum ve davranışları kapsamaktadır. Bunun yanı sıra dürüstlük; güvenilirlik, nezaket, hakkaniyet ve adalet gibi erdemlerle de yakın ilişki içerisindedir. Dürüstlük değerine yönelik eğitim, bireylerin karakter gelişimini güçlendirmekte ve onların toplumsal yaşamda güvenilir bireyler olarak yer almalarına katkı sunmaktadır. Dürüst bireyler, toplum içinde sağlıklı, güçlü ve olumlu ilişkiler kurabilen kişiler olarak öne çıkmaktadır. Bu nedenle dürüstlük değerinin öğretim programları aracılığıyla öğrencilere kazandırılması, önemli bir eğitim hedefi ve gereklilik olarak değerlendirilmektedir. Bu araştırmanın amacı, öğrencilerin dürüstlük değerine ilişkin algı düzeylerini belirlemektir. Bu doğrultuda dürüstlük algısını ölçmek amacıyla bir ölçek geliştirme süreci yürütülecektir. Başlangıçta oluşturulan taslak ölçek, uzman görüşleri ve pilot uygulama sonucunda kapsam geçerliliği açısından değerlendirilecek; gerekli görülen maddeler çıkarılarak, düzeltilerek ve sadeleştirilerek son haline getirilecektir. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama modeli kullanılacaktır. Araştırmanın çalışma grubunu devlet okullarında öğrenim gören 5., 6. ve 7. sınıf öğrencileri oluşturmaktadır. Katılımcılar gönüllülük esasına göre kolay ulaşılabilir örnekleme yöntemi ile belirlenecektir. Veri toplama aracı araştırmacı tarafından literatür incelemesi doğrultusunda geliştirilecektir. Bu kapsamda dürüstlük değerine ilişkin öğrenci algılarını ölçmeye yönelik madde havuzu oluşturulacaktır. Uzman görüşleri doğrultusunda kapsam geçerliliği sağlanacak ve pilot uygulama ile ölçeğin işlevselliği test edilecektir. Elde edilen veriler doğrultusunda madde analizi yapılarak ölçek son haline getirilecektir. Verilerin analizinde Açımlayıcı Faktör Analizi istatistik programı kullanılarak gerçekleştirilecek; faktör yapısı, yük değerleri, açıklanan varyans ve güvenirlik katsayıları belirlenecektir. Elde edilen yapı daha sonra Doğrulayıcı Faktör Analizi ile test edilerek model uyum indeksleri üzerinden ölçeğin yapısal geçerliliği değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Dürüstlük, dürüstlük algısı, dürüstlük algı ölçeği

Development of the Perceived Honesty Scale

Rumeysa Kirik

Abstract

Values are fundamental constructs that reside within individuals and become observable through behavior, playing a key role in shaping social order and defining acceptable conduct. Due to their treatment across different disciplines, values cannot be confined to a single definition and are instead considered a multidimensional concept encompassing dimensions such as universal–local, subjective–objective, and relative–absolute. The process through which values are learned and translated into behavior is addressed within the scope of values education. Values education is a holistic process that aims to equip individuals with moral and ethical principles and to support the development of appropriate social behaviors. While its foundations are established within the family, this process is further reinforced through schools and the broader social environment, contributing significantly to individuals' character development and social adaptation. Despite changes in curricula over time, values have consistently been integrated into educational programs through various methods and techniques. These values are grounded in national and cultural elements while also incorporating universal principles. The present study focuses on the value of honesty, which refers to an individual's commitment to truthfulness in words and actions and the ability to demonstrate openness and transparency. Honesty excludes negative behaviors such as lying, deception, and fraud, and is closely associated with virtues such as reliability, fairness, and justice. Education aimed at fostering honesty plays a critical role in strengthening character development and supporting individuals in becoming trustworthy members of society. The aim of this study is to determine students' perceptions of honesty. In this context, a scale development process will be conducted, including expert evaluation and a pilot study to ensure content validity. The research employs a quantitative survey model to describe existing conditions and examine relationships among variables. The study group consists of 5th, 6th, and 7th grade students selected through convenience sampling. Data will be collected using a researcher-developed instrument, and analyzed through Exploratory Factor Analysis and Confirmatory Factor Analysis to assess the scale's validity and reliability.

Keywords: Honesty, perception of honesty, honesty perception scale

Bir Çocuğun Gözünden Dünya: Küçük Prens Filmi ile Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Çerçevesinde Sosyal Bilgilerde Değerler ve Eleştirel Düşünme

Elvan Günel [1] & Alara Duman [1,*]
[1] Sosyal Bilgiler Eğitimi Anadolu Üniversitesi
alaraduman@anadolu.edu.tr

Özet

Toplumsal değerler ile birey ve toplum arasındaki etkileşim, Sosyal Bilgiler eğitiminin temel bileşenlerini oluşturmaktadır. Bu değerlerin bireyler tarafından içselleştirilmesi, yalnızca bilgi aktarımıyla sınırlı kalmayıp aynı zamanda deneyimsel ve anlamlandırmaya dayalı öğrenme süreçleriyle desteklenmesini gerektirmektedir. Ancak bu değerlerin yalnızca kuramsal düzeyde ele alınması, öğrencilerin gündelik yaşamlarıyla anlamlı bağlar kurma becerilerini sınırlayabilmektedir. Bu durum, öğrenilen bilgilerin kalıcılığını azaltmakta ve öğrencilerin değerleri davranışa dönüştürme süreçlerini zorlaştırmaktadır. Bu bağlamda, öğretim süreçlerinde kullanılan yöntem ve materyallerin çeşitlendirilmesi, öğrenme ortamlarının daha etkili ve işlevsel hale getirilmesi açısından önem taşımaktadır. Özellikle öğrencilerin aktif katılımını teşvik eden, onların duygu ve düşünce dünyalarına hitap eden içeriklerin tercih edilmesi, değerler eğitiminin başarısını artırabilmektedir. Bu bağlamda, görsel-işitsel materyallerin, sembolik anlatıların ve metaforik öğelerin öğretim süreçlerine entegre edilmesi, öğrencilerin bilişsel ve duyuşsal gelişimlerini bütüncül biçimde destekleyen öğrenme ortamlarının oluşturulmasına katkı sağlayabilir. Görsel-işitsel içerikler, öğrencilerin dikkatini çekme, öğrenmeye yönelik motivasyonlarını artırma ve soyut kavramları somutlaştırma açısından önemli avantajlar sunmaktadır. Aynı zamanda bu tür materyaller, öğrencilerin farklı öğrenme stillerine hitap ederek öğrenme sürecini daha kapsayıcı hale getirmektedir. Bu çerçevede Küçük Prens, çocuk bakış açısıyla sunduğu evrensel temalar aracılığıyla, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda öne çıkan değer ve becerilerle ilişkilendirilebilecek önemli bir öğretim materyali olarak değerlendirilebilir. Filmde sorumluluk, empati, dostluk ve yaşamın anlamına yönelik sorgulamalar; karakterler, olay örgüsü ve görsel anlatım unsurları aracılığıyla çok katmanlı bir biçimde ele alınmaktadır. Bu çok katmanlı yapı, öğrencilerin yalnızca yüzeysel anlamlar değil, derinlemesine düşünme becerileri geliştirmelerine de olanak tanımaktadır. Bu durum, öğrencilerin olayları farklı bakış açılarından değerlendirebilmelerine olanak tanımaktadır. Aynı zamanda öğrencilerin kendi yaşam deneyimleri ile filmde sunulan temalar arasında bağ kurmalarını kolaylaştırarak öğrenmenin anlamlı hale gelmesine katkı sunmaktadır. Karakterler, diyaloglar ve sembolik temsiller aracılığıyla sunulan temalar, öğrencilerin eleştirel düşünme becerilerini geliştirme ve empatik bir bakış açısı kazanmalarını destekleme potansiyeline sahiptir. Bununla birlikte, öğrencilerin sosyal sorunlara duyarlılık geliştirmeleri ve toplumsal sorumluluk bilinci kazanmaları açısından da önemli fırsatlar sunmaktadır. Bu bağlamda araştırma, filmin görsel-işitsel bir materyal olarak sunduğu içerik ile Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda yer alan amaç ve değerler arasındaki uyum alanlarını belirlemeyi amaçlamaktadır. Bu araştırma, nitel bir araştırma yöntemleri kapsamında doküman incelemesi deseni kullanılarak yürütülmüştür. Çalışmada elde edilen veriler tümevarımsal analiz yaklaşımıyla çözümlenmiş olup analiz sürecinde NVivo veri analizi yazılımından yararlanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli, sosyal bilgiler eğitimi, küçük prens, değerler eğitimi, görsel işitsel materyaller

A Child's Perspective on the World: Values and Critical Thinking in Social Studies within the Framework of the Türkiye Century Education Model through the Film The Little Prince

Elvan Günel [1] & Alara Duman [1,*]

Abstract

Social values and the interaction between person and society constitute fundamental components of social studies education. The internalization of these values by individuals requires not only the transmission of knowledge but also the support of experiential and meaning-making learning processes. However, addressing these values solely at a theoretical level may limit students' ability to establish meaningful connections with their everyday lives. This situation may reduce the permanence of learned knowledge and make it more difficult for students to transform values into behavior. In this context, diversifying the methods and materials used in instructional processes is important for making learning environments more effective and functional. In particular, preferring content that encourages active student participation and appeals to their emotional and cognitive worlds can increase the success of values education. In this regard, integrating audiovisual materials, symbolic narratives, and metaphorical elements into instructional processes can enhance learning environments that holistically support students' cognitive and affective development. Audiovisual content offers significant advantages in attracting students' attention, increasing their motivation to learn, and concretizing abstract concepts. Moreover, such materials make the learning process more inclusive by addressing different learning styles. Within this framework, The Little Prince can be considered a significant instructional resource that can be associated with the values and skills emphasized in the Social Studies curriculum of the Türkiye Century Education Model, as it presents universal themes from a child's perspective. In the film, themes such as responsibility, empathy, friendship, and reflections on the meaning of life are addressed in a multi-layered manner through characters, plot, and visual narrative elements. This multi-layered structure enables students to develop not only surface-level understanding but also deeper thinking skills. This allows students to evaluate events from multiple perspectives. At the same time, it facilitates students' ability to establish connections between their own life experiences and the themes presented in the film, thereby contributing to meaningful learning. The themes conveyed through characters, dialogues, and symbolic representations have the potential to enhance students' critical thinking skills and foster an empathetic perspective. Additionally, it provides important opportunities for students to develop sensitivity to social issues and to gain a sense of social responsibility. Therefore, the study aims to identify the areas of alignment between the content presented by the film as an audiovisual material and the objectives and values included in the Social Studies Curriculum of the Türkiye Century Education Model. This research is conducted using document analysis as a qualitative research method. The data obtained in the study are analyzed through an inductive approach, and NVivo data analysis software is used during the analysis process.

Keywords: The Türkiye Century Education Model, social studies education, the little prince, values education, audio-visual materials

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Değer Yönelimlerinin İncelenmesi

Yaren Ertaş [1,*] & Ahmet Durmaz [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
yarenertas2565@gmail.com

Özet

Değerler; bireylerin düşünce, tutum ve davranışlarını yönlendiren, karar alma süreçlerinde belirleyici olan ve toplumsal yaşamın anlamlandırılmasında önemli rol oynayan temel unsurlar arasında yer almaktadır. Bireylerin sahip oldukları değerler, hem bireysel hem de toplumsal düzeyde sergiledikleri davranış kalıplarını şekillendirmekte ve sosyal etkileşim süreçlerini doğrudan etkilemektedir. Bu bağlamda, öğretmen adaylarının değer yönelimlerinin farkında olmaları; gelecekte yürütecekleri eğitim-öğretim süreçlerinde etik, tutarlı ve sorumluluk sahibi yaklaşımlar geliştirmeleri açısından büyük ölçüde önem taşımaktadır. Özellikle sosyal bilgiler öğretmenlerinin değerler eğitimindeki merkezi rolü göz önünde bulundurulduğunda, bu bireylerin değer yönelimlerinin incelenmesi gerekli görülmektedir. Bu doğrultuda araştırmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının değer yönelimlerini belirlemek ve bu yönelimlerin mesleki rollerle ilişkisini çok boyutlu bir biçimde incelemektir. Araştırma, nicel araştırma yönteminde yer alan betimsel tarama modeli çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda, öğretmen adaylarının değer yönelimlerinin mevcut durumunun betimlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın evrenini sosyal bilgiler öğretmen adayları oluştururken, örneklemini gönüllülük esasına dayalı olarak farklı sınıf düzeylerinde öğrenim gören sosyal bilgiler öğretmen adayları oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak, Schwartz'ın değer kuramına dayanan ve bireylerin temel değer yönelimlerini ölçmeyi amaçlayan Portre Değerler Anketi'nin Türkçeye uyarlanmış olan ölçeği kullanılmıştır. Ölçek; güç, başarı, hazcılık, uyarılma, özyönelim, evrenselcilik, iyilikseverlik, geleneksellik, uyma ve güvenlik olmak üzere on temel değer boyutunu kapsamaktadır ve bireylerin değer önceliklerini sistematik biçimde ortaya koymayı amaçlamaktadır. Verilerin analizinde betimsel istatistik tekniklerinden yararlanılmıştır. Araştırma sürecinde katılımcıların gönüllü katılımı esas alınmış, kişisel verilerin gizliliği korunmuş ve veriler yalnızca bilimsel amaçlarla kullanılmıştır. Bu doğrultuda çalışma etik ilkelere uygun biçimde yürütülmüştür. Araştırmadan elde edilecek bulguların, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının değer yönelimlerine ilişkin kapsamlı bir çerçeve sunması ve değerler eğitimi alanına kuramsal ve uygulamalı katkılar sağlaması beklenmektedir. Ayrıca çalışmanın, öğretmen yetiştirme programlarında değer farkındalığının artırılmasına yönelik düzenlemelere katkı sunacağı düşünülmektedir. Bu çerçevede çalışma, ilgili literatürde yer alan yaklaşımlar doğrultusunda genel bir değerlendirme sunmaktadır. Elde edilen veriler, araştırma konusunun anlaşılmasına katkı sağlayacak niteliktedir. Araştırma, mevcut durumu ortaya koymaya yönelik bulgular içermektedir.

Anahtar Kelimeler: Değerler, değer yönelimleri, sosyal bilgiler öğretmen adayları, değerler eğitimi, öğretmen eğitimi

Examination of Value Orientations of Social Studies Teacher Candidates

Yaren Ertaş [1,*] & Ahmet Durmaz [1]

Abstract

Values are among the fundamental elements that guide individuals' thoughts, attitudes, and behaviors, play a decisive role in decision-making processes, and contribute to the interpretation of social life. The values individuals possess shape their behavioral patterns at both individual and societal levels and directly influence social interaction processes. In this context, awareness of value orientations among teacher candidates is to a large extent crucial for developing ethical, consistent, and responsible approaches in their future educational practices. Considering the central role of social studies teachers in values education, examining the value orientations of these individuals is considered necessary. Accordingly, the aim of this study is to determine the value orientations of social studies teacher candidates and to examine the relationship between these orientations and their professional roles from a multidimensional perspective. The study was conducted within the framework of the descriptive survey model, which is a quantitative research method. In this context, it aimed to describe the current state of teacher candidates' value orientations. The population of the study consists of social studies teacher candidates, while the sample includes social studies teacher candidates studying at different grade levels who participated on a voluntary basis. As a data collection tool, the Turkish-adapted version of the Portrait Values Questionnaire, based on Schwartz's theory of values and designed to measure individuals' basic value orientations, was used. The scale includes ten basic value dimensions: power, achievement, hedonism, stimulation, self-direction, universalism, benevolence, tradition, conformity, and security. It aims to systematically reveal individuals' value priorities. Descriptive statistical techniques were used in the analysis of the data. Throughout the research process, voluntary participation was ensured, confidentiality of personal data was protected, and the data were used solely for scientific purposes. Accordingly, the study was conducted in accordance with ethical principles. The findings of the study are expected to provide a comprehensive framework regarding the value orientations of social studies teacher candidates and to contribute to both the theoretical and practical fields of values education. In addition, the study is anticipated to support improvements in teacher education programs by increasing awareness of values.Within this framework, the study presents a general evaluation in line with the approaches in the relevant literature. The obtained data are expected to contribute to a better understanding of the research topic. The study also includes findings that reflect the current situation.

Keywords: Values, value orientations, social studies teacher candidates, values education, teacher education.

Sosyal Bilgiler Öğretiminde Değer Eğitimi Fırsat Eşitliği

Bahar Kaçan
Eğitim Fakültesi Gaziantep Üniversitesi
kacanbahar4@gmail.com

Özet

Küreselleşme, en yalın biçimiyle coğrafi olarak birbirinden uzak ve yakın mekânlar arasındaki sınırların giderek belirsizleştiği, ülkeler ve toplumlar arasında ekonomik, kültürel ve toplumsal etkileşimin arttığı bir süreçtir. Bu süreç, eğitim sistemlerini yalnızca ulusal düzeyde değil, aynı zamanda küresel dinamikler doğrultusunda yeniden şekillendirmektedir. Bu dönüşüm, özellikle eğitimde fırsat eşitliği ve değer aktarımı gibi konuları daha görünür ve tartışılır hâle getirmiştir. Sosyal Bilgiler dersi ise vatandaşlık eğitimi ve değer kazandırma işlevi nedeniyle bu tartışmaların merkezinde yer almaktadır. Bu çalışmanın amacı, Türkiye'de Sosyal Bilgiler Öğretim Programı kapsamında yer alan değer eğitiminin, farklı okul türleri ve sosyo-ekonomik koşullar çerçevesinde fırsat eşitliği açısından nasıl ele alındığını incelemektir. Araştırmanın temel problemi, programda yer alan değerlerin tüm öğrencilere eşit biçimde sunulup sunulmadığıdır. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Bu kapsamda güncel öğretim programı, ders kitapları ve ilgili akademik çalışmalar analiz edilmiştir. Veriler betimsel analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Elde edilen bulgular, öğretim programının içerik düzeyinde ortak ve standart bir değerler çerçevesi sunduğunu göstermektedir. Ancak ders kitaplarının sunumu ve literatürdeki değerlendirmeler, okul türleri ve sosyo-ekonomik koşulların değer eğitimine erişim ve nitelik açısından farklılıklar oluşturabildiğini ortaya koymaktadır. Özellikle bölgesel imkânlar ve okul türüne bağlı yapısal farklılıklar bu süreci etkileyen temel faktörler olarak öne çıkmaktadır. Sonuç olarak, Sosyal Bilgiler dersinde değer eğitimi yalnızca pedagojik bir alan değil, aynı zamanda eğitimde fırsat eşitliği bağlamında ele alınması gereken yapısal bir konudur. Bu durum, eğitim politikaları açısından önemli tartışmalar doğurmaktadır. Bu çerçevede, değer eğitiminin yalnızca içerik düzeyinde değil, uygulanma biçimi açısından da eğitim politikaları ve program geliştirme süreçleri içinde yeniden değerlendirilmesi gerekmektedir. Ayrıca öğretim programlarının sahadaki farklılıkları azaltacak şekilde daha kapsayıcı bir yapı kazanması, fırsat eşitliğinin güçlendirilmesine katkı sağlayabilir. Bu nedenle programların içerik ve uygulama bütünlüğü açısından daha sistematik biçimde ele alınması önem taşımaktadır. Bu yaklaşım, eğitimde fırsat eşitliği tartışmalarına da kuramsal katkı sunabilir ve politika yapıcılar için yol gösterici olabilir olması beklenir daha.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, değer eğitimi, fırsat eşitliği, küreselleşme, eğitim eşitliği

Value Education and Equal Opportunity in Social Studies Teaching

Bahar Kaçan

Abstract

Globalization, in its simplest form, refers to a process in which boundaries between geographically distant and proximate spaces become increasingly blurred, and economic, cultural, and social interactions among countries and societies intensify. This process is reshaping education systems not only at the national level but also in line with global dynamics. This transformation has made issues such as educational equity and value transmission more visible and open to debate. The Social Studies course, due to its role in citizenship education and value formation, stands at the center of these discussions. This study aims to examine how value education within the Turkish Social Studies Curriculum is addressed in terms of educational equity across different school types and socio-economic conditions. The main research question focuses on whether the values included in the curriculum are delivered equally to all students regardless of their background. The study employs a qualitative research design based on document analysis. In this context, the current curriculum, textbooks, and relevant academic studies were examined. The data were analyzed using descriptive analysis techniques. Findings indicate that the curriculum provides a common and standardized framework of values at the content level. However, analyses of textbooks and the literature suggest that school types and socio-economic conditions may lead to differences in the accessibility and quality of value education. In particular, regional disparities and structural differences between school types emerge as key factors influencing this process. Overall, value education in Social Studies is not only a pedagogical field but also a structural issue related to educational equity. Therefore curriculum implementation should be reconsidered in relation to both content and practice dimensions. Additionally, reducing disparities between school contexts may contribute to strengthening equality of opportunity in education. It also offers theoretical and practical contributions for policymakers and curriculum developers and future research directions in Türkiye.

Keywords: Social studies, value education, equal opportunity, globalization, educational equity

2024 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programında Yer Alan Değerlerin Ronald Inglehart'ın Kültürel Değerler Kuramı Çerçevesinde İncelenmesi

Kutay Alkız
Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Amasya Üniversitesi
kutay.alkiz@amasya.edu.tr

Özet

Değerler eğitimi, bireylerin toplumsal yaşamda kabul gören ahlaki, kültürel ve evrensel değerleri benimsemelerini ve bu değerleri davranışa dönüştürmelerini amaçlayan temel bir eğitim alanıdır. Bu bağlamda sosyal bilgiler dersi, değerler eğitiminin sistemli ve planlı bir şekilde kazandırıldığı önemli derslerden biri olarak öne çıkmaktadır. Sosyal bilgiler öğretimi, bireylerin yalnızca bilgi edinmelerini değil, aynı zamanda demokratik, sorumlu ve duyarlı vatandaşlar olarak yetişmelerini hedeflemektedir. Bu süreçte öğrencilere kazandırılan değerler, günlük yaşamla ilişkilendirilerek kalıcı öğrenmelerin oluşmasına katkı sağlamaktadır. Ayrıca değerler eğitimi, bireylerin toplumsal sorunlara karşı duyarlılık geliştirmelerine, farklılıklara saygı göstermelerine ve birlikte yaşama kültürünü benimsemelerine yardımcı olmaktadır. Bu yönüyle sosyal bilgiler dersi, değerlerin içselleştirilmesi ve davranışa dönüştürülmesi açısından önemli bir işlev üstlenmektedir. Ronald Inglehart'ın Değerler Kuramı, toplumların değer yapılarının ekonomik ve sosyo-kültürel gelişmişlik düzeyine bağlı olarak dönüşüm geçirdiğini ve bu dönüşümün "geleneksel–seküler-rasyonel" ile "hayatta kalma–kendini ifade etme" eksenleri üzerinde gerçekleştiğini ileri sürmektedir. Bu bağlamda, öğretim programlarında yer alan değerlerin analizi, toplumun değer yönelimlerinin anlaşılması açısından önemli bir gösterge sunmaktadır. Bu araştırmanın amacı, 2024 Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı'nda yer alan değerlerin, Ronald Inglehart tarafından geliştirilen kültürel değerler kuramı çerçevesinde incelenmesidir. Araştırmada nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiş olup doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Veri kaynağı olarak, 2024 Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli doğrultusunda hazırlanan Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programı (4, 5, 6, 7. sınıflar) ele alınmıştır. Veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilmiş olan "Inglehart'ın Değerler Kuramı İnceleme Formu" kullanılmıştır. Programda yer alan toplam 20 değer, Inglehart'ın değer boyutlarına göre sınıflandırılarak incelenmiştir. Araştırmada elde edilen veriler betimsel analiz yoluyla çözümlenmiştir. Araştırma sonucunda, geleneksel değerler, hayatta kalma değerleri ve kendini ifade etme değerlerlerine yer verildiği belirlenmiştir. İncelenen öğretim programında seküler-rasyonel değerler boyutuna karşılık gelen bir değere yer verilmediği tespit edilmiştir. Bununla birlikte araştırma bulguları, sosyal bilgiler dersi öğretim programında ağırlıklı olarak toplumsal düzeni, aile yapısını ve millî değerleri korumaya yönelik bir yaklaşım benimsediğini göstermektedir. Geleneksel değerler ile modern kendini ifade etme değerlerini birlikte içeren karma bir değer yapısı sergilediği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler, değerler eğitimi, Ronald Inglehart, kültürel değerler, öğretim programı

An Examination of the Values Included in the 2024 Social Studies Curriculum within the Framework of Ronald Inglehart's Cultural Values Theory

Kutay Alkız

Abstract

Values education is a fundamental field of education that aims to enable individuals to adopt moral, cultural, and universal values accepted in social life and to transform these values into behavior. In this context, the social studies course stands out as one of the important subjects in which values education is systematically and purposefully imparted. Social studies education aims not only to provide individuals with knowledge but also to raise them as democratic, responsible, and sensitive citizens. In this process, the values imparted to students contribute to the formation of permanent learning by being associated with daily life. In addition, values education helps individuals develop sensitivity toward social issues, respect differences, and adopt a culture of coexistence. In this respect, the social studies course plays an important role in the internalization of values and their transformation into behavior. Ronald Inglehart's Values Theory suggests that the value structures of societies undergo transformation depending on their level of economic and socio-cultural development, and that this transformation occurs along the axes of "traditional–secular-rational" and "survival–self-expression." In this context, the analysis of the values included in curricula provides an important indicator for understanding the value orientations of society. The aim of this study is to examine the values included in the 2024 Social Studies Curriculum within the framework of the cultural values theory developed by Ronald Inglehart. In the study, a qualitative research approach was adopted, and the document analysis method was used. As the data source, the Social Studies Curriculum (Grades 4, 5, 6, and 7), prepared within the scope of the 2024 Century of Türkiye Education Model, was examined. As a data collection tool, the "Inglehart Values Theory Analysis Form" developed by the researcher was used. A total of 20 values included in the program were analyzed by classifying them according to Inglehart's value dimensions. The data obtained in the study were analyzed through descriptive analysis. As a result of the research, it was determined that traditional values, survival values, and self-expression values were included. It was also found that no value corresponding to the secular-rational dimension was explicitly included in the examined curriculum. In addition, the findings indicate that the social studies curriculum predominantly adopts an approach aimed at preserving social order, family structure, and national values. It can be stated that the curriculum exhibits a hybrid value structure that includes both traditional values and modern self-expression values.

Keywords: Social studies, values education, Ronald Inglehart, cultural values, curriculum

Değerler Eğitiminde Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öz Yeterlik ve Tutumları

Esra Nihlenur Şen [1], Eylem Çoban [2,*], Büşra Nur Turan [3] & Bayram Tay [4]
[1] Sınıf Öğretmenliği Balıkesir Üniversitesi
[2] Temel Eğitim Bölümü Gaziantep Üniversitesi
[3] Temel Eğitim Bölümü Erciyes Üniversitesi
[4] Sınıf Öğretmenliği Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
eeyleemcoban@gmail.com

Özet

Değerler eğitimi; toplumsal yaşama etkin katılımı destekleyen, birlikte yaşama kültürünü mümkün kılan ve etik değerlere sahip bireylerin yetişmesinde önemli rol üstlenen bir süreçtir. Bu süreçte okul, değerlerin planlı ve sistemli biçimde kazandırıldığı temel kurumlardan biri olarak öne çıkmaktadır. Özellikle ilkokul yılları, öğrencilerin kişilik gelişimi ve temel değerleri içselleştirmeleri açısından kritik bir dönemdir. Bu nedenle ilkokul düzeyinde yürütülen değerler eğitimi uygulamalarında sınıf öğretmenlerine önemli sorumluluklar düşmektedir. Değerler eğitimi sürecinin en önemli uygulayıcılarından biri olarak görev alan sınıf öğretmenlerinin yetiştirilmesinde, sınıf öğretmeni adaylarının değer eğitimine ilişkin öz yeterlik ve tutumlarının belirlenmesi önemli görülmektedir. Değerler eğitimine yönelik sınıf öğretmeni adaylarının öz yeterlik ve tutumlarını ve öz yeterlikleri ile tutumları aralarındaki ilişkiyi incelemeyi amaçlayan araştırma, nicel araştırma modellerinden ilişkisel tarama ile yürütülmüştür. Araştırmanın örneklemini, tipik durum örneklemesi yöntemiyle belirlenen ve sınıf öğretmenliği lisans programının son sınıfında öğrenim gören 407 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırma verileri "Kişisel Bilgi Formu", "Sınıf Öğretmenlerinin Değerler Eğitimi Öz-Yeterlik Ölçeği" ile "Değer Eğitimine Yönelik Tutum Ölçeği" aracılığıyla toplanmıştır. Elde edilen veriler SPSS 29 programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Verilerin normalliğinin kontrol edilmesinin ardından çalışmada betimsel istatistikler, tek örneklem t-testi, Pearson korelasyon analizi, basit doğrusal regresyon ve çoklu doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre sınıf öğretmeni adaylarının değer eğitimi öz yeterlikleri ve değer eğitimine yönelik tutumlarının istatistiksel olarak anlamlı biçimde yüksek ve olumlu düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sınıf öğretmeni adaylarının değer eğitimi öz-yeterlik ölçeğinde en yüksek ortalamaya sahip oldukları maddeler arasında "Öğrencilerimin bireysel farklılıklarını dikkate alabilirim." ifadesi yer alırken, en düşük ortalamaya sahip maddeler arasında ise "Değerler eğitimi için değerlere uygun ölçme aracı geliştirebilirim." ifadesinin bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Değer eğitimine yönelik tutum ölçeğinde en yüksek ortalamaya sahip madde "İnsanların değerleri yaşadığı ve yaşattığını görmek çok hoşuma gider." maddesi iken en düşük ortalamaya sahip oldukları maddenin ise "Değer temalı filmleri takip ederim." olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sınıf öğretmeni adaylarının değer eğitimi öz yeterlikleri ve değer eğitimine yönelik tutum düzeyleri arasında pozitif yönlü, anlamlı ve yüksek düzeyde ilişki olduğu saptanmıştır. Değer eğitimine yönelik tutumun değer eğitimi öz yeterliğinin en güçlü yordayıcısı olduğu; buna ek olarak yalnızca en yüksek düzeyde ilgi ve en yüksek düzeyde inancın öz yeterliği anlamlı biçimde artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen adaylarının öz yeterlik ve tutumları arasında yüksek ilişki bulunması ve tutumun öz yeterliğin güçlü yordayıcı olması sonucuna dayanarak öğretmen adaylarına olumlu tutum geliştirici öğrenme ortamları oluşturulabilir. Bu bağlamda değer eğitimi önemini vurgulayan ve öğretmen adaylarına deneyimler sağlayan öğrenme süreçlerinin tasarlanması önerilebilir. Benzer çalışmaların, farklı örneklem gruplarında gerçekleştirilmesi ve araştırmaların nitel bulgularla da desteklenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sınıf öğretmeni adayları, değer eğitimi, öz yeterlik, tutum

Self-Efficacy and Attitudes of Pre-Service Primary School Teachers Toward Values

Esra Nihlenur Şen [1], Eylem Çoban [2,*], Büşra Nur Turan [3] & Bayram Tay [4]

Abstract

Values education is a process that supports active participation in social life, enables a culture of coexistence, and plays a significant role in raising individuals with ethical values. In this process, schools stand out as one of the primary institutions where values are systematically and intentionally taught. In particular, the primary school years constitute a critical period for students' personality development and the internalization of fundamental values. Therefore, primary school teachers assume important responsibilities in implementing values education. In preparing these teachers—who are among the key practitioners of the values education process—it is considered important to determine pre-service teachers' self-efficacy and attitudes toward values education. This study aims to examine pre-service primary school teachers' self-efficacy and attitudes toward values education, as well as the relationship between these variables. The research used a correlational survey design, a quantitative research method. The sample consisted of 407 pre-service teachers enrolled in the final year of an undergraduate program in primary school teaching, selected through typical case sampling. Data were collected using a "Personal Information Form," the "Values Education Self-Efficacy Scale for Primary School Teachers," and the "Attitude Scale Toward Values Education." The data were analyzed using SPSS 29 software. Following the assessment of normality, descriptive statistics, one-sample t-test, Pearson correlation analysis, simple linear regression, and multiple linear regression analyses were employed. Findings showed that pre-service teachers demonstrated strong self-efficacy and positive attitudes toward values education. Among self-efficacy responses, the highest score indicated confidence in addressing students' individual differences, while the lowest reflected less confidence in developing assessment tools for values education. In attitude responses, enjoying seeing people live by values received the highest score, whereas following films with value-related themes received the lowest score. A strong, significant relationship was found between pre-service teachers' self-efficacy and their attitudes toward values education. Attitude toward values education emerged as the strongest predictor of self-efficacy. In addition, only the highest levels of interest in values education and the strongest belief that values education is a teacher's responsibility were found to significantly increase self-efficacy. Given the strong relationship between self-efficacy and attitudes, and the predictive role of attitudes, it is recommended that learning environments be designed to foster positive attitudes among pre-service teachers. In this context, instructional processes that emphasize the importance of values education and provide experiential learning opportunities should be developed. Furthermore, conducting similar studies with different sample groups and supporting findings with qualitative data are recommended.

Keywords: Pre-service primary school teachers, values education, self-efficacy, attitude

Sosyal Bilgiler Öğretmen Eğitiminde Demokratik Kültür Yetkinliklerinin Geliştirilmesi: Bir Eylem Araştırması

Papatya Demir [1,*] & Selda Şan [2]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Kahramanmaraş Sütçü Imam Üniversitesi
[2] Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Sosyal Bilgiler Eğitimi Ana Bilim Dalı Ege Üniversitesi
demirpapatya@gmail.com

Özet

Nitel eylem araştırması olarak tasarlanan bu çalışma, Avrupa Konseyi'nin Demokratik Kültür Yetkinlikleri Referans Çerçevesi'nin (RFCDC) sosyal bilgiler öğretmen eğitiminde demokratik kültür yetkinliklerinin geliştirilmesine nasıl katkı sağladığını incelemektedir. Alanyazında, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının demokratik kültür yetkinliklerinin geliştirilmesine odaklanan eylem araştırması çalışmaların sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. Bu çalışma, söz konusu boşluğu Türkiye bağlamında RFCDC temelli bir öğretim tasarımı üzerinden ele alarak hem demokratik kültürün geliştirilmesine hem de öğretmen eğitimi literatürüne uygulama temelli bir katkı sunmayı amaçlamaktadır. Bu doğrultuda araştırma, öğretmen adaylarının mevcut demokratik kültür yetkinliklerini ortaya koymayı ve RFCDC temelli etkinliklerin bu yetkinliklerin gelişimine nasıl katkı sağladığını incelemeyi hedeflemektedir. Araştırma kapsamında, Türkiye'de bir devlet üniversitesinde öğrenim gören sosyal bilgiler öğretmen adaylarıyla dokuz hafta süren deneyimsel bir öğretim süreci yürütülmüştür. Süreçte diyalojik pedagoji, sorgulamaya dayalı öğrenme etkinlikleri ve P4C (Çocuklar için Felsefe) oturumları kullanılmıştır. Veri toplama sürecinde yansıtıcı günlükler, sınıf içi gözlemler, öğretim materyalleri ile ön ve son yansıtma metinlerinden yararlanılmıştır. Elde edilen veriler tümevarımsal tematik analiz yöntemiyle çözümlenmiş; katılımcıların bilişsel, duyuşsal ve davranışsal dönüşümleri bütüncül bir yaklaşımla incelenmiştir. Araştırmanın bulguları, katılımcıların başlangıçta demokrasiyi ağırlıklı olarak seçim ve kurumsal yapılar üzerinden tanımladıklarını; süreç sonunda ise çoğulculuk, ifade özgürlüğü, hesap verebilirlik ve hukukun üstünlüğü gibi temel demokratik ilkeleri içeren daha kapsamlı bir anlayış geliştirdiklerini göstermektedir. Ayrıca katılımcılar, demokrasiyi yalnızca bir yönetim biçimi olarak değil, gündelik etkileşimlerde ortaya çıkan etik ve ilişkisel bir pratik olarak yeniden kavramsallaştırmıştır. RFCDC temelli ve diyalojik öğrenme ortamlarının analitik düşünme, kültürlerarası açıklık, yurttaşlık sorumluluğu ve işbirlikçi eğilimleri desteklediği; özellikle gerekçelendirme, farklı bakış açılarını değerlendirme ve ortak karar alma süreçlerinde belirgin gelişimler sağladığı belirlenmiştir. Tüm bunlar, demokratik kültür yetkinliklerinin aktarım yoluyla değil; diyalog, bilişsel çelişki ve ortak sorgulama süreçleri aracılığıyla geliştiğini ortaya koymaktadır. Bu yönüyle RFCDC, yalnızca kuramsal bir çerçeve değil, öğretmen eğitiminde dönüştürücü bir pedagojik araç olarak işlev görmektedir. Araştırma, öğretmen eğitimi programlarında diyalojik ve katılımcı öğrenme ortamlarının sistematik biçimde yapılandırılmasının önemine işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: RFCDC, demokratik vatandaşlık eğitimi, diyalojik pedagoji, kültürlerarası yetkinlik, öğretmen eğitimi, eylem araştırması

Developing Democratic Culture Competencies in Social Studies Teacher Education: An Action Research Study

Papatya Demir [1,*] & Selda Şan [2]

Abstract

This qualitative action research study examines how the Council of Europe's Reference Framework of Competences for Democratic Culture (RFCDC) contributes to the development of democratic culture competences in social studies teacher education. Existing research indicates that action research studies focusing on the development of democratic culture competences among preservice social studies teachers remain limited. Addressing this gap, the present study adopts an RFCDC-based instructional design within the Turkish context, aiming to contribute both to the advancement of democratic culture and to the teacher education literature through a practice-oriented perspective. Accordingly, the study seeks to identify preservice teachers' existing democratic culture competences and to examine how RFCDC-based activities contribute to their development. The study was conducted with preservice social studies teachers enrolled at a public university in Türkiye and involved a nine-week experiential learning process. The instructional design incorporated dialogic pedagogy, inquiry-based learning activities, and Philosophy for Children (P4C) sessions. Data were collected through reflective journals, classroom observations, instructional artefacts, and pre- and post-reflection texts. The data were analysed using inductive thematic analysis, allowing for a holistic examination of participants' cognitive, affective, and behavioural transformations. The findings indicate that participants initially conceptualised democracy primarily in terms of elections and institutional structures. By the end of the process, however, they developed a more comprehensive understanding encompassing core democratic principles such as pluralism, freedom of expression, accountability, and the rule of law. Moreover, participants reconceptualised democracy not merely as a form of governance, but as an ethical and relational practice embedded in everyday interactions. RFCDC-based, dialogic learning environments supported the development of analytical reasoning, intercultural openness, civic responsibility, and collaborative dispositions. In particular, participants demonstrated noticeable improvements in their ability to justify claims, engage with diverse perspectives, and participate in collective decision-making processes. Overall, the findings suggest that democratic culture competences are not effectively fostered through transmissive approaches, but through dialogue, cognitive dissonance, and collective inquiry. In this respect, the RFCDC functions not only as a conceptual framework but also as a transformative pathway for pedagogical practice in teacher education. The study highlights the importance of systematically integrating dialogic and participatory learning environments into teacher education programmes.

Keywords: RFCDC, democratic citizenship education, dialogic pedagogy, intercultural competence, teacher education, action research

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarıyla İnsan Hakları Öğretimine Yönelik Uygulamalı Etkinliklerin Yansıtıcı Değerlendirilmesi

Filiz Zayimoğlu Öztürk [1,*] & Nazlı Begüm Güven [2]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Ordu Üniversitesi
[2] Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilgiler Eğitimi Bilim Dalı Ordu Üniversitesi
filizzayimogluozturk@gmail.com

Özet

İnsan hakları eğitimi, demokratik toplumların sürdürülebilirliği açısından bireylerde hak, sorumluluk ve adalet bilincinin geliştirilmesini hedefleyen temel eğitim alanlarından biridir. İnsan hakları, bireylerin doğuştan sahip oldukları ve insan onuruna dayanan evrensel değerleri ifade etmekte olup bu hakların bilinmesi, korunması ve günlük yaşamda uygulanması eğitim yoluyla mümkün olmaktadır. Bu nedenle insan hakları eğitimi yalnızca bireylere haklarını öğretmekle sınırlı kalmamakta; aynı zamanda bireylerin farklılıklara saygı duyan, demokratik değerlere bağlı ve aktif vatandaşlar olarak yetişmelerine katkı sağlamaktadır. Özellikle sosyal bilgiler öğretimi, bireylerin insan hakları, demokrasi ve vatandaşlık değerlerini kavramalarında önemli bir rol üstlenmektedir. Sosyal bilgiler dersi, bireylere toplumsal yaşamın temel değerlerini kazandırmayı amaçlayan disiplinler arası bir alan olması bakımından insan hakları eğitiminin etkili biçimde ele alınabileceği önemli bir öğrenme ortamı sunmaktadır. Bu bağlamda öğretmen adaylarının insan hakları öğretimine ilişkin pedagojik bilgi ve deneyim kazanmaları, ileride gerçekleştirecekleri öğretim uygulamalarının niteliği açısından kritik bir öneme sahiptir. Öğretmen adaylarının yalnızca kuramsal bilgiye sahip olmaları değil, aynı zamanda insan hakları konularını sınıf ortamında nasıl ele alacaklarına ilişkin uygulama deneyimi kazanmaları da önem taşımaktadır. Ancak öğretmen yetiştirme süreçlerinde insan hakları öğretiminin çoğu zaman kuramsal düzeyde ele alındığı ve uygulamaya dayalı deneyimlerin sınırlı kaldığı görülmektedir. Bu araştırmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmen adaylarına yönelik olarak insan hakları öğretimine ilişkin uygulamalı etkinliklerin yürütülmesi ve bu süreçte öğretmen adaylarının deneyimlerinin yansıtıcı değerlendirmeler aracılığıyla incelenmesidir. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımına dayalı olarak tasarlanmış olup araştırmada durum çalışması deseni kullanılmıştır. Durum çalışması, belirli bir bağlam içinde gerçekleşen bir olgunun ayrıntılı ve derinlemesine incelenmesine olanak sağlaması bakımından bu araştırmanın amacıyla uyumlu görülmüştür. Çalışma grubu, bir devlet üniversitesinin eğitim fakültesinde sosyal bilgiler öğretmenliği programında öğrenim gören öğretmen adaylarından oluşacaktır. Katılımcıların belirlenmesinde gönüllülük esas alınacaktır. Araştırma sürecinde toplam dört ders saatini kapsayan uygulamalı etkinlikler gerçekleştirilecektir. Uygulama kapsamında öğretmen adaylarıyla insan hakları öğretimine yönelik rol oynama, vaka analizi, hak temelli tartışma ve küçük grup etkinlikleri gibi katılımcı öğretim yöntemlerine dayalı etkinlikler yürütülecektir. Bu etkinlikler aracılığıyla öğretmen adaylarının insan haklarına ilişkin farkındalık geliştirmeleri, hak ihlallerini değerlendirebilmeleri ve insan hakları öğretimine yönelik öğretim yaklaşımları hakkında deneyim kazanmaları hedeflenmektedir. Her ders sonunda öğretmen adaylarından hazırlanan yansıtıcı değerlendirme formu aracılığıyla süreçte yaşadıkları deneyimler, öğrendikleri kavramlar, karşılaştıkları güçlükler ve insan hakları öğretimine ilişkin algıları hakkında görüşleri alınacaktır. Araştırma verileri, öğretmen adaylarının yazılı yansıtıcı formlarından elde edilecek olup nitel veri analizi yöntemlerinden içerik analizi yöntemi ile çözümlenecektir. Analiz sürecinde öğretmen adaylarının insan hakları öğretimine ilişkin farkındalıkları, pedagojik yaklaşımları ve uygulamalı etkinliklere yönelik

değerlendirmeleri kodlanarak temalar halinde ortaya konacaktır. Araştırma sonucunda, uygulamalı insan hakları öğretimi etkinliklerinin öğretmen adaylarının hak temelli düşünme becerileri, sınıf içi öğretim uygulamalarına yönelik fikirleri ve insan hakları öğretimine ilişkin farkındalıkları üzerindeki etkisinin ortaya konması beklenmektedir. Ayrıca çalışmanın, sosyal bilgiler öğretmenliği programlarında insan hakları öğretiminin uygulamaya dayalı öğrenme deneyimleri ile desteklenmesine yönelik öneriler sunarak alana katkı sağlaması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İnsan hakları eğitimi, sosyal bilgiler öğretimi, öğretmen adayları, yansıtıcı değerlendirme, uygulamalı öğretim etkinlikleri

Reflective Evaluation of Applied Activities for Human Rights Education with Social Studies Teacher Candidates

Filiz Zayimoğlu Öztürk [1,*] & Nazlı Begüm Güven [2]

Abstract

Human rights education is one of the fundamental areas of education that aims to develop awareness of rights, responsibilities, and justice in individuals for the sustainability of democratic societies. Human rights express the universal values that individuals are born with and that are based on human dignity. Knowing, protecting, and applying these rights in daily life is possible through education. Therefore, human rights education is not limited to teaching individuals their rights; it also contributes to the development of individuals as active citizens who respect differences and are committed to democratic values. Social studies education, in particular, plays an important role in helping individuals understand human rights, democracy, and citizenship values. As an interdisciplinary field that aims to instill the fundamental values of social life in individuals, the social studies course provides an important learning environment where human rights education can be effectively addressed. In this context, it is critically important for teacher candidates to gain pedagogical knowledge and experience related to human rights education for the quality of their future teaching practices. It is important for teacher candidates not only to have theoretical knowledge but also to gain practical experience on how to address human rights issues in the classroom. However, it is observed that human rights education is often addressed at a theoretical level in teacher training processes, and practice-based experiences are limited. The purpose of this research is to conduct practical activities related to human rights education for social studies teacher candidates and to examine their experiences through reflective evaluations during this process. The research is designed based on a qualitative research approach and uses a case study design. The case study is considered compatible with the purpose of this research as it allows for a detailed and in-depth examination of a phenomenon occurring within a specific context. The study group will consist of teacher candidates studying in the social studies teaching program at the education faculty of a state university. Voluntariness will be the basis for determining participants. During the research process, practical activities covering a total of four class hours will be carried out. Within the scope of the application, activities based on participatory teaching methods, such as role-playing, case analysis, rights-based discussion, and small group activities related to human rights education, will be conducted with teacher candidates. Through these activities, it is aimed that teacher candidates develop awareness of human rights, are able to evaluate rights violations, and gain experience in teaching approaches to human rights education. At the end of each lesson, teacher candidates will be asked for their opinions on their experiences during the process, the concepts they learned, the difficulties they encountered, and their perceptions of human rights education through a reflective evaluation form prepared for them. The research data will be obtained from the written reflective forms of the teacher candidates and will be analyzed using the content analysis method from qualitative data analysis methods. During the analysis process, the teacher candidates' awareness of human rights education, pedagogical approaches, and evaluations of practical activities will be coded and presented in themes. The research aims to reveal the impact of applied human rights education activities on teacher candidates' rights-based thinking skills, their ideas about classroom teaching practices, and their awareness of human rights education. Furthermore, the study aims to contribute to the field by offering recommendations for supporting

human rights education in social studies teacher education programs through practice-based learning experiences.

Keywords: Human rights education, social studies teaching, teacher candidates, reflective assessment, practical teaching activities

Sosyal Bilgiler Dersinde Etkinlik Temelli İnsan Hakları Öğretiminin Öğrenci Deneyimlerine Yansıması: Yansıtıcı Günlükler Üzerine Bir İnceleme

Zekerya Akkuş [1] & Hasibe Otal [2,*]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Atatürk Üniversitesi
[2] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Siirt Üniversitesi
hasibe.otal@siirt.edu.tr

Özet

Bu araştırmanın amacı, sosyal bilgiler dersinde gerçekleştirilen etkinlik temelli insan hakları öğretiminin öğrencilerin deneyimlerine nasıl yansıdığını yansıtıcı günlükler aracılığıyla incelemektir. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan yapılandırılmış yansıtıcı günlük formu kullanılmıştır. Bu bağlamda, yansıtıcı günlükler aracılığıyla öğrencilerin öğrenme süreçleri, duygusal tepkileri ve düşünsel gelişimleri analiz edilmiştir. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı doğrultusunda durum çalışması deseninde yürütülmüştür. Çalışma grubunu İnsan Hakları ve Demokrasi Eğitimi dersini alan sosyal bilgiler 4. sınıf öğretmen adayları oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak öğrencilerin ders sürecinde tuttukları yansıtıcı günlükler kullanılmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle incelenmiş; öğrenci ifadeleri kodlanarak bulgulanmıştır. Günlükler, öğrencilerin etkinlikler sırasında yaşadıkları deneyimleri, karşılaştıkları güçlükleri, öğrendikleri yeni kavramları ve insan haklarına dair kişisel yorumlarını içermektedir. Bu yöntem, öğrencilerin öğrenme sürecine dair öznel bakış açılarını ortaya koyması açısından önemlidir. Araştırma bulguları, etkinlik temelli öğretimin öğrencilerde yüksek düzeyde katılım ve motivasyon sağladığını göstermektedir. Özellikle rol oynama, tartışma, problem çözme ve grup çalışması gibi etkinlikler, öğrencilerin insan haklarını somut örnekler üzerinden kavramalarına yardımcı olmuştur. Öğrenciler, günlüklerinde bu etkinliklerin kendilerini düşündürdüğünü, empati kurmalarını sağladığını ve farklı bakış açılarını anlamalarına katkıda bulunduğunu ifade etmişlerdir. Ayrıca, etkinlikler aracılığıyla öğrencilerin insan haklarını yalnızca hukuki bir kavram olarak değil, günlük yaşamın ayrılmaz bir parçası olarak algıladıkları görülmüştür. Yansıtıcı günlükler, öğrencilerin öğrenme sürecinde öz değerlendirme yapmalarına da olanak tanımıştır. Öğrenciler, insan haklarıyla ilgili kendi tutumlarını sorgulamış, ders öncesi ve sonrası düşüncelerindeki değişimleri fark etmişlerdir. Bu durum, etkinlik temelli öğretimin yalnızca bilgi aktarımı değil, aynı zamanda değerler eğitimi açısından da güçlü bir araç olduğunu ortaya koymaktadır. Öğrencilerin yazılarında sıkça vurgulanan bir diğer nokta ise, insan haklarının toplumsal barış, eşitlik ve adalet için vazgeçilmez olduğuna dair farkındalıklarının artmasıdır. Sonuç olarak, çalışma etkinlik temelli insan hakları öğretiminin öğretmen adaylarının öğrenme deneyimlerini zenginleştirdiğini, eleştirel düşünme ve empati becerilerini geliştirdiğini ortaya koymaktadır. Yansıtıcı günlükler, bu sürecin öğretmen adaylarının üzerindeki etkilerini görünür kılmakta ve öğretim yöntemlerinin etkililiğini değerlendirmek için güçlü bir araç sunmaktadır. Araştırma, öğretmen adayları ve eğitimciler için insan hakları öğretiminde etkinlik temelli yaklaşımların önemini vurgulamakta; öğrencilerin aktif katılımını, değerler eğitimiyle bütünleşmiş bir öğrenme sürecini teşvik etmektedir.

Anahtar Kelimeler: İnsan hakları eğitimi, sosyal bilgiler öğretimi, yansıtıcı günlük, etkinlik temelli öğrenme

The Impact of Activity-Based Human Rights Education in Social Studies Classes on Student Experiences: A Study of Reflective Journals

Zekerya Akkuş [1] & Hasibe Otal [2,*]

Abstract

The purpose of this study is to examine, through reflective journals, how activity-based human rights education conducted in social studies classes is reflected in students' experiences. A structured reflective journal form prepared by the researcher was used as the data collection tool in the study. In this context, students' learning processes, emotional responses, and cognitive development were analyzed through reflective journals. The research was conducted as a case study following a qualitative research approach. The study group consisted of fourth-year social studies teacher candidates taking the Human Rights and Democracy Education course. The data collection tool used was the reflective journals kept by the students during the course. The data obtained were analyzed using content analysis; student statements were coded to identify findings. The journals contain the students' experiences during activities, the challenges they faced, the new concepts they learned, and their personal reflections on human rights. This method is significant in that it reveals the students' subjective perspectives on their learning process. Research findings indicate that activity-based instruction fosters high levels of engagement and motivation among students. In particular, activities such as role-playing, discussion, problem-solving, and group work have helped students understand human rights through concrete examples. In their reflective journals, students noted that these activities prompted them to reflect, fostered empathy, and helped them understand different perspectives. Additionally, it was observed that through these activities, students perceive human rights not merely as a legal concept but as an integral part of daily life. Reflective journals also enabled students to engage in self-assessment during the learning process. Students examined their own attitudes toward human rights and noticed changes in their thoughts before and after the lessons. This demonstrates that activity-based instruction is not merely a tool for knowledge transfer but also a powerful tool for values education. Another point frequently emphasized in the students' writings is the increased awareness that human rights are indispensable for social peace, equality, and justice. In conclusion, the study demonstrates that activity-based human rights education enriches pre-service teachers' learning experiences and enhances their critical thinking and empathy skills. Reflective journals make the effects of this process on pre-service teachers visible and provide a powerful tool for evaluating the effectiveness of teaching methods. The research emphasizes the importance of activity-based approaches in human rights education for teacher candidates and educators; it encourages students' active participation and a learning process integrated with values education.

Keywords: Human rights education, social studies education, reflective journal, activity-based learning

Sosyal Bilgiler Dersinde Özel Gereksinimli Öğrencilerin Değerlendirilmesi: Öğretmenlerin Uygulamaları ve Algıları

Fatih Pala
Oltu Bilim ve Sanat Merkezi Millî Eğitim Bakanlığı
e-r-z-u-r-u-m-25@hotmail.com

Özet

Kapsayıcı eğitim anlayışı doğrultusunda, özel gereksinimli öğrencilerin genel eğitim sınıflarında akranlarıyla birlikte öğrenim görmeleri hedeflenmekte; bu durum öğretim sürecinin yanı sıra ölçme ve değerlendirme uygulamalarında da çeşitli uyarlamaları gerekli kılmaktadır. Sosyal Bilgiler dersi, çok boyutlu yapısı, soyut kavram içeriği ve bilişsel, duyuşsal ve sosyal becerilere yönelik kazanımları nedeniyle özel gereksinimli öğrencilerin değerlendirilmesi açısından ayrı bir önem taşımaktadır. Ancak alanyazın incelendiğinde, Sosyal bilgiler dersinde özel gereksinimli öğrencilerin değerlendirilmesine yönelik öğretmen uygulamaları ve bu sürece ilişkin algıların yeterince ele alınmadığı görülmektedir. Bu bağlamda araştırmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmenlerinin özel gereksinimli öğrencilerin değerlendirilmesine yönelik kullandıkları ölçme-değerlendirme yöntemlerini, yaptıkları uyarlamaları ve bu sürece ilişkin algılarını incelemektir. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımlarından fenomenoloji deseni doğrultusunda yürütülmüştür. Çalışma grubunu, ortaokul düzeyinde sosyal bilgiler derslerine giren ve sınıflarında kaynaştırma/bütünleştirme öğrencisi bulunan 12 sosyal bilgiler öğretmeni oluşturmaktadır. Katılımcılar, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yoluyla belirlenmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu; öğretmenlerin kullandıkları ölçme-değerlendirme yöntemleri, değerlendirme sürecinde yaptıkları uyarlamalar, karşılaştıkları güçlükler ve çözüm önerilerine ilişkin sorulardan oluşmaktadır. Elde edilen veriler, tematik analiz yöntemiyle analiz edilmiştir. Araştırma bulguları, öğretmenlerin özel gereksinimli öğrencileri değerlendirirken çoğunlukla yazılı sınav, kısa cevaplı sorular ve çoktan seçmeli testler gibi geleneksel ölçme araçlarını kullandıklarını göstermektedir. Bazı öğretmenlerin performans görevleri, gözlem ve sözlü değerlendirme gibi alternatif ölçme yöntemlerine yer verdikleri ancak bu uygulamaların sınırlı ve sistematik olmadığı belirlenmiştir. Değerlendirme sürecinde yapılan uyarlamaların ise genellikle soru sayısını azaltma, sınav süresini uzatma ve sözlü destek sağlama gibi bireysel öğretmen inisiyatifine dayalı düzenlemeler olduğu tespit edilmiştir. Öğretmenlerin büyük bir kısmı, ölçme ve değerlendirme sürecinde yeterli rehberlik alamadıklarını, hazır materyal eksikliği yaşadıklarını ve hizmet içi eğitim ihtiyacı duyduklarını ifade etmiştir. Ayrıca değerlendirme uygulamalarının çoğunlukla bireyselleştirilmiş eğitim programları (BEP) ile yeterince ilişkilendirilmediği ortaya konmuştur. Araştırma sonuçları, Sosyal Bilgiler dersinde özel gereksinimli öğrencilerin değerlendirilmesine yönelik uygulamaların geliştirilmesi gerektiğini göstermektedir. Bu doğrultuda, öğretmenlere yönelik ölçme-değerlendirme odaklı hizmet içi eğitimlerin artırılması, Sosyal bilgiler dersine özgü uyarlanmış ölçme araçlarının geliştirilmesi ve değerlendirme sürecinin BEP'lerle daha sistematik biçimde ilişkilendirilmesi önerilmektedir. Bu çalışmanın, kapsayıcı eğitim bağlamında Sosyal bilgiler öğretiminde değerlendirme uygulamalarına yönelik farkındalık oluşturması ve alan yazınına katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler eğitimi, özel gereksinimli öğrenciler, ölçme ve değerlendirme, kaynaştırma/bütünleştirme eğitimi, öğretmen algıları, değerlendirme uyarlamaları

Assessment of Students with Special Needs in Social Studies: Teachers' Practices and Perceptions

Fatih Pala

Abstract

In line with the principles of inclusive education, students with special needs are expected to learn together with their peers in general education classrooms; this situation necessitates various adaptations not only in the instructional process but also in assessment and evaluation practices. The social studies course holds particular importance in terms of assessing students with special needs due to its multidimensional structure, abstract conceptual content, and learning outcomes targeting cognitive, affective, and social skills. However, a review of the literature reveals that teachers' assessment practices and perceptions regarding the evaluation of students with special needs in Social Studies have not been sufficiently examined. In this context, the aim of the study is to investigate the assessment methods used by Social Studies teachers in evaluating students with special needs, the adaptations they implement, and their perceptions of this process. The study was conducted using a phenomenological design within the qualitative research approach. The study group consisted of 12 social studies teachers teaching at the middle school level who had inclusive students in their classrooms. Participants were selected through criterion sampling, one of the purposive sampling methods. Data were collected using a semi-structured interview form developed by the researcher. The interview form included questions regarding the assessment methods used by teachers, the adaptations made during the assessment process, the challenges encountered, and suggested solutions. The data obtained were analyzed using thematic analysis. The findings indicate that teachers predominantly use traditional assessment tools such as written exams, short-answer questions, and multiple-choice tests when evaluating students with special needs. Although some teachers reported using alternative assessment methods such as performance tasks, observation, and oral assessment, these practices were found to be limited and unsystematic. The adaptations made during the assessment process generally consisted of teacher-initiated arrangements such as reducing the number of questions, extending exam duration, and providing verbal support. The majority of teachers stated that they received insufficient guidance in assessment and evaluation, experienced a lack of ready-to-use materials, and needed in-service training. Furthermore, assessment practices were found to be insufficiently aligned with individualized education programs (IEPs). The results of the study suggest that assessment practices for students with special needs in Social Studies need to be improved. Accordingly, it is recommended to increase assessment-focused in-service training for teachers, develop adapted assessment tools specific to the Social Studies course, and establish a more systematic alignment between assessment processes and IEPs. This study is expected to raise awareness of assessment practices in social studies education within the context of inclusive education and contribute to the existing literature.

Keywords: Social studies education Students with special needs Assessment and evaluation Inclusive education / Mainstreaming (Inclusion) Teachers' perceptions Assessment adaptations

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin BEP ile İlgili Görüşleri Amasya İli Örneği

Alime Nurgül Eriç [1,*] & Hakan Örten [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
nurer839@gmail.com

Özet

Bu çalışmanın amacı, sosyal bilgiler öğretmenlerinin Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) hakkındaki bilgi düzeylerini, uygulama süreçlerine yönelik görüşlerini ve karşılaştıkları sorunları incelemektir. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması desenine uygun olarak yürütülmüştür "Çalışma grubunu Amasya ilinde farklı okullarda görev yapan yedi sosyal bilgiler öğretmeni (dört kadın ve üç erkek) oluşturmaktadır. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formları aracılığıyla toplanmış ve içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Elde edilen bulgulara göre öğretmenlerin büyük bir kısmı BEP'in Çalışmaya katılan öğretmenler bireyselleştirilmiş eğitimi, öğrencinin gelişim aşamalarına uygunluğu, ilgi, istek ve ihtiyaçlarına göre hazırlanması gereken bir eğitim yaklaşımı olarak yorumlamaktadır. Bireyselleştirilmiş eğitim programının bireyin yalnızca akademik gelişimine katkı sağlamadığını, topluma adapte olma sürecini artırmak için sosyal gelişimini destekleyici bir süreç olduğunu vurgulamaktadır. BEP sürecinin, öğrencinin kendi ve yakın sosyal çevresi ile sağlıklı iletişim kurmasını destekleyen ve toplumsal kabulünün artırıldığı bir süreç olarak vurgulamışlardır. Bu süreç sadece sınıf içinde gerçekleşmemekte öğrencinin aktif yaşamsal becerilerine de olumlu katkı sunduğunu ifade etmişlerdir. Çalışmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenleri Bireyselleştirilmiş eğitim programı uygulama sürecinde çeşitli zorluklarla karşılaştıklarını ifade etmektedir. Bu zorluklar arasında zaman yetersizliği, sınıf mevcutlarının kalabalık olması, BEP hazırlama konusunda yeterli hizmet içi eğitim alınmaması ve materyal eksikliği öne çıkmaktadır. Ayrıca bazı öğretmenler, BEP sürecinde rehberlik servisleri, ve ailelerle iş birliğinin yeterince sağlanamadığını belirtmiştir. Öğretmenler, BEP uygulamalarının daha etkili olabilmesi için hizmet içi eğitimlerin artırılması, ders materyallerinin çeşitlendirilmesi ve okul içi iş birliğinin güçlendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Bununla birlikte, sosyal bilgiler dersinin doğası gereği soyut kavramlar içermesi, BEP sürecinde farklı öğretim yöntem ve tekniklerinin kullanımını gerekli kılmaktadır. Amasya ilinde yapılan bu çalışma sosyal bilgiler öğretmenlerinin BEP'e yönelik olumlu tutumlara sahip oldukları ancak uygulamada desteklenmeye ihtiyaç duydukları belirlenmiştir. Görevdeki öğretmenlere yönelik olarak düzenli aralıklarla verilecek hizmet içi seminer ve atölye çalışmaları aracılığıyla öğretmenlerin güncel özel eğitim uygulamalarıyla tanıştırılması sağlanmalıdır. Bunun yanı sıra, okul yöneticileri ve diğer paydaşların da BEP sürecine aktif şekilde dâhil edilmeleri ve öğretmenlere bu süreçte destek vermeleri teşvik edilmelidir. Özellikle aile katılımının sistematik olarak izlenip yapılandırıldığı, öğretmen-aile iş birliğinin somut eylem planlarıyla geliştirildiği modellerin uygulanması, özel gereksinimli çocukların eğitiminde bütüncül bir yaklaşımın benimsenmesini kolaylaştıracaktır. Son olarak, sosyal bilgiler dersinin işlendiği eğitim kurumlarında sürece dayalı değerlendirme sistemlerinin yerleştirilmesi ve bu süreçlerin dijital portfolyo, gelişim formları ve yapılandırılmış gözlem araçlarıyla desteklenmesi BEP'in etkinliğini artırmaya yönelik somut adımlar arasında yer almalıdır. Bu doğrultuda öğretmenlere yönelik uygulamalı eğitimlerin artırılması ve sistemsel düzenlemelerin yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler öğretmeni, BEP, program

Social Studies Teachers' Views on IEP: The Case of Amasya Province

Alime Nurgül Eriç [1,*] & Hakan Örten [1]

Abstract

The purpose of this study is to examine social studies teachers' level of knowledge regarding the Individualized Education Program (IEP), their views on the implementation processes, and the challenges they face. The research was conducted using the case study design, one of the qualitative research methods. The study group consisted of seven social studies teachers (four women and three men) working in different schools in Amasya Province. Data were collected using semi-structured interview forms and analyzed using content analysis. According to the findings, a majority of the teachers interpret individualized education as an approach that should be designed in accordance with the student's developmental stages, interests, needs, and expectations. They emphasize that the Individualized Education Program contributes not only to the academic development of the individual but also supports their social development, facilitating adaptation to society. Teachers highlighted that the IEP process supports students in establishing healthy communication with their immediate social environment and enhances their social acceptance. They also stated that this process is not limited to the classroom but positively contributes to the development of students' active life skills. Social studies teachers participating in the study reported encountering various challenges during the implementation of the IEP. These challenges include limited time, overcrowded classrooms, insufficient in-service training on preparing IEPs, and a lack of instructional materials. Additionally, some teachers noted that collaboration with guidance services and families is not sufficiently established during the IEP process. Teachers emphasized that in order to make IEP practices more effective, there is a need to increase in-service training opportunities, diversify instructional materials, and strengthen in-school collaboration. Moreover, due to the nature of the social studies course, which involves abstract concepts, the use of diverse teaching methods and techniques becomes necessary within the IEP process. The study conducted in Amasya revealed that social studies teachers have positive attitudes toward IEPs; however, they require further support in practice. It is recommended that teachers be introduced to current special education practices through regular in-service seminars and workshops. In addition, school administrators and other stakeholders should be actively involved in the IEP process and encouraged to support teachers. Furthermore, implementing models that systematically monitor family involvement and enhance teacher-family collaboration through concrete action plans will facilitate the adoption of a holistic approach in the education of children with special needs. Finally, establishing process-based assessment systems in educational institutions where social studies courses are taught, and supporting these processes with digital portfolios, development forms, and structured observation tools are among the concrete steps to increase the effectiveness of IEPs. In line with these findings, it is recommended to expand practical training opportunities for teachers and to implement necessary systemic improvements.

Keywords: Social studies teacher, education, BEP

Özel Yetenekli Öğrencilerin Bilimsel Yazım Sürecine Katılımının Öğrenciler Üzerindeki Etkisi: Veli Görüşlerinin İncelenmesi Yazar Bilgileri:

Başak Göfner
Eğitim Personeli Millî Eğitim Akademisi - Haydarpaşa
basakince2@gmail.com

Özet

Araştırmanın temel amacı, Bilim ve Sanat Merkezlerinde (BİLSEM) eğitim alan özel yetenekli öğrencilerin bilimsel yazım ve proje hazırlama süreçlerine aktif katılımlarının, gelişim alanları üzerindeki etkilerini veli perspektifinden derinlemesine incelemektir. Özel yetenekli bireylerin potansiyellerini gerçekleştirmelerinde bilimsel üretim süreçlerinin kritik bir rol oynadığı bilinmektedir. Bu çalışma, öğrencilerin teorik bilgiyi pratiğe dökme ve akademik bir ürün ortaya koyma deneyimlerinin aile ortamındaki yansımalarını ortaya koymayı hedeflemektedir. Araştırmada nitel araştırma yaklaşımlarından durum çalışması deseni benimsenmiştir. Çalışma grubu, Bilim ve Sanat Merkezinde eğitim gören, 10–14 yaş aralığındaki 10 özel yetenekli öğrencinin ebeveynlerinden oluşmaktadır. Çalışmaya dahil edilen ebeveynlerin çocukları, gönüllü olarak 6 ay boyunca haftada 4 ders saati süren "Bilimsel Yazım ve Proje Hazırlama" atölyesine katılmıştır. Bu süreçte öğrenciler, bilimsel yazım kurallarını teorik olarak öğrenmenin yanı sıra; Çocuk Kongresi, TÜBİTAK ve TEKNOFEST gibi ulusal platformlardaki kongre ve yarışmalara katılarak uygulama tecrübesi kazanmışlardır. Veri toplama aracı olarak, araştırmacı tarafından geliştirilen ve beş açık uçlu sorudan oluşan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşmeler aracılığıyla velilerin; çocuklarının atölye süreci boyunca ve sonrasında bilişsel, duyuşsal ve sosyal alanlarda sergiledikleri değişimlere dair gözlemleri kayıt altına alınmıştır. Elde edilen veriler betimsel analiz tekniği ile çözümlenmiş; veriler kodlanarak anlamlı temalar ve alt temalar altında sistematik bir biçimde sınıflandırılmıştır. Araştırmanın bulguları, bilimsel yazım sürecinin öğrenciler üzerinde çok boyutlu ve olumlu etkiler yarattığını göstermektedir. Veliler, çocuklarının bu süreçte "bilim insanı" kimliğini içselleştirdiklerini, özgüvenlerinin belirgin düzeyde arttığını ve kendilerini daha değerli hissettiklerini ifade etmişlerdir. Bilişsel açıdan; araştırma yapma, eleştirel düşünme, sorgulama ve planlı çalışma becerilerinde ilerleme kaydedildiği gözlemlenmiştir. Ayrıca, öğrencilerin edindikleri bilgileri günlük yaşam sorunlarına uyarlayabildikleri ve sabır geliştirme gibi duyuşsal becerilerde güçlendikleri vurgulanmıştır. Yazılı ve sözlü ifade yeteneğindeki gelişim ile öğrenmeye yönelik içsel motivasyonun artışı, veliler tarafından paylaşılan diğer dikkat çekici bulgulardır. Sonuç olarak, ulusal yarışmalarla desteklenen bilimsel üretim temelli atölyelerin, özel yetenekli öğrencilerin akademik ve kişisel gelişimlerini desteklemede etkili bir araç olduğu saptanmıştır. Bu doğrultuda, eğitim programlarında süreç odaklı projelere daha fazla yer verilmesi ve ailelerin bu süreçlere rehberlik düzeyinde dahil edilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Özel yetenekli öğrenciler, bilimsel yazım, proje hazırlama, veli görüşleri, bilimsel süreç becerileri

Examining the Effects of Participation in the Scientific Writing Process on Gifted Students: Parent Perspectives

Başak Göfner

Abstract

The primary objective of this study is to conduct a comprehensive examination of the effects of gifted students' active participation in scientific writing and project preparation processes on their developmental domains, based on parental perspectives. It is widely recognized that scientific production processes play a critical role in the self-actualization of gifted individuals. This research aims to reveal how the experiences of students in transforming theoretical knowledge into practice and creating academic products are reflected within the family environment. The study employed a qualitative research approach with a case study design. The study group consisted of the parents of 10 gifted students, aged 10–14, attending a Science and Art Center (BİLSEM). The children of the parents included in the study participated in a "Scientific Writing and Project Preparation" workshop designed and implemented by the researcher for 6 months, 4 lesson hours per week. During this period, students both learned the rules of scientific writing theoretically and gained practical experience by participating in national competitions such as Child Congress, TUBITAK, and TEKNOFEST. A semi-structured interview form consisting of five open-ended questions developed by the researcher was used as the data collection tool. Through these interviews, parents' observations regarding the changes exhibited by their children in cognitive, affective, and social domains during and after the workshop process were recorded. The data obtained were analyzed using descriptive analysis techniques; the data were coded and systematically classified under meaningful themes and sub-themes. The findings of the research indicate that the scientific writing process has multi-dimensional and positive effects on students. Parents stated that their children internalized a "scientist" identity during this process, their self-confidence increased significantly, and they felt more valuable. Cognitively, progress was observed in research, critical thinking, inquiry, and organized study skills. Furthermore, it was emphasized that students were able to adapt the knowledge they acquired to daily life problems and strengthened affective skills such as developing patience. Improvement in written and oral expression skills, along with an increase in intrinsic motivation for learning, were other remarkable findings shared by parents. In conclusion, it has been determined that scientific production-based workshops supported by national competitions are an effective tool in supporting the academic and personal development of gifted students. Accordingly, it is recommended to include more process-oriented projects in educational programs and to involve families in these processes at a guidance level.

Keywords: Gifted students, scientific writing, project preparation, parent perspectives, scientific process skills

Sosyal Bilgiler Dersi Öğretiminde; Özel Öğrenme Güçlüğü ve Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Tanılı Öğrencilere Yönelik Yaklaşımlar

Selim Göker
Sınıf Öğretmenliği Kayakyolu Ilkokulu
selimgoker@outlook.com

Özet

Sosyal bilgiler dersi; okuma, anlama, yorumlama, dikkat sürdürme, analiz yapma ve sosyal yaşama ilişkin kavramları ilişkilendirme becerilerini kapsayan çok yönlü bir öğretim alanıdır. Bu yönüyle tarih, coğrafya, vatandaşlık ve toplumsal yaşam becerilerini de kapsayan çok yönlü bir derstir. Ancak özel öğrenme güçlüğü ve dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu bulunan öğrenciler, dersin yoğun sözel içeriği, uzun metin yapıları, kronolojik bilgi sıralamaları ve dikkat gerektiren etkinlikleri nedeniyle çeşitli akademik güçlükler yaşayabilmektedir. Bu çalışma, sosyal bilgiler dersinde özel öğrenme güçlüğü ve dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan öğrenciler için etkili olduğu belirlenen iyi uygulama örneklerini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi kapsamında alan yazını taraması yapılmış; kapsayıcı eğitim, özel eğitim ve sosyal bilgiler öğretimi alanındaki güncel çalışmalar değerlendirilmiştir. İncelemeler sonucunda çoklu duyusal öğretim yöntemleri, görsel destekli materyaller, kısa ve net yönergeler, etkin katılımı artıran oyunlaştırma teknikleri ve teknoloji destekli uygulamaların öğrencilerin öğrenme süreçlerine olumlu katkı sağladığı belirlenmiştir. Okul dışı öğrenme ortamları (tarihî ve doğal mekânların ziyaret edilmesi) ve sanal müze gezi etkinliklerinin öğrenmenin kalıcılığına etkisi gözlemlenmiştir. Özellikle kavram haritaları, zaman şeritleri, drama etkinlikleri, akran destekli öğrenme uygulamaları ve sesli okuma çalışmalarının öğrencilerin dikkatini sürdürmede ve bilgiyi anlamlandırmada etkili olduğu görülmüştür. Bunun yanında öğretmenin sınıf içi düzenlemeleri, öğrencinin dikkat süresine uygun etkinlik planlaması, alternatif ölçme-değerlendirme yöntemlerinin kullanılması ve olumlu pekiştireçlere yer verilmesi öğrenme sürecini destekleyen önemli uygulamalar arasında yer almaktadır. Öğrencilerin bireysel farklılıklarına uygun hazırlanan öğretim ortamlarının akademik başarıyı artırdığı, derse yönelik kaygıyı azalttığı ve sosyal katılımı güçlendirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Sonuç olarak, sosyal bilgiler dersinde kapsayıcı eğitim anlayışı doğrultusunda geliştirilen iyi uygulamaların özel öğrenme güçlüğü ve dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu olan öğrencilerin eğitim süreçlerine önemli katkılar sunduğu değerlendirilmektedir. Öğrencilere birebir verilen destek eğitim odasındaki derslerin de akademik başarıyı destekleyeceğinden destek eğitim odası uygulamasına önem verilmesi önerilmektedir. Yine öğretmenlerin bu konuda hizmet içi eğitimlerle desteklenmesi ve ders materyallerinin bu öğrenciler için erişebilir biçimde hazırlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, özel öğrenme güçlüğü, dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğu, kapsayıcı eğitim, iyi uygulamalar, özel eğitim

Approaches to Teaching Social Studies to Students Diagnosed with Specific Learning Disabilities and Attention Deficit Hyperactivity Disorder

Selim Göker

Abstract

Social studies is a multifaceted teaching area encompassing reading, comprehension, interpretation, sustained attention, analysis, and the ability to relate concepts to social life. In this respect, it is a versatile subject that also includes history, geography, civics, and social life skills. However, students with specific learning disabilities and attention deficit hyperactivity disorder (ADHD) may experience various academic difficulties due to the subject's intensive verbal content, long text structures, chronological information sequences, and activities requiring attention. This study aims to examine examples of good practices identified as effective for students with specific learning disabilities and ADHD in social studies instruction. The research utilized a qualitative research method, including a literature review; current studies in the fields of inclusive education, special education, and Social Studies teaching were evaluated. The reviews revealed that multisensory teaching methods, visually supported materials, short and clear instructions, gamification techniques that increase active participation, and technology-supported applications positively contribute to students' learning processes. The impact of out-of-school learning environments (visits to historical and natural sites) and virtual museum tours on learning retention was observed. In particular, concept maps, timelines, drama activities, peer-supported learning applications, and reading aloud exercises were found to be effective in maintaining students' attention and understanding information. In addition, the teacher's classroom arrangements, activity planning appropriate to the student's attention span, the use of alternative assessment methods, and the inclusion of positive reinforcement are among the important practices supporting the learning process. It was concluded that teaching environments prepared to suit the individual differences of students increase academic achievement, reduce anxiety related to the lesson, and strengthen social participation. In conclusion, it is evaluated that good practices developed in line with the inclusive education approach in social studies lessons make significant contributions to the educational processes of students with specific learning disabilities and attention deficit hyperactivity disorder. It is recommended that the practice of providing one-on-one support to students in support education rooms be emphasized, as these lessons will also support academic success. Furthermore, it is suggested that teachers receive in-service training on this subject and that teaching materials be prepared in an accessible format for these students.

Keywords: Social studies, specific learning disabilities, attention deficit and hyperactivity disorder, ınclusive education, best practices, special education

Sosyal Bilgiler Eğitiminde Harita Konulu Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi: Bir Betimsel İçerik Analizi

Hasan Günal [1,*] & Şulenur Bilge [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Balıkesir Üniversitesi
hasangunal@balikesir.edu.tr

Özet

Tarih ve coğrafya konularının önemli bir yer tuttuğu sosyal bilgiler eğitiminde bir öğretim materyali olarak haritaların önemli bir yeri bulunmaktadır. Çünkü sosyal bilgiler dersinde haritaların etkili bir şekilde kullanılarak öğrencilerin harita okuryazarlık becerisine sahip olmalarının sağlanması daha aktif bir öğrenme ortamının oluşturulabilmesi yanında öğrencilere birçok beceri ve yeterliliği kazandırabilme potansiyeline sahiptir. Bu nedenden dolayı bu araştırmanın amacı Türkiye'de sosyal bilgiler/tarih eğitiminde önemli bir yere sahip olan haritaları konu edinen lisansüstü tezlerin incelenmesidir. Nitel bir anlayışın benimsendiği araştırma, betimsel içerik analizi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın amacı doğrultusunda incelenen tezlere Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nin veri tabanından "sosyal bilgiler", "harita" ve "harita okuryazarlığı" anahtar kelimeleriyle ulaşılmıştır. Araştırmada söz konusu tezler "yıl", "üniversite", "tür", "araştırma yöntemi", araştırma yaklaşımı", "araştırma deseni", "çalışma grubu" ve "veri toplama aracı" açısından incelenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen veriler tablolar halinde frekans ve yüzdeleriyle birlikte sunulmuştur. Bulgular konuyla ilgili en fazla tezin Gazi Üniversitesi'nde yapıldığını ortaya koymaktadır. Bunun yanında alanda yapılan ilk tezin 2005 ve son tezin de 2026 tarihli olduğu görülmektedir. Ayrıca ulaşılan lisansüstü tezlerin çok önemli bir bölümünün yüksek lisans seviyesinde olduğu anlaşılmaktadır. Nitel ve nicel araştırma yaklaşımlarının eşit sayıda işe koşulduğu tez çalışmalarında, karma araştırma yönteminin de benimsendiği tespit edilmiştir. Söz konusu tezlerde en fazla tarama desenine yer verilirken bunu sırasıyla doküman analiziyle yarı deneysel desenlerin takip ettiği belirlenmiştir. Araştırmacılar incelenen tez çalışmalarında çalışma grubu olarak en fazla sosyal bilgiler öğrencilerine yer verirken, bunu aynı sıklıkla sosyal bilgiler öğretmenleri, öğretmen adayları ile dokümanların takip ettiği anlaşılmıştır. Bunun yanında sadece bir tez çalışmasının özel öğretim öğrencileriyle yürütüldüğü ve sosyal bilgiler öğretim üyelerinin çalışma grubunda yer aldığı herhangi bir çalışmanın bulunmadığı belirlenmiştir. Son olarak söz konusu çalışmalarda veri toplama aracı olarak en fazla formlardan yararlanıldığı bunu test ve ölçeklerin takip ettiği görülmüştür. Araştırma sonucunda elde edilen bulgular doğrultusunda başta akademisyenler ve özel öğretim öğrencilerinin çalışma grubunu oluşturduğu daha fazla çalışma yapılması olmak üzere bazı önerilere yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler eğitimi, tarih eğitimi, harita, harita okuryazarlığı, lisansüstü tez

An Examination of Postgraduate Theses on Maps in Social Studies Education: A Descriptive Content Analysis

Hasan Günal [1,*] & Şulenur Bilge [1]

Abstract

In social studies education, where history and geography hold a significant place, maps have an important role as a teaching material. Because in social studies classes, ensuring that students acquire map literacy skills through the effective use of maps has the potential not only to create a more active learning environment but also to equip students with many skills and competencies. For this reason, the aim of this study is to examine postgraduate theses that focus on maps, which play a significant role in social studies and history education in Türkiye. The study, which adopted a qualitative approach, was conducted using descriptive content analysis. In line with the research objective, the theses examined were accessed from the database of the Higher Education Council National Thesis Center using the keywords "social studies," "map," and "map literacy." In this study, the theses in question were examined in terms of "year", "university", "type", "research method", "research approach", "research design", "study group" and "data collection tool". The data obtained from the research are presented in tables along with frequencies and percentages. The findings indicate that the largest number of theses on this subject have been completed at Gazi University. In addition, it can be seen that the first thesis in this field was completed in 2005 and the most recent one in 2026. It is also evident that a significant portion of the postgraduate theses accessed are at the master's level. It has been observed that in thesis studies where qualitative and quantitative research approaches are employed in equal measure, a mixed-methods research approach is also adopted. It was determined that the most frequently used design in the theses in question was the survey design, followed by document analysis and quasi-experimental designs, respectively. It was found that, in the theses examined, researchers most frequently included social studies students as their study group, followed by social studies teachers and teacher candidates with equal frequency. Furthermore, it was determined that only one thesis study was conducted with special education students, and there were no studies in which social studies faculty members were part of the study group. Finally, it was observed that forms were the most frequently used data collection tool in these studies, followed by tests and scales. Based on the findings of the study, some recommendations have been made, primarily including the need for further studies with a working group comprised of academics and special education students.

Keywords: Social studies education, history education, maps, map literacy, postgraduate thesis

Türkiye'de Sosyal Bilgiler Eğitiminde Sözlü Tarihle İlgili Yapılan Lisansüstü Tezlerin Eğilimleri

Hasan Günal [1,*] & Eda Acar [1]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Balıkesir Üniversitesi
hasangunal@balikesir.edu.tr

Özet

Sözlü tarih; geçmişle ilgili önemli bir veri toplama yöntemi ve bir tarih yazım şekli olmasının yanı sıra 2005 yılından itibaren sosyal bilgiler ve tarih öğretim programlarında yer bulmaya başlayan önemli bir öğretim yöntemidir. Bu çalışmanın amacı da Türkiye'de son yıllarda yerel tarihle birlikte adını sıklıkla duyuran sözlü tarihle ilgili yapılan tezlerin eğilimlerini ortaya koyabilmektir. Nitel bir anlayışla yürütülen araştırmada betimsel içerik analizi yöntemi işe koşulmuştur. Araştırmada ele alınan tezler Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi veri tabanından "sosyal bilgiler", "sözlü", "tarih" ve "sözlü tarih" anahtar kelimeleri kullanılarak elde edilmiştir. Araştırmada ele alınan tezler "yıl", "üniversite", "tür", "araştırma yöntemi", araştırma yaklaşımı", "araştırma deseni", "çalışma grubu" ve "veri toplama aracı" boyutlarıyla incelenmiştir. Araştırma sonucunda ulaşılan veriler frekans ve yüzdelerin yer aldığı tablolarla sunulmuştur. Bulgular sözlü tarihle ilgili en fazla tezin Marmara Üniversitesinde gerçekleştirildiğini, bu üniversiteyi aynı sıklıkla Gazi, Gaziosmanpaşa, Recep Tayyip Erdoğan ve Uşak üniversitelerinin takip ettiğini göstermektedir. Bununla birlikte konuyla ilgili ilk tezin 2002, en fazla tezin 2019 ve son tezin de 2025 yıllarında yapıldığı tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen dikkat çekici bulgulardan biri de alandaki tezlerin ağırlıklı olarak yüksek lisans seviyesinde olmasıdır. Söz konusu tezler büyük oranda nitel araştırma yaklaşımıyla yürütülürken az sayıda çalışmada da karma ve nicel araştırma yaklaşımlarının benimsendiği görülmüştür. Araştırmacıların yürüttüğü çalışmalarda en fazla kullandıkları desenlerin durum çalışması, eylem araştırması ve fenomonoloji olduğu anlaşılmıştır. Araştırmacıların yaptıkları tezlerinde çalışma grubu olarak en fazla sosyal bilgiler öğrencilerinden yararlandıkları, bunu sırasıyla sosyal bilgiler öğretmenleri ve dokümanların takip ettiği belirlenmiştir. Ayrıca söz konusu çalışmalarda sosyal bilgiler öğretmen adaylarıyla yalnızca bir çalışmanın yapıldığı ve sosyal bilgiler öğretim üyeleriyle herhangi bir çalışmanın yürütülmediği görülmüştür. Son olarak sözlü tarihle ilgili tezlerde araştırmacıların en fazla kullandıkları veri toplama araçlarının ise sırasıyla form, test ve öğrenci ürünü olduğu anlaşılmıştır. Araştırmada ulaşılan bulgulara yönelik olarak başta öğretmen adayları ve sosyal bilgiler öğretim üyeleriyle daha fazla çalışma yapılması olmak üzere bazı öneriler getirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler eğitimi, tarih eğitimi, sözlü tarih, betimsel içerik analizi, lisansüstü tez

Trends in Postgraduate Theses on Oral History in Social Studies Education in Türkiye

Hasan Günal [1,*] & Eda Acar [1]

Abstract

Oral history, besides being an important method of collecting data about the past and a form of historical writing, is also an important teaching method that has been included in social studies and history curricula since 2005. The aim of this study is to reveal the trends in theses on oral history, a subject that has become increasingly prominent in Türkiye in recent years, alongside local history. This study, conducted with a qualitative approach, employed the descriptive content analysis method. The theses included in the research were obtained from the Higher Education Council National Thesis Center database using the keywords "social studies", "oral", "history" and "oral history". The theses examined in the study were analyzed in terms of "year", "university", "type", "research method", "research approach", "research design", "study group" and "data collection tool". The data obtained from the research is presented in tables showing frequencies and percentages. The findings indicate that the highest number of theses on oral history were completed at Marmara University, followed by Gazi, Gaziosmanpaşa, Recep Tayyip Erdoğan, and Uşak Universities, which are on par with it in terms of frequency. It was found that the first thesis on this topic was completed in 2002, the largest number of theses in 2019, and the most recent thesis in 2025. One of the notable findings of the study is that the majority of theses in this field are at the master's level. While most of these theses were conducted using a qualitative research approach, a small number of studies also adopted mixed and quantitative research approaches. It has been found that the most commonly used research designs in studies conducted by researchers are case studies, action research, and phenomenology. It has been determined that in their theses, researchers most frequently used social studies students as their study group, followed by social studies teachers and documents, respectively. Furthermore, it was observed that only one study was conducted with social studies teacher candidates and no studies were carried out with social studies faculty members in the aforementioned studies. Finally, it was found that the most frequently used data collection tools by researchers in theses related to oral history were, in order, forms, tests, and student-produced materials. Based on the findings of the study, some recommendations have been made, primarily regarding the need for further research involving teacher candidates and social studies faculty members.

Keywords: Social studies education, history education, oral history, descriptive content analysis, postgraduate thesis

Türkiye'de Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programındaki Tartışmalı ve Hassas Konular Üzerine Yapılan Tezlerin Değerlendirilmesi

Hakan Önal [1], Hayret Başaran [2,*] & Yuşa Yıldız [3]
[1] Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Balıkesir Üniversitesi
[2] Sosyal Bilimler Enstitüsü Balıkesir Üniversitesi
[3] Coğrafya Bigadiç Kuvayi Millîye Anadolu Lisesi
hayretbasaran@gmail.com

Özet

Sosyal bilgiler eğitimi, demokratik toplumların ihtiyaç duyduğu, mantıklı kararlar alabilen ve toplumsal sorunlara çözüm üretebilen iyi vatandaşlar yetiştirmeyi amaçlayan bir öğretim programıdır. Programın içeriğinde, toplumun genel özelliklerini yansıtan ve herkes tarafından kabul gören genel yargıların yanında, ön yargılar veya yanlış öğrenmelerle ortaya çıkabilen tartışmalı konular da yer almaktadır. Dolayısıyla hassas konular olarak da adlandırılabilecek bazı içerikler de bu dersin öğretiminin ana unsurlarındandır. Alan yazın incelendiğinde doğal afetler, ana dilde eğitim, ermeni sorunu, madde bağımlılığı, çarpık kentleşme, terör, sağlık reformu, trafik, küresel kriz, TV yayınları, laiklik, internet, yolsuzluklar, Kıbrıs sorunu, Türkiye-AB İlişkileri, Kuzey Irak Sorunu, nükleer santraller, Türkiye-ABD İlişkileri, torpil, çeteleşme, kadrolaşma, yabancı dilde eğitim, yargı bağımsızlığı, gelir dağılımındaki adaletsizlik, seçim sistemi, özel eğitim, özelleştirme, ekonomik kriz, rüşvet, darbe ve ihtilaller, basın özgürlüğü, dış siyaset, medya, enflasyon, emperyalizm, etnik sorunlar, silahsızlanma, hayvan hakları, dini istismar ve tarım politikaları gibi tartışmalı ve hassas konuların tamamına yakınının sosyal bilgiler dersi içeriğinde de olduğu görülmektedir. Bu tür konuların sınıf ortamında kanıt temelli ve yapılandırmacı bir yaklaşımla ele alınması, öğrencilerin empati kurma, uzlaşı kültürü geliştirme ve farklı bakış açılarına saygı duyma gibi demokratik becerilerini geliştirmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Dolayısıyla bu konu, derslerde olduğu kadar, akademik çalışmalarda da ilgi çeken ve üzerinde çalışmalar yapılan bir alandır. Bu çalışma, Türkiye'de sosyal bilgiler eğitimi bağlamında tartışmalı ve hassas konular üzerine hazırlanan lisansüstü tezlerin genel eğilimlerini, metodolojik tercihlerini ve odak noktalarını belirlemek amacıyla gerçekleştirilmiştir. Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemiyle yürütülmüştür. Bu kapsamda, 2009 ile 2025 yılları arasında Yükseköğretim Kurulu (YÖK) Ulusal Tez Merkezi veri tabanında yer alan ve doğrudan sosyal bilgiler eğitiminde tartışmalı ve hassas konuları ele alan 14 adet lisansüstü tez incelenmiştir. Verilerin analizinde betimsel analiz tekniği kullanılarak; tezlerin yıllara göre dağılımı, akademik seviyeleri, yapıldığı üniversiteler, araştırma grupları, kullanılan yöntem ve desenler sistematik bir şekilde değerlendirilmiştir. Elde edilen veriler ışığında, alandaki ilk tezin 2009 yılında üretildiği ve 2025 yılına kadar, 10 tanesi yüksek lisans, 4 tanesi ise doktora tezi olmak üzere toplamda 14 tezin hazırlandığı görülmüştür. Yöntemsel açıdan bakıldığında, çalışmaların %50'sinin (7 adet) nicel, %28'inin (4 adet) nitel ve %22'sinin (3 adet) karma yöntemle yürütülmüştür. Yapılan bu çalışmalarda tarama deseninin en fazla tercih edilen desen olduğu (6 adet) tespit edilmiştir. Bunu deneysel çalışmalar (2 adet) ve sıralı açıklayıcı desenler (2 adet) takip etmektedir. Araştırma grubu olarak en çok öğretmenler ve öğretmen adayları (her biri 5'er adet) ile çalışıldığı, öğrenci odaklı (2 adet) ve doğrudan program incelemesi (2 adet) yapan çalışmaların ise daha az sayıda olduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak, Türkiye'de sosyal bilgiler eğitiminde tartışmalı ve hassas konulara yönelik ilginin 2009'dan bu yana sürdüğü ancak tez sayısının henüz sınırlı düzeyde kaldığı görülmektedir. Mevcut çalışmaların büyük oranda öğretmen ve

adaylarının görüşlerini belirlemeye yönelik nicel tarama araştırmaları olduğu anlaşılmaktadır. Gelecekte yapılacak araştırmalarda, doğrudan sınıf içi uygulamaları inceleyen eylem araştırmalarına, farklı öğretim materyallerinin etkisini ölçen deneysel desenlere ve öğrencilerin bu konuları algılama biçimlerine odaklanan nitel derinlemesine çalışmalara ağırlık verilmesi önerilmektedir. Bu değerlendirmenin, alan yazındaki boşlukları göstermesi bakımından yeni araştırmacılar için bir yol haritası niteliği taşıyacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler eğitimi, tartışmalı konular, hassas konular, lisansüstü tezler, doküman incelemesi

Evaluation of Theses on Controversial and Sensitive Issues in the Social Studies Curriculum in Türkiye

Hakan Önal [1], Hayret Başaran [2,*] & Yuşa Yıldız [3]

Abstract

Social studies education is a curriculum that aims to raise good citizens who can make rational decisions and produce solutions to social problems, which are needed by democratic societies. The content of the curriculum includes general judgments that reflect the general characteristics of society and are accepted by everyone, as well as controversial issues that may arise from prejudices or misconceptions. Therefore, some content that can be called sensitive issues is also among the main elements of teaching this subject. A review of the literature reveals that nearly all controversial and sensitive topics such as natural disasters, education in the mother tongue, the Armenian issue, substance abuse, urban sprawl, terrorism, health reform, traffic, the global crisis, TV broadcasts, secularism, the internet, corruption, the Cyprus issue, Türkiye-EU relations, the Northern Iraq issue, nuclear power plants, Türkiye-US relations, nepotism, gang activity, cronyism, education in foreign languages, judicial independence, income inequality, the electoral system, private education, privatization, economic crisis, bribery, coups and revolutions, freedom of the press, foreign policy, media, inflation, imperialism, ethnic issues, disarmament, animal rights, religious abuse, and agricultural policies are also included in social studies curriculum. Addressing these topics in the classroom using an evidence-based and constructivist approach is crucial for developing students' democratic skills, such as empathy, fostering a culture of compromise, and respecting different perspectives. Therefore, this subject is an area of interest and research not only in classrooms but also in academic studies. This study was conducted to determine the general trends, methodological preferences, and focus points of postgraduate theses prepared on controversial and sensitive issues in the context of social studies education in Türkiye. The study was carried out using the document analysis method, one of the qualitative research methods. In this context, 14 postgraduate theses that directly address controversial and sensitive issues in social studies education and are included in the Higher Education Council (YÖK) National Thesis Center database between 2009 and 2025 were examined. Descriptive analysis technique was used in the analysis of the data; the distribution of theses by year, their academic levels, the universities where they were conducted, the research groups, the methods and designs used were systematically evaluated. In light of the data obtained, it was seen that the first thesis in the field was produced in 2009 and a total of 14 theses were prepared until 2025, 10 of which were master's theses and 4 were doctoral theses. From a methodological perspective, 50% of the studies (7) were quantitative, 28% (4) were qualitative, and 22% (3) were mixed-methods. The survey design was the most frequently used design (6 studies), followed by experimental studies (2) and sequential explanatory designs (2). The research group most commonly consisted of teachers and teacher candidates (5 each), while student-focused studies (2) and direct curriculum reviews (2) were less common. In conclusion, it appears that interest in controversial and sensitive issues in social studies education in Türkiye has continued since 2009, but the number of theses on these topics remains limited. The majority of existing studies are quantitative survey research aimed at determining the opinions of teachers and teacher candidates. Future research is recommended to prioritize action research directly examining classroom practices, experimental designs measuring the impact of different teaching materials, and qualitative in-depth studies focusing on students' perceptions

of these issues. This review is expected to serve as a roadmap for new researchers by highlighting gaps in the literature.

Keywords: Social studies education, controversial ıssues, sensitive topics, graduate theses, document review

Yükseköğretimde Çalışan Kadınların Akademik Kimlik İnşasının İncelenmesi

Rumeysa Kirik
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
kirikrumeysa26@gmail.com

Özet

Kimlik, yalnızca bireyin sahip olduğu kişisel değerlerden ibaret değildir; aynı zamanda çevresiyle kurduğu etkileşimler sonucunda şekillenen ve bu değerlerle bütünleşerek aidiyet hissini oluşturan dinamik bir yapıdır. Bu bağlamda kişi, çevresindeki sosyal ve kültürel unsurlarla etkileşim içinde kimliğini inşa eder ve bu süreçte hem bireysel hem de toplumsal faktörler belirleyici olur. Dolayısıyla bireylerin kimlik kazanması, sadece doğuştan gelen bir özellik değil, aynı zamanda kendini tanıma ve bir gruba ait hissetme sürecidir. Kimlik, bireyin toplum içindeki konumunu belirlemesine yardımcı olurken, onun kendine özgü yönlerini geliştirmesine de katkı sağlar. Bu süreç sayesinde kişi, başkalarından farklılaşarak kendi benliğini inşa eder. Bu genel çerçeve içerisinde akademik kimlik ise yükseköğretim kurumlarında şekillenmektedir. Yükseköğretim kurumları, ortaöğretim sonrasında öğrencilere lisans ve lisansüstü eğitimler sunmanın yanı sıra bilgi birikiminin ve entelektüel gelişimin gerçekleştiği, kariyer ve kimlik oluşumlarının tamamlandığı ve bu yollarla topluma hizmet eden kurumlardır. Dolayısıyla akademik kimliğin oluşumu da bu kurumsal ve entelektüel ortam içerisinde gerçekleşmektedir. Bu doğrultuda akademik kimlik inşası, lisansüstü eğitim sürecinde edinilen bilgi, deneyim ve etkileşimler doğrultusunda şekillenen dinamik ve çok boyutlu bir süreçtir. Bu süreçte birey, alanında uzman kişileri rol model alarak onların akademik birikim ve tecrübelerinden yararlanmakta; aynı zamanda kendi bireysel özelliklerini, değerlerini ve yaşam deneyimlerini bu süreçle bütünleştirerek özgün bir akademik kimlik geliştirmektedir. Akademik kimlik, yalnızca mesleki bilgi ve becerilerle sınırlı kalmayıp bireyin kişisel kimliği ile etkileşim içerisinde sürekli olarak yeniden inşa edilmektedir. Bu yönüyle akademik kimlik, bireyin akademik yaşamı boyunca değişen, dönüşen ve gelişen bir yapı sergilemektedir. Ayrıca bu süreç, bireyin içinde bulunduğu kurumsal yapı, akademik çevre, mesleki beklentiler ve toplumsal normlardan da önemli ölçüde etkilenmektedir. Bu etkileşimler, akademik kimliğin oluşumunda belirleyici bir rol oynamaktadır. Bu kapsamda araştırmanın amacı, yükseköğretimde çalışan kadın öğretim elemanlarının akademik kimlik inşa süreçlerini derinlemesine incelemektir. Kadın akademisyenlerin bu süreçte yaşadıkları deneyimlerin, karşılaştıkları fırsat ve sınırlılıkların, rol model etkilerinin ve bireysel özelliklerinin akademik kimlik oluşumuna katkısının ortaya konulması hedeflenmektedir. Aynı zamanda toplumsal cinsiyet rollerinin, akademik kültürün ve kurumsal yapıların bu süreç üzerindeki etkilerinin anlaşılması da araştırmanın odak noktalarından birini oluşturmaktadır. Bu bağlamda çalışma, kadınların akademik kimliklerini nasıl anlamlandırdıklarına, bu süreci nasıl deneyimlediklerine ve hangi faktörlerden etkilendiklerine ilişkin bütüncül bir bakış açısı sunmayı amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden olgubilim deseni kullanılmıştır. Katılımcılar, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Veri toplama sürecinde görüşme yöntemi tercih edilmiş ve araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde içerik analizi yöntemi benimsenmiştir. İçerik analizi, verilerin sistematik biçimde sınıflandırılması, anlam birimlerine ayrılması ve belirli temalar altında yorumlanmasını sağlayan bir nitel analiz yöntemidir. Bu yöntem, verilerin düzenlenmesi, karşılaştırılması ve yorumlanması sürecinde

araştırmacıya derinlemesine ve bütüncül bir analiz imkânı sunmaktadır. Araştırma bulguları, kadın akademisyenlerin akademik süreçlerde aile ve eş desteğine önemli ölçüde ihtiyaç duyduklarını, toplumsal cinsiyet rollerinin zaman yönetimi ve akademik üretkenlik üzerinde belirleyici bir etkisi olduğunu ve akademik ortamda sürekli bir görünürlük mücadelesi verdiklerini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kimlik, kadın, akademisyen kadın, akademik kimlik, akademik kimlik inşası, kimlik inşası

Examination of the Academic Identity Construction of Women in Higher Education

Rumeysa Kirik

Abstract

Identity is not merely composed of the personal values that an individual possesses; rather, it is a dynamic structure shaped through interactions with the surrounding environment and integrated with these values to create a sense of belonging. In this context, individuals construct their identities through interactions with social and cultural elements in their environment, where both individual and societal factors play a determining role. Therefore, the acquisition of identity is not solely an innate characteristic but also a process of self-recognition and developing a sense of belonging to a group. Identity helps individuals define their position within society while also contributing to the development of their unique characteristics. Through this process, individuals differentiate themselves from others and construct their own sense of self. Within this general framework, academic identity is shaped within higher education institutions. These institutions not only provide undergraduate and postgraduate education following secondary education but also serve as environments where knowledge accumulation and intellectual development occur, and where career and identity formation are completed, thereby contributing to society. Accordingly, the formation of academic identity takes place within this institutional and intellectual context. In this regard, academic identity construction is a dynamic and multidimensional process shaped by the knowledge, experiences, and interactions acquired during postgraduate education. In this process, individuals benefit from the academic knowledge and experiences of experts in their field by taking them as role models, while simultaneously integrating their own personal characteristics, values, and life experiences to develop a unique academic identity. Academic identity is not limited to professional knowledge and skills but is continuously reconstructed through its interaction with personal identity. In this sense, it represents a structure that evolves and develops throughout an individual's academic life. Moreover, this process is significantly influenced by institutional structures, academic environments, professional expectations, and societal norms, all of which play a determining role in shaping academic identity. The aim of this study is to examine in depth the academic identity construction processes of women working in higher education. It seeks to reveal how the experiences, opportunities and constraints encountered, role model influences, and individual characteristics contribute to the formation of academic identity. Additionally, understanding the effects of gender roles, academic culture, and institutional structures on this process constitutes a central focus of the study. In this context, the study aims to provide a comprehensive perspective on how women interpret and experience their academic identity construction processes and which factors influence them. In line with this aim, a phenomenological design, one of the qualitative research methods, was employed. The participants were selected using criterion sampling, one of the purposive sampling methods. The interview method was used as the data collection tool, and a semi-structured interview form developed by the researcher was utilized during the data collection process. The data obtained were analyzed using content analysis. Content analysis is a qualitative data analysis method that involves systematically classifying data, identifying meaning units, and interpreting them under specific themes. This method provides an in-depth and holistic analytical framework for organizing, comparing, and interpreting the data. The findings indicate that women academics require significant support from family and spouses during academic processes, that gender roles have a determining effect on time

management and academic productivity, and that they continuously engage in a struggle for visibility within the academic environment

Keywords: Identity, woman, female academic, academic identity, academic identity construction, identity construction

Sosyal Bilgiler Eğitimi Lisansüstü Öğrencilerinin Akademik Çalışma Süreçlerinde Üretken Yapay Zekâ Deneyimlerinin İncelenmesi: Bir Fenomenolojik Analiz

Rümeysa Yıldız
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Fırat Üniversitesi
251410108@firat.edu.tr

Özet

Günümüzde üretken yapay zekâ teknolojileri, akademik araştırma yapma, verileri bir araya getirme ve bilimsel metin yazma alışkanlıklarımızı temelden değiştirmektedir. Sosyal Bilgiler eğitimi gibi farklı disiplinlerle iç içe olan bir alanda, araştırmacıların bu yeni araçlarla nasıl bir ilişki kurduğu oldukça önemlidir. Çünkü bu etkileşim, hem akademik becerilerin gelişimini hem de araştırmacının gelecekteki bilimsel kimliğini şekillendiren önemli bir araca dönüşmüştür. Bu çalışma, Sosyal Bilgiler eğitimi ana bilim dalında lisansüstü çalışma yapan araştırmacıların; tez, makale ve bildiri gibi üretim süreçlerinde yapay zekâyı nasıl kullandıklarını açığa çıkarmak amacı ile yapılmıştır. Araştırmanın temel amacı; bu kişilerin yapay zekâ kullanımına yükledikleri anlamları, çalışma sürecindeki kişisel deneyimlerini ve bu teknolojiyi kullanırken yaşadıkları etik ve zihinsel ikilemleri derinlemesine ortaya koymaktır. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomonoloji (olgu bilim) deseni kullanılmaktadır. Fenomonoloji bireylerin belirli bir duruma dair kişisel deneyimlerindeki ortak noktaları keşfetmeyi amaçlamaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu, akademik yazım süreçlerinde üretken yapay zekâ araçlarını aktif olarak kullanan 15 lisansüstü öğrencisi (yüksek lisans ve doktora) oluşturmaktadır. Çalışma gurubu amaçlı örneklem yöntemlerinden ölçüt (kriter) örneklem ile belirlenmiştir. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanan ve katılımcıların yapay zekâ deneyimlerine odaklanan beş soruluk yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılacaktır. Elde edilen veriler, içerik analizi yoluyla analiz edilerek uygun kategori ve temalara ayrılacaktır. Oluşturulan kod ve temalar MAXQDA yazılımına aktarılarak tümevarımsal içerik analizi yöntemiyle çözümlenecektir. Araştırmanın sonuçlarına dair öngörüler, lisansüstü öğrencilerin yapay zekâyı daha çok literatür tarama, zamanı verimli kullanma ve metinleri dil açısından iyileştirme süreçlerinde bir "akademik asistan" gibi konumlandırdıklarını işaret etmektedir. Bununla birlikte katılımcıların; akademik özgünlüğün zarar görmesi, yapay zekânın yanlış bilgi üretme riski ve yazarın kendine has üslubunun kaybolması gibi konularda ciddi etik endişeler taşıdıkları düşünülmektedir. Özellikle yapay zekâyı "stratejik bir iş ortağı" olarak kullanmak ile ona karşı "zihinsel bir bağımlılık" geliştirme riski arasındaki ince çizginin, öğrencilerin deneyimlerindeki temel çatışma noktasını oluşturacağı tahmin edilmektedir. Bu çalışma, sosyal bilimler alanındaki genç araştırmacıların yapay zekâ okuryazarlığı ve akademik etik konularındaki ihtiyaçlarını kuramsal bir temelde ortaya koyması açısından büyük önem taşımaktadır. Araştırmadan elde edilen sonuçlar ışığında; lisansüstü eğitim müfredatlarına **"**Akademik Yazımda Yapay Zekâ Etiği ve Okuryazarlığı**"** gibi bir eğitim verilmesi yapay zekâ kullanımının sınırlarının ifade edilmesi ve üniversitelerde yapay zekâ kullanımına dair net etik rehberlerin hazırlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler eğitimi, üretken yapay zekâ, lisansüstü eğitim, fenomenoloji, akademik etik

An Examination of Graduate Students in Social Studies Education's Experiences with Generative Artificial Intelligence in Their Academic Work Processes: A Phenomenological Analysis

Rümeysa Yıldız

Abstract

Today, generative AI technologies are fundamentally transforming the way we conduct academic research, compile data, and write scientific texts. In a field such as social studies education, which is closely intertwined with various disciplines, it is quite important to understand how researchers engage with these new tools. Because this interaction has become a critical process that shapes both the development of academic skills and the researcher's future scientific identity. This study was conducted to investigate how researchers pursuing graduate studies in the Department of Social Studies Education utilize artificial intelligence in their research processes, such as theses, articles, and conference papers. The primary objective of the study is to thoroughly examine the meanings these individuals ascribe to the use of artificial intelligence, their personal experiences during the work process, and the ethical and psychological dilemmas they encounter when using this technology. This study employs the phenomenological research design, which is one of the qualitative research methods. Phenomenology aims to uncover the common elements in individuals' personal experiences of a particular situation. The study sample consists of 15 graduate students (master's and doctoral candidates) who actively use generative AI tools in their academic writing processes. The sample was selected using criterion sampling, one of the sampling methods used for the study group. A five-question semi-structured interview form, prepared by the researcher as a data collection tool and focusing on participants' experiences with artificial intelligence, will be used. The data collected will be analyzed using content analysis and categorized into appropriate categories and themes. The generated code and themes will be imported into the MAXQDA software and analyzed using the inductive content analysis method. Findings from the study suggest that graduate students view artificial intelligence primarily as an "academic assistant" in the processes of literature review, efficient time management, and language refinement of texts. . However, it is believed that participants harbor serious ethical concerns regarding issues such as the compromise of academic integrity, the risk of artificial intelligence generating misinformation, and the loss of the author's unique style. It is anticipated that the fine line between using artificial intelligence as a "strategic business partner" and the risk of developing a "mental dependency" on it will constitute the central point of conflict in students' experiences. This study is of great importance in that it identifies the needs of young researchers in the social sciences regarding artificial intelligence literacy and academic ethics on a theoretical basis. In light of the findings of the study, it is recommended that graduate-level curricula include courses such as "Ethics and Literacy in AI-Assisted Academic Writing," that the boundaries of AI use be clearly defined, and that clear ethical guidelines regarding the use of AI in universities be developed.

Keywords: Social studies education, generative artificial intelligence, graduate education, phenomenology, academic ethics

4. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabının Görsel Öğeler Açısından İncelenmesi

Mahmut Erdoğan
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Fırat Üniversitesi
mahmuterdogan2000@hotmail.com

Özet

Bu araştırmanın amacı, 2023 yılında Millî Eğitim Bakanlığı tarafından yayımlanan 4. Sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabını görsel Öğeler açısından incelemektir. Çalışmada Ders kitabında yer alan görsel materyallerin Hem nicel dağılımı hem de pedagojik Katkısı ele alınmıştır.Görsel öğeler ünite Bazında incelenmiş ve öğrencilerin öğrenme sürecine etkileri değerlendirilmiştir. Görsellerin özellikle öğrenmeyi somutlaştırmadaki rolü üzerinde durulmuştur. Bu çalışma nitel araştırma yaklaşımıyla yapılmış olup doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Doküman incelemesi yazılı ve görsel materyallerin Sistemli şekilde analiz edilmesini Kapsamaktadır. Araştırma yalnızca 4. sınıf Sosyal Bilgiler ders kitabı ile sınırlıdır. Görsel öğeler ünite bazında İncelenmiş, dağılım, çeşitlilik ve öğrenmeye Katkı Açısından değerlendirilmiştir. 1. Ünitede ("Farklıyız ve Arkadaşız") görseller ağırlıklı olarak resimlerden oluşmaktadır. Fotoğraf ve karikatür oldukça sınırlıdır. Haber ve harita ise neredeyse hiç yer almamaktadır. Kullanılan görseller öğrencilerin bilişsel düzeyine uygundur ve konunun anlaşılmasını desteklemektedir. Ancak görsel çeşitliliğin sınırlı olması dikkat çekmektedir. Karikatür ve haber türlerinin Artırılması öğrenmeyi daha somut ve etkili Hale getirebilir. 2. Ünitede ("Geçmişte Biz") resim ve fotoğraflar ön plandadır. Bu görseller tarih Konularının daha anlaşılır olmasını Sağlamaktadır. Etkinlikler sınırlı düzeydedir. Karikatür ve haber kullanımı oldukça azdır. Görsel çeşitlilik artırıldığında öğrencilerin Konuyu daha yorumlayıcı şekilde ele alması Mümkün olabilir. 3.Ünitede ("Sosyal ve Doğal Çevremiz") Görseller daha zengindir. Resim ve fotoğraf Yoğun şekilde kullanılmıştır. Harita kullanımı Sınırlı düzeydedir. Haber ve karikatür ise Neredeyse hiç yer almamaktadır. Görseller konuların somutlaştırılmasına Katkı sağlamakla birlikte çeşitlilik açısından Eksiklik bulunmaktadır. 4. Ünitede ("Zaman İçinde Teknoloji") görseller ağırlıklı olarak resimlerden oluşmaktadır. Bu görseller teknolojinin Gelişimini açıklayıcı şekilde sunmaktadır ve öğrencilerin ilgisini çekmektedir. Fotoğraf kullanımı sınırlıdır. Karikatür ve harita ise oldukça azdır. 5.Ünitede ("Ekonomik Faaliyetler") resim ve fotoğraf dengeli şekilde kullanılmıştır. Bu Durum konuların günlük yaşamla ilişkilendirilmesini kolaylaştırmaktadır. Etkinlikler öğrenmeyi desteklemektedir. Ancak görsel çeşitlilik açısından bazı Eksiklikler bulunmaktadır. 6. Ünitede ("Ben Bir Vatandaşım") görseller ağırlıklı olarak resimlerden oluşmaktadır. Bu Durum vatandaşlık gibi soyut kavramların somutlaştırılmasına katkı sağlamaktadır. Etkinlik sayısı sınırlıdır. Fotoğraf, haber ve Karikatür kullanımı da oldukça düşüktür. 7.Ünitede ("Dünya Ailesi") görsel öğeler Daha dengeli bir yapıya sahiptir. Resim, Fotoğraf, harita ve haber türleri birlikte Kullanılmaktadır. Bu durum öğrencilerin Konuları daha bütüncül ve ilişkisel şekilde Anlamasına katkı sağlamaktadır. Ünite Genel olarak görsel açıdan diğer ünitelerle Kıyaslandığında daha dengeli bir yapı Göstermektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde ders Kitabındaki görsel öğelerin öğrencilerin Bilişsel seviyesine uygun olduğu Görülmektedir. Görseller öğrenmeyi Desteklemekte ve konuların somutlaştırılmasına katkı sağlamaktadır. Bununla birlikte bazı ünitelerde görsel Çeşitliliğin sınırlı olduğu dikkat çekmektedir. Özellikle karikatür, haber ve harita türlerinin Artırılması, öğrenmenin daha etkili ve kalıcı hâle gelmesine katkı sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, ders kitabı, görsel öğeler, ilkokul, öğrenme, doküman incelemesi

An Analysis of Visual Elements in the 4th Grade Social Studies Textbook

Mahmut Erdoğan

Abstract

The aim of this study is to examine the 4th grade Social Studies textbook published by the Ministry of National Education in 2023 in terms of visual elements. The study analyzes the distribution of visual materials in the textbook and their contribution to the learning process. Visual elements are examined on a unit basis, and their effects on students' learning are evaluated. The role of visuals in concretizing abstract concepts is particularly emphasized. This study was conducted using a qualitative research approach and the document analysis method. Document analysis involves the systematic examination of written and visual materials. The study is limited to the 4th grade Social Studies textbook. Visual elements were analyzed on a unit basis in terms of distribution, variety, and contribution to learning. In The unit "We Are Different and Friends," visuals mainly consist of pictures. Photographs and cartoons are very limited, while news and maps are almost absent. The visuals are appropriate for students' cognitive level and support understanding. In the unit "We in the Past," pictures and photographs are more dominant. However, the use of cartoons and news is quite limited. Increasing visual diversity could help students interpret the topic more effectively. In the unit "Our Social and Natural Environment," visuals are more diverse and rich. However, the use of maps is limited, and cartoons and news are rarely included. In the unit "Technology Over Time," visuals mainly consist of pictures that explain the development of technology. Photographs, cartoons, and maps are very limited. In the unit "Economic Activities," pictures and photographs are used in a balanced way. This helps students relate the topics to daily life. However, visual diversity is still limited. In the unit "I Am a Citizen," visuals are mainly pictures, which help concretize abstract concepts such as citizenship. However, the number of activities and other visual types is limited. In the unit "The World Family," visual elements are more balanced. Pictures, photographs, maps, and news are used together, which helps students understand the topics more holistically. Overall, the visual elements in the textbook are appropriate for students' cognitive level. The visuals support learning and help concretize the topics. However, in some units, visual diversity is limited. Increasing the use of cartoons, news, and maps could make learning more effective and long-lastin

Keywords: Social Studies, textbook, visual elements, primary education, learning, document analysis

Hayat Bilgisi Öğretim Programlarında Küresel Sorunlar ve Çözüm Önerilerinin Karşılaştırmalı Analizi (1998-2024)

Yakup Ateş [1], Ilker Dere [2], Emine Demirci Dölek [3,*] & Hatice Melike Sak [4]
[1] Bağımsız Araştırmacı Bağımsız Araştırmacı
[2] Tarih Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi
[3] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Aksaray Üniversitesi
[4] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Necmettin Erbakan Üniversitesi
emndmrc1998@gmail.com

Özet

Son yıllarda çevre, iklim değişikliği, eşitsizlik, sağlık ve barış gibi küresel meselelerin eğitimde yer almasına yönelik farkındalık giderek artmıştır. Bu sorunların çocuklara erken yaşlarda öğretilmesi, onların dünyayı daha bilinçli ve sorumlu bireyler olarak tanımalarına katkı sağlar. Hayat bilgisi dersi, günlük yaşamla bağlantı kurduğu için bu konuların öğrencilere aktarılmasında uygun bir zemin sunar. Bu gerekçeyle, hayat bilgisi dersi çocuklarda erken yaşta duyarlılık ve toplumsal sorumluluk geliştirmek açısından önemli bir fırsat sunmaktadır. Buradan hareketle tasarlanan çalışmada, Hayat Bilgisi dersi öğretim programlarında (1998, 2005, 2018 ve 2024) küresel sorunları ve çözüm önerilerini karşılaştırmalı olarak incelemek amaçlanmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesinin kullanıldığı bu çalışmanın veri kaynaklarını 1998-2024 yılları arasında kullanılan Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programları oluşturmaktadır. Araştırmada elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle değerlendirilmiştir. İçerik analizinde programlarda yer alan öğrenme alanları, ünite/tema ve kazanımların tamamı, küresel sorunlara ve çözüm önerilerine yönelik ifadeler bakımından incelenmiştir. Çalışma sonucunda, 1998 programının küresel sorunları daha çok temizlik, sağlık, savaş, haklar ve tutumlulukla birlikte ele aldığı; 2005 programında afetlerin belirginleştiği; 2018 programında göç, mültecilik, terör, dijital bağımlılık ve gıda güvenliği gibi daha güncel toplumsal ve küresel risk alanlarının daha görünürlük kazandığı tespit edilmiştir. 2024 programında ise küresel sorunların kapsamı daralmasına rağmen, afet hazırlığı, çocuk hakları, çevresel sürdürülebilirlik ve dijital farkındalık gibi alanlarda daha beceri ve uygulama odaklı bir yaklaşımın öne çıktığı söylenebilir. Bunların yanında, programlarda küresel iklim değişikliği ve küresel ısınma, çoğu zaman doğrudan kavramsal derinlikle değil, mevsimler, çevreyi koruma, tasarruf ve sürdürülebilirlik gibi içerikler üzerinden dolaylı biçimde ele alınmıştır. Çözüm önerileri açısından programlarda kademeli bir gelişim gözlenmiştir. 1998 programı daha çok temizlik, korunma ve tutumluluk gibi bireysel davranış kuralları üzerinden çözüm sunarken, 2005 programı buna ek olarak afetlerden korunma, eylem planına uyma, proje geliştirme ve bilinçli tüketici olma gibi daha uygulamalı öneriler getirmiştir. 2018 programı çözüm alanını daha da genişleterek geri dönüşüm, güvenli teknoloji kullanımı, sosyal sorumluluk projeleri ve farklı kültürlerle birlikte yaşama gibi toplumsal katılım odaklı yollar sunmuştur. 2024 programı ise en sistematik biçimde afet eylem planı, acil durum çantası, sürdürülebilirlik çalışmaları, farkındalık projeleri ve dijital ayak izi gibi beceri ve proje temelli çözümleri öne çıkarmıştır. Sonuç olarak, 1998-2024 yılları arasında yayımlanan hayat bilgisi dersi öğretim programlarının tamamında küresel sorunlara doğrudan ya da dolaylı olarak yer verildiği, ancak bu sorunların kapsamının zaman içinde değişiklik gösterdiği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hayat bilgisi, öğretim programları, küreselleşme, küresel sorunlar, iklim değişikliği

A Comparative Analysis of Global Issues and Solutions in Life Studies Curricula (1998-2024)

Yakup Ateş [1], Ilker Dere [2], Emine Demirci Dölek [3,*] & Hatice Melike Sak [4]

Abstract

In recent years, awareness of the need to address global issues such as the environment, climate change, inequality, health, and peace within education has steadily increased. Teaching these issues to children at an early age helps them understand the world as more conscious and responsible individuals. The Life Studies course provides an appropriate basis for introducing these topics to students, as it is closely connected to everyday life. For this reason, the Life Studies course offers an important opportunity to foster sensitivity and social responsibility in children from an early age. Accordingly, the present study was designed to compare global issues and proposed solutions across the Life Studies curricula of 1998, 2005, 2018, and 2024. The data sources of this study, which employed document analysis as a qualitative research method, consisted of the Life Studies curricula used between 1998 and 2024. The data obtained were analyzed through content analysis. Within the scope of the content analysis, all learning areas, units/themes, and learning outcomes included in the curricula were examined for expressions related to global issues and solution proposals. The findings revealed that the 1998 curriculum addressed global issues mainly in relation to cleanliness, health, war, rights, and frugality; those disasters became more prominent in the 2005 curriculum; and that more contemporary social and global risk areas, such as migration, refugees, terrorism, digital addiction, and food security, gained greater visibility in the 2018 curriculum. In the 2024 curriculum, although the scope of global issues appears to have narrowed, a more skills- and practice-oriented approach has come to the fore in areas such as disaster preparedness, children's rights, environmental sustainability, and digital awareness. In addition, global climate change and global warming were generally addressed not through direct conceptual depth, but rather indirectly through content related to seasons, environmental protection, saving, and sustainability. Regarding solution proposals, a gradual development was observed across the curricula. While the 1998 curriculum offered solutions primarily through individual behavioral rules such as cleanliness, protection, and frugality, the 2005 curriculum introduced more practical suggestions, including disaster protection, compliance with action plans, project development, and becoming a conscious consumer. The 2018 curriculum further expanded the range of solutions by offering socially participatory approaches such as recycling, safe technology use, social responsibility projects, and living alongside people from different cultures. The 2024 curriculum, in turn, most systematically emphasized skill- and project-based solutions, including disaster action plans, emergency kits, sustainability practices, awareness projects, and digital footprints. In conclusion, it was determined that all Life Studies curricula published between 1998 and 2024 included global issues either directly or indirectly; however, the scope of these issues changed over time.

Keywords: Life studies, curricula, globalization, global issues, climate change

Hayat Bilgisi Öğretim Programlarında Tarih Öğretimi

Yakup Ateş
Bağımsız Araştırmacı Bağımsız Araştırmacı
yates2422@gmail.com

Özet

Bu çalışmanın amacı, 1998, 2005, 2018 ve 2024 yıllarında yayımlanan Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programlarını tarih öğretimi açısından incelemektir. Nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesinin kullanıldığı çalışmanın veri kaynaklarını söz konusu yıllara ait Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programları oluşturmaktadır. Araştırmada elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. İçerik analizi sürecinde programların ünite, tema ve öğrenme alanlarında yer alan davranış, kazanım ve açıklamaların tamamı, tarih öğretimine yönelik ifadeler bakımından değerlendirilmiştir. Bu kapsamda, 1998 İlköğretim Okulu Hayat Bilgisi Programı'nda; Atatürk'ün hayatı, kişisel özellikleri, önderliği, insan haklarına verdiği önem, mücadelesi ve hizmetleri, Atatürk'ün Samsun'a çıkışı, Cumhuriyet öncesi yönetim şekli, Cumhuriyet'in ilanı, yapılan yenilikler, kazanılan hak ve hürriyetler, millî egemenlik kavramı, Kurtuluş Savaşı'nın nedenleri, sonuçları ve dayanışmayla kazanılması, TBMM'nin açılışı, kongreler, işgal nedenleri, 23 Nisan'ın anlamı ve çocuklara armağan edilmesi, yurda hizmet edenlere saygı, bayrak ve İstiklal Marşı'nın önemi, gelenek ve görenekler, vatandaşlık görevleri, eski ve yeni iletişim yöntemleri, eski yerleşim yerleri ile tarihî eserlerin korunmasına yer verilmiştir. 2005 İlköğretim Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı'nda; Atatürk'ün hayatı, çocukluk anıları ve insan haklarına yaptığı vurgu, Atatürk'ün resmi, Türk bayrağı, İstiklal Marşı ve Gençliğe Hitabe'nin sınıfta bulunma nedenleri, bayrak ve İstiklal Marşı'na saygı, Cumhuriyet'i koruma bilinci, millî ve dinî bayramları kutlama, millî bayramlarla tarihî olaylar arasında bağ kurma, vatanın bir yuva olarak algılanması, okulun ve evin geçmişinin araştırılması, aile bireylerinin ve aile büyüklerinin çocukluğu, örnek kişilerin ve insanlığa hizmet edenlerin çocukluk dönemleri, geçmiş, şimdi ve gelecek kavramları ile öz geçmiş hazırlama, zaman içinde mesleklerde görülen değişim, kültürel değerleri yaşatma, geçmiş ile günümüz arasındaki fiziksel ve davranışsal değişimler ile beslenme, giyim, oyun, oyuncak, bina, eşya, ulaşım, iletişim ve yerleşim yerlerinde yaşanan değişiklikler ele alınmıştır. Ayrıca programda müze ve tarihî mekânlardan yararlanma ile bu mekânlardaki nesnelerin zaman içindeki değişimine de değinilmiştir. 2018 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı'nda; Atatürk'ün hayatı ve kişilik özellikleri, ülkeye katkıda bulunmuş kişiler, Cumhuriyet yönetim şekli, Cumhuriyet'in getirdiği hak ve özgürlükler, millî birlik ve beraberlik bilinci, vatanseverlik, millî ve dinî bayramlara katılım, Türk bayrağı ve İstiklal Marşı'nı tanıma, bayrak ve İstiklal Marşı'nın vatan ve millet için önemi, yaşadığı yeri bilme, yakın çevredeki tarihî yerleri fark etme, kültürel miras ögeleri ile aile büyüklerinin çocukluk dönemi ile kendi çocukluk dönemini karşılaştırma konularına yer verilmiştir. 2024 Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Programı'nda ise; Atatürk'ün hayatı, kişilik özellikleri ve başarıları, ülkemizin yönetim şekli, millî birlik ve beraberliğin toplum hayatına katkıları, millî ve dinî gün ve bayramlarda yaşanan duygular, Türk bayrağı ve İstiklal Marşı'nın önemi, yaşadığı yerin ve ülkenin tarihî yerlerini fark etme, tarihî mekânların korunması, yöresel yiyecek ve kıyafetler, bilim insanlarının bilime katkıları, teknolojik bir ürünün zaman içindeki değişimi ile bilimsel ve teknolojik gelişmelerin günlük yaşama etkisi üzerinde durulmuştur. Sonuç olarak, Hayat

Bilgisi Dersi Öğretim Programlarının 1998'den 2024'e uzanan süreçte tarih konularını ele alış biçiminde önemli bir değişim gösterdiği görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hayat bilgisi, öğretim programları, tarih öğretimi

History Teaching in Life Studies Teaching Curricula

Yakup Ateş

Abstract

This study aims to examine the Life Studies Curricula published in 1998, 2005, 2018, and 2024 regarding history teaching. The study's data sources, in which document analysis—one of the qualitative research methods—was employed, consist of the Life Studies Curricula issued in the years. The data obtained in the study were analyzed through content analysis. During the content analysis, all behaviors, learning outcomes, and explanations in the curricula's units, themes, and learning areas were evaluated for their expressions related to history teaching. In this context, the 1998 Primary School Life Studies Curriculum included; Atatürk's life, personal characteristics, leadership, the importance he attached to human rights, his struggle and services, Atatürk's arrival in Samsun, the form of government before the Republic, the proclamation of the Republic, the reforms introduced, the rights and freedoms gained, the concept of national sovereignty, the causes and consequences of the War of Independence and its achievement through solidarity, the opening of the Grand National Assembly of Türkiye, congresses, the reasons for occupation, the meaning of 23 April and its dedication to children, respect for those who served the country, the importance of the flag and the Turkish National Anthem, traditions and customs, civic duties, old and new methods of communication, former settlements, and the preservation of historical artifacts. The 2005 Primary School Life Studies Curriculum addressed; Atatürk's life, childhood memories, and emphasis on human rights, the reasons for displaying Atatürk's portrait, the Turkish flag, the Turkish National Anthem, and the Address to the Youth in the classroom, respect for the flag and the National Anthem, awareness of protecting the Republic, the celebration of national and religious holidays, establishing connections between national holidays and historical events, the perception of the homeland as a home, investigating the history of the school and the home, the childhoods of family members and elders, the childhoods of exemplary individuals and those who served humanity, the concepts of past, present, and future, as well as preparing an autobiography, changes observed in occupations over time, sustaining cultural values, and physical and behavioral changes between the past and the present, including changes in nutrition, clothing, games, toys, buildings, objects, transportation, communication, and settlements. In addition, the curriculum referred to the use of museums and historical sites, as well as to changes over time in the objects found there. The 2018 Life Studies Curriculum included; Atatürk's life and personality traits, individuals who contributed to the country, the republican form of government, the rights and freedoms brought by the Republic, awareness of national unity and solidarity, patriotism, participation in national and religious holidays, recognition of the Turkish flag and the National Anthem, the significance of the flag and the National Anthem for the homeland and the nation, knowledge of one's place of residence, awareness of historical places in the immediate environment, elements of cultural heritage, and comparison of the childhood period of family elders with one's own childhood. The 2024 Life Studies Curriculum, on the other hand, emphasized; Atatürk's life, personality traits, and achievements, the form of government of the country, the contributions of national unity and solidarity to social life, the emotions experienced on national and religious days and holidays, the importance of the Turkish flag and the National Anthem, awareness of historical places in one's locality and country, the preservation of historical sites, local foods and clothing, the contributions of scientists to science, the change of a technological product over time, and

the effects of scientific and technological developments on daily life. In conclusion, the Life Studies Curricula underwent a significant transformation in their approach to historical topics from 1998 to 2024.

Keywords: Life studies, curricula, history teaching

Erzurum Mıntıkasına Göre Kabul Edilen Hayat Bilgisi Dersi Müfredat Programı (1928)

Fatma Kaya Doğanay [1,*] & Ebru Yılmaz [2]
[1] Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Balıkesir Üniversitesi
[2] Sınıf Öğretmenliği Atatürk Üniversitesi
fatma.doganay@balikesir.edu.tr

Özet

Ülkemizde hayat bilgisi dersi, Cumhuriyet'in ilk yıllarından itibaren eğitim sisteminin temel taşlarından biri olmuş ve zaman içinde çeşitli değişikliklere uğramıştır. Bu bağlamda 1926, 1936, 1948, 1968, 1998, 2005 ve 2018 yıllarında yeni ilkokul programları hazırlanmıştır. 1926 programı hazırlanırken bölgelerin özellikleri doğrudan dikkate alınmamış; ancak program üzerinde mıntıkaların (bölgelerin) bazı düzenlemeler yapmasına izin verilmiştir. Bu çalışmada, Erzurum mıntıkası için hazırlanan hayat bilgisi programının 1926 tarihli ana programdan farklılıklarının ortaya konulması amaçlanmaktadır. Çalışmada nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiştir. Verilerin toplanmasında doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. Araştırmanın veri kaynaklarını, Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Cumhuriyet Arşivi'nden elde edilen belgeler ile konuya ilişkin çeşitli araştırma eserleri oluşturmaktadır. Erzurum mıntıkasına ait program, iki kadın ve dört erkek başmuallimden oluşan bir komisyon tarafından 1 Mayıs 1928 tarihinde hazırlanmıştır. Programda, ana programın temel yapısı korunmuş; ancak bölgenin coğrafi ve iklimsel özelliklerine uygun düzenlemeler yapılmıştır. Ana programda mevsimler üçer aylık dönemler hâlinde ele alınırken, Erzurum'da kış mevsiminin uzun sürmesi nedeniyle bu yapı aynen uygulanamamıştır. Bu nedenle kış mevsimine ilişkin konular genişletilmiş; kış yolculuğu ve tehlikeleri, yolların kapanması, kış avcılığı, hayvanların kış koşullarındaki durumu ve sokakların karla kaplı olması gibi konulara özel önem verilmiştir. Birinci sınıf müfredatında genel yapı büyük ölçüde korunmuştur. Ancak "mektebimiz" konusundan sonra gelen "ailemiz" konusu kış mevsimine alınmış, yerine "kış hazırlıkları" konusu yerleştirilmiştir. Ayrıca kış müfredatına yeni maddeler eklenmiştir. Ana programda kış mevsimine dokuz madde ayrılmışken, yapılan düzenlemelerle bu sayı yirmi ikiye çıkarılmıştır. İlkbahar müfredatında ise önemli bir değişiklik yapılmamış; yalnızca uygulanması mümkün olmayan bazı maddeler programdan çıkarılmıştır. İkinci sınıf müfredatında sonbahara ait bazı maddeler Cumhuriyet Bayramı sonrasına kaydırılmıştır. Ana programda Cumhuriyet Bayramı öncesinde yer alan bazı maddelerin bu bölgede uygulanamayacağı değerlendirilmiş ve bu nedenle programdan çıkarılmıştır. Ayrıca bölgenin ihtiyaçları doğrultusunda kış mevsimine yeni maddeler eklenmiştir. Yaz mevsimine ait bazı konular ise programdan çıkarılmış; uygulanabilir olanlar ilkbahar müfredatına aktarılmıştır. Bununla birlikte, öğrencilerin yaz mevsimi hakkında bilgi edinmelerini sağlamak amacıyla ders yılı sonunda yaz inceleme sorularına yer verilmiştir. Üçüncü sınıf müfredatında da benzer düzenlemeler yapılmıştır. Ana programda kış mevsiminde yer alan bazı konular sonbahara alınmış, sonbahar konularının bir kısmı ise kış mevsimine kaydırılmıştır. Bu düzenlemeler sayesinde konuların zamanında ve uygun koşullarda işlenmesi mümkün hâle gelmiştir. Ayrıca ilkbahar müfredatında yer alan bazı konular kış mevsiminin sonuna alınarak öğretim süreci bölgenin iklim koşullarına daha uygun hâle getirilmiştir. Erzurum mıntıkasına göre hazırlanan bu program, hayat bilgisi dersinin çevreye ve yaşantıya dayalı yapısına uygun bir uyarlama örneği sunmaktadır. Programda yapılan değişiklikler, öğrencilerin içinde bulundukları çevreyi daha iyi tanımalarını ve öğrenmelerini kolaylaştıracak niteliktedir.

Anahtar Kelimeler: Hayat bilgisi müfredatı, Erzurum mıntıkası, müfredat değişiklikleri

The Life Studies Curriculum Adopted for the Erzurum Region (1928)

Fatma Kaya Doğanay [1,*] & Ebru Yılmaz [2]

Abstract

In Türkiye, the Life Studies course has been one of the cornerstones of the education system since the early years of the Republic and has undergone various changes over time. In this context, new primary school curricula were developed in 1926, 1936, 1948, 1968, 1998, 2005, and 2018. While regional characteristics were not directly taken into account in the preparation of the 1926 curriculum, regions (zones) were permitted to make certain adaptations to the program. This study aims to identify the differences between the Life Studies curriculum prepared for the Erzurum region and the original 1926 curriculum. A qualitative research approach was adopted in the study. Document analysis was used as the data collection method. The data sources of the study consist of documents obtained from the Republic Archive of the Presidential State Archives, as well as various scholarly works related to the subject. The curriculum for the Erzurum region was prepared on May 1, 1928, by a commission composed of two female and four male head teachers. While the fundamental structure of the original curriculum was preserved, modifications were made in accordance with the geographical and climatic characteristics of the region. In the original curriculum, seasons were addressed in three-month periods; however, due to the prolonged winter in Erzurum, this structure could not be applied as such. Therefore, topics related to the winter season were expanded, and particular emphasis was placed on issues such as winter travel and its dangers, road closures, winter hunting, the condition of animals during winter, and snow-covered streets. In the first-grade curriculum, the general structure was largely maintained. However, the topic "Our Family," which followed "Our School," was moved to the winter season and replaced with "Winter Preparations." Additionally, new items were added to the winter curriculum. While nine items were originally allocated to the winter season, this number was increased to twenty-two through these revisions. No significant changes were made to the spring curriculum; only certain items that were deemed impracticable were removed. In the second-grade curriculum, some autumn-related topics were postponed to after Republic Day. Certain items originally scheduled before Republic Day were considered inapplicable in this region and were therefore removed from the program. Furthermore, new items were added to the winter curriculum in line with regional needs. Some topics related to the summer season were removed from the program, while applicable ones were transferred to the spring curriculum. Nevertheless, in order to ensure that students gained knowledge about the summer season, summer review questions were included at the end of the academic year. Similar revisions were made in the third-grade curriculum. Some topics originally included in the winter season were moved to autumn, while certain autumn topics were shifted to winter. These adjustments made it possible to address topics in a timely manner and under appropriate conditions. In addition, some topics from the spring curriculum were moved to the end of the winter season, thereby aligning the instructional process more closely with the region's climatic conditions. In conclusion, this curriculum prepared for the Erzurum region presents an example of adaptation consistent with the environment- and experience-based nature of the Life Studies course. The changes made in the curriculum are of a nature that facilitates students' better understanding and learning of their immediate environment.

Keywords: Life studies curriculum, Erzurum region, curriculum modifications

Hayat Bilgisi Dersi Öğretim Sürecinde Dijital Oyun Kullanımının Gelişim Alanları Üzerine Etkisi

Büşra Nur Turan
Temel Eğitim Bölümü Erciyes Üniversitesi
bnsahin@erciyes.edu.tr

Özet

İlkokul düzeyinde yer alan hayat bilgisi dersi; fen bilimleri, sosyal bilimler, sanat, düşünce ve değerleri bünyesinde barındıran, bu dönemde öğrencilerin temel yaşam becerileri kazanmalarını ve geliştirmelerini, çevrelerini tanımalarını, toplumu anlamaları, iyi bir insan ve vatandaş olmalarını sağlayan önemli derslerden biridir. Hayat bilgisi dersinin doğası gereği, öğretim süreçlerinde deneyim temelli ve etkileşimli öğrenme ortamları oluşturulması büyük önem taşımaktadır. Etkileşimli ve deneyim temelli öğrenme ortamlarının oluşturulmasında etkili araçlardan biri de dijital oyunlardır. Dijital oyunlar; tablet, bilgisayar, akıllı telefon, oyun konsolu gibi teknolojik cihazlarla oynanan, belirli kurallar, hedefler ve geribildirimleri bünyesinde barındıran etkileşimli yazılımlardır. Bu yazılımlar, yapıları itibariyle yalnızca eğlenme amacı taşımamakta, aynı zamanda problem çözme, karar verme, empati, iletişim gibi beceriler ile dikkat ve ince motor gelişimi gibi çeşitli şekillerde bireyin gelişimini desteklemektedir. Bu bağlamda çalışmanın amacı; hayat bilgisi derslerinde dijital oyun kullanımının öğrencilerin gelişim alanları üzerindeki etkilerini sınıf öğretmenlerinin deneyimlerine dayalı olarak incelemektir. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji deseni ile yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu ölçüt örnekleme yöntemi ile belirlenen ve hayat bilgisi dersi öğretim sürecinde dijital oyunları kullanan 33 sınıf öğretmeni oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen görüşme formu kullanılmış ve veriler çevrim içi ortamda toplanmıştır. Araştırmaya katılan sınıf öğretmenlerinden görüşme formuna verdikleri yanıtlarla ulaşılan veriler, içerik analizi ile analiz edilmiştir. Hayat bilgisi derslerinden dijital oyunlarının kullanımının öğrencilerin problem çözme ve karar verme becerilerini geliştirdiği ve öğrencilerin oyunlar esnasında yaptıkları sık tekrarlarla bilgilerin kalıcılığının sağlandığı belirlenmiştir. Öğrencilerin grup oyunlarında arkadaşları ile iletişimlerinin geliştiği ve empati becerilerin desteklendiğini sonuçlarına ulaşılmıştır. Oyunlar esnasında öğrencilerin reflekslerinin, dikkatlerinin ve ince motor becerilerinin geliştiği öğretmenler tarafından ifade edilmiştir. Bu faydalarının yanında dijital oyunların kullanımının maliyetli ve kalabalık sınıflarda kullanımının zor olduğu ile dijital oyun kullanımının dikkat dağınıklığı, ekran bağımlılığı gibi bazı sınırlılıkları da tespit edilmiştir. Hayat bilgisi derslerinde dijital oyun kullanımının öğrencilerin gelişim alanları üzerindeki etkisine ilişkin sınıf öğretmenlerinden elde edilen veriler çerçevesinde; hayat bilgisi dersi öğretim süreçlerini geliştirici oyunların sayısının arttırılması, oyunların tasarım süreçlerinde öğrencilerin farklı gelişim alanlarının desteklenmesinin göz önünde bulundurulması önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: İlkokul, hayat bilgisi, dijital oyunlar, nitel araştırma

The Effect of Digital Game Use in the Teaching Process of Life Science Course on Developmental Domains

Büşra Nur Turan

Abstract

The Life Science course at the primary school level is one of the key subjects that integrates science, social sciences, arts, thinking skills, and values. It enables students in this period to acquire and develop essential life skills, recognize their environment, understand society, and become good individuals and responsible citizens. Given the nature of the Life Science course, it is of great importance to create experiential, interactive learning environments in its instructional processes. One effective tool for establishing such environments is digital games. Digital games are interactive software applications played on technological devices such as tablets, computers, smartphones, and game consoles, and they include specific rules, goals, and feedback mechanisms. Beyond their entertainment function, these applications support various aspects of individual development, including problem-solving, decision-making, empathy, communication skills, and attention and fine motor skills. In this context, the aim of this study is to examine the effects of digital game use in Life Science lessons on students' developmental domains, based on primary school teachers' experiences. The research was conducted using a phenomenological design, a qualitative research method. The study group consisted of 33 primary school teachers selected through criterion sampling who use digital games in the Life Science teaching process. Data were collected via an interview form developed by the researcher and administered online. The data obtained from teachers' responses were analyzed using content analysis. The findings indicated that the use of digital games in Life Science lessons contributes to the development of students' problem-solving and decision-making skills and enhances knowledge retention through repeated practice during gameplay. It was also found that students' communication skills improved in group-based games, and their empathy skills were supported. Teachers further stated that students' reflexes, attention, and fine motor skills developed during gameplay. In addition to these positive outcomes, some limitations were identified, including the cost of digital games, implementation challenges in crowded classrooms, and potential negative effects such as distraction and screen addiction. Based on data from primary school teachers on the effects of digital game use in Life Science courses on students' developmental domains, it is recommended that the number of educational games supporting the instructional process be increased. Furthermore, developmental diversity among students should be considered in the design processes of such games.

Keywords: Primary education, life science, digital games, qualitative research

Köy Okullarında Okuma ve Yazma Öncesi Hayat Bilgisi Dersi: Sınıf Öğretmenlerinin Deneyimleri

Fatma Deveci [1,*], Demet Demirci [1] & Zehra Akgül [1]
Sınıf Öğretmenliği Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
fatmadeveci2002@gmail.com

Özet

Eğitim sistemlerinin niteliği, bireylerin erken çocukluk döneminden itibaren kazandıkları temel bilgi, beceri ve değerlerle doğrudan ilişkilidir. Bu doğrultuda hayat bilgisi dersinin, öğrencilerin toplumsallaşma sürecinde ve gerçek yaşam pratiklerini içselleştirmelerinde önemli bir işlev üstlendiği görülmektedir. Ancak okuma-yazma öncesi dönemde yürütülen hayat bilgisi öğretim süreci, öğrencilerin kavramları anlamlandırma, yönergeleri takip etme ve etkinlikleri bağımsız biçimde gerçekleştirme noktasında çeşitli güçlükler doğurabilir. Özellikle 60-66 aylık çocukların ince motor becerilerindeki yetersizlikler, öğretim sürecinin etkililiğini sınırlayabilir. Sorunları tespit edip hayat bilgisi öğretiminin okuma-yazma süreciyle birlikte nasıl etkili biçimde yürütülebileceği önemli bir araştırma konusu olarak öne çıkmaktadır. Bu doğrultuda yapılan araştırmada okuma-yazma çalışmalarının yoğun olarak yürütüldüğü birinci sınıf sürecinde hayat bilgisi dersine ayrılan zaman, kullanılan yöntem ve materyaller ile öğretmenlerin karşılaştıkları uygulama güçlükleri üzerinde durulmuştur. Bunun yanında köy ve ilçe okullarında görev yapan öğretmenlerin fiziki imkân eksiklikleri, barınma ve ulaşım sorunları gibi faktörlerden nasıl etkilendikleri incelenmiştir. Bu çalışma, köy okullarında görev yapan ve birinci sınıfı okutmuş ya da okutmakta olan sınıf öğretmenlerinin okuma yazma öncesi hayat bilgisi öğretimi sürecinde karşılaştıkları sorunları belirlemeyi amaçlamaktadır. Amaca uygun olarak araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji deseni kullanılmıştır. Çalışma grubu, ölçüt örnekleme yöntemiyle belirlenmiş olup köy okulunda görev yapan ve birinci sınıf okutma deneyimine sahip veya birinci sınıfı okutan sınıf öğretmenlerinden oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından geliştirilen köy okulunda görev yapan ve birinci sınıf okutma deneyimine sahip veya birinci sınıfı okutan sınıf öğretmenlerin hayat bilgisi öğretiminde yaşadığı sorunları tespit etmeye yönelik soruların yer aldığı görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu araştırma katılımcılarına yüz yüze uygulanmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. İçerik analizi sürecinde MAXQDA 24 analiz programından yararlanılmıştır. Elde edilen bulgular raporlanarak sunulmuştur. Araştırmanın bulguları, okuma-yazma öncesi dönemde hayat bilgisi dersinde öğrencilerin öğrenme sürecinin sözel ifadeler yerine daha çok görsel materyaller, video içerikleri ve açıklayıcı ifadeler aracılığıyla desteklenmesi gerektiğini göstermektedir. Köy okullarında görev yapan öğretmenlerin karşılaştıkları sorunlar arasında öğrencilerin Türkçe yeterliklerinin sınırlı olması, okulların merkezi yerleşimlerden uzaklığı nedeniyle toplumsal yaşamdan izole bir ortamda bulunmaları, aile desteğinin yetersizliği ve öğrencilerin okula devam konusundaki sorunları öne çıkmaktadır. Köy okulunda görev yapan ve birinci sınıf okutma deneyimine sahip sınıf öğretmenlerin hayat bilgisi öğretiminde karşılaştıkları sorunların eğitim-öğretim sürecini etkilediği ve bu sorunların giderilmesine yönelik çeşitli düzenlemelerin yapılmasına yönelik çözüm önerileri sundukları tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Hayat bilgisi, ilk okuma ve yazma öğretimi, köy okulları, sınıf öğretmeni

Pre-Reading and Writing Life Skills Lessons in Village Schools: Classroom Teachers' Experiences

Fatma Deveci [1,*], Demet Demirci [1] & Zehra Akgül [1]

Abstract

The quality of education systems is directly related to the fundamental knowledge, skills, and values that individuals acquire from early childhood. In this context, life skills lessons are seen to play a significant role in students' socialization process and in their internalization of real-life practices. However, the life skills teaching process conducted before reading and writing can create various difficulties for students in understanding concepts, following instructions, and independently performing activities. In particular, deficiencies in fine motor skills in children aged 60-66 months can limit the effectiveness of the teaching process. Identifying these problems and determining how life skills teaching can be effectively integrated with the reading and writing process is a crucial research topic. This research focuses on the time allocated to life skills lessons in the first grade, where reading and writing activities are intensively conducted, the methods and materials used, and the application difficulties encountered by teachers. In addition, it examines how teachers working in village and district schools are affected by factors such as lack of physical facilities, housing, and transportation problems. This study aims to identify the problems faced by classroom teachers working in village schools who have taught or are currently teaching first grade in the pre-reading and writing life skills teaching process. In accordance with the purpose, the phenomenological design, a qualitative research method, was used in the study. The study group was determined using the criterion sampling method and consisted of classroom teachers working in village schools who had experience teaching first grade or who were teaching first grade. As a data collection tool, an interview form developed by the researchers was used, containing questions aimed at identifying the problems experienced by classroom teachers working in village schools who had experience teaching first grade or who were teaching first grade in life skills education. The interview form was administered face-to-face to the research participants. The obtained data were analyzed using the content analysis method. The MAXQDA 24 analysis program was used in the content analysis process. The findings obtained were reported and presented. The findings of the research show that in life skills lessons in the pre-reading and writing period, the learning process of students should be supported more through visual materials, video content, and explanatory statements instead of verbal expressions. Among the problems encountered by teachers working in village schools, the limited Turkish language proficiency of students, the isolation of schools from social life due to their distance from central settlements, insufficient family support, and problems with students' school attendance stand out. It was determined that classroom teachers working in village schools and having experience teaching first grade encountered problems in life skills instruction that affected the teaching process, and they offered solutions and suggestions for various arrangements to address these problems.

Keywords: Life skills, initial reading and writing instruction, village schools, classroom teacher